Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

IV quodlibeta.

https://hdl.handle.net/1874/336200

Tabula ſup q̄tuoꝛ quolibeta Heruei ſacre pagine doctoꝛis excellētiſſimi ac generalis magiſtri tocius oꝛdiniſ fratꝝ p̄dicatoꝝ ſecūdū oꝛdinē q̄onū feliciter incipit.

Prima q̄ō vtꝝ libertas arbitrij ſit in eliciēdo ⁊ ſuſpendēdo actū vel in eliciēdo tm̄:⁊ hʒ tres articuloſ. Primꝰ articulꝰ eſt. Primo quō libeꝝ arbitriū ſe habet i nobiſ 2.° quid impoꝛtat. 3.° vtꝝ volūtas in nobis ſit principiū liberi arbitrij.⁊ hʒ duas opiniones. Prima ponit ꝙ nuda potētia volūtatis ſit p̄ncipiū liberi arbitrij. Scd̄a ponit ꝙ libertas arbitrij non fūdat̄ in iſtis nudis potentijs ſed in aliq̄bus actibꝰ eaꝝ mediātibꝰ q̄bꝰ habemꝰ dn̄ium ſuper alios actus. Scd̄us articulꝰ eſt. Primo quō libeꝝ arbitriū ſe hʒ i d̄o. 2.° quō creatuē ſūt volibiles vel n̄ volibiles a deo ex quo eaꝝ exn̄tia vel nō exn̄tia vel facit ad bene eſſe dei. 3° oñdit̄ q̄d determinat volūtatē dei indifferēter inquātū eſt de ſe. 4.° oñdit̄ quō ſuppoſita neceſſitate actꝰ in ſe poſſit ſtare ꝯtingentia ad h̄ ꝙ ideʒ ſit volitū vel nolitū. Tertius articulꝰ eſt ad q̄ōnem ⁊c̄.

Queſtio ſcd̄a. vtꝝ in diuis p̄ter diſtinctiōem vniꝰ relatiōis ab alia: ſint aliq̄ foꝛmalitates realiter diſtincte ex nā rei ⁊ hʒ q̄ttuoꝛ articulos. Primꝰ eſt intellectꝰ q̄ōnis. Scd̄us articulꝰ eſt q̄ꝛ ponit̄ vna opinio falſa cum ſuis motiuis.q̄.ſ. dicit ꝙ p̄ter diſtinctiōem vniꝰ relatiōis ab alia ſūt in diuis alique foꝛmalitateſ diſtincte ex nā rei ⁊c̄. Tertius articulꝰ eſt q̄ꝛ ponit̄ opinio ꝓpria ⁊ vera cum ſuis motiuis ⁊ declaratiōibus. Quartus articulꝰ ē ſolutio rōnū ptis falſe ⁊c̄.

Queſtio tertia vtꝝ cognitio qua deus cognoſcit ſe vt q̄ddā bonuʒ amandū vel amabile ſit cognitio p̄ctica. ⁊ hʒ quattuoꝛ articulis. Primꝰ articulꝰ eſt que ſit illa opatio que dicit̄ praxis ⁊ aqua intellectus dicit̄ practicus ⁊ ſunt circa hoc opiniones. hic etiā oñdit̄ ſi loyca eſt practica vel ſpeculatiua cum alijs duobꝰ dubijs. Secūdus articulus quō ſe hʒ itellectꝰ practicus ad talē opatōem qua dicitur practicus. Tertius articulꝰ quō praxis ſe habet in diuis. Quartꝰ articulꝰ eſt reſponſio ⁊ ſolutio q̄ōnis ⁊c̄.

Queſtio q̄rta vtꝝ relatio diuina ſit foꝛmaliter finita vel infinita ⁊ hʒ q̄ttuoꝛ articulos. Primus articulꝰ eſt quia ponit̄ opinio falſa cū ſuis motiuis videlicʒ ꝙ relatio diuina non ſit foꝛmaliter finita vel infinita. Secūdꝰ articulus eſt q̄ꝛ ponit̄ repꝛobatio falſe opiniōis. Tertius articulꝰ eſt q̄ꝛ ponit̄ opinio vera cū ſuis declarationibus. Quartus articulus eſt ſolutio queſtionis ⁊ reſpōdet ad obiecta.

Queſtio quinta. vtrum ſupppoſita pluralitate pſonarū in diuis abſqʒ determinato nūero. oēs doc. cōcoꝛdaſſent in nūero ternario. Et hʒ treſ articulos. Primus ē q̄ꝛ ponit̄ opīo vera.ſ. ꝙ ex ꝯdicto vel opinādo potuiſſent cōueniſſe ſed nō determinādo. Secūdus articulꝰ eſt. opinio falſa cum ſuis motiuis ⁊ rōnibꝰ. Tertiꝰ articulꝰ eſt ſolutio rōnū ptis falſe cū ſuis declaratiōibꝰ ⁊c̄.

Queſtio ſexta. vtꝝ in diuis perſona ꝓducens ſit pꝛioꝛ pſona ꝓducta. ⁊ habet q̄ttuoꝛ articulos. Primꝰ ē q̄ꝛ ponit̄ opīo q̄rūdā falſa. tn̄ dicūt ei ꝙ pſona ꝓducens ſit pꝛioꝛ oꝛigine pſona ꝓducta imaginādo triplicē poꝛitatē. ſcʒ originis: nature: ⁊ tpis: ⁊ dicūt ꝙ ſicut ſimultas tpis pōt ſtare cū p̄oꝛi ⁊ poſterioꝛi in nā. ita ſimultaſ nā pōt ſtare cū p̄oꝛi ⁊ poſterioꝛi originis. ⁊ ponūt rōnes ſuas. Scd̄us articulꝰ eſt iꝓbatio huiꝰ falſe opiniōis cū ſuis rationibꝰ. Tertiꝰ articulꝰ ē q̄ꝛ ponit̄ opinio v̄a ⁊ hʒ tres ptes Primo videt̄ q̄d oꝛigo ipoꝛtat in creaturis. 2.° q̄d in diuis. 3° ad q̄ōnē. Quartꝰ articulꝰ eſt ſolutio rōnum ptis falſe. ⁊ hʒ. 4. ptes q̄ꝛ. Prīo ſoluit rōes ⁊c̄. 2.° pōit rōnes aliq̄ꝝ ꝓbātiū ꝙ actio manet in diuis. 3.° pōit rōnes eoꝛūdē dicētiū ꝙ actio manet in diuis vt diſticta realiter ꝯ relatiōeʒ. 4.° arguit ꝯ ābas opiniones ⁊ ſoluit rōnes illoꝛum ⁊c̄.

Queſtio ſeptīa. vtꝝ noticia creaturaꝝ in p̄re p̄cedat ſ̄m rōnem intelligendi ꝓductionē v̄bi. ⁊ hʒ duos articulos. Primꝰ articulus eſt ꝙ pſona ꝓducens p̄intelligit̄ ſue actiōi. Et hʒ duas opi. Prīa ē ꝙ pſona ꝓducēs p̄intelligit̄ ſ̄m oꝛdinē origis. Scd̄a dicit oppoſitū. Scd̄s articulꝰ eſt ꝓpoſitū q̄ōis ⁊ hʒ tres opiones. Prīa dicit ꝙ noticia creaturaꝝ in p̄re p̄cedit ꝓductionē v̄bi ſine diſtinctiōe. Scd̄a opīo tenet aliud extremū. ſ. ꝙ ꝓductio verbi ⁊ cuiuſcūqʒ pſone in diuinis p̄cedit noticiā creaturarū in p̄re. Tertia opinio eſt media inter iſtas. ⁊c̄.

Queſtio octaua: vtꝝ oē q̄ō dependet ab alio ſicut a cā finali neccio dependeat ab aliquo ſicut a cā efficiēte. ⁊ tenet pro veritate ꝙ ſic. ⁊ ꝓbat ſuis rōibus. ⁊ ſoluit rōes in oppoſitū factas. et ponit pl̄es opiones. Prīa dicit: ꝙ cālitas cāe finalis cōſiſtit in mouēdo voluntatē mediate. Scd̄a dicit ꝙ cālitas cāe finalis cōſiſtit in h̄ ꝙ aliq̄d habeat bonitatē aliquā ⁊ aptitudinē ex oꝛdine ad ipſuʒ.

Queſtio nona: vtrū opatio intellectꝰ poſſibilis aliq̄d faciat ad diſtinctionē p̄dicamētoꝝ. Et hʒ tres articl'oſ. Primus articulꝰ eſt de duplici noticia intellectꝰ. ſ. practica ⁊ ſpeculatiua. Scd̄s articulꝰ eſt: q̄liter ſe habeāt illa q̄ ptinēt ad oꝛdinē vniꝰ p̄dicam̄ti ⁊ q̄liter diſtinguant̄. Et habʒ duas opiones. Prīa eſt ꝙ genus a differētijs differt ꝑ quaſdā foꝛmalitates ⁊ ſpēs ab vtroqʒ. Scd̄a opi. dic̄ ꝙ in vno ⁊ eodē indiuiduo genus generaliſſimū ⁊ oēs differētie intermedie vſqʒ ad indiuiduū dicūt vnā ⁊ eandē rē ⁊ ſumunt̄ ab vna ⁊ eadē re. Scd̄o dicūt ꝙ iſte differētie intermedie quaꝝ vna eſt cōioꝛ altera fundant̄ in illa re in oꝛdine ad diuerſa. 3.° q̄ō in vno ⁊ eodē in oꝛdine ad diuerſa p̄nt fūdari tales dr̄ie. Alteriꝰ incidēter ponūt̄ due opi. Prīa ē ꝙ v̄itas cuiuſcūqʒ p̄dicabilis accipit̄ ab vnitate alicuiꝰ apparētis. Scd̄a dic̄ ꝙ talis v̄itas ſumit̄ oꝛtū a re tanq̄ a fūdamēto remoto mediāte tn̄ opone intellectꝰ. Tertiꝰ articl'ꝰ eſt de diſtōne p̄dicamētoꝝ. Et pꝛio ponit̄ q̄ō p̄dicamētū ſumit̄ dupliciter. ſ. pꝛo re ⁊ pꝛo intētione. 2.° vtrū relatio differat a ſuo fundamēto. Et hʒ treſ opi. Prīa ē ꝙ nō differāt ſicut diuerſe res ſʒ ſolū ex nā rei: q̄ꝛ ꝑ quaſdā foꝛmalitates. ⁊ h̄ modus aliq̄ mō ponit diuerſitatē realē vt dn̄t. Scd̄a opi. dicit ꝙ differūt ſicut diuerſe res ſil' faciētes cōpoſitōʒ. Tertia opi. dic̄ ꝙ relatō q̄tum ad id q̄ō dicit in recto ⁊ ponit in ſuo ſ̄bo nō dicit aliā rē a ſuo fūdamēto: ſʒ bn̄ dicit aliā q̄tum ad terminū ad quē eſt. 3.° de diſtōne p̄dicamentoꝝ. ſ. actiōe ⁊c̄. Et ſunt tres opi. Prīa dic̄ ꝙ p̄dicta p̄dicamēta dicūt reſpcūs extriſecos ⁊ illos reſpectꝰ eē qui poſitis fūdamētis nō neccio ſequūt̄ fūdata. ſic poſitis actōe ⁊ paſſiōe n̄ neccio ponit̄ agē ⁊ pati. ⁊ in h̄ differūt a relatōibꝰ ptinētibꝰ ad genꝰ relōnis. Scd̄a opi. dicit ꝙ p̄dicta p̄dicamēta dicūt abſoluta cuʒ relōne ad locatū. Tertia opi dic̄ ꝙ p̄dicta p̄dicam̄ta differūt a tribꝰ p̄dicamētis abſolutis nō q̄tū ad nāʒ denoiantē ſed q̄tū ad id q̄ō denoiat. ⁊c̄.

Queſtio decīa: vtꝝ repugnet fidei ponē aliq̄ō ꝯplexū creatū ⁊ cū h̄ eē necc̄m. Et hʒ duos articl'os. Primꝰ ē videre de cā iſtoꝝ incōplexoꝝ q̄ dicunt̄ eſſe nccia vtrū. ſ. habeāt cām. Scd̄s articulꝰ ē q̄ꝛ r̄ndet̄ ad q̄ōeʒ. Primꝰ articulus hʒ q̄tuoꝛ ptes: q̄ꝛ p° ponit̄ opi. nō vera. 2.° arguit̄ ꝯ eā ⁊ iꝓbat̄. 3.° ponit̄ opi. vera cū ſuis rōibus: et declarant̄ tria. pꝛimū vʒ: q̄ō cōplexa eodē mō hn̄t cām q̄ ⁊ termini ex q̄bus ſunt. 2.° oñdit̄ q̄ō termini ⁊ etiā ꝯplexa habēt cām effectiuā. 3.° qualē nccitatē hn̄t iſta ꝯplexa.

Queſtio vndecīa: vtrū demr̄atiue poſſit ꝓbari ꝙ aīa itellectiua ſit foꝛma hoīs. Et hʒ duos articl'os. Primꝰ eſt oñdere ꝓpoſitū. Scd̄s eſt oñdē q̄d de hoc ſenſerit Ariſto. Primꝰ articulꝰ hʒ tres ꝯcluſiōes ꝓbatas ſuis rōibus. Prīa ꝯcluſio ē ꝙ hō vel eſt itellectꝰ vel habēs itellectū ptē ſui: accipiēdo intellectū ꝓ aīa intellectiua. Secūda ꝯcluſio ꝙ hō nō eſt ſolꝰ intellectꝰ ſʒ hn̄s intellectuʒ partē ſui. Tertia ꝯcluſio ꝙ intellectꝰ eſt pars q̄ ē foꝛma Hic etiā ponunt̄ quedā obiectōes aliquoꝝ ⁊ ſoluunt̄. Scd̄s articulꝰ hʒ q̄tuoꝛ ptes circa illud q̄ō ſenſit Ariſto.

Primo ꝙ aīa intellectiua ſit forma hoīs. 2° ꝙ aīa ſit ſubiectū actꝰ intelligēdi. 3° ꝙ relinqͣt ſub dubio an aīa intellectiua maneat pꝰ corruptiōem corpis vel ñ. 4° ponuntur quedam dubia ⁊ ſoluūtur.

Queſtio.12. vtꝝ diſtinctio intellectꝰ ⁊ volūtatis tolleretur remota formali diſtinctiōe obiectoꝝ ⁊ bꝫ q̄ttuor articulos. Primꝰ eſt vnde aliquid habet diſtigui ab alio Scōs articulꝰ eſt quō potentie diſtinguūt̄ per obiecta Tertius articulus eſt videre quō obiecta diſtinguatur inter ſe. Quartus articulꝰ ē ſoluere qōneꝫ ⁊ rñdere ⁊c.

Queſtio 13. vtꝝ habitꝰ faciat ad ſbām actus. ⁊ bꝫ q̄tuor articulos. Primꝰ articulꝰ ē ponere quēdā opinionem falſā cū ſuis motiuis. Scōus articulꝰ eſt iprobatio opinionis falſe. Tertius articulꝰ eſt opinio vera. ⁊ babꝫ tres ptes. Primo oñdit quō differūt potentie ⁊ hitus. 2° vtꝝ poſſit ſaluari aliquo mō ꝙ ſbā actꝰ reducat̄ ī vnū ⁊ modꝰ in alterū. 3° moueat̄ quēdā dubia ⁊ ſoluuntur. Quartꝰ articulꝰ ē rñſio ad motia alioꝝ ñ recte ſenciētiū.

Queſtio.14. vtꝝ idē hitus poſſit elicere actū beneficuꝫ ⁊ meritoriū. ⁊ bꝫ tres articulos. Primꝰ eſt q̄d importat meritū. Scōs q̄d iportat actꝰ bñficꝰ. Tertiꝰ ē ad pñcipale q̄ſitū. vbi dicit ꝙ ſi loq̄mur de merito q̄ q̄s meretur alijs dicit ꝙ idē hitus pōt elicere actū meritoriū ipſiꝰ beatitudinis ⁊ actū bñficū ⁊ ꝓ eodē tpe. Si aūt loquamur de merito. quo q̄s meret̄ ſibiipſi aliud. tūc iteꝝ diſtinguitur ⁊ ponit duas opiniones vt ibidem patet.

Queſtio.15. vtꝝ mā ſit diuiſibilis per quātitatem. ⁊ bꝫ tres articulos. Primꝰ ē de diſtictiōe ptiū. Scōus eſt ꝙ mā nō eſt diuiſibilis in ptes eiuſdē rōnis ſine quātitate. Tertiꝰ articulꝰ eſt q̄dam obiectio cū ſuis rñſiōibꝰ ⁊ improbatiōibus.

Queſtio.16. vtꝝ yris ſi non apparuiſſet ante diluuiuꝫ ⁊ fuerit data in ſignū diluuij nō futuri. fuiſſent noue virtutes rebꝰ nālibus poſt diluuiū. ⁊ cōtinet tres articulos Primꝰ eſt vtꝝ yris fuerit ante diluuiū. Scōs ſi pōatur qō fuerit ante diluuiū. vtꝝ hoc poſſit ſtaē ꝙ ipſa poſt diluuiū fuerit in ſignū diluuij non futuri. Tertius articulꝰ eſt vtꝝ ſi yris nō fuiſſꝫ ante diluuiū ſequat̄ ꝙ poſt diluuiū fuerat d̄ nouo aliq̄ v̄tutes nāles collate rebꝰ nālibꝰ

Explicit tabula p̄mi quolibet. Incipi: tabula ſcōi q̄libet.

Queſtio p̄ma eſt. vtꝝ oīs finis rñdens agenti ſit aliud acq̄ſitū p actiōem agētis. ⁊ bꝫ tres articulos. Primꝰ eſt ꝙ oē qō depēdet a cā finali vel a cā q̄cūqꝫ alia nccīo habeat cāꝫ efficiētē ponit etiā iſto articulo. ꝙ multa ſunt q̄ nō habet cām efficientē ſꝫ quoſdā ſic opinātes ⁊ dicētes hoc eſſe de opinione pħi. ſed iſta opinio reprobat̄ ⁊ oſtēdit̄ h̄ eſſe contra pħm. Secūdꝰ articulꝰ eſt qualis ſit cālitas cāe finalis ⁊ efficiētis ⁊ qualiter differūt. ⁊ p̄mo in generali. 2° in ſpāli. De p̄mo ſūt tres opiniones diffuſe poſite. De 2° ſūt tres cōſideratiōes. Prima eſt quō ſe hñt p̄mū efficiēs ⁊ vltimꝰ finis. Scōa quō ſe hñt ſcōarij fines. ⁊ ſecūdaria agētia ad p̄mū agēs ⁊ vltimū fineꝫ. Tertia quō ſcōarij fines ⁊ ſecūdaria agētia inter ſe. p̄mū iſtoꝝ bꝫ duas cōcluſiōes. p̄ma eſt ꝙ vltimꝰ finis nō bꝫ cām efficiētē ⁊ ꝑ ꝯñs eſt ꝑ ſe neceſſe eē. ſcōa cōcluſio ꝙ p̄mū agēs ⁊ vltimꝰ finis ſūt nccīo idē. Tertiꝰ articulꝰ ē ad p̄ncipale q̄ſitū ⁊c

Qō ſcōa vtꝝ in creatura cā efficiēs ⁊ finalis ſint ſibi inuicē cāe. ⁊ bꝫ duos articulos. Primꝰ eſt ſolutio qōnis cum ſuis rōnibꝰ. Scōus eſt ſolutio q̄ꝝ dubioꝝ in oppoſitū adductorum.

Qō tertia eſt vtꝝ in deo idea ſe hēat in rōe obiecti cogniti vel in rōe p̄ncipij elicitiui ꝯgnitionis. ⁊ habet tres articulos. Primꝰ eſt vrū deꝰ hēat ꝙ cognoſcat oīa diſticta Scōus articulꝰ eſt q̄d iportat̄ in noīe idee. Tertiꝰ articulꝰ eſt de ideaꝝ p̄lalitate. Quo ad p̄mū articulū pōitur q̄dā obiectio cū ſua ſolutione. Quo ad ſcōꝫ ponūt̄ opiniōes ⁊ iprobāt̄. Quo ad tertiuꝫ eſt totalis reſpōſio ad p̄ncipale queſitū.

Queſtio q̄rta: vtꝝ ſi deꝰ agēt de neceſſitate nature oīa de neceſſitate euenirēt. Et bꝫ duos articulos. Primꝰ eſt in q̄ p̄mittunt̄ nccīa ad ꝓpoſitū. Scōs articulꝰ eſt i quo oſtendit̄ propoſitū.

Qō q̄nta eſt: vtꝝ manēte ſtatu vie aliquis poſſit hr̄e expreſſā cognitionē de q̄ditate rei. Et bꝫ duos articlos p̄ncipales. Primꝰ eſt vtrū cognitio abſtractiua talis q̄ditatis poſſit hr̄i abſqꝫ intuitiua. Et in h̄ articlo p° ponit̄ intellectꝰ qōis. 2° due ponūt̄ opi. quaꝝ Pr̄ia dic̄ ꝙ cognitio abſtractiua pōt hr̄i de deo abſqꝫ intuitiua. Secunda opi. negat talē cognitōnē abſtractiuā hr̄i de deo. Scōs articulꝰ eſt: vtrū cognitio abſtractiua poſſit ſtare cū ſtare cū a ſtatu vie ⁊ dicit ꝙ nō.

Queſtio ſexta: vtrū deꝰ poſſit ſiꝰ infundere charitateꝫ ⁊ intēdere illā. Et bꝫ duos articulos. Primꝰ articulus eſt in quo declarat̄ titulꝰ qōis. Scōs articulꝰ ē in quo queſtio ſoluit̄ cū ſuis rōibus ⁊c.

Queſtio ſeptīa: vtrū vnū nomē vniuocū poſſit eē in diuinis cōe abſoluto ⁊ relato. Et bꝫ duos articulos. Primus ē: vtꝝ i creaturis relatū ⁊ abſolutū poſſint hr̄e idē nomē cōe vniuocū. Et in iſta pte p° videt̄ q̄d iportat vniuocū ⁊ diſtinguet̄ de eo. 2° ſup quo fundat̄ vnitas vniuoci. Et bꝫ duas opi. Pr̄ia dic̄ ꝙ fundat̄ ſup vnitate cōceptus mētis. Scōa oñdit ꝙ vnitas gener̄ vel ſpēi obiectiue bꝫ fundamētū remotū: cōformitatē realē. 3° i iſta pte oñdit̄ q̄liter differat vniuocū eq̄uocū: ⁊ oñdit̄ ꝙ nlꝫm eſt mediū inter ea. Oñdit̄ etiā q̄d veriꝰ ꝯueniat analogo an vniuocū an equiuocū: ⁊ ponit vnā opi. 4° in iſta pte videt̄: vtrū in diuerſis p̄dicamētis ſit vnū nomē cōe vniuocū. ⁊ affirmat̄ ꝙ ſic de vniuoco denoīatio. ſꝫ de vniuoco eēntiali ſūt tres opi. cū ſuis rōibꝰ. Scōs articulꝰ eſt vtrū aliqō nomē cōe vniuocū cōueniat in diuinis abſoluto ⁊ relato: vbi vident̄ tria. p° vtrū relatio ⁊ fundamētū cōueniāt diuis. ⁊ dicūt quidā ꝙ ſic: ⁊ ponit̄ eiꝰ improbatō 2° vr̄: vtrū relatio addat aliq̄d ſup̄ fundamentū. de q̄ dicūt q̄dā ꝙ ſic. ⁊ hoc ꝓbant q̄druplr̄: ⁊ ponit̄ ſolutō rationū Vltio q̄tū ad iſtā partē vidēdū eſt ꝓpoſitū qōis: vtꝝ. ſ. ſit aliqō nomē cōe ⁊c. ⁊ ponit̄ ꝙ non.

Queſtio octaua: vtꝝ in deo ſit idē intelligē ⁊ dicē. et bꝫ duos articulos. Primꝰ eſt q̄ñ intelligē ⁊ dicere ſe habeāt in nobis. in quo p° oñdit̄ q̄ñ differūt opatio manēs ⁊ opatio tranſiēs. de quo ſūt tres opi. 2° q̄tū ad iſtā partē vr̄: vtrū intelligē ſit opatio manēs vel trāſiens. ⁊ dicit ꝙ manēs. 3° q̄tū ad iſtā partē duo facit. p° inquirit q̄d ſit dicere ⁊ q̄d intelligē. de quo eſt duplex opi. Pr̄ia ponit ꝙ verbū eſt idē realit̄ qō actꝰ intelligēdi ⁊ ſpālit̄ expreſſus. Scōa ponit ꝙ verbū nō ē actꝰ intelligēdi ſꝫ ē q̄daꝫ forma ſpecularis in q̄ res cognoſcit̄. 2° q̄tū ad iſtā partē ꝓbat ꝙ dicē nō eſt intelligere ⁊c. Scōs articulus p̄ncipalis eſt: q: ponit̄ ꝙ intelligē ⁊ dicere in deo ſe habēt ſicut actꝰ eſſentialis ⁊ notionalis.

Qō nona: vtrū cā recipiēdi mag̃ ⁊ minus in accidente cui ꝯuenit ſit diuerſitas ſubiectoꝝ ſꝫ ſpēꝫ vel ſepabilitas a ſubiecto. et bꝫ tres opi. Pr̄ia opi. ponit ꝙ cā recipiēdi mag̃ ⁊ minꝰ eſt hitudo ad diuerſa ſubiecta ſm ſpeciē. Scōa ponit ꝙ cā ſuſcipiēdi mag̃ ⁊ minus eſt latitudo forme ſiue q̄ditas graduū ſm eſſe ⁊ nō ſm eēntiā. Tertia ponit ꝙ cā recipiēdi mag̃ ⁊ minꝰ intrinſece. ⁊ forma eſt latitudo forme ad qō facit diuerſitas agēt̄ ⁊ diuerſa diſpoſitio ſubiectoꝝ.

Queſtio decīa: vtrū mā ſit imediatū p̄ncipiū receptiuū quātitat̄. Et bꝫ duos articlos. Primꝰ eſt: vtrū in hoīe ſit alia forma p̄ter aīaꝫ rōnalē. ⁊ bꝫ duas opi. quarū prima dhuc diuidit̄ in duas opi. Secūdus articulus eſt p̄ncipale queſitū: et habet tres opiniones.

Q̄ō vndecima ē: vtꝝ nūerꝰ ſit forma abſoluta. ꝛ hꝫ tres articl'os. Primꝰ ē: vtꝝ nūerꝰ addat aliq̄d ſup̄ quātitatē ꝯtinuā diuerſū ab ea ꝛc̄. Sc̄dus eſt mouere q̄liter vnitatē hꝫ nūerꝰ. vbi ſūt q̄ttuor videnda. Primo q̄d addit ꝯtinuū ſup̄ vnū qꝺ ꝯuertit cū ente. 2.º q̄d addit vnuꝫ qꝺ eſt p̄ncipiū nūeri. 3.º q̄d addit nūerꝰ ſup̄ vnitatē. 4.º q̄d addit totū diſcretū ſupra totū ꝯtinuū ꝛ quō vnū differat ab alio. Tertiꝰ articulꝰ eſt. vtꝝ nūerus ſit forma abſoluta ꝛ dicit ꝙ ſic.

Queſtio. xij. vtꝝ eſſe ſbāe corpalis mēſuret' tp̄e. ꝛ habꝫ duos articulos. Primꝰ ē vtꝝ q̄titas tal' ſbāe ſit ſucceſſiua vel nō. Sc̄dus articulus eſt de eius mēſura extrinſeca qualis ſit.

Queſtio. xiij. vtꝝ ſi intēſum ꝛ remiſſū eēnt diuerſe forme real'r differētes ī q̄libet alteratiōe tenēt ifinite forme ꝛ hꝫ duos articulos. Primꝰ ꝙ ſuppoſito qꝺ intenſum ꝛ remiſſū cum ꝯñā ꝓpoſita vera eſt. Sc̄dus articulus eſt. vtꝝ eadē forma nūero poſſit eſſe intēſa ꝛ remiſſa. In q̄ p̄mo oñdit ꝓpoſitū. ſ. ꝙ eadē forma nūero poſſit eſſe intenſa ꝛ remiſſa. Sc̄do oñdit q̄liter h̄ eſt.

Queſtio. xiiij. vtꝝ q̄ ponit aīam rōnalē remanere poſt mortē nc̄cio hēat ponere aliq̄d p̄ncipiū eēntiale in hoīe p̄ter aīam rōnalē ꝛ mām p̄mā. ꝛ hꝫ duos articulos. In p̄mo articulo ponūt treſ opiniōes de vnitate forme ī hoīe. In 2.º articulo ponit' quō totū differt a ptibꝰ de q̄ ſunt tres opiniōes. In 3.º articulo eſt p̄ncipale q̄ſitū deciſuꝫ ꝓ pte affirmatiua.

Queſtio. xv. vtꝝ eadē fides remaneat in p̄ria q̄ eſt ī via ꝛ hꝫ tres articulos. Primꝰ eſt quō hītus fidei ꝛ etiā ihe actꝰ credēdi ſe hēant ad itellectū. Sc̄dus quō ſe hꝫ fides ad ſciam. Tertiꝰ articulꝰ eſt p̄ncipale queſitum.

Queſtio. xvi. eſt vtꝝ magiſter in theologia ptractanſ q̄ſtiōes curioſas ꝛ dimittens vtiles peccet mortaliter. ꝛ hꝫ tres articulos. In p̄mo articulo diſtinguit' de q̄ōnibꝰ curioſis. In ſc̄do de mō tractādi. In 3.º ſoluit q̄ōneꝫ.

Queſtio. xvii. vtꝝ aliq̄s poſſit mori ſine charitate abſqꝫ eo qꝺ dānet'. ꝛ hꝫ tres articulos. Primꝰ eſt in quo cōſiſtit difficultas q̄ōnis. Sc̄do eſt ſolutio q̄ōnis. In 3.º arguit' cōtra eā ꝛ ſoluitur ꝛc̄.

Explicit tabuli ſc̄di quolibet magiſtri Heruei britonis generalis magiſter ordinis fratrum p̄dicatorum.

Tabula tertij quolibet. magiſtri Heruei ordiniꝫ fratrum predicatoruꝫ.

Queſtio p̄ma vtꝝ veritas dicat ens rōnis vl' ens reale ꝛ hꝫ q̄ttuor articulos. Primꝰ articulꝰ eſt q̄d ſignificat ens rōnis de quo ſūt tres opiniōes. Sc̄dus articulꝰ eſt q̄d importat veritaſ de quo ſūt due opiniōes. Tertiuſ eſt applicare p̄dicta ad ꝓpoſitū. Quartꝰ eſt obiectū cōtra determinata ꝛ ſolutio.

Q̄ō ſc̄da vtꝝ bonū dicat q̄d abſolutū vl' q̄d relatū. ꝛ hꝫ duos articulos. Primꝰ eſt p̄ncipale q̄ſitū de quo ſūt due opiniōes. p̄ma pōit qꝺ dic' formalit' relatiōeꝫ. Sc̄da ꝙ bonū dicat tm̄ abſolutū vel cōe abſoluto ꝛ relato. Secūdꝰ articulꝰ eſt ꝙ rō quē importat ipꝫ bonū eſt eſſe ꝑfectū vel ad ꝑfectiōem ordinatum.

Queſtio tertia vtꝝ diſtinctio attributorum in deo accipiatur per cōpatiōeꝫ ad intra vel extra. ꝛ hꝫ q̄ttuor articulos. Primꝰ articulꝰ eſt de diſtinctiōe attributoꝝ q̄ eſt ꝯm rōnē. Sc̄dus articulꝰ eſt vn̄ hꝫ ortū hec diſtinctio. de quo ſūt due opiniōes. Tertiꝰ articulꝰ eſt ꝙ nō oīs diſtinctio attributoꝝ in deo ꝯm rōnē pōt accipi a diſtinctione reali intra. Quartꝰ articuluſ eſt ꝓbatio ꝓpoſiti rationibus ꝛc̄.

Q̄ō q̄rta: vtrū p̄nitas in diuis poſſit pluriſicari. de q̄ ſūt due opi. Pria ponit ꝙ rō q̄re p̄nitas nō pōt pluriſicari ē: q2 ipoſſibile eſt ꝙ p̄ma pl̄itas ſit pl̄itas ſolo nūero differētiū. Sc̄da opi. pōit ꝙ tota rō ē: q2 nō ſūt niſi duo mōi ꝓcedēdi in diuis. ſ. ꝑ modū nāe ꝛ ꝑ modū volūtatis.

Q̄ō q̄nta: vtrū diuiſio ent' in actū ꝛ potētiā ſit diuiſio ī plura re. Et hꝫ duos articl'oſ. Primꝰ ē q̄ō diſtinguūt' ens in actu ꝛ ens in potētia: q̄ dr̄ poſſibile añq̄ ſit. vbi oñdit' q̄d ſit educi de potētia māe. Sc̄dꝰ articl's ē: q̄ō ens in potētia ꝛ ens in actu diſtinguāt' ex aīaꝫ. vbi dicūt q̄daꝫ ꝙ eſt diſtinctio eiuſdē rei ꝯm diuerſos mōs. ꝛ h̄ iprobat'.

Q̄ō ſexta: vtrū ſuppoſitū ꝛ nā differāt ī creatur'. Et hꝫ q̄tuor opi. Pria ponit ꝙ ſuppoſitū ponit ſup̄ nāꝫ quēdā modū. talis aūt modꝰ vt dicūt differt real'r a nā. Secūda opi. ponit ꝙ ſuppoſitū differat a nā. q2 ſuppoſitū includit actū eēndi ñ aūt nā. Tertia opi. pōit ꝙ nā dicat ſolā formā. ſuppoſitū aūt cōpoſitū ex mā ꝛ forma. Quātū aūt ad quartā opi. p̄mo ponit' q̄d iportat ſuppoſitū reale ꝛ q̄d nā realit'. 2.º diſtinguit' de diuerſo mō ſignificādi. 3.º ponit' opi. vera ꝙ ſuppoſitū ꝛ nā dr̄nt ſic̄ diuerſe res.

Q̄ō ſeptia: vtrū hītus vel diſpō aliq̄d faciat ad ſbāꝫ vel ad modū actꝰ. ꝛ hꝫ duos articl'os. Primꝰ ē: q̄d iportat h̄ nomē hītus: de q̄ ſūt due opi. Pria ponit ꝙ hītus et diſpō p̄ciſe in itellectu dicūt relatiōꝫ formalit'. Sc̄da ponit ꝙ dicūt fūdamētal'r relatōꝫ ſꝫ nō formal'r. Sc̄dꝰ articulꝰ ē: vtrū hītꝰ faciat ad ſbāꝫ vel ad modū actꝰ. de q̄ ſūt tres opi. Pria ponit ꝙ nihil facit ab ſbāꝫ nec ad modū actꝰ. Sc̄da ꝙ ad modū nō ad ſbāꝫ. Tertia ꝙ ad vtrūqꝫ. ꝙ ır

Q̄ō octaua: vtꝝ actꝰ ītelligēdi dicat aliq̄d ſup̄additū potētie. et hꝫ duos articl'os. Primꝰ ē de opi. aliquoꝝ q̄ dicūt ꝙ actꝰ intelligēdi nihil addit ſup̄ potētiā. Sc̄dꝰ articulꝰ ē a q̄ cauſet' iſte actꝰ ītelligēdi: vbi oñdūt' tria. Primū ē ꝙ talis actꝰ nō cāt' a ſpē vel obō. Sc̄dm ē ꝙ ab obiecto ſic̄ a cā ſine q̄ nō. Tertiū ē ꝙ cāt' ad ante potentiaꝫ intellectiuā ſicut a cā ꝓpter quā ſit.

Q̄ō nona: q̄d in mālibꝰ ſit p̄ncipiū indiuiduatōis. et hꝫ duos articl'os. Primꝰ ē q2 oñdit' difficultas q̄ōis in q̄ ſtat. Sc̄dꝰ articulꝰ ē vidē ꝓpoſitū. de q̄ ſūt q̄tuor opi. Pria ponit ꝙ vnūq̄ꝺqꝫ eſt diſtictū ab alio ſe ipſo. Secūda pōit ꝙ talis diſtictio ſit per quātitatē. Tertia dic' ꝙ p̄ncipiū diſtinctōis ē habeitas. Quarta dic' ꝙ intrinſece vnūq̄ꝺqꝫ diſtinguit' ꝑ eēntiā: extrīſece ꝑ agēs exteriꝰ

Q̄ō decia: vtꝝ in celo ſit mā. Et hꝫ duas opi. Pria dicit ꝙ in celo nō eſt mā ꝯm ꝙ ē ſubiectū forme. Secūda aūt opi. dicit ꝙ ſic.

Q̄ō. xi. vtrū ꝓbabiliꝰ ſit p̄mū mobile ꝛ motū eiꝰ icepiſſe de nouo q̄ eiꝰ oppoſitū. ꝛ hꝫ duos articl'os. Primꝰ ē ꝙ ꝓbabiliꝰ pōt oñdi deū eſſe infinite ꝟtut' q̄ oppoſitū. Sc̄dꝰ articl's ē ꝙ finitas vel infinitas alicꝰ cāe nō facit ad nouitatē effectꝰ vel nō ſꝫ modus agendi.

Q̄ō. xij. vtrū p̄mū ꝛ ꝑ ſe obm̄ intellectꝰ nr̄i ſit ſbā vel accidēs. ꝛ hꝫ q̄tuor articl'os. In p̄mo pōit' intellectꝰ q̄ōis. In ſc̄do oñdit': ꝙ ſbā nō ē illud qꝺ p̄mo occurrit intellectui nr̄o. In 3.º ꝙ accn̄s ſenſibile cōcretiue acceptū ē p̄mū qꝺ occurrit intellectui nr̄o. In 4.º obijcit' cōtra predicta ꝛ ſoluitur.

Q̄ō. 13. vtrū ꝯſcia ptineat ad intellectū p̄cticū abſolute vel ad volūtatē. Et hꝫ duos articl'os. Primꝰ ē ad quaꝫ potētiā ꝑtineat ꝯſcia. de q̄ ſūt tres opi. Pria ponit ꝙ cōſcia ſe hꝫ eq̄liter ad intellectū ꝛ volūtatē. Sc̄da ponit ꝙ ꝑtineat' ad volūtatē tm̄. Tertia ponit ꝙ ꝑtinet ad intellectū tm̄. Secūdus articulꝰ eſt vtrū cōſcia ſit potētia vl' habitꝰ vel actꝰ: ꝛ oñdit' ꝙ actus.

Q̄ō. 14. vtrū impiꝰ poſſit p̄eſſe iuſte. Et habet duos ar

ticulos. Prim⁹ eſt q̃d importet̃ p impietatẽ ꝛ in iuſtici am. In 2° oñditur ꝙ ſi impietas reddit aliquẽ ineligi bilẽ ꝙ iuſte ꝑeſſe nõ põt.

Queſtio.15. vtꝝ vendẽs bladũ vl' vinũ in auguſto. pro ſoro qð valʒ in feſto ſancti Joãnis baptiſte committat vſu rã. ꝛ hʒ tres articulos. Prim⁹ ẽ q̃d ſit vſura. Scðus ẽ ꝙ aliquo mõ in ꝑdicto caſu ꝯmittit vſurã ꝛ qðdãmõ non Terti⁹ articul⁹ eſt ꝙ talis contractus non eſt licit⁹ ꝛc.

Explicit tabula tertij quolibet magiſtri Herueci britonis generalis magiſter ordinis fratꝝ ꝑdicatoꝝ.

Incipit tabula q̃rti quolibet magiſtri Herueci ꝛc.

Prima qð eſt vtꝝ vnũ qð cõuertit̃ cuʒ ente differat ab vnitate ꝯpoſitiõis. ꝛ hʒ q̃ttuoꝛ articulos. Prim⁹ ẽ ð diſtinctiõe vnitatis ſiue idẽptitatis. Scðus eſt q̃d iportat cõpoſitio ꝛ q̃d importat vnitas cõpoſitiõis. Tertius eſt quõ vnitas a q̃ dicit̃ vnũ qð ꝯuertit̃ cũ ente diſtinguit ꝛc. Quart⁹ articul⁹ ẽ ad ꝑncipale queſitũ ꝛ declarat cuʒ diſtinctione ꝛ reſpõdet.

Scða queſtio vtꝝ eſſe diſtinctũ ab oĩ alio qð cõſeq̃tur vnũ qð ꝯuertit̃ cũ ente poſſit tolli vel auferri a re ipſa manente. ꝛ hʒ duos articulos. Prim⁹ articul⁹ eſt poſitio cuiuſdã falſe opinionis cũ ſua reprobatiõe. ꝛ hʒ tres ptes Primo ponit̃ poſitio falſa cũ ſua declaratiõe. 2° improbat̃ ipſa poſitio. 3° reprobat̃ declaratio poſitionis. Scðus articul⁹ ꝑncipalis eſt vnitas ꝯcluſiõis ꝛ habet tres ptes. Primo q̃d iportat ſiue ꝑ quo ſupponit li aliud q̃n dr̃ qð ꝯuertit̃ cũ ente eſt idiſtinctũ in ſe ꝛ diſtinctuʒ ab oĩ alio. 2° ꝙ dupl'r põt itelligi qð tollat̃ diſtinctio alicui⁹ rei ab alia. 3° determinat ꝛ ſoluit ꝛc.

Queſtio tertia vtꝝ inter idẽ qð cõuertit̃ cũ ente ꝛ diuerſũ ſit dare mediũ. ꝛ hʒ q̃ttuoꝛ articulos. Prim⁹ eſt poſitio vni⁹ opiniõis falſe cũ ſuis motiuis. Scðus articul⁹ eſt ꝙ ex illa opiniõe oñdit̃ ꝙ oʒ dare mediũ inter idẽ qð cõuertit̃ cũ ente ad diuerſũ. Tertius articul⁹ eſt reprobatio hui⁹ opiniõis. Quartus articul⁹ eſt deciſio q̃ſtionis ꝑ ꝟitate ꝛ rñdet.

Queſtio.4. vtꝝ actio ſit in agẽte ſubiectiue vl' in paſſo ꝛ hʒ duos articulos. Prim⁹ articul⁹ eſt q̃d dicẽdũ de q̃ſtione accipiẽdo ꝓprie ꝛ ſtricte actiõem ꝑut diſtinguit̃ ꝯ gen⁹ relatiõis. Scðus articul⁹ ẽ q̃d ſit dicẽdũ ꝑut actõ extendit̃ ad ſignificãdã ipſam relatiõem agẽtis ad ipm productũ ꝛ ꝑut actio trãſfert̃ etiã ad diuina. Prim⁹ articul⁹ hʒ tres ptes. Primo ꝓbat̃ ꝟitas de qõe. ſ. ꝙ actio nõ ẽ in agẽte ſubiectiue. 2° mouẽt̃ tria dubia. Primũ eſt in quo actio ſit ſubiectiue. 2° q̃ res ſit. 3° quõ actio denoĩat agentẽ. Scðus articulus hʒ tres ptes. Primo oñdit̃ in quo differũt tales reſpect⁹ ab actiõe ꝛ paſſione. 2° oñdit̃ in quo ſũt ſubiectiue tales relatiões. 3° oñdit̃ q̃tũ ad q̃d illa trãſferũtur ad diuina ꝛc.

Queſtio.5. vtꝝ relatio in diuis fundet̃ ſup eẽntiã. ꝛ hʒ duos articulos. Prim⁹ articul⁹ eſt poſitio vni⁹ opinionis falſe ꝛ hʒ duas ptes. Primo ponit̃ opinio falſa cũ ſuis motiuis. 2° reprobat̃ talis opinio. Scðus articul⁹ eſt poſitio veritatis. ꝛ hʒ tres pteſ. Primo quõ relatio ſe hʒ ĩ creaturis ad ſuũ fundamẽtũ ꝛ hʒ duas opiniones. Prima opinio. ꝙ relatio addit ſupra fũdamẽtum aliquã rem aliã a fũdamẽto faciẽtẽ ꝯpoſitiõem cũ ipſo. Alia opinio eſt ꝙ relatio non addit ſup fũdamẽtũ aliq̃ rẽ differẽtẽ ab eo ꝛ facientẽ ꝯpõnẽ cũ ipſo. ſed dicit fundamẽtũ cum iplicatiõe termini ad quem eſt ꝛc. 2° ex hoc declarabit̃. quõ relatio in diuis ſe hʒ ad h̃ ꝙ fũdet̃ in eẽntia. 3° rñdebit̃ ad obiecta.

Queſtio.6. vtꝝ idẽptitas q̃ eẽntia eſt eadẽ ſibi ꝛ idẽptitas ꝑſona eſt eadẽ ſibi ĩpi ſit vna idẽptitas realiter ꝛ habet tres articulos. Prim⁹ ẽ poſitio opiniõis falſe cũ ſuis motiuis ſm tres vias argumẽtando. Scðus articulus eſt reprobatio hui⁹ opiniõis falſe cũ ſuis rõnib⁹. Tertius articulus eſt rñſio ad obiecta ſm oẽs vias ꝛc.

Q.õ.7. vtrũ idẽptitas ꝯuertibilis ꝛ incõuertibil' ſint diuerſi mõi reales in diuis ſiue vtꝝ ꝯueniãt diuis ex nã rei ꝛ hʒ q̃ttuoꝛ articulos. Prim⁹ articl's ẽ de intellcũ huius qõis. Scðs articl's ẽ de ꝟitate qõis. Terti⁹ articul⁹ ꝙ ex ꝟitate declarata oñdit̃ ꝙ per eã euadũt̃ oĩa incõuenientia q̃ apparẽt in diuinis de h̃ ꝙ ponit̃ vna eẽntia nũero eſſe tres ꝑſone. Quart⁹ articl's ẽ q̃ oñdit̃ ꝙ alia via ẽ euadẽdi illa incõueniẽtia ꝛc. ꝛ ſoluit qõem.

Q.õ.8. vtrũ eẽntia ſit termin⁹ formalis generatõis. Et p° ponit̃ motiuũ ꝓ pte negatiã. 2° ponũt̃ multa motiua ꝓ pte affirmatiã. Pro ſol'one qõis ponunt̃ duo articuli. Prim⁹ ẽ q̃ñ ſe hẽant in creaturis actio ꝛ paſſio: ꝛ formal' termin⁹ ꝓductõis. Scðs q̃ñ ſe hñt iſta tria in diuinis. Prim⁹ articul⁹ hʒ duas ptes. p° ponit̃ opi. falſa cũ ſuis motis ꝛ cũ ſuis reprobatõib⁹. 2° ponit opinionẽ verã cũ ſuis rõibus.

Q.9. vtrũ accñs ꝟtute diuia poſſit retinere termios ꝓprie eẽntie ſine ſb̃o. ꝛ hʒ tres articl'os. Prim⁹ articul⁹ eſt videre q̃d ſit poſſibile. Scðs ẽ q̃d iportet̃ p termios ꝓprios accñtis. Terti⁹ articl's ẽ ſolutõ qõis. Prim⁹ articul⁹ hʒ duas ptes. p° ponit̃ opi. falſa. 2° ponitur opinio vera.

Q.õ.x. vtꝝ in generatõe ph̃ica fiat rſolutio vſqʒ ad mãʒ primã. ꝛ hʒ tres articl'os. Prim⁹ articl's ẽ ꝙ in eodẽ nõ eſt niſi vna forma ſubſtãtialis. Scðs articl's ẽ ꝙ ex h̃ ſeq̃t̃ ꝙ in oĩ generatiõe ſb̃ali ſicͤ eſt generatõ ſb̃e ſit reſol'o vſqʒ ad mãʒ pmã. Terti⁹ arti. obijcit̃ ꝯ ꝑdicta ꝛ rñdebit̃

Q.õ.xi. vtrũ cognitio intuitiua necc̃io req̃rat pñtiaʒ rei cognite. ꝛ hʒ tres articulos. Prim⁹ articl's ẽ videẽ q̃d importat̃ p cognitõʒ intuitiuã. Scðs articl's ẽ q̃d iportat̃ p pñtiã obi. Terti⁹ arti. q̃ñ ꝯgnitõ depẽdʒ a pñtia obi

Q.õ.xij. vtrũ hit⁹ moralis ſit in appetito ſenſitio. ꝛ habʒ tres articl'os. Prim⁹ articl's ẽ vñ hẽat act⁹ hũan⁹ ꝙ ſit ꝟtuoſus. Scðs articl's: videdũ ẽ vñ ineſt necc̃itas alicui potẽtie hñdi hitudinẽ. Terti⁹ articl's ẽ deciſio qõis. vbi ponũt̃ tres cõcluſiões cũ ſuis declaratõib⁹ ꝛc.

Q.õ.xiij. vtrũ ex actib⁹ poſſit generari pfecta ꝟtus ſiue hõ poſſit ſe facẽ ꝟtuoſũ. ꝛ hʒ duos articl'os. Prim⁹ articul⁹ ẽ q̃d iportat pfectio ꝟtut̃. Secũdus articul⁹ eſt: ad qõem ꝛ reſpondet̃.

Q.õ.xiiij. vtrũ peccatũ origiale hẽat rõeʒ culpe. ꝛ hʒ treſ articl'os. Prim⁹ articul⁹ ẽ poſitõ duaꝝ opi. ſ. falſe ꝛ vere. Scðs articul⁹ ẽ: q̃ ꝓbat̃ ꝙ pctm̃ originale hʒ rõneʒ culpe. Terti⁹ articul⁹ eſt q̃ñ hoc poſſit eſſe: ꝛ reſpondet ad obiecta ꝛc.

Q.õ.xv. vtrũ btã ꝟgo cõcepta fuerit in pctõ originali. ꝛ hʒ tres articulos. Prim⁹ ẽ q̃d potuit fieri. Scðs articul⁹ ẽ q̃d decuit. Terti⁹ articl's ẽ q̃d tenẽdũ de fctõ ꝛc.

Explicit tabula ſup q̃rtũ quolibʒ mgr̃i Herueci britonis gñalis mgr̃ ordinis fratrũ ꝑdicatoꝝ. ꝛc.

Incipit tabula ſcðm ordinē alphabeti ſup q̄ttuor quolibeta magiſtri Heruei britonis generalis magiſtri ordinis fratrū predicatorum.

A

Articulꝰ fidei pōt dici dupliciter. Q.ii.q.ii.
Actꝰ credēdi pōt ſe hr̄e ad intellectuz duplr̄. Q.ii.q.xiiii.
Abſolutū oē dicit pfectiōem. Q.ii.q.i.
Abſolutū pōt accipi dupliciter. Q.ii.q.i. Itē. Q.3.q.i.
Abſtractū q̄liter poſſit p̄dicari d̄ ꝯcreto ⁊ q̄lit̄ ſi.q.5.q.vi.
Abſtractū quid ſignificet ibidem.
Ab eterno mobili pōt aliquid ꝓcedere mediāte aliqua nouitate eēndi dupliciter. Q.ii.q.i.
Accn̄s quō pōt intelligi ſine ſbo. Q.iiii.q.ii.
Accn̄s quō agit in v̄tute ſubſtātie ſue. q.iii.q.xii.
Accn̄s quō pōt eſſe cum alterius. q.ii.q.vii.
Accidens quō pōt eſſe ſine ſuo ſbō. q.iiii.q.ix.
Accidēs quomodo poteſt remanere ſine inherentia actuali. q.ii.q.xiiii.⁊.q.iiii.q.ix
Accidens pōt aliq̄d dici dupliciter. q.iii.q.ii.
Accn̄s cōcretū eſt illud ꝙ pᵒ occurrit itellectui.q.iii.q.xii
Accn̄tis modꝰ eēndi q̄d indicat. q.ii.q.vii.
Accn̄tia nō ſūt cā pluralitatis ſubiectoꝝ.q.iii.q.ix.
Accn̄tia ſolo nūero differētia quare nō pn̄t ꝯuenire i ſubiecto retinēdo ſuā diſpoſitiōem. q.iii.q.ix.
Accidentis variatio vnde ſūmatur in habitudine ad ſubiectum q.ii.q.ix.
Accidere actu pōt accipi dupliciter. q.iii.q.ix.
Auctas ſe hꝫ ad intellectū dupliciter. q.iiii.q.ix.
Actualitas diuerſa diuerſoꝝ pn̄toꝝ. q.i.q.ix.
Actio quid eſt.q.i.q.vi. Item.q.iii.q.viii. Item.q.iiii.q.iiii.⁊.q.v.
Actio pōt accipi dupliciter. q.ii.q.viii.
Actio eſt in paſſo diuerſimode. q.iiii.q.iiii.
Actio non eſſe in agente ꝓbatur. q.iiii.q.iiii.
Per actionē aliq̄d fieri pōt itelligi duplr̄.q.iiii.q.viii.
Actio p̄ncipii formalis vel receptiui q̄d ſit.q.iii.q.viii.
Actionis rō formalis. q.iiii.q.iiii.
In actiuo ⁊ paſſiuo qualiter poſſit eſſe vna ⁊ eadem forma. q.iiii.q.viii.
Actum ſuſpēdere pōt accipi duplr̄. q.i.q.i.
Actionis ſuſpenſio quid ſit. q.iiii.q.viii.
Actus intelligendi quid ſit.q.ii.q.viii.⁊.q.iii.q.viii.
Actus intelligēdi q̄d rep̄n̄tat. q.iii.q.i.
Actus quis p̄mo eſt in p̄tāte nr̄a. q.i.q.i.
Actus intelligēdi dupliciter pōt accipi. q.iii.q.i.
Actus ꝯpat̄ ad obiecta dupliciter. q.i.q.xii.
Actus volūtatis eſt duplex. q.iiii.q.xiiii.
Actus volendi in deo poteſt cōſiderari duplr̄.q.i.q.i.
Actus volendi neceſſarius ⁊ obiectum contingens quō ſint ſimul. q.i.q.i.
Actus aliquis poteſt habere aptitudinem ad perpetuitatem dupliciter. q.iii.q.xii.
Eſſe in actu virtuali quid eſt. q.i.q.i.
Actus eiuſdem habitus debent eſſe eiuſdem rationis. q.i.q.xiiii.
Dicetur quō ſit actus intelligentis. q.ii.q.viii.
Actus duo pn̄t eſſe vniꝰ pſone. q.ii.q.viii.
Actus meritorius in quo cōſiſtat. q.i.q.xiiii.
Actus meritorius poteſt elici ex parte intellectus. Q.i.q.xiiii.
Actus meritorius poteſt elici ex parte voluntatis. q.i.q.xiiii.
Actus ad hoc qō ſit vel non ſit meritorius quid faciat.q.iii.q.vii.
Actus hūani vn̄ hn̄t ꝙ ſint virtuoſi. q.iiii.q.xii.
Homo ex actibus non poteſt ſe facere virtuoſuz.q.iiii.q.xiii.
Quanto aliquid eſt actualius tanto indiuiſibilius.q.ii.q.ix.
Actus vnus poteſt habere multas deformitates.q.iiii.q.xiiii.
In actuali potentia quid eſt. q.iii.q.viii.
Actus ⁊ potētia qualiter diſtinguūtur. q.iii.q.v.
Aduenire pōt aliq̄d alicui duplr̄. q.ii.q.vii.
Predicamēta actionis ⁊ paſſionis q̄uo transferuntur ad diuina. Q.4.q.4.
Agens ſcḋm cōmē. eſt duplex. Q.2.q.i.
In adam in principio iuſticie originalis fuit culpa ⁊ pena Q.4.q.14.
Acq̄ri p actionē agētis pōt itelligi duplr̄.q.2.q.i.
Actꝰ beatificꝰ pōt dici duplr̄. q.1.q.14.
Amor eſt duplex. q.i.q.12.
Accidens vnum nō eſt in diuerſis ſubiectis ſcḋm ſuā totalitatem. q.3.q.x.
Actꝰ intelligēdi eſt duplex. q.3.q.i.
Actio ⁊ paſſio q̄uo differūt ab aliis p̄dicamētis.q.4.q.5.
Aliq̄d facit ad aliquē actū duplr̄. q.3.q.7.
Ad agēdū facit aliq̄d duplr̄. q.3.q.7.
Agens per vnū principiū non agit niſi vno modo q̄uo intelligitur. q.1.q.2.
Agēs oē agit ꝓpt̄ finē q̄uo intelligit̄. q.1.q.8.
Agēs agit ꝓpt̄ aſſilatōz q̄uo intelligit̄. q.2.q.3.
Agēs p̄mū ⁊ finis vltimꝰ ſūt idez. q.2.q.i.
Agētiū per intellectū ⁊ volūtatē dr̄ia. q.1.q.8.
Agēdi rō per intellectū ⁊ volūtatē q.2.q.i.
Adiectiuū q̄liter differat a ſubſtātiuo. q.3.q.6.
Adiectiuū pro quo ſtat. ibidem.
Albū aliq̄d eſſe de nc̄citate pōt intelligi duplr̄.q.1.q.x.
Aliquid inueniri de neceſſitate ſine dubio: pōt intelligi dupliciter. q.2.q.7.
Aliq̄d nihil ſignificari pōt itelligi duplr̄. q.3.q.i.
Aliq̄ eſſe diſtincta re p cōpationē ad diuerſa poteſt intelligi duplr̄. q.3.q.3.
Albedo q̄ rōe deficiat ſibi ſbm in ethiope.q.2.q.x.
Amat̄ aliq̄d duplr̄. q.i.q.xij.
Amabile eſt duplex. q.1.q.8.
Aīa intellectiua eſt ſuſceptiua actus intelligēdi.q.i.q.12.
Aīa intellectiua ē forma ⁊ actꝰ intelligendi: ibidē.
De aīa intellectiua ē duplex ſn̄ia ph̄i: ibidē.
Aīa intellectiua q̄uo ſuſcipit̄ in extēſo. q.2.q.x.
In aīa eē aliq̄d pōt intelligi triplr̄. q.4.q.7.
In aīa pōt aliq̄d eē obiectiue duplr̄ ibidē.⁊.q.3.q.i.
Aīal q̄re diuidit̄ in plēs ſpēs ⁊ nō hō. q.1.q.9.
Analogia ſcḋm quoſdā ē duplex. q.2.q.7.
In analogo ſunt duo: ibidem.
Ad cōnexionē anologie q̄d requirat̄. ibidē.
Dr̄ia int̄ analogū eq̄uocū ⁊ vniuocū. q.2.q.7.
Appetitꝰ pōt moueri duplr̄. Q.i.q.i.
In appetitū ſenſitiuū imprimūtur diſpoſitiones dupliciter. q.i.q.i.
Applicatio obi ad potētiā pōt fieri duplr̄.q.i.q.i.
Acquiri aliquid per actionem agentis poteſt intelligi dupliciter. q.2.q.i.
Attributio ē duplex. q.2.q.7.
Attributa diuina itelligi p̄ciſe pōt itelligi duplr̄.q.i.q.ij.
Attributoꝝ diſtinctio accipi poteſt per cōparationē ad extra: ⁊ q̄uo intelligitur. q.3.q.3.
An̄tis cā q̄uo eſt cā ꝯn̄tis. q.2.q.15.
Habitꝰ idē pōt elicere actū meritoriū ⁊ beatificū.q.i.q.14.

B

Btā v̄go ſi fuit ꝯcepta in pctō originali.q.4.q.15.
Bonitas q̄ aliq̄d ordinat̄ ad finē q̄ſitū. q.2.q.2.
Boni q̄ ſit rō formalis. q.3.q.2.
Boni ratio quomodo differt a ratione entis cōmuniter dicti. q.3.q.2.
Bonū q̄uo cōuertitur cum ente. q.3.q.2.
Btitudo nō eſt in volūtate. q.1.q.14.
Boni ratio eſt eſſe ad finem. q.3.q.1.
Boni rō in aliquo actu pōt eē duplr̄. q.4.q.9.

C

Caritatē deū poſſe ſimul intendere ⁊ augere poteſt intelligi dupliciter. q.ij.q.6.
Caritas ex pte dei pōt augeri ⁊ diminui.q.2.q.17.
Caritatē totalit̄ tollit pctm̄ mortale. q.2.q.17.
Caritatē diminui pōt intelligi triplr̄. q.2.q.17. ⁊.q.2.
Caritatē diminui quantū ad radicationē eius in ſubiecto pōt intelligi duplr̄. q.2.q.17.
Caritatis feruor pōt itelligi triplr̄. q.2.q.17.

Charitatꝰ venenū q̄d eſt. Q.ij.q.xvij.
Ceſſatio ab ope bono eſſe cām diminutōis charitatꝰ pōt intelligi duplr. Q.ij.q.xvij.
Carentia pōt accipi duplr. q.iiij.q.xiiij.
Cā efficiēs ⁊ final' q̄lit' ſunt idem. Q.ii.q.i.
Cā efficiēs ⁊ final' ſunt ſibi inuicē cāe. Q.ij.q.ij.
Dria inter cām efficiētē ⁊ finalē. Q.ij.q.j.
Finis qualit' ſit cā. Q.ij.q.j.
Cām finalē res hȝ eo mō q̄ hȝ cām efficientē. Q.ij.q.j.
Cā finalis nō eſt ꝓprie cauſa: Q.j.q.viij.
Cā añcedentꝰ nō eſt p̄ciſe cā ꝯñtis. Q.ij.q.x.
Cā añtis quō eſt cā ꝯñtis. Q.ii.q.x.
Cā pōt eē in potentia in aliquo gnē entꝰ. Q.ij.q.j.
Cā nō pōt eē nō ens ſimplr in aliq̊ gnē entꝰ. q.ij.q.i.⁊.q.ij
Cāe ſunt quatuor. q.ij.q.viii.
Cālitas cāe efficientꝰ que ſit. q.ii.q.j.⁊.q.iiij.q.v.
Cālitas cāe final' in quo ꝯſiſtat. q.j.q.viij.
In cālitate finis eſt ꝯſiderare tria. q.j.q.viij.
Cālitatē hr̄e eſt aliud reſpectu alicuius poſitiui ⁊ aliud reſpectu negatōis. q.ij.q.xv.
Cālitas cāe efficientꝰ pōt accipi triplr. q.iiij.q.viij.
Cāre reſ quaꝝ de⁹ eſt cā pōt intelligi duplr. q.iij.q.xiiij
Collatio facta ꝯtra intentionē dñi p̄ncipal' poteſt intelligi duplr. q.iij.q.xiiii.
Cognitio vl'is q̄ fit. q.ij.q.v.⁊ hēs multa de cognitione.
Cognitio de re eſt duplex. Q.ij.q.v.
Cognitio intuitiua eſt duplex. Q.j.q.iij.
Cognitio aliq̄ñ poteſt terminari ad nō ens ſicut ad obiectū cognitū. Q.j.q.iij.
Cognitio alicui⁹ ꝯcept⁹ pōt eſſe duplex. Q.ij.q.viij.
In cognitionē ſubē qualit' deuenim⁹. Q.iij.q.xij.
Cognitio diſtincta hr̄i de ſubā ꝯtingit duplr. q.iij.q.xij.
Ad cognitionē ſubſtātie q̄lit' ꝯfert ꝓp̄a paſſio. q.iii.q.xii.
Cognoſcit' aliq̄d ꝯcretiue duplr. q.iij.q.v.
Cognoſcē poſſum⁹ q̄dditatē dei in ſpāli. q.ij.q.v.
Intellectū humanū duci in cognitionē ſubſtantie cōtingit duplr. q.iij.q.xii.
Concept⁹ verbi duplici mō ſe hȝ. q.ii.q.viii.
Quare vna res vel pl'es mouent ad vnum conceptuȝ vel pl'es: ⁊ ibi multa hēs de ꝯceptib⁹. q.i.q.ix.
Cōe predicabile de plurib⁹ pōt accipi duplr. q.iiii.q.vii.
Cōicabile pōt accipi duplr. q.iiii.vii.
Cōicabile ⁊ incōicabile ſubdiſtinguunt'. q.iiii.q.vii.
Cōicabile q̄d eſt. q.iiii.q.vii.
Cōe nō eſt aliq̄d abſoluto ⁊ relato. q.ii.q.vii.
Cognitio eſt alia ex parte rei ⁊ alia ex parte cognoſcentis. q.ii.q.iii.
Cognoſcere res diſtincte pōt eſſe duplr. Q.ij.q.iii.
Qua rōne de⁹ cognoſcit res diſtincte. q.ii.q.iii.
Cognitio pōt dici intuitiua duplr. q.iiii.q.ii.
Condit⁹ eſt hō alia rōne ⁊ alia equ⁹. q.ii.q.ii.
Conditionalis q̄ ſit vera. q.ii.q.i.
Copulatia ⁊ diſiunctia dr̄nt. q.iii.q.xiii.
Quicq̄d hȝ cām finalē hȝ cām efficientē. q.ii.q.i.
Eſſe p̄mū in intentione ſibi dare cālitatē finalē p̄t intelligi duplr. q.ii.q.i.
Nō ens quō poſſit eſſe cā entis. q.ii.q.i.
Cōuerti aliq̄d cū altero pōt itelligi duplr. q.iii.q.ii.
Corruptio pōt fieri duplr. q.iii.q.vii.
Creari q̄d eſt. q.iiii.q.ix.
Creauit in p̄ncipio deus celū ⁊ terram quomodo intelligitur. q.ii.q.i.
Cauſa ſufficienti poſita nō poni effectū contingit dupliciter. q.i.q.i.
Cā eadē nūero pōt ꝓducere pl'es effect⁹. q.iii.q.ix.
Ens antequā ſit in actu quō eſt in potētia ⁊ vtrum ſit ens reale. q.iii.q.v.
Cōcretū quid ſignificat. q.iii.q.vi.
Per creationē aliq̄d factum eſt. q.ii.q.i.
Concretū quandoq̄ȝ importat antecedēs ad formā quandoq̄ȝ non. q.iii.q.vi.
Concretum in recto nunq̄ iportat abſtractū. q.iii.q.viii.
Concretum eſt duplex. q.iiii.q.viii.
Concretiue aliquid cognoſcit' duplr. q.iij.q.xij.
Culpa quid eſt. q.iiij.q.xiiij.
Peccatū originale eſt ꝓpria culpa. q.iiij.q.xiiij.
Cōparatio in menſuratione tp̄is eſt triplex. q.ij.q.xij.
Differentia int' illud qd̄ componit' cū aliquo ⁊ in quibus componit'. q.ij.q.xij.
Priuatio originalis iuſticie in adam fuit et pena ⁊ culpa. q.iiij.q.xiiij.
Compoſitio eſt duplex. q.iiii.q.xiiii.
Compoſitio quid ꝓprie importat. q.iiii.q.i.
Compoſitio quid eſt. q.iiii.q.i.
Compoſitionis entitas pōt accipi duplr. q.iiii.q.i.
Compoſitionis vnitas q̄d eſt. q.iiii.q.i.⁊.vij.
Compoſitū dicit' aliq̄d duplr. q.iii.q.v.
Confuſum pōt accipi duplr. q.iii.q.xii.
Corpora duo quare nō poſſunt eſſe ſimul in eodem loco. q.i.q.xv.
Corpus eſſe inter duas ſuperficies poteſt intelligi duplr. q.iiii.q.ix.
Corporis xp̄i quātitas quō eſt in ſacro altaris. q.iiii.ix.
Cōnexa pñt accipi duplr. q.i.q.x.
Cōnexio eſt quadruplex. q.ii.q.i.
Connexionem habere neceſſariā ad per ſe cōuertibilia contingit duplr. q.i.q.i.
Cōuenire aliq̄d poſſe diuine perſone quod nō conuenit eſſentie pōt intelligi duplr. q.iiii.q.vi.
Cōuenientia in nām diuinā ⁊ humanā. q.iiii.q.vi.
Conuenientia realis eſt duplex. q.iiii.q.vii.
Conuenire quid eſt. q.iiii.q.vii.
Conuenire aliq̄d alicui ex natura rei poteſt intelligi duplr. q.iiii.q.vii.
Cōuenientia int' cām efficientē ⁊ finalem. q.i.q.viii.
Conuenientia ſpecierū pōt intelligi duplr. q.i.q.ix.
Propria pſonarū quō ꝯueniunt. q.i.q.ix.
Conuertibile q̄d eſt. q.iiii.q.vii.
Cōuertibilitas ⁊ incōuertibilitas penes quid ſunt accipienda. q.iiii.q.vii.
Res quō ꝯuertibilis eſt. q.iiii.q.vij.
Cōuerti aliq̄d cum aliquo pōt intelligi duplr. q.iii.q.ii.
Cōtingentia eſt duplex. q.i.q.i.
Liberum arbitriū eſt cā contingens. q.i.q.i.
Conformitas eſt triplex. q.iii.q.i.
Cōtineri aliq̄d in aliquo v̄tualit' pōt eē duplr. q.ii.q.xiii.
Cōtinua formalit' nō pñt eſſe in eodem. q.ii.q.xvii.
Cōtinuū ⁊ vnū qd̄ ꝯuertit' cū ente quō ſe hñt. q.ii.q.ii.
Totū diſcretū q̄d addit ſup̄ totū ꝯtinuū. q.ii.q.ii.
Cōparatio mēſurati ad mēſurā pōt eſſe triplex. q.ii.q.xii.
Cōſenſus duplex ꝯcurrit ad hoc ꝙ habeat' ius in prelatione. q.iii.q.xiiii.
Conſcientia quid eſt. q.iii.q.xiii.
Conſcientie que attribuunt'. q.iii.q.xiii.
Cōſciētia ꝙ ſit cū aliq̄ ſcia pōt intelligi duplr. q.iii.q.xiii.
Cōtradictoria includere pōt eſſe duplr. q.i.q.x.

D

Deliberatio pōt occurrere alicui duplr. q.i.q.i.
Dicere nihil pōt intelligi duplr. q.iii.q.i.
Debitum eſt duplex. q.iiii.q.xiiii.
Decenter fieri in omnib⁹ quid eſt. q.iiii.q.xv.
Decem p̄dicamentis nō aliqd̄ cōe vniuocū. q.ii.q.vii.
Defectus pōt accipi duplr. q.iiii.q.xiiii.
Defect⁹ natus ineſſe rei eſt duplex. q.iiii.q.xiiii.
Deliberatio eſt duplex. q.i.q.i.
Deliberatio ſe habet ad intellectū duplr. q.i.q.i.
Deformitates mltas pōt hr̄e vn⁹ ⁊ idē act⁹. q.iiii.q.xiiii.
Denominatio fit duplr. q.i.q.ix.
Denominat ſupficies id cui⁹ eſt ſupficies duplr. q.i.q.ix.
Denoiari a pte ⁊ eſſe partē differt. q.ii.q.x.
Denoiari ab accñte ⁊ eſſe accñs differt. q.ii.q.x.
Forma hñs cāȝ efficiētē hȝ triplicē denoiatiōȝ. q.4.q.4.
Denoiatio eſt triplex. q.iiii.q.iiii.
Denominatio a cā efficiente qualit' fiat. q.iiii.q iiii.
Denominatio q̄d eſt. q.iiii.q.viii.
Modi denoiandi ſunt tres. q.iiii.q.viii.⁊.q.iiii.q.iiii.
Denominatio multiplex. q.iiii.q.viii.
Vnū pōt aliud denominare duplr. q.i.q.ix.

Dependere dr̄ multiplr̄. q.i.q.viij.
Dependere effectū nobiliorem a paucioribus cauſis quō eſt verū. q.i.q.viij.
Quod dependet ex pluribꝰ cauſis indifferent nō neceſſio i'fert aliquā illaꝝ. q.ij.q.xvj.
Quātitas quō depēdet a forma. q.ii.q.x.
Deū non intelligere plura per eſſentiā ſuā poteſt intelligi duplr̄. q.ij.q.x.
Deꝰ eſt obm̄ pmū intelligentiaꝝ. q.ij.q.i.
Deū agere de necitate nāe pōt intelligi duplr̄. q.ij.q.i.
In deo eſſe ocioſitatē quō intelligit̄. q.ij.q.i.
Determinatio eſt duplex. q.iij.q.ij.
Dicere eſt duplex. q.i.q.vij.
Dicere pfectionē pōt accipi q̄tuor modis. q.i.q.iiij.
Dicere ⁊ intelligē quō ſe hn̄t. q.ij.q.viij.
Dicere quō ſit actꝰ intelligent̄. q.ij.q.viij.
Dr̄ia ptinet ad ens rōnis ⁊ quō. q.iiij.q.ix.
Dr̄ia inter potentiā ⁊ habitū. q.i.q.xij.⁊.q.iij.q.vij.
Dr̄ia obiectoꝝ eſt duplex. q.iij.q.vij.
Dr̄ia int̄ obm̄ intellectꝰ ⁊ voluntat̄. q.i.q.xiij.
Dr̄ia que eſt int̄ intelligētias. q.ij.q.i.
Dr̄ia int̄ eq̄uocū vniuocū ⁊ analogū. q.ii.q.vij.
Dr̄ia totiꝰ integralis a ptibꝰ ex quibꝰ ɔſtituit̄. q.ii.q.xiiij.
Dr̄ia int̄ durationē ɔtinuā ⁊ diſcretā. q.ii.q.xii.
Dr̄ia int̄ durationē ſucceſſiuā ⁊ nō ſucceſſiuā. q.ii.q.xii.
Dr̄ia ipſoꝝ nunc. q.ii.q.xii.
Illud p qō differt aliud ab alio: ē d eēntia. q.iii.q.vi.
Dr̄ia int̄ habitū ⁊ potentiā. q.ii.q.xiii.
Dr̄ia int̄ cōicabile ⁊ incōicabile. q.iiii.q.vii.
Dr̄ia int̄ ɔuertibile ⁊ incōuertibile. q.iiii.q.vii.
Dr̄ia int̄ naturā humanā cōez ⁊ diuinā. q.iiii.q.vi.
Dr̄ia q̄ eſt in diuis penes que ſit. q.iiii.q.vi.
Differre vnū ab alio dr̄ duplr̄. q.i.q.ix.
Differre totaliter ſuperius ab inferiori poteſt itelligi dupliciter. Q.j.q ii.
Diuiſio nūeralis eſt p quātitatē. Q.iij.q.ix.
Que diſtinctio eſt int̄ ens in actu ⁊ ens in potētia: vz int̄ hoīez in actu ⁊ hoīez in potentia. q.iij.q.v.
Diſtinctio diuoꝝ attributorum accipit̄ p compationem ad extra. Q.iii.q.iij.
Alia eſt diſtinctio in eſſe rei ⁊ ratōnis. ⁊ alia eſt diſtinctio ſm rōnem. q.iij.q.iiij.
Differt relō ab alijs ſex pdicamt̄. ⁊ quō. Q.iiij.q.iiii.
Difficultas in opibus virtutis moralis vnde prouenit. Q.iiij.q.xij.
Dimēſiōis trine eſt ſubm ſuba ens actu. Q.iiij.q.xij.
Dimēſio vna nō pōt eſſe ſubm alterius. Q.ij.q.x.
Diſpoſitiones in appetitum ſenſitiuum imprimuntur. Q.j.q.xv.
Quātitas quō ſit cā diſpoſitiua plitatis. Q.iij.q.j.
Diſtinctio emanationū pōt accipi duplr̄. q.j.q.v.
Diſtinctio ſm rōnē hz ortum a re. q.j.q.ix.
Diſtingui ab alio pōt aliq̄d duplr̄. q.j.q.xij.itē.q.iii.q.ix.
Diſtiguunt̄ res p pncipia extriſeca duplr̄. Q.j.q.xij.
Diſtinguunt res p cām efficiētē duplr̄. Q.j.q.xij.
Diſtinctio p oba qualis ſit. Q.j.q.xij.
Diſtinguunt̄ potētie p oba ⁊ qualit̄ ſit. Q.j.q.xii.
Quales potētie diſtinguunt̄ p actꝰ. Q.j.q.xii.
Diſtinctio potentiarū remota remouet̄ diſtinctio oboꝝ pōt duplr̄ intelligi. Q.j.q.xii.
Diſtinguunt̄ potētie ⁊ actꝰ ⁊ qualit̄. Q.j.q.xiii.
Diſtingui formalitatē ex nā rei pt intelligi duplr̄. q.i.q.ij
Diſtiguit̄ aliq̄d a ſeipſo vel ab alio duplr̄. q.ij.q.xiiij.
Diſtinctio real' pōt accipi duplr̄. Q.iij.q.iij.
Diſtinctio om̄is vel eſt rei vel rōnis. Q.iij.q.iii.
Diſtinctio omnis eſt inter illa quorum vnum non eſt alterum. Q.iij.q.iij.
Om̄is diſtinctiōis eſt duplex origo. Q.iij.q.iij.
Quō vna res diſtinguit̄ ab alia. q.iij.q.iii.
Q.ō aliqua ſint diſtincta re per compationē ad diuerſa pt intelligi duplr̄. q.iij.q.iii.
Diſtinguitur potentia prout eſt principium. q.iij.q.v.
Quid ſit principiū extraneum diſtinctiōis numeralis in vnoquoqz indiuiduo. q.iij.q.ix.
Negatio diſtinctionis pōt accipi duplr̄. q.iiij.q.ij.
Diſtinctio vniꝰ rei pōt remoueri duplr̄ ibidē. ſ.q.4.q.ij.
Diſtinctio pdicamentoꝝ. q.iiij.q.x.
Diſtinctio in eſſe rationis ⁊ ſm rationem quomodo differunt. q.iij.q.v.
Diuerſitas multitudinis accipi pōt duplr̄. q.iiij.q.iij.
Inter idem ⁊ diuerſum nō eſt dare mediū. q.iiij.q.iij.
Q.ō materia nō ſit diſtincta ab actu quomodo poteſt intelligi. q.iiij.q.iij.
Duratio eſt duplex. q.ij.q.xij.
Duratio ſucceſſiua eſt duplex. q.ij.q.xij.
Durationes nō ſucceſſiue quō differunt. q.ij.q.xij.
Durationis ordo quid ſit. q.j.q.vj.
Durationis ordo eſt ordo nature. Q.j.q.vj.
Diuiſio eſt duplex intrinſeca ⁊ extrinſeca. q.iiij.q.ii.
Diuiſio eſt duplex. Q.iij.q.ix.
Diuiſio pdicamenti abſolute cōſiderati eſt diuiſio intentionis in intentiones. q.j.q.ix.
Diuiſio entis realis in hoc uel in illud que ſit. q.j.q.ix.
Diuiſio māe eſt per quantitatē ⁊ quō diuiſio partiū ſubſtantie pcedit diuiſionē quantitatis ⁊ quō nō. q.j.q.xv.

E

Effectus ponit̄ poſita cā ſufficienti. Q.j.q.j.
Efficiens ⁊ finis quō coincidūt in idē ſpecie. q.j.q.viij.
Effectū eſſe nobiliorē ſua cā nō eſt incōueniēs. q.ij.q.8.
Effectus vnus qualit̄ pōt reduci in plures cās. q.j.q.xiij.
Efficientem cauſam habet quando ſibi ipſi derelictum eſt nō ens. Q.ij.q.j.
Effectū cōmunem habere cauſam cōmunem quomodo intelligitur. Q.ij.q.x.
Effectus quare nō ſequit̄ q̄nqz poſita cā. Q.j.q.j.
Efficientis pncipij que ſit opatio. Q.iij.q.viij.
Efficaciter non pōt ꝓbari impoſſibile. Q.j.q.v.
Eſſe ⁊ nō eſſe quō opponunt̄. Q.ij.q.vij.
Eſſe fundamenti ⁊ relationis quō eſt idē. Q.ij.q.vij.
Eſſe p ſe hz ſubſtātia ⁊ quō intelligit̄. Q.ij.q.xiiij.
Eſſe ſubiectū in potentia ad actū pōt intelligi dupliciter. q.ij.q.xii.
Eſſe in intellectu obiectiue q̄d eſt. Q.iij.q.i.
Eſſe in intellectu pōt aliq̄d duplr̄. Q.iiij.q.vij.
Eſſe ab alio pōt accipi diuerſimode. Q.iiij.q.vij.
Tranſire ad eſſe pōt intelligi duplr̄. q.iiij.q.ix.
Eſſe habere a cā efficienti quō intelligit̄. Q.iiij.q.ix.
Emanationū diſtinctio pōt accipi duplr̄. Q.j.q.v.
Eſſe in aīa aliq̄d pōt dici triplr̄. Q.iiij.q.vij.
Eſſe pmū in intentiōe pōt intelligi duplr̄. Q.ij.q.j.
Impoſſibile eſt ſimul eſſe ⁊ nō eſſe quomodo ſenſu cognoſcitur. q.iij.q.xij.
Eēntia aliq̄ nō eſſe in genē pōt intelligi duplr̄. q.iij.q.xj.
Eſſentia paſſionis eſt alia ab eſſentia ſubiecti q̄uis paſſio non ſit ſine ſubiecto. Q.iiij.q.ij.
Eſſentie diuine ſilitudo ad pſonas. q.iiij.q.vj.
Eſſentia in diuinis nō plurificat̄. Q.iiij.q.vij.
Eſſentie accītis q̄d ſit terminꝰ. Q.iiij.q.ix.
Eſſentie diuine nullū predicatū conuenit niſi abſolutum. Q.iiij.q.vij.
Ens in potentia pōt eſſe in aliquo genē entis. q.ij.q.j.
Illud p quod aliq̄d differt ab alio eſt de eſſentia ſua quomodo intelligit̄. q.iij.q.vj.
Eſſentie quō ɔueniūt ꝓpria pſonarū. q.iiij.q.vij.
Entis cōiter dicti nō eſt aliqua paſſio. q.ij.q.vij.
Ens de decem pdicamentis non dicit̄ ſm vnam rationem cōmunem. q.ij.q.vij.
Ens rationis quid ſit. Q.iij.q.j.
Ens rōnis ɔſequit̄ intellectū diuerſimode. q.iij.q.j.
Ens ⁊ bonū quō ɔuertunt̄. Q.iij.q.ij.
Ens diuidit̄ duplr̄. Q.iij.q.j.
Rō boni quō diuidit̄ a rōe entis cōiter dicti. q.iij.q.ij.
Ens rationis conſequit̄ rem ut eſt obiectiue in intellectu dupliciter. q.iij.q.iij.
Ens diuidit̄ in actum ⁊ potentiā. q.iij.q.v.
Ens ab intellectu pōt cognoſci duplr̄. Q.iij.q.xij.
Ens per ſe quō accipit ibidem. ſ. q.iij.q.xij.

Nullum predicatum concretiue ſumptuꝫ eſt ens per accidens. Q.iiij.q vii.
Duo ſunt de ratione vnius qđ conuertitur cum ente. Q.iiij.q.vii.
Eſt: qñ eſt tertiū adiacens q̄d ſig̃t. Q.i.q.x.
Queccunqꝫ vni ꝛ eidē ſunt eadē: illa adinuicem ſūt eadem quō intelligitur. q.iiij.q.vij.
Eternū eſſe motū quō ꝓbat pħs. Q.ii.q.j.
Etern⁹ motus quō hꝫ cām efficientē. Q.ij.q.i.
Equiuoca quare aliqua dicunť. Q.ij.q.vij.
Equiuocoꝝ eſt duplex gen⁹. Q.ij.q.vij.
Procedere in eq̄uoco pōt intelligi duplr. Q.ij.q.vij.
Equalitas ꝫ ineq̄litas ſuper q̄ fundanť. Q.iiij.q.vij.
Exercitiuꝫ actus ꝛ determinatio eius quomodo ſe habent. Q.j.q.j.
Exceſſus in cogitatiōe diuina reſpectu alterius poteſt intelligi duplr. Q.ij.q.ij.
Exceſſioꝛ multiplicato nō mľtiplicať qđ excedit. q.j.q.v.
Extriſece pt aliq̄d multiplicari p alteꝝ q̄druplr. q.iij.q.ix.
Extrinſecū eſſe reſpectū pōt itelligi triplr. Q.iiij.q.iiij.
Extimatia ꝛ fantaſmate moueť intellect⁹. Q.iij.q.xij.
Excuſatio beati Thome. Q.iij.q.xiij.
Expelli aliq̄d ab alio pōt intelligi duplr. Q.iiij.q.ix.
Expoſt iportare multiplicē hītudinē. Q.iiij.q.ix.
Ex nihilo pōt aliq̄d fieri duplr. Q.iiij.q.ix.
Nō receptiua extenſiōis q̄titatꝭ ē mā. Q.ij.q.x.
Ex nihilo nihil fieri quō intelligiť. Q.ij.q.i.
Euū pōt accipi ꝓ duplici mēſura. q.ij.q.xij.

F

Facultatē cognoſcere pōt itelligi duplr. Q.iij.q.j.
Ad facē ſe pōt hr̄e potētia actiua duplr. Q.iij.q.v.
Facta dr̄ forma multiplr. Q.iiij.q.iiij.
Nulla res hꝫ cām efficientē niſi ſit res fcā. Q.iiij.q.viij.
Fides vel hit⁹ fidei pōt ſe hr̄e ad intellcm̄ duplr. q.ij.q.xv
Fieri accipiť duplr. q.ij.q.i. itē.q.iiij.q.xv.
Fieri q̄d iportat. q.iiij.q.viij.
Fieri ꝓprie quid eſt. q.iiij.q.viij.
Fieri aliq̄d p actionē pōt duplr intelligi. q.iiij.q.viij.
Fieri pōt ꝯuenire alicui duplr. q.iiij.q.ix.
Fieri pōt aliq̄d ex nihilo. q.iiij.q.ix.
Fieri forme qualr ſit. q.iiij.q.ix.
Fieri q̄d addit ſupra formā eē rei facte. q.iij.q.v.
Fieri qđ eſt pati q̄d ſit. q.iij.q.v.
Potētia paſſiua eē ad fieri pōt itelligi duplr. q.iij.q.v.
Potētia actiua eē ad facere pōt intelligi duplr. q.iij.q.v.
Finis eſt duplex. Q.iij.q.ij.
Finis rō vnde ſumať. Q.iij.q.ij.
Ordo in finē inueniť. Q.j.q.viij.
In motiōe finis tria ſunt. Q.j.q.viij.
Finis ꝛ efficiēs coincidūt in idem ſpecie ꝛ quomodo itelligitur. Q.j.q.viij.
Finis qualiť ſit cā. Q.ij.q.j.
De intentiōe finis q̄d ſit. q.ij.q.j.
Finis intentio q̄d ſit. Q.ij.q.ij.
Finis alicuius dr̄ duplr. Q.j.q.xij.
Finis intentus q̄d ſit. q.j.q.xij.
Finis intent⁹ ꝛ intentio finis dr̄nt. q.j.q.xij.
Filiatio quō ꝓcedať eſſe in pr̄e. Q.ii.q.vij.
Fili⁹ ꝛ pr̄ eſſe idē realiť quō intelligiť. Q.ij.q.vij.
Filius in diuinis vnde ſumať. Q.iij.q.iiij.
Omē qđ ſit aut eſt ſimplex aut ꝯpoſitū. Q.ij.q.j.
Forma cū mā nō eſt p ſe rō agēdi vel patiēdi. Q.j.q.xiij.
Forma eſt ſimplex ꝛ quō intelligiť Q.ij.q.ix.
Forme ſunt ſicut nūeri quō intelligiť. Q.ij.q.ix.
Subiectum forme ſubſtantialis nō req̄rit aliq̄d qđ ſit re differēs ab eo. Q.ii.q.x.
Fieri de nouo pōt intelligi duplr. Q.ii.q.j.
Finis vtrū ſit cauſa vt primū in intentiōe aut eſt vltimū in executione. Q.ij.q.j.
Per eandem formā vnū pōt habere maiorē ꝛ minorē conformitatē ad diuerſa. q.iiij.q.ix.
Forma q̄ hꝫ cāꝫ efficiētē hꝫ triplicē denoiatōeꝫ. q.4.q.4.
Formalitates attributoꝝ i deo pn̄t accipi duplr. q.i.q.ij.
Forma pōt accipi duplr. Q.i.q.ij.
Forma ſubſtātialis plus perficit materiā q̄ quodcunqꝫ accidens. Q.ij.q.x.
Forma que acq̄riť ꝛ motus idem ſunt re. Q.ij.q.xiij.
Forma vnū ſunt intenſum ꝛ remiſſum. Q.ij.q.xiij.
Gradus eſt idem cum forma. q.ij.q.xiij.
Forma eodem tempe nō poteſt eſſe intenſa ꝛ remiſſa: ꝛ quare. Q.ij.q.xiij.
Formā educi de potētia māe quō intelligiť. q.iij.q.v.
In vno ſuppoſito nō eſt niſi vna forma ſubſtantialis. Q.ij.q.x. et. Q.iiij.q.x.
Forma vna ꝛ eadē qualiť ſit actio ꝛ paſſio. Q.iiij.q.viij.
De forma pōt eſſe eq̄uocatio qꝛ accipiť duplr. q.j.q.xj.
Formalitas attributoꝝ in deo pōt accipi duplr. q.j.q.ij.
Fōrlitatē diſtingui ex nā rei pōt accipi duplr. Q.j.q.ij.
Formale obiectū in vita pn̄ti quale ſit. Q.j.q.xij.
Formalis rō obiectoꝝ que ſit. Q.iij.q.j.
Formalitas vniuſcuiuſqꝫ forme que ſit. Q.iij.q.iij.
Formalis pn̄cipij que ſit operatio. Q.iij.q.viij.
Formalis ratio paſſionis que ſit. Q.iiij.q.iiij.
Formale in actione quid eſt. q.iiij.q.iiij.
Formale in paſſione quid eſt. Q.iiij.q.iiij.
Formalis ratio relationis q̄d eſt. Q.iiij.q.iiij.
Fruſtra quid pōt dici. Q.j.q.viij.
Fundať relatio in diuinis in eſſentia ꝛ quō. Q.iiij.q.v.
Fundať in diuinis relatio in natura. q.iiij.q.v.
Ad fundamentū qualiť ſe habet relatio. q.iiij.q.v.
Qualiter fundamentū ꝛ relatio ſint idem ꝛ qualiter differunt. q.j.q.ix. Item.q.ij.q.vij.
Ubi fundať relatio agētis ad paſſum. Q.iiij.q.iiij.

G

Genus gnālıſſimū pōt accipi duplr. q.j.q.ix.
Genus nāle ꝛ genus logicū quō differūt. q.j.q.ix.
Genus nāle qualiter accipiť a pħo. q.j.q.ix.
Genus qualiť diuidiť in plures ſpecies. q.j.q.ix.
Generis diuiſio in hoc gen⁹ ꝛ in illud q̄ ſit. q.j.q.ix.
Generis vnitas vnde accipiť. q.j.q.ix.
Ad eſſe in genere ꝯcurrunt duo. Q.iij.q.v.
Generis diuiſio per oppoſita. q.iij.q.vij.
Aliqua entia nō eſſe in gnē pōt intelligi duplr. q.iij.q.x.
Gradus eſt idem cum forma. Q.ij.q.xij.

H

Habitus beatificus pōt accipi duplr. Q.j.q.xiiij.
Habitus quid eſt. Q.iij.q.vij.
Unū ꝛ idē qn̄qꝫ dr̄ potētia ꝛ qn̄qꝫ hit⁹: ꝛ q̄re. q.iij.q.8.
Habitus neccio req̄rit potentiā ꝛ quare. Q.iiij.q.xij.
Habitib⁹ laudamur ꝛ vitupamur. ꝛ quare. q.j.q.xiij.
Habit⁹ fidei quō ſe hn̄t ad intellectū. Q.ij.q.xv.
Hitudinē duplicē hꝫ res ꝯgnita ad ꝯgnoſcētē. q.iiij.q.xj.
Habere pōt accipi multipliciter. q.iiij.q.viij.
Hr̄e noticiā ꝓpt q̄d de aliq̄ re ꝯtingit duplr. q.iij.q.xij.
In hn̄tib⁹ ſymbolū faciliorē trāſit⁹ quō intelľr. q.4.q.x.
Hō nō ē tm̄ hō p aīaꝫ itellectiuā: ſꝫ etiā p mām. q.ij.q.x.
Hoiem qua rōne ſequiť quātitas. q.ij.q.x.
Habere partes poteſt intelligi duplr. q.j.q.xv.
Hr̄e ꝯuenit alicui duplr: ſubiectiue ꝛ obiue. q.iiij.q.iiij.
Hoieꝫ poſſibilē eē āteq̄ ſit pōt itelligi duplr. q.iij.q.iiij.
Hō ex habitib⁹ nō pōt ſe facere ꝟtuoſum. Q.iiij.q.xij.
Ad hoc q̄ hō ſit quant⁹ p ſe q̄d requirať. Q.ij.q.x.
Hō in eo q̄ hō eſt riſibiľ ꝛ nō in eo q̄ aīal: ꝛ q̄re. q.j.q.ix.
Honoranť res ſanctoꝝ ꝛ quare. q.iiij.q.x.
Habere partes diciť aliquid duplr. Q.j.q.xv.
Habere vnū nomen pōt accipi triplr. Q.ij.q.vij.

I

Inclinationes due habituales ad diuerſos mot⁹ quomodo ſtant ſimul. Q.ij.q.xv.
Includere ꝯtradictoria pōt eſſe duplr. q.j.q.x.
Includi ſepata in rōe tminoꝝ pt itelligi duplr. q.4.q.ix.
Idētitas accipiť duplr. q.iiij.q.vj.
Idētitas multiplex ſm quoſdam. q.iiij.q.vj.
Idētitas quadruplex in diuinis. q.iiij.q.vj.
Que ſunt idem realiť nō cuicūqꝫ vnū eoꝝum eſt idem illi ꝛ alterum. q.j.q.ij.
Idētitas ſuper quo fundať. q.iiij.q.vij.
Indifferētia in volūtate pōt eſſe duplr. q.j.q.j.

Indiuiduū quid eſt. q.iij.q.ix.
In indiuiduo quid ſit principiū intraneū diſtinctiōis nu
meralis. q.iij.q.ix.
Indiuiduū vnde dicat. q.iij.q.iij.
Indiuiduū ꝑticulare ⁊ ſingulare quō ꝯueniūt. q.iij.q.iij.
Indiuiſio eſt duplex. q.iij.q.ix.
Indiuiſio pōt accipi dupl̄r. q.iiij.q.i.
Quāto aliq̄d eſt actualiꝰ tāto indiuiſibiliꝰ. q.ij.q.ix.
Indiſio fundari in nā ꝯpoſita pōt accipi dupl̄r. q.iiij.q.j.
In diuis vnde ſumunt noia ꝑſonaꝝ. q.iij.q.iiij.
In dinis quare ꝑſone nō plificant. q.iij.q.iiij.
In dinis quare p̄nitas nō plificat. Q.iij.q.iiij.
In diuinis de actione ⁊ paſſione non remanent niſi rela
tiones. Q.iiij.q.viij.
In dinis que plitas ſit. Q.iiij.q.vj.
In dinis nullū p̄dicamtū ꝯueit eē niſi abſolutū. q.iiij.q.7
In dinis ꝑſona plificat ⁊ quare. Q.iiij.q.vj.
Ineq̄litas ſup quo fundat. Q.iiij.q.vj.
Infinitū ⁊ finitū pñt accipi dupl̄r. Q.j.q.iiij.
Infinitū mālit ſumptū pōt itelligi dupl̄r. Q.j.q.iiij.
Quatuor ꝯditōes de infinito ſm q̄ſdā. Q.j.q.iiij.
Infinitū pōt accipi dupl̄r. Q.iij.q.xj.
Infinitū in actu ⁊ infinitū in potētia q̄d ē. Q.iij.q.xj.
Infinitū dr ex eo q̄d excedit oē finitū. Q.iij.q.xj.
Incōpoſſibilia quō pñt eſſe in aliquo. Q.iij.q.xiij.
Impietas quid eſt. q.iij.q.xiiij.
Impietas precedere ius in acquiſitione prelationis pōt
eſſe dupl̄r. q.iij.q.xiiij.
Imputabile eſt duplex. q.iiij.q.xiiij.
Impmixtio p̄dicamētoꝝ pōt itelligi dupl̄r. Q.iiij.q.viij
Immutabilitas pōt accipi dupl̄r. Q.ij.q.iij.
In imagine qualit quis imaginat. Q.iij.q.viij.
In per ſe ordinatis ſcōm nō poteſt inueniri pri
mo. Q.ij.q.x.
Impmere aliq̄d diuerſuꝫ pōt intelligi dupl̄r. Q.ij.q.xij
Intellectꝰ accipit dupl̄r. Q.iii.q.viij.
Intelligere q̄d eſt. Q.iii.q.viij.
Obiectū intellectus q̄d eſt. Q.iii.q.xij.
Intelligi quid eſt. Q.iii.q.xii.
Intellectꝰ a duobꝰ mouet: ⁊ q̄ ſunt illa. Q.iii.q.xii.
Intellectꝰ noticia eſt duplex. Q.i.q.ix.
In intellectu eſt aliq̄d dupl̄r. Q.iij.q.j.
Intellectꝰ facit vlitatē in rebus. Q.iii.q.j.
Qñ aliqua ſunt idē nō quicquid repugnat vni repugnat
⁊ alteri: ⁊ quō intelligit. Q.j.q.ix.
Intellectꝰ mouet dupl̄r. Q.j.q.j.
Intelligēs vel ē itellectꝰ vel hñs intellcm̄. Q.j.q.xj.
Circa intelligibile ⁊ ſcibile ē ꝯſiderare ſex. Q.ij.q.iij.
Intelligere que opatio ſit Q.ij.q.viij.
Intelligere q̄d importat. Q.ij.q.viij.
Intelligere accipit qñqꝫ ꝓ potentia: qñqꝫ ꝓ habitu: quā
doqꝫ ꝓ actu. Q.ij.q.viij.
Ex parte intellectus vt moueatur plus requiritur q̄ ex ꝑ
te voluntatis. Q.ij.q.viij.
Ab intellcū pōt aliq̄s reſpectꝰ abſolui dupl̄r. Q.iij.q.vij.
Que ſit opatio ſpēi q̄ informat intellcm̄. Q.iij.q.viij.
Quod eſt illud obiectum quod primo occurrit intel
lectui. Q.iij.q.xij.
Intelligi non poſſe aliquid ſine alio quomodo intel
ligitur. Q.iiij.q.ij.
Propter defectū intelligēti ꝫ nō poſſe intelligere vnuꝫ ſi
ne alio pōt itelligi multipl̄r. Q.iiij.q.j.
Intelligi accñs ſine ſubo qualit pōt. Q.iiij.q.j.
Intellectui prius occurrere ſubſtantiā poteſt dupliciter
intelligi. Q.iij.q.xij.
Intelligentiaꝝ drīa. Q.ij.q.i.
Deū nō itelligē ꝑ eēntiā pōt intelligi dupl̄r. Q.ij.q.iij.
Intenſuꝫ ⁊ remiſſuꝫ quō drnt. Q.ij.q.xij.
Intēſuꝫ ⁊ remiſſuꝫ quō ꝯparant ad inuicē. Q.ij.q.xij.
Intēſuꝫ ⁊ remiſſuꝫ ſunt vna forma. Q.ij.q.xij.
Forma eadē eodē tpe ñ pt ſil eē intēſa ⁊ remiſſa. q.ij.q.xij.
Intendere ꝓprie q̄d ſit. q.ij.q.vj.
Inuenire aliq̄d ſine alio pōt intelligi dupl̄r. q.ij.q.vj.
Juſticia pōt accipi dupl̄r. q.iij.q.xiiij.

L

Liberum arbitriū quid eſt. Q.j.q.j.
Libertas arbitrij in quo ſtat. q.j.q.j.
Liberum arbitriū eſt cauſa cōtingens. q.j.q.j.
Liber pōt intelligi dupl̄r. q.j.q.j.
Limitatio dicit dupliciter. q.iij.q.xj.
Lineam aliquā eſſe inter duo puncta poteſt intelli
gi dupliciter. q.iiij.q.ix.
Logica quare nō eſt ſcientia practica. q.j.q.iij.
Locus a cōiugatis quid eſt. q.iiij.q.viij.
Nō laudamur nec vituperamur potētia. Q.j.q.xiij.
Quare laudamur aut vituperamur habitibꝰ. Q.j.q.xiij.

M

Magis ⁊ minus que ſit ratio recipiēdi. Q.ij.q.ix.
Ratio nō ſuſcipiendi magis ⁊ minus nō eſt diuerſitas
ſubiectorum. Q.ij.q.ix.
Materia eſt duplex. Q.ij.q.x.
Materia quō eſt ſubiectū quantitatis. Q.ij.q.x.
Materia quō eſt cauſa quantitatis. Q.ij.q.x.
Materia eſt diuiſibilis per quantitatem. Q.j.q.viij.
Materialis principij que ſit opatio. Q.ij.q.viij.
Materiam eſſe in potentia ſimplicit poteſt intelli
gi dupliciter. Q.iij.q.x.
Materia in aliq̄ nō poteſt eſſe ſine quātitate. Q.iiij.q.x.
Medij cognoſcendi ratio in quo ꝯſiſtat. Q.ij.q.iij.
Medium ex parte rei cognite poteſt accipi dupli
citer. Q.ij.q.xv.
Meriti ratio in quo ꝯſiſtat. Q.j.q.xiiij.
Meritum xp̄i quō tranſit in alios. Q.iiij.q.xiiij.
Menſura ⁊ menſuratū non ſunt eiuſdē ſpēi. Q.ij.q.xj.
Menſura dicit duobus modis. Q.ij.q.xj.
Menſura reſpicit duplicem quantitatē. Q.ij.q.xij.
Metaphyſice pōt aliq̄d trāſire ad eſſe dupl̄r. Q.iiij.q.ix.
Minus ⁊ plus vbi inueniant. Q.ij.q.xij.
Minus perfecta ſunt propter magis perfecta quomo
do intelligit. Q.ij.q.xj.
Modus eſſendi ſubſtātie q̄d dicit. Q.ij.q.xiiij.
Modus eſſendi accñtis q̄d dicat. Q.ij.q.vij.
Modus ſignificandi ꝯcretiue eſt duplex. Q.iij.q.vj.
Modi denominādi ſunt tres. Q.iiij.q.iiij.
Mutatio noua qua de nō intelligente ſit intelligēs po
teſt terminari triplicit. Q.iij.q.viij.
Motio pōt fieri ab aliquo dupl̄r. Q.j.q.j.
Motus quō drt a gnātione ⁊ corruptiōe. Q.ij.q.xiij.
Motus quare nō eſt in vacuo. Q.ij.q.xiij.
Mouet vna res ad diuerſos cōceptus diuerſimo
de: ⁊ quare. Q.ij.q.ix.
Mouens p̄mū qualiter ponat a pho. q.ij.q.j.
Moralis virtutis ꝑfectio eſt duplex. q.iiij.q.xiij.
Quomodo habentia vnam realitatē mouent ad vnū
conceptum. q.j.q.ix.
In motu alteratiōis eſt ſucceſſio. q.ij.q.xiij.

N

Noticia ꝓpter q̄d de aliquo ꝯtingit dupl̄r. Q.iij.q.xj.
Natura ⁊ ſuppoſitū quō differunt. Q.iij.q.vj.
Natura realiter accepta q̄d importat. q.iij.q.v.
Neceſſitas eſt duplex. q.j.q.x.
Neceſſitat pōt accipi dupl̄r. q.j.q.x.
Neceſſitas cōnexionis quid eſt. q.j.q.x.
Que neceſſitas repugnat cauſe. q.j.q.x.
Neceſſario aliq̄d velle pōt intelligi dupl̄r. q.ij.q.iij.
Neceſſario ponit effectꝰ poſita cā ſufficiēti. q.j.q.j.
Neceſſario potētia requirit habitū ⁊ quare. q.iiij.q.xij.
Negatio i ꝓpōne reduplicata pōt ferri ad tria. q.ij.q.iij.
Propoſitio de p̄dicato negato nō infert ꝓpoſitionē de
p̄dicato priuato. q.ij.q.xv.
Negatio in ꝓpoſitione reduplicata qñqꝫ fertur ad p̄di
catum: qñqꝫ ad ipſam. q.ij.q.x.
Per negationem qñqꝫ predicatū repugnat ſubiecto:
qñqꝫ non. Q.ij.q.x.
Nihil pōt eē p̄ncipiū ſui ipſiꝰ quō intelligit. q.iij.q.viij.
Nominis vniuoci eſſe rōnem eandem pōt duplex ratio
aſſignari. Q.ij.q.vij.
Nomen vniuocū pñt aliqua habere tripl̄r. Q.ij.q.vij.

Iſta ꝓpoſitio nõis vniuoci eſt: vna rõ poteſt habẽ duplicem intellectũ. Q.ij.q.vij.
Noĩa in diuis vñ ſumant̃. Q.iij.q.iiij.
Noĩa repugnãtia t̃minoꝝ. Q.i.q.x.
Noticia ſm rõnẽ eſt duplex. Q.i.q.vij.
Noticie diuie eſt duplex obiectũ: Q.i.q.vij.
Noticia dei qualit̃ dicat̃ practica. Q.i.q.iij.
Noticia practica quid eſt. Q.i.q ix.
Noticia ſpeculatiua q̃d eſt. Q.i.q.ix.
Noticia intellectꝰ eſt duplex. Q.i.q.ix.
Nõ ens ſimpliciter nõ poteſt eſſe cauſa in aliquo genere entis. q.ij.q.j.
Non ens ſimplr̃ non põt eſſe cã alicuiꝰ rei. q.ij.q.ij.
Ad nõ ens põt t̃minari noticia vt ad obm̃. q.ij.q.v.
De nouo diſicat̃ aliq̃d duplr̃ Q.i.q.ix.
Notius debet eſſe medium cognoſcendi quomodo ſit verum. Q.ij.q.vj.
Nunc eſt duplex. Q.ij.q.xij.
Nugatio quid eſt. Q.iiij.q.vij.
Numerꝰ eſt forma abſoluta. Q.ij.q.xj.
Numerꝰ hꝫ veritatẽ duplicẽ. Q.ij.q.xj.
Nũerꝰ quã realitatẽ vel entitatẽ dicat. Q.ij.q.xj.
Numerꝰ q̃d addit ſupra vnitatẽ. Q.ij.q.xj.
Numeri partes ſunt diuiſe per oppoſitum ad vnitatem Q.ij.q.ij.
Negatio diſtinctiõis alicuius ab alio poteſt intelligi dupliciter. Q.iiij.q.ij.

O

Obiectũ volſitatis põt accipi duplr̃. Q.j.q.xij.
Obiectoꝝ eſt duplex dr̃ia. Q.j.q.xij.
Obiectorum diſtinctio remouet̃ remota diſtinctione potentiarum. Q.j.q.xij.
Obiecti pñtia ſe hꝫ ad intellcm̃ duplr̃. Q.ij.q.v.
Obiectiue eſſe in intellectu q̃d eſt. Q.iij.q.j.
Obiectiue quõ aliquid ſit. Q.iiij.q.vij.
Obliquitas eſt duplex. Q.iiij.q.iij.
Obiectũ pmñ alicuiꝰ potẽtie quid ſit. Q.iij.q.xij.
Oppoſita alicui ꝯuenire diuiſiꝫ põt ꝯtingẽ duplr̃. Q.i.q.j.
Indifferẽs ad oppoſita quare magis ꝯtingit ad vnã ptem q̃ ad aliam. Q.i.q.j.
Oppoſitio eſt duplex. Q.iiij.q.vij.
Ordo eſt multiplex. Q.iiij.q.x.
Ordo duratiõis eſt ordo nature. Q.j.q.vj.
Ordo pꝛoris ꝛ poſterioris põt accipi duplr̃. Q.j.q.vj.
Ordo nature eſt duplex. Q.j.q.vj.
Ordo nature quid eſt. Q.j.q.vj.
Ordo nãe diſtinguit̃ multiplr̃. Q.j.q.vj.
Nõ ois ordo importat ꝑus ꝛ poſterius. Q.j.q.vj.
Ordo põt accipi mutiplr̃. Q.ij.q.x.
Origo in creaturis q̃d importat. Q.j.q.vj.
Origo in diuinis q̃d dicit. Q.j.q.vj.
Operatio eſt duplex. Q.ij.q.viij.
Opatio attribuit̃ tribꝰ pncipijs. Q.ij.q.viij.
Opatio manẽs pncipij paſſiui eſt alia ab operatione principij formalis manens ꝛ operatio tranſiens conuenienter dicitur. Q.ij.q.viij.
Opatio pncipij materialis q̃d iportat. Q.ij.q.viij.
Opatio manẽs vnde dicat̃. Q.iij.q.viij.
Ordo nõ eſt int̃ ſenſuꝫ ꝛ intellcm̃ ſicut inter intellectuꝫ et voluntatem. Q.j.q.xij.

P

Paſſio aliqua cõis põt aſſequi aliq̃ð genꝰ ſub quo continent̃ diuerſe ſpẽs. Q.ij.q.x.
Paſſiões quãtitatis que ſunt. Q.ij.q.xj.
Peſſiue ſe habere põt aliquid duplr̃. Q.iiij.q.iiij.
Paſſio quid eſt. q.iiij.q.iiij.
Paſſio põt eſſe actio diuerſimode. Q.iiij.q.iiij.
In paſſione q̃d eſt formale. Q.iiij.q.iiij.
Paſſiõis rõ formalis. q.iiij.q.iiij.
Paſſio põt accipi duplr̃. q.iiij.q.viij.
Pars integralis eſt duplex. q.i.q.xiij.
Partes alicuiꝰ accipiunt̃ duplr̃. q.i.q.xiij.
Ad ptes ſubiectiuas compat̃ vniuocũ. q.ij.q.vij.
Pars ñ corrũpit̃ corrupto toto: ꝛ quõ ſit verꝫ. q.ij.q.xiiij.
Partes eſſentiales quomodo ſint conſtitutiue totius. Q.ij.q.xiiij.
Paternitas in diuis quare nõ plurificat̃. Q.iij.q.iiij.
Perfectionẽ põt aliquid dicere multiplicit̃. Q.j.q.iiij.
Perfectio põt accipi dupliciter. Q.iiij.q.xij.
Perfectio virtutis quid importat. Q.iiij.q.xij.
Per põt dicere multiplicẽ cauſalitatem. Q.j.q.iiij.
Eſſe predicabile de pſonis põt accipi duplr̃. Q.iiij.q.vij.
Per põt dicere multiplicem habitudinẽ. Q.iiij.q.ix.
Plurificari cõtingit dupliciter. Q.iij.q.ix.
Plurificari poteſt aliquid per aliq̃d extrinſecũ quadrupliciter. Q.iij.q.ix.
Potentia diſtinguit̃ in actiuã ꝛ paſſiuã. Q.iij.q.v.
Predicamenta non poſſunt habere vnum nomen vniuocum. Q.ij.q.vij.
Pluralitatẽ habere ab aliquo põt eſſe duplr̃. Q.iij.q.ix.
Cauſa pluralitatis nõ ſunt accñtia. Q.iij.q.ix.
Pluralitas partium quõ ſtat vnitate. Q.iiij.q.vj.
Pluralitas realis quid eſt. Q.iiij.q.vij.
Unde eſt ꝙ aliq̃d nõ põt plurificari. Q.iij.q.ix.
Quomõ plurificatur prius ſimpliciter per illud quod eſt poſterius. Q.iij.q.ix.
Potentia quid ſit. Q.iij.q.j.
In potentia põt aliquid eſſe duplr̃. Q.ij.q.viij.
Potentia eſt quadruplex ſm quoſdam. Q.iij.q.v.
Potentia actiua quid ſit. Q.iij.q.v.
Principiũ quod eſt habitus non oportet ꝙ ſint potentia. Q.iij.q.vij.
In potẽtia pura dicit̃ aliquid dupliciter. Q.iij.q.viij.
In potentia eſſentiali eſſe quid eſt. Q.iij.q.viij.
Praxis q̃d eſt ꝛ cuiꝰ potẽtie ſit operatio. Q.j.q.iij.
Preciſio eſt duplex. Q.j.q.ij.
Precidi põt aliquid ab aliquo dupliciter. Q.j.q.iiij.
Predicatio omnis que importat identitatẽ eſſe cum proprietate eſt certa. Q.j.q.ij.
Predicamentũ põt accipi dupliciter. Q.j.q.ix.
Predicamenta actionis ꝛ paſſionis quomõ transferunt̃ ad diuina. Q.iiij.q.iiij.
Predicandi modus eſt multiplex. Q.iiij.q.viij.
Quomõ ea que ſunt in eodem ꝑdicamento dicũt eandẽ rõnem. Q.j.q.ix.
Pñtia rei eſt duplex. Q.iiij.q.xj.
Pñtia realis quid importat. Q.iiij.q.xj.
Igitur vnus pnceps quomõ intelligit̃. Q.iiij.q.ix.
Principiũ quo habemus dominiũ noſtrorum actuum quid eſt. Q.j.q.j.
Qõ potentia dicat̃ principiũ. Q.j.q.xiij.
Qõ principiũ dicatur actus. Q.j.q.xiij.
In principio dicit̃ multiplicit̃. Q.ij.q.j.
Principia ſunt quatuor. Q.iij.q.viij.
Produci aliq̃d ꝑ alterũ põt intelligi duplr̃. q.ij.q.viij.
Perfectũ poteſt accipi duplr̃. q.iiij.q.xiij.

Q

Qualitatem ſuſcipere magis et minus quomodo intelligitur. q.j.q.iiij.
Illud cuius rõne quãtitas ineſt rei q̃d eſt. q.ij.q.x.
Quantitatis ſubiectũ quid requirit. q.ij.q.x.
Quãtitas põt ꝯſequi ſubſtantiã ꝯpoſitã. q.ij.q.x.

R

Ratio põt accipi duplr̃. q.ij.q.vij. et. q.iij.q.xij.
Ratio agendi ꝑ intellectũ ꝛ voluntatẽ. q.ij.q.j.
Ratio põt accipi triplr̃. Q.iij.q.iij.
Reſpectꝰ eſt duplex. ſ. intrinſecꝰ ꝛ extrinſecꝰ. q.iiij.q.iiij
Relatio nõ dicit aliã rem a fundamẽto. q.j.q.ix.
Relatio quõ differt ab actiõe ꝛ paſſione. q.iiij.q.ij.
Relatio importat duo. q.j.q.ix.
Relo qñqꝫ iportat ipm̃ hr̃e qñqꝫ hitudinẽ rõis. q.j.q.ix.
Relatio in diuis nõ drt̃ realit̃ a fundamẽto. q.ij.q.vij.
Relatio põt aliq̃d dicere duplr̃. q.iij.q.ij.
Relo realis qñ eſt int̃ intellectũ ꝛ intelligẽs. q.iij.q.v.
Relatio omnis reſpicit duo. q.iiij.q.v.
Relatio quõ ſe habet ad fundamentũ. q.iiij.q.v.
Relatio quõ ſe habet ad reduplicationẽ. q.iiij.q.v.
De reduplicatione. q.iij.q.iij.

Cum reduplicatione nunq̃ negat᷑ aliquid niſi ſint aliquo modo diuerſa Q.iij.q.iij.
Recipe quis pōt plus in futuro tp̄e q̃ valeat res qñ vendit᷑ur. pōt hoc accidere tripliciter. Q.ij.q.ix.
Quicquid repugnat vni repugnat ⁊ alteri qñ ſunt vnū realiter quomodo intelligit᷑. Q.j.q.ix.
Repugnantia cōiunctionis uel ſeparationis pōt accipi dupliciter. Q.iiij.q.ix.
Remordere quid ſit. Q.iij.q.xiij.
Reſpectus eſt duplex. Q.iiij.q.iiij.
Riſibile quomō eſt ſubſtantia. Q.iiij.q.vij.

S

Status vie ⁊ patrie nō diſtinguit᷑ ſolū per actus: ſed etiā per habitus. Q.j.q.vij.
Scientia ꝓprie dicta vnde dicat᷑. Q.ij.q.xv.
Scientia vna differt ab alia. Q.j.q.iij.
Ad ſignificādū diuerſa vox pōt compari. Q.ij.q.vij.
Similitudo toti⁹ vl'is ad p̄tes ſubiectiuas. Q.iiij.q.vj.
Similitudo diuine eſſentie ad p̄ſonas. Q.iiij.q.vj.
Superficiē aliquā eſſe inter duas lineas pōt intelligi dupliciter. Q.iiij.q.ix.
Superficies q̄d denominat᷑. Q.j.q.iiij.
Species diuerſe continent᷑ ſub genere. Q.ij.q.x.
Significare termini poſſunt tria. Q.j.q.x.
Due intentiōes fundant᷑ ſup nām vni⁹ ſpēi. Q.iij.q.ij.
Subiecti diuiſio in accidentia. Q.j.q.iiij.
Subiectū qualitatis ſit cauſa accidentiū. Q.iiij.q.j.
Subiectiue quomō ſit aliquid. Q.iiij.q.iiij.
Subiectiue pōt aliq̄d eſſe in aliquo dupl'r. Q.iiij.q.viij.
Subſiſtere importat duo. Q.iiij.q.ix.
Subſtātia ens actu eſt ſubm trine dimēſiōis. Q.ij.q.x.
Suppoſitū quid importat. Q.ij.q.vj.
Succeſſio eſt duplex. Q.iiij.q.xij.
Subtrahi aliq̄d alicui tanq̃ pena reo. Q.iiij.q.x.
Ad ſubtractionem vnius ſequit᷑ ſubtractio alterius dupliciter. Q.ij.q.j.
Subiectū quantitatis pōt accipi dupliciter. Q.ij.q.x.

T

Tempus pōt accipi diuerſimode. Q.ij.q.xij.
Tempus eſſe vnū reſpectu omniū temporaliū quomodo intelligitur. Q.ij.q.xij.
Terminus eſt duplex. Q.iij.q.ix.
Terminoꝝ repugnantia quid importat. Q.iiij.q.ix.
Tollere vnū ꝯrioꝝ reliquū ꝯtingit dupl'r. Q.ij.q.xvij.
Totum pōt accipi dupliciter. Q.ij.q.xiiij.
Totum quomō pōt corumpi. Q.ij.q.xiiij.
Totum quomō differt a partib⁹. Q.ij.q.xiiij.
Tranſitiua ſunt aliqua ſꝫm vocem que ſunt intranſitiua ſꝫm rem. Q.ij.q.xiij.
Tranſire ad eſſe pōt intelligi dupliciter. Q.iiij.q.ix.

V

Verbū ſꝫm rōnē eſt duplex. Q.i.q.vij.
Verbū pōt ꝯſiderari dupl'r. Q.i.q.vij.
Verbū quid eſt. Q.ij.q.viij.
Verbū diuinū ⁊ hūanū quō differūt. Q.ij.q.viij.
Veritas d'r dupl'r ⁊ tripl'r. Q.iij.q.j.
Veritas eſt duplex. Q.iij.q.i.
Veritas formalit᷑ quid eſt. Q.iiij.q.i.
Vnū numero q̄d eſt. Q.iij.q.viij.
Vnitas cuiuſcūq; p̄dicabil' vnde ſumit᷑. Q.i.q.viij.
Verificari aliq̄d de nouo alicui p̄t eē dupl'r. Q.i.q.viij.
Velle nectio pōt aliquis tripl'r. Q.ij.q.iij.
Virtute alteri⁹ agere quō intelligit᷑. Q.iij.q.xij.
Viſus hꝫ q̄tuor ꝓprietates. Q.iiij.q.j.
Vnitas accipit᷑ dupl'r. Q.i.q.iiij. ⁊ Q.iiij.q.j.
Vnitas ꝯpōnis pōt accipi dupl'r. Q.iiij.q.j.
Vnū qō ꝯuertit᷑ cū ente hꝫ duas ꝓprietates. Q.iiij.q.iij
De rōe vni⁹ qō ꝯuertit᷑ cū ente ſunt duo. Q.iiij.q.iij.
Vnū quid eſt. Q.iij.q.ix.
Vnitas ſꝫm rōeꝫ vel ſꝫm nomē vn̄ ſumit᷑. Q.i.q.ix.
Vnū pōt eſſe duoꝝ dupl'r. Q.i.q.iiij. ⁊ Q.ij.q.vij.
Vnū qō eſt p̄ncipiū nūeri addit ſupra ꝯtinuū. Q.ij.q.xj
Vnū qō ꝯuertit᷑ cuꝫ ente differt ab vno quod eſt p̄ncipiū numeri. Q.ij.q.xj.
Vna vel plures res mouent ad vnum vel plures conceptus. Q.i.q.ix.
Vnitas cōis realis q̄d eſt. Q.iiij.q.vij.
Vniuocū eſt duplex. Q.ij.q.vij.
Vniuoca q̄re dicunt᷑ aliqua. Q.ij.q.vij.
Vniuocatio maior eſt in ſpē q̃ in gnē. Q.ij.q.vij.
Voluntas mouet᷑ dupl'r. Q.i.q.j.
Vox pōt accipi tripl'r. Q.iiij.q.viij.
Vox nō ſolum ſignificat id qō intelligit᷑: ſed etiā illud qō ſentit᷑. Q.ij.q.viij.
Vtilitas ordinata ad ſalutē in queſtiōib⁹ curioſis pōt contingere tripl'r. Q.ij.q.xvj.
Vnitas nōis vniuoci eſt ſꝫm rōneꝫ. Q.ij.q.vij.

X

Xp̄i meritū quō tranſit in alios. Q.iiij.q.xiiij.
Xp̄i corp̄is q̃titas: quō ſit in ſacro altar᷑. Q.iiij.q.ix.

Y

Ydea quid eſt. Q.ij.q.iij.
Ydea quō hꝫ eſſe in deo. Q.ij.q.iij.
Ydearū p'l'itas vnde hēat ortū. Q.ij.q.iij.
Ymagine qualit᷑ quis vtatur. Q.ij.q.viij.
Yris fuit ante diluuiū. Q.i.q.xvj.
Yris vnde cauſat᷑. Q.i.q.xvj.
Yris nō dari in ſignū diluuij non futuri poteſt intelligi dupl'r. Q.i.q.xvj.

Et ſic eſt finis.

Explicit tabula ſup q̄tuor quolibꝫ Herueí natal' Britonis: ſacre pagine doctoris excellentiſſimi ac generalis magiſtri ordinis fratrū p̄dicatorū.

Heruei britonis theologi excellentiſſimi ⁊ generalis magiſtri ordinis p̄dicatoꝝ quattuor quolibeta feliciter incipiunt. Aſſit ergo principio virgo maria meo.

Benedictus vtinenſis ordinis p̄dicatoꝝ theologie ꝓfeſſor: lectori ſalutem.

Perlege lector q̄ttuor Heruei britonis theologi diligētiſſimi q̄libeta: nup a nobis laborioſe recognita. facile eni ex ea lectiōe cognoſces ois ferme q̄ōes ab eminētiſſimis quibuſqꝫ theologis: vel in p̄mis diuo Thoma ⁊ Joanni ſcoto incredibili ſniaꝝ varietate diſputatas: qd̾ ipſū non ſolū ad eruditiōeꝫ cōferet. ſꝫ ad eoꝝ quoqꝫ iudiciū cognoſcēdū: q̄ ſūme totius āgelico doctori deferūt palmā. Ego vt tuū laborē aliqua ex pte leuarē: ordine lraꝝ rebꝰ indiceꝫ adieci: quo cetera tibi cognitu faciliora eſſent. Vale.

In nr̄o quolibeto q̄rebat̃ vnū cōe deo ⁊ creaturꝭ itellectualibꝰ. Poſtea q̄rebant̃ quedā ptinētia ad deū tm̄. ⁊ q̄dā ptinētia ad creaturā tm̄. Illud qd̾ ē cōe deo ⁊ creaturꝭ intellectualibꝰ eſt. vtꝝ libertas arbitrij ꝯſiſtat in eliciēdo ⁊ ſuſpēdēdo actum vl̾ tantū in eliciēdo. Et arguit̃ p̄o ꝙ nō in eliciendo ⁊ ſuſpēdēdo. q: qd̾ ē de rōe liberi arbitrij ꝯuenit oi hn̄ti liberū arbitriū. ſꝫ elicere ⁊ ſuſpēdere actū n̄ cōueniūt oi hn̄ti li. arbitriū. gͦ ⁊c̄. Probatio minoris. quia deꝰ ⁊ beati nō pn̄t ſuſpēdere actū quibꝰ ꝯuenit liberꝝ arbitriū. de deo pꝫ q: ſuꝰ actꝰ ē ſua ſubſtātia. ⁊ de beatis patet q: nō pn̄t nō diligere deū. In ꝯriū ē. q: ſi libertas ꝯſiſteret in eliciēdo tm̄ tūc ꝯueniret oi ei cui cōueniret elicere actū. ſꝫ h̾ eſt falſū q: hoc ꝯuenit brutis ⁊ inaīatꝭ. ſ. elicē actū gͦ ⁊c̄. Rn̄deo ad euidētiā iſtiꝰ q̄ōnis intēdo tria p̄ncipaliter facere. p̄mo itēdo oн̄dere quō liberꝝ arbitriū ſe hꝫ in nobis. ſcd̾o quō in deo. tertio ad q̄ōneꝫ. Quātū ad primū intēdo facere duo p̄ncipal̄r. p̄mo intēdo oн̄dere q̄d iportat liberꝝ arbitriū q̄tū ad hoc in quo q̄ſi oēs ꝯueniunt. Scd̾o inq̄rā q̄d ſit illud p̄ncipiū in nobis cui talia ꝯueniunt. ſ. vtꝝ intellectꝰ vl̾ volūtas vl̾ aliq̄d aliud. Quātuꝫ ad p̄mū ſciēdū ē ꝙ li. arbitriū vocat̃ illud p qd̾ hēmus dominiū actuū nroꝝ nō ſicut cōiter agēs dr̄ dn̄ari paſſo ſꝫ p h̾ ꝙ in ptāte hn̄tis tale p̄ncipiū ē agere vel n̄ agē: agere h̾ vel illud. ⁊ vt meliꝰ poſſint colligi ꝯditiōes tal̾ p̄ncipij pt ſic deſcribi ꝙ li. arbitriū eſt p̄ncipiū q̄ poſſumꝰ actiue per ſe p̄o ⁊ imediate in aliquē actū vel eiꝰ oppoſitū ꝯrie vel ꝯdictorie circa idē ſubiectū ⁊ ꝓ eodē nūc ⁊ diuiſiꝫ. dico aūt p̄ncipiū quo poſſumꝰ. q: liberꝝ arbitriū ponit̃ p̄ncipiū aliq̄ꝝ actuū. dico aūt actiue q: p̄ncipiū paſſiuū vt ſic nō includit̃ p ſe in li. ar. ita ꝙ nec p̄ncipiū paſſiuū p ſe ſolū ē liberꝝ ar. nec cū alio includit̃ in libero arbitrio. Primū pꝫ. q: ſi ſolū p̄ncipiū paſſiuū eēt li. arbitrium tūc paſſiuū in eo ꝙ paſſiuū per ſe poſſet exire in actū nullo agēte exn̄te. hoc ē impoſſibile. ergo ⁊c̄. Scd̾ꝫ pꝫ nc̄cio dupl̄r. p̄mo q: ſi p p̄ncipiū paſſiuū pn̄te actio determiato ad agēdū haberemꝰ in ptāte nr̄a actū noſtrum. tūc actiuo nc̄cio determinato ad agendū poſſꝫ paſſiuū ſufficiēter diſpoſitū nō reduci in actū. h̾ ē falſū. ergo ⁊c̄. Scd̾o q: ſi p p̄ncipiuꝫ paſſiuū pn̄te actiuo haberemꝰ in ptāte nr̄a actū noſtrū aut hoc eſſet. q: p̄ncipiū paſſiuū haberet in ptāte ſua determinaē agēs ad agere vel nō agere vel ſeip̄m ad pati vel nō pati. ſꝫ neutꝝ iſtoꝝ pōt eſſe q: ſic determinare agēs vl̾ paſſū iportat agere. ſꝫ paſſiuū in eo ꝙ paſſiuū nō pōt agere. ergo ⁊c̄. Ex h̾ ſequit̃ vnū correlariū. ſ. ꝙ nō ē de rōe liberi arbitrij qd̾ ſit aliq̄ potētia q̄ mouet ſeipſā. q: illud qd̾ cōſiſtit in aliquo agere ſolū p ſe loquēdo nō requirit vt ſit p̄ncipiū cui competat mouere ⁊ moueri. ſꝫ mouēs ſeipſū ē p̄ncipiū cui cōpetit mouere ⁊ moueri. ergo ⁊c̄. Dico autē p ſe. q: ſi aliqd̾ p̄ncipiū actiuū hn̄s dn̄iū ſui actꝰ non poſſꝫ cāre niſi illos actꝰ q̄ eēnt nati recipi i illa potētia. ſicut q̄dā ponūt de volūtate. qd̾ tn̄ nō credo intelligibile. tūc ꝯueniret libero arbitrio p accn̄s mouere ſeip̄m. q: liberꝝ arbitriū eēt illa potentia q̄ moueret ſeip̄am. ſꝫ nō cōueniret ſibi p ſe in eo ꝙ li. arbitriū. q: tota libertas ſua cōſiſteret in ipſa actiuitate non in paſſiuitate. Dico aūt primo ad dr̄iaꝫ q̄rūdā actuū q̄ ſunt in ptāte nr̄a p quos poſſumꝰ in alios actꝰ q̄ mediātibꝰ illis ſūt in ptāte nr̄a. ſic̄ mouere baculū vel aliq̄d tale hēmꝰ in ptāte nr̄a mediātibꝰ alijs actibꝰ. nullꝰ aūt actus exn̄s in ptāte nr̄a ē liberꝝ arbitriū: q: p liberꝝ arbitriū intelligimꝰ illud p̄ncipiū per qd̾ hēmꝰ dn̄iuꝫ nroꝝ actuū q̄ ſūt in ptāte noſtra. Dico aūt imediate ad differētiā aliquoruꝫ p̄ncipioꝝ remotoꝝ. ſ. obiectoꝝ: p q̄ ſicut p cāꝭ remotas vt infra dicet̃ hēmꝰ dn̄iuꝫ actuū nroꝝ: ita ꝙ p iſta duo p̄mo ⁊ imediate excludant̃ actꝰ aliq̄ mediātibꝰ quibꝰ habemus aliquos actꝰ in ptāte nr̄a ⁊ p̄ncipia remota: ſic̄ ſūt obiecta. Dico aūt in aliquē actū vel eiꝰ oppoſitū: q: p p̄ncipiū neceſſario determinatū ad alterꝝ oppoſitoꝝ nō hēmꝰ dn̄iuꝫ actuū nroꝝ. nec p ꝯn̄s tale p̄ncipiū ē liberꝝ arbitriū. Dico aūt ꝯrie vel ꝯdictorie. q: nō ſolū per li. arbi. hēmꝰ in ptāte nr̄a oppoſitos actus: puta acceptare vel reſpuere: ſed etiā ptāte noſtra exercere actū vel ceſſare ab actu. ⁊ hoc experimur in nobis: q: in ptāte nr̄a eſt ceſſare ab actu volēdi vel ab actu ꝯſiderādi aliqd̾ oblatū. tn̄ nō credo ꝙ negatō actꝰ ſit in ptāte nr̄a: niſi mediāte actu aliq̄ per quē hēmꝰ dn̄iuꝫ ſup negatiōꝫ actꝰ: q: aliud eſt nō exire in actū ⁊ aliud ē hr̄e cāſalitatē ſup nō exire in actū: q: nulla res hꝫ cāſalitatē poſitiuā actualē ſup aliqd̾ affirmatū vel negatū: niſi aliquid agēdo: ſꝫ habere dn̄ium ſup nō exire in actū ponit cauſalitatē actualē ſup illud nō exire in actū. gͦ ⁊c̄. Dico aūt circa idē ſubiectū: ad dr̄iaꝫ agētis nālis eq̄uoci qd̾ p vnū p̄ncipiuꝫ pōt in diuerſis ſubiectꝭ cāre oppoſitos effectꝰ. ſic̄ p eūdeꝫ calorē pōt ſol cōſtringere lutū ⁊ diſſoluere glaciem. Dico aūt in eodē nūc ⁊ diuiſiꝫ nō referēdo ad diuerſa nunc ſꝫ referēdo oppoſita ad idē nūc ⁊ diuiſim tn̄. Ad cuiꝰ euidentiā ſciendū ꝙ oppoſita diuiſiꝫ ꝯuenire alicui dupl̄r pōt intelligi. vno mō referēdo illa oppoſita ad diuerſa nūc. vt ſi dicamꝰ ꝙ iſte pōt ambulare ⁊ ſedere diuiſiꝫ. ſ. in diuerſis nūc. ⁊ ſic oppoſita diuiſiꝫ poſſe ieſſe ē cōit̃ notū. Alio mō pōt intelligi hoc referēdo oppoſita ad idē nūc diuiſiꝫ. que quidē diuiſio ſic intelligēda ē: q: lꝫ duo oppoſita ꝓ eodem nūc nō poſſint ſimul ineſſe eidē. diuiſiꝫ tn̄ accipiēdo ei qd̾ eſt ſub vno oppoſitoꝝ poſſet aliud oppoſitū ineſſe ꝓ eodē nūc auferēdo illud aliud oppoſitū cuiꝰ ablatio nō ē ipoſſibilis cū ꝯtingent̃ inſit. ꝙ autē ei qd̾ ē ſub aliquo oppoſitoruꝫ alterꝝ oppoſitū ꝓ eodē nūc poſſit ineſſe diuiſiꝫ. ⁊ ablato eo q̄tū ad ea q̄ ꝯtingent̃ inſūt. ſic̄ vbi gr̄a ꝙ ambulās ꝓ nūc ꝓ quo ābulat poſſit nō ābulare: ⁊ hoc diuiſiꝫ mō quo dictū eſt. ꝓbat̃ ſic: q: ſi nō pōt nō ābulare: aut hoc eſt q: repugnat ſubiecto ſcd̾m ſe. aut q: repugnat ſubiecto cōiūcto tali actui. p̄mū nō pōt eē: q: tūc nūq̄ poſſꝫ ineſſe ſubiecto ꝓ aliquo nūc ſi repugnāt ſibi ſcd̾m ſe. nec ſecūdo mō: quia oppoſitū eiꝰ ꝙ ꝯtingent̃ ineſt eſt poſſibile ineſſe ſi ponat̃ ꝙ ꝯtingent̃ ābulat. Si dicas ꝙ nūc non ꝯtingent̃ ābulat ꝯtra: q: ſi tūc neceſſario ābulat: aut hꝫ iſtā neceſſitatē a ſe aut ab alio. ſi a ſe nūq̄ poſſet non ābulare. ſi ab alio quero de illo alio. aut eſt determiatū nc̄cio ad hoc cāndū: aut nō ſi nō gͦ ꝯtingent̃ cāt ⁊ iſtud ꝯtingent̃ ineſt. ſed ſi nc̄cio: eſt determinatū ad hr̄e cāndū. aut a ſe: aut ab alio. ſi a ſe nūq̄ poterit nō cāre. ſi ab alio idē quero de illo ⁊ oꝫ ꝓcedē vſqꝫ ad aliqd̾ p̄mū qd̾ hēat iſtā nc̄citatē a ſeip̄o et ypotheſi ſtāte oīa de nc̄citate veniēt ex illo: ⁊ ſic nihil eēt ꝯtingēs qd̾ eſt impoſſibile. ⁊ hoc ſufficiat de p̄mo. Quātū ad ſcd̾m p̄ncipale p̄mi. p̄mo intēdo ponere poſitiōꝫ aliquoꝝ quaꝫ nō credo verā. ſecūdo poſitiōꝫ verā. Quātū ad p̄mū p̄mo ponā poſitōeꝫ eoꝝ cū ſuis motiuis. ſcd̾o arguā ꝯ eā. tertio rn̄deo rōibꝰ eoꝝ. Quātū ad p̄mū ſciēdū ꝙ q̄dā dicūt ꝙ iſtud p̄ncipiū. ſ. liberꝝ arbitriū ē ip̄a nuda potētia volūtatꝭ ſꝫ illi qui ſūt de poſitōe iſta dn̄t. nā quidā illoꝝ dicunt ꝙ volūtas ad ſuū actū nō mouet̃ ab obiecto: ſꝫ tm̄ a ſe ipſa. Alij vo dicūt ꝙ volūtas mouet̃ ab obiecto ⁊ a ſe ipſa: tn̄ tota libertas ē ex pte volūtatis: ⁊ vt dicūt obiectū q̄tū eſt ex pte ſua nāli nc̄citate mouet. ſꝫ volūtas q̄ ſimul mouet cū obiecto ⁊ ei coopat̃ libere mouet: ita ꝙ in ptāte ſua eſt coopari illi obiecto vel nō coopari. ⁊ iō tota libertas illiꝰ actꝰ ad quē mouēt obiectū. ⁊ volūtas eſt ex pte volūtatis ꝙ aūt ita ſit ꝙ volūtas ſit tale p̄ncipiū ꝓbāt ſic. q: iſta potētia cuiꝰ actꝰ eliciti ſūt: illi actꝰ qui ſūt in ptāte nr̄a p̄mo eſt liberū arbitriū. ſꝫ volūtas ē huiuſmodi. gͦ ⁊c̄. maior ꝓbat̃ q: liberū arbitriū ē illud qd̾ eſt p̄ncipiū oiuꝫ actuū q̄ ſunt

in ꝑtāte nr̄a ſ; illud qđ ē ꝓncipiū illoꝝ actuū q̄ ſūt ī ꝑtāte noſtra ꝑmo eſt ꝓncipiū oīuʒ actuū q̄ ſūt in ꝑtāte nr̄a. g°. ⁊c̄ minoꝛ ꝓbat̄ qꝛ actꝰ q̄ ſūt in ꝑtāte noſtra: aut ſūt actꝰ intellectꝰ ꝑcedētes oēʒ actū volūtatis: aut ſūt actꝰ volūtat̄ eliciti aut ſūt actus imꝑati a volūtate. ꝑmi actꝰ nō p̄n̄t eſſe in ꝑtāte noſtra. ⁊ h̄ ꝓbāt duplici rōne. ꝑmo ſic qꝛ actꝰ aut motus q̄ mere eſt nālis nō pōt eſſe in ꝑtāte mouētis vel mobilis. ſ; motio intellectꝰ eſt huiuſmodi. g°. ⁊c̄. Secūdo h̄ ꝓbāt illi q̄ ponūt volūtatē a nullo moueri niſi a ſe ipſa qꝛ actꝰ potētie paſſiue nō ſūt in ꝑtāte nr̄a ſaltē per illā potentiaʒ paſſiuā. ſ; intellectꝰ ē potētia paſſiua. g°. ⁊c̄ Nec ēt illi actꝰ qui ſūt imꝑati a volūtate ſūt ꝑmo in ꝑtāte nr̄a. ⁊ hoc ꝓbāt ſic qꝛ illi actꝰ q̄ de nec̄citate ſequunt̄ ad alios actꝰ nō ſūt ꝑmo in ꝑtāte nr̄a. ſ; actꝰ a volūtate imꝑati ſunt huiuſmodi. g°. ⁊c̄. maioꝛ p; qꝛ illud qđ de nec̄citate ſequit̄ ad aliū actū nō ē in ꝑtāte noſtra niſi actꝰ ad quē ſequit̄ de nec̄citate ſit in ꝑtāte nr̄a. ⁊ ꝑ ꝯn̄s āte talē actū oʒ ponere aliū actū qui priꝰ ſit in ꝑtāte nr̄a q̄ talis actus. minoꝛ p;. ix. methaphiſice vbi dic̄ ph̄s ꝙ volēs ⁊ potēs nec̄cio opat̄. g°. relinq̄t̄ ꝙ actꝰ q̄ ꝑmo ſunt in ꝑtāte noſtra ſint actꝰ eliciti volūtat̄ ⁊ iſta fuit minoꝛ principalis rōnis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſequit̄ ꝯcl̄o ꝓncipalis. Mō intēdo arguere ꝯ̄ hāc potētiā. iſta potētia tria ponit. ꝑmū ē ꝙ ſola potētia nuda volūtatis eſt liberꝝ arbitriū. ſecūdū ꝙ actꝰ qui ſūt in ꝑtāte noſtra primo ſūt actꝰ volūtatis eliciti. tertiū eſt ꝙ voluntas moueat ſe ipſaʒ. ⁊ hoc ipſi dicūt exp̄ſſe. hoc ēt ſequit̄ ex duobꝰ ꝑcedētibꝰ. nam ſi actꝰ volūtatis eliciti ſūt actꝰ q̄ ꝑmo ſūt in poteſtate noſtra ⁊ volūtas ſit liberꝝ arbitriū illi actꝰ erūt a voluntate effectiue ⁊ ꝯſtat ꝙ ſunt in volūtate ſubiectiue. ergo ⁊c̄. Cōtra ꝑmū iſtoꝝ intēdo arguere duplici via. ꝑma ſumitur ex hoc ꝙ liberꝝ arbitriū ē facultas volūtatis ⁊ rōnis. Et ꝑmo arguo ꝯtra illos qui ponūt ꝙ volūtas nō mouet̄ ab obiecto cognito nec a cognitōe boni qꝛ illud qđ attribuit̄ illi ſoli potētie que cognitōeʒ n̄ habet nec habere pōt nō includit ꝑ ſe facultatē rōnis. ſ; ꝯm iſtos liberꝝ arbitriū attribuit̄ tali potētie ſoli. g°. ⁊c̄. maioꝛ p; qꝛ illud qđ includit per ſe facultatē rōnis nec̄cio includit intellectū vl̄ actū eiꝰ. ſ; iſta potētia ſola per ſe accepta que nō h; cognitiōeʒ nec habere pōt neutꝝ illoꝝ includit. g°. ⁊c̄. minoꝛ facilit̄ p; qꝛ volūtas cui ſoli attribuūt eē liberꝝ arbitriū nullā cognitiōeʒ h; nec hr̄e pōt. S; forte dicet̄ ad hoc ꝙ imo requirit̄ actus intelligēdi quo oſtendat̄ volūtati bonū in qđ h; tēdere ⁊ ſic requirit̄ ad liberꝝ arbitriū actus intelligēdi S; iſtud nihil eſt: qꝛ oſtēdere illi qui nulliꝰ oſtēſiōis eſt capax nihil facit ad agēdū vel nō agēdū. ſ; nullā cognitōeʒ habēs vel hr̄e potēs: ſic eſt volūtas nō eſt capax aliciuꝰ oſtēſiōis ſicut nec lapis. g°. facere volūtati oſtēſionē eſt nihil facere g°. ⁊c̄. S; forte dicet̄ ad hoc ꝙ l; volūtas nō cognoſcat que elicit actū volēdi: tn̄ ille qui vult. ſ. hō intelligit. ⁊ hoc ſufficit vt videt̄ ad hoc ꝙ liberꝝ arbitriū includat facultatē rōis S; hoc nihil eſt: qꝛ ſicut aliud eſt albū ābulare ⁊ ābulare ꝑ albedinē qꝛ ad vnū ſufficit ꝙ ambulās hēat albedinem: ad aliud aūt nō ſufficit ꝙ ambulās hēat albedinē ſ; requirit̄ ꝙ albedo ſit aliquomō cā ābulatōis. vn̄ iſta eſt vera albuʒ ābulat. ſ; iſta ē falſa albū ābulat per albedinē imo impoſſibilis. Ita ēt aliud eſt ponere ꝙ intelligēs velit ⁊ ꝙ velit ꝑ intellectōeʒ. ad hoc aūt ꝙ verificet̄ iſta intelligēs vult ſufficeret ꝙ volēs haberet actū intelligēdi. ſ; ad hoc ꝙ verificet̄ iſta intelligēs vult ꝑ intellectōeʒ nō ſufficit ꝙ volens intellectōeʒ habeat ſ; vlteriꝰ requirit̄ ꝙ intellectio ſit volēdi cā. ſ; ꝯm iſtos nullo mō pōt ſaluari ꝙ intellectio ſit cā volēdi ēt ſic cā ſine qua nō. ꝓbatū eſt eiʒ ꝙ illa oṗīo q̄ ponūt ē vnū nihil ⁊ ſic p; ꝙ liberꝝ arbitriū ꝯm iſtos non eſt ꝑ ſe facultas intellectus ⁊ rōnis. ⁊ ſequit̄ ꝯm iſtos ꝙ hō in actu liberi arbitrij nō mouet ſe in aliquo ꝑ directōʒ rōnis qđ ē valde abſurdū. Cōtra aūt alios qui ponunt voluntatē moueri a ſe ⁊ ab obiecto ſic arguēdo. qꝛ illud in qđ actꝰ liber vt liber ē nō h; reduci nō includit ꝑ ſe in libero arbitrio. ſ; ꝯm iſtos actꝰ liber vt liber ē nō reducit̄ ī cognitōeʒ nec ī bonū cognitū. g°. liberꝝ arbitriū nō icludit ꝑ ſe cognitōeʒ nec ꝑ ꝯn̄s ē facultas rōis ⁊ volūtatis. maioꝛ p; ꝙ liberꝝ arbitriū ē ꝓncipiū actꝰ liberi vt liber ē. minorē ꝯcedūt ipſi qꝛ ponūt totā libertatē eē ex ꝑte volūtat̄ coopantis obiecto ⁊ nihil ex ꝑte obiecti ⁊ ſic p; ꝑma via.

Secūda ſn̄ia ex hoc ꝙ nō ponūt actꝰ in ꝑtāte nr̄a niſi actꝰ deliberatos. ⁊ arguo ſic. nō poſſumꝰ habere dn̄iuꝫ noſtri actꝰ niſi mediāte deliberatōe. nec ꝑ ꝯn̄s voluntas h; dn̄iuʒ ſui actꝰ niſi mediāte deliberatōe. aut g°. mediante deliberatōe elicita aut imꝑata nō elicita. qꝛ deliberare nō eſt actꝰ elicitꝰ a volūtate ſ; a rōne nec imꝑata qꝛ volūtas nihil pōt imꝑare niſi mediāte aliquo actū elicito. g°. volūtas nō h; dn̄iuʒ actꝰ niſi mediāte actu aliquo iꝑante deliberatōeʒ. ſ; volūtas cū tali actu iꝑante deliberatiōeʒ ſ; volūtas cū tali actu imꝑante nō dicit nudā potētiā volūtat̄. g°. ⁊c̄. Si dicat̄ ad h̄ ꝙ l; ꝑcedat delibatio cū libertas arbitrij nō ꝯſiſtit ī delibatōe ſ; in h̄ ꝙ delibatōe ꝯpleta pōt volūtas acceptare illđ vl̄ n̄ acceptare qđ deliberatū ē. Cōtra hoc arguo dupl̄r. ꝑmo qꝛ aut deliberatō neceſſario requirit̄ ad libertatē arbitrij aut nō. ſi ſic g°. ſola volūtas nō ſufficit ad libertatē arbitrij vt oſtēſū eſt. ſi nō ergo penitꝰ actꝰ indeliberati plene ſūt in ꝑtāte nr̄a ⁊ per ꝯn̄s plene nobis imputabiles. qđ ē falſū ⁊ erroneū. Secūdo arguo ſic qꝛ ꝯcludo ꝑ deliberatōeʒ ꝙ aliquid ē ꝓ nūc oīo eligēdū ſi ſtāte ypoteſi ꝓ nūc nō p̄t nō eligere ſequit̄ ꝙ elicio iſta nō fuit in ꝑtāte noſtra per hoc ꝙ volūtas cōpleta deliberatōe potuit eligere vel nō eligere. ſ; ꝑ hoc ꝙ potuimꝰ a ꝓncipio deliberare de hoc ⁊ eius oppoſito. ſi aūt ponat̄ ꝙ volūtas poſſit nō eligere: aut hoc eſt reſpuēdo aut nō exeūdo in aliquē actū. ꝑmū nō pōt eē qꝛ tūc exiret volūtas ſine obiecto in actū qꝛ tūc illud nō ꝓponit̄ ſibi vt reſpuēdū. nec ſcđm p̄t eſſe qꝛ volūtas nō h; dn̄iuʒ ſup ꝑ nō exire in actū niſi mediāte aliquo alio actu cuius actꝰ opoꝛtēt eē aliqđ obiectū: illiꝰ aūt actꝰ nō p̄t poi aliqđ obiectū ꝓ tunc: qꝛ nihil ꝓponit̄ volūtati vt tūc niſi illđ qđ ꝯcluſū vt eliciēdū ⁊ ſic ille actꝰ eſt ſine obiecto qđ ē impoſſibile. Contra etiā ſcđm qđ đr ꝙ ꝑmi actꝰ q̄ ſunt in ꝑtāte nr̄a ſūt actꝰ volūtatis eliciti. ar°. qꝛ illđ qđ ē in ꝑtāte nr̄a mediante deliberatōne ꝑꝰs ſe h; ad volūtateʒ vt ad iꝑantē q̄ ut ad elicientē. ſ; illđ qđ ſe h; ad volūtatē vt ad imꝑantē ſe h; vt actꝰ imꝑatꝰ. g°. ꝑꝰ ē in ꝑtāte nr̄a actꝰ imꝑatꝰ q̄ elicitꝰ. Itē illud qđ ē ꝑꝰs in ꝑtāte nr̄a ē deliberatō vl̄ eiꝰ ꝯſideratō qꝛ oīa alia ſūt in ꝑtāte nr̄a mediāte deliberatōe: ſ; neutꝝ iſtoꝝ ē actus a volūtate elicitus g°. ⁊c̄. De tertio aūt ꝙ dicūt: ꝙ idē ⁊ ſcđm idē mouet ⁊ mouet̄ tot dc̄ā ſunt ꝙ vix aliq̄d noui p̄t dici: et q̄uis ipſi reſpōdeāt ad oīa ꝑ diſtictōeʒ qua dicūt ꝙ idē p̄t eē ī actu ꝟtuali ⁊ in potētia formali. tn̄ ipi nō vadūt ad intētioneʒ ph̄i. nā qn̄ ariſtotiles dicit ꝙ mouēs mouet ꝯm ꝙ ī actu ē intelligit de eē in actu formalit̄ nō quidē de eē in actu eiꝰ qđ dēt fieri vl̄ forme finiēde. ſ; de eē in actu formalit̄ ꝑ aliquā formā ꝑ quā agat vn̄ iſta diſtinctō nō ē ꝯm mentē ph̄i nec refert vtꝝ ponat̄ ꝙ aliq̄d ꝑ ſeip̄m ſolū moueat ſeip̄m vl̄ vna cū alio qꝛ ſp mouēs iq̄ntū mouēs ſiue moueat ꝑ ſe ſiue cū alio moueat dēt eſſe in actu. ⁊ iđ ponē iđ mouere ſeip̄m ſiue ꝑ ſeip̄m moueat ſiue cū alio moueat ita ꝙ moueat ⁊ moueat̄ ꝯm idē ſp ē icōueniēs. Ad motiua aūt eoꝝ p̄t facilit̄ rn̄deri. ad maiorē g°. qn̄ dicit̄ ꝙ illa potētia cuiꝰ actꝰ illiciti ꝑmo ſunt in ꝑtāte nr̄a eſt liberū arbitriū. hoc verꝝ ē ſi illi actꝰ eſſent illiꝰ potētie vt principij actiui: ſ; ſic actꝰ volūtat̄ eliciti nō ſūt ipiꝰ volūtatis vt principij actiui imo piꝰ dico ꝙ nullꝰ actꝰ volūtat̄ vel itellcūs q̄tū ad intellcm̄ poſſibilē ē iſto mō ab iſtis ꝓncipijs vl̄ potēcijs imediate vt a ꝓncipio. ſ. actio. ſ; mediātibꝰ aliq̄bꝰ actibꝰ iſtaꝝ potētiaꝝ ſumꝰ cā aliq̄ꝝ actuū mō q̄ infra declarabit̄. Ad q̄rtū cū đr actꝰ illiciti volūtat̄ ſūt ī ꝑtāte nr̄a. ꝑmo dico ꝙ nō ē verꝝ imo actꝰ q̄ ꝑmo ē in ꝑtāte nr̄a ē deliberatō vl̄ ꝯſiđatō deliberatōis. ⁊ qn̄ đr ꝙ nullꝰ actꝰ intellectꝰ ꝑueniēs oēm actū volūtat̄ ē in ꝑtāte nr̄a. Dicendū ꝙ verꝝ ē nec etiā aliq̄s actꝰ volūtat̄ ꝑueniēs deliberatōeʒ ē in ꝑtāte nr̄a. nō tn̄ ſeq̄t̄ q̄n ꝑ actꝰ itellectꝰ ⁊ volūtat̄ ꝑueniētes đliberatōeʒ hēamꝰ dn̄iuʒ actuum nr̄oꝝ. qꝛ illđ ꝑ qđ hēmꝰ ꝑmo dn̄iuʒ oīm nr̄oꝝ actuuʒ nō ē ī ꝑtāte nr̄a. qꝛ rō eēt cā ſuiipiꝰ ꝙ ē ipoſſibile. ⁊ qn̄ đr ꝙ ꝑ intellcm̄ nō hēmꝰ dn̄iuʒ actuū nr̄oꝝ qꝛ ē paſſiuꝰ: dico ꝙ verꝝ ē. ſ; ex hoc nō ſeq̄t̄ ꝙ ꝑ aliq̄s actꝰ intellcūs vna cū actu volūtat̄ nō poſſimꝰ hr̄e dn̄iuʒ aliq̄ꝝ actuū qꝛ l; potētie de ſe ſint paſſiue. actꝰ tn̄ eaꝝ poſſunt eē actiui reſpcū alioꝝ. ⁊ qn̄ vlteriꝰ đr ꝙ actꝰ volūtat̄ iꝑati nō poſſūt

p̄mo eſſe in poteſtate nr̄a. dico ꝙ imo: q꞉ deliberatio et ei⁹ ꝯ°. ſūt actus imperati voluntatis ⁊ iſti ſūt p̄mo i ptā te nr̄a. ⁊ qñ dicit̄ ꝙ act⁹ impati a volūtate. de nccītate ſequunt̄ ad actū elicitū. Dicendū ꝙ h̄ hꝫ veritatē ꝺ actu imꝑato reſpcū ꝑticularis eligibiliſ vt aliq̄s ꝯpleta electōne eligit ambulare libere vl' comedere. nō ē āt vez̄ de ꝯcluſiōe ꝑticulari reſpcū act⁹ eligendi deliberare. imo iſta elcōne eligit̄ expectare diligentē exq̄ſitōnē p qȯ hēt via ind꞉ñs ⁊ ꝯtingens ad diuerſas ꝯcluſioēs. ⁊ ſic pꝫ ꝙ motia eoꝝ n̄ valent. Modo reſtat ponē pōnē quā intēdo p̄ncipaliter tenere ꝙ libtas arbitrij nō fundat̄ in iſtis nudis potētijs q̄ ſunt intellect⁹ ⁊ volūtas: ſꝫ fūdat̄ in aliquib⁹ actib⁹ eaꝝ mediātib⁹ q̄bus hēm⁹ dn̄iuꝫ ſuꝑ alios act⁹. Ad cui⁹ euidētiā p̄mo p̄mittā aliq̄s diſtinctōes. q̄ꝝ ſcd̄o mēbꝛa ꝓbabo q꞉ forte ab alijſ negāt̄. Scd̄o oñdā ꝙ mediāti h⁹ aliq̄b⁹ actib⁹ dictaꝝ potētiaꝝ q̄ nō ſūt in ptāte nr̄a hēm⁹ dn̄iuꝫ actuū aliq̄ꝝ ⁊ q̄lit̄ h̄ ſit. Tertio oſtēdā q̄liter iſta poſitō ꝯcordat cū dictis ſctōꝝ ⁊ pĥoꝝ ⁊ cū appꝛ̄ntib⁹ Quarto mouebo q̄dā dubia ⁊ ea ſoluā Prima diſtictio ē q̄ntū ad mod' mouēdi iſtas potētias ⁊ ē ꝙ aliq̄d mouet intellectū ⁊ volūntatē q̄ntū ad detmiatōeꝫ act⁹ ⁊ aliq̄d mouet q̄ntū ad exerciciū act⁹. q̄ q̄dē diſtinctō nō ſic intelligēda ē q̄ſi ſint duo q̄dā ſcꝫ exerciciū act⁹ ⁊ detmiatio act⁹ imo ſunt vnū ⁊ idē ſm rem. puta velle ire ad eccleſiā ⁊ exercere talē actū. vn⁹ ⁊ idē act⁹ ē accept⁹ in ſpēali ⁊ in cōi. ſꝫ ſic itelligēda ē iſta diſtinctō ꝙ ſcꝫ vn⁹ ⁊ idem act⁹ hꝫ reduci in diuerſas cās diuerſimode ſe hn̄tes i cāndo ⁊ ille act⁹ mag' ſm vnā rōnē reducit̄ i vnā illaꝝ cāꝝ ⁊ ſm aliā rōnē magis reducit̄ in aliā. Ad cui⁹ euidētiaꝫ ſciēd' ꝙ aliq̄s p̄t facē ad aliq̄ motōnē dupl'r vno mō directe ⁊ imediate ip̄mēdo ip̄am motōnē mobili. Alio modo mediate. ſ. applicādo tale mouēs ad ſuū paſſum. Vbi grā ad calefcōnēꝫ aq̄ ignis directe agit ipꝛimēdo ipſi aq̄ ip̄am calefactōnē p calorē ſuū hoc ēt p̄t facē ad calefactōnē iſtaꝫ applicādo vnū alteri. p̄mo° obiecta mouēt dctās potētias ſcꝫ directe ip̄mēdo actū intelligēdi vl' ſpēꝫ intellectui ⁊ actū volendi volūtati. Scd̄o mō mouꝫ illȯ ꝙ applicat p̄dctā obiecta potēcijs. q̄dq̄d ſit illȯ obiectū g° d꞉ mouere q̄tū ad detmiatōnē act⁹ inq̄tū p formā ſuā ē detiatū ad vnā motōnē faciēdā. ſꝫ applicās obiectū inq̄tū p̄t diuerſa obiecta applicare ad diuerſas motōes. ⁊ inq̄tuꝫ p̄t applicare vl' nō applicare ad h̄ ꝙ exeat̄ vel nō exeat̄ in actū d꞉ mouere q̄tū ad exerciciū act⁹. ita ꝙ vn⁹ ⁊ idē act⁹ reducit̄ in obiectū ſꝫ ꝙ ē detiat⁹ act⁹. ſꝫ applicās ſm ꝙ ē qȯdā exire in actū: ſic itelligo p̄dcāꝫ diſtictōnē. ⁊ ſi n̄ placeat talis mod⁹ loq̄ndi dicat̄ ꝙ duplex ē mouēs illaꝝ potētiaꝝ. ſ. obiectū ⁊ illȯ ꝙ applicat obiectū. Sciendū ꝙ ad motōnē dcāꝝ potētiaꝝ nō facit obiectū tm̄ ⁊ applicās ip̄m. ſꝫ etiā aliq̄ diſpōnes facte i potētijs ip̄is p q̄s aliq̄d ſit ꝯforme ⁊ ꝯueniens ip̄i hn̄ti potētias ꝙ p⁹ nō erat vel taliē magis q̄ p⁹ eēt ⁊ tales diſpōnes qñq̄ꝫ ſiūt a deo immediate ⁊ tūc d꞉ hō moueri inſtictu diuio. qñq̄ꝫ vo q̄tuꝫ ad appetitū ſenſitiuū q̄ ml'tū ad ſe trahit voluntatē ſiūt a corꝑe celeſti vl' a diſpoſitōne ꝯtinētis ⁊ tūc d꞉ hō moueri a fortuna inq̄tū hō ex tali ip̄ſſione iclīatur ad aliq̄d cuius rōnē ignorat. qñq̄ꝫ vo tal' diſpō acq̄rit̄ ex actib⁹ ⁊ illȯ qȯ cāt diſpōnē talē magis d꞉ mouere q̄tū ad exercicium act⁹ q꞉ nō ſꝑ neceſſario detiat ad vnū actū ⁊ ſic pꝫ de prima diſtictione. Scd̄a diſtictō ē de obiectis q̄ mouent q̄tū ad detmiatōeꝫ act⁹ q꞉ quedā eoꝝ neceſſario mouēt ad detminatōnē actus. q̄dā vo nō, ſed mouent ꝯtingentē tā in ſpeculabilib⁹ q̄ in p̄cticis. tā ex pte intellcūs q̄ ex pte voluntatis. de ſpeculabilib⁹ quidē ad nūc dimittat̄. de practicis āt q̄ magis ꝑtinēt ad ꝓpoſitū pſequēdū eſt. Sciendū g° ꝙ in eligibilib⁹ et reſpuibilib⁹ q̄ ꝑtinent ad bonū humanū. q̄dā ſūt q̄ q̄tū ad detmiatōnē act⁹ mouēt nccīo. mō quo exponet: ⁊ q̄dā q̄ ꝯtingent tā ex pte intellect⁹ q̄ ex pte volūntatis. voco aūt nccīo mouere q̄tuꝫ ad detiatōnē act⁹. nō q꞉ nccīum ſit ſēꝑ eē i actu itelligēdi vl' volēdi talia. ſꝫ q꞉ intellcūs vl' volūtas ſi dēt exire in actū ſūt detiāti ad alterā ptē. puta q꞉ intellcūs ē determiatus ad aſſerend' q꞉ ita ē nec p̄t iudicare oppoſitū ⁊ ſil'r ē de volūtate q꞉. ſ. reſpcū aliq̄ꝝ ſic determiata ē ꝙ ſi dēat exirē in actū nō p̄t exire in actū niſi in actū acceptādi ſic reſpectu ei⁹ qȯ ē eē beatū. ⁊ eodē mō ē dtmiata ad reſpuenduꝫ reſpcū miſerie: vñ bn̄ hēre ſimplicit̄ ⁊ ſꝫ ſe acceptū nō p̄t reſpuē. ſꝫ ſemꝑ ſi volūtas dēat exire in actū reſpcū tal' obiecti exibit in actū inaccipiēdi. reſpctu āt male hn̄di ſm ſe accepti ſiue reſpcū miſerie ſemꝑ exibit in actū reſpuēdi tn̄ q̄tū ad exerciciū act⁹ nō mouēt talia nccīo q꞉ ſic dictū ē nō ē neceſſariū intellectū ⁊ volūtatē ſꝑ eē in actu volēdi ⁊ intelligēdi talia imo ē in ptāte nr̄a a tali actu recedē cui⁹ cauſa infra dicet̄ Alia āt ſūt q̄ nō nccīo mouēt ad detmiatōeꝫ act⁹ ⁊ talia ſūt illa q̄ hn̄t ꝯnexionē ꝯtingētēꝫ cū p ſe ⁊ p̄mo volubilib⁹ ⁊ reſpuibilib⁹. h̄ aūt ꝯtingit dupliciť vno mō q꞉ cū bn̄ hēre eſt anexū aliqȯ materiale habere puta in actu meritorio cū bono meriti ē aliqȯ anexū vl' amixtū malū laboris ⁊ cū actu delcābili aliqñ aliq̄t turpe vl' aliq̄d mali ē amixtū ⁊ iō q꞉ in talib⁹ ſūt tales cōditōnes q̄ꝝ vna ē appetibilis ⁊ alia reſpuibilis iō nō hn̄t ꝯnexionē nccīā ad p ſe ⁊ p̄° volibilia: vl' ēt ad p ſe ⁊ p̄° reſpuibilia q꞉ nō pn̄t ex iſtis diuerſis ꝯditōnib⁹ vl' reſpui vl' acceptari ſimpl'r. Alio° p̄t h̄ ꝯtigē ex h° ꝙ aliq̄d nihil faciat ad bn̄ hr̄e vl' ad male hr̄e nr̄ꝫ. Vbi grā. ſic ꝙ ſint duo vl' tres lapides in olipo nihil faciat ad bn̄ hr̄e vl' ad male hr̄e nr̄m. ⁊ iō nō ē nccīuꝫ nos appetē talia vl' reſpuē ⁊ oīa ꝑticularia bona ad q̄ vl' circa q̄ ſūt act⁹ hūani. altero iſtoꝝ mōꝝ ſūt ꝯtingent volibilia vl' q꞉ hn̄t amixtōnē alicuius dſcūs vl' nihil ad bn̄ hr̄e vl' male hr̄e nr̄m faciunt excepto dō nud' viſo i cui⁹ viſione ⁊ ꝯſecutōe ꝯſiſtit btītudo pfcā ⁊ pfcē hr̄e ſine āmixtōe alic⁹ mali ⁊ iō vt ſic mouꝫ nccīo ad amorē ſui ⁊ ſic pꝫ ꝺ diſtictōib⁹ iſtis. Mō ꝓbare itēdo p̄mū mēbꝛū iſti⁹ vltīe diſtictōis q꞉ ſm mēbꝝ q̄ſi ab oīb⁹ ꝯcedit̄. ꝓbo g° ꝙ ſint q̄dā nccīo volubilia q̄tū ad detiatōnē act⁹ mō q̄ expoſitū ē. Et h̄ ꝓbo tpl'r. vno mō ſic. q꞉ ſic de⁹ ſe hꝫ ad volēdū ſuū bn̄ hr̄e ita ſuo mō create hn̄tes intellcm̄ ⁊ volūtatē. ſe habēt ad volēdū ſuū bn̄ hr̄e ſiue ad volēdū ſuā pfcōeꝫ ſꝫ ds nccīo vult ſuū bn̄ hr̄e ſeu ſuā pfectōnē g° a ſil'i ⁊ create hn̄tes intellcm̄ ⁊ volūtatē nccīo volūt illȯ qȯ ptīꝫ ad ſuū bn̄ hr̄e inq̄tū h⁹i. ⁊ ſil'r reſpuūt neceſſario male hr̄e ſꝫ ꝙ male hr̄e qȯ dico q꞉ qñ adiūgit̄ cū male hr̄e bonū nec nccīo appetit̄ nec nccīo reſpuit̄ Secūdo ſic. q꞉ ſic intellcūs ſe hꝫ ad aliq̄ ꝟa p ſe nō. ita volūtas ad aliq̄ p ſe volibilia. ſꝫ itellcūs hꝫ aliq̄ p ſe nō ⁊ euidētia nccīo i ſua ꝟitate g° ⁊ volūtas hꝫ p ſe nccīo volibilia. Tertō ſic. q꞉ in ꝯtigent volubilibus oꝫ nos regl'ari p aliq̄ p ſe ⁊ p̄° volibilia ad q̄ ſūt ſic ad certa ⁊ nccīa reducēda ꝯtigēt appetibilia ſꝫ h̄ n̄ eēt niſi eēnt aliq̄ p ſe ⁊ p̄° volibilia g° ⁊c. Nec vꝫ ēt ſi dicat̄ ꝙ illȯ qȯ ē qȯdā nccīm ad qȯ reducūt ꝯtigent volibilia ē volūtas q꞉ illȯ ad qȯ tāq̄ ad regl'aꝫ dn̄t reduci ꝯtigent volubilia dēt eē t'le ꝙ ab eo hēant ꝯtigent volibilia rōeꝫ ſue appetibilitatis ſꝫ h̄ nō ē volūtas g° ⁊c. Nec ēt vꝫ ſi dicat̄ ꝙ ē dare aliq̄ regl'aꝫ taliuꝫ volibiliū ſm debitū mod' appetēdi nō āt ſm actualē motōnē ad appetēdū q꞉ ſi illȯ a q̄ accipit̄ rō tal' debiti ꝯtigent mouꝫ n̄ erit regl'a ꝯtigent mouētiū. ⁊ ſic ptꝫ de iſto ſcd̄o. Nūc reſtat ponē ꝯcluſionē p̄npalē. ſ. oſtēdē q̄uo libtas nō fūdat̄ ſuꝑ potētias iſtas nudaſ. ſꝫ ſuꝑ aliq̄s act⁹ eaꝝ mediātib⁹ q̄b⁹ hēm⁹ dn̄iuꝫ alioꝝ actuū ⁊ vñ h̄ ſit ⁊ q̄lit̄. Qd āt ita ſit ꝓbo hui⁹ t'li rōe ſic. q꞉ p̄m⁹ act⁹ q̄ ē in ptāte nr̄a vl' ē deliberatō vl' ꝯ° delibatōis ſed neutꝝ iſtorum ē in ptāte nr̄a p p̄dcās potētias nudas. g° ⁊c. maior ptꝫ q꞉ alit̄ act⁹ peit⁹ idelibati eēnt peit⁹ in ptāte nr̄a ꝙ fl'm eſt. miorē ꝓbo. q꞉ delibatō vl' ꝯ° dlibatōis nō poteſt eē act⁹ volūtatis elicit⁹. g° oꝫ ꝙ ſit actus ei⁹ ipat⁹ cū liberꝝ arbi includat volūtatē ſꝫ volūtas nō p̄t ipare aliquē actuꝫ niſi mediāte aliq̄ actu elicito g° libtas arbitrij q̄ hēm⁹ in ptāte nr̄ā delibatōnē vl' ꝯcluſionē delibatōis nō fūdat̄ i nuda potētia volūtatis ſꝫ in aliq̄ actu ei⁹ elicito q̄ iſta ipant ⁊ idē p̄t ꝯcludi de intellctū. q꞉ añ oēm actuꝫ volūtatꝭ oꝫ ponē in itellcū actū corrn̄dētē ſibi ⁊ iō ſic in volūtate ē aliq̄s act⁹ p̄cedēs delibatōnē ⁊ ipans. ita opꝫ ⁊ in intellctū actū aliquē eē p̄cedēteꝫ actū volūtatis ipantē. ⁊ ſic ptꝫ minor. vñ āt h̄ hēat eſſe aut q̄l'r vr̄ mihi ꝙ p̄ria radix libtatis arbitrij in oī hn̄te li. arbitriū ē ꝯnexio ꝯtigens aliq̄ꝝ volibiliū ad p ſe ⁊ nccīo volibilia ⁊ noticia tal' ꝯnexiōis cōtingētis vñ in illo q̄ vno intuitu vidēt oīa libtas arbitrij vt mihi vr̄ ꝯſiſteret in h̄ ꝙ ꝟe talia eēnt cōtingent in ſua

appetibilitate ꝯnexa ⁊ ꝙ ꝯnexio eēt ab eo viſa. nob̄ āt q̄ inq̄rēdo ꝑ diuerſos diſcurſus ꝑucimꝰ ad talē ꝯnexionē ꝯgnoſcēdā referēdo talia. ſ. ꝯtingent̄ volibilia ī ꝑ ſe ꝑ̄io volibilia libtas arbitrij cōſiſtit in h̄ ꝙ in nob̄ ē expectare referre talia volibilia ꝑ delibatōnē ⁊ inq̄ſitōeꝫ ad ꝑ ſe volibilia ⁊ poſſe ēt referre. Ad cuiꝰ euidētiā vt meliꝰ appeat q̄l'r h̄ ſit ſciendū ꝙ ſic dcm̄ ē ꝑ̄dcē potētie mouēt ab obiect̄ ⁊ applicātibꝰ obiecta. iſta āt applicatō q̄n̄qꝫ nō ſit a nobis. ſꝫ ſit aut ab ex̄ vt q̄n aliq̄d appetibile occurrit vł ēt reſpuibile vł a motu intiori nāl'r inſurgēte ⁊ tūc actꝰ ſub ıti ad q̄s mouemur ſubito. a talibꝰ ſubito occurrētibꝰ nō ſūt in ptāte nr̄a q̄tū ad exerciciū actꝰ q: nō ē in ptāte noſtra ꝙ exeamꝰ vł nō exeamꝰ in actū ſubitū reſpcū taliuꝫ ſic ſubito occurrētiū. nec ēt ſūt in ptāte nr̄a q̄tū ad determiatōeꝫ actꝰ. q: cū tał applicatō a nob̄ nō fiat nō ē ī ptāte nr̄a ꝙ ꝓponat̄ ſub rōe appetibilis vł reſpuibił. ⁊ iō nō ē in ptāte nr̄a ꝙ det̄iate acceptēt vł determiate reſpuant. ſtati tn̄ adulto occurrit illa exſpectatō. q̄. ſ. exſpetet̄ pfectꝰ aſſenſꝰ ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝓſeq̄: quo vſqꝫ talia occurrētia referātur ad bn̄ vł male h̄r illiꝰ cui talia occurrūt. ⁊ ꝑ h̄ ꝙ ſic idicat eē expectādū ⁊ inq̄rendū ⁊ volūtas acceptat h̄ in ptāte ſua hꝫ ⁊ referre ſiue deliberare ſaltē q̄tū ad ptractatōnē ⁊ ēt referre ſub rōne reſpuibilis vł acceptabilis ⁊ h̄ q̄tū ad ꝯtingent̄ volibilia q̄tū ēt ad det̄miatōnē actꝰ. Primuꝫ pꝫ q: dcāmē rōnis iudicātis ſic inq̄ſitōnē expectādā ⁊ acceptatio volūtatis q̄ nata ē ſeq̄ ē ſufficiēs ꝑ̄ncipiū ad modū ad inq̄rendū ⁊ ē ꝑ̄ncipiū ſufficiēs ad repellēdū ōe ipediēs occurrēs nō nccio det̄miatū ad alteꝝ ſꝫ ꝑ tale ꝑ̄ncipiū h̄ēꝰ in ptāte nr̄a ptractatōeꝫ delibatōis g°. ⁊c. Scd̄ꝫ pꝫ ſic. q: ꝑ illō ꝑ̄ncipiū ꝑ qd̄ poſſūmꝰ referre aliqd̄ ꝯtigenter volibile ad ꝑ ſe volibilia ⁊ reſpuibilia ſub diuerſis rōībꝰ appetibilitat̄ ⁊ volibilitat̄ h̄ēmꝰ in ptāte nr̄a ꝙ talia det̄iate appetāt̄ vł reſpuant̄ det̄miate. ſꝫ ꝑ tale ꝑ̄ncipiuꝫ qd̄ ē expectare ⁊ inq̄rē mō quo dcm̄ ē poſſūmꝰ referre q̄cūqꝫ pticularia bona circa q̄ ſūt actꝰ h̄ūani vł ſub rōne reſpuibilis vł ſub rōne acceptabilis. g°. ⁊c. Sic g° ꝑ tale ꝑ̄ncipiū ꝑ qd̄ mouemꝰ nos applicādo obiecta h̄ēmꝰ nos in ptāte nr̄a reſpcū taliū mediāte deliberatōne referre vł n̄ referre talia ꝑ̄io volita ⁊ referre ea ſub hac rōne vł ſub illa ⁊ ꝑ ꝯn̄s reſpcū taliū ē in ptāte nr̄a appetē vł nō appetē appetē vł reſpuē reſpcū āt ꝑ̄io ⁊ ꝑ ſe volibiliū ⁊ reſpuibiliū h̄ēmꝰ in ptāte nr̄a exire in actū. vł nō exire. ſꝫ nō ē circa talia in ptāte nr̄a different̄ acceptare vł reſpuē. Iſtō ſꝫm pꝫ ex ꝑ̄miſſis q: ſup̄ oſn̄ſuꝫ eſt ꝙ ſunt q̄dā volibilia ꝑ ſe q̄ nō pn̄t reſpui ſic bn̄ h̄re ſꝫm ſe. ⁊ q̄dā ſꝫ ſe reſpuibilia ſic miſeꝝ eē q̄ nō pn̄t acceptari. Primū āt. ſ. ꝙ talia ſūt in ptāte nr̄a q̄tū ad h̄ ꝙ exerceamꝰ actū vł nō exerceamꝰ. ꝓbo ſic. q: in ptāte nr̄a ē ꝯſiderare de talibꝰ. g°. in ptāte noſtra ē exercere actū volēdi circa talia: ꝯn̄tia pꝫ. q: nihil appetit̄ vł reſpuit̄ niſi cognitū. an̄s ꝓbo q: actꝰ ꝯſiderandi talia ē actꝰ pticularis bn̄s anexū mał cū bono: q: dū t'lia cogitamꝰ impedimur a q̄buſdā alijs vt'libꝰ. vbi gr̄a. duꝫ ego actu cogito de btitudīe ipedior a cibo ⁊ a potu vł aliq̄ alio vtili. ſꝫ actꝰ q̄ hꝫ amixtū mał cū bono pōt reſpui ł etiā acceptari ⁊ in ptāte nr̄a ē ipm̄ reſpuē vł acceptare. ſꝫ qd̄ ē in ptāte nr̄a reſpuē vł acceptare: ꝯſiderare talia. ſꝫ ꝙ in ptāte nr̄a ē reſpuere vł acceptare ē in ptāte nr̄a vt eſt ꝓſequi vł dimittē q̄tū ad ea q̄ ſubdunt̄ motōi nr̄e g°. in ptāte nr̄a ē ꝯſiderare talia vł n̄ ꝯſiderare ⁊ ſic pꝫ an̄s. ꝑ iſtū g°. modū vr̄ mihi ꝙ h̄ēmꝰ dn̄iuꝫ actuū nr̄oꝝ. Hec āt poſitō ꝯcordat cū dcis ſcōꝝ ⁊ ph̄oꝝ q̄ cōiter ponūt ꝙ libtas arbitrij ē facultas volūtatis ⁊ rōis ꝑ ſe. ꝙ optime v̄ificat̄ ꝑ iſtā pōnē q: ꝑ intellectū ⁊ volūtatē potētes deliberare mō ꝑ̄dcō. h̄ēmꝰ dn̄iuꝫ actuū nr̄oꝝ. Itē iſta poſitō ꝯcordat cū exꝑientia q: experimur ī nob̄ nos h̄re dn̄iuꝫ actuū nr̄oꝝ mediāte delibatōe ⁊ tali expectatōe ad h̄ ēt cōit̄ oēs dicūt: ⁊ h̄ ēt poſitio reddit cāꝫ q̄re bruta aīalia lꝫ h̄eant cognitionē ⁊ appetitū nō tn̄ h̄nt li. ar. q: ſcꝫ nō bn̄t diuerſa appetibilia q̄ꝝ neceſſario appetat̄ vnū et aliud ꝯtingen.: ſꝫ eque nccario ⁊ ꝯtingent̄ oīa ſūt eis appetibilia nec ī poteſtate eoꝝ ē referre vnū appetibile ad aliud nec vidē contingentē ꝯnexionē vniꝰ appetibilis ad aliud. Nūc reſtat mouē dubia q̄ ſunt ſeptē. Primū eſt ꝙ ſꝫm iſtā poſitionē videt̄ ꝙ li. ar. nō ſit potētia ſꝫ actꝰ: q: ſꝫ iſtā poſitionem nō h̄ēmꝰ dn̄iuꝫ actuū nr̄oꝝ ꝑ potentiā volūtat̄ ⁊ intellectꝰ ſꝫ ꝑ actꝰ eoꝝ ꝙ videt̄ mihi incōueniēs. Scd̄m dubiū ē de h̄ ꝙ dr̄ ꝙ ꝑ̄mū ꝑ̄ncipiū in agibilibꝰ ſiue in appetibilibꝰ ē bn̄ h̄re eſſe eliciēdū q: ſic ī ſpeculabilibꝰ nullꝰ pōt opinari oppoſitū ꝑ̄mi ꝑ̄ncipij ita in agibilibꝰ nullus pōt eligē oppoſitū ꝑ̄mi appetibilis: ſꝫ aliq̄s pōt eligē oppoſitū bn̄ h̄ndi q: pōt appetē nō eſſe ꝙ excludit oē bn̄ h̄re g°. ⁊c. Tertiū dubiū vtꝝ deliberatio ē in ptāte nr̄a ſi dicat̄ ꝙ nō. Cōtra q: deliberare ē referre ꝯtingēt̄ volibilia in ꝑ ſe volibilia: ſꝫ h̄ eſt ī ptāte nr̄a g°. ⁊c. Itē ſi deductio ꝯcluſionis nō ē in ptāte nr̄a nec ꝯcł'o: ſꝫ deliberatio ē ꝯcł'o deductōis practice g°. ſi deliberatio nō ē in ptāte nr̄a nec ꝯcł'o practica nec ꝑ ꝯn̄s electio ſeq̄nſ ⁊ ſic nihil erit ī ptāte nr̄a ꝙ ē incōueniēs. Si ſic ꝯ q: nullꝰ actꝰ eſt in ptāte nr̄a niſi actꝰ deliberatꝰ. ſi g° deliberatio eēt in ptāte h̄ erit mediāte alia deliberatōe q: nullꝰ actꝰ ē in ptāte nr̄a niſi mediante deliberatōe ⁊ tūc eēt ꝓceſſus ī infinitū ꝙ ē inconueniēs. Quartū dubiū ē q̄s actꝰ ē ꝑ̄mo in ptāte noſtra. vtꝝ ſcꝫ intellectꝰ vł volūtat̄. Si dicat̄ ꝙ actꝰ intellectꝰ. Cōtra q̄lis vnuſq̄ſqꝫ ē talis ſibi finis videt̄ ſꝫ nō eſt in poteſtate nr̄a quales ſumꝰ g°. nō in ptāte nr̄a ē quale iudiciū h̄ēmꝰ de appetibilibꝰ. Si ponat̄ actꝰ volūtat̄ ꝯ q: ille q̄ ꝯſequit̄ iudiciū rōnis nō pōt eē ꝑ̄mo in ptāte nr̄a q: non poſſet eē in ptāte nr̄a niſi iudiciū ꝑ̄cedēs eēt in ptāte nr̄a ſed actꝰ volūtat̄ ſequit̄ iudiciū rōnis g°. ⁊c. Quintum dubiū q: illis actibꝰ poſit̄ mediātibꝰ q̄bus ponimur h̄re dn̄ium actuū alioꝝ. aut ꝯſequūt̄ de neceſſitate alij actꝰ aut nō. Si ſic g°. nō h̄ēmꝰ dn̄iuꝫ ſup̄ illos actꝰ nec pluſq̄ ſup̄ ꝑ̄mos q: q̄n aliq̄ duo ſic ſe h̄nt ꝙ vnū de neceſſitate ſeq̄t ad alteꝝ q: nō hꝫ dn̄iuꝫ ſup̄ ꝑ̄mū nec ſup̄ ſecūdū: ⁊ ſic nullū dn̄ium h̄ēmꝰ ſup̄ actꝰ nr̄os. Si nō: ſequit̄ ꝙ actus ꝑ̄mi nō ſūt cāe ſufficiētes ſequētiū actuū q: poſita cauſa ſufficiēti de nccitate ſequit̄ effectꝰ: g°. ꝑ̄ter illos actus oꝫ ponē aliq̄d aliud q̄ poſito neceſſariū ē alios actus ſeq̄. Et ſic ad exequit̄ ꝙ de nccitate oꝫ actꝰ nr̄os ſeq̄ ex ſua cā ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eē in ptāte nr̄a. Iuxta q̄ quero vtꝝ actꝰ nr̄i q̄ ſūt in ptāte nr̄a ſint actꝰ imꝑati vel eliciti. Sextū dubiū ē q: ſi volūtas ſequit̄ iudiciū rōnis ſp̄ volūtas nihil appeteret niſi ꝙ rō dictet eē bonū ⁊ ſic nullꝰ vellet malū ſcienter ſed h̄ eſt falſū ⁊ ꝯ argumentū ep̄i q̄ dicit ꝙ rōne exn̄te recta ī vniuerſali ⁊ pticulari ꝙ volūtas nō poſſit in oppoſitū errorē. Septimū dubiū eſt ꝑ qd̄ det̄minat̄ illud ꝑ̄ncipiū idifferēs ad alteꝝ oppoſitoꝝ: aut ſcꝫ ꝑ ſe aut ꝑ aliud nō ꝑ ſe q: ē indifferēs: indifferēs aūt vt ſic nō eſt det̄minatū ad alteꝝ. Si aūt ꝑ aliud ſeq̄t ꝙ nō ſit ī ptāte nr̄a determinare ꝑ ipm̄ qd̄ ē incōueniēs. Ad ꝑ̄mū dubiū dicēdū ꝙ ſi potētia vocet̄ oē actiuū ꝑ̄ncipiū ēt actꝰ volūtat̄ ⁊ intellectꝰ poſſent dici potētia nō q̄dē potētia q̄ ē intellectꝰ et volūtas q: ꝑ iſtos actꝰ ſumꝰ cā alioꝝ vn̄ dato ꝙ ponamus li. ar. eē tales actꝰ tn̄ nō ſequit̄ q̄n ſit ꝑ̄ncipiū actiuū. Et ſi dicat̄ ſaltē ꝙ li. ar. nō erit volūtas vł intellectꝰ ſꝫ ptinet ad intellectū ⁊ voluntatē. Dico ꝙ ꝓprie loquēdo li. ar. nō ē intellectꝰ ⁊ volūtas ſed ptinet ad intellectū et volūtatē in q̄tū tales actꝰ h̄ntes indr̄iaꝫ ad mł'ta nō poſſūt eē niſi a volūtate ⁊ intellectu. Ad ſcd̄m dicēdū ꝙ ꝑ̄mū ꝑ̄ncipiū in appetibilibꝰ ē bn̄ h̄re ſꝫm ſe acceptū eſt eligendum: nō aūt bn̄ h̄re amixtū cū malo: huiꝰ aūt bn̄ h̄re ſꝫm ſe accepti oppoſitū nullꝰ pōt velle q̄n dr̄ ꝙ imo q: aliq̄s nō eſſe pōt velle et ad nō eſſe ſequit̄ nō bn̄ ſe h̄re. dico ꝙ nullus pōt velle nō eē ſꝫm ſe: ſꝫ aliq̄s bn̄ pōt velle nō h̄re eſſe ꝯiunctū cū malo q: tale eē eſt qd̄dā bene h̄re ꝯiūctuꝫ cū malo ⁊ q̄n dr̄ qui vult nō eē vult carere oī bn̄ h̄re: dico ꝙ falſū ē ſꝫ vult carere iſto bn̄ h̄re cum malo ꝯiuncto nec vult carere oē eſſe ꝑ ſe loquēdo formalr̄ q: libēt̄ vellet habere bonū eē ſi poſſet ſꝫ ꝙ ad illud nō eſſe ꝙ q̄s vult ſeq̄t carere oī eſſe h̄ nō eſt q: carē oī eſſe ſimpl'r cadat ſub volūtate ipſiꝰ. Ad tertiū dicēdū ꝙ deliberatio pōt occurrere dupliciṫ alicui: vno° vt obiectū ꝑ ſe ita ꝙ nō occurrit aliꝰ actꝰ ꝺ q̄ deliberet̄: ſꝫ ipſa deliberatio occurrat vt ꝑ̄ncipale obiectū referibile in alia volibilia ⁊ tūc deliberatio ē in ptāte nr̄a ſicut et alia eligibilia q̄ nobis occurrūt vt deliberāda ſic q̄n aliq̄s ꝯſiderat vtꝝ debeat deliberare. Alio mō pōt occurrere deliberatio vt mediū referēdi alia que occurrūt vt q̄n occurrit alicui de mercādo vel de aliquo

ſtudēdo occurrit ſibi ꝙ ꝺliberet vtꝝ h̄ ſit ei bonū l'n̄ ⁊ tūc
cū n̄ ſit ei abſte miſiuit n̄ occurrit ſibi h̄ eē bonū niſi alias
ſit ꝺſiat⁹ ad h̄ ⁊ tūc acceptatio p̄ma deliberādi nō ē i ptā
te nrā. q̄ tūc deliberare nō iportat vnā ſinglare actōnem
ſ3 iportat qōdā cōe ⁊ indr̄ns ad mlt'a: ptractare iſtā delibe
ratōnē ⁊ pducē vl' nō pducē ad determiatā ꝯcluſionē ē in
ptāte nrā q̄ āteq̄ ptractē⁹ pn̄t nob̄ occurrere aliq̄ ipediē
tia deliberatōnē puta laboꝛ l' aliq̄d tale q̄ potuim⁹ repellē
p h̄ ꝙ auertim⁹ nō debere delibare. ⁊ ſic q̄uis acceptatō
deliberatōis nō fuerit in ptāte nrā tn̄ ptractatō delibera
tionis fuit in ptāte nrā. Et ſi arguat ꝙ ad acceptitōnē de
libatōis ſtati ſeq̄t deliberatō. dicēdū ꝙ nō o3. vn̄ ſciēdu3
ꝙ volūtas qn̄q3 acceptat pſcā electōe aliq3 actū pticl'arē
ſic ſciēs ſtati acceptat hūc potū bibē ſibi oblatū ⁊ ſic ſta
ti ſeq̄tur ꝯſecutō. qn̄q3 v̄o voluntas acceptat aliqđ gene
rale vt qn̄ aliq̄s acceptat inq̄rere qūo bn̄ bēat ⁊ tale gnāle
nō ſtati ſeq̄tur ꝯſecutō: q̄ cū h̄ poſſit diuerſimode fieri
pōt maifeſtare in ſuſpēſo an̄quā de multis vijs diuerſis
incipiat inq̄rere ⁊ p illud p̄ncipiū pōt mouē ſe ad diuerſa
ꝯtigent tn̄ ad q̄olib3. Ad iſtud āt qđ opponit in ꝯtrariu3
ꝙ o3 h̄ fieri mediāte delibatōe. Dicēđ ꝙ n̄ o3 ſ3 h̄ ſit p ac
ceptōnē deliberādi ⁊ p aduertē ad deliberādū eē in ptāte
nrā ē deliberatō q̄tū ad ptractatōe3 ei⁹ mō quo dictū ē.
Et qn̄ d̄r ꝙ nō. q̄ null⁹ act⁹ ē in ptāte nrā niſi act⁹ deliba
tus. dicēdū ꝙ ſi accipiat act⁹ deliberat⁹ p ꝯcluſione vltia
pratica. ſic act⁹ deliberat⁹ ē in ptāte nrā pfecte. ⁊ q̄tū ad
acceptōnē ei⁹ p̄mā ⁊ q̄tū ad totū. act⁹ deliberādi lic3 nō
ſit in ptāte nrā q̄tū acceptōnē ei⁹ primā tn̄ in ptāte nrā ē
q̄tn̄ ad ptractatōnē ei⁹ mō quo dictū ē. Vl' pōt dici. ꝙ a
ctus deliberat⁹ q̄ d̄r in ptāte nrā ē oīs act⁹ q̄ ſequit poſt
q̄ hō aduertit deliberādū eē. ſiue ſit delibatōnis ptracta
tio ſiue ſit ꝯcluſio vltima p̄ctica. Ad quartū dubiū eſt
dicēdū ꝙ p̄m⁹ act⁹ q̄ ē in ptāte nrā ē actus intellctūs ſiue
ſit deliberatō ſiue ſit ꝯcluſio deliberatōis vt dictū ē. Ad
obiectōnē in ꝯtrariū ſoluit dupl'r. vno mō. ꝙ ſc3 in ptāte
nrā ē ꝙ ſim⁹ tales q̄tū ad paſſiōes ⁊ hit⁹. ⁊ q̄tū ad h̄ mioꝛ
ē falſa. Quātū ad ea q̄b⁹ ſum⁹ nālit' tal'. ſ. q̄tū ad ea q̄ pti
nēt ad corp⁹ nō o3 ꝙ q̄les ſum⁹ talis finis nobis videat:
ꝓpt h̄ q̄ ſm rōnē poſſum⁹ iudicare p cōes rōnes agibili
u3 bona aliq̄ corpalia eē ānexa malo. ex eis āt q̄b⁹ ſumus
tales ſm volūtatē ⁊ intellectū nō nccīo ꝯcludit determi
nate altera ps circa qđcūq3 pticulare agibile. Alit' pōt ſol
ui ⁊ breuit' ꝙ. ſ. illa q̄b⁹ ſum⁹ tales nō nccīo ꝯcludit circa
q̄olib3 pticulare agibile altera ps det'iate. q̄ in q̄cūq3 pti
culari agibili inueit' aliq̄d acceptādū vl' reſpuēdū ſic ꝙ eſt
ꝺlcabl'e. qn̄3. ſ. ſm venerea ⁊ qn̄3 fugibl'e pūibl'e l' tpe ⁊ ſic
ꝺ alijs. Ad q̄tū dubiū c⁹ v̄t⁹ ſtati h̄ ꝙ cā ſufficiēti poſita
ceſſario ſeq̄t effcūs. Dicēdū ꝙ iſta ꝓpoſitō nō ē v̄a. vnde
ſciēdū ꝙ cā ſufficiēti poſita nō poni effectū ꝯtigit duplici
ter. vno°. q̄ cā pōt ipediri ab alio. ⁊ h̄ ꝯtigit tā in nālibuſ
q̄ in agētib⁹ libo arbitrio ſ3 alit' ⁊ al'r. nā in agentib⁹ nāli
b⁹ nō h3 agens in ptāte ſua repellere ipedimētū. ſ3 in agē
te libero arbitrio occurrētia q̄ ptractatōnē ꝺliberatōnis
diſtrahūt: ipedire pn̄t ⁊ repelli a tali agēte p illud p̄ncipiū
gnāle quo aduertit deliberāđ eē. ⁊ iđ poſito illo p̄ncipio
generali nō nccīo ſeq̄t effcūs. q̄ pōt ipediri. nec nccīo i
pedit' q̄ h3 in ptāte ſua repellē ipedimēta. Alia cā pōt eē
q̄ ſc3 cauſa effectīa h3 ꝯtingētē hitudinē ad ſuū effectū ꝓ
ut ē effectīa ex ſuo mō efficiēdi qđ ē ſingl'e in ꝓpoſito: ſic
qn̄ ꝯcludit aliq̄d ꝯtigent' eē volēđ ex t'li ꝯcluſiōe nat⁹ ē ſeq̄
mot⁹ ꝯtigent ita ꝙ ſi talis cā hēat effectū ſuū nō tn̄ nccīo
Ad ſextū dubiū dicēdū ꝙ aliq̄s pōt velle dupl'r malū ali
qđ vno mō qn̄ aliquā malā ꝯditōnē annexā alicui bono
aliq̄s ſciēs cā ꝓpter bonū ꝙ ānectit' ei. vult ⁊ tūc d̄r aliq̄s
velle malū ſciēter. in h̄ tn̄ ſeq̄tur iudiciū rōis. q̄ rō iudi
cat illud ꝙ ē malū appetēdū ꝓpt bonū ibi exn̄s. qn̄ vero
ignorat tale malū adiūctū d̄r velle malū ignorāter. ſp g°
volūtas ſeq̄t iudiciū rōnis ſiue velit malū ſcient' ſiue nō
Ad argumētū epi dico ꝙ ſic dictū ē ſiue ponat liberꝝ arbi
triū eē potētia nuda volūtatiſ ſiue ponat aliq̄s act⁹. dico
ꝙ reſpcū p̄mi actus q̄dquid ponat eē liberꝝ arbitriū o3 ꝙ
ſit cā ꝯtigēs nō nccīo ꝓducēs effectū ſuū. ⁊ ꝓ eodē nunc
pōt in oppoſita diuiſi3 ſic declatū ē li3 ꝯiūcti nō poſſit in
oppoſita. Dico g°. ꝙ ſic dicē liberꝝ arbitriū ꝓ illo nūc ꝓ q̄
elicit actū ſuū nō poſſit in oppoſita diuiſi3 ⁊ abſolute eſt
erroneū q̄ ſeq̄ret ꝙ erit cā nccīo det'iata ad alteꝝ oppoſi
toꝝ ita ēt dicē ꝙ ſtāte rōe rcā in v̄li ⁊ in pticulari volūtaſ
nō poſſit in oppoſita abſolute ⁊ diuiſi3 eēt erroꝛ. ſ3 ſic di
cē ꝙ liberꝝ arbitriū qn̄ elicit ſuū actū ſil' ⁊ ꝯiūcti nō pōt nō
elicē q̄ ipoſſibile ē ꝯtradictoꝛia icē eidē ſil' n̄ erroꝛ ē. ita ēt
dicē ꝙ ſtāte rōne rctā in vl'i ⁊ in pticl'ari ꝙ volūtaſ ꝯiūcti
⁊ ſil' cū h̄ nō poſſit in oppoſitū nō ē erroꝛ ſ3 oppoſitū dr̄e
eēt ēroꝛ q̄ h̄ eēt ponē volūtatē etiā velle ſine obō ꝯgnito
Ad ſeptimu dicēdū ꝙ det'ians ad vnā ptē magis q̄ ad a
liā ē q̄ h̄ ꝯcludit' magis eligēdū q̄ aliud. vn̄ āt h̄ ꝯucit. di
co ꝙ nō ē dare vnā cām p ſe det'miatā ⁊ nccīam ſ3 pōt eē
ex mltis cauſ indrēnt ad h̄ ꝯcurrētib⁹. ⁊ qn̄q3 ē ꝓpt rcā3
rōnē pfecte deliberata3. qn̄q3 āt ē ex h̄ ꝙ vnū magis ꝯue
niēs ē deliberāti q̄ aliud q̄ ad tūc ⁊ h̄ ꝓpt diſpoſitōnē ei⁹
qn̄q3 ꝓpter diuerſa ꝯcurrētia vl' ab extriſeco vl' a mouē
tib⁹ interioꝛib⁹ q̄ꝝ nullū tn̄ hūit nccīa3 hitudinē ad det'
miatōnē illā faciēdā. nec tn̄ ex h̄ ſeq̄tur ꝙ illa det'iatō nō
ſit ſecuta. q̄ nō ſeq̄tur ſi aliq̄d nō nccīo determiet ꝙ abſo
lute nō det'iet. Qđ āt dicūt alij qui ponūt nudā potētia3
volūtatis eē liberꝝ arbitriū. ſ. ꝙ nō ſit q̄rēda alia cā q̄re ad
vnā magis decl'iat q̄ ad aliā. niſi q̄ potētia ē ad oppoſita
⁊ pōt in h̄ vl' in illud. Et ego dico ꝙ idē poſſu3 dicē de eo
ꝙ pono eē liberꝝ arbitriū ꝙ nō ē querēda alia cā q̄re ma
gis det'miat ad h̄ q̄ ad illud niſi q̄ ē p̄ncipiū potēs ſe de
termiare ad h̄ l' ad illđ. Jtē etiā nō ſufficiēter reſpōdēt ad
q̄ōnē q̄ ex h̄ ꝙ volūtas pōt in h̄ vl' in illđ. hēt ꝙ volūtas
pōt in oppoſita ſ3 nō hēt ad h̄ cā q̄re magis ad iſtā ptē q̄
ad aliā. Qđ āt dicūt alij ꝙ nō magis determiat ad hāc p
tē q̄ ad aliā niſi q̄ pl⁹ pl3 ſibi iſta q̄ alia: ſ3 h̄ ē deriſoꝛiū q̄
dicē ꝙ pl⁹ vult iſtā ptē q̄ aliā. q̄ pl⁹ plac3 ſibi iſta q̄ alia ni
hil aliud ē dicē q̄ ꝙ pl⁹ vult iſtā ptē q̄ aliā. q̄ pl⁹ vult iſtā
ptē. ꝙ nihil ē dcm̄ ſic nihil ē dcm̄ ābulat q̄ ābulat ⁊ vadit
q̄ vadit q̄ nulla res ē ſibi rō ⁊ cā eēndi ⁊ q̄re alicui ꝯueni
at. et iđ dicēdū ē ſic ſup̄ dictū ē ⁊ ſic p3 ad illa dubia. ⁊ ſic p3
etiā primū p̄ncipale. ſ. qūo liberꝝ arbitriū ſe hēat in nobiſ
Scđo on̄dā qūo liberꝝ arbitriū ſe hēat in deo. Ad cuius
euidētiā ſciēdū ꝙ act⁹ volēdi in deo dupl'r pōt ꝯſiderari
vno mō ſm ꝙ ē in ſe. alio mō ſ3 ꝙ ꝯpat ad obiectū vt ad
volitū. ſi p̄mo°. ꝯſiderēt certu3 ē ꝙ ē oīo nccī⁹ ſic eē dei q̄
ſuū velle ē ſuū eē. ſi ꝯſideret ſcđo mō ſic pōt ꝯſiderari vel
ad obiectū intriſecū vl' extriſecū. ſi ad intriſecū ſic h3 hitu
dinē oīo nccīā q̄ ōe qđ ē in deo formalitat' ē nccīu3 vo
litū a volūtate dīna. Si āt ꝯpet ad obiectū extriſecū pu
ta ad creaturas ⁊ q̄tū ad ſuū eē potētiale ſic etiā vult eas
nccīo ſic nccīo vult oīpotētiam ſuā p quā ſūt potētiales.
Si āt ꝯpet ad eas q̄tū ad ſuas actuales exn̄tias puta q̄n
tū q̄tū ad fieri vl' nō fieri mūdū q̄tū ad foꝛe vl' nō foꝛe au
texp̄3 vl' aliq̄d t'le ſic hitudo volūtatis dīne ad aliq̄d ex nō
ē nccīa. vn̄ mūdū fieri vl' nō fieri nō ē nccīo volitu3 ⁊ ſil'r
foꝛe vl' nō foꝛe āte xp̄m. vn̄ libero arbitrio vult talia oba
⁊ in h̄ ꝯueniūt omīes. Vn̄ ſciēdū ſm oēs ꝙ liberꝝ arbitriū
in deo nō ē ad oppoſitos act⁹ cū nō ſit illi niſi vn⁹ actus
volēdi nccī⁹ ſ3 bn̄ ē ad obiecta oppoſita loquēdo de t'cijs
obiectis ſic ad fieri vl' nō fieri mūdū. ⁊c. ⁊ i h̄ ꝯueniūt oēs
Qualiter āt h̄ ſit dicūt quidā ꝙ dupl'r pōt aſſignari ratō
hui⁹. vno mō ſic. ſ. q̄ act⁹ volēdi dei quo vult talia obie
cta lic3 in eodē inſtāti eternitatis in quo ē ſm ſe termiet'
ad iſta obiecta q̄ ſic iſte act⁹ eſt ab eterno ita obiecta ſūt
volita ab eterno ſ3 tn̄ illud inſtās qđ ē vnū in ſe pōt diui
di in duo inſtantia habētia oꝛdinē nature: in quoꝝ p̄mo
ꝯſiderat' iſte act⁹ vt in ſe. in ſcđo āt ꝯſiderat' vt termiatus
ad illa obiecta. put ergo iſte actus ꝯſiderat' vt in p̄mo in
ſtanti ſm ſe ⁊ abſolute ē indr̄ns ad h̄ vt tēdat in iſta obie
cta vl' in eoꝝ oppoſita puta in foꝛe vel non foꝛe ante xp̄m
nec ad alterū oppoſitoꝝ vt ſic ē det'iat⁹ et ideo vt ſic h3 hi
tudinē non nccīam. ſ3 ꝯtingentē ad talia obiecta ⁊ p ꝯn̄s
vt ſic poterit determiari vl' nō determiari ad illa. Alium
modū ponūt dicētes ꝙ ipſa volūtas diuina pōt ꝯſidera
ri dupliciť. vno mō vt elicitiua act⁹ volendi ſm ſe. Alio
mō vt ē ꝯſtitutiua taliū obiectoꝝ volitoꝝ in eē volito p ta
lem actū volendi. Primo mō voluntas diuina nccīo
vult q̄ nccīo elicit actū volendi ⁊ vt ſic ad h̄ eſt indr̄ns ad
ꝯſtituēda illa extrinſeca obiecta in eſſe volito p ſuū actus

volēdi: ut. ſ. faciat actū ſuū volēdi eſſe tēdētē in ħ obiectū vel in eiꝰ oppoſitū: ⁊ iſto. deꝰ vult talia li. ar. Sʒ iſtud licʒ ſit ſubtilit̄ dcm̄: nō video tñ ꝙ ſit ſufficient̄ dcm̄. nā qđ pꝰ dr̄ ꝙ actꝰ volēdi dei ut in ṗmo inſtāti nāe ꝯſideratꝰ eſt in dr̄ns ad talia oba: ħ eſt petē pncipiū: qꝛ ħ eſt qđ q̄rit̄. vn̄. ſ. volūtas dei hēat ꝙ ꝯtigent̄ ⁊ nō necīo t̄minet̄ ad talia obiecta in q̄cūqʒ inſtāti ħ fiat. Itē illa diſtinctio inſtantis in duo inſtātia nāe: aut facit aliq̄d ad ꝓpoſitū: aut nihil. ſi nihil: gͦ ꝓ nihilo ponit̄. ſi aliq̄d q̄ro vtrū diſtictio ſit ſm rē vel ſm rōnē tm̄: nō pōt eē diſtictio ſm rē: qꝛ ſm rē impoſſibile ē duo inſtātia eē i eternitate: ſi ſit ſm rōeʒ itelligēdi tm̄. Cōtra qꝛ illud qđ ꝯuenit alicui ſm rōnē itelligendi tm̄ nō ē ſibi rō ꝙ aliq̄d ſibi ꝯueniat realr̄: ſʒ realit̄ cōuenit deo poſſe velle vel nolle talia li. ar. gͦ pdcā diſtictio nihil facit ad ꝓpoſitū. Quātū ad ſcdm̄ ſilr̄ nō valet: qn̄ dr̄ ꝙ volūtas dei pōt ꝯſiderari ut ꝯſtitutiua taliū oboꝝ in eē volito nihil aliud ē q̄ ꝯſtituere actū volēdi quo talia oba ſūt volita: ⁊ tūc q̄ro ſi volūtas ꝯſtituat actū ſm rē vel ſʒ rōeʒ intelligēdi ſm rē nō pōt eē: qꝛ actꝰ volēdi dei nullā cauſaʒ ꝯſtitutiuā hʒ ſm rē. Si ſm rōeʒ intelligēdi tm̄: tūc ꝑ talē ꝯſtitutionē nō ꝯueniret deo realit̄ velle talia li. arb. ſed ħ ē falſū. gͦ ⁊c. vn̄ nō bn̄ itelligo iſtā potētiā: ⁊ iō alit̄ vr̄ mihi eē dicendū. Ad cuiꝰ euidētiā reſumēdū eſt id qđ dcm̄ ē de ꝯtingētia liberi ar. reſpcū eligibiliū: ꝙ. ſ. ꝯtingent̄ eligi ⁊ nō necīo ꝯuenit eligibilibꝰ in pticulari: qꝛ nō hn̄t neceſſariā ꝯnexionē in ſua appetibilitate ad ṗmo ⁊ ꝑ ſe appetibilia. ħ aūt eſt inq̄tū ṗmo ⁊ ꝑ ſe appetibilia pn̄t ſufficient̄ ſine illꝭ hri: vn̄ volēſ necīo bn̄ hr̄e n̄ necīo vult illō ſine q̄ pōt hri bn̄ hr̄e. nūc aūt ita ē ꝙ bn̄ hr̄e dei in nullo depēdet ab exn̄tia creature: qꝛ in ſe pfectiſſimā hʒ bonitatē cui ꝯſcripta exn̄tia actuali cuiuſcūqʒ alteriꝰ: nulliꝰ etiā creature eſſe iportat aliqđ malū a deo reſpuibile necīo vel repugnās bonitati diuie: deꝰ etiā iudicio ſui intellectꝰ videt iſtā ꝯtingentē hītudinē creaturaꝝ i ſua appetibilitate ad bonitatē diuinaʒ: ⁊ iō iudicat ea appetēda nō necīo: qꝛ ſic iudicat eē appetēda: ꝙ ſi nec eēnt nec appeterēt: nullū malꝭ culpe vel pene i deo ſeq̄ret̄. Ex ħ poſſet talꝭ rō formari ad ꝓpoſitū: qꝛ talia q̄ ꝯnexionē ꝯtingētē i ſua appetibilitate hn̄t ad bonū a deo necīo volibile ⁊ volitū: ⁊ q̄rū talis ꝯtigēs ꝯnexio eſt deo nō: nō ſūt necīo a deo volita vel nō volita: ſʒ exn̄tie creaturaꝝ ſūt hꝰi. gͦ ⁊c. Sʒ ꝯ ħ ſūt q̄dā dubia. ṗmū ē ꝙ exq̄ exn̄tie creaturaꝝ nihil faciūt ad bn̄ hr̄e dei: nec etiā aliqđ malū iportāt vel ēt repugnās bonitati dei: ſequit̄ ut vr̄ ꝙ nec ꝯtigent̄: nec alit̄ erūt appetibiles uꝭ reſpuibiles. ſed erūt neutre ita ꝙ nullū actū volēdi deꝰ hēbit circa iſtas. Et ad ħ dicēdū ꝙ deꝰ extra ſe nihil vult uel amat: ut exq̄ acq̄rat bn̄ hr̄e: nec ēt reſpcū alicuiꝰ hʒ nolle: ita ꝙ illud nolit tanq̄ poſſit ſibi eē malū uel repugnās: ⁊ ṗcipue q̄tū ad exn̄tiaſ creaturaꝝ: qđ dico pp culpā de q̄ quō repugnat deo nihil ad ꝓpoſitū: ⁊ q̄tuʒ ad ħ creature nō ſūt volibiles deo: ꝑ q̄ſ poſſit bn̄ hr̄e: nec reſpuibiles ut ꝑ q̄s poſſit male hr̄e: ⁊ ſic ſūt neutre: quia vr̄ ſic nec nolite nec volite. Et qn̄ dr̄ ꝙ nullum actū volēdi hēbit deꝰ circa eas. Ad ħ dicēdū ꝙ deus ea q̄ ex ſe ſunt vult ut quibꝰ bonitas ſua ē cōicabilis ⁊ que ſunt poſſibilia hr̄e bonitatē a deo. ⁊ ex ħ quedā decentia eſt ꝙ bōitas ſua cōicet̄ his: hʒ tñ bonitatē indecētie i oppoſito: ita ꝙ oppoſitū ponat̄ eē necīo indecens: ⁊ ſic pn̄t eſſe volite vꝭ nolite. ſi etiā aliq̄d eſt in eis ꝓpter ordinē reꝝ uel vniuerſi noliti nō decēs eē pōt eſſe volitū. ⁊ ſic exn̄tie reꝝ poſſūt eſſe a deo nolite ⁊ nō nolite: ⁊ etiā q̄tū ad aliq̄ nolite. ⁊ ſic nō oʒ ꝙ ſꝑ necīo ſint neutre. Scdm̄ dubiū eſt: q̄d det̄minet volūtatē dei indifferentē q̄tū eſt de ſe ad alterum. etiā ad ħ dico ꝙ in iſtis pōt eſſe duplex indifferētia: vna reſpectu omniū. ſ. quantū ad hoc ꝙ iſte exiſtentie poſſūt eſſe volite uel nolite. alia eſt in comparatōe vnius exiſtētie ad aliam. quare. ſ. iſta exiſtentia eſt volita: ⁊ alia nō volita. tūc dico ꝓbabiliter cōferendo ꝙ poteſt eſſe ratio determinatiōis indifferētie: quia melius eſt aliquas creaturas ordinari in deū q̄ nullam. que quidē melioritas ponenda eſt in creatura non in deo: qꝛ ſibi nihil meliꝰ. Rō det̄miatōis ſcđe indr̄ie: q̄re. ſ. iſte ſūt volite. ⁊ iſto modo nō aūt alio nec aliter pōt eſſe forte qꝛ ſic meliꝰ ordināt̄ in deuʒ q̄ alit̄ ꝯſiderādo ſtatū tociꝰ vniuerſi ⁊ qꝛ meliꝰ illud ⁊ illud nō ponit aliq̄d meliꝰ in deo nec eiꝰ oppoſitū aliq̄ indecētiā. tale meliꝰ ſic facit iſta determiate volita ꝙ nec necīo. forte tñ ꝯſiderādo ſtatū tociꝰ vniuerſi licʒ abſolute poſſʒ fieri meliꝰ vel illud vꝭ aliud vniuerſū. tñ forte nō poſſet meliꝰ manifeſtare bonitatē diuinā nā licʒ pfcōres entitates ⁊ et̄ne ſi eſſent ab eterno forte maifeſtarēt magnitudinē potētie diuie. magis tñ tpalitas eaꝝ magꝭ manifeſtat dei ſufficiētiā in ſe ſine quibꝰ hūit ſuū bn̄ hr̄e ab eterno. create eni defcūoſe vꝭ deficiētes magiſ maifeſtāt depēdētiā eaꝝ ad deū q̄ ſi nulla eēt deficiēs ſi poſſet eē talꝭ ſic gͦ vr̄ ꝓbabilit̄ ꝙ ħ poſſit eē ratio detiatōis q̄re quedā creature ſūt volite ⁊ hee q̄re ⁊ ille n̄. ħ dico ſaluo ſecreto diuino qꝛ nō puto ꝙ aliqua creatā q̄tūcūqʒ alta niſi videat nude eēntiā diuinā poſſit reddere rōnē libertatꝭ arbitrij in deo. q̄uo. ſ. ꝯtingēter velit iſta ⁊ q̄re determiat̄ plꝰ ad ħ q̄ ad illa. Tertiū dubiū ē q̄uo poſſit ſtare ꝯtigētia ad ħ ꝙ ſit volita ꝭ nolita ſuppoſita nccītate actꝰ in ſe. qꝛ ħ aut ħ e ex ꝯtigētia obiecti voliti. ſ. ex ꝯtingētia iſtaꝝ creataꝝ aut ex ꝯtingētia ſola ipiꝰ reſpctūs rōnis ad obiectū volitū. Primū nō pōt eē qꝛ exiſtētie creataꝝ ideo ſūt ꝯtigentes qꝛ ſūt ꝯtingent̄ a deo volite ⁊ nō ecōuerſo. iō eni erit antixp̄s ꝯtingēt̄. qꝛ deus vult ipm̄ fore ꝯtigēter gͦ ipoſſibile ē ꝙ ꝯtigētia in exn̄tijs reꝝ ſit rō q̄re ſūt ꝯtingēter volite vꝭ nolite imo ecōuerſo. nec pōt dici ꝙ iſta ꝯtigētia ſit ṗmo in ipō reſpctu rōnis. qꝛ in illo ꝙ de nccītate ſequit̄ cō ad aliq̄ p̄ſuppoſita nō eē pōt ṗma ꝯtingētia. qꝛ niſi ſit cōtingētia in ipſo p̄ſuppoſito ipoſſibile ē ꝙ ſit ꝯtigētia i eo ꝙ ſeq̄tur ad ipm̄ ſʒ reſpcūs de nccītate ſeq̄t̄ poſitis extremis gͦ ipoſſibile ē ꝙ ꝯtigentia ṗma ſit in ipō reſpcū: nec pōt dici ꝙ ꝯtigentia creataꝝ nō ē in eē actuali ſʒ in eē potētiali. qꝛ creaturā eē poſſibilē ē oīno nccīuʒ. Ad ħ dicendū ꝙ ṗma ꝯtigētia reꝝ ē in ꝯnexione exn̄tiaꝝ creataꝝ in ſua appetibilitate ad ṗmū ⁊ ꝑ ſe volitū nc̄io a dō. ſ. ad ſuā bonitatē qꝛ vere ⁊ realit̄ ſunt appetibiles ꝯtigēter ꝓpter bonitatē diuinā qꝛ nō ē nccīum ad bn̄ hr̄e dei creatas exiſtere. ⁊ ſi petas vn̄ ħ. dico ꝙ ex natā ipiꝰ rei ſic nō nccīum ē ad bn̄ hr̄e meū forte ire ad foꝝ vꝭ nō ⁊ vt exēplū magꝭ cōueniēs ponamꝰ ſic nō ē nccīꝰ ad bn̄ hr̄e meū effectūs meꝰ quo in nullo indigeo. Iſta gͦ ē ṗma ꝯtigentia ſm rē. Ex ħ ſeq̄tur ſcđa. ſ. ꝙ creataʒ fieri ſit ꝯtigent̄ volitū vꝭ nō volitū ⁊ ad ħ ſeq̄tur tertia ꝯtigentia. ſ. rem fore vꝭ nō fore cōtingenter. ſic gͦ cū q̄rit̄: in quo inueniat̄ ṗma iſta ꝯtigentia vꝭ in actu vꝭ in obiecto vꝭ in habitudie actꝰ ad obiectū. Dico ꝙ nō in obiecto q̄ntū ad ſuā actualē eiꝰ exn̄tiā. qꝛ in ipō ē vltima ꝯtigentia. nec in actu ſm ſe nec in hītudie ꝯſequēte actū vt iam dictū ē. ſʒ ṗma ꝯtingētia realit̄ ē in obiecto q̄tū ad ſuā appetibilitatē ꝓpter rōeʒ q̄ dicta ē tñ ipā ꝯtigentia appetibilitatꝭ ē nccīa ſicut ꝯtigens eē ꝯtingens ē nccīuʒ ⁊ deꝰ etiā iudicat talē ꝯnexionē eē ꝯtingentē ⁊ ħ bonū ē ꝯtingent̄ volibile nō tñ iudicat nccīo ħ bonū eē volēdꝰ ſic etiā deꝰ iudicat ꝯtingēs nccīo eē ꝯtigens nō tñ iudicat ꝯtingens eſſe nccīo ⁊ ħ ſufficiat de dubijs.

Ad tertiū ṗncipale qn̄ q̄rit̄ vtꝝ lībtas arbitrij ꝯſiſtat in eligēda ⁊ ſuſpēdendo actū ſimlꝭ vꝭ eligēdo tātuʒ. Dico ꝙ ſuſpēdere actū duplicit̄ pōt accipi. vno mō: ꝓ eo ꝙ ē aptū natū ipedire actū aptū natū euenire ne veniat ſicut ſi q̄s ſuſpenderet calefactōnē ſubtrahē̄ ignē. Scđo mō minꝰ ꝓprie ꝓ eo ꝙ ē poſſe in oppoſitū ipiꝰ actꝰ quo oppoſito poſito actꝰ aliꝰ nō ē. Si gͦ accipiat̄ ṗmo mō ſic certū ē ꝙ deo nō pōt ꝯuenire qꝛ ſuus actꝰ volēdi nō pōt ſuſpendi abſolute ⁊ ſm ſe. In nobis āt nō ſemꝑ ita ē ꝙ libeꝝ arbitrij ꝯſiſtat in ſuſpēdēdo actū niſi vꝭ reſpcū actꝰ deliberati qn̄ occurrit nobis deliberare de aliq̄ aut ꝯſentire in ipm̄: vꝭ qn̄ deliberamꝰ de ipā ſuſpēſione vtꝝ ſit accipiēda vꝭ non reſpcū āt deliberatōis hēmꝰ libertatem arbitrij. alioꝰ. ſ. ꝑ ħ ꝙ poſſumꝰ in hoc vꝭ in eiꝰ oppoſituʒ. Si āt accipiat̄ ſcđo. ſic habʒ locū in nobis reſpcū actꝰ cuiꝰ ſumꝰ dn̄i. ſʒ in deo nō. qꝛ ipē nō pōt in oppoſitos actꝰ. ſʒ pōt i oppoſita obiecta ſic incōtigēt̄ volita vꝭ hn̄tia ꝯnexionē ꝯtigentē in ſua appetibilitate ad ſuū ṗmū volituʒ. Sic gͦ liberū arbitriū in generali ꝯuenit deo ⁊ nobis in ħ ꝙ ē poſſe in oppoſita ꝯtingēter. ſʒ aliter in deo ⁊ in nobis qꝛ in deo ē poſſe in oppoſita obiecta ꝯtingēter. in nobis āt eſt poſſe in aliquē actū vel eiꝰ oppoſitū ⁊ hoc poſſe ē in nob̄ q̄nqʒ

cū ſuſpẽſione act⁹ ꝓprie dicta ꝛ qñqꝫ nō. Ad rōnē vtri⁹
qꝫ ptis: ad pmā quādo dr̄ in maiori ꝙ illud ꝙ ē de rōne li
beri arbitrij dēt ꝯuenire omni hñti lib. arbi. dicēdū ꝙ verꝫ
ē loquēdo de eo ꝙ ē de rōne libe. arbi. put ē in oī natuā
intellcuali ſꝫ nō oꝫ ꝙ illud ꝙ ē de rōne liberi arbitrij in d
termiata nā ꝯueiat oī hñti lib. arbi. poſſe aūt in oppoſi
tos act⁹ vl' qñꝫ ſuſpēdē actū nō ē de rōne lib. arbi. cōmūi
ter dicti. Ad aliā rōnē in oppoſitū dicēdū ꝙ de rōe liberi
arbitrij nō ē tātū elicē actū ſꝫ poſſe i oppoſita ꝑ eūdē actū
l' i oppoſitos act⁹ ꝛ iō ad hñdū li. ar. nō ſuffic tm̄ poſſe eli
cē actū niſi poſſit i oppoſita alto iſtoꝝ moꝝ. nc āt ñ oī po
tēti elicē ꝯueit ſic poſſe in oppoſita ꝛ ꝑ ꝯñs nec libi. arbit.

P Oſtea querebant quedā ꝯmūia ptinētia ad de
uꝫ quoꝝ vnū ē cōe eēntialib⁹ attributis ꝛ notō
nalib⁹ ꝛ ē vtꝝ in diuis pter diſtinctōnē vni⁹ re
latōis ab alia ſint forālitates realr̄ diſticte l' ſint
aliq̄ formalr̄ diſtincta ex nā rei. Scōm erat q̄tū ad eēnti
aꝫ tantū ptinēs ꝛ ē vtꝝ ꝯgnitō dei qua ꝯgnoſcit ſe vt bo
nū amādū vl' amabile ſit practica. Tertiū ptinebat ad re
latōnē tantū ꝛ eſt vtꝝ relatō diuia ſit formalr̄ finita vl' in
finita quedā āt ptinebāt ad pſonas ꝯſtitutas ex relatōne

A D pmū iſtoꝝ ſic ꝓcedit. arguit ꝙ in ꝛ eēntia
diuis pter diſtictōnē vni⁹ relatōis ab alia ſint
aliq̄ formalitates realit diſticte ex nā rei. q: ſm
Auic. agens ꝑ ſolā ſubāꝫ ſuā nō agit niſi vno⁹.
ꝛ idē ē ſi agens agat ꝑ vnū ſolū pncipiū formale qdcūqꝫ.
ſed in diuis ſūt diuerſe ꝓductōes diuerſoꝝ moꝝ. ſ. gene
ratō ꝛ ſpiratō g° in diuis ſūt diſticte formalitates pceden
tes emanatōes ꝛ relatōes ꝛ ꝑ ꝯñs pter diſtictōnē relatio
nū ē ibi diſtictō aliquaꝝ formalitatū ex nā rei. In ꝯtra
uꝫ eſt. q: diuerſe formalitates ſūt diuerſe res ſꝫ in diuis
nō ē dare diuerſas res niſi diuerſas relatōes g° ꝛc. Ad
euidētiā qōnis pmo iutēdo ponē intētōnē meā quid. ſ. ꝑ
iſtā qōnē intelligā. ſcōo ponā vnā opionē ſm iſtū intelle
ctuꝫ cum ſuis motiuis. tertio ponam opinionem quam
credo eſſe veram. q̄rto reſpōdebo ad motiua ꝓ pma opio
ne. Quātū ad pmū ſciēdū ꝙ nō q̄rit h̄ ſuppoſito ꝙ att
buta diſtiguāt ſola rōne. vtꝝ iſta diſtictō accipiat ꝑ ꝯpoſi
tionē ad extra vl' ab itra. ſꝫ h̄ q̄rit vtꝝ attributa puta ſapia
vl' iuſticia dicāt diuerſas formalitates ex nā rei circūſcp
to oī actu intelligēdi diſtictas: ita ꝙ iſta diſtictō nō ſit ſꝫ
rōnē intelligēdi tātū ſꝫ ex nā rei. iō nō intēdo intromittē
me vtꝝ diſtinctō iſtoꝝ ſm rōnē accipiat ꝑ ꝯpatōnē ad in
tra vl' extra niſi inq̄tū ſolutō aliq̄ꝝ articl'oꝝ h̄ req̄ret. ſꝫ in
tēdo ptractare vtꝝ diſtictō iſtoꝝ in ſuis formalib⁹ rōib⁹
ſit ex nā rei circūſcpto oī actu intelligēdi. Quātū ad ſe
cūdū ſciēdū ꝙ q̄dā opio ē que ponit ꝙ attributa diuia: et
etiā eēntia ꝛ relatō ad inuicē ꝯpata dicūt diuerſas forma
litates ex nā rei diſtictas nō ſm actū rōnis. ita ꝙ dicunt
ꝙ ſapia ꝛ iuſticia ꝛ ſil'r diuitas ꝛ pñitas dñt formalit ex
nā rei. ſic tm̄ ꝙ licꝫ iſta dr̄ant formalit: ſūt tm̄ vnū idēpti
tate ita ꝙ iſta nō ē ꝟa ſapia nō ē formalit iuſticia ex nā
rei ꝛ iſta ſil'r ē ꝟa ſapia ē iuſticia idētitate. etiā dicūt ꝙ iſta
nō ſolū necio ſūt vnū idētitate ſꝫ et int ſe ꝓpt coꝝ iſitatē
Nā vt ponūt illi q̄libꝫ abſoluta forālitas i dis ē formalr̄ i
finita. nllū āt iſinitū pt ꝯpati ſecū i eod ſubo aliq̄d aliud ꝙ
nō ſit idē cū eo idemptice. ꝛ iō q: iſta oia ſūt iſinita forma
lit ſūt vnū mutuo idemtice ñ ſolū i t'tio ſꝫ int ſe. ſꝫ eēntia
ꝛ relatō q: vnū ē iſinitū formalr̄ ꝛ ñ aliud hñt vnitatē ꝛ idē
titatē ſꝫ nō mutuā q: eēntia ꝓpt ſuā iſinitatē ē vnū cū re
latōne idemtice ꝛ nō ꝯuerſo. Qd āt ſit ibi tal' diſtictō ex
nā rei. ꝓbāt q̄buſdā rōib⁹ q̄ cōes ſūt oīb⁹ diuis ꝛ q̄ſdā ad
ducūt q̄ ſūt ꝓpe q̄buſdā. Quātū ad pmū ponūt. v. rōnes
Ad cui⁹ euidētiā ē ſciēdū ꝙ pmo ꝓbāt ꝙ iſta. ſ. ſapia ꝛ iu
ſticia ꝛc. ſint formalr̄ in deo ex nā rei. ſcōo h̄ ꝓbāt ꝙ diſti
ctio coꝝ ſit ex nā rei. Primū ꝓbāt ſic. de illo ꝙ dic pfcō
nē ſimpl'r ē i dō formalr̄ ſꝫ ſapia ꝛ iuſticia ꝛc. ſimpl'r dicūt
pfcōes g° ꝛc. ꝓbatō maioꝛ. q: i eo ꝙ ē vl'r pfectū formalr̄
ē de illo ꝙ dic pfcōeꝫ ſimpl'r de⁹ ē h⁹i g° ꝛc. ꝓbō mi. q: il
lud dt pfcōeꝫ ſimpl'r ꝙ tñc ē ꝙ meli⁹ ē hñſ ipꝫ q̄ ñ hñſ. hñſ
ſapiaꝫ iuſticiā ꝛ ꝯſil'ia ē meli⁹ ñ hñte g° ꝛc. Mō h̄ ꝓbato
ſcōo ꝓbat ꝙ diſtic° formal' iſtoꝝ ſit i deo ex nā rei. v. rōni
b⁹. q̄ꝝ pꝛia tal' ē. iuſticia ꝛ ſapia i dō. aut ſignificāt ēs rei tā
tū ā ēs rōis tm̄. ā ꝯpoſitū ex ēte rei ꝛ ēte rōis. ñ ēs rōis tm̄
q: cū ſit ēs dinutū nō dicit pfectionē ſimpl'r nec et ꝯpoſi
tū ex ēte rei ꝛ ēte rōnis q: tūc ſapia ꝛ iuſticia dicerēt vnuꝫ
ꝑ accñs. ꝛ tūc debēt reſolui i duos ꝯcept⁹ ꝛ duo ſigta. qd
nō ꝯpetit ꝯceptui ſapie uel iuſticie. q: iportāt ꝯceptū ſim
plicē pfectiōis realis. g° iſta ſignt tm̄ ens rei. ſꝫ ꝑ te nulla
diſtinctio int iſta ē ex pte rei. g° iſta hñt vnū formale ſig
natū. ſed noia hñtia vnū ſigtū ſunt ſynonima. g° ſapiētia
ꝛ iuſticia dicta de deo ſunt ſynonima. hoc ē falſum. g° ꝛc.
Scda rō ē: de⁹ cognoſcit iſta attributa diſticte cognitōe
ituitiua: ſꝫ illud qd ꝯuenit reb⁹ ſm rōeꝫ itelligēdi tm̄: ñ co
gnoſcit cognitōe ituitiua. g° diſtictio iſtoꝝ nō ē ſm rōnē
itelligēdi tm̄. ꝓbō ma. q: ad cognitionē dei btificā ptinet
iſta cognoſcē diſticte. ſꝫ cognitio dei btifica ē ituitiua: q̄a
cognitio ituitia ē pfectior oī alia. cognitō aūt btifica dꝫ eē
pfectiſſima. g° ꝛc. ꝓbō mi. q: illd qd ꝯuenit rei ſm rōnē in
telligēdi tm̄ nō ꝯuenit ei i exñtia ſua reali. ſꝫ cognitio in
tuitiua nō tminat niſi ad ens exñs in reꝝ nā. g° ꝛc. Ter
tia rō talis ē. iſta diſtinctio attribuit nō nāe rei ſꝫ intelle
ctui. q: dr̄ eē nō ex nā rei ſꝫ ꝑ intellcm̄. tūc q̄ro vtrū nā rei
ꝛ intellect⁹ aliq̄ mō differāt: aut nō. ſi nō. g° q̄cq̄d dꝫ attri
bui vni: dꝫ attribui alteri. q: q̄cūqꝫ ſunt oīno indiſtincta:
q̄cq̄d ꝯuenit vni dꝫ ꝯuenire alteri inq̄tū indiſtincta ſunt
Si ſic. aut ſūt diſtincta ex nā rei aut ſm rōem intelligen
di tm̄. ſi ex nā rei: hr̄ ꝓpoſitū. ſi ſm rōem intelligēdi. ꝯ. q:
nulla diſtinctio pcedit pmū diſtinctiuū in illo genē. ſed
pmū diſtinctiuū in diſtinctiōe ſm rōem ē opatio inte⁹.
g° diſtinctio q̄ pcedit opationē inte⁹ nō eſt diſtinctio ſm
rōem. ſꝫ diſtinctio q̄ diſtinguit inte⁹ a nā rei ad h̄ ꝙ attri
buat intellcūi. diſtinguē ſm rōem ꝛ nō nāe pcedit opati
onē inte⁹. g° ꝛc. Et ſi dicat ꝙ ꝓ tanto attribuit diſtinctio
ſm rōem itellcūi ꝛ nō nāe. q: ſi ꝑ ipoſſibile ſeparēt realit:
illud ꝯueniret itellcūi nō nāe. ꝯ. q: q̄cūqꝫ ꝑ ipoſſibile ſe
pata ſi nō habeāt diſtinctas rōes nihil pt attribui vni qd
nō attribuat alteri. q: ſepatio alicui⁹ ab altero nō dat ſibi
niſi qd ꝯuenit ſue rōi. q: ſi albū ſepet ab albo ꝑ ipoſſibile:
albo nō ꝯueniet niſi qd ꝯuenit rōi albi. ſꝫ ſm te inte⁹ ꝛ nā
i nullo dñt i ſuis formalib⁹ rōib⁹. g° ſi ꝑ ipoſ. ſepent: q̄c
q̄d ꝯuēit vni ꝛ alteri. Quarta t'lis ē. q: ſi ſapia iſinita ē for
malit iuſticia. g° ſapia i cōi ē iuſticia i cōi. ꝯñs ē falſū. g° ꝛ
añs. falſitas ꝯñtis pꝫ. q: ſeq̄ret ꝙ oīs ſapia eēt iuſticia. qd
falſū ē. ꝓbō ꝯñtie. q: gd⁹ finit⁹ uel iſinit⁹ alicui⁹ pfectōis
nō tollit rōeꝫ ei⁹. ſi g° rō alicui⁹ pfectiōis ē diſtincta a rōe
alteri⁹ ſm ſe ꝛ in cōi: ſequit etiā ꝙ gdus infinit⁹ illi⁹ pfe
ctōiſ nō tollit iſtā diſtinctōeꝫ. Quita rō talis ē. q: act⁹
diſtinguit. 7. metha. ſꝫ iſta ſt actualiſſime i dō. g° diſticte.
Poſtea adducūt q̄dā rōes ꝓprie q̄buſdā diuis. ꝛ p° ar.
ex pte emanatōuꝫ dupl'r. p° ſic: q: oꝫ dare rōnē q̄re fili⁹ ſit
fili⁹ ꝛ ꝓcedēs ꝑ modū nāe: ꝛ q̄re. ſ. ſ. ꝓcedit ꝑ modū volū
tat: ſꝫ iſta rō diſtictōis ñ pt dari niſi ex diſtictōe formali
pncipioꝝ actioꝝ. g° ꝛc. ꝓbō mi. q: iſta diſtictio uel ē ex ꝑ
te rel'onū: vel ex pte pncipioꝝ. nō eſt ex pte rel'onū: q: oē
relatiuum naturaliter coexigit ſuum correlatiuum. ergo
penes rel'ones nō ē diſtictio ſm modū nāe ꝛ ſm moduꝫ
volūtat. Si dicat ꝙ iſta diſtictio pncipioꝝ ē ſm rōeꝫ in
telligēdi. Cōtra q: diſtictio ſm rōeꝫ tm̄ nō ē cā diſtictiōis
real': ſꝫ diſtictio emanationū ē real'. g° ꝛc. Scōo arguit ſic
pncipiū ꝓductiuū idē re ꝛ rōne: q̄ rōne pōt i duo eadē rō
ne i iſinita: q: ñ pt dari rō q̄ tenēt ipm ad certū nūeꝝ ſꝫ pn
cipiū ꝓductiuū pſonaꝝ diuiaꝝ nō pt niſi in duas pſonas
q: q̄cq̄d ibi pt eē: necio ē: ꝛ ibi nō ſūt niſi due. g° oꝫ ꝙ ꝓdu
ctiua pncipia diuerſaꝝ pſonaꝝ differāt re vel rōe. ſi re ha
bet ꝓpoſitū. ſi rōe ꝯ: q: diſtictio rōnis nō ſuffic ad cāndū
diſtictionē realē. Si dicat ꝙ rel'ones detminēt. ꝯ: q: illd
qd nō ē rō pncipiādi: ꝛ ē poſteri⁹ pn° nō detmiat pncipiū
ad pncipiādū pl'a uel pauca: ſꝫ rel'ones ſūt h⁹i. g° ꝛc. Sil'r
et idē pt argui de pſonis: ꝛ pcipue q: de ꝓductis pncipiāt
g° nō detmināt pncipiū. Ex pte ꝓprietat ꝛ eēntie argu
itur q̄drupl'r. p° ſic: q̄cūqꝫ ſūt idē realit ꝛ formalr̄: ita ꝙ ex
nā rei nullā hñt diſtinctionē cuicūqꝫ cōicat realr̄ vnū co
rū cōicat ꝛ alteꝝ: ſꝫ ꝓprietas nō cōicat oī illi cui cōicat eſ
ſentia. g° ꝛc. mior pꝫ q: nō cōicat pñitas oī cui cōicat eſ
ſentia. Maior pꝫ et facilit: q: q̄cūqꝫ ſūt oīo indiſticta inq̄
tū indiſticta ſūt q̄cq̄d ꝯuenit vni ꝯuenit ꝛ alteri. Scōo ar
guit ſic: illa in q̄rū alto aliq̄ ꝯueniūt realr̄: ꝛ i altero dñt
realr̄ nō pñt oīo eē idē re: q: rōne q̄ eēt ꝯuenietia realis in

vno ⁊ in alt̃o. ſʒ pſone realr̃ ꝯueniūt i eēntia ⁊ dr̄nt i ꝓpe-
tatib⁹. g̃. ⁊c̃. 3.° ſic: de eis q̃ ſūt idē totalr̃ re nō pn̄t verifica-
ri oppoſita realr̃: ſʒ eēntia ē realr̃ cōicabil': ꝓpetas realr̃ in
cōicabil' q̃ ſūt oppoſita. g̃. ⁊c̃. 4.° ſic due relōnes i pr̄e ſūt
due res: ⁊ tn̄ ille due res ſūt vnū idēptice: alioq̄n facerent
ꝯpōnē. g̃.° diſtictio real' ſtat cū vnitate idētica. Iſta opi. cō
firmat auctib⁹ ſcōꝝ: ⁊ q: mlt̃e illaꝝ auctatū tēdūt ad ꝓbā-
dū ꝙ iſta ſūt i deo formalr̃: qḋ q̄dē paꝝ fac̃ ad ꝓpoſitū: iō
ꝑtermitto illaſ. Aliq̄ vident̃ dicē ꝙ dr̄ant ex nā rei: q: fa
ciūt ad ꝓpoſitū adducā illaſ: vna ē aug⁹. ꝯ mariānū vbi di
cit ſi poteſ ꝯcedē patrē ſimplicē ⁊ tn̄ eē ſapiētē bonū ⁊c̃. vbi
aug⁹. ar. ꝙ ſi de⁹ pr̄ pt̄ eē ſapiēs bon⁹ ⁊c̃. abſq̄ꝫ ꝯpōne ⁊ pti
alitate: pn̄t ēt tres pſone eē in vna eēntia abſq̄ꝫ ꝯpōne ⁊ p-
tialitate. ſʒ ſi aug⁹ intelligēt ꝙ iſta differēt ſola rōne: argu
mētū nullū erit: q: nō ſequit̃ ꝙ ſi dr̄ rōe nō faciūt ꝯpōneꝫ
vel ptialitatē: ꝙ dr̄ia re n̄ faciāt ꝙ pſone aūt dr̄nt re. g̃. ⁊c̃.
Alia ē eiuſdē. xv. de trinitate. c. 3. vbi vult ꝙ iſta ſūt eq̄lia
ſ. ſapia bōitaſ ⁊ ꝯſil'a. ſʒ eq̄litas nō ē eiuſdē ad ſeipm̄. g̃.° ⁊c̃.
Si dicat̃ ꝙ ibi ē eq̄litas ſm̄ rōeꝫ. ꝯ q: tūc ſeq̄t̃ ꝙ ſm̄ rē n̄
ſūt eq̄les. g̃. ſm̄ rē ſūt ieq̄les: qḋ falſū ē. g̃.° ⁊c̃. Etiā ſi eſſet
veꝝ bret ꝓpoſitū: q: realr̃ ieq̄lia ſūt diſticta re. Itē dicit
ibidē de trinitate nō ē eo pr̄ q̄ de⁹: ſʒ ē pr̄ pr̄nitate: ⁊ de⁹ eſt
de⁹ diuinitate. g̃ pr̄nitas formalit̃ nō ē de⁹. ſic g̃. pꝫ ſcōꝫ pn̄
cipale. Modo reſtat 3.° ponē opionē quā credo eē veram.

Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū: ꝙ ille formalitateſ. ſ. iuſticia ſa
pia ⁊c̃. pn̄t accipi duplr̃. vno.° in cōi ānalogo nō deſcēden
do ad aliquā nāꝫ in ſpāli. Alio.° ꝓut ſūt indet̃miata nā pu
ta i deo vel i creatura. ſi accipiant̃ pmo.° vnitas real' eis n̄
ꝯuenit p ſe. nec ēt diſtictio real': nec ēt iſta repugnāt eis p
ſe: q: illa q̄ ſt̃ ꝓpa iferiorib⁹: nec p ſe ꝯueniūt ſupioribus:
nec p ſe repugnt̄: q: qḋ ꝯuenit alicui ſupiori p ſe: ꝯuēit oī
ꝯtēto p ſe ſub eo. ⁊ p ꝯn̄s nō eſt ꝓpriū alicui⁹ ꝯtēti ſub eo.
Silr̃ qḋ repugt̄ ſupiori p ſe: repugt̄ oī ꝯtento ſub eo. nec
p ꝯn̄s nō pt̄ eē ꝓpriū alic⁹ ꝯtēti ſub eo. ſʒ diſtictio real': et
vnitas real' int̃ iſta ſūt ꝓpria aliq̄ꝝ iferioꝝ ꝯtētoꝝ ſub eis
nā i deo ſt̃ vnū: i creatura ſt̃ diuerſa. g̃.° ⁊c̃. Si āt accipiāt̃
iſta ꝓut ſt̃ i deo: nō ſt̃ realr̃ diſticta ſʒ vnū: i creatura āt ē
ecōuerſo ſaltē q̄tū ad aliq̄: qḋ dico ꝑ vnū: veꝝ ⁊ bonū. ac
cipiēdo g̃.° iſta ꝓut ſt̃ i deo ſic q̄rit̃: iſta ex nā rei diſtingui
pt̄ itelligi duplr̃. vno.° ꝙ illa diſtictio dicat̃ ex nā rei ſic ex
fūdamēto remoto mediāte tn̄ actu itc⁹. ut ſit ſenſus ꝙ di
ſtic.° attributoꝝ nō poſſit accipi niſi p pfectōes q̄s ipoꝛtāt
attbuta accep̄ i ꝯi aliq̄b⁹ ex nā rei ⁊ nālr̃ ⁊ realr̃ dr̄ntib⁹ ex
q̄b⁹ coitellect⁹ poſſit itc⁹ ꝯcipe diſtictōꝫ rōiſ int̃ ea vbi ſt̃
vnū re. ⁊ ſic ponē diſtictōꝫ attbutoꝝ ex nā rei ē opio coꝝ q̄
ponūt ꝙ diſti.° attbutoꝝ i deo ſʒ rōꝫ accipit̃ p ꝯpōꝫ ad ex
q̄ credo eē verā: ſʒ q: ð h̄ n̄ agit̃: ad pn̄s ꝑt̃mitto. Alio.° pt̄
pōi iſta diſti.° eē ex nā rei: n̄ mediāte actu inte⁹ ita ꝙ circū
ſcpto actu itc⁹ iſte formalitates i deo ſʒ ſuā ētitatē forma
lē dr̄nt ab iuicē. iſtō nō credo: ⁊ ꝓbo h̄: p.° arguēdo dircē ꝯ
pōnē. ⁊ p.° ar. ſic: q: iſta diſti.° q̄ pōit ex nā rei: aut ē diſti.° real'
aut n̄. aſſūpta pꝫ: q: ꝯdcōrioꝝ oꝫ accipe alterā ptē: ſʒ reale
⁊ nō reale ſt̃ ꝯdcōria. g̃.° ⁊c̃. Si nō ē real': g̃.° ē diſti.° ſm̄ rōeꝫ
itelligēdi tm̄. ꝓbō ꝯn̄tic: q: oīs diſti.° vel ē ſm̄ eē iaia tm̄ et
ſm̄ rōeꝫ. vl' ē ſm̄ eē i re ex̄ ⁊ ē real'. ſʒ poſitū ē ꝙ nō ē real'. g̃.
⁊c̃. ꝓbō ma. q: paſſio alic⁹ vel illō ad qḋ aliq̄s ſe hʒ ad mo
dū paſſiōis nō excedit illō cui⁹ ē poſſio: ſʒ vnū ⁊ mlt̃a: di-
ſtictū ⁊ idiſtictū ſūt paſſiōis ent⁹. g̃° nō excedūt ens. ſʒ oē
ens vel ē i aia ſiue ens rōnis tm̄ vel ē ens i re ex̄ qḋ vocat̃
ens reale. g̃. oīs diſti.° l' ē ſm̄ rōeꝫ tm̄: vl' ſm̄ rē ex̄. Si aūt
ponat̃ ꝙ ſit diſti.° real'. ꝯ: q: q̄ diſtiguūt̃ realr̃ oꝫ ꝙ ſint diu-
ſe res l' diuſe realitates: q̄rū vna nō ē alia. ſʒ ſapia ⁊ iuſti-
cia dei n̄ ſt̃ h⁹i: q: h̄ ē vera dei ſapia ē iuſticia realr̃. g̃. ⁊c̃. ꝓ
bō ma. q̄tū ad duas ptes ei⁹: ⁊ p.° q̄tū ad h̄ ꝙ illa q̄ diſtin-
guūt̃ realr̃ oꝫ ꝙ ſint diuerſe due res: q: ſic ſe hʒ idiſtin.° ad
vnū: ita diſti.° ad pl'a. ſʒ idiſticta re i eo ꝙ idiſticta ſt̃: ſt̃ vna
res. g̃. diſticta realr̃ i eo ꝙ diſticta realr̃ ſt̃ diuerſe res l' di
uerſe realitates. Qḋ aūt ſeq̄t̃ ꝙ vna n̄ ſit alia ꝓbō: q: h̄ ē
h̄: ſigt̄ vnitatē ꝑdicati cū ſubō. h̄ nō ē h̄: ſigt̄ diuerſitatē ꝑ-
dicati cū ſubō. ſʒ ꝓbatū ē vbi ē diſti.° real' oꝫ ponē diuerſaſ
realitates. g̃.° vna iſtaꝝ nō ē alia realr̃: ⁊ ſic pꝫ maioꝛ. ſi dica
tur ꝙ iuſticia dei ē realr̃ ſapia ei⁹: ſʒ tn̄ formalr̃ iuſticia n̄
ē formalr̃ ſapia. ꝯ q: formalitas vniuſcuiuſq̄ꝫ pfectōis cō
ſiſtit i h̄ ꝙ hn̄s eā ē formalr̃ tale: ſʒ forālitas ſapie ꝯſiſtit in
h̄ ꝙ aliq̄s ſit ſm̄ eā ſapiēs. ſʒ ſm̄ btm̄ aug⁹. de⁹ eo ꝙ iuſt⁹

eo ē ſapiēs ⁊ bon⁹ ⁊ h⁹i. g̃.° forālitas vni⁹ ē forālitas alti⁹
realr̃. Si dicat̃ ad h̄ ꝙ forālitas vni⁹ ē formalitas alteri⁹
idēptice ⁊ realr̃: ſʒ ille forālitates nō ſūt idē foralr̃. ꝯ hac
duplr̃: ⁊ p.° ꝯ h̄ ꝙ dr̄ ꝙ iſte formalitates nō ſūt idē formalr̃
q: differre formalr̃ eſt differre in forālitatib⁹. ille g̃.° forali
tates quib⁹ ſapia ⁊ iuſticia dr̄nt: aut ſūt ille forālitates q̄
rū vna eſt alia. aut ſūt alie ſimplices formalitates q̄ꝝ vna
nō ē alia formalitas. pmū nō pōt eſſe: q: formalitates q̄ꝝ
vna ē alia: ſūt vna formalitas: q: ꝑdicatio dicēs: h̄ ē h̄. de
notat ꝑdicati vnitatē cū ſubō. ſʒ illa nō dr̄nt formalr̃ que
hn̄t vnā forālitatē: ſic illa nō dr̄nt pſonalr̃ q̄ hn̄t vnā pſo-
nalitatē. ſic g̃° ſapia ⁊ iuſticia nō dr̄nt illis forālitatib⁹ q̄ꝝ
vna ē alia. Scōm ēt nō pt̄ eē ēt ſm̄ auctores ꝑdcē opionis
ſ. ꝙ i deo ſint aliq̄ forālitates q̄rū vna nō ſit alia. ſeq̄ret̃ ēt
ꝙ forālitatū ſint forālitates ⁊ mlt̃a alia q̄ ꝑtermitto q̄ ſūt
māifeſte incōuenīētia. 2.° arguo ꝯ h̄ dcm̄ ꝙ ſūt vnū idē-
ptice. ⁊ q̄ro vtrū idēptitas ipoꝛtet aliquā vnitatē vel non
nō pt̄ dici ꝙ nō: q: ꝯſtat ꝙ idēptitas ipoꝛtet aliquā vnita-
tē: aut g̃. vnitatē maioꝛē q̄ vnitas: aut mioꝛē: aut eq̄lē. nō
pt̄ dicē maioꝛē vel mioꝛē: q: tūc eēt aliq̄ vnitas maioꝛ vel
mioꝛ vnitate. ⁊ ſi dēret dicē vnitatē maioꝛē vel mioꝛē ma-
gis opoꝛtēt ꝙ dicēt maioꝛē q̄ minoꝛē. q: int̃ mōs vnitatꝭ
q̄s pōit ariſtoteles vnitas q̄ ipoꝛtat̃ p idēptitatē eſt maxia
ſ. vnitas i ſubā: ⁊ ſic ponē aliq̄ eē vnū idēptice ē ponē ipſa
maxie eē vnū: ſʒ q̄ ſūt maxie vnū ſt̃ vnū forālr̃. g̃.° ⁊c̃. Si āt
dicas vnitatē eq̄lē eē tūc dicē vnū idēptice eēt nugō addē
do idē ad ſeipm̄ noialr̃ ⁊ aduerbialr̃ acceptū: ſic ſi diceret
vnum vnitate idē idēptice. hoc ē inconueniens. ergo ⁊c̃.
Dr̄ forte ad h̄ ꝙ dr̄ diſtinc.° illa realis n̄ q: ſint ibi diuerſe
realitates. ſʒ q: diſtinc.° illa hʒ oꝛtū a nā rei. ꝯ. ſi hʒ oꝛtū a
re: aut h̄ ē effectiue: aut formalit̃: aut quōlibet alit̃. Si po
nat̃ hr̄e oꝛtū a re effectie ⁊ reallr̃: oꝫ dare i re aliq̄d q̄ illa di
ſtinc.° hēat eē formalit̃. alioq̄n cā effciua ei⁹ eēt ſine effcu. ⁊
ſic adhuc oꝫ ponē diuerſas realitates q̄b⁹ iſta formalit̃ re
alit̃ differāt. Si āt ponat̃ ꝙ iſta diſtinc.° hēat oꝛtū a re for
malit̃: oꝫ dare diuerſas realitates q̄b⁹ extrema iſtius di
ſtinctiōis realit̃ diſtinguāt̃. ⁊ ſic idē qḋ pus. tertiū aūt nō
pōt fingi. Ex dictis ponentiū arguo ſic pmo. q: quero
vtrū formalitas ſapie ⁊ formalitas iuſticie ſint in diuinis eē
formalr̃ ifinita: aut n̄. ſi n̄. h̄ ē ꝯ te q̄ ponis oīa abſoluta eē
i deo formalit̃ infinita. ſi ſic. formalitas g̃. ſapie ē formali
tas iuſticie. q: ſm̄ eos nullū ifinitū pōt ꝯpati ſecū in aliq̄
ſuppoſito aliq̄d diuerſū re ab eo. ſʒ ille formalitates q̄rū
vna ē alia ſūt vna formalitas. g̃.° ſapie ⁊ iuſticie eſt vna for
malitas. g̃.° ſūt vnū formalit̃. Forte dicet̃ ꝙ vna formali
tas ē alia idētitate n̄ formalit̃. n̄ valet. q: illud ē repꝛobatū
pus. Forte tu dices ꝙ oēs formalitates ſūt ifinite: ſʒ nō
formalit̃. ꝯ. q: ſm̄ eos oīa abſoluta i diuinis ſūt ifinita for
malit̃. ⁊ i h̄ dr̄nt a relōne. Itē illa q̄ nō ſūt formalit̃ ifini
ta pōt ſe ꝯpati i eodē ſubō uel ſuppoſito diuerſa re ab eo.
q̄ꝝ vnū ē alterū. ſic ponūt exēplū de pr̄nitate ⁊ ſpiratiōe i
pr̄e. ſi g̃.° formalitates iſte n̄ ſūt formalr̃ ifinite vna nō ē al
tera. h̄ ē ꝯ eos. g̃.° ⁊c̃. 2.° ar.° ſic. dicūt eni ꝙ iſta diſtinctio
n̄ ē ſimplr̃ realis ſʒ q̄ſi vtualis inq̄tū vna res ꝯtinet emi
nent̃ duas realitates ⁊ illi duplici realitati i vna tali re cō
tēte ꝯuēit qḋ ꝓpriū ē vtriq̄ꝫ realitati ac ſi eēnt realr̃ diſtin
cte. ꝯ. ſapia creata q̄ realit̃ ē diſtincta a iuſticia fac̃ eē ſapi
entē: nec ipa ſm̄ vnitatē idētitatis nec ſm̄ vnitatē forma
lem ē illō qḋ facit eē iuſtū formalit̃. nec p ꝯn̄s ſm̄ rē ſapia
fac̃ formalit̃ iuſtū i diuinis. g̃.° illō qḋ ē ꝓpriū vtriq̄ꝫ q̄n ſunt
formalit̃ diſtincta n̄ ꝯuēit eis q̄n ſūt realit̃ vnita. Si di
cas ꝙ n̄ ſeq̄t̃ ꝙ nō faciat h̄ qḋ faciebat q̄n erāt diſtincta. ſʒ
facit h̄ ⁊ ad h̄ amplius. q: fac̃ ⁊ ſapiētē ⁊ iuſtū ⁊ h̄ realit̃. h̄ nō
valet. ꝯſtat eni ꝙ n̄ fac̃ deū ſapiētē ⁊ iuſtū niſi formalit̃. g̃.
i deo ſapia ⁊ iuſticia ſūt idē formalit̃. 3.° ſic. dicūt ꝙ eēntia
ifinita formalr̃ ē eadē ipi relōni. q: ē ſecū i eodē ſuppoſito
ſʒ nō ē ibi ut dicūt idētitas mutua. ꝯ. q: q̄cq̄d ē idē alicui
eodē mō q̄ ē idē ſibi ⁊ ecōuerſo aliud erit idē ſibi. ſʒ ſm̄ te
eēntia ē idē relōni. g̃.° ecōuerſo. ſʒ iſta q̄ꝝ vnū ē idē alteri ⁊
ecōuerſo hn̄t mutuā idētitatē. g̃.° ⁊c̃. vn̄ nō video q̄d velit
dicē dicēdo ꝙ ē ibi idētitas n̄ mutua. Si n̄ velint dicē ꝙ
nō eſt idē ꝯuertibilit̃. q: eēntia ē eadē ꝓpetati relatiue. ⁊ oī
illi cui ꝓpetas relatiua ē eadē. ſʒ n̄ ecōuerſo. Teneo g̃.° ꝙ
nulla diſtinc.° realis ē i diuinis q̄rūcūq̄ꝫ formalitatū niſi di
ſtinctio q̄ ē int̃ pſonas ⁊ relōnes oppoſitas. Tn̄ ad maio-

rē euidētis iſti⁹.q.⁊ ꝓpt ſolonē argumētoꝝ notādū ꝙ cū
iſta dicāt differre abīuicē īq̄ſtū vnūq̄dq̄ ꝑciſe accipit et
q̄dāmō ꝑcidēdo oē aliud dupl'r pt itelligi iſta ꝑciſio. vno°
ꝙ fiat iſta ꝑciſio ſm rē.⁊ h̄ ē ipoſſibile ut dictū ē. Alio° pt
accipi iſta ꝑciſio ſm rōem.⁊ h̄ dupl'r.vno° q̄ñ itellcū ſim-
plici ꝯcipiēdo vnūq̄dq̄ꝫ iſtoꝝ nō iclūdēdo i ſuo ꝯceptu ali
ud nec excludēdo a re ꝯcepta.ſic q̄ñ hō ꝯcipit ſapiam i cōi
ñ ꝯcipiēdo ſapiam ⁊ iuſticiā dei.⁊ ſic circūſcribē nō ꝯuēit
pfecte itelligēti. nā pfecte itelligēs oia itelligibilia nō pt
ſic circūſcripte itelligē aliq̄d intelligibile. vñ de⁹ nihil ſic
circūſcptiue itelligit. ſꝫ hō pt ſic itelligē ſapiam ⁊ iuſticiā
circūſcptiue. Alio° pt fieri iſta circūſcptio itellcū enūcia
tiuo ⁊ circūſcribēte a te ꝯcepta uel itellcā.⁊ h̄ dupl'r. ul' ab
ſolute.ut ſi inte⁹ dicat ſapiam ñ eē iuſticiā. ul' cū redupli
catiōe.ut ſi dicat:ſapia ut ſapia ñ ē iuſticia.⁊ q̄dlibet iſtoꝝ
pt dupl'r accipi.ul' i cōi.uel i nā detiata.i cōi dicēdo ſapia
nō ē iuſticia:ul' ſapia vñ ſapia nō ē iuſticia.⁊ iſto° intellcū
ꝟo pt vtrūq̄ꝫ dici.q꞉ q̄d ē inferioꝛis pt abſolute dici de ſu
pioꝛi.⁊ q꞉ cuidā ſapie ꝯuēit ꝙ ñ ſit iuſticia:iō pt dici abſo
lute.ſapia ñ ē iuſticia.ſic pt abſolute dici ꝙ aial ē rōnale ⁊
irrōnale.⁊ etiā cū reduplicatōe:ut tñ itelligat redupli° eē
negatiua.q꞉ q̄d ē inferioꝛis ñ ꝯpetit ꝑ ſe ſupioꝛi. vñ iſta ē
ꝟa ꝙ ſapie vñ ſapia ē nō ꝯuēit eē iuſticiā. Si āt accipiat
i nā ſpāli:aut i deo:aut i creatura.ſi i deo accipiat:abſolu
te iſta ē falſa.ſapia dei nō ē iuſticia dei. ſi āt accipiat cū re-
duplica:tione.aut reduplicabit ſapiam tm̄ ſub h̄ ſenſu:ꝙ
inte⁹ din⁹ aut aliq̄s alt⁹ intelligat ſapiam diuinā ñ eē iu-
ſticiā i eo q̄d ſapia ē.⁊ ſic inte⁹ ē ver⁹.q꞉ q̄cq̄d ꝯuenit ſapie
cuicūq̄ꝫ i eo ꝙ ſapia ꝯuēit dei ſapie. ꝯſtat āt ꝙ nō oi ſapie
ꝯuēit eē iuſticiā. Si āt fiat redupli° ad totū aggregatū q̄d
ē ſapia dina:ē falſa.vñ iſta ē falſa.ſapia dina i eo q̄d ē ſapia
dina nō ē iuſticia dina.imo ſapia dei uel i eo q̄d ē ſapia di
uina ē ois pfectio ſimpl'r dcā formalit' formalitate reali.
Si āt accipiāt in creatā:ſic vtroq̄ꝫ mō erit verū. q꞉ ſapia
creata abſolute ⁊ ſapia creata i eo q̄d creata nō ē iuſticia.
Precißiōes q̄ faciūt ad ꝓpoſitū ſ.q̄ñ ſapia ꝯcipit' nō ꝯce-
pta iuſticia itellcū ſimplici:ul' q̄ñ ꝯcipit' itellcū enūciatio
q꞉ ſapia dei vñ ſapia ē nō ē iuſticia.ul' q꞉ ſapia i cōi ul' abſo
lute:ul' vñ ſapia ñ ē iuſticia hñt oꝛtū a re ſic a fūdamto re-
moto.q꞉ ſi ſapia i nll'a re hrēt diuerſitatē aliquā realē a iu
ſticia:nūq̄ poſſꝫ ꝯcipi ñ ꝯcepta iuſticia. nūq̄ etiā eēt veꝛ
ꝙ ſapia vñ ſapia nec ſapia i cōi vñ ſapia ñ ē iuſticia.Sꝫ ta-
les ꝑciſiōes ñ ꝯpetūt reb⁹ niſi mediāte actu ite⁹. q꞉ ꝯſtat
ꝙ ſapia i cōi ñ ē alicubi ſine hac ſapia niſi tm̄ i itellcū obie
ctiue.ꝑciſio āt alic⁹ a ſapia vñ ſapia ē ⁊ ñ ut h̄ ſapia ñ ē ali-
cubi niſi i itellcū obiectiue.illa āt q̄ ꝯpetūt reb⁹ ut ſūt i i-
tellcū obiectiue:ſt entia rōis ⁊ ꝯpetūt reb⁹ mediāte actu
inte⁹.g°. tales ꝑciſiōes ⁊ ꝑ ꝯñs diſtinctōes ſt ꝑciſiōes ⁊ di
ſtinctōes ſm actū inte⁹ ⁊ ſm rōes lꝫ habeāt fūdamtū re-
motū i re. Mō reſtat ſoluē ad motiā coꝝ. Ad pmū g°.dō
ꝙ ſapia ⁊ iuſticia ⁊ ꝯſil'ia ſt formal'r i deo. ſꝫ diſtinc° ſapie
⁊ iuſticie i deo ⁊ ꝑciſio ñ ē in deo realit' ſꝫ ſm rōes itelligē
di tm̄. Ad pmū ꝯ h̄ dico ꝙ ſapia ⁊ iuſticia ñ ſignt ens rō-
nis nec ꝯpoſitū ex ente rei ⁊ ente rōis.ſꝫ ens rei tm̄.ſꝫ ꝑci
ſio iuſticie dicit ens rōis tm̄. ſꝫ iuſticia ꝑciſa uel ꝑciſa in-
tellccia dic ꝯpōnez ex ente rei ⁊ ente rōis. Et q̄ñ vltra dr̄
ꝙ iuſticia ⁊ ſapia i deo dicūt vnū ſigtū formale. q꞉ dicūt
vnā realitatē formalē ⁊ ſuppōit ꝙ ſolā rē ſignt. dico ꝙ lꝫ
ſignificēt vnā formalitatē realē: ſignt tñ vnā formalitatē:
ñ ſm vnā rōez ⁊ eādē.q꞉ illa duo ſigta dr̄nt ſm rōem. Et
tu dices q̄d de dr̄ia rōis cū dr̄ie iſte rōis ñ ſignificēt. Di-
co ꝙ lꝫ ſapia ñ ſignificꝫ ꝑciſionē ſignificat tñ ꝑciſe ſic itelli
git ꝑciſſe.vñ ſapia ⁊ iuſticia itellcā ⁊ ſignificā ꝑciſe dr̄ñt ſe
cūd rōez ſm ꝑciſionē hāc l' illā nō ſic ꝑ illa q̄ itrāt q̄ditatē
coꝝ ſꝫ accidētal'r ſic i eē reali dr̄t hō alb⁹ ⁊ equ⁹ niger. ſꝫ ad
huc vr̄ remanē difficultaſ.q꞉ cū ſapia ⁊ iuſticia ñ ſignificēt
hāc ꝑciſionē l' illā ſic hō ⁊ eq⁹ ñ ſignt albedinē ⁊ nigredinē
vr̄ adhuc idē eē ſigtū fōꝛle vtri⁹q̄ꝫ ⁊ ꝑ ꝯñſ ꝙ ſint ſinonima
Ad h̄ dico dupl'r.vno° ꝙ lꝫ iſta noīa eādē realitatē ſigni-
ficēt i deo.tñ neutꝝ ſignt eā pfcte:mō dico ꝙ ad h̄ ꝙ aliq̄
noīa ñ ſint ſinoīma ſufficit ꝙ ſint diuerſe ſigtōeſ ipfcē q̄
tūcūq̄ꝫ ſit vna res ſigta. Scdō d°:ꝙ lꝫ ſapia vt dia ē ⁊ iu-
ſticia dicāt vnā rē tñ ſapia abſolute accep̄ vl' iuſticia abſo
lute accep̄ i cōi nec ſe icludūt nec ſe excludūt ꝑciſſe ⁊ rea-
lit' nata tñ ſūt iueiri in abſoluta rei i q̄ ſūt diuerſa re ⁊ ꝑci

dāt ſe real'r ſic i creata ⁊ h̄ ſufficit ad h̄ ꝙ diuerſimōi intel
ligi poſſint ⁊ aſſignari in quacūq̄ꝫ re ſunt Ad ſecūduꝫ
dico ꝙ ſi accipiatur cognitio ituitiua pro noticia eminē-
tie ſic de⁹ cognitōne intuitiua cognoſcit quidquid ꝯgno
ſcit.Si auteꝫ accipiatur cognitio intuitiua pro cognitō
ne terminata ad reꝫ in ſua exiſtentia reali.ſic diſtinguūt
quidā in deo inter noticiaꝫ viſionis ⁊ noticiaꝫ ſimplicis
intelligentie.Sic dico ꝙ deus cognoſcit iſta.ſcꝫ ſapien
tiaꝫ et iuſticiaꝫ ⁊ hui⁹ i noticia intuitiua.ſed diſtinctionē
eoꝛuꝫ non ſic quia iſta non ſequitur rem ex natura ſua re
ali ſed tantuꝫ ſcdm eſſe ratōnis.⁊ quando dicitur ꝙ imo
q꞉ ad cognitionē beatificam dei pertinet cognoſcere iſta
diſtincte.dico ꝙ ad cognitionē beatificā dei pertinet co-
gnoſcere iſta ⁊ diſtinctioneꝫ eoꝛuꝫ et oīe ꝙ qualitercū-
q̄ꝫ eſt intelligibile et hoc ꝓbo.ex dicto tuo quia noticia
beatifica dei eſt noticia infinita ſed noticia dei non eſſet
noticia infinita niſi cognoſceret omne cognoſcibile q̄li-
tercūq̄ꝫ eodeꝫ actu.alioquin eſſet limitata cognitio ad
certa obiecta.ergo cognitō dei cognoſcens omne cogno
ſcibile eſt cognitō beatifica eius ⁊ quādo dicit' vltra ꝙ co
gnitō intuitiua eſt nobilioꝛ q̄ abſtractiua.cognitō autē
beatifica debet eſſe nobiliſſima dico ꝙ cognitio intuiti-
ua eſt nobilioꝛ q̄ abſtractiua excludens intuitiuā.ſed co
gnitio intuitiua non opoꝛtet ꝙ ſit nobilioꝛ q̄ꝫ ꝯgnitō ex
cludens intuitiuaꝫ et abſtractiuaꝫ ſicut q̄uis nobilioꝛ ſit
cognitio dei q̄ creature excludens cognitōnem dei. co-
gnitio tamen dei non eſt nobilioꝛ q̄ cognitio includenſ
cognitionem dei et creature. Ad tertium dico dupli-
citer.pꝛimo ꝙ illa reſponſio pꝛocedit ex malo intellectu
nam quando dicitur ꝙ illa diſtinctio eſt ſcdm rationem
et non ex natura rei non ſic intelligit' diſtinctio intellcūſ
a natura rei pꝛout intellectus eſt quedaꝫ res.quia opatō
intelligēdi eſt realit' ab itellectu et a nata rei ⁊ a q̄cūq̄ꝫ ꝙ
realit' eſt in diuis.ſꝫ illa diſtinctio intelligit' ſic q̄ñ dr̄ ꝙ ē
ſm rōeꝫ ⁊ ñ ex nā rei ꝙ ibi diſtiguat' ēs ſm rōnē ꝯ ēs i re
ꝝ nā ⁊ iſto° ens ſm rōnē diſtinguit' ꝯ intellectū ꝓut eſt
q̄dā res in reꝝ nā exñs ſic ꝯ naturā. vñ idē ē ac ſi diceret
ꝙ iſta diſtictō ptinꝫ ad eē rōis ⁊ nō ad eē reale ex' aiaꝫ ⁊ ſi
arguat' vltra ꝙ iſtud eē ſꝫ rōnē hñt res ſꝫ itellectū ⁊ ñ ſꝫ
nāꝫ rei ⁊ ꝯſtituē tale eē mag' att'buit' intellcūi q̄ nē. dico
ꝙ ral'r loquēdo i dis ñ pl⁹ ꝯſtituit' iſtō eē rōis itellcū q̄ nā
q꞉ totū ē ibi idē real'r.⁊ q̄ñ dr̄ q̄re g° ñ dr̄ eē ex nā rei dico
ꝙ h̄ dr̄ ne det' intelligi ꝙ ſit diſtinc° real' Alio° poſſū dicē
ad iſtā rōnē ꝙ iſta diſtictō rōis attribuit' pl⁹ intellectui q̄
nē:nō ꝓpt diuerſitatē q̄ ſit int' ea in dis.ſꝫ q꞉ abſolute ac
cepta nata ſūt in reꝝ nā eē diuerſa ⁊ hrē diuerſas opatio-
nes ⁊ iō atribuit h̄ in dis mag' intellcūi.ſ.diſtinguē ſm
rōeꝫ q꞉ ſi ꝑ ipoſſibile in dis diſtinguēt' intellcūs ⁊ nā ſic i
creatur' ſic dſtinguē attribuēt' itellcūi ⁊ ñ nē Ad h̄ ꝙ dr̄
ꝯ h̄ q꞉ ſi aliq̄ ꝑ ipoſſibile ſeparent' nō poſſꝫ aliq̄d ꝯuenire
vni ꝙ nō ꝯueniret alti niſi rō q̄ditatis vni⁹ diſtinguēt'
ꝯ rōnē q̄ditatiuā alteri⁹.ſic ſi ꝑ ipoſſibile diſtinguēt' albū
ab albo nō ꝯuenirꝫ albo niſi ꝙ ptinꝫ ad rōeꝫ albi. Dico ꝙ
ſi aliq̄ ſeparēt' ꝑ ipoſſibile nō ꝯpetēt vni ꝙ nō ꝯpetēt alte
ri niſi rō q̄ditatia vni⁹ differrꝫ a rōe q̄ditatia alteri⁹ real'r
vl' in oib⁹ in q̄b⁹ inueniūt' vl' in aliq̄ coꝝ.nūc āt rō q̄dita-
tia itellctūs ⁊ rō q̄ditia nē iueiunt' diſticte real'r i alq̄ hñte
eas. Ad q̄rtū dō ꝙ ſi ſapia ifita ē foꝛal'r iuſticia ⁊c. dico ꝙ
foꝛal'r pt accipi ꝓ pſeitate vt ſit ſcſ⁹ ꝙ ſi ſapia dr̄ ifita i eo
ꝙ ifita:ē iuſticia g°:ſapia ē iuſticia.⁊ iſto° illa ꝯña nll'a. q꞉ ñ
ſeq̄t' ꝙ illō ꝙ ꝑ ſe ꝯueit iferioꝛi ꝑ ſe ꝯueiat ſupioꝛi.Sapia
āt ifita ē q̄dā iferi⁹ ad ſapiaꝫ i cōi.ſꝫ bñ ꝟm ē ꝙ illō ꝙ ꝯue
nit iferioꝛi i ꝑdicat' realib⁹:ꝯueit ſupioꝛi abſq̄ꝫ nō pſcita
tis ⁊ reduplicatōis.vñ ſi ſapia ifita ē iuſticia.bñ ſeq̄t' ꝙ ſa-
pia abſolute accep̄ ē iuſticia.ſꝫ h̄ ꝟificat' de ea ñ ꝓ oi ꝯten
to ſub ea.ſꝫ ꝓ aliq̄.ſ.ꝓ ſapia ifita. Idē ēt poſſū arguē ꝯ te
de tuo idēptico.q꞉ iſta ē ꝟa ſapia ifita ꝑ ſe ē iuſticia idēti-
ce ⁊ nō ſeq̄t' ꝙ ſapia cōit' accep̄ ſit ꝑ ſe iuſticia idēptice:q꞉
ꝯueirꝫ oi ſapie q꞉ ꝙ ꝑ ſe ꝯueit ācui cōi ꝯueit oi ꝯtēto ſb eo
Si āt foꝛl'r ñ ipoꝛtat notā pſeitat' ſꝫ denotꝫ ēt vnitatē in
ſua q̄ditate reali.q̄ñ ſeq̄t' ſapia ifita ē foꝛal'r iuſticia: nō tñ
cū nō pſeitat' ⁊ reduplicatōis.⁊ tūc ñ ſeq̄t' ꝙ ꝯueiat oi ſa-
pie ſꝫ cuidā.⁊ q̄ñ dr̄ ꝙ grad⁹ pfcōis ſit⁹ vl' ifinit⁹ nō tollit
rōnē illi⁹ pfcōis cui⁹ ē grad⁹ ꝟm ē q̄tū ad rōnē illi⁹ pfcōiſ
i illo g̃du l' ēt q̄tū ad rōeꝫ pfcōiſ cōit' accepte tñ tollit rōꝫ

illiꝰ ꝑfectiõis ut ẽ ꝯcta ad oppoſitũ q̄dũ. Nõ dico ꝙ de
rõne ſapie vt cõit̃ accepte ñ ẽ diſtigui realr̃ a iuſticia. ſꝫ bñ
de rõe ſapie ꝯcte ad ſapiaꝫ creatã eſt diſtingui realit̃ a iu-
ſticia: ⁊ rõnẽ ſapie ſic ꝯcte excludit ſapia ĩfinita. Ad q̄n-
tũ dicendũ ꝙ q̄ñ dr̃ ꝙ actꝰ diſtiguit. ſi intelligat̃ de ꝯpoſi-
tis ex mã ⁊ forma planũ ẽ ꝙ ꝑ formã ẽ ꝑncipalr̃ diſtinctio
ſꝫ nihil ad ꝓpoſitũ: q: attributa diuia nõ ſũt diuerſe for-
me ĩformãtes mãs. Si aũt itelligat̃ gnãlit̃ tũc ẽ dicendũ
ꝙ actꝰ diſtiguũt nõ ab eo ꝙ ẽ ipm̃ ſꝫ a diuerſo ab ipſo mõ
attributa diuia nõ dr̃nt re ab iuicẽ. ⁊ iõ rõ nõ valet. Ad
ſextũ dicendũ ꝙ illa rõ vr̃ mihi ꝯcludẽ falſũ: q: ſi ꝑncipia
iſtaꝝ emanationũ formalr̃ dr̃nt ex nã rei. tũc q̄ro vtrũ il-
la formalitas q̄ ẽ ꝑncipiũ filij ut ẽ diſticta formalr̃ a forma
litate q̄ eſt ꝑncipiũ. ſ. ſ. eliciat actũ generãdi: aut nõ. ſi non
g° diſtictio formalitatũ nihil facit. Si aũt illa formalitas
ut ẽ diſticta ab alia formalitate elicit actũ gnãndi. Cõtra
q: oẽs formalitates vident̃ plꝰ iportare q̄ vna formalitas
ꝑciſa tm̃. ſꝫ ſm̃ te vna formalitas ꝑciſa tm̃ ẽ formal' rõ eli-
ciẽdi actũ gnãndi. g° oẽs formalitates ſil' accepte excedũt
ꝑncipiũ formale gnãndi: ſꝫ oẽs formalitates abſolute cõi
cant̃ filio ꝑ gnãtionẽ. g° ſequit̃ ꝙ cõicatũ ꝑ gnãtionẽ exce
deret formale ⁊ totale ꝑncipiũ cõicãdi ſiue gnãndi. ſꝫ hoc
ẽ incõueniẽs: ſic icõueniẽs ẽ ꝙ effectꝰ excedat cãm ſuaꝫ. g°
⁊c. Itẽ nullũ ꝓductũ hꝫ ꝑ ſe ex ſua ꝓductõe niſi ꝙ ꝯtua
lit̃ ꝯtinet̃ in ſuo formali ꝑn° ſm̃ ꝙ ẽ tale formale ꝑncipiũ:
ſꝫ formalitas volũtat̃ ut ẽ diſticta formal'r ꝯ alias forma
litates nõ ꝯtinet ꝑ ſe niſi qd̃ ꝑtinet ad velle ⁊ amare. g°. ſ.
ſ. nõ hr̃et ꝑ ſe ex ſua ꝓductõe niſi qd̃ ꝑtinet ad velle ⁊ ama
re. ⁊ ſic nõ hr̃et ꝑ ſe ex ſua ꝓductiõe itelligẽ ecõuerſo eſſet
de filio qd̃ nõ hr̃et ꝑ ſe niſi intelligẽ ex ſua ꝓductiõe. Sꝫ
dices ꝙ nõ itelliget̃ iſta diſtictio formal' ꝑncipioꝝ q̄tuꝫ
ad diſtictõeꝫ i ꝑncipijs eliciẽtibꝰ: q: eẽntia diuia ꝯtinẽs eẽ
abſolutũ ẽ ꝑncipiũ elicitiuũ vtrobiqꝫ. ſꝫ aliũ modũ eligẽ
di hꝫ in vna q̄ i alia: q: i vna elicit̃ nãlit̃: in alia libẽ. Que
ro q̄d itelligis ꝑ libẽ: aut ꝑ libẽ intellig' libertatẽ arbitrij:
aut libertatẽ a coactõe. ſi ꝑmo°. cũ libertas arbitrij ꝯtigen
tiã iportet ut s. dcm̃ ẽ: tũc. ſ. ſ. ꝓduceret̃ ꝯtigent: qd̃ eſt ne
phariũ dicẽ. Si ſcdo°. iſtud ꝯuenit oi qd̃ agit uel patit̃ ꝑ ꝓ
ꝑiã inclinatõeꝫ: q: ſic violẽtũ ⁊ nãle ſe hñt in nãlibꝰ: ita
coactũ ⁊ volũtariũ in hñtibꝰ volũtatẽ ⁊ coactũ in talibꝰ ñ
ẽ niſi det̃miata violẽtia: ſꝫ in nll'a ꝓductõe diuia ẽ violen
tia uel coactio. g°. ãbe ſũt libẽ. Ad h̃ dicũt q̄dã ꝙ in q̄li-
bet emanatõe ẽ neccitas: ſꝫ in ꝑma ẽ neccitas ꝑueniẽs actũ
in ſcđa ẽ neccitas ꝯcomitãs nõ ꝑueniẽs: ⁊ ꝓpter h̃ dr̃ liba.
Cõtra: neccitas in ꝑn°. ad eliciẽdũ actũ ẽ neccitas ꝑueniens
actũ ſuũ: ſic ⁊ ipm̃ ꝑncipiũ eſt ꝑueniẽs actũ: ſꝫ nullꝰ actꝰ ẽ
neccius niſi in ꝑn° ſuo ſit neccitas ad eliciẽdũ ipm̃. g°. ⁊c. ꝓ
batio mi. q: ſi actꝰ eẽt neccius nõ põt nõ eẽ. ſi aũt in ꝑn°. nõ
ẽ neccitas ad eliciẽdũ actũ põt nõ elicẽ. ſi in ꝑn° nõ ẽ necci-
tas ad eliciẽdũ actũ ⁊ actꝰ ẽ neccꝰ poterit actꝰ eẽ nõ eliciẽ-
te ꝑn°. Ad rõnẽ dico ꝙ filiꝰ dr̃ filiꝰ: ⁊ hr̃e modũ itellcũs
plus q̄. ſ. ſ. q: ꝓductũ in nã itellcũali ꝑtinẽs ad itellectuꝫ
nõ neccio ẽ ab alio ꝓducto: ſꝫ ꝓductũ ꝑtinẽs ad volũtatẽ
neccio ẽ ab alio ꝓducto: q: velle ẽ a bono cognito mediãte
cognitõe. In diuis aũt oẽs ꝑſone hñt velle ⁊ itelligẽ ⁊ q̄li
bet ẽ nã itellcũal' ⁊ ſubal'. ⁊ q: ẽ ibi ꝑſona ꝓducta ſolũ a nõ
ꝓducta: hñt modũ intellectꝰ ⁊ nãe. Alia ẽ ꝑſona de cuius
rõne ẽ eſſe a ꝓducto: ⁊ ab illa alia ꝑſona nõ ꝓducta nõ hꝫ
modũ volũtatis ſic al's diffuſe oñdi. ⁊ ſic realit̃ ſũt iſta ibi
ita real'r ẽ ibi filiꝰ ⁊. ſ. ſ. ⁊ ſic ipoſſibile ẽ ꝙ ꝑma ꝓducta a ſo
lo nõ ꝓducto ſit ꝑſona ꝓducta ab aliq̈ ꝓducto ⁊ ab aliq̈ ñ
ꝓducto. ſic ipoſſibile ẽ ꝙ filiꝰ ſit ſpiratꝰ ⁊ ecõuerſo ſpiratꝰ
ſit filiꝰ. Ad ſextũ dicẽdũ ꝙ illa rõ nõ plꝰ ꝯcludit de ꝑn°
hñte pl'a ꝓducta q̄ de ꝑn° hñte vnũ ſolũ: q: ſic ꝑn°. ꝓducẽ
te duo oꝫ reddẽ rõnẽ q̄re duo ⁊ nõ pl'a: ſic ꝑn°. ꝓducente
vnũ oꝫ reddẽ rõnẽ q̄re vnũ ⁊ nõ pl'a. Et ſi tu dicas ꝙ ideo
vnũ ⁊ nõ pl'a: q: illud vnũ ꝑncipiũ ẽ adeq̄tũ ꝑn° ⁊ nõ plura
nec paucioꝝ: ita dicã tibi ꝙ iõ illud vnũ ꝑncipiũ ꝓducit
duas ꝑſonas ⁊ ñ pl'es: q: due ꝑſone ſũt ꝑncipiũ adeq̄tũ ſi
bi. Dico g°. ad rõnẽ ꝙ iõ nã diuia re ⁊ rõe exñs vna nõ ẽ
ꝑncipiũ ꝓducẽdi niſi duas ꝑſonas tm̃: ita ꝙ ñ ſũt niſi tres
ꝑſone: q: ipſa eẽntia diuia vna exñs nõ ꝑt eẽ formalr̃ niſi
tres ꝑſone: ſic triãgulꝰ ñ ꝑt eẽ niſi tres ãgulos hñs q̄cũqꝫ
virtute: quia hoc competit ſibi ex natura ſua formaliter
⁊ fundare tres perſonas ſuper duas productiones eſt to

taliter adeq̄tũ ipſi eſſentie diuine ꝓut eſt ꝑncipiũ. ⁊ hoc
fide teneo ſicut ibi eẽ tres ꝑſonas. Ad. vij. dico ꝙ idem
ſeq̄t̃ ꝯ te ſicut ꝯ me. q: ſicut tu arguis. q̄cũqꝫ ſũt vnũ ⁊ idẽ
formalit̃ re: cuicũqꝫ vnũ eoꝝ ẽ idẽ re ⁊ alterũ. ita arguã ti-
bi. q̄cũqꝫ totalit̃ ſũt eadem re idẽtice: cuicũqꝫ vnũ eoꝝ eſt
idem re idẽtice: ⁊ reliquũ. ſed eẽntia ⁊ rel'o totalit̃ ſunt idẽ
re identice. g°. cuicũqꝫ vnum eoꝝ eſt idem re idẽtice: ⁊ reli
quũ. ſꝫ hoc ẽ falſũ. nã eẽntia ẽ idẽ re idẽtitate filiatiõi: non
tñ ꝑnitas. ⁊ iõ ſequit̃ ꝯ te ſicut ⁊ ꝯ me. Dico ꝙ illa q̄ ſũt
totalit̃ idẽ re ⁊ formalit̃: ſic ꝙ ꝯuertibilit̃ ſũt idẽ re: qd̃ cui
cũqꝫ vnũ eoꝝ ẽ idẽ: ⁊ reliquũ. ſꝫ eẽntia ⁊ relatio lꝫ ſint int̃
ſe totalit̃ idẽ re ⁊ formalit̃: ñ tñ ꝯuertibilit̃. q: nec cuicũqꝫ
ꝯuenit eẽntia ꝯuenit ꝑnitas. nec a q̄cũqꝫ diſtinguit̃ ꝑ-
nitas diſtinguit̃ eẽntia. ⁊ iõ nõ oꝫ ꝙ cuicũqꝫ eẽntia ẽ eadẽ
⁊ ꝑnitas ſit eadẽ. Si aũt q̄rat̃ quõ ꝓꝑetas ⁊ eẽntia cum
ſint int̃ ſe eadẽ realit̃ poſſint ſic ſe hr̃e ꝙ vnũ eoꝝ poſſit eẽ
idẽ alicui a q̄ alterũ ẽ diuerſũ. Dicũt aliq̄ ꝙ hoc iõ eſt. q:
relatiões ꝑ ſe adinuicẽ hñt oppõnem. eẽntia aũt nõ ipor-
tat oppõnem ad rel'ones. ⁊ iõ vna rel'o nõ põt eſſe alia. ſꝫ
eẽntia põt eẽ vtraqꝫ rel'o. Sꝫ h̃ nõ ſoluit. q: ſuppoſito ꝙ
rel'ones ſint oppoſite ⁊ vna nõ poſſit eẽ altera: q̄rit̃ quõ
aliq̄d qd̃ ẽ idẽ vni oppoſitoꝝ nõ repugñt alteri: q: vr̃ ꝙ il-
la q̄ ſunt vnũ re: cui repugñt vnũ ⁊ alterũ. ⁊ iõ dico ꝙ nõ vi
deo aliã rõem niſi infinitatẽ diuie eẽntie. q̄ ſicut ꝓpt̃ infi-
nitatẽ ſuã eſt ſapiẽtia ⁊ iuſticia ⁊ ꝯſilia: q̄ nõ ꝑñt eẽ idẽ ꝑ
eſſentiã in creaturis: ita etiã ꝑñt eẽ oppoſite rel'ones. qd̃
nõ põt eẽ in creaturis. Ad viij. pꝫ ꝑ dicta. q: eãdẽ virtutẽ
hꝫ cũ ꝑcedẽti. Ad. ix. dicẽdũ eodẽ mõ ꝙ de illis q̄ ſũt ca-
dẽ ꝯuertibilit̃ mõ ꝑdcõ nõ ꝑñt dici oppoſita. ſꝫ de illis q̄
ſũt eadẽ realit̃ ſꝫ nõ ꝯuertibilit̃ ꝑñt dici oppoſita. ⁊ nõ ſo
lũ ꝑdicta oppoſita. ſ. cõicabile ⁊ incõicabile. ſꝫ i alijs t̃mi
nis: puta eẽ patrẽ ⁊ nõ patrẽ: filiũ ⁊ nõ filiũ. nã eẽntia ẽ pr̃
⁊ filiꝰ nõ eſt pr̃. Tñ ſciẽdũ h̃ ꝙ loquẽdo de ꝑdicatõe in q̄
ꝑdicat̃ ad aliq̄d reale ꝑtinens ad eẽ reale ⁊ ad formalitatẽ
realẽ: pari paſſu currit affirmare ⁊ negare aliq̄d realit̃: ſic
affirmare ⁊ negare aliq̄d formalit̃. Et iõ cũ ita ſit ꝙ eſſen-
tia ſit eadẽ re oi ei qd̃ eſt realit̃ in diuis: ⁊ ꝓꝑetas ſit eadẽ
realit̃ cũ eẽntia ⁊ diſtincta realit̃ ab oi oppoſita relatione
ois ꝑdicatio q̄ ſolũ importat idẽtitatẽ eẽntie cũ q̄cũqꝫ ꝓ
ꝑetate ẽ vna. vñ iſta ẽ ꝟa. eẽntia ẽ gnãre. eẽntia ẽ qd̃ gnãt.
⁊ filiã. ſꝫ ois ꝑdicatio q̄ importat cũ vnitate eẽntie ad ꝓꝑ
etatẽ aliquã diſtinctionẽ eiꝰ realẽ ab illa ẽ falſa. q: falſum
ẽ iſtã eẽ diſtinctã ab aliq̈ diuo eẽntialit̃. ⁊ iõ lꝫ iſta ſit vera:
eẽntia ẽ illa res q̄ ẽ incõicabilis. q: nõ importat niſi eẽntie
idẽtitatẽ cũ ꝓꝑetate. tñ nõ ꝯcedit̃ iſta: eẽntia ẽ incõicabil'
q: cũ idẽtitate ad ꝓꝑetatẽ importat diſtinctionẽ ab alia. ⁊
ſil'r iſta ꝯcedit̃ eẽntia ẽ gnãre ⁊ res generãs. nõ tñ iſta. eſ-
ſentia gnãt. q: ꝑmũ dicit ſolũmõ idẽtitatẽ eẽntie cũ ꝓꝑe
tate. ſecũdũ aũt cũ iſta idẽtitate ad ꝓꝑetatẽ importat di-
ſtinctionẽ ab alia. q: gnãre ẽ hr̃e filiũ oppoſitũ. Sil'r iſta.
pr̃ eſt illud qd̃ ẽ cõicabile cõicet̃. nõ tñ iſta. cõicet̃ pr̃ ẽ cõi
cabilis. q: ꝑma importat vnitatẽ ꝑſone cũ eẽntia. alia aũt
cũ iſta vnitate importat vnitatẽ vniꝰ ꝑſone cũ alia. Ad
4. dicẽdũ ꝙ oẽs rel'oes exñtes in pr̃e ſũt vnũ realit̃. ⁊ ois
ꝓpõ denotãs vnitatẽ realẽ int̃ eas ẽ vna. ſꝫ t̃mini ad q̄s
ſunt nõ ſũt vnũ. vñ ipm̃ hr̃e filiũ ⁊ ipm̃ hr̃e. ſ. ſ. ex pte habi
tiõis ẽ vnũ hr̃e realit̃: ſꝫ nõ eſt vnũ habitũ qd̃. ſ. hr̃ ex pte
t̃minoꝝ. Nõ ad auctes. Ad ꝑmã dd̃ ꝙ lꝫ iſta i deo ſũt
idẽ re: nõ tñ in oi nã in q̄ inueniũt̃. ⁊ in h̃ tenet arg. q: ſi il-
la q̄ in alijs hñt tãtã diuerſitatẽ: ſic ſapia ⁊ iuſticia: iueniũt̃
ſine ꝯpõe i deo. multo plꝰ illa ꝑñt iuẽiri ſine ꝯpõne i deo
q̄ miorẽ diuerſitatẽ faciũt i alijs. ſic ſũt fundamẽtũ ⁊ rel'o
Ad aliã dico ꝙ eq̄litas q̄tũ ad h̃ ꝙ iportat ꝑuationẽ defe
ctus ⁊ exceſſus i ꝑfectiõe ẽ realit̃ i diuis. ſꝫ q̄tũ ad h̃ ꝙ dic
rel'onẽ realẽ hñtẽ realit̃ oppoſitos t̃minos nõ ẽ in diuis.
vñ t̃mini eq̄litat̃ ſũt itelligẽdi ibi tm̃ diſtincti ſm̃ rõem
intelligẽdi. Ad aliã dd̃ ꝙ lꝫ Augꝰ ꝯſueuerit dicẽ i abſo-
lut̃ eo iuſtꝰ q̄ ſapiẽs. nõ tñ ꝯſueuit dicẽ ꝙ eo deꝰ q̄ pr̃: lꝫ
i ꝟitate ſint vna realitas ne itelligat̃ ꝙ cuicũqꝫ ꝯuenit eẽ
deũ deitate ꝯueiat eẽ patrẽ ꝑnitate. Et idẽ ẽ ac ſi dicat ne
itelligat̃ ꝙ ꝯuertibilit̃ ſe ꝯſequãt. Ad rõem ꝑncipalẽ in
oppoſitũ dd̃ ꝙ agẽs ꝑ vnũ ꝑncipiũ re ⁊ rõne: nõ agit niſi
vno mõ ſi ſit agẽs limitatũ ⁊ reſpcũ effectꝰ adeq̄ti. nũc aũt
dico ꝙ ꝑ ꝑncipiũ actiuũ in diuinis ẽ illimitatũ. ⁊ eiꝰ ꝑn
cipiũ adeq̄tũ nõ eſt vna ſola ꝓductio: ſed ambe.

Ad ſcōm ſic ꝓcedit̄ ⁊ cog͠ q̄ de⁹ cognoſcit ſe ut q̄da bonū amādū vel amabile ſit cog͠ p̄ctica: q̄ꝛ cog͠ q̄ h̄z ordinē ad aliquā oꝑationē ex̄ itellcm̄ regulandū ꝑ eā q̄ vere ē p̄xis ē p̄ctica: ſ3 p̄dcā cognitio ē h⁹ꝰi. g͠ ⁊c. maioꝛ p3: q̄ꝛ intellect⁹ extēſiue ad p̄xim regulādū ꝑ noticiam ē p̄ctic⁹. mioꝛ ꝓbat̄ q̄ꝛ ꝑ taliū noticiā reglat̄ amare dei ſ3 amare dei ē q̄dā oꝑatio q̄ v̄cē p̄xis: ⁊ eſt oꝑatio ex̄ intellectū. g͠ ⁊c. Q̄ ō aūt amare dei reguleť ꝑ talē noticiā: ꝓbat̄ ſic: q̄ꝛ aut reglat̄ a ſeipſo: aut ab ob̄o ſine cognitiōe: aut ab ob̄o mediāte cognitiōe. nō a ſeipſo: q̄ꝛ idē nō ē regula ſui ipſi⁹: nec ab ob̄o ſine cognitōe: q̄ꝛ obm̄ icognitū non mouet. g͠ ab ob̄o mediāte cognitōe: ⁊ ꝑ ꝯn̄s a cognitōe. Contra noticia p̄ctica reſpicit oꝑabile: ſ3 nihil ē oꝑabile i diuiſ g͠ ⁊c. R̄ñ ad euidētiā q̄onis q̄tuoꝛ ſūt faciēda p̄mo vidēdū q̄ ſit illa oꝑatio q̄ dr̄ p̄xis a q̄ intellect⁹ dr̄ p̄ctic⁹. 2° mō quō ſe hēat intellect⁹ ad talē oꝑationē. 3° q̄liť ſe hēant i diuinis. 4° quō ē ſoluēda q̄ō p̄ncipal. Quātū ad p̄mum dicūt q̄dā q̄ p̄xis a q̄ dr̄ intellect⁹ p̄ctic⁹ ē act⁹ volūtatꝭ elicit⁹ vel ipat⁹. ⁊ h̄ ꝓbāt ſic: q̄ꝛ act⁹ q̄ dr̄ p̄xis a q̄ itellect⁹ dr̄ p̄ctic⁹ d3 cē act⁹ alteri⁹ potētie ab itellcū q̄ ſit i actib⁹ ſuis poſterioꝛ intellcū ordie nāe: ⁊ ſit apt⁹ nat⁹ elici ꝯformiter noticie itellect⁹: ſ3 ois talis act⁹ ē act⁹ volūtatꝭ elicit⁹ vel ipat⁹. g͠ ⁊c. ꝓbō maioꝛis q̄tū ad tres ꝑtes ei⁹: ⁊ p̄mo q̄tū ad p̄mā. ſ. q̄ illa p̄xis d3 cē alteri⁹ potētie ab itellcū: q̄ꝛ intellect⁹ practic⁹ h̄z q̄ ſit p̄ctic⁹ extēſiue q̄ tēdit ex̄ ſe: ſ3 itellect⁹ nō tēdit ex̄ ſe niſi i ordine ad oꝑationē alteri⁹ potētie g͠ ⁊c. 2° ꝓbo ſc̄das ꝑtē. ſ. q̄ illa potētia d3 cē poſterioꝛ ordine nāe intellcū i actib⁹ ſuis: q̄ꝛ noticia p̄ctica dr̄ reſpcū p̄xis cui⁹ noticia ē p̄ncipiū regulatū: ſ3 oē regulatū ē poſteri⁹ p̄n° regulāte. g͠ ⁊c. ꝓbo tertiā ꝑtē q̄ ſic act⁹ nat⁹ elici ꝯformit̄ ipſi noticie itellect⁹: q̄ꝛ oē regulatū natū ē elici ꝯformit̄ ſue reglē: q̄ꝛ p̄xis a q̄ itellect⁹ ē p̄ctic⁹ dict⁹ ē act⁹ regulat⁹ a noticia intellect⁹ ſic̄ a p̄n° ſuo regulatio. g͠ ⁊c. ꝓbo mi. dupl̄r: p̄mo ſic: q̄ꝛ null⁹ act⁹ ex̄n̄s alteri⁹ potentie ab itellcū p̄t imediate regulari ab itellcū niſi act⁹ volūtatꝭ elicit⁹: ſ3 p̄m⁹ act⁹ regulabil' ab itellcū ex̄n̄s alteri⁹ potentie ē ille act⁹ q̄ ſolus imediate ē regl'abilis ab eo. g͠ om̄is act⁹ q̄ p̄mo regulabil' ē ab itellcū ē act⁹ volūtatꝭ elicit⁹: et ꝑ ꝯn̄s ſequit̄ q̄ null⁹ act⁹ ē regulabil' ab itellcū niſi mediāte actu elicito volūtatꝭ: ſ3 oē q̄ō regulat̄ ab itellcū mediāte actu volūtatꝭ elicito ē act⁹ volūtatꝭ ipat⁹. g͠ ois act⁹ a q̄ dr̄ intellect⁹ p̄ctic⁹ eſt act⁹ volūtatꝭ elicit⁹ vel ipat⁹. Q̄ ō ſolus act⁹ volūtatꝭ elicit⁹ imediate reguleť ab itellcū p3: q̄ꝛ act⁹ ſenſitiue ꝑtꝭ p̄cedētes itellcm̄ nō regulāt̄ ab eo. nec etiā act⁹ ſenſitiue p̄xis ſequētes itellcm̄ reglant̄ ab itellectu niſi mediāte actu elicito volūtatꝭ. ⁊ ſic p3 ꝓpoſitū. Sc̄dō ſic: q̄ꝛ p̄xis a q̄ dr̄ intellect⁹ p̄ctic⁹ d3 cē in p̄tāte nr̄a: ſ3 ois act⁹ ex̄n̄s in p̄tāte nr̄a eſt act⁹ volūtatꝭ elicit⁹ vel ipat⁹. g͠ ⁊c. mioꝛ ſupponit̄. ꝓbō ma. q̄ꝛ ois act⁹ q̄ req̄rit v̄tutē moralē ē in p̄tāte nr̄a alioq̄n act⁹ moralis nō cēt iputabil' nobis. ſ3 ois act⁹ q̄ eſt p̄xis req̄rit v̄tutē moralē. g͠ ⁊c. ꝓbatō minorꝭ h⁹ꝰi ꝑ ſil'r: q̄ꝛ ōis act⁹ q̄ ē p̄xis vel ē op⁹ artꝭ vl' prudētie: ſ3 op⁹ artꝭ idiget morali v̄tute: q̄ꝛ ſ̄m p̄h̄m. vj. ethy. artifex idiget v̄tute morali: ⁊ m̄lto plus act⁹ ipat⁹ prudētie: q̄ꝛ nihil aliud ē q̄ act⁹ elicit⁹ a v̄tute morali. g͠ ⁊c. Ex h̄ vlteri⁹ ꝯcludūt q̄ act⁹ impat⁹ a volūtate nō ē p̄ma p̄xis: nec ꝑ ſe ſ3 ꝑ accn̄s. nō p̄ma: q̄ꝛ nō p̄° eſt in p̄tāte nr̄a: nec ēt p̄mo nat⁹ elici ꝯformit̄ intellcm̄: ſ3 mediāte actu volūtatis. ex h̄ p3 q̄ nō ꝑ ſe: ſ3 ꝑ aliud: q̄ꝛ mediāte actu volūtatꝭ hūc cē in p̄tāte nr̄a ⁊ regl'ari ab intellcū. Circa h̄ habeo tria dubia: p̄mū ē de h̄ q̄ dr̄ q̄ act⁹ volūtatꝭ elicit⁹ ē p̄m⁹ act⁹ q̄ ē in p̄tāte nr̄a: q̄ꝛ nō vr̄ mihi q̄ ita ſit. ⁊ h̄ ꝓbo dupl'r p̄mo ſic q̄ꝛ act⁹ q̄ p̄mo ē i p̄tāte nr̄a ē act⁹ deliberādi vl' act⁹ deliberat⁹: ſ3 ꝯſtat q̄ act⁹ deliberādi nō ē act⁹ elicit⁹ volūtatis. act⁹ etiam deliberat⁹ ad quē p̄° attigim⁹ mediante deliberatōe nō ē act⁹ elicit⁹ volūtatꝭ. ꝓbō q̄ꝛ p̄m⁹ act⁹ ad quē t̄minat̄ deliberatio ē noticia ꝯcl'onis p̄ctice: ſ3 noticia ꝯcl'onis p̄ctice nō ē act⁹ elicit⁹ volūtatꝭ. g͠ p̄m⁹ act⁹ volūtatꝭ q̄ ē i p̄tāte nr̄a nō ē act⁹ elicit⁹ volūtatꝭ. Sc̄dō ſic: q̄ꝛ electio q̄ ē act⁹ volūtatꝭ elicit⁹ p̄us ē in p̄tāte nr̄a ꝓut eſt act⁹ ipat⁹ q̄ ꝓut eſt elicit⁹. ꝓbō q̄ꝛ ois act⁹ deliberat⁹ eſt act⁹ impat⁹ a volūtate ⁊ rōne. ſ3 electio ē i p̄tāte nr̄a inq̄ntū ē act⁹ deliberat⁹. g͠ p̄us ē i p̄tāte nr̄a inq̄tū ē act⁹ ipat⁹ q̄ inq̄tū ē act⁹ elicit⁹. nec ē incōueniēs q̄ aliq̄s act⁹ volūtatis ſit impatus ꝑ aliquē actū ⁊ ꝑ aliū p̄rioꝛē elicitū. Ad motiuū aūt eoꝝ faciliť r̄n̄deť. q̄ꝛ l3 act⁹ qui p̄° ⁊ imediate ſequit̄ iudiciū intellect⁹ ſit actus volūtatis elicit⁹: nō t̄n oportet q̄ p̄m⁹ act⁹ qui eſt in p̄tāte nr̄a ſit act⁹ elicit⁹ volūtatis. q̄ꝛ nō oēs act⁹ eliciti volūtatis ſūt in p̄tāte nr̄a. ſicut p̄us patuit in q̄one p̄ma. Secūdū dubiū ē de h̄ q̄ō dr̄ q̄ p̄xis a q̄ ꝑ ſe dr̄ intellect⁹ p̄ctic⁹ eſt act⁹ volūtatis elicitus: ⁊ q̄ ab alijs actib⁹ q̄ ſūt impati a volūtate dr̄ ꝑ accn̄s p̄ctic⁹. q̄ꝛ illud nō vr̄ mihi verū ꝓpt̄ duas rōnes. p̄ma talis ē. q̄ꝛ illa p̄xis ſola a q̄ ꝑ ſe aliq̄ ſcia dr̄ p̄ctica d3 ꝑ ſe denoiare eā. ſ3 nō ois ſcia p̄ctica dr̄ p̄ctica a ſolo actu voluntatis elicito. g͠ ⁊c. ꝓbatio mi. q̄ꝛ ars domificatiua dr̄ ꝑ ſe p̄ctica a domificatiōe ⁊ ſil'r medificatia a medificatiōe. ſ3 iſta nō ſūt act⁹ volūtatꝭ eliciti. g͠ ⁊c. Sc̄da talis ē. q̄ꝛ oꝑatio q̄ in genē ſuo pōt rectificari ab itellcū: volūtate ex̄n̄te nō recta: nō h̄z rectificari ꝑ volūtatē uel ꝑ rectitudinē volūtatis. ſ3 illa oꝑatio q̄ h̄z uel pōt rectificari ab intellcū n̄ ꝑ volūtatē nō h̄z q̄ ſit p̄xis rectificata ꝑ volūtatē ab intellectu. q̄ꝛ p̄xis ē q̄ō eſt regulabile ab intellcū. ſ3 aliq̄ oꝑationes ſt̄ h⁹ꝰi. q̄ꝛ medificatio ⁊ domificatio p̄n̄t rectiſſime fieri ab h̄n̄te peſſimā volūtatē etiā circa ip̄os act⁹ inq̄tū malo fine agūt. Diceť forte ad h̄ q̄ l3 volūtas nō ſit rc̄a moral'r: nō pōt t̄n tale op⁹ fieri niſi ip̄a impet rc̄itudinē i executiōe oꝑis. h̄ nō valet. q̄ꝛ ſicut aliq̄s nō p̄t facē rectū op⁹ niſi volūtas impet rc̄itudinē oꝑis. ita nō p̄t facē op⁹ rc̄m niſi brachia moueant recte. ſ3 null⁹ dicēt q̄ domificatio h̄ret ꝑ ſe q̄ ſit p̄xis ad rectā motionē brachioꝝ. g͠ ⁊c. vn̄ l3 nō poſſit eſſe rc̄a oꝑatio niſi impio volūtatis. nō t̄n oportet q̄ ſit p̄xis ꝑ ſe ab impio volūtatis. Ad motiuū aūt faciliť ſoluit̄. nā q̄n̄ dr̄. vj. ethy. q̄ artifex indiget v̄tute morali nō ē intelligēdū q̄ indigeat ea ad h̄ q̄ poſſit facē rectitudinē oꝑis i ſuo genē. nā h̄n̄s peſſimā volūtatē pōt facē rectā domū. ſ3 verū ē q̄ indiget v̄tute morali ad h̄ q̄ bn̄ vtat̄ arte ſua ⁊ agat bono fine. Ad aliud motiuū q̄n̄ dr̄ q̄ intellect⁹ h̄z regulare act⁹ impatos ꝑ aliud. g͠ ꝑ accn̄s. dicendū q̄ nō oē ꝑ aliud d3 dici ꝑ accn̄s ꝓut ꝑ accn̄s diſtinguit̄ ꝯ ꝑ ſe. alioq̄n nihil ꝯueniret alicui ꝑ ſe mediāte alio. q̄ō falſū eſt. ſed tūc cōueniēs ꝑ aliud eſt ꝑ accn̄s q̄n̄ eſt tale aliud q̄ō ꝑ ſe ex nā rei nō h̄z nec̄iam habitudinē. q̄ō nō eſt in ꝓpoſito. g͠ ⁊c. Secūdū dubiū eſt q̄ p̄xis a q̄ dr̄ intellectus p̄ctic⁹ eſt in p̄tāte nr̄a. q̄ō nō vr̄ verū. p̄° q̄ꝛ iudiciū intellect⁹ de acceptatiōe finis ē noticia p̄ctica. ſed acceptatio finis ſaltē q̄tū ad det̄minationē act⁹ nō eſt i p̄tāte nr̄a ut dictū eſt in p̄ma. q. g͠ ⁊c. 2° q̄ꝛ ut teneo p̄h̄s poſuit intellectiuas h̄re intelligētiā p̄cticā uel noticiā p̄cticam de motib⁹ orbiū ⁊ eoꝝ effectib⁹. q̄ꝛ ſūt cā eoꝝ ꝑ intellectū ⁊ volūtatē. ſ3 p̄h̄i poſuerūt intelligētias velle nec̄io q̄cq̄d volūt. g͠ ⁊c. Dico q̄tū ad iſtū arti. q̄ p̄xis a q̄ dr̄ inte⁹ p̄ctic⁹ ē oꝑatio impata ad quā ꝯpat̄ noticia p̄ctica uel actual'r uel habitual'r ut directiuū effectiue icluſa in ꝑ ſe ob̄o inte⁹ p̄ctici. Dico aūt impata. q̄ꝛ oꝑatio inte⁹ elicita ut elicita ē nō ē noticia p̄ctica. alioq̄n ois noticia cēt p̄ctica. q̄ꝛ ois noticia ē elicita ab itellcū. Dico āt impatā oꝑatōꝫ ad quā ꝯpat̄ noticia p̄ctica ut directm̄ effectīe. q̄ꝛ ip̄iū ite⁹ reſpcū oꝑatōis ipate nihil aliō ē q̄ reglare ⁊ dirigē effectīe i oꝑatōe illa. Nā ſ̄m p̄h̄m. ix. metha. ars reducit̄ ad p̄ncipiū effectm̄. Dico āt icluſa in ꝑ ſe ob̄o ꝓpt̄ duo. p̄° q̄ꝛ ſcia dr̄ p̄ctica ut ſuppono a ſuo ꝑ ſe ob̄o. ſ3 ſcia dr̄ p̄ctica a p̄xi q̄ ē oꝑatio tal'. g͠ p̄xis tal' ul' oꝑatio icludit̄ in ꝑ ſe ob̄o ſcie p̄ctice. 2° q̄ꝛ ſcia aut attingit ſuū ꝑ ſe obm̄ mediante ſpeculatōe t̄m aut alia oꝑatiōe. ſi ſpecl'atōe t̄m: tūc cēt ſolū ſpecl'atia. ſi āt alia oꝑatōe. g͠ obm̄ illud cū tali oꝑatiōe erit p̄° ⁊ ꝑ ſe cognitū a tali ſcia. q̄ꝛ i nullā rē tēdit inte⁹ niſi mediāte ſua oꝑatiōe elicita. ⁊ ꝑ ꝯn̄s i nullū pōt tēdē niſi i cognitū. ſ3 illud q̄ō includit̄ in ꝑ ſe ⁊ p̄° cognito alic⁹ ſcie: includit̄ in p̄° ⁊ ꝑ ſe ob̄o. g͠ ⁊c. Diceť forte ad h̄ q̄ nō o3 q̄ formale obm̄ ſcie p̄ctice includat p̄xim. ſicut i rōe ſ formali. nec ē obm̄ talis ſcie. ſ3 ſufficit q̄ v̄tualiť cōtineat ꝑ modū paſſiōis ꝓbate de ſubiēo. ꝯ. magis d3 denoiari ſcia ſ̄m q̄ attingit p̄mo ⁊ ꝑ ſe obm̄: q̄ ſ̄m q̄ attingit ſuā ꝓpriā paſſionē: ſ3 ſtāte ypotheſi talis ſcia ſuū ꝓpriū obiectū attigit ſpecl'atōe t̄m: q̄ꝛ mediāte actu elicito t̄m: paſſionē aūt p̄ctice. g͠ tal' ſcia ē magꝭ ſpecl'atiua q̄ p̄ctica. Itē ꝓbo q̄ ꝑ h̄ h̄r ꝓpoſitū: q̄ꝛ noticia ꝯcl'onis q̄ ꝯſiderat paſſi-

onē ut i ſubo includit᷑:⁊ i ſuo formali obo cū ſubo alioq̄n
nō differret ab itellectu ſimpliciū. ſ; ſm te tal' ſcia ꝓut re
ſpicit illā praxim ē ꝑctica. g° adhuc hr̄ ꝙ i formali obo ſcie
ꝑctice ut ꝑctica ē includit ꝑxis vn̄ dr̄ ſcia ꝑctica. Itē ar
guo ſcđo ſic: q: ſcia ꝑctica attingēſ obm̄ tale mediāte actu
elicito vel mediāte ipato: aut intēdit i ea pncipali⁹ attigē
obm̄ mediāte actu elicito: aut ipato. ſi mediāte elicito: g°
ē ſimpl'r ⁊ pncipal'r ſpecl'atiua. ſi aūt mediāte ipato: ſequi
tur ꝙ pncipale ꝯſideratū i tali ſcia ē obm̄ ut attigibile a ta
li actu ipato: ſ; pncipale ꝯſideratū i vnaq̄q; ſcia ē formale
obm̄ ſuū. igit᷑ formale obm̄ tal' ſcie eſt obm̄ ſuū attigibile
opatiōe ipata. ſ; ut ſic icludit opationē. g° ⁊c. De h̄ aūt ali
bi diffuſius dicet᷑. Hic ſūt tria dubia. pmū ē cū logica
ſit de actu itelligēdi q̄ eſt qđdā opabile a nobis ut vr̄. g° lo
gica eſt ſcia ꝑctica. Scđm ē ꝙ frequent᷑ ꝯtigit vnū actū in
telligēdi regl'ari ꝑ aliū: ⁊ tūc act⁹ ꝑ quē ali⁹ regularit᷑ dicet᷑
ꝑctic⁹ ꝙ nō vr̄ verꝫ. Tertiū ē ꝙ ſm h̄ oīs act⁹ intelligēdi
q̄ elicit᷑ a volūtate ⁊ ipat᷑ eēt ꝑctic⁹: qđ nō vr̄ verꝫ: q: q̄cūq;
act⁹ intelligēdi circa qđcūq; itelligibile ꝑt elici a volūtate
⁊ ipari. certū aūt ē ꝙ nō oīs tal' act⁹ eſt ꝑctic⁹. Ad pmū
dico: qđ vr̄ q̄buſdā ꝙ logica nō ſit de actu itelligēdi: ſicut
de ſubo. ſ; de entib⁹ rōnis ꝯſequētib⁹ res ut ſūt obiectie
i intellectu aut nō ſiūt a nobiſ ꝑ habitū logice. ſ; ſiūt i no-
bis ab ipſis reb⁹ ſic ex nā ſua mouētib⁹ intellcm̄ nr̄m. 2°
dato ꝙ act⁹ intelligēdi eēt obm̄ ipſi⁹ logice nō tn̄ logica eſ
ſet practica: q: act⁹ itelligēdi q̄ ꝯſiderat i logica nō ſit i no-
bis ꝑ logicā: ſ; ſit in nob̄ nālit᷑ ab obiectis vn̄ hō ꝑ logicā
nō ꝯſiderat q̄lit᷑ faciat actū itelligēdi ſic nālis nō ꝯſiderat
q̄lit᷑ faciat digeſtionē. ſ; q̄lit᷑ iſta ſiūt nālit᷑ in nob. ſic ēt lo
gic⁹ ꝯſiderat qual'r act⁹ intelligēdi ſit ab obis nālit᷑ in nob
Et ſi arguat᷑ ꝯ: q: docet facē ſylogiſmū. g° ⁊c. R° ſi intelli
gas ꝑ facē ſylogiſmū ſic ordiare voces ſignificatias: ſic ꝑt
ſieri ꝑ logicā ſylogiſm⁹. Si aūt intelligas ꝑ facē talē ordi
nē motiōis itelligēdo res ſic logica nō fac᷑ talē ordinē: ſed
nā rei ſic mouēs. Si tu dicas: imo in ptāte nr̄a ē forme cō
cept⁹ vel nō forme. g° vr̄ ſm nāꝫ ꝙ ſcia iperās forme tales
ꝯcept⁹ ſit ꝑctica. Ad ſcđm h⁹ dubij dicet᷑ in 3° dubio. Ad
ſcđm dicendū ꝙ qn̄ hō in q̄cūq; ſcia ꝓcedit a ꝑmiſſis ad
ꝯcl'ones hō nō h; actū itelligēdi regulatū ꝑ ꝑ° ⁊ per ſe ob-
iecto: nec ꝑ ꝯn̄s noticia ꝑmiſſarꝫ ē ꝑctica: q: ſcia ē ꝑctica q̄
ordinat᷑ ad actū ipatū: ut ad obm̄ ſcie ꝑctice: ſ; obm̄ ꝑ ſe ta
lis ſcie ē res intellecta ꝑ tales ꝯcept⁹ mouēs nālit᷑ itellcm̄
ad ſui cognitionē in tali ordine circa quā tal' ſcia nō h; ni-
ſi actū elicitū: ſ; illi act⁹ eliciti quodā ordie eliciant᷑. Ad
tertiū dicēdū ꝙ differt ſcia q̄ h; iudicare noticiā ſpecula-
biliū eē qđdā bonū ſpecl'abile eligibl'e ⁊ ſcia q̄ ꝯſiderat illđ
ſpeculabile: q: ſcia pma h; ꝓ ꝑmo ⁊ ꝑ ſe obo hitū vel actū
ſpeculatiuū ut qđdā bonū eligibile. ſcđa vo nō h; actum
vel hitū ꝓ pmo ⁊ ꝑ ſe obo: q: tūc ipſe act⁹ vel ei⁹ hit⁹ eſſet
obm̄ ei⁹: qđ falſū eſt. dico g° ꝙ bene reſpectu cuiuſcunq;
act⁹ ſpeculatiui ꝑt eē i nob ſcia ꝑctica iudicās ꝯſideratōeꝫ
vel hitū ſpeculatiuū eē qđdā bonū eligibile. ⁊ ad h̄ pōt ſeq̄
electio ⁊ iperiū volūtat': ſ; illa ſcia ꝑctica eēt prudētia iu-
dicās ſpeculatōeꝫ eē eligēdā ⁊ btificatōnē: ſ; ſpeculatio vl'
hit⁹ q̄ eſt elect⁹ nō erit hit⁹ ꝑctic⁹: q: non hēbit ꝓ pmo ⁊ ꝑ
ſe obo opationē ipatā: ſ; aliq̄d nō impatū a nob: ſic qn̄ ꝯſi
deram⁹ itelligētias vel aliq̄d tale: ⁊ ꝑ ꝯn̄s in nob ꝑt eē ſcia
ꝑctica iudicās eligēdū ⁊ iperās quecūq; actū intelligendi
q̄tū ad exercitiū act⁹: ſ; ex h̄ nō ſequit᷑ ꝙ q̄cūq; act⁹ intel-
lect⁹ in nob exn̄s ſit ꝑctic⁹: q: act⁹ elicit⁹ nō ē ꝑctic⁹: ⁊ illa
ſcia q̄ ſic impat ē ſola prudētia: nō āt logica q̄ non ꝯſiderat
actū itelligēdi: ut qđdā eligibile iperādū: ſ; ꝯſiderat q̄l'r ta
lis ordo ē i actib⁹ itelligēdi ꝓut nālit᷑ mouemur ſm talē
ordinē ab obis. ⁊ ſic p; pmū pncipale. Quantū ad ſcđm
ſ. ꝙ qual'r noticia ꝑctica ſe h; ad praxim illā i pte dcm̄ eſt: ꝙ
ſ. ſe h; ad illā ut regulās ad regulatū ⁊ nō ſp actu ſ; aptitu
dine: alioq̄n ars medicine nō eēt hit⁹ ꝑcticus i dormiēte.

Addunt quidā tertio ꝙ noticia talis de agibilib⁹ quā di
cūt ꝑ ſe ⁊ imediate reſpicē actū volūtat' ut praxim a qua i-
tellectus per ſe dicitur practic⁹: dupliciter poteſt ſe habere
ad volūtatē. vno° ſolūmō oſ̄ſiue ⁊ nō determinatiue. ita ꝙ
oſ̄dat ipm̄ eligibile ⁊ non terminat volūtatē ad ipm̄. nec
pluſq̄ ſi vnus iudicaret de actu faciēdo ab alio. ſicut ſi hō
iudicaret celū eſſe mouēdū ab angelo. alio° pōt ſe hr̄e nō
ſolū iudicatiue ſed etiā determinatiue. q̄tū ad pmū magis
vident determinare ſe ad h̄. ſ. ꝙ illud iudiciū nō ſit ꝑcticū
ſimpl'r. De 2° dicūt ꝙ ē ſimpl'r ꝑcticū. q̄d aūt ſit verū q̄tū
ad iſtud tertiū additū ab eis q̄tū ꝑtinet ad pn̄tem qōnem i
ſolutiōe hui⁹ pncipalis qōnis dicet᷑. Quātū ad tertiū pn-
cipale dicūt q̄dā ꝙ noticia diuina reſpcū q̄rūcūq; amabiliū
ſe h; iudicatiue ſolū ⁊ nō determinatiue. reſpcū q̄dē intrin-
ſecorꝫ amabiliū. q: l; ordine nāe cognitio ꝓcedat actū vo-
lūtatis: tn̄ volūtas diuina reſpcū eorꝫ nō determinat᷑ ab intel
lectu nec regulat᷑ determinatiue ab eo. ⁊ rō eorꝫ ē. q: illa vo
lūtas q̄ eſt ꝑfectiſſima in bonitate ꝑ ſe ipſā ſufficit ad de-
mināđū ſe ad bn̄ volēdū. ⁊ recte qđcūq; volibile. ſed vo-
lūtas diuina ē h⁹i. g° ⁊c. Iſta rō ꝯcludit reſpcū quorūcūq;
amabiliū. ſ; reſpcū amabiliū extrinſecorꝫ addūt ſpecialē
rōnem. ⁊ intēdūt ꝓbare ꝙ añ acceptōem volūtatis diue
nullū extrinſecū iudicat᷑ faciēdū uel eligēdū. q: iudicio ta
li facto aut volūtas diuina pōt diſcordare a tali iudicio aut
nō. ſi ſic: g° pōt deficē. q: nolle illud qđ eſt iudiciū eſſe eli-
gēdū. ⁊ ſic ea rōne ē deficē. ſi nō: g° ſeq̄t ꝙ de⁹ vellet neceſ
alia a ſe. h̄ eſt falſū. g° ⁊c. De iſto 3° differo dicē qđ videt᷑
mihi vſq; ad ſolōm pncipalis qōis. Quātū ad ſolōm pn
cipalis qōnis dicūt iſti idē ꝙ nulla noticia dei de agibi-
lib⁹ ⁊ amabilib⁹ q̄buſcūq; eſt ꝑctica ſimpl'r. q: illa noticia
q̄ circa amabilia ſe h; tm̄ iudicatiue: nō ē ſimpl'r ꝑctica: ſ;
noticia dei circa q̄cūq; amabilia ſe h; tm̄ iudicatiue: ut ꝓ
batū ē ſm eos. g° nulla dei noticia circa q̄cūq; amabilia
eſt ꝑctica. Cōtra iſtā poſitionē arguo ſic. itellect⁹ diuin⁹
reſpcū amabiliū a deo aut ꝓponit ſibi obm̄ velut amādū
uel reſpuēdū ab eo: uel ut neutrū. ſi p° mō tūc arguo: regu
latio intellect⁹ ꝑctici ꝯſiſtit i oſ̄dēdo aliq̄d eſſe amādū ul'
eligēdū uel reſpuēdū. ſ; ſm hypoteſim itellect⁹ diu⁹ oſ̄-
dit aliqđ obm̄ amādū uel reſpuēdū. g° ibi ē regulatio itel-
lect⁹ ꝑctici ⁊ ꝑ ꝯn̄s determinatio regulatiua. Si aūt ꝓpōt
ut neutrū. ꝯ illud qđ nō ꝓponit᷑ ut amādū uel reſpuēdū
nō includit obm̄ formle volūtat'. q: obm̄ volūtat' ē ul' bo
nū amādū ul' malū reſpuēdū. ſ; ipoſſibile ē volūtatē ſine
obo volē. g° ipoſ. ē volūtatē dei hr̄e actū volēdi ſi iudicāte
itellcū aliq̄d eē amādū ul' volēdū. g° ſi itellcūs diu⁹ ꝓpōt
ut neutrū: nūq̄ volūtas diuina hēbit actū. ⁊ iſta rō ꝯcludit
de oī amabili intriſeco ul' extriſeco. ⁊ ex h̄ ſeq̄t ꝙ volūtas
diuina nullū amare ul' velle hūit reſpcū extriſecorꝫ. ⁊ ꝑ ꝯn̄s
nec agē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſi ſit aliq̄d a deo. Dicet forte ad h̄: ꝙ ite⁹
diu⁹ iudicat aliq̄d volēdū ul' nolēdū. ſ; ſi ꝓpt h̄ regulat᷑ de
tiatiue. q: ſi mou; volūtatē ſ; ipa mouet ſeipāꝫ. ꝯ h̄ ar° ſic
q: ſaltē rnſio iſta ſi euadit icōueniēs reſpcū extriſecorꝫ. q:
ꝑ; ⁊c. iudiciū ite⁹ diui ē de aliq̄ eligēdo ul' reſpuēdo. volū
tas diuina ſi ꝑt ſi eligē ul' ſi reſpuē. q: h̄ eſſet deficē ut tu di
cis. g° ſm viā tuā oꝫ ꝙ inte⁹ diu⁹ ꝓpōt uelut neutrū. ul'
ꝙ volūtas diuina neceſ eligat. q̄rꝫ vtrūq; ē falſū. q: falſū eſt
ꝙ de⁹ aliq̄d ex ſe velit neceſ. falſū ē ēt ꝙ volūtas diuina ul'
q̄cūq; alia poſſit hr̄e actū circa illđ qđ ē neutrū: ut ꝓbatū
ē s. 2° ſic. q: aliq̄ q̄ ſt iſti⁹ opi. ponūt ꝙ obm̄ i nullo mo
uet volūtatē. ſi g° ad rōꝫ ite⁹ ꝑctici req̄rit᷑ motio volūtat'
ab obo: ſeq̄t᷑ ſm eos ꝙ null⁹ inte⁹ ſit ꝑctic⁹. 3° ar° ꝯ illos
q̄ ponūt ꝙ obm̄ vna cū volūtate mouet. q: ſm eos ut ꝓ
batū fuit i pma. q. act⁹ liber ut liber ē ſi reducit᷑ in obm̄ ſ;
i volūtatē. ſi g° motio obi req̄rit᷑ ad h̄ ꝙ ite⁹ ſit ꝑctic⁹ ſeq̄t᷑
ꝙ null⁹ act⁹ liber ut liber ē ꝑtinet ad itellcm̄ ꝑcticū. Di
cet᷑ forte ad h̄ ꝙ volūtas dr̄ ſi regulari determiatiue ab itellcū:
ſi q: obm̄ ſi moueat ſm rōeꝫ itelligēdi. ſ; q: volūtate mo
ta vna cū obo ex ſua maxia ꝑfectiōe q̄tū ad illđ qđ ex ꝑte
ſua ē ſi idiget aliq̄ regulāte ad bn̄ volēdū. ꝯ. illa volūtas
q̄ rōe errāte ſi ꝑt bn̄ velle ſi ē ſufficiēt᷑ ⁊ ꝑ ſe determiata ad vo
lēdū ſine iudicio ite⁹ regulātis q̄litcūq;. ſ; volūtas diuina
eſt h⁹i. g° ⁊c. maior p;. ꝓbō mi. q: volūtas dei eligēs ꝯ iu
diciū inte⁹ iudicāt' aliq̄d eſſe amādū uel eligēdū eſt ex h̄
deficiēs ut tu dicis. g° ſi ſtāte tali iudi° volūtas dei ſi eli-
gat deficit. Si aūt ſeq̄t᷑ iudiciū deficit. q: oīs volūtas ſe-
quēs iudiciū inte⁹ errātis deficit. g° volūtas dei ſtāte er
rore i iudi° inte⁹ neceſ h; deficere. ⁊ ſic p; mi. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝯclo
pncipal' ſ. ꝙ nulla volūtas pōt eſſe ſufficient᷑ determiata ad
regulādū ⁊ ad bn̄ volendū ſine iudi° rōnis. Ad motiuū
aūt eorꝫ qn̄ dicūt ꝙ illud qđ iudicat᷑ bonū vel amādū non
ꝑt nō amari ſine defectu. dico ꝙ ſi illud iudicat᷑ amandū

neccio: ꝛ nõ pt iudicari: oppoſitũ bñ poſſe fieri: nõ põt nõ amari abſqȝ defectu. Neccio aũt ita ẽ ꝙ nullũ bonũ creatũ iudicat a deo ſic ut amãdũ: qꝛ alio° iudicat a deo aliqͩ ut amandũ nõ neccio ſꝫ ꝯtigent: qꝛ vtraqȝ ps põt cẽ bonũ ꝛ iõ oẽ creatũ iudicat a deo ſic amãdũ. ſ. ꝯtingent: qꝛ ꝛ cõtingent ẽ amabile ex eo ꝙ hꝫ ꝯtingẽtẽ ꝯnexionẽ ĩ ſua appetibilitate ad p° ꝛ p ſe amabile. Et ſi arguat oppoſitũ cuiuſlꝫ boni ẽ mal. ꝛ p ꝯñs oppoſitũ boni creati. ſꝫ volũtas volẽs bonũ creatũ vult ei⁹ oppoſitum. g° ſi volũtas dei poſſet nõ velle bonũ creatũ. poſſet cẽ mala. Ad hͦ poſſet dici dupl'r: vno° ſic: ꝙ oppoſitũ. ſ. boni ꝯrie vel puatiue ẽ mal. ſꝫ oppoſitũ ꝯdictorie: nõ oꝫ ꝙ ſit malũ vel bonũ qꝛ nõ entitas ſꝫm ſe formal'r accepta neqȝ bonũ neqȝ malũ dicit: ꝛ pcipue nihileitas. Scd͂o nõ põt dici ꝛ meli⁹ ꝙ oppoſitũ cuiuſlibet boni ẽ vel mal' culpe vel cuiuſlibet defect⁹ mal' culpe nõ põt velle malũ aũt defect⁹ qͦd ẽ huic mal: tñ bonũ ſimpl'r eſt ſic pctõꝛẽ puari viſiõe diuia ẽ malũ pctõꝛis: eſt tñ bonũ ſimpl'r. tale aũt maluꝫ nõ ẽ oppoſitũ bonitati entitat creature: qꝛ nõ cẽ iſti⁹ creature: ẽ malũ iſti creature: ſꝫ põt cẽ bonũ ſimpl'r: ſi p nõ cẽ iſti⁹ creature ſꝫm aliquã rõnẽ vniuerſũ meli⁹ ordinet in deũ: vl' ſaltẽ ſi nõ min⁹ bñ ordinat ablata iſta creatura nolle tale bonũ ꝛ velle ei⁹ oppoſitũ pt cẽ abſqȝ defectu. Ex his pꝫ ꝙ additamẽtũ qͦd iſti fecerũt de iudicatiẽ ꝛ determiatiẽ ꝛ aſſignatio quã fecerũt de hͦ in diuinis nõ hꝫ ṽitatẽ. Ad q̃nẽ g° pncipalẽ dico ꝙ noticia dei de q̃cũqȝ amabili intriſeco ñ ẽ practica. reſpectu ṽo extriſecorum vere ẽ practica. Primũ pbo ſic: qꝛ noticia real'r practica hꝫ realit' regulare effectiue opationẽ vel opabile a q̃ vel a q̃ dr practica. ſꝫ in diuinis nõ ẽ aliq̃ opatio nec aliqͩ intriſecũ ꝙ hẽat cãꝫ effectiuã real'r: q̃litcũqȝ g° reſpectu taliũ nl'a noticia pctica ẽ pprie ꝛ real'r. Minoꝛ pꝫ qꝛ nullũ diuũ põt dici real'r effectus Maioꝛ ẽt facilit' pꝫ: qꝛ ex hͦ dr noticia practica ꝙ ẽ regulatiua effectiue opatõis vel opabil' ſic dcm̃ ẽ ſ. ꝛ iõ ſi non eſt real'r effectiua: nõ ẽ realit' practica. Scd͂m pꝫ ſic: qꝛ illa noticia q̃ cũ volũtate ẽ regulatiua effectiue alicui⁹ factibilis vel opabil' ẽ noticia pctica. ſꝫ noticia diuia cũ volũtate eſt regulatiua real'r oiuꝫ extrinſecoꝝ ut quoꝝdã factibiliuꝫ vel opabiliũ. g° ꝛc. Ad rõnẽ in oppoſitũ dicẽdũ: ꝙ noticia dei ad ei⁹ amoꝛẽ nõ hꝫ ordinẽ realẽ: nec reſpectu ei⁹ hꝫ effectibilitatẽ realẽ. ſꝫ oia iſta ponunt ibi ſꝫm rõnẽ itelligẽdi tm̃: ꝛ nihil eoꝝ ſꝫm rẽ: ꝛ iõ nõ eſt real'r noticia pctica reſpectu amoꝛ diui vl' cuiuſcũqȝ intrinſici.

Ad tertiũ ſic pcedit et arguit ꝙ relatio dina ſit formalit' finita vl' infinita accipiẽdo infinitũ negatiue pro eo ꝙ ẽ nõ finitũ: qꝛ de q̃libet affirmatõ vl' negatio vera: ſꝫ finitũ ꝛ infinitũ pro eo ꝙ ẽ nõ finitũ ſe hñt ſicut affirmatio ꝛ negatio g° de q̃libet alterũ verificat neccario affirmatio vl' negatio ꝛ p ꝯñs de relatione diuia. In ꝯriũ arguit: qꝛ rel'o diuia nõ ẽ finita qꝛ tũc cẽt creata: nec ẽ formal'r ĩ finita qꝛ formal'r ĩfinitũ ĩ eod͂ ſuppoſito ñ ꝯpatit' ſecũ diuſũ aliqͩ real'r ab eo: ſꝫ ĩ deo ſecũ pr̃nitas cõpatit' ſpirationẽ ĩ eodẽ ſuppoſito q̃ ẽ diuerſa re ab ea g° ꝛc. Rñdeo ad euidẽtiã q̃nis p° ponã vnã opionẽ cũ ſuis motiuis. ſcd͂o ponã rõnes ꝯ illã opionẽ. tertiõ ponã opionẽ quã credo verã. q̃rto rñdebo ad motiua pꝛ pꝛima opione. Quãtũ ad pmũ ſciẽdũ ꝙ q̃dã ponũt ꝙ rel'o diuia nõ eſt formal'r finita vl' infinita. Et ꝙ nõ ſit formal'r finita pꝫ qꝛ tũc erit creatura. qͦd aũt nõ ſit formalit' infinita pbat ex q̃tuoꝛ ꝯditiõib⁹ infiniti. Prima ꝯditio eſt ꝙ ĩfinitũ ĩ pfectiõe dicit pfectõꝫ ſimpl'r et hͦ pꝫ: qꝛ ſi dicẽt pfectionẽ limitatã ꝛ ſꝫm q̃d nõ cẽt infinitum in pfectiõe.

Scd͂a ꝯditio ẽ ꝙ dꝫ ꝯtinẽ oẽꝫ pfectionẽ ſimpliciter qͦd pꝫ per ſimile de infinito ſimpliciter in quãtitate q° continet omnem dimẽſionẽ. Scd͂o etiã idem pꝫ: qꝛ ſi nõ cõtinẽt oẽm pfectionẽ iaꝫ cẽt limitatũ ad aliquã vl' ad aliq̃s pfectiones ꝛ ſic nõ erit vl'r infinitũ. Tertia ꝯditio ẽ ꝙ dꝫ cẽ vnũ tm̃: ꝛ hͦ pbat q̃druplicit'. pmo p ſile de infinito ĩ quãtitate qꝛ ĩpoſſibile eſt cẽ niſi vnũ coꝛp⁹ infinitũ ꝯtinẽs oẽm dimẽſionẽ. ſcd͂o qꝛ ꝯtinet oẽm pfectionẽ ſimplicit' ꝛ tale nõ põt plꝛificari: pbatio qꝛ tale ꝯtinet oẽm pfectionẽ exñtem ĩ alio in ſe formal'r vl' eminẽt': ſi g° cẽnt duo talia ĩfinita opoꝛtẽt ꝙ vnũ cẽt formal'r alteꝝ ꝙ ẽ impoſſibile: qꝛ duo cẽnt vnũ vl' ꝙ vnũ ꝯtinẽt alteꝝ eminent' qͦd eſt ĩpoſſibile: qꝛ vnũ cẽt mai⁹ altero ꝛ ecõuerſo: qͦd eſt ĩpoſſibile. 3° qꝛ ĩfinitũ vl'r ĩ pfectiõe t'minat oẽꝫ depẽdentiã ꝛ pfecte: qꝛ ſi nõ t'miaret oẽꝫ depẽdẽtiã ꝛ pfcẽ cẽt det'minatũ ad t'minãdũ det'miatã depẽdẽtiã ꝛ ad t'minãdũ depẽdẽtiã mõ t'miato: ꝛ ſic nõ erit vl'r pfcm̃. ſꝫ tale nõ põt plꝛificari: qꝛ poſit' duob⁹ talib⁹ nullũ coꝝ neccio t'miaret aliq̃ depẽdẽtiã: qꝛ q̃cunqȝ eoꝝ ablato aliud totũ t'miaret. 4° qꝛ ĩfinitũ tale ẽ obiectũ adeq̃tũ intellectui ĩfinito: ꝛ tale ñ pt plꝛificari. pbatio: qꝛ ĩtellect⁹ ẽ ĩfinit⁹ q̃ pt ĩtelligẽ oẽ ĩtelligibile. g° tal' intellect⁹ ĩtelligẽt vtrũqȝ ĩfinitũ: qꝛ vtrũqȝ ẽ ĩtelligibile. g° neutrũ eſt adeq̃tũ qꝛ potẽti in pl'a neutruꝫ eſt adeq̃tũ. Et ſi dicat ꝙ vnũ illoꝝ ĩtelligat in altero: ꝛ illud ſit rõ ĩtelligẽdi alteꝝ: ꝛ aliud erit obiectũ adeq̃tũ. Cõtra qꝛ exñtib⁹ plꝛib⁹ infinit' vl'r q̃ rõne vnũ eſt rõ intelligẽdi alteꝝ ꝛ ecõuerſo. ꝛ iõ q̃ rõne vnũ eſt obiectũ adeq̃tũ: et alteꝝ. ꝛ ſic ãbo erũt obiectũ adequatũ: qͦd ẽ ĩpoſſibile. vel neutrũ qͦd ſil'r ẽ impoſſibile: qꝛ obiectũ adequatũ intellectui ĩfinito: eſt aliqͩ ĩfinitũ. Quarta ꝯditio ẽ: ꝙ nõ ꝯpatit' ſecũ in eodẽ ſuppoſito aliqͩ re diuerſũ ab eo. ꝛ hoc pꝫ qꝛ cẽntia diuia pp infinitatẽ ſuã nõ ꝯpatit' aliqͩ ſecũ re diuerſũ ab ea. g° ꝛc. Ex his q̃tuoꝛ ꝯditiõib⁹ accipiunt' q̃tuoꝛ rõnes ad pbandũ ꝙ rel'o diuia nõ ſit formal'r infinita.

Prima tal' eſt: infinitũ formal'r dic̃ pfectionẽ ſimpl'r: ſꝫ nl'a rel'o diuia dicit pfectionẽ ſimpl'r. g° ꝛc. maioꝛ pꝫ ex pꝛima ꝯditõe infiniti. minoꝛ pbat dupl'r. pmo qꝛ pfectio ſimpl'r dicit illud qͦd ſic ſe hꝫ ꝙ meli⁹ eſt hñs nõ hñte. ſꝫ hͦ nõ põt dici p̃ rel'one diuia: qꝛ tũc hñs pr̃nitatẽ erit melioꝛ filio q̃ nõ hꝫ pr̃nitatẽ: qͦd falſũ eſt. g° ꝛc. Scd͂o qꝛ ſeq̃ret' ꝙ ñ ois pſona diuia hẽret oẽꝫ pfectionẽ ſimpl'r: qꝛ nulla pſona hꝫ oẽꝫ rel'onẽ: hoc ãt eſt falſũ. g° ꝛc. Scd͂a rõ tal' eſt: ĩfinitũ formal'r ꝯtinet oẽꝫ pfectionẽ ſimpl'r: ſꝫ nulla rel'o diuina ꝯtinet oẽꝫ pfectionẽ ſimpl'r etiã real'r. g° ꝛc. maioꝛ pꝫ ex ſcd͂a ꝯditiõe infiniti. mioꝛ pbat qꝛ pr̃nitas nõ ꝯtinet real'r filiationẽ: ꝛ hͦ pꝫ de ſe. g° ſequit' neccio vel ꝙ filiatio nõ dic̃ pfectionẽ ſimpl'r: ꝛ ſic hẽret' ppoſitũ. ſ. ꝙ rel'o nõ dic̃ pfectionẽ ſimpl'r: vel ꝙ pr̃nitas nõ ꝯtinet oẽꝫ pfectionẽ. ꝛ ſic adhuc habet' ppoſitũ. ſ. ꝙ pr̃nitas nõ erit ĩfinita formaliter.

Tertia talis eſt: infinitũ formal'r eſt vnũ tm̃: ſꝫ rel'ones diuie ſunt plꝛes real'r. g° ꝛc. minoꝛ pꝫ de ſe ſꝫm ſuppõnẽ ſi dei. maioꝛ pꝫ ex tertia ꝯditiõe infiniti. Quarta talis eſt nullũ ĩfinitũ formal'r ꝯpatit' ſecũ in eodẽ ſuppoſito aliqͩ re diuerſũ ab eo. ſꝫ pr̃nitas ꝯpatit' ſecũ ſpiratiõeꝫ q̃ ẽ alia res ab ea. g° ꝛc. mi. ſupponit. mai. pꝫ ex ꝯditõe q̃rta ĩfiniti. ꝛ ſic pꝫ pmũ pncipale. Quãtũ ad ſcd͂m intẽdo adducẽ ꝯ iſtã põnem q̃tuoꝛ rõnes q̃b⁹ itẽdo pbare ꝙ oꝫ ꝙ rel'o diuia ſit formal'r finita vel ĩfinita. pma tal' ẽ: ſic ſe hꝫ finitũ et ĩfinitũ in q̃titate molis ad q̃tũ q̃titate molis: ita ſe hꝫ finitũ ꝛ ĩfinitũ in pfectiõe ꝛ entitate ad q̃tũ in q̃titate entitatis ꝛ pfectõis. ſꝫ oẽ q̃tũ q̃titate molis ẽ finitũ vel infinitũ. g° oẽ qͦd dic̃ entitatẽ ꝛ pfectionẽ aliquã ẽ finitũ vel ĩfinitũ q̃titate pfectiõis. ſꝫ ois rel'o dicit entitatẽ: ꝛ p ꝯñs pfectionẽ aliquã. g° ois rel'o ẽ finita vel ĩfinita. Dices forte ꝙ ois rel'o finita vel ĩfinita ẽ: ſꝫ nõ formal'r. Contra ois rel'o ẽ formal'r entitas aliqua: alioq̃n cẽt nihil. g° formal'r finita vel ĩfinita. Dices ꝙ rel'o q̃tũ ad id qͦd rel'onis ẽ nullaꝫ ppꝛiã entitatẽ dic̃ formal'r. Cõtra g° ſequit' ꝙ q̃tũ ad illͦ qͦd ẽ rel'onis ppꝛiũ eſt nihil formal'r: qꝛ nihil ꝛ nulla entitas eq̃pollẽt vñ eſſet aliqͩ ſil'e alteri p nihil. Dices q̃ñ dr ꝙ oẽ ens ẽ finitũ vel ĩfinitũ qͦd ṽitatẽ hꝫ de ente pticipãte vel pticipato. rel'o aũt nõ ſic ẽ ens. Cõtra qꝛ ens pticipãs nihil aliud ẽ q̃ ens diminutũ hñs entitatẽ ꝛ q̃ſi ptẽ entis. ens aũt pticipatũ dr ens hñs plenitudinẽ entitat' ſupeminent' cui⁹ pticipatiõe alia ſunt entia: ſꝫ oẽ ens qͦcũqȝ ſit illud: vel ẽ ens diñutũ vel ens ſic ſupeminẽs. g° oẽ ens. ꝛ p ꝯñs rel'o ſi aliquã entitatẽ hꝫ ẽ ens pticipãs vel pticipatũ. Scd͂a rõ tal' eſt: pr̃nitas diuia aut ẽ maioꝛis pfectionis formal'r q̃ pr̃nitas hũana: aut nõ. ſi ſic: g° importat formal'r q̃titatẽ pfectõis: ſꝫ oẽ tale eſt finitũ vel ĩfinitũ. g° ꝛc. Si nõ: g° ſequit' ꝙ gnãtio diuia nõ cẽt maioꝛis pfectiõis q̃ gnãtio hũana: qͦd mihi vr̃ ñ ſane dcm̃. dices ꝙ illa ẽ maioꝛ pp ṽitatẽ idẽpticã cũ cẽntia: nõ tñ formal'r ẽ maioꝛ. Cõtra qꝛ illa formalitas quã tu dicis ex nã rei diſtigui ab cẽntia uelut ſic pciſa ab cẽntia. aut ẽ maioꝛ pr̃nitate humana: aut nõ. ſi ſic hr̃ ppoſitũ. ſi nõ g° aliq̃ realitas formal' diuia

Tertia rõ talis ē: q2 illud in q̃ inuenit̃ magꝭ ⁊ minꝰ eſt
finitũ vel iſinitũ q2 quãtũ. ſ3 relatio eſt hꝰi g°. ⁊c. Pro-
batio mi. q2 ponat̃ ꝙ aliqđ ſic ſũme calidũ et ꝙ ſint aliq̃
calida minꝰ: ꝺ3 diuerſoſ gdꝰ: certũ eſt ꝙ quãto aliqđ iſto
rũ eēt magꝭ calidũ tãto eēt magis ſile ſũme calido ⁊ tãto
eiꝰ ſilitudo ad ſũme calidũ eēt maior: ſ3 hoc nõ eēt niſi in
relatõe inueniret̃ magis ⁊ minꝰ g°. ⁊c. Dices ꝙ magꝭ
et minꝰ inuenit̃ in relatõe vł maiꝰ ⁊ minꝰ ꝑpt magꝭ ⁊ mi
nuꝫ in q̃litate cuiꝰ ſoliuſ ꝺm pħm vt videt̃: ē ſuſcipere
maiꝰ ⁊ minꝰ. Cõtra: q2 ſicut relatio h3 maiꝰ ⁊ minꝰ a q̃
litate q̃ eſt ſuũ fundamentũ ita etiã h3 entitatē: ſ3 ꝓpter
hꝰ ꝙ h3 entitatē a q̃litate q̃ eſt ſuũ fundamentũ nõ ſeq̃t̃
q̃n ſit aliqđ ens formalit̃ g°. nec ex hoc ꝙ h3 magꝭ ⁊ minꝰ
ex fũdamẽto ſeq̃t̃ q̃n ꝯueniat ei magꝭ ⁊ minꝰ formalit̃: ꝙ
ãt ꝺr ꝙ videt̃ pħs dicē ꝙ ſoli q̃litati ꝯuēit ſuſcipe magꝭ
⁊ minꝰ itelligēdũ ē ꝑmo relationi aũt ꝯuenit ex ꝯſequēti
ſicut etiã eē. Quarta rõ talꝭ eſt: q2 ſicut omne creatũ ſe
h3 ad finitũ eſſe: ita oē increatũ ad infinitũ eſſe: ſed omē
creatũ eſt finitũ q2 ē ens ꝑticipãs ex hꝰ formalit̃: g°. omne
increatum ē infinitũ formalit̃: ſ3 rela° diua ē qđdã increa
tũ g°. ⁊c. Et ſic p3 de ſcđo. Mõ reſtat tertiũ. ſ. ponere
opionē q̃ credo verã. Ad cuiꝰ euidētiã ꝑmitto tres di
ſtinctões ꝑma ē de iſinito ꝙ ſc3 põt accipi dupliciť vno°
formalit̃ ꝓ ipſa negatõe finis. Alio mõ mãlit̃ ꝓ ipſa nã
in q̃ fundat̃ talꝭ negatio. Alia ē diſtinctio de infinito
mãlit̃ accepto. ſ. de ipſa nã in q̃ fundat̃ talꝭ nagatio: q. ſ. ꝑt
eē infinita: vel ꝺm q̃d vł vłr. ꝺm q̃d: vel i gnē: ſic iſinitas
figuraꝝ. vel idefinita ſpē. ſic ſi eēt aliq̃ linea vel charitas i
finita. Iſta. n. eēnt iſinita ꝺm q̃d: q2 in p°. eſt limitatio ad
genꝰ. In ſcđo aũt ad ſpēꝫ. infinitũ aũt vłr eſt: ꝙ nulla ſpē
nullo gnē includit̃. ſ3 q̃cq̃d ꝑfectõis ē icludit ſupeminēt̃
Tertia diſtinctio ē: ꝙ vnũ ꝑt ꝑcidi ab alio dupłr: vno°
ꝺm rē: ſic ſi accipiat̃ ſcia cũ ꝑciſiõe reali iuſticie. Alio° ꝺm
rõnē: ſic ſi vnũ ꝑcidat̃ ab alio ꝺm rõnē: ſic ſup dcm̃ fuit ſe
cũda q̃õne. His dictꝭ deſcẽdo ad queſtionē ⁊ dico: ꝙ ſi
accipiat̃ iſinitũ formałr. ſ. ꝓ ipſa negõne finis: ſic nłła res
creata vel icreata: abſoluta vel reſpectiua ē formałr iſini-
ta: q2 nłła rõ q̃dditatiua alicuiꝰ poſitiui ē negõ cuiuſcũq3
entitatꝭ. lic3 eni ad vnã entitatē ſequat̃ negõ alteriꝰ tñ rõ
q̃dditatiua vniꝰ nõ eſt negõ alteriꝰ. nã l3 ad frigꝰ ſequat̃ ñ
caliditas. nõ tñ ē nõ calidũ formalit̃: q2 tũc frigꝰ poſſet eē
nihil: q2 ipſi nihil ꝯuenit nõ caliditas. ſ3 infinitũ ſic acce-
ptũ formalit̃ dicit negõnē finis. g°. nulla res formałr. i.
q̃dditatiue: ſic eſt iſinita. Si aũt q̃rat̃ vtrũ iſinitũ ſic ac-
ceptũ ꝯueniat alicui ꝑ modũ paſſiõis ⁊ nõ q̃dditatiue: di
co ꝙ ſic: q2 talis negõ ꝑt ꝑ modũ paſſiõis ſeq̃ nãꝫ aliquaꝫ
puta diuinã. Si aũt loq̃mur de iſinito mãlit̃. i. de illa nã
in q̃ fundat̃ talꝭ negõ: tũc dico q̃n q̃rit̃ vtrũ relõ diuia ſit
formalit̃ finita vł iſinita. i. ſit nã illa formałꝭ cui ꝯpetit finiſ
vel eiꝰ negõ: ſic dico ꝙ oꝫ dicē ꝙ ſic: ⁊ h̄ ꝓbatũ ē ex rõnibꝰ
ꝑcedētibꝰ. Si ãt q̃rat̃ ꝙ iſtoꝝ ſibi ꝯpetat vtrũ finitũ vł in
finitũ: dico ꝙ nõ ſolũ de relõne diuia: ſ3 đ q̃cũq3 diuo ac-
cepto ꝑ modũ ſubē vel ꝑ modũ cuiuſcũq3 attbuti ſi acci-
piat̃ cũ ꝑciſiõe alioꝝ l3 poſſit eē iſinitũ ꝺm q̃d. mõ quo eēt
q̃dã charitas iſinita vel q̃dã calor iſinitꝰ: iſinitũ. ſ. infra de
tmiatã ſpēꝫ: cũ nullũ coꝝ ſic cũ ꝑciſiõe acceptũ eēt iſinitũ
vłr: ita ſi accipiat̃ cũ ꝑciſiõe reali ñ eēt realr iſinitũ. Sed ſi
ꝑcidat̃ ꝺm rõnē nõ erit iſinitũ ꝺm rõnē vłr. Et h̄ ꝓbo vni
ca rõne: q2 illud nõ ē iſinitũ vłr qđ excludit aliqđ illoꝝ qđ
icludit̃ in eo qđ ē infinitũ vłr. ſ3 qđcũq3 diuinũ ſiue abſo
lutũ ſiue relatuꝫ: ſiue dicat primã ꝑfectionē ſiue ſecundã
acceptum cum preciſione aliorum excludit aliquid que
includunt̃ in eo qđ eſt formałr vniuerſałr infinitũ. g°. ⁊c.
Maior p3 de ſe. minor ꝓbat̃ q2 qđcũq3 diuũ acceptũ cũ ꝑ
ciſſiõe alioꝝ excludit oĩa alia diua. vbi grã. Scia accepta
cũ ꝑciſiõe iuſticie ſapie ⁊ hꝰi ⁊ ſiłr etiã ſcia accepta cũ ꝑci-
ſione iuſticie ſapie ⁊ hꝰi excludit alia q̃ ꝑcidũt ab ea: ſic ſa
piētia ꝑciſe accepta excludit iuſticiã et ecõuerſo: iđ oē di
uinũ acceptũ cũ ꝑciſiõe alioꝝ excludit aliq̃d qđ ꝯtinet̃ et
vłr in infinito ⁊ ſic p3 minor. Si aũt accipiant̃ illa que
ſt i deo ſine ꝑciſſiõe: ſic dicio ꝙ oē qđ ē i deo formałr ꝺm
rē vłr ē infinitũ. i. talꝭ nã in q̃ fũdat̃ talꝭ negatio. Et h̄ ꝓbo
de relatõe de q̃ ſpãłr agit̃ q2 q̃ꝝ ē eadē formalitas ꝺm reꝫ
coꝝ ē eadē infinitas formałꝭ ꝺm rē: ſ3 rłonis ⁊ eēntie ꝑut

accipiũtur ſine ꝑciſſione eſt eadem formalitas et certum
eſt ꝙ nõ cũ ꝑciſiõe reali optet ꝙ accipiãt̃: g°. eēntie ⁊ relõ
nis ē vna infinitas formałꝭ: ſ3 nullꝰ dubitat q̃n eēntia ſit
formalit̃ iſinita realr q2 ꝯꝑhēdit oēꝫ ꝑfectionē ſimpłr: g°.
relõ ē infinita formałr eadē infinitate ⁊ ſic p3 ad q̃õnem.
Mõ reſtat q̃rto rñdē ad motiua ꝓ alia opione. Ad ꝑmũ
g°. dicē° ꝙ aliq̃d põt dicē ꝑfectõeꝫ ſimpłr tribꝰ modis vł
q̃ttuor. Vno° vt ꝑfcõ ſimpłr dicat̃ ꝯꝑhēdēs totalitatem
cuiuſcũq3 ꝑfectõis nõ iportantꝭ aliq̃ ipfectõꝫ. Scđo° ꝑt
dici ꝑfcõ ſimpłr ꝑfcõ ñ iportãs aliq̃d rpugñs tali tõlitati
Tertio° ꝺr ꝑfcõ ſimpłr illđ ꝙ hñs meliꝰ ē oĩ alio ñ hñte
Quarto° ꝺr ꝑfcõ ſimpłr q̃ talis ē ꝙ nullũ nõ hñs eã ē me
liꝰ oĩ hñte: accipiēdo g° ꝑmo° ꝑfectiõꝫ ſimpłr nullũ diuũ
acceptũ cũ ꝑciſione dicit ꝑfectõꝫ ſimpłr q2 nullũ diuũ vł
ſic dicit totalē ꝑfectionē q2 ſp excludit aliq̃d ad ꝑfectionē
ꝑtinēs. ſimiłr nullũ diuũ acceptũ cũ ꝑciſione eſt ꝑfectio
ſimpłr. ſcđo mõ dicta: q2 preciſio repugnat tali totalitati
et deo qđcũq3 acceptũ cũ tali ꝑciſione dicit ipfectõeꝫ re
pugnãtē tali totalitati. ſi aũt accipiat̃ aliqđ diuũ ſine ꝑci
ſione tũc qđcũq3 diuũ abſolutũ vł relatũ đt ꝑfectõꝫ ſimpłr
vtroq3 mõ: q2 qđlibet ſine ꝑciſione acceptũ ē realit̃ et for-
malit̃ illud ꝙ ē oĩa ⁊ ꝙ ꝯtinet oĩa. ſ. eēntia: ſi accipiat̃ tertio
mõ tũc diſtiguo de alio: q2 aut accipit̃ aliud diſtictũ ſup-
poſito ⁊ nã: aut aliud diſtinctũ ſuppoſito i eadē nã nũero
Si ꝑmo° ſic q̃libet relõ diua dicit ꝑfectõꝫ ſimpłr: ⁊ habēs
q̃cunq3 relationē diuinã ē meliꝰ nõ hñte diſticto ſuppo
ſito ⁊ nã: ſi ſcđo mõ ſic dico ꝙ nõ de neceſſitate ꝑfectiõis
ſimpłr ꝙ hñs eã ſit meliꝰ oĩ nõ hñte diſtincto in ſuppo-
ſito tñ in eadē nã nũero: q2 i tali nã q̃cq̃d accipit̃ ſine ꝑci
ſione ē illa nã q̃ ē oĩa ⁊ q̃ habet̃ ab oĩbꝰ ⁊ ꝑ ꝯñs qđlibet coꝝ
eſt illa res. ſ. illa diuitas quã hñs meliꝰ ē nõ hñte q2 hñs
diuitateꝫ ē meliꝰ nõ hñte. Si aũt q̃rto mõ accipiat̃ ꝑfcõ
ſimpłr ſic q̃cq̃d ē i deo ſine ꝑciſione acceptũ ē ꝑfcõ ſimpłr
et q̃cunq3 relõ q2 nullũ ſuppoſitũ põt eē ꝙ ſit meliꝰ hñte
ꝑñitatē ⁊ h̄ ſufficit ad ꝑfectiõꝫ ſimpłr. ſ. ꝙ nłła res poſſit
iueniri melior hñte eã. ſic g° p3 ad maiorē q̃n ꝺr ꝙ iſinitũ
formalit̃ dicit ꝑfectionē ſimpłr: verũ eſt ꝑmo mõ ꝓ3 illđ
ꝙ totalitatē ꝑfectõis includit ⁊ ꝑ ꝯñs infinitũ formałr di
cit ꝑfectionē ſimpłr. ſcđo mõ nõ includēs aliqđ repugñs
tali totalitati. Ad mi. dico ꝑ intemptõeꝫ accipiēdo re
lationē diuã ſine ꝑciſiõe q2 ſic accipiēdo relõnē eſt forma
lit̃ illud. ſ. diuitas vt ꝓbatũ fuit ſup ꝙ dicit totalitatē ꝑfe
ctionis. Et tũc ad ꝓbatiões dicēdu ad ꝑmã ꝙ q̃uis hñs
ꝑñitatē nõ ſit melior oĩ nõ hñte diſticto i ſuppoſito tñ
⁊ nõ nã cũ ꝑñitas ē illa res. ſ. diuitas q̃ hñs eſt melior oĩ
alio nõ hñte ipſa etiã ē talis res ꝙ nõ põt inueniri meliꝰ
aliq̃d ſuppoſito eã hñte: ⁊ h̄ ſufficit ad ꝑfectionē ſimpłr.
Ad aliã ꝓbationē đđ ꝙ l3 vna relõ nõ ſit alia rela° rea-
lit̃ nec vna ꝑſona hēat relationē oppſitã alteriꝰ ꝑſone tñ
oĩs ꝑſona h3 illud ꝙ ē realit̃ ⁊ formalit̃ oĩs relõ diua: ⁊ ex
h̄ ſeq̃t̃ ꝙ q̃lib3 ꝑſona h3 oēm ꝑfectionē quã dicit q̃cunq3
relõ i hñdo iſtã eēntiã. Ad aliã rõnē đđ ad mi. ꝙ l3 vna
relõ realr nõ ſit alia relõ ſibi oppoſita: q̃lib3 tñ relõ ē illđ
ꝙ ꝯtinet oēm relõnē diuã ⁊ ꝙ ē oĩs relõ diua et h̄ ſufficit
ad h̄ ꝙ relõ ſit infinita realr et formalit̃. ſ. ꝙ ſit illđ forma
lit̃ ⁊ realit̃ ꝙ ꝯtinet oēm ꝑfectionē ⁊ eſt oĩs relatio. vñ l3
vna relõ nõ ꝯtineat ſic oppoſitã relõm ꝙ ſit ipã q̃lib3 tñ
relõ ē illđ ꝙ ē relõ oppoſita. Ad tertiã đđ ꝙ l3 tres relões
ñ ſint vna relõ formałr tñ ſt illđ vnũ formałr ꝙ ē ipe tres
relões ⁊ ad h̄ ꝙ ſint iſinite realr ſufficit ꝙ ſint tale vnuꝫ
vł talꝭ vnitas. Et ex h̄ vna cũ illo vno oēs relões ſine
ꝑciſione illiꝰ accepte ſt vnũ termiatiuũ oĩs depēdētie et
ſũt vnũ obiectũ adeq̃tũ intellcũi infinito ⁊ ſũt idem ꝙ
ē ꝯtinēs oēꝫ ꝑfectionē ſimpłr ⁊ realr. Exēplũ de corpe
iſinito nõ v3 nec de q̃cũq3 creata etiã ſi eēt infinita q2 in
creata ipoſſibile ē inuenire tres res relatias q̃ꝝ q̃lib3 ſit
illud ꝙ ē oēs. Ad q̃rtã p3 in ſupdictꝭ i ſcđa q̃õne q2 ego
nego ꝙ ꝑñitas q̃tũ ad illud ꝙ ē nõ ſit ſpiratio actiua. Et
ꝑ h̄ p3 ad rõnem factã ad ꝑncipale q2 iſta fuit.

Poſtea querebant̃ q̃dam ꝑtinētia ad ꝑſonas cõ-
ſtitutas ex relatione ⁊ eſſentia ⁊ ſunt tria: quo-
rum ꝑmum pertinet ad pluralitatem realem
earum. Et eſt vtrum poſita pluralitate perſona-
rum ꝺm fidem aſq3 determinato numero. verbi gratia.

ſic ſi ſides poſuiſſet potētias eē ī deo nō determinādo trinariū numeꝝ vtꝝ tūc ꝯueniſſēt oēs doctores ad cēſēdum trinariū numeꝝ ꝑſonaꝝ: ſi mō tenēt. Secūdū ē de ordine reali eaꝝ vtꝫ. ſ. ꝑſona ꝓducēs ſit ꝑor realiť ꝑſona ꝓducta. Tertiū ꝑtinet ad ordinē rōnis z ē vtꝫ noticia creaturaꝝ in patre ſm rōeꝫ intelligēdi ꝑcedat ꝓductōeꝫ verbi.

AD ꝑmū ſic ꝓcediť z arguit ꝙ ſtante ypoteſi ꝑdicta doctores tenuiſſēt trinariū numeꝝ ꝑſonaꝝ ſic mō q: doctores ſtāte ypoteſi potuiſſent attigere ad cōcludēdū duas potētias eē ꝓductas tm̄. ſꝫ ꝯcluſo ꝙ ſint tm̄ due ꝑſone ꝓducte pōt nccīo ꝯcludi trinariꝰ numerꝰ ꝑſonaꝝ. g°. zc. ꝓbatio maioris q: potuiſſēt attingere ad ſciēdū tm̄ eē duas oppoſitōes ī diuinis. ſ. intelligē z velle. ſꝫ ſm ꝑlalitatē oppoſitōnū ē ꝑlalitas ꝓductoꝝ. g°. zc. ꝓbatō minoris q: exn̄tibꝰ ſolis duabꝰ ꝑſonis ꝓductis potuiſſēt ꝓbare ꝙ ꝑter eas oportuiſſet dare aliā ꝑſonaꝫ ſolā nō ꝓductā ꝙ aūt oporteret dare ꝑſonā nō ꝓductā pꝫ q: aliter ireť in infinitū. ꝙ aūt ſolā pꝫ q: due nō ꝓducte nō diſtinguereť niſi in abſolutis. in dīnis aūt nulla eſt diſtinctio ꝑ abſoluta. g°. zc. In ꝯriū ē q: illa ex quibꝰ ꝑſuppoſitis alia inueſtigāť nō hēnt inqꝫtū talia aliquid vn̄ poſſint inueſtigari ſꝫ oīa que ꝑtinēt ad ꝑlalitatē ꝑſonaꝝ inueſtigant ex trinitate ꝑſonaꝝ ꝑſuppoſita. g°. zc. maior pꝫ q: ſi illud ꝑ qd̄ alia inueſtigāť iueſtigareť ꝑ illa tūc in notificādo vnū ꝑ aliud eſſet circulatio. z h̄ ē incōueniēs q: ſequereť ꝙ idē eēt notius z minꝰ notū ſe ipſo: nā illud ꝑ qd̄ inueſtigat aliud eſt notiꝰ inueſtigato ꝑ ipſū. z illud qd̄ inueſtigat ꝑ aliud ē minus notū eo ꝑ qd̄ inueſtigat. g°. zc. minor pꝫ. q: ex trinitate ꝑſonaꝝ ſuppoſita iueſtigamꝰ ꝑlalitatē ꝑſonaꝝ z emanationū. Rn̄deo ad iſtā qōeꝫ dicē° ꝙ poſita ſꝫ fidē ꝑlalitate ꝑſonaꝝ z nulla maiori ꝺterminatōe hita lꝫ doctores poſſent ꝯuenire ex ꝯdicto vel actu tenēdo numeꝝ ternariū et h̄ nō determinādo ſꝫ opinādo ſicut quidā tenēt duas relatōes in ꝑre eſſe duas res opinādo tn̄ ex aliqua euidēti rōne poſita tali ypoteſi. nō video ꝙ poſſint euidēter ꝯcludere ternariū numeꝝ ꝑſonaꝝ: z h̄ q: ſi haberēt ſtāte ypoteſi efficacē rōeꝫ ad ꝯcludēdū ternariū numeruꝫ ꝑſonaꝝ q̄ro vtꝫ ꝯcluderēt ternariū numeꝝ quē ponimꝰ. ſ. patrē filiū z ſpiritū ſanctū. aut alteꝝ ternariū. nō aliū q: talis ē impoſſibilis. ſꝫ ad impoſſibile ꝓbandū nō pōt haberi efficax rō nec ꝑ dēmōſtratōeꝫ q̄ ſemꝑ ē veri euidēter. nec ꝑ fidē quia ſibi nō pōt ſubeſſe falſū. g°. zc. Nec ēt pōt hr̄i rō ad ꝓbādū iſtū ternariū quē ponimꝰ ſtāte ypoteſi q: iſta rō acciperet aut ex parte ꝑncipioꝝ aut ex ꝑte emanationū aut ex ꝑte ꝑ ꝑncipiatū. ſꝫ nullo iſtoꝝ modoꝝ pōt accipi rō efficax ad ꝑdictā ꝯcluſionē. g°. zc. maior pꝫ de ſe ſatꝭ q: nō videť ꝙ aliquid poſſꝫ dari ex quo poſſet ꝓbari ꝑdictus numerꝰ ꝑſonaꝝ niſi aliquo iſtoꝝ mōꝝ. minorē ꝓbo qꝫtū ad tres ꝑtes eius. ꝑmo qꝫtū ad h̄ ꝙ nō pōt iſta rō ſumi ex ꝑte ꝑncipiorum actioꝝ z accipio h̄ ꝑncipiū actiuū nō ſuppoſitū agēs ſꝫ ꝑncipiū q̄ agēs agit. z h̄ ꝓbo ſic q: aut iſta diſtictō ē ſꝫ rē aut ſꝫ rōeꝫ. ſi ſꝫ rōeꝫ tm̄: ſi pōt cāre nec ꝑncipiāc diſtictōeꝫ realē q̄lis eſt diſtictio ꝑſonaꝝ. g°. zc. ſi ſꝫ rē q̄ro vtꝫ iſta diſtinctio ſꝫ rē in ꝑncipiꝭs actiuis ſit ſꝫ diuerſas realitates ꝑncipioꝝ actiuoꝝ vel ſm diuerſos modos agēdi. ſꝫ neutrum iſtoꝝ pōt eē ſic ꝓbatū ē in ſecūda qōe de formalitatibus vbi ēt ſolutū fuit illud dubiū quō ſtāte vnitate ꝑncipij actiui filiꝰ hꝫ ꝙ ſit filiꝰ z nō ꝙ ſit ſpūs. nā quedā diſtinctio quā quidā ponūt de diuerſo modo ꝓducēdi. ſ. ꝙ vna ꝓductō ē ꝑ ipreſſionē alia ꝑ exꝑſſionē ab eodē ꝑncipio. nihil valet q: aut iſta ipreſſio z exꝑſſio ē ſꝫ rē aut ſꝫ rōeꝫ intelligēdi. ſi ſꝫ rōeꝫ intelligēdi nihil ad ꝓpoſitū ſicut dictū eſt de alia diuerſitate. ſi ſꝫ rē hoc ē impoſſibile q: impoſſibile eſt ꝙ fiat aliqua ipreſſio realis alicuiꝰ in aliquo niſi illud realiter differat ab alio z faciat cōpoſitōeꝫ cū eo. ſed nihil tale eſt in dīnis. g°. zc. ēt in dīnis nulla ē exꝑſſio realꝭ niſi expreſſio realis dicať exitꝰ ꝑncipij a ꝑncipio. ſꝫ in h̄ ñ differt ꝑſone q: h̄ ē cōe vtriqꝫ. g°. zc. z ſic pꝫ mior qꝫtū ad ꝑmā partē. Secūdo ꝓbo eā qꝫtū ad ſecūdā. ſ. ꝙ iſta diſtinctio nō poſſit eē ex ꝑte emanationū: q: diſtictio emanationū ñ pōt accipi niſi penes volūtatē z itellectū ꝉ penes velle z itelligē ſꝫ ex nullo iſtoꝝ modoꝝ pōt ꝯcludi diſtictio emanationū g°. zc. nō ꝑmo° q: accipe diſtinctiōeꝫ emanationū penes volūtatē z intellectū ē accipe diſtictionē eaꝝ penes diuerſitatē ꝑncipioꝝ. ſꝫ h̄ eſt reꝑrobatū. g°. zc. Item ad idē q: intellectꝰ z volūtas in diuinis ſm rōeꝫ differunt ſꝫ diſtinctō ſm rōeꝫ nihil facit ad ꝓpoſitū. g°. zc. nec ēt ſecūdo modo. ſ. penes intelligere z velle q: ſi accipiať diſtinctio emanationū penes itelligere z velle. aut hoc ē penes ꝑncipia actīa diuerſa z hoc nō pōt eē vt ꝓbatū ē. aut q: dicūt ipſas ꝓductōes diuerſas z h̄ eſt impoſſibile. ꝑmo q: ꝓductōes in diuinis ſūt realiter diuerſe. velle z intelligere nō ſūt realiť diuerſa. g°. zc. Secūdo q: illud qd̄ ꝯuenit ꝓducēti z ꝓducto nō ē ꝓducere nec ꝓduci. q: ꝓducere ꝯuenit ſoli ꝓducēti z ꝓduci ſoli ꝓducto. ſꝫ vnū z idē intelligere z vnū z idē velle cū ſint abſoluta ꝯueniūt oībꝰ ꝑſonis ꝓducētibꝰ z ꝓductis. g°. zc. Nec ex ꝑte ꝓꝑetatū z ꝑmo q: rō paternitatis z rō ſpiratōis z diſtictōis vniꝰ ab alia ſic ꝑriꝰ ꝓbatū fuit ē penes h̄ ꝙ vnū eſt ab vno z aliꝰ a duobꝰ. Sꝫ ſtāte ypoteſi nō habereť aliq̄ in diuinis ex quibꝰ poſſit ꝓbari ꝙ vnū ē ab alio z aliꝰ a duobꝰ q: nec ex ꝑncipiꝭs nec ex emanatōnibꝰ nec ex q̄cūqꝫ alio. g°. zc. Scdo q: iſta ſt q̄ dn̄t ꝓbari z idē ñ pōt ꝓbari ꝑ ſe ipſū. g°. zc. Cōtra ꝑmiſſa obijciť dupliciť. ꝑmo arguendo ꝯ̄ ꝯcluſionē. ſ. ꝯ̄ h̄ ꝙ dico ꝙ ea que dicūt vnā rē nō ſūt diuerſa formaliter ex nā rei Secūdo ſoluēdo rōes z oſtēdēdo eaſ nō valere. Quātū ad ꝑmū adducūt quattuor rōes in cōi. quaꝝ ꝑma talis eſt relatō z fundamētū differūt formaliter ex natura rei. ſed nō cōſtat ꝙ dicāt diuerſa res. g°. differrētia formaliſ ex natura rei pōt ſtare cū idētitate rei. minor pꝫ q: ꝓ dubio hēt ꝙ relatō z ſuū fundamētū ſint diuerſe res. ꝓbatō minoris q: que ſe totis differūt formaliter differūt ex natura rei. ſꝫ relatō z fundamētū cū ſint diuerſa ꝑdicamēta ſe totis differūt q: ꝑdicamēta in nullo vno ſaltē vniuoco conueniūt g°. zc. Secūdo talis ē ꝺ hoc qd̄ ē vnū formaliť z ꝯceptibiliť nō pōt formari niſi vnꝰ ꝯceptꝰ. ſꝫ ſignificare ſimplr̄ ē vnū formaliť. z ꝑ ꝯn̄s ꝯceptibiliter. g°. nec de deo nec de aliq̄ ſimplici pōt formari niſi vnus ꝯceptus. qd̄ falſuꝫ eſt. Si dicať ad hoc ꝙ imo poſſunt formari diuerſi cōceptus de aliquo vno ſimplici in cōpoſitōe a diuerſa re ex. Cōtra q: in eo debēt inueniri diuerſa fundamēta correſpondentia ipſis ꝯceptibus de quo formanť diuerſi cōceptus. ſed in illo de quo nō poſſunt formari diuerſi ꝯceptus niſi in cōpoſitione a diuerſa re ex. nō ſunt fundamēta correſpōdentia diuerſis ꝯceptibus. g°. zc. Tertia talis ē. impoſſibile eſt ꝙ idē z ſm idem formaliter excedere z nō excedere materiam. ſed anima ꝓut eſt forma corporis nō excedit materiā. ſm vero ꝙ eſt nata ſine corpore eſſe excedit materiam. g°. aīa nō ſm idē formaliter ex natura rei hēt iſta duo ſꝫ ꝯſtat ꝙ anima dicit vnā rem ſimplicē. g° in eadē re ſimplici ſunt aliq̄ differētia formaliter ex natura rei. Quarta talis eſt q: illud qd̄ ſm aliquid eſt obiectū adequatū viſus z illud ſm quod nō eſt obiectū adequatū viſus nō ſūt idē formaliter ex natura rei. ſꝫ albedo ſm qd̄ color ē obiectū adequatū viſus nō aūt ſm quod albedo. g° albedo et color differūt formaliter ex natura rei. ſꝫ albedo z color dicūt vna rem ſimplicē. ergo in vna re ſimplici ſunt aliqua formaliter differentia ex natura rei. Poſtea arguūt in ſpeciali de relatōne z eēntia in dīnis z adducūt quattuor rōnes. quaꝝ ꝑma talis eſt. illa que dant diuerſa eſſe formaliter nō ſunt idē formaliter. ſꝫ in diuinis eſſentia z relatio ſunt huiuſmodi q: eſſentia dat ꝑſonis in diuinis cōuenire formaliter. relatio aūt dat eis differre formaliter. ꝯuenire aūt z differre dr̄nt formaliter. g°. zc. Si aūt dicať ad h̄ ꝙ rō nō ꝓbat niſi ꝙ nō ſūt vnū adeq̄te formalr̄ z realiter ex nā rei. Cōtra q: q̄ro vtꝫ h̄ ꝙ nō ſint vnū adeq̄te ꝯuenit eis ex nā rei aut nō. ſi ꝯuenit eis ex nā rei hēt ꝓpoſitū. ſ. ꝙ ex nā rei nō ſūt vnū adeq̄te. z ꝑ ꝯn̄s aliq̄ mō dr̄nt ex nā rei. ſꝫ nō ſequiť qꝫtū ē ex nā rei ꝙ ſūt vnū adeq̄te et cuicūqꝫ ꝯuenit eēntia z relō. qd̄ falſū ē. g°. zc. Secūda rō talis ē q: illud in q̄ aliq̄ ꝯueniūt realr̄ z illa in q̄bꝰ dr̄nt realiter magꝭ dr̄nt ex nā rei q̄ illud in q̄ aliq̄ ꝯueniūt ſꝫ rōeꝫ tm̄ z illa in q̄bꝰ dr̄nt realr̄. ſꝫ illud in q̄ aliq̄ ꝯueniūt ſꝫ rōꝫ puta aīal in q̄ ꝯueniūt hō z equꝰ ſꝫ rōeꝫ z rōale z irrōale in q̄bꝰ iſta dr̄nt ſꝫ rē formalr̄ dr̄nt ex nā rei. g° in dīnis mlťo plus eēntia z relatō dr̄nt formalr̄ ex nā rei in q̄ꝝ vno ſunt vnū realr̄ z in altero dr̄nt realr̄. ꝓbatō minoris q: ſi aīal z rōale nō differret realr̄ nō plꝰ ꝯuenīret vnꝰ hō cū alio cuꝫ

quo ꝯuenit in rõnalitate ꝙ hõ cũ bruto cũ quo ꝯuenit in
aialitate ⁊ a q̄ differt in rõnalitate. Itẽ ẽt nõ vr̄ ꝓbabile ꝙ
ſm idẽ ex natura rei hõ ⁊ brutũ ꝯueniãt ⁊ differãt ex natu
ra rei. Quarta rõ talis ẽ ſm Aug⁹. nõ eo de⁹ quo pať
ſꝫ h̄ nõ eẽt ver̄ ſi diuinitas ⁊ p̄rnitas nõ differrẽt ex natu
ra rei. g°. ⁊c̄. Deinde obijciũt ſoluẽdo ad rõnez in ꝯriũ: ⁊
q: rõ iferebat ꝙ ſi aliq̄ ex natura rei nõ ſũt idẽ formaliter
ꝙ ex h̄ ſequiť ꝙ nõ ſũt idẽ realiter. Et dicũt ꝙ nõ ſequiť
p̄mo q: vt ſic dicũt ẽ ibi fallacia ꝯn̄tiſ ꝓcedẽdo a pluribus
cãis veritatꝭ ad vnã q: vt dicũt ꝙ aliq̄ nõ ſint vnũ forma
liter põt eẽ dupl̄r. ſ. vel q: nõ ſũt vnũ realiter ſꝫ pl̄a. vel q:
ẽ ꝯtẽtinũ pluriũ virtutũ: ⁊ iõ ex h̄ eẽ vnũ formaliter ñ põt
in ferri nõ eẽ alterũ tm̄. ſ. nõ eẽ vnũ realiť. Secũdo dicũt
ad idẽ ꝙ nõ oꝫ plurificari id ꝙ excedit aliq̄ plurificatꝭ illiſ
q̄ excedũť. vñ nõ oꝫ pl̄ificari totũ pl̄ificatꝭ ptib⁹: q: totum
excedit ptes. ſic ẽt cũ res excedat formalitates: q: vna res
põt ꝯtinere pl̄es formalitates: nõ oꝫ pl̄ificatis formalita-
tib⁹ pl̄ificari rem. 3°. dicũt ad h̄ ꝙ nõ ſequiť iſta nõ ſunt
formaliť vnũ. g°. iſta ſunt formal̄r plura: quia aliud eſt vt
dicũt negatio pſeitatꝭ. ⁊ pſeitas negatiõis. Formalitas ãt
vt ipi dicũt importat quandã pſeitatẽ. qñ g°. diciť iſta non
ſunt formaliť vnũ: hoc nõ eſt pſeitas negõis: q: nõ ẽ ſen
ſus ꝙ iſtis p ſe ꝯueniat nõ eẽ vnũ. ſꝫ eſt ſenſus ꝙ iſta vni
tas nõ p ſe eis ꝯuenit: ita ꝙ eſt negõ pſeitatꝭ. ⁊ iõ vt dicũt
nõ ſequiť ſi aliqua nõ ſũt vnũ formaliť ꝙ ipſa ſint forma-
liť nõ vnũ vel formaliť pl̄a. Cõtra iſta intẽdo p̄mo oſtẽ
dere q̄ rõnes p̄ſtant: ⁊ ꝙ ſolõnes date nõ ſufficiũt. De
inde r̄ñdebo ad obiecta. Quãtũ ad p̄mũ ſciendũ ꝙ rõeſ
adducte in ſcđa qõne: ⁊ in iſta ducebanť ad h̄ ꝓbãdũ ꝙ in
diuis exceptis relõnib⁹ nõ ſunt aliq̄ formal̄r differẽtia ex
nã rei vel aliq̄ue formalitates ex natura rei differenteſ: q:
ſi ponanť aliqua duo talia formal̄r differẽtia ex natura rei
puta iuſticia ⁊ ſapia: auť differunt formaliter realiter aut
nõ. Si ſic: ergo ſunt due realitateſ: quarũ vna realiter nõ
eſt alia: ſicut ſatis fuit deductũ in ſecũda qõne. Si nõ: aut
h̄ eſt q: nec realiter nec formaliter dñt. ⁊ ſic habetur ꝓpo
ſitũ. ſ. ꝙ ibi nõ ſunt aliq̄ formaliť ex natura rei differentia
Aut h̄ eſt q: formaliť ⁊ nõ realiter differũt. ⁊ tũc ſequiť ꝙ
formalitas non ſit res extra aiam: q: plurificato inferiori
plurificať ſuperius: ſed ſtante hypoteſi plurificatiſ forma
litatib⁹ nõ pl̄ificanť res extra aiaꝫ. g°. formalitas nõ ꝯtine
tur ſub re ex aiam: nec erit res extra aiam. Itẽ ſaltẽ hr̄ ꝙ il
la dr̄ia nõ erit real̄r ex q̄ nõ realiť dñt. ſi dicať ꝙ nõ dr̄ dr̄ia
eẽ real̄r: q: ſint ibi pl̄es res. ſed dr̄ eẽ dr̄ia ex nã rei: q: hꝫ or-
tũ a re. Querã ſm q̄ gen⁹ cãe hꝫ ortũ a re ⁊ ſm q̄ dedu-
ctũ eſt in ſcđa qõne: nec inueniri poterit nec ſingi. ⁊ ō hoc
ſic ptranſeo: q: ibi ſatis dcm̄ eſt. aut h̄ eſt: quia illa dñt re
aliter: ſed nõ formaliter: ⁊ tunc habetur plus ꝙ̄ ꝓpoſituꝫ:
q: tũc habeť ꝙ eſſent diuerſe res ⁊ non diuerſe formalita
tes. Q̄ ergo dr̄ p̄mo r̄ñdendo ad rõnẽ iſtam. ſ. aliq̄ non
eſſe vnũ formaliter vel eſſe plura formaliter ex natura rei
hꝫ duas cãs veritatis. ſ. diuerſitatẽ realeꝫ ⁊ ꝯtinentiã plu-
riũ virtualẽ: nõ vꝫ: q: nulla ꝯtinentia pluriũ niſi ſint plu-
ra realiter: ⁊ p ꝯñs plures res. ſufficit ad h̄ ꝙ aliq̄ dicãtur
differre formaliť realiter ex natura rei vt dcm̄ eſt. vñ falſũ
eſt ꝙ due tales cãe veritatꝭ p̄nt poni de dicta ꝓpõne. Se
cũdũ etiã q̄ dr̄ ꝙ multiplicato exceſſo nõ multiplicať q̄
excedit ſi intelligať de eo q̄ excedit ſicut ſupius excedit i
feri⁹: falſũ eſt: q: pl̄ificato inferiori pl̄ificať ſupius. ſic autẽ
res extra aiam excedit q̄cunq̄ꝫ reale extra in ſpãli ſuptuꝫ
loquẽdo aũt de eo q̄ excedit: ſic totũ integrale veritatẽ hꝫ
q̄ dr̄ dũ tñ ꝯtineat aliqua pl̄a quoꝝ vnũ realiť nõ eſt alte
rũ: q̄ nõ hꝫ locũ i re ſimplici. Q̄ aũt dicũt tertio: ꝙ ſi ali-
qua nõ ſũt vnũ formaliter ꝙ nõ ſequitur ꝙ ſint plura for
maliter: q: ad negationẽ pſeitatis nõ ſequiť pſeitas nega-
tiõis ⁊c̄. nihil facit ꝯtra rõnẽ p̄dictã: q: ſaltẽ habem⁹ negati
uã verã. ſ. ꝙ illa vꝫ eſſentia ⁊ relõ vel q̄cũq̄ꝫ attributa non
ſũt dr̄ia formaliť. ⁊ habem⁹ etiã ꝙ nõ ſunt pl̄es formalita
tes: nec plus p illud habeť niſi ꝙ vnitas taliũ. ſ. iuſticie et
ſapie in deo nõ eſt vnitas p ſe. ⁊ ſic tolliť diuerſitas forma
litatũ. reputo etiã eſſe falſũ q̄ aſſumiť. ſ. ꝙ iuſticia ⁊ ſapiẽ
tia in deo nõ ſint vnũ p ſe dũmodo redupliceť totum ag-
gregatũ ſub hoc ſenſu iuſticia diuia in eo q̄ diuina eſt ſa-
pientia. Modo reſtat r̄ñdere ad argumenta in oppoſi-

tum. Ad p̄mũ g°. dicendũ ꝙ eodẽ mõ ꝯſtat ꝙ relatio ⁊ ſuũ
fundamẽtũ differãt formaliť realiter ſicut ꝯſtat ꝙ ſint di-
uerſe res. Ad illud q̄ adduciť ꝙ ſe totis dñt dicendũ
ꝙ verũ eſt ſm rõem. q: rõ vni⁹ p̄dicamẽti nõ ẽ rõ alteri⁹.
Quõ aũt differãt ſm rem uel nõ differãt patebit in qõne
de diſtinctiõe p̄dicamẽtoꝝ. Ad ſecũdũ dicẽdũ ꝙ minor
eſt falſa. q: lꝫ ſm rem ſimpl̄r ſit idẽ formaliť realiť: non tñ
ſequiť ꝙ ſit idẽ ꝯceptibiliť. i. vno mõ tm̄ ꝯceptibile. et qñ
tu dicis ꝙ nõ. q: nõ eſſent corr̄ñdentia illis diuerſis ꝯce-
ptib⁹. dico ꝙ imo. q: illa res in ordine ad diuerſa re ex mi
det illis ꝯceptib⁹. Et qñ dr̄ ꝙ nõ. q: illa corr̄ñdẽtia debẽt
eſſe in illa re q̄ ꝯcipiť. dico ꝙ illa corr̄ñdentia debent eſſe
in illa re ſiue ꝯuenire illi rei q̄ ꝯcipiť: uel ꝯcepte ſm ſe: uel
in ordine ad aliud. Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ ſi accipiať excedẽ
pro nõ depẽdere: ⁊ nõ excedere ꝓ aptitudine informandi
tũc ma. eſt falſa. q: idem ⁊ ſm idẽ formaliť realiť eſt natuꝫ
informare mãm ⁊ nõ depẽdere ab ea. ⁊ hoc q̄tũ ad animã
rõnalem. Si aũt accipiať excedere ⁊ nõ excedere ꝓ depen
dere a mã: ſic ma. eſt vera ſꝫ minor erit falſa q̄tũ ad hoc ꝙ
dr̄ aiam ſm ꝙ eſt forma corpis nõ excedere mãm: dũmo
do ſiat reduplicatio ei⁹ q̄ informat corpus. nam ſm illã
entitatẽ quã informat corp⁹ nõ dependet a mã: lꝫ nata ſit
informare eã. Ad quartũ dicẽdũ ꝙ mi. eſt falſa: hoc. ſ. ꝙ
albedo i eo ꝙ color eſt obiectũ adequatũ viſus. q: albedo
nullo mõ eſt obm̄ adequatũ viſus: ſꝫ bñ verũ eſt ꝙ color eſt
in eo ꝙ color eſt obm̄ adequatũ viſus: ſi tñ ſolus color eſt
viſibilis. nõ aũt albedo eſt obm̄ adequatũ viſus nec in eo
ꝙ albedo nec in eo ꝙ color. Cã aũt hui⁹ eſt: nõ q: color et
albedo dicãt diuerſas realitates realiť in eodẽ: ſꝫ q: color
põt accipi ꝓ aliq̄ colore realiť diuerſo ab albedine. Ad
p̄mũ aũt q̄ arguiť in ſpãli de relatiõe ⁊ eſſentia: dicendũ
ꝙ differre q̄ dat relatio ⁊ ꝯuenire q̄ dat eſſentia ſunt idẽ
realiť formaliť ⁊ inť ſe. nam eẽntia p̄ris eſt eſſentialiť ſua
relatio qua differt a filio: ſed nõ ſunt vnũ adequate. q: nõ
cuicũq̄ꝫ ꝯuenit eſſentia cõuenit ⁊ relatio. ⁊ hoc ſufficit ad
hoc ꝙ vnũ det differre ⁊ aliud conuenire. Et qñ dr̄ ꝙ ſi nõ
ſunt vnũ adequate ex nã rei aliquo mõ dñt ex nã rei. di-
co ſicut dictũ eſt in ſecũda qõne ꝙ eo mõ quo nõ ſũt vnũ
adequatũ ex nã rei: eo mõ dñt ex nã rei ⁊ realiter. q: ſicut
ex nã rei nõ ſunt vnũ ꝯuertibiliť realiť: ita ex nã rei diffe-
runt realiť. ⁊ lꝫ ſint inť ſe idem re: tñ vnũ coꝝ ꝯuenit reali
ter alicui rei cui nõ ꝯuenit alterũ. Ad ſecũdũ dicẽdũ ꝙ
minor eſt falſa. q: aialitas ⁊ rõnalitas in hoie nõ dñt rea-
liter nec ex nã rei. Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ nihil ꝓhibet
idem p eandẽ realitatẽ magis ⁊ min⁹ ꝯuenire cum aliq̄b⁹
duob⁹ differẽtib⁹ ſpecifice. ⁊ iõ nihil ꝓhibet hoiem p ean
dem realitatẽ magis ꝯuenire cum hoie ꝙ̄ cum bruto. Ad
aliud q̄ dr̄ vlteri⁹ ꝙ hõ ⁊ brutũ nõ p̄nt p idem ꝯuenire et
differre: dicẽdũ ꝙ falſum eſt. q: nihil ꝓhibet aliqua duo
p eandẽ realitatẽ ꝯuenire ſm rõem ⁊ differre ſm rem. Et
de his qualiť poſſint eẽ magis patebit qñ tractabiť de di-
ſtinctiõe p̄dicamẽtoꝝ. Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ illa rõ dupl̄r
deficit. Primo. q: eſſentia diuina ⁊ relatio nõ ſunt ꝓprie lo
quendo in aliq̄ p̄dicamẽto: ſicut nec iuſticia ⁊ ſapiẽtia ei⁹
ſũt in aliqua ſpecie. ⁊ iõ ibi ꝓprie loquẽdo nõ ſunt plura p̄
dicamẽta. 2°. q: qñ dr̄ ꝙ duo p̄dicamenta dñt ſe totis p̄t
quõ debeat intelligi in ſolutiõe p̄mi argumẽti facti de for
malitatib⁹ in cõi. Ad quartũ dicẽdũ ꝙ ꝓ tãto Aug⁹. in-
telligit nõ eo pater quo de⁹. q: p̄rnitas ⁊ diuinitas nõ ſunt
ꝯuertibiliť idẽ. q: nõ cuicũq̄ꝫ ꝯuenit realiť diuinitas ꝯue
nit p̄rnitas. ⁊ hoc voluit dicẽ: nõ eo pater quo de⁹. nõ aũt
voluit dicẽ quin p̄rnitas ſit realiť diuinitas. alioq̄n ꝯdice
rer ſibi ipſi. q: ipſe dicit ꝙ ꝓpter ſũmã ſimplicitatẽ diuinã
de⁹ eſt q̄cq̄d hꝫ: excepto hoc ꝙ vnũ correlatiuoꝝ hꝫ aliud
nec ẽ illud. ſicut p̄r hꝫ filiũ nec ẽ fili⁹. vñ ſm hoc p̄r uel de⁹
hꝫ p̄rnitatẽ ⁊ eſt p̄rnitas ⁊ hꝫ diuinitatẽ ⁊ ẽ diuinitas: ⁊ diuinitas
etiã eſt p̄rnitas. Ad rõnem i oppoſitũ pꝫ. q: p intelligẽ⁊
velle nõ põt ibi ꝓbari quecũq̄ꝫ dualitas: ut. s. ꝓbatũ eſt.

Ad ſecũdũ ſic ꝓcediť. et arguiť ꝙ in diuis pſona
producẽs ſit realiť p̄or pſona ꝓducta. q: inť ꝓdu
cens ⁊ ꝓductũ ẽ ordo real̄r. ſꝫ oĩs ordo vr̄ impor
tare p̄us ⁊ poſteri⁹. g°. ⁊c̄. mi. ſuppõiť. ꝓba°. ma.
q: ordo q̄ eſt in diuis inť ꝓducẽs ⁊ ꝓductũ: aut intelligiť
ſm rẽ: aut ſm rõem tm̄. ſi ſm rem: hr̄ ꝓpoſitũ. ſi ſm rõem

intelligēdi tantū. ꝯ̃: qꝛ ordo qui ē int̃ ꝓducēs ⁊ ꝓductum nō eſt eiuſdē ad ſeipm̄. q̄ꝛ nulla res ꝓducit ſeipam. ſꝫ or/do rōnis pōt eē eiuſdē ad ſeipm̄ g̊ ⁊c̄. Preterea in eis q̄ nō habēt ordinē realē ſicut indiuidua ei⁹dē ſpēi nō ē aliq̄ multitudo determiata q̄n q̄cunqꝫ data poſſet eſſe maior ſicut pꝫ in hoīb⁹ ſꝫ in diuis eſt cert⁹ numer⁹ ita ꝙ ipoſſi bile ē eē maiorē vl̄ miorē. g̊ in eis ē ordo realis ſ̄m ſe. ꝓ/ma aug⁹. de tri. ca. dicit ꝙ ipoſſibile ē ꝙ aliq̄d ꝓducat ſe ipm̄ vl̄ in creatur̄ vl̄ in diuis qꝛ idem eſſet p̄us ⁊ poſteri us ſeip̄o. aut g̊ intēdit loq̄ de pri⁹ ⁊ poſteri⁹ re. aut de p̄⁹ ⁊ poſteri⁹ rōne. Si de p̄us ⁊ poſteri⁹ re hētur ꝓpoſitum ſcꝫ ꝙ ꝓducēs eſt p̄us re ꝓducto in diuis. Si ſcḋo mō. ꝯ̃. q̄a tūc ſeq̄ret̃ ꝙ ꝓpō aug⁹ eſſꝫ falſa. ſ. ꝙ idē nō p̄t eē pri⁹ ⁊ poſteri⁹ ſeip̄o qꝛ loquēdo de p̄us ⁊ poſteri⁹ ſ̄m rōnē idē pōt eē pri⁹ ⁊ poſteri⁹ ſeip̄o. In ꝯ̃rium ē auctoritas ana thaſij q̄ dicit ꝙ in trinitate nihil pri⁹ aut poſteri⁹. Itē ar/guit rōne qꝛ ſi ē aliq̄d pri⁹. aut q̄tū ad abſoluta: aut q̄tum ad relatia: nō q̄tū ad abſoluta: nā omia abſoluta ſūt vnū in diuis: ſꝫ eiuſdē ad ſeipm̄ nō ē ordo realis. nec etiā q̄tū ad relatiua: qꝛ omia relatia ſūt ſil̄ natura g̊ ⁊c̄. Rn̄ᵒ ad euidētiā iſti⁹ q̄ōnis intēdo facē q̄ttuor: primo ponā opi/nionē quorūdā quā nō credo v̄aꝫ cuꝫ ſuis motiuis. ſcḋo arguā ꝯ̃tra eaꝫ. tertio ponā opinionē quā credo veram. q̄rto reſpōdebo ad motiua ꝓ alia opione. Quātuꝫ ad primū dicūt quidā ꝙ ē triplex prioritaſ ⁊ poſteritas. ſ: du ratōne: natura: ⁊ origine. ⁊ dicūt ꝙ ſicut ſil̄tas in duratōe pōt ſtare cū priori ⁊ poſteriori in naťa: ita ſil̄tas naťe pōt ſtare cū priori ⁊ poſteriori origis. Dicūt g̊ ꝙ in diuis ꝑ/ſona ꝓducēs nō ē prior ꝓducta duratōe vl̄ naťa: ſꝫ bn̄ ꝑ/ſona ꝓducēs ē prior origie q̄̄ ꝓducta. Pria duo facilit̃ ꝓ bant ⁊ rōne cōi. prio ꝙ non ē pri⁹ duratōe qꝛ omia ſūt ibi coeterna. nec etiā pri⁹ naťa qꝛ h̄ cēt q̄tū ad abſoluta: aut q̄tū ad relationes. non quantū ad abſoluta: quia omnia ſunt vnū. ⁊ eiuſdem ad ſeip̄m non eſt ordo realis. nec q̄/tum ad relatiua quia ſūt ſil̄ naťa: et vnuꝫ natura nō eſt pri⁹ altero Tertiū probat̃ duplici rōe. primo ſic. qꝛ ſicut pri⁹ et poſteri⁹ ordine nature ſe h̄nt ad ſil̄tatē duratio nis. ita pri⁹ et poſteri⁹ ordine origis ſe hēnt ad ſil̄tateꝫ in natura ſed prioritaſ et poſteritas in natura pōt ſtaē cū ſil̄tate durationis ergo prioritas et poſteritas origie poteſt ſtare cū ſimultate nature ſed ſil̄tas relatiuorū ē ſimultas nature. ergo cuꝫ ſil̄tate relatiuoꝝ poteſt ſtaē prioritas et poſteritas originis. Scḋo ſic ſ̄m auic̄. cauſa ſ̄m ꝙ cauſa eſt prior effectu: ſꝫ ſ̄m non pōt reduplicare abſolutū qꝛ cā iportat habitudinē ad effectum g̊ redupli cat ip̄m relatim. ſꝫ certū ē ꝙ illa prioritas q̄ ē prioritas re latiui nō pōt eſſe prioritas naťe qꝛ relatiua ſūt ſil̄ naťa g̊ ē prioritas origis g̊ ꝑſona producēs pōt eſſe prior ori/gine ꝑſona producta: licꝫ ſint ſil̄ naťa. Preter iſtaſ poſ ſūt adduci tres rōnes tales Primo ſic Illud a q̄ aliud de pēdet ē pri⁹ eo ſꝫ productū ut videt̃ depēdet a ꝓducente. ꝓducēs pri⁹ ē producto q̄cūqꝫ. ꝓbō mi. qꝛ illō q̄ᵒ nō p̄t eē circūſcp̄to alio a ſe: videt̃ depēdē ab illo. qꝛ vnūq̄dq̄ꝫ vide tur poſſe eē circūſp̄to ōi alio a quo nō depēdꝫ. ſꝫ ꝓductū n̄ pōt eē circūſcp̄to ōi ꝓducente g̊ ⁊c̄. Scḋo ſic qꝛ ſic pri⁹ ⁊ poſteri⁹ dicūt relatōnes oppoſitas re. ita p̄rnitas ⁊ filia tō. ſꝫ p̄rnitas et filiatō p̄n̄t ſe ꝯ̃pati in vna eēntia g̊ priori tas ⁊ poſteritas. Tertō ſic qꝛ pri⁹ in eo ꝙ pri⁹ dr̄ relatiue ad poſteri⁹ ſꝫ pri⁹ ſemp ē p̄us poſteriore. g̊ aliq̄ p̄oritas ⁊ poſteritas p̄n̄t ſtare cū ſil̄tate relatōnū. Cōtra iſtaꝫ pōnē adduco vnā rōe ꝫ tl̄cꝫ. qꝛ ā ē ibi ordo p̄oritat̄ ⁊ p⁹eri tatis in abſolutis aut in relatinis: nō in abſolutis: qꝛ oīa ſūt vnū re. ſed eiuſdē ad ſeip̄m nō eſt ordo realiſ g̊ ⁊c̄. nec etiā in relatis. Et h̄ ꝓbo duplicit̃. p̄mo qꝛ illa q̄ ſic ſe hēnt ꝙ ablato vno auffert alteꝝ ⁊ ecōuerſo ⁊ eq̄l̄r hic et inde re ⁊ intellcū inter illa nō ē ordo p̄oris ⁊ poſterioris ſꝫ oppo ſita relatiue ſ̄m ꝙ talia ſic ſe h̄n̄t. g̊ ⁊c̄. ma. pꝫ qꝛ p̄us ſaltē manet in itellectu ablato poſteriore ⁊ nō ecōuerſo. mi. āt patꝫ ſcꝫ ꝙ relatiua poſita ſe ponūt ⁊ pempta ſe ꝑimunt e/qualiter hinc ⁊ inde Scḋo quia quādo dicit̃ vna perſona origine p̄or eſt altera. iſte relatōnes prioritatis ⁊ poſteri/tatis aut ſunt idē cū paternitate et filiatōne. aut nō. ſi ſic ergo pater in eo ꝙ pater eſt p̄or: q̄ᵒ eſt incōueniēs. ſi non g̊ in diuinis eſt alia diſtinctō realis q̄̄ ꝑ relatōneſ q̄ ſunt

paternitas filiatō. ſpiratō actiua ⁊ paſſiua q̄ᵒ eſt incōueni/ens. Si dicat̃ ꝙ ibi dr̄ prius ⁊ poſteri⁹ origine: non quia origo ordinet̃ ſed qꝛ eſt cauſa ordinis. ꝯ̃tra quia ā h̄ eſt cau ſa effectiua aut fundamentalis. non effectiua nul.⁹ reſpe ctus ē p̄ncipiuꝫ effectiuū. nec fundamētal̄ qꝛ fundamētū vni⁹cui⁹qꝫ reſpect⁹ debet eſſe abſolutū Et ſic pꝫ de ſecū do principali. Quantū ad tertiū principale: p̄mo vidē/dū eſt quid orig: o importat in creaturis. ſcḋo quid in di/uis. ⁊ tertio ad q̄ōneꝫ. Quantū ad primū dico ꝙ origo in creaturis. dicit vl̄ ꝓductionē actualē vni⁹ ab altero. ſ. actōneꝫ vl̄ paſſionem: vl̄ relatōnes ꝯ̃ſ̄tes agens ⁊ paſſuꝫ et h̄ ſatis faciliter patet quia origo ꝯ̃ſequit̃ agens ⁊ pſſuꝫ in actu. ſꝫ illud quod ꝯ̃ſequit̃ agens ⁊ paſſuꝫ in actu in eo ꝙ hui⁹ōi eſt vl̄ actō ⁊ paſſio. puta ꝓducere ⁊ produci. vel relatōnes ꝯ̃ſ̄tes ea ergo ⁊c̄. Vtꝝ āt actō ⁊ paſſio ſit ipſa forma ꝓduca i paſſo l̄ ſint reſpcūs mutui agētiſ ad paſſū ⁊ eꝯ̃uerſo l̄ q̄l̄r ſe hēant dicet̃ i q̄ꝯ̃e ō diſtictōe p̄dicamtoꝝ

Quantū ad ſcōm ꝑtinens ad iſtū articulū. ſ. quid dicat origo in diuinis: dico ꝙ origo in diuinis dicit relationē: ⁊ hoc ꝓbo: quia aut dicit abſolutū aut relatū. ſi relatū ha/beo ꝓpoſitū. ſi abſolutū: ꝯ̃tra: quia aut dicit vnū abſolu/tū aut plura. ſi vnū. ergo nō eſt niſi vna ꝓductio in diuis: ⁊ ꝓducere ⁊ ꝓduci erit idē re: quod eſt falſuꝫ. ſi plura ergo plura abſoluta erunt in diuinis: ⁊ ꝑſone in diuinis diſtin guent̃ ꝑ abſoluta q̄ᵒ eſt falſuꝫ. relinquit̃ ergo p̄mū ꝙ. ſ. di cat relatū. Et ꝯ̃firmat̃ rō qꝛ in diuinis nō eſt niſi vnicū ab ſolutū cū reſpectu a quo ali⁹ ⁊ q̄ ab alio: ſꝫ cōſtat ꝙ origo nō dicit ibi abſolutū cū ſint pl̄es origines. ergo relinquit̃ ꝙ origo dicat p̄dictos reſpect⁹ a quo ali⁹ ⁊ qui ab alio. Ex his ad q̄ōnē q̄n̄ querit̃ vtrū ꝑſona ꝓducēs ⁊c̄. dico ꝙ nul la ꝑſona ꝓducens p̄or eſt ꝑſona ꝓducta. ⁊ hoc pꝫ ex dict̄ ſpālit̃er de p̄oritate originis ꝓut in diuinis pōt accipi ori go: qꝛ ibi origo dicit rel̄ōnē: ſꝫ in eſſe relatio ut relatiuuꝫ eſt: nō eſſe pōt p̄us ⁊ poſteri⁹: ut ꝓbatū eſt ſupra. ergo ⁊c̄. Hoc etiā idē ꝓbat̃ auc̄te aug⁹ di. xxi. li. ſn̄iarū vbi dicit: nec cū dr̄ fili⁹ a patre genit⁹. oñdit̃ inequalitas nāe. ſꝫ or/do nāe: nō quo alter p̄or ſit altero: ſꝫ quo alter ſit ex alte/ro. nec pōt dici ꝙ ibi intēdit loq̄ de ordine nāe ⁊ nō origi/nis: qꝛ ibi ſimpl̄r excludit ordinē p̄oris ⁊ poſterioris: et h̄ ſit dcm̄ de q̄ōne. Ad p̄mū ergo motiuū aliquoꝝ dicēdū ꝙ oīs ordo p̄oris ⁊ poſterioris: vel ē ſ̄m p̄us ⁊ poſteri⁹ du ratiōe: vel ſ̄m p̄us ⁊ poſteri⁹ nāe. Ad cui⁹ euidētiā ſciē dū ꝙ ordo duratiōis nō diſtinguit̃ ꝯ̃ ordinē nāe: ſic ꝙ or/do duratōis nulloᵒ ſit ordo nature: imo ordo durationis eſt ordo nāe: ⁊ effectiue ⁊ fundamētalit̃. effectiue qꝛ ex nā re rū effectiue cātur: tal̄ ordo in effectib⁹ h̄n̄tib⁹ ſucceſſionē ⁊ etiā ex nā rei talis ordo fundat̃: vel qꝛ in nā coꝝ eſt habe re partē: ⁊ partem ſucceſſiue: ſicut eſt motus ⁊ tempus: et ſic ordo durationis eſt ordo nature. i. ex natura rei. videt̃ ergo mihi ꝙ ſic debeat accipi diuerſitas ordinuꝫ prioris ⁊ poſterior̄: qꝛ ordo prioriſ ⁊ poſterior̄ accipitur: aut ſ̄m moduꝫ intelligendi: aut ex natura rei extra animam. Si ſ̄m modū intelligēdi: ſic dr̄ ordo rōnis. ſi ex nā rei ex̄ ani mā: ſic dr̄ ordo nāe. ſed ordo nāe ſubdiſtinguit̃. qꝛ quidā eſt ordo cum ſucceſſione. ⁊ iſte vocat̃ ordo duratōis. ali⁹ eſt ordo ſine ſucceſſiōe. ⁊ ille retinet ſibi nomen cōe: ⁊ vo/catur ordo nāe. ⁊ iſte ſubdiſtinguit̃ ſ̄m diuerſos ordines uel cāe ad effectū: uel dignioris ad indigni⁹. ⁊ ſic de alijs. Cā aūt q̄re ordo q̄ eſt in ſucceſſione habuit nomen ſpāle eſt iſta. qꝛ ille ordo eſt maxime not⁹: adeo ꝙ vulg⁹ cōiter vix intelligit ꝑ prius ⁊ poſteri⁹: niſi p̄us ⁊ poſteri⁹ durati one. Dico ergo ad rōnem ꝙ ſupponit falſum. ſ. ꝙ ordo originis eſt ali⁹ q̄̄ ordo nāe: imo oīs ordo realis eſt ordo nāe. maxime ſi ſit ordo aliquoꝝ ordinatoꝝ per ſe. q̄ᵒ dico propt̃ aliq̄ ordinata ꝑ accn̄s. ſed veꝝ eſt ꝙ ordo nāe q̄n̄qꝫ eſt cum ſucceſſione. ⁊ tunc dr̄ ordo durationis. q̄n̄qꝫ ſine ſucceſſione. ⁊ tunc retinet ſibi nomen cōe: q̄ᵒ eſt ordo na ture. Et hoc ꝓbo. qꝛ ſ̄m te cā precedit origine effectū. ſꝫ vſqꝫ ad tp̄a iſta ordo quo cā precedit effectū dicit̃ ordo na ture. qꝛ in cauſis que ſimul ſunt cum ſuis effectibus con ſueuit dici ꝙ cā talis naturalit̃ precedit effectū talem. er/go ⁊c̄. Ad ſecūdū dicendū ꝙ Auic̄ reduplicat cauſam q̄tum ad actiuitatē illam quā importat. Et q̄n̄ dicit̃ ꝙ cā importat habitudinē ad effectū: ſi accipiat̃ cauſa ꝓ princi/

pio effectiuo: dico ꝙ nõ importat relationē formalit̃: ſed fundamentalit̃ tm̃. nõ ꝙ ipſa cã dicat fundamentalitatē: prout dicit habitudinē fundamenti ad relationē fundatã in ea: que eſt relatio rõnis tm̃. ſed dicit illã rem abſolutã in qua fundat̃ relatio. que quidē relatõ qñq; nõ h; nomē ſi diſtinctũ a ſuo fundamẽto ꝓpt̃ cãm predictã. Ad tertium dicendũ ꝙ maior eſt vera. Ad minorē dico ꝙ ꝓductum ab alio ꝓducēte differēte in eſſentia abſoluta ab eo: dependet a tali ꝓducente. ſed de ꝓducto ab alio ꝓducente cõuenięte cum eo in eadē eſſentia abſoluta numero et differēte ab eo ſola relatiõe nõ eſt verum. q: in correlatiuis in eo ꝙ correlatiua ſunt nõ plus depẽdet vnũ ab alio ꝙ ecõuerſo. Nec etiã ꝙtum ad abſolutũ põt eſſe dependentia int̃ talia. q: oē abſolutũ in eis eſt vnũ omnino re: ⁊ eiuſdē ad ſeipſum nõ eſt dependẽtia. Ad ꝓbationē minoris qñ dicit̃ ꝙ illud qđ nõ manet circũſcripto alio nato manere ſine ipſo: illud dependet ab illo: verũ eſt. ſ; ſic nõ eſt hic. q: facta circũſcriptione ꝓducens nõ manet ſine producto. Ad quartũ dicendũ ꝙ nõ eſt ſimile. q: in eſſe relatiuo nõ põt eſſe prioritas ⁊ poſterioritas ut relatiuũ eſt: ſicut ꝓbatũ eſt. ⁊ iõ oportet ponere diuerſitatem prioris ⁊ poſterioris in abſolutis. ꝓpt̃ qđ diuerſitas quã importat prius ⁊ poſterius nõ põt ſtare cum vnitate abſoluti. ſed diſtinctio quã importat p̃nitas ⁊ filiatio directe eſt in eſſe relatiuo. ⁊ ideo nõ ita repugnat vnitati abſoluti: ſicut diuerſitas p̃oris ⁊ poſterioris. Ad quintũ dicendũ ꝙ qñq; vtimur hijſdem nominibus ꝓ ipſis relationibꝰ prioritatis ⁊ poſterioritatis et ꝓ fundamento. modo accipiẽdo relationes ipſas ipſiꝰ prioritatis ⁊ poſterioritatis: vna nõ eſt prior alia: ſed ſunt ſimul nã. vnde relatio p̃oritatis nõ eſt p̃or relatiõe poſterioritatis: nec ecõuerſo. ſed accipiendo ꝓ fundamẽtis: ſic vnũ eſt prius altero. ⁊ ſic verũ eſt ꝙ prius ſemꝑ p̃us poſteritate. Ad primam rõnem factã ad p̃ncipale dicendũ ꝙ minor eſt falſa q: nõ oīs ordo ⁊ ſpecialit̃ in diuinis importat prius ⁊ poſterius. et hoc patet ꝑ Augm̃. 5. qui dicit ꝙ ibi eſt ordo. nec nõ quo alter ſit p̃us altero: ſed quo alter ex altero. Ad ſecũdũ dicendũ ꝙ l; ſicut dictũ eſt nõ ſit ibi ordo prioris ẜm rem: eſt tñ ibi ordo quo alter eſt ex altero per ſe. ẜm quem ordinē nõ p̃nt ibi eſſe niſi tres ꝑſone tm̃: quaꝝ vna eſt ab vna tm̃ ⁊ alia a duabꝰ. ſicut magis deductũ eſt in ſecũda q̃one. Ad auctem aũt Auguſ. vno mõ põt dici ꝙ illa auctas nõ inuenit̃ ab ipſo poſita in p̃dicto loco. Dato etiã ꝙ inueniret̃ aliquid tale dictũ ab eo: dicendũ ꝙ nõ eſt intentio Augꝰ ꝙ ꝓducens ſit prius ꝓducto qñ producẽs ⁊ ꝓductũ ſunt eiuſdē eſſentie numero. imo ad hoc ꝙ ꝓducens ⁊ ꝓductũ differant ſufficit incõpoſſibilitas relationũ eiꝰ a quo eſt alius ⁊ qui ab alio. qñ aũt differunt in eſſentia abſoluta eſt cũ hoc p̃oritas ⁊ poſterioritas realis que efficacit̃ arguũt in creaturis dr̃iam realem producentis ad ꝓductũ. ⁊ ex hac dr̃ia in creaturis ſicut ex ſigno põt argui de differẽtia diuinarũ perſonarũ. nõ aũt põt ex dr̃ia p̃oris et poſterioris argui diſtinctio ꝑſonarũ diuinarũ: ſicut ex eo qđ eſt in diuinis. q: talis dr̃ia nõ eſt ibi: nec Augꝰ intellexit eam. Sed ꝯtra p̃miſſa arguit̃ ꝓbando ꝙ actio manet in diuinis ut diſtincta ꝯtra relationem. P̃mo ꝓbat̃ ꝙ actio manet in diuinis. 2° ꝙ manet ut diſtincta cõtra relationē. Primũ probat̃ tripliciter. Primo: q: p̃ncipiatio dicit actionem. ſed p̃ncipiatio manet: q: vna ꝑſona p̃ncipiat̃ ab alia. ergo ⁊c̃. 2° q: paternitas manet in diuinis. ergo ⁊ actio. añcedens patet. ꝓbatio ꝯñtie. q: vbi manet p̃nitas manet illud qđ preſupponit̃ a paternitate. ſed actio p̃ſupponit̃ a paternitate ſicut illud ſupra qđ fundat̃. ergo ⁊c̃. Tertio: q: ratio eiꝰ qđ eſt differre manet in diuis: ſ; differre dicit actionē. ergo ⁊c̃. Secundũ. ſ. ꝙ actio maneat in diuinis ut differēs realit̃ a relatiõe ꝓbat̃ quinq; rõnibus. p̃° q: cum relatio ⁊ actio ſe totis differant ut diuerſa genera: ſequit̃ ꝙ formalit̃ ſe ipſis differãt. g° ⁊c̃. 2° q: actio dicit cauſalitatē in vno reſpectu alteriꝰ. ſed relatio nõ dicit talē cauſalitatē. g° ut videt̃ relatio ⁊ actio dr̃nt formalit̃ in quibuſcũq; ſint. 3° q: actio dicit actũ ẜm. ſ. agere. ſed relatio dicit actũ primũ. q: dicit ꝑ modũ forme: puta p̃nitas. g° ⁊c̃. ſicut p̃us. 4° q: actio dicit hoc ab hoc. ſ; relatio dicit hoc ad hoc. g° ⁊c̃.

Quinto. q: actio dicit p̃ncipiationē: ſ; relatio nõ: ſ; habitudinē. g° ⁊c̃. Et ꝯfirmat̃ poſitio ꝑ dcm̃ Simplicij ſuꝑ p̃dicamẽta vbi dicit: ꝙ q̃dã ꝯdicũt ad diſtinctiõe; ariſ. nolẽtes agere ⁊ pati eſſe relatiua. nõ recte aũt: q: eē eoꝝ nõ eſt in habitudine. Contra iſta quantũ ad h; ꝙ ponit̃ actio manere in diuinis diſtincta a relõne: arguit̃ duplr̃: p̃mo ſic: actio in diuis aut dicit aliq̃d abſolutũ aut relatiuũ. Et iſta diſtinctio p; eſſe ꝑ imediata: q: ẜm augꝰ. omne qđ eſt: aut ē aliquid ad ſe: aut ad alterũ: ⁊ ſi ad ſe eſt abſolutũ. ⁊ ſi ad alterũ eſt relatiuũ. Si ergo actio in diuinis dicit relatiũ habet ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ actio nõ manet in diuis diſtincta a relõne. ſi aũt ponat̃ ꝙ dicat aliq̃d abſolutũ. cõtra q: p̃mo ſequit̃ ꝙ in diuinis ſint aliqua abſoluta realiter diſtincta: quia ibi ſunt plr̃es origines realiter diſtincte. Scđo ſequit̃ ꝙ p̃ma diſtinctiua realr̃ in diuis ſint abſoluta: q: vbi eſt diſtinctio realis ẜm abſoluta ⁊ relatiua: ſicut abſolutum p̃cedit relatiuũ: ita diſtinctio ẜm abſolutũ p̃cedit diſtinctionē ẜm relatiuũ. 3° ſequit̃ ꝙ p̃ma diſtinctio ꝑſonaꝝ ſit ẜ; abſoluta: q: p̃ma diſtincta in diuis videnť eſſe p̃ma diſtinctiua ꝑſonarũ ſiue ſuppoſitoꝝ: que oīa ſunt falſa ⁊ ꝯtra veritatē ⁊ ꝯtra bonũ qui dicit: q: ſola relõ multiplicat trinitatē: ⁊ in eandē ſniam ꝯcordat augꝰ. in plr̃ibus locis. Si dicat̃ ad hoc ut quidã dicũt ꝙ nõ oꝫ dicere ꝙ actio ſit relõ: ſed ſufficit dicere ꝙ diſtinguat̃ ꝯtra ſubſtantiã. Cõtra q: ſi actio diſtinguat̃ ꝯtra ſubſtantiã: aut diſtinguit̃ ꝯtra ſubſtantiã ſicut relatũ ꝯtra abſolutũ. aut diſtinguit̃ ꝯtra eã ſicut abſolutũ: dicẽs ſcđam ꝑfectionē abſolutaꝫ: ⁊ quaſi ꝑ modũ accñtis ꝯtra abſolutũ: ꝙ dicit ẜm modũ noſtrum intelligendi p̃mã ꝑfectionē ⁊ ꝑ modũ ſube: ſicut ſi diſtinguamꝰ in diuis iuſticiã ꝯtra ſubſtantiã. ſi p̃mo modo habet ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ actio dicit relõnē in diuis. ſi ſecũdo mõ ſtat ad hoc ꝙ actio dicit abſolutũ: ⁊ ſequunt̃ p̃dicta tria incõueniẽtia. Scđo arguo ſic. ad cuiꝰ euidentiã ſciendum ꝙ in creaturis ut cõiter ponit̃ forma ꝓducta in paſſo ab agente eſt actio ꝓut denoiat agentē ut a quo eſt: ⁊ ꝓpter hoc differt a relõnibuſ que ſunt inter agens ⁊ paſſum. ex quo ſic arguo: vbi nõ eſt aliquod abſolutũ ꝓductũ: nõ eſt aliqua actio vel paſſio differẽs ab iſtis reſpectibꝰ qui ſũt a quo alius ⁊ qui ab alio. ſed in diuis nõ eſt aliqua forma abſoluta ⁊ ꝓducta: vel aliquod abſolutũ ꝓductũ. ergo ⁊c̃.

Ad p̃mũ ergo ꝙ ipſi adueniũt ad ꝓbandũ ꝙ actio manet in diuis. Dico ꝙ manet in diuis quantũ ad relõnē quã ipoꝛtat. qñ ergo arguit̃ ꝙ p̃ncipiatio dicit actionē. dicendũ ꝙ p̃ncipiatio nõ dicit actionē differẽtē a relatione que eſt a quo alius: q: ibi nõ põt dicere formã abſolutam ꝓductã denoiantē agentē. Ad ſcđm dicẽdũ ꝙ p̃nitas nõ p̃ſupponit actionē ut quoddã differẽs ab ea niſi ẜ; noſtrũ modũ intelligẽdi. ⁊ qñ dr̃ ꝙ imo q: fundat̃ ſuꝑ actiões dico ꝙ falſu; ē ꝓprie loquẽdo ẜm rē: imo fundat̃ ſuꝑ eẽntiã ꝓut eſt p̃ncipiũ ꝓductiuũ filij. vñ p̃nitas et generare dicũt vnã relationē ⁊ eandē ẜm diuerſos modos ſignificandi. Ad tertiũ dicendũ ꝙ dicere manet in diuis nõ quantũ ad ꝓducere actũ intelligẽdi uel aliqđ abſolutum: ſed ꝙtũ ad reſpectũ qui eſt a quo alius ꝑ modũ intellcũs quõ aũt pr̃ dicat̃ ꝓducere filiũ ꝑ modũ intellectꝰ nõ ptinet ad iſtam q̃onē diſcutere. Ad p̃mũ aũt ꝙ adducitur ad ꝓbãdũ dr̃iam actiõis a relatiõe: dicendũ ꝙ in diuinis nõ eſt aliqđ genꝰ ꝓprie loquẽdo. vñ ſicut iuſticia ⁊ ſubſtãtia nõ ptinent ad diuerſa genera. ita nec relatio ⁊ actio. Ad ſecũdũ dicẽdũ ꝙ actio nõ ponit cãlitatē: ita ꝙ ipſa ſit cã cum ſit ipſa forma effecta: ut denoiat agentē ut dictũ ē ſed bñ p̃ſupponit cauſalitatē in agẽte. ſilr̃ etiã ⁊ relõ agentis h; ſupponit l; diuerſimode. q: actio p̃ſupponit cauſalitatē agentis ſicut effectꝰ eiꝰ denoians ipm̃. ſed relatio p̃ſupponit eandē cauſalitatē ut fundamẽtũ. in diuis aũt in qbꝰ nõ ē aliqđ abſolutũ ꝓductũ: actio nõ alit̃ ſuppõit actiuitatē agẽtis ꝙ relõ. q: vtrũq; p̃ſupponit eã ut fũdamẽtũ.

Ad tertiũ dicendũ: ꝙ illa rõ nihil valet in ſe. nã illõ qđ eſt forma in ſe põt eſſe ſecũdus actꝰ reſpectu alteriꝰ: ſicut calor effectꝰ ab igne in aq̃ eſt effectꝰ ignis: ⁊ ad hoc ſequit̃ hincinde relõ. ꝯñs relõnē agentis ⁊ formã effectiuã. in diuinis aũt in q̃bꝰ nõ eſt aliqđ abſolutũ ꝓductũ. ſcđus actꝰ qui eſt ꝓducẽ nihil aliud eſt ꝙ reſpectꝰ qui ē a quo alius. vñ ibi ſcđs actꝰ ⁊ forma relatiua idē ſunt. Ad quartũ di

cendũ ꝙ relõ dicit formalit̃ hoc ad hoc ⁊ h̃ hĩ⁹: ⁊ ſm ꝙ ſũt diuerſe hitudines ſm h̃ dicit diuerſitatẽ h̃ ad hoc. vl̃ hoc ad hoc. vñ dicere ꝙ actio diſtinguit̃ ꝯtra relõnẽ: q: ſ. actõ dicit h̃ ab h̃. ⁊ relõ h̃ ad h̃. nihil eſt dictũ. Cũ an̄r. in li. de ꝓceſſiõe. ſ. ſ. dicat: ⁊ etiã oẽs ſci tractãtes de iſta mã dicãt ꝙ relões diuĩe ſunt a quo ali⁹: ⁊ qui ab alio. Ad q̃ntũ pꝫ ex dictis ꝙ ꝑncipiatio ꝓut eſt in diuis nõ dicit niſi reſpectũ eius a quo eſt ali⁹: lꝫ in creaturis ĩportet aliquam formã effectã denoĩantẽ agentẽ. Ad auctem ſimplicij dicendũ ꝙ ipſe loquit̃ de actiõe ꝓut inuenit̃ in creatur̃.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit̃ ⁊ arguit̃ ꝙ noticia creaturarũ in patre ꝑcedat ſm rõeꝫ intelligẽdi ꝓductõeꝫ verbi: q: oẽ qđ cõicat ab aliquo ꝓducẽte alicui ꝓducto: ꝑintelligit̃ in ꝓducẽte cõicãte ꝓductõi illi⁹ cui cõicat. ſꝫ noticia creaturarũ cõicat̃ a pr̃e verbo. ergo noticia creaturarũ in pr̃e ꝑintelligit̃ ꝓductionẽ verbi. Ma. pꝫ: q: q̇cq̇d hꝫ verbũ cõicat̃ ei a patre. In ꝯtrariũ eſt oĩs relatio diuĩa ad intra ꝑor eſt oĩ relõne ad extra. ſꝫ ꝓductio verbi ĩportat relõnẽ ad intra noticia creaturaꝝ relõnẽ ad extra. ergo ⁊c̃. Rñ. ad euidentiã iſti⁹ q̃õnis: ſciẽduꝫ ꝙ cũ q̃rit̃ h̃ vtrũ noticia creaturaꝝ ꝑcedat ĩ pr̃e ꝓductõeꝫ v̄bi: ꝑſuppõit̃ h̃ ꝙ pſona pr̃iſ ꝑcedat aliq̃ mõ ſꝫ rõeꝫ ĩtelligẽdi ꝓductõꝫ v̄bi: ⁊ ꝙ pr̃ia ꝓducẽs ꝑitelligat̃ ipĩ ꝓductõi: q: cũ q̃rit̃ vtꝝ noticia creaturaꝝ ꝑcedat: nulla eẽt qõ niſi pr̃ aliq̃ mõ ſꝫ rõnẽ intelligẽdi ꝑcedẽt ꝓductionẽ q̃ ꝓducit verbũ. ⁊ iõ ꝑmo videndũ eſt quõ pſona ꝓducẽs ꝑintelligat̃ ſue actiõi. ſcđo de ꝑncipali q̃õne. Quantũ ad ꝑmũ dico ꝙ q̇dã ponũt ꝙ pſona ꝓducens ꝑintelligit̃ ꝓducto et ꝓductiõi ſm ordinẽ originis: ⁊ iſta ꝑoritas ſtat ut dñt cũ ſiſtate nãe: q̇a ſimultas relatiuoꝝ in nã eſt ꝙ vnũ nõ põt eẽ ſine alio. ſed cũ hoc ſtat ordo ꝑoris ⁊ poſterioris origine q̄ ſtat in h̃ a quo alius ⁊ q̄ ab alio. Sed iſtud parũ valet. primo: q: lꝫ hr̃et aliquẽ colorẽ ꝯparando pſonã ꝓducentem ad ꝓductã. tñ nõ hꝫ aliquẽ colorẽ ꝯparãdo pſonã ꝓducentẽ ad originẽ actiuã: q: ꝑcedere originẽ eſt ꝑcedere ſm originẽ aliquã. ſed nulla origo eſt ꝑor origine actiua ꝑ quam ꝓducẽs poſſet dici ꝑor ea. g̊ pſona ꝓducẽs nõ dicet ꝑor origine reſpcũ origĩs actiue. Si dicat̃ ꝙ imo: q: ex hoc ipſo ꝙ actio eſt a ꝓducẽte ex h̃ ipſo ꝓducẽs eſt ꝑor origĩe actiua ſua actõe. Nõ valet q: ſupponit̃ ꝙ pſona ꝓducẽs ſit ſm rõnẽ intelligẽdi ꝑor ſua actiõe. ſꝫ q̃rit̃ q̇d eſt illõ qõ ꝯſtituit pſonã in eſſe pſonali ꝑintellecta ipſi origini. h̃ aũt nõ põt eſſe origo: q: origo nõ põt eſſe ꝑor ſe ipſa: nec re nec rõne. Scđo q: eſſe a quo ali⁹: ⁊ qui ab alio in diuis dicũt formalit̃ ipſas relões ꝓducẽtis ⁊ ꝓducti. g̊ ponẽ ordinẽ in pſonis ſm q̄ ab alio: ⁊ a quo ali⁹ eſt ponẽ ordinẽ ꝑoris ⁊ poſterioris ĩ eſſe relatiuo: ut relatiuũ eſt. hoc autẽ falſuꝫ eſt ſm etiã eos. Tertio ꝙ ſm aug⁹. ordo originis eſt ordo quo eſt h̃ ex h̃. nõ quo eſt h̃ poſt h̃. ſed ille ordo ĩ quo nõ eſt h̃ poſt h̃: nihil facit ad ꝓpoſitũ: q: q̃rimus de ꝑori ⁊ poſteriori. g̊ ⁊c̃. Et iõ alit̃ dr̃ ⁊ cõiter: ꝙ lꝫ ĩ diuis relõ ⁊ ipſa ꝓductio actiua: ⁊ ꝓprietas ꝯſtitutiua pſone in eſſe diſticto ab illa: ſicut eadẽ res totalit̃ nullũ realẽ ordinẽ ꝑoris ⁊ poſterioris hñtes: tñ ſm ordinẽ intelligẽdi ꝑ ſimilitudinẽ ad illa in quib⁹ iſta ſũt diſtincta re. ſicut prius intelligim⁹ pſonã in eſſe pſonali diſtincto ꝯſtitutã. ⁊ 2.° intelligim⁹ eam ut agentẽ. ⁊ 3.° ut relatã ad pſonã ꝓductam ſic etiã illa ꝓprietas relatiua ut eſt ꝓprietas ꝯſtitutiua pſone in eſſe pſonali diſtincto ꝑintelligit̃ ſibi ut eſt origo: ⁊ ut eſt origo ꝑintelligit̃ ſibi ut eſt relatio. Et ſm duo prima pſona ꝓducens ſm rõem intelligẽdi ꝑintelligit̃ perſone ꝓducte. ſm aũt tertiũ. ſ. ut eſt relatio nec re nec rõe: ꝑintelligit̃ producens ꝓducto. Sed ꝯ hoc obijciũt illi quoꝝ poſitio reprobata eſt. q: ꝓprietas illa qualitercũq̃ꝫ tu accipias eã realit̃ eſt relatio. ⁊ ſic nõ põt eſſe ꝑor relatione: nec ꝑ ꝯñs pſona ꝓducens ſm eam nõ põt eſſe prior q̄ ꝓducta. Sed iſta obiectio nulla eſt in ſe. magis etiã ꝯtra adducentes eam q̄ ꝯtra alios. Primũ patet. q: ꝑus ⁊ poſterius rõne nõ impedit̃ identitatẽ realẽ prioris ⁊ poſterioris. ſed h̃ q̃rim⁹ de ꝑore ⁊ poſteriore ſm rõnem. ergo cũ vnitate reali ꝓprietatis ꝯſtitutiue relatiõis ſtat ꝙ vna ſit rõne prior altera. ⁊ ſic patet ꝙ obiectio nulla eſt in ſe. Secundũ etiã patet. q: qõ magis formalit̃ dicit relationẽ minus põt eam ꝑcedere. ſed origo in diuinis: ꝓuta generare realit̃ dicit relationẽ ⁊ magis formalit̃ q̄ proprietas cõſtitutiua. igit̃ origo ut origo min⁹ põt ꝑcedere relationẽ q̄ ꝓprietas ꝯſtitutiua ut talis. qđ eſt directe contra eos. Quantũ ad ꝑncipalẽ q̃õnem ſciendũ ꝙ hic nõ querit̃ vtrũ noticia creaturarũ in pr̃e ꝑcedat generationẽ filij ut fili⁹ eſt. q: gñãtio ut gñãtio importat cõicationem ſubſtãtie q̄ ſubſtãtia ꝑintelligit̃ ⁊ ipſi velle ⁊ ipſi intelligẽ. et iõ queſtio nõ eſt de ꝑcedere generationẽ ut gñãtio eſt. uel filiũ ut fili⁹ eſt. ſed intelligit̃ queſtio de ꝓductiõe verbi ut verbũ eſt. q: cõicatio verbi ut verbũ eſt includit cõicationẽ noticie. Circa ergo iſtã q̃õnem ſciendũ ꝙ h̃ ſũt tres opiniones: due extreme ⁊ vna media. ꝑmo ergo ponam duas extremas cũ ſuis motiuis. 2.° q: nõ credo eas eſſe veras adducã rõnes ꝯtra eas. 3.° declarabo illã opinionem mediã quã credo eſſe verã: ⁊ ꝯfirmabo eã ſicut potero. 4.° rñdebo ad motiua ꝓ extremis opiniõib⁹. Quantum ergo ad ꝑmũ eſt quedã opinio que ponit: ꝙ noticia creaturarũ in patre precedit ꝓductionẽ verbi ſine aliq̃ diſtinctione. ⁊ hoc ꝓbant quadruplicit̃. Primo ſic: pſona ꝓducens ⁊ quicq̇d eam de neceſſitate cõſequit̃ ꝑcedit oẽm ꝓductionẽ cuius illa pſona eſt principiũ ꝓducens. ſed noticia creaturarũ de neceſſitate ꝯſequit̃ perſonã patris. ergo noticia creaturarũ in pr̃e ꝑcedit oẽm ꝓductionem cui⁹ pater eſt ꝑncipiũ: ⁊ per ꝯñs productionẽ verbi de qua ꝯſtat ꝙ pr̃ eſt ꝑncipiũ: accipiẽdo ꝑncipiũ qđ agit.

Scđo ſic oẽ illud qđ de nec̃citate ꝯſequit̃ ꝑncipiũ ꝓductiuũ in ꝓducẽte ꝑcedit oẽm ꝓductionẽ cuius illud ꝑncipiũ eſt ꝓductiuũ: ſꝫ noticia creaturaꝝ in patre ꝯſequit̃ de neceſſitate ꝑncipiũ ꝓductiuũ verbi. g̊ ⁊c̃. ma. ſupponit̃. mi. ꝓbat̃: q: noticia eſſentie in patre eſt ꝑncipiuꝫ ꝓductiuũ verbi. ſed ad noticiã eſſentie de neceſſitate ꝯſequitur noticia creaturaꝝ ſaltẽ q̄tũ ad ſuas rõnes quidditatiuas q: cognoſcẽdo eſſentiã ſuaꝫ de nec̃citate cognoſcit eas: ut ſic ergo ⁊c̃. 3.° illud qđ cõicat̃ a ꝓducente ipſi ꝓducto: et maxime ſi de nec̃citate ꝯſequat̃ ꝓducẽs ꝑintelligit̃ ipſi cõicatiõi in ipſo ꝓducẽte: ſed noticia creaturaꝝ q̄ de nec̃citate ꝯſequit̃ patrẽ: cõicat̃ verbo a patre. ergo talis noticia ĩ patre ꝑintelligit̃ cõicatiõi ſue: ⁊ ꝑ ꝯſequens ꝓductiõi. 4.° ſic illud qđ põt ꝯuenire patri: ⁊ de neceſſitate circũſcripto verbo ꝑintelligit̃ in patre ipſi verbo ⁊ ſue ꝓductioni. uel ſaltẽ nõ preſupponit v̄bũ. ſed noticia creaturarũ põt ꝯuenire ipſi patri circũſcripto v̄bo. q: pr̃ nullã noticiã habet a v̄bo ſm Augm̃ in plurib⁹ locis. g̊ ⁊c̃. Alia eſt opinio q̄ tenet aliud extremũ totalit̃: ⁊ dicit ꝙ ſimplicit̃ ꝓductio verbi ⁊ cuiuſcũq̃ꝫ pſone diuine ꝑcedit noticiã creaturarũ in pr̃e. Et ꝓbãt hoc ſex rõnibus. Prima talis eſt. ꝓductio verbi ꝑcedit ideas. ergo ⁊ noticiã creaturaꝝ. ꝓbatio antecedentis q: idee ꝯſtituunt̃ per noticiã expſſam. ⁊ ꝑ ꝯñs noticia expſſa ꝑcedit ideas. ſed noticia expſſa eſt v̄bũ. ergo verbũ ⁊ eius ꝓductio ꝑcedit ideas. ꝓbatio ꝯñtie. q: qđ ꝑcedit ꝑncipiũ operãdi ꝑcedit operationẽ. ſed idee ſũt ꝑncipiũ cognoſcendi creaturas. g̊ qđ precedit ideas ꝑcedit noticiã creaturaꝝ. Ex q̄ ſequit̃ ꝙ ſi v̄bũ precedit ideas ꝙ ꝑcedat noticiã creaturaꝝ. 2.° ſic. q: ille act⁹ elicit̃ eque ꝑmo ab oĩbus pſonis cuius ꝑncipiũ actiuũ eſt eodẽ mõ in oĩbus pſonis. ſed act⁹ intelligẽdi creaturas eſt h⁹i. q: intellectus ẽ eodẽ modo in omnib⁹ perſonis. ergo noticia creaturarũ in aliqua pſona diuina nõ ꝑcedit aliã pſonam uel eius ꝓductionẽ: ex q̄ eque ꝑmo conuenit omnibus.

3.° ſic q: illud ꝑcedit in patre noticiã creaturaꝝ qđ eſſentiali⁹ ꝯſequit̃ patrẽ q̄ noticia creaturaꝝ. ſꝫ h̃ eſt gñãre. ergo ⁊c̃. ꝓbõ mi. q: remoto gñãre nõ manet pr̃ nec re nec intellectu. ſed remota creatura actuali ⁊ potẽtiali. ⁊ ꝑ ꝯñs remota noticia eaꝝ põt intelligi pr̃ manere. g̊ gñãre eẽntialius ꝯſequit̃ patrẽ q̄ noticia creature. 4.° ſic: illud qđ ꝓducit̃ ꝑ ꝑmũ actũ intelligẽdi nõ oꝫ ꝙ ſupponat ſcđm actũ intelligẽdi. ſꝫ verbũ ꝓducit̃ ꝑ ꝑmũ actũ intelligẽdi patris g̊ nõ oꝫ ꝙ ꝑſupponat ſcđm. Sꝫ ꝑm⁹ act⁹ intelligẽdi ipſi⁹ patris eſt intelligẽ eẽntiã. ſecũdus aũt eſt ĩtelligẽ creaturã. g̊ illud qđ ꝓducit̃ ꝑ intelligẽ eẽntiã: nõ oꝫ ꝙ ꝑſuppõat noticiã creature. ſꝫ verbũ ꝓducit̃ ꝑ actũ intelligẽdi eẽntiã g̊ ⁊c̃. 5.° ſic: ars ꝑintelligit̃ cognitiõi artificiatoꝝ. ſꝫ verbum eſt ars patriſ ⁊ creature ſunt artificiata. g̊ ⁊c̃. 6.° ſic noticia omniũ illoꝝ q̄ realit̃ ſũt in diuĩs ꝑcedit noticiam

cuiuſcūq̨ꝫ creati vel creabilis. ſꝫ noticia p̄ſupponit eē obi cogniti. g° noticia creaturaꝝ p̄ſupponit quicq̄d ē realr̄ in diuinis. ⁊ ꝑ ꝯñs p̄ſupponit oēꝫ ꝓductōeꝫ diuinaꝝ ꝑſonaꝝ. et ꝺꝫ p̄mū de iſta q̄ōne p̄ncipali. ¶ Quantū ad ſcōm intēdo arguere ꝯ̄ vtrāq̨ꝫ opionē. ⁊ p̄mo ꝯ̄ p̄maꝫ ſic: q2 vr̄ mihi ꝙ illa rō qua dr̄ ꝙ verbū ꝓducit̄ ꝑ p̄mū intelligere ſalteꝫ q̄tū ad hoc ꝙ verbū eſt rep̄ñtatiuū p̄ris ⁊ eēntie eius ſtat ⁊ ꝯcludat ꝙ noticie create p̄intelligit̄ ꝑfecta noticia eſſentie ſm̄ ſe ⁊ in ſe: ſicut magiſ patebit in ſequēti q̄ōne. ſꝫ iſti noticie oꝫ dare verbū correſpondēs. g° verbū ut ſic p̄cedit noticiā creature. ¶ Ad iſtud rñdet̄ dupl'r. p̄mo q2 nulla ꝑſona ꝓducit̄ ꝑ intelligere: ſed ꝑ dicere. iſta rñſio non ſufficit: q2 lꝫ nulla ꝑſona ꝓducat̄ ꝑ intelligere ſicut ꝑ ipſaꝫ ꝓductionē actiuā uel paſſiuā cū ꝑ intelligere aliq̄d ꝓducitur ſicut ꝑ actiuū p̄ncipiū. ꝑ dicere aūt ſicut ꝑ actionē: ſicut calefactū nō ꝓducit̄ in eſſe calefacto: ꝑ calere uel calidū eſſe agētis. ſed ꝑ actionē que eſt calefacere: tñ ꝑ calidū eē agentis ſiue ꝑ calorē ꝓducit: ſicut ꝑ p̄ncipiū actiuū. 2° rñdet̄ ſic: q2 p̄m9 ⁊ ſcōs act9 intelligēdi nō accipit̄ in ordie ad p̄mū ꝓductū: ſed in ordine ad p̄mū ⁊ ſcōm obm̄. Iſta etiā rñſio nō ſufficit: q2 ſicut p̄m9 ⁊ ſcōs act9 accipiunt̄ i ordine ad p̄mū ⁊ ſcōm obm̄: ita oꝫ accipe corrñdent̄ duo v̄ba ſm̄ rōnē: quoꝝ p̄mū verbū corrñdeat p̄mo actui. ⁊ ſecūdū ſcōo. ⁊ p̄mū verbū ſm̄ rōnē intelligēdi p̄intelligit̄ ſecūdo actui: ⁊ verbo corrñdenti ſibi. ⁊ hoc magis patebit i declaratiōe medie opionis. 2° arguit̄ ſic ex pte ydearū: ſꝫ nō ſicut alij. illud q̄ð pōt eſſe circūſcripta oi ydea nō p̄ſupponit ꝓductionē creaturaꝝ: ſed ꝓductio verbi eſt h9i. ergo ⁊c̄. ꝓbō ma. q2 q̄ð pōt eſſe circūſcripto p̄ncipio opatōnis nō p̄ſupponit opationē. ſꝫ ydea eſt p̄ncipiū opatiōis noticie creaturaꝝ. ergo q̄ð pōt eſſe circūſcripta ydea nō p̄ſupponit noticiā creaturaꝝ. ꝓbō mi. q2 poſito illo actu intelligendi q̄ pōt eſſe circūſcripta ydea: verbū corrñdens illi pōt poni circūſcripta ydea. Sꝫ actus intelligēdi eēntiā ut eēntia eſt cui correſpondet verbū ut eſt rep̄ñtatiuū eēntie: pōt poni circūſcripta omni ydea. g° ⁊c̄. Ad hoc ꝓbo mi. iſti9 rōnis: q2 circūſcripto eo ꝙ nec eſt ꝑ ſe obm̄ alicuius determinate noticie. nec p̄ncipiū eius pōt eſſe illa noticia. ſed ydea nō eſt p̄ncipiū cognoſcēdi diuinā eſſentiaꝫ nec noticia diuine eēntie hꝫ ydeaꝫ ut ꝑ ſe obm̄. g° ⁊c̄. Sic pꝫ ꝙ ꝓductio verbi ut eſt rep̄ñtatiuū diuie eēntie non p̄ſupponit noticiā creature abſolute: ⁊ ſm̄ ſe. g° nō p̄ſupponit eā ut in determinata ꝑſona: puta in patre: q2 eſſe alicui9 in aliqua ꝑſona p̄ſupponit eſſe ei9 abſolute. 3° arguo ſic ⁊ fuit ſexta rō oppoſite opionis: q2 oē q̄ð eſt realit̄ in diuinis ꝑ p̄us eſt obm̄ noticie diuie q̄ q̄cunq̨ꝫ creatura exñs uel poſſibilis. ſed ois ꝓductio ꝑſonarū eſt realit̄ intra. ergo ⁊c̄. mi. pꝫ. ma. ꝓbat̄: q2 q̄to aliq̄ð obm̄ intelligibile hēt magis neccio ⁊ ꝑ ſe hītudinē ad per ſe ⁊ p̄mo obiectuꝫ alicuius noticie: tanto per prius eſt obiectum illius noticie. Sed omne q̄ð eſt intra in diuis magis ꝑ ſe ⁊ neccio habꝫ cōnexinem ⁊ hītudineꝫ ad p̄mū ⁊ ꝑ ſe obiectū noticie diuine q̄ð eſt eius eēntia q̄ quodcūq̨ꝫ creatū vel creabile ꝙ eſt extra. g° noticia cui9cūq̨ꝫ exiſtētis intra p̄or ē noticia creature. ſꝫ noticia creature p̄ſupponit eē obiecti ꝯgniti. g° ois ꝓductō ⁊ omne quod eſt i diuis nō dicēs hītudieꝫ ad extra p̄us eſt omni noticia creature. Ad hoc dicit̄ dupliciter. p̄mo quia licet creature ſint poſteriores omibuſ que ſunt in diuis realiter nō tamē oportꝫ ꝙ noticia creaturaꝝ ſit poſterior. Sed noticia eoꝝ que ſunt in deo non poteſt p̄cedere illa ⁊ iō poſterioritas creature ad illa. non ꝯcludit poſterioritatē noticie creaturaꝝ ad noticiā illorū. Iſta reſponſio nō ſufficit q2 nō arguit̄ ꝙ noticia diuinorū p̄cedat noticiā creature ꝓpter poſterioritatē ineē. ſed ꝓpter hoc ꝙ diuina quecūq̨ꝫ intranea ut talia ſūt in rōe obiecti terminātis: p̄us termināt noticiā diuinā q̄ q̄ðcūq̨ꝫ obiectū terminatū ⁊ ex hoc ſequit̄ ꝙ cuꝫ ſm̄ eos ⁊ ſm̄ v̄itatē omia diuina que ſūt intra vel ſimpl'r ſunt cū ſua noticia vel p̄ecedūt ſuā noticiaꝫ ꝓut terminat̄ ad ea ut ad obiecta quia oia diuina non dicētia reſpectū ad extra in exiſtentia ſua p̄cedūt noticiā creature. Scōo reſpondet̄ ad hoc ꝙ licet terminatō noticie diuine ad creaturam ut ad obiectū cognitū ſit poſterior eiuſdē noticie ad diuina intra tamē ille actus quo creature cognoſcunt̄ in ſe ⁊ abſolute acceptus non eſt poſterior noticia diuinaꝝ h̄ non ſufficit quia nō querit̄ de actu intelligēdi dei ꝓut eſt q̄dā res in ſe ſed ꝓut terminat̄ ad tale vl' tale obiectū. et ſic videtur mihi ꝙ p̄ma poſitō nō ſtet. ¶ Contra ſcōam arguo ſic. q2 illud quod idē numero q̄ð ē in ꝓducēte ⁊ ꝓducto p̄intelligit̄ in ꝓducente ipſi ꝓductioni qua cōicat̄ ⁊ maxime. ſi alio mō nō pōt haberi a producto q̄ ꝑ ꝓductionē illā. ſed noticia creaturaꝝ ſic ſe habet reſpectu verbi vt v̄bū repreſentatiuuꝫ eſt creature g° noticia creaturaruꝫ in patre p̄cedit ſm̄ rōnem intelligendi ꝓductōnē verbi. vt ſic videt vt ꝓductio verbi vt ē rep̄ñtatiuū creaturaꝝ. Dico āt illud idē numero quia ſi ꝓducēs cōicet ꝓducto nō aliquod abſolutū idē nuō exñs in eo ſꝫ aliud. nō oportet p̄intelligere cōicatū ipſi cōicatōni imo magis ecōuerſo, ſicut calor effectus in aqua nō p̄intelligit̄ ipſi calefactioi ſꝫ magis ecōuerſo. Dico āt ſi aliter nō pōt haberi a producto niſi ꝑ productionē quia ſi ꝑ impoſſibile aliquid eſſet idem numero in producēte et ꝓducto. q̄ð tamē habet a ꝓducto non per ꝓductionē nō tamē oportꝫ p̄intelligere i producēte añ productōnē ex quo ꝑ productōnē non habet̄. Sed ex quo nō poteſt haberi niſi per productōeꝫ: oportet ipſum añ ipſam ꝓductionē p̄intelligi in producente. Dico āt ꝓut verbū eſt rep̄ñtatiuū creature. quia productio verbi ꝓut eſt repreſentatiuū eēntie ⁊ ut ei cōicatur eēnta ⁊ noticia ei9 nō neccio preſupponit noticiam creature nec in ſe nec in patre. ſed ꝓut eſt rep̄ñtatiuū creature ⁊ ꝓut ꝓductio eius ē cōicatio noticie creature preſupponit noticiaꝫ creature in patre. ⁊ ſic maior patet ex iſtis declarationib9. mior aūt ſatis patet de ſe quia ꝯſtat ꝙ eadē noticia creaturaꝝ nuō eſt in patre ⁊ filio ⁊ ꝙ filiuſ non habet eam niſi ꝑ cōicationē factā a patre. Dicet̄ forte ad h̄ ꝙ pater cōicat filio noticiā creature non in ſe ſꝫ inq̄tum cōicat ei virtutem elicitiuā p̄dicte noticie. Et ideo non oportet ꝙ noticia illa p̄cedat in patre ꝓductionē verbi. ſꝫ bñ oportet ꝙ p̄ncipiū eliciendi noticiaꝫ creature p̄cedat in patre ſm̄ rōnem intelligendi productionē verbi non tamen oportet ꝙ p̄cedat illud principiū ut eliciēs actum ſicut de principio creandi reſpectu creature p̄cedit in patre ꝑ productionē verbi. Contra hoc ē ꝙ pater ꝑ principiū illud: aut poteſt elicere noticiā creature añ productionem verbi. aut non. ſi ſic. ergo principiū eliciendi ut eliciens intelligit̄ in patre ante ꝓductionē verbi. ſi nō ergo videt̄ ꝙ pater habeat a filio noticiā creaturaꝝ quod eſt falſuꝫ g° ⁊c̄. Dicetur ꝙ non ſequit̄ patrē habere a filio noticiā. ſꝫ ꝙ ꝑ prius producere verbū ꝯſequatur eēntiaꝫ patriſ q̄ elicere noticiaꝫ creaturaꝝ. non q2 verbū ſit rato ſibi eliciendi noticiā creaturarū. ſed quia producere verbū magiſ neceſſario ꝯſequitur eēntiam q̄ elicere noticiam creature. Nō ſufficit quia licet ut eſt rep̄ñtatiuū eēntie p̄cedat eēntiaꝫ vt eſt elicitiua noticie creature. quia magis neccio ꝯſequit̄ eēntiā ipſam q̄ elicere noticiā creature. tamē verbū ut eſt rep̄ñtatiuū creature. nec ꝓductō eius ut eſt cōicatio talis rep̄ñtationis non magis neceſſario nec prius ꝯſequit̄ eēntiā q̄ elicere noticiā creature. Dicetur forte ad h̄ ꝙ non oportꝫ ꝙ productio verbi ut ē rep̄ñtatiuū creature p̄ſupponit noticiam creaturaꝝ in patre quia in ꝓductione v̄bi cōicatur ipſi noticia creaturarū. nō in ſe ſꝫ in ſuo principio elicitiuo ꝓductio v̄bi preſupponit in patre principiū elicitiuū ipſi9 noticie nō ipſam ſicut productio v̄bi non preſupponit creare in patre ſꝫ principiū creandi. Iſtud non valet. p̄mo. quia de rōne dicentis eſt preintelligere illud ſaltē ſimplici noticia: de quo format v̄bū. et ideo prius intelligitur pater ut ſimplici vel eēntiali noticia intelligens creaturā q̄m producens v̄bū ut rep̄ñtatiuū creature. Scōo q2 ſicut principiuꝫ eliciendi illā noticiaꝫ preintelligitur in patre. ita etiā elicere illā in patre preintelligitur ei q̄ð eſt elicere eaꝫ in v̄bo ⁊ ꝑ ꝯſequēs illud elicere in patre p̄intellexit productionē v̄bi prout eſt cōicatio talis principij cum elicitōne talis noticie. Quō autē additur de creatione. Dico ꝙ nō eſt ſimile quia creare denominat deum creantē denominatiue extrinſeca a ſuo effectu quia creare nihil aliud eſt q̄ habere aliquid creatum a ſe. et ideo ille actus non poteſt cōicari niſi inquantū cōicatur v̄tuſ que ē cā creature

ſed noticia creature eſt aliquid formalit̃ exñs i deo ⁊ iõ ñ
ſolū principio noticie ꝯpetit cõicari ſed etiā ipſi noticie.
Sic ergo neutrā iſtaꝝ opinionū credo eē verā Tercia
opinio media ē quā credo eſſē verā Ad cuiꝰ euidētiā pre
premitto tres diſtinctões. pma quia ſicut ponūt duo ob
iecta noticie diuine. ipſa eēntia ⁊ ipe creature relucentes
in ea. ita ponunt due noticie ſm rõnem ⁊ ſicut due noti
cie ſm rõnē ita duo verba ſm rõnē. ⁊ due differētie. ⁊ ſic
noticia eēntie ut eēntia eſt ſm rõnē precedit noticiā crea
ture. ita etiā differētie ut eſt ꝓductio verbi repñtiui eēn
tie ⁊ etiā ipm verbū ut ē repreſentatiuū eēntie ꝑintelligit
ipſi dr̃e ⁊ ipi ꝟbo ꝓut dr̃e eſt productio ꝟbi repſentatiui
creature. Scđa diſtinctio eꝙ verbū põt ꝯſiderari dupli
citer. ſ. vł ut eſt repñtatiuū ꝑ modū verbi qđ ē ei ꝓpoſituꝫ
vł pro ut eſt ſuppoſitū habēs entiā ⁊ noticiā ⁊ quodcūqꝫ
diuinū ſibi cõicatū. Tercia diſtinctõ eſt ꝙ aliquid poteſt
dici ꝑus cõuenire alteri dupliciť. vno mõ quia illud priꝰ
eſt rõ poſterioris. ſicut calor prius ꝯuenit igni ꝗ calefacce
re. alio mõ nõ quia vnū ſit rõ alteriuſ. ſꝫ quia vnū magis
de neceſſitate ꝯſequiť ipm ꝗ alterū. ſicut ſi ponamꝰ ꝙ hu
miditas ꝑ prius cõuenit aque ꝗ frigiditas. Dato ꝙ frigi
ditas nõ ſit ratio hūiditatis. His ꝑmiſſis reſpondeo ad
queſtionē ⁊ pono tres ꝯcluſiones Pria eſt qꝛ noticia cre
ature in ſe nec in patre ꝑcedit ꝓductionē. verbi. vel ꝟbū
vt repſentatiuū eēntie: vł ut eſt ſuppoſitū hñs noticiā ip
ſius eēntie. Sed potius ecõuerſo. ſ. ꝙ ꝟbū precedat no
ticiā creature. Secūda ꝯcluſio ē ꝙ ꝟbū etiā ut ē repñta
tiuū eēntie non precedit noticiā creaturaꝝ in patre ut rõ
eliciēdi Tercia ꝯcluſio ꝙ accipiēdo ꝟbū ut ē repñtatiuū
creature. ⁊ etiā ut ē ſuppoſitū hñs noticiā creture ab alio
ut ſic noticia creature in patre ꝑcedit ꝓductionē verbi ut
ratio ꝓducēdi. Pria ꝯcluſio probať ſic talis debꝫ eē ordo
ſm rõnē inter differētia rõne qualis ordo eſſꝫ inter ea ſi
differrent re. ſꝫ ſi noticia eſſentie ⁊ creaturaꝝ differrēt re
noticia eēntie. ⁊ verbū ſibi corrñdēs ꝑcederēt natura vel
tēpore noticiā creaturaꝝ ⁊ ꝟbum corrñdens gͦ ⁊c. Scđa
ꝯcluſio probať ſic. quia illđ a ꝗ pater nihil habet vł accipit
non eſt patri ratõ noticie creature ſꝫ verbū eſt huiꝰ. quia
pater nihil habet a verbo vł a ſilio gͦ ⁊c. Tercia concluſio
probatur ſic etiā preter rõnes ſupra iductas: quia noticia
ſimpliciť alicuiꝰ obiecti ꝑcedit in dicēte ꝓductõeꝫ verbi đ
eodē ſed noticia creature in patre ꝯpatur ad verbum vt
eſt repñtatiuū creature ſicut noticia ſimpliciter creature
exñs in dicente verbū de eadem. Contra ꝑmiſſa arguiť.
Et primo arguiť ꝯtra diſtinctioneꝫ quadrupliciter. ꝑmo
quia vł eſt falſa vł iꝓpria. ⁊ hoc probatur ſic quia verbū
non eſt verbū niſi dicentis vł ꝑncipiū dicendi. ſꝫ creatu
ra non ꝯpatur ad verbū nec ut dicens. nec ut ꝑncipiū di
cendi. gͦ dicere ꝙ verbū põt accipi vł ut eēntie vł ut crea
ture eſt falſuꝫ ꝗtuꝫ ad vltimā partē. quia falſū ē verbū eē
ꝟbū create. Si dicať ꝙ nõ eſt ꝟbū creature ut dicētis. vł
vt ꝑncipiuꝫ dicendi. ſed ut rei pñtate ꝑ ipm. contra: quia
ꝟbum non ꝓprie diciť verbū rei repſentate ꝑ ipſuꝫ. ⁊ ſic
ſequitur ꝙ iſta diſtintõ quantū ad ſm membꝝ. vł eſt fal
ſa vł im ꝓpria. Scđo quia iſta diſtinctio nõ videtur eē ad
propoſitū quia nõ queriť de ordine verbi ad noticiā crea
ture prout eſt repſentatiuū ꝑmi obiecti ꝙ eſt eēntia diu
na vł ſecūdi obiecti quod eſt creatura. ⁊ ħ probatur qꝛ ħ ꝗ
ritur de ordine verbi ad noticiā creature ꝓut ē quoddaꝫ
ſuppoſitū productū in ſe ꝯſideratū. ſed ut ſic in eo non eſt
ordo ꝑmi ⁊ ſecūdi quia eius ad ſeipſuꝫ non eſt ordo ergo
ħ nõ queriť de ordine verbi ad noticiaꝫ creature ꝓut eſt
repſentatiuū ꝑmi vł ſecūdi obiecti. Tercio quia perfecta
noticia eēntie includit noticiā creaturaꝝ: ſed illa noticia
que includit noticiā creaturaꝝ non debet diſtingui ꝯtra
noticiā creaturaꝝ. gͦ male diſtinguitur noticia eēntie et
creature. Quarto quia ſm augꝰ. ꝟbum generať ex tota
noticia patris ſed tota noticia patris includit noticiā eſ
ſentie ⁊ creature ergo vna noticia non debet diſtingui ꝯ
aliā. Contra ꝑmā ꝯcluſionē. ſ. ꝙ ꝟbuꝫ ut repreſentatiuuꝫ
eēntie ꝑcedit etiam noticiā creaturarū in patre arguitur
ſic. quia ſi ita eēt: eſſet aliqua mutatio in patre: ſaltem ſm
rõeꝫ ſꝫ ħ ē falſū gͦ ⁊c. ꝓbatõ ꝯñtie qꝛ ſi ꝑmo itelligať pr̃ ꝓ
ducere ꝟbū ꝗ hr̃e noticiā creature pꝰ itelligiť carere no

ticia creature ⁊ poſtea hr̃e. ħ iportat mutõeꝫ gͦ ⁊c. Ad rõ
nē ꝗ ꝓbať ꝑma ꝯcluſio dicūt ꝙ illa rõ bñ ꝓbat ꝙ eēntia
ſub ꝑori rõe eſt ꝑncipiū producendi verbum ꝗ eliciendi
actum intelligendi creaturam: ſed non probat eſſentia
cum noticia creature in patre precedat productõeꝫ ꝟbi.

Ad primū iſtoꝝ dicēdū ꝙ diſtictio eſt ꝟa ⁊ ꝓpria. ad il
lud ꝙ diciť ꝯtra ħ dicēdū ꝑ interemptiõem maioris. qꝛ
ꝟbū nõ ſolū eſt verbū dicētis ⁊ principij dicēdi ſꝫ etiā rei
repñtare ꝑ ꝟbū lꝫ ñ vniuoce dicať ꝟbū dicētis ⁊ ꝟbū rei
repñtaē. ⁊ ꝙ ita ſit ꝓbo auc̃tate ⁊ rõne. auctoritate qꝛ ſꝫ
auguſtinū ꝯceptus formatus de tꝑantia eſt ꝟbū tꝑantie
ſꝫ ꝯſtat ꝙ nõ eſt ꝟbū tꝑantie niſi ut repñtare ꝑ ipm ergo
⁊c. Rõne ſic. qꝛ vere verbū eſt verbū eiꝰ ꝙ diciť verbo
Sed illud ꝙ repñtať verbo diciť ꝟbo ergo ⁊c. Ad ſm
dicēdū ꝙ qſtio querit abſolute vtꝝ notitia creaturaꝝ i pa
tre ꝑcedat ꝓductiõem verbi ⁊ ꝙ verbū ⁊ eius notitiā di
uerſimode pñt accipi ut dictū eſt ⁊ ſm vnā rõnē ꝑcedit. ⁊
ſm aliā ſequiť. ideo nõ eſt rñdendū ſimpliciter ⁊ vno mõ
ſꝫ cū diſtinctiõe mõ ꝗ dictū eſt. ꝙ aūt diciť ꝙ ħ qriť de or
dine verbi ad notitiā creature in pr̃e ꝓut ꝯſiderať vt qđ
dā ſuppoſitū ꝓductū in ſe. dico ꝙ ſic queſtio nulla eēt: qꝛ
oē ſuppoſitū diuinū ſm ſe acceptū. ſiue ut ꝓducens ſiue
ut ꝓductū prius eſt oi eo ꝙ importat hitudinē ad creatu
ras. ꝙ aūt diciť ꝙ in verbo ꝓut eſt qđdā ſuppoſitū ꝓdu
ctū nõ põt accipi ordo prioris ⁊ poſterioris quia eiuſdem
ad ſe ipm nõ eſt ordo. dicēdū ꝙ eiuſdē ad ſe ipm nõ eſt or
do realis ⁊ ſic lꝫ in verbo ⁊ in eius ꝓductiõe nõ poſſit eē
ordo prioris ⁊ poſterioris ſm rem tñ põt ibi eē ordo ſm
rationem ꝓut ſm diuerſas rõnes pñt accipi modo quo
dictū eſt. Ad tertiū dicēdū. ꝙ lꝫ ꝑfecta notitia eēntie in
cludat notitiā creature ut eādē rē loquēdo ſm rē. tñ cū ħ
ſtat ꝙ differāt ſm rõnē. vnde ſi i deo eſſet ꝓceſſus i cogni
tione obiectoꝝ ſicut eſt in nobis qñ deducimur ex cogni
tiõe vniꝰ in cognitiõi alteriꝰ. tūc cognitio eēntie nõ iclu
deret cognitõem creature ut eandē rem cū ea. ſꝫ includūt
eā ꝟtualr̃ ⁊ ut cā eius. Et ſicut in nobis reſpectu diuerſo
rū obiectoꝝ ordinatoꝝ eſt diuerſitas ordo realis notitia
rū ſm rem ita ponimus in deo ſm rõnē. Ad qrtū di
cēdū ſicut ad tertiū videlꝫ ꝙ ꝟbū ſꝫ rē ꝓduciť ex tota no
titia pr̃is. ſꝫ illa tõ notitia iportat diuerſas notitias ſm
rõnem differentes qbꝰ corrñdēt diuerſa ꝟba ſꝫ rõnem.

Ad illud ꝙ obijciť ꝯtra ꝯcluſiõem põt dici triplr̃. ꝑmo
dicēdo ꝙ illa ꝯña teneret ſi uerbū ꝑcedēt ut rõ cognoſcen
di creaturā in pr̃e. Scđo dicēdo ꝙ illa ꝯña nõ tenet niſi
ponať ſucceſſio ſm rem uel ſm rõnē inter carere notitiā
⁊ habere illā. Nūc aūt nõ ois ordo iportat ordinē ſucceſ
ſiõis ſicut ordo quātitatis ⁊ ꝗlitatis. Tertio dicēdo ꝙ ñ
eſt incõueniēs ponere mutatiõem ſm rõnē intelligēdi i
deo. ⁊ idē etiā ſeqť ſm te ſaltē de mutatiõe de nõ agere in
agere qꝛ ſm te pr̃ hꝫ ꝑus notitiā creaturaꝝ ꝗ ꝓducat ꝟ
bū. ergo in illo priori caret ħ ꝙ eſt ꝓducere ⁊ poſtea in ſe
ꝗti inſtāti ſit ꝓducēs: ⁊ ſic de nõ ꝓducēte ſit ꝓducens.

Ad rñſiõem ad argumētū dicēdū ꝙ illa rñſio includit
ꝯdictoria. qꝛ actuū illoꝝ qui ſūt ab eodē principio ille eſt
prior qui eſt ab illo principio ſub priori rõne. ſed ſm te ꝓ
ductio verbi ⁊ notitia creature ſunt ab eodem principio
. ſ. ab eēntia ⁊ ꝓductio ꝟbi eſt ab illa ſub priori rõne ergo
productio uerbi precedit: notitiā creature ſm ſe ⁊ in pr̃e
ſed tu ponis cum hoc ꝙ notitia creatuē cum eēntia i pr̃e
procedit productiõem uerbi. ergo precedit ⁊ nõ precedit.
ſequitur ⁊ non ſequiť ꝙ eſt contra dicere. Maior re
ſtat reſpõdere ad rõnes utriuſqꝫ opinionis exñie. ad pri
mā ergo rõnem prime opiniõ: ſi dicēdum ꝙ illa maior ē
falſa quādo illa productio eque neceſſario uel magis cū
ſequitur illud producens ꝗ aliud neceſſariū. nūc autem
producere uerbum non ſolū eque neceſſario. ſed magis
cum ſequiť patrē ⁊ eius eēntiā ꝗ notitia creature. Ad
ſm patet per idem quia illud principiū ꝙ eſt principium
producēdi uerbum magis neceſſario cum ſequiť dicere
uerbum ut eſt uerbum eēntie ꝗ notitia creaturarum.

Ad tertium dicendū ꝙ illa ratio non concludit niſi ꝙ
notitia crature in patre procedit uerbum ut eſt repñtati
uum ⁊ ut habens notitiam creature: ⁊ hoc concedo: nec
etiam ipſi concludunt ex forma arguendi ꝗ accipiūt. vł

oportet addere ꝙ idem numero exñs in producēte cōicetur producto qḋ ipſi non faciunt. Ad quartū dicendum ꝙ illud quod ꝯuenit patri circūſcripto filio non oportet ꝙ non ſit poſterius filio. niſi poneret ꝙ filius eſſet prior eo ut cā. ⁊ rō hui⁹ eſt. nam ablato eo qḋ cōuenit alicui p⁹ quia magis neccio nō oportꝫ auferre illud qḋ eſt poſteri⁹ q: minus neccio. ſicut ablato a celo ꝙ ſit ſtellatū. non ſeqͥt ꝙ non moueat ⁊ tamē magis neccio cōſequit celum eſſe ſtellatū ꝙ̄ moueri. Ad p̄mā rōnem alteri⁹ opinionis dicendū ꝙ illa rō de ydeis ꝓut icludit nō ꝯcludit. q: ydee quantū ad repn̄tationē creaturaꝝ non ꝯſtituūt ex opere rōnis ſed ex natura rei. ſed diſtinctō eaꝝ eſt ex ope rōnis: nec tamē oportet ꝙ iſta diſtinctō p̄ſupponat v̄buꝫ ex rōe quā illi ponūt. q: ſcꝫ ad h̄ requirit cognitō exp̄ſſa quia cognitio eque pfecta expreſſa eſt in ſolo patre ſicut in oibus diuinis pſonis. Ad ſecūdū dicendū ꝙ mior eſt falſa. ſ. ꝙ principiū eliciendi noticiā creature eodē mō eſt in pſois omnib⁹ quia i vna pſona ē non ab alia. in alia autē eſt ab alia. Ad terciū dicendū ꝙ illa rō non probat niſi ꝙ filius ut filius ⁊ in q̄ntū relatiuū non p̄ſupponit patrē ut patrē nō tamē ꝓbat ꝙ filius ut accipiēs noticiā a patre nō preſupponat prēm ut dantē ſm rōnē intelligendi. Ad quar. dicendū ꝙ illa rō ſane intellecta eſt ꝓ nobis. Ad quintū dicendū ꝙ ita bene pater eſt ars qua cognoſcuntur creature ſicut ⁊ filius ⁊ ideo rōne talis artis non oportꝫ ꝙ noticia creature in patre p̄ſupponat filiū ex iſta cā. Ad ſextū dicendū ꝙ illud eſt ꝓ nobis. Ad rōnem ad p̄ncipale ſcāꝫ patet ex dictis quia illa fuit tercia ꝓ p̄ma opinione. ⁊ per hoc patet ad queſtionem iſtam.

Poſtea querebant quedā ptinētia ad creaturas tantū: quoꝝ quedā ptinebant ad omnes generaliter. quedā ad quaſdā ſpecialit. ptinentia ad omēs generalit ſunt tria quoꝝ vnū ptinet ad dependentiā eaꝝ in ſuo eſſe reali a ſuis cauſis. ⁊ eſt vtrū aliquid dependens ab alio ſicut a cauſa finali dependeat neceſſario ab aliqua cauſa effectiua. alia duo ptinent ad creaturas in ordine ad intellectū quorum primū pertinꝫ ad eas in ordine ad intellectum ſimplicem qui eſt ipſoꝝ ſimplicium. ⁊ eſt vtrū ad diſtinctionē p̄dicamentorū requiratur operatio intellectus poſſibilis. Scōm pertinꝫ ad eas in ordine ad intellectum componentē ⁊ diuidentē Et eſt vtrum repugnet fidei ponere aliquod complexuꝫ eſſe creatum. et cum hoc eſſe neceſſarium.

Ad primum ſic proceditur. ⁊ arguitur ꝙ nō omne quod dependꝫ ab alio ſicut a cauſa finali neceſſario dependeat ab aliquo ſicut a cauſa efficiente quia quanto effectus eſt nobilior tanto dependet a paucioribus cauſis. vnde videmus. ꝙ quedam ſunt que non dependent a cauſa materiali nec ꝑ ꝯſequēs a cauſa formali. quia ſolius compoſiti eſt habere cauſam materialem ⁊ formalem ſed in talibus entibus que ſunt forme ſubſiſtentes alique ſunt infime alique ſupreme. et ille ſupreme non neceſſario dependent a tot cauſis ſicut infime. quia ſicut dictū eſt pfectiora indigent paucioribus cauſis: ſꝫ infime in talib⁹ entib⁹ que ſunt forme nō depēdent niſi a cauſa efficiente ⁊ finali. g° ſup̄me in eis nō dependent niſi a cauſa finali. Potio potō depēdet a ſanitate ſicut a cauſa finali. ſed potio non dependet a ſanitate. ſicut a cauſa efficiente cum potio p̄cedat ſanitatē. ⁊ effcūs non poſſit precedere cauſaꝫ ineē g° ⁊c. Preterea ſi cauſa finalis req̄rit cām efficientē h̄ non eſt niſi inq̄tū finis ⁊ bonū mouet appetitū agentis ꝑ intellectū ⁊ voluntatē ſꝫ ponendo talē finem ſic habere cāuſalitatē in nullo d̄rt cāuſalitas efficientis ⁊ finis qḋ ē icōueiens g°. Probo maio. q: ablata cā efficiente ꝑ intellectū ⁊ volūtatē aufert cauſa efficiens qua req̄rit finis ut finis. nā cā efficiēs quā req̄rit finis vt finis ē cā itēdēs tal' ē agē ꝑ itellcm̄ ⁊ volūtatē g° ablata efficiēte ꝑ itellcm̄ ⁊ volūtatē aufert cā efficiēs q̄ req̄rit finis ut finis ē ſꝫ fis ut finis n̄ req̄rit cāꝫ agētē ꝑ itell'. ⁊ volūni ſi q̄tū mouꝫ appetitū tal' cāe g° ⁊c. ⁊ ſic pꝫ mai. mi. ꝓbo q: i bonū ⁊ finis mouꝫ appetitū effectie appetit⁹ mot⁹ mouꝫ effectie ad talia q̄ ſiūt ꝑ appetitū g° a p̄mo ad vltimum tō cāuſalitas e cāuſalitas effectiua ⁊ ſic in nullo differret cāuſalitas finalis ⁊ effectiua g° ⁊c. Preterea oēs ꝯcedūt ꝙ oia depēdēt a dō ſicͭ a cā fināli. ſꝫ saltē n̄ p̄t demr̄ari ꝙ a dō ſint oīa ſicͭ a cā efficiēte g° saltē nō poſſit ꝓbari demr̄atiue q: quidq̄d dependet a deo ſicut a cauſa finali. dependeat ab eo ſicut a cā efficiente probo mi. q: non pōt demōſtratiue ꝓbari quin aliqua ſint neceſſaria ab eterno. ⁊ talia nō pn̄t non eſſe. ſed ꝙ nō pōt non eſſe nō habet cām efficiētem. quia habēs cām efficiētē habet ordinē ad eſſe ⁊ pōt incipere eē.

Preterea qḋ depēdet a p̄ori n̄ oportet ꝙ depēdeat a poſteriori. Sed cāuſalitas cāe finalis eſt p̄or cāuſalitate cāe efficiētis ergo ⁊c. In ꝯriū eſt. q: aut cā finalis aliq̄d influit in effectū aut nō. ſi nō. ergo nō eſt cā. ergo nec eſt cā finalis a ſupiori ad inferius. ſi influit influet ex cauſa efficiente. ergo ⁊c. Reſpondeo ad euidentiam iſtius queſtionis intendo principaliter facere tria primum eſt ponere poſitiōem q̄ credo veram. ſcd̄o pono quaſdā difficultates ⁊ rn̄deo ad illas. Tertio obijciā cōtra dicta ⁊ ſoluam.

Quātū ad primū ponā duas ſuppoſitiōes ex quibus arguēdū eſt. Scd̄o ponā rōnes ad ꝓpoſitū. Prima ſuppoſitio eſt ꝙ oē ꝙ ꝑ ſe dependet ab alio in aliquo genere cauſe requirit cām reducētē ip̄m de non eſſe in eſſe. Et hāc ꝓbo. q: oē qḋ ſibi derelictū eſt nō ens requirit cāꝫ reducētē ip̄m de nō eſſe in eſſe ſed oē ꝙ ꝑ ſe depēdet ab alio in quocūqꝫ genere cāe ſibi derelictū eſt nō ens. ergo ⁊c. ꝓbo ma. q: ꝙ ſibi derelictū eſt nō ens ſemꝑ ē nō ens niſi ab alio deducat a nō eē ad eſſe. mi. ꝓbo. q: illud ꝙ ſubſtracto alio a quo tenet in ſuo eſſe eſt nō ens ſibi derelictū eſt non ens. Sed depēdere ꝑ ſe ab alio eſt initi in ſuo eſſe alteri a quo tenet in ſuo eſſe quo ſubſtracto innitēs nō manet in ſuo eſſe. ergo oē dependēs ꝑ ſe ab alio ſibi derelictū eſt non ens. ⁊ ſic patet prima ſuppoſitio. Secūda ſuppoſitio eſt ꝙ omne ꝙ depēdet ꝑ ſe ab aliqua cauſa finali depēdet neceſſario ab amoē ſiue intētiōe finis. ⁊ patet ꝑ q̄d nois q: ariſto. vbicūqꝫ diffinit cām finalē uel deſcribit uocat eam grā cuius ⁊ h̄ eſt dicere ꝙ eſt cauſa amore cuius habet aliq̄d eſſe uel fieri. ⁊ h̄ v̄m dicit ariſto. vbicūqꝫ tractat de cāis. vn̄ p̄mo methaphiſice dicit ſic. Cuius uero cā actus ⁊ trāſmutatiōes ⁊ motus mō quodam dicūt cām. ita v̄o nō dicūt neqꝫ ꝙ uere natū eſt. nā intellectū quidē dicētes. aut amicitiā. aut bonū q̄dam has cās ponūt nō tn̄ ut grā hoꝝ aut exn̄s aut factū aliq̄d entium ⁊ poſtea interponit is quibuſdā dicit. quare dicere ⁊ nō dicere aliqualiter accidit eis bonum cām nō cm̄ ſimpliciter ſed ſm accidēs dicūt. Ex quo manifeſte apparet ꝙ ſm ph̄m finis eſt cuius amore ſiue intentiōe aliq̄d habꝫ eē ꝟ fieri. ⁊ ꝙ illud i ſuo eē depēdēte ab aliquo intendente finē ⁊ illud ꝙ eſt ad finē in ordine ad ip̄m finē. Modo intendo iducere rōnes ad ꝓpoſitū ⁊ adduco p̄mo vnā rōnē ex p̄ma ſuppoſitione que talis eſt. Oē ꝙ requirit cauſam reducētem ip̄m de n̄ eē ad eſſe de nec̄itate req̄rit cām efficiētē. ſꝫ oē ꝙ ꝑ ſe dependet a cā finali req̄rit de nec̄itate cām reducētē ip̄m de nō eē ad eſſe. ergo oē ꝙ depēdet a cā finali ꝑ ſe nec̄io req̄rit cām efficiētē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s depēdet neceſſario a cā efficiēte ⁊ iſta eſt cōcluſio p̄ncipal'. ma. pꝫ. faciliter q: nihil reducit d̄ n̄ eē ad eē nullo efficiēte. alioq̄n nulla nec̄itas eēt ponēdi cām efficiētē: q: q̄ rōne pōt poni aliquid reduci de non eſſe ad eſſe. nullo agēte eadē rōne poſſet de oib⁹ alijs que reducūt de nō eē ad eē. mi. aūt apparet ex ſuppoſitiōe p̄miſſa. ⁊ ſic patet prima ratio. Ex ſcd̄a ſuppōne adduco tres rōnes que ut mihi vident q̄tū ad omnes efficaciter cōcludunt. ⁊ quartam que cōcludit ſm opinionē illorum qui ponunt uoluntatē moueri methaphiſice a fine ⁊ a bono. Prima talis. illud ꝙ dependet per ſe ab intētiōe finis. nec̄io depēdet a cā. efficiēte. ſꝫ omne ꝙ per ſe dependet a fine nec̄io dependet ab intentione finis. ergo ⁊c. minor patet ex ſecunda ſuppoſitione ma. ꝓbo. quia oē ꝙ dependet ab intentione finis dependet ab intendente ordinare illud in finem ſuum. ſed omne ꝙ dependet ab intendente ordinare ip̄m in finem dependet a cauſa efficiēte. quia ꝙ a nulla cauſa efficiente dependet a nullo habet ordinari in aliquid. nec ſubeſt intētioni alicuius ꝙ ordinetur uel non ordinet. ergo ⁊c.

Si dicatur ad h̄ ꝙ ex ſe ip̄o e eſt ordinatuꝫ in illud nec indiget alio ordinate. non ualet. quia tunc non depēdet ab intentiōe finis. cuius oppoſitum probatum eſt. De

cūda ratio tal' ē illud qḋ depēdet ab intētōe finiſ aut depē
det ab ea ut a cā efficiēte aut nõ. ſi ſic a cā efficiēte hr̄ ꝓpoitū
quia quicq̄d dependet a fine: dependet ab intentōe finis
ut dcm̄ eſt. ꝛ ꝑ ꝯñs quicq̄d depēdet ꝯ. cā finali ꝛ ab efficiēte.
Si nõ: ꝯtra: q: ſi dependet ab intentiōe finis ꝑ ſe: quero i
quo genere cauſe depēdet ab eo: aut in gnē cauſe formal'
uel mãlis: aut efficiētis uel finalis. nõ in genē cauſe mãl'
uel formalis ut de ſe pꝫ: q: intētio finis nõ intrat eſſentiā
eius qḋ eſt ad finē: ut forma uel mã. nec etiā dependet ab
ea in gnē cāe finalis: q: intentio finis: ꝛ finis ipſe nõ ſunt
idē: nec dicūt eandē cauſalitatē. ergo ꝛc. Tertia rõ talis
eſt: q: cālitas ꝑ intellcm̄ ꝛ voluntatē eſt cālitas effectiua.
Sed cālitas intentiōis eſt cālitas ꝑ voluntatē: ꝛ ꝑ conſe-
quēs ꝑ intellcm̄. ergo ꝛc. Quarta rõ eſt ſm opionē illoꝝ
qui ponūt volūtatē moueri metaphiſice ab obo ſi vera ē:
ꝛ eſt talis: q: ſm iſtos cālitas cauſe finalis eſt i mouendo
metaphyſice voluntatē: ſed iſta cālitas nõ ſufficit ſine cā
efficiente: alioq̄n voluntas nullo agente exiret in actuꝫ.
ergo ꝛc. ꝛ ſic pꝫ de ꝑmo ꝑncipali. Quantū ad ſecunduꝫ
videnť circa ꝑmiſſa ꝛ circa cālitatē cauſe final' eſſe quatu
or difficultates. ꝑma eſt q̄ītū ad entitatē cauſe final'. ſ. vtꝝ
ſit vere cā uel nõ. Scḋa eſt dr̄ia ei⁹ ad cām efficientē. Ter
tia eſt de ordine iſtaꝝ cauſaꝝ ad inuicē: que iſtarū cauſarū
ſit ꝑor. Quarta eſt de hoc qḋ dr̄ ꝙ quicq̄d dependet a fine
dependet ab intentiōe. ꝛ maxime ſi intētio finis ſit a fine
effectiue. Quantū ad ꝑmū videť poſſe ꝓbari duplici rõ
ne ꝙ cā final' nõ ſit vere cā. Prima ſit talis: illud amore
cuius aliq̄d agiť dr̄ eſſe cā finalis eius qḋ amore eius agi
tur. ſed illud cuius amore aliq̄d agiť non pōt habē aliquā
verā cālitatē reſpectu eius qḋ amore eius agiť. ergo cāli-
tas cauſe final' nõ eſt vere aliqua cālitas. Mā. pꝫ ex quid
nõis. Mi. ꝓbo: q: nullū ens in potētia tm̄ pōt habē cau-
ſalitatē reſpectu eius qḋ ſit uel eſt actu: quia effect⁹ i actu
requirit cām in actu: ſed fine exn̄te in potentia tm̄: illud
qḋ amore eius agiť eſt uel ſit in actu. ſicut pꝫ de potiōe et
ſanitate ad quā ordinať ut ad finē. qua quidē ſanitate exn̄
te in potētia tm̄ potio ē: uel ſit actu. g° ꝛc. Scḋa rõ tal' ē: q:
finis amore cui⁹ aliq̄d agiť eſt effect⁹ ei⁹ qḋ eſt ad finem in
gnē cāe efficiētis. ſed illud quod eſt effect⁹ alicui⁹ cāe effi-
cientis nõ vr̄ habē aliquā cālitatē reſpectu eiuſdē. ergo fi
nis nõ vr̄ habē aliquā verā cālitatē reſpectu eiuſdē qḋ eſt
ad finē. Mā. pꝫ ꝑ exemplū de potiōe ꝛ ſanitate. nam po-
tio eſt cā effectiua ſanitatis. Mi. ꝓbo dupl'r: ꝑmo q: cau
ſa nãliter eſt ꝑor ſuo effectu. ſed īpoſſibile eſt ꝙ aliq̄d ſit ꝑ
us ꝛ poſterius aliquo. ergo īpoſſibile ē ꝙ aliq̄d ſit cauſa ꝛ
effectus reſpectu eiuſdē. ſed ut dcm̄ eſt vere potio eſt cau
ſa effectiua ſanitatis. ergo nõ pōt eſſe effect⁹ eius. Scḋo
ſic: q: ſi ita eſt ꝙ ſanitas eſt cauſa potiōis ꝛ ecōuerſo: mu-
tuo depēdebūt ex ſeinuicē: ſed hoc eſt īpoſſibile. ergo ꝛc.
Cōſequētia pꝫ q: vnūquodqꝫ dependet a ſua cā. ꝛ ideo q̄
ſibi inuicē ſunt cauſe ex ſe inuicē dependēt. ꝓbo impoſſi
bilitatē ꝯſequentis: q: ſi aliqua depēdēt ex ſe inuicē: aliq̄d
dependet ex ſeipō. hoc eſt falſuꝫ ꝛ īpoſſibile. ergo ꝛc. īpoſ-
ſibilitas ꝯñtis pꝫ: q: īpoſſibile eſt idē dependere ex ſeipō:
ſicut eſt īpoſſibile idē eſſe cām ſuiipſius. ꝯñtiā ꝓbo q: q̄c-
quid dependet a depēdēte: depēdet ab illo a quo illud de-
pendēs dependet: ſicut ſi b. depēdet ab a. quicq̄d depēdet
a b. depēdet ab a. ſed ſanitas dependet a potiōe ſicut a cā
efficiēte: ꝛ ſicut ponitur potio dependet a ſanitate: ſicut a
cauſa finali. ergo a ꝑmo ad vltimū potio depēdet a ſeipā.
Si dicať ad ꝑmā iſtarum rationū ſicut ſolet dici: ꝙ lꝫ fi
nis ſit tantū in potentia quantū ad eſſe qḋ natum eſt ha-
bere in ꝓpria natura dū eſt actu: uel ſit qḋ eſt ad finem ta
mē accidentalē quantū ad eſſe qḋ habet in intentiōe agen
tis. Cōtra: q: habere eſſe in intentiōe agentis eſt habere
eſſe diminutum ꝛ eſſe rationis tm̄. ſed nulli competiť ve
ra cauſalitas ſꝫ eſſe rõnis tantū reſpectu entis realis. er
go ꝛc. Scḋo ad idē ſic: q: ꝯtineri in aliquo virtualiť ſicut
in cauſa efficiente non ponit cauſalitatē in contento: ſed
magis rationē effectus: ſed finis ut eſt in intentiōe agen
tis: eſt in ea in virtute ꝛ virtualiter ſicut in cā efficiēte. nā
intendens ſanitatē: eſt efficiens ſanitatem mediante po-
tiōe. ergo ꝛc. Si dicatur ad ſecūdā rationē quantum ad
ꝑmā ꝓbationē mi. ꝙ nõ eſt incōueniens finem ꝛ id qḋ

eſt ad finē: puta ſanitatē ꝛ potionē eſſe ꝑriora ꝛ poſteriora
ſe inuicē mutuo diuerſimode. ita. ſ. ꝙ ſanitas in intētio-
ne agentis ſit ꝑor ꝛ potio poſterior: ſꝫ ecōuerſo in exiſtē-
tia nature ꝓprie potio ſit ꝑor ꝛ ſanitas poſterior. Con-
tra. q: eſſe ꝑus ſm eſſe in intētione agētis nõ eſt eſſe cui
ꝯpetit cauſalitas realis. ergo adhuc ſtat ꝙ finis nõ ꝑcce-
dit ut hñs verā cauſalitatē reſpcū eius qḋ eſt ad finem.
Secūda difficultas eſt de dr̄ia cāe finalis ad cām effecti-
uam. q: ꝑma cauſalitas cāe finalis ut videť eſt mouē ap-
petitū ad amandū finē ꝛ id qḋ eſt ad finē. ſed bonū ꝛ finis
mouent appetitū effectiue. g° cauſalitas ꝑma cāe finalis
eſt effectiue mouere. ꝛ ſic nõ differt a cā effectiua. Si di-
cať ad hoc ꝙ finis ꝛ bonū mouet effectiue ad amādū ꝛ re-
ſpectu eius eſt cā effectiua: ſed reſpectu amati ꝓpter finē
qḋ eſt in ipm̄ finē ordinabile habeť cauſalitatē finalē. Vbi
gratia. ut dicať ꝙ ſanitas eſt cā effectiua amoris q̄ amať
ſanitas ꝛ potio. ſed hꝫ eſt cā finalis potionis amate ꝓpter
ſanitatē. Cōtra hoc arguo ſic. qñ primū eſt cā ſecūdi et
ſecundū eſt cā tertij in eodē genere cāe: ſequiť ꝙ ꝑmū eſt
cā tertij in eodē genere cāe. Vbi gratia. ſi angelus eſt cau-
ſa mot⁹ celi effectiue ꝛ motus celi uel motū celū ſit cā ef-
fectiua gnātionis ꝛ corruptionis in iſtis inferioribus: ſe-
quiť ꝙ angelus ſit cā effectiua gnātionis ꝛ corruptionis
in iſtis inferiorib⁹. ſed bonū ꝛ finis mouet effectiue appe
tentē ad appetendū. Vbi gratia. ſanitas mouet hoiem ad
appetendū ſanitatē ꝛ potionē ꝓpter eam appetēſ aūt cau
ſat ꝑ amorē ꝛ appetitū illud qḋ eſt ad finē effectiue. ergo a
ꝑmo ad vltimū finis reſpectu ei⁹ qḋ eſt ad finē habet cau-
ſalitatē effectiuā. Tertia difficultas eſt de ordine iſtaꝝ
cauſarū ad inuicem. q: ſm phm̄ ꝛ cōmentatorē ꝛ ſm oēs
finis poniť cauſa cauſaꝝ: ꝛ per ꝯñs ꝑma. Item agēs agit
propter finē. ergo cauſalitas finalis ꝑcedit cauſalitatē ef-
fectiuā. Sed cōtra hoc arguiť ſic. q: ꝑma cauſalitas ei⁹
qḋ eſt finis eſt mouere appetitū ad appetēdū. ſecūda aūt
cauſalitas ei⁹ eſt reſpectu amati ꝓpter finē. ſed cauſalitas
quā habet in mouēdo appetitū eſt effectiua. ergo cauſali-
tas effectiua ꝑor eſt cauſalitate finali. Si dicať ad hꝫ ꝙ
cauſalitas finalis nõ ꝯſiſtat in mouere appetitū ad amā-
dum id qḋ eſt a fine: ſed in hoc ꝙ id qḋ eſt ad finē ex ordi-
ne ad finē habet quandā bonitatē ꝛ appetibilitatē: ꝛ iſtud
precedit motionē appetit⁹. Cōtra hoc arguiť dupliciť.
Primo ſic. q: ꝓpter talem appetibilitatē nõ ſequiť effe-
ctus niſi aſſit intentio agētis. ſed intentio agētis ꝑtinet
ad cām effectiuā. ergo ut videť cauſalitas effectiua prece
dit cauſalitatē finalem. Secūdo ſic. illud quod ꝑcedit
oēm amorē ꝛ oēm intentionē finis: eſt ꝑus cauſalitate fi-
nali. ſed cā effectiua eſt h⁹i. ergo ꝛc. ꝓbatio mi. q: motio
intellect⁹ ab obiecto precedit oēm amorē ꝛ intentionē fi-
nis. ſed obiectū mouet intellectū effectiue. g° ꝛc. Quar
ta difficultas eſt de hoc qḋ diciť ꝙ oē quod dependet a fi
ne dependet etiā ab intētione finis. ꝛ cum hoc ꝙ act⁹ in-
telligendi ſit a fine effectiue: Cōtra qḋ arguiť ſic ꝑmo. q:
oē quod eſt effectiue ab alio dependet ab aliquo fine. ſed
ut poniť actus intelligēdi finē: ſiue amor finis eſt effecti-
ue a fine. ſed oē qḋ ſit ab aliquo agente dependet ab aliq̄
cā finali. ergo illa intētio dependet ab aliqua cā finali. ſed
q̄cq̄d dependet ab aliqua cā finali dependet ab intētione
finis. g° illa intētio dependet ab intētione finis. aut ergo
a ſeipſa uel ab alia. Nõ a ſeipſa. q: impoſſibile eſt idē de-
pendere a ſeipſo. ergo ab alia. ꝛ cū illa alia ſit effectiue ab
aliquo fine q: amor ſiue intentio finis ē effectiue ab iſto
bono ꝛ fine: oportet ꝙ habeat cām finalē: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ depē-
deat ab intētione finis: nõ a ſe ſed ab alia intētione et illa
ab alia: ꝛ ſic in infinitū. Secundo arguiť ex parte finis
ſic. quia oīe agens agit intendens finē. ſed fini nõ com-
petit intendere ſed intendi. quia finis eſt quod intendiť
ab agente. ergo finis nõ mouet effectiue ad actum intel-
ligendi. qḋ eſt ꝯ opi. cōem q̄ ponit volūtatē moueri a bo-
no ꝛ fine effectiue. Ad euidētiā g° iſtoꝝ ꝑ° videndū eſt q̄ ſit
cālitas cāe finalis. 2° diſtinguēdū ē de finib⁹. 3° vidēdū ē
de hitudine cāe final' ꝛ effectiue. q̄ītū ad ꝑmū dn̄t q̄dā ꝙ
cālitas cāe final' ꝯſiſtit i mouēdo volūtatē methaphyſice.
Ad cu⁹ euidētiā ſciēdū ē ꝙ cū oē mouēs moueat itēdēs ali
quē finē: loquēdo ð mouēte effectiue: oē mouēs ul' cāns

aliq̃d effectiue eſt mouens p̱ intellectũ ⁊ voluntatẽ. uel ẽ
mouens motũ ab agente p̱ intellectũ ⁊ voluntatẽ. vñ pri
mũ mouens effectiue eſt agẽs p̱ intellectũ ⁊ voluntatẽ.
Dicũt ergo iſti ꝙ in agẽte p̱ intellectũ ⁊ voluntatẽ eſt cõ
ſiderare duo. ſ. bonũ oñſũ volũtati qd̾ mouet methaphy
ſice ut dicũt: ⁊ ipſam volũtatẽ q̃ mouet ſe ad actũ volẽdi
effectiue. tũc ergo dicũt ꝙ cauſalitas cãe finalis ꝯſiſtit in
hoc qd̾ eſt mouere methaphyſice voluntatẽ. cãlitas autẽ
effectiua cõpetit volũtati reducenti ſe in actũ volendi.
Sed iſtud nõ vr̃ mihi verũ. p̱º. ſm ꝙ cõiter arguit̃ ꝯ eos.
ſi volũtas effectiue moueret ſe ad actũ volendi realit̃ lo-
quendo idẽ ⁊ ſm idẽ reducẽt ſe de potẽtia in actũ: qd̾ ẽ in-
cõueniens. ergo ⁊c̃. 2º. q: ſicut dictũ eſt q̃cq̃d dependet
a fine dependet ab intentiõe finis. ſed act⁹ intelligẽdi fi-
nem q̃ ponit̃ effectiue a volũtate dependet a fine: q: q̃cq̃d
habet cãm effectiuã habet cãm finalẽ. ergo act⁹ intelligẽ-
di finẽ dependet ab intentiõe finis: nõ a ſeipſa ſed ab alia
⁊ ſic in infinitũ: ut dictũ eſt. Et h̾ ſi ita eſt ꝙ cãlitas finalis
ſit i mouẽdo methaphyſice mõ p̄dcõ ⁊ volũtas realit̃ di-
cat̃ ſe mouere ad actũ volẽdi. Si dicat̃ ad h̾ ꝙ intẽtio fi-
nis nõ dependet ab intẽtione finis ſed ab ip̃o fine tm̃ ⁊ a
volũtate. Cõtra: q: oẽ agens ⁊ per ꝯñs p̄mũ agens agit
intendẽs finẽ: ita ꝙ intẽtio finis includit̃ in rõne factiua
oĩs agentis ⁊ p̱ ꝯñs p̄mi agentis. ſed illud qd̾ includit̃ in
rõne actiua p̄mi agẽtis nõ põt eſſe effect⁹ ipſi⁹ p̄mi agen
tis. g̊. impoſſibile eſt ꝙ p̄ncipiũ p̄mũ mouens ſiue moti
uum ſit volũtas ſola mouens p̄mo ad actũ intelligẽdi fi-
nem. 3º. q: qñ tu dicis ꝙ finis mouet methaphyſice vo
luntatẽ ⁊ volũtas effectiue mouet ſeipſam: q̃ro vtrum id
mouẽs methaphyſice realit̃ habeat cãlitatẽ reſpectu act⁹
volendi: aut nõ. ſi nõ: nihil ad ꝓpoſitũ de tali mouẽte. q:
nos querim⁹ de cauſis hñtibus cãlitatẽ realẽ. Si ſic. aut
eſt reſpectu act⁹ volẽdi dei: aut reſpcũ volendi creature.
Nõ reſpcũ act⁹ volendi dei. q: illi⁹ nulla eſt cã ſm rem.
nec etiã reſpcũ act⁹ volẽdi creature. q: illa cã cui⁹ cauſali
tas p̄ſupponit aliquẽ effectũ iam ꝓductũ nõ eſt p̄ma cã.
ſed oñſio boni facta intellectui creato p̄ſupponit intelle
ctum creatũ ſiue intellectualẽ creaturã productã. ergo ſi
bonũ oñſum nõ habet cãlitatẽ niſi reſpcũ actus volendi
creati. bonũ oñſum mouẽs methaphyſice nõ eſt p̄ma cã.
ſed ſm te bonũ oñſum mouẽs methaphyſice eſt cã final̾.
g̊ cã finalis nõ eſt cã p̄ma: qd̾ falſũ eſt. Ad h̾ etiã ſequit̃
aliud incõueniẽs. ſ. ꝙ erit aliq̃s effect⁹ qui nõ habebit ali
quã cãm finalẽ. q: illud qd̾ p̄cedit oẽm cãlitatẽ cãe finalis
nõ hꝫ cãm. ſed ſi bonũ creatum oñſum intellectui creato
mouẽs methaphyſice ad actũ volẽdi creatũ: ⁊ ſolũ h̾ ſit cã
finalis: oportet ponẽ aliquẽ effectũ p̄cedentẽ oẽm cãlita-
tem finalẽ. ſ. intellectualẽ creaturã: ut dictũ eſt. ergo ⁊c̃.
Et ideo alit̃ videt̃ mihi dicendũ. videlicꝫ ꝙ cãlitas cãe fi-
nalis in hoc ꝯſiſtit ꝙ aliq̃d habeat bonitatẽ aliquã ⁊ appe
tibilitatẽ ex ordine ad ipſam: ita ꝙ p̄ter h̾ ꝙ talis res ẽ bo
na formalit̃ ⁊ vlteri⁹ ex illo qd̾ dicit̃ finis habeat ꝙ ſit bo
na ordinabilit̃. i. ex ordine ad illud. Vbi gratia. medicina
formalit̃ eſt bona inq̃tũ eſt dulcis uel humida: uel aliq̃d
tale: ⁊ p̄ter h̾ eſt bona ex h̾ ꝙ valet ad ſanitatẽ etiã ſi nullã
aliã bonitatẽ haberet. Sic g̊. dare bonitatẽ ⁊ appetibilita
tem alicui ex ordine ad ip̃m eſt ſibi dare bonitatẽ ⁊ appeti
bilitatẽ finalit̃. ⁊ in h̾ ut mihi videt̃ ꝯſiſtit cãlitas cãe fina
lis. ita ꝙ ſicut cãlitas effectiua ꝯſiſtit in h̾ qd̾ eſt dare eſſe
alteri. ita cãlitas finalis cõſiſtit in h̾ qd̾ eſt eſſe illud in qd̾
aliud eſt reducibile. ſ. uel ad ipſum honorãdũ uel ad ip̃m
ꝯſeruandũ uel aliq̃d tale. et hoc põt p̱ſuaderi breuit̃ ſic. q:
finis correſpondẽs agenti p̱ intellectũ ⁊ voluntatẽ eſt ali-
quod bonũ intentũ rõne cui⁹ aliq̃d eſt amabile in ordine
ad ip̃m. ſed oẽ qd̾ ſit: ſit mediate uel imediate ab agente p̱
intellectũ ⁊ voluntatẽ. g̊. rõ finis corñdens cuicũqꝫ cãe
efficiẽti eſt in h̾ ꝙ aliud ſit amabile ꝓpt̃ ipſam. ſed oĩs fi-
nis corñdet alicui cãe efficiẽti: ut ꝓbatũ eſt. s. g̊. rõ finis
gnãlit̃ ꝯſiſtit in h̾ qd̾ eſt illud ex ordine ad qd̾ aliud hꝫ bo-
nitatẽ uel etiã appetibilitatẽ. Quãtũ ad ſecũdũ ſciendũ
ꝙ duplex ẽ amabile. vnũ qd̾ eſt amabile amore amicitie:
⁊ h̾ eſt illud qd̾ amam⁹. ut cui volum⁹ bonũ gr̃a ſui. ſicut
hõ amat ſeip̃m: deũ ⁊ ꝓximũ. ut h̾ extẽdam⁹ nomen ami
citie nõ ſolũ ad amicitiã ſtricte acceptã q̃ eſt ſolũ ad alteꝝ

ſed ad oẽm amorẽ quo amam⁹ oẽ illud cui volum⁹ bonũ
gr̃a ſui. Aliud eſt bonũ amabile amore ꝯcupiſcentie. ⁊ eſt
illud bonũ qd̾ volum⁹. ut cũ volum⁹ nobis bonũ uel al-
teri. ſicut amamus ſanitatẽ uel ſciam q̃tum ad p̱fectiões
quibus formalit̃ ſumus p̱fecti. uel potum ⁊ cibum ⁊ con-
ſimilia quantũ ad bona extrinſeca. mõ oĩa que amamus
amore ꝯcupiſcẽtie amam⁹ in ordine ad illud qd̾ amamus
amore amicitie: q: illud eſt qd̾ amat̃ gr̃a ſui: ⁊ oĩa alia ꝓpt̃
ip̃m. ſm hoc ergo inuenit̃ triplex ordo in fine: ⁊ i eis que
ſũt ad finẽ: vn⁹ ꝓut ordinat̃ vnũ amabile amore amicitie
ad alteꝝ. ſicut hoc eſt amabile in ordine ad deũ. ali⁹ ordo
eſt ꝓut ordinat̃ amabile amore ꝯcupie ad amabile amore
amicitie: ꝓut eger diligit ſanitatẽ potũ uel cibũ in ordine
ad ip̃m. Tertius eſt ordo ꝓut ordinat̃ vnũ amabiliũ amo
re ꝯcupiſcentie ad alterũ: ꝓut ordinat̃ potio ad ſanitatẽ
⁊ ſanitas ad virtutẽ. modo lꝫ cã finalis in ordine amabiliũ
amore cõcupiſcẽtie nõ ſemp̱ ſit in actu ante effectũ ſuum
tñ oꝫ ponẽ aliquã cãm finalẽ ſaltẽ illã que eſt amabil̾ amo
re amicitie actu ante effectũ. verbi gr̃a: lꝫ ſanitas nõ ſit a-
ctu ante effectũ ⁊ potionẽ. tñ ille in ordine ad quẽ ſanitas
eſt amabilis. ſ. ſanãdus ipſe eſt actu ante potionẽ ⁊ ſanita
tẽ. Quantũ ad tertiũ p̄mo videndũ eſt de drĩa finis et
efficiẽtis: deinde de habitudine eoꝝ ad inuicẽ. quãtũ ad
p̄mũ aliquo mõ pꝫ ex dictis. Nam ſicut dcm̃ eſt rõ cauſa
litatis finalis ſtat in hoc ꝙ aliq̃d hẽat aliquã bonitatẽ et
appetibilitatẽ in ordine ad ipſaꝫ: qui quidẽ ordo multiplex
eſt. nã quãdoqꝫ id quod eſt ad finẽ ordinat̃ ad finem: ſicut
potentia ad actũ: ut materia ad formã: ⁊ ut potentia ſenſi
tiua ad actũ ſentiẽdi. quãdoqꝫ v̾o ſicut cauſa inſtr̃alis ad
effectũ: ſicut potio ad ſanitatẽ. dico aũt inſtr̃alis: quia ali
ud eſſet de p̄ncipali ut dicet̃ infra. qñqꝫ v̾o ordinat̃ ad fi-
nẽ id qd̾ eſt ad finẽ ſicut ad ꝯſeruãſ ip̃m per modũ quo nu
tritũ ꝯſeruat̃ per nutrimentũ. qñqꝫ ad ſolã manifeſtatio
nẽ: ſicut omnia ſunt ꝓpter deũ. Cauſalitas v̾o efficiẽtis
conſiſtit in hoc ꝙ intendẽs aliquẽ finẽ effectiue reducat
actũ id qd̾ eſt ad talem finẽ. Quantũ v̾o ad ſecundum
ſ. de habitudine iſtorũ ad inuicẽ: ſciendũ ꝙ cauſa finalis
⁊ efficiẽs nõ ſemper ſunt diuerſa re: imo frequent̃ ſũt idẽ
re. Et quidẽ in p̄ma cauſa efficiente h̾ pꝫ: nam p̄ma cauſa
efficiens cum agat ꝓpter finem: quia omnis cauſa effici-
ens agit intendẽs finem: aut agit ꝓpter finem aliũ a ſe
aut nõ. ſi non: habet̃ intentũ. ſ. ꝙ p̄ma cauſa efficiens ⁊ fi-
nalis ſunt idẽ re. ſi ſic: ꝯtra: quia quicquid depẽdet a cau-
ſa finali: dependet etiã ab aliqua cauſa efficiente: ut decla
ratũ eſt. Si ergo cauſa efficiens agit ꝓpter aliquẽ finem
aliũ a ſe: depẽdebit in agendo ab aliqua cã efficiente alia a
ſe. ⁊ per cõſequẽs aliqua cauſa efficiens erit p̄or p̄ma: ⁊ p̄-
ma nõ erit p̄or: quod eſt incõueniẽs. ergo ⁊c̃. Vnde ſci
endũ ꝙ quando dicitur ꝙ omne agens agit ꝓpter finem
ꝙ ly ꝓpter finem nõ dicit cauſalitatẽ in fine reſpectu ſui
agentis: ita. ſ. ꝙ ſemp̱ oĩs agentis ſit dare cãm finalẽ que
ſit cauſa ipſius agentis. ſꝫ ly ꝓpter: dicit cauſalitatẽ reſpe
ctu ipſius effectus: ut ſit ſenſus: ꝙ oẽ agens uel intẽdẽs
finẽ agit ꝓpter finẽ qui ſit cã finalis ſui effectus. vnde qñ
dicim⁹ ꝙ deus agit ꝓpter finẽ: nõ eſt intelligendũ ꝙ de-
us agat ꝓpter finẽ que ſit cauſa finalis ipſius dei. ſed que
ſit cauſa finalis ſui effectus. In hoc tamẽ differt int̾ p̄ri-
mũ agens ⁊ alia agẽtia p̱ intellectũ ⁊ voluntatẽ: quia in p̄ri
mo agente p̱ intellectũ ⁊ voluntatẽ finis intentus ⁊ intẽ-
tio eius qua intendit: ⁊ cauſa efficiẽs ſũt vnũ re totalit̃. et
q̃tũ ad idẽptitatẽ cãe efficiẽtis ⁊ finalis: pꝫ ex dictis. de intẽ-
tiõe aũt ⁊ fine ẽt pꝫ: q: in agẽte p̱ intellcm̃ ⁊ voluntatẽ intẽ
tio finis includit̃ in cãlitate effectiua ei⁹. In aliis aũt agẽ
tib⁹ p̱ intellcm̃ ⁊ voluntatẽ in q̃b⁹ intelligẽ ⁊ velle drt ab i
telligẽte ⁊ volẽte. intẽtio drt re ab intẽto. ⁊ vnũ ⁊ idẽ inq̃n
tũ dat alteri amabilitatẽ ⁊ appetibilitatẽ ex ordine ad ip̃m
eſt cã final̾ ei⁹. ⁊ eſt cã efficiẽs reſpcũ ipſi⁹ act⁹ intelligẽdi
q̃. ſ. intendit̃ finis ⁊ aliud in ordine ad ip̃m. Nã ut ſuppo
no nũc finis ⁊ bonũ mouẽt effectiue volũtatẽ ad actũ vo-
lendi in illis in q̃b⁹ volũtas eſt in potẽtia ad actũ volendi
nec hẽo ꝓ incõueniẽti ꝙ in vno ⁊ eodẽ fundet̃ vtraqꝫ cãli
tas. ſ. effectia ⁊ final̾ q̃tũ ad aliq̃s fines: ſic ñ ẽ icõueiens ꝙ
in vna ⁊ eadẽ re ſimplici fundet̃ cãlitas formalis ⁊ effe-
ctiua. vnde eadem forma qua agens exiſtit formaliter: et

que eſt cā formalis eius: eſt ꝑncipiū effectiuū ſui effectꝰ eadē enim forma que eſt cā formalis ignis generātis: eſt principiū effectiuū reſpectu ignis generati. Unde ſciendū ꝙ eſt cōſiderare tria in motiōe ⁊ cauſalitate finis. ſ. ipſum finem: amorē ad quem mouet: ⁊ illud qđ eſt amabile aut amatꝰ gratia ipſiꝰ. vbi gratia: ſanitas ⁊ amor ſanitatis ⁊ potionis ⁊ ipſa amata potio ꝓpter ſanitatē. modo ſanitas uel ſaltem hō propꝰ quem amatꝰ ſanitas dat appetibilitatē ipſi potioni ⁊ eſt cā finalis eius: et mouet ad amorē quo amatꝰ ſanitas uel ipſe hō ſanādus ⁊ potio ipſa: ⁊ mouet ad amorē vtriuſqꝫ: ita ꝙ hō ſiue ſanitas eſt cā finalis ipſiꝰ potionis ⁊ eſt cā efficiens amoris: ⁊ vlteriꝰ mediante amore ipſiꝰ potionis: ita ꝙ eſt cā efficiens ⁊ finalis ipſius potionis. cā vō efficiens ipſius amoris quo amatꝰ finis ⁊ aliud in ordine ad ipſum. Sꝫ de hoc eſt dubiū que ſit cā finalis ipſiꝰ intentionis. quia ſi dicatꝰ ꝙ ipſe finis q̇ mouet ad actū intelligēdi ſit cā finalis ipſius intētionis: oportet tūc ꝙ intentio effectiue dependeat ab aliqua intentione illiꝰ finis: nō a ſeipſa ſed ab alia: ⁊ illa ab alia. et ſic in infinitū. ⁊ finis etiā cum ſit agēs intēdit. que videntꝰ incōuenientia. Et ad hoc dicendū ꝙ ipſiꝰ actus intelligendi nihil ꝓhibet ipſum finē mouentē eſſe cām efficientem ⁊ finalē. efficientē inq̄tum reducit effectiue voluntatem de potētia in actū. finalem vō inq̄tum ipſe amor poteſt habere aliquā proprietatē ex ordine ad ipſum finē. Et q̄n dicitꝰ. ergo ipſa intentio dependebit ab alia intentiōe ⁊ ſic in infinitū. Dico ꝙ oīs intentio agentis ꝑ intellcm̄ ⁊ voluntatē in quo differt volens ⁊ intelligens dependet ab alia intentiōe quouſqꝫ veniatur ad intentionē primi agētis: que nō eſt effecta ab ipſo fine: ſed eſt ipſemet finis ⁊ p̄ma cā efficiēs: ⁊ ibi eſt ſtatus. ꝙ aūt dr̄ ꝙ ſequitꝰ ꝙ finis intendat. Dico ꝙ finis ⁊ bonū creatū nō intendit q̄ſi habens actū volendi: qꝛ obiectū ſaltem creatum nō mouet ꝑ actū intelligendi qui ſit in ipſo: ſed mouet ſicut directꝰ ab aliquo ſibi dante talē inclinationē ad mouendū: ſicut ſagitta tendit ad ſignū per intentionē ſagittantis. ⁊ ſi illa intentio fuerit creata habebit eandē habitudinē reſpectu obiecti ſicut ⁊ p̄ma quouſqꝫ veniatꝰ ad intentionē nō creatam que ſit finis ipſe intentꝰ: ut dictū eſt. Per iſta poſſunt ſolui difficultates p̄cedentes. Ad p̄mū ergo pertinens ad difficultatē primā dicendū: ꝙ ſicut ſupradictū ē: oportet dare aliquē finē ſemꝑ precedentē in omni motione in exiſtētia actuali: qui uel ſit intētio qua intenditꝰ: aut moueat ad intentionē illā ⁊ mediante illa ad aliā. de alijs finibus aūt que nō precedūt in exiſtētia actuali ſufficit ꝙ p̄cedant in intentiōe agentis. Et q̄n dicitꝰ ꝙ eſſe in intentione agentis eſt diminutū ⁊c. dico ꝙ eſſe qđ habet ſanitas nō ad h̄ facta in intentiōe agētis eſt duplex. ſ. ipſa habitudo ſanitatis ad actū amandi. ⁊ iſtud eſſe eſt eſſe diminutū nec habet aliquā cauſalitatē reſpectu effectus. aliud eſſe eſt ipſe actus amādi q̄ eſt ipſiꝰ ſanitatis ut obiecti amati ⁊ ipſiꝰ amantis ut ſubiecti. ⁊ iſtud eſſe eſt reale ⁊ ꝑfectius omni ⁊ ꝑfectius omni accn̄te corꝑali. Ad ſecūdū dicendum ꝙ lꝫ ſanitas ſit aliquo mō cā potionis: et ecōuerſo. nō tn̄ ſm̄ idē eſſe. qꝛ ſm̄ ſuā exiſtētiā actualē ē effectꝰ potionis. ſm̄ aūt eſſe reale qđ habet in intētiōe agētis modo quo dictū eſt: eſt cā eius. Uel pōt dici ꝙ nihil ꝓhibet aliq̄ duo dependere ex ſe inuicē diuerſimode: ſiue in diuerſo genere cāe. ⁊ ſic nihil ꝓhibet aliquē finē nō oēm dependere ab eo qđ eſt ad finē ut a cā efficiēte. ⁊ ecōuerſo id quod eſt ad finem a fine ſicut a cauſa finali. ſic etiā materia dependet a forma: et ecōuerſo forma a materia. Et quādo dicitꝰ ꝙ quicquid dependet a dependente dependet ab eo a quo dependet dicendum ꝙ verū eſt q̄n tertiū eodē modo depēdet a ſcđo ſicut ſecūdū a primo. ſicut forma dependet ſubiectiue materia. ⁊ accidēs ꝯn̄s vtrūqꝫ ab vtroqꝫ. q̄n vō aliter dependet tertiū a ſecūdo. ⁊ ſecundū a primo nō oportet ꝙ illa propoſitio habeat veritatē. vn̄ lꝫ forma depēdeat a materia. ſ. ſubiectiue: ⁊ aliter materia a forma terminatiue in quantū eius poſitio per formā terminatꝰ. nō tn̄ oportet ꝓpter hoc ꝙ materia que depēdet a forma depēdeat a ſeipſa: qꝛ aliter depēdet forma a materia. ſ. ſubiectiue: ⁊ aliter mā a forma. ſ. t̄minatiue inq̄tum eius poſſibilitas t̄minatꝰ ꝑ formā. vnde ſic nō oꝫ ꝙ mā ſit ſubiectū ſuiipſius: qꝛ depēdet a forma cuiꝰ eſt ſubm̄: quia nō depēdet ab ea ſubiectiue: ita nō oꝫ ꝙ depēdeat a ſeipā.

Ad p̄mū ꝙ ꝑtinet ad ſcđam difficultatē: dicendū ꝙ ſicut pꝫ ex dictis cālitas cauſe finalꝰ nō ꝯſiſtit in mouendo appetitū ad amandū: ſed in hoc ꝙ in ordine ad ip̄m aliq̇d hꝫ bonitatē ⁊ appetibilitatē. ad hoc āt ſequitꝰ aptitudo ad mouere appetitū. ſicut ad eſſe in actu ſequitꝰ aptitudo ad agendū. Ad ſcđm dicendū ꝙ nihil ꝓhibet idē ſm̄ rem eſſe cām finalē ⁊ etiā efficientē reſpectu eiuſdē: ut ſup̄ dictū eſt. vnde finis eſt cā finalis eiꝰ qđ eſt ad finē: ſicut ſanitas reſpectu potiōis inquantū ex ordine ad ipſam hꝫ appetibilitatē. ⁊ inq̄tū mouet appetitū a quo: poſtea ſit potio eſt cā efficiēs. Ad tertiā difficultatē pꝫ: qꝛ cālitas finis ſaltē ſm̄ rōnē p̄cedit cālitatē effectiuā: qꝛ p̄ma rō agēdi eſt amor ſeu intentio alicuius finis: ſed finis precedit amorem ſiue intentionem qua intenditur. ergo ⁊c. Ad primū qđ dr̄: ꝯtra hoc dicendū ꝙ maior eſt falſa. quia prima cālitas finis ut finis eſt nō eſt mouere appetitū: ſꝫ dare appetibilitatē predictā ei qđ eſt ad finem. Ad ſecūdū dicendū ꝙ illa ratio nō ꝓbat ꝙ cauſalitas effectiua precedat cauſalitatē finalē. ſed ꝙ cauſalitas finalis ꝑ ſe ſola nō ſufficit ſine cauſalitate effectiua. Ad tertiū dicendū ꝙ lꝫ motio intellectꝰ ab obiecto p̄cedat oēm intentionē finis ⁊ oēm actū volūtatis. tn̄ ipſe finis etiā eiꝰ cauſalitas p̄cedit ⁊ motionē intellectꝰ ⁊ motionē volūtatis: ut obiectum eſt natū mouere intellectū ad actū apprehendendi ipſum ⁊ voluntatē ad actū amandi. ⁊ h̄ in illis in quibꝰ intentio ⁊ cognitio finis differt a fine quouſqꝫ ꝑueniatꝰ ad vnū in quo iſta totalitꝰ ſunt vnū. Ad quartā difficultatē patet ex ſupradictis: vbi oñſum eſt quō intētio effectiue cauſatꝰ a fine: ⁊ quō intētio ſit effectiue cauſata ab alia intentione dependet quouſqꝫ ꝑueniatꝰ ad intentionē q̄ nō ſit cauſata a fine: ſed ꝙ ſit idem re qđ ipſe finis. Cōtra p̄miſſa arguūt quidā. ⁊ p̄mo ꝯtra propoſitionē cui innititꝰ p̄ma rō qua dicitꝰ ꝙ oē qđ depēdet ab alio in quocūqꝫ genere cauſe ſibi derelictū eſt nō ens. qꝛ non habet veritatē in cauſa finali: ſed in cā efficiēte. qꝛ cauſa efficiēs eſt a qua res habet eſſe. ⁊ iō ſine ipſa non pōt eſſe. ſed cā finalis eſt ꝓpter quā: ⁊ iō ſine ipſa res pōt eſſe. Et ꝯfirmāt ꝑ exemplū: qꝛ hō eſt cā finalis aſini. ⁊ ſi aſinꝰ nō haberet cām efficientem: nihilominꝰ adhuc aſinꝰ eſſet propꝰ hoiem ſicut propꝰ finē. ⁊ tn̄ ſtante hypoteſi: ſi aſinus remoto hoie derelinqueretꝰ ſibi nō ſeq̄retꝰ ꝙ eſſet nō ens. et ſic nō eſt vera illa ꝓpoſitio de dependētia finis. Secūdo obijciunt ꝙ accipiēdo finē pro eo qđ intenditꝰ ab agēte ꝓut hic accipitꝰ tunc ſequeretꝰ ꝙ intelligentie eſſent cā effectiua dei. quia ſm̄ te omnis finis eſt intentꝰ ab aliquo agēte. ſed loquendo de fine qui eſt in intētione agētis: finis eſt effectꝰ eiꝰ quod eſt ad finē in genere cāe efficiētis. ſicut patet de potione et ſanitate. ergo ſm̄ te omnis finis eſt effectꝰ eius qđ eſt ad finem in genere cāe efficiētis. ſed deus eſt finis intelligentiarū. ergo eſt effectus earū in genere cāe efficientis. Tertio arguūt cōtra hoc qđ dicit: ꝙ finis ⁊ efficiens incidūt in idem. quia ph̄s p̄mo methaph̄. dicit: Tertiam vō cām vnde p̄ncipiū motus: quartā vō cām ei oppoſitā ꝙ cuius cā ⁊ bonū: finis enim gn̄atiōis ⁊ motꝰ oīs h̄ eſt. ergo ſm̄ eum cā finalis eſt oppoſita cauſe efficienti Sed oppoſita nō incidūt in idē. gͦ ⁊c. 4ͦ. obijciūt ꝯtra h̄ ꝙ dr̄ ꝙ demonſtratiue pōt ꝓbari ꝙ quicq̇d depēdet a fine dependet ab agente: qꝛ demr̄atio nō pōt fieri ꝑ id qđ ē occultū: qꝛ demonſtratio facit noticiā euidentē: ſꝫ cālitaſ cauſe finalis eſt occulta: ut pōt patere ex dictis: quia occultū eſt qualis ſit: ⁊ qualiter differat a cālitate effectiua. ergo ⁊c. 5ͦ. ⁊ vltimo oñdūt ex quodam dicto ſancti thome: ꝙ ſaltem nō eſt de mente ph̄i ꝙ intelligentie habeāt cām effectiuā: cum tamē ipſe ponat ꝙ p̄mū ſit finis earū Nam ſcūs tho. 8ͦ. phiſicorū dicit ꝙ ph̄s nō deficit circa creationē niſi q̄tū ad motum. motus autē iſte conſiſtit in hoc qđ eſt aliquid fieri ex nihilo. igitꝰ ſm̄ ſanctū thomā ph̄s nō intellexit ꝙ aliquid poſſet fieri ex nihilo. ſed intelligētie nō poſſunt fieri niſi ex nihilo. ergo ⁊c. Ad p̄mū gͦ. iſtoꝝ dico ꝙ ꝯtra ip̄m ſequunꝰ tria incōueniētia. p̄mū ē qꝛ includit ꝯtradictionē: qꝛ dicē aliquid depēdere ab aliquo: ⁊ quod ſibi derelictū ab illo maneat: eſt cōtradicere

quia dependere ab aliquo idem eſt qȯ inniti illi et teneri in ſuo eſſe ab illo. ſꝫ illud qȯ omni alio ſublato ſibi derelictū ꝑmanet: nulli innitit̄. ergo ponere ꝙ ſibiipſi derelictum maneat ⁊ ꝙ dependeat eſt ponere ꝙ dependeat ⁊ ꝙ non dependeat qȯ eſt ꝯtradictio. Secūdū incōueniens eſt illud qȯ eſt ꝑ ſe neceſſe eſſe ⁊ nihil habet ab alio: habeat cauſaꝫ ꝓpter quā. quia illud ꝙ non habet cauſaꝫ efficientem nihil habet ab alio et eſt ꝑ ſe neceſſe eē. ſꝫ etiā ſcḋm te q̇ non habet cauſam efficientē habet cauſaꝫ ꝓpter q̄m ſcꝫ cauſaꝫ finalē ergo ⁊c̄. mi. pꝫ ꝑ te. ꝓbo minorē. quia illud quod tu ponit̄ nō habere cauſaꝫ efficientē. aut poteſt non eē. aut non poteſt non eſſe. ſi poteſt non eē: ergo habet cauſaꝫ efficientē. quia ꝙ poteſt non eſſe indiget cauſa efficiente. ſi autem non poteſt non eſſe: ergo eſt neceſſe eſſe. ⁊ ſi eſt neceſſe eſſe. aut ergo eſt neceſſe eē ꝑ ſe. aut nō ꝑ ſe. ⁊ ſi neceſſe eſt ip̄m eſſe ꝑ ſe habet̄ ꝓpoſitum. Si aūt non eſt neceſſe eſſe ꝑ ſe. g̊ ſibi derelictū nō habet aliquaꝫ cauſaꝫ eſſendi ⁊ ꝑ ꝯſequēs ſibi derelictū eſt non ens. vel poteſt non eſſe. ſed omne tale indiget cauſa efficiente. g̊ illud quod non habet cauſam efficientem eſt ꝑ ſe neceſſe eſſe. tale etiam ens vt ſic nihil habet ab alio: ⁊ h̄ ſequitur ſcḋm te. quia tu dicis ꝙ cauſa efficiens eſt a qua res habet eē. et ſic pꝫ maior. Q̇ȯ autē hoc ſit incōueniens. ſcꝫ ꝙ aliquid ꝑ ſe neceſſe eē ⁊ nihil habens ab alio habeat cauſam ꝓpter quā ſatis videtur mihi manifeſtū de ſe. quia ponere ꝙ aliquid ſit cauſa ꝓpter quā pꝰſe. a quo res nihil habꝫ ⁊ qua remota nihil minꝰ res eſt cuiꝰ ponitur cauſa videtur manifeſta abſurditas. ſed ꝑ ſe neceſſe eē nihil minus res eſt omni alio remoto ⁊ nihil habet ab alio. g̊ ⁊c̄. Tertium inconueniēs ē ꝙ equaliter ens et nō ens poterunt terminare depēdētiam alicuiꝰ depēdētis quia illud ꝙ ſibi ſoli derelictum nihil minꝰ eſt ens nō minꝰ eſt ens exiſtente alio ꝙ̄ non exiſtēte alio. ſed ſcḋm te illud quod ſibi derelictū nihil minꝰ ē ens. depēdet per ſe ab alio. ergo illud aliud ſiue ſit ſiue nō ſit equaliter termiat depēdētiaꝫ illius qȯ ponit̄ depēdere ab eo. Ad iſta reſpōdet̄ q̄druplicit̄er. p̄mo q: dicere ꝙ effectus cauſe finalis nō dependet ab ea quātū ad eē abſolute ſꝫ quātū ad eē vtil'r. vl' quātū ad nō eē fruſtra. ſicut potio nō depēdet quātū ad eē abſolute a ſanitate. ſed quātum ad vtilitatē. ⁊ iō non ſequit̄ ꝙ illud quod depēdet a fine nō ſit remoto fine. ſꝫ ꝙ non ſit vtile. Scḋo dicēdo ꝙ illud ꝙ habet cām efficientē ⁊ nō habꝫ cauſaꝫ finalē depēdet a fine quādo ē. ⁊ quādo nō eſt nō depēdꝫ. Tertio dicēdo ꝙ illȯ ꝙ ē ad finē nō depēdet a fine quantū ad id qȯ ē abſolute in ſe. Sed quātū ad habitudinem que eſt inter ip̄m ꝙ eſt ad finem et finem ip̄m. Quarto dicēdo ꝙ iſta incōueniētia nō ſequunt̄ ex poſitione qua ponitur ꝙ aliquid habeat cauſaꝫ finalē ⁊ non efficientem. Sed ex alia ypoteſi ipoſſibili quā ego non pono. videlicꝫ ꝙ finis illiꝰ qȯ nō habꝫ cauſam efficienteꝫ nō ſit qȯ eſt impoſſibile. Prīa aūt iſtarū reſpōſionū n̄ valet quia dicere ꝙ illud ꝙ non dependꝫ ab alio in bonitate l' ētitate alio nō exiſtēte ſit fruſtra. eſt deriſibile. ſꝫ nō hn̄s cauſam efficientem cum ſit ꝑ ſe neceſſe eē eſt huiꝰi g̊ ⁊c̄. Scḋo quia nihil dicitur fruſtra niſi illud qȯ ordiatur ad finem vt mediuꝫ aſſequēdi ipſum. quia ille cui acquirit̄ finis non dicitur fruſtra. vnde homo balneādus etiam ſi nō ſanet̄ nō dicit̄ fruſtra nec etiā finis dicit̄ fruſtra puta ſanitas. Sed mediū aſſequēdi ſanitatē puta balneuꝫ. Et iō dico de homie ⁊ de quocūqꝫ alio q̄tum ad h̄ ꝙ nō ſint fruſtra q: h̄ nō ꝯpetit eis niſi inq̄tū ordināt̄ ut mediū ad alterꝝ. ſed ponē aliq̄d ut mediū aſſequēdi finē ⁊ nō eſſe intentū ab aliquo ordināte ip̄m in finē actu vel aptitudine eſt maiſeſtū incōueniēs. ergo ponē ꝙ aliq̄d ſit fruſtra qȯ nō habꝫ cām intēdentē ordinare in finem. ⁊ ꝑ ꝯn̄s qȯ non hēat cām effectiuā eſt incōueniēs. Tertio quia ad h̄ data hac ſolutōe hētur ꝓpoſitum q: vnūqȯqꝫ q̄tū ad id ad qȯ ſibi derelictū eſt nō ens: req̄rit neċio cām efficientē. ſꝫ ſcḋm te illud qȯ dependet ꝑ ſe a fine remoto fine ſibi derelictū ē nō vtile. g̊ qȯ ꝑ ſe depēdet a fine q̄tū ad vtilitatē: requirit ꝑ ſe cām efficientē. ⁊ vlterius ſequitur ꝙ q̄tuꝫ ad illud q̄tū ad qȯ depēdet a cauſa efficiente Scḋa rn̄ſio ſimiliter nulla ē. q: qȯ depēdet ꝑ ſe ab aliquo ſemp dependet ab eo q: quod ꝑ ſe ineſt ſemp ineſt ſꝫ illud qȯ ꝑ ſe habꝫ cām finalem ꝑ ſe depēdet a cauſa finali. g̊ impoſſibile ē ꝙ qn̄ꝫ depēdeat ⁊ qn̄ꝫ nō. Satis ēt friuolū videt̄ dicere ꝙ aliquid qn̄ꝫ hēat cām ⁊ qn̄ꝫ n̄. quia licꝫ ita ſit ꝙ qn̄ꝫ aliq̄s effectus depēdeat a diuerſis cauſis ⁊ a neutra neċio ⁊ determiate. ſic calor cāt̄ a ignie ⁊ a motu nec ꝯpēdet neċio ab aliquo eoꝝ determiate cū impoſſibile ſit aliquē effectū eē: quin ꝑ ſe ⁊ neċio depēdeat ab aliqua cauſa q: habere cām ⁊ nō hr̄e cām nō ꝯſequit̄ res ꝑ accn̄s ⁊ ꝯtingēter ſꝫ ꝑ ſe ⁊ neċio. Sil'r tercia rn̄ſio nihil valet. q: depēdētia cauſe ⁊ effectuſ nō attēditur directe penes relationes. quia vna relatō n̄ depēdet ab alia. ſꝫ ambe depēdent a fundamētiſ ſuis. ⁊ iō opoꝛꝫ ꝙ depēdētia ꝑ ſe ⁊ p̄mo attendat̄ penes abſoluta. Scḋo q: ad h̄ habet̄ ꝓpoſitū q: q̄tū ad habitudieꝫ q̄tū ad quā depēdet illud qȯ eſt ad finē ſibi derelictū eſt nō ens. ⁊ ꝑ ꝯſequēs q̄tū ad hoc requirit cām efficientem Quarta etiā rn̄ſio nulla eſt nā qn̄ ponimꝰ ꝙ aliquid nō habēs cāꝫ efficientē hēat ꝑ ſe cām finalem: ex tali ypoteſi ſequit̄ directe ꝙ aliquid depēdeat ⁊ nō depēdeat. ⁊ cū vtrūqꝫ ſit ꝑ ſe ⁊ neċio: eſt ponē h̄ vl' illud nō eē eſt poſitō impoſſibil'. ⁊ q̄dquid ex hoc ſeq̄tur: ſeq̄tur ex impoſſibili ypoteſi Sꝫ iſta ꝯn̄tia ꝙ aliquid ꝙ ꝑ ſe depēdet ab alio ſibiipſi derelictū ſit nō ens ē v̄a ex nā rei. nec ſequit̄ ex aliā ipoſſibili licet cathegreumatice int̄ quas ē ꝯn̄tia ſint impoſſibiles. Q̇ȯ aūt aſſumit̄ ꝙ cā final' ē ꝓpter quaꝫ. ⁊ cauſa efficiens ē cā a q̄ nihil eſt dcūꝫ q: hoc eſt diſtiguere ſuperiꝰ ꝯ inferiꝰ ſicut animal cōtra hominē q: ois cā ē ꝓpt̄ quā ſic apparꝫ ꝑ ꝑh̄m i ſcḋo phiſicoꝝ vbi dic̄ Que aūt ſūt cē ⁊ ꝙ ſint tot nuō q̄t diximꝰ. manifeſtū ē tot eni nuō ꝓpt̄ quid cōprehendiſ.

Exemplū aūt quod adducit̄ ad confirmationē rationis premiſſe ꝓut adducit̄ infert vtrāqꝫ partem cōtradictiōis quia ponere ꝙ aſinꝰ maneat in natura aſini ⁊ ꝙ nō habeat cauſam effectiuā: infert habere cauſam effectiuā ⁊ non habere. q: vna pars ponit nō habere cām. et ad aliam aūt q̇ ponit ꝙ maneat in natura aſini: ſequit̄ habere cauſam. quia de neceſſitate ad naturā aſini ſequit̄ habere cauſam quia ut dictū eſt habere cauſam de neceſſitate ſequit̄ res de natura ſua. ⁊ idem ſequit̄ de cauſa finali. ſ. habere ⁊ nō habere cauſam finalem. Unde ex iſta rōne non ſequit̄ ꝙ aliquid poſſit dependere ꝑ ſe a cauſa finali: ⁊ ꝙ ſibi derelictum maneat ens. Ad ſecūdū dicendū ꝙ nō eſt minoꝛ vniuerſalit̄ vera. ſ. ꝙ omnis finis intentꝰ ab agente ſit effectus eius quod ordinat̄ ad finem in genere cauſe efficientis. quia agens nō ſemp intendit finem ut ꝓducendū per eum. imo qn̄qꝫ intendit aliquē finem: ut in quē iam preexiſtentē aliud effectiue ordinat. Sicut aliquis aliq̄d faciens propter amicū ſicut ꝓpter finem nō intēdit amicum ut faciendū per ipſum: ſed intendit ipſum ut in quē preexiſtentē ordinet id qȯ eſt ad finem effectiue. Planū etiā eſt ꝙ nutritū eſt eſt finis nutrimenti: ⁊ tn̄ nutritū nō eſt effectus nutrimenti in genere cauſe efficiētis. Et ꝙ dicitur ꝙ imo: ſicut patet de potione reſpectu ſanitatis. dicendū ꝙ ipſe decipit̄ per fallaciā cōſequentis: inferendo ex ꝑticulari vniuerſalē. quia ſi i fine aliquo hoc habet veritatem: ſicut in ſanitate ⁊ potione: videlicꝫ ꝙ finis ſit effectus eius quod eſt ad finē in genere cauſe efficiētis. nō tn̄ ita in omnibus. imo ſcḋm oēm talem finem opoꝛtet dare aliū preexiſtentē: in quem etiā talis finis ordinat̄ ſicut ad finem vlterioꝛē. ſicut patet in ſanādo in quem potio ⁊ ſanitas ordinant̄. Sed cōtra hoc ipſi obijciunt. quia ſanitas aut eſt finis ut intēta: aut ut nō intēta. Si ut intenta: Cōtra. quia ut intenta habet̄ anteq̄ fiat. ſed habito fine ceſſat motus. ergo anteq̄ fieret ſanitas ceſſaret motꝰ ad ſanitatem: quod eſt incōueniēs. Si aūt eſt finis ut nō intenta: habet̄ propoſitū. ſ. ꝙ finis ut finis eſt effectꝰ eius quod eſt ad finē. Ad hoc dico ꝙ iſta ratio p̄mo peccat ſcḋm cōſequens: ſicut ⁊ p̄cedens. quia dato ꝙ hoc haberet veritatem in aliquo fine: ſicut patet de ſanitate: nō tn̄ in omni: ut ꝓbatū eſt. Secūdo. quia nō dicit̄ finis ex hoc ꝙ intentus uel habitus: ſed ex hoc ꝙ aliud eſt natū habere bonitatem ⁊ appetibilitatē ex ordine ad ip̄m. imo opoꝛtet neceſſario ꝙ ipſa ratio finis p̄ſupponat̄ ipſi intentioni: ſicut obiectū actui. Et qn̄ dicit̄ ꝙ habito fine ceſſat motus: per quod videt̄ ꝙ finis ſit terminus acquiſitus ꝑ motū: dicēdū ꝙ finis eſt terminus acquiſitus ꝑ motū:

quando illud quod eſt ad finem eſt cā illius motus ſicut
pꝫ de ſanitate et potione. qñqꝫ ꝟo finis nō acq̄rit ꝑ mo-
tū q̄tū ad id ꝙ eſt in ſe. nec habet eē ꝑ motum illum. ſed
ꝓexiſtens in ſe acquirit huic ordinato in ip̄m: ſicut qñ ali
quis honorat deū: iſte aſſequit deū ut finē ſui opis: q̄ tñ
deꝰ nō hꝫ eſſe ꝑ motū illū. ſed ꝓexiſtēs illi motui: ꝑ illum
motū acq̄rit huic ut finis. ⁊ ſic pꝫ ꝙ nō oꝫ ponē deū effcīm
intelligētie i genē cāe efficientis: lꝫ ſit eiꝰ cā finalis. Ad
tertiū dicendū: ꝙ dato ꝙ illud dcm̄ hr̄et colorē ſm opio-
nē illoꝝ qui ponūt voluntatē nō moueri ab obo effectiue
ſed methaphyſice. tñ dicē ꝙ finis nō mouet effectiue: ita
ꝙ idē ſit cā finalis ⁊ effectiua ſm rē nō pn̄t illi q̄ ponūt vo
luntatē moueri ab obo effectiue: niſi velint ſibiipſis ꝯdi-
cere. cum bonū ⁊ finis ſint ꝑ ſe obiectū voluntatis. Etiā
phus dicit. ij. phyſi. ꝙ finis ⁊ efficiens incidūt ſaltē in idē
ſpecie. Dicendū ergo ad dictum phi: ꝙ uel intendit de fi
ne qui habet eſſe per motū ordinatū in ipſum. ⁊ tūc finis
⁊ efficiens opponunt ſm prius ⁊ poſterius in ordine ad
tertiū: quia. ſ. efficiēs ꝓcedit motū. finis aūt in eſſe ſequi
tur. vel loquit de oppoſitis rōnibus: tñ fundatis in eadē
re: ita ꝙ vnū ⁊ idem ut efficiens ꝓcedit motū: ut aūt acq̄-
ſitus huic rei ſequit. nam eadē forma per eſſentiā nutriti
eſt ꝑncipiū effectiuū motus nutritionis. ⁊ ipſa eadem ut
acquiſita māe nutrimēti: ⁊ ut ꝑfectio eiꝰ eſt finis ⁊ forma.
forma inquantū formalit perficit. finis inquantū potētia
habet bonitatē ex ordine ad actū. Ad quartū dicenduꝫ
ꝙ dato ꝙ eſſet occultū qualiter cāitas finalis ⁊ effectiua
ad inuicē differūt: tñ nō eſt occultū: imo māifeſtuꝫ ꝙ de-
pendens ꝑ ſe ab alio ſibiipſi derelictū eſt non ens: ⁊ ſuper
illud manifeſtū fundat rō ꝓcedens. Ad quintū dicēdū
ꝙ ſcūs tho. intellexit qd̄ ariſto. ignorauit creationē q̄tuꝫ
ad modū qui eſt habere nouitatē eēndi. nō autem q̄tū
ad modū qui eſt ꝓduci nullo ſubſtātie ꝑſuppoſito. quia
ignorare talem modū eſt ignorare totalit creationem: ac
cipiendo creationē proprie dictā prout nūc accipimus: ⁊
prout ſcūs Tho. accipit qñ dicit ꝙ ariſto. non errauit cir
ca creationē: ſꝫ circa modū. vtrū aūt motus orbiū de qui-
bus conſtat ꝙ hn̄t cām effectiuā poſſint habere deū ꝓ cā
finali: ⁊ nō efficiēte. de hoc poterit al's inueſtigari. Ad
ꝑmū ergo in oppoſitū dicendū ꝙ qñ dr̄: ꝙ quanto eff̄cus
eſt nobilior tāto depēdet a paucioribus cauſiſ: ꝙ illud nō
eſt vniuerſaliter verū ſiue referēdo ad diuerſa genera cā-
rum: ſiue referendo ad diuerſas cauſas in eodem genere
cauſe: ſicut patet comparando ſimplicia ad mixta. ſiue cō
parando mixta ad inuicem vſqꝫ ad ſuꝑmuꝫ quod eſt ho-
mo. vnde nō oportet ꝙ illud qd̄ eſt nobilius habeat pau-
ciores cauſaſ. nam manifeſte patet ꝙ mixta nō habēt pau
ciores cauſas q̄ ſimplicia: licꝫ ſint ꝑfectiora ſimplicibus.
Item etiam ſi illa ꝓpoſitio eſſet vera de generibꝰ cau
ſarum: ſequeretur ꝙ poſt quartū gradum in entibus in-
cipiendo ab infimis nullū eſſet ens quod haberet cauſaꝫ
quod eſt manifeſte falſuꝫ: quia in q̄tuor ꝑmis generibus
acciperentur omnia genera cauſarū que ſunt quattuor.
Dicendū ergo ꝙ q̄nto aliqua ſunt ꝑfectiora tanto minꝰ
dependent a cauſis. ſue ꝑfectioni repugnantibus nunc
aūt depēdere a cauſa efficiente non repugnat ꝑfectioni
alicuiꝰ effectus. qꝛ de neceſſitate om̄e dependēs ſibi de-
relictū eſt non ens et ꝑ ꝯſequens requirit cām efficientē:
vt declaratum eſt Sciendū tamē ꝙ in cauſis efficientibꝰ
eiuſdem generis puta. in genere cauſe efficientis. q̄to a-
liquid inter ea tenet altiorē gradū tanto dependet a pau
cioribꝰ cauſis illiꝰ generis. ꝟbi grā ſm dependet tantuꝫ
a primo. ⁊ tertiū dependet a primo. ⁊ ſic deſcendendo vſ-
qꝫ ad vltimū effectū. Ad ſecūdū dicendū ꝙ effectꝰ cau
ſe finalis licet nō ſemꝑ dependeat ab eo ꝙ eſt finis eius:
vt a cauſa efficiente tñ oportet ꝙ eē ꝙ dependet a fine de
pendeat ab aliquo vt ab efficiente. Ad tertiū patꝫ ex di
ctis ex ꝑncipali ſolutōne vbi oſtenſum eſt q̄ō cauſalitaſ
cauſe finalis ⁊ cauſalitas effectiua ſe habeant ⁊ q̄ō diffe
rant ab inuicem. Ad quartū dicendū ꝙ quicūqꝫ con-
cedūt deum eſſe cauſaꝫ finaleꝫ omniū. neceſſe habēt con
cedere ip̄m eſſe cauſaꝫ efficientē eorū vt probatū ē. et quā
do dicitur ꝙ non pōt demonſtratiue probari ꝙ aliqua a
lia a deo non fuerunt neceſſario ab eterno ꝓcedat: ⁊ quā-
do vlteriꝰ arguitur ꝙ ex hoc ſequit ꝙ non poteſt demō
ſtratiue probari ꝙ habeant cām effectiuā. Dico ꝙ nō ſe-
quit. et quādo probat ꝙ imo quia ꝙ habet cauſaꝫ effecti-
uā poteſt nō eſſe ꝙ autē neceſſario ab eterno non poteſt
nō eſſe. ⁊ ſic ꝙ non eſt neceᷓio ab eterno poteſt non eſſe. di
co ꝙ illud ꝙ habet cām effectiuā ſi cauſa ſua eſſet eterna:
et neceſſario agens tale nō poſſet nō eſſe q̄tūcunqꝫ hērꝫ
cauſam effectiuaꝫ. et ꝓpter hoc nō ſequitur ꝙ ſi non pōt
ꝓbari aliquid eſſe ꝯtingenter ⁊ poſſe non eſſe. quin poſ-
ſit ꝓbari aliquid habere cauſaꝫ effectiuam. Sufficit eniꝫ
ad ꝓbandum aliquid habere cām effectiuam ꝙ ſit depen
dens et ſibi derelictum ſit nō ens. Ad quintū dicenḋ
q̄tū ad ꝓpoſitum ſpectat. ꝙ quādo aliqua duo ſic ſe hn̄t
quoꝝ vnum eſt prius et aliud poſterius. non ſequit ꝙ il
lud ꝙ dependet a priori nō depēdeat a poſteriori quin ꝑ-
us nō pōt tōliter terminare dependentiā illiꝰ dependē-
tis. Sic aūt eſt in propoſito ꝙ neutra iſtaꝝ cauſaꝝ ſuffici
enter terminat dependētiā effectus cuiuſcūqꝫ ſine alia.

AD ſm ſic ꝓceditur ⁊ arguit ꝙ opatio intellectꝰ
poſſibilis nihil facit ad diſtincionē ꝑdicamētoꝝ
qꝛ ad diſtinctōnem entiū realiter extra aīam ex
iſtētium nihil opatur intellectꝰ poſſibilis. ſed
diſtinctio ꝑdicamētoꝝ ē huiꝰ ergo ⁊c̄. maior pꝫ qꝛ opatio
intellectus poſſibilis nō videtur aliquid facere niſi ad:
eſſe rōnis ⁊ ad diſtinctionē ſm rōnem. mior hētur a pho
6.° 5.° methaphiſice. vbi ens extra aīam diuiſum ꝯ ens in
anima diuidit in. x. ꝑdicamēta. Cōtra: quia diuiſio in en
tia rōnis ſit ꝑ opationē intellectus poſſibilis. ſꝫ diuiſio
ꝑdicamentoꝝ eſt huiꝰ g.° ⁊c̄. probatō minoris qꝛ diuiſio in
ꝑdicamenta eſt diuiſio in vl'ia ſed vl'e dicit ens rōnis. g.°
⁊c̄. Ad euidentiaꝫ iſtius queſtionis ꝑmo dandus eſt in-
tellectus queſtiōis. ſcḋo dicendū ad queſtionē. Quan
tū ad ꝑmuꝫ ſciendū ꝙ quādo dicit. vtruꝫ aliquid fiat ope
ratōne intellectus. diſtinguēdū eſt de duplici noticia in
tellectus: ſ. practica ⁊ ſpeculatiua. mō illud quod ſit opa-
tōne intellectꝰ practici in obiecto ꝯſiderato nō diſtiguit
ꝯ eſſe reale. Naꝫ noticia practica eſt realiter illoꝝ operū
reſpectu quoꝝ dicitur practica ſicut pꝫ de opibus mora-
libus. que ꝑtinēt ad prudētiam. interioribꝰ ⁊ exterioribꝰ
que ꝑtinēt ad artem. vñ quo non q̄rit vtruꝫ ꝑdicamēta
diſtiguātur opatione intellectꝰ ꝑctici. Alia autē ē notici
a. ſ. ſpeculatiua. ⁊ iſta nihil realiter cauſat in obiecto ſuo:
ſed ſicut accipit tranſitiue in ordine ad obiectū ſuū tantū
ſm rōnē ut quādo dicit ꝙ homo intelligit celū intellige
re accipit ibi tranſitiē grāmatice loquēdo in ordine ad ce
lū. Ita ēt in rebus obiectiue ſūt in intellectu ſpeculatio
ꝯueniūt aliqua ſm rōnem intelligēdi ſicut eē abſtractuꝫ
ſiue eſſe indetmiatū ſicut qñ hō intelligit ſepatū a ſingu
laribꝰ. iſta abſtractō vl' ſepatō nō ꝯuenit ſibi ſm eē reale
qd̄ hꝫ extra animā ſed ꝓut ē obiectiue in intellcū ꝯgno-
ſcit eū ſepatim a ſingularibus ⁊ talia dicūt ꝯueire rebꝰ ſꝫ
rōnē ex pte intellectus ſpeculatiui. vnde et de tali opera
tione intellgitur iſta queſtio. vnde nihil aliud eſt quere
re vtrum talis operatio faciat ad diſtinctioneꝫ predimē-
torum. q̄ querere vtꝝ diſtinctio predimentorum ſit ſm
rationem intelligendi tantuꝫ. Hoc ſuppoſito nunc di-
cendum eſt ad queſtionem que diuidenda eſt in duas ꝑ-
tes Nam primo videndum eſt qualiter ſe habeant illa
que ꝑtinent ad ordinem vnius predicamenti. ⁊ qualiter
diſtinguatur. Secundo qualiter vnum predicamentuꝫ
diſtinguatur ab alio. Quantum ad primuꝫ. primo po
nam opinionem quaꝫ non credo veram cum ſuis moti-
uis. ſecundo adducam rationes contra eam: tertio ponā
opinionē quam credo veraꝫ. quarto reſpondebo ad mo-
tiua que ſunt pro opinione quam credo falſam. Quā-
tum ad primum ſciendum ꝙ cum genus generaliſſimū
deſcendat vſqꝫ ad ſpecies ſpecialiſſimas et vſqꝫ ad indi-
uidua per differentias. ad videndum qualiter iſta diffe-
rant et qualiter ſe habeant in ordine predimentali. Vi
dendum eſt quomodo ſe habeat genus ad differētias. et
ad ſpecies et econuerſo. et quomodo differentie ſe habe
ant ad inuicem. et quomodo ſpecies ad inuicem. Di-
cunt g.° quidā ꝙ genꝰ et dr̄a dicūt diuerſas formalitates
realit dr̄ntes. ſpēs āt differt a genere ⁊ dr̄a ſic ꝯplectens

duas formalitates realr̄ dn̄tes: ⁊ differt ab vna quaqꝫ ea rō̄. vn̄ ſpēs ſe hꝫ ad genꝰ p additōēꝫ real' formalitat̄. Species aūt realit̄ dn̄t nō ſe totis: qꝛ ꝯueniūt in genē. ſꝫ differētijs dn̄t. dr̄ie aūt ſe totis dn̄t. dicūt aūt ꝙ diſtinctio iſtaꝝ formalitatū in creaturis eſt maioꝛ ꝙ̄ diſtinctio foꝛalitatū in diuis. ⁊ differt ab ea in h ꝙ formalitates i diuis ꝗ̄tūcūqꝫ p̄ciſe ⁊ abſtracte accipiant̄ ꝓpter infinitatē ſuam vna eſt alia idēptice. in creaturis aūt nō ſic. vn̄ in creaturꝭ qn̄ accipit̄ formalitas quā dicit dr̄ia: ⁊ formalitas quā dic̄ genꝰ in abſtracto. vna nō eſt alia etiā idēptice. vn̄ ſm̄ eos rōnalitas nūquā eſt aīalitas. hāc aūt pōnē ſuā ꝗ̄tū ad diſtinctionē generꝭ ⁊ dr̄ie ꝓbant tribꝰ rōnibꝰ. quaꝝ p̄ma talis eſt: qꝛ illa duo in quoꝝ vno aliq̄ ꝯueniūt ⁊ in alio dn̄t nō ſūt idē formalit̄ ⁊ realr̄ ut vr̄. Sed due ſpēſ ꝯueniūt in nā generis: puta hō ⁊ equꝰ in aīalitate. ſꝫ dn̄t differētijs puta rōnabilitate ⁊ hinibilitate. ergo aīalitas ⁊ rōnalitas in hoīe nō ſūt idē realit̄. Si dicat̄ ad hoc ꝙ due ſpēs: puta hō ⁊ equꝰ hn̄t vnitatē ⁊ ꝯuenientiā ſm̄ ꝯceptū. Contra p̄mo qꝛ ꝙ habeāt vnū ꝯceptū: aut hoc eſt ex nā rei: aut nō ſi ex nā rei: hoc nō vr̄ eſſe niſi qꝛ aīalitas in vtroqꝫ hꝫ aliquā vnitatē realē quā nō hn̄t dr̄ie. ⁊ ſic hr̄ ꝓpoſitū: ꝙ ꝯueniūt realit̄ in nā generꝭ: ⁊ nō i nā dr̄ia. Scd̄o qꝛ hō ⁊ equꝰ ꝯueniūt in aīali: ſꝫ aīal nō dicit ꝯceptū mētis: ſꝫ dicit rem ꝯceptā que eſt obiectū intellectꝰ: ⁊ eſt res ex intellcm̄. ergo ꝯueniētia ſpērū in aīali nō eſt ꝯueniētia ſm̄ rōneꝫ tm̄. Si dicat̄ ad hoc ꝙ ꝯueniūt in aīali nō ſm̄ rē: ſꝫ ſm̄ rōneꝫ Cōtra qꝛ ꝯueniētia coꝝ in aīali eſt ꝯueniētia in eo ꝙ dicit aīal. Sed aīal nō dicit ens rōnis: ſꝫ ens reale. g° ꝯuenientia coꝝ eſt in eſſe reali apparēs puta ad ſenſū. Scd̄a rō talis eſt: qn̄cunqꝫ aliq̄ duo ſūt realr̄ idē: qcq̄d repugnat realit̄ vni ⁊ alteri. ſꝫ nō quicquid repugnat ſpēi repugnat generi. ergo ſpecies dicit aliquā rem differentē a genere: non niſi differentiā. ergo ⁊c̄. Maioꝛ videtur plana. mioꝛ pꝛobo: quia ſpēi ſpecialiſſime repugnat diuidi i duas ſpecies. ſed hoc nō repugnat generi: imo cōuenit. ergo ⁊c̄. et idem poteſt argui de ſpecie reſpectu indiuidui: quia ſpēi nō repugnat diuidi in plura indiuidua: indiuiduo aūt repugnat. Tertia rō talis eſt: ſi ſpēs nō dicerent aliquaꝫ rem realiter differentē a natura generis: illud quod ꝯueniret alicui per naturā ſpēi: cōueniret ſibi per naturā generis: ſed hoc eſt falſum. ergo ⁊c̄. cōſequētia patet. falſitatē ꝯſequētis pꝛobo: quia homini per humanitatē cōuenit riſibile: nō aūt per animalitatē: qꝛ homo eſt riſibilis in eo ꝙ homo: nō in eo ꝙ animal. ſed humanitas dicit naturā ſpēi: aīalitas aūt nām generis. ergo falſuꝫ eſt ꝙ id qd̄ ꝯuenit alicui p naturā ſpēi: cōueniat ei per naturā generis.

Cōtra iſtā poſitionē arguo quinqꝫ rōnibꝰ. p̄ma talis eſt: ſi differentia addita generi differt realiter a natura generis: ſequit̄ ꝙ quodlibet indiuiduū cuiuſlibet generis ſit compoſitū ex tot rebus quot ſunt inter generaliſſimū et ſpecialiſſimū: ſed hoc eſt falſuꝫ. ergo ⁊c̄. ꝯſequentiā ꝓbo quia omnis vnitas aut eſt per compoſitionē aut ē p ſimplicitatē: ſed indiuiduū cuiuſlibet generis eſt vnū per ſe: ergo uel per ſimplicitatē uel per compoſitionē. nō poteſt dici ꝙ p ſimplicitatē: quia ſimplicitas excludit a ſimplici omnē pl̄alitatē realē: ſed ſm̄ te quodlibet indiuiduū icludit plēs res. ſ. generaliſſimū cū ſuis differentijs intermedijs. ergo ſi differētia ſic addita differt realit̄ ab eo cui addit̄: quodlibet indiuiduū erit cōpoſitū ex tot rebus quot ſunt inter ip̄m generaliſſimū cum differētijs intermedijs. falſitatē cōſequētis ꝓbo: quia indiuidua aliquoꝝ generū ſunt foꝛme ſimplices ſicut indiuiduū qualitatis eſt h albedo: uel hec nigredo: ſed ſimplici repugnat eſſe compoſitum ex aliquibus. ergo ⁊c̄. Secūda rō talis eſt ſm̄ p̄dictā poſitōnē natura generis differt realit̄ a natura differētie: ⁊ determinat̄ per ipſam: ſicut potētia per actum. ⁊ per cōſequēs natura generis eſt in potentia ad actū queꝫ dicit differentia: puta aīalitas ad rōnalitatē. Hoc ſuppoſito ſic arguo: omne qd̄ realiter eſt in potētia ad actꝰ oppoſitos natos fieri circa ip̄m: pōt idē numero tranſmutari ab vno ad alteruꝫ: ſed ſm̄ iſtam poſitionē animalitas eſt in potētia realit̄ ad oppoſitos actus qui ſunt rōnalitas ⁊ irrōnalitas. ergo vna ⁊ eadem nā animalis poterit tranſmutari a rōnalitate in irrōnalitatē ⁊ ecōuerſo. et per ꝯn̄s idem aīal qn̄qꝫ poterit eſſe rōnabile: qn̄qꝫ irrōnabile. qd̄ eſt abſurdū. Si dicat̄ ꝙ nā generis nō eſt in potētia ſm̄ rem ad nām differētie ſed ſm̄ rōnem: tūc hr̄ pꝛopoſitū. qꝛ ad h ꝙ aliquid dicat̄ in potentia ad alterū ſm̄ rōnem tm̄ ſufficit ꝙ differūt rōne. ⁊ ſic genꝰ ⁊ dr̄ia nō differūt re ſed rōne tm̄. Tertia rō talis eſt. animalitas hoīs ⁊ aīalitas equi circūſcp̄to omni alio diuerſo re ab eis: aut dn̄t ſpecie: aut nō. ſi dn̄t ſpecie. ergo p idē cōueniūt genē ⁊ dn̄t ſpecie. qꝛ p animalitatē. ⁊ hr̄ pꝛopoſitū. ſ. ꝙ genꝰ ⁊ dr̄ia dicunt eandē rem. Si nō dn̄t ſpecie: ſequit̄ ꝙ aīal dic̄ ſpeciem ſpecialiſſimā. qꝛ nā nō cōtinens diuerſas nās ſiue ſpecies ſub ſe eſſentialit̄: eſt ſpecies ſpecialiſſima. ſed hꝫ falſum. ergo ⁊c̄. Si dicat̄ ad h ꝙ ille due aīalitates non dn̄t ſpecie p ſe ſed p adiūcta. h nō valet. qꝛ dr̄ia que cōpetit alicui p aliquā rem adiunctā accidentalit̄ eſt ſibi. ſicut dr̄t hō albus ⁊ niger. ſi ergo aīalitas nō dr̄t niſi p adiūcta ſequit̄ ꝙ aīalitas ſm̄ ſe ⁊ eētialit̄ ꝯſiderata erit vna ſpecies ſpecialiſſima. Quarta rō talis eſt. ſi ita eſt ꝙ aīalitas dicit aliā rem a rōnalitate det̄minabilē per eā: ſequeretur ꝙ aīal qd̄ eſt hō circūſcripto omni alio ab hoīe eſſet genus ⁊ nō genus. qd̄ eſt falſum. qꝛ h eſſet implicare ꝯdictoꝛia. ergo ⁊c̄. ꝓbatio ꝯn̄tie. qꝛ animal qd̄ eſt hō circumſcripto omni alio ab hoīe dicit nām det̄minabilē per differentiā ſm̄ pꝛedictā poſitionē. ſed oē tale eſt genꝰ. ergo ⁊c̄. Sequeret̄ etiā ꝙ nō eſſet genus. qꝛ poſito ꝙ nō poſſet eſſe aliqd̄ animal niſi hō: tūc aīal nō pꝛedicaret̄ de pluribus dn̄tibus ſpecie actu uel aptitudine. ſed qd̄ nō pꝛedicat̄ actu nec aptitudine de pluribꝰ dn̄tibus ſpecie nō eſt genus. ergo ⁊c̄. Quinta rō talis eſt. qꝛ ſi differētia realiter dr̄t a nā generis ⁊ eam determinat ſicut actꝰ determinat potentiā re differentē ab ea: ſequit̄ ꝙ oꝛdo p̄dicamentalis ſit oꝛdo realis ꝯſequens res in eſſe reali ⁊ nō in eſſe rōnis. ſed nihil tale ptinet ad ꝯſiderationē logici p ſe. ergo ſm̄ ſe oꝛdo p̄dicamentalis nō pertinet p ſe ad ꝯſiderationem logici qd̄ eſt falſum. ergo ⁊c̄. Nūc ergo reſtat ponere opi. quā credo verā. Ad cuius euidentiā pꝛimo intendo oñdere ꝙ in vno ⁊ eodē indiuiduo genus gn̄aliſſimū ⁊ oēs differētie intermedie vſqꝫ ad indiuiduū dicunt vnā ⁊ eandē rem ⁊ ſumunt̄ ab vna ⁊ eadem re. 2° intēdo oñdere ꝙ ille differētie intermedie quarū vna eſt cōmunioꝛ altera fundat̄ in illa re in oꝛdine ad diuerſa: ita ꝙ nō pn̄t fundari in ea niſi in oꝛdine ad diuerſa. Tertio oſtendam quō ſic in vno ⁊ eodē oꝛdine ad diuerſa pn̄t fundari tales dr̄ie. ⁊ h mouendo quedā dubia ⁊ ea ſoluendo. Pꝛimū patet ex dictis. qꝛ ſi in ſoꝛte ſubſtātia coꝛpoꝛea: viuū: ſenſibile ⁊ rōnale dicerent diuerſas res: ſequit̄ ꝙ in vno ⁊ eodē indiuiduo dr̄ia diceret nām aliquā differentē re a nā generis. ſed h eſt impꝛobatū. ergo ⁊c̄. Secundū ꝓbo ſic. qꝛ ſi in hoc hoīe dr̄ia magis cōis ⁊ minus cōis ut rationale ⁊ ſenſibile acciperent in oꝛdine ad eandē rem p̄ciſe: ſequeret̄ ꝙ a quocūqꝫ differt hō in eo qd̄ rōnale differret in eo qd̄ ſenſibile. ſed h eſt falſum. qꝛ in eo qd̄ ſenſibile nō differt a bꝛuto a quo dr̄t in eo qd̄ rōnale. ergo ⁊c̄. Cauſa aūt huiꝰ infra magis patebit. Nūc aūt reſtat tertio oſtēdere quomō in vno oꝛdine ad diuerſa fundant̄ talia. ⁊ hoc mouendo quedā dubia. Sunt aūt quinqꝫ dubia: ex quoꝝ ſolutiōe poterit patere quomō hoc pōt eſſe. Pꝛimū dubiū eſt vnde accipiat̄ vnitas generis uel ſpeciei uel cuiuſcūqꝫ p̄dicabilis. Et rō dubitādi eſt. qꝛ cum in illis de quibꝰ aliquod p̄dicabile p̄dicat̄: puta in homine ⁊ equo de quibus aīal pꝛedicat̄ nō ſit aliquod vnū re. ita ꝙ in eis nō eſt aliq̄ vna animalitas quō dicant̄ cōuenire in aīali uel habere vnitatē generis. Secundū dubiū eſt. qꝛ dicit̄ ꝙ ſunt vnū ſm̄ conceptū: inq̄tum mouent ad vnū conceptū: quō talia diuerſa pn̄t mouere ad vnū ꝯceptū.

Tertiū dubiū eſt quō vna res in oꝛdine ad diuerſa mouet ad diuerſos ꝯceptus quoꝝ vnus magis ꝯfuſe repꝛeſentat rem ꝙ̄ aliꝰ. ỽbi gratia: Soꝛtes mouet aliqn̄ intellectum ad conceptū quo ꝯcipit̄ ut hō. qn̄qꝫ ad conceptū quo concipit̄ ut aīal. ⁊ ſic aſcēdēdo vſqꝫ ad generaliſſimū. Et rō dubitādi eſt quō per vnā ⁊ eandem foꝛmā pōt mouere ad tot diuerſos cōceptus. Quartū dubiū eſt quō aliqua duo per eandē realitatē cōueniūt adinuicē ⁊ differunt ⁊ mouent ad vnū cōfuſum conceptū et ad diuerſos

determinatos cõceptus verbi grã. homo ⁊ equus differt
p rõnalitatẽ ⁊ hinnibilitatẽ que in vnoquoqȝ coꝝ ſũt idẽ
cuȝ aĩalitate in qua cõueniũt ⁊ p eas idẽ realitates differt
⁊ mouent ad cõceptũ quo cõcipiũtur ut aĩal tm̃ ⁊ ad diſti
ctos ꝯceptus quibus cõcipiũtur vt hõ ⁊ equꝰ. Et ratio
dubitãdi eſt q: ꝯuenire ⁊ differre p idẽ ⁊ mouẽ ad ꝯceptũ
cõfuſum ⁊ ad conceptus diſtinctos p idẽ videt̃ oppoſita.
Vnũ dubiũ eſt quõ differat genus nãle ⁊ genus logi
cũ: q: ſi in nullo genere inuenit̃ aliqua vnitas realis ſed
tatũ ẜm rõnẽ. cũ vnitas ẜȝ rõnẽ inueniat̃ in oĩ genere lo
gico. tũc nõ differũt genus logicũ ⁊ naturale. cũ tñ omis
dicãt. ꝙ illa que cõueniũt in genere naturali cõicent ĩ ali
quo vno reali. Ad pmũ ergo iſtoꝝ dicũt quidã ꝙ vni
tas cuiuſcũqȝ p̃dicabilis accipit̃ ab vnitate alicuius appa
rẽtis. ⁊ ẜm ꝙ illud apparẽs cõuenit paucioribus uel plu
ribus ẜm h̔ vnitas accepta ab illo apparente dicit̃ maior
vel mi. Vbi grã ab apparẽte qḋ ẽ rõnãdi accipit̃ vnitas ſpe
ciei in hoĩe ab apparente aut ꝙ eſt ſentire: accipit̃ vnitas
generis in aĩali: ⁊ ſic aſcẽdẽdo vſqȝ ad generaliſſimum.
Sed h̔ nõ videt̃ mihi verũ ꝓpter tria. pmo q: illud ap
parẽs a quo accipit̃ vnitas generis puta ſentire aut habȝ
minorẽ vnitatẽ q̃m vnitatẽ generis. puta anologiã. aut
habet vnitatem generis tantum. aut habet vnitatem ſpe
cialiſſime. ſi primo modo nihil ad propoſitum quia mi
nor vnitas non infert maiorem. Si ſcḋo modo idẽ dubiũ
erit de vnitate illius apparẽtis ſicut de vnitate illius cu
ius vnitas dicit̃ accipi ab ipo. Si 3ͦ mõ. ꝯ. q: vnitas gene
ris uel cuiuſcũqȝ alterius nõ accipit̃ ab vnitate illa q̃ hȝ
rõnẽ oppoſitã illi vnitati. Sed genꝰ ⁊ ſpẽs hñt vnitates
oppoſitaꝝ rõnũ. ergo ⁊c. 2ͦ q: cũ illud apparẽs ſit aliqḋ
ens reale exñs in aliquo genere. eadẽ erit qḋ de illo appa
rẽti a quo accipit̃ vnitas eius ſicut de alio. 3ͦ q: cõueni
entia aliquoꝝ in aliquo p̃dicamẽto eẽntiali eſt cõuenien
tia in illo ꝙ cõuenit eis circũſcripto oĩ diuerſo p eẽntiaȝ
ab eis. ſed ꝯueniẽtia ſpẽꝝ in genere accipiẽdo ſpẽs ⁊ genꝰ
nõ ꝓ intẽtiõibus ipis. ſȝ ꝓ rebꝰ in q̇bus fũdat̃. eſt ꝯueni
entia in p̃dicamẽto eẽntiali. g͂ ꝯueniẽtia ſpẽꝝ in genere ñ
eſt accipiẽda ab aliquo differẽte p eẽntiã ab eis. ſed illud
apparẽs ꝙ ponit p̃dicta poſitio eſt diuerſu. p eẽntiam ab
eis ergo ⁊c. Et ideo videt̃ mihi aliter eſſe dd̃. Ad cuius
euidẽtiã ſciẽdũ ꝙ ſicut diſtinctio ẜm rõnẽ hȝ ortũ a re ſi
cut a fũdamẽto remoto mediãte tñ cõceptu intellectꝰ ſi
cut dcm̃ fuit. in qõne ð formalitatibus. ita etiã cõuenien
tia ſiue vnitas aliquoꝝ ẜm rõnẽ. ſicut indiuidua ꝯueni
unt in ſpẽ uel ſpẽs in genere hȝ ortũ a re ſicut a remoto fũ
damẽto mediãte tñ opinione intellectus. vñ ſciendũ eſt
ꝙ inter diuerſas res ex natura rei circũſcripta oĩ opinio
ne intellectus ẽ ꝯformitas ⁊ iſta inuenit̃. maior ⁊ minor
reſpectu diuerſoꝝ. ⁊ iſta cõformitas. nõ eſt ipa vnitas rõ
nis. ſȝ eſt ipm ſuũ fũdamẽtũ remotũ. Ad cuiꝰ euidẽtiã
notãdũ ꝙ aliq̇d põt eẽ duoꝝ dupl'r. vno mõ ꝙ ſit amboꝝ
ſubiectiue ⁊ accipio h̔ cõuenire pluribus ſubiectiue non
reſtringẽdo ad modũ quo accidẽs eſt in ſbo. ſed ꝓ ꝯueniẽ
aliquibus informatiue ut ita dicã. ſiue p ydẽptitatẽ. ſicut
aĩal ꝯuenit hoĩ ⁊ equo ſiue p inherẽtiã ſicut accñs ꝯuenit
ſubiecto ⁊ vnũ ſic cõe pluribus eſt vnũ ẜm rõnẽ. ⁊ eſt ipȝ
vle de quo tractat porphiriꝰ. Alio mõ põt aliq̇d eẽ plu
ri: vnius vt ut ſubiecti. ⁊ in q̃ eſt. alteriꝰ ut t̃mini ad quẽ
eſt. Et iſto mõ vna ſilitudo minor eſt duoꝝ ipius. ſ. in q̃ ẽ
ſicut in ſbo. puta ſilitudo ſortis eſt ipiꝰ ſortis ut ſubiecta
⁊ reſpicit aliũ ad quẽ. puta platonẽ. uel aliquẽ aliũ. ⁊ illud
vnũ qḋ eſt duoꝝ iſto mõ nõ eſt vnũ ẜm rõnẽ tm̃. imo eſt
vnũ ẜm rem. ⁊ iſto mõ eſt cõformitas inter res ex natura
ſua uel q̃tum ad naturã ſubſtãtialẽ. uel q̃tum ad naturã
accidentalem. verbi gratia. inter duos homines eſt con
formitas in hũanitate ⁊ cõformitas vnius illoꝝ ad alteꝝ
eſt vna conformitas numero exiſtens. vnius ut ſubiecti
⁊ alterius ut termini ⁊ ecõuerſo. ⁊ ſimile eſt de cõformita
te duorum aĩalium in aĩalitate lȝ non ſit tanta quanta pri
ma. Et ab iſta cõformitate reali que eſt in rebus ex natu
ra rei. accipitur vnitas ẜm rationẽ que ẽ unitas generis
uel cuiuſcũqȝ alterius predicabilis ſicut a remoto fũdamẽ
to. Nã duo hoĩes ex tali cõformitate nati ſunt mouere
ad vnũ cõceptũ qui eſt vnus ẜm rem. cui ꝯceptui ut vnũ
obiectũ reſpondet hoc indeterminate. ſiue ſorte ⁊ plõne. ⁊
vnitas iſtiꝰ obiecti que ſibi competit. ut ſic eſt obiectiue
in intellectu. ſ. ſicut cognitũ in cognoſcente. eiuſqȝ ſepa
tio a. ſinguglaribus eſt vnitas ⁊ ſepatio ẜm rõnẽ. ⁊ ſimile
eſt de ꝯformitate hoĩs ⁊ equi in animalitate p quã mouẽt
ad vnũ ꝯceptũ cui rñdet ut vnũ obiectũ animal indetmi
nate ⁊ ſepatim a ſpeciebꝰ. ⁊ ſic patet ad pmũ dubiũ a q̊. ſ.
accipitur veritas cuiuſlibet p̃dicabilis: quia ab illa cõfor
mitate reali accipitur ut a remoto fũdamẽto. ſed ab vno
conceptu intellectus indeterminate rep̃ntante rem intel
lectã accipit̃ illa vnitas immediate: ꝓut indeterminate.
reſpondet illi vni conceptui. Cauſa aũt quare illa plura
poterũt mouere ad illũ vnũ conceptũ fuit illa conformi
tas realis de qua dictũ eſt ſicut ſuo mõ cõuenientia ĩ ſuo
principio actiuo eſt cauſa quare duo calida faciũt vnũ ca
lidũ in toto. nec ſic habere vnitatẽ ẜm rõnem ⁊ conueni
entiã repugnat ei quod eſt eẽ diuerſuȝ ẜm rem. ⁊ iḋo nõ
oportet in equo et in homine eẽ vnam animalitatẽ realẽ
Sed ſufficit ꝙ ſit p̃dicta conformitas. Per h̔ patet ad ſe
cũdũ dubiũ q: ex dictis pȝ q̃o nõ obſtante reali diuerſi
tate p̃dicta plura ꝓpter conformitatẽ p̃dictã poſſunt mo
uere ad vnũ conceptũ. Ad tertiũ dubiũ dicendum ꝙ licȝ
vnum ⁊ idem ⁊ p eandem formã non poſſit habere maio
rem ⁊ minorẽ conformitatẽ ad aliquod vnũ ⁊ idem ⁊ ẜm
idem conceptũ. nihil tamẽ ꝓhibet vnũ ⁊ idem. et ẜm ean
dem formã habere maiorẽ et minorẽ conformitatẽ ad di
uerſa. vnde ſortes p vnam ⁊ eandẽ formã habȝ conformi
tatẽ cum plõne ⁊ econuerſo ⁊ cũ planta ⁊ cum lapide ⁊ cũ
q̃cũqȝ alia ſubſtantia. Sed minorem habet cuȝ equo q̃
cum platone ⁊ ſimiliter minorẽ cum planta q̃ cum equo
⁊ ſic aſcendẽdo donec deficiat conformitas requirit vni
uocatio generis. Sic ergo poſſe habere minorem ⁊ ma
iorem ꝯformitatẽ ad diuerſa p vnam ⁊ eandem formam
eſt ratio quare idem p eandem formaȝ poteſt mouere ad
diuerſos ꝯceptus magis ⁊ minꝰ confuſe rem repreſentã
tes. vnde non obſtat vnitas forme accepte in vno ⁊ eodẽ
quia vnitas forme p quam poteſt haberi maior ⁊ minor
conformitas ſufficit. ad predicta. Ad quartum dubiũ di
cendũ ꝙ aliq̃ duo ꝯuenire ẜm rõnem ⁊ differre ẜm rem
non eſt incõueniens. nec ſic conuenire ⁊ differre ſũt op
poſita ⁊ ſic etiã duas animalitates differre realiter in eq̃
⁊ homine et conuenire ẜm rõnem etiã in ipſa animalita
te non eſt incõueniens. Si aũt loquimur de ꝯformitate
reali nõ eſt incõueniẽs aliqua duo eſſe cõformia ẜm q̇d
⁊ difformia ſimpliciter ⁊ ẜm quod ſunt cõformia ẜm q̇d
poſſunt mouere ad vnum confuſe ⁊ indeterminate rep
ſentantẽ ea. et ẜm qḋ difformia ſimplicit̃ poſſunt moue
re ad diuerſos conceptus determinate rep̃ntantes ea.
Ad vnũ dubiũ dicendũ ꝙ illud dubiũ ꝓcedit ex malo
ĩtellectu in quinto methaphiſice. Nã ar. non accipit ibi
genus naturale ꝓ quocũqȝ genere p̃dicabili ſiue in natu
ralibꝰ. ſiue in quibuſcũqȝ ſicut eſt viuũ ꝟ animal. ꝟ aliq̇d
tale. ſȝ accipit ibi genus p̃dicabile ꝓ ſubiecto cõi trãſmu
tabili p quẽ modũ materia põt dici ſubiectũ omniũ trãſ
mutabiliũ. ⁊ aliqua liq̇doꝝ ⁊ ſic de alijs ⁊ veꝝ eſt ꝙ tale ge
nus dicit̃ aliquã naturã vnam numero exñtem in pluri
bus ſucceſſiue que ex ea ſicut ex ſubiecto generant̃. et ſic
ad quinqȝ predicta dubia. Patet etiaȝ ex ſolutõne tercij
dubij quomodo in vno ⁊ in eodem ſuper idem poſſunt
fundari oĩa p̃dicabilia a genẽ generaliſſiõ vſqȝ ad ſpẽm
ſpetialiſſimã ſiue ſint dr̃e ſiue genera ſubalterna in ordi
ne tamẽ ad diuerſa. Sed vnum dubium videt̃ eẽ de cõ
formitate illa vtrꝝ. ſ. ſit relatio vl' nõ. q: vr̃ ꝙ ꝯformitas ĩ
portat relatõnẽ. ſi aũt ponat̃ ꝙ relatõ ſit cũ vniuoce nꝰqȝ
p̃dicabil'. tũc ſeq̃t ꝙ vnum p̃dicamentũ ſit ratio ſumẽdi
vnitatem in omnibus alijs quod videtur inconueniens
Et ad hoc poteſt dici breuiter ꝙ illa conformitas prout ð
ea loquimur non eſt relatio licet poſſet eſſe fundamentũ
relationis. ⁊ ſicut relatio ſilitudis ſequit̃ fundamentuȝ ta
le ut q̇dam paſſio ita conſequitur ipſum accipiendo ad
mouendum vnum conceptum modo quo dictum eſt.
Nunc reſtat. quarto reſpondere ad motiua alioꝝ. Ad p
mũ ergo dicendum quãdo dicitur ꝙ illa duo in quoruȝ
altero aliqua conueniũt ⁊ in altero differũt non ſũt idẽ

dicendũ ꝙ ſ illa maioꝛ poſſet habere veritatẽ ſi acciperent̃ differre ⁊ conuenire eodem mõ. Sed ꝙ aliqua ſm eandẽ rem differant realiter ab inuicem et cõueniant ſm rõneꝫ non eſt incõueniẽs: ſimilit̃ etiã ꝙ alique res in entitate ſua reali differant. ⁊ cõueniant in vno ɔceptu repñtante eas cõfuſe. qui quidẽ cõceptus eſt vnus re licet obiectuꝫ ei correſpõdens non ſit vnũ re. non eſt incõueniẽs cõuenitia et ɔformitate reali quaꝫ habent res ex natura rei. non eſt incõueniens aliqua duo ꝑ eadem eſſe cõformia ⁊ conuenientia ſm quid ⁊ difformia ſimpliciter. ⁊ tunc dico ad minorem ꝙ homo ⁊ equ⁹ vel quecunqꝫ ſpecies cõueniũt in natura generis quantũ ad rem intellectam ſm rõneꝫ et differunt ſm rem ⁊ cõueniunt in cõceptu ⁊ differunt i re intellecta ꝑ cõceptum ⁊ ſunt cõformia ſm quid et difformia ſimpliciter ex natura rei et ideo non eſt incõueniens ꝙ ꝑ eandem conueniãt ſic et differãt et ꝑ cõſequẽs ꝙ eandem naturaꝫ dicant genus in quo cõueniũt ſpecies ⁊ differentie in quibus differunt. Ad ꝑmuꝫ ergo quod dicitur. cõtra hoc quantũ ad vnitatẽ cõceptus dicenduꝫ ꝙ ex natura rei habent ꝙ moueant ad vnum cõceptũ. ſꝫ h̃ non eſt ꝓpter vnitatem realem animal' in equo ⁊ homĩe ſed ꝓpter cõformitatẽ predictã quã non habent res diuerſorũ generũ. ſicut albedo ⁊ homo. ſicut eaꝫ habent res ei⁹dem generis ſicut homo et equus. Ad ſecundũ quod adducitur ɔtra predictã ſolutionẽ dicendũ ꝙ homo ⁊ equ⁹ cõueniunt in re cõcepta. ſ. in animali ſm rõnem. ad id ãt ꝙ dicitur cõtra h̃ dicendũ ꝙ cõueniẽtia homis et equi in animali poteſt attendi quãtum ad duo. ſ. quãtũ ad hoc ꝙ animal cõueniat homini et equo et quãtũ ad hoc ex natura rei et eſt quid reale. quia ex natura rei homo habꝫ ꝙ ſit animal et quãtũ ad ipſam vnitatẽ ipſi⁹ cõmunis. et q̃tum ad hoc eſt ſm rõnem tantuꝫ quia vnitas et indeterminatio qua obicitur animal ut vnũ obiectũ indeterminatũ ipſi intellectui. cõſequit̃ animal ut obiectum eſt i intellectu licet habeat fundamẽtum remotũ a re ut dictũ ẽ Eſt autẽ notãdum ꝙ ſicut ſm cõpoſita ex materia et forma puta ignis et aqua. aliter cõueniunt in materia q̃ forme ipſe. quia compoſita cõueniũt in materia ſicut in ꝑte quã includũt in eẽntia ſua forme aut nõ. Sed cõueniũt in ea ſicut in aliquo diuerſo ab eẽntia earũ determinabili per eaſ. ita ſuo modo ſpecies aliter cõueniũt in genere q̃ differentie. Nam ſpẽs cõueniũt in genere ſicut in eo quod icluditur in rõne eaꝝ. ſed differẽtie cõueniũt in genere ſicut i quodam determinabili ſm rõeꝫ per eas qd ẽ extra itellectũ earuꝫ: ita tamẽ ꝙ cõpoſitio ſpeciei ex genere et differẽtia. ⁊ diſtictio differẽtie a genere. totũ eſt ſm rõem. ut dictuꝫ eſt. Notãduꝫ eſt etiã aliud. ſ. ꝙ differentia ꝑtinet ad ens rõis. non quin ſpecies realiter differãt ⁊ quin diſtinctõ earũ abinuicem ſit ſm rem. ſed quãtuꝫ ad h̃ ꝙ dñe ponunt̃ diuidere genuſ. que quidẽ diuiſio ex parte ipſius diuiſi non eſt realis. quia diuiſio real' req̃rit ꝙ aliquod vnũ ſm rem diuidatur in diuerſa. mõ genus non dicit aliquod vnum ſm rem ut dictum eſt. Quãtuꝫ ergo ad hoc quod eſt diuidere id quod eſt ſic vnũ ſm rõnem differentie diuidunt ens rõnis. Ad ſm principale dicendũ ꝙ quãdo dicit̃ in maiori ꝙ quando aliqua duo ſunt idem re. quidquid repugnat vni ⁊ alteri. poteſt dici dupliciter vno mõ ꝙ illa maioꝛ habet veritatẽ quãdo illa duo ſunt idem realiter ⁊ cõuertibiliter. nũc aũt natura generis ⁊ natura ſpeciei. licet ſint idẽ realiter ita ꝙ in vno ⁊ eodem non dicãt diuerſas naturas. nõ tamẽ ſunt idẽ cõuertibiliter. et iõ non oportet ꝙ q̇dq̇d repugnat vni ⁊ alteri Aliter poteſt dici ad illaꝫ maioꝛẽ ꝙ quãdo aliq̃ duo ſũt idẽ real'r q̇dq̇d repugnat vni ⁊ alt'i. v̓m ẽ ꝓ q̃to ſũt idẽ ⁊ ꝓ q̃to ſupponũt ꝓ eod. vñ q̇dq̇d repugñt hõi repugñt aiali qd ẽ hõ ꝓut aial ſtat ꝓ hoie. ad mi. qñ dr̃ ꝙ illd qd repugnat ſpẽi nõ repugñt generi ꝑt dici dupl'r ſm duplicẽ rñſioneꝫ factã ad mai. p° dicẽdo ꝙ iõ qd repugñt ſpẽi nõ repugñt generi qꝛ ñ ſũt idẽ ɔuertibl'r lꝫ dicãt eãdẽ realitatẽ in eodem Alio° ꝑt dici ꝙ illd qd repugñt ſpẽi repugñt generi accepto ut ẽ idẽ cũ illa ſpẽ. vñ q̇dq̇d repugñt hõi repugñt aiali ꝓut accipit̃ ꝓ hoie. Ad ꝓbatõeꝫ qñ dr̃ ꝙ diuidi i diuerſa ſpẽ repugñt ſpẽi nõ ãt generi. ꝑt dici p° ꝙ diuidi in ꝑtes ſbiectias ꝓut ge⁹ diuidit̃ i ſpẽs l' ſpẽs i iduidua ꝑtinꝫ ad ẽs rõis. et iõ repugñtia pẽs diuidi ⁊ ñ diuidi ſic ɔueñt rb⁹ ſꝫ rõeꝫ. ⁊ iõ ad h̃c vnũ coꝝ repugñt vni ⁊ ñ alteri ſufficit ꝙ differãt ſm rõeꝫ vñ rõ ꝓcedit de reali vnitate aliquoꝝ ⁊ de repugnãtia in eſſe reali. ꝓbatio aũt ꝓcedit de repugnãtia ſm eſſe rõnis.

Scdo põt dici ꝙ nature generis prout accipitur indeterminata ſpẽ. puta nature generis ꝙ eſt hõ repugnat diuidi ſicut ⁊ nature ſpẽi. ⁊ qñ dicit̃ ꝙ aial diuidit̃ i ſpẽs. dicẽdũ ꝙ nõ eſt v̓m de aiali qd eſt hõ ꝓut accipit̃ ꝑciſe ꝓ aiali qd eſt hõ. Ex aũt aial indet'minate acceptũ poſſit diuidi in plures ſpẽs ⁊ nõ hõ. h̃ eſt qꝛ ſm illã minoꝛẽ cõformitatẽ q̃m habet hõ ad equm magis q̃ ad aliũ hoiem natum eſt obijci intellectui ut obiectũ magis indeterminatũ ⁊ ad plura vni⁹ cõformia ſe extendẽs. Et ſi dicat̃ cõtra ꝑmiſſa ꝙ ideo videt̃ aial nõ eſſe idẽ ɔuertibiliter cum hoie. qꝛ aial inuenit̃ in aliquo in quo non inuenit̃ hõ ⁊ ſic ut videt̃ aialitas ⁊ hũanitas dñt re. Ad h̃ aũt eſt dicendũ ꝙ aial qd eſt hõ uel ei⁹ aialitas nõ inuenit̃ eadẽ re niſi in aliquo hoie ſꝫ bñ inuenit̃ eadẽ aialitas ſm rõem i alio ab hoie. ⁊ illa ydẽptitas rõnis iuenit̃ maioꝛ ⁊ minoꝛ ſꝫ ꝙ inuenit̃ maioꝛ ⁊ minoꝛ ɔformitas ꝑdicta. Ad tertium ꝑncipale qñ dicit̃ ꝙ hõ ſm ꝙ hõ ẽ riſibilis ⁊ nõ ſm ꝙ aial dicẽdũ ꝙ iſtud nõ eſt ꝓpter h̃. qꝛ. ſ. aialitas hoĩs nõ ſit realiter hũanitas eius ẽ quin q̃tum ad rem id ꝙ eſt aialitas hõis ſit cã riſibilitatis ei⁹ ſicut eius hũanitas. ſed h̃ dicit̃ ad denotãdũ ꝙ riſibilitas non ſequit̃ hoiem ⁊ oĩa aialia q̃ hñt ɔformitatẽ diminutaꝫ cũ eo que cõtinẽtur ſub aialitate. vnde reduplicatio iſta qua dicit̃ ꝙ hõ nõ ſm ꝙ aial ꝑcidit non aialitate hoĩs a ſua hũanitate ſꝫ ꝑcidit alia aialia cũ quibus hꝫ ɔformitatẽ diminutã in ordine ad cõicãdũ cũ tali ꝑdicato. vnde r̃duplicat hũanitateꝫ cũ ꝑciſione coꝝ que ſũt cũ forma diminute. ⁊ idẽ eſt ſi dicat̃ ꝙ aial in eo ꝙ aial eſt ſenſibile. nõ ſm ꝙ corpus qꝛ iſta reduplicatio reduplicat aialitatẽ cũ excluſione uel ꝑciſione minus cõformiũ. Si aũt queratur cã hui⁹ ex ꝑte rei. dico ꝙ cã hui⁹ ex ꝑte rei eſt: qꝛ quedã accidẽtia requirũt maioꝛẽ cõformitatẽ in ſubiectis in quibus ſũt. ⁊ ſm h̃ ſũt magis ⁊ minus cõia. ⁊ ut paſſio nec magis ⁊ min⁹ cõium. Quãtũ aũt ad ſcdam ꝑtẽ q̃nis. ſ. de diſtinctiõe ꝑdicamẽtoꝝ ab inuicẽ. ꝑmo ad intellectũ q̃nis videndũ eſt de diuerſo mõ accipiẽdi ꝑdicamẽta. Sciẽdũ ꝙ ꝑdicamẽta. uel genus generaliſſimũ põt dupl'r accipi. vno mõ ꝓ ipis intentionibus ꝑdicamẽtabilitatis ⁊ generabilitatis. alio mõ q̃tũ ad res i quib⁹ tales intẽtiões fundãtur. primo mõ dicũt ens rõnis ſiue intẽtiões ſcdas. ſcdo mõ dicũt ens reale i quo tales intentiões fundãtur. accipiẽdo ergo ꝑdicamẽtũ ⁊ gen⁹ ꝑñti. ꝑmo mõ diuiſio ꝑdicamẽti abſolute accepti in h̃ ꝑdicamẽtũ ⁊ illud. ⁊ generis. in h̃ gen⁹ ⁊ illud ẽ diuiſio intentiõis in itentiões ⁊ entis rõnis in entia rõnis

Diuiſio aũt entis realis in genera uel ꝑdicata eſt quaſi diuiſio obiecti in accñs. mõ quo entia rõnis accidunt entibus realibus ſꝫ diuiſio entis realis ex aiam in ſbam q̃titatẽ q̃litatẽ ⁊ ſic de alijs. eſt diuiſio entis realis ex aiaꝫ in ſbam ⁊ in entia realia ex aiam. Qñ ergo querit̃ utrũ operatio intellect⁹ poſſibilis faciat ad diſtinctiõem ꝑdicamẽtoꝝ nõ accipiũtur h̃ ꝑdicamẽta ꝓ ipis intentiõib⁹ ſcdis. Sꝫ ꝓ reb⁹ ipis in quib⁹ fũdant̃. qñ etiã querit̃ de opatiõe intellect⁹ nõ querit̃ de opatiõe intellectus practici. ſꝫ magis de opatõe intellectus ſpeculatiui mõ quo ſupra in principio q̃nis expoſitũ eſt. vnde ſenſus queſtionis eſt vtꝝ ſba q̃titas qualitas ⁊ ſic de alijs diſtinguãtur ſolũ ſm rõneꝫ. Circa q̃ q̃nẽ intendo ſic ꝓcedere. nã ꝑſuppoſito ꝙ prima tria ꝑdicamẽta. ſ. ſba q̃titas ⁊ q̃litas diſtinguãtur realiter. Primo itẽdo oſtẽdere quõ relatio diſtiguat̃ ab eis. Scdo quõ alia ſex. ſ. actio paſſio ⁊ ſic de alijs diſtinguantur a q̃tuoꝛ ꝑmis. videre aũt q̃liter diſtinguat̃ relatio a trib⁹ ꝑmis nihil aliud eſt q̃ videre quõ relatio differat a ſuo fũdamẽto. Circa q̃ intendo facere quinqꝫ. primo ponã duas opiniones cũ ſuis motiuis. 2° intendo arguere cõtra eas. 3° ponã opinionem q̃ credo veram. 4° reſpõdebo ad motiua opinantium. 5° mouebo quedã dubia ⁊ ſoluã. Prima opinio eſt q̃ ponit ꝙ relatio ⁊ fundamentum non differunt ſicut diuerſe res facientes cõpoſitiõem ad inuicem. ſed tamen differũt ex natura rei ut dicũt. ⁊ aliquo modo taliter. quia ut

dicunt differunt ſicut diuerſe formalitates ſiue diuerſi
modi quia illud quod aliqui vocant formalitatem ipſi vo
cant modū. non eſt diuerſitas niſi in noīe Alij dicunt ꝙ
relatio ⁊ ſuū fundamentū differunt ſicut diuerſe res q̄ꝝ
vna facit compoſitionē cum alia. ita ꝙ ſimilitudo funda-
ta in albedine facit compoſitionē cū ea in ipſo ſimili. Iſte
due opiniones ꝯueniūt in hoc ꝙ vtraq; ponit ꝙ relatio
⁊ ſuū fundamentū aliquo mō differūt realiter: etiā quan
tū ad realitatē quā ponit relatio in ſuo ſubiecto. ⁊ h̄ ꝓbāt
tribus rationib⁹. prima rō talis eſt. Diuiſio entis extra
animā in entia extra animā debet eſſe in diuerſas res. ſʒ
diuiſio entis in ſubſtantiā. quantitatē. qualitatē ⁊ relatio
nem eſt hui⁹. ergo relatio dicit diuerſaʒ rem a qualitate
et quātitate in quib⁹ fundat̄. Si dicatur ꝙ non oportet
ꝙ diſtinctio eoruʒ ſit ſm rem. ſed ſufficit ꝙ vnūquodq;
eorū dicat ens reale extra animā. contra q: illa diuiſio q̄
eſt ꝑ ſe entis extra animā: debet eſſe ꝑ diuerſas entitates
extra animā. ſed diuiſio entis in ſubſtantiā quantitatem
⁊ ſic de alijs eſt ꝑ ſe diuiſio entis extra animā g° ⁊c̄. ma.
patet faciliter. quia ſicut qualitas non diuidit̄ per ſe. niſi
ꝑ entia ꝑtinentia ad quātitatē ita etiā ens reale non diui-
ditur niſi ꝑ entia realia. vnumquodq; enim diuiditur ꝑ eſſe
ſui generis. mi patet per ph̄m quinto methaphiſice vbi
diſtinguit ens diuiſuʒ in ſubſtātiā quantitatē ⁊ ſic de alijs
contra ens in anima. Secunda ratio talis eſt. relatio cir
cūſcripto fundamento: aut eſt ens reale aut non. Si ſic
habet ꝓpoſitū. ſcʒ ꝙ dicit aliā realitatē a fundamento q:
illud quod dicit ens reale circūſcripto alio dicit aliā rea-
litatē ab eo. ſi ſecūdo mō tūc relatio circūſcripto fūdamē
to eſſet nihil vl' ens rōnis. ſed in nullum iſtoꝝ diuiditur
ens reale. g° ens reale non diuiditur in relationē. Si di-
catur ꝙ relatio non circūſcribit fundamētū. tunc ſequit̄
ut videtur ꝙ relatio ſit formaliter ipſum ſuū fundamen
tū. ſ. quantitas vl' qualitas ſed ꝙ eſt formaliter quantitas
vel qualitas non eſt diſtinctū ꝑdicamētū ab eis. ergo ⁊c̄.
Tertia ratio talis eſt. nulla res accidit ſibiipſi ſed relatio
realiter accidit ſuo fundamento alioquin relatio non fa-
ceret diſtinctū ꝑdicamentū ab eo. ergo eſt alia res ab eo.
Secūda opinio que ponit relationē ⁊ fundamentū eē di
uerſas res ⁊ facere compoſitōnē addunt vltra ꝑdictas rō
nes duas alias ad ꝓbandū hoc. Quaꝝ ꝑma talis eſt. rela
tio preciſſe accepta ſe habet per additōnē ad ſuum funda
mētū. aut g° addit aliud ens reale diuerſū a fundamento
aut nō. ſi ſic cū additio alic⁹ rei in aliā diuerſā rē ab ipſa
facit cōpoſitōnē cū ea ſequit̄ ꝙ relatō faciat cōpoſitōneʒ
cū ſuo fūdamēto. ſi nō. ſequet̄ ꝙ relatō ꝑciſſe accepta nō
ſit ens reale qđ eſt falſuʒ. Scđa rō tal' eſt. de nullo ꝑt v̄ifi
cari aliq̄d real'r ꝙ ꝑ⁹ non eſt v̄m. niſi fiat additō alicuius
rei de nouo acquiſite ⁊ ꝑ ꝯñs facientis cōpoſitōnē cū pre
cedētib⁹ ſʒ de aliquo v̄ificat̄ ꝙ ſit ſimil' cū ꝑ⁹ nō eēt g° ali-
q̄d ē real'r acq̄ſitū de nouo in iſto ſil'i faciēs in eo ꝯpoſitō-
nē cū ꝑcedētib⁹ ſʒ h̄ q̄ñq; nō ē niſi ipa ſil'itudo q: aliq̄s poſ
ſet fieri ſil'is nulla mutatōe facta in eo ſm aliq̄d abſolutū
Sil'itudo g° facit realē ꝯpōneʒ cū ſuo fūdamēto. Iſta ſūt
motiua ponētiū dc̄tās pōnes. Cōtra ꝑmā poſitionē ar°
dupl'r. ⁊ ꝓbo ꝙ ſi rela° dic̄ rē d'ntē a ſuo fūdamēto qđ fac̄
ꝯpōnē cū eo. ꝑ° ſic. q: ois vnitas l' ē vnitas ſimplicitatis vl'
ꝯpoſitōis ſʒ vnitas ſimplicitatis excludit oēʒ diuerſitatē
realē in eo qđ dr̄ ſit vnā g° ſi relatō ⁊ ſuū fūdamētū ſūt di
uerſe nec faciūt ꝯpōnē. Scđo ſic q̄cūq; diuerſe realitates
ſimplicit̄ i actu exñtes ſūt diuerſe eēntie. ſʒ diuerſe eēntie
n̄ pūt facere vnū niſi ꝑ ꝯpōnē. g° ⁊c̄. Cōtra ſcđam pōnē ar°
dupliciter. ꝑ° ſic q: ſi relatō dicit aliq̄d diuerſū a ſuo funda-
mento faciēs ꝯpōnē cū eo. ſeq̄retur ꝙ agēs in eo ꝙ agens
pateret̄ ſed h̄ ē falſū. g° ⁊c̄. ꝓbō ꝯñc. q: illō qđ recepit ali-
quā rē de nouo q̄ ꝑ⁹ carebat facientē ꝯpōnē cum eo pati
tur. Sed ſi relatio eſt alia res a fundamento ⁊ recepta in
relato. agēs in eo ꝙ agens recipit de nouo aliquid diuer
ſum ab eo. ſcilicet ſuam relationem ad paſſum. ergo ſi re-
latio dicit aliquid diuerſum a fundamento faciens com
poſitionem cum eo receptum in ipſo relato agens in eo
ꝙ agens pateretur. falſitas autē ꝯſequētis pʒ. ſ. ꝙ agēs in
eo ꝙ agens patiatur. q: oppoſita ineſſent eidē et per idē
Scđa ratio talis eſt q: nihil pōt de nouo uenire alicui
diuerſum ab oī ꝑcedente ⁊ faciēs cōpoſitiōem cuʒ eo ſine
ſui mutatione ſʒ relatio realis aduenit alicui ſine ſui mu
tatione: ergo relatio nō dicit rem facientē cōpōnē cū fun-
damēto abſoluto. mi. pʒ ꝑ ph̄ʒ. 5° phiſicoꝝ. ma. ꝓbo quia
illud ꝙ ſuſcipit aliquid de nouo faciēs ꝯpōnē cū eo habet
ſe aliter nūc q̄ꝫ prius in ſe. ſʒ ſe habere aliter nūc q̄ꝫ prius
ſm aliquid ſuſceptū in ſe eſt mutari ergo ⁊c̄. Si dicat̄
ꝙ ariſtoteles intendit ibi loqui de relatione rōnis cōtra
q: ibi intendit ariſt. ꝓbare ꝙ ad relatiōem nō eſt motus
r̄aliter ꝑ h̄ qđ relatio acquirit ſine mutatiōe ⁊ motu. ſi er-
go qñ dicit ꝙ relatio acquirit̄ ſine motu intenderet de re
latione rōnis. tūc ratio ſua nulla eſſet q: ſi motus nō ter
minetur ad relatiōem rōnis non ſequit̄ ꝙ non terminet̄
ad relatiōem realē. Si dicatur ꝙ intendit ꝙ motus n̄
terminat̄ ad relatiōem ſicut ad terminū ꝑmo ⁊ per ſe mo
tus. terminat̄ tamē ſicut ad terminū ꝑ accñs ⁊ ex ꝯñti. cō
tra h̄ arguo dupl'r. primo q: prim⁹ termin⁹ ⁊ ſecūdarius
motus ſemꝑ acquirūtur in eodē ſubiecto q̄tū ad illud ꝙ
acq̄rit terminū motus ꝑ mutatiōem ſui. ſʒ relatio acq̄rit̄
in alio q̄ꝫ in illo in quo ē ꝑ ſe termin⁹ mot⁹. q: de alba-
to aliquo ſimilitudo acquirit̄ in aliquo in quo nō fuit ac-
quiſita albedo que erat per ſe termin⁹ mot⁹ ſuppoſito ꝙ
aliq̄d prius eēt alb⁹. ergo ſil'itudo acq̄rit̄ in aliquo ſine ſui
mutatiōe. ſʒ h̄ nō poſſet eſſe ut dictū eſt. ſi relatio diceret
diuerſam rem a ſuo fūdamēto faciētem ꝯpōnē cū eo. er-
go ⁊c̄. Scđo ſic. q: illud ꝙ ꝑmo acq̄rit̄ ⁊ ſoluʒ imobili ꝑ
motū eſt per ſe termin⁹ motus. ſed q̄ñq; ſola relatio ad-
uenit alicui de nouo ſicut qñ prius alb⁹ exñs ſit ſimilis a
lio de albato. ergo ſi relatio q̄ñq; de nouo acq̄rit̄. acq̄rit̄ ꝑ
motū ei⁹ ꝙ refert̄ per eā ſequit̄ ꝙ q̄ñq; relatio eſt ꝑ ſe ter
min⁹ motus ꝙ eſt incōueniēs. Cōtra utrāq; poſitio-
nē ſimul adduco vnā rōnē que talis eſt. relatio nō differt
a ſuo fūdamēto niſi ꝑ terminū ad quē quē importat. ſʒ re
latio nō ponit terminū ad quē in ſuo ſubiecto in quo eſt
ſuū fūdamētū. ergo relatio nō pōit in ſubiecto ſuo aliq̄d
diuerſū a ſuo fūdamēto. ma. pʒ. q: relatio nō differt a fun
damēto ſuo. niſi ꝑ illud ꝑ ꝙ differt ab abſoluto. ſʒ relatio
nō differt ab abſoluto niſi ꝑ h̄ ꝙ importat terminū ad queʒ
ergo ⁊c̄. mi. etiā pʒ. q: relatio nō ē eiuſdē ad ſe ipm̄. ſʒ ſem
per eſt ad alteꝝ ergo nō ponit terminū ad quē eſt in ſubie
cto ſuo. Nūc tertio ponā opiniōem q̄ꝫ credo veram
Ad cui⁹ euidētiā ſciendū ꝙ relatio importat duo. vnum
in recto ꝙ ponit in ſuo ſubiecto ⁊ aliud in obliquo. ſ. ter-
minū ad quē. vbi gr̄a. ꝑritas que eſt relatio pr̄is ad filiū i
portat aliq̄d in recto ꝙ eſt in pr̄e ſbiue. ⁊ filiū ut terminū
ad quē. ⁊ vtrūq; eſt de rōne ipius relatiōis. Et autē id ꝙ
ponit in ſubiecto ꝙ refert ſit de rōne ei⁹ pʒ ſic. q: de rōe
relationis eſt ꝙ ſit alicuius ſubiecti relati ꝑ ipam. ita ꝙ ſi
cut qualitas eſt qua formaliter quales dicimur. ita rela-
tio eſt qua ſubiectū habēs eaʒ formaliter refertur. ſed h̄
nō eēt niſi includeret in ſua rōne id ꝙ ponit in ſubiecto
ꝙ refert. Et aūt includat in ſua rōne terminuʒ. pʒ dupli
citer. primo quia illud quo remoto relatio non remanet
in re nec intellectu includit̄ in ratione relationis. ſed ter-
minus eſt huiuſmōi ergo ⁊c̄. ma. pʒ. q: vnūquodq; pōt ma-
nere in intellectu ſaltem ſine h̄ ꝙ nō eſt de ei⁹ ratiōe. mi.
etiam pʒ. q: ablato termino ad quē ſit relatio. relatio non
manet. nec in re nec in intellectu. Scđa q: ratio relatio
nis cōſiſtit in ad aliud ſe habere. ſed illud aliud ad ꝙ ſe ha
bet eſt termin⁹ ad quem ergo ⁊c̄. Dicit ergo iſta poſitō
ꝙ relatio q̄tū ad id ꝙ dicit in recto ⁊ ponit i ſuo ſubiecto
non dicit aliā rem a ſuo fūdamēto. ſed dicit eandē rē cum
ſuo fūdamento. ſub alia tamen rōne ſicut albedo ⁊ ſil'itu-
do. ſed q̄tū ad terminū ad quē eſt dicit aliquā rem a ſuo
fundamēto. ita ꝙ iſta poſitio ſtat in h̄ ꝙ relatio nō dicit
aliam rem a ſuo fundamento niſi terminū ad quem. Et h̄
ꝓbat̄ per rōnem ſupra adductam contra duas ꝑmas po-
ſitiones. quia relatio non differt a ſuo fundamēto niſi ſi-
cut ſupra poſitū eſt. per h̄ ꝙ differt ab abſoluto: ſed non
differt ab abſoluto niſi per h̄ ꝙ importat terminū ad quē
ergo ⁊c̄. Nūc reſtat quarto ad motiua alioꝝ reſpōdere
Ad primū ergo dicendū ꝙ relatio dicit diuerſam rem
a q̄titate. ⁊ a qualitate. ⁊ a quolibet abſoluto. ſ. terminum
ipſum quem importat in obliquo ⁊ hoc ſufficit ad aueta-

tatē realē relatōis ab alijs. Per hoc pꝫ ad ſequētē inſtan-
tiā: q: nō oportet dare talē ſolōnē q̄lis ibi ponit̄. Ad ſe-
cundū dicendū ꝙ relatio nō circūſcribit realitatē funda-
mēti: ſꝫ rō relatōis circūſcribat rōem qualitatis. Et qn̄ dr̄
ꝙ ex hoc ſequit̄ ꝙ relatio nō differt re a fundamēto: dicē-
dū ꝙ imo: Sꝫ aliquid dicere ab alio dupliciter eſt. Uno
mō q: dicit rē totalit̄ circūſcribentē illud: ſicut mā differt
a forma. Alio mō per additionē ad illud: ſicut cōpoſitum
a mā q: addit formā. nūc aūt relatio differt realit̄ a funda
mēto nō circūſcribēdo realitatē ei⁹: ſed per additionē rea
litatis termini quē importat in obliquo. ſꝫ q: illā realita-
tē nō ponit i ſubiecto nec includit vt partē ſui ſed vt ter-
minū ad quē eſt nō facit cōpoſitionē cū fundamēto. Ad
tertiū dicendū ꝙ relatio dr̄ accidere fundamēto realiter:
rōe termini ad quē eſt quē abſolutū nō includit in ſua ra-
tione: nec in quacūqꝫ ſua realitate. vnde ad verificādū de
aliquo ꝙ ſit ſiſe requirit̄ aliquid realiter. ſ. entitas termi-
ni ad quē qđ nō requirit̄ ad verificandū ꝙ realiter ſit albū
vel nigrū. Ad primā rōēꝫ pro ſecūda opiniōe qn̄ dicit̄
ꝙ relatio p̄ciſe accepta per additōēꝫ ſe hꝫ ad fundamentū
dicendū ꝙ ſe hꝫ per additōēꝫ ad fundamentū nō ſicut ex-
cludēs fundamentū vt dcm̄ eſt: ſꝫ ſic excludēs fundamen
tū a realitate alia. ſ. termini quē includit in obliquo. Ad
ſecundā rōem qn̄ dicit̄ de nullo pōt verificari aliquid rea
liter qđ prius nō erat verū ꝛc̄. dicendū ꝙ aliquid verifica
ri de nouo de aliquo dpuliciter pōt eſſe. vno mō quātuꝫ
ad h̄ ꝙ ſit aliq̄lit̄ in ſe. alio mō quantū ad hoc ꝙ ſit alteri⁹
primo modo nihil pōt de nouo verificari de aliquo ſine
ſui mutatiōe. Sꝫ ſecūdo mō bene poteſt aliquid verifica
ri de aliquo de nouo ſine ſui mutatiōe. et iſto mō relatio
verificat̄ de aliquo ſine ſui mutatione: ſicut qn̄ aliquid al
bum alio dealbato incipit eſſe ſimile. Nunc q̄nto mo
uenda ſunt quattuor dubia. Primū eſt q: videt̄ ꝙ relatō
ſit plures res q: importat diuerſas res: ſꝫ ꝙ eſt tale nō di
cit aliquod vnū ſimpliciter et per ſe: ergo ſm̄ hoc relatio
nō dicit aliqđ vnū ens per ſe quod eſt incōueniēs: q: res
vniuſcuiuſqꝫ generis dicit aliquod vnū ens per ſe. Se
cundū dubiū eſt: q: vt videt̄ ſm̄ premiſſa relatio nō vide
tur habere vnū ſimplicē cōceptū: cū plura ponant̄ eſſe de
eius rōe. ſed hoc eſt incōueniēs: cū vnūquodqꝫ genus ge
neraliſſimū dicat vnū ſimplicē conceptū. Tertiū dubiū
eſt q: ſm̄ premiſſa videt̄ ꝙ due relationes oppoſite nihil
aliud ſunt re q̄ duo fundamēta abſoluta. verbi grā. ſimili
tudo ſort̄ ad platonē in albedine ꝛ ecōuerſo. naꝫ ſilitudo
ſortis ad platonē nihil aliud videt̄ eſſe q̄ albedo ſortis ꝓ
ut coexigit albedinē platonis ꝛ ecōuerſo ſil̄itudo platōis
ad ſortē nihil aliud videt̄ eſſe q̄ albedo platonis ꝓut co-
exigit albedinē ſortis. Quartū dubiū eſt: q: ſm̄ p̄miſ-
ſa ſequit̄ ꝙ relatio facietis ad factū: ꝛ ſimilis ad ſimile ſit
eadē ſm̄ rem ſaltē in agētibus vniuocis. verbi grā: qn̄ ca
lidū facit calidū in calido agente: relatio agentis nō dicit
aliquid diuerſum re ab ipſo calore ꝙ ſit in ipſo agente. ſi
militer relatio ſimilitudinis fundatur ſuper eundeꝫ calo
rem: nec dicit aliquid diuerſū re ab eo in ſubiecto in quo
eſt. ſimiliter nec ex parte termini: q: vtraqꝫ relatio termi
natur ad calorē productū. cum ergo iſte due relatiōes eā-
dem rem importāt: ꝛ quantū ad id qđ ponūt in ſubiecto:
ꝛ quantū ad realitatē quā requirūt in termio: ſi relatio nō
differt a fundamento niſi propter diuerſitatē termini: vi
detur ꝙ iſte due relationes ſint eedeꝫ ſm̄ rem. Ad pri-
mū ergo iſtorū dubiorū dicendū eſt ꝙ ſm̄ premiſſa nō ſe
quitur ꝙ relatio ſit plures res proprie loquēdo: nec etiaꝫ
ꝙ includit plures res ex quibus ſicut ex partib⁹ integre-
tur: ſꝫ eſt aliqua vna res: ꝛ eſt alicuius rei vt termini: eſſe
aūt in ſe aliquā rem: ꝛ illam rem eſſe per ſe alicuius: non
tollit illam rem eſſe aliquod vnū ens in ſe. Ad ſecūdū
dubiū dicendū ꝙ relatio quātū ad id quod eſt nō impor-
tat niſi vnū ſimplex: ꝛ per cōſequēs quantū ad id qđ ipor-
tat in recto nō importat niſi vnū ꝯceptū ſimplicē. Uel pōt
dici ꝙ ꝯcept⁹ gn̄aliſſimi: lꝫ ſit ſimplex q̄tū ad h̄ ꝙ n̄ ſit rſo
lubilis in duos ꝯceptus vniuocos quoꝝ vn⁹ ſit generis
ꝛ ali⁹ differētie. non tamē eſt icōueniēs ꝙ generaliſſimū
includat plura quoꝝ vnū ꝯtrahat alteꝝ ſicut anologū ad
analogata. Ad tertiū dubiū dicendū ꝙ lꝫ opoſite rela-
tiones nō dicāt aliq̄d diuerſū re ab ambob⁹ fūdamentis
ſimul acceptis. tn̄ vnaqueqꝫ eaꝝ importat aliq̄d diuerſuꝫ
re ab vno quoqꝫ abſoluto ꝑ ſe accepto. Nā ſilitudo ſort̄
vna cū albedine ſor. importat albedinē platonis ut cuius
eſt ꝛ ecōuerſo. ſimul etiā accepte ābe relatiōes nō eodem
mō importāt illas duas realitates ſicut abſoluta. Nā re-
latiōes ſimul accepte vt ſic mutuo ſe importāt. ſꝫ abſolu-
ta n̄ mutuo ſe iportant. vnde ad verificādū de platone ꝙ
ſit ſimili ſorti req̄rit̄ aliqua realitas que nō req̄rit̄ ad veri
ficādū ꝙ ſit albū. Ad q̄rtū dubiū pōt dici p⁹ ꝙ dato ꝙ
illa rō ꝯcluderet ꝙ eēt dare duas relatiōes diuerſaꝝ rō-
nū quaꝝ vna nō differt realiter ab alia. tn̄ non cōcludit ꝙ
relatio nō differret realiter ab alijs p̄dicamētis. ita ꝙ ad-
huc differret eſſe calidū ꝛ eſſe ſimile. vel alia relatione re-
latū. vlteri⁹ etiā pōt dici ꝙ nō ſequit̄ oīno illas duas re-
lationes eſſe eādē relatiōem re. quia illa realitas p̄mo vt
eſt relatio agētis nō importat aliā realitatē niſi caloreꝫ ꝓ
ductū ab illo agente vt aut ſilitudo pōt importare q̄cūqꝫ
aliū calorē. Scđo q: illa realitas ut eſt relatio agentis
req̄rit ꝙ calor ꝓduct⁹ quē importat ſit q̄nqꝫ non ens uel
ꝙ ſaltē ſibi ipi derelictus ſit nō ens. ſꝫ ut ſilitudo h̄ nō im
portat. q: ſi per impoſſibile neuter calor eſſet ꝓduct⁹ nec
eſſet nat⁹ ſibi ipi derelictus eēt nō ens ad h̄ ea que h̄rent
eoſ eēnt ſilia. Ad qōnem ergo q̄tū ad iſtā p̄te ꝓut ꝓpo
nit̄ vtꝝ. ſ. opatio intellect⁹ poſſibilis faciat ad diſtinctio-
nē relatiōis a trib⁹ p̄cedētib⁹ p̄dicamētis pꝫ q: accipiēdo
totā realitatē relatiōis ex natura rei ſine opatiōe intelle-
ct⁹ diſtinguit̄ ab alijs ꝓpter terminū importatū. lꝫ i ſuo
ſubiecto nihil ponat̄ diuerſū re a ſuo fūdamēto. Quā-
tū ad alia vj. p̄dicamēta. ſ. actionē paſſionē ꝛc̄. p̄mo ponā
duas opiniones quas nō credo veras. Scđo arguā con
tra eos. 3.° ponā opinionē q̄ credo uerā cū ſua declaratōe
4.° mouebo quedā dubia ꝛ ſoluā. Quātū ad primus
ſciendū ꝙ quidā ponūt ꝙ ſex p̄dicta p̄dicamēta dicūt re-
ſpectus extrinſecos ꝛ dicūt reſpect⁹ extrinſecos illos eē
qui ponitis fūdamētis non neceſſario ſequūt ad ea. ſicut
ponitis actiuo ꝛ paſſiuo nō neceſſario ſeq̄t agere ꝛ pati ꝛ
in h̄ differūt ut dicūt a relatiōibus ptinētib⁹ ad gen⁹ rela
tionis. alij vero dicūt ꝙ p̄dicta p̄dicamēta dicūt abſolu-
ta cū relatione verbi grā vbi dicit abſolutū ꝙ eſt loc⁹ cū
relatione ad locatū. Cōtra primā opinionē arguo q̄t-
tuor rōnib⁹ quarū prima talis eſt. p̄dicti reſpect⁹ aut co-
rum eſſe conſiſtit in aliud ſe habere aut nō. ſi ſic. ergo de
gnē relationis q: ſm̄ phꝫ in p̄dicamētis r̄latiua ſ t quorū
eſſe cōſiſtit in aliud ſe habere. ſi non. ergo ſunt abſoluta. Sic
q: omne ꝙ eſt uel eſt ens ad ſe. uel eſt ens ad alterū. Si e
ad ſe eſt ens abſolutū. ſi eſt ens ad alterum eius eſſe con-
ſiſtit in ſe habendo ad alteꝝ. ꝛ p ꝯn̄s ptinet ad genus rela-
tionis. ergo impoſſibile eſt ponere aliquos reſpect⁹ ex-
trinſecos qui non pertineant ad aliqua abſoluta. uel ad
genus relationis. Scđa rō talis eſt. q: ſm̄ te reſpectus
ptinētes ad genus relatiōis ſūt qui ponitis fūdamentis
de neceſſitate ſequūtur ad ea. ſed reſpectus agentis ad
paſſū ꝛ econuerſo ſūt huiuſmōi. ergo tales reſpectus ad
genus relatiōis ptinēt. nec p ꝯn̄s faciūt p̄dicamēta diſtin
cta a relatiōe. ma. pꝫ. ſm̄ eos. mi. probo q: fūdamēta iſto
rū reſpectuū non vident̄ eſſe niſi forma fluens que poni
tur in paſſo ꝛ principiuꝫ actiuū in agente. ſed iſtis ambo-
bus ponitis de neceſſitate ſequit̄ mutu⁹ reſpectus prin
tis ꝛ paſſi ad inuicē ergo ꝛc̄. Si dicatur ꝙ ponitis prin-
cipijs actiuis ꝛ paſſiuis nō ſequit̄ actio ꝛ paſſio quas vo-
cant reſpectus nihil eſt. quia relationes agentis ꝛ paſſi n̄
fundantur ſuper principium paſſiuū ex pte ipſius paſſi.
ſꝫ ſup formā fluentē vt dictuꝫ eſt qua poſita neceſſario ſe
quūtur mutui reſpectus. Tertio ratio talis eſt. phūs
loquens de relatione in 5.° metaphiſice dicit ꝙ quedam
ſunt relationes que conſequūtur agens in actu ꝛ paſſium
in actu alie a predictis reſpectibus quos vocat relatiōes
ꝛ ad genus relationis pertinentes ꝛ ſic ſequitur ꝙ agens
ꝛ paſſum in actu ꝛ vt talia preter ſua abſoluta conſequūt
duo paria reſpectuū: quod videtur incōueniens. Quar
ta ratio talis eſt: quia ſicut qualitas neceſſario cōſequēs
ſuū ſubiectū: ꝛ qualitas nō neceſſario conſequēs ſe habēt
ad variandum genus qualitatis. ita reſpectus neceſſario

cōſequens ſuū fundamentū. ⁊ reſpectus non neceſſario conſequēs ſe habēt ad variandū genus reſpectus: ſʒ qualitas neceſſario cōſequens: ⁊ qualitas nō neceſſario cōſequens nō variant genus qualitatis. ergo ⁊c. Et cōfirmatur ratio. q: neceſſario cōſequi ⁊ nō neceſſario cōſequi ſe habent ſicut accidēs inſeparabile ⁊ accidens ſeparabile: ſʒ talia nō variant genus vt patʒ de ſe. ergo ⁊c. Contra ſecūdā opinionē arguo tribus rationibꝰ: quaꝝ prima talis eſt. Nullum vnū predicamentū includit conceptū duoꝝ predicamentoꝝ. ſed ſm iſtos ſex vltima predicamenta includūt in ſua ratiōe abſolutū cum relato que pertinēt ad diuerſa predicamēta. ergo ⁊c. Secūda ratio talis eſt. oīs forma abſoluta eſt ſubſtātia vel quantitas vel qualitas: ⁊ omnes reſpectus de neceſſitate pertinēt ad genus relationis vt probatū eſt. ſed ſʒ te alia predicamēta nihil aliud ſunt q̄ abſolutū ſub reſpectu: ergo ſequit̄ ꝙ ſex vltia predicamenta nō dicant aliā rem diuerſam a quatuor p̄mis.
Tertia talis eſt denoīatio quā faciunt iſta ſex p̄dicamenta: aut eſt ab aliquo extrinſeco. aut ab aliquo intriſeco formaliter perficiente ipſū denominatū. Si primo mō non oportuit addere ſub reſpectu: ſed ſufficit ad diſtinguēdū ea ab alijs ſicut infra patebit: dicere ꝙ importāt denominationē ab aliquo extrinſeco. Si ſecūdo modo: ſic predicta ſex predicamēta nō dicunt aliquod abſolutuʒ: nec aliter ſe habens q̄ tria prima. q: omne perficiens aliquid intrinſice: vl' eſt ſubſtātia: vel qualitas: vel quātitas. Nūc ergo reſtat ponere poſitionē quā credo veram. Ad eius euidentiā ſciendū ꝙ aliquid pōt dupliciter denoīare aliquid aliud. Uno mō ꝙ ſit denoīatio ab aliquo intrinſeco ipſi denoīato ꝙ. ſ. ſit formaliter in ipſo: ſiue per idēptitatē: ſiue per inherentiā. Et hoc adhuc ꝯtingit dupliciter: vno mō ꝙ denominet ipſuʒ in ſe ⁊ abſolute. ⁊ ſic denomināt tria prima predimenta vt qn̄ dicimꝰ ſortē eſſe ſubſtātiā vel quantū vel qualē. Alio mō ſit tal' denoīatio ab intrinſeco importāte tn̄ aliquod extrinſecū vt terminuʒ ad quē ſe habet id qd̓ denominat̄: ⁊ iſto mō denoīat relatio: vt qn̄ dicimꝰ ſortē eſſe ſimilē vel diſſimilē ſeruū vel dn̄uʒ ⁊ ſic de alijs. Alio mō ſit denoīatio ab extrinſeco: ab eo. ſ. ꝙ nō eſt in denomiato formaliter. ⁊ ſic ſit denominatio a ſex vltimis predicamentis. Unde quādo dicit̄ aliquid eſſe agens vel locatum: vel aliquid tale eſt denomiatio ab abſoluto extrinſeco et hoc probo: quia qn̄ dr̄ agens eſſe agens: iſta denominatio aut eſt a relatiōe agentis ad paſſum: aut eſt denominatio ipſius agentis a relatione paſſi ad agens: aut ab ipſa forma fluente que acquirit̄ in paſſo. non primo modo: quia denominatio vniuſcuiuſqʒ a relatione qua refertur: pertinet ad genus relatiōis vt probatū eſt. nec ſecundo modo: quia eſſe agens nō importat relationē paſſi qualitercūqʒ vt de ſe patet: relinquit̄ ergo tertiū ſcʒ ꝙ eſt denominatio agētis a forma fluente. ſʒ forma fluens dicit abſolutū extrinſecū ab agente cum ſit in paſſo ſubiectiue: ergo. ⁊c. Et idem dico quādo aliquid dicitur eſſe locatū: et ſic de alijs. Ad queſtionē ergo qua queritur: vtrū ſex predicta predicamenta differant ab alijs realiter. Dicendū ꝙ ad vnā denominantē nō differūt a tribus predicamentis abſolutis. ſed quantū ad id quod denomināt requirūt aliud realiter denoīatū ab eo ꝙ denomināt prout denomināt denoīatione extrinſeca. verbi gratia. calor cauſatus in paſſo ad hoc ꝙ denominet aliquid calidū: que eſt denominatio intriſeca nihil aliud requirit vt ſic ꝙ denominet̄ per ipſuʒ. niſi ſubiectū in quo eſt. vnde ſi per impoſſibile poneret̄ ꝙ calor eſſet in ſubiecto: ⁊ nō haberet cauſaʒ effectiuā ad hoc vnū eſſʒ ſubiectū eſſe calidū. ſed ad hoc ꝙ denominet aliquid: vt calefaciēs de neceſſitate requirit aliā rem a ſubiecto. ſ. cauſaʒ effectiuā caloris. Et ſile erit de loco ⁊ ſupficie: q: ad h̄ ꝙ ſupficies denoīet vt ſuperficies: puta aliq̇d eſſe latū nō requirit niſi ſubiectū in quo eſt. ad h̄ aūt ut denoīet vt locꝰ locatū requirit aliud a ſubiecto ſupficiei. Sic ergo talia ut ſit denoīantia denoīatione extrinſeca importāt aliaʒ realitatē q̄tū ad rem denoīatam ab alijs p̄cedētibꝰ ꝓut denoīant denoīatione intrinſeca que diuerſitas ſufficit ad diſtinguendū p̄dicamenta. lʒ ipe res a quibuſ accipit̄ ipa denominatio ſit eadē hic ide. Nūc q̈rto mouēda ſūt ſex dubia quoꝝ p̄mū eſt quare nō ſunt aliqua p̄dicamēta denominata. denoīatio ne extrinſeca ſūpta a relatōe ſicut ſūt ſūpta ab abſoluto. cū ut videt̄ aliq̇d poſſit denoīari a relatione extrinſeca ſicut ab extrinſeco abſoluto. Scd̄ʒ dubiū eſt de paſſione. q: nō videt̄ ꝙ paſſio denoīet denoīatiōe extrinſeca cū paſſio denoīet paſſum ⁊ ſit in paſſo ſicut in ſubiecto puta calefactio paſſio eſt in calefacto ⁊ denominat calefactū. Tertiū dubiū eſt de ſitu ⁊ ubi: q: non videt̄ ꝙ habeāt aliquā drīam. nā eſſe abſolute in loco ⁊ eē ſm talē diſpōnē pciū nō videt̄ differre ſaltem realiter.
Quartū dubiū eſt. q: vident̄ importare quaſdē hitudines ⁊ quoſdā reſpectꝰ. q: habere aliud ꝓductū a ſe ꝙ ꝑtinet ad actiōem ⁊ habere locū. ⁊ ſic de alijs vidētur dicē q̄ſdā hitudines. Quintū eſt ꝙ ſm h̄ videt̄ ꝙ ſb̄a poſſit ꝑtinere ad genus accn̄tis: q: aliquid pōt denoīari a ſb̄a denoīatiōe extrinſeca. Sextū dubiū eſt. qn̄ idē mouet ſe ipm̄. ita qd̓ eſt idē ſeipm̄ mouēs ⁊ motū. ⁊ actio ⁊ paſſio cū vtroqʒ. tunc eni nō videt̄ ꝙ denoīatio agentis ⁊ paſſi ab actione ⁊ paſſione ſic denoīatio ab extrinſeco. Ad primū ergo iſtoꝝ dicēdū ꝙ denoīatio ab extrinſeco requirit aliquā per ſe hitudinē inter extrinſecū denoīans ⁊ denominatū ab eo. q: oportet ꝙ ex ꝑ ſe cū dictiōe reꝝ tal' modꝰ denoīandi cōſequat̄ eas. ⁊ ideo oportet ꝙ illud a quo ſit talis denoīatio ſit fūdamētū per ſe: alicuiꝰ hitudinis alioquin iret̄ in infinitū. iō talis denoīatio nō ſit a reſpēu ſine hitudine. Eſt aūt notādū ꝙ lʒ inter denoīans ⁊ denominatū ſit hitudo ſiue reſpectꝰ ꝑ ſe cū iſta p̄dicamēta non dicūt illos reſpectꝰ imo ꝑtinēt ad genꝰ relatiōis. ſed illa ſex p̄dicamēta ſolū dicūt abſolutū. vt d̄noīans extrinſece vt dictū eſt. Ad ſm dubiū dicendū ꝙ q̈buſdā videtur ꝙ paſſio nō denoīat denoīatiōe extriſeca nec in h̄ differt ab alijs q̈ttuor p̄mis ⁊ p̄cipue a tribꝰ p̄mis ſʒ in h̄ differt ab eis. q: dicit formā in fluxu. puta calefieri vel frigefieri ſed alia dicūt formā in ꝑmanēti eē. puta eſſe calidū vel frigidū. tamē licet nō ſic denoīet extrinſece ponit̄ poſt actionē ꝓpter cōnexiōem q̄ habet ad eā. Uel poterit dici ⁊ credo ꝙ meliꝰ ꝙ paſſio ꝓut eſt vnū de ſex p̄dicamētis vltimis nō dicit formaliter ipam formam in fluxu. ſʒ magis dicit denoīatiōem extrinſecā a cā efficiēte. Ita ꝙ forma ſiue ponat̄ in fluxu ſiue ipmanēti eſſe ſi accipiat̄ ꝑ impoſſibile ſiue ꝑ incōpoſſibile ſine cā efficiente ſb̄m habēs eam nō denoīatur ſm eam fieri vel factū eſſe. vnde denominatio. qui eſt ſm fieri eſſe vel factū nihil aliud eſt quā habere cām effectiuā in fieri. vel in facto eſſe. vnde quando dicit̄ h̄ calefit idem eſt ac ſi dicatur h̄ ſm calorē habet cām effectiuā. ſicut ecōuerſo qn̄ dicit̄ agens agere eſt denominatio agentis ab actu effecto. vnde nihil aliud ē calefaciēs calefacere: q̄ calefaciens habere calorē effectiuū a ſe quādo dicit̄ ꝙ paſſio eſt in paſſo dicēdū ꝙ verū eſt accipiēdo paſſionē ꝓ forma in fluxu ſed accipiēdo paſſionē ꝓ eo a quo ſit denomiatio ſm fieri vel factum eſſe. Sic q̄tū ad h̄ paſſio nō dicit formaliter aliquid exiſtēs in paſſo. ſed dicit formam effectiuā ut denoīantē paſſum ſcd̄m formā effectā que eſt in eo. Unde h̄ notādū ꝙ forma ī fluxu que eſt ipe motus ſm ſe accepta nō dicit aliud p̄dicamētū a forma abſolute dicta puta calor in fluxu ⁊ calor ꝑ ſe dictus. ⁊ ꝓpter h̄ dicitur ꝙ motus ꝑtinet ad illa p̄dicamenta in quibus ſunt res acquiſite per motū prout vero denoīatur h̄ vt habēs formam a cauſa efficiente talis denoīatio pertinet ad paſſionē prout eſt p̄dicamentum. Sed econuerſo denoīatio agentis a forma effectiua pertinet ad p̄dicamentū actionis. Ad tertiū dubium dicēdum ꝙ quia manēte eodē [illegible] locato. ⁊ eodem toto loco poſſunt ꝑtes diuerſe locati diuerſis ꝑtibꝰ loci applicari. Ideo eſt aliqua diuerſitas inter cōparatiōem totius locati ad totum locum ⁊ ꝑtiū ad ꝑtes. Ad quartū dubiū dicendū ꝙ quādoqʒ habere importat relationē realeʒ ſicut quādo dicit̄ ꝙ pater habet filiū ⁊ ecōuerſo. qn̄qʒ vero dicit habitudinē ratōis tm̄ ſubiecti ad predicatū ſine cuiuſcūqʒ denominati ad denominās prout dicimꝰ ꝙ homo habet humanitatē ⁊ albū albedinē. Quando ergo dicit̄ ꝙ locatū eſſe eſt habere locū. li. habere: ibi nō importat relationē realem ſed importat habitudinē denominati ad denominās ipſuʒ qd̓ cōmune eſt in oīn̄i denoīatiōe extrin-

ſeca vel intrinſeca. Eſt aũt notandũ ꝙ licꝫ inter talia ſit
relatio realis: tñ denoiatio predicta extrinſeca nõ dicit ta
lem relationem: nec habere tale denominans extrinſecũ
importat rleationem. Ad quintuꝫ dicenduꝫ ꝙ alia eſt
accidentalis qualitatis et quantitatis: et alia relationis:
et alia iſtoꝛuꝫ predicamentoꝝ. Nam accidẽtalitas quãti-
tatis ꝛ qualitatis conſiſtit in hoc ꝙ adueniũt enti in actu
per inherẽtiã. accidẽtalitas aũt relatõis cõſiſtit in hoc ꝙ
accidit forme vel magis cõpoſito ex forma ꝛ ſubiecto for-
me habere terminũ ad quẽ ſit. Accidẽtalitas aũt alioꝝ p̄
dicamentoꝝ cõſiſtit in hoc ꝙ aliquid extrinſecũ accidit a-
licui ſicut veſtis veſtito vel locus locato. primo mõ ipoſ-
ſibile eſt ſubſtantiã accidere alicui: q2 impoſſibile eſt ſub-
ſiſtens adherere alicui. Sꝫ ſcd̃o et tertio mõ nihil ꝓhibet
ſubſtantiã quantũ ad id qd̃ eſt accidere alicui: ita tñ ꝙ illa
accidẽtalitas nõ cõuenit ſibi ſᷓm rõem qua ſubſtãtia ẽ. ſꝫ
ſᷓm ꝙ põt importare talẽ cauſalitatẽ vel ꝯformitatẽ ad ali
quid: vel aliã habitudinẽ: ꝛ hoc quãtũ ad accidẽtalitatẽ re-
lationis: vel prout importat denoiationẽ alicuiꝰ extrinſe
ci: ꝛ hoc quantũ ad accidẽtalitatẽ ſex vltimoꝝ predicamen
toꝝ: imo iſto ſolo modo accidẽtalitatꝭ põt ſaluari ꝙ actio
ſit accidẽs: ſuppoſito ꝙ forma acquiſita in paſſo prout de
noiat agentẽ ſit actio. nam forma talis qñqꝫ eſt ſubſtãtialꝭ
ꝛ talis forma ꝓut eſt nata denoiare denoiatione extrinſe
ca cauſã ſuã dicit̃ accidẽs accidẽtalitate tali extrinſeca.

Ad ſextũ dicendũ ꝙ qñ idẽ mouet ſeipm̃: nõ videt̃ mihi
ꝙ ſᷓm illud idẽ principiũ reale ſᷓm ꝙ mouet: poſſit moue
ri. vnde opoꝛtet dare duo principia diuerſa re: quoꝝ vnũ
ſit actiuũ ꝛ aliud paſſiuũ. vnde qñcunqꝫ cõcurrant in idẽ
ſubiecto per accidẽs ẽ: tñ per ſe loquẽdo agẽs vt agẽs de
noiat̃ denoiatiõe extrinſeca a forma effcã. q2 forma effcã
eſt extrinſeca ſaltẽ a principio actiuo. Ad rõnes vtri-
uſqꝫ partis põt patere ex dictis: nam diſtinctio entis in
ſubſtantiã quantitatẽ ꝛc̃. eſt diſtinctio realis uel in diuer
ſas res: vel in ea que aliquã diuerſitatẽ realẽ importãt mo
do quo expoſitũ eſt. ꝛ quãtũ ad hoc nihil facit ad hoc poſ-
ſibilis operatio intellectus. quantũ aũt ad diſtinctioneꝫ
entis in iſta vt predicamẽta ſunt prout ſcꝫ predicamentũ
accipit̃ pro ſecũda intentione: cum vt ſic dicant entia rati
onis ad diuiſionẽ entis in ea vt ſic accipiunt̃: facit opera-
tio intellectꝰ poſſibilis eo modo quo facit ad entia rõis.

AD tertiũ ſic proceditur ꝛ arguit̃ ꝙ repugnat fidei
ponere aliquod complexũ eſſe creatũ ꝛ cũ hoc ne
ceſſariũ. q2 repugñt pone aliqd̃ icõplexũ ee̅ creatũ
ꝛ cũ hoc eſſe neceſſariuꝫ. ergo ꝛ fidei repugnat ponere ali-
quod cõplexũ ꝛ cum hoc neceſſariũ. probatio antecedẽtiſ
quia ponere aliqd̃ incoplexũ ee̅ creatũ ꝛ cũ hoc neceſſari-
um: eſt ponere aliquod creatũ eſſe creatũ a deo de neceſſi
tate: q2 omne creatũ eſt a deo mediate ſiue imediate. ſed
hoc repugnat fidei que põit deũ agere libero arbitrio. qd̃
autẽ ſit libero arbitrio nõ eſt neceſſe ee̅. ergo ꝛc̃. Proba-
tio cõſequentie: quia ponere complexũ eſſe creatũ et ne-
ceſſariũ nõ repugnat fidei niſi propter hoc ꝙ creatũ poni
tur ee̅ neceſſariũ. ſed in hoc ſᷓm ipotheſim cõueniunt cõ-
plexum ꝛ incomplexũ: quia vtrũqꝫ ponit̃ creatũ et neceſ-
ſariũ: ergo ꝛc̃. In ꝯ̃riũ eſt. q2 incõplexũ ee̅ creatũ ꝛ necc̃m
nõ repugnat fidei. ergo nec cõplexũ. ꝯña ſupponit: Pro-
batio añtis. q2 creatura poſſibilis ẽ necc̃ia: ſꝫ creatura poſ
ſibilꝭ hꝫ cãm. g°. ꝛc̃. ꝓbõ mi. q2 ſic̃ ſe hꝫ deꝰ creãs ad creatu-
rã creatã: ita deꝰ potẽs creare ad creaturã poſſibilẽ creari
ſꝫ deꝰ actu creãs eſt cã creature actu create. g°. ꝛc̃. Rn̄°.
circa iſtã qõem ſũt duo p̄ncipalr̃ faciẽda. Primũ eſt vidẽ
de cã iſtoꝝ cõplexoꝝ q̃ dicunt̃ ee̅ necc̃a: vtrũ habeãt cãꝫ. ſe-
cũdo rñdebit̃ ad qõem. Quãtũ ad p̄mũ q̃tuoꝛ ſũt faciẽ-
da. p̄°. ponã opinioꝫ vnã quã nõ credo veã. 2°. arguã ꝯ
eã. 3°. ponã illã quã credo verã. 4°. ad rões alioꝝ rñdebo

Quãtũ ad p̄mũ ſciẽdũ ꝙ q̇dã ponũt idiſtĩcte ꝙ nllm̃ cõ
plexũ necc̃m hꝫ cãm effectiaꝫ: ꝛ h̃ ꝓbat̃ q̃tuoꝛ rõibꝰ: q̃ꝝ pri
ma tlĩs ẽ. nlla res hñs cãꝫ agẽtẽ li. ar.° ẽ necc̃ia: ſꝫ tlia ꝯplexa
ponũt necc̃ia: g°. tlia ꝯplexa nõ hñt cãꝫ agẽt ẽ li. ar. ſꝫ oẽ qd̃
hꝫ cãꝫ effciuã hꝫ cãꝫ agẽtẽ li. ar. q2 oĩa reducũt̃ mediate ulꝭ
imediate i deũ: g°. tlia nõ hñt cãꝫ effciuã. Si dicat̃ ad h̃ ꝙ
tlia hñt necc̃itatẽ ñ abſolutã ſꝫ ꝯnexiõis. ꝯ̃ q2 ꝯnexio p̄ſup-
ponit ꝯnexa: g°. necc̃itas ꝯnexiõis p̄ſupponit necc̃itatẽ ꝯne
xoꝝ. Sed ꝯnexa cũ ſint ſimplicia nõ pñt hr̃e neceſſitates
quia tũc aliqd̃ ee̅ creatũ ee̅t neceſſariũ. ergo nec connexio
poterit ee̅ neceſſaria. nec p cõſequẽs poteſt ibi ee̅ neceſſi-
tas ꝯnexionis. Scd̃a ratio talis eſt oĩa cõplexa neceſ-
ſaria equaliter ſũt neceſſaria ꝛ per cõſequẽs qua ratione
vnũ habet cãm ꝛ aliud. ſed cõplexa aliqua neceſſaria ſunt
que nõ habent cãm ſicut cõplexa diuina puta deum eſſe
vnũ vel deum ee̅ trinum ꝛc̃. ergo nullũ cõplexũ neceſſa-
riũ hꝫ cãm. mi. pꝫ ma. ꝓbatur. quia illa cõplexa necc̃ia q2
oppoſita ſũt equaliter impoſſibilia equaliter ſũt neceſſa-
ria. ſed oppoſita omniũ cõplexoꝝ neceſſarioꝛum ſũt eq̃-
liter impoſſibilia. q2 oĩa ſũt impoſſibilia inquantũ inclu
dũt ꝯ̃dictoꝛia. oĩa aũt que includunt cõtradictoꝛia equali
ter includãt ꝯ̃dictoꝛia ergo ꝛc̃. Tertia talis eſt q2 illud
ꝙ cõuenit equaliter enti ꝛ non enti nõ habet cãm effecti-
uã. ſed rõ talꝭ neceſſitatis equaliter cõuenit enti ꝛ nõ enti
ergo ꝛc̃. ma. patet. quia nõ ens non habet cãm. mi. probo
q2 rõ talꝭ necc̃is ẽ ydẽptitas p̄dicati ꝛ ſbi. Sed vnũqdq꞉ ẽ
ſibi ipi idẽ ſiue ſit ſiue ñ ſit g°. ꝛc̃. Et cõfirmat̃ rõ q2 ꝯtingẽs
necc̃io eſt cõtingẽs ꝛ h̃ ꝓpter ydẽptitateꝫ p̄dicati ꝛ ſubiecti
ſed cõtingens ñ hꝫ cãꝫ effectiuã ꝙ ſit ꝯtigẽs q2 cõtigẽs eſt
anteq̃ ſit. ꝛ per cõſequẽs anteq̃ habeat cauſam ergo ꝛc̃.

Quarta ratio talis eſt q2 ꝙ cõuenit in poſſibilibꝰ non
habeat cãm: q2 impoſſibilia non habẽt cãm. ſed talis ne-
ceſſitas cõplexoꝝ cõuenit in poſſibilibꝰ nã chimeram ee̅
chimerã eſt neceſſariũ ergo ꝛc̃. Cõtra iſtã poſitionem
arguo tribꝰ ratõibꝰ. quaꝝ p̄ma talis eſt. ee̅ aĩal qñ dicimꝰ
hoiem ee̅ aĩal: aut dicit rem v̄am exiſtẽtẽ in reꝝ natura ex̄
aĩam aut nõ. ſi ſic aut dicit ee̅ creatũ: aut dicit ee̅ increatũ
q2 oẽ ee̅ extra aĩam eſt alteꝝ iſtoꝝ. ſi dicit ee̅ increatũ. ergo
eſt deus ꝛ ee̅ aĩal erit ee̅ deũ qd̃ eſt abſurdũ. ſi dicit ee̅ crea-
tũ. ergo ee̅ aĩal dicit ee̅ creatũ ꝛ ſic habet̃ ꝓpoſitũ. ſi dicat̃
ꝙ ee̅ aĩal non dicat ee̅ reale extra aĩam. ergo ee̅ aĩal eſt ee̅
figmentũ. ꝛ tũc in nullo differt ee̅ aĩal ꝛ ee̅ chimerã qd̃ eſt
abſurdũ ergo ꝛc̃. Rñdet̃ tripliciter. vno mõ dicẽdo ꝙ qñ
dicit̃ homo eſt aĩal. ꝙ ee̅ ibi non dicit ee̅ reale nec ee̅ figm-
tũ. ſed dicit ee̅ ꝙ dicit v̄itatẽ ꝓpõnis ſiue cõuenientiã p̄di-
cati cũ ſubiecto ꝙ eſt cõe rebꝰ ꝛ figmẽtis. Nã ſicut iſta eſt
vera homo eſt aĩal ita iſta chimera eſt figmẽtũ ꝛ tale ee̅ nõ
opoꝛtet qd̃ habeat cãm effectiuã. Scd̃o dicẽdo ꝙ ee̅ di-
cit ibi ee̅ ee̅ntie nõ ee̅ exñtie p̄mũ ee̅ nõ habet cãm ſed ſꝫ.

Tertio dicẽdo ꝙ ee̅ dicit ibi ee̅ poſſibile creature vel ee̅
nõ repugnãs. tale aũt ee̅ nõ opoꝛtet ꝙ hẽat cãm. Pri-
ma rñſio nõ valet ꝓpter duo. p̄mo q2 qñ querit̃ vtꝝ talia
complexa habeant cauſam. puta homo eſt aĩal uel verita
tes eoꝛum. Intentio queſtionis non eſt querere de iſtis
q̃tum ad id ꝙ cõuenit eis ex parte intellectus ſiue de ee̅
rõnis ꝙ cõuenit eis in habitudine ad intellectũ. Sed eſt
intentio queſtionis querere de fundamẽto veritatis ex
p̄te rei vt querat̃ vtrũ fundamẽtum veritatis talium cõ-
plexoꝝ ꝙ habẽt ex p̄te rei hẽat cauſam. vnde reſpõſio nõ
eſt ad ꝓpoſitum. Scd̃o quia eſt ꝙ dicit veritatẽ ꝓpoſi
tionum quãdo eſt terminꝰ adiacens dicit ee̅ qd̃ eſt in alio
. ſ. in p̄dicato. ꝛ per cõſequens ad veritatẽ ꝓpoſitionis in
qua eſt terminus adiacens requirit̃ ee̅ qd̃ p̄dicatum dicit
vnde ad veritatem talis ꝓpoſitionis requirit̃ ee̅ reale. ſi
p̄dicatum dicit ee̅ reale. quia tale ee̅ ibi requirit̃ quale p̄-
dicatum dicit. Sed quãdo dicit̃ homo eſt aimal. dicit ee̅
aĩal dicit ibi ee̅ reale. vt probatũ eſt. ergo veritas huius ꝓ
poſitionis requirit ee̅ reale. ꝛ per cõſequẽs habet cauſam
modo quo ee̅ aĩal habet cauſam. ſ. ex p̄te fundamenti rei.

Scd̃a reſpõſio non valet ꝓpter duo. q2 ee̅ ꝛ ee̅ntia. vel
ſunt idem re vel ſaltem ſunt inſepabilia. ſi ſunt idẽ re. er-
go ſi vnum habet cauſam ꝛ reliquũ. probatio cõſequẽtie
quia ſᷓm philoſophũ. 4° methaphiſice ens ꝛ vnũ idẽ ſunt
ꝛ hoc ꝓbat. quia non ſeparantur in generatione ꝛ coꝛru-
ptione. ꝛ multo minus illa que ſunt idem re ſeparantur
in habendo cauſam vel nõ habendo. ſi non ſunt idem re
ſed ſunt in ſeparabilia tunc arguo quãdocũqꝫ eſt vnum
ꝛ alterum. ſed ſi ee̅ntia creature non habet cauſam ee̅ntia
eſt ab eterno. ergo ꝛ ee̅. ſed h̃ eſt falſũ. ergo falſum eſt ee̅n
tiam creature non habere cauſam effectiuã. Scd̃o quia
ꝙ nõ habet cãm eſt increatum. ſed ſᷓm te ee̅ntia creature
on habet cauſam. ergo eſt ens increatum. ſed ens incre

atum eſt deus. ergo eēntia creature ē deus qḋ ē abſurdū

Tertia reſponſio nō valet ꝓpter duo. ꝑmo quando dicitur ꝙ homo eſt aīal. ſi homo eſt animal ſupponūt ibi ꝓ ente poſſibili ſequeret̃ ⁊ eēt bona ꝯſequentia: eſt homo ī potētia. ergo homo quia ſm te homo vniuerſaliter acceptus ſupponit ꝓ homine exiſtente in potentia. ⁊ ideo homo exiſtens in potētia pōt inferre hominē ſimplr̃: ſ3 hoc eſt falſuz. ergo ⁊c̃. 2.° quia homo ⁊ animal aut ſupponūt quādoq3 ſaltem ꝓ ente in actu aut non. ſi nō cōtra: quia tmin⁹ debet ſupponē ꝓ illo cui cōuenit ꝑfectiſſime res ſignificata ꝑ terminū. ſed res ſignificate ꝑ iſtos terminoſ homo ⁊ animal perfectiſſime ꝯueniūt homini ⁊ aīali in actu. ergo ⁊c̃. ⁊ ſic habet̃ ꝙ homo ⁊ aīal ſaltē quando ſupponūt ꝓ homine ⁊ animali in actu. Tūc ergo quero de iſta ꝓpoſitiōe homo eſt animal: quādo homo et animal ſupponūt ꝓ homine ⁊ aīali in actu: aut eſt nec̃ia aut nō. ſi eſt nec̃ia. ergo aliquod complexū neceſſariū creatū hab3 cauſam efficientē. Si dicat̃ ꝙ nō eſt neceſſaria: ꝯtra: quia ſm eos cauſa neceſſitatis in talib⁹ complexis eſt idemptitas per eēntiā ꝑdicati cum ſubiecto. ſed homo in actu: ⁊ aīal in actu ſunt idem per eēntiā. ſicut etiam homo in potentia: ⁊ animal in potentia ſūt idem. ergo ⁊c̃. Item ſi iſta homo eſt animal: quando termini ſupponūt ꝓ ente in actu nō eſt neceſſaria: eius oppoſita eſt ꝯtingens. ſ. hec: homo nō eſt animal. Sed ad hāc homo nō eſt animal. ſequitur iſta homo nō eſt homo: quia ad nō animal ſequit̃ nō homo. ergo iſta homo nō eſt homo erit cōtingens: qḋ eſt cōtra veritatē: ⁊ contra eos: quia iſta homo nō eſt homo implicat ꝯtradictionē ſaltem in ſenſu compoſito modo quo exponet̃. ꝓpoſitio autem implicans cōtradictionē: ⁊ ſm veritatē: ⁊ ſm eos eſt impoſſibil̃: ⁊ ꝑ cōſequēs eius oppoſita eſt nec̃ia. ⁊ ſic etiā homo eſt hō. ⁊ homo eſt aīal: ꝓut ēt opponunt̃ ꝑdictis impoſſibilib⁹ ſunt nec̃ie. Scd̃a ratio ꝑncipalis tal̃ eſt. iſtud ꝯplexū homo exiſtit in actu ſ3 eos eſt nec̃iu3 vt ꝓbabo. Sed iſtud ꝯplexū hō exiſtat actu h3 cām. g.° ꝯplexū nec̃iu3 h3 cām. Mi. p3 q2 hominē exiſtere in actu h3 cām. Ma. ꝓbo. ſ. q2 ſm eos ꝯplexū in quo predicatū ⁊ ſubiectū ſunt idē re per eēntiā eſt nec̃iu3. ⁊ ſ3 eoſ talis nec̃itas eſt cā talis nec̃itatis. ſed ſm eos homo et eē ſuū ſunt oīno eadē res ꝑ eēntiā: q2 ſm eos eēntia ⁊ eſſe in creaturiſ nō differūt. g.° ⁊c̃. Ad hoc vr̃ poſſe dari duplex reſponſio. ꝑmo ſic: q2 qñ dr̃: homo exiſtit: iportat plus ꝙ̃ terminos ſibiipſis nō repugnare. in complexis aūt non nec̃ijs: nō importat̃ niſi ꝙ tmini nō repugnāt. Scd̃o ſic: quia l3 eē nō differat ab eēntia: tamē dicit aliā formalitatē ⁊ ꝓpter iſtam formalitatē eſt ꝙ nō o3 verificare eē de quo verificat̃ eēntia. Prima rñſio nō valet ꝓpter duo. primo q2 illa reſponſio: ſi aliquid valeat eadem eſt cū illa que ponit ꝙ tmini ſupponūt ꝓ eē poſſibili que reprobata ē. Secundo q2 ſi ad neceſſitatē ꝓpoſitionū ſufficit nō repugnātia tminoꝝ. Iſta ꝓpoſitio homo eſt albus: eēt nec̃ia: quia tmini nō repugnant. Scd̃a reſponſio non valet: ꝓpter duo ſiſr̃. ꝑmo q2 poſitionē de formalitatib⁹ nego. Secūdo etiā: q2 ſi illa poſitio eēt vera nihil adhuc ad ꝓpoſitū quia quecūq3 ſunt oīno inſeꝑabilia quātūcunq3 differāt formaliter cui cōuenit vnū ⁊ reliquū ſaltē in cōcreto. vnde cuicunq3 cōuenit eē quantū: ei ꝯuenit de accidente eē figuratū quantūcūq3 quātitas ⁊ figura differāt formalit̃ ſed eē ⁊ eēntia ſiue ſint eadē formalit̃ ſiue differant: cū ſint eadem res per eēntiā ſm eos ſunt oīno inſeꝑabilia. g.° impoſſibile eſt vnū eoꝝ verificari de aliqua ſaltē in cōcreto quin verificet̃ alterū: ita ꝙ quicqḋ eſt ens ſm eē eēntie de neceſſitate eſt exiſtens. ⁊ eodem modo quo cōuenit vnū ⁊ reliquū: ita. ſ. ꝙ ſi vnū conuenit in actu: ⁊ aliud in actu. ⁊ ſi vnū in potentia: ⁊ aliud in potentia. Tertia ratio ꝑncipalis talis eſt: quando aliquid ꝑſupponit alterū: vt paſſio vel per modū paſſionis ſe habent. ſi illud quod ꝑſupponit h3 cā3 ſequit̃ ꝙ ip̃m ꝑſupponēs h3 cām. S3 idēptitas vniuſcuiuſq3 ſic ſe h3 ad ip̃m. ergo idemptitas eoꝝ que hñt cām hēt cām. ſ3 res iportate ꝑ ꝑdicatū ⁊ ſubiectu3 in creaturis habēt cām. Nā creatura h3 cām puta homo ⁊ riſibile ⁊ ꝯſilia. g.° idēptitas eoꝝ h3 cā3. S3 v̾itas ⁊ nec̃itas iſtoꝝ ꝯplexoꝝ fundat̃ ſup idēptitatē ꝑdicati ⁊ ſubiecti ſ3 eos. ergo veritas ⁊ nec̃itas taliū ꝯplexoꝝ h3 cauſa3

Nūc tertio reſtat ponere poſitionē quā credo veram. Circa quā tria intendo facere. Primū eſt oñdere ꝙ talia cōplexa eodē mō hñt cām quo ⁊ tmini ex quib⁹ ſunt. 2.° oſtendet̃ quō termini ⁊ etiā cōplexa hñt cām effectiuā. 3.° qualem neceſſitatē hñt iſta cōplexa. Primū ꝓbo dupliciter rōne. Prima rō talis eſt. illud qḋ cōuenit alicui ſm id qḋ eſt eodem mō habet cām ſic ⁊ illud cui cōuenit. ſed veritas taliū complexoꝝ cōuenit rebus de quib⁹ talia cōplexa formant̃ ſm illud qḋ ſunt. q2 veritas taliū cōplexorum ꝯſiſtit in hoc ꝙ vnū includit alterū. vnū aūt eoꝝ ſm id qḋ eſt includit alterū. puta hō ſm id qḋ eſt includit animal: ⁊ ſic de ꝯſimilib⁹. ergo veritas iſtoꝝ cōplexoꝝ ſic habet cām ⁊ ſic res ſig̃te per terminos ex quibus ꝯponunt̃ ſm id qḋ ſunt. Secūda rō talis eſt. q2 veritas taliū cōplexoꝝ ſic habet cām ſicut ⁊ eoꝝ idētitas. ſed idētitas eoꝝ ſic habet cām ſicut ⁊ termini ex quibus cōponunt̃: ut ſup probatū eſt. ergo ⁊c̃. Et ſic patet primū. ſ. ꝙ talia cōplexa ⁊ eoꝝ veritas eodem mō habent cām ſicut ⁊ tmini ex quibus cōponunt̃. Quantū ad ſecūdū ſciendū ꝙ termini qñq3 ſignificāt ipoſſibilia. ſicut chimera ⁊ ꝯſimilia. Quedam ſignificāt ens diuinū: ſicut deus: trinitas omnipotens: ⁊ ꝯſimilia. Quedā ſignificant creaturā: ſicut hō: animal: ⁊ ꝯſimilia. Quantū ergo ad ꝑmā. ſ. ꝙ̃tum ad ea que dicūt impoſſibilia talia nō habent cām. quia oē illud qḋ habet cām eſt uel pōt eſſe. quia oīs cā dicit̃ reſpectu alicuius eſſe exiſtentis uel poſſibilis. ſed nullū impoſſibile ut ſic eſt uel pōt eſſe. Quantū ad ſecundā. ſ. ꝙ̃tum ad ea que ꝑtinent ad intra. ſ. eſſe deum uel omnipotentē ⁊c̃ certū eſt ꝙ nullā hñt cām: q2 deus eſt prima cā. Quātū ad tertiā. ſ. ad entia creata, diſtinguo. q2 talia poſſunt accipi ſm eſſe in actu et ſm eē in potentia. Si loquamur de eis ꝙ̃tum ad eē in potentia: tūc dico duo. Primū eſt: ꝙ ꝙ̃tum ad poſſibilitatē ſuā nō hñt cām nec actu nec potentia. Secūdū eſt ꝙ illud cui attribuit̃ talis poſſibilitas. ſ. ipſa creatura que dr̃ eſſe poſſibilis habet cām in potētia. Primū ꝓbo vnica rōne ſic. q2 poſſibilitas creature accipit̃ penes potētiā diuinā ⁊ nō repugnātiā ad eſſe. ſed neutrum iſtoꝝ habet cām actu uel potētia. ergo ⁊c̃ ma. patet. q2 nihil eſt rōne cui⁹ creatura dicat̃ poſſibilis anteꝙ̃ ſit: niſi potētia creātis ⁊ nō repugnātia ei⁹ ad eſſe. Mi. etiā ſatis patet. q2 potētia qua de⁹ dr̃ potens ⁊ creatura dr̃ obiectiue poſſibilis: nullā cām habet: ſicut nec de⁹. ſimilit̃ nō repugnantia creature ad eſſe: que nihil aliud eſt ꝙ̃ negatio impoſſibilitatis ad eſſe nō habet cām. Secundū etiā pat3. ſ. ꝙ creatura cui talis poſſibilitas attribuit̃ habet cām in potētia. ſ. cām potentē ei dare eſſe. q2 oē non ens actu potēs eſſe habet cām in potētia. ſ. potentē dare ſibi eſſe. ſ3 creatura cui attribuit̃ talis poſſibilitas anteꝙ̃ ſit eſt ens potēs eſſe. ergo ⁊c̃. Loquendo aūt de entibus creatis ꝙ̃tum ad entia in actu: certū eſt ꝙ oīa talia habēt cām effectiuā in actu. ſed oīa entia creata in actu ſunt huiuſmōi. ergo ⁊c̃. Quantū ad tertiū. ſ. qualē neceſſitatē hñt huiuſmōi cōplexa ſciēdū ꝙ duplex ponit̃ neceſſitas. quedā dr̃ abſoluta: ⁊ quedā cōnexionis ſiue in cōparatione. Neceſſitatē abſolutā voco neceſſitatē qua aliqḋ in ſe ⁊ abſolute impoſſibile ē alit̃ ſe habere. ſicut de⁹ habet neceſſitatē abſolutā. Neceſſitas aūt cōnexionis ſiue in cōparatione dr̃: nō q2 ipſa cōnexio ſm ꝙ eſt ſm ſe ⁊ abſolute accepta ſit quoddā neceſſariū: ꝙ̃ſi ipſa cōnexio ſm ꝙ ē ſit ſub hm nec̃itatis: ſ3 dr̃ nec̃itas ꝯnexiōis ꝗ impoſſibile ē aliqḋ eſſe ſine alio. ſic ipoſſibile ē hoīem eē ſine aīali uel ſine riſibili. ſiue illud aliud ſit idē cū eo ꝑ eſſentiā: ſic aīal cū hoīe. ſiue differāt ab eo. ſic volitio nō pōt eē ſine cognitione re ꝗ dr̃t ab ea. ita ꝙ ipſi tmī ſūt ſub hm nec̃itatiſ. ſ3 ipſa cōnexio dicit modū ei⁹. ita ꝙ hoīem eē aīal ē neceſſariū: idē eſt ac ſi dicat̃ ꝙ homini ineſt nec̃itas non eſſendi ſine aīali. Iſta aūt duplex nec̃itas. ſ. abſoluta ⁊ ꝯnexionis pōt accipi ⁊ affirmatiue ⁊ negatiue tam in ſimplicib⁹ ꝙ̃ in cōplexis. in ſimplicib⁹ ſicut deus dicit quoddā neceſſariu3 eē poſitiue. chimera aūt dicit quoddā ipoſſibile eē que eſt quedā nec̃itas negatiōis. In cōplexis aūt ſicut deū eē trinū: dicit necc̃ eſſe poſitiue: deū aūt nō eē trinū dicit qḋdā ipoſſibile ſiue neceſſe nō eſſe. His ꝑmiſſis dico ꝙ illa cōplexa ꝗ dicūt ea que ꝑtinēt ad diuina intrinſeca: ⁊ etiā

illa que ꝑtinēt ad poſſibilitatē creature habent vtraqꝫ ne-
ceſſitatē.ſ.abſolutā ⁊ cōnexionis: quia impoſſibile eſt ta-
lia aliter ſe habē qualitercūqꝫ īpoſſibile eſt etiā in talibus
ſubiectū eſſe ſine p̄dicato. Sed p̄mū iſtoꝝ pertinet ad ne
ceſſitatē abſolutā. ſecundū aūt ad neceſſitatē cōnexionis
ergo ⁊c. Quantū ergo ad cōplexa pertinentia ad eſſe a-
ctuale creature: quantū.ſ.ad illa cōplexa que dicuntur eē
per ſe: vt homo eſt aīal: homo eſt riſibilis: ⁊ ſic d' alijs. ta-
lia habēt neceſſitatē cōnexionis in ſenſu ꝯpoſito mō quo
ponet̄. Sed nulla talia habent neceſſitatē abſolutā. p̄mū
pꝫ q: neceſſitas cōnexionis dicit̄ qua ſubiectū nō poteſt
eſſe ſine p̄dicato. ſed in talibus complexis ſubiectū nō po
teſt eſſe ſine p̄dicato. vnde accipiendo homo ⁊ animal q̄n
tū ad eſſe actuale: impoſſibile eſt hominē in actu eſſe ſine
aīali in actu. ergo ⁊c. Scōm ſil'r faciliter ꝓbatur quia il
la complexa dicunt̄ habere neceſſitatē abſolutā qua nul-
lo modo qualitercūqꝫ poſſunt aliter ſe habē.ſ. nec in ſen-
ſu compoſito nec diuiſo. Sed p̄dicta complexa lꝫ in ſen-
ſu compoſito in quo denotat̄ ſubiectū nō poſſe eſſe ſine
p̄dicato nō poſſint aliter ſe habere: tamē abſolute ⁊ in ſen
ſu diuiſo poſſunt aliter ſe habere: quia t̄mini eoꝝ ⁊ cōne
xio ſimpl'r ⁊ abſolute poſſunt nō eſſe: ſicut ſtatim appare
bit. ergo talia nō habent neceſſitatē abſolutam. Ad cu
ius maiorē euidentiā ſciendū: ꝙ ſicut iſta: albū eſt album.
⁊ album diſgregat: ⁊ currēs currit: ⁊ currēs mouet̄: ⁊ nega
tiue oppoſite poſſunt diſtingui ſ̄m ſenſuꝫ compoſituꝫ ⁊
diuiſuꝫ. ita etiā homo eſt aīal: ⁊ homo eſt riſibilis in actu
eodē modo poſſunt diſtingui. Sciendū ergo ꝙ iſta: albū
de neceſſitate eſt albū: poteſt habere duplicē ſenſuꝫ vnuꝫ
compoſitū vt ſit ſenſus albū de neceſſitate ⁊c.i. albuꝫ nō
poteſt manere albū quin ſit albū. ⁊ idem eſt de diſgregati
uo: albū non poteſt manere albū quin ſit diſgregatiuum
Et ſic eſt vera: albū de neceſſitate eſt albū: vel de neceſſita
te eſt diſgregatiuū. ⁊ eius oppoſitō eſt īpoſſibilis: q: albū
nō eſſe albū eſt impoſſibilis in ſenſu compoſito. Alium
ſenſuꝫ pōt habere.ſ. diuiſum quando dicit̄ albū de neceſ
ſitate eſt album: vt ſit ſenſus ꝙ albuꝫ abſolute loquendo
⁊ diuiſim nō poteſt nō eſſe album. ita ꝙ ſupponēdo ſubie
ctū nullo modo poſſit eē ſubiectū ſine p̄dicato. ⁊ iſto mo-
do ꝓpoſitio eſt falſa: ⁊ eius oppoſitio eſt contingēs. Nā
iſta albū poteſt eſſe nō albū vel eſſe nigrū eſt vera in ſen-
ſu diuiſo. ⁊ per ꝯñs ei' oppoſita accepta in eodē ſenſu nō
eſt neceſſaria Unde in talib' complexis vtraqꝫ ps cōtra
dictionis in ſenſu diuiſo eſt cōtingens: ſed in ſenſu com
poſito affirmatiua eſt neceſſaria. ⁊ negatiua eſt īpoſſibilis
vt deductū eſt. ⁊ idem eſt de iſta homo eſt animal. ⁊ de q̄-
buſcūqꝫ ꝓpoſitionib' per ſe pertinentib' ad eſſe actuale
creature. Et p̄ma ratio hui' contingētie in ſenſu diuiſo ē
contingēs habitudo terminoꝝ in eſſe ſuo ad ſuam cām
ad quā vlterius ſequit̄ cōtingens cōnexio t̄minoꝝ inter
ſe in ſenſu diuiſo. Qd aūt necitas iſtoꝝ ꝯplexoꝝ ſic neci-
tas ꝯnexiōis. ꝓbo p dcm̄ aduerſarioꝝ: q: ipſi dicūt ꝙ ſim
plicia ex q̄b' talia ꝯplexa ꝯnectunt̄ nō ſūt necia. ſed dicūt
ꝙ ipſa ꝯplexa ſunt necia. Ex h̄ arguit̄ ſ̄m eos: iſta cōple-
xa vt ꝯplexa ſunt necia ⁊ nō alit̄. Sꝫ necitas que ꝯpetit cō
plexis vt ꝯplexa ſūt: eſt necitas ꝯplexiōis: qd ideꝫ ē qd ne
ceſſitas ꝯnexiōi͛. g. ⁊c. Et ſic pꝫ quā necitatē hn̄t talia cō-
plexa. Hic vident̄ duo dubia. p̄mū ē de h̄ qd d̄r ꝙ ſic al
bū de necitate eſt albū: vel pōt eē nō albū. nō t̄n ita poſſet
iſta diſtīgui: hō de necitate eſt aīal ⁊c. q: qd albū pōt nō eē
albū diſtinguit̄ ſ̄m ſenſuꝫ ꝯpoſitū ⁊ diuiſuꝫ. iō eſt q: iſte
t̄min' albū pōt ſupponē vel ꝓ ſubo hn̄te albedineꝫ qd eſt
mālē in ſignificato t̄mi: vel ꝓ ipſa albedie ꝯcretie accepta
qd eſt formale in ſignificato t̄mini. Sic aūt nō poteſt eſſe
de homine: quia homo nō importat aliquod ſubiectum
diuerſuꝫ realiter ab humāitate: ita ꝙ quādoqꝫ poſſit ſup
ponere ꝓ humanitate: ⁊ quādoqꝫ non. Secunduꝫ du
bium eſt: quia ſ̄m p̄miſſa iſta eēt neceſſaria: homo actu
exiſtit: q: accipiēdo hoīeꝫ q̄ntū ad hoīeꝫ in actu: ſubiectū
nō pōt eſſe ſine p̄dicato: qd videt̄ incōueniens. q: non eſt
neceſſariū hoīem eſſe. Ad primū iſtoꝝ dico ꝙ nō ſolū
iſta eſt diſtinguēda: albū pōt eſſe nō albū. vel ei' oppoſi-
ta: q:.ſ. albū pōt accipi ꝓ ſubiecto vel ꝓ forma. ſed accipi-
endo etiā pro ipſa forma t̄m: diſtinguēda eſt ſ̄m ꝙ ſubie
ctum ⁊ p̄dicatū. q̄ntum etiā ad ipſam formā abſolute poſ
ſunt nō eſſe in actu: ⁊ per ꝯñs vnū pōt nō eſſe alterum in
actu. q: albedo que nūc eſt in actu abſolute pōt nō eſſe in
actu: qd pertinet ad ſenſum diuiſum. ⁊ ſ̄m ꝙ vnū in actu
nō pōt eſſe ſine alio in actu: qd pertinet ad ſenſum cōpo
ſitum. Ad ſecundū dicendū ꝙ iſta hō in actu exiſtit: di
ſtinguenda eſt. ſicut iſta: hō eſt aīal in actu. ⁊ in ſenſu com
poſito eſt vna neceſſaria ſicut alia. vnde iſta: hō exiſtit in
actu eſt neceſſaria. q: impoſſibile eſt ponē hoīem in actu
ſiue exiſtere. Et qn̄ dicit̄ ꝙ exiſtere non eſt neceſſariū: di-
co ꝙ verū eſt in ſenſu diuiſo. q: accipiendo hoīem abſo-
lute nō eſt neceſſariū ipſum exiſtere. ſed accipiēdo in ſen-
ſu ꝯpoſito neceſſariū eſt hoīem in actu exiſtere. q: impoſ
ſibile eſt vnū eſſe ſine alio: ut dictū eſt. Ad p̄mū ergo
motiuū in oppoſitū dicendū ꝙ neceſſitas abſoluta repu
gnat effectui cāe agentis li. ar. q: neceſſitas abſoluta effe-
ctus eſt qua impoſſibile eſt ipſum nō eſſe. hoc aūt repu-
gnat effectui agentis li. ar. q: talis effectus abſolute pōt
nō eſſe. ſed neceſſitas cōnexionis non repugnat effectui
cāe agentis li. ar. q: nihil ꝓhibet aliqua cōtingenter ꝓdu
ci a cā agente li. ar. lꝫ t̄n vnū nō poſſit eſſe ſine alio: quod
ꝑtinet ad neceſſitatē cōnexionis. Ad ꝓbationē que addi-
tur in contrariū dicendū ꝙ iſta ratio ꝓcedit ac ſi neceſſi-
tas cōnexionis intelligat̄ ſic ut.ſ. cōnexio dicat quoddā
ens qd ſit ſubiectū abſolute neceſſitatis. nūc aūt non eſt
ita. imo neceſſitas cōnexionis dicit modū neceſſitatis q̄
vno poſito neceſſariū eſt aliud ponere ⁊ qua vnū nō pōt
eſſe ſine alio. vnde eſt idē ac ſi dicat̄ ꝙ iſtū t̄minū de neci
tate ſeq̄t̄ ꝯnexio ad alteꝝ: ⁊ h̄ in ſenſu ꝯpoſito. Et qn̄ d̄r ꝙ
ꝯnexio p̄ſupponit cōnexa ſi accipiāt̄ ꝯnexa formalit̄ falſuꝫ
eſt. q: cōnexū ut includens cōnexionē: magis ſupponit
cōnexionem q̄ ecōuerſo. ſicut concretū ſupponit abſtra-
ctum. ⁊ ideo ut ſic: nō oportet ꝙ cōnexio p̄ſupponat con
nexa: uel neceſſitas cōnexionis p̄ſupponat neceſſitatem
cōnexoꝝ ut aliā ab ea. Si aūt accipiant̄ cōnexa materiali
ter: ſic cōnexio ſaltem ſ̄m rōnem p̄ſupponit cōnexa.ſ. il-
los terminos qui ꝯnectunt̄. ſed nō oportet ꝙ neceſſitas
connexionis p̄ſupponat aliquā aliā neceſſitatē ab ipſa in
ipſis terminis cōnexis. q: cum ꝯtingentia abſoluta qua
aliqui termini abſolute ſunt cōtingentes in ſuo eſſe ſtat
neceſſitas cōnexionis qua vnū non pōt eſſe ſine alio.
Ad ſecundū dicendū ꝙ maior eſt falſa. Ad ꝓbationē di-
cendū ꝙ maior que accipit̄ ad ꝓbādū illam h̄.ſ. ꝙ oīa im-
poſſibilia ſunt equalit̄ impoſſibilia: eſt falſa. Ad ꝓbatio-
nem ei' dico ꝙ nō oīa impoſſibilia equalit̄ includunt cō
tradictionē: ſicut pōt patere ex p̄dictis. Quedā ꝓpoſiti-
ones impoſſibiles includūt cōtradictoria in vtroqꝫ ſen-
ſu.ſ. cōpoſito ⁊ diuiſo. et tales maxime implicāt cōtradi-
ctoria ⁊ maxime ſunt impoſſibiles. Alie aūt ꝓpoſitiōes
includūt cōtradictoria ſolū in ſenſu cōpoſito: nō aūt ī di-
uiſo: ⁊ iſte min' implicāt cōtradictoria ⁊ minus ſunt im-
poſſibiles. imo plus dico ꝙ nulla negatiua implicat cō-
tradictoria niſi ꝓpter neceſſitatē affirmatiue oppoſite. vñ
iſta: deus nō eſt: nō neceſſario includit cōtradictoria niſi
inq̄ntum iſta: de' eſt: eſt neceſſaria. et ſicut vna neceſſitas
pōt eſſe maior alia ut ad nūc ſuppono: ita etiā vna impoſ
ſibilitas pōt eſſe maior alia. Ad tertiū dicēdū ꝙ maior
eſt falſa. q: idētitas p̄dicati ⁊ ſubiecti que ponit̄ eſſe cā ne-
ceſſitatis in poſitiuis: nō eodem mō cōuenit enti et non
enti. q: enti in actu cōuenit eſſe in actu: nō enti aūt poſſi-
bile eſſe in potētia. et ſicut illa idētitas qn̄qꝫ cōuenit enti
in actu ⁊ habet cām effectiuā in actu: ita etiam neceſſitas
cōſequens eam habet cām effectiuā in actu. Ad confir
mationē qn̄ dicit̄ ꝙ cōtingens neceſſario eſt cōtingens:
dicendū: ꝙ idem iudiciū eſt de cōtingētia ⁊ poſſibilitate
creature. Et eodē mō dicendū eſt de vtroqꝫ. ⁊ ſic poſſibi-
litas creature eſt neceſſaria: nō t̄n creatura que eſt poſſi-
bilis. ita cōtingentia creature eſt neceſſaria: nō t̄n creatu
ra que eſt ꝯtingens. Ad quartū dicendū: ꝙ qn̄ dicit̄ ꝙ
chimera eſt chimera ⁊ ꝯſimilia: ꝙ iſta neceſſitas eſt nega-
tiua ſ̄m rem loquēdo. q: nihil aliud eſt q̄ dicere: impoſ
ſibile eſt impoſſibile: ⁊ talis impoſſibilitas eſt impoſſibi
litas abſoluta: nec talis impoſſibilitas hꝫ cām. nec ē ſiīe
de tali necitate ⁊ de necitate poſitiua q̄ ꝯuenit ꝯplexis im

poꝛtantibus eſſe creatū in actu: quia iſta neceſſitas habꝫ cauſam ut dictum eſt. Ex his ad queſtionē quando queritur vtrū repugnet ponere aliquod complexū neceſſariū ⁊ habere cauſam effectiuā. dicendū ꝙ ſic loquendo de neceſſitate abſoluta: nō aūt loquēdo de neceſſitate cōnexionis. Primū patet: quia neceſſitas abſoluta poſitiua eſt ꝙ nullo modo abſolute aliquid poteſt nō eſſe: vel nō poteſt aliter ſe habere. ſed hoc repugnat omni effectui cauſe efficientis ſm fidem: quia ſm fidē omnis effectus cauſe efficient poteſt eſſe ⁊ non eſſe: ⁊ aliter ſe habē abſolute loquēdo: quia ſm fidē pͥma cauſa omniuꝫ agit libero arbi. ergo ⁊c. Secundū patet: quia ſicut dictū eſt nihil pꝛohibet aliqua duo cōtingenter ꝓduci lib. arbi. quoꝝ vnū non poteſt eſſe ſine alio. ſed neceſſitas cōnexionis conſiſtit i hoc ꝙ vnū nō poſſit eſſe ſine alio. ergo ⁊c. Ad rationē factā ad pꝛimā partē dicendū ꝙ cōſequētia eſt nulla. ad ꝓbationē ꝙ neceſſitas ſimplicis repugnat fidei: quia nō pōt habere niſi neceſſitatē abſolutā que repugnat effectū agentis lib. arbi. neceſſitas autem complexi poteſt eſſe neceſſitas cōnexionis ſine neceſſitate abſoluta: que neceſſitas nō repugnat effectū agentis lib. arbi. ut oſtenſuꝫ eſt. ⁊ qñ dicitur ꝙ ſtante ypoteſi vtrunqꝫ cōuenit in hoc quod eſt eſſe neceſſariū ⁊ habere cauſam. dicendū ꝙ lꝫ cōueniant i neceſſitate generaliter dicta. nō tamen cōueniunt eodeꝫ modo neceſſitatis: quia vni cōuenit tantūmodo neceſſitas abſoluta. alij vero cōuenit neceſſitas ꝯnexiōis. Ad rōnē factam ad aliam partē quādo dicitur ꝙ creatura poſſibilis eſt neceſſaria ⁊ habet cām in potentia. dicenduꝫ ꝙ creatura que eſt poſſibilis nō eſt neceſſaria. vnde creatura cui attribuitur poſſibilitas eſſendi: nō habet neceſſitatē abſolutā: ſed eſt potens eſſe ⁊ nō eſſe: ⁊ habet cauſam in potentia. ſed eius poſſibilitas habet abſolutā neceſſitatē nec habet cauſam ut declaratū eſt in pͥncipali ſolutione. vnde creaturā eſſe poſſibilē eſt abſolute neceſſarium. ſed creaturā que eſt poſſibilis nō eſt neceſſariū eſſe. ⁊ ex h̄ patet ꝙ neceſſariū abſolute nō habet cauſam.

Poſtea querebant quedā de creatura in ſpāli. et pͥmo de pure ſpūali. ſecundo de pure toꝛali. tertio de compoſita. Quantū ad creaturā pure ſpiritualē querebat pͥmo vnū quantū ad ſubſtātiā. Poſtea querebat vnū quantū ad accidentia. Illud vnuꝫ ꝑtinēs ad ſubſtantiā eſt: vtrū demonſtratiue poſſit ꝓbari ꝙ anīa intellectīa ſit foꝛma hominis. Et arguit ꝙ non: qa nulla foꝛma independēs videt eſſe pars alicuius compoſiti: ſed aīa intellectiua eſt foꝛma independēs. ergo nō poteſt eſſe pars eēntialis alicuiꝰ compoſiti. nec ꝑ ꝯſequens poteſt eſſe huius qō eſt homo. Cōtra q: nō minus eſt idē mediū cum extremis q̄ extrema ad inuicē: ſed intellectꝰ eſt mediū inter intelligēs ⁊ intelligere. ergo nō minꝰ eſt idem intelligēs ⁊ intellectus q̄ intelligēs ⁊ intelligere. ſꝫ intelligens ⁊ intelligē ſunt vnū ſubiecto. ergo intelligēs ⁊ intellectus ſunt idē ſubiecto: ſed homo intelligit. g°. homo ⁊ intellectꝰ ſunt idem ſubiecto. ſed hoc nō eſſet niſi intellectꝰ eēt foꝛma hois. g°. ⁊c. R°. ad euidentiā iſtius qōnis duo ſunt pͥncipalit̄ faciēda. pͥmo oſtendere ꝓpoſituꝫ. 2°. oſtendē quid de hoc ſenſerit ariſ. Quantū ad pͥmuꝫ faciēda ſunt duo. pͥmū eſt adducere ꝓbatiōes ad ꝓbāduꝫ intentū. ſ. ꝙ anima intellectiua ſit foꝛma hois. 2°. reſpondendū eſt ad quedā que quidē adducūt ad coloꝛandū poſitionē cōmentatoꝛis. Quantū ad pͥmū ꝓbande ſūt tres ꝯcluſiōes: in quarū ꝓbatiōe ꝓpter breuitatē ſemꝑ intendo vti hoc noīe intellectꝰ ꝓ aīa intellectiua. Pꝛima ꝯclo eſt: ꝙ homo vel eſt intellectꝰ vel habēs intellectū partem ſui: modo p̄dicto accipiendo intellectū. Secūda cōcluſio eſt: ꝙ homo nō eſt ſolus intellectꝰ ſed habēs intellectum partē ſui. Tertia cōcluſio eſt ꝙ intellectus eſt pars que ē foꝛma. Ad euidentiā pͥme cōcluſionis ſciendū ꝙ hic loqmur de aīa intellectiua q̄ dr̄ itellectiua ab actu itelligēdi quā expimur. ſtultū eni eēt querē vtrū aliqō pͥncipiū itellectiuū qō dr̄ intellectiuū nō ab aliq̄ actu quē expimur in nob ſit foꝛma nr̄a. h̄ ſuppoſito ar°. ſic ad ꝓpoſitū: ⁊ adduco vnā rōnē talē: oē intelligēs eſt intellectꝰ tm̄ vel hꝫ intellectū partē ſui. ſꝫ hō eſt intelligēs. igit̄ homo eſt intellectus vel habēs intellectū partē ſui. mi. patet per experimentū: quia nos experimur i nobis nos habere talē actū in quo excedimus bꝛuta: qui dicit̄ actꝰ intelligendi: de quo actu loquimur quocūqꝫ nomine vocet̄. Maioꝛē pꝛobo. quia oē quod eſt ſubiectū actꝰ intelligēdi eſt intellectꝰ uel habet intellectū partē ſui. ſed oē intelligēs eſt ſubiectū actꝰ intelligendi. ergo oē intelligens eſt intellectꝰ: uel habet intellectū partem ſui. Maioꝛ iſtius ꝓſilogiſmi patet. q: impoſſibile eſt aliquid eſſe ſubiectū actꝰ intelligendi: niſi ſit intellectꝰ uel habeat intellectū partē ſui. q: ratio receptiua actus intelligēdi eſt potētia intellectiua. Minorem ꝓbo. q: illud cui cōuenit aliq̄s actꝰ manens uel immanens ⁊ ut imanens eſt ſubiectū illius actꝰ. ſed intelligere cōuenit intelligenti ut actus manens. ergo ⁊c. Et ſic patet pͥma cōcluſio. Secundā concluſionē ꝙ. ſ. hō non eſt ſolus intellectꝰ: pꝛobo vnica rōne ſic. q: nulla res cui cōpetit ſentire eſt ſolus intellectꝰ ſed homo ſentit. ergo ⁊c. Minoꝛ patet per experientiā apertā ꝙ homo ſentiat. Maioꝛē pꝛobo. q: nulla res cui cōuenit habere oꝛganū coꝛpoꝛale eſt intellectꝰ ſolus. ſed omni ſentiēti cōuenit habere oꝛganū coꝛpoꝛale. q: operatiōes ſenſitiue partis exercent̄ per oꝛganū coꝛpoꝛeū. ⁊ ſic habet̄ ſecūda ꝯcluſio ſcꝫ ꝙ homo nō ſit ſolus intellectꝰ. ex quo relinquit̄ ꝙ eſt habens intellectū partem ſui. Tertiā cōcluſionē pꝛobo. ſ. ꝙ intellectꝰ eſt pars que eſt foꝛma. q: intellectꝰ eſt pars hois: ut pꝛobatū eſt. aut ergo eſt pars hois q̄ eſt foꝛma. aut pars que eſt materia. Nō eſt pars que eſt materia. tum quia tūc ſequeret̄ ꝙ intellectꝰ eſſet pura potentia. tum q: ſequeret̄ ꝙ oē quod habet materiā poſſet intelligere. ergo relinquit̄ ꝙ eſt pars que eſt foꝛma. Et ſi dicat̄ ad iſta ꝙ iſte rōnes ꝓbant ꝙ homo eſt ſubiectū potentie intellectiue: non aūt ꝙ habeat animā intellectiuā partē ſui. Si ſic dicat: nihil eſt: q: cum potētia intellectiua neceſſario fundet̄ in aliqua ſubſtātia intellectuali. nā oē accidens ſemꝑ fundat̄ in aliqua ſubſtātia ſibi ꝓpoꝛtionata: impoſſibile eſt ꝙ aliqua ſubſtantia ſit ſubiectū potentie intellectiue: niſi habeat aliquā ſubſtātiā intellectualem parte ſui: uel niſi ſit ipſa ſubſtātia intellectualis.

Ad iſtā reſpondēt quidā ſex modis quaſi coloꝛādo poſitionem cōmentatoꝛis. Pꝛimo ſic. Ad cuius euidentiā pꝛemittunt̄ tres ſuppoſitiōes ab illis qui opponūt. Pꝛima eſt ꝙ intelligētia que nō eſt foꝛma coꝛpoꝛis ſimul poteſt eſſe cum fantaſmate. q: intelligētia pōt eſſe ſimul cū quocūqꝫ coꝛpoꝛeo. Secūda eſt ꝙ foꝛma intentionalis vna exiſtēs pōt eſſe in pluribꝰ ſubiectis. Ex his vlteriꝰ inferūt tertiā ſuppoſitionē. ſ. ꝙ ſpecies eadem pōt eſſe in fantaſmate ⁊ in illa intelligētia ſicut in ſubiecto. Ex his arguūt ſic ad ꝓpoſitū. q: illi cōuenit intelligere qō ē ſubiectum ſpeciei elicientis actū intelligēdi. ſed hoc dato ꝙ intelligētia nō ſit foꝛma eius pōt eſſe ſubiectū ſpeciei elicientis actū intelligēdi. ergo ⁊c. maioꝛē ſupponūt. Minoꝛ patet ex p̄miſſis ſuppoſitionibꝰ ut videt̄. quia ut poſitū eſt in ſecūda ſuppoſitiōe eadem ſpecies numero pōt eſſe in fantaſmate ⁊ in illa intelligētia ſeparata ſicut i ſubiecto. ⁊ ſic hō mediante fantaſmate ⁊ intelligētia ſeparata ſunt ſubiectū illiꝰ ſpeciei. ſed illa ſpecies ꝓut eſt in intelligentia pōt elicere actū intelligēdi. ergo hō pōt eſſe ſubiectū ſpeciei elicientis actū intelligēdi. ⁊ hoc pōt fieri: ut dictū eſt abſqꝫ hoc ꝙ aliq̄ ſubſtātia intellectualis ſit foꝛma eius. Ad foꝛmā g°. argumēti qñ dicit̄ ꝙ oē qō intelligit eſt ſubm̄ actus intelligendi: dicūt ꝙ nō opoꝛtet ſed ſufficit ꝙ ſit ſubm̄ ſpeciei eliciētis actū intelligēdi. et hoc pōt fieri ut dictū eſt abſqꝫ hoc ꝙ intellectꝰ ſit foꝛma hois 2°. ſic. q: ſm magnos in viſione beata eſſentia diuina aſſiſtēs ſe habet in rōne foꝛme ꝑ quā intellectꝰ creatꝰ beatus intelligit. ⁊ tm̄ eſſentia diuina nō eſt foꝛma inherēs ipſi beato uel intellectui eiꝰ: uel foꝛma que ſit ꝑs eius. g°. nō opoꝛtet ꝙ foꝛma intellectualis ꝑ quā aliq̄s intelligit: ſit foꝛma veniēs in cōpoſitionē eiꝰ uel ꝙ ſit pars eiꝰ. 3°. q: nā humana ſic intimat̄ diuino ſuppoſito abſqꝫ inherētia ⁊ abſqꝫ hoc ꝙ ſit pars eiꝰ: ꝙ opationes manētes nature humane denominant ſuppoſitū diuinū. nam vera eſt iſta: deꝰ ſentit. ergo a ſimili natura intellectualis poterit ita intimari homini abſqꝫ inherentia: et abſqꝫ hoc ꝙ ſit pars eius: ꝙ operatio eius manens: que eſt intelli-

gere poterit denominare hominē vt vere dicatur ꝙ hō intelligit. Quarto quia ſm cōmentatorē lux ſe habet ad colorē ut forma eius: ⁊ tamē lux nō inheret colori: nec eſt pars eius. ergo a ſimili natura intellectualis poterit aliquo modo eſſe forma hominis: abſqꝫ hoc ꝙ inhereat ſibi vel ſit pars eius. Quinto quia dato ꝙ homo ſe experiatur intelligere: nō ſequit̄ vt videt̄ ꝙ ſit ſubiectū actus intelligēdi. Nam homo dicit̄ experiri illa quorū homo nō eſt ſubiectū. Nam homo dicit̄ habere calorē ignis: ⁊ frigus aque quorū non eſt ſubiectū alīt. ⁊ ſic ꝓpter ꝑdictam experientiā nō oportet ponere hominē ſubiectū actus intelligendi. Sexto ſic: quia ſcūs tho. dicit ꝙ accidit ſpēi inherere ad hoc ꝙ eliciat actū intelligendi. ergo ſm eum non eſt incōueniens ꝙ aliquis intellectus intelligat per formā que nō inheret ſibi: nec eſt pars eius. ⁊ ex hoc videtur ſequi qḋ nō eſt incōueniēs ꝙ homo intelligat per formā que ſibi nō inheret: nec eſt pars eius: Ad ꝑmū ergo iſtorū dico: ꝙ videt̄ mihi ſatis illa obiectio friuola: qꝛ bene deficit in ſex. ꝑmo in hoc ꝙ videt̄ ponere ꝙ ſubſtantia ſpūalis ſit in loco ſiue in corpore ſitualit̄: quaſi ſit ſubiectū ꝓpinquitatis vel diſtantie: quā habitudinē vt videtur magnis nō habet ſubſtātia ſpūalis ad locū. videntur enim imaginari ꝙ ſubſtantia ſpūalis ſit cum organo fantaſtico ſimultate ſituali: vt ſic ſituata ſuſcipiāt idem accidens. Scḋo quia ponūt idē accidens in pluribus ſubiectis: cum accidēs habeat entitatē ⁊ vnitatē a ſubiecto. nec valet ſi dicat̄ ꝙ nō eſt verū de accidentibus intentionalibus. imo ꝓbo ꝙ ſeqnatur plus de illiſ ꝙ̄ de alijs ſm eos qꝛ vnūquodqꝫ accidens quāto habet debiliorē entitatē: tanto magis depēdet in entitate ⁊ vnitate a ſuo ſubiecto. ſed ſm eos ꝑdicta accidentia debiliſſimā entitatē habēt. ergo ⁊c. Tertio quia cōceſſo ꝑdicto impoſſibili. ſ. ꝙ idē accidens poſſit eſſe in diuerſis ſubiectis: dū tamen vnūquodqꝫ illorū eſſet natū recipere illud accidens. nullū tamen accidēs poteſt habere ꝓ ſubiecto illud quod non eſt natū recipere ipſum: nunc aūt intellectꝰ nō eſt natus recipere ſpēm intelligibilē: quia eadem ſpēs: ſm hoc erit ſenſibilis ⁊ intelligibilis: quia ſpēs fantaſmatis eſt ſpēs ſenſibilis: ſpēs intellectus eſt intelligibilis. Quarto: qꝛ non videtur rō quare illud quod eſt ſubiectū ſpēi intelligibil' nō poſſit eſſe ſubiectū actus intelligendi. ſm aūt eos ſpecies illa que eſt in fantaſmate eſt realiter ſpēs intelligibil' que eſt in intelligētia. Quinto quia ſm eos ſequeretur ꝙ intelligētia quādo eſt in aere eſſet ſubiectū luminiſ: quia ſm eos lumen eſt forma intentional': ⁊ eſſet ſubiectū intentiōis colorū que omnia ſunt abſurdiſſima. Sexto qꝛ tot abſurditatibꝰ cōceſſis adhuc nihil facit ad propoſitū: qꝛ intelligere comparat̄ ad intelligens ſicut operatio manens. ⁊ per ꝯſequēs ſicut ad ſubiectū vnde oportet ꝙ itelligens ſit ſubiectū actus intelligendi a quocunqꝫ eliciat̄ ille actꝰ effectiue: ſed omnibꝰ iſtis poſitis non ſaluat̄ adhuc ꝙ hō ſit ſubiectū actus intelligendi. ergo ⁊c. Quādo ergo dicūt ꝙ nō oportet ꝙ intelligēs ſit ſubiectū actus intelligendi. ſed ſufficit ꝙ ſit ſubiectū actus elicientis actū intelligendi. dico ꝙ vtrunqꝫ eſt falſum ⁊ impoſſibile: qꝛ impoſſibile eſt ꝙ opatio manens comparetur ad aliquid ut operatio eius manens niſi ad illud in quo eſt: ſicut i ſubiecto: ita ꝙ ex hoc dicit̄ operatio manens: quia manet in operante. nec poteſt fingi alius modus manēdi. vbi ſicut in ſubiecto ſicut eſt in intellectu creato: uel ꝑ oimodā idētitatē ſic in deo. Scḋm etiā eſt falſū: qꝛ ad hoc ꝙ aliqs itelligat nō ſufficit ꝙ ſit ſubm ſpēi elicient' actū: accipiēdo elicē actū ꝑfectiue creare: qꝛ oba mediate vel imediate creant actū intelligēdi: nec tn̄ intelligūt. intellectꝰ etiā agenſ ⁊ ſpēs ſm illos q̄ ponūt ſpēs ſe hn̄t actiue ad actū intelligēdi. nec tn̄ cōuenit eis intelligē. eē eni ſubm ꝑncipij actiui quo ſubm tal' ꝑncipij actiui agit in aliud ſubm: eſt ꝯditio agentis actiōe tranſeūte. vnde videt̄ mihi ꝙ iſta ꝑma iſtātia ꝯtinet tot incōueniētia ⁊ ipoſſibilia quot v̄ba. Ad ſecundū dicendū ꝙ in viſiōe beata creatura beata intelligit ꝑ eēntiā diuinā ſicut ꝑ ꝑncipiū effectiuū illius viſiōis beate: qua viſione non denominatur deus: nec eſſentia diuina videns ⁊ intelligens. Sed per potentiā propriā intellectiuā creatura beata videt deū: cui ſoli ſicut ſubiecto videndi cōuenit eſſe videns ⁊ intelligēs. ⁊ ſic ad hoc ꝙ hō intelligat nulla vnio ſufficit niſi ſit ſubiectū actus intelligendi. Ad tertiū dicendū ꝙ nūꝙ̄ deus diceret ſentiēs per humanitatē: niſi humanitas eſſet idē ſuppoſito cum eo. ⁊ per ꝯn̄s niſi ſuppoſitū diuinū per humanitatē illam aliquo mō diceret̄ ſubiectū illiꝰ ſenſationis: mō quo ſubiectū dicit̄ ſuppoſitū habens aliquā naturā ⁊ aliqua accidentia ſibi inherētia. ⁊ ideo ſi hō poſſet aſſumere naturā ſpirituale i vnitatē ſuppoſiti mō quo humanitas aſſumpta eſt a verbo: poſſet denominari ab opatione manente eius. nūc aūt iſto mō nulla ſubſtātia pōt intimari homini. ⁊ ideo ad hoc ꝙ ſubſtātia ſpiritualis ſit eadē ſuppoſito cum eo ⁊ denominet̄ ab opatione eius: oportet ꝙ ſit forma ſubſtātialis eiꝰ uel accn̄talis. ⁊ qꝛ accidentalis eſſe nō pōt. ideo ⁊c. In alio etiā deficit iſta inſtātia. qꝛ ſuppoſito ꝑ impoſſibile ꝙ poſſit aſſumere talem naturā. tn̄ homo aſſumens nō experiret̄ ſe eſſe ſubiectū actus intelligēdi: ſicut experit̄: lꝫ ſubſtātia aſſumpta hoc experiret. Ad quartū dicendū ꝙ ſi cōmentator intēdat de lumine et de intētione coloris in medio cum iſta duo recipiant in eodem ſubiecto: ⁊ vnū eorū poſſit eſſe rō ſuſceptiua alteriꝰ: tūc falſum ſupponit̄ in inſtātia: ꝙ. ſ. vnū nō inheret alteri mō quo aliqua forma inheret ſue rōni ſuſceptiue. Si aūt cōmentator loquat̄ de colore ⁊ lumine velut ſi vnum iſtorū nō eſt receptiuū alteriꝰ: tūc dicendū ꝙ eſt equiuocatio de forma. nam vno mō dicit̄ forma ꝓprie illud: qḋ formalit̄ per inherentiā perficit alterū. Alio mō aliqḋ dicitur forma uel formale reſpectu alterius: qḋ. ſ. eſt ꝑfectius eo. ſicut ſi nā humana dicat̄ quaſi quoddā formale reſpectu inferiorū hoīe: qꝛ eſt ꝑfectior eis. ⁊ talis formalitas nō ſufficit ad hoc: ꝙ illud qḋ verificat̄ de tali forma uel formali: verificet̄ de eo reſpectu cuiꝰ dicit̄ forma uel formale. ſicut nō oportet verificari de boue qḋ verificat̄ de homine. Ad quintū dicendū: ꝙ qn̄ aliquis experit̄ aliqḋ extra ſe: ſicut qn̄ homo experit̄ calorē ignis: oportet ꝙ hoc ſit per aliquē actū cognoſcendi cuiꝰ eſt ſubiectū. tunc ergo ſi hō experit̄ actū qui eſt in illa ſubſtantia ſepata ſicut in ſubiecto: tūc homo experiet̄ illū actū per aliquē actū cuius ipſe hō eſt ſubiectū. ⁊ tūc quero de illo actu: aut eſt actus intelligēdi: aut actꝰ ſentiendi. ſi eſt actꝰ intelligendi: habet propoſitū. ſ. ꝙ eſt ſubiectū alicuiꝰ actus intelligendi. ⁊ ſtat ꝯcluſio nr̄a deducta ꝑmo. Si aūt ponat̄ ꝙ ſit actus ſentiēdi: ſequit̄ ꝙ actꝰ intelligendi ſit obiectū ſenſus: qḋ eſt abſurdū. Ad ſextū dicendū ꝙ hn̄ accidit ſpeciei intelligibili ad hoc ꝙ moueat effectiue ad actū intelligendi ꝙ inhereat: ſed nō accidit intelligēti ad hoc qḋ intelligat ꝙ ſit idem cū actu intelligēdi ul' ſubiecto. ſicut in creatura: uel ꝑ eſſentiā: ſicut in deo. vnde ſi aliqua ſpecies ſubſiſteret et moueret ad actū intelligendi receptū in alio: ſpecies nō eſſet intelligēs ſed intelligere faciēs. ſed illud in quo reciperet̄ actꝰ intelligendi eſſet intelligēs. ⁊ ſic patet de ꝑmo ⁊ ꝑncipali. Quantū ad ſecundū principale. ſ. quid de hoc ſenſerit Ariſ. videt̄ mihi ꝙ habet ſnīa expꝛ̄ſſa Ariſ. in li° de aīa ꝗ̄tum ad duo. Primū eſt ꝙ aīa intellectiua ſit forma hoīs. Secūdū eſt ꝙ aīa ſit ſubiectū actus intelligēdi: nō mediante diſpoſitiōe ſeu cōditione corporali. Primū videt̄ haberi ex pluribꝰ auctoritatibꝰ eius. nam ꝑmo dicit in. ij. de aīa: vbi ponit diſtinctionē aīe dicit ſic: Si aūt aliqḋ cōmune in omni aīa oportet dicere: erit vtiqꝫ actus corporis organici phyſici. vbi vult: ꝙ eſſe actꝰ corporis eſt cōmune omni aīe. ⁊ ꝯſtat ꝙ ibi fecerat mentionē de aīa intellectiua. ergo ⁊c. Secūdo ibidē ponit ſic: Anima aūt hoc quo viuimꝰ ſentimus mouemur ⁊ intelligimꝰ primū quare ratio eiꝰ vtiqꝫ erit ſpecies ⁊ nō ut materia ſubiectū. Ecce hic ponit illud: quo viuimus ſentimꝰ ⁊ intelligimꝰ eandem formā ⁊ ſpeciē. Tertio dicit ibidem: Potentiarū aūt anime que dicte ſunt alijs quidem inſunt oēs. Et ſubdit: Potentias aūt dicimus vegetatiuū ſenſitiuum appetitiuū motiuum ſm locum ⁊ intellectū. Ex quibꝰ apparet ꝙ homini inſunt omnia iſta. ſ. intellectiuū cum precedentibꝰ. quod nō eſt verum: ſi homo ⁊ anima eſſent diuerſe ſubſtātie ſuppoſitorum diſtincte. quia ridiculoſum eſſet dicere: ꝙ illud qḋ conuenit vni ſubſtantie: conueniret alteri ſubſtantie ſup

poſito diſtincte ab ea. Itē ex iſtis patet ꝙ Ariſtoteles loquitur de intellectiua potentia: ſicut de quadā potētia cōcurrente in eandē eſſentiā anime cum alijs. Et manifeſtius hic apparet ex quodam dicto ſequenti. naȝ infra dicit ſemper in eo quod eſt conſequent' eſt potētia quod prius eſt in figuris ⁊ in animatis ut in tetragono trigonum ⁊c. ⁊ deducendo dicit: vltimū autē ⁊ minimū ratiocinatiuū ⁊ intellectiuū: quibus eniȝ eſt ratio corruptibiliū: his ⁊ reliqua omnia. Ex quo manifeſte vult ꝙ ſicut continet' vegetatiuū in ſenſitiuo: ita vtraqȝ in intellectiuo. hoc auteȝ non eſſet niſi vegetatiuū ſenſitiuū ⁊ intellectiuū concurrerent in eandeȝ eſſentiā anime. ſed conſtat ꝙ anima vegetatiua ⁊ ſenſitiua ſunt forma hominiſ. ergo ⁊c. Idē etiā dat intelligi in ꝑncipio tertij de anima vbi dicit: de parte autē anime qua ſapit ⁊ intelligit anima. ex quo apparet ꝙ ipſe loquit' de potentia intellectiua ſicut de quadaȝ parte cū diuiſa ꝯtra alias. ſ. vegetatiuā ⁊ ſenſitiuā ⁊ concurrente cum eis in eandē eſſentiā anime: ⁊ in idē totū. manifeſtius aūt hoc oſtendit in. xj. metaphyſice: vbi dicit ſic: mouentes igit' cauſe velut ꝑus facte exiſtētes: que aūt ut ratio ſimul: ante enim ſanat' homo: tūc ⁊ ſanitas eſt: ⁊ figura enee ſpere ſimul ⁊ enea ſpera. Si aūt ⁊ poſterius aliq̄d manet perſcrutandū eſt. in quibuſdā enim nihil prohibet ut ſi eſt anima tale nō omnis ſed intellectus. vbi manifeſte diſtinguēs illud qđ eſt ꝓprie forma compoſiti contra cauſas agentes: in hoc ꝙ cauſa agens ꝑcedit: forma auteȝ nō. relinquit ſub dubio vtrū aliqua forma remaneat poſt compoſitum ⁊ dicit illaȝ formā de qua relinquit ſub dubio vtrū remaneat poſt compoſitū eſſe animā intellectiuā. Ex quo manifeſte apparet ꝙ expreſſa ſententia ariſtotel' eſt ꝙ anima intellectiua eſt forma hominis: ⁊ ps eēntialiſ compoſiti quod eſt homo. nec hoc relinquit ſub dubio. ſed tātū relinquit ſub dubio vtrū remaneret poſt corruptionē hominis. Quantū autem ad ſecundū. ſcȝ ꝙ anima eſt ſubiectū actus intelligendi nō mediāte aliqua diſpoſitiōe corporali: manifeſte habet' ſua ſententia in tertio de anima: vbi ex intentione ꝓbat intellectū eſſe omnino immixtū ⁊ ab omni diſpoſitione corporali denudatuȝ ad hoc ꝙ intelligat omnia. vnde ſm intentionē eius ſola anima eſt ſubiectū potentie intellectiue: accipiendo ſubiectū pro ratione ſuſceptiua. De tertio autem vtrū anima intellectiua remaneat poſt corruptionē hominis: aut non. nō habetur expreſſe a ſententia eius. nam in. xj. metaphyſice loco predicto relinquit ſub dubio vtrū maneat poſt corruptionē compoſiti. ꝑmo etiā đ anima in ꝓemio relinquit ſub dubio vtruȝ anima realiter ſeparet' a corpore: an ſolū ſit ſeparabilis ſm ſolam potentiā intellectiuā ⁊ operationē eius. Et ponit exemplū de enea ſpera cui cōuenit tangere planū in puncto: nō in eo ꝙ enea: ſed in eo ꝙ ſpera. Ad cuius euidentiā ſciēdū: ꝙ ſicut ſpera enea tangit planū in puncto: ⁊ ad hoc nihil facit per ſe nā enea ut talis. nec calidū uel frigiduȝ: uel humidum: uel ſiccum nec aliquid aliud niſi ſola ſpericitas eius: ita ꝙ ſentit ariſtotel' ꝙ ſola anima eſt ſuſceptiua actus intelligendi ⁊ ad recipiendū talem actū: nihil per ſe facit materia vl' calidū ⁊ frigidum. nec aliqua diſpoſitio corporalis. ſed ibi ⁊ alibi dimiſit ſub dubio vtrū ſicut ſpera uel ſpericitas non pōt ſeparari ſm rem a corpore naturali: quin. ſ. ſit in corpore naturali. ita etiam anima nō poſſit ſeparari a corpore: ita ꝙ corpore corrupto per ſeipſam ſolaȝ maneat quāuis ad aliqua ꝑncipia ſua videatur magis ſequi ꝙ anima quātū ad operationē ſit ſeparata: ⁊ non quantū ad hoc ꝙ poſſit per ſeipſam manere corpore corrupto. Quedā tamen verba eius vident' ſentire oppoſitū. Nam in ſecūdo de anima dicit: ꝙ intellectus ſeparat' ab alijs ſicut perpetuuȝ a corruptibili. Et in tertio de anima dicit de intellectu agēte: ſeparatū autem hoc quod vere eſt. Contra premiſſa vident' quedam dubia: ⁊ videtur ꝙ ariſtoteles nō ſenſerit aiaȝ eſſe formā corpis. nā phs in li. xvj. de aialibꝰ: dic' ꝙ intellectꝰ ē ab ex. i. a deo. ſȝ a deo imediate nihil ē niſi etnuȝ qr oīa q̄ incipiunt eſſe uel deſinūt poſſunt fieri mediante motu celi: qr ſm eum ab eterno imobili nihil de nouo ꝓcedit niſi mediāte aliqua mutatiōe. gꝰ ſm eū aīa itellectiua eſt eterna. ſed nulla forma eterna ſm eum pōt eſſe forma rei generabilis. qr tūc forma ꝑcederet cōpoſitū: qđ eſt cōtra eum. Item expreſſe ponit in tertio ⁊ in ſecūdo: ut dictum eſt ꝙ intellectꝰ eſt ſeꝑabilis ⁊ incorruptibilis. Ex q̄ ſequunt' duo. Primū eſt. ꝙ ſm eum intellectꝰ non erit forma alicuiꝰ generabilis. qr ſm eū oē incorruptibile eſt perpetuū: ⁊ per ꝯn̄s ſm eum intellectꝰ eſt perpetuꝰ. nullum aūt perpetuū ſm eum pōt eſſe forma alicuius generabilis. qr tunc forma ꝑcederet cōpoſitū: quod eſt cōtra eum. Secundū eſt ꝙ nō videt' dubiū apud eum vtrum aīa intellectiua ſit incorruptibilis ⁊ ſeꝑabilis. imo videt' eſſe ſua ſentētia expreſſa in ꝑdictis locis. Tertio: qr nō videt' ꝙ Ariſtoteles dubitauerit: ꝙ ſi aīa eſt forma vtrū remaneat poſt corruptionē cōpoſiti. qr tūc dubitaret de demonſtratiōibꝰ ſuis. nam ipſe reputauit ſe demōſtraſſe gn̄ationē hoīuȝ eſſe etnā. reputauit etiā ſe demōſtraſſe ꝙ infinita actu nō poſſunt eſſe. ſed poſita generatione hominū infinita: ſi anime remanerent poſt mortē eſſent iam aīe infinite in actu. ergo ⁊c. Ad primū iſtoꝝ dicendum ꝙ ab eterno imobili aliquid ꝓcedere mediante aliqua nouitate pōt intelligi dupliciť. vno mō: ut nouitas ponat' circa agens. ſicut ad hoc ꝙ ſol de nouo calefaciat hoc uel illuminet: oportet ꝙ de nouo fiat applicatio eiꝰ ad hoc ꝙ directo aſpectu reſpiciat talem locū. Alio mō pōt intelligi ita ꝙ nouitas ponat' circa paſſum recipiēs. ſicut ſi ſole manente imobiliť ſup eandem partē aeris ul' terre: ſi aliqua noua diſpoſitio fieret ab aliquo alio in illa terra: a ſole imobiliter ⁊ inuariabiliť ſe habente poſſet fieri nouꝰ effectꝰ in illa terra ſic diſpoſita. Modo dico ꝙ intētio Ariſtotelis fuit: ꝙ ab vno etno imobili nihil de nouo ꝓcedit niſi mediante aliqua nouitate: uel ex parte agentis mediāte quo agit. ſicut cōtingit in his que fiunt a virtute celeſti. uel mediāte nouitate diſpoſitiōis circa paſſum. Modo nō fuit forte incōueniens apud Ariſtotelem: ꝙ lȝ poneret deum imobilē ⁊ neceſſario agentē: ꝙ ipſe de nouo crearet aliquā formā. ſ. animā intellectiuā: mediāte nouitate circa diſpoſitionē materie recipientis ita ꝙ ipſe imediate ꝓduceret ipſam: ⁊ nō mediāte aliquo attingente effectiue ad eſſentiā anime. lȝ ꝓduceret eam mediāte agēte diſponēte ad receptionē eius. Ad ſecundum dicendū ꝙ ex verbis illis nō habet' expreſſe ut videtur multis: ꝙ Ariſto. ſenſerit aiam intellectiuā eſſe ſeparabilem ⁊ incorruptibilē. ſed ſolū ꝙ habet aliquā ſimilitudinē cum ſubſtātijs ſeꝑatis incorruptibilibus. qr dicit ꝙ ſeparat' ab alijs ſicut perpetuū a corruptibili: in hoc. ſ. qđ q̄tum ad operationē intelligendi ſeparat' ab omni cōditione materiali: ſicut ⁊ incorruptibilia. ⁊ hoc q̄tū ad auctoritatem primā ſumptā de. ij. de aia. Quātū aūt ad id qđ dicitur in. iij. de aia de intellectu agente qđ videt' exꝑſſius: dicerēt aliqui ꝙ Ariſ. ſenſit ꝙ intellectꝰ agēs qui dat virtutem rebꝰ materialibꝰ ad mouendū intellectū poſſibilē eſt ſubſtātia ſeꝑata. ⁊ lȝ exꝑſſe experiamur nos intelligē: nō tn̄ ita expreſſe experimur q̄d eſt illud qđ dat virtutem fantaſmati ad mouendū intellectū poſſibilē. Uel pōt dici ꝙ intelligit ipſum imortalem q̄tū eſt ex pte ſua. qr nihil eſt ei contrariū: lȝ rōne adiuncti. quia. ſ. fundat' in forma innitēte materie ſubiecte cōtrarietati. Ad tertiū dicendū ꝙ lȝ ſicut dictū eſt ad ꝑncipia Ariſ. magis ſequat' aiam intellectiuā nō manere q̄ oppoſitū. tn̄ de hoc nō habetur eiꝰ exꝑſſa ſentētia. nō enim oportet ꝙ q̄cq̄d implicite cōtinet' in ꝑncipijs alicuiꝰ uel quicq̄d ſequit' ad ipſa: ſit eius exꝑſſa ſentētia. ⁊ ſic patet de ſecūdo ꝑncipali ⁊ de tota qōne. Ad rōnem in oppoſitū dicendū ꝙ accipiendo independēs ꝓ forma poſſibili manere ꝑ ſe: maior que dicit ꝙ nulla forma independēs pōt eſſe pars eſſentialis cōpoſiti: eſt falſa. qr ps eſſentialis cōpoſiti cōſtituens. ſ. vnā eſſentiā cōpoſitā cum mā: nō includit in ſua ratione ſemꝑ nō poſſe eſſe ſine materia.

Poſtea q̄rebant' de creatura in ſpeciali quedā q̄tū ad eiꝰ accidētia. ⁊ pꝰ querebat' vnū q̄tū ad potētias ⁊ illud vnū eſt vtrū diſtinctio intellectꝰ ⁊ volūtatis tolleret' remota diſtinctiōe formali obiectoꝝ. Et arguit' ꝙ ſic. qr remotis ꝑmis diſtinctiuis remouet' totaliť diſtinctio. ſed prima diſtinctiua potentiarū ſunt obiecta diſtincta formaliter. ergo ⁊c. Maior patet. Minor pro-

datur ꝑ auctoꝛitatē phi.ij. de aīa. vbi dicit̄: ꝙ potentie di
ſtinguunt̄ ꝑ actus: ⁊ act⁹ ꝑ obiecta: ⁊ ſic obiecta ſunt ṗma
diſtinctiua. Cōtra diuerſi modi tēdēdi in idē obiectū ſuf
ficit ad diſtinguendū potētias. ſed manēte eodē obiecto
foꝛmali: pñt eſſe diuerſi mōi tendēdi in ipm̄. g°. ⁊c. Ma.
ſupponit. Mi. ꝓbat: q: tendere in aliqđ obiectū patiēdo
ab eo: ⁊ tendere in ipm̄ nō patiēdo ab eo: ſed mouendo ſe
ipm̄ eſt diuerſus modus tendēdi in obiectū. ſed ṗmū cō
uenit intellectui ex nā ſua: q: intelligere eſt quoddā pati
ſm̄ phm̄. ſcđm aūt ꝯtingit voluntati ex nā ſua. ſ. nō pati
ab obō ⁊ mouere ſeipm̄ alioq̄n periret li. ar. ut quidaꝫ di
cūt. ergo ſtante eodē obiecto foꝛmali pñt diuerſuꝫ motū
habere tendēdi in ipm̄. Rn̄. ad euidentiā iſti⁹ q̄ōnis qua
tuoꝛ ſunt faciēda. ṗmuꝫ eſt vnde aliq̄d habet diſtingui ab
alio. Scđm eſt quō potētie diſtinguunt̄ ꝑ oba. Tertiuꝫ ē
videre quō oba diſtinguunt̄ int̄ ſe. Quartū eſt ſoluē que
ſtionē. Quantū ad ṗmū ſciendū ꝙ ſicut res hñt eē per
ṗncipia intrinſeca ⁊ extrinſeca: ita ⁊ diſtingui. quantū er
go ad ṗmū intrinſecū loquēdo de diſtinctiōe ſpecifica et
foꝛmali d q̄ hic loq̄mur vnūquodqꝫ diſtinguit̄ ab alio uł
ſe toto ſicut ſimplicia: uel aliquo ſui. ſ. foꝛma ipſa ſicut cō
poſita: ita ꝙ foꝛmale diſtinctiuū intrinſecū rei eſt: uel ipa
tota eēntia ei⁹: ſicut ſimplicia diſtinguunt̄ ab inuicē: ſicut
albedo ⁊ nigredo diſtinguunt̄ ab inuicē ⁊ ſeipſis: uel ps q̄
eſt foꝛma ſicut in ꝯpoſitis: ſicut hō ⁊ equus diſtinguūtur
ꝑ ſuas foꝛmas. foꝛma aūt ⁊ mā ſeipſis diſtiguunt̄. Per
ṗncipia etiā extrinſeca diſtinguunt̄ res: ſicut ꝑ finē ⁊ cau
ſam efficientē: ꝑ finē ſicut ſerra ⁊ dolabꝛa diſtinguunt̄ ꝑ di
uerſimode ſecare ad qđ oꝛdinat̄. dicunt̄ ergo aliq̄ diſtigui
ꝑ finē inquantū diuerſi fines requirūt diuerſa media foꝛ
malit̄ differētia quib⁹ attingant̄. per cām aūt effectiuā di
cunt̄ res diſtingui dupl̄r. vno mō q: facit multa ex vno:
ſicut ex vna maſſa luti fiat q̄tū ad vnā ptē potus: ⁊ quātū
ad aliā partē godecus: uel aliqđ aliud vas. alio mō qñ ali
qđ uel aliqua plura efficiētia cānt aliqua pl̄a que nunquā
fiūt vnū. nec nata ſunt fieri ex vno: ſicut ſi aliqua cā pona
tur eſſe cā pluriū intelligētiaꝝ: ⁊ ſic diſtinguunt̄ res ꝑ cāꝫ
effectiuā. Quantū ad ſecūdū ſciendū ꝙ potentie ⁊ act⁹
etiā earū nō diſtinguunt̄ per obiecta ſicut per ṗncipium
intrinſecū intrans eſſentiā rei quo foꝛmaliter vnū diſti
guit̄ ab alio. Et poteſt ꝓbari breuiter vnica rōne tali: quia
ṗmū ⁊ ꝑ ſe obiectū alicuius actus uel potentie nō eſt ipa
potentia uel actus uel aliq̄d eēntie ſue: ſed ſicut dcm̄ ē ṗn
cipiū diſtinctiuū intrinſecū eſt tota eſſentia rei uel aliq̄d
eius. g°. ⁊c. Et ideo loquēdo de diſtinctiuo intrinſeco po
tētie: cum ſint quedā foꝛme ſimplices. ⁊ ſil̄r act⁹ eaꝝ ſeipſ
diſtinguunt̄: ſicut albedo ⁊ nigredo. vlteri⁹ vo potētie di
ſtinguūtur ꝑ actus ſicut ꝑ fines. ⁊ h⁹ rō aliqualit̄ patet ex
dictis. nam illa que oꝛdinant̄ ad aliquos fines quoꝝ di
uerſitas requirit diuerſitatē foꝛmalē in medijs oꝛdinatiſ
ad finē: dicunt̄ diſtingui ꝑ fines. Sed ille potētie oꝛdinā
tur ad ſuos actus ſicut ad fines. ſ. ad velle ⁊ intelligē: quia
quicquid ſit de potētia actiua: nō eſt dubiū q̄n potētia paſ
ſiua oꝛdinet̄ ad actū ſuum ſicut ad finē. pꝛedicti etiā actus
habēt talē diuerſitatē que requirit diuerſitatē foꝛmalem
in ṗncipijs receptiuis illoꝝ actuū. igit̄ ṗdicte potentie q̄
ſunt ṗncipia receptiua illoꝝ actuū diſtinguunt̄ per illos
actus ſicut per fines. act⁹ aūt diſtinguunt̄ per obiecta ſic̄
per cauſas efficiētes: ⁊ per terminos extrinſecos. Ad
cuius euidentiā ſciendū ꝙ ſm̄ poſitionē que ponit illas
potētias moueri ab obiecto: quā ad nūc teneo. Actus ea
rū cōꝑant̄ ad obiecta dupl̄r. vno modo ſicut ad mouēs
inquantū obiectū cauſat actū intelligēdi uł volēdi: ⁊ ſicut
ad terminū inquātū intelligē ⁊ velle terminat̄ ad obiecta
ſua ut ad cognitū ⁊ volitū. Accipiendo ergo ṗdictos act⁹
ꝓut comparant̄ ad obiecta ut ad motiuuꝫ diſtinguunt̄ ꝑ
obiecta ſicut ꝑ cauſam efficiētē: quia diſtingui ꝑ cauſam
efficientē: eſt quando plura foꝛmaliter diſtincta fiunt ab
alia cauſa effectiua vna uel plurib⁹: ita ꝙ cauſalitas illa ſe
extendat ad cauſandū pluralitatē illaꝫ effectiue. pꝛout ve
ro ꝯꝑant̄ ad obiecta illa ſic̄ ad t̄minos: ſic dicūt̄ diſtigui ꝑ
ea ſicut ꝑ t̄mios aliquo mō. Nā diſtigui ꝑ t̄minos ut hic
accipio: eſt tm̄ vnū uel plures poſſe terminare diuerſos
actus natos t̄minari ad diuerſos t̄minos: uel tendere in
eundē terminū diuerſimode. ſic aūt eſt in ꝓpoſito. nam
act⁹ qui ſunt velle ⁊ intelligere terminant̄ ad volitū ⁊ ad
cognitū: uel ſicut ad diuerſos t̄minos: uel ſicut ad eundē
terminū diuerſimode ꝑ tales act⁹ accinctū ſiue habitū.
Quid autē ſit de hoc vtrū. ſ. cognitū ⁊ volitū ſint diuerſa
uel vnū: de hoc habebit̄ in 4°. articulo. potētie aūt dicūt̄
diſtingui ꝑ obiecta ꝓut ſunt motiua ſicut ṗncipia paſſi
ua dicūt̄ diſtingui ꝑ motiua ſua. qđ quidē ſit qñ motiuū
natū eſt creare diuerſos actus requirētes diuerſa pꝛinci
pia receptiua. Sic eſt in ꝓpoſito. nam oba mouentia ad
velle ⁊ intelligere creāt diuerſos act⁹ requirentes diuer
ſa ṗncipia receptiua. Pꝛout vo cōparant̄ ad ea ut ad ter
minos: diſtinguūt̄ per ipſa ſicut ꝑ fines. Ad cuius eui
dentiā ſciendū ꝙ finis alicui⁹ dr̄ dupliciť. ſ. res extrinſe
ca quā aliq̄s aſſequit̄: ⁊ aſſecutio ipſi⁹ rei. ſicut finis aua
ri eſt pecunia ut res: ⁊ poſſeſſio pecunie ut aſſecutio rei.
finis aūt iſtarū potentiaꝝ ut aſſecutio rei ſunt act⁹ ſui. ſ.
velle ⁊ intelligere. ſed finis ⁊ res quam hñs potētias me
diantib⁹ actib⁹ earū aſſequit̄ eſt obiectū. et ſicut diuerſi
tas actuū que requirit diuerſitatē ṗncipioꝝ receptiuoꝝ
dr̄ cā finalis diuerſitatis potentiaꝝ: accipiendo finem ꝓ
aſſecutiōe rei. ita etiā qñ obiectū vnū uel plura natū ē at
tingi diuerſis actib⁹ requirentib⁹ diuerſitatē taliū pꝛin
cipioꝝ receptiuoꝝ dr̄ cā finalis talis diſtinctiōis taliū ṗn
cipioꝝ: accipiendo finē pꝛo re quā aliquis aſſequit̄ ꝑ actū
ſuū. Et ſic patet quō diſtinguūt̄ potentie ꝑ actus ⁊ actus
ꝑ obiecta. Quātū ad tertiū. ſ. quō diſtinguant̄ obiecta
iſtaꝝ potentiaꝝ ab inuicem. ṗmo ponā que ſunt oba foꝛ
malia potentiaꝝ iſtaꝝ. 2°. quō diſtinguūt̄ ab inuicē. 3°. po
nam quedā dubia ⁊ ſoluā. Quantū ad ṗmū: ſi accipiat̄
obm̄ foꝛmale intellect⁹ ſm̄ ſtatū pñtis vite illa que ṗmo
occurrūt intellectui: videt̄ mihi ꝙ foꝛmale obm̄ intelle
ctus nr̄i ſm̄ ſtatū vie eſt natura ſenſibilis. q: videt̄ mihi
ꝙ illa que occurrūt ſenſui videt̄ mihi ṗmo nota quo ad
nos ſm̄ aūt ꝙ res ſenſibiles ſint nobis ṗus note vtrum
ſm̄ ſubſtantiā aut ſm̄ accidens ṗtermitto ad nūc. Quā
tum aūt ad obm̄ volūtatis mihi videt̄ ꝙ obm̄ volūtatis
foꝛmale includit duo. ſ. bonū ipſi⁹ volentis: aut alicuius
ad quē volens ſe habet ſicut ad ſe ipm̄ ⁊ cognitionē talis
boni. quoꝝ ṗmū. ſ. bonū eſſe eſt ṗncipale in obō volunta
tis. Qđ aūt bonū ſit foꝛmale obm̄ volūtatis ſm̄ ꝙ bonū ē
pꝛobo per dictū phi in ṗmo ethycoꝝ vbi dicit̄: ꝙ bonū ē. ſ.
qđ oīa appetūt. que quidē deſcriptio eſt a poſterioꝛi. q: ſ.
deſcribit ipſum ꝑ hoc ꝙ oīs appetit⁹ tendit in ipm̄ in eo
qđ tale. Ex quo habet̄ ꝙ oīs appetit⁹ in eo ꝙ talis tendit
in bonū ſicut in ꝑ ſe obm̄ in eo qđ tale. ſed volūtas ē qui
dam appetit⁹. ergo ⁊c. Qđ aūt debeat intelligi de bono
volentis ſiue alicui⁹ ad quē ſe habet ſicut ad ſe ipm̄: ꝓbo
q: oē qđ amam⁹: amam⁹ uel ex amoꝛe iuſticie: uel amoꝛe
ꝯcupiſcentie. ſed quicq̄d amatur quocūqꝫ iſtoꝝ eſt bonū
amantis uel amici ei⁹ ad quē ſe habet ſicut ad ſe. ergo ⁊c.
maioꝛ patet. mi. ꝓbo. q: q̄cq̄d amat̄ amoꝛe amicitie amat̄
ut cui voluim⁹ bonū. ſed illud qđ amat̄ ut cui voluimus
bonū ſumus nos boni uel amici. ergo ⁊c. Quantū ad
aliū amoꝛē pꝛobo eandē minoꝛē. q: oē qđ amam⁹ amoꝛe
ꝯcupiſcētie amam⁹: ut bonū qđ volum⁹ nobis uel amicis.
Sed tale bonū eſt bonū amantis uel amici eius. g°. ⁊c. Ita
ꝙ videt̄ mihi ꝙ bonū qđ eſt ꝑ ſe obiectū voluntatis eſt bo
nū volentis uel amici eius ad quē ſe hꝫ ſicut ad ſeipſum.
Scđm. ſ. ꝙ eſſe cognitū aliq̄ mō includat̄ i obiecto vo
luntatis ꝓbo ⁊ ex nā rei: q: appetit⁹ ſenſitiu⁹ ⁊ intellectiu⁹
drn̄t in h ab appetitu nāli ꝙ ſequunt̄ cognitionē appetē
tis quā habet de bono amabili: qđ nō eſſet niſi aliq̄ mō
in obiecto volūtatis ⁊ appetit⁹ ſenſitiui includeret̄ eſſe
cognitū ab appetēte. ⁊ ꝑ dictū cōe magroꝝ qui ponunt ꝙ
volūtas nō pōt velle incognitū. q: tunc vellet ſine obie
cto: qđ nō eſſet verū. niſi eſſe cognitū includeret in obie
cto volūtatis. Sic ergo pꝫ de obiectis iſtaꝝ potentiarū.
Quantū aūt ad drīam iſtoꝝ obiectoꝝ ſciendū ꝙ diffe
rentia eoꝝ dupliciť pōt accipi. uel ſm̄ rōnem: uel ſm̄ re.
ſi loq̄mur ſm̄ rōnē omnes ꝯcedūt ꝙ iſta omnia drn̄t ſm̄
rōnē: ⁊ hoc ſupponat̄ ad nunc: quia impoſſibile eſt aliq̄d
reſpicere ad diuerſa: quin aliquo mō differat ſm̄ rōnem
potentie aūt ṗdicte realr̄ drn̄t. ideo ⁊c. Si aūt loquamur

de diſtinctiõe iſtoꝝ obiectoꝝ ſꝫ rem tũc poſſumꝰ accipẽ duplicíter obiectũ volũtatis. vno mõ ꝓ ipſo bono tm̃ excluſa cognitione. Alio mõ accipiẽdo ipꝫ bonũ ⁊ eẽ cognitũ eius. Si pͥmo mõ ſic ut mihi videt̃ obiectũ volũtatis ⁊ obiectũ intellectꝰ differũt ſicut ſuperius ⁊ inferiꝰ. quia obiectũ uolũtatis eſt bonũ alicuiꝰ uolẽtis. vel eiꝰ ad quẽ ſe habet ſicut ad ſeipm̃. obiectũ aũt formale intellectꝰ eſt ens cõiter dictũ. Sꝫ lꝫ bonũ in cõi ꝯuertat̃ cũ ente tñ tale bonũ huiꝰ volẽtis. ⁊ illiꝰ nõ ꝯuertit̃ cũ ente. imo ens ſe habet in plus ergo ⁊c. ⁊ iõ obiectũ volũtatis differũt ab obiecto intellectꝰ ſicut ſupiꝰ ⁊ inferiꝰ. ſupiꝰ autẽ realiter differt ab inferiori põt intelligi duplr̃. vno mõ ꝙ id qᷓ dicit inferius. ⁊ id qᷓ dicit ſupius in eodẽ ſint diuerſa re. vt ſ. in ſorte id ꝙ dicit aı̃al. ⁊ id ꝙ dicit hõ ſint diuerſe realitates. ⁊ hͦ eſt impoſſibile vt ꝓbatũ fuit in queſtiõe de pͥdicamẽtis. Alio mõ vt dicat̃ ſupiꝰ differre realiter ab iferiori qꝛ ſe extendit p pͥdicatiõem ad aliqᷓ. diuerſũ re ab omi ꝯtento ſub determinato inferiori ⁊ talis diſtinctio realis põt ꝯpetere ſuperiori reſpectu inferioris. ſ. extẽdere ſe ad aliqᷓ diuerſũ ab oı̃ ꝯtẽto ſub determinato inferiori. ſicut aı̃al ſe extẽdit ad aliqᷓ diuerſũ re ab oı̃ hoı̃e ⁊ talis dr̃ia ẽ inter obiectũ ⁊ intellectus ⁊ volũtatꝭ. accipiẽdo aũt obiectũ volũtatis hͦ totũ ꝙ eſt bonũ cognitũ includẽdo ipſũ eẽ ꝯgnitũ in obiecto volũtatis. tũc dico ꝙ pͥter pͥdictã differẽtiã obiectũ uolũtatꝭ differt ab obiecto intellectꝰ realiter qꝛ addit rem diuerſã ad obiecto intellectꝰ. ſ. cognitionẽ. niſi qñ idẽ actꝰ intelligẽdi eſt bonũ cognitũ ⁊ eſt actus cognitꝰ ⁊ elicitꝰ ſil̃. ꝙ qͣdẽ in deo hꝫ eẽ nã ideꝫ eſt ibi obm̃ cognitũ ⁊ bonũ cognitũ ⁊ actꝰ cognitꝰ ⁊ elicitꝰ. Si tñ aliqd debeat ibi dici elici. vtꝝ aũt in intellectu creato aliqñ poſſit eſſe aliqͣs idẽ actus cognitꝰ ⁊ elicitꝰ dimitto ad pñſ ꝙ aũt pͥdicto mõ differat obiectũ volũtatis ab obiecto intellectꝰ. ſ. addẽdo ſic cognitiõem ꝓbo. qꝛ reſpectu boni ꝙ uolũtas vult ⁊ intellectꝰ intelligit in obiecto intellectus nõ includit̃ ipſa cognitio elicita ut elicita: uel eẽ cognituꝫ ꝙ eſt diuerſũ ab ipſo bono cognito. ſꝫ hͦ includit̃ in obiecto uolũtatꝭ ergo ⁊c. mi. pꝫ ex pͥmiſſis. ſ. ꝙ eẽ cognitũ includit̃ in obiecto uolũtatis. ma. ꝓbo. qꝛ in p ſe obiecto intellectꝰ nõ includit̃ actꝰ elicitꝰ eius. ⁊ ſic pꝫ quõ obiecta pͥdicta differãt ab inuicẽ. Ex his 4.° dico ꝙ ad qõnẽ quã do querit̃ vtꝝ remota diſtinctione formali obiectoꝝ manet diſtinctio iſtaꝝ potẽtiaꝝ dico pͥmo qꝛ ſi intelligat̃ qᷓ de diſtinctiõe formali ⁊ intrinſeco ut ſit ſenſus qᷓ queratur. vtꝝ pͥter obiecta habeãt iſte potẽtie aliq̃ formalia intrinſeca diſtinguentia dico ꝙ ſic. qꝛ nullo alio q̃m ſeipſis diſtinguũt̃ formaliter ita ꝙ circũſcripta oı̃ re de mundo alia ab eis adhuc ſi ponãt̃ neceſſe eẽt ipſas ſeipſis diſtigui ſicut albedo ⁊ nigredo ſeipſis diſtinguũt̃. Si aũt queratur vtrum remota diſtinctione obiectoꝝ remaneat neceſſitas eſſendi tales potẽtias in ordine ad talia obiecta ut ad finẽ vel ad mouens tunc aut querit̃ de diſtinctiõe ratiõis aut rei. Si loquamur de diſtinctione rõnis tũc querere vtrum remota diſtinctione obiectoꝝ remoueat̃ diſtictio potẽtiaꝝ. dupliciter põt accipi. ſ. cãliter ⁊ cõſecutiue. cãliter ut ſit ſenſus ꝙ querat̃ vtrũ remotio diſtinctõis rationis obiectorum ſit cauſa remotiõis diſtinctõis realis potentiarũ ⁊ dico ꝙ non. qꝛ ſicut diſtinctio ſm̃ rõnem nõ eſt cauſa diſtinctiõis realis. ita nec remotio eſt cã remotionis. imo ecõuerſo quia teneo ꝙ oı̃s diſtinctio ratiõis habet ortum a diſtinctiõe reali ſicut a fũdamẽto remoto Si aũt teneatur cõſecutiue ut ſit ſenſus querere vtrum ad remotiõem diſtinctionis rõnis in obiectis ſequatur remotio diſtinctionis realis in potẽtijs. Tunc dico ꝙ ſic. qꝛ impoſſibile eſt ꝙ illud in quo nulla eſt differẽtia rõnis reſpiciat diuerſa re. quia ex hͦ ipſo ꝙ aliquid r̃ſpicit diuerſa re ſequit̃ ꝙ in ipſo ſit aliqua differẽtia rationis ſicut etiã ex hͦ ꝙ aliquid eſt homo ſequitur de neceſſitate ꝙ ſit riſibile. ⁊ ideo ad non riſibile ſiue ad remotioneꝫ riſibilis ſequitur remotio hominis. Si autẽ loquamur de diſtinctione reali obiectoꝝ. vtꝝ. ſ. remota diſtinctiõe reali obiectorũ remaneat neceſſitas huı̃ꝰ tales potẽtiaſ. tũc ſi accipiamꝰ obiectũ volũtatis ꝓ bono tm̃ excludẽdo cognitionẽ: tũc videt̃ mihi ꝙ dato ꝙ hͦ ſequeret̃ gr̃a mãe: qꝛ. ſ. de rõe itellectꝰ eſt hr̃e obiectũ cõius q̃ ſit obiectũ volũtatꝭ. ⁊ p ꝯñs hoc ablato tolleret̃ nã potẽtie. ⁊ per ꝯñs eius diſtinctio a quolibꝫ tñ nõ videt̃ mihi ꝙ teneat illa ꝯña gr̃a forme. Dico aũt teneri gr̃a forme ita. ſ. ꝙ ipſa ablatio ſiue remotio diſtinctõis realis talis obiectoꝝ ſit ratio pͥciſa inferendi remotionẽ diſtinctõis potẽtiaꝝ: ſiue accipiant̃ obiecta vt motiua potẽtiaꝝ ſiue vt termini. qꝛ illud qᷓ mãet cũ vnitate formali alicꝰ obiecti nõ tollit̃ ablata diſtinctiõe formali obiecti: qꝛ qᷓ tollit̃ ablata diſtinctiõe nõ remanet cũ ſola vnitate: ſꝫ neceſſitas diſtinctõis iſtaꝝ potentiaꝝ ſtat cũ vno ⁊ eodẽ formali obiecto ablata oı̃ diſtinctiõe reali. ergo ⁊c. ma. pꝫ. minor ꝓbat̃: qꝛ eadẽ bonitas ⁊ ſm̃ ꝙ bonitas realit̃ eſt q̃ intellcũs intelligit ⁊ volũtas vult. ita ꝙ eadẽ bonitas ⁊ ſm̃ eandẽ rõem formalẽ mouet ad intelligẽdũ ⁊ ad amandũ: alioq̃n aliq̃d icognitũ poſſet eẽ amandũ ſꝫ manẽtibus actibꝰ amãdi ⁊ volẽdi manet neceſſitas diſtinctõis pͥdictaꝝ potẽtiaꝝ: qꝛ ut dictũ eſt iſti actus requirũt diuerſa receptiua. ergo exñte eodeꝫ formali obiecto vt motiuo remanet neceſſitas diſtinctõis pͥdictaꝝ potẽtiaꝝ Et ex hoc etiã pꝫ ꝙ nccẽitas diſtinctõis iſtaꝝ potẽtiaꝝ manet reſpectu vniꝰ obiecti formalis vt termini: qꝛ manẽte eadẽ bonitate ut termio: nati ſunt eẽ diuerſi actus. ſ. intelligere ⁊ amare: mediãtibꝰ quibꝰ dicte potẽtie diuerſimode tendãt in eundẽ terminũ cognitũ ⁊ amatũ. Ad hͦ videt̃ poſſe r̃ndeti ſic: ꝙ lꝫ idẽ ſit cognitũ ⁊ amatũ nõ tñ ideꝫ eſt formale obiectũ intellcũs ⁊ volũtatis: imo vt videt̃ illud qᷓ eſt cognitũ ab intellectu ut obiectũ formale ẽ amatũ a volũtate ut obiectũ m̃ale ⁊ ecõuerſo. vbi gr̃a. in iſto bono eſt cõſiderare duo eẽ ipſius bonitatis ⁊ bonitas ipſius eſſendi mõ obiectũ formale intellectꝰ eſt eẽ ipſius bonitatis. ſed m̃ale obiectũ eſt ipſa bonitas: ⁊ ecõuerſo ẽ de volũtate. Iſta r̃nſio nõ valet ꝓpter tria. Primo ut ſuppono ad nũc bonitas ⁊ eẽ bonitatis nõ differũt niſi ſꝫ rationẽ. ſꝫ diſtinctio ſm̃ rõeꝫ nihil facit ad diſtinctionẽ realẽ. ergo ⁊c. Scdo qꝛ ipſa bonitas ſm̃ rõem qua bonitas cadit ſub obiecto intellectꝰ. ⁊ per ꝯñs bonitas ſm̃ ꝙ bõitas põt eẽ formale ⁊ per ſe obiectũ actus intelligẽdi. Tertio qꝛ eſt qñ eſt toto adiacẽs dicit ens qᷓ eſt in alio. ſ. in pͥdicato. ergo qñ intellcũs indicat aliq̃d eẽ bonũ: eẽ ꝙ ẽ ibi tertio adiacẽs nihil dicit niſi bonitatẽ. ⁊ iõ illius actꝰ quo iudicat̃ eẽ bonũ obiectũ formale eſt bonitas. Si accipiatur obiectũ volũtatis bonũ cũ eẽ cognito: ⁊ q̃rat̃ vtruꝫ remota diſtinctiõe inter obiectũ volũtatis ⁊ intellcũs q̃ eſt per additioneꝫ eẽ cogniti qᷓ addit obiectũ volũtatis ſup̃ obiectũ intellcũs: dico ꝙ remota tali diſtinctiõe remoueret̃ diſtinctio potẽtiaꝝ: ita ꝙ ad remotionẽ talẽ ſeq̃ret̃ remotio diſtictõis pͥdicte ſaltẽ gr̃a mẽ: qꝛ in nll̃a iſtaꝝ potẽtiaꝝ includit̃ hr̃e talia obiecta. ⁊ iõ ablata diſtinctõe pͥdicta pͥdictoꝝ obiectoꝝ aufert̃ nulla obiectoꝝ: ⁊ per ꝯñs auferent̃ potẽtie ipſe que determinãt ſibi talia obiecta ablatis aũt potẽtijs aufert̃ diſtinctio eaꝝ: ita ꝙ in iſtis potẽtiis hñ ſequit̃ ꝙ ablata diſtinctiõe pͥdicta obiectoꝝ mouentiũ aufert̃ diſtinctio potẽtiaꝝ mobiliũ. ſꝫ non videt̃ mihi vlr̃ nccẽm ꝙ remota diſtinctõe reali formali principij motiui nccẽm ſit remouere diuerſitatẽ principioꝝ receptiorũ mobiliũ: qꝛ videt̃ mihi ꝙ vnũ agẽs per vnũ principiũ formale excedẽs poſſit cauſare diuerſos actꝰ req̃rẽtes diuerſa pͥncipia receptiua. ⁊ hͦ ſuffic̃ de qõne. Ad rõeꝫ in oppoſitũ dicendũ ꝙ phs ibi nõ ponit ꝙ actꝰ uel potẽtia diſtinguit̃ per obiecta. ſꝫ qꝛ prius determinãdũ eſt de obiectis q̃ de actibꝰ ⁊ de hijs q̃ de potẽtijs: qꝛ obiecta ſũt pͥus nota quo ad nos: ⁊ ex his inueſtigant̃ alia. ⁊ ſi phs diceret ꝙ per ea diſtinguunt̃ potẽtie. dicendũ ꝙ per hoc debet itelligi ſicut p pͥncipia extrinſeca ⁊ gr̃a mẽ mõ quo expoſitũ eſt. Circa iſtã qõem occurrũt multa dubia: ⁊ primo: qꝛ dicit̃ ꝙ potẽtie nõ diſtinguunt̃ formalit̃ per obiecta. qꝛ cõiter dicit̃ ꝙ formalis diſtinctio potẽtiaꝝ accipit̃ penes obiecta. Scdo dubitat̃ circa pͥmã differentiã obiectoꝝ qua dr̃ ꝙ differũt ſicut ſupius ⁊ inferiꝰ. ꝯtra qᷓ arguit̃ ſic: qꝛ oı̃s creatura intellectualis debet amare omne bonũ qᷓ eſt ad honorẽ dei. ſꝫ omne bonũ qᷓ eſt ad honorẽ dei includit ſimpliciter omne bonũ. ergo volũtas cuiuſlibet uoluntatis habet pro formali ⁊ per ſe obiecto vlr̃ oẽ bonũ. Sed tale bonum conuertit̃ cum ente ergo obiectum uoluntatis cõuertit̃ cum ente ꝙ eſt obiectũ itel-

lectus ⁊ ſic nō eſt inferius eo. Tertio arguit̄ cōtra ſecū
dā diſtinctiōem qua dicitur ꝙ obiectū voluntatis differt
ab obiecto intellectus q: addit ſuper ipm̄ cognitionem
ſiue ee cognitū cōtra q: illud ꝙ ē qōdā bonū. nō dicit̄ ali-
quā rōnem obiecti volibilis diſtinctam cōtra bonū cōi-
ter dictū. ſed cognitio vel eē cognitū eſt qōdam bonū er-
go ⁊c. Item ad idē cognitio eſt qn̄qꝫ obiectū intellectꝰ
ſed illud ꝙ ſe habet per addictiōem ad obiectū intellectꝰ
nō eſt obiectū intellectꝰ. imo eſt extra obiectū eius. ergo
cognitio nō ſe habet ꝑ additiōem ad obiectū intellectus.
Tertio ad idē q: ſi ꝓpter h̄ ꝙ nihil eſt volitū niſi cogni
tū dicit̄ ꝙ obiectū volūtatis includit eē cognitū. Eadē rō
ne cū nihil cognoſcat̄ a nobis niſi aliquo mō cadat ſub ſē
ſu eſſe ſenſatū includeretur ꝑ ſe in obiecto intellectꝰ. ſed
h̄ nō ponit̄ ergo ⁊c. Quarto cōtra cōcluſiōem ꝓncipa-
lē arguit̄ q̄drupl̄r. pmo q: vnaqueqꝫ potētia dēbet habere
ꝓ formali obiecto aliqd obiectū adequatū. Sed ſi idē ob-
iectū poſſet eē obiectū pluriū potētiaꝝ nulliꝰ caꝝ eēt ob-
iectū adequatū ergo ⁊c. Scdo q: ſicut effectus ad cām
ita videt̄ aliquo mō ſe habere obiectū ad potētiā. Sꝫ vnꝰ
quiſqꝫ effectꝰ habet ꝓpriā cām ita ꝙ impoſſibile eſt plēs
effectꝰ eſſe vnius cāe imediate ergo ⁊c. Si dicat̄ ꝙ nō
eſt verū de cā excedente que pōt hr̄e plures effectꝰ quoꝝ
vnūqōqꝫ excedit cōtra: ſi dicat̄ aliqua cā agens ꝑ vnū ꝓn-
cipiū effectiuū excedere effectū. puta vt ſi dicat̄ ſol agere
per vnā virtutē duos effectꝰ qui ſūt a. ⁊. b. tūc quero vtꝝ
virtus ſolis per q̄ agit. a. ⁊. b. excedat cām ipſius. a. aūt nō
ſi nō. ergo virtus ſolis nō fuit cā excedens. Si ſic. aut ex
cedit ſm̄ rōnem aut ſm̄ rem. ſi ſm̄ rōnē nihil facit ad pro
poſitū. q: eē rōniꝭ nihil facit ad eſſe reale. ſi ſm̄ rem. tunc
cū nihil excedat ſeipm̄ ſm̄ rem. ſequit̄ ꝙ diuerſa ꝓncipia
in ſole ſint cā ipſius. a. ⁊. b. ⁊ ſic habet̄ adhuc ꝓpoſitum. ſ. ꝙ
diuerſi effectus req̄rūt diuerſas cās realiter ſaltē quātū
ad ꝓncipia actiua. Tertio q: obiectū ſe habet ad poten
tiā ſicut ꝑfectio ad ꝑfectibile. ſed vniꝰ ꝑfectibilis eſt vna
ſola ꝑfectio ita ꝙ impoſſibile eſt vnā ꝑfectiōem eſſe plu-
riū ꝑfectibiliū. ergo a ſimili impoſſibile eſt vnū obiectū
formale eē pluriū potētiarū. Ad primū ꝓncipale iſtorū
dicendū quādo dicit̄ ꝙ diſtinctio formalis potētiarū ac-
cipit̄ penes obiecta nō ſic intelligendū eſt ꝙ obiecta ſint
ꝓncipia intrinſeca potentiarū quibus formaliter intrin-
ſece potentie diſtinguātur. Sed h̄ ꝓ tanto dicit̄ ꝙ illius
diſtinctionis formalis qua potētie ex ſeipis diſtinguūt̄
obiecta dicūtur cā extrinſeca. modo quo ſupra oſtenſum
eſt. ita ꝙ non oportet ꝙ diuerſitas obiectoꝝ ſit cauſa etiā
extrinſeca illius diſtinctiōis. ſed vel diuerſitas obiecto-
rum. vel idē obiectū in cāndo excedens ⁊ cāꝫ diuerſos a-
ctus requirentes diuerſa principia receptiua. Ad illō
ꝙ arguit̄ de ſcdo ꝓncipali. ſ. de diſtinctione obiectorum
penes ſuperius ⁊ inferius. dicēdū ꝙ licꝫ oīa bona ſint ad
honorē dei. tamē non oīa bona que ſunt ad honorē dei ca
dunt per ſe. ſub obiecto volūtatis. etiā recte volūtatis. li-
cet honor dei qui eſt de eis cadat ꝑ ſe ſub tali obiecto. vn
de ſicut poſitio amara non eſt per ſe volibil̄. licet poſitio
amara vt valet ad ſanandū ſit per ſe appetibilis. Sed oīa
directe ⁊ per ſe cadunt ſub formali ⁊ per ſe obiecto intelle
ctus. ⁊ ideo nō obſtāte ꝓdicta obiectiōe adhuc ſtat ꝙ ob-
iecta formalia ꝓdictarū potētiaꝝ differūt ſicut ſupius ⁊ in
ferius. Ad illa que arguūtur de tertio principali. ſ. de
diſtinctiōe obiecti volūtatis per additiōem eſſe cogniti
dō ad pmū. ꝙ ad illō ꝙ ē qōdā bonū ꝓut accipit̄ qōdā bo-
nū ñ ſe hꝫ per additōem ad bonū cōiter dictū. tamē illud
ꝙ ē bonū i ſe acceptū vt quedā circōſtātia alteriꝰ bōi ſe ha
bet per additiōem ad illud bonū. ⁊ ſic cognitio prout acci
pitur vt qōdam bonū in ſe ꝓpoſitū vt qōdam eligibile. li
cet vt ſic non ſe habeat. per additiōem ad obiectū intelle-
ctus. imo ꝓponatur vt ſit ipi intellectū vt ipm̄ obiectum
volibile qn̄ qn̄ aliud a cognitōe ꝓponit̄ itellectū vt obm̄
volibile. cognitio qua h̄ cognoſcitur ſe habet vt circon-
ſtantia ipſius boni cogniti. ⁊ ſe habet per additionem ad
illud bonum vt eſt bonū intellectꝰ: nō aūt ut eſt obiectū
imo includit̄ obiectū volūtatis mō quo dictū eſt. Ad
ſecundū dicendū ꝙ qn̄ cognitio ꝓponit̄ intellectu ut qō
dā bonū pret ꝯgnitionē que pōit̄ obiectū ꝯgnitū: oportet
ponere cognitionē elicitā qua cognoſcit̄: ⁊ illa nō includi
tur in per ſe obiecto intellectus: q: actus elicitꝰ potentie
ut elicitꝰ nō includit̄ in per ſe obiecto eiꝰ. ⁊ talis ſe habet
per additionē ad obiectū intellcūs. nō autē per ſe ſe habet
per additionē ad obiectū volūtatis. ſed includit̄ in ꝑ ſe ob
iecto eius mō quo dictū eſt. Ad tertiū dicēdū ꝙ non eſt
ita per ſe ordo inter ſenſū ⁊ intellectū ex nulla ipſaꝝ potē-
tiaꝝ preciſe acceptaꝝ ſicut int̄ intellectū ⁊ voluntatē: alio-
qn̄ ſicut impoſſibile eſt aliq̄d velle aliq̄d incognitū in q̄cū
qꝫ ſtatu: ita īpoſſibile eēt intelligere aliq̄d nō ſenſatū in q̄
cūqꝫ ſtatu. ⁊ ſic aīa ſepata nō poſſet intelligere qd ē falſuꝫ.
vnde ordo iſte nō cōuenit iſtis potētijs ex ipſis ſuis nāis
preciſe acceptis. ſed ex cōiunctiōe intellectus ad corpꝰ. ſꝫ
ordo intellectꝰ ⁊ volūtatis eſt ꝑ ſe ex ipſis nāis potētiarū
vn̄ ⁊ lꝫ intellectꝰ cōiūctus nō poſſit cognoſcē: niſi ſenſibi
lia vel ea q̄ ꝯcludunt̄ ex ſenſibilibꝰ: tn̄ bene pōt cognoſcē
aliq̄d qd directe nō cadit ſub ſenſu. ſꝫ volūtas nō pōt vel
le qd directe nō cadit ſub cognitiōe intellectꝰ. Ad illa
q̄ arguunt̄ de quarto principali. ſ. cōtra principalē ꝯcluſio
nē: dicendū ad pmū ꝙ obiectū formale potētie nō oportꝫ
ꝙ ſit adequatū ei q̄n poſſit reſpicere aliā potentiā per cā-
dē rationē formalē realē q̄uis quantū ad hoc aliquā adeq̄
tionē habeat ad potentiā q: ad omne cōtentū ſub eo aliq̄
mō ſe extēdit potētia. Ad ſecundū dicendū ꝙ maior et
minor ſunt falſe. nā obiectū nō eſt cauſa effectiua potētie
lꝫ ſit cauſa effectiua ipſius actus potētie: ſicut motor non
ē cā effectiua mobil̄. ſꝫ ipſiꝰ motꝰ: obm̄ aūt cōparat̄ ad po
tentiā ſicut motiuū ad mobile. minor etiā eſt falſa: q: vna
cauſa excedens ⁊ imediata pōt habere plures effectꝰ. Ad
ꝓbationē eius dicēdū ꝙ ſi ponat̄ ꝙ ſol ſit cā imediata plu
riū. ſ. a. ⁊. b. nō dr̄ ꝙ ſol ſit cā excedēs q: cā ipſoꝝ. a. ⁊. b. ex-
cedit cām ipſius. a. ſm̄ rem: q: ſunt idē ſm̄ rem: ſed dicit̄
cauſa excedens: q: pōt in effectū excedentē ſm̄ rem. a. q:
pōt in. a. ⁊. b. a. aūt ⁊ b. excedūt: a. ſm̄ rem ſicut totū partē.

Ad tertiū dicendū ꝙ maior eſt falſa q: obiectū nō habꝫ
ſe ad potētiā ſicut perfectio formalis ad perfectibile eam.
ſed ſicut ꝑfectiuū effectiuū ad ꝑfectionē: ⁊ motū ad mobi-
le. Nunc aūt lꝫ idē nō poſſit eē pluriū ut forma formalit̄
perficiens. idem tn̄ pōt eſſe pluriū ut motū ⁊ perfectiuūꝫ
effectiue.

Poſtea querebant̄ duo de habitibus. Primū erat
de cālitate habituū i gn̄ali. ⁊ ē: vtrū habitꝰ faciat ad
ſubſtantiā actus. Scdm̄ pertinet ad determinatū habitū
in ordine ad diuerſos ſtatus. ⁊ eſt: vtrū idē habitus poſſit
elicere actū beneficū ⁊ actū meritoriū.

Ad primū ſic ꝓcedit̄ ⁊ arguit̄ primo ꝙ habitus nō
faciat ad ſubſtantiā actus: quia qn̄ in effectu ſunt
duo ⁊ in cauſa alia duo: videt̄ ꝙ vnū in effectu cor
reſpōdeat vni in cauſa ⁊ alterū alteri ⁊ nō idem ambobus
ſed qn̄ potētia habituata elicit actū in effectu ſunt duo. ſ.
ſubſtātia actus ⁊ modus. ⁊ in cā ſunt duo. ſ. potētia ⁊ habi
tus. ergo ut videt̄ ſubſtātia actus erit a potētia ⁊ modꝰ ab
habitu. Secūdo q: ſm̄ pħm ⁊.° ethicoꝝ ꝑ potētias opa
mur abſolute: per habitus aūt bene vel male. ſed operari
abſolute pertinet ab ſubſtantiā actus: bene vo vel male
ad modū. ergo ⁊c. Cōtra q: ſubſtantia actus ⁊ modꝰ eiꝰ:
aut ſunt idem re aut nō. ſi ſic ſequit̄ ꝙ quicquid realit̄ eſt
cauſa vnius ⁊ alterius. ſꝫ potētia eſt cauſa ſubſtātie actus
ergo ⁊ habitus. Si nō tunc ergo ſubſtantia actus ⁊ modꝰ
erūt due res habētes duo principia per quoꝝ vnū habēs
illud eſt potens in vnaꝫ illarū rem: ⁊ per aliud in aliam. ſꝫ
illo quo aliquid eſt potens eſt potētia. ergo habitus erit
potētia. Reſponſio: ad euidentiā iſtius queſtiōis qua
tuor ſunt faciēda. Primū eſt ponere quandā opiniones
quā nō credo verā cum ſuis motiuis. Secūdo arguā cō-
tra eam. Tertio ponā opinionē quā credo verā. Quarto
reſpondebo ad motiua alioꝝ. Quantū ad primū ſcien-
dum ꝙ hic nō intendo deſcendere ad habitus ſupernatu
rales. ſed intendo iſtā queſtionē pertractare de habitu in
generali. vtrū. ſ. de ratiōe habitus vnde talis: ſit poſſe in
modū actus tm̄ ⁊ nō in ſubſtantiā. Et dicunt quidā ꝙ ſic.
⁊ hoc nitunt̄ probare quatuor ratiōibꝰ: quaꝝ prima talis
eſt. Si per habitū poſſemus in ſubſtantiā actus habitus
eſſet potētia. ſed hoc eſt falſū ergo ⁊c. falſitas ꝯſequentis

patet: qꝛ impoſſibile eſt ꝙ actus ſit potētia: cum ex oppoſito diſtinguuāt̄. probo ꝯñam: qꝛ illud quod eſt cauſa ſubſtantie actus eſt. illud quo aliquid eſt potēs abſolute. ſed illud quo aliquid eſt potēs abſolute eſt potētia: ergo illō principiū per qō aliquid eſt cauſa ſubſtātie actus eſt potētia. ſi igit̄ habitus eēt cauſa ſubſtātie actus habitꝰ eſſet potētia. ⁊ ſic patꝫ ꝯñia. Secūda ratio talis eſt ẜm pħm .2. ethicoꝝ: per potētias operamur abſolute: per habitꝰ vo bene uel male. ſꝫ operari abſolute pertinet ad ſubſtātiā actꝰ bene vo uel male ad modū: ergo ⁊c̄. ⁊ iſta ratio eſt tacta in oppoſito. Tertia rō talis eſt: qꝛ ibidē dicit pħs ꝙ potentia nō laudamur nec vituperamur. ſꝫ habitibꝰ laudamur ⁊ vituperamur. ſꝫ hoc nō eſſet niſi qꝛ potētie faciūt ad ſubſtantiā actus abſolute: habitus aūt ad modū. ſ. ad maliciā uel bonitatē. ergo ⁊c̄. Quarta talis eſt: ſanitas eſt diſpō ſiue habitus qua aliquis diſponit̄ ad opera ſani. ſ. ad ambulandū uel ad aliquē aliū motū localē: ⁊ tñ ſanitas nō facit ad talis actꝰ ſubſtantiā. alioquin ſanitas eſſet ṗncipiū ambulādi ⁊ potētia motiua qō eſt falſū. ergo ⁊c̄. Nunc ſecūdo intendo arguere cōtra dictā poſitionē ⁊ contra primā rōem adductā pro ea: ⁊ hoc quadrupliciter. Prima ratio talis eſt. ſubſtātia actꝰ ⁊ modus aut ſūt idē re aut diuerſa. ſi ſunt idē re: quicq̇d eſt cā vnius ⁊ alteriꝰ realit̄. ſed potētia eſt cā ſubſtātie actꝰ ergo ⁊ habitꝰ. Si aūt ſunt diuerſe res: tūc potētia ⁊ habitus erūt diuerſa principia per que poſſimꝰ eſſe cā diuerſoꝝ. ſed ẜm rōem quā ipſi adducūt illud quo poſſumꝰ eſſe cā alicuius eſt potētia. ergo ⁊c̄ ⁊ hoc tactū eſt in arguēdo. Ad hoc reſpondet̄ duplicit̄: vno mō dicēdo ꝙ multa ſunt de quibus dubitat̄ vtꝝ ſint idem uel diuerſa. ⁊ de iſtis eſt actus ⁊ modus eiꝰ. ideo rō fūdata ſuper idēptitatē ⁊ diuerſitatē eoꝝ fundat̄ ſuper dubiū.

Secūda reſponſio eſt dicēdū ꝙ nō omne principium actiuū ⁊ paſſiuū eſt potētia. ſed principiū quo aliquis pōt in ſubſtantiā actus eſt potētia: quo aūt pōt in modū nō eſt potētia ſꝫ habitus. Prima reſpōſio nō valet: qꝛ licꝫ dubiū ſit de actu ⁊ modo: vtrū ſint idē re certuꝫ eſt tñ ꝙ ſunt idē uel diuerſa re. ⁊ ideo rō illa q̄ cōcludit quacūqꝫ parte data eſt certiſſima. nec fundat̄ ſupra aliqō dubiū. qꝛ certū eſt ꝙ oportet alterā partē dare: ſic aūt eſt de rōe poſita: qꝛ ſi ponant̄ eſſe eadē re cōcludit ꝙ habitus eſt cā ſubſtantie actus. ſi aūt ponant̄ eſſe diuerſa re cōcludit ꝙ habitus eſt potētia: qꝛ per ipſū aliquid eſt potēs abſolute in aliquā rem. ſ. in modū. Ecōtrario vo illa rō que quacūqꝫ parte data eſt nulla uel cōtinet falſitatē: certiſſime habenda eſt pro nulla uel pro falſa. talis eſt preterea rō quā ipſi adducūt. qꝛ ſi ſint idem falſū eſt dicere ꝙ habitus nō poſſit in ſubſtantiā actus. Si ſint diuerſa oportet ponere uł ꝙ habitus ſit potētia qō ipſi negāt. vel ꝙ nō oē illud ꝑ qō aliquid pōt creare aliquā rē abſolute ſit potētia cuius oppoſitū ipſi ponūt: imo plus dicendo ꝙ ſi potētia debet dici illud per qō poſſumus in quodcūqꝫ: ſiue ſit modꝰ ſiue aliud debꝫ dici potētia. Secūda reſpōſio etiā nulla. qꝛ ſi ſubſtantia actus ⁊ modus ſunt diuerſe res: cū potentia ſit id per qō poſſumꝰ in quodcūqꝫ: nō videt̄ aliqua ratio quare vnū illoꝝ principioꝝ debet dici potētia ⁊ nō aliud. Si dicat̄ ꝙ imo. qꝛ modus habet diminutā entitatē reſpectu ſubſtantie actus: hoc nihil eſt dictū. primo quia eadē ratiōe poſſet dici ꝙ principiū accidentis nō eſt potentia ſꝫ tm̄ pricipiū ſubſtātie: qꝛ oē accidēs reſpectu ſubē ē ens diminutū. Secūdo qꝛ ſicut poſſe ad poſſe: ita potētia ad potētiā. ſꝫ poſſe in ſubaꝫ actꝰ ⁊ poſſe in modū nō diſtinguunt ẜm poſſe ⁊ nō poſſe ſꝫ ẜm poſſe in maiꝰ ⁊ ẜm poſſe in minꝰ. ſ. in minorē entitatē habēs. gͦ ⁊ ṗncipia nō debēt diſtingui ẜꝫ potētiā ⁊ nō potētiā: Si dicat̄ ꝙ imo debēt diſtingui ẜm potētiā ⁊ nō potētiā qꝛ. ſ. illud quo poſſumꝰ in ſubaꝫ actꝰ dꝫ dici potētia. qꝛ illō ad qō ordinat̄ hꝫ ſubaꝫ. ſ. actꝰ. ſꝫ modꝰ nō hꝫ ſubaꝫ: ⁊ iō principiū eius nō ē potētia. iſtud ſi aliq̇s dicēt deriſibile eēt. qꝛ ſi accipiat̄ ſubſtātia ꝓprie ꝓ nulla ſubſtātie nec actꝰ nec modꝰ hꝫ ſubaꝫ ſi aūt accipiat̄ ꝓ q̇dditate ⁊ eēntia: tūc cū dicāt entia realia oportꝫ ꝙ tā modꝰ q̄ actꝰ hēat ſubaꝫ ſic dictā: uel eādē uel aliā ⁊ aliā. Scōo arguo ꝯ ṗdictā ſolōnē ſic: qꝛ nihil ē cā modi niſi ſit cā gñatōis modi. ſꝫ illō qō eſt cā gñatiōis eſt cā ſubē alicꝰ actꝰ. ſ. ipſiꝰ gñatōis qꝛ deriſibile eēt dicē aliq̇d eē cām ipſius generatōis ⁊ nō ſubē eiꝰ. ſed ẜm te habitus eſt cā ipſius modi. ergo eſt cā generationis ſubē eiꝰ.

Scōa ratio talis eſt: qꝛ illud vt videt̄ facit ad ſubſtātiaꝫ actus ſine quo aliquis nō pōt exire in illū actū ipā potentia habita. ſed habita potētia viſiua nullꝰ pōt exire ī actū videndi niſi habeat ṗter eam aliquas potētias organicas ergo aliquid qō ſe habet ꝑ modū habitꝰ vel diſpoſitiōis facit ad ſbam actus. ⁊ ħ eſt directe cōtra poſitiōem ⁊ ꝯtra rōnē. qꝛ ex ħ apparet ꝙ nō oē illud ſine quo nō pōt aliq̇s exire in actū. ⁊ quo habito pōt exire in actū eſt potētia. ꝓut potētia diſtinguit̄ cōtra habitū. Tertia ratio talis ē. qꝛ pħus in. 9ͦ methaphiſice. numerat artē inter potētias actiuas. ſed ẜm te potētia actiua ponit in ſbaꝫ actꝰ. ergo ars ponit in ſubſtātiā actus. ſed cōſtat ꝙ ars eſt quidā habitus ergo ⁊c̄. Si dicat̄ ꝙ ibi loquit̄ pħs de potētia largo mō. ſ. ꝓ oī eo qō ē ṗncipiū ſubſtātie actꝰ vł modi. Et ego dico ꝙ nihil valet. qꝛ oſtēſum eſt ꝙ oportet ponere habitū eſſe ṗncipiū ſbe alicuiꝰ actus ſiue motus ⁊ actꝰ ſ̄trant ſiue nō. Quarta ratio talis eſt. directe cōtra rōnē illam ṗmā quātū ad illaꝫ ꝓpoſitiōem qua dicit̄. ꝙ oē illud quo poſſumus abſolute in aliqua eſt potētia. qꝛ certuꝫ eſt ꝙ ꝑ velle ⁊ intelligere poſſumꝰ mouere potētias inferiores ad actus ſuos ⁊ ſine illis abſolute non poſſemꝰ. ergo ſi illud quo poſſumꝰ in aliquē effectū debet dici potētia. ſeq̇tur ꝙ illi actꝰ. ſ. velle ⁊ intelligere debeant dici potentia. Si aūt illud nō eſt veꝝ. nō ſequit̄. ꝙ ſi poſſumꝰ per hitū in ſbam actus ꝙ hitꝰ ſit potētia. Ultimo arguo cōtra rōnem ſcōam ⁊ tertiā. qꝛ oīs actus in ſuo genere eſt bonꝰ vel malꝰ ꝑfectus vel imꝑfectus. ſed ẜm te malicia vł bonitas actꝰ ꝑtinēt ad modū eius mōi ẜm te habitꝰ eſt cā. ergo ẜm te oīs actus ꝓcedit ab alqua potētia habēte habitū bonū vel malū ħ eſt falſū ergo ⁊c̄. Si dicas ꝙ nō intelligit̄ de quacūqꝫ bonitate. ſed de bonitate morali que nō inuenit̄ in oī actu. cōtra qꝛ hitus ⁊ diſpoſitio inueniūtur in aliquibꝰ actibus nō moralibꝰ. ergo bonitas ⁊ malicia qui dicūt modū cui rñdet hitus nō debet reſtringi ad bonitatē vel maliciā moralē. Nunc ṗncipaliter tercio intendo ponere poſitiōem q̄ credo veram. circa ꝙ intendo facere tria primo ſupponēdo ex ṗmiſſis rōnibus ꝙ vtrūqꝫ. ſ. potentia ⁊ hitus ſint cauſa vtriuſqꝫ. ſ. ſbe actꝰ ⁊ mōi. Primo oſtēdo quō differūt potētie ⁊ habitus. 2ͦ vtrum poſſit ſaluari aliquo modo ꝙ ſubſtātia actꝰ rducat̄ ī vnū ⁊ modus in alterū. 3ͦ mouebo quedā dubia ⁊ ſoluam

Quātū ad primū patet ex ṗmiſſis ꝙ potētia ⁊ hitus nō diſtinguūt̄ penes ħ ꝙ eſt eē ṗncipiuꝫ: vł non principium qꝛ vtrūqꝫ eſt principiū vt patet per pħm in multis locis nec etiā penes ħ ꝙ eſt eſſe ṗncipiū eius actus ⁊ ṗncipiuꝫ mō vt ex dictis pꝫ. ⁊ ideo aliter videt̄ mihi dicēdū. ꝙ differūt ſicut duo principia diuerſimode cōcurrētia ad eundē effectū. Ad cuius euidentiā ṗmitto tria. ṗmū eſt ꝙ potētia pōt accipi vno mō large ꝓ omni ṗncipio actiuo vel paſſiuo ⁊ ſic nō ſolum habitus pōt dici potētia. ſed etiam ipi actus intelligēdi ⁊ volēdi poſſent dici ſic potentia. qꝛ ſunt ṗncipia aliquoꝝ effectuū ſicut dictū fuit. alio modo pōt accipi potentia magis ſtricte. ſ. pro principio actiuo vel paſſiuo manente. ⁊ ſic actus tranſeūtes non poſſunt dici potentia. ſed habitus iſto modo poſſent dici potētia vnde etiam ⁊ pħus aliquādo habitū vocat potētiaꝫ ſicut patet de arte. ix. methaphiſice. 3ͦ modo adhuc magis ſtricte pōt accipi potentia. ſ. ꝓ principio actiuo vel paſſiuo non preſuppoſite aliquod principiū ſui generis modificabile per ipm ad agendū vel paciēdum modo quo iaꝫ exponetur. ⁊ potētia ſic dicta diſtinguit̄ cōtra habitū prout iam apparebit. Scōo ṗmitto ꝙ quādoqꝫ aliqō principium actiuuꝫ vel paſſiuū eſt ſufficiens per ſeipm ad exeūdum ꝑfecte in actū ⁊ tale principium nō requirit diſpoſitiōem vel habitū. quādoqꝫ vero aliquod ṗncipiū actiuū vel paſſiuū non eſt ſufficiens per ſe exire in actum ſalteꝫ ꝑfectū ſine aliquo alio principio concurrēte eiuſdem generis cum eo. Et voco principium eiuſdē generis quādo. ſ. Si vnum eſt actiuū ⁊ reliquū. ⁊ ſi vnum eſt paſſiuū ⁊ reliquū ⁊ i tali cum curſu vnū ſe habet vt potētia ⁊ alud vt habitus. Tertio ṗmitto ꝙ cum currētibus talibꝰ vnū coruꝫ diſponit̄ ⁊ determinat̄ per alterū ad agendū vel pa

ciendū abſolute vel tali modo. ⁊ vnū eorum dicitur potē
tia ⁊ retinet cōe nomē potentie: ⁊ aliud vocat̃ habit⁹. his
p̄miſſis dico ad queſtionē ꝙ quādo duo talia cōcurrunt
illud principiū ꝙ nō p̄ſupponit aliud ſui generis vt ꝙ de
terminet̃ per ip̄m ⁊ habilitet̃ ad agendum h̄ vel illud iſto
modo vel illo. ⁊ idem dico de paciēdo. h̄ inquantū princi
piū retinet nomē potentie. ⁊ eſt p̄ncipiū diſtinctū contra
habitū. illud vero p̄ncipiū cōcurrens ꝙ p̄ſupponit aliud
vt ꝙ determinet̃ ⁊ habilitet̃ ꝑ ipſum dicit̃ habitus ⁊ ex h̄
accipit nomē habitus ꝙ p̄ſupponit aliud ſui generis ꝙ d̃
terminet̃ vel habilitet̃ per ip̄m ad agendū vel paciēdum.
h̄ vel illud vl' iſto mō vel illo. ſic ergo iſta videt̃ differētia
inter potētiam ⁊ habitū in potētijs habētib⁹ habitū. ꝙ po
tētia dicit̃ illud ꝙ nō p̄ſupponit aliud principiū vt habili
tabile per ip̄m. ⁊ ſe extendit ad oēm modū ⁊ actū illius ge
neris. ſicut intellectus qui ſe extendit ad oēm actū ⁊ mo
dum intelligēdi dicit̃ potētia intellectiua. ſed illud ꝙ ha
bilitat eū ad hunc actū vel iſtū dicit̃ habitus. qui t̄n habi
tus vere eſt potētia accipiēdo potētiam pro omi p̄ncipio
actiuo vel paſſiuo. Exemplū poſſumus habere de h̄. vbi
gr̃a de duricie ⁊ figura. nā duricies videt̃ eē qua potentia
quedā ſecatiua. figura vero eſt habilitas ad ſecādū ſic vel
alit̃. verbi gr̃a. figura dolabre figura ſerre. figura tenebri
diſponūt durū ad ſecandū diuerſis modis: ⁊ ad cāndum
diuerſas ſectiōes ⁊ ſic p̄ʒ ad q̄ōnē. Nūc reſtat ſcd̃o oñ
dere ꝙ his nō obſtātibus aliquo mō ſubſtātia act⁹ redu
cit̃ in ipſam potētiā ⁊ mod⁹ in habitū. licet vtrūqʒ ſcd̃m rē.
ſit ratio vtriuſqʒ. Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ qn̄ plures
cauſe eiuſdē generis cōcurrūt ad eūdem effectū. ille effe
ctus lʒ ſit ab vtraqʒ magis reducit̃ in vnā illaꝝ cārum ſcd̃ʒ
vnā rōnē: ⁊ aliā ſcd̃m aliā. verbi gr̃a ad generatiōem eq̄ con
currit ſemen equi ⁊ virtus celi modo iſte effectus. ſ. eq⁹
magis reducit̃ in virtutē celeſtē in quātū eſt q̄dam cor
pus generale. quia virtus celi ſe extendit ad oē generale
⁊ corporale. ſed in ſemē equi habet magis reduci inquātū
eſt tale generabile q̄d eſt eq⁹. Sup act⁹ intelligēdi equum
reducit̃ inquātū eſt actus intelligendi in intellectū agen
tē qui ſe extendit ad oēm actū intelligēdi. ſed in ſpēm vel
fantaſma equi habet magis reduci vt eſt talis actus intel
ligēdi: iſto mō etiā dicit̃ ſubſtātia act⁹ magis reduci in po
tentiā ⁊ modus i habitū lʒ vtrūqʒ ſit cā vtriuſqʒ. Nūc
tertio mouēda ſūt dubia ⁊ ſoluenda que ſunt tria. p̄mū
eſt q: cuʒ forma ſubſtātialis. vel ſaltē forma materia vni⁹
cuiuſqʒ rei ſit p̄mū p̄ncipiū actiuū vel paſſiuū quo vnum
q̄dqʒ agit vel patit̃ oīa alia ſruentia erunt determinātia
⁊ habilitātia p̄dicta p̄ncipia. ſ. formā ⁊ materiā ad agendū
vel paciendūʒ q̄dcūqʒ: ⁊ per cōſequēs oīa accidētia ſuper
uenitētia habebūt rōnem habitus ⁊ nullā rōnē potētie ꝙ
eſt incōueniens. Scd̃m dubiū eſt ꝙ potentia viſiua p̄
ſupponit diſpoſitiōes organicas. ſi ergo ꝙ p̄ſupponit al
terū debet dici habitus. tunc potētia viſiua debet dici ha
bitus ꝙ eſt incōueniēs. Tertiuʒ dubiū eſt ꝙ quātitas
p̄ſupponit̃ oībus principijs actiuis ⁊ paſſiuis in reb⁹ cor
poralibus. Si ergo p̄ncipia p̄ſuppoſitiua aliquid ꝙ ꝑ ea
determinat̃ eēnt habit⁹ ſeq̄ret̃ ꝙ oīa alia ſupueniētia q̄ti
tati eēnt h̄itus ꝙ eſt ſimiliter incōueniens. Ad p̄mum
iſtoꝝ dubiorum p̄ōt dici dupliciter. vno modo ꝙ nō om
ne p̄ncipiū manens non p̄ſupponēs aliud debet dici ha
bitus. ſed principiū inſtrumētale manens non p̄ſuppo
nens ad principiū inſtrumētale illud debet dici potentia
ita ꝙ potentia non dicitur p̄ncipiū p̄ncipale. oium i qua
ponit aliqua ſubſtātia p̄ticularis. Sed p̄ncipiū inſtrumē
tale non p̄ſupponens aliud p̄ncipium inſtrumentale ſui
generis ſicut etiam nec agentia p̄ncipalia dicuntur. In
ſtrumenta. Et ſic intelligitur illa ꝓpoſitio. quādo dicitur
ꝙ quādocūqʒ cōcurrunt duo principia ad eūdem effectū
per q̄d vnū determinat̃ ⁊ habilitat̃ per aliud illud per q̄d
aliud determinat̃ retinet nomen potentie. ⁊ illud quo de
terminat̃ dicitur habitus. alio modo poteſt dici. ꝙ forma
cum materia licet ſubſtētent per modum ſubiecti omia
accidētia. nō tamē ſūt rō per ſe neceſſaria agēdi vel recipi
endi oīa que a ſba h̄nte talia accn̄a agunt̃ vel recipiuntur
ita ꝙ lʒ cōpoſitū ex materia ⁊ forma ſubſtentēt p̄dicta p̄n
cipia actiua ⁊ paſſiua. nō t̄n eis dant rōem actitatis uel re
ceptitatis ut. ſ. ex eis habeant rōem actitatis uel recepti
tatis: lʒ rō actia ⁊ receptiua ab eis ſubſtētet̃. vnde illa ſi ꝑ
impoſſibile ponant̃ eſſe ſine ſubiecto et per ſe ſola adhuc
agerēt ⁊ paterent̃: lʒ ſubſtētant̃ per ſubſtantiā ſubiectiue:
nō t̄n determināt ipſam ſubſtantiā ut principiū actiuum
uel paſſiuū ad agendū uel patiendū. ⁊ ideo talia nō opor
tet habere rōem habitus uel potētie. q: calor poſito ꝙ ſit
ſine ſubſtantia adhuc calefaceret. reſpectu aūt ſubſtantie
nō habet rōem habitus ſed potētie. Et ſi arguit̃ cōtra h̄
ꝙ ſaltē in generatiōe ſubſtātie: forma habet rōem actiui
principij ⁊ ſic eſt potentia. Dicendū ꝙ ſcd̃m quoſdā nullū
eſt incōueniēs ponere formā ſubſtantialē: potentiā reſpe
ctu generatōis ſubſtātie: puta ꝙ forma ignis ſit potentia
ignitiua. lʒ hoc nō agat niſi mediātibus accidentib⁹. vel
p̄ōt dici ꝙ in rebus naturalib⁹ nullū agens attingit for
mā ſubſtantialē niſi mediāte aliqua alteratōne facta ſcd̃m
aliq̄d accidēs cuius alteratiōis termin⁹ ꝯn̄s eſt acquiſitio
forme ſubſtantialis. qn̄ aūt ad aliquē motū ꝯn̄ter ſe habꝫ
aliquis termin⁹ ⁊ extrinſece principiū reſpectu illius ter
mini nō: ita ꝯſueuit vocari potētia ſicut principiū imme
diatū ipſius mot⁹. ⁊ ideo principiū actiuū principale re
ſpectu forme ſubſtantialis nō ita cōſueuit dici potentia:
ſicut principiū immediatū ipſius alteratōis. Ad ſecūdū
dicendū ꝙ illa p̄ſuppoſitio nō intelligit̃ ſcd̃m eſſe ſʒ ſcd̃m a
gere uel pati. q: ſ. vnū eoꝝ nō p̄ōt agere uel pati niſi ut d̃
terminās alterū. vnde lʒ ille diſpoſitōes organice preſup
ponant̃ a potentia viſiua in eſſendo. t̄n in ordine ad vidē
dum preſupponūt potentiā viſiuaʒ. q: nō poſſunt facere
ad videndū niſi determinādo potētiā viſiuā uel ſubiectū
habens ip̄am. ſicut etiā ſi figura ſerre fieret in aliquo non
duro q̄d poſtea fieret durū. figura ſerre nō neceſſario pre
ſupponeret duriciē in eſſendo: t̄n preſupponeret eā in ſe
cando: q: nihil poſſet facere ad ſecandū niſi determinan
do durū ad ſecandū ſic uel ſic. Ad tertiū dicēdū ꝙ quā
titas preſupponit̃ omnibus principijs actiuis ⁊ paſſiuis
corporalib⁹ ut ſubſtentās ea que ſunt rōes agendi ul' pa
tiendi. ſed ille rōnes ſuperueniētes dant nouā rationes
agendi per ſe uel patiēdi ita ꝙ per ſe important tale prin
cipiū actiuū uel paſſiuū nō determinādo quantitateʒ ad
agendū vel patiendū: lʒ ſubſtentet̃ in quātitate. vnde ca
lor nō preſuppōit in calefaciēdo aliq̄d principiū ſui gn̄is:
q̄d determinet ad tale faciendū. Nūc quarto reſtat re
ſpondere ad motiua alioꝝ. Ad primū ergo dicendū ꝙ
habitus p̄ōt dici potentia accipiendo potentiā pro quo
cūqʒ principio actiuo ⁊ paſſiuo ſed accipiendo potentiaʒ
pro principio actiuo uel paſſiuo nō preſupponente aliud
principiū ſui generis ꝙ determinet̃ vel habilitet̃ ꝑ ipſuʒ
ad agendū vel patiendū. ſic habitus nō eſt potētia: ⁊ ꝯtra
potentiā ſic dictā diſtinguit̃ habitus: nō q: faciat ad mo
dū t̄m ⁊ potētia ad ſubſtātiā actus. imo eſt cā vtriuſqʒ ſed
differunt mō quo dcm̄ eſt. q: ſ. habit⁹ facit ad vtrūqʒ de
terminādo ⁊ habilitādo aliq̄d pricipiū p̄ſuppoſitū ſui ge
neris. potētia aūt facit ad vtrāqʒ nō ſic habilitādo aliud
principiū p̄ſuppoſitū. Ad ſecundū dicendū ꝙ nō eſt in
tētio p̄hi dicē ꝙ potētia p̄ciſe cauſat ſubſtantiā act⁹ ⁊ non
modū. habit⁹ aūt ecōuerſo. q: n̄ credo ꝙ intētio ariſtotel'
fuerit ꝙ bonitas formalis act⁹ differat ab eo realit̃. ſed h̄
ꝓ tāto dicit̃ ꝓpter h̄ q: ille effectus ꝓcedēs ab vtroqʒ ſcd̃m
vnā rōem magis habet reduci in potentiā. ſ. ſcd̃m rōeʒ qua
eſt quidam actus ⁊ ſcd̃m aliaʒ in habitū. ſ. ſcd̃m rationē qua
eſt habēs talē modū. Ad tertiū dicendū ꝙ minor eſt fal
ſa. q: cā quare laudamur vel vitupamur habitib⁹ ⁊ nō po
tētijs nō eſt. q: potētia facit ad ſubſtantiā act⁹ ⁊ habit⁹ ad
modū. ſed quia in poteſtate nr̃a eſt habere uel nō h̄re ha
bitus bonos vel malos. q: actus q̄bus acq̄runt̃ ſunt i po
teſtate nr̃a: ⁊ iō laudamur vel vituperamur eis. vn̄ ſi h̄re
vel nō habere habitus bonos vel malos nō eſſet in pote
ſtate nr̃a. ſicut nō eſt in p̄tāte noſtra h̄re potētias: nō pluſ
laudaremur vel vituperemur habitib⁹ q̄ potētijs: ſiue fa
cerēt ad ſubſtantiā ſiue ad modū act⁹. vn̄ q: ſanitas ē qui
dā habit⁹ qui nō ſemp eſt in poteſtate noſtra tali habitu:
inq̄ntū nō eſt in poteſtate nr̃a nec laudamur nec vitupe
ramur. Ad quartū dicendū ꝙ ſanitas eodē modo facit
ad actū ambulādi ſicut ad modū. nec facit ad vtrūqʒ ſicut

principiū motiuū: vnde nō eſt potentia motiua. nec etiā facit determinādo potentiā motiuā ad agēdū. ⁊ ideo non habet rōnem habitus reſpectu potētie motiue. Sed facit ad vtrūq; bene diſponēdo ſubiectū receptiuum potentie motiue quāto autē ſubiectum alicuiꝰ forme ē melius diſpoſitū. tanto illa forma poteſt perfectius in actus ſuos vnde ſanitas eſt habitus ſiue diſpoſitio ꝑncipij receptiui ꝑdicte virtutis motiue.

Hꝫ ſm ſic ꝓceditur ⁊ arguit̄ ꝙ idē habitus nō poſſit elicere actū bñficū ⁊ meritoriū. q: idē habitꝰ debet ſemper elicere actus eiuſdē rōnis. Sed actꝰ beneficus ⁊ meritorius nō ſūt eiuſdē rōnis ergo ⁊c. Contra q: idē habitus pōt elicere diuerſos actus variato motiuo potētie. ſed motiuū volūtatis. manēte eadē charitate variat̄ in via ⁊ in patria. Nā in via motiuū voluntatis eſt bonū diuinū creditū. in patria aūt motiuū eius eſt bonū diuinū viſum. ergo charitas pōt elicere in via ⁊ in patria actus diuerſaꝝ rōnū. ⁊ ꝑ cōſequēs ſuppoſito ꝙ beatitudo ſit actus volūtatis idē habitus pōt elicere actū bñficatiuū ⁊ meritoriū. Rñſio ad euidentiā iſtius queſtionis faciēda ſūt tria. primo videndū eſt quid importat meritū. ſcdo quid importat actus beneficus. 3º. dicēdū eſt ad queſtionē. Quātū ad ꝑmū ſciendū ꝙ meritū cōſiſtit in aliquo actu cuiꝰ ille cui attribuit meritū dicit̄ eſſe dñs. ⁊ a tali cui attribuit̄. ſ. meritū libere poteſt impēdi ei a quo expectatur merces ſiue ꝑmiū. qui quidē actus videt̄ dici meritū. q: facit mentē dignū mercede vel facit mercedeꝫ debitā merenti. Quātū ad ſm dicēdū ꝙ actus beneficus dupliciter pōt accipi. vno modo pro omni actu pertinente ad ſtatū beatitudinis. ⁊ ſic certū eſt ꝙ tam actus volūtatis ꝙ̄ actus intellectus ſūt bñfici. imo accipiēdo iſto modo bñficum. ſ. oē illud ꝙ ꝑtinet ad ſtatū beatitudinis etiā dotes corporis poſſūt dici quedā bñfica. Alio mō pōt dici actꝰ bñficus ille actꝰ in q. vel ſoco. vel ꝑncipaliter cōſiſtit beatitudo ⁊ de actu bñfico iſto. ſcdo mō intelligit̄ h̄ queſtio ꝓpoſita quādo querit̄ vtrū idē habitus poſſit eſſe elicitus actus meritorij ⁊ actus bñfici. Ex his tertio ad queſtiōem qñ querit̄ vtrū idē habitus poſſit elicere actū meritoriū ⁊ actū bñficū. dico ꝙ aliquis pōt mereri. ſibi vel alij. Si loquamur de merito quō aliquis meret̄ alij. ſic dico ꝙ idē habitꝰ pōt elicere actum meritoriū ipiꝰ beatitudinis ⁊ actū bñficū etiā pro eodē tp̄e. Ad cuius euidētiam ſciendū ꝙ ſicut volūtas per charitatē pōt vna cū delectatione ꝙ̄ habet de deo vt eſt qōdā cōmodū ⁊ cū amore amicitie quo amat̄ dñs vt amicus habet quoſdaꝫ actus quibus eligit aliqua in ordine ad deum libero arbitrio ſicut aīa xp̄i eligebat ſuſtinere paſſionem. ita etiā videt̄ ꝙ ītellcūs per habitū gl̄ioſū ꝑter viſiōeꝫ beatā pōt hr̄e aliquā noticiaꝫ ſuper naturalē correſpōdentē tali electioni vplūtatatis. Ex his arguo ad concluſiōem poſitam ſic ille habitus poteſt elicere actum meritoriuꝫ quo quis meret̄ alteri ex ꝑte intellectus ⁊ ex ꝑte volūtatis qui pōt elicere noticiam qua iudicetur aliq̄d faciendū ꝓpter deū ⁊ elicere actū eligendi h̄ ꝙ eſt iudicatum in ordine ad optinendū alteri. ⁊ ꝑmiū ēt cēntiale ꝙ eſt beatitudo dūmodo ſit in ſtatu merendi. ſed aliquis habent actu actum bñficū. per charitatē ⁊ habitū glorioſum intellectus quoruꝫ alter neceſſario eſt elicitiuꝰ actus benefici poteſt elicē talem electionē. ergo ⁊c. maior patet mereri eſt elicere actū cuius eliciens habet dñium ⁊ libere exhibere eum illi. ſ. a quo expectatur ꝑmiū. mi. patet de xp̄o qui habēs actus beneficos volūtatis ⁊ intellectus meruit oibus alijs etiā ipſam beatitudinē per electionē voluntatis elicitā a charitate ⁊ iudiciū correſpōdens ītellectus ꝙ potuit elici ab habitu glorioſo vt dictū eſt. Et ſic patet ꝙ habitus elicitꝰ actus benefici pōt elicere actū meritoriū quo quis meretur alteri. etiā ipſam beatitudinem. Si autē loquamur de merito quo quis meretur ſibi aliquid. aut illud meritum eſt actus alius a beatitudine aut ipſius beatitudinis. Si loquamur de merito. quo quiſ meretur aliud a btitudine ſic adhuc dico ꝙ habitus elicitus actus bñfici pōt elicere actū ſic meritoriū. ⁊ hoc ſiliter patet de xp̄o qui btūs h̄ꝫ animā meruit ſibi reſurrectionē ⁊ dotes corꝑis. ⁊ cōſtat ꝙ potuit iſta mereri per ꝑdictos habitꝰ ſicut ⁊ potuit mereri alteri. Si aūt queratur de merito quo quis meret̄ ſibi ipſi btitudinē ipſaꝫ: tunc eſt duplex opiuio circa hoc. Nā illi qui ponūt ꝙ btitudo ꝯſiſtit in actu volūtatis vel ſolo vel principalit̄ neceſſe habēt ꝓcedere ꝙ idē habitꝰ eſt qui elicit actū meritoriū quo quis meret̄ ſibiipſi btitudinē: et qui elicit actū beneficū vocādo actū beneficū illū actū in quo ſolo vel ꝑncipalit̄ ꝯſiſtit btitudo. q: ſm eos charitas ꝑrie elicit actū beneficū ſicut dictū eſt ſꝫ charitas vie qua quis elicit actū quo quis meret̄ ſibi btitudinē eſt eadē cū charitate ꝑrie numero vel ſaltē ſpecie. ergo ⁊c. Iſta opio nō videt̄ mihi vera ꝓpter duo: q: q̇cquid ſit de delectatōne qua delectamur in deo ſicut in bono ꝯmodo. tñ amor amicicie quo amamꝰ deū vt amicū: videt̄ eſſe eiuſdē rōiſ in via ⁊ in patria quantū ad id qō eſt principale de rōe talis amoris. q: talis amor eſt eiuſdē potētie ⁊ eiuſdē hitus ⁊ eiuſdē formalis obiecti quantuꝫ ad id qō eſt ꝑncipale in formali obiecto in via ⁊ in patria. ſꝫ actus qui ſunt eiuſdē potētie habitus ⁊ obiecti formalis vident̄ eſſe eiuſdē rōis ergo ⁊c. Ex hoc arguo vlterius ſic: q: amor vie ⁊ ꝑrie ſunt eiuſdē rōis vt dictū eſt. ſed amor vie nō eſt btitudo gº. nec patrie. ſi dicat̄ ad hº. ꝙ obiectū formale nō eſt idē: q: in obiecto volūtat̄ icludit̄ eē ꝯgnitū. nūc āt ñ ē idē eē cognitū ⁊ eē in via ⁊ ꝑria: q: i via ē creditū. in ꝑria aūt viſū nō vr̄ ſufficere: q: qñ ꝯgnitio nō ē ipſuꝫ bonū ꝑncipalr̄ amatū: ipſa cognitio nō eſt illud qō eſt principale in obiecto volūtat̄. ſed ipſa bōitas cognita ⁊ amata lꝫ nō poſſit amare ſine cognitione ꝓpter eſſentialē ordinē iſtaꝝ potētiaꝝ. ⁊ ideo manente eadē bonitate formali videt̄ ꝙ maneat idē obiectū formale quantū ad id qō eſt principale in ipſo. Secūdo q: ſm iſtā poſitionē diſtinctio ſtatus vie et patrie principaliter eſt ſolū penes actus ⁊ nō penes habitus. hoc autē videt̄ incōueniēs. ergo ⁊c. Qō aūt talis diſtinctio non ſit ſm habitus ſꝫ ſm actus probo. q: ſi ſtatus patrie diſtinguit̄ a ſtatu vie ſm habitꝰ: ſtatus btitudinis deberet diſtingui a ſtatu vie principalit̄ ⁊ precipue per illū habitū q̄ elicit actū in quo principaliter cōſiſtit btitudo: q: talis habitus quātū ad habitus pertinētes ad ſtatū patrie maxime cōſtituit ſtatū patrie: q: ſtatus patrie eſt ſtatus btitudinis. ſed hoc eſt falſum ſi ponit̄ ꝙ btitudo principalit̄ cōſiſtit in actu volūtatis: q: in habitu volūtatis qui eſt charitas cōueniunt ſtatus vie ⁊ patrie. ergo ⁊c. Qō autē ſit h̄ incōueniens probo. q: ſicut ſtatus gratie quo aliquis diſponit̄ ac hoc ꝙ poſſit mereri vitā eternā diſtinguit̄ a ſtatu pure nature in quo homo nō eſt diſpoſitus ad tales actus. nō ſolū per actus ſed etiā per habitꝰ quibus homo diſponit̄ ad tales actus. ita etiā ſtatus patrie debet diſtingui per ſe a ſtatu vie nō ſolū per actus ſed etiā per habitꝰ et precipue per illū habitū quo homo diſponit̄ ad actum beneficū. Sꝫ ponēdo ꝙ nō diſtinguant̄ dicti ſtatus ꝑ habitus nō eſt ibi talis diſtinctio. ergo talis poſitio eſt incōueniēs. Eſt aūt ſciendū ꝙ nō intendo hic pertractare illā qōeꝫ: vtꝝ btitudo ꝯſiſtat mag̃ in actu volūtat̃ ꝙ̄ i actu intellectꝰ vl̄ ecōuerſo. niſi forte ꝙ̄tū tāgit iſtā qōeꝫ. Alia ē opio q̄ ponit beatitudinē cōſiſtere in actu intellectus ꝑfecti per lumen glorie qui eſt habitus intellectus in ꝑria: qui nunꝙ̄ habet niſi cum actu benefico ſm cōem curſuꝫ. Et ſm iſtos impoſſibile eſt ꝙ habitus eliciēs actuꝫ beneficū poſſit elicere actū meritoriū quo quis meret̄ beatitudinē ſibiipſi. Ad cuius euidentiā ſciendū ꝙ nō dicitur ſimpliciter beatus niſi ille qui habet actū beneficū vt ſimpliciter ſuū in perpetuū habendū. Ex hoc ſic arguit̄ ad cōcluſionē premiſſaꝫ: quia nullus habet mereri ꝙ iaꝫ eſt ſuum ſimpliciter: q: mereri eſt exercere actū ad obtinendū aliquid quod nō eſt ſuū. ſed ſm predictā poſitionē impoſſibile eſt habere aliquē habitū beneficū qui nō habeat beatitudinē vt ſuā: q: ſm curſum cōem adeo rebus inditū; impoſſibile eſt habere lumen glorie quin habeat viſio beata que ponit̄ beatitudo ab iſtis. ergo impoſſibile eſt ꝙ aliquis per habitū mereat̄ ſibiipſi beatitudineꝫ. Ad rationes vtriuſq; partis reſpōdendū eſt: q: quicquid ſit de veritate queſtionis rōnes non neceſſario cōcludunt.

Ad rōnē ergo factā ad ꝑtem negatiuam dicēdū ꝙ actꝰ eiuſdē habitus debent eſſe eiuſdem rationis in generali puta ꝙ ois actus charitatis ſunt charitatiui. ⁊ non ſolū

modo actus vnius habitus. Sed etiã actus vnius potẽtie debẽt eſſe vni⁹ rõnis in generali. vnde nõ plus cõcludit de habitu q̃m de potẽtia. ſub iſta tamẽ vna rõne generali poſſũt eſſe actus diuerſarũ rõnũ in ſpãli. ſicut patꝫ d actibus intellect⁹ qui eſt vna potẽtia. ꝙ diuerſi actus ei⁹ qui habẽt vnam rõnẽ in generali. poſſũt tamẽ eſſe diuerſarũ rõnũ in ſpãli. ⁊ ptinere ad diuerſos ſtatus. ſ. vie ⁊ patrie. Ad rõnẽ ad pteꝫ oppoſitã dicẽdũ ꝙ deficit in duobus. pꝛimo qꝛ ponit beatitudinẽ pncipaliter cõſiſtere in actu volũtatis. ſcd̃o quia formale obiectũ amoꝛi ꝫ amicitie q̃tũ ad id ꝙ eſt pꝛincipale in eo. non variatur in via. ⁊ in patria.

Poſtea querebant̃ duo ptinentia ad creaturaꝫ coꝛpoꝛalẽ quoꝝ pꝛimũ cõe eſt oibus rebus. ⁊ eſt vtrũ materia ſit indiuiſibilis per quãtitatem. Scd̃ꝫ ptinet ad paſſionẽ cuiuſdã coꝛpis ſpãlis ⁊ eſt vtrũ ſi iris nõ apparuiſſet ante diluuiũ ⁊ fuerit data in ſignum diluuij non futuri ſint collate noue virtutes rebus naturalibus poſt diluuium.

Ad pꝛimũ ſic ꝓceditur ⁊ arguit̃ ꝙ materia non ſit diuiſibilis per quãtitatẽ. qꝛ diuiſio illoꝛum quoꝝ diſtinctio pintelligit̃ quãtitati. nõ eſt ꝑ quãtitatẽ ſed diſtinctio ptiũ materie pintelligit̃ quãtitati. ergo diuiſio materie in partes ſuas non eſt per quãtitatẽ. maioꝛ patet. qꝛ poſterioꝛ non eſt cã pꝛioꝛis. ⁊ per cõſequẽs diſtictio in poſterioꝛi non põt eſſe cauſa diſtinctiõis in pꝛioꝛi. mi. etiã faciliter patet quia ſicut ſubſtãtia cõpoſita ex materia ⁊ foꝛma pcedunt accidentia ⁊ per cõſequẽs quãtitatem. ita diſtinctio taliũ ſubſtãtiaꝝ pcedit diſtinctiõeꝫ q̃titatis ⁊ cuiuſlibet alterius accidẽtis. ergo ⁊c. Contra qꝛ illud ꝙ eſt indiuiſibile ſine quãtitate. ⁊ quãtitate habita eſt diuiſibile eſt diuiſibile per quãtitatẽ. Sed materia eſt huiuſmõi. quia ſm phm pꝛimo phiſicoꝝ materia ſine quãtitate eſt indiuiſibilis. ergo ⁊c. Reſpõſio ad euidẽtiam queſtionis faciẽda ſunt tria. pꝛimo diſtinguendum eſt de ptibus. 2.° ponẽda eſt ſolutio queſtiõis. 3.° ponet̃ q̃dam obiecto ⁊ ſoluetur. Quãtũ ad pꝛimũ ſciendũ ꝙ ptes alicui⁹ dupl̃r accipiũt̃. vno mõ pro ptib⁹ ſubiectiuis ſicut ſoꝛ. ⁊ plato. dicũtur ptes hois ſubiectiue ⁊ hõ ⁊ aſinus aialis. Alio modo accipiũtur ptes integrales. ⁊ h̃ ſũt duplices. nam quedam ſũt que integrant eẽntiã ſbe rei cõpoſite. quarũ vnaqueqꝫ ꝑ ſe accepta non eſt nata naturaliter eſſe ſine alia. ſicut foꝛma ⁊ materia. Alie ſũt partes eiuſdẽ rõnis quarũ vnaqueqꝫ diuiſio toto nata eſt eẽ. ſicut diuiſo ligno vnaqueqꝫ partiũ per ſe põt eſſe. ⁊ h̃ eſt ꝑ ſe paſſio quãti in eo ꝙ quãtũ ſm phm. 5.° methaphiſice modo iſtã queſtiõem intelligo non de partib⁹ pmo mõ vel ſcd̃o dictis. ſed de tertio. Nũc ſcd̃o dico ad queſtionẽ ꝙ loquẽdo de ptib⁹ tercio modo dictis materia non eſt diuiſibilis in ptes tales ſine quãtitate. qꝛ illud ꝙ eſt pꝛimo ⁊ paſſio ꝑ ſe quãti in eo ꝙ quãtũ non cõuenit alicui ſine quãtitate. ſed diuidi in tales eſt paſſio quanti in eo ꝙ quãtũ. ergo ⁊c. ma. patet qꝛ impoſſibile eſt paſſionẽ inueniri ſine eo cui⁹ eſt paſſio. mi. patꝫ. ꝑ phm. 5.° methaphiſice. vbi dicit ꝙ diuidi in ptes rõnis eiuſdẽ. quaꝝ vnaqueqꝫ nata eſt manere poſt diuiſiõem cõuenit q̃to in eo ꝙ quãtũ. Nũc tercio ponẽda eſt cõtra h̃ quedã obiectio ⁊ ſoluẽda. obiectio talis eſt illud ꝙ habet ptes diuerſas ꝑ eẽntiã a ptib⁹ q̃titatis ẽ diuiſibile in illas ptes circũſcripta quãtitate. ſed materia eſt huiuſmõi. ergo ⁊c. ma. patꝫ qꝛ illud ꝙ hꝫ ptes põt diuidi i illas ptes circũſcripto alio. Sed illud ꝙ habet partes per eſſentiam diuerſas a partibus quantitatis habet partes circũſcripta quantitate. ergo ⁊c. pꝛobatio. mi. quia ſub diuerſis partibus quantitatis ligni ſũt diuerſe partes materie. ⁊ h̃ magis patebit infra. Sed partes materie non ſunt quãtitates ſicut nec materia eſt quãtitas. ergo materia habet ptes ꝑ eẽntiam diuerſas a ptibus quãtitatis. Ad h̃ reſpõdet̃ dupliciṫ. pmo mõ ſic. dicũt. n. q̃dam ꝙ oẽ ꝙ dicit̃ quãtũ etiam per accidens. ſiue ſit materia ſiue ſubſtantia compoſita ſiue qualitates ſunt eſſentialiter quedam quantitates ⁊ quedam diuiſiones. nec ſecundum eos eſt incõueniens qd̃ plures quantitates vel diuiſiones ſint ſimul. dũmodo vna ſit ſubiectuum alterius. ſicut materia eſt ſubiectum foꝛme ſubſtantialis: ⁊ ſubſtantia compoſita eſt ſubiectuꝫ qualitatis ita ꝙ ſm eos quãtitas nõ dicit aliquid diuerſum a ſubſtantia quãta ⁊ a qualitate quanta. Iſta reſpõſio videt̃ incurrere quattuoꝛ incõuenientia. Pꝛimũ eſt ꝙ ſubſtantia coꝛpoꝛea ⁊ qualitas erunt ſpecies quantitatis: qd̃ pꝛobo ſic. quia illa que per ſe ⁊ eſſentialiter diſtinguũt ⁊ ſpecificant aliquod cõe vnius rõnis vniuoce videtur eſſe per ſe ſpecies eius. ſed ſubſtantia coꝛpoꝛea ⁊ qualitas ſm iſtos ſic ſe habent ad quãtitatẽ: ergo ⁊c. maioꝛeꝫ nũc ſuppono. minoꝛẽ pꝛobo: qꝛ quãtitas cõtinua de qua nũc agit̃ eſt vnius ratõis: que eſt vel diuidi in infinitũ in partes eiuſdẽ: vel habere partes copulatas ad eundeꝫ terminũ. Tunc ergo aut iſta ratio inuenit̃ in eſſe ſubſtantie et qualitatis: aut nõ. Si ſic tunc ſubſtãtia coꝛpoꝛea ⁊ qualitas ſpecificãt ⁊ determinãt aliq̃d eſſe cõe eiuſdẽ rõis. ⁊ videt̃ eſſe ſpecies quantitatis. Si nõ ſed ꝙ ſubſtãtia ⁊ qualitas habeãt partes copulatas: vel in quas ſic diuidantur ſequit̃ ꝙ nec ſubſtãtia nec qualitas eſt quãtitas. ſ. continua de qua loquimur. Si tu dicas ꝙ ſunt quãtitates nõ tñ eiuſdẽ rõis cũ quantitate habẽte ſic partes. tunc nihil facit ad pꝛopoſitũ. qꝛ de tali quãto habẽte ſic partes et de eius diuiſione hic loquimur. nõ aũt de eo ꝙ põt dici eq̃uoce de tali quanto ⁊ de quocũqꝫ alio. qꝛ quilibꝫ põt pꝛo libito vti noibus ⁊ vocare angelũ quantitatẽ ſi vult. Secundũ incõueniens eſt ꝙ quantitas que eſt de genere quãtitatis erit ſpecies ſubſtãtie. qꝛ ſubſtantia coꝛpoꝛea eſt per ſe ſpecies ſubſtãtie. qꝛ eſt ens per ſe ſubſiſtens. ſed ſubſtãtia coꝛpoꝛea eſt eſſentialiṫ quãtitas ꝯtinua ſm eos igit̃ quãtitas erit ſpẽs ſubſtãtie. Tertiũ incõueniẽs eſt ꝙ ponunt̃ due dimẽſiones ſimul. qꝛ impoſſibile eſt aliq̃ duo ſimul eſſe manẽte per ſe rõe per quã impoſſibile ẽ aliqua eſſe ſimul. ſꝫ ſm phm 4.° phicoꝝ: rõ quare duo coꝛpoꝛa nõ poſſunt eẽ ſimul: nõ eſt alia q̃ dimenſiões eaꝛuꝫ qꝛ impoſſibile eſt duas dimẽſiones manẽtes duas dimẽſiones eſſe ſimul. Quartũ incõueniẽs eſt per qd̃ ipſi nolũt reſpõdere ad tertiũ videlꝫ ꝙ vna dimẽſio ſit ſubiectũ alterius. qꝛ iſta que ſunt eiuſdẽ rõnis ⁊ ſpãliter eiuſdẽ ſpeciei ſpãliſſime: impoſſibile eſt vnũ eſſe ſubiectũ alterius qꝛ ſubiectũ ⁊ foꝛma qua perficit̃ opoꝛtet eſſe diuerſarum rationũ. ſꝫ ſi ſubſtantia coꝛpoꝛea ⁊ qualitas ſint quantitates habẽtes trinã dimenſionẽ ſunt quãtitates eiuſdẽ ſpeciei ſpãliſſime. ergo ⁊c. Si dicas ꝙ nõ qꝛ coꝛpoꝛa diuidũtur per bicubitũ ⁊ tricubitũ. tunc arguo: qꝛ ſi coꝛpus ſubiectũ eſt bicubitũ ⁊ qualitas eius ſaltẽ quantũ ad qualitatẽ qualificantẽ ipſum per totũ erit bicubita: ⁊ ſic vtrũqꝫ erit coꝛpus bicubitũ: accipiendo coꝛpus pꝛo quãtitate habẽte trinã dimẽſionẽ. Si dicat̃ ꝙ erũt diuerſaꝝ rationũ qꝛ vna erit ens per ſe. ⁊ alia erit ens in alio. hoc nihil ẽ dictũ: qꝛ diſtinctiuũ per ſe quãtitatis nõ eſt ens in alio: ſed habere ſic. vel ſic partes; vel eſſe ſic vel ſic dimenſio. vnde ſic reſpondere eſt petere pꝛincipiũ: quia hoc eſt qd̃ querit̃ quõ ſcꝫ due quãtitates exiſtentes eiuſdẽ rationis vel ſpeciei ſpecialiſſime in entitate quantitatis ſic ſe habeant ꝙ vna ſit ſubiectũ alterius: ⁊ ꝙ vna ſit ens per ſe: et alia ens in alio. Alia reſponſio eſt que totaliter eſt oppoſita huic. dicunt enim quidã ꝙ materia ⁊ ſubſtantia cõpoſita eſt indiuiſibilis oino ⁊ eſt tota in toto quanto: ⁊ tota in qualibet parte tota ſicut de anima rõnali ponit̃. foꝛte moti ꝓpter pꝛedictã inſtãtiã: ne. ſ. ponẽdo ſubſtantiã aliquo modo hr̃e: videant̃ ponẽ ptes ſubſtantiã eſſe diuiſibileꝫ ſine quantitate: cuius oppoſitũ vult phs p.° phicoꝝ. Sꝫ nec iſta reſponſio cõtinet veritatẽ. quia diuiſo ligno in duas partes: aut eſt eadẽ foꝛma ⁊ eadẽ materia in vtroqꝫ ligno: aut nõ. Si ſic: ergo vtrũqꝫ lignũ diuiſum ſaltẽ quantum ad ſubſtantiã ſunt vnũ ⁊ idem lignũ numero. qꝛ ſi eedem ſunt partes ⁊ idem eſt totũ: ſꝫ hoc eſt falſũ ⁊ cõtra ſenſum ergo ⁊c. Si nõ ſed alia materia ⁊ alia foꝛma eſt in alio ⁊ in alio ligno diuiſo. tunc aut hoc eſt per nouã generationeꝫ foꝛme: aut per nouã diuiſionẽ ſubſtantie in partes ſuas. nõ ꝑ nouã generatiõꝫ foꝛme ⁊ mĩto min⁹ ꝑ nouã creatiõꝫ mẽ: qꝛ null⁹ ponit nouã creationẽ. ibi etiã nõ appet noua gñaº alic⁹ foꝛme. g.° relinquit̃ ꝙ h̃ ſit ꝑ diuiſionẽ ſbe i ſuas partes. ergo nõ eſt vnũ ꝙ ſubſtantia ſubiecta quantitati ſit indiuiſibilis. Et ideo videt̃ mihi aliter eſſe dicendum

videlicet ꝙ aliquid dr̄ dupl'r habere ꝑtes. vno modo non
ſicut illud quod eſt ipſa formalis ꝑtialitas: ſed ſicut id qḋ
eſt ſubiectū talis ꝑtialitatis. ⁊ iſto modo ſubiectū quanti
tatis cōtinue dicitur habere ptes integrales. Alio mo-
do dicit̄ aliquid habere ptes: ſicut ipſamet formalis parti
alitas. Iſto modo quātitas habet ptes: quia ipa eſt qdam
partialitas formalis: ſicut etiā aliquid pōt dici habē nām
coloris. vel q: .ſ. formalit̄ eſt ipſa nā coloris: ſicut albedo.
vel quia eſt ſubiectū habens naturā coloris: ſicut corpus
⁊ ſuperficies. quando ergo dr̄ ꝙ illud quod habet partes
diuerſas ꝑ eſſentiā a partib⁹ quātitat̄ pōt diuidi ſine q̄n
titate. Dicendū ꝙ nō eſt verū. ſi ſic habet ptes ſicut ſubie
ctū ꝑtialitatis nō includens eſſentialit̄ partialitatē: q: ta
le ſubiectū circūſcripta ꝓdicta partialitate formali: nec di
uiſibile eſt. nec ptes habet in quas diuidat̄. iſto autē mō
dicit̄ ſubſtantiā habere partes alias a partib⁹ quantitat̄.
Et ideo nō oportet ꝙ ſit diuiſibilis circūſcripta quantate
vnde partes ſubſtātie quāte differūt a partib⁹ quantitat̄.
ſicut ſubiecta partialitatū drn̄t a partialitatib⁹ formalib⁹
quarū ſunt ſubiecta. Ad rōnē in oppoſitū quando dici
tur in minori: ꝙ diuiſio ꝑtiū ſubſtantie ſiue materie ꝓin-
telligit̄ quātitati. Dicendū ꝙ ſi intelligat̄ de diuiſiōe in ꝑ
tes ſubiectiuas nihil ad ꝓpoſitū: q: ad nūc nō loq̄mur de
talib⁹ partib⁹. loquēdo aūt de diuiſiōe in partes integra-
les eiuſdem rōnis. Dico ꝙ minor eſt falſa. Ad ꝓbationē
dicendū: ꝙ lʒ ptes ſubſtātie vel materie quantuʒ ad id qḋ
ſunt ꝓcedant quātitatē ipſaʒ. nō tamē quantū ad hoc qḋ ē
eſſe diuiſuʒ ſic. ⁊ ideo ſic nō poteſt diuidi ſine quātitate: ſi
cut etiā lʒ ſubſtātia cui attribuit̄ eſſe albū ſ'm id quod eſt
ſit ꝑor albedine: nō tamē quātū ad hoc qḋ eſt eſſe albū eſt
ꝑor albedine. vnde nō pōt eſſe alba circūſcripta albedine.

Ad ſecundū ſic ꝓceditur ⁊ arguit̄: ꝙ ſi iris nō fu
it ante diluuiū: ⁊ fuerit data poſt in ſignuʒ dilu-
uij nō futuri ꝙ oportuit cōferre aliquas virtu-
tes nouas rebus poſt diluuiū: quia cū poſita cā
naturali ponat̄ effectus. Si iris que habet cauſaʒ natura
lē nō fuerit ante diluuiū: ſed poſt alique virtutes fuerunt
collate rebus poſt diluuiū. ergo ⁊c̄. Contra: q: ſ'm aug⁹.
⁊ alios doctores oēs virtutes naturales taʒ actiue q̄ paſ
ſiue quib⁹ res peragūt curſus ſuos fuerūt collate reb⁹ in
ꝑmis ſex diebus. ergo nulle tales virtutes fuerūt collate
poſt diluuiū. R̄n. vr̄ mihi ꝙ implicant̄ tres qōnes. prima
eſt vtrū iris fuerit ante diluuiū. Scḋa vtrū ſi ponat̄ ꝙ ir̄
fuerit ante diluuiū cū hoc poſſit ſtare ꝙ ipſa poſt diluui
um fuerit in ſignū diluuij nō futuri. Tertia eſt vtruʒ ſi
iris nō fuerit ante diluuiū ſequat̄ ꝙ poſt diluuiū fuerint
de nouo alique virtutes naturales collate reb⁹ naturali
bus. Quantū ad ꝑmā qōnē teneo ꝓ ꝯcluſiōe ꝙ iris fu-
erit ita ante diluuiū ſicut poſt: excepto forte vicino tēpo-
re ipſius diluuij: in quo forte potuit talis imutatio aeris
fieri qḋ in eodem tp̄e talis impreſſio nō potuit generari.
quantū ante fuerit illud tp̄s: nec auc̄te nec rōne pōt effi-
caciter ꝯuinci. ꝙ aūt ita ſit ꝓbo: quia ſi iris nō fuit ante di
luuiū: aut hoc fuit ꝓpter defectū cauſarū iridis: q: .ſ. cau-
ſe nō erant: aut ꝓpter voluntatē dei volentē talē effectuʒ
impedire. nō ꝑmo mō: q: iris cauſat̄ ex oppoſitiōe ſolis
ad nubē roridā. Sed nulla rō poteſt oſtendere ꝙ talia nō
fuerint ante diluuiū. ergo ⁊c̄. Nec ſcḋo modo: q: de eiſ q̄
nō ſunt a cauſis nālib⁹: ſed dependēt a ſola voluntate di-
uina nō habem⁹ certitudinē niſi quātū pōt haberi ex au-
ctoritate ſacre ſcripture: ſed ex ſacra ſcriptura nō habem⁹
euident̄ ꝙ nō fuerit iriſ ante diluuiū. ergo ⁊c̄. Si dicatur
ꝙ imo q: auctoritas diuia ponit eam datā in ſignū dilu-
uij nō futuri. Sʒ illud qḋ ꝓceſſit diluuiū nō vr̄ eſſe ſignū
diluuij nō futuri. g° ⁊c̄. dico ꝙ iſtud ꝑtinet ad ſcḋaʒ qōnē
⁊ ſoluēdo eā ſoluet. Quātū g° ad ſcḋaʒ qōnē ſciendū eſt
ꝑmo quale ſignū eſt iris. 2° dicet̄ ad qōnē. Quātū ad ꝑmū
ſciendū ꝙ iris dr̄ ſignū diluuij nō futuri: nō quidē ad pla
citū: ſicut voces ſūt ſigna rerū. Sʒ nālit̄ mō quo vna res
nālit̄ ducit in cognitionē alteri⁹: ſicut fum⁹ eſt ſignū ignis
vel ꝓteriti vel pn̄tis. Ad cui⁹ euidētiā ſciendū ꝙ ſic dcm̄
eſt iris creat̄ ex oppōne ſolis ad nubē roridā: que q̄dē nu-
bes rorida nō pōt eſſe in aere qn̄ eſt magna abūdātia hūi
di vel magna ſiccitas. Et iō requirit aerē quantū ad iſta eē
medio mō diſpoſitū. diſpoſitio aūt media inter iſta repu-
gnat abundantie humidi ⁊ inabundantie aquarū. vn̄ iris
eſt ſignū diluuij nō futuri. nō quidem nunq̄ futuri: ſed
nō futuri de vicino. ſicut effect⁹ alicui⁹ cauſe eſt ſignū re
motionis oppoſite. Tūc ergo dico ꝙ iris potuit dari in
ſignū diluuij pōt intelligi tripliciter. Uno mō: ut vna
iris ſit ſignū diluuij nunq̄ poſtea futuri. Secūdo modo
quia vna iris uel plures ſint ſignū diluuij: nō de vicino
futuri. Tertio mō ꝙ frequētia iridū ſemꝑ vſqʒ ad finem
cōtinuata ſit ſignū diluuij nunq̄ poſtea futuri. Dico ꝙ
cum ꝑmo nō ſtat ꝙ iris fuerit ante diluuiū: ſed bene ſtat
cum ſecūdo ⁊ tertio. Primū patet. quia illud poſt qḋ eſt
diluuiū nō eſt ſignū diluuij nūq̄ futuri. ſed ſi aliqua iris
ꝓceſſit diluuiū: poſt illā iridem fuit diluuiū. ergo ſi vna
ſola iris eſt ſignū diluuij nunq̄ poſtea futuri: nulla iris
preceſſit diluuiū. Secundū faciliter ꝓbatur. quia illud
quod eſt ſignū diluuij nō de vicino futuri poteſt ꝓcedere
diluuiū: dūmodo nō precedat de vicino. ſed ſ'm ſecūdū
modū iris ponitur ſignū diluuij: nō quidem nō futuri:
ſed de vicino nō futuri. ergo ⁊c̄. Tertiū etiam de facili
patet. quia illud cuius cōtinuata frequentia vſqʒ in finē:
eſt ſignū diluuij nunq̄ futuri: poteſt precedere diluuiū:
dūmodo nō preceſſerit iſto modo .ſ. cum cōtinuata fre-
quentia vſqʒ in finem. ſed iris iſto modo nō fuit ante di
luuiū. quia ante diluuiū nō fuit cōtinuata frequentia ei⁹
vſqʒ in finem. quia ſaltem tempe diluuij fuit frequentia
eius interrupta propter aeris contrariā diſpoſitionē. er-
go ⁊c̄. Et ſic patet ad ſecundā queſtionē. Et ex hoc patʒ ad
obiectionē que fiebat: quia .ſ. cū hoc ꝙ iris fuerit data in
ſignū diluuij nō futuri. Secūdo vel tertio modo ſtat ꝙ
potuit precedere diluuiū: ⁊ per ꝯſequens ex tali ſigno nō
ſeqnit̄ quin de facto ꝓceſſerit. Sed verum eſt ꝙ ſi fuiſſet
data in ſignū primo modo: ut .ſ. vna ſola apparitio iridis
fuiſſet ſignū diluuij nunq̄ futuri: cum hoc nō potuiſſet
ſtare ꝙ preceſſiſſet diluuiū. Modo dico ꝙ nō fuit data
in ſignū diluuij nō futuri iſto modo: ſed ſecūdo ul' tertio
modo. Quantū ad tertiā queſtionē qua queritur: vtrū
ſi iris nō fuiſſet ante diluuiū: ſed poſt: neceſſario ſeque-
retur ꝙ virtutes nō fuiſſent collate rebus: dico breuiter
ꝙ nō. quia effect⁹ qui dependet ex plurib⁹ cauſis indiffe-
renter: nō neceſſario infert aliquā illaruʒ. ſicut patet de
ꝯcitatione pulſus que pōt eſſe uel a motu uel a febre: vn-
de neutrā illarum cauſarū de neceſſitate infert. Et idem
dico de negatiōe effectus. quia nō ſequit̄: iſte non habet
pulſum concitatū: ergo ex hoc eſt ꝙ nō mouet̄. Sed iri-
dem nō fuiſſe ante diluuiū ⁊ fuiſſe poſt pōt cōtingere ex
duplici cauſa .ſ. uel ex hoc ꝙ nulla cā naturalis eius pre-
exiſtebat ante: ſed poſt. uel ex hoc ꝙ poſitis omnib⁹ cau
ſis eius naturalib⁹: impediebāt̄ voluntate diuina. ergo
ponere iridem nō fuiſſe ante ſed poſt: nō infert neceſſa-
rio cās eius naturales nō fuiſſe ante: ſed poſt. ⁊ per cōſe-
quens nō ſequit̄ ꝙ poſt diluuiū fuerint alique virtutes
reb⁹ collate: que virtualiter nō continerent in virtutib⁹
actiuis ⁊ paſſiuis collatis reb⁹ in ꝑmis ſex diebus. Ad
rōnem in oppoſitū dicēdū ꝙ poſita cā naturali ſufficien-
te nō neceſſario ſequit̄ effectus: dūmodo cā ſit impedibi
lis. nunc aūt cauſa iridis eſt cā impedibilis ſaltem a deo:
⁊ pōt impediri a deo nō per modicū tempus: ſed in per-
petuū ſi vellet. ergo ⁊c̄.

Explicit primū quolibet fratris Heruei natalis Bri
tonis de ordine fratrū ꝓdicatoꝝ doctoris in theologia.

Eiuſdem fratris Heruei quolibet ſecundū incipit.

In noſtro ſecūdo quolibet q̄rebat̄ vnū
cōmune deo ⁊ creaturis. Poſtea quere
bantur quedā propria deo. Deinde q̄dā
ꝓpria creature. Illud vnū cōe deo ⁊ crē-
turis erat: vtrū oīs finis rn̄dens agenti
ſit ad acq̄ſitū ꝑ actionē agētis. Et arguit̄
ꝑ° ꝙ ſic. q: ph̄s ꝑ° methaph̄ dicit ꝙ q̄rtā
cām ei oppoſitā .ſ. agēti .i. ꝙ cui⁹ cā ⁊ bonū ⁊c̄. ex q̄ vr̄ ph̄s
dicē ꝙ cā finalis opponit̄ efficiēti: q̄ oppoſitio ut vr̄ nō ꝑt

intelligi:niſi ſꝫ ꝙ illud quod habetur in termino motus
opponit̃ ei qđ habet̃ ante motū.ergo vt vr̃ finis eſt illud
quod acquirit̃ in t̃mino motus.ſed illud qđ habet in ter-
mino motus eſt acquiſitū per actioneꝫ agentis. ergo ⁊c̃.
Contra:qꝛ illud qđ eſt extra oēm effectū cauſe efficientis
nō eſt acquiſitū per actionē agentis.ſed aliquis finis ē ex
tra effectū oīs cauſe agentis efficientis.ergo ⁊c̃. ma.pa
tet:quia oē acquiſitū per actionē agentis eſt effectꝰ ali
cuius agentis.mi.etiā patet:quia oīs effectus agentis
habet aliquā cāꝫ finalē:ſed nō poteſt eſſe cauſa finalis ſui
ipſius.ergo extra effectū omnis cauſe agentis eſt aliq̃ cā
finalis. Circa iſtā queſtionē ſunt tria ꝓncipaliter facienda
ꝓmū eſt ꝓbare quoddā dcm̄ qđ alias ꝓpoſui. Scđm ē oñ
dere qualis eſt cauſalitas cauſe finalis ⁊ cauſe efficientis:
⁊ qualit̃ ſe habent ad inuicē. Tertiū eſt reſpondere ad qđ
ne. Quantū ad ꝓmū ponā ꝓmo rōneꝫ quā intendo pro
bare.2°.ponā obiectiones quas quidā ponūt in contrari
um ⁊ reſpondebo ad eas.3° ponā reſponſiōes quibus re-
ſpondēt ad rōnem ⁊ oſtendā eas eſſe nullas. Dictū auteꝫ
quod probare intendo: eſt ꝙ omne illud qđ dependet ab
aliqua cauſa neceſſario dependet a cauſa efficiente. Ratio ta
lis eſt:omne quod ſibi derelictū ens nō eſt habet cām effi
cientē. Sed oē dependēs a quacūqꝫ cauſa eſt huiuſmo
di.ergo ⁊c̃.ma.ꝓbatur:quia oē illud qđ ordine nature vel
temporis eſt ꝓus non ens q̃ ens requirit cām efficienteꝫ
ad hoc ꝙ fit:quia requirit oē illud per qđ itur de nō eē
ad eſſe. Omne aūt tale requirit cāꝫ efficientē. ſed oē qđ
ſibi derelictū eſt nō ens ꝓus habet ordine nature non eē
q̃ eſſe.alioquin per ablationē cuiuſcunqꝫ alterius nō ca-
deret a ſuo eſſe.ergo ⁊c̃.ꝓbatio minoris:qꝛ ſi dependens
maneret derelictū ab eo a quo dependet:tūc nō plus de-
penderet ab eius eſſe q̃ ab eius nō eſſe:quia equaliter eſt
ipſo ente ⁊ nō ente:ſed impoſſibile eſt aliquid dependere
a nō ente.ergo impoſſibile eſt ꝙ dependēs ab aliquo ſibi
derelictū maneat ens.⁊ per ꝯſequēs oportet ꝙ ſibi dereli
ctū ſit non ens. Cōtra illā rōnem obijcit a quibuſdā ꝓbā
do ꝙ talis ꝯcluſio nō poteſt ꝓbari efficaci rōne. Primo
ſic:quia illud qđ eſt ꝯtra apparentiā efficaci rōne probari
nō poteſt. Sed oē illud qđ habet cām finalē habē cauſā
efficientē neceſſario eſt ꝯtra apparentiā.ergo ⁊c̃.ma.pateꝫ
qꝛ oīs humana rō ortum habet ex apparentibꝰ. mi. patet
quia ſm apparentiā oē generabile eſt corruptibile.et per
ꝯſequens omne habēs cām efficientē eſt corruptibile:q̇a
illa ablata nō erit. Sed ex apparentibꝰ nō pōt oſtendi ef-
ficacit̃:ꝙ oē quod habet cām finalē ſit corruptibile:alio
quin corpa celeſtia eſſent corruptibilia cū habeant cauſaꝫ
finalē ſm oēs ꝙ ex apparentibꝰ oſtēdi nō pōt. Scđo
ſic qꝛ illud qđ efficaci rōne oſtendi pōt nō eſt articulus fi-
dei:ſed mundū a deo creatū eē:⁊ maxime quantū ad ſuas
ꝓncipales partes eſt articulus fidei.ergo ⁊c̃. ſi dicatur ꝙ
mundū vel celum eſſe a deo creatum ex tempore: eſt ar-
ticulus fidei:qui demonſtrari non poteſt.ſed mundū ha-
bere cauſam per ſimplicē emanationē dantē ſibi eſſe non
eſt articulus fidei ⁊ demonſtrari poteſt. Contra:quia in
ſimbolo nō dicitur creatorē celi ⁊ terre ex tempore:ſꝫ cre-
atorē celi ⁊ terre abſolute. Si iteꝝ dicatur ꝙ imo quia eq̇
pollens dicit̃ in ꝓncipio geneſis vbi dicitur:in principio
creauit deus celum ⁊ terrā. Contra:quia in ꝓncipio mul
tipliciter accipitur ſm doctores.vno modo in ꝓncipio.i.
in filio.alio modo.i.in principio temporis. ergo non po-
teſt alterū inferri.imo eſt deceptio ſm equiuocationem
Tertio ſic:nō videtur ꝓbabile ꝙ pħs ſenſerit oppoſituꝫ
eius ꝙ efficaci rōne ꝓbari poteſt ex apparentibꝰ.ſed pħs
ſenſit multa eſſe que nō habent cauſam efficientē: que ta
men habent cauſam finalē.ergo ⁊c̃. Ma.ſupponitur: q̇a
vt dicunt ſic opinantes pħs poſitus eſt vt regl̃a nāe in aq̇
ſitiōe veritatis ex apparentibꝰ.mi.ipſi ꝓbant:qꝛ ſꝫ pħm
in fine.12°.metaph̄.omnia alia a ꝓmo ordinant̃ ad ipm ꝓ-
mū ſicut ad cām finalē. Sed nō oīa alia a ꝓmo hñt cauſaꝫ
efficientē ſm eum:qđ vltimū multiplici aucte ipſi ꝓbāt
ꝓ°.ex 2°.metaph̄.vbi dicit:quapropt̃ ſp̱ exñtiū ꝓncipia ſp̱
eſſe veriſſima neċe eſt.nō eni qñqꝫ vna:neqꝫ illis cā aliq̇
eſt vt ſint.ſed illa alijs. Ex quo patet ſm pħm ꝙ pl̃a ſunt
que nō hñt cauſam efficientem:quia loquitur in plurali:

dicendo:qꝛ nihil cā illorū vt ſint:ſꝫ illa alijs. hoc auteꝫ nō
poteſt intelligi de cauſa finali:quia ipſe ponit omnia alia
a primo ordinari ad primum ſicut ad finem.ergo ipſe in-
tellexit de cā efficiente. 2°.ſic. qꝛ.7°.methaph̄.⁊ ꝓmo
phyſicoꝝ ipſe dicit ꝙ ex nihilo nihil fit: ſed oē qđ fit fit ex
aliquo.ergo ſm eum oē qđ fit ⁊ habet cām efficientē fit ex
aliquo ꝓſuppoſito. ſed nō oīa alia a ꝓmo fieri poſſunt ex
aliquo ꝓſuppoſito:cum nō oīa alia habeāt materiā ꝓſup-
poſitā. ſaltē ſicut patet de celo ⁊ de intelligentijs.g°.⁊c̃.
Tertio ſic. qꝛ ſi pħs ſenſiſſet intelligētias habere cām ef-
ficientē hoc maxime dixiſſet in.xij.metaph̄. ſꝫ ibi de hoc
nihil dicit.ergo ⁊c̃.ꝓbatio mi. qꝛ i toto.xij.metaph̄. pħs
nō ponit aliquā differentiā inter ꝓmā intelligentiā ⁊ ali-
as niſi ſm magis ⁊ minꝰ nobile. ſed differre ſm magis ⁊
minꝰ nobile nō importat aliquā cām efficientē in vno re
ſpectu alterꝰ.ergo ⁊c̃. Qđ aūt ipſe nō ponat ibi aliquam
differentiā niſi ſm magis ⁊ minꝰ:patet. qꝛ in omnibꝰ ali
is que det̃minat de eis cōueniūt ſicut in hoc qđ eſt mo-
uere motū perpetuū: ⁊ in hoc ꝙ vnāquāqꝫ earū ponit eē
actū purū.⁊ ſic de alijs que ibi ꝓbat de eis. Quarto ſic.
qꝛ ipſe ponit ibi ꝙ motꝰ perpetuꝰ nō fit nec corrumpit:⁊
per ꝯñs nec habet cām efficientē.⁊ ex hoc ſequit̃ vlterius
ꝙ nec celū nec intelligētia ipſum mouēs habēt cām effi-
cientem.qꝛ minꝰ videt̃ habere cām efficiētē mobile eter-
num q̃ eiꝰ motꝰ:⁊ ad h̄ minus motor q̃ mobile.ergo ⁊c̃.
Quinto ſic.qꝛ proceſſus pħi de motu eterno nō ſtaret
ſi aliquid fieret per ſimplicē emanationē: mō quo theolo
gi ponūt celū ⁊ intelligentias fieri.qꝛ ipſe ꝓbat motū eſſe
eternū per hoc ꝙ impoſſibile eſt dare primā mutatiōem
uel primū motū. Hoc aūt ſic ꝓbat.qꝛ aut exiſtēte mobi
li ⁊ motore incepit motor mouere:aut nō. Si nō: habet̃
propoſitū. Si ſic: oportet ponere aliquā cām quare mo-
tor nunc incipit mouere cum prius nō moueret. et ſcđm
cum nō pōt dari aliqua alia cā: niſi qꝛ aliqua mutatio fa-
cta ē de nouo in motore uel mobili:ad hoc ꝙ motor mo-
ueat mobile de nouo. ⁊ ſic ante ꝓmū motū quo ponebat̃
motor mouere mobile ꝓceſſit aliqua mutatio per quā fa
cta eſt talis inouatio in motore uel in mobili ad hoc ꝙ ď
nouo incipiat motꝰ. Si aūt ponit̃ ꝙ nō exiſtebat ab eter
no motor ⁊ mobile:adhuc ſequit̃ ꝙ ante ꝓmū motū quo
ponebat̃ motor mouere mobile ſit aliqua mutatio ul̃ ali
quis motꝰ prior.ſ.factio ipſiꝰ mobilis:que eēt ut ipſe di-
cit quedā mutatio. Sed hoc nō oporteret:ſi eſſet aliquis
modus ꝓducendi per ſimplicē emanationē: que nō eſſet
mutatio.ergo ſm eū nō eſt talis modus ꝓducendi. Pre
terea ꝓter auctoritatē pħi adducunt̃ ab eis multe auctes
Cōmentatoris que expreſſe vident̃ negare cauſalitatē ef-
fectiuā in eternis.et tñ ponit multa alia a deo eterna. ergo
⁊c̃. Ad quas qꝛ vno mō reſpōdebit̃ nō oportet eas po-
nere hic. ſed qꝛ ipſi imponūt pħo ꝙ fuit iſtiꝰ opinionis:
ideo ꝓmo anteq̃ rñdeam ad eoꝝ rōnes intendo oſtēdere
totū oppoſitū.ſ.ꝙ nūq̃ fuit iſtiꝰ opinionis: ⁊ ꝓmo ex.ij.
metaph̄. vbi dicit plane ante verba per eos allegata ſic:
Unūquodqꝫ ſo maxime aliorū dicit̃ ſm ꝙ in alijs in-
eſt vniuocatio puta ignis calidiſſimꝰ ⁊ eſt alijs cauſa hic
caloris quare ⁊ veriſſimū ꝙ poſterioribꝰ eſt cauſa ut ſint
vera. ex quo manifeſte apparet ſm eum ꝙ eſt dare aliqđ
veriſſimū quod poſterioribꝰ eſt cauſa ut ſint vera. Et cō-
mentator exponēs dicit ſic: Declaratū eſt in ſcientia na-
turali ꝙ illa cā eſt magis digna ⁊ in eſſentia ⁊ in veritate
q̃ alia entia. oīa enim alia entia nō acquirūt eſſe ⁊ verita-
tem niſi ab illa cā. et ideo illa cā eſt ſimplicit̃ vnū per ſe et
verū per ſe.⁊ oīa alia entia habēt eſſe ⁊ veritatē eius. Ex q̇
manifeſte apparet ſm eum ꝙ oīa alia entia a ꝓmo acqui-
runt eſſe ⁊ veritatē a primo. acquirere aūt eſſe ab alio nō
cōuenit niſi habenti cām efficientē. Idem etiā Cōmenta
tor dicit.7°.methaph̄.in digreſſione cōtra Auicē.qui po
ſuit datorem formarū ſic: Impoſſibile eſt ut intelligētie
ſeparate dent aliquā formā intelligentiaꝝ mixtarū. quia
virtutes intellectuales nō ſunt apud eum mixte in ma-
teria.vnde neceſſe eſt ut id qđ eſt nō mixtū generet quo-
quo mō a nō mixto cum materia:quemadmodū neceſſe
eſt ut oē mixtū cū mā generet̃ a mixto cū mā. Preterea
pħs loquēs de potētia ⁊ actu.ix.metaph̄.dic̃ ꝙ ꝓmū intē

dit determinare de potentia que dicitur quidez maxime
ꝓprie:nõ tamen vtilis eſt ad qꝺ volum⁹ nũc. in plus enĩ
eſt potentia:ꝛ actus coꝝ que dicunť ſolũ ſm motũ. ſꝫ cũ
dixerim⁹ de hac in determinatõib⁹ de actu oſtendem⁹ et
de alijs. Ex quo aperte apparet ſm ariſ. ꝙ potẽtia ſe hꝫ in
plus ꝙ̃ motus ꝓprie dictus. ſed potẽtia dr̃ ſm quã aliq̇d
dr̃ poſſe agere vel pati. ergo agẽ vł ꝓducere in plus ſe ha
bẽt ꝙ̃ mouere vel per motũ creare. Et in eodẽ. 9. dicit qm̃
aũt de potẽtia que eſt ſm motũ dcm̃ eſt de actu detminne
mus q̇d eſt ꝛ quale quid. eteni poſſibile ſilr̃ manifeſtũ erit
diuidentib⁹:q2 nõ ſolũ dicim⁹ h̓ poſſibile qꝺ aptũ natuꝫ
eſt mouẽ aliud:vel moueri ab alio. aut ſimplr̃ aut modo
quodã. ſed ꝛ aliter:quapropter querẽtes de his ſupuenie
mus. Ex quo apparet ſm eũ ꝙ potẽtia ꝛ poſſibile nõ ſolũ
nata ſunt inueniri in motore ꝛ in mobili:ſed etiã in alijs
ꝛ ſic idem qꝺ pus. Item. 12. eiuſdem dicit ꝙ motuſ eter
nus requirit motorẽ actu ab eterno. ſed mouẽs eſt cã effe
ctiua motus. ergo motus etern⁹ habet cãm effectiuã ſm
eum. Sed ad h̓ ipſi reſpondẽt dicentes ꝙ lꝫ habeat cãm
mouentẽ:nõ tamẽ cãm efficientẽ:quia in plus eſt mouẽs
ꝙ̃ efficiẽs:quia cã efficiens eſt mouẽs:ꝛ nõ ecõuerſo. Sꝫ
iſta reſponſio nõ valet:quia mouẽs:aut eſt aliqua cã mo
tus aut nulla. ſi dicať ꝙ nulla h̓ eſt abſurduꝫ. ſi eſt cã: que
ro in quo genere cauſe:ꝛ nõ põt fingi ꝙ in alio gnẽ cãe ꝙ̃ i
genere cauſe efficientis. vt pꝫ diſcurrenti per omnia gnã
cauſarũ. Ad h̓ ipſi dicũt ꝙ lꝫ ſit mouens:nõ tamẽ dr̃ effi
ciens niſi ſic moueat ex tempore:quia ph̓s dicit ꝙ cauſa
efficiens eſt vnde pncipiũ motus. ſolũ ergo ſm eum cau
ſa efficiens motus dicit:que eſt pncipiũ motus ex tẽpo
re:qꝺ non habet locũ in ꝓpoſito. Sed iſti decipiunt per
equiuocationẽ pncipij:quia ibi nõ accipit ph̓s pncipium
motus ꝓ pncipio duratiõis:ſed ꝓ pncipio effectiuo. ꝛ h̓
oſtendo:quia ſicut mouẽs per vnũ diem ſe habet ad mo
tũ vnius diei:ita mouẽs ab eterno ſe habet ad motũ eter
nũ. ſed mouens per vnũ diem eſt cauſa effectiua mot⁹ ex
hoc ꝙ mouẽs eſt. ergo cauſa effectiua motus eterni ẽ mo
uens ab eterno:ex eo ſolũ ꝙ mouẽs eſt. ergo ꝛc. Qꝺ autẽ
ipſi dicũt:mouens eſt in plus ꝙ̃ cauſa efficiẽs:quia finis
mouet:qui tamẽ nõ eſt cã efficiẽs cum ab ea diſtinguať ſi
cut aliud genus cauſe. Nõ valet:q2 ſicut finis mouet me
taphice vt quidã dicunt:nõ ſufficit ad eſſe rei niſi vlteri⁹
ponať mouens verũ. ſi autem finiſ moueat effectiue vt q̇
dam alij dicũt reſpectu voluntatis que nata eſt reduci ad
actũ volendi: adhuc pter h̓ oportet ponere cauſalitatẽ ef
fectiuã cũ fine. Preterea motus etern⁹ aut habet cãlita
tẽ finalẽ tm̃:aut nõ. ſi hꝫ cãm finalẽ tm̃ ſine efficiẽte poteſt
manere in eſſe ſuo quantũ ad id qꝺ eſt ablata cauſa finali
q̇a ſm eos illud qꝺ habet cãm finalẽ ſine efficiente: nõ de
pendet a cauſa finali:niſi quantũ ad h̓ quod eſt habere or
dinẽ ad aliquid nobilius ſe. non autem ad id quod eſt. vn
de ſm eoſ ablata cauſa finali maneret quantũ ad id quod
eſt:lꝫ non maneat quantũ ad ordinẽ quẽ habet ad aliquid
nobilius ſe. ꝛ ſic motus nõ depẽdet ſm eos a motore q̃n
tum ad id quod eſt:quod eſt abſurdum. Item ph̓us. 12°
metaphy. poſtq̃ oſtendit ꝙ entia habent connexioneꝫ ad
inuicẽ dicit concludẽs vniuerſum eſſe ordinatũ ad vnuꝫ
pncipẽ: dicẽs: vnus ergo princeps:ſed eſſe pncipem im
portat cauſalitatẽ effectiuã reſpectu eorũ quoruꝫ dicitur
princeps. ergo ꝛc. Ad hoc ipſi dicunt ꝙ non oportꝫ po
nere efficientiã in pncipe reſpectu ſubditoruꝫ:niſi quan
do ſunt negligẽtes ꝙ non habet locum in propoſito: ſed
hoc eſt deriſoriũ:quia aliqua bene agere ꝛ ſine negligẽtia
agere nõ importat habitudinẽ ſic agẽtiũ ad aliquem vt ad
pncipẽ. ſi h̓ fiunt vel eo agente. ſed ſm te intelligẽtie agũt
deo nihil agente vel imperante. ergo ꝛc. Item aut intel
ligentie agunt illud quod agunt intendentes deum vt vl
timũ finẽ:aut non. ſi non:ergo aliquid aliud a deo habẽt
pro fine. ꝛ per conſequens non ordinanť ad deuꝫ ſicut ad
vltimũ finem. ſi ſic:ergo primũ ꝛ per ſe obiectũ earum eſt
de⁹. ſicut ſũme ab eis deſideratũ ꝛ amatũ. Sed ois amor
hñs ꝓ p° ꝛ p ſe obo aliq̇d realiť differẽs a ſe dependet ab il
lo quantũ ad illud qꝺ eſt alioquin amor ꝙ̃tũ ad illꝺ qꝺ eſt
poſſet eẽ ſine pmo ꝛ p ſe obo:qꝺ eſt incõueniẽs. Item 4°
phicoꝝ ꝯ empedoclẽ dicentẽ:ꝙ lite durante omnia ſegre

gabanť ꝛ amicitia durante oia congregabanť:ꝛ ꝙ in tem
poribus medijs erat quies:ꝛ ꝙ iſta fiebat equalibus tem
porib⁹:dicit ph̓us ꝙ nõ ſufficit h̓ dicere:ſed oportet cau
ſam hui⁹ reddere. ſed q2 ipſe dicebat ꝙ nõ erat cã redden
da ſemp entiũ. dicit Ariſ. ꝙ nõ bene dicebat in hoc. quia
lꝫ hoc verũ ſit in quibuſdã:non tm̃ verum eſt de omnib⁹.
q2 nihil ꝓhibet aliquoꝝ neceſſarioꝝ ꝛ ſemp entiũ eſſe cau
ſam aliquã. Illud aũt qꝺ ipſi dicunt ad hoc. ſ. ꝙ loquiť
de intellectu ꝛ cã cognoſcendi:ꝛ de neceſſitate ꝓpoſitio
num:quarũ vna eſt cã cognoſcendi alterũ: nihil valet ꝓ
pter duo. Primo. q2 non ſolũ loquiť ibi de neceſſarijs
quoꝝ neceſſitas põt ꝓuenire ex neceſſitate ꝓpoſitionũ:
uel ex neceſſitate rerũ. ſed loquiť ibi de ſemp entibus. d.
ꝙ aliquoꝝ ſemp entiũ nihil ꝓhibet aliquã eſſe cãm. vn
de dicit ſic: Ipſius aũt ſemp voluit pncipiũ querere. in
quo rephendit eũ. Secũdo. q2 certũ eſt ꝙ loquimur ibi
de cã in eſſe reali. nam querit ibi ab ipſo cãm quare ami
citia qñq3 congregabat ꝛ lis qñq3 ſegregabat ꝛ qñq3 erat
quies. Item in eodẽ vbi dicit ꝙ oportet ponere motum
ſempiternũ. qꝺ probat p hoc: ꝙ oportet dare cãm aliquã
ſempiterne generatiõis ſiue ſempiterne ſucceſſionis in
gnãtione. quare. ſ. quedã generanť ꝛ quedã corrumpunť.
ꝛ dicit ꝙ impoſſibile eſt aliqꝺ vnũ generabiliũ ꝛ corrupti
biliũ eſſe cãm huius. q2 tale nõ eſt ſemp nec oia. quia tũc
aliquis effect⁹ dependeret ab infinitis cauſis:qꝺ eſt incõ
ueniens. Et ex hoc vlterius ꝯcludit ꝙ oportet ponere ali
quam cãm vnã extra oia alia generabilia ꝛ corruptibilia:
que ſit cã ſempiterne generatiõis eoꝝ. Ex hinc etiã cõ
cordat qꝺ dicit in. xij. methaph̓. dicit ipſe: Propť q̇d erit
ſemp generatio ꝛ que eſt cã generatiõis nullus dicit. ex q̇
apparet ſm eũ ꝙ ſempiťna gnãtio ſm totã ſuã ſempiťni
tatem habent cãm effectiuã. Ad pmũ ergo qꝺ adducũt
alij in oppoſitũ dicendũ ꝙ minor eſt falſa. ꝛ ad ꝓbationẽ
dicendũ eſt ꝙ verũ eſt ꝙ oẽ generabile eſt corruptibile. ſꝫ
ꝯñtia que adiungiť eſt falſa:qñ dicit: ergo per ꝯñs omne
qꝺ habet cãm efficientẽ:q2 nõ omne qꝺ fit fit p generatio
nem:ſed oportet aliq̇d ponere nõ factũ per generationẽ:
ſed per creationẽ. ꝛ hoc al's efficaciter ꝓbaui: quã ꝓbatio
nem nũc breuiter repeto. Quia oẽ qꝺ fit:aut eſt omnino
ſimplex:aut cõpoſitũ. Si fit omnino ſimplex:nõ fit ex ali
quo pſuppoſito. q2 aliter nõ eſſet omnino ſimplex: ut pa
tet de ſe. Si aũt ſit cõpoſitũ ex materia ꝛ forma: oportet
etiã ponere ꝙ habeat cãm efficientem ꝙ̃tum ad vtrũq3.
ꝙ̃tum ad formã planũ eſt:ꝛ ꝙ̃tum ad materiã oportꝫ hoc
cõcedere. q2 ſi nõ. aut erit per ſe ꝛ de ſe neceſſe eſſe. qꝺ nõ
eſt verũ:cum ſoli deo cõueniat. aut eſt poſſibile eſſe ꝛ nõ
eſſe: ꝛ per ꝯñs oportet ꝙ habeat cãm effectiuã. aut hoc ẽ
q2 habeat neceſſitatẽ eſſendi ſed p aliud: ꝛ per ꝯñs habeat
cãm per quã eſt:ꝛ oẽ tale habet cãm efficiẽtẽ. quia ſubtra
ctio illi⁹ eſt ſibi cã nõ eſſendi:ꝛ per ꝯñs habet pus nõ eſſe
ꝙ̃ eſſe ordine nature. Ad ſecundũ dicendũ ꝙ aliq̇d põt
dici articulus fidei dupliciť. Uno mõ q2 ſola fide teneť.
ꝛ iſto mõ mũdũ creatũ ex tempe eſt articulus fidei. Alio
mõ non q2 nõ poſſit aliter ꝙ̃ per fidẽ attingi. ſed q2 ille q̇
nõ põt per rõnem attingere ad hoc:teneť illud ex fide cre
dere. Iſto mõ mundũ eſſe creatũ a deo abſolute eſt arti
culus fidei. q2 quilibet teneť credere mundũ eſſe creatũ
a deo. nõ eſt aũt articulus fidei pmo mõ. q2 hoc. ſ. mũdũ
eſſe creatũ a deo ſiue ex tempe ſiue ab eterno põt efficaci
rõne ꝓbari. Ad illud aũt quod cõtra h̓ obijciť dicendũ
ꝙ lꝫ nõ ponať in ſymbolo deũ de nouo eſſe creatorẽ celi
ꝛ terre: tm̃ hoc intelligiť. Unde ꝛ hoc in pncipio Geneſis
exprimiť: vbi dicit: In pncipio creauit deus celũ ꝛ terrã.
qꝺ oportet ad lrãm intelligi de pncipio durationis: ſiue
ſint alij ſenſus ſiue nõ. ꝛ hoc ꝓbo. q2 aut fide tenem⁹ deũ
eſſe creatorẽ celi ꝛ terre ex tpe: aut nõ. Si nõ. ergo nõ eſt
ꝯtra fidẽ ponere mundũ eſſe creatũ ab eterno: qꝺ falſum
eſt ꝛ hereticũ. Si ſic. ergo fide tenem⁹ deũ eſſe creatorem
ex tpe: ꝛ p ꝯñs oportet ponẽ ꝙ ex ſymbolo aut ex alia ſcp
tura hic accipiať. Uñ ꝙ ipſi dicũt poſtea exponentes il
lud dictũ in pncipio. i. in filio: aut in pncipio. i. in princi
pio duratiõis uel tpis. ꝛ p ꝯñs illi q̇ inferũt alterũ ſenſũ:
decipiunť ſm fallaciã equiuocatiõis: falſum dicũt. q2 ſic
inferre non eſt decipi per equiuocationem. Ad aliam

qñ dicunt in maiori: ꝙ nõ eſt probabile ꝙ Ariſ. ſenſerit
oppoſitū eius ꝙ efficaci rõne ꝓbari põt: ⁊ ſupponit eam
tanꝗ̄ verā: dico ꝙ nõ videt̄ mihi vera. ſed ecõuerſo vide
tur mihi falſa: quia nec eſt incõueniēs aliquā inuenire ve
ritatē per inueſtigationē naturalē vbi deficit ariſ. quia lꝫ
ariſtoteles inter omnes qui locuti ſunt per ingeniū natu
rale plura bona ⁊ vera dicat. in mult(is) tamen manifeſte de
ficit. ſm illos etiā qui ſuſtinēt eum: que cauſa breuitatis
ponē omitto. nihil eñi ꝓhibet aliquē minoris ingenij dā
tem ſe totaliter vni materie inuenire in ea aliquā verita-
tem quā nõ inuenit alius maioris ingenij qui ſe occupa-
uit in diuerſis materijs. Quando aūt dicūt ī miori ꝙ ari-
ſtotel. hꝫ ſenſit. ſ. ꝙ nullū ſempiternū habeat cauſam effi-
cientē dico ꝙ falſum eſt. Ad p̄mā igit̄ auctoritatē quaꝫ
inducunt de 2. metaph. dicendū ꝙ vel illud verbū intel
ligendū eſt cum reduplicatione vt ſit ſenſus ꝙ non habe
ant cauſam inquantū talia: ſed ſunt cauſa alijs. nõ eſt aūt
intelligendū ſimplr̄: ita ꝙ ſint plura p̄ncipia ſemꝑ exiſten
tium: quorū nullū habeat cauſam aliquā. vel eſt intelligē
dū ſic ꝙ ibi plurale accipiat̄ ꝓ ſingulari: ſicut quandoqꝫ il
lud qḋ vni ſoli ꝯuenit accipiat̄ cum ſigno diſtributiuo: vt
ſi diceret omnis cauſa p̄ma eſt talis ꝯditionis: quia nihil
habet ante ſe. ⁊ ſic etiā intelligit̄ qñ dr̄ ꝙ p̄ncipia ſemꝑ ex
iſtentiū. i. illud cui ꝯpetit eſſe p̄ncipiū ſemꝑ exiſtentium.
Qḋ ſic debeat itelligi: ꝓbo arguēdo ꝯ̄ eos ex eadeꝫ auctē:
q: aut ipſi intelligūt eandē auctēꝫ de p̄ncipijs cognoſcen
di q̄ ſunt ꝓpōnes. aut de p̄ncipijs in exn̄do. ſi p̄mo° nihil
ad ꝓpoſitū: q: q̄rimꝰ de p̄ncipijs in eēndo. Si ſcḋo°. qñ dr̄
ꝙ pl̄a p̄ncipia ſunt ſemꝑ exn̄tiū: q. ſ. p̄ncipia nõ hn̄t cām:
ſed ipſa ſunt alijs cā. aut intelligit̄ de cā efficiente: aut de
cā finali. ſi de efficiente. g° aliq̄ ſꝑ exn̄tia hn̄t cām efficiētē
ſm phm: qḋ eſt ꝯ̄ eos. ſi de cā finali. g° ſunt pl̄a q̄ non hn̄t
cām finalē: qḋ ſimplr̄ eſt ꝯ̄ eos: q: ipſi ponūt oīa alia a prio
ordinari ad vnum finem. ⁊ ſic impoſſibile eſt ꝙ ipſi expo-
nant auctoritatem: niſi altero duorum modorum quibꝰ
ego expono. Ad ſecundā auctoritatem. ſ. de 7. metap.
⁊ p̄mo phiſicoruꝫ. ſ. ꝙ ex nihilo nihil fit: ⁊ omne quod fit:
fit ex aliquo. Dicendum ꝙ philoſophus intelligit ꝙ de
fieri quod eſt per tranſmutationē ſiue ꝑ generationē: nõ
aūt oē fieri eſt tale etiā ſm eum. ⁊ ſic expſſe ponit cõmen.
in de ſubſtātia orbis. Ad tertiā auctēm dicendū ꝙ da-
to ꝙ ariſ. nõ poſuiſſꝫ expreſſe cauſalitatē effectiuā. 12. me
taphꝫ. in p̄ma intelligētia reſpectu aliaꝝ. nõ tamen ex hoc
ſequit̄ ꝙ ipſe ſenſerit oppoſitū eius: qḋ ego teneo. ſ. ꝙ p̄-
mū habeat cauſalitatē reſpectu aliarū intelligentiarū. ſed
ſequit̄ ꝙ nõ expreſſerit intentionē ſuā in ꝓpoſito. ſ. de il
la cauſalitate effectiua. 2. dico ꝙ minor rõnis falſa eſt
ad hoc ꝓbandū: ⁊ ad ꝓbationē dicendū: ꝙ maior eſt falſa:
quia nõ ſolū ponit phs differentiā inter magis ⁊ minus
nobile. imo ponit differentiā inter eas que eſt inter p̄nci
pē ⁊ ea quibus p̄ncipat̄. hoc aūt importat cauſalitatē effe-
ctiuā vt deductū eſt. Ad quartū dicendū ariſ. accipit fi
eri duplr̄. vno modo ꝓ eo qḋ accipit eſſe ab alio cum no-
uitate eſſendi. ⁊ iſto modo nec motus eternus: nec aliqḋ
eternū põt dici fieri: quia habere eſſe ab alio cum nouita
te eſſendi ⁊ eſſe eternū ꝯtradicūt. Alio modo accipit phs
fieri ꝓ eo qḋ eſt habere eſſe ab alio effectiue: nõ intelligē-
do nouitatē eſſendi. ⁊ iſto modo certū eſt ꝙ ip̄e ponit mo
tum eternū habē cauſam efficientē. vnde ipſe ꝓbat ibidē
ꝙ intelligentie ſemꝑ actu mouēt ab eterno: q: ſemꝑ mo-
tus eſt ab eterno. motus aūt nõ eſt niſi ab aliquo mouen
te. mouens aūt eſt cauſa effectiua motus niſi apud igno-
rantē ꝓpriā vocem: quia mouere eſt agere ſiue efficere.
Ad quintū dicendū ꝙ ꝓceſſus ariſ. ſtat in hoc ꝙ impoſſi
bile eſt dare p̄mā motionē vel mutationē anteꝗ̄ nl̄la alia
⁊ ꝑ ꝯſequēs motus eſt eternꝰ: quia ad hoc ꝙ incipet mo-
tus de nouo oportet aliquā mutationē p̄cedere in mouē
te vel in mobili. vnde etiā ſi aliqua creatio fieret de nouo
ſm eum nõ poſſet hoc fieri ſine aliqua mutatiōe facta de
nouo in creante ꝑ quā nunc crearet ⁊ non p̄us: ita ꝙ ſm
ip̄m quod fit a tali agente ꝑ creationē nõ fit de nouo: ſed
ab eterno ⁊ neceſſario: ſicut ſi lumen eſſet ſubſiſtēs ⁊ ema
naret a ſole ab eterno. ⁊ talem factionem celi eſſe de intē
tione ariſtotelis: dicit expreſſe cõmentator in de ſubſtan
tia orbis. vbi dicit: ꝙ celum habet cauſam efficientem.
⁊ ꝙ dicunt quidā ꝙ ibi accipit efficiens ꝓ fine: multū eſt
ridiculoſum ⁊ cõtra mentē ipſius. q: ipſe dicit ꝙ finis ſi-
gnificat efficiens ſignificatiōe neceſſaria. Tunc quero:
vtrū accipiat̄ ibi efficiens ꝓ cā efficiente diſtincta ꝯtra fi-
nem: aut nõ. ſi ſic: habet̄ propoſitū. ſi nõ: tūc faceret viliſſi
mā petitionē principij. q: erit idem ac ſi diceret ꝙ ad finē
ſequit̄ finis: ⁊ ſi finis eſt finis eſt. qḋ eſt incõueniēs. vnde
Cõmentator diſtinguit ibidē de duplici agente: et dicit:
ꝙ quoddā eſt agens qḋ precedit tempe ſuū effectū. ſicut ē
de quocūqꝫ agente ꝑticulari qḋ agit ꝑ tranſmutationē et
motū: cuiꝰ actio eſt cāre eſſe cum nouitate eſſendi. Ali-
ud eſt agens qḋ nõ precedit ſuū effectū tempe. imo ſimul
eſt duratione cū ipſo. et loquēdo de tali agēte dicit Ariſ.
ſenſiſſe celū habere cām efficiētē. Qñ ergo dicit Cõmen-
tator ꝙ nullū eternū fit uel habet cām efficientē: intelli-
git de fieri ⁊ effectu que ſunt poſteriora tempe cā efficiēte
⁊ de fieri qḋ eſt cum nouitate eſſendi. nõ aūt intellexit de
fieri ⁊ effectu que ſimul duratiōe ſunt cum cā. Et iſto mõ
põt reſponderi ad oēs auctēs Cõmentatoris. ⁊ ſic rn̄ſum
eſt ad obiectiōes que ſiūt cõtra illud qḋ dicit. ſ. ꝙ p̄dicta
ꝯcluſio nõ põt efficaci rõne ꝓbari ſiue demõſtrari. Nūc
p̄o ponende ſunt rn̄ſiones date ad ꝓbationes quibꝰ pro
habat̄. Ad maiorē aūt ꝓbationē principalis rõnis qua
dicit̄ ꝙ oē qḋ ſibi derelictū eſt nõ ens ⁊c̄. dicūt ꝙ verū eſt
de derelicto ſibi a cā agente et cõſeruante libere totū eſſe
rei. non aūt habet veritatē de derelicto ſibi ab alio: ad qḋ
ip̄m derelictū habet cõnexionē ſine tali cauſalitate. ſicut
dicunt materia derelicta a forma caderet in non eſſe. ⁊ tñ
forma nõ eſt cā efficiens mãe. Idem dicūt de ſubiecto re-
ſpectu ꝓprie paſſionis. ⁊ ſimilit̄ dicūt de relatiuis. Mo-
do dicūt ꝙ nõ põt ꝓbari ꝙ intelligētia aliqua ſic ſe habe-
at ad cām primā ut ad cām ꝯſeruantē. ⁊ per ꝯn̄s nec ſe ha
bet ut illud qḋ natū eſt derelinqui a cā ꝯſeruāte. q: ut di-
cit Ariſ. 12. methaphꝫ. quelibet intelligētia eſt ꝑ ſe neceſ-
ſe eſſe. q: quelibet eſt ingenerabilis ⁊ incorruptibilis: ut
ibi dicit. Ad ꝓbationē minoris p̄ncipalis rõnis cū di-
cit: ꝙ illud qḋ habet nõ eſſe p̄us natura ꝗ̄ eſſe habet cām
efficientē: dicunt ꝙ verū eſt ſi habet nõ eſſe ante eſſe non
poſito aliquo impoſſibili. ſed ſi habet nõ eſſe aū eſſe: po-
ſito aliquo impoſſibili nõ oportet ꝙ habeat cām efficiētē.
Sic aūt eſt de eo qḋ ponit̄ derelictū ab eo ꝙ nõ põt eē ſi-
ne ipſo cum quo habet cõnexionē neceſſariā. Dico ꝙ re-
ſponſio quā dant ad maiorē deficit in tribꝰ. Primo in
hoc ꝙ ꝓpoſitio ipſa reſtringit̄ ad cauſam efficientē libere
agentē. q: idem ſequit̄ de cā agente neceſſario ⁊ neceſſa-
rio ente. quia illud qḋ ex ſua derelictione a cā agente ſiue
agat libere ſiue agat neceſſario: cadit in nõ eſſe: habet cau
ſam efficientē. quare: q: omne derelictū a cā efficiente ha
bet cām efficientē: alioquin nõ poſſet derelinqui a cā ef-
ficiente. vnde ita verū eſt de lumine ꝙ habet cām neceſ-
ſariā. ſ. ſolem ꝙ habet cām efficientē: ſicut de ſcampno ꝙ
habet cām libere agentē. ita verū eſt ꝙ lumen de ſua dere
lictiōe a ſole decideret in nõ eſſe: ſicut ſi ſol libere ageret.
vnde ita verū eſt ꝙ lumen habet cām efficientē. ſ. ſolem:
lꝫ neceſſario agat: ſicut ſcampnū habet cām efficiētē que
libere agit. Secūdo deficit in hoc ꝙ ꝓpoſitio predicta
reſtringit̄ ad cām totius eſſe. q: idem eſt de eo qḋ eſt cau
ſa totius ꝗ̄tum ad aliquā partē. ſicut de ſole qui eſt cauſa
lucidi ꝗ̄tum ad lumen: nõ aūt ꝗ̄tum ad totum. q: nõ eſt
cauſa ꝗ̄tum ad ſubſtantiā ſaltem ꝗ̄tum ad partē ſubiecti
que eſt materia. Tertio deficit in hoc ꝙ negat ꝙ nõ eſt
verum vniuerſalit̄. ſ. ꝙ dependens a quacūqꝫ cā depen-
deat neceſſario a cā efficiēte. hoc enim eſt neceſſariū. ſ. ꝙ
oē dependens a quacūqꝫ cā dependeat neceſſario a cau-
ſa efficiente. quia oē dependens ab alio ſubtractio illius
eſt ſibi cauſa nõ eſſendi: ⁊ per ꝯſequens poſitio illiꝰ eſt ſi-
bi cauſa eſſendi: ⁊ vlteriꝰ habet p̄us nõ eſſe ꝗ̄ eſſe ordine
nature: et oē tale neceſſario requirit oē illud ꝑ quod itur
de nõ eſſe ad eſſe. ⁊ per ꝯſequens habet cām efficientem.
Exemplū aūt quod addūt de materia ⁊ forma ⁊ ſubiecto
⁊ de paſſione: eſt cõtra eos. quia ipſi dicūt ꝙ quando di-
citur: omne quod ſibi derelictū eſt non ens ⁊c̄. nõ habet
veritatem de connexo ſiue dependentia et cauſalitate:

ſicut patet in predictis exemplis ſm eos: quia certuꝫ eſt ꝙ materia dependet a forma ⁊ ecõuerſo. ambo etiã a tertio: alioqñ quodlibet eoꝝ eſſet per ſe nec̃e eſſe: qđ eſt falſum: ⁊ ꝓcipue de mãli nõ habet cauſam efficientẽ. ſicut ipſi ponũt ariſtotelẽ ſenſiſſe. de forma aũt dicunt manifeſtaꝫ abſurditatẽ: quia forma independẽs a materia nata ẽ per ſe ſubſiſtere qđ falſuꝫ eſt de formis materialibꝰ de quibꝰ nũc loq̃mur. Et ideo manifeſte falſuꝫ eſt materiã ⁊ formã habere ↄnexionẽ ſine dependentia. Siliter de ſubiecto ⁊ paſſione dicũt manifeſtũ falſuꝫ: q: planũ eſt ꝙ paſſio dependet a ſubiecto ⁊ nõ ecõuerſo. certũ eſt eni ꝙ enſ nõ dependẽs a ſubiecto eſt ſubſtantia. paſſio aũt eſt de genẽ accidentis. Qđ ſi dicatᷣ ꝙ paſſio nõ differt realiť a ſubſtãtia tunc nihil ad ꝓpoſitũ: quia tũc nõ eſt ibi cõnexio: ſed idẽptitas. hic aũt loq̃mur de diuerſis realiť quoꝝ vnũ depẽdet ab alio: quia idem a ſeipſo nõ dependet. Qđ aũt dicũt de relatiuis nõ valet: quia hic loq̃mur de eo qđ dependet ab alio quantũ ad id quod ipm ſit quale eſt omne habens cãm quãcunqꝫ. nõ aũt de eo ꝙ id qđ ẽ ſit alicuiꝰ cuiuſmõi ſunt relatiua. relatiua eni ſunt ſil' natura. nec attendiť intereа dependẽtia ꝓprie dicta: ſed coexigentia. vnde quando dicit ꝙ id qđ ſibi derelictũ habet cãm efficientẽ: intelligiť de eo qđ derelinquiť ab eo a quo dependet: cuiꝰ derelictio eſt ſibi cauſa nõ eſſendi: ſicut ſubtracto ſubo non ſolũ paſſio nõ eſſet alicuius: ſed etiã nõ eſſet in ſe. Rᵒ. et quã dant ad maiorẽ ꝑncipalis rõnis nulla eſt: qñ dicũt ꝙ illud cui ↄpetit ordine nãe ꝑus nõ ẽẽ añꝙ̃ ẽẽ req̃rit oẽ illđ ꝑ qđ itur de nõ ẽẽ ad ẽẽ: q: h̃ hꝫ veritatẽ đ eo cui ↄuenit nõ eſſe ꝑus ꝙ̃ eſſe ordine nãe poſito aliquo poſſibili. nõ aũt de eo cui cõuenit ordine nature ꝑus nõ eſſe ꝙ̃ eſſe poſito aliquo impoſſibili. Mõ aũt ſic eſt in ꝓpoſito vt dicũt ſꝫ ariſ. quia ſubtracto deo bene deſineret celuꝫ eſſe ⁊ intelligentie inferiores: ſed ſubtrahi deũ vel nõ eſſe eſt impoſſibile: quia iſta reſponſio continet falſitatẽ. q: poſita eni cã nec̃ia ⁊ nec̃io agente: ſicut ſe habet intelligẽtia mouendo celũ ſm phm. nõ minꝰ eſt verũ: quia poſito hoc impoſſibili qđ eſt intelligentiã nõ mouere celũ: vel nõ eſſe. ita bene ſequereť motũ nõ eſſe: ⁊ habere nõ eſſe anteꝙ̃ eſſe ordine nature: ⁊ habere cãm efficientẽ: ſicut ſi ageret ↄtingẽter. Unde etiã ſimilẽ modũ ꝓcedendi hꝫ ariſ. 2ᵒ matcph ⁊ in 8ᵒ. phicoꝝ. ꝓbando ꝑmã cãm effectiuã eſſe ꝑmũ mouens. cuius rõ eſt talis: ablato ꝑmo motore: tolliť omnis motus: quia ꝑmũ eſt cã omniũ alioꝝ: ſed motus ẽ vt apparet ad ſenſuꝫ. ergo oportet ponẽ ꝑmũ motorẽ. certũ autem eſt ꝙ in hoc ꝙ ariſ. accipit nullũ motũ eſſe ablato motore ꝑmo ſupponit impoſſibile. ſ. ꝑmũ motorẽ nõ eſſe. et tamen hoc nõ obſtante reputat ſe ꝓbare ↄcluſionẽ intentam. In. 7ᵒ. etiã phicoꝝ volens ꝓbare ꝙ omne qđ mouetur: ab alio moueť. ꝓbat per hoc q: cuius motꝰ ceſſat ad quietẽ alterius moueť ab alio: quia eius motus depẽdet ab alio. ſed omne qđ moueť eſt huiuſmodi: quod ſic ꝓbat quia omne qđ moueť eſt diuiſibile in ꝑtes. motus auteꝫ totius ceſſat ad quietẽ partis: ꝙ̃tũ ad hoc ſaltẽ inquantũ totũ nõ eſt ꝑmo ⁊ per ſe motum. Ecce h̃ ariſ. ꝓbat ꝙ omne qđ moueť: moueť ab alio ſuppoſito ꝙ pars mouentis ſeipm: ⁊ cui competit ꝑmo ⁊ ꝑ ſe moueri: quieſcat. quod ẽ impoſſibile. Item notandũ ꝙ motus totius dependet ex motu partiũ ſicut totũ dependet ex partibꝰ. ⁊ tamẽ dependentia totius a partibus nõ eſt dependẽtia effectiua. nihilominꝰ ariſ. concludit ex hoc: omne quod moueť dependere ab aliquo motore effectiue. ſed nõ eſſet veruꝫ niſi omne dependẽs a quacũqꝫ cauſa requireret cãm efficientem: lꝫ nõ omnis dependẽtia ſit cauſe efficientis. Dicẽdũ ergo ꝙ vbi arguiť ex ypotheſi falſa nõ arguiť ex falſo qđ ſupponiť. ſed ex cõditionali que quidẽ ↄditionalis eſt vera ꝙ̃tũcũqꝫ cathegorice ſint falſe. vñ ſi argueret ſic: ſi ſol ſubtraheret nõ ẽẽt lumẽ in aere. ſꝫ h̃ nõ ẽẽt niſi vnũ depẽderet ab alio: vel niſi ẽẽt aliqua cõnexio inter ea. gᵒ aliqua ↄnexio eſt inter ea. iſta ↄcluſio nõ ↄcludiť ex falſo qđ ẽ ſolẽ ſubtrahi: q: ſm ariſ. h̃ eſt ſimpl'r impoſſibile. ſed ex iſta conditionali vera ſi ſol ſubtraheretur: lumen deſineret: Quando ergo dicitur ꝙ illud quod eſt non ens ordine nature prius ꝙ̃ ens ⁊c. qđ eſt veꝝ de eo qđ ẽ nõ ens ⁊c. poſito poſſibili ⁊ nõ de alio: falſũ ẽ. imo ita bñ ſeqᷓť poſito impoſſibili ſicᷓ poſito poſſibili: dũ tñ ↄditõal' eſt vᷓa. nũc aũt ſic eſt in ꝓpoſito: nam ſi iſta cõditionalis ſit vera. ſ. ꝙ ſi aliquid dependet ab alio ꝑ ſe ꝙ̃tum eſt de ſe ꝑus ordine nature conuenit ſibi nõ eſſe ꝙ̃ eſſe. q: ſua derelictio ab alio eſſet ſibi cã nõ eſſendi. ⁊ ſimiliť iſta cõditionalis ſequens eſt vera. ſi eſt nõ ens: anteꝙ̃ ens ordine nature reqᷓrit oẽ illud per qđ itur de nõ eſſe ad eſſe. Et ex iſtis cõditionalibus veris ↄcludiť iſta cõcluſio vera: ꝙ requirit cãm efficientem quãtũcũqꝫ cathegorice ſint falſe. vnde videť iſta rñſio ꝓcedere ex ignorantia logice. q: ſ. neſciunt diſtinguere inter virtutẽ cathegoricarũ ⁊ conditionaliũ. q: veritas ꝓpoſitionis cõditionalis ſtat cum falſitate cathegoricaꝝ ⁊ impoſſibilitate eaꝝ. vñ ita eſt vera iſta: ſi ſol eſt hõ ſolum eſt aĩal. ſicut iſta: ſi ſol eſt corpus luminoſum ſol illuminat: ⁊ tñ cathegorice ꝑme ſũt impoſſibiles: cathegorice ſecũde vere. Qđ aũt dicunt ꝙ id qđ eſt nõ ens ꝑus ordine nature ꝙ̃ ens: ſuppoſito quodã poſſibili habet cãm efficientẽ in hoc ꝙ põt eſſe ⁊ nõ eſſe: nihil valet. quia eſſe poſſibile eſſe ⁊ nõ eſſe nõ eſt ratio requirẽdi cãm efficientem abſolute: ſed eſt ſignũ ꝙ habeat cãm cõtingenť agentem. qñ aũt eſt a cã neceſſario ente ⁊ neceſſario agente: ſicut nõ põt cã nõ eſſe ⁊ nõ agere. ita nõ põt effectus nõ ẽẽ. ⁊ iõ nõ oportet ꝙ effectus cãe agentis ſemꝑ ſit poſſibilis eſſe ⁊ nõ eſſe: niſi ſolũ effectꝰ cãe agẽtis cõtingẽtis ⁊ poſſibilis agere ⁊ nõ agere. Ad ꝓbationẽ minoris qñ dicit: ꝙ oẽ dependens ab alio ſibi derelictũ eſt nõ ens: dicunt ꝙ verũ eſt ꝙ̃tum ad id ſm qđ dependet. nũc aũt ita eſt ꝙ effectus cãe finalis nõ depẽdet a cã finali ꝙ̃tum ad id qđ eſt in ſe: ſed ꝙ̃tum ad hoc qđ eſt habere ordinẽ ad aliquod nobiliꝰ ſe. Unde phus dicit. 7ᵒ polit. ꝙ ſemꝑ minus perfectũ eſt ꝓpter magis perfectũ. ⁊ ꝙ̃tum ad hoc nõ manet illo ablato. vnde dicũt ꝙ ſicut celũ ſecundũ nõ dependet a ꝑmo niſi ꝙ̃tum ad hoc qđ eſt habere ordinẽ ad aliqđ nobilius ſe. ita etiã ſecũda intelligentia nõ dependet a ꝑma niſi ꝙ̃tum ad talẽ ordinẽ. ⁊ hoc videť dicere phus. xij. methaph. ꝙ quedã igiť ſunt ſic ſubſtãtie ⁊ harũ que ꝑma ⁊ q̃ ſecũda ſm ordinẽ lationibꝰ aſtroꝝ palam. Ex quo videť ponere talem ordinẽ inter intelligẽtias ſicut inter orbes

Iſta reſpõſio ĩ multis deficit. Primo q: habitudo minus nobilis ad magis nobile nõ eſt habitudo cãlitatis: ſicut nec habitudo minoris ĩ quãtitate mobilis ad magis ⁊ minus in quãtitate mobilis. alioquin oẽ nobilius eſſet cã finalis cuiuſlibet minꝰ nobilis: qđ eſt falſum. ſic etiã nec oẽ ens actu eſt cã cuiuſlibet entis in potẽtia. ſed determinatũ eſt cã determinati ⁊ ecõuerſo. ita etiã eſt de cã finali. Secũdo deficit. q: ſi ita eſt ꝙ illud qđ eſt ad finẽ nõ dependet a fine ꝙ̃tum ad id qđ eſt ita ꝙ põt manẽ ablato fine: ſequiť ꝙ idem ꝙ̃tum eſt de ſe qñqꝫ natũ eſt habere cãm finalẽ: ⁊ qñqꝫ nõ. quia ſm eos idem põt manere ente uel nõ ente cã ſua finali. ⁊ vlterius ſequiť ꝙ tantũ facit ad eſſe effectuꝫ exiſtentia cãe finalis quantũ nõ exiſtentia. ſed nõ exiſtentia ſiue nõ eſſe alicuius cãe nihil facit ad eſſe alicuiꝰ. ergo eſt aliqua cã finalis que nihil facit ad eſſe rei cuius eſt cã: qđ eſt abſurdũ. Si dicatᷣ ad hoc ꝙ nõ ſequiť. q: talia eterna nõ habẽt cãm finalem ꝙ̃tum ad id qđ ſunt: ſed ſolum ꝙ̃tũ ad illũ ordinẽ qui nõ manet ablato fine. Cõtra. q: tunc ſequereť ꝙ nõ oĩa ꝙ̃tũ ad oĩa que ſunt in eis haberẽt deum cãm finalẽ: qđ eſt ↄtra eos.

Ad dictum phi. 7. politice qui dicit ꝙ minus perfecta ſunt ꝓpter magis ꝑfceta. dico ꝙ verũ eſt: ſed nõ ſic intelligendũ ꝙ quodlibet minꝰ perfectũ ſit ꝓpter quodlibet magis perfectũ: ſicut ꝓpter finẽ. ſed determinatũ eſt propter determinatũ: ſicut medicina ꝓpter ſanitatẽ: nõ autẽ lapis uel venenũ. Tertio deficit. q: ſicut minus nobile ꝙ̃tum ad ordinem quẽ habet ad magis nobile nõ manet ſublato magis nobili: ita nec ecõuerſo magis nobile nõ manet ꝙ̃tum ad ordinẽ quem habet ad minus nobile ſublato minus nobili. et ſic nõ plus dependet effectus cãe finalis a ſua cauſa finali: ꝙ̃ ecõuerſo: qđ eſt abſurdũ. Quarto deficit ꝙ̃tum ad id ꝙ effectus cãe finalis dependet a cã finali: nec manet illa ablata: aut eſt relatio: aut aliquid abſolutũ. Si eſt abſolutũ. ergo effectus cauſe finalis ꝙ̃tum ad id quod eſt abſolutũ ſi dependet a cauſa finali: non manet illa ablata. Si eſt relatio: quero qualis eſt

iſta relō ꝯſtat ꝙ nō eſt niſi ipſa dependētia: ⁊ tūc quero in quo fundat̄ depēdentia iſta: vtrū in abſoluto vel ī relato. nō in relato: q: ſic iret̄ in infinitū. ergo in abſoluto: ⁊ ſic illud abſolutū eſſet dependēs: q: illud in quo fundat̄ depēdentia oꝫ ꝙ ſit dependēſ. ſed illud nō pōt eſſe ſola relatio minꝰ nobilis ad magiſ nobile vt dēm̄ eſt: ſed eſt ipm̄ abſolutū. ergo effectus cauſe finalis q̄tū ad id qđ eſt abſolutū dependet a ſua cā finali: ⁊ nō q̄tū ad talē ordinē. 5°. deficit q: ꝯtradicūt ſibiipſis: q: ipſi dicūt ꝙ lꝫ derelictio ab eo a quo res dependet ſit cā nō eſſendi. tn̄ derelictio a cōnexo vbi eſt ꝯnexio ſine dependētia ⁊ cauſalitate: nō eſt cauſa nō eſſendi. talē aūt cōnexionē dicunt eſſe inter deuꝫ et intelligētias: ⁊ inter celū ⁊ inter intelligentiā ipm̄ mouentē. ſm̄ hoc g° ponūt ꝙ nulla eſt depēdētia aliquarū intelligentiarū ad deū: ⁊ tn̄ cum hoc ponūt ꝙ illud qđ eſt ad finē dependet aliquo modo a fine ſaltē quantū ad illam habitudinē: ⁊ deū ponūt eſſe finē aliarū intelligentiarū. g° ponūt intelligentias habere dependentiā ad deū ⁊ nō habē.

Cōtradicūt etiā veritati dupl'r. p̄mo q: ex dicto coꝝ ſeq̄tur aliquē effectū cauſe finalis eſſe qui nō depēdeat ab ea q: ponūt intelligentias nō dependere a deo quē tamē ponūt finē earū. 2° q: ſi intelligētie ordinent̄ ad deū tāquā ad finē diligūt eum ſicut vltimū finē ſuū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſt p̄mū ⁊ per ſe obiectū amoris earū. ſed actꝰ voluntatis habēs ꝓ p̄mo ⁊ per ſe obiecto aliquid differēs realiter ab eo depēdet ab illo. g°. ⁊c̄. Dico aūt qn̄ obm̄ p̄mo ⁊ per ſe actꝰ ē differens realit̄: quia ſi actꝰ ⁊ obiectū actuſ eēnt idē vnū non dependeret ab alio: quia idem nō dependet a ſeipſo. Cōtra: aut illud qđ dicūt ꝙ inter aliqua abſoluta eſt cōnexio ſine dependētia ⁊ cauſalitate vnius ad alterū vel amboꝝ ad tertiū: ita tn̄ ꝙ ſubtracto vno ſubtrahit̄ alterū. Arguit̄ p̄mo ſic: quia quero qualis ſit iſta ꝯnexio. vtrū. ſ. ſit cōnexio materie ad formā vel ſubiecti ad accidēs vel cauſe ad effectū vel ꝑtiſ ad ꝑtē eiuſdē totius: ſi materie ad formā talis nō eſt ſine dependētia ⁊ cālitate cum iſta ad ſe inuiceꝫ dependeāt. ⁊ etiā a tertio ut ſupra dēm̄ eſt. ⁊ ſi etiā ē ibi cōnexio accidentis ad ſubiectū nō eſt cōnexio ſine depēdentia: quia certū eſt ꝙ accidens dependet a ſubiecto quod ē cā eius: q: ens nō dependens a ſubiecto eſt ſola ſubſtantia. ſi eſt ibi cōnexio cauſe ad effectū talis nō eſt ſine depēdentia. ſi aūt eſt ibi cōnexio partiū alicuius totius. ſ. vniuerſi. Tūc arguo q: nō vident̄ ꝑtes alicuius totius vniꝰ habere talē cōnexionē: ita ꝙ vna nō poſſit eſſe ſine alia: niſi quia vna dependet ab alia vel ambe a toto. vnde partes nō habentes talem dependentiā a ſeinuicē vl' a toto vna pōt eſſe ſine alia: ſicut homo pōt eſſe ſine pede: ⁊ pes ſine manu ⁊ ecōuerſo. ⁊ multo plus ꝑtes vniuerſi que nō hn̄t tantā ꝯnexionē ſicut ꝑtes vniꝰ totius hn̄tis vnā formam igit̄ impoſſibile eſt ponere talē ꝯnexionē ſine dependētia vniꝰ ad alterū vel amboꝝ ad tertiū. 2° q: iſta duo que tu ponis habere cōnexionē ſine depēdentia: aut ambo ſūt ꝑ ſe neceſſe eſſe: aut neutrū: aut vnū eſt ꝑ ſe neceſſe eſſe ⁊ alterū dependēs. ſi ambo ſūt ꝑ ſe nec̄e eſſe quodlibet eoꝝ natū eſt manere altero ſublata: quia qđ eſt ꝑ ſe nec̄e eē manet quocūq; alio ſublato q̄tū eſt de ſe. qđ ideo dico: quia dato ꝙ vnū nō poſſit eſſe ſine altero: q: quodlibet ponit̄ per ſe nec̄e eſſe: ꝓpter qđ neutrū hoꝝ nō pōt nō eſſe: non tamen hoc eſt ꝑ ſe ꝓpter cōnexionē vnius ad alteruꝫ: ſed eſt mere ꝑ accidens: quia eſſe vnius nihil facit ad eſſe alterius. nec nō eſſe ad nō eſſe. Si aūt neutrū eſt per ſe neceſſe eſſe: tunc ambo dependēt a quodā alio. Aut ergo ambo dependent ab inuicē. aut vnū dependet ab alio et non ecōuerſo. ⁊ quocūq; iſtoꝝ dato eſt inter ea cōnexio cū dependētia. Si aūt ita eſt ꝙ neutruꝫ dependeat ab alio. ſed ambo dependent ab aliquo vno vel pluribꝰ: ſequitur ꝙ illa cōnexio ſit ꝓpter cōnexionē illius vel illorū a quo dependent. ⁊ ſic hn̄t ſuū eſſe ab alio. ita etiā oꝫ ꝙ connectant̄ ad inuicem in ſuo eſſe: quod habent ab alio. nec etiā lꝫ inuenit̄ ſm̄ apparentiā. ſ. ꝙ in illis quoꝝ vnū nō dependet ab alio aliquo mō: vnū nō poſſit inueniri ſine alio. vn̄ q: lapis nō depēdet a roſa ideo lapis inuenit̄ ſine roſa: ⁊ ecōuerſo. ⁊ hoc eſt verū generalit̄: niſi qn̄ cā vtriuſq; ē determinata neceſſario ad ꝓducendū vtrūq;. Tertio. q: qn̄ tu ponis ꝙ ſunt cōnexa ſic ꝙ ſubtracto vno ſubtrahit̄ reliquū. aut ſubtractio vniꝰ eſt aliquo mō cā ſubtractionis alteriꝰ: aut nō. ſi ſic. ergo eſſe vniꝰ eſt cā eſſe alteriꝰ. q: ſicut negatio eſt cā negatiōis: ita affirmatio eſt cā affirmationis. Si nō: ꝯ. q: ſi ſubtractio vniꝰ nō eſt cā ſubtractionis alteriꝰ: ſequit̄ ꝙ aliquod ens deſinat eē ſine aliq̄ cauſa ipm̄ corrumpēte ⁊ influentiā ſubtrahente: qđ eſt abſurdum. q: ſicut impoſſibile eſt ꝙ illud qđ eſt nō ens poſſit eſſe ens niſi ꝑ aliquā cām. ita impoſſibile eſt ꝙ illud qđ ē ens actu ſit nō ens niſi ꝓpter aliquā cām ipm̄ corrumpentem: vel ꝓpter ſubtractionē influētie alicuius cāe ipſum ꝯſeruantis. 4°. q: ſi fictio iſta eſſet vera. ſ. ꝙ aliq̄ eſſent ſic cōnexa ſine dependētia ad inuicē vel ad tertiū: adhuc nihil faceret ad ꝓpoſitū. q: loquimur nūc de derelicto ab eo a quo dependet ſicut a ſua cā finali. de qua ꝯſtat ꝙ ſua derelictio a tali cā eſt ſibi cā nō eſſendi. vn̄ q̄ſtio fuit mota vtrū quicq̄d dependet a cā finali dependeat a cā efficiente. Reſp̄ſio etiā quā ipſi dant ꝙ effectus cāe finalis dependet a cā finali q̄tum ad relationē ipſam friuola eſt. ſicut patet ex p̄dictis. Ad rōnem aūt ꝑ quā ipſi ꝓbāt talem cōnexionē eſſe int̄ aliqua abſq; dependētia q̄ innitit̄ verbo phi. ij. celi ⁊ mūdi dicentis: ꝙ ſi deꝰ eſſet celū mouere t. alioquin deꝰ eſſet otioſus. ꝙ ſi celū mouet̄: oportet ponere terrā circa quā mouet̄. ⁊ ſi terra eſt: oportꝫ ponere ignem. q: ſi vnū ꝯtrarioꝝ eſt in nā ⁊ reliquū. ⁊ q: iſta duo elemēta ſunt: iđ oportet ponere alia duo elementa media que aliquo mō contrariant̄ extremis. ⁊ ex hoc concludit vlteriꝰ generationē ⁊ corruptionē. ex quo volūt ꝓbare ꝙ de intentione phi eſt ꝙ terra nō pōt eſſe ſine igne nec ecōuerſo: ⁊ ꝙ ſubtracto vno ſubtrahit̄ reliquū: lꝫ nō ſit inter ea cōnexio cū dependentia cālitatis. dico ꝙ ſm̄ phm̄ cōnexio dei cum mobili eſt cōnexio cāe cū effectu. cōnexio aūt celi ⁊ motꝰ eius cū terra circa quā mouetur ⁊ cum igne eſt cōnexio cāe vniuerſalis ad ſuos effectꝰ. q: celū eſt cā terre ⁊ ignis: cōnexio aūt terre cum igne ⁊ aliorum duoꝝ elemētoꝝ eſt cōnexio quatuor effectuū quam hn̄t inter ſe ex ꝯnexione ad tertiū qđ eſt eoꝝ cā. ⁊ talis eſt cōnexio oīuꝫ contrarioꝝ quā hn̄t ad inuicem. Qđ aūt dr̄ ꝙ ſi deus nō moueret orbem ꝙ eſſet otioſus: nō ſic intelligendū eſt ſicut aduerſarij exponūt: quaſi deꝰ ordinetur ad motū ſicut ad finē vel ad aliq̄d creatū. dicūt enim ꝙ lꝫ vniuerſum ſit ꝓpter deū primaria intentiōe. tn̄ ut dicūt deꝰ eſt ꝓpter alia a ſe ſecūdaria intētione: qđ eſt abſurdū. ſicut enim impoſſibile eſt ꝙ p̄me cāe efficiētis ſit alia cā efficiens qualitercūq;: ita impoſſibile eſt ꝙ vltimi finis ſit alius finis qualitercūq;. Dicendū eſt ergo ꝙ iſta otioſitas de qua loquit̄ Ariſ. nō importat deū carere aliquo fine ad quem ſit: ſed importat lꝫ qđ eſt deū eſſe qui eſt vltimus finis nō habere effectū ſuū ordinatū in ipm̄ ſicut in finem ipm̄ ſi nō moueret. Ad hoc aūt qđ ipſi dicunt ꝙ ſm̄ phum ſicut ſubtracto deo ſequit̄ ſubtractio creature ita econuerſo ſubtracta creatura ſequit̄ ſubtractio dei: et ſic alio ſubtracto deꝰ eſſet nō ens: ⁊ tn̄ deus nō dependet ab aliquo: nec habet cām efficientē. dicendū ꝙ ſubtractionem vniꝰ ſequi ſubtractionē alteriꝰ cōtingit dupliciter. Uno mō illatiue tm̄. ſicut ad ſubtractionē paſſionis ſequit̄ ſubtractio ſubiecti. alio mō cauſalit̄. ſicut ſubtractio ſubiecti infert ſubtractionē paſſionis ⁊ cā eiꝰ exiſtit. modo qn̄ dr̄ ꝙ illud quo ſubtracto aliud ē nō ens: habet cām efficientē: intelligit̄ de eo qđ eſt nō ens altero ſublato: cuius ſubtractio eſt ſibi cā nō eſſendi: ⁊ ſic ſubtractio dei eſſet cā ⁊ infert ſubtractionē terre ⁊ omniū alioꝝ a deo: nō ecōuerſo. Ad illud aūt qđ ipſi dicūt ad hoc ꝙ nō refert vtrū ſubtractio vniꝰ ſit cā ſubtractionis alteriꝰ vel non: ⁊ dūmodo ſubtractio vniꝰ ſubtractionē alterius inferat: ⁊ ecōuerſo: dico ꝙ mltū refert vtrū illatio ſit cū cālitate vl' nō ad ꝯcludendū vtrū hec ſit cā alterius vel non: quia certū eſt ꝙ cauſa que de neceſſitate infert ſuū effectuꝫ ſimul eſt ⁊ nō eſt cum ſuo effectu. in hoc autē tamē differt ꝙ eſſe ⁊ non eſſe cauſe eſt cauſa eēndi ⁊ nō eſſendi effectū: nō tamen ecōuerſo niſi illatiue tm̄. Quantū aūt ad ſecundū p̄ncipale. ſ. qualiter ſit cauſalitas cauſe efficiētis ⁊ finalis ⁊ qualit̄ differūt: p̄mo intendo de hoc agere in gn̄ali. deinde in ſp̄ali. Quantū ad p̄mū ſciendū: ꝙ de hoc ſunt tres opiniones: quarū p̄ma eſt ꝙ cālitas cāe finalis ē bre

bitudinẽ ad aliq̃d ſicut ad min⁹ nobile ⁊ effectus cãe final'
eſt habere bitudinẽ ad aliud ſicut ad maius nobile: ſ; iſta
opinio eſt ṗus reprobata ideo eã ptranſeo. Alia eſt opi-
nio. ꝙ cãlitas cauſe finalis eſt dare eſſe rei que ordinatur
ad finem nõ quãtũ ad id qđ eſt. ſed quãtũ ad ſuã vtilitate;
verbi grã. dicũt. n. ꝙ finis ſecuris qui eſt ſecure nõ dat ſe
curi eſſe quãtũ ad id qđ eſt. ſed ſolũ dat ſibi eſſe quãtũ ad
quãdã vtilitatẽ. ⁊ h̃ ꝓbãt ſic. q; illud ꝙ eſt in ſe ante aliud
non habet eſſe ab alio eo ꝙ nullũ ṗus h; eſſe a poſterio-
ri ente. ſed illud ꝙ eſt ad finẽ q̃tũ ad id ꝙ eſt ṗus eſt fine
ſicut ſecuris quãtũ ad id ꝙ eſt prior ipſo ſecure. ergo ⁊c.
Sed iſta poſitio nõ põt ſtare ṗmo q; ſecuris ⁊ cã q̃ ordi
nãtur ad finẽ habẽt cãm efficiẽtem. quãtũ ad illud ꝙ ſunt
ſed talia ſm poſitiõem iſtã nõ habẽt cãm finalẽ quãtũ ad
illud ꝙ ſũt q; cã finalis ſm eos nõ eſt cã eius ꝙ ordinat
ad finẽ quãtum ad id ꝙ eſt. ergo effect⁹ cãe efficientis q̃n
tũ ad illud ꝙ eſt non habet cãm finalẽ ꝙ eſt abſurdũ. 2°
q; q̃n dicũt ꝙ cã finalis eſt cã eius ꝙ ordinat ad finẽ quã-
tũ ad vtilitatẽ ⁊ nõ quãtũ ad id ꝙ eſt ſicut patet in exẽplis
poſitis de ſecuri ⁊ dolabra. quero q̃d p illã vtilitatẽ intelli
gũt. aut ip̃am ſectiõem que eſt finis ſecuris. aut ip̃a; for
mã ſecuris per q̃m ordinat ad ſectiõem ip̃am. ſi ṗmo mõ
ſeq̃tur ꝙ ipſemet finis eſt cã finalis ſui ipſi⁹ ⁊ nõ ei⁹. ꝙ ẽ
ad finẽ; q; ſm eos ipſa ſectio eſt finis. Et vlteri⁹ ſm eos
etiã ipſa ſectio eſt ipſa vtilitas cui⁹ cauſa eſt ipſe finis. q;
finis nõ ponit cã finalis eius ꝙ eſt ad finẽ. niſi q̃ntum ad
vtilitatẽ ip̃am q̃m dicũt ſectiõem ip̃am. ⁊ ſic ſectio eſt cã
finalis ſectionis ꝙ eſt impoſſibile. q; idẽ nõ põt eſſe cau-
ſa ſui ipſi⁹ in aliquo genere cãe. Si ſcđo mõ. ſ. ꝙ p ipſam
vtilitatẽ intelligãt formã ipſi⁹ ſecuris per q̃ ordinat ad ſe
ctiõem ipſam tũc ſeq̃tur qđ ſectio ſit. cã finalis ipſi⁹ ſecu-
ris q̃ ad id qđ eſt. q; forma ꝑtinet ad q̃ditate; rei. 3° q; fi
nis. aut eſt cã finalis ei⁹ qđ eſt ad finẽ q̃ntu; ad aliq̃d aut
q̃ntũ nihil. ſi q̃ntũ ad aliq̃d. aut q̃tũ ad id qđ eſt abſolute.
aut q̃tũ ad ſolã bitudinẽ q̃ habet ad finẽ ip̃m. ſi ṗmo mõ.
habet ꝓpoſitũ ⁊ p ↄ̃ñs opponit poſitiõis ṗdicte que. ſ. di
cit ꝙ cã finalis nõ eſt cã ei⁹ qđ eſt ad finẽ q̃tũ ad id qđ eſt.
Si q̃tũ ad ei⁹ bitudinẽ h̃ ſupius reprobatũ eſt. Si q̃n
tũ ad nihil h̃ eſt deriſoriũ q; oĩs cã dat aliqđ eſſe ſuo effe-
ctui ſiue facit aliq̃d ad ſuũ effectũ alioquin ꝓ nihilo dicẽ
tur eius cã. Et ideo eſt alia opinio q̃ credo eſſe veram
. ſ. ꝙ cãlitas cãe efficiẽtis ⁊ cãe finalis nõ ſic differũt ꝙ. ſ.
vna illa; ſit cã rei q̃tũ ad vnũ ⁊ alia q̃tũ ad aliud. imo am-
be cãlitates ſunt cã rei q̃tũ ad vnũ ⁊ idem. ita ꝙ ſi res h;
cãm efficiẽtem q̃tum ad ſubſtãtiã. habebit etiã cãm fina-
lem q̃tũ ad ſubſtãtiã. ⁊ ſi q̃tũ ad accidens. habebit etiam
q̃tũ ad accidẽs. alioquin res haberet cauſam efficientem
q̃tum ad aliquid ad qđ non haberet cãm finalem ꝙ eſt ab
ſurdũ ſm oẽs. ⁊ etiã ecõuerſo haberet cãm finalẽ quãtu;
ad aliquid ad ꝙ non haberet cauſam efficientẽ. ꝙ ſuperi⁹
videt eſt reprobatum. Et igit cãlitas cauſe efficiẽtis ef-
ficere rem ſiue p motũ ⁊ mutatiõem ſiue p ſimplice; ema
natiõem ſiue cũ; nouitate eẽndi ſiue ſine nouitate eẽndi
cãlitas ṽo cãe final' loquẽdo de cõpleta cãlitate ipi⁹ ẽ eẽ
illud amore cui⁹ agit aliq̃d ab alio ⁊ accipit h̃ agi nõ ſolu;
ꝓ fieri ꝓut diſtinguit ab eẽ. S; etiã ꝓ eo ꝙ eſt eẽ effecti-
ue ab alio ꝙ ↄpetit rei create ſm totã ſuã duritiõem. ſiue
ſm totũ ſuũ eẽ reſpectu alicui⁹ cãe efficiẽtis. Vñ ſcien
dũ eſt ꝙ ṗmũ qđ eſt de rõne finis in cõpatiõe ad illud qđ
ẽ ad finẽ eſt daẽ ſibi quãdã bõitatẽ ⁊ amabilitatẽ ex h̃ ꝙ or
dinat ad finẽ ṗter eã q̃m h; in ſe ⁊ ſm ſe ↄſideratũ ſic me-
dicina ṗter bõitatẽ q̃m h; in ſe ⁊ ſm ſe deſideratu; ex hoc
qđ eſt dulcis vel aliq̃d ſilẽ h; bõitatẽ ex h̃ ꝙ ordinat ad ſa
nitatẽ cãndã. ⁊ q; ſicut ſup̃ ꝓbatũ eſt nihil depẽdet ab alio
etiã a cã finali niſi hẽat cãm efficiẽtẽ iđ ↄ̃ñs eſt ꝙ illud qđ
eſt ad finẽ de nc̃citate intendatur ab aliquo agente ⁊ inten
dente huic dare eſſe ꝓpter finem. ſicut ſtatim ꝓbabitur ⁊
ideo dixi ꝙ cãlitas cauſe finalis eſt eſſe illud amore cuiuſ
vel intentiõe aliq̃d agitur ab alio mõ quo ſupra expoſitũ
eſt. ⁊ de cãlitate quidem cauſe efficientis h̃ per ſe notum
eſt. ⁊ ab omnib⁹ cõceſſũ. De cãlitate aute; cãe final'. ꝓbo
dupl'r. ṗmo ſic cãlitas cãe finalis eſt eſſe id gratia cuius.
ſed eſſe id cui⁹ grã nihil aliud eſt q̃ eſſe illđ cui⁹ amore ali
quid agit ab alio ⁊ effectiue h; eẽ ab alio. ergo cãlitas cãe
finalis eſt eſſe illud cui⁹ amore aliq̃d agit ab alio ſiue ha-
bet eſſe effectiue ab alio. ma. concedit ab oĩbus ⁊ etiam a
ph̃o vbicũq; diffinit finẽ. minorẽ ꝓbo. q; eſſe illud cuius
grã aliq̃d agit nihil aliud eſt q̃ eẽ intẽtũ. ſ; nihil põt poni
eſſe intẽdens finẽ per ſe niſi agẽs ꝓpter finẽ. ergo eẽ illud
cui⁹ grã aliq̃d agit nihil aliud eſt q̃ eẽ intentũ ab agẽte ꝓ-
pter finẽ: vel eſſe illud amore cui⁹ aliq̃d agit. ma. iſti⁹ pro
ſili p;: q; eſſe illud grã cui⁹ aliq̃d agit nihil aliud eſt q̃ eſſe
intentũ vt finis: ⁊ aliud amari ꝓpter ip̃m. mino. probo. q;
iſtud intendẽs finẽ: aut eſt finis ipſe: aut illud qđ eſt ad fi-
nẽ: aut agẽs ꝓpter finẽ. nõ eſt ipſe finis: q; finis inq̃tũ ta-
lis nõ intẽdit ſ; intendit. nec eſt illud qđ eſt ad finẽ inq̃tũ
tale ꝓprie loquẽdo. . q; intẽdere ꝓprie loquẽdo non eſt or
dinari in finẽ ſ; magis eſt aliq̃d ordinare ad obtinendũ fi-
nẽ. relinquit ergo ꝙ intendẽs iſtud ſit agens ꝓpter fine;
Ad euidentiã aũt ſecũde rõis ſciendũ primo ꝙ in agẽ-
te per intellectũ ⁊ volũtatẽ intelligere ⁊ velle facẽ effectũ:
eſt ſimplicit ſibi ratõ faciẽdi. vnde tale agens facit effectũ
vt amatũ: qđ. ſ. amatũ vult facere eẽ ⁊ facere aũt illũ p ef-
fectũ quẽ amat. vel ꝓpter aliud vult facẽ oportet ꝙ amet
vel ꝓpter ſe tm̃ vt vltimũ finẽ vel propter aliud grã cui⁹:
vel amore cui⁹ vult hoc facere. primu; eſt impoſſibile. q;
tũc effectus principalis agẽtis eẽt notior ſua cã principa-
li. nam finis ṗncipalis ſicut eſt illud ꝙ ꝓpter ſe tm̃ amat:
ita vltim⁹ finis eſt nobilior his qui ordinant ad finẽ. imo
oportet ꝙ ſit nobilior omni alio diuerſo a ſe ſi. ſ. ſit tale ꝙ
eſt ꝓpter ſe tm̃: ⁊ vt vltim⁹ finis amet. nam hoc eſt ↄditio
vltimi finis. relinquit ergo ſcđm. ſ. ꝙ effectus agent' per
intellectũ ⁊ voluntatẽ. amat ſic ab ipſo vt id qđ amat face
re ⁊ dare eſſe ei qđ eſt grã ſiue amore alteri⁹. illud aũt cui⁹
amore vel grã agens per intellectũ ⁊ volũtatẽ agit vl' vult
agere eſt finis intent⁹ ab eo. ergo finis correſpondẽs p ſe
effectui agẽtis per intellectũ ⁊ voluntatẽ eſt illud cui⁹ grã
aut amore aliq̃d agit ⁊ hoc eſt cãlitas cãe finalis reſpõden
tis per ſe agẽti per intellectũ ⁊ volũtatẽ. Scđo ſciendũ
ꝙ ſicut ꝓbatũ eſt ſupra q̃cq̃d habet cãm finalẽ h; cãm effi-
cientẽ. ⁊ per ↄ̃ñs ſequit ꝙ omnis cã finalis ⁊ cãlitas eius
rñdeat alicui agenti per ſe. Ex his arguo ſic: cãlitas cãe
per ſe reſpõdentis agẽti per intellectũ ⁊ volũtatẽ eſt eẽ il-
lud amore cui⁹ aliq̃d agit. ſ; omnis cã finalis de neceſſita
te reſpõdet tali agenti ⁊ ṗcipue vltim⁹ finis. ergo cãlitas
cauſe finalis reſdondẽs agẽti per intellectũ ⁊ volũtatẽ eſt
eſſe illud amore cui⁹ aliq̃d agit. ꝓbatio minoris: ꝙ omis
cã finalis de neceſſitate per ſe rñdet alicui agenti vt ꝓba-
tũ eſt ſupra q; q̃dq̃d habet cãm efficientẽ h; cãm finalẽ ſibi
reſpondentẽ. ſ; oĩs effect⁹ efficiẽtis eſt effect⁹ agẽtis p in-
tellectũ ⁊ volũtatẽ mediate vel imediate. ſicut eni ꝓbatu;
fuit in quadã q̃ne ordinaria. primũ agẽs in qđ oĩs effcũſ
reducit eſt agẽs per intellectũ ⁊ voluntatẽ. ergo omnis cã
finalis de nc̃citate rñdet agẽti p intellectũ ⁊ volũtatẽ: ⁊ ſic
cãlitas oĩs finis ⁊ ṗcipue vltimi finis qui rñdet ṗmo agẽ
ti eſt eẽ cui⁹ amore aliud agit mõ q̃ ſupra expoſitũ eſt.
Cõtra iſta arguit multipl'r. ṗmo cõtra id qđ dr̃ ꝙ finis eſt
eẽ illud cui⁹ amore aliq̃d agit. q; illud qđ agit eſt cã nõ ſo-
lũ ꝙ res agat ſ; etiã ꝙ res ſit nõ d; diffiniri per hoc qđ ẽ
eẽ illud amore cui⁹ aliq̃d agat. q; illud qđ eſt tale nõ eſt cã
ꝙ res ſit. ſ; ꝙ ſolũ agat. ſ; finis eſt cã nõ ſolũ ꝙ res agat ſ;
etiã ꝙ ſit. q; eſt cã rei in eẽ ⁊ in fieri ſic habet ṗmo metha.
ergo ⁊c. Secũdo ſic. q; finis eſt grã vel amore cui⁹ non
ſolũ agẽs agit vel aliq̃d agit: ſ; etiã eſt illud grã cui⁹ mate
ria materiat ⁊ forma informat. ſ; ĩmateriare ⁊ informare
nõ eſt idẽ ꝙ agi vel agere. ergo nõ bñ dicit ꝙ finis eſt illđ
gratia cui⁹ aliq̃d agit. Tertio ſic. q; ph̃i ⁊ ſci diffiniẽtes
finẽ dicũt ꝙ eſt illud cui⁹ gratia ⁊ nõ cui⁹ amore. ergo ma
le diffinit dicẽdo cui⁹ amore. Quarto ſic. ꝙ aliq̃s amo
re patr' ſui ſanat aliquẽ: iſta ſanitas agit amore pr̃is: tñ pa
ter nõ eſt finis ſ; ſanitas vt videt. ergo nõ videt ꝙ illđ a-
more cui⁹ aliq̃d agit ſit finis. Quinto ſic. q; finis eſt vl
timũ in executiõe ⁊ primũ in intẽtione. quero ergo q̃n fi-
nis eſt cã: aut vt eſt primũ in intẽtione: aut vt eſt vltimũ
in executiõe. Si primo mõ: cõtra. cãlitas finis vt eſt pri-
mũ in intẽtione nihil aliud eſt q̃ imprimere amorẽ vl' in-
cliuationẽ ipſo agẽte ad agẽdũ. ſ; ſic imprimere nõ differt
a cãlitate effectiua. ergo cãlitas cãe final' ⁊ efficiẽtis non

differũt ꝙ eſt incõueniẽs. ſi aũt vt eſt vltimũ in executõe
tũc nõ ens eẽt cauſa entis. q: vt ſic finis nõ eſt. h̄ eſt incõ-
ueniẽs. ergo ⁊c. Si dicatur ad ſc̄m argumẽtũ ꝙ materi
am materiare nihil aliud eſt q̃m materiã eſſe ſubſtractaꝫ
forme ⁊ formã informare nihil aliud ẽ q̃m ipꝫ formaliter
ꝑficere materiã ⁊ lꝫ ita ſit ꝙ materia ꝑ eẽntiam ſuã ⁊ nõ ꝑ
aliud in genere cauſe mãl' mãꝝ ⁊ forma ꝑ eẽntiã ſuã infor
met ⁊ ñ ꝑ aliũ i gnẽ cãe formal' tamẽ vtrũqꝫ eſt ꝑ aliud ef-
fectiue ⁊ finaliter. ⁊ ita neutꝝ per ſe ipm poſſet eſſe ꝑs ali-
cuiꝰ cõpoſiti vel alicuiꝰ dependenti s niſi haberet cãm effe
ctiue agẽtem ⁊ amore alicuiꝰ finis ⁊ niſi etiã eẽt aliq̃s finiſ
amore cuiꝰ ageret agens. ⁊ cauſaret illa que ſunt ad fineꝫ
inquãtum illa agũtur amore alicuiꝰ finis. Contra h̄ tñ
obijcit. p̄mo ſic. q: ſc̄m ph̄m p̄mo politice minꝰ ꝑfecta ſũt
ꝓpter magis ꝑfecta ſicut ꝓpter finem. Sed circũſcripto
omni agẽte materia eſt minus ꝑfecta q̃m forma ⁊ ambo
q̃ cõpoſitũ. ergo ⁊c. 2° ſi materia depẽdet a forma ⁊ ecõ
uerſo. ⁊ tamẽ materia nõ eſt cauſa effectiua forme nec e-
cõuerſo ergo non oportet ꝙ illi id qd̄ depẽdeat ab alio de
pẽdeat ab agente. Si dicat̃ ad h̄ ꝙ nõ oĩs depẽdentia ẽ
depẽdentia cãe efficiẽtis. ⁊ ꝑ ꝯñs nõ oportet ꝙ quicq̃d de
pẽdeat ab alio depẽdeat ab ipſo ſicut a cã efficiẽte tamen
non eſt aliqua dependẽtia ſine depẽdẽtia cauſe efficiẽtis
vnde ⁊ quicq̃d depẽdet ab alio in genere alicuiꝰ cãe. opor
tet ꝙ depẽdeat ab alio vel ab eodẽ in genere cauſe efficiẽ-
tis. Contra h̄ arguit̃ ſic. ꝓbando ꝙ materia que depen
det a forma non habet cãm efficiẽtẽ. q: illud non eſt cauſa
efficiẽs alicuiꝰ cuiꝰ influẽtia plene poſita nõ eſt illud cuiꝰ
ponit̃ cã circũſcripto oĩ alio ſed poſita plene influẽtia dei
reſpectu materie. remoto quocũqꝫ alio puta forma non
eſt materia q: ſc̄m magnos nulla virtute põt fieri materia
ſine forma. ergo non videt̃ ꝙ materia que depẽdet a for-
ma depẽdeat cũ h̄ a cã efficiẽte ⁊ idẽ dicũt de paſſione ſbe
corruptibilis ſicut de quãtitate celi. ꝙ licꝫ depẽdeat a ſbo
nõ tamẽ a cã efficiẽte. Et ſi obijciat̃ cõtra eos qui ſic po-
nũt ꝙ pari rõne nec paſſiões rerũ corruptibiliũ ſi adeſſe
accidentis ſufficit cauſalitas ſubiua. Dicũt ꝙ nõ valet
q: eiuſdẽ rõnis eſt rõne ſubiectũ habere cãm effectiuam
⁊ paſſionẽ ⁊ iõ paſſiones reꝝ corruptibiliũ habẽt cãm effe
ctiuã de alijs aut nõ oportet. Si dicat̃ ad argumẽtũ ꝙ
nõ eſt v̄m de oĩ fine ꝙ ſit vltimũ in executiõe ſic. ſ. ꝙ oĩs
finis ſit aliq̃d effectũ ꝑ actiõem agẽtis p̄us intẽdẽtis finẽ
⁊ poſtea ꝑ actiõeꝫ exequẽtis ita ꝙ ſemꝑ ẽ daẽ aliquẽ fineꝫ
ſemꝑ entem actu añ actiõem agẽtis. v̄bi grã. q: ſanitateꝫ
q̃m diligo vt finẽ acquirẽdũ ꝑ actiõem. diligo ꝓpter me
qui actiõi p̄exiſto ⁊ ſimiliter acq̃rere volo aliq̃d ꝓpt̃ deuꝫ
q̃ actiõi p̄exiſtit. Cõtra. ſi ago ꝓpter deũ aut ago ꝓpter
ipm ꝙ ſit aut vt bñ ſit. ſi primo mõ vel ſcd̃o fruſtra ageret
q: nec deꝰ in ſe nec aliq̃d bõi põt deo acq̃ri ex actiõe no-
ſtra. Si dicat̃ ad h̄ ꝓpter honoreꝫ dei. vt. ſ. deus hono
retur cõtra honorẽ in honorãte ⁊ de nouo acq̃ſitũ ꝑ actio
nẽ honorãtis. ſed talis finis eſt vltimus in executiõe. er
go adhuc habet̃ ꝙ finis p̄ncipalis eſt vltimũ in executiõe
⁊ nõ p̄exiſtit ipſi actiõi. Preterea amor quo amo deuꝫ
eſt q̃d meliꝰ ⁊ nobiliꝰ q̃ honor. ſꝫ illud ꝙ eſt minꝰ bonuꝫ
nõ põt eẽ finis p̄ncipalis nobilioris boni. ergo honor dei
nõ eſt p̄ncipalis finis intentus. Preterea vnuſq̃ſqꝫ ho-
norat deũ ꝓpter meritũ. ſed illud qd̄ eſt ꝓpter meritũ nõ
eſt p̄ncipalis finis nec p̄exiſtit actioni agẽtis. ergo ⁊c. Si
dicat̃ ꝙ oĩa iſta ſunt ꝓpter vlteriorẽ finẽ. ſ. ꝓpter deum.
Tunc arguit̃ ſicut prius. ſ. vtrum agat honorẽ deo aut vt
ſit aut vt bene ſit. ſicut prius ⁊ ſequit̃ idem incõueniens
ſicut prius. Preterea ſi dicatur ꝙ ego velim ꝓcurare
ſanitatẽ ꝓpter me quero vtrum ꝓpter me vt ſim aut vt
bene ſim. ſi primo modo. ſic fruſtra fieret quia iam ſum. ſi
ſcd̃o modo. ergo li bene includitur in fine: ꝙ quidem be-
ne eſt vltimũ in executione. Preterea honor dei eſt a-
liq̃d exhibitũ in teſtimoniũ v̄tutꝭ. ſi ergo honorẽ deuꝫ ꝑꝑ
ipm deũ videt̃ ꝙ ego honorẽ ipm ꝓpter eiꝰ virtutẽ: aut g°
vt eiꝰ v̄tus ſit. aut vt bñ ſit. ridiculũ videt̃ ꝙ aliq̃s hono-
ret deũ vt v̄tꝰ dei ſit in deo vel vt bñ ſit i eo g° ⁊c. Pre-
terea q: videbat̃ iſtis q̃ arguũt ꝙ ego dixerim ꝙ finis qui
amat̃ amore ꝯmodi ſit vltimꝰ in executiõe. ñ aũt finis q̃
amat̃ amore iuſtitie. Cõtra h̄ arguit̃ ſic. q̃cq̃d in me re-
torqueo amo amore cõmodi ſꝫ iuſtitiã in me retorqueo
ergo amo iuſticiam vt ꝑficiar ea ⁊ ꝑ ꝯñs amore cõmodi.
Preterea ſiue ponat̃ aliq̃s finis p̄cedere actionẽ agen-
tis ſiue nõ: adhuc reſtat vtrũ finis ſit cã ꝓut ſtat in intẽti
one agẽtis aut alit̃ ꝓut. ſ. eſt in eẽ reali. Si p̄mo mõ vt di
ctũ eſt nõ differt a cãlitate effectiua. ſi aũt vt reſtat in eẽ re
ali: adhuc ſtat ꝙ nõ ens eſt cã entis. q: ſaltẽ ſunt aliq̃ fineſ
qui ſunt vltimũ in executiõe. ſ. ſecũdarij fines: ſicut ſani-
tas reſpectu hoĩs quoꝝ effectꝰ. ſ. illa que ordinant̃ ad ipa
ſicut ad finẽ ſunt in eẽ reali actuali anteq̃ tales fines ſint
⁊ ſic nõ ens in eſſe reali eſt cã entis qd̄ eſt incõueniẽs.
Qd̄ aũt incõueniẽs ſit probat̃ ſic. q: ſicut ſecũdarie cauſe i
genere cãe efficiẽtis ſe habẽt ad ſuos effectꝰ in genere cãe
efficiẽtis. ita ſecũdarie cauſe finales ad ſuos effectꝰ. ſꝫ in
genere cãe efficientis nõ ens nõ põt eſſe cauſa entis: nec
q̃tũ ad principalẽ cãm: nec q̃tũ ad cãm ſecũdariã. ergo ſi-
milit̃ erit in cãis finalibꝰ. Preterea quero q̃d mouet
agentem ad intentioneꝫ vel deſiderium finis. Si dicas
ꝙ finis. cõtra. q: aliq̃ ſunt fines qui nõ habẽt eſſe ſꝫ nõ eẽ.
ſꝫ nõ ens nõ põt mouere ad aliquẽ actũ. ergo ⁊c. Si di
cas ꝙ fines qui preexiſtũt mouẽt. cõtra: q: non ſolũ princi
palis finis eſt cauſa finalis. ſꝫ etiã ſecũdarij fines. ergo et
illi ſecũdarij fines mouẽt fines ad ſui intentionẽ ⁊ deſide-
riũ: ſꝫ vt dictũ eſt illi ſecũdarij fines non ſunt q̃nqꝫ. ergo.
adhuc habet̃ ꝙ nõ ens mouet ꝙ ẽ incõueniẽs. Si dicat̃
ꝙ cauſalitas finis nõ de neceſſitate ⁊ per ſe importat mo-
uere agẽs ad ſui deſideriũ ⁊ amorẽ. ſicut patꝫ in p̄mo agẽ-
te qui agit ꝓpter finẽ nõ mouentẽ ipſũ ad amorẽ propter
quẽ agit. ſꝫ cauſalitas finis eſt ſolũ eẽ illud qd̄ intendit̃ vl
qd̄ natũ aptũ eſt intendi. Cõtra: cãlitas vniuſcuiuſqꝫ cõ-
ſiſtit in hoc ꝙ aptũ natũ eſt cauſare. ſꝫ qd̄ aptũ natũ eſt in-
tẽdi nõ dicit cãre nec aptitudinẽ ad cauſandũ. ergo ⁊c.
6°. q: agere amore alteriꝰ cõuenit agẽti per intellectũ et
voluntatẽ vt videt̃. ſꝫ nõ omne agẽs eſt agens per intelle-
ctũ ⁊ volũtatẽ vt videt̃. ergo nõ oĩs finis reſpõdẽs agẽti
eſt illud amore cuiꝰ aliq̃d agit̃. 7°. q: nõ ſolũ aliq̃d agit a-
more finis ſꝫ etiã deſiderio ⁊ delectatiõe finis. ergo inſuf-
ficiẽter dicit̃ ꝙ finis eſt amore cuiꝰ agit̃: ſꝫ dꝫ addi deſide-
rio vel delectatiõe cuiꝰ aliq̃d agit. 8°. ſic: q: finis eſt cau-
ſa cãꝝ. ſꝫ nõ poſſet dici cauſa cãꝝ niſi eẽt cã oĩs cãe efficiẽ-
tis. ergo oĩs cã efficiẽs habet cãm finalẽ. ſed nõ omnis cã
efficiẽs habet cãm efficientẽ: al's iret̃ in infinitũ. ergo nõ
omne habẽs cãm finalẽ hꝫ cãm efficientẽ. Si dicat̃ ad h̄
ꝙ finis dicit̃ cã cauſaꝝ: q: cãlitas eiꝰ eſt nobilior re vel rõ-
ne cãlitate cuiuſlibet cãe: nõ aũt ꝙ ſc̄m rem ſit cã omnis al-
teriꝰ cãe. ſicut patꝫ de p̄mo agẽte cuiꝰ cãlitas effectiua nõ
habet cãm finalẽ que ſit cã finalis ipſius. Cõtra: ſꝫ enim
prima cã efficiẽs nõ habeat cãm finalẽ ꝓpter quã ſit tñ in
ſecũdis agẽtibꝰ alijs a primo. cã efficiẽs habet cãm finalẽ
propter quã ſit. ⁊ talia agẽtia ſunt totalit̃ propter fines ſu-
os. Tũc arguo: omia ſecũdaria agẽtia ſunt totalit̃ ꝓpter
fines ſuos qui tñ ſunt ſecũdarij. ſꝫ ſc̄m te finis eſt cã dans
eſſe effectui ſuo. q: tu ponis effectũ cãe finalis depẽdere
a fine quantũ ad eſſe. ergo ſecũdarij fines ſunt cauſa ſecũ-
doꝝ agentiũ q̃tuꝫ ad totũ eẽ ſuũ. ⁊ per ꝯñs cauſant qd̄ eſt
falſũ. Preterea ignis agit ꝓpter aſſimilationẽ vt aſſimilet ſi-
bi paſſuꝫ ſicut ꝓpter finẽ. ſꝫ neqꝫ ignis neqꝫ eius actõ de-
pẽdet ex aſſimilatione paſſi: cũ talis aſſimilatio ſit quedã rela-
tio. ergo effectꝰ cãe finalis nõ dependet ab ipſo fine.
Preterea cãlitas finis nõ ſolũ eſt qd̄ amore ipſiꝰ aliquid
agat̃: ſꝫ etiã eſt illud amore cuiꝰ materia ſubijcit̃ forme et
gratia cuiꝰ forma informat materiã. ſubijci v̄o vel infor-
mare nõ eſt illud cuiꝰ amore aliq̃d agit̃. ergo inſufficiẽter
ponit̃ cãlitas cauſe finalis eẽ aliquid amore cuiꝰ aliquid
agit̃. Ad primũ ergo iſtoꝝ dicẽdũ ꝙ nõ accipit̃ ibi fieri
ſtricte ꝓut diſtinguit̃ cõtra eẽ. ſicut eſt in eis que acq̃rũt
eẽ per motũ ⁊ per tranſmutationẽ. ſed accipit fieri pro eo
ꝙ eſt hr̄e eſſe ab alio effectiue: ſiue cũ nouitate eſſẽdi ſiue
ſine nouitate eſſendi per quẽ modũ mũdus eẽt effectiue
a deo ſi eſſet ab eterno. ⁊ de hoc etiã in p̄cedẽti articlo dif-
fuſius dictũ eſt. Ad ſecundũ dicẽdũ ꝙ illa rñſio eſt bõa
⁊ ad illud qd̄ primo adducit̃ in cõtrariũ eſt dicẽdũ ꝙ minꝰ
nobile eſt ꝓpter maiꝰ nobile ſicut propter finẽ. iõ mat̃ia
eſt ꝓpter formã ſicut propter finẽ. ſed ex hoc nõ ſeq̃t̃ ꝙ

minꝰ nobile nõ habeat in genere cãe efficiẽtis aliud ꝓter finẽ per qḋ ſit effectiue: nec etiã quodlibꝫ minꝰ nobile eſt ꝓpter magis nobile ſicut ꝓpter finẽ ſicut ſupꝛa ꝓbatum eſt. ſed illud minꝰ nobile. eſt ꝓpter magis nobile ad ꝙ oꝛdinat̃. ſiue ad qḋ eſt oꝛdinabile ab aliquo agẽte ſicut medicina eſt ꝓpter ſanitatẽ. vel ꝓpter hoĩem ſanãdum ſicut ꝓpter finẽ ad quẽ oꝛdinat̃ ab agẽte medicinã. Ad ſcḋm ꝙ ↄtra h̄ obijcit̃ dicẽdũ ꝙ rñſio data eſt bona. Ad illud aũt ꝙ cõtra eã obijcit̃ dicẽdũ ꝙ minoꝛ eſt falſa ꝛ ad ꝓbatiõeꝫ dicẽdũ ꝙ maioꝛ eſt falſa ꝛ ridiculoſa ꝛ qui crederet eã eſſe verã vna cũ aſſumpta eſſet erroneus in fide. q꞉ p h̄ ſequeret̃ deũ nõ eẽ cãm effectiuã materie pme cuꝫ ex eris non poſſet ſequi niſi verꝫ. talis erraret etiã in phia ꝛ in his que ſũt manifeſta ad ſenſũ q꞉ ſi ita eẽt ꝙ illud nõ eſt cauſa efficiens alicuius rei. cuius influentia poſita quocũqꝫ alio remoto non ponitur res ſequeret̃ ꝙ agens naturale nõ poſſet aliquid efficere: vnde miroꝛ quõ homo ſani capit̃ poſuit talem rõnẽ vt credẽs eam valere. Dico ergo ad illud ꝙ illud non eſt caſa alicuiꝰ rei efficiẽs pfecta in genẽ cãe efficiẽtis quo poſito: non ponit̃ res remoto quocunqꝫ alio ꝙ ptinet ad genus cauſe efficiẽtis cuiꝰ influentia pfecta poſita non eſt res cuiꝰ ponit̃ cã remoto omni alio ad illud genus cãe ptinẽte ſicut ſol remoto ſubiecto ꝙ eſt dyaphanũ nõ cauſaret lumẽ ꝛ tñ eſt pfecta cauſa luminis in genere cauſe efficiẽtis. Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ idẽ eſt dicere gratia cuiꝰ ꝛ amoꝛe cuiꝰ. quia gratia finis aliquid eẽ vel fieri nihil aliud eſt q̃m intentiõe vel amoẽ finis aliqḋ eẽ vel fieri. Sed obijcit̃ quia nõ ſolũ aliquis agit amoꝛe finis. ſed etiã delectatione vel deſiderio finis. dicẽdũ eſt ꝙ illud eſt valde friuolũ. quia quicũqꝫ agit delectatione vel deſiderio finis agit etiam amoꝛe finis. vnde ſiue amoꝛ ſe habeat ad delectatiõem ꝛ deſideriũ vt genꝰ ad ſpecies. ſiue vt paſſio diſtincta pcedẽs eas. quicq̃d agit deſiderio vel delectatiõe agitur amoꝛe. ꝛ non ecõuerſo. ideo melius dicit̃ amoꝛe cuius q̃ deſiderio vel delectatione. Ad q̃rtũ dicẽdũ ꝙ minoꝛ eſt falſa. quia ſi aliquis ſanat aliquẽ amoꝛe patris ita ꝙ amoꝛe patris fiat. pncipalit̃ patris eſt finis. ꝙ autẽ dicit̃ ꝙ ſanitas eſt finis. Dicẽdũ qḋ eſt finis ſub fine ꝛ qḋ plus eſt ſicut infra ꝓbabitur omne agens intendit aliquẽ finẽ extra totum ſuũ effectũ. Ad quintũ dicẽdũ ꝙ ſicut tactuꝫ eſt illa ꝓpoſitio ſcꝫ qḋ finis eſt primum in intentione ꝛ vltimum in execution non vniuerſaliter eſt vera de oĩ fine accipiẽdo finem quãtuꝫ ad illud ꝙ eſt. ĩmo ſemꝑ opoꝛtet accipere aliquẽ finẽ qui ꝓ exiſtit ineſſe ei qḋ eſt ad finẽ ꝛ h̄ loquẽdo etiã ð fine rñdẽte agẽti ꝙ ideo dico. nõ ꝙ ſcḋm ꝟitatẽ ſit aliq̃s finis q̃ nõ reſpõdeat agẽti. Sed h̄ dico ꝓpter opiniõem illoꝝ qui dicũt aliqua habere cãm finalẽ ꝛ nõ agẽtẽ q꞉ oẽ agens ꝓpter finẽ agit ꝓpter aliquẽ finẽ exiſtẽtẽ extra totũ ſuũ effectuꝫ ſꝫ illud qḋ eſt extra totũ effectũ agẽtis nõ eſt acquiſitũ huic ꝑ actiõem eiꝰ. g° oẽ agẽs agit ꝑ aliquẽ finẽ ñ ꝓductũ ꝑ actionem eiꝰ mi. pꝫ q꞉ q̃cq̃d ẽ ꝓductũ ab aliquo agente includit̃ in totali effectu eiꝰ. ꝛ iõ illud qḋ ẽ ex̃ cõem effcm̃ agẽtis nõ ẽ ꝓductũ p actiõem eiꝰ. ma. ꝓbo. q꞉ totus effectus alicuiꝰ agẽtis ẽ ꝑ aliquẽ finẽ. intẽtũ ab agẽte alioq̃n aliquẽ haberet cãm efficiẽtẽ ꝙ nõ haberet cãm finalẽ intentam ab agẽte. ſed nihil eſt cauſa finalis ſui ipſius. ergo oꝫ ꝙ in omni agẽte ſit aliqua cã finalis intẽta ab ea extra totum effectum eius ꝛ iſta fuit maioꝛ. Ad oĩa aũt que dicũtur contra iſta. quãdo pmo dicit̃ ꝙ cũ factio aliq̃d ꝓpt̃ deum ſicut ꝓpter finem. aut vt ſit aut vt bene ſit. ꝛ idem eſt de quocũqꝫ alio exiſtẽte ante actiõem agẽtis ꝓpter finem. dicẽduꝫ ad oĩa h̄ ꝙ non ſolũ agit agẽs ꝓpter aliquẽ finẽ vt ſit. ſed etiam opoꝛtet ꝙ agat ꝓpter aliquã finẽ q꞉ talis eſt. ſicut aliquis exhibens honoꝛeꝫ virtuoſo ꝓpter ꝟtutem non vt virtuoſus ſit ſed quia virtuoſus eſt. vnde pꝛeter finem pꝛoductum actione agentis pꝛopter quem agens agit vt ſic opoꝛtet dare aliquem pꝛeexiſtentem ante actioneꝫ agentis pꝛopter quem agens agit. qui. ſ. talis ẽ nõ autem vt ſit. vnde ꝛ deus ꝛ omnia agentia agunt ꝓpter finem. quia deus eſt non vt ſit. ſed quia talis. quia enĩ ipſe eſt talis. ꝛ ideo omnia oꝛdinanda ſunt in ipſum. vnde hic poteſt ſumi diſtinctio de fine que eſt ſatis rationabilis. ſ. ꝙ quidem eſt finis ꝓpter queꝫ agens agit vt ſit. et quidã eſt finis ꝓpter quẽ agẽs agit q꞉ eſt. ꝛ iõ in om̃i actõne acquirit̃ aliquo mõ finis vel in ſe: ſicut ille finis ꝓpter quẽ agẽs agit vt ſit vel acq̃rit̃ huic lꝫ in ſe ꝓexiſtat. ſ. finis ꝓpter quẽ agẽs agit q꞉ eſt: oꝛdinãdo. ſ. alia in ipſũ q꞉ talis eſt. Sꝫ diſtinctio quã vident alij innuere irrõnabilis eſt. q꞉ diuidũt inferiꝰ in ſuũ ſupius ꝛ ſuũ oppoſitũ. ſicut ſi aliquis dicẽt: albedinũ aliꝰ eſt coloꝛ ꝛ aliꝰ nõ coloꝛ. nam oĩs cauſa per ſe eſt talis ꝙ ab ea depẽdet effectꝰ per ſe. vñ diuidere cãm finalẽ in id a quo depẽdet res: ꝛ in id a qui nõ depẽdet res: vt dicẽdo ꝙ quidaꝫ eſt finis a q̃ depẽdet res ꝛ quidã eſt finis a quo nõ depẽdet. ẽ diuidere cãm finaleꝫ in ſuũ ſuperiꝰ. ſ. in id a quo depẽdet res: ꝛ in ſuũ oppoſitũ. ſ. in id a quo res nõ depẽdet. Ad aliud qḋ ipſi imaginant̃ me dixiſſe. ſ. ꝙ quidã eſt finis qui amat̃ amoꝛe ↄmodi. ꝛ quidã qui amat̃ amoꝛe iuſticie. ꝛ ꝙ iſta diſtinctio nulla eſt: q꞉ iuſtũ eſt quoddã cõmodũ. Dico ꝙ iſtã diſtinctionẽ nũq̃ poſui ſiue ſit bona ſiue mala. obiectio tñ facta ĩ cõtrariũ parũ valet. q꞉ ſicut delectabile diuidit̃ cõtra honeſtũ nõ accipiẽdo delectabile in generali: cũ honeſtas ſit delectabilis. ſꝫ accipiẽdo delectabile pꝛo determinato delectabili. ita in accipiẽdo cõmodũ pꝛo determinato cõmodo. cõmodũ põt diuidi cõtra iuſtũ. cauſa aũt poterit dici: qñ erit opoꝛtunũ. Ad iſtud aũt qḋ querit̃ vtrũ finis ſit cauſa ꝓut eſt vltimũ in executiõe: vel ꝓut eſt pꝛimũ in intẽtione. dicẽdũ ꝙ non ꝓut eſt vltimũ in executione pꝛopter duo. Pꝛimo q꞉ nõ omnis finis eſt vltimũ in executione vt dictũ ꝛ pꝛobatũ eſt. Secũdo q꞉ eẽ vltimũ in executiõe cõuenit ſibi ꝓut eſt effectus cauſe efficiẽtis. eẽ aũt effectus alicuius nõ impoꝛtat cauſalitatẽ aliquã inq̃tum hmõi. lꝫ illud qḋ eſt effectus cauſe aliq̃ñ ſit cauſa alterius ergo ꝛc. Eſſe aũt pꝛimũ in intẽtione vel eẽ in intẽtiõe dare ſibi cauſalitatẽ finalẽ põt itelligi dupliciť. Uno modo ꝙ intẽdi det ſibi pꝛimã rationẽ cauſalitatis finalis. ſ. ꝙ ex hoc ſit finis: q꞉ intẽditur. ꝛ iſto modo nõ eſt verũ. nõ eniꝫ iõ eſt finis quia intẽditur. ſꝫ ideo intẽditur q꞉ eſt finis vel ſaltẽ apparet eẽ finis. ſꝫ pꝛima ratio cauſalitatis finis ẽ dare bonitatẽ ꝛ appetibilitatẽ alteri ex hoc ꝙ habꝫ oꝛdinẽ ad ipſum. Alio modo põt intelligi eẽ pꝛimũ in intẽtione finis ſicut cauſa ſine qua: nõ q꞉. ſ. finis nõ cõſequit̃ effectũ ſuũ: niſi cõcurrẽte aliquo intẽdente finẽ ꝛ oꝛdinante illud qḋ eſt ad finẽ ad ipſum finẽ. ꝛ ſic finis habet ꝙ ſit cauſa per hoc qḋ eſt intẽdi ſicut per cãm aliã neceſſario cõcurrẽteꝫ: cum ea ad hoc ꝙ habeat effectũ. Et qñ dicitur ꝙ nõ: quia tunc nõ differt cauſalitas effectiua ꝛ finalis. q꞉ cauſalitas finis vt eſt pꝛimũ in intẽtiõe: eſt imꝓrimẽ effectiue aliquẽ amoꝛẽ vel inclinationẽ ipſi agẽti. Dicẽdum ꝙ cauſalitas finalis cauſe ꝛ efficiẽtis q̃ñqꝫ ſunt idem re quãtum ad entitatẽ illã que eſt cauſa finalis ꝛ efficiens. ꝛ q̃ñqꝫ diuerſa re ſemꝑ tamẽ ſunt diuerſa ratiõe: q꞉ vt dictũ eſt ſicut cauſalitas cauſe finalis cõſiſtit in hoc ꝙ eſt dare bonitatẽ ꝛ appetibilitatẽ alicui in oꝛdine ad ipſũ: ita ex hoc ꝙ aliquid oꝛdinat̃ ad aliud vt ad finẽ habet quandã bonitatẽ ꝛ appetibilitatẽ ꝓter bonitatẽ ꝛ appetibilitatẽ quam habet ex eo ꝙ foꝛmalit̃ ẽ in ipſo circũſcripto om̃i alio. cauſalitas aũt cauſe efficiẽtis ſtat in hoc ꝙ eſt effectiue mouere ſiue oꝛdinare aliquid in finẽ. Quãdo ergo ita eſt ꝙ agẽs eſt in potẽtia ad amoꝛẽ finis: tunc cõuenit ꝙ finis vel bonũ eſt cauſa effectiua ꝛ eſt cauſa finalis effectiua inquantũ effectiue mouet voluntatẽ ad amoꝛẽ ſui. ſꝫ finalis inquantũ dat appetibilitatẽ alteri modo ꝓdicto. nec eſt incõueniẽs ꝙ idẽ per eſſentiã hẽat vtrãqꝫ cauſalitatẽ. ſicut nõ eſt incõueniens ꝙ idem ꝑ eſſentiã habeat cauſalitatẽ foꝛmalẽ ꝛ effectiuã. nam idẽ caloꝛ per eſſentiã facit ignẽ calidũ foꝛmaliter ꝛ eſt pꝛincipiũ quo ignis calefacit alterũ. Quando autẽ aliquis agit pꝛopter finẽ aliquẽ. ad cuius amoꝛẽ nõ eſt in potẽtia. ꝛ etiam ꝓpter alium finẽ a ſe. ſicut dicimus ꝙ deus dat gratiã pꝛopter gloꝛiã ſicut pꝛopter finẽ: que quidẽ gloꝛia nõ eſt cauſa finalis dei ſed gratie. Naꝫ qñ dicit̃ agens qḋ agit ꝓpter finẽ. ly pꝛopter finẽ nõ dicit cauſam finalẽ agẽtis ſꝫ ſui effectꝰ: ſicut patꝫ in exemplo pꝛopiquũ: tunc cauſa efficiens ꝛ finalis quantũ ad finẽ pꝛopoſitum: ſunt diuerſa re. ſicut patꝫ in ꝓpoſito de deo cauſante gratiam pꝛopter gloꝛiã ſicut pꝛopter finẽ pꝛopinquũ gratie. Sic ergo patꝫ ꝙ cauſa efficiẽs ꝛ finalis ſunt quãdoqꝫ idẽ

re:quādoqꝫ diuerſa re. ſemper tñ ſunt diuerſa ratõne ſic
patet ex dictis. quādo ergo dicitur cauſalitas cauſe fina-
lis ꝓut eſt primum in intentione eſt imprimere aliquid
effectiue ipſi agenti. dicēdū ꝙ falſum eſt. imo cāſitas hu-
ius eſt appetibilitatē alteri dare vt dictum eſt. Ad om
nia aūt illa que obijciuntur ſi ponatur ꝙ cāſitas cāe fina-
lis ſit in ħ qḋ eſt vltimū in executione patet reſpōſio quia
ħ nō ponit. Ad aliud ꝙ vlterius obijcitur quādo queri
tur quid mouet agēs ad amorē vel ꝺſideriū finis. dico ꝙ
non eſt verum vniuerſaliter ꝙ agens moueat ad amoreꝫ
finis. ſicut pꝫ in agēte primo. vñ ħ accidit inquātū agens
eſt in potētia ad amorem finis quia cāſitas finis eſt dare
bonitatē ⁊ appetibilitatē alteri ⁊ ꝙ aptum natū eſt ſic intē
di. Et cuꝫ obijcitur ꝙ cauſalitas vniuſcuiuſqꝫ cauſe cō
ſiſtit in ħ qḋ eſt poſſe creare. non aūt in ħ qḋ eſt aptum na
tum intendi. friuolū eſt. nam ħ qḋ eſt eſſe aptū natum in
tendi. vt ex quo habet bōitatē modo p̄dicto. eſt cāſitas fi-
nis. ⁊ per ħ non ſolū habet poſſe cāre. ſed etiā creare mo-
do quo cōuenit fini eſſe cauſa vna cū agēte intendēte ipm̄
finē. Quādo aūt agens eſt in potētia ad amorē finis ꝑ quē
amorē mouet alia ad finē. tunc aliqḋ exiſtens actu mouet
puta finis p̄exiſtēs actu mouet ad amorē ſui. ⁊ alioꝝ non
exiſtētiū actu ordinabiliū tamē ad ipſum. nam aliqḋ actu
ens poteſt mouere ad amorē ⁊ cognitionē non entis.

Et quando dicit ꝙ alij ſecūdarij fines qui nōduꝫ ſunt
debēt mouere. dico ꝙ non oportet. quia ad ħ ꝙ aliqḋ ſit
finis ſufficit ꝙ det bonitatem ⁊ appetibilitatē alteri vt di
ctum eſt. aliquid aūt bonitatē ⁊ appetibilitatē non ſolum
habet ex ħ ꝙ aſſecutū iam eſt finē ſed etiam ex ħ ꝙ ordina
bile eſt in finē. i. ad aſſecutiōem eius nōdum exñtis. Si-
cut patet de poſitione ⁊ ſanitate ⁊ ideo ens in potentia cū
intentiōe agētis ipſū. poteſt eſſe cauſa finalis. licet nō ſit
nec finis p̄ncipalis moueat actu. ſed ſufficit ꝙ aliud mo-
ueat ad amorem eius. Ad aliud qḋ obijcitur contra ħ
ꝙ ſicut ſecūdaria agētia mouēt ⁊ non ſolū primū ita vt vi-
detur ſecūdarij fines debēt mouere ⁊ non ſolū primꝰ. di-
cēdū ꝙ non ſequit. quia cauſalitas finis non eſt mouere
ſed dare bonitatē appetibilitatē modo p̄dicto ideo nō ſe-
quitur ꝙ illud qḋ eſt finis ſecūdarius moueat ſecūdario
ſed ſufficit ꝙ aliquid aliud moueat vel poſſit mouere ad
eius amorē. vel ꝙ amor de ipō habeatur abſqꝫ monitiōe
ſicut patet de eo qḋ non eſt in potētia ad amorē finis nec
eius qḋ eſt ad finem vt eſt deus. cauſalitas aūt cāe efficiē-
tis conſiſtit in mouere effectiue ideo nō poteſt alicui cō-
uenire qḋ ſit cā effectiua prima vel ſecūda ſiue qualitercū
qꝫ niſi moueat: ⁊ ideo nō eſt ſimile de cauſa finali ⁊ efficiē
te. Si aūt queratur quō in quocūqꝫ genere cauſe nō ens
poſſit eſſe cauſa entis. dicēdū ꝙ in nullo genere cauſe nō
ens pōt eſſe cauſa prima vel p̄ncipalis entis. vnde opor-
tet etiā ponere in genere cauſe finalis aliquā finem prin-
cipalē actu p̄exiſtentē omni ei qḋ ordinat in ipm̄. Sed ſe-
cūdarie cāe finales poſſunt eſſe in potētia ita ꝙ ens in po
tētia poteſt eē cauſa finalis ſecūdaria quia aliquid poteſt
habere bonitatē. et appetibilitateꝫ ex ħ ipſo qḋ eſt in potē
tia vt per ipꝫ attingatur finis nō p̄exiſtēs. vnde poteſtas
habendi finē per ipm̄ dat ei bonitatē ⁊ tale ens in poten-
tia vt attingatur per ipm̄ dicitur cauſe finalis ſecundaria
antequā ſit actu. ħ ergo eſt ſingulare in genere cauſe fina-
lis ꝙ ens in potētia cum actuali intētione eius ad ꝙ mo
uet p̄ncipalis finis ſit cauſa ſecūdaria finalis eius qḋ eſt
ad fineꝫ. Ad ſextū quādo dicit agens agit amore finis
vel quia finis eſt amore cuius agens agit. Dicēdū ꝙ nō
accipitur ibi amor pro actu appetitus ſequēte cognitiōeꝫ
exiſtētē in appetibilitate. ſed accipitur ibi pro appetitu na
turali impreſſo ab agēte p̄mo per volūtatē quibus lꝫ agē
tibus ⁊ mouētibus effectus ſuos in finē preſtitū a primo
agente. Ad. 7. dicēdum eſt. ꝙ illa ratio eſt nimis friuo-
la q: accipit ibi amor ꝓ oī appetitu quo finis pōt appeti.
ſꝫ melius ⁊ veriꝰ. ponit amor qm̄ quecūqꝫ alia paſſio q:
vel amor eſt qḋdā cōe p̄dicabile de quacūqꝫ paſſione alia
vel ſaltē nulla paſſio ē ſine ipō. q: q̄cquid deſiderat vel de
lectat amat ideo in eo includit deſideriuꝫ vel delectatio.

Ad. 8. dḋ ꝙ illa rñſio eſt bona. ⁊ qñ arguit in oppoſituꝫ
dicēdū ꝙ quando dicit agens primū vel ſecūdū agit pro-
pter finem. li. ꝓpter nō dicit cāſitatē finis reſp̄cu agētis.
ſed reſpectu effectus agētis: vnde quādo dicit ꝙ deus a-
git propter finē. li propter finem nō importat cauſalitatē
finalē reſpectu dei ſꝫ reſpectu eius effectus. Quādo ergo
dicit ꝙ ſecūdaria agētia ſunt propter ſuos effectus ſi intel-
ligat ꝙ ſint propter ſuos effectus ſicut ꝓpter ſuos fines.
falſū eſt quantū ad principalia agentia. q: principale agēſ
ē nobiliꝰ ſuo effcū vel eq̄ nobile: magꝭ aūt nobile vl' eque
nobile nō ordinat ad minus nobile ſicut ad finē. Sꝫ ſi in
telligat ꝙ ſecūdaria agentia nō ſolū agunt propter fineꝫ
effectus. ſꝫ etiam ſunt propter aliquē finem qui ſit cauſa
finalis eorū: hoc verū eſt quodā ordine. vt ſi dicamus ꝙ
vegetabilia agūt propter ſenſibilia ⁊ illa propter hominē
ſicut propter finē: ⁊ homo propter deū. ſed nō eſt verū: ꝙ
aliqḋ agens ſecundariū ſit propter aliquod creatum ſicut
propter finē totalem: imo oīa ſunt propter vltimū finē
qui eſt deus. ⁊ ideo ſi finis vltimus etiā effectiue cauſaret
nō tñ ſequeret ꝙ aliquis finis cauſatus cauſaret. Iteꝫ
etiam finis in eo quod finis non habet ſuaꝫ cauſalitatem
in efficiendo vt ſupra oſtenſum eſt ſicut nec forma. Et iō
ſi aliquid eſſet totaliter propter aliquē finē ſecundarium
in genere cauſe finalis nō ſequeret propt hoc ꝙ finis cau
ſaret vt ſit: ſꝫ ſequeret ꝙ eſſet aliquod agens ſibi coreſpō
dens ⁊ ipm̄ intendēs ꝙ cauſaret totaliter rem in finē ordi
natā. Ad aliqḋ quod poſtea arguit ꝙ ſcꝫ agens agit pro
pter aſſimilationē. Dico ꝙ ſi intelligat ſic ꝙ ignis agit ꝓ
pter aſſimilationē relatiōis. iſtud eſt valde friuolū. quia
nullū agens agit propter ſolam relationē cū minimū ha-
beat de entitate ⁊ p̄fectione. Si aūt intelligat ꝙ ignis a-
gat propter formā ignis generādi in qua ſit aſſimilatio ſi
cut propter finē principalē adhuc. ⁊ hoc falſuꝫ eſt: q: eque
nobile eſt forma ignis generandi ſicut forma ignis gene-
rantis. eque aūt nobile nō eſt propter eque nobile ſicut ꝓ
pter finem principalē. q: finis principalis debet eſſe nobi
lior que ſunt ad finē principalē. ſꝫ bene verū eſt ꝙ ignis a-
git propter formā ignis generandi ſicut propter finē ſub
iectiue. quia hoc ordinat ad perfectionē ſpeciei in ordinē
ad perfectionē vniuerſi. Ad nonū dicendū ꝙ ſicut ſu-
pradictū eſt amore finis ⁊ materiaꝫ eſſe ſubiectū forme et
formā informare materiā nihil aliud eſt q̄ dicere ꝙ cauſa
finalis ſit cauſa cauſe materialis ⁊ cauſe formalis. ſꝫ iſtud
nō cōuenit fini niſi inquantū aliquod agēs cum fine intē
dens finē effectiue cauſaret materiaꝫ ⁊ formā ⁊ ſubijceret
vnū alteri. Illud aūt qḋ obiectū eſt cōtra hoc: oſtenſuꝫ
eſt eſſe manifeſte falſum ⁊ erroneū in fide ⁊ in phia. et ſic
patꝫ in generali de cauſa finali ⁊ efficiēte ⁊ de caꝝ cauſali-
tate. Nunc videndū eſt in ſpeciali qualiter ſe habeat cā
finalis ⁊ efficiēs. ⁊ primo quō ſe habeant primū efficiens ⁊
vltimus finis. Secūdo quomō ſe habeant ſecūdarij fineſ
⁊ ſecundaria agentia ad primū agens ⁊ vltimū fineꝫ. Ter-
tio quomō ſecūdarij fines ⁊ ſecūdaria agētia ſe habeāt in
ter ſe. Quantū ad primū pono duas cōcluſiones. Pri-
ma eſt ꝙ vltimus finis nō habet cām efficientē ⁊ per con-
ſequēs eſt per ſe neceſſe eſſe. Secūda concluſio eſt: ꝙ pri-
mū agens ⁊ vltimus finis ſunt idē re neceſſario. Pre-
terea cōcluſio patꝫ ex predictis: q: ſicut ſupra oſtenſū eſt:
oportet ponere aliquē finē extra omnē effectū cauſe effici-
entis. alioquin nō omnis effectus cauſe efficiētis habereꝫ
finalē cauſam. vel idē eſſet cauſa finalis ſui ipſius quorūꝫ
vtriqꝫ eſt impoſſibile. ſꝫ illud quod eſt extra omnē efficiē
cauſe efficiētis nō habet cām efficientē: et per ꝯñs eſt per
ſe neceſſe eſſe. ergo oportet ponere aliquē finem qui non
habeat aliquā cauſam efficiētē a qua fiat. ⁊ eſt per ſe neceſ-
ſe eſſe. talis aūt finis eſt vltimus finis ⁊ ſolū: q: finis non
habēs cauſam efficientē a qua fiat: eſt finis nō ordinatus
ad vlteriorē finem. vt enꝫ probatū eſt ſupra quicquid or-
dinat ad aliū finem a ſe habet cauſam efficientē. ſed ſoluꝫ
vltimus finis nō habet cām efficientē. ergo ⁊c. Secun-
dā concluſionē probo triplici ratione. Primo ſic: quicqd
aliud eſt ab vltimo fine ordinat ad vltimū finē ſic ad cām
finalē. ſed primū agens nō habꝫ cauſam finalē que ſit cau-
ſa finalis ipſius. ergo impoſſibile eſt ꝙ primuꝫ agens ſit
aliud ab vltimo fine. maior patꝫ. q: omēs ponūt totū vni
uerſū ordinari in vnū finē vltimū ⁊ ꝑ cōſequēs quicquid

eſt aliud ab vltimo fine ordinat᷑ in ipm ſicut in cām fina-
lē.mi.etiam patet.qꝛ ſicut oñſum eſt.q̄cq̄d habet cām fi-
nalē h̄ꝫ cām efficiētem.ſed p̄mū efficiens non habet cām
efficiētē.qꝛ iam non eſſet efficiēs primū.ergo ⁊c. Secūda
ratio talis eſt primū efficiens aut agit amoē ſui vt vltimi
finis.aut non.ſi ſic habetur ꝓpoſitum.ſi non cōtra omne
agens ꝙ agit amore alterius a ſe vt vltimi finis depēdet
in ſuo amore quo agit ab alio ꝓpter qđ vt ꝓpter finē agit
ſed h̄ eſt impoſſibile de amore quo primū agens agit.qꝛ
ſicut probatū fuit in quadam queſtione ordinaria velle i-
telligere p̄mi agētis eſt p ſe neceſſe eſſe.ergo impoſſibile
eſt:ꝙ primū agēs agat amore alterius a ſe vt vltimi finis
minor probata eſt in prima queſtione. maior ꝓbat᷑. quia
actus amandi dependet neceſſario a primo ⁊ p ſe obiecto
Si illud obiectū eſt diuerſū ab amore.quia r̄moto p̄mo
⁊ per ſe obiecto actus amandi.actus amādi oportet ꝙ ca
dat in non eſſe.ſed illud qđ agit amore alterius a ſe vt vl-
timi finis.habet vt primo ⁊ per ſe obiectū amoris ſui aliđ
a ſe.ergo omne agēs qđ agit amore alterius a ſe vt vltimi
finis dependet in ſuo amore ab alio a ſe ⁊ ſic patet maior.
Tertia ratio taliseſt.ſi primū agēs eſt aliud ab vltimo
fine quero vtrum depēdeat in agendo ab vltimo fine vel
non.ſi non tunc effectus primi agentis nihilominꝰ eſſet
poſito fine vltimo vel non poſito.ſed illud qđ nihilomi-
nus eſt poſito fine vltimo vel non poſito non depēdet p
ſea cauſa finali ſibi effectus primi ⁊ efficientis non habet
cauſam finalem per ſe qđ falſum eſt.ſi ſic.ſequitur ꝙ pri-
mū agens in cēndo dependeat ab alio quia illud cuius ra
tio actiua eſt ſua ſubſtātia a quo dependet in agendo de-
pendet in cēndo.ſed vt dictuꝫ eſt ratio actiua qua primū
agens agit eſt ſua ſubſtantia.ergo ſi depēdet ab alio in a-
gendo dependet etiam ab alio in cēndo.ſed oē ꝙ depen-
det ab alio habet cām efficientem vt ſupra probatuꝫ eſt ⁊
ſic ſm̄ h̄ primū agens haberet cāꝫ efficientē qđ eſt impoſ-
ſibile ⁊ ſic pꝫ ꝙ primū agēs ⁊ vltimus finis ſūt neceſſario
idem. Quātum ad ſecūdum.ſ.quō ſecūdaria agentia ⁊ ſe
cūdarij fines.ſe habeant ad primū agens ⁊ ad vltimū finē
h̄ patet ex dictis quia omnia reducūtur in primū ſꝫ vtrū
qꝫ genus cauſe effectiue.ſ.⁊ finalis quia quicq̄d habꝫ cau
ſam finalē habet cām efficientē ⁊ vt ſupra ꝓbatum eſt.ſed
omnis finis ſecūdarius niſi haberet aliū finem vlteriorē
qui eſſet finis eius non diceretur ſecūdarius nec ſuper
cauſa efficiens ſecūdaria diceret ſecūda.niſi haberet cām
efficientem.priorē.ergo omnia alia a primo reducuntur
i ipſuꝫ primū ſicut in primum agens ⁊ vltimū finē. Sci-
endū autem ꝙ deus dicitur quādoqꝫ agere ꝓpter finem
aliū a ſe ⁊ tūc li ꝓpter dicit cāſitatē finalē reſpectu effectꝰ
dei non reſpectu ipſius dei.ſicut quādo dicimus ꝙ deuſ
facit celum propter electos.ſicut propter fineꝫ.finis qui
ſunt ipi electi eſt aliud ab agente.ſ.deo iſtum autem finē
eſt alius a deo.oportet reduci in deum ſicut vltimū fineꝫ
quia deus facit electos ꝓpter ſe: ⁊ ecōuerſo non dicimꝰ
ꝙ homo agit ꝓpter deū finis eſt alius ab agēte ſecūdario
qui eſt homo.qui homo dicitur agere ꝓpter deum ſicut
ꝓpter finē:tamē primū agens in ꝙ oportet reducere ho-
minē agentē ꝓpter finē qui eſt deus eſt idem cū fine pro-
pter quē homo agit quādo agit ꝓpter deum.quia homo
nō pōt agere ꝓpter iſtū finē niſi moueatur a deo. Quā-
tum ad tertiū ptinens ad iſtum articulū.ſ.quō ſecūdaria
agentia ⁊ fines ſecūdarij ſe habeant int᷑ ſe.pono tres con
cluſiones prima eſt ꝙ effectus principalis agentis non
q̄m poteſt eē finis principalis eius.ſecūda ꝙ effectuſ ali-
cuius agētis principalis cauſantis poteſt eē ſub finis eiꝰ
tertia eſt ꝙ effectus cauſe inſtrumētalis poteſt eē finis
p̄ncipalis eius. Prima cōcluſio patet ſic.qꝛ finis p̄nci-
palis debꝫ eſſe nobilior eo qđ eſt ad finē.ſed nullꝰ effectꝰ
nobilior eſt ſua cā p̄ncipali.ergo ⁊c. Scđa cōcluſio patꝫ
ſic.ad cuiꝰ euidētiā ſciēdū ꝙ ſub finis dr̄ finis ordinatꝰ i
vlteriorē finē q̄ tn̄ ſub finis eſt nec̄riꝰ ad aſſequēdū vlterio
rem finem. ſicut neceſſaria vite corporalis ſunt neceſſa-
ria ad virtuoſam vitam agendā.⁊ talis ſub finis ſic ſe ha-
bet in genē cāe finaliſ ſicut cā inſtrumētal᷑ ſe hꝫ in genere
cāe efficiētis. Ex h̄ ad ꝓpoſitū ſeq̄t᷑ ꝙ ſic hr̄e cām finalē
vt ſub finē nihil aliud ē q̄ ordinari ad aliquē finē ſcđarius

neceſſarium.ad aſſequēdum p̄ncipalē finem.ſed nihil ꝓ
het aliquod agens principale ordinari ad aliquem effcm̄
cauſatum a ſe vt ad finem ſecūdario intētuꝫ neceſſarium
ad aſſequendū finem principalē. ſicut dicimus ꝙ medici
na vel medicus eſt propter ſanitatē ꝙ nō pōt intelligi de
principali fine:cum quecūqꝫ cognitio intellectiua ſit no-
bilior ſanitate ⁊ quolibet alio accidente corporali.ergo ni
hil prohibet qñqꝫ agens principale ordinari ad ſuū effcm̄
vt ad ſubfinē. Et cōfirmat᷑ iſta ratio.qꝛ ſicut ſe habet agēſ
inſtrumentale in genere cauſe efficiētis:ſic ſe habet ſubfi
nis in genere cauſe finalis.ſed nihil prohibet aliquid mi-
nus nobile eſſe cauſam inſtrumentalē alicuius nobilio-
ris ſe:ergo ſimpliciter nihil prohibet in genere cauſe fina
lis aliquid per modū ſubfinis eſſe cauſā finalē nobilioris
ſe:et per ꝯñs nihil prohibet ꝙ effectus cauſe principalis
ſit ſubfinis eius modo quo dictū eſt. Unde notanduꝫ
ꝙ quādocūqꝫ dicit᷑ aliquid eſſe propter aliud ſicut ꝓpter
finē minus nobilē ſe.vt cum dicit᷑ ars medicine eſt ꝓpter
ſanitatē vt propter finē: que quideꝫ ars medicine eſt mul
to nobilior q̄ ſanitas. nō accipit᷑ ibi finis pro fine princi-
pali:ſed pro fine mediate quo attingimus principalē finē
ſicut mediante ſanitate attingimus ad principalē finem:
qui eſt agere virtuoſe.nam ſi acciperet᷑ ars medicine ſm̄
ſe ⁊ ſanitas ſm̄ ſe nō ordinādo in aliud: ars medicine eſt
incōparabiliter nobilior ⁊ melior ſanitate.ſicut perfectio
intellectus eſt nobilior perfectiōe corporis. Tertia cō-
cluſio patet ſic.effectus inſtrumentalis eſt nobilior cauſa
inſtrumētali ſaltē quādoqꝫ. ſed illud qđ eſt nobilius alio
pōt eſſe principalis finis eius.ergo ⁊c.et ſic patēt tres cō
cluſiones premiſſe. Nunc tertio principaliter reſpon-
dendū eſt ad queſtionē:vtrū omnis finis ſit acquiſitꝰ per
actionē agētis. Ad qđ dico ꝙ aliquid acquiri per actionē
agētis pōt intelligi dupliciter. Uno modo ꝙ acquiratur
per actionē agentis quantū ad illud qđ eſt in ſe. Alio mō
ꝙ acquirat᷑ per actionē agētis nō quātū ad id qđ eſt in ſe.
ſed qꝛ acquirit᷑ huic.ſ.qꝛ ipſuꝫ preexiſtēs acquirit᷑ huic: p
hoc ſcꝫ ꝙ hoc mouet᷑ ſiue ordinat᷑ ab agente in ipſum.pri
mo modo nō omnis finis correſpondēs agenti acquirit᷑
per actionē eiuſ.qꝛ illud qđ nō habet cauſā efficientē non
eſt productū per actionē agentis.ſed vt probatū eſt ſupra
oportet ponere aliquē finē reſpondentē agenti qui nō ha
bet cauſaꝫ effectiuā.ergo ⁊c. Si vero accipiat᷑ ſecūdo mo
do ſcꝫ prout dicit᷑ acquiſitū huic: ſic oportet ponere oēm
finem acquiſitū per actionē agentis.qꝛ ſic finē acquiri:ni-
hil aliud eſt q̄ illud qđ eſt ad finē:cōſequi finē ſm̄ qđ eſt or
dinabile in ipſū.nulla aūt res que eſt ad finē conſequit᷑ fi
nē:niſi aliquo agente eam in finē effectiue ordinātē: quia
ſicut probatuꝫ eſt: quicquid habet cauſaꝫ finalē habet cau
ſam efficientem ordinantem ipſum in finem. Unde non
oportet ꝙ finis intētus ab agente ſit effectꝰ ab eo.imo po
teſt eſſe preexiſtens actioni agētis ordināti᷑ illa que ſunt
in ipſū ordinabilia.⁊ ſic patꝫ ad queſtionē principalem.
Ad rōem in oppoſitū dicendū ꝙ lꝫ ph̄us loquit᷑ de fini-
bus propter quos agentia agunt vt ſint.et de talibus ve-
rū eſt ꝙ acquirunt᷑ per motū: ⁊ ꝙ nō habent niſi in termi
no motus.vel ſi loquit᷑ vniuerſalit᷑ de fine intelligenduꝫ
eſt:nō ꝙ finis omnis ſit talis ꝙ in ſe nō ſit ante terminū
motus:qꝛ vt oſtenſuꝫ eſt aliquis finis eſt qui per ſe neceſ
ſe eſt eſſe:ſed intelligendū eſt ꝙ omnis finis eſt talis: vel
ꝙ acquirit᷑ in ſe in termino motus:vel qđ acquirit᷑ huic:
ita ꝙ licꝫ ſit aliquid in ſe ante motū.non tamē acquirit᷑ ei
qđ eſt ad finē ante terminū motus vel actionis.⁊ quantū
ad hoc pōt intelligi etiā qđ dicit᷑ in alijs aliquo mō.ſ. qđ
dicit᷑ ꝙ omnis finis eſt vltimū in executōne: nō quidē ꝙ
in ſe ſit vltimū in executione.qꝛ hoc ſupra reprobatuꝫ eſt
ſed qꝛ acq̄ſitio eiꝰ ei qđ eſt ad finē eſt vltimū in executiōe.
Iuxta hoc qđ tangebat materiā iſtā querebatur
vnū qđ pertinebat ad creaturā.ſ. vtrū in creatu
ra cauſa efficiēs ⁊ finalis ſint ſibi inuicē cauſe.ar
guit᷑ ꝙ ſic.qꝛ ſm̄ ph̄um 2.° ph̄icoꝝ ambulatō eſt
cauſa effectiua ſanitatis ⁊ ſanitas eſt cauſa finaliſ ambula
tōis.ergo ⁊c. In cōtrariū eſt:qꝛ ſi ſanitas erit cauſa am
bulatiōis in aliquo genere cauſe:tunc cū ſanitas ſi ſit dū
exercet᷑ ambulatio nō ens erit cauſa entis:⁊ in omni fine

idem ſequit̃ qui eſt effectus in genere cauſe efficiẽtis ei⁹
qđ eſt ad finē. ſꝫ hoc eſt incõueniēs. ſ. ꝙ nõ ens ſit cauſa en-
tis. ergo ⁊c. ℞eſponſio: circa queſtionē iſtaꝫ duo ſunt
ꝑncipaliter faciēdā. primū eſt rñdere ad queſtioneꝫ ſcđm
eſt mouere quedam dubia ⁊ ſoluere. Solutio qōnis pa-
tet ex ꝑcedēti in qua ꝓbatū eſt ꝙ cā effectiua inſtrumētal̃
pōt ordinari ad ſuū effectū ſicut ad finē principalē ⁊ cauſa
etiam effectiua ꝑncipalis qñqꝫ pōt ordinari ad ſuū effcm̃
ſicut ad ſubfinē. ſed ordinari ad aliquid ſicut ad finē vel ſic
ad ſubfinē eſt ordinari ad illud ſicut ad cām finalē ſecūda-
riā vel ꝑncipalē. ergo quādoqꝫ aliq̇d eſt cā efficiēs ei⁹ qđ ē
cauſa finalis ipſi⁹ ⁊ ſic mutuo ſūt ſibi cauſe. Alia rōne
pōt idem probari ſic. q: vnūqđqꝫ infātū eſt cauſa finalis a-
licui⁹: inquātū dat bonitatem ⁊ appetibilitateꝫ alteri qđ
ordinat̃ ad ipm̃. ſed nihil ꝓhibet aliq̇d habere bonitateꝫ ⁊
appetibilitatē ex h̃ qđ habet ordineꝫ ad h̃ ꝙ aliq̇d ꝓducat̃
per ipm̃ ſicut per cām efficiētem ſicut patet de ſanitate ⁊
poſitione. q: ipa poſitio habet quandam bonitatem ⁊ ap-
petibilitatē ex ordine ad ſanitatē acquirēdam per ipam q̄
nõ haberet ſi ſanitas per ipam non eſſet acquiſibilis: imo
per ſe eſt odibilis ⁊ maxime poſitio a materia ⁊ ſic patꝫ ꝑ-
mū ꝑncipale. Quātum ad ſecūdum ſcienduꝫ ꝙ h̃ ſunt
tria dubia pꝛimū eſt qđ eſt cõe huic queſtioni ⁊ ꝑcedēti. ſ.
que eſt alia bonitas q̄m habet illud qđ eſt ad finē ex ordie
ad finem. aut enim illa bonitas eſt ꝑfectio abſoluta exñs
in eo qđ eſt ad finem. aut eſt ordo eius ad fineꝫ. Si primo
modo tūc non differret eſſe bonū formaliter ⁊ eſſe bonū
finaliter ꝑ aliquid. ⁊ per cõſequēſ nõ differt cāſitas forma-
lis ⁊ finalis ſi idē eſſet eſſe finaliter bonū per aliquid ⁊ eē
formaliter bonū per idem. Si ſecūdo modo arguo cõtra
h̃ dupliciter primo. quia tūc bonitas ex fine eſſet pure re-
latio. ſed h̃ eſt incõueniēs cum relatio non dicat aliquaꝫ
ꝑfectiōem ſimpliciter vel ſalteꝫ vt multi dicūt non dicat
aliā ꝑfectiōem a fūdamēto. Scđo q: relatio eius qđ ē ad
finē eſt formaliter in eo qđ eſt ad finē. ſed ſcđm te illa relatõ
eſt bonitas qua aliquid dicit̃ bonū. ergo bonitas qua ali-
quid dicit̃ bonū formaliter ⁊ finaliter eſt eadem bonitas.

Scđm dubiū. eſt quia ſicut tactū eſt in opponēdo. non
ens eſſet cauſa entis. qđ eſt incõueniens. Tertiū dubi-
um eſt. quia. ſ. ſcđm h̃ idē depēdet a ſe. q: q̇cquid dependet
ab alio dependet etiam ab oībus a quibus illud depēdet
ſꝫ ſcđm te finis depēdet ab eo qđ eſt ad finē ſicut a cauſa ef-
ficiente ⁊ illud qđ eſt ad finē a fine ſicut a cauſa finali. ergo
a primo ad vltimū idē depēdet a ſe ipo. Si dicat̃ ad h̃ ꝙ
non depēdēt eodē mō ad inuicē iō non eſt circulatio nec
idē ꝓprie depēdet a ſeipo. Contra. quia in agētib⁹ que
ſūt in potētia ad amorē finis finis agit effectiue ad amorē
ꝑ quē agēs agit. vbi gr̃a. ſanitas mouet ad amorē ſui. ſed
vlteri⁹ amor ꝑ quē finis mouet effectiue cāt ipm̃ finē. ſic
cū ꝑ amorē ſanitatis aliq̇s mediāte poſitiōe effectiue cau-
ſat ſanitatē. ⁊ ſic a primo ad vltimū finis puta ſanitas ē cā
ſui: ⁊ ſic eſt circulatio in cāis effectiuis qđ ē incõueniens.

Ad ꝑmū iſtoꝝ dō. ꝙ illa bonitas q̈ aliq̇d ordinatū in fi-
nē dicit̃ bonū finaliter nõ eſt aliud q̄ bonitas ipſi⁹ finis
ſicut nec entitas ꝑ q̈m aliq̇d ē effectiue ē alia entitas ꝑter
v̇tutē effectiuā ipſi⁹ agētis ⁊ ſic pꝫ ꝙ nõ ꝑ idē eſt aliq̇d bo-
nū formaliter ⁊ finaliter: ita ꝙ illud qđ eſt ad finē ꝑ id qđ ē
in ipo formalr̃ ordiabile in finē ē bonū fōꝛlr̃. ſꝫ ꝑ finē fina-
lit̃: ſic etiā i effcū cāe efficiētꝭ effect⁹ ꝑ illā entitatē q̇ ē cāta
ab efficiēte ⁊ ē in eo fōꝛlr̃ ē ens fōꝛlr̃. ſꝫ ꝑ cām efficiētē a q̈ h̃
hꝫ: eſt ens effectiue. Ad ſcđm dō ꝙ illđ qđ ē ſimplr̃ nõ ens
⁊ i re i itētiōe alicui⁹ nõ pōt eē cā alicui⁹ rei. illđ tamen qđ
nõ eſt ens actu. pōt tñ eē ⁊ ē in itētiōe alicui⁹ agētꝭ pōt eſſe
cā ſcđaria in gñe finis. q: vnūqđqꝫ eſt cā in genē finis. ſcđm
qđ dat amabilitatē alicui. nõ ſolū aut ens actu dat amabi-
litatē. ſꝫ ens etiā poſſibile eē pōt dare amabilitatē ei ꝑ qđ
pōt fieri vel ꝑ qđ pōt attingi ſiue ſbiectiue ſiue effectiue. h̃
tñ ꝯuēit ſibi i v̇tute finis agētꝭ i actu: q: oīs finis ñ ens in
actu. ſꝫ potētia oꝫ qđ hēat ſuā cāſitatē finalē ab aliq̈ ſiñ ēte
actu. ſic patuit i qōne ꝑcedēti. vñ cāſitaſ finis ñ exñtꝭ actu
ē cāſitas ſcđm q̇d reſpcū finis ꝑncipal̃ exñtꝭ actu. Sed ꝯ h̃
obijcit̃ dupliciter. primo q: ſicut eſt in cauſis effectiuis. ita
videtur eſſe in cauſis finalibus ſed in cauſis effectiuis nõ
ens non pōt eſſe cauſa entis etiā ſecūdaria. g°. ⁊c. Scđo

q: cauſalitas finis in intētione nõ differt a cauſalitate ef-
fectiua. ſed cauſalitatē effectiuā nõ differre a cauſalitate fi-
nali eſt incõueniēs. ergo ⁊c. Ad primū iſtoꝝ dicēdū ꝙ
nõ eſt idē quantū ad hoc de fine ⁊ de efficiēte. q: cauſalitaſ
efficiētis eſt influere actualitatē alicui qđ nõ pōt ꝯpetere
nõ enti. ſꝫ cauſalitas cauſe finalis eſt dare amabilitatē ali-
cui: ita ꝙ aliquid eſt amabile ꝓpter ipſuꝫ finē. nõ ſolū aūt
aliq̇d eſt amabile ꝓpter ens actu: ſꝫ etiā ꝓpter aliquid ac-
quirendū in poſterū iō aliq̇d poſſibile eſſe nõ ens tñ actu
pōt habere cauſalitatē finalē nõ tñ effectiuā. Ad ſecūdū
dicendū ꝙ differt intētio finis ⁊ finis intētus. nam inten-
tio finis eſt actus volūtatis reſpectu finis. ⁊ iſte actus in
agēte per intellectū ⁊ volūtateꝫ eſt cā effectiua ſiue primū
effectiuū. ſꝫ finis intētus in hoc ꝙ dat amabilitatē alicui
amato ꝓpter ipſū: habet rōem cauſalitatꝭ finalis. ideo q̄n
dicit̃ cāſitas finis in intētione eſt cauſalitas effectiua: fal-
ſum eſt: ſꝫ cāſitas intētionis que eſt de fine ſit cāſitas effe-
ctiua. Sciēdū eſt vlteri⁹ ꝙ nihil ꝓhibet vtrāqꝫ cām fi-
nalē. ſ. ⁊ efficientē cõcurrere in idē per eſſentiā: ita ꝙ idem
per eſſentiā ſit cā effectiua ⁊ finalis: ſicut pꝫ in primo agē-
te ⁊ vltimo fine. nec hoc eſt incõueniēs. nam cā formalis
effectiua ⁊ finalis incidūt in idē. nam forma per quā aliq̇d
eſt ens actu eſt cā formalis ⁊ illa eadē forma eſt finis ma-
terie. ⁊ ipſe motus per quē acquirit̃ eſt pricipiū effectiuū:
per qđ tale ens actu agit. Ad tertiū dicēdū ꝙ illa reſpō-
ſio eſt bona. ad hoc qđ obijcit̃ dicēdū ꝙ bonū poſſibile nõ
ens actu: nūq̄ mouet effectiue. ſꝫ aliqđ bonū ens actu ⁊ il-
lud poſitū ens actu mouet effectiue ad cognitionē ſui: et
ad cognitionē boni poſſibilis ⁊ ad amorē vtriuſqꝫ. verbi
gr̃a. filius exiſtēs mouet patrē ad cognitionē boni ꝙ eſt fi-
lius. ⁊ ad cognitionē ſanitatis poſſibiliſ: ſi ipſe filius ſit a-
ctu infirm⁹ ⁊ ad amorē vtriuſqꝫ: ⁊ ꝓpter amorē illū pater
vltra agit ad habēdū remediū pro ſanitate acquirēda. ille
aūt finis qui ꝑexiſtit nõ eſt aliq̇d effectū ab eo qđ eſt ad fi-
nē. iō nõ ē circulatio. ⁊ per hoc pꝫ ad rōeꝫ fcāꝫ i oppoſitū.

Poſtea querebat̃ vtrū idea in deo ſe habeat in rōne
obiecti cogniti: vel in rōe principij elicitiui cogni-
tiōis. ⁊ arguit̃ ꝙ nõ in rōe obiecti cogniti. q: illud
obiectū qđ eſt idea: aut eſt aliquid ꝓducibile aut nõ. ſi pri-
mo mō. Cõtra: q: idee ſunt eterne nõ aūt res ꝓducibiles
ergo ⁊c. Si ſecūdo mō: cõtra: q: tunc cognitio illius obie-
cti nihil faciet ad cognitionē rerū ꝓducibiliū nec ad earū
ꝓductionē: ſicut nec idee platonis: nec cognitō eaꝝ aliq̇d
facit ad cognitionē rerū generabiliū ⁊ corruptibiliū. ergo
⁊c. Qđ aūt nõ ſe habeāt in rōe principij elicitiui arguit̃ ſic
q: in deo nõ ſūt plura principia elicitiua actus intelligen-
di. ſꝫ idee in deo ſunt plures. ergo ⁊c. R°. ad euidentiā
huius qōis tria ſunt faciēda. Primū eſt videre vnde de⁹
habeat ꝙ cognoſcat oīa diſtincte. Secūdo quid importa-
tur noīe idee: Tertio videre de eaꝝ pluralitate. Quātū
ad primū ſciendū ꝙ aliq̈ videri vel cognoſci diſtincte du-
plicit̃ cõuenit. Vno mō ex ꝑte cognoſcētis ſiue ipſi⁹ co-
gnitōis. Alio mō ex ꝑte rei cognite: vidē plura diſtinguē-
primo mō eſt vidē plura pluri⁹ ⁊ diuerſis cognitionib⁹
vt ſi ego cognoſcerē equū vna cognitione: ⁊ aſinū alia co-
gnitiōe: ⁊ iſto mō nõ cognoſcit deus res diſtincte: nec ha-
bet diſtinctā cognitionē de reb⁹: q: oīa nouit vna ſola co-
gnitiōe. Cognoſcere aūt res diſtincte ex parte rei ꝯgnite
eſt cognoſcere in ſpāli naturā vniuſcuiuſqꝫ eaꝝ per quaꝫ
vna diſtinguit̃ ab alia. ⁊ iſto mō de⁹ nouit oīa diſticte nõ
ſolū ꝓut ſpecifice diſtiguūt. ſꝫ etiā ꝓut diſtinguūt nūero
q: vnūquodqꝫ q̄tū ad ſuā quiditatē indiuiduā nouit q̈. ſ.
diſtiguit̃ numeralit̃ ab alio. et de iſto mō cognoſcēdi res
diſticte: querit̃ q̄uo ſcꝫ deus vna cognitōne nouit res ſic
diſticte. Et ad hoc dico ꝙ nec diuerſitas principij nec di-
uerſitas act⁹ intelligēdi ē rō q̄re de⁹ ſic oīa ꝯgnoſcat diſti-
cte. ⁊ h̃ ꝓbo vnica rōe. q: ſi diſtictio h̃ vl̃ illa fac ad diſticta
ꝯgnitioꝫ reꝝ mō ꝑdcō: aut ē diſtictio ſcđm rē aut ſcđm rōeꝫ.
nõ ſcđm rē: q: in deo nl̃la ē diſtictio vl̃ diuerſitas ſcđm rē abſo-
lutoꝝ. nec ēt ibi pōt eē ꝑncipiū alic⁹ abſoluti ſcđm rē. vñ cū
in deo act⁹ intelligēdi ſit aliq̇d abſolutū nihil in ipſo pōt
eē ꝑncipiū ꝓductiuū ſcđm rē act⁹ intelligēdi. ⁊ ꝑ ꝯñs pꝫ ꝙ i
deo idee ſcđm rē nõ ſūt ꝑncipiū itelligēdi nõ ſolū diuerſa ſꝫ
nec ēt vnū nec ēt diſtō rōis ſeu diuerſitas pōt eē rō h⁹. ſꝫ

ad boc poſſit ſequi diſtinctio rōis: q꞉ ens rōis nō poteſt
eſſe rō ꝙ aliq̄d ꝯueniat alicui realit᷑.ſed deo ꝯuenit realit᷑
omnia diſticte cognoſcere mō ꝑdicto.ergo ⁊c. quidē g°rō
quare deus oīa diſtincte cognoſcat: dico ꝙ nō videt᷑ mi
bi alia rō querēda niſi eminētia cognitiōis diuine: q꞉ ī ea
ꝯtinet᷑ eminent᷑ quicq̄d ꝑfectōis eſt in quacūqꜫ alia cogni
tiōe exiſtente ⁊ poſſibili.dico quicq̄d ꝑfectiōis cōtinet᷑ in
alijs cognitiōibꝰ: q꞉ ꝑfectiōis eſt ⁊ in generali ⁊ ſpāli vſqꜫ
ad vltima diſtinguēda cognoſcē.ſed ꝙ illa cognitiōe qua
cognoſcit᷑ vnū nō cognoſcat᷑ aliud impꝑfectōis eſt. Quan
do aūt dr̄: quicq̄d ꝑfectōis eſt in alijs cognitiōibꝰ eſt ī co-
gnitiōe dei: intelligendū eſt eminent᷑: q꞉ cognitio diuina
vna exiſtens cognoſcit oīa diſtincte: ſꜫ ſupeminent᷑.⁊ ꝙ il
la ſupeminētia cognitiōis in cognitiōe dīna ſit rō cogno
ſcendi oīa diſtincte mō ꝑdicto.ꝓbo vna rōne tali: q꞉ ratio
cognoſcēdi oīa diſtincte a deo: aut eſt aliqua diuerſitas in
cognitōe diuina: aut illa ꝑeminētia: q꞉ alius modus non
pōt dari: nō diuerſitas aliq̄ in cognitōe: q꞉ nec diuerſitas
rei nec diuerſitas rōnis ut ꝓbatū eſt.relinquit᷑ ergo ꝙ ꝑ-
dicta eminētia ſit rō cognoſcēdi oīa diſtincte. Sed cōtra
h arguit᷑ tripl̄r.ꝑmo q꞉ eſſentia diuina aut eſt ꝑncipiū co
gnoſcēdi plura inquantū vna: aut inquātū aliquo modo
plurificata: nō ſ̄m ꝙ vna: q꞉ vnū inquantū vnū nō eſt rō
cognoſcēdi plā diſtincte.ſi ſ̄m ꝙ aliquo mō plurificata ſe
quit᷑ ꝙ aliqua diſtinctio rei vel rōnis ſit rō cognoſcendi
plura diſtincte: qꝺ eſt ꝯtra te. Sed dicas ꝙ nec ſ̄ꜫ ꝙ vna
nec ſ̄m ꝙ plīficata.ꝯ: q꞉ aut ſ̄m ꝙ vna: aut ſ̄m ꝙ nō vna.
nō pōt dici ſ̄m ꝙ vna vt ꝓbatū eſt.ſequit᷑ ergo ꝙ ſ̄m ꝙ n̄
vna: q꞉ alterū iſtorū oportet dare cū vt vr̄ ſint ꝯdictoria. ſi
aūt eēntia dīna ſit ꝑncipiū cognoſcēdi multa ſ̄m ꝙ n̄ vna
ſequit᷑ ꝙ ſit ꝑncipiū cognoſcendi multa ſ̄m qꝺ importat
multitudinē vel diſtinctionē q̄ꝺdā: ⁊ ſic idē qꝺ pus. 2°ſic
quia deus cognoſcēs: aut cognoſcit equū cognitiōe ade-
quata: aut cognitione excedente. Si dicas ꝙ cognitione
adequata tunc ſequit᷑ ꝙ deus illa cognitōe nō cognoſcat
niſi equū ſol̄: ⁊ ſic ad aliorū cognitionē oportet ponere ali
am cognitionē differentē re vel rōne.ſed hoc non eſſet ni
ſi ad cognitionē dei requireret᷑ aliqua pluralitas in cogni
tiōe.ergo ⁊c. Si dicas ꝙ cognitiōe excedente: ita.ſ.ꝙ de
us cognoſcit equū cognitiōe in qua eſt exceſſus reſpectu
cognitiōis equi. Cōtra iſte exceſſus reſpectu cognitiōis
equi videt᷑ importare quandā diuerſitatē rei vel rationis
excedentis ⁊ exceſſi.ergo ad cognoſcendū equū cognitio
ne excedente: requirit᷑ aliqua diuerſitas.⁊ ſic idem qꝺ pri-
us. Tertio ſic: dicit augꝰ.li°83.queſtionuꜫ.46.q.ꝙ alia
rōne conditus eſt homo: ⁊ alia rōne equus.ſed hoc nō eſ-
ſet niſi ad cognoſcendū hominē ⁊ equū diſtincte require
ret᷑ aliqua diſtinctio ſ̄m rōneꜫ cognoſcendi in deo. ergo
⁊c. Ad ꝑmū iſtorū dicendū: ꝙ eēntia dīna nec in eo qꝺ
plēs: nec in eo qꝺ vna eſt rō cognoſcēdi plā. Sed in eo qꝺ
eminēs: q꞉ nec plalitas rei que ibi eē nō pōt: nec plalitas
rōnis eſt ſibi rō cognoſcēdi plura ut dcm̄ eſt.nec etiā vni-
tas quantū ad id qꝺ formalit᷑ iportat.ſ.ꝑuationē dictiōis
ſed ſola ꝑdicta eminētia. Et ꝙ dr̄ poſtea aut intelligit plā
in eo ꝙ vna: aut in eo ꝙ nō vna. dico ꝙ neutra eſt ỽa. ſic
nō eſt verꝝ: ꝙ hō ambulat in eo ꝙ albꝰ: aut in eo ꝙ nō albꝰ
q꞉ ſicut albedo vel nō albedo: nō eſt cā hoī ꝙ ambulet: ita
eſſe vnuꜫ vel non vnum: non eſt ratio eſſentie diuine ꝙ
plura intelligat. Et quādo dicitur ꝙ imo quia altera ps
cōtradictiōis eſt vera.iſta autem videntur opponi cōtra-
dictorie.dico ꝙ falſum eſt: quia vtraqꜫ eſt affirmatiua cū
predicato reduplicato negato. Unde ſciendum: ꝙ in ꝓ
poſitione habente ꝑdicatuꜫ reduplicatū negatuꜫ. Negō
pōt ferri ad tria.vno mō ad ipſa ꝯꝓpōnē ꝑncipalē. vt ſi di
cā: homo non currit in eo ꝙ albus: ⁊ tunc accipit᷑ ꝯdicto
rie ad propoſitionem affirmatiuā reduplicatam.vnde al-
tera illarū ſemper de neceſſitate eſt vera homo currit in
eo ꝙ albꝰ: vl̄ hō non currit in eo ꝙ albꝰ. Iſta negatiua ha
bet duplicem cauſam veritatis: quia hominem non cur-
rere in eo ꝙ albus: poteſt eſſe verum: vel quia non currit
et ſic non currit in eo ꝙ albus.vel quia homo currit: ſed
non per albedineꜫ. Alio modo poteſt ferri negatio ad
ipſāmet reduplicationē: ut.ſ.neget᷑ reduplicatōis cālitas
reſpcū inherētie ꝑdicati ad ſubm̄: ut qn̄ dr̄ hō currit non
in eo qꝺ albus.iſta eſt affirmatiua ⁊ vera: in q̄ attribuitur
homini currere.ſed negat᷑ cauſalitas albedinis reſpcū in
herentie curſus ad hoiem. 3°mō pōt ferri negatio ad di-
ctionē reduplicatā: manēte reduplicatiōe affirmatiua.ut
ſi dicat᷑ ꝙ hō currit in eo qꝺ nō albus.tūc denotat᷑ predi-
catū ineſſe ſubiecto: ita ꝙ negatio dictōis reduplicate ſit
cā inherētie.vnde qn̄ dr̄: hō currit in eo qꝺ nō albus: ſen-
ſus eſt ꝙ curſus cōuenit homini: ⁊ ꝙ nō eſſe albū ſit cau-
ſa currēdi.qꝺ falſum eſt. Sic aūt dico in ꝓpoſito.q꞉ iſte
tres ꝓpoſitiōes pn̄t accipi ꝑ ordinē. Prima ē iſta: deꝰ nō
intelligit plura ꝑ eſſentiā in eo qꝺ vna.et iſta pōt hr̄e du-
plicē intellectū. Unū.ſ.ꝙ deꝰ nō intelligit plura: ⁊ ꝑ ꝯn̄s
nō intelligit plura in eo qꝺ vnū.⁊ iſte intellectꝰ eſt falſus
q꞉ deꝰ intelligit plura. Aliū intellectū pōt hr̄e.ſ.ꝙ deꝰ in
telligat plura: ſed vnitas nō eſt ſibi rō intelligendi illa. et
iſte ſenſus eſt verꝰ. Secūda ꝓpoſitio ē iſta.ſ.deꝰ intel
ligit plura per eſſentiā ſuā nō tn̄ in eo qꝺ vna.⁊ iſta habet
vnū intellectū.ſ.ꝙ deus intelligit plura ꝑ eſſentiā ſuā tn̄
vnitas nō eſt ſibi rō intelligendi ea. ⁊ iſte intellectꝰ eſt ve
rus. Tertia ꝓpoſitio ē iſta: deꝰ intelligit plura ꝑ eſſen-
tiā ſuā in eo qꝺ nō vna: ita ꝙ negatio ſequat᷑ reduplicati-
onem.et ſic habet vnū intellectū.ſ. ꝙ deꝰ intelligit plura
ꝑ eſſentiā ⁊ ꝙ nō vnitas ſit ſibi rō intelligēdi ea.iſte intel-
lectꝰ eſt falſus.vn̄ nō oportet ꝙ deꝰ intelligat plura ꝑ eſ-
ſentiā ſuā in eo qꝺ vna uel in eo qꝺ nō vna.ſicut dictū eſt
ꝙ nō oportet ꝙ hō currat in eo qꝺ albus uel in eo qꝺ nō
albus.q꞉ neutrū eſt ſibi cā currēdi. Ad tertiū dicendū ꝙ
exceſſus in cognitiōe dīna reſpcū equi uel cuiuſcūqꜫ al-
terꝰ pōt accipi dupl̄r. Uno mō ex ꝑte cognitiōis ita.ſ.
ꝙ in cognitiōe dīna ſit excedens et exceſſum: ſic.ſ.ꝙ aliq̄
cognitio dīna excedat cognitionē dei de equo.et iſto mō
in deo nō eſt dare cognitionē excedentē ſ̄m rem ⁊ exceſ-
ſam reſpcū cuiuſcūqꜫ.lꜫ poſſit accipi ibi excedēs et exceſ-
ſum ſ̄m rōnem intelligēdi: qꝺ nihil facit ad intelligendū
vnū uel plura. Alio mō pōt accipi exceſſus ex parte rei
cognite.ut qn̄ dicit᷑ ꝙ deꝰ cognoſcit equū cognitiōe exce
dēte: ſit ſenſus: ꝙ deꝰ illa cognitiōe qua cognoſcit equū:
nō ſolū cognoſcat equū: ſed etiā multa alia in ſpāli. ⁊ iſto
mō deꝰ cognoſcit equū cognitiōe excedente.q꞉.ſ.cogni-
tio eiꝰ ſe extendit ad multa alia q̄ ſit equus. Ad tertiā
rōnem dicendū ꝙ qn̄ dicit beatꝰ Augꝰ. Alia rōne ꝯditꝰ
eſt equꝰ: alia rōne hō: duplicit᷑ pōt intelligi. Uno mō ꝙ
diuerſitas rōnis int᷑ cognitionē dei de equo ⁊ de hoīe ſit
ſibi rō intelligēdi hoiem ⁊ equū in ſpāli ⁊ etiā efficiendi. ⁊
iſte ſenſus vr̄ mihi falſus.nec credo ꝙ ſic itellexit augꝰ q꞉
ens rōis nihil fac̄ ad ens reale. Alio° pt̄ itelligi ꝙ dicat᷑ ꝙ
deꝰ alia rōe ꝯdidit hoiem ⁊ alia rōe equū.q꞉ ſua eēntia ē ſi
bi rō cognoſcēdi vtrūqꜫ ⁊ ꝯducēdi etiā ī eo ꝙ ē ductiua
ī ꝯgnitionē alterꝰ ⁊ alterꝰ in ſpāli.⁊ iſte ſenſus ē verꝰ. q꞉
niſi hr̄et de eis cognitionē ut ſūt diſtincte res ⁊ alie abin-
uicē: nō facēt talia diuerſa. Sꜫ ſi vlterꝰ deducat ꝑ q̄d eēn
tia dīna cognoſcat illa ut diſtincta: dico ꝙ nō ꝑ eſſentiā:
inq̄tū plura re ul̄ rōe.ſꜫ ī eo qꝺ ē eminēs cogni°talis q̄lis
dicta ē.s. Quātū ad ſecūdū ꝑncipale.ſ.q̄d ſit idea ſūt.v.
opiniōes.q̄ꝝ q̄tuor ꝑmas nō credo eē ỽas.ꝑma ē ꝙ idea
ſit ipſa q̄dditas creature cognita ab itellcū dīno.⁊ h ꝓbat᷑
duplici rōe.ꝑma talis ē.q꞉ idee de q̄bꝰ loq̄mur ſūt plures
ſꜫ ī intellcū dīno cognoſcēte creaturas nō pōt eē plurali-
tas aliq̄ ex ꝑte ſua: ſꜫ ſolū ex ꝑte creature cognite. g° ⁊c.
Secūda talis ē. q꞉ q̄dditas vniuſcuiuſqꜫ creature ē illud
ꝑ qꝺ vnaq̄qꜫ res ꝓpa cognitiōe cognoſcit᷑.tūc eni cogno
ſcimꝰ vnūqꝺqꜫ ꝓpa cognitiōe qn̄ qꝺ q̄d ē eiꝰ cognoſcimꝰ
ſed illud in deo dicit᷑ idea ꝑ qꝺ vnaqueqꜫ res cauſata pro
pria cognitiōe cognoſcit᷑.ergo ⁊c. Sed iſtā opi.credo eē
falſam.qꝺ patꜫ duplicit᷑. Primo ſic.creatura cognita nō
eſt et̄na.ſꜫ idee ſ̄m Aug.ſunt eterne.g°⁊c. Ma.patet.q꞉
quero q̄d intelligis ꝑ eſſe cognitū creature.q꞉ aut cogni-
tionē dei de creatura: ⁊ tūc nō ſequit᷑ ꝙ creatura ſit et̄na:
ſꜫ cognitio dei de ipſa.aut intelligis ꝑ eſſe cognitū eē cre
ature qꝺ deꝰ nouit.⁊ tale eſſe nō eſt eternū.q꞉ nullū reale
ex̄ deū eſt et̄nū. aut intelligis ꝑ eſſe ꝯgnitū hitudinē rōis
q̄ eſt int᷑ deū cognoſcētē ⁊ creaturā cognitā.et iſta hitudo
nō eſt creatura cognita: quia creatura nō dicit habitudieꜫ
rōnis.nec etiā talis habitudo pōt dici idea: ⁊ ideo nō pōt

dici ꝙ aliq̄d ex parte creature ſit eternū qđ poſſit dici idea
2° ſic ẜm beatū Augꝰ. idea eſt p̄ncipiū ꝓducendi creatu
ram. ſed creatura cognita vel nō cognita nō eſt p̄ncipiū
ꝓducendi ſe ipſam: quia vel ꝓducit ſeipm. ergo ⁊c. Ad
p̄mū in oppoſitū dicendū: ꝙ pluralitas ideaꝝ eſt plalitas
ẜm rōnē: nō ẜm rem: ſed talis plalitas poteſt eſſe in deo.
Ad ſcōm dicendū: ꝙ rō per quā vnūquodqꝫ cognoſcit
cognitiōe ꝓpria: ſicut per mediū per quod aliquid cogno
ſcit nō ſemꝑ eſt quidditas rei cognite. naꝫ aliquid cogno
ſcitur per aliquid informans intellcm̄: ſicut per ſpēm ẜm
ponētes ſpēs etiaꝫ aliquid cognoſcit per aliud: ꝓut vna
res cognita ducit in cognitionē alterius. ſicut quando co
gnoſcimꝰ effectū per cauſaꝫ ⁊ ecōuerſo. ⁊ tunc illud qđ co
gnoſcit per alterū nō cognoſcit imediate per quidditateꝫ
ſuam: ⁊ iſto modo ideatum cognoſcitur per ideā. vñ non
oportet ꝙ quidditas creature ſit illud per quod cognoſci
tur: ſicut per ideā. ⁊ ſic lꝫ vnūquodqꝫ nō cognoſcat ꝓpria
cognitiōe niſi qñ cognoſcit quantū ad ſuū qđ quid eſt: tñ
nō oportet ſemꝑ ꝙ: qđ quid eſt: ſit illud per quod imedia-
te cognoſcit. Secūda opio eſt ꝙ idea eſt actus intelli-
gendi. ⁊ hoc ꝓbant duplici rōne. Primo ſic: idea eſt ratio
rei cognite cuius eſt idea apud intellcm̄: ſed rō rei apud i
tellectū nihil aliud eſt q̄ actus intelligēdi. ergo ⁊c. 2° ſic:
idea eſt illud ꝑ qđ agens ꝑ intellcm̄ ⁊ voluntatem ꝓducit
ideam: ſed nihil eſt apud agentē per intellcm̄ ⁊ voluntatē:
per quod rem ꝓducat niſi actus intelligendi ⁊ actus volē
di. ergo idea eſt actus intelligendi vel volendi. Iſtaꝫ opi-
nionē nō credo eſſe veram. ⁊ hoc oſtendo vnica ⁊ breui rō
ne: quia idea eſt exemplar: ad cuius imitationem artifex
ꝓducit alterū. ſed exemplar ẜm cuius imitatōnē artifex
agit: nō eſt actus intelligendi eius. nō eñi dicimꝰ ꝙ exem
plar ẜm cuiꝰ imitationē pictor facit imaginē vel ſcriptor
librū ſit actus intelligēdi ipſius. ergo ⁊c. Hoc aūt non iō
dico q̄n idea in deo realit̄ ſit actus intelligendi realit̄: q̄a
in deo ſunt idem per eſſentiā idea actus intelligendi: et p̄
mū obiectū intellcm̄. Ad p̄mū in oppoſitū dicendū: ꝙ
rō apud intellectū nō ſolum eſt actus intelligendi: ſꝫ etiā
aliquod exemplar ducens in cognitionē rei cognite exē-
plate: ⁊ etiā ſpēs ẜm ponētes ſpēs. Ad ſecundū dicēdū
ꝙ idea eſt illud per quod agens per intellectū ⁊ volūtateꝫ
agit. nō ſicut per actū intelligēdi vel volēdi: ſed ſicut ꝑ exē
plar mouens ad intelligēdū. Tertia opio eſt: ꝙ idea for
malit̄ eſt reſpectus. ⁊ hoc ꝓbant vnica tali rōne: q: idea in
deo aut dicit reſpectū aut abſolutū. nō abſolutū: q: ī deo
ſunt plēs idee ⁊ nō pla abſoluta. relinquit̄ ergo ꝙ dicat re
ſpectū. Sed nec iſta opio videt̄ mihi vera. ⁊ hoc ꝓbo du-
plr̄. p̄mo quia ipſi ponūt ideā eſſe p̄ncipiū ⁊ cauſam idea-
ti. ſed reſpectus formalit̄ nō habet rōnem p̄ncipij vel cāe
g° ⁊c. 2° ad cuiꝰ euidentiā ſciēdū: ꝙ iſti ponūt ꝙ idea nō
eſt p̄ncipiū cognoſcēdi: ⁊ tñ ē cā ⁊ p̄ncipiū rei ideate. ꝯ qđ
ſic arguo: q: in agēte ꝑ intellcm̄ ⁊ volūtatē nihil ē cā vl' p̄n
cipiū effectꝰ niſi velle ⁊ intelligē: ⁊ illud qđ eſt cā ſiue p̄nci-
piū iſtoꝝ: q: illud qđ eſt cā cāe eſt cā cāti in ꝑ ſe ordinatis.
ſed ẜm eos idea nō eſt cā intelligēdi vel volēdi. g° nō ē cā
ideati ſiue ꝓducti ꝑ itellcm̄ ⁊ voluntatē qđ eſt ꝯ eos. Ad
rōnē in oppoſitū dicēdū: ꝙ idea dicit aliq̄d abſolutū. ⁊ ad
illud qđ dr̄ in ꝯriū: dicendū ꝙ ſic in deo nō ſunt pla abſo-
luta ẜm rē: ita nō ſunt plēs reſpectꝰ ẜm rē: niſi reſpectus
originis q̄ nō ſunt reſpectꝰ ideales. ⁊ ſicut pñt eſſe ibi plu
res reſpectꝰ ẜm rōnē: ita pñt eſſe ibi pla abſoluta ẜꝫ rōnē
plalitas aūt ideaꝝ eſt ſolū plalitas ẜm rōnem. Quarta
opio eſt ꝙ eēntia diuia ẜm rōnē abſolutā q̄ talis eēntia ē
idea. ⁊ ƀ ꝓbant duplr̄ p̄mo ſic: q: eēntia dīna eſt idea ꝓut
ꝑfecte repñtat deū ⁊ oīa alia. ſꝫ ƀ ꝯpetit ſibi ẜm rōnē abſo
lutā q̄ talis eēntia eſt. g° ⁊c. ꝓbō mi. q: aut repñtare ſic oīa
ꝯpetit ſibi ẜm rōnē abſolutā: aut ẜm rōnē reſpectiuā. nō
ẜm reſpectiuā vt de ſe pꝫ. g° ⁊c. 2° ſic: idea eſt p̄ncipiū ide
ati: ſꝫ ƀ ꝯpetit eēntie diuie ẜm rōnē abſolutā. g° ⁊c. ꝓbatio
mi. ꝙ aut ꝯpetit ſibi ẜm rōnē abſolutā: aut ẜm rōnē reſpe
ctiuā. nō ẜm reſpectiuā: q: reſpectꝰ nō eſt p̄ncipiū vel cā
alicuiꝰ. g° ⁊c. Iſta etiā opio nō vr̄ mihi ꝟa vt ponit̄. ⁊ ƀ ꝓ
bo vnica rōne q̄ tal' eſt: q: eēntia dīna: aut ẜm candē rōneꝫ
eſt ratio cognoſcendi ſeipſaꝫ ⁊ creaturam: aut non. ſi ẜm
rationem eandem: Tunc arguo: quia eſſentia diuina eſt
rō cognoſcendi creaturā: ut idea. ſed ẜm te ẜm candē rō
nem eſt rō cognoſcēdi ſeipſam ⁊ creaturā. ergo ipſa eſt rō
cognoſcēdi ſeipſam ut idea. ⁊ ſic reſpectu eſſentie diuine
erit idea in deo. qđ eſt abſurdū. Ad hoc dicūt q̄ tenent
opinionē predictā duplicit̄. Primo ꝙ nō ſequit̄ ꝙ ſi ẜm
eandē rōnem eſt diuina eſſentia rō cognoſcendi ſe ⁊ alia:
⁊ eſt idea ꝓut eſt rō cognoſcendi alia: ꝙ ſit idea reſpcū ſui
ipſius. q: ut dicūt nō ſequit̄. q: ſi iſte canis eſt pater ⁊ ē tu
us ꝙ ꝓpter hoc ſit pater tuꝰ. Sed iſta rñſio nulla eſt pe
nitus. q: ſi ꝑ eandē rem ⁊ rōnem omnino aliq̄d eſſet poſ-
ſeſſio tua ⁊ tuꝰ pater: ita ꝙ eadem rō tuitatis: ut liceat ita
loqui: eēt vtrobiqꝫ: nō poſſet eſſe pater tuꝰ quin eēt poſ-
ſeſſio tua. ſicut impoſſibile eſt idē nō eſſe idem ẜm rem ſi
ſit idē ẜm rem: uel ẜm rōnem ſi ſit idē ẜm rōnem. Ad ƀ
aūt quidā dicūt ꝙ nō eſt ſimile de poſſeſſiōe tua ⁊ de tuo
patre reſpectu canis: ⁊ de rōne repñtandi eſſentiā diuinā
⁊ creaturā in deo. q: ut dictū eſt eſſe tuū ut patrē ⁊ eſſe tu-
um ut poſſeſſionē: nō eſt idem ẜm rem. ſed in deo eſſe re
preſentatiuū eēntie diuine ⁊ creature: eſt omnino idē ẜm
rem. Sꝫ nec ƀ valet. q: hic nō querit̄ de diſtinctiōe ẜm
rem inter ideā ⁊ aliq̄d aliud exñs in deo: puta repñtatiuū
eſſentie diuine. ſed querit̄ de differētia rōnis int̄ repñta-
tiuū eſſentie diuine ⁊ repñtatiuū creature ⁊c. ⁊ ſi nulla ſit
differētia ẜm rōnem cum ſub rōne idee ſit repñtatiua cre
ature: oportet ꝙ ſub rōne idee ſit repñtatiua ſui ipſius. ſi
aūt eſt differētia rōnis inter vtrūqꝫ repñtatiuū: queritur
que eſt rō idee ẜm quā diſtinguit̄ ẜm rōem a repñtatiuo
eſſentie diuine. Et ſi dicas ꝙ ẜm rōem abſolutā qua eſt
talis eſſentia. ſ. eſſentia dīna abſolute: ƀ eſt impoſſibile
ẜm te. q: ẜm te ſi ẜm hāc rōnem ſit rō repñtandi ſeipſam
⁊ etiā ſit rō idee: nō differt rōne a rōne repñtandi ſeipſam
ſ. eſſentiā diuinā. et vlteriꝰ etiā ſequit̄ ꝯcluſio p̄ncipalis:
ꝙ eēntia dīna ut idea eſt repñtatiua ſui ipſiꝰ. 2° rñdent
dicēdo ꝙ nō eſt incōueniens dicē ꝙ eſſentia dīna repſen
tans ſit idea reſpcū ſui ipſiꝰ inq̄tū ipſa relucet in ſeipſa.
Sꝫ iſta rñſio nō valet ꝓpter duo. Primo q̄dē: q: lꝫ quili
bet poſſit vti nominibꝰ ſicut placet. ⁊ ſic vocare ideā obie
ctum cognitū: hoc tñ eſt eq̄uoce. nō aūt loquimur nūc de
idea qualitercūqꝫ eq̄uoce dicta. ſed loquimur de idea ꝓ
ut dicit aliq̄d diuerſum ab ideato: ⁊ p̄ncipiū ipſiꝰ produ-
ctiuū ẜm rem. hoc aūt eſt impoſſibile cōuenire eēntie di
uine reſpcū ſui ipſiꝰ. q: impoſſibile eſt ipſam differre a ſe
ipſa uel eſſe p̄ncipiū ꝓductiuū ſui ipſiꝰ. 2° q: nō oē il-
lud in quo aliq̄d relucet qualitercūqꝫ: dicit̄ idea relucētis
Nam ſic cū oē qđ intelligit̄ reluceat in ſeipſo uel in alio:
ꝑ qđ intelligit̄: oē qđ intelligeret̄ intelligeret̄ per ideā. et
etiā oē illud qđ intelligeret̄ per ſe ipſum nō per aliud erit
idea ſui ipſiꝰ. quoꝝ vtrūqꝫ eſt falſum. ⁊ iō neutra p̄dictaꝝ
ſolutionū valet. 3° poſſet dici ꝙ eſſentia dīna que eſt re-
pñtatiua duoꝝ obiectoꝝ. ſ. ſui ⁊ creature: ut eſt repñtati-
ua ſui: nō eſt idea: ſꝫ ut ē repñtatiua creature ſolū. Iſtud
lꝫ verū ſit: tñ nō ſatiſfacit. q: nō reddit cām quare magis
dr̄ idea ut eſt repñtatiua vniꝰ obiecti q̄ ut eſt repñtatiua
alteriꝰ. Quinta opinio quā ego credo verā eſt ꝙ licꝫ in
deo nulla ſit diſtinctio ẜm rē niſi int̄ ꝑſonas ⁊ relationes
originis. tñ accipiēdo ideā ꝓut rō diſtinguit eā ab alijs q̄
ſūt in deo. dico ꝙ idea ē eēntia dīna ꝓut in ea relucet ali-
ud a ſe ꝓducibile et ad imitationē ipſiꝰ. ſiue magis ꝓꝑie
ꝓut mouet ad cognitionē alteriꝰ relucētis ī ea. Ad cuiꝰ
euidētiā ſciēdū ē ꝙ idea idē eſt qđ forma exemplaris ſiue
exemplar. exemplar ꝓꝑe reſpicit ſciam artific ut artifex
eſt. Circa ſcire aūt ⁊ intelligē abſolute ē ꝯſiderare ſex ẜm
ponētes ſpēs. ⁊ ƀ dico qñ intellectꝰ eſt motꝰ ab obō ad in
telligēdū. nā ibi eſt p̄mo obm̄ mouēs p̄mū imprimēs ſpe
ciem ſuā. 2° eſt ſpēs impſſa. 3° eſt ibi actꝰ intelligēdi. 4°
ē ibi ꝯſiderare ipm̄ obm̄ p̄mū ut intellectū in ſe. 5° eſt ibi
ꝯſiderare illud obm̄ p̄mū ꝓut ducit in cognitionē alteriꝰ
relucētis in ipſo uel cognoſcibilis ꝑ ipm̄. ut qñ vna res
cognita ducit ī cognitionē alteriꝰ. 6° eſt ibi ꝯſiderare cog
nitionē qua cognoſcit tale obm̄ ducē in cognitionē alte-
riꝰ. ut qñ intellectꝰ reflectit̄ ſuꝑ cognitionē ſuā. Scōm
aūt nō ponētes ſpecies nō ſunt ibi niſi quinqꝫ. Primo
obiectū ꝓut pñtatur ante oēm cognitionē: ut mouēs ad
actū cognoſcendi. Secūdo eſt actꝰ qui eſt reſpectu talis

obiecti p̄mi. 3ᵒ. eſt ibi ꝯſiderare ip̄m obiectū vt ī ſe cogni
tum. 4ᵒ. eſt ꝯſiderare ip̄m obiectū ut mouens ad cogni-
tionē alterius relucentis in ſe. 5ᵒ. eſt ibi ꝯſiderare cāli-
tatē ipſius obiecti p̄mi in mouēdo ad cognitionē ſecūdi: vt
quando ipſe intellectꝰ reflectit̃ ſup actum ſuū. modo nō
oē ducens in cognitionē qualitercūqʒ relucentis in ip̄m
eſt idea eius: ſed oportet ꝙ relucens in ipſo ſit ꝓducibile
ad imitationē eiuſ. ⁊ hoc pʒ in artifice creato applicando
p̄dicta ad ſciam ſuam. naʒ qñ aliquis artifex facit aliquid
ad exemplar alterius illud exemplar. Ad cuiꝰ imitatio-
nem alterū debet fieri nō dicit̃ ip̄m obiectū ut mouet ad
cognitionē ſui in ſe: quia ſic qδlibet obiectuʒ mouens ad
cognitionē ſui eſſet exemplar ſui ipſius quod eſt falſum.
Nec etiā actus intelligendi dr̃ exemplar vt ſic: quia for-
ma ad quā aſpicit agens per intellcm̄ dr̃ exemplar: ſʒ ip̄m
reſpicere ſiue intelligere quo aſpicit̃ non eſt talis forma.
ergo ⁊c. Nec etiā ip̄m tale obiectū vt in ſe intelligit̃ habʒ
rōnē idee vel exemplaris. nec etiā cognoſcere ꝙ h̄ ducit ī
cognitionē alterius eſt exemplar ſiue idea: quia nullū co
gnoſcere eſt idea. relinquit ergo ꝙ obiectū primuʒ prout
mouet ad cognitionē alterius relucent̃ in ipſo eſt idea ſi
ue exemplar. ſed nō omne tale. ſed illud ſolū mouens ad
cognitionē alterius relucentis in ipſo quod eſt. ſ. ꝓduci-
bile ad imitationē ipſius. vnde imago ad quā pictor reſpi
ciens facit aliā imaginē ad eius imitationē dicit̃ idea ſiue
exemplar reſpectu illius alterius imaginis facte ab eo ad
eius imaginē. ⁊ ſimiliter eſt de libro reſpectu ſcriptoris ſcri-
bentis vnū librū ad imaginē alterius. Sic ergo applicā-
do ad ꝓpoſitū videtur mihi ꝙ ſicut idea ſiue exemplar qδ
idem eſt in generali dicit: obiectū mouenſ ad cognitionē
alterius relucentis in ipſo: ⁊ eſt ꝓducibile ad imitationē
ipſius. ita in deo ſpāliter eſſentia iam p̄intellecta ut obie-
ctum p̄mū ꝓut ſm̄ noſtrū modū intelligēdi mouet ad co
gnitionē creaturarū relucentiū in ipſa ⁊ ꝓducibiliū ad eiꝰ
imitationē eſt idea ꝓut idea rōne diſtinguit̃ ab alijs que
ſunt in deo. Unde ſciendū ꝙ omiſſis ſpē intelligibili et
actu intelligendi: de quibꝰ eſt facta mentio ſupra in ꝓceſ-
ſu intellectus diuini: ſm̄ rōnem poſui quinqʒ. p̄mū fuit
eſſentia diuina ut p̄cedens omnē actum intelligendi mo
uens ad cognitionē ſui. Secundū fuit ipſa eſſentia diui
na ut intellecta in ſe. Tertiū fuit ipſa vt obiectū primum
intellcm̄ eliciens actū intelligendi creaturā vt relucenteʒ
in ſe ꝓducibilem ad imitationē ſui. Quartū fuit ipſa crea
tura intellecta. Quintū fuit intelligere ipſam eſſentiā di
uinā vt tale exemplar ſiue talis idea ⁊ ipſam creaturaʒ vt
quoddā ideatū: ⁊ dixi ꝙ ut competit ſibi p̄mū reſponſuʒ
nō eſt idea: ſed vt competit ſibi tertiū dr̃ idea: ita ꝙ tertiū
formalit̃ importat rōnem idee in deo. quartū ⁊ q̄ntū non
dicūt formalit̃ ideam in deo: quia creatura intellecta nō
eſt formalit̃ idea vt dcm̄ eſt. Quintū etiā qδ ꝑtinet ad co-
gnitionē idee nō eſt idea: qꝛ cognitio rei non eſt res ita ꝙ
tertiū lʒ ſit idea formalit̃: nō tamē in tertio vl' ſcd̄o cogno
ſcitur idea formalit̃. ⁊ poſui exemplū quantū ad ꝓpoſituʒ
ꝑtinet: quia fumꝰ ducens in cognitionē ignis: p̄mo mo-
uet ad cognitionē ſui. 2ᵒ motiōe facta eſt iam in ſe cogni-
tus. 3ᵒ. ducit in cognitionē ignis: ſicut effectus ducit in co
gnitionē cauſe. 4ᵒ. ignis cognoſcitur. 5ᵒ vero qñ intellcꝰ
reflectit̃ ſuper actū ſuum cognoſcit fumū fuiſſe cauſaʒ co
gnoſcendi ignē: ꝙ nō oʒ ad hoc ꝙ fumꝰ ſit mediū cogno-
ſcendi ignē quod ꝑtinet ad tertiū ꝙ cognoſcat̃ ipſuʒ eſſe
tale mediū. Contra hoc obijcit̃ a quibuſdā multipl'r. pri-
mo ꝯtra hoc qδ dicit̃ ꝙ eſſentia diuia eſt idea ꝓut in ipſa
relucent alia: quia oē illud in quo relucent alia videt̃ im-
portare quandā imitabilitatē. ⁊ per ꝯſequēs quendam re-
ſpectū. ſed idea ſm̄ me nō dicit reſpectuʒ. ergo videtur ꝙ
male dicat̃ ꝙ idea ſit illud in quo relucent alia. 2ᵒ. ſic: q̄a
ſ. in tertio nō accipit̃ idea vt idea formalit̃: quod ꝓbat ſic:
quia accipere ideam vt ideā: eſt accipere ideaʒ formaliter
qꝛ h̄ eſt accipe ip̄aʒ vt eſt tal' puta ideā vt ideā: ſʒ in 3ᵒ nō ac
cipit̃ idea forālit̃: qδ ē ꝯ me. Qδ aūt in 3ᵒ nō accipiat̃ idea
ut idea: ꝓbāt qꝛ ut dicūt in 3ᵒ nō cognoſcit̃ idea ut idea: ſʒ
ſolū in 5ᵒ. ſed cognoſcere ideam ut ideam eſt accipere ide
am ut ideam. ergo in ſolo quinto accipitur idea ut idea.
Tertio. qꝛ ut videt̃ ſm̄ poſitionē meā ꝙ tertiū ⁊ quin-
tum nō differūt. qꝛ ſm̄ me in tertio accipit̃ idea formalit̃
⁊ p ꝯñs accipit̃ ut idea. ⁊ ſimilit̃ accipit̃ in quinto ut idea.
ergo in tertio ⁊ in quinto eodē modo accipit̃. Quarto
ſic. qꝛ ꝓut dicit̃ in quinto: idea in tertio nō p̄ōt intelligi
ſine ideato. ſed illud qδ nō p̄ōt intelligi ſine alio dicit for
malit̃ illud. ergo idea dicit formalit̃ reſpectū. hoc eſt ꝯtra
me. Quinto ſic. qꝛ ut videt̃ ſi eſt aliqua differētia inter
tertiū ⁊ quintū ut videt̃: nō p̄ōt accipi niſi ſm̄ abſolutum
qδ dicit in tertio p̄ncipiū cognoſcēdi: ⁊ ſm̄ relationē idee
ad ideatū qδ dicit in quinto. ſed dictū eſt idea in q̄nto di-
citur formalit̃. ⁊ ſic idea dicit formalit̃ reſpcm̄. ergo illud
qδ prius. Sexto ſic. qꝛ ens rōnis nihil facit ad eſſe rea-
le: nec per ꝯñs ad hoc ꝙ aliq̄d ſit p̄ncipiū cognoſcēdi. ſed
idea ut videt̃ dicit ens rōnis. qꝛ cōſtat ꝙ plures ſīt idee
in deo. ſed pluralitas idearū nō p̄ōt eſſe niſi ſm̄ rōnem.
ergo ⁊c. Ad p̄mū iſtoꝝ dicendū ꝙ imitabilitas p̄ōt ac-
cipi dupliciṫ. Uno mō ꝓ relōne imitabilitatis ⁊ imitati.
⁊ iſto mō oē illud in quo alia relucent nō dicit imitabili-
tatem. Alio mō p̄ōt accipi imitabilitas ꝓ forma que eſt
fundamentū iſtiꝰ imitabilitatis. et talis imitabilitas nō
dicit reſpectū: imo dicit formalit̃ abſolutū. ⁊ iſto mō oē il
lud in quo alia relucēt dicit imitabilitatē. ⁊ exemplū huiꝰ
p̄ōt accipi de ſimilitudine: que qñqʒ accipit̃ pro relatiōe
formalit̃. qñqʒ etiā pro forma in qua fundat̃ talis relatio
Unde etiā ⁊ ſpecies intelligibilis: que dicit formā abſo-
lutā: dicit̃ ſimilitudo rei cuiꝰ eſt ſimilitudo. tñ formaliter
accepta nō dicit relationē. Ad ſecūdū dicendū ꝙ vtro-
biqʒ accipit̃ idea ut idea: ⁊ in tertio ⁊ in q̄nto. ſed in tertio
accipit̃ idea formalit̃ ſm̄ eſſe. in quinto v̄o ſm̄ cognitio-
nem uel ſm̄ eſſe cognitū. nam ex hoc qδ eſt tale p̄ncipiū
ſic mouēs eſt idea formaliter in eſſe. ſed nō oportet ꝙ tūc
cognoſcat̃ ut idea. in quinto aūt accipit̃ idea ſm̄ eſſe cog
nitū. qꝛ quintū eſt qñ cognoſcit̃ tale principiū ut eſt idea.
Ad illud aūt quod obijcit̃ ꝯtra hoc ꝙ. ſ. cognoſcere ideā
ut ideā: eſt accipere ideā ut idea eſt ſm̄ eſſe cognitū. ꝓpt̄
hoc nō ſequit̃ ꝙ idea nō poſſit accipi ut idea anteq̄ cog-
noſcat̃. Contra iſtā ſolutionē obijcit̃ ſic. qꝛ illud qδ eſt
mediū cognoſcēdi nō p̄ōt cognoſci niſi cognoſcat̃ ſub ra
tione medij ⁊ ut cā cognoſcēdi. ſed ſm̄ te idea eſt cā ⁊ me-
diū cognoſcendi: ⁊ illud mediū eſt p̄us cognitū ſm̄ te q̄
ſit mediū uel cā cognoſcēdi. qꝛ ſm̄ te obiectū cognitū ut
eſt p̄ncipiū ducendi in cognitionē alteriꝰ eſt idea. ergo ſi
mul ſunt iſta duo. ſ. idea ut idea ⁊ idea ut cognita: ⁊ p ꝯñs
tertiū ⁊ quintū ſunt ſimul. ꝓbatio ma. qꝛ mediū demon-
ſtrationis ꝓpter q̄d ut ph̄us dicit p̄mo poſterioꝝ eſt: qñ
nō ſolū cognoſcimꝰ cām in ſe: ſed qm̄ eſt cā eius qδ ꝯclu
ditur. ſed cognoſcē qm̄ illiꝰ eſt cā: eſt cognoſcere mediū
ut mediū. ergo nō p̄ōt cognoſci illud qδ ē mediū niſi cog
noſcat̃ mediū eſſe tale. Ad illud dico ꝙ ma. eſt falſa. no
enim oportet ꝙ qñ aliq̄s cognoſcit aliquā rem p aliā que
ē mediū cognoſcēdi: ſicut aliq̄s cognoſcit p fumū cogni-
tum ignē: ꝙ ſtatim cognoſcat ip̄m eſſe tale mediū ut du-
cēs in cognitionē ignis. multi eñi ruſtici vidētes fumū ⁊
ex h̄ ꝯiecturātes ignē eē ibi: nō aduertūt nec dicūt fumū
eſſe mediū mouēs ad cognitionē ignis. Ad ꝓbationem
aūt huiꝰ eſt facile rñdere. nā qñ dicit ph̄s ꝙ in demōſtra
tione ꝓpter q̄d oportet cognoſcē cām nō ſolū in ſe: ſʒ qm̄
illiꝰ eſt cā: dicēdū ꝙ intelligit̃ nō de cā cognoſcēdi prout
mediū ē cā cognoſcēdi uel econuerſo. ſʒ h̄ intelligit̃ de cā
eēndi. Uñ in demōſtratōe ꝯcludēte ꝙ aliqδ corpus ḡue
deſcēdat deorſum ꝓpter ḡuitatē: nō ſufficit cognoſcē ḡui
tatē in ſe: ſʒ oportet cognoſcē ꝙ ḡuitas ſit cā iſtiꝰ deſcen-
ſus ī eſſe. nec tñ oportʒ ꝙ h̄ cognoſcēs cognoſcat ḡuitatē
eſſe cām ſiue rōnem mouētē ad cognitionē deſcenſus. qꝛ
multi cognoſcūt p̄mū nō aduertētes de 2ᵒ. Sed ꝯ obijcit̃
qꝛ lʒ de eo cuiꝰ rō nō eſt eſſe mediū cognoſcēdi poſſit eſſe
veꝝ ꝙ poſſit cognoſci nō ut mediū cognoſcēdi: de illo tñ
cuiꝰ rō eſt eſſe mediū cognoſcēdi vr̃ veꝝ eē ꝙ nō p̄ōt cog
noſci niſi ut mediū cognoſcēdi. Et ad hoc dico ꝙ mediū
cognoſcēdi uel illud cuiꝰ rō eſt eſſe mediū cognoſcēdi: lʒ
nō poſſit cognoſci niſi ut mediū cognoſcendi: tñ mediū
cognoſcendi p̄ōt eſſe mediū cognoſcendi ⁊ non cognoſci
ut medium cognoſcendi. hoc eſt enim cōmune omnibꝰ:
et medio cognoſcendi et alijs: ꝙ non poſſint cognoſci

ẜm ꝓpriam rōnem quin cognoſcant̄ ẜm ꝙ ſunt talia for
maliter. ſed non oꝫ ꝙ ſequat̄: ꝙ ſi ſunt talia formaliter ꝙ
cognoſcant̄ eſſe talia formaliter. Et ſi dicat̄ ꝙ imo de illiſ
quoꝝ eſſe eſt in cognoſci. Ad hoc dico ꝙ rō medij cogno
ſcendi nō eſt in cognoſci: ſed in facere cognoſcere alteruꝫ
nec oꝫ ꝙ facē cognoſcere alterū ſtatim cognoſcat̄ cum eſt
2°. dico ꝙ nec illa quoꝝ rō eſt in cognoſci. ſ. ꝙ ſicut cog°
quia cognoſcit̄ alterū de neceſſitate cognoſcantur qn̄ ſūt
alioquin qn̄ obiectū p̄mū cognoſcit̄ ſeq̄ret̄ ꝙ eius cogni
tio actu reflexo cognoſceret̄ ſimul. Ad tertiū dicenduꝫ:
ꝙ tertiū ⁊ quintū differūt ſicut eſſe rei ⁊ eius cognitio. vn
de in tertio accipit̄ idea formalit̄ ẜm eſſe. in q̄nto aūt acci
pit̄ formalit̄ ẜm cognoſci: ſiue vt eius cognitio q̄ cogno
ſcit̄ eius formalitas. ſ. idea vt idea. Ad quartū dicenduꝫ
ꝙ minor eſt falſa accipiendo relōnē formalit̄: quia multa
ſunt q̄ non poſſunt ſine inuicē intelligi que nō dicunt re
lationē formalit̄ ſicut potētia ⁊ actus: ⁊ ſicut materia que
nō pōt intelligi ab itellectu nr̄o ſine habitudine ad formā
Ex hoc pꝫ ad q̄ntū quia differētia tertij ⁊ q̄nti nō eſt ẜm ab
ſolutū ⁊ relatū. ſed eſt ẜm eſſe ⁊ ẜm cognoſci eiuſdē rei ab
ſolute: q: in tertio accipit̄ eſſe idee. in q̄nto ſ°o accipit̄ eiꝰ
cognitio. Ad ſextū dicendū ꝙ ſicut in diuis nō eſt plā
litas idearū ẜm rē: imo nulla pluralitas eſt ibi ẜm rē: niſi
plālitas relōnū originis: ita nec etiā eſt ibi p̄ncipium co
gnoſcendi ẜm rem. ⁊ ideo in diuinis nō eſt idea realit̄ vt
p̄ncipiū cognoſcendi. Quid ergo in diuis eſt idea realit̄
dico ꝙ in diuis eſſentia diuina eſt realiter cognitio ⁊ ob
iectū cognitū: ⁊ alia omnia a deo relucent in eſſentia diui
na vt in quadā cognitiōe ⁊ in quodam obiecto cognito.

Quantū ergo ad hoc in diuis eſt idea realit̄: quia om̄ia
alia ab ipſa relucēt in ea ſicut in obiecto cognito ⁊ vt ꝓdu
cibilia ad aliqualē imitationē ipſius. ſed h̄ nō querit̄ quo
modo differat idea ab eſſentia diuina realit̄. nec etiā que
rit̄ que ſit rō idee per quā differat realit̄ ab his que realit̄
ſunt in deo. ſed querit̄ que ſit ratio idee ꝑ quā ẜm rationē
differt ab his que ſunt in deo: ⁊ que ſibi compētent̄ i illis
in quibꝰ p̄ncipiū cognoſcendi vl̄ exemplar differt re a co
gnitiōe. Etiā forma arguēdi nulla: quādo dicit̄ ꝙ idea dic
ens rōnis: quia in deo ſunt plēſ idee que nō poſſunt eſſe
plēs niſi ẜm rōnem: quia iſto mō poſſet cōcludi ꝙ ſapiē
tia ⁊ iuſticia dei ſunt entia ẜm rōnē: quia ſunt in deo plā
ẜm rōnem tm̄. vnde differt aliqua eſſe in deo realit̄ ⁊ coꝝ
plālitatē eſſe in eo realit̄: quia in deo eſt realit̄ ſapiā iuſti
cia ⁊ bonitas. ſed coꝝ plālitas ſeu diſtinctio nō eſt in deo
realit̄. ⁊ eſſentia diuīa eſt idea equi hominis ⁊ aſini realit̄
nō accipiendo ideā ꝓ p̄ncipio cognoſcēdi. ſed ꝓ eo i quo
ſicut in obiecto cognito relucent alia ꝓducibilia ad imita
tionē eius: quia eſſentia diuina nō eſt ẜm rem p̄ncipium
alicuiꝰ cognitiōis quā habeat de ſe vel de alio: quia talis
cognitiōis nihil eſt cauſa vl̄ p̄ncipiū. Et ex hoc pꝫ quomo
do idea ꝯuenit deo ẜm rem: ⁊ quomodo nō. quia ſi accipi
atur ꝓ eo in quo ſicut in obiecto cognito alia relucent ꝓ
ducibilia ad imitationē eius: ſicut idea eſt in deo realiter
nō tamen plālitas idearū eſt in deo realit̄. Quantū ad
tertiū p̄ncipale. ſ. vnde plālitas idearū ẜm rōnem habeat
ortū: videt̄ mihi ꝙ differētia rōnis tam in diuiſ q̄ in alijs
ſemꝑ accipit̄ per comparationē ad diuerſa re. ⁊ ꝙ talis di
uerſitas ſequatur res formaliter: ꝓut obiectiue ſunt i in
tellectu. ⁊ ideo videtur mihi ꝙ eſſentia diuina ꝓut accipi
tur in tertio modo. nō importat diuerſitatē idearū forma
liter: ſed ſolum fundamentū. ſed in q̄nto ꝓut eſſentia di
uina intelligitur ut idee huius ⁊ illiꝰ eſt ibi pluralitas ra
tionis inquātū. ſ. in intellectu diuino obijcitur vt quod
dam cognitū reſpiciēs diuerſa a quibus habet diuerſas
rationes. Sed contra hoc poſſet obijci dupliciter. pri
mo quia ẜm hoc vt videtur deus non intelligeret plura:
quia ꝓ haberet plures ideas illorum. imo ecōuerſo: quia i
telligit plura habet plures ideas de eis: quod videtur in
conueniens. 2°. ſic: q: habet ſimul vnūq̄dq̄ꝫ eſſe ⁊ vnita
tē vel plālitatē. ſꝫ vt dcm̄ ē idea hꝫ eſſe forālit in 3°. ergo ⁊c.

Ad primū iſtoꝝ dicendū ꝙ eſt ꝯſiderare ideā ⁊ idee plu
ralitatē. ergo ſi ꝯſideremꝰ abſolute ideā ꝓut eſſentia diui
na dicit̄ idea ꝓut in ipſa ſicut in obiecto cognito relucet
aliq̄d producibile ad imitationē eius. ſic accipiendo: non

ideo deus habet ideā quia cognoſcit alia: ſed econuerſo.
quia. ſ. habet talē ideā: iō cognoſcit alia. Q̄d aūt per hanc
cognoſcat plura: nihil facit pluralitas rei q̄ ibi nō eſt: nec
pluralitas rōnis: ſicut ſup̄dictū eſt. ſed tm̄ ad hoc facit ſu
pereminētia illiꝰ rep̄ntatiui. Dico ergo ꝙ lꝫ deꝰ iō cog
noſcat res q: habet ideā uel tale rep̄ntatiuū: nō tm̄ cogno
ſcit plura ut plura. q: habet diſtinctionē rōnis inter ipſa
imo ecōuerſo. vn̄ nō habeo pro incōuenienti ꝙ cognitio
diuerſoꝝ alioꝝ a deo ſit cā pluralitatis ẜm rōnem in ide
is. Ad ſecundū dicendū ꝙ lꝫ ſimul tpe res habeat eſſe
pluralitatē ⁊ vnitatē: tm̄ forte aliq̄s diceret ꝙ p̄us eſt ꝯſide
rare rem ẜm eſſentiā abſolute q̄ ẜm vnitatē uel plurali
tatem. q̄cq̄d aūt ſit de hoc. ſ. de ordine rei ad ſuā vnitateꝫ
uel pluralitatē q̄tum ad ſuū eſſe reale. q̄tum tm̄ ad eſſe ra
tionis nihil ꝓhibet rem p̄cedere ſuā vnitatē uel pluralita
tem rōnis. nā illud pōt aliud p̄cedere ẜm eſſe rōis q̄d po
teſt eſſe obiectiue in intellcū ſine alio: ⁊ nō ecōuerſo. nūc
aūt ens rei aut rōnis pōt ꝯſiderari nō ꝯſiderata eius vni
tate ⁊ pluralitate. Ad queſtionē ergo qn̄ querit̄ vtrum
idea ſe habeat in deo in rōne obi cogniti uel in rōne prin
cipij elicitiui: dico ꝙ accipiendo ideā q̄tum ad eſſe q̄d ha
bet in deo ẜm rem: ꝙ idea nō ſe habet in rōne p̄ncipij eli
citiui. nō ideo ſolū q: ponant̄ in deo plures idee: ſed etiā
q: cognitio diuina nullū principiū habet ẜm rem. ſed ibi
ſcꝫ in deo idea dicit obiectū cognitū in quo ſicut in obie
cto cognito relucēt alia ꝓducibilia per imitationē eiꝰ.
Et qn̄ obijcit̄ in contrariū ꝙ cognitio alterius obiecti q̄d
eſt aliud a creatura nō facit ad cognitionē creature ſic nec
idea Platonis. Dico ꝙ imo dūmodo creature relucēat
in illo obo. nam vna res cognita ducit ad cognitionē al
terius rei. Nec eſt ſile de idea Platonis accipiēdo eam
ſicut imponit Ariſtoteles ſibi. q: i illa idea nō relucebāt
gnābilia ⁊ corruptibilia. Si aūt accipiat̄ idea ꝓut ẜm rō
nem diſtinguit̄ ab alijs q̄ ſunt in deo. ſic idea ſe habet in
rōne obiecti cogniti ⁊ in rōe p̄ncipij elicitiui cognitiōis:
⁊ ꝙ ſe habeat in rōne obiecti mouētis ad cognitionē alte
rius relucentis in ipſa ⁊ ꝓducibilis ad eius imitationē:
hoc ꝓbo duplici rōne. Primo ſic: quero de idea: aut di
cit obiectū primū mouens ad ſpeciē: aut dicit ſpeciē im
preſſam: aut actū intelligendi: aut ipſum obiectū primū
ut in ſe cognitū: aut obiectū primū prout mouet ad cog
nitionem alteriꝰ relucentis in ipſo ꝓducibilis ad imita
tionē illius. aut obiectū ſecundariū ſic in ipſo relucens.
Nō primū. q: tūc oē illud quod imediate imprimeret ſu
am ſpeciē eſſet idea: q̄d falſum eſt. Item eſſentia diuina
ut mouet ẜm rōnem ad cognitionē ſui eſſet idea: q̄d ſimi
liter eſt falſum. Nec ſecūdū. quia nullus ponit ſpeciem
eſſe ideā. Nec tertiū. quia ſup̄ oſtenſum eſt ꝙ actꝰ intel
ligendi nō eſt idea. Nec quintū. quia ſup̄ etiā oſtenſum
eſt ꝙ creatura que eſt ideata nō eſt idea. Relinquit̄ ergo
quartū. ſ. ꝙ eſſentia diuina ꝓut intellecta mouēs ẜm ra
tionem ad cognitionē alteriꝰ relucentis in ipſa ꝓducibi
lis ad imitationē eius ſit idea. Secūdo ſic. Sic ſe habet
idea prout diſtinguit̄ ab alijs que ſunt in deo ẜm ratio
nem: ſicut ſe habet exemplar ad artificē in creaturis. ſꝫ ex
emplar in creaturis dicit̄ illud quod mouet ad cognitio
nem alteriꝰ relucentis in ipſo ꝓducibilis ad imitationē
eius. ergo ⁊c. Ad illud quod obijcit̄ in contrariū: idee
ſunt plures ⁊ in deo nō ſunt plura p̄ncipia cognoſcendi.
dicendū ꝙ in deo nō eſt aliq̄d principiū cognoſcendi ẜm
rem: nec vnū: nec plura. ⁊ ſicut pōt accipi ibi p̄ncipiū cog
noſcendi ẜm rōnem: ita poſſunt ibi accipi plura p̄ncipia
cognoſcēdi ẜm rōnem ⁊ plures cognitiones. Ad rati
onem quarte opinionis qn̄ dicit̄: ꝙ eēntia diuina aut eſt
idea ſub rōne abſoluta: aut ſub rōne reſpectiua. Dico ꝙ
abſolutū dupliciter accipit̄. Uno mō ꝓut diſtinguit̄ cō
tra reſpectiuū: prout dicimꝰ ꝙ homo dicit aliquid abſo
lutum: pater ſ°o aliquid reſpectiuū. Alio modo accipit̄
abſolutū prout diſtinguit̄ cōtra contractū et determina
tum. prout dicimꝰ ꝙ animal abſolute conſideratū uel ac
ceptū nō dicit hominē uel equū. ⁊ ſic animal abſolute di
ſtinguit̄ cōtra hominē uel equū ꝯtrahentia ipſum et etiā
ꝯ ſeipſum ut ꝯtractū per hoc uel illud ⁊ abſolutū ſic dictū
⁊ etiā ꝯtractū ꝯtrahētia ip̄m dicit̄ abſoluta ꝓut abſolutū

diſtinguit̃ ɔtra relatiuũ. Qñ ergo querit̃ eſſentia diuia aut eſt idea ſub rõne abſoluta: aut ſub rõne reſpectiua. dicendũ ꝙ ſub rõne abſoluta ꝓut abſolutũ diſtinguit̃ ɔtra reſpectiuũ. ſed accipiendo abſolutũ ꝓut diſtinguit̃ cõtra ɔtractũ vel determinatũ. iſto mõ eſſentia diuina eſt idea nõ ſub rõne abſoluta. i. nõ ſub rõne indeterminata. imo ẽ idea ſm rõnem determinatã abſolutam ꝓut abſolutũ diſtinguit̃ ɔtra relatũ. alioquin nec re nec rõne differt idea ab eſſentia diña vt repñtatiua ipſius dei. vnde illa rõ ⁊ eiꝰ ꝓbatiões peccant per illam equiuocationẽ de abſoluto.

Oſtea querebant̃ quedã de potentia dei in cõparatiõe ad extra. Et ṗmo querebat̃ vnũ in gñali. ⁊ poſtea querebant̃ duo in ſpãli. Illud vnuꝫ queſitũ in generali erat vtrũ ſi deus ageret d̃ neceſſitate nature oĩa euenirẽt de neceſſitate. ⁊ arguit̃ ꝙ ſic: q: poſita cã ſufficienti nõ iṗedibili agẽte de neceſſitate nature de neceſſitate ſequit̃ effectus: ſed deus eſt cã ſufficiens omniũ nõ impedibil' ⁊ ſm ipotheſim ponit̃ de necitate agere. ergo ⁊c. In ɔtrariũ eſt q: poſito ꝙ deus agẽt de neceſſitate nature: adhuc in deo eſſet agere per modũ nature ⁊ ꝑ modũ voluntatis: ſed in agente ꝑ voluntatem nõ oportꝫ ponere ꝙ poſita cauſa ponat̃ effectus. ergo ⁊c.

Rñ. ad euidentiã huiꝰ qõnis duo ſunt facienda ṗncipalit̃. ṗmũ eſt ṗmittere quoddã qđ valet ad declarationeꝫ ꝓpoſiti. Scõm eſt reſpondere ad ꝓpoſitũ. Quantũ ad ṗmũ ṗmitto tria. ṗmũ eſt quõ intelligat̃ deus agere de neceſſitate nature. Circa qđ ſciendũ eſt ꝙ deũ agere de neceſſitate nature poteſt intelligi dupl'r. vno modo ꝙ dicatur agere de neceſſitate nature: quia agit per naturam vt ꝑueniẽs intelligere ⁊ velle: ita ꝙ nõ agit per intelligere ⁊ velle: ſꝫ per aliquod añcedẽs ad iſta: ſicut homo dicitur agere de neceſſitate nature in digerendo cibũ: quod non competit ſibi per intelligere ⁊ velle. ⁊ iſto modo nullꝰ ponit deum agere de neceſſitate nature: ⁊ loquor de illis q̃ ꝑ philoſophiã venerũt in cognitionẽ dei: quia omnes pħi qui venerũt in cognitionẽ diuine cauſalitatis: poſuerũt deum eſſe cauſam agentẽ per intellcm̃ ⁊ voluntatẽ: ſed tale agens agit per intelligere ⁊ velle. ergo ⁊c. Alio mõ põt intelligi deũ agere de neceſſitate nature: quia neceſſario vult res creare: ṗcipue aũt illas que ꝓcedũt imediate ab eo: ad quod velle ſm pħos ſequit̃ effectꝰ volitus mõ quo exponet̃ ſtatim quid eſt neceſſario velle. ⁊ iſto mõ poſuerunt aliqui pħi deum agere de neceſſitate nature. Scõm eſt oſtendere qñ aliquis dr̃ velle neceſſario: quõ poſſunt eſſe ibi diuerſi ſenſus. Circa quod ſciendũ eſt: ꝙ quãdo aliquis dr̃ velle aliquid neccio põt tripl'r intelligi. vnoꝰ ꝙ neceſſitas ferat̃ ad actum volẽdi: vt ſit ſenſus: ꝙ iſte vult illud actu volendi qui eſt neceſſariꝰ in ſe. ⁊ iſto modo accipiendo quicq̃d deus vult: vult neccio actu volendi qui eſt neceſſariꝰ in ſe. 2° modo põt referri neccitas ad rem volitã: vt ſit ſenſus: iſte vult ħ neccio. i. iſte vult rem iſtã habere eſſe neceſſariũ ſic ego poſſuꝫ velle deũ hr̃e eſſe neccium 3° modo põt ferri neccitas ad ipſam habitudinẽ volentis ad ipm volitũ. ⁊ tunc eſt ſenſus: iſte vult ħ neccio. i. vult ħ ⁊ nõ põt nõ velle hoc: vel nõ põt non habere habitudineꝫ volentis ad hoc ut ad volitũ: ⁊ iſte modus neceſſitatis ꝑtinet ad ꝓpoſitũ. vnde quando dicit̃ ꝙ deũ agere de neccitate nature: ſi ħ ei ɔueniret. ſ. velle illa que facit neceſſario eſſe vel fieri. hic accipit̃ neceſſitas ꝓut fert̃ ad habitudinẽ volentis ad volitũ: ita. ſ. ꝙ ſi deꝰ ageret de neceſſitate nãe hoc ideo eſſet: q: . ſ. vellet ea que facit facẽ ⁊ nõ poſſet non velle ħ. ſicut non poteſt nõ velle bonitatẽ ſuaꝫ. Tertiũ eſt oſtendere: ꝙ aliud eſt velle neccio ɔtingentiã cauſe in cauſando ⁊ ɔtingentiã effectꝰ in hñdo eẽ a cã: ⁊ velle neccio ſimpl'r cãm creare: ⁊ effectũ ſimpl'r eſſe. ⁊ ħ accipiẽdo velle neccio 3° modo. nam cum volũtate volente neccio cõtingentiã cãe in cãndo: ⁊ ɔtingentiã effectꝰ in eſſendo: poſito ꝙ voluntas talis eſſet ꝙ ad ipſam de neceſſitate ſequeretur effectus volitus: ſtat ꝙ cauſa contingenter agat et non neceſſario: ⁊ ꝙ effectus contingenter eſt ⁊ non neceſſario: quia cum tali voluntate ſtat quicquid ſtat cum neceſſitate contingentie: quia iſta voluntas non vult neceſſario niſi contingentiam. ſed cum contingentia cauſe in cãndo: ⁊ etiã cũ ɔtigẽtia neccia ſtat ꝙ ɔtingent̃ agit ⁊ nõ neceſſario ⁊ effectus ɔtingenter eſt ⁊ nõ neceſſario. q: nõ omnis cã cui ɔuenit de neceſſitate poſſe agere: de neceſſitate agit. ergo ⁊c. Sed cum volũtate volẽte neceſſario ſimpliciter cãm agere ⁊ volente ſimplicit̃ neceſſario effectum eſſe: ſi ſit talis volũtas ad quã ſequat̃ volitũ de neceſſitate: nõ põt ſtare ꝙ cã cõtingenter agat ⁊ ꝙ effectꝰ cõtingenter ſit. q: cũ tali volũtate nõ põt ſtare ꝙ cauſa non agat uel ꝙ effectꝰ nõ ſit. Sed ſi cã cõtingenter ageret uel effectꝰ ɔtingenter eſſet: poſſet cã nõ agere ⁊ effectus non eſſe. ergo ⁊c. Quantũ aũt ad ſecũdũ principale: vtrũ. ſ. ſi deꝰ ageret de neceſſitate nature: oĩa de neceſſitate euenirent. dicẽdũ ꝙ cum deũ agere de neceſſitate nature ſit idem qđ velle neceſſario creare res quaꝝ eſt cã ⁊ dare eis eſſe: hypoteſis põt duplicit̃ intelligi. Vno mõ ꝙ deꝰ oĩa alia a ſe velit neceſſario creare ⁊ dare eis eſſe. ita ꝙ quodlibet velit in ſe neceſſario abſolute eſſe. Alio mõ ꝙ ipſe deꝰ velit illa que imediate ꝓducunt̃ ab eo neceſſario creare ⁊ dare eis eſſe ⁊ velit ea neceſſario habere habitudinẽ contingentẽ in creãdo. Si ṗmo mõ accipiat̃ hypoteſis: ſic oĩa de neceſſitate euenirent. q: poſita cã ſufficienti in creãdo ⁊ nõ impedibili: ⁊ volũtate volẽte neceſſario ⁊ de neceſſitate ſequit̃ volitũ. ſed ſm primũ intellectũ hypoteſis ponit̃ ꝙ deꝰ neceſſario velit oĩa alia a ſe creare ⁊ dare eis eſſe ⁊ quodlibet ĩ ſe. ergo ſtãte tali hypoteſi oĩa de neceſſitate euenirent. Si ſecũdo mõ: nõ ſequit̃ ꝙ oĩa de neceſſitate eueniãt. q: velle neceſſario cãm habere cõtingentiã in agendo: nõ inferret neceſſario niſi contingẽtiã cãe in cãndo. ſed cũ neceſſitate contingentie cãe in agendo ſtat ꝙ cã nõ neceſſario agit ⁊ ꝙ effectus nõ neceſſario ſit ut ſupra oñſum eſt. ergo ponendo deũ agere de neceſſitate nature iſto mõ: nõ ſequit̃ ꝙ de neceſſitate oĩa eueniant. Aliter poſſet formari ratio ad iſtã partẽ ſic. q: ab agente per volũtatẽ ⁊ intellectũ quantũcũqꝫ velit neceſſario nõ procedit neceſſario effectus: niſi taliter qualiter vult tale agens effectiuũ ab eo ꝓcedere. ſed accipiẽdo ſm intellectũ hypoteſis deꝰ vult aliqua ꝓcedere a ſe mediantibus cauſis ſecũdis cõtingenter. q: ponit̃ ꝙ vult cõtingentiã cauſarũ ſecundarũ in cãndo. ergo ſtante hypoteſi ſm iſtũ intellectũ aliqua procedũt a deo mediantibꝰ cauſis ſecũdis cõtingenter. ſed qđ procedit cõtingenter non euenit neceſſario. ideo ⁊c. Et iſto mõ ut credo poſuerũt pħi deũ agere de neceſſitate nature: ⁊ voluerũt cum hoc ſaluare cõtingentia in rebꝰ. q: illa que ꝓcedunt imediate ab eo: neceſſario voluit cauſare ab eterno. Item ſm eos neceſſario voluit cãs ſecũdas habere habitudinẽ ɔtingẽtem in agendo. ⁊ ex hoc volebãt ſaluare ɔtingentiã in rebus cũ neceſſaria volũtate dei. q: cõtingentia cauſarũ in agendo eſt neceſſaria. lꝫ agere nõ ſit neceſſariũ. Sed vna difficultas iminebat eis ɔtra quã fuit multiplicit̃ erratũ: vtrũ. ſ. deꝰ nõ ſolũ vellet neceſſario cõtingentiã cauſarũ ſecundarũ in agendo: ſed etiã vellet ipſum effectũ cõtingentẽ eſſe determinate: an ſolũ vellet ɔtingentiã ſecũdarum cauſarũ. nõ aũt vellet determinate effectũ ɔtingentem eſſe. ita. ſ. ꝙ volũtas diuina determinaret̃ determinate ad eſſe effectꝰ ɔtingentis uel nõ eſſe ut ad volitũ. et quodcũqꝫ iſtoꝝ detur: videbat̃ pħis antiquis incõueniens. q: poſito ṗmo ſequebat̃ ꝙ eſſe volitũ voluntate neceſſaria eſſet ɔtingens. ⁊ poſſet eſſe aliter q̃ eſſet volitũ. ad qđ ſequebat̃ ꝙ volũtas dei eſſet inefficax: ⁊ ꝙ ɔtra voluntatẽ dei poſſet aliq̃d fieri. Poſito aũt ſecũdo ſequebatur ꝙ cauſalitas volũtatis diuine nõ ſe extendebat vſqꝫ ad vltimos effectꝰ ɔtingentes. q: cauſalitas agẽtis ꝑ intellectũ ⁊ voluntatẽ nõ ſe extendit niſi ad cognitũ ⁊ volitũ. ⁊ dato ꝙ forte intellectꝰ humanꝰ nõ poſſet ſatiſfacere iſtis difficultatibꝰ. tñ facilius põt euadi ṗma difficultas q̃ ſecunda. Nam põt dici ad ṗmã difficultatẽ ꝙ nõ ſequit̃ ꝙ ſi effectꝰ dei eſt ɔtingens ꝙ poſſit fieri aliquid ɔtra volũtatem ſuã. q: dato ꝙ nõ ſit neceſſitas abſoluta in effectu dei. tñ inter effectũ dei ⁊ eius voluntatẽ eſt neceſſitas cõſequentie. ita ꝙ ſi deꝰ vult hoc eſſe hoc ſuppoſito neceſſario ſequit̃ effectus. ⁊ ſufficit ad hoc ꝙ nihil ſiat cõtra voluntatem diuinã. ⁊ ad hoc ꝙ illud qđ vult fieri neceſſario ⁊ infallibiliter fiat. nec tñ antecedẽs eſt neceſſariũ neceſſitate abſoluta: nec ɔſequens. ita ꝙ in ſenſu diuiſo deꝰ põt

nõ nulle qḋ vult lꝫ in ſenſu ꝯpoſito deꝰ nõ poſſit velle ⁊ ſi
mul cũ hoc nolle. nec hoc ideo eſt: qꝛ actꝰ volendi dei nõ
ſit in ſe neceſſariꝰ. ſed qꝛ habitudo eius ad volitũ creatuꝫ
nõ eſt neceſſaria: niſi ex ſuppõne ſuppoſito. ſ. ꝙ deꝰ velit.
Et ex his põt aliqualiꝛ oſtendi ꝓbabilitas fidei nr̃e qñtũ
ad hoc ꝙ ponit deũ nõ agere de neceſſitate nature ſed li-
bere: qꝛ ſi manente imutabilitate volũtatꝭ diuie ſꝫ phõs
ipſa põt hr̃e effectũ ꝯtingentẽ mediantibꝰ cãis ſcḋis: qꝛ. ſ.
vult nec̃io ſm eos cãs ſcḋas hr̃e ꝯtingentiã in agẽdo cũ
quo ſtat ꝯtingentia effectꝰ in eſſe. ⁊ ꝑ ꝯñs cũ mutabilitate
voluntatis diuine nõ minꝰ põt dici vt vr̃ deũ velle nec̃io
ſe ꝯtingenter agere: ita ꝙ ſe poſſe agere velit nec̃io: non tñ
nec̃io agit: nec effectꝰ eius imediatꝰ nec̃io eueniat: qꝛ cuꝫ
neceſſitate eius qḋ eſt poſſe agere ſiue cũ neceſſitate ꝯtin
gentie in agendo ſtat ꝙ effectus ſimplr̃ ſit ꝯtingens. imo
nec̃io ſequitꝛ: ita. ſ. ꝙ actu volendi nec̃io ⁊ imutabili velit
hr̃e ꝯtingentiã in agendo: ſiue ſe ꝯtingenter hr̃e: ita ꝙ actꝰ
volendi ſit neceſſariꝰ. ſed habitudo ad effectũ volitum ſit
ꝯtingens: ſiue nõ nec̃ia abſolute loquẽdo de neceſſitate
abſoluta. Cã aũt quare deus nõ nec̃io abſolute vult cre
are alia a ſe eſt: qꝛ ſicut dixi in quolibeto p̃mo noſtro: bo-
nitas diña nõ hꝫ neceſſariã habitudinẽ ad res creatas: ita
ꝙ nõ poſſit amare ſine illis amatis: ita ꝙ nec in ſe nec in
ſua amabilitate dependet ab eis. ⁊ ideo volẽs nec̃io boni
tatẽ ſuã: nõ nec̃io vult creaturas eſſe vel fieri: ſed ſic vult
nec̃io bonitatẽ ſuã ⁊ ꝑfectionẽ ſuã. ita vult nec̃io poſſe ſe
agere cum poſſe ſe agere talia ſit de ꝑfectiõe ſua. ⁊ ẽt vult
nec̃io ſe poſſe agere ea lib. ar. qꝛ poſſe ſe agere: aliq̇d neceſ
ſario li. arbi. nobiliꝰ eſt ceteris paribꝰ q̃ agere de neceſſi-
tate nature. Et ſi dicatꝛ ſicut ſupius dcm̃ eſt: qꝛ ad hoc ſe-
quitꝛ ꝙ aliquid poſſet fieri ꝯtra voluntatẽ diuinã: qꝛ ſi effe
ctus ꝯtingens eſt a deo volitꝰ ⁊ cũ effectꝰ ꝯtingẽs poſſit
nõ eſſe: illud qḋ deus vult poterit nõ eſſe: ⁊ poterit oppo
ſitionẽ voluntatis diuie eſſe vel fieri. Et ad hoc dico ſicut
ſupra dcm̃ eſt: qḋ nõ ſequitꝛ ꝓpter neceſſitatẽ ꝯñtie que ẽ
inter actũ volendi ⁊ ip̃m volitũ. ⁊ vlterius dico ꝙ iſta dif-
ficultas: ita ſequitꝛ ꝯtra phõs ponẽtes deũ agere aliquos
effectus ꝯtingenter mediantibꝰ cãis ſcḋis. ita ꝙ nõ ſequitꝛ
maius icõueniẽs ꝯtra fideles ponẽtes deũ agere nõ ne-
ceſſitate nature imediate: qm̃ ꝯtra phõs ponẽtes deũ age
re quoſdã effectus ꝯtingẽtes mediantibꝰ cãis ſecũdis: vt
ex ſupradictis pꝫ: rõnes vtriuſqꝫ partis ſoluende ſunt.

Ad rõnẽ ergo ꝓ parte affirmatiua qñ dr̃ ꝙ oĩa euenirẽt
de neceſſitate: qꝛ poſita cã efficienti ⁊c. Dicendũ ꝙ veruꝫ
eſt ſm p̃mũ intellcm̃ illius ypotheſis. ſ. ſi deus vellet ſim
plr̃ nec̃io oĩa eſſe. ſed nõ eſt verũ accipiendo ſm intellcm̃
ſcḋm ypotheſis. ſ. ſi poneretꝛ deus nec̃io ſimplr̃ velle illa
que ſunt imediate ab eo ⁊ velle alia ꝓcedere ab his cõtin-
gent. Ad rõnẽ in oppoſitũ qñ dr̃ ꝙ adhuc eſſet ibi mo-
dus voluntatis: ⁊ modus nature. Dicendũ ꝙ accipiendo
modũ volũtatis ꝓ li. arbi. vel agere lib. arbi. ibi non eſſet
modus voluntatis diſtinctꝰ ꝯtra modũ nature: ꝓut mo-
dus nature neceſſario dr̃ determinati ad determinatã ꝑ-
tem: ita ꝙ nõ eſt in poteſtate agentis agere vel nõ agere:
agere hoc vel illud.

Poſtea querebantꝛ duo de potentia dei in cõpati
one ad extra in ſpãli. ſ. in ꝯpatiõe ad hominẽ. Et
p̃mo in ꝯpatiõe ad intellectũ erat queſtio: vtrũ
manifeſte ſtatu vie aliquis poſſet habere exp̃ſ-
ſam cognitionẽ de quidditate dei. 2ᵒ in comparatione ad
effectũ: ⁊ erat queſtio vtrũ deus poſſit infundere ⁊ inten-
dere charitatẽ ſimul. Ad p̃mũ ſic ꝓceditur: ⁊ arguitꝛ ꝙ ſic:
quia quicq̇d eſt citra viſionẽ dei: ſiue citra cognitioneꝫ in
tuitiuã ſtat cum ſtatu vie. ſed vt quidã dicũt per cognitio
nẽ abſtractiuã poteſt cognoſci quidditas dei expreſſe nõ
habita cognitiõe aperta ſiue intuitiua. ergo ⁊c. Contra:
quia ſi quidditas dei nõ habita eius cognitiõe intuitiua:
poſſet cognoſci expreſſe: hoc eſſet per aliquam rem crea-
tam repreſentantẽ quidditatẽ eiuſ: ſꝫ hꝰ ẽ ipoſſibile: qꝛ nll̃a
res creata põt ſufficienter repñtare quidditatẽ eius. ergo
⁊c. Rᵒ. Ad euidentiã iſtius qõnis facienda ſũt duo pn
cipaliter. Primũ eſt videre vtrũ cognitio abſtractiua q̇d
ditatis diuine talis qualẽ quidã ponunt poſſit haberi in
via. Secũdũ eſt videre vtrũ ta[li] cognitione poſita habẽs
eam ſit extra ſtatũ vie. Quantũ ad primũ ponã intentio
nem qõnis. 2ᵒ ponam opinionẽ quã nõ credo verã eẽ cũ
ſuis motiuis. 3ᵒ ponã opi. quã credo verã eſſe. Quãtũ
ad primũ ſciendũ: ꝙ ſm illos q̇ ponũt duplicẽ cognitio-
nem de re. ſ. abſtractiuã ⁊ intuitiuã. intuitiuã vocãt cog-
nitionẽ terminatã ad actualẽ exiſtẽtiã rei. ſicut qñ video
ſolem moueri habeo cognitionẽ intuitiuã de motu eiꝰ.
⁊ ſimiliꝛ qñ video roſam: habeo cognitionẽ intuitiuã de
roſa. Cognitionẽ võ abſtractiuã vocãt cognoſcere q̇d ſit
res ⁊ qualis nãe ſit uel fuit: ſiue ſit in rerũ nã: uel nõ. ſicut
qñ aliq̇s ꝯſiderat q̇d ſit roſa nõ ꝯſiderando vtrũ ſit in rerũ
nã uel nõ. Et iõ vocãt ut credo talem cognitionẽ cogniti-
onem abſtractiuã. qꝛ ut videtꝛ abſtrahit ab eſſe ⁊ nõ eẽ rei.
qꝛ ut dictũ eſt tali cognitione ꝯſideratꝛ res q̇d ſit: nõ ꝯſide
rando vtrũ ſit uel nõ ſit. ergo intellectꝰ qõnis eſt querere
vtrũ aliq̇s poſſit hr̃e exp̃ſſam cognitionẽ de q̇dditate di-
uina. ſ. q̇d ſit eſſentia talis cũ tali trinitate ꝑſonarũ: nõ ꝯſi-
derando vtrũ ſit uel nõ ſit. ita ꝙ cognitio terminetꝛ ad eſ-
ſentiã diuinã ſub rõne huiꝰ qḋ eſt q̇dditas: ⁊ nõ ad eiꝰ ex-
iſtentiã: ita ꝙ cognoſcat q̇dditatẽ ⁊ nõ cognoſcit eã eſſe.
Quantũ ad ſecũdũ ſciendũ ꝙ quidã ponũt talẽ cognitio-
nem poſſibilẽ haberi de q̇dditate diuina. ⁊ hoc ꝓbant tri-
pliciter. Primo ſic. q̇cq̇d deꝰ põt facere in intellectu in
rõne obiecti mouẽtis nãliter ⁊ p̃ñtis in ſuo eſſe põt face
re ꝑ voluntatẽ abſqꝫ hoc ꝙ obijciatꝛ intellectui ſm talem
p̃ñtiam eſſendi. ſed deꝰ in rõne obi nãliter mouentis et
p̃ñtis in ſuo eſſe põt cãre in intellectu noticiã expreſſam
ſue q̇dditatis. igitꝛ ꝑ voluntatẽ põt cãre talem noticiã ſue
q̇dditatis abſqꝫ hoc ꝙ obijciatꝛ intellectui in rõne obiecti
p̃ñtis in eſſe. ⁊ ꝑ ꝯñs talis cognitio abſtractiua põt habe-
ri de deo. 2ᵒ ſic. quecũqꝫ rõe differũt ſine inuicẽ intelli-
gi p̃ñt. ſed in deo q̇dditas ⁊ eſſentia ſaltem rõne differũt.
ergo q̇dditas dei põt intelligi ſine eſſe. ſed cognitio q̃ co-
gnoſcitꝛ aliqua q̇dditas ſine ſuo eſſe dr̃ cognitio abſtracti
ua. ergo ⁊c. 3ᵒ ſic. Paulus poſt raptũ habuit ut videtur
cognitionẽ quidditatis diuine. qꝛ nõ videtꝛ ꝙ illud qḋ vi
dit in raptu ſtatim dederit obliuioni. ſed iſta noticia quã
habuit poſt raptũ nõ fuit viſio eſſentie diuine ſiue cogni
tio intuitiua. ergo cognitio abſtractiua eẽntie diuine po
teſt haberi ſine cognitione intuitiua. Iſtã opinionẽ nõ
credo verã. ⁊ qꝛ ꝓbatio oppoſite opi. eſt reprobatio iſtiꝰ:
ideo nõ arguitꝛ cõtra poſitionẽ: ſed ꝯ rõnes. ⁊ p̃mo ꝯ p̃mã
q̇ habet tres defectꝰ. Primũ in quo deficit eſt: qꝛ ſuppo
nit falſum. qꝛ maior ꝓpoſitio ſupponit ꝙ deꝰ imprimat
viſionẽ intellectui humano beato: ſicut nãle mouẽs uel
ſicut agens de neceſſitate nãe. qꝛ nullũ agens libero arbi
trio agit nãliter ſiue ꝑ modũ agentis nãlis. ſed q̇cq̇d deꝰ
agit in creatura: agit libero arbitrio. ergo ⁊c. 2ᵒ deficit
in hoc: ꝙ dato ꝙ illud falſum qḋ ſupponit eſſet verũ: ad-
huc tñ maior eſſet falſa. qꝛ qñcũqꝫ aliq̇d cõuenit nãliꝛ ali-
cui habenti volũtatẽ: illud nõ ſubeſt volũtati illiꝰ cui ta-
le cõuenit nãliter. vnde qꝛ eſſe riſibile nãliter cõuenit ho-
mini: nõ ſubeſt volũtati eiꝰ ꝙ ſit riſibilis: uel nõ. ſed ſm
te mouere ad cognitionẽ intuitiuã in rõe obi nãliter mo
uentis cõuenit deo nãliter: ut ſupponitꝛ in minori. ergo
ſi hoc ſuppoſitũ eſſet verũ maior erit falſa. ſ. q̇cq̇d deꝰ põt
in rõne obi nãliter mouentis põt per voluntatẽ ⁊c. quia
ſi cõueniret ſibi nãliter nõ ſubeſſet volũtati eiꝰ ꝙ hoc fie-
ret uel nõ fieret. ſicut nõ ſubeſt volũtati patris ꝙ generet
filiũ uel nõ generet uel ꝙ ſit deꝰ. Tertiꝰ defectꝰ eſt. qꝛ
iſta rõ nõ plus ꝯcludit de cognitione abſtractiua q̃ de in
tuitiua. qꝛ ſi q̇cq̇d deꝰ põt in rõne obi nãliter mouẽtis et
p̃ñtis põt ꝑ voluntatẽ ⁊c. cũ ip̃e poſſit in rõne obi nãliter
mouentis ⁊ p̃ñtis facere cognitionẽ intuitiuã: ſequitꝛ ꝙ
per voluntatẽ poſſit facere cognitionẽ intuitiuã ſine p̃ñ-
tia obiecti exiſtẽtis. ⁊ ſic ita ſequitꝛ de cognitione intuiti-
ua: ſicut de abſtractiua. Et vlteriꝰ quia conſtat ꝙ impoſ-
ſibile eſt cognitionem intuitiuã eſſe ſine obiecto preſen-
te in ſua exiſtentia et cognito quantum ad ſuã actualem
exiſtentiã ⁊ p̃ncipalem. ideo planũ eſt ꝙ ratio nulla eſt.

Contra etiã ſcḋaꝫ rõnẽ arguitꝛ ſic: qꝛ ſi que rõne differũt
poſſunt ſine inuicẽ cognoſci: ita ꝙ cognitio poſſit haberi
de vno nõ cognito altero cum eſſe differat rõne ab eſſen-
tia ſicut ecõuerſo. ſequitꝛ ꝙ ſicut põt haberi cognitio de

eētia ſine eē.ita poterit haberi cognitio de eē ſine eētia
ſed h̄ eſt falſum.qꝛ tūc videns deū cognitione intuitiua
poſſet ſic videre deū ⁊ non habere cognitionē ſue q̇ddita-
tis qđ falſū eſt ſm oēs.ergo nō videt̄ vl̄r verꝫ ꝙ quicūqꝫ
rōne differūt vnuꝫ pōt cognoſci ſine altero. Si dicas
ꝙ verū eſt ꝙ illud nō eſt vl̄r verum.ſed in illis eſt vl̄r ve-
rum que ſic rōne differūt ꝙ vnū no eſt de rōne alteriꝰ.nūc
aūt ita eſt ꝙ eſſe non eſt de rōne eētie ſꝫ bene ecōuerſo
eētia eſt de rōne eſſe. Cōtra qꝛ q̇cquid ſit de alijs in ꝑ
ſe neceſſe eſſe:ita eſſe eſt de rōne eētie ſicut ecōuerſo. ſꝫ
deus eſt per ſe neceſſe eſſe.ergo ⁊c̄.ꝓbatio maioris qꝛ illa
que ſūt equaliter de rōne alicuius entis.equaliter vnuꝫ
eſt de rōne alteriꝰ ⁊ ecōuerſo.ſꝫ in ꝑ ſe neceſſe eē equalit̄
eſt de rōne talis entis eē ſicut eētia ⁊ ecōuerſo.ergo ⁊c̄.
Cōtra tertiā rōnē arguit̄ ſic.qꝛ ſicut in raptu paulus vi
dit eētiam dei ita vidit eius eē ⁊ eius exiſtere.ſi ergo nō
obliuiſci eiꝰ qđ vidit inferat ꝙ poſt ipſius raptuꝫ habuit
rōnē de q̇ditate dīna ita ēt iferret ꝙ pꝰ raptū hūit noticiā
ð eē dino ⁊ ita ſi hūit noticiā abſtractiuā de q̇ditate ſiñ no
ticia ipſiꝰ eē. Dices forte ꝙ de vtroqꝫ ⁊ de eētia ⁊ de eſſe
hūit ꝯgnitōēꝫ q̇dditatiuā ſciēdo.ſ. q̄lis ſit ſua eētia ⁊ q̄le
ſit ſuū eſſe.ſed nō nouit ꝙ deus eſſet in rerꝝ nā. Sed h̄
nihil eſt.quia quero ad quid terminabat̄ notitia pauli pꝰ
raptū.ſi dicas ꝙ imediate ad eētiā diuinā ⁊ ad eſſe tunc
ita habuit noticiā terminatā ad eē ſicut ad eētiā ⁊ ad h̄ ēt
ꝙ deus eſſet qꝛ impoſſibile eſt habere noticiā imediataꝫ
de eētia ⁊ de eē dei ⁊ ignorare ip̄m. Si aūt noticia eiꝰ
terminabat̄ nō imediate ad eētiam ⁊ ad eſſe dei ſꝫ media
te.ſ.ad aliquid manēs in intellectu ⁊ fantaſmate in quo re
ꝑſentabat̄.cōtra qꝛ illud repn̄tatiuū manēs apud pauluꝫ
repn̄tabat eētiā diuinam ꝑ modū obiecti medij ſicut ali
quid videt̄ in ſpeculo.ſed q̇cquid de ſpē eſt in viſione bea
ta cū nullꝰ vnquā poſuit ꝙ aliqua creatura poſſet exꝑſſe
repn̄tare q̇dditatē diuinā ꝑ modū obiecti medij vt eſt i ſe
ergo ⁊c̄. Ad rōnē de paulo.dicēdū ꝙ lꝫ in paulo poſt ra
ptū potuerit remanere aliqua impꝑſſio ꝑ q̄m in cōfuſo ap
prehēdebat ſe vidiſſe deū non tamē apud eū remanſit no
ticia exꝑſſa q̇dditatis diuine.ſicut in nabugodonoſor re-
manſit aliqua impꝑſſio ꝑ q̄m apꝑhēdebat ſe ſomniaſſe ali-
qđ magnū:tamē non remāſit in eo exꝑſſa noticia obiecti
ſomniati. Alia opinio eſt q̄m credo eſſe verꝫ ꝙ impoſ
ſibile eſt talē cognitiōem abſtractiuā haberi de deo q̄lem
iſti ponunt. Ad cuiꝰ euidētiam primo ꝑmitto duo ⁊ po
ſtea deſcēdam ad ꝓpoſitū.ꝑmū eſt ꝙ habere noticiam de
q̇dditate diuina dupliciter cōuenit.vno mō i generali ſci
endo ꝙ eētia dei ē quedā ſubſtātia ⁊ intellectꝰ ⁊ h̄ ꝑ crea
turas. Alio mō in ſpāli quātū ad h̄ ꝙ eſt quedā eētia
habens trinitatē ꝑſonarꝫ in vnitate eētie.⁊ h̄ duplr̄.vno
mō credēdo alicui dicēti deuꝫ eſſe talis nature. Alio mō
manifeſtū apꝑhendēdo eaꝫ vt in ſe eſt ita.ſ.ꝙ noticia ter-
minet̄ imediate ad q̇dditatē diuinā in ſe ꝓut eſt in ſe tal̄
q̇ditas. Scōm ꝙ ꝑmitto eſt ꝙ ꝑncipia obiecti in ſua ex
iſtentia dupliciter pn̄t ſe habere ad intellectū loquēdo de
intellectu qui mouet̄ ab obiecto ad itelligēdū.vno mō ſic
mouens ad actū cognoſcēdi.Alio modo ſicut terminus
ad quem terminat̄ ip̄a cognitio ſicut ad obiectum cogni-
tum.⁊ iſta duo differunt.nam quādoqꝫ cōuenit ꝙ aliq̇d
aliud ab obiecto mouet ad cognitiōem ipſius obiecti.nā
ens mouet ad cognitiōem nō entis ſiue nō entitatis ita
ꝙ pōt qn̄qꝫ terminari cognitio ad nō ens ſicut ad cogni-
tū nō ens tn̄ nō pōt mouere aliq̇d.Itē non eſt dubiuꝫ q̇n
deus poſſet creare in intellectu alicuiꝰ cognitiōem alicu
ius.ꝙ non mouit ip̄m ad cognoſcēdū.⁊ ſic talis cognitio
terminaret̄ ad illud ſicut ad cognitū nō tamē eſſet ab illo
ſicut a mouēte. His ꝑmiſſis dico ad ꝓpoſitū.qđ non
eſt dubiū quin pn̄tia dei in ſua eētia vel ipſe deus prius
in ſua exn̄tia requiratur ad cognitiōem exꝑſſam ſue q̇ddi
tatis vt in ſe eſt in rōne mouētis ad talē cognitōem qꝛ ni
hil mouet niſi vt ē actu exn̄s.ſꝫ nulla res pōt mouere ad
talē cognitiōem niſi ſolꝰ deus g̊ ⁊c̄. Utrꝫ aūt.2° mō re
q̇rat̄ pn̄tia dei in ſua exn̄tia.ſ.vt terminꝰ ad quē ſic ad ob
iectū cognitū cognitio terminat̄.dicēdo ꝙ ſi loq̄mur de
cognitione confuſa q̄m habet viator de deo ꝑ creaturas
naturaliter ⁊ de cognitione expreſſa tali qualem poteſt
habere per fidē ſic poſſet hri de deo cognitio abſtractiua
nā aliq̇s in via pōt cōſiderare q̇d importat̄ per primā cām
nō cōſiderādo vtrū ſit vel nō ſit.⁊ etiā aliq̇s fidelis pōt cō
ſiderare q̇d importat̄ per hoc nomē trinitas:nō cōſideran
do vtrū ſit vel nō ſit:ſꝫ ꝙ aliq̇s poſſit habere cognitioneꝫ
de quiditate dei imediate terminatā ad ip̄aꝫ vt in ſe eſt et
ignorare ipſā an ſit vel nō ſit ipoſſibile eſt. Ratio autē
primi eſt iſta.qꝛ deꝰ a nobis in via:vel nāliter vel per fidē
nō cognoſcit̄ niſi ꝓut relucet in creaturis in aliq̄ imagie
ſua ꝙ aliq̇s fidelis audiēs ea q̄ fides ponit de deo format
in ſuo intellectu vel in ſua fantaſia.ſꝫ illa qꝛ imperfectiſſi-
me repꝑſentāt deū poſſūt repreſentare eū quātū ad quid
nōis:vt ſcꝫ cōſideret̄ quid importat̄ per nomē nō cōſide-
rādo vtrū ſit res vel nō ſit.⁊ qn̄qꝫ deducte poſſunt repꝑſen
tare ꝙ illđ qđ importat̄ per nomē eſt res vna in rerꝝ nā ex
iſtēs.⁊ tūc nō cōſiderat̄ vt exiſtēs. ergo ⁊c̄. Secundū
aūt.ſ.ꝙ impoſſibile eſt q̇ditatē dei cognoſci cognitiōe ex
preſſa termiata ad ip̄am imediate q̄tū ad entitatē quā ha-
bet in ſe:⁊ ignorare eā q̄tū ad exiſtentiā faciliter pōt ꝓba-
ri ſm illos qui ponūt ꝙ oīs ꝯgnitio terminat̄ ad aliqđ ꝑ-
ſēs in ſua exiſtētia ipſi intellectui:ita.ſ.ꝙ oporteat ꝙ ali-
quid cognoſcat̄ per ip̄m in ſe eē pn̄s intellectui vel ad ali-
qđ repꝑſentatiuū eiꝰ:ſicut imago rei abſentis eſt pn̄s i fan
taſmate.Et hoc ſuppoſito pꝫ facilit̄ ꝓpoſitū ſic.qꝛ talis co
gnitio q̇ditatis diuine:aut terminat̄ ad ipſā vt pn̄tem in
ſua exiſtētia:aut ad aliq̇d aliud pn̄s in ſua exiſtētia intelle
ctui ⁊ repn̄tans ip̄am.ſꝫ ſm eſt ipoſſibile:qꝛ ſicut dictū eſt
impoſſibile ē aliquā creaturā repꝑſentare eſſentiā diuinaꝫ
per modū medij obiecti.g̊ ⁊c̄. Si aūt ponat̄ ꝙ nō opor-
tet obiectū eē preſens in ſua exiſtētia:nec iſto mō nec illo
⁊ ꝙ ſola cognitio rei apud intellectū facit rem eſſe pn̄tem
intellectui nō in rōe exiſtētis ſꝫ in ratiōe ꝯgniti. Adhuc
hoc poſito teneo ꝙ impoſſibile eſt de deo habē talem co-
gnitionē abſtractiuā quiditatis ⁊ nō habere cognitioneꝫ
de eē:⁊ hoc ꝓbat̄ tripliciter. Primo ſic.qꝛ oīs cognitio ꝑ
ma quā nulla alia ꝑcedit videt̄ terminari ad rē vt eſt in en
titate ſua.ſꝫ cognitio quiditatis diuine imediata ē hmōi
ergo ⁊c̄. Ad euidētiā aūt ma.ſciendū ꝙ ſm quoſdā ⁊ ꝓ
babilit̄ vt videt̄ cognitō quā nulla alia ꝑcedit dicit̄ cogni
tio nālis q̄.ſ.intellectꝰ nō formādo ſibi aliquē determina
tū ꝯceptū de re ſub hac rōe:vel illa intelligit realē entita-
tē rei de q̄ tales ꝯceptus ſūt formabiles.ſꝫ cognitio q̄ ter-
minat̄ ad entitatē realē ipſiꝰ rei abſolute nō ſub hac rōne:
vel illa diſticta vel ꝯhēte termiat̄ ad entitatē rei vt in ſe ē.
g̊ ⁊c̄.mi. ꝑme rōis ꝓbat̄:qꝛ ſi iſta ꝯgnitio q̇ditat̄ diue hꝫ
aliquā aliā cognitionē ꝑcedētē ip̄aꝫ.aut ē cognitio alicꝰ al
teriꝰ a deo in q̄ deꝰ relucꝫ aut ꝯgnitio dei.nō pꝰ mō:qꝛ im
poſſibile ē q̇ditatē diuinā relucē in aliq̄ creato vt i obiecto
ꝯgnito vt dcm̄ eſt.Si 2° mō aut iſta ꝯgnitio ē ꝯgnitō eiꝰ
q̄tū ad q̇ditatē aut q̄tū ad eiꝰ eē.nō q̄tū ad q̇ditatē qꝛ ꝯgni
tio eiꝰ q̄tū ad q̇ditatē eſt ꝯgnitio de q̄ loq̄mur.idē aūt nō
pōt ꝑcedere ſeip̄m:nec ꝯgnitio q̄tū ad eē:qꝛ ſeq̄ret̄ oppo-
ſitū ꝓpoſiti.ſ.ꝙ q̇ditas nō poſſit ꝯgnoſci ſine eē:qꝛ poſte
riꝰ notū quoad aliq̇d nō pōt cognoſci ab illo ſine priꝰ no-
to.ſꝫ ſm iſtā viā eē prius cognoſcit̄ q̄ quiditas.ergo ⁊c̄.
Secūdo ſic:habēs talē ꝯgnitionē q̇ditatiuā de deo quā
tu ponis:aut nouit q̇d rei de deo:aut ſolūmō quid nōis:
ſicut ille qui hꝫ imaginē de figmētis de q̇bꝰ nō nouit:vtrꝫ
ſint vel nō ſint:ſꝫ ſolū quid nōis:tūc arguo:tal̄is nō nouit
quid rei ipſiꝰ dei.ſꝫ ille qui nō nouit quid rei ipſius dei:
nō nouit quiditatē realē ipſiꝰ dei.ergo talis nō hꝫ realeꝫ
cognitionē de q̇ditate dei. Dices ꝙ imo hꝫ noticiā rea-
lē ipſius dei ſic:qꝛ nouit quiditatē dei que eſt quedā res:
ſꝫ nō nouit ꝙ ipſa ſit quedā res.ſꝫ hoc nihil eſt qꝛ impoſſi
bile eſt cognoſcere inferiꝰ ⁊ ignorare totaliter illud qđ eſt
de rōne eius.ſꝫ de rōe cuiuſcūqꝫ entis veri eſt ꝙ ſit que-
dā res vel nata eſſe.ergo ⁊c̄.Si dicat̄ ꝙ habēs talē notici
am nouit quid rei ipſiꝰ dei:tūc arguo.cognoſcere q̇d rei
de vnoquoqꝫ eſt cognoſcere ipſuꝫ vt habēs talē naturaꝫ
in rerū natura exiſtentē vel natā eſſe.ſꝫ impoſſibile eſt ꝙ
cognoſcēs eſſentiā diuinā perfecte euidēter ꝯgnoſcat eā
vt poſſibilē eſſe ⁊ nō vt actu exiſtentē.ergo ⁊c̄.Probatio
minoris:qꝛ ſicut de rōe aliarꝫ rerū quantū ad ſuū ꝙ q̇d eſt
reale:eſt eſſe quandā quiditatē exiſtentē in rerū natura vl̄r

natam eſſe.ita de rõne dei eſt eſſe quãdã q̃dditatẽ neceſſa
riã vel poſſibilẽ eſſe ſʒ nullus põt ſcire de alijs reb⁹ a do
quid rei niſi cognoſcẽdo eas vt quãdã naturã exñtem in
reꝝ natura vel natã eſſe ergo impoſſibile eſt ꝙ aliquid co
gnoſcat de deo quid rei nõ cognoſcẽdo eũ vt hñtem nãʒ
neceſſario exñtem ⁊ iõ impoſſibile eſt cognoſcere q̃d rei
de deo cognoſcẽdo ipm̃ vt hñtem naturã poſſibilẽ eſſe ⁊
nõ cognoſcere ipʒ vt hñtẽ naturã actu entẽ. Tertio ſic
prius eſt cognoſcere an eſt q̃m quid eſt loquẽdo de q̃d rei
ſʒ poſterius notũ non põt cognoſci ſine prius noto ergo
de nullo põt ſciri quid eſt rei ⁊ ignorare ipm̃ eſſe.in alijs
quidẽ ignorare ipa eſſe actu vel aptitudine eſt impoſſibi-
le.in deo aũt ignorare ipm̃ eſſe actu.⁊ ſic videt̃ mihi ꝙ ta-
lis cognitio abſtractiua de deo eſt impoſſibilis. Ad rõ
nes aũt põnis pʒ ex ſupdictis. Quãtũ ad ſcḋm vtꝝ talis
cognitio ſi ponat̃ poſſit ſtare cũ ſtatu vie. dico vt mihi vi
det̃ ꝙ non.qꝛ cognitio vniuſcuiuſqʒ pfectiſſima eſt ꝯgni
tio eius expſſa quãtum ad qḋ quid eſt rei.ſʒ cognitio pfe-
ctiſſima dei non põt ſtare cum ſtatu vie ſibi cognitio ex-
pſſa qḋ quidẽ ipi⁹ dei nõ põt ſtare cũ ſtatu vie ⁊ p ꝯñs. er-
go impoſſibile eſt ꝙ cognitio expſſa q̃ditatis diuine ſcʒ
cũ ſtatu vie.ma.pʒ qꝛ cognitio cõſiſtit i aſſimulatõe ꝯgno
ſcẽtis ad rem cognitã. aſſimulatio ipius cognoſcẽtis ad
rem cognitã ex pte ipſi⁹ rei cognite attẽdit̃ potiſſime ſcḋm
formã ⁊ q̃ditatẽ ipſius rei.ergo ⁊c̃.minor etiã faciliter pa-
tet qꝛ cognitio potiſſima ipſius dei vel eſt btitudo vl' ſal-
tẽ non eſt ſine btitudine.ſed beatitudo non ſtat cum ſta-
tu vie.ergo ⁊c̃. Ad rõnẽ in oppoſitũ dḋ ꝙ maior ſcḋm
vitatẽ eſt vera qꝛ q̃cquid eſt citra aptaʒ viſionẽ dei ſtat cũ
ſtatu vie.ſed minuſ q̃m ponũt.ſ.ꝙ expſſa noticia q̃ditat'
diuine imediate terminata ad ipam poſſit haberi citra vi
ſionẽ eſt falſa poſita tamẽ ypotheſi.ꝙ talis cognitio bẽat
talis cognitio poneret hoiem extra ſtatũ vie ⁊ tũc eſt fal-
ſa maior.ſ.q̃cquid eſſet citra viſionẽ ⁊c̃. Et notãdũ ꝙ po-
ſitio que ponit ꝙ q̃ditaſ dei expſſe ⁊ imediate in ſe cogno
ſcit̃ ⁊ tñ ipſa nõ videt̃ intuitiue ponit cõtradictoria mihi
vt vr̃. Ad ſcḋm ſic pcedit̃ ⁊ arguit̃ ꝙ deus ñ poſſit ſimul in
fundere charitatẽ ⁊ intẽdere eã:qꝛ deus nõ põt intendere
charitatẽ.ergo nõ põt intẽdere ⁊ infundere ſimul.ꝯña pʒ.
qꝛ ꝙ nõ põt in alterã ptẽ copulatiue non põt in totã copu
latiuã.pbatio añcedẽtis.qꝛ ſuppoſito vt q̃dam dicũt ꝙ i-
poſſibile ſit eandẽ formã eẽ intenſam ⁊ remiſſã. ſi deus i
tendit charitatẽ aut intendit pcedẽtẽ aut ſequẽte nõ pce-
dentẽ.qꝛ illa corripit̃ ꝙ aũt corripit̃ nõ intẽdit̃ nec ſequẽ-
tem qꝛ illa tota de nouo generat̃ ſiue pducit̃ nõ eſt auteʒ
idẽ formã non pexñtem generare ⁊ ipʒ intẽdere.ergo ⁊c̃.
Cõtra qꝛ deus plus põt q̃m actus moralis ſʒ act⁹ mo-
ralis ſtatim cum eſt põt intendere hitum moralẽ. ergo vt
videt̃ deus ſimul põt charitatẽ infundere ⁊ ipam intẽde-
re. Rñſio ad euidentiã iſti⁹ queſtionis duo ſũt facienda
pmũ eſt ponere intellectũ q̃onis.ſcḋm eſt ſoluere ad que-
ſtionẽ. Quãtũ ad pmũʒ ſciẽdũ ꝙ iſta queſtio põt habe
re duplicem intellectũ vnus põt eſſe vt queratur.vtꝝ deus
poſſit charitatẽ vel quãcũqʒ formã infundere ⁊ ſimul au-
gere.alius intellectus eſt vtꝝ deus poſſit abſolute infun
dere ⁊ intendere formã ſuſcipiẽtem magis ⁊ min⁹. Pri
mus intellectus ſimultatis dupliciter põt eſſe. vno mõ
vt queratur vtruʒ in principio quãdo deus infundit cha
ritatẽ poſſit eam ſimul infundere ⁊ facere in gradu inten-
ſo ita ꝙ infundere ⁊ augere nihil aliud ſit q̃m infundere
vel eam a principio facere intenſam. Alio mõ vt que-
rat̃ vtꝝ deus in eodẽ inſtãti poſſit facere charitatẽ remiſ
ſam infundẽdo ⁊ illã eandẽ intendere ſiue facere intẽſam
in eodẽ inſtanti. Accipiẽdo ergo primũ intellectum de
iſtis ſubdiuiſis.ſimpliciter dicẽdũ eſt ꝙ deuſ põt in eodẽ
inſtanti charitatẽ ſimul infundere ⁊ augere vel facere in-
tenſam.ſcḋm enĩ primũ intellectũ ſubdiuiſum charitatem
ſimul infũdere ⁊ itẽdere nihil aliud ẽ q̃ infũdere charitatẽ
in gradu intẽſo:ſʒ deus põt charitatẽ ⁊ quãcunqʒ aliã for
mã ſuſcipiẽtẽ magis ⁊ min⁹ efficẽ vel infũdere in quãto-
cũqʒ gradu nõ repugnãte ſue nature.ergo ⁊c̃. Sciẽdũ tñ
ꝙ illud nõ eſt pprie intendere formã ſʒ magis pprie eſt
formã a pncipio gñare ſiue nõ exñtẽ pus q̃tũ ad ſui totaʒ
pducẽ de nouo.nã h accipit̃ gñare put ſe extẽdit cõit̃ ad

omne producere.nam intendere proprie eſt de minus ta
li facere magis tale.nõ aũt facere de ſimplicit̃ ñ tali tale.
Si aũt accipiat̃ ſcḋs intellect⁹ de ſubdiſis vt q̃rat̃ vtꝝ de
us in eodẽ inſtãti poſſit facẽ charitatẽ remiſſã ⁊ cũ h ſiml'
facẽ intẽſã eã:dico ꝙ nõ qꝛ nulla vtute pñt fieri ſil' oppo-
ſita in eodẽ.ſʒ charitas intẽſa ⁊ remiſſa ſũt oppoſite.g° im
poſſibile ẽ q̃cũqʒ vtute ꝙ aliq̃ q̃litas fiat remiſſa ⁊ ꝙ i eo
dẽ inſtãti in q̃ ſit remiſſa fiat intẽſa:vl' ecõuerſo. ma.pʒ qꝛ
ꝯdictoria nõ pñt ſil' eẽ vel vificari de eodẽ q̃cũqʒ vtute ſil'
ſʒ ꝯdictio includit̃ in oĩ oppõne.g° ⁊c̃.mi.etiã pʒ.qꝛ chari
tas intẽſa ⁊ remiſſa ſe habẽt vel ſic priuatie oppoſita vl' ſic
ꝯria.qꝛ ſcḋm quoſdã charitas remiſſa dic̃ charitatẽ cũ pua-
tiõe vlterior' gdus quẽ iportat intẽſa ſcḋm aliq̃s.aliqui po
nũt ꝙ ipoſſibile eſt ꝙ eadẽ forma nũero ſit intẽſa ⁊ remiſ-
ſa:charitas intẽſa ⁊ remiſſa ſe habẽt ſic forme ꝯrie q̃ꝝ vna
eſt pfectior alia.g° ⁊c̃.Si aũt accipiat̃ terti⁹ intellcũs ſim-
plicit̃ vt q̃rat̃ vtrũ de⁹ poſſit charitatẽ vel quãcũqʒ formã
ſil' intendẽ ⁊ fundẽ.Dico ꝙ ſcḋm ponẽtes ꝙ ipoſſibile ẽ eã
dẽ formã nũero eẽ intẽſaʒ ⁊ remiſſaʒ ꝙ ipoſſibile eſt deũ
aut qḋcũqʒ agẽs intẽdẽ aliquã formã. qꝛ ſi aliqḋ agẽs for-
mã pus remiſſã intẽderet:aut remiſſa maneret aut nõ. ſi
manẽt facta intẽſione:aut tendẽt in idẽ per eẽntiã cũ intẽ
ſa aũt nõ.ſi ſic:tunc falſa eſt poſitio q̃ ponit ꝙ forma q̃ fuit
pus remiſſa nõ ſit eadẽ cũ poſtmodũ intẽſa.Si nõ ſequit̃
ꝙ due forme eiuſdẽ ſpẽi differẽtes ſolo nũero poſſint ſil'
eẽ in eodẽ ſubiecto.⁊ ꝙ peius eſt ꝙ duo oppoſita poſſint
eẽ ſimul.nã ſcḋm oẽs intẽſum ⁊ remiſſum habẽt aliquã op-
poſitionẽ ad inuicẽ vel ꝯtrariã vel puatiuã vt dictũ ẽ. Si
aũt ponat̃ ꝙ remiſſa nõ maneat tũc remiſſa corrũpit̃.ſed
qḋ corrũpit̃ nõ intendit̃.g° forma pri⁹ remiſſa nõ intẽdit̃:
nec etiã ſequẽs:qꝛ de nouo generari ⁊ intẽdi nõ ſunt ideʒ
ſʒ ſequẽs forma de nouo generat̃ totaliter.ergo ⁊c̃. Si
dicat̃ ad hoc ꝙ forma dicit̃ intẽdi nõ ppter vnitatẽ forme
intẽſe ⁊ remiſſe ſʒ ppter vnitatẽ ſubiecti. qꝛ de min⁹ tali
ſit magi' tale ſcḋʒ idẽ ſubiectũ. ꝯ:ſubm̃ lʒ de min⁹ tali dicat̃
fieri magis tale:nõ tñ ſubiectũ dicit̃ intẽdi vel remitti. ſʒ
forma ipſa ſcḋm quã ſubiectũ dicit̃ fieri magis tale de mi-
nus tali.ſʒ forma nõ poſſet dici intẽdi pprie niſi illa eadẽ
que ſint remiſſa fiat intẽſa.ergo.⁊c̃. Iſta eſt vna rõ per
quã probat̃ ꝙ eadẽ forma numero ſit intẽſa ⁊ remiſſa.⁊ ſic
pʒ ad q̃õem. Ad rõem in oppoſitũ ad partẽ primã facta
quantũ eſt ꝯtra ppoſitũ:dicẽdũ ꝙ añs eſt falſũ. Ad pba-
tionẽ dicendũ ꝙ intẽdit pcedentẽ.⁊ cũ dicit̃ ꝙ nõ qꝛ prece
dẽs corrũpit̃.dico per interẽptionẽ ꝙ.ſ.nõ corrũpit̃.qꝛ te
neo ꝙ forma eadẽ nũero que pri⁹ fuit remiſſa poſtmodũ
ſit intẽſa de hoc:vtrũ.ſ.eadẽ forma ſit intẽſa ⁊ remiſſa:in-
fra diffuſe dicet̃:qꝛ de hoc eſt queſtio mota Ad rõem fa
ctã ad partẽ alterã inq̃tũ eſt cõtra ppoſitũ dicendũ ꝙ licʒ
act⁹ moralis ſtatim cũ eſt poſſit intẽdere habitũ pexiſten
tẽ:nõ aũt ſtatim cũ eſt generat⁹ habit⁹ in gradu remiſſo:
põt eũ in eodẽ inſtãti facere in gradu intenſo.

Poſtea querebant̃ duo de deo cõparãdo abſolu
tũ ad relatiuũ: Et pmo querebat̃ vnũ de hoc in
generali ⁊ eſt: vtꝝ in diuinis poſſit eẽ aliqḋ vnũ
nomẽ vniuocũ abſoluto ⁊ relato. Scḋo quere
bat̃ in ſpãli vnũ.ſ. vtrũ dicere in diuinis ſit idẽ qḋ intelli
gere. Ad primũ ſic pcedit̃ ⁊ arguit̃ ꝙ vnũ nomẽ vniuo
cũ poſſit eſſe cõe abſoluto ⁊ relato.qꝛ nomẽ pſone ẽ in di
uinis.ſʒ nomẽ perſone eſt cõe abſoluto ⁊ relato. ergo.⁊c̃.
ma.patʒ. probatio minõris qꝛ pſona eſt aliq̃d in diuis qḋ
intelligit̃ ⁊ a fidelib⁹ ⁊ ab infidelib⁹: ſʒ a fidelib⁹ intelligit̃
vt relatiua ab infidelib⁹ vt abſoluta ꝙ nõ eſſet niſi poſſet
accipi vt aliqḋ cõe abſoluto ⁊ relato.ergo ⁊c̃. Contra qꝛ
min⁹ pñt habẽ nomẽ cõe vniuocũ abſolutũ ⁊ relatũ quaʒ
duo abſoluta pdicamẽta ſʒ duo abſoluta pdicamẽta non
pñt hr̃e vnũ nomẽ vniuocũ cũ ipſis pdicamẽtis vl' ſit cõe
vniuocũ:ergo ⁊c̃. R°.ad euidẽtiã hui⁹ q̃õis duo ſunt
faciẽda.pmo videndũ eſt q̃liter de hoc ſit in creatur':vtꝝ
.ſ.in creaturis abſolutũ ⁊ relatiuũ poſſint hr̃e vnũ nomẽ
vniuocũ.ſcḋo videndũ eſt q̃lit̃ de hoc ſit in diuinis:vtrũ
.ſ.in diuis abſolutũ ⁊ relatiuũ habeãt vnũ nomẽ cõe vni-
uocũ. Quãtũ ad pmũ ſũt q̃ttuor faciẽda. p° vidẽ q̃d im
portat vniuocũ.⁊ diſtinguẽdũ eſt de vniuocatiõe vel vni
uoco.ſcḋo oſtẽdet̃ ſup quid fundat̃ vnitas vniuoci. tertio

oñdeť qño differũt equocũ vniuocũ ꝛ analoguꝫ. 4° diceť
ad ꝓpoſitũ. Sciẽdũ q̃tũ ad p̃mũ ꝙ vniuocũ dr̃ illō nomẽ
ꝙ ſm eandẽ rõnẽ p̃dicať de pluribꝰ ita ꝙ vniuoca dicũť
quoꝝ nomẽ eſt cõe ꝛ rõ ſm illud nomẽ ſũpta eſt eadem.
Primo videndũ eſt quō aliquoꝝ eſt idẽ nomẽ. 2° quō acci
pitur rõ qñ dicit rõ vniuocoꝝ eſt eadẽ. Quãtũ ad p̃mũ
ſciẽdũ ꝙ aliqua pñt h̃re vnũ nomẽ tripl̃r. q̃tũ ad p̃ns ꝑti
net. vno mō ſicut ꝑtes integ̃les ipſiꝰ ſignificati p̃ncipaliter
vꝫ ſꝫ rem ſicut illud ꝙ ſignat cõpoſitũ ex mã ꝛ forma cõ
ꝓhendit vnũ nomẽ exigens mãm ꝛ formã ñ vt ſignificatuꝫ
p̃ncipale p̃ciſum. ſꝫ vt ꝑtes integrales ipſiꝰ ſignificati p̃nci
paliter vel ſm rõnẽ. ſicut nomẽ ſpẽi ſignificat genꝰ ꝛ dr̃iaꝫ
ſicut hō qđ eſt nomẽ vnũ ſignificat aĩal ꝛ rõnale nō vt p̃n
cipalia ſignificata ꝛ p̃ciſa ſꝫ vt ꝑtes integ̃les ſm rõnẽ ipſiꝰ
ſignificati p̃ncipalis. ꝛ nomẽ vnũ ſit ſm rem vel ſm rõeꝫ
ꝯphẽdẽs multa nō diciť vniuocũ vel equiuocũ ad illa.
Alio mō ꝙ aliqđ nomẽ ĩponať ad ſignificãdũ plura ita ꝙ
vnũq̃đq̃ꝫ eoꝝ in ſpãli ſignificet ꝛ ſm ꝓpriaꝫ rõnẽ ſicut ca
nis ſignificat ſidus celeſte ꝛ canẽ latrabilẽ ꝛ tale nomẽ eſt
nomẽ equiuocũ ꝓprie q: ĩponiť ad ſignificãdũ plura ſm
plures rõnes. Tertio mō aliqua pñt h̃re vnũ nomẽ ſi
bi cõueniẽs. ſic ꝙ illud nomen neutꝝ eoꝝ in ſpãli ꝛ ſm ꝓ
priam rõnẽ ſignificat: ſꝫ ſignificat aliquã rõnẽ vnaꝫ cõem
hijs que vtriq̃ꝫ cõueniat. ſicut homo nō ſignificat ſoꝛ. ne
q̃ꝫ platonẽ. ſꝫ ſignificat tñ vnaꝫ rõnẽ cõem. hijs. ſ. aĩal rõ
nale mortale ſimiliter aĩal nō ſignificat hoĩem aut equuꝫ
ſꝫ ſignificat vnã rõnẽ cõem. hijs. ſ. ſubſtãtiã aĩatã ſenſibi
lẽ ꝛ tale nomẽ ꝓprie diciť vniuocũ cõe talibꝰ contẽtis ſub
illa rõne cõi. Quãtũ ad ſcđꝫ. ſ. quō nois vniuoci eſt ea
dẽ rō ꝛ quō accipit ibi rō. dicẽdũ eſt ꝙ rō pōt accipi dupl̃r
vno mō ꝓ ipō cõceptu mẽtis. Alio mō ꝓ re intellecta
ꝑ talẽ ꝯceptũ. qñ ergo diciť ꝙ rō vniuocoꝝ ẽ vna ratio ñ
accipiť ibi rō ꝓ ꝯceptu: ſꝫ ꝓ re intellecta ꝑ ꝯceptũ. ꝙ patꝫ
dupl̃r p̃mo ſic. q: ſi aliq̃ diceret eſſe vniꝰ rõnis eo modo
quo vniuoca habẽt vnã rõnẽ q: de hijs eſt vnus cõceptꝰ
nũc oĩa que a deo intelligũť eẽnt vnius rõnis cum apud
deũ de oĩbus que intelligit nō ſit niſi vnꝰ ꝯceptus. ſꝫ oĩa
exñtia ꝛ poſſibilia intelligũť a deo etiã quãtũ ad ſua ꝓpa
ergo oĩa eẽnt eiuſdẽ rõnis q̃tũ ad ſuas rõnes qđ falſum ẽ
2°. q: illa rō ſm q̃ nomẽ vniuocũ cõuenit pluribꝰ: ꝯue
nit ipſis rebꝰ de q̃bus p̃dicať. nomẽ vniuocũ ſicut ꝛ ſigni
ficatũ ipſiꝰ nois. ſicut ſubſtãtia aĩata ſenſibilis p̃dicať de
hoĩe ꝛ equo. ꝛ aĩal rõnale p̃dicať de ſorte ꝛ platone. ſꝫ ꝯce
ptus nois nō p̃dicať de rebus. ergo ꝛc̃. niſi aliq̃s velleꝫ eq̃
uocare cõceptũ ad ſignificãdũ ꝯceptiõem mẽtis que eſt ĩ
mente formaliter ꝛ ad ſignificãdũ rem cõceptã. Cũ aũt
diciť ꝙ rō nois vniuoci eſt vna accipiẽdo rõnẽ ꝓ re intel
lecta ꝑ cõceptũ. Sciendũ ꝙ iſta vnitas eſt vnitas ſm rõ
nẽ ꝛ iſta vnitas eſt ens rõnis. res tñ intellecta que ſic vni
uoce intelligiť eſt vera res ex̃ aĩam. vñ ſicut qñ intelligo
hoĩem indeterminate hō dĩc mihi rẽ verã exñtẽ ex̃ aĩam
ſꝫ indeterminatio ipſa eſt ens rõnis: q: talis indetermia
tio cõuenit ſibi ꝓut eſt obiectiue in intellectu indetermi
nate ipm̃ intelligẽte. ita etiã rō intellecta ꝑ terminuꝫ vni
uocũ accipiẽdo rõnẽ ꝓ re intellecta ꝑ ꝯceptũ eſt vera res
exñs ex̃ aĩaꝫ. ſꝫ eiꝰ vnitas ẽ vnitas rõnis ꝯſiderãs ipaꝫ rẽ
ꝓut eſt obiectiue in intellectu eã ſic vniuoce intelligẽte
tale aũt vniuocũ eſt duplex. vnũ denoĩatiuũ ꝙ conuenit
pluribꝰ denoĩatiue ſicut ꝑtibꝰ in mō vt ſi dicať nix eſt al
ba. hō eſt albꝰ vtrũq̃ꝫ dr̃ vniuoce albũ aliud eſt vniuocuꝫ
eẽntiale ꝙ. ſ. eẽntialiter ꝯuenit cuilibet cõtento ſub ipō ſi
cut genꝰ cõuenit cuilibet ſpẽi. mō h̃ loquimur nō de vni
uoco p̃mo mō dicto. ſ. denoĩatiuo: q: loquẽdo ď tali vni
uoco illa q̃ ſũt diuerſoꝝ p̃dicamentoꝝ ꝛ q̃ ſũt diuerſaꝝ rõ
nũ oĩo pñt h̃re vnũ nomẽ vniuocũ dũmō hẽant ſil̃em ha
bitudinẽ ad vnũ ꝙ in ſua formali entitate eſt vniꝰ rõnis
dico aũt ſil̃em hitudinẽ q: ſi aliq̃ diuerſa hẽant diuerſam
hitudinẽ ad aliquã entitatẽ formalẽ non denoĩanť ab illa
vniuoce ꝛ iō ſanitas lꝫ dicat entitatẽ vniꝰ rõnis. q: tñ aĩal
medicina ꝛ vrina dicũt diuerſas hitudines ad illã ñ dicũť
ſana vniuoce. Sꝫ ſi ſit aliq̃ entitas formaľ vnius rõnis ꝛ
plura hñt hitudinẽ ſil̃em ad illã. illa poterũt denoĩari vni
uoce ab illa q̃tũcũq̃ꝫ ñ ꝯueniãt in vna eẽntiali rõne. nã lꝫ
q̃ntia ꝛ quantitas non habeant vnam eẽntialem rõ
nẽ cõem eis. q: tñ habẽt ſimilem hitudinẽ ad cognitõem
intellectꝰ: ꝙ lꝫ eoꝝ pōt eẽ cognitũ ab intellectu vniuoce.
ꝛ ſic appet q̃d ĩportať ꝑ vniuocũ ꝛ q̃le ſit vniuocũ de q̃ hic
loq̃mur. ſ. vniuocũ eẽntiale. Quãtũ ad ſcđm. ſ. ſuper q̃
fundať vnitas rõis ipſiꝰ vniuoci. dicũt q̃dã ꝙ fundať ſuꝑ
vnitatẽ ꝯceptꝰ mẽtis. vt. ſ. dicať vna rō nois vniuoci in
q̃tũ per vnũ ꝯceptũ intelligiť res q̃ diciť ſm vnã rõeꝫ in
telligẽdi. ſꝫ h̃ nō videť mihi eẽ verũ. q: ſ. iſtud pōt h̃re du
plicẽ intellectũ: vnũ vt dicať rō nois vniuoci: vna propť
vnitatẽ ꝯceptꝰ. q: ſ. ipſa rō eſt ipſe ꝯceptꝰ: ꝛ illud eſt falſũ
vt ꝓbatũ eſt ſ̃. q: ſ̃ oſtenſũ eſt ꝙ qñ diciť ꝙ vniuocoꝝ eſt
vna rō: ibi nō accipit rō pro ꝯceptu ſꝫ pro re intellecta per
ꝯceptũ. Aliũ intellectũ pōt h̃re vt dicať rō termini vni
uoci. vna ꝓpter vnitatẽ ꝯceptꝰ que. ſ. vnitas ꝯceptus dat
vnitatẽ rei intellecte: vt. ſ. ſm vnã rõeꝫ obiectiuã intelle
ctui obijciať: ꝛ hoc ſemꝑ falſũ eſt. Qđ pꝫ dupl̃r. Prĩo: q:
exñte vno ꝯceptu in deo: non ꝓpter h̃ ſequiť ꝙ oĩa q̃ ſibi
obijciũť: obijcianť ei ſm vnã rõem obiectiuã. q: plura ſꝫ
ꝓprias rões nō poſſunt obijci ſm vnã cõem rõem obie
ctiuã. ſꝫ deꝰ intelligit plura ſm ꝓprias rões. g°. ꝛc̃. Si
dicať ad hoc ꝙ deꝰ lꝫ intelligat plura ſm ꝓprias rões q̃
tũ ad ſecũdaria obiecta. quantũ ad primũ ꝛ per ſe obiectũ
ſue cognitõis eſt vnũ ꝛ vniꝰ rõis. Nō valet p̃mo. q: illa
plura ſiue vnũ ſit p̃ncipale: ꝛ ad ſecũdariũ ſiue pl̃a ſint ſe
cũdaria manẽt plura ſaltẽ aliquo mō nō plurifico ꝯceptu
quocũq̃ꝫ nec p̃ncipaliť nec ſecũdario. ſꝫ hoc nō eẽt ſi plu
ralitas obiectiua vel vnitas fundareť ſuꝑ vnitatẽ vel plu
ralitatẽ ꝯceptus. Secũdo. q: ex h̃ ꝙ vniꝰ ꝯceptꝰ dei eſt
vnũ prĩo ꝛ per ſe obm̃. ſ. ipſa eſſentia diuia: non ſequiť ꝙ
vnitas obiecti habeať ex vnitate ꝯceptꝰ ſꝫ magis ecõuer
ſo ſm nr̃m modũ intelligẽdi ſicut patebit in ſequẽti rõe.

Secũda rō talis eſt: q: illud a q̃ res habꝫ entitatẽ hꝫ eti
am vnitatẽ. ſꝫ ꝯceptus hꝫ entitatẽ ꝛ etiã ipã cognitõ ab ob
iecto. ergo ꝛc̃. Et hoc phs ꝛ oẽs ꝯcedũt ꝙ ſm diuerſitateꝫ
obiectoꝝ eſt diuerſitas cognitionũ. ꝛ ſm vnitatẽ eſt vni
tas regulariť ꝛ maxĩe in cognitiõe adeq̃ta. ꝛ iō vnitas iſta
oportet ꝙ fundeť ſuꝑ rẽ ſicut ſuꝑ fundamentũ remotum
Sꝫ in hoc eſt diuerſitas inter aliq̃s: nam quidã ponũt ꝙ
vnitas iſta fundať ſuꝑ plura ex parte rei: vel ſicut ſaltẽ ex
parte fundamẽti remoti ꝓpter vnitatẽ alicuiꝰ apparentꝭ
in habitudĩe ad qđ illa dicunť h̃re vnitatẽ. ſicut ſi dicať ꝙ
rō aĩalis hꝫ vnitatẽ: lꝫ al̃s cõueniat diuerſis aĩalibꝰ ꝓpter
habitudinẽ ad vnũ apparẽs qđ eſt ſentire. ſꝫ iſtud nō vide
tur mihi veꝝ: ꝛ rõem huiꝰ oñdi in p̃cedẽti q̃olibet. Inter
alias rões adduxi iſtã: q: querã de illo apparenti a quo tu
dicis ꝙ accipiť vnitas generis: vtrũ ſit vniꝰ ſpẽi ſpecialiſ
ſime vel vniꝰ generꝭ tm̃. Si p̃mo mō ſic nō videť ꝙ a tali
dẽat accipi vnitas generis. ſꝫ vnitas ꝓportionata. ſ. vni
tas ſpẽi ſpecialiſſime. ſi aũt eſt eiuſdẽ generꝭ tm̃ eadẽ eſt q̃
ſtio de iſto ꝛ de primo: vñ. ſ. hꝫ vnitatẽ. Dicũt aliqui ꝙ
iſtud apparẽs hꝫ vnitatẽ anologie ꝛ ab illa accipit rō gene
ris. Cõtra: q: vnitas minor nō pōt eſſe cã vnitatis maio
ris. ſꝫ vnitas anologie eſt minor vnitate generꝭ. ergo ꝛc̃.

Itẽ quero de iſto apparẽte ſicut p̃us: aut eſt idẽ ſpẽ ſpe
cialiſſima: aut genere tm̃. Si eſt idẽ genẽ tm̃ eſt eadẽ q̃ſtio
de iſto ſicut de alio vt dictũ eſt. Si ideꝫ ſpẽ ſpecialiſſima:
cũ idẽ ſpẽ dicať ſm rõeꝫ vnũ quero: vtrũ iſtã vnitatẽ ha
beat a ſeipſo vel ab alio apparẽti. ſi a ſeipſo: ergo ex nã rei
ꝓcedit iſta vnitas: ſicut ex ꝑte fundamẽti remoti ſicut ſu
pra dicebať. Si dicať ad h̃ ꝙ vnitas rõis que eſt ſm ſpẽꝫ
ſpãliſſimã nō ꝓuenit ex vnitate alicuiꝰ apparẽtis alteriꝰ
ab ipſa re. ſꝫ ex ipſa re que diciť vna ſpecie. tñ vnitas gene
ris ꝓuenit ex vnitate alicuiꝰ apparẽtis alteriꝰ ab ipſo qđ
diciť vnũ genere. Nō videť valere. q: qđ vnitas ſpẽi fun
deť in natura rei que diciť eſſe vna ſpẽ: hoc eſt per hoc ꝙ
illa que ſunt eiuſdẽ ſpẽi habẽt cõformitatẽ ꝛ ſimilitudineꝫ
in ſe ex nã rei. ſꝫ ſicut ea q̃ ſunt eiuſdẽ ſpẽi habẽt ſimpliciť
cõformitatẽ ꝛ ſimilitudinẽ inter ſe ex nã rei: ita etiã alia q̃
ſunt eiuſdẽ generis habẽt ex natura rei cõformitatẽ ꝛ ſil̃i
tudinẽ lꝫ diminutã reſpectu cõformitatꝭ ꝛ ſil̃itudinis ſpe
ciei: alioq̃n nō plus eſſent eiuſdẽ generis homo ꝛ equus
q̃ homo ꝛ albedo. Et ideo alijs videť ꝙ talis vnitas obie
ctiue vel ſpeciei vel generis habeãt fundamentũ remotũ
cõformitatẽ. ſ. realẽ que eſt inter res que ſunt eiuſdeꝫ ſpe

ciei vel eiuſdē generis. que quidē cōformitas cōuenit eis
ineſſe reali. q: ſicut diuerſitas rōnis ſe habet ad diuerſita
tē rei. ita vnitas rōnis ſe habet ad vnitatē vel cōformitatē
rei ſ; ſm cōiorem opinionē q̄m credo eſſe ꝟam diuerſi-
tas ſ; rōnē habet ortū a diuerſitate rei. ſicut a fundamen
to remoto. ergo ⁊c. Cōtra h̄ videt̃ eſſe difficultas. nā ſimi
litudo. ⁊ cōformitas cū ſint eoꝝ q̄ ſūt diuerſa realit̃ ⁊ diuer
ſaꝝ realitatū ñ ſit aliq̄d reale cōe vnū. ſ; tm̄ ſ; rōnē. videt̃ ꝙ
oīs cōformitas vel ſilitudo dicāt aliqđ vnū ſm rōnē tm̄.
ſ; ſm te vnitas ſpēi vel generis qui eſt vnitas ſm rōnē;
fundat̃ ſup cōformitatē vel ſimilitudinē ergo vnitas rō
nis fundat̃ ſup vnitatē rōniſ qđ eſt incōueniēs ⁊ cōtra op
poſitū. Et ad h̄ dico ꝙ aliqđ vnū pōt eſſe duoꝝ duplici
ter. vno mō ꝙ ſit vtriuſq; ꝑ p̄dicatiōem ſicut hō eſt quid
cōe. ſor. ⁊ pla. ⁊ iſto mō nō pōt eē aliqđ vnū duoꝝ niſi ſm
rationem. Alio modo poteſt eſſe aliqđ vnū duoꝝ vniꝰ. ſ.
vt ſubiecti in quo eſt. ſiue eius de quo p̄dicat̃ ⁊ alteriꝰ vt
termini ad quē eſt ⁊ iſto mō ⁊ vnū ⁊ idē numero qđ ē vnū
ſcđm eſſe reale pōt eſſe duoꝝ ſicut diffuſe tractaui in p̄ce
denti qđlibet ſicut ꝯformitas ſiue ſilitudo ſor. ad pla. ⁊ eo
dem modo equi ⁊ hoīs. ad hoīem eſt ipſiꝰ ſor. vel eiꝰ equi
ſicut ſubiecti in quo eſt de quo p̄dicatur ⁊ eſt ipſius plato
nis vel ipſiꝰ hoīs vt termini ad quē eſt. ⁊ iſta cōformitas
vniꝰ rei ad alterā ⁊ ecōuerſo eſt cā vnitatis obiectiue ſm
rōnē ⁊ eſt cā vnitatis cōceptus quātū ad illos intellectus
qui vno cōceptu non p̄nt cōcipere niſi vnā rōnē obiecti-
uā. ⁊ ponit exemplū de pluribꝰ calefaciētibus qui ſi mo-
uent aliqđ vnū ſubiectū ad calorē nō mouent niſi ad vnū
calorem ꝓpter cōformitatē q̄ habent inter ſe ſicut diffuſe
dictū eſt in p̄cedenti quol;. Dico aūt rem fundamen
tū eſſe remotū. q: talis vnitas obiectiua nō cōuenit rebꝰ
niſi ꝓut ſunt obiectiue in intellectu. ⁊ ideo talē vnitatem
h̄nt a re ſicut a fundamēto remoto mediāte. ſ. intellectu
qui ab eis natus eſt moueri ſit ad app̄hendū vnā rōnem
obiectiuā ⁊ ſic patet de ſcđo. Quātū ad tertiū. ſ. quō dif
ferāt vniuocū equiuocū ⁊ analogū difficile eſt videre q:
difficile eſt videre quō poſſit dari mediū inter vniuocū;
⁊ eq̄uocū. q: vt videt̃ eſſe nomē ⁊ vniuocū vel eq̄uocū. ꝙ
ꝓbat̃ ſic. q: oē nomē vel ſignificat vnā rōnem vel plures
vel nullā. ſi nullā nihil ſignificat ⁊ non eſt eq̄uocū nec eq̄-
uocū nec analogū cū nō ſit vox ſignificatiua. ſi ſignificat
vnā rōnem tm̄ eſt vniuocū. q: nomē vniuocū eſt in quo
vnitaſ noīs ⁊ vnitas rōnis ſignificate ꝑ nomen ſignificat
plures rōnes eſt nomē eq̄uocū: q: nomē equiuocū eſt q̄n
nomē eſt vnū ⁊ plures rōnes ſignificate ꝑ nomē. ⁊ ſic om-
ne nomē eſt vniuocū vel equiuocū. ſi accipiat̃ nomē pro
voce ſignificatiua rei ⁊ h̄ credo verū eē ⁊ neceſſariū. ꝙ oē
nomē vel eſt vniuocū vel eq̄uocū ⁊ credo ꝙ aliꝭ idē teneāt
. ſ. ꝙ oē nomē analogū vel eſt vniuocū vel equiuocū ſ; de
h̄ pōt eſſe diuerſitas q̄d verius cōueniat analogo vel vni
uocū vel equiuocū. Dicūt ergo quidā ꝙ in ſpē ſpāliſſi
ma eſt ꝑfecta vniuocatio: q: ibi eſt vna rō ſignificata ꝑ ter
minū equaliter ꝯueniēs cōtentis ſub termino in genere
aūt ē vniuocatio ip̄fecta. q: l; ſit vna res ꝑ terminū ſignifi
cata nō tm̄ eq̄liter ꝯuenit ꝯtētis ſub termino. nā ſemp ge-
nꝰ diuidit in diuerſas ſpēs q̄ꝝ vna eſt ꝑfectior altera. ana
logū aūt vt dicūt nec dicit vnā rē ſimplr̄ nec eq̄liter ꝯue-
nientē ꝯtētis ſ; dicit vnū tm̄ ſm ꝓportiōem. ſed iſtud nō
videt̃ b̄ndictū. q̄tū ad h̄ ꝙ dr̄ ꝙ l; rō generis ſit vna nō tm̄
eq̄liter ꝯuenit ꝯtētis ſub genē. q: iſta eq̄litas q̄ dr̄ rō ſpēi
ꝯuenire ꝯtētis ſub ip̄o eq̄liter. ⁊ iſta ineq̄litas q̄ dr̄ genuſ
nō eq̄liter ꝯuenire ꝯtētis ſub ip̄o aut dicūt eq̄litatē ⁊ ine
q̄litatē eēntialitatis vt dicat̃ ꝙ eq̄liter. i. eque eēntialit̃ cō
uenit ſpēs ip̄is in īdiuiduis puta hō. ſor. ⁊ pla. genꝰ aūt ñ
eq̄liter ꝯuenit ſic ſpēbꝰ. i. nō eque eēntialiter ſicut ſi dice-
remꝰ ꝙ aīal nō eque eēntialiter ꝯuenit hoī ⁊ equo. aut di-
cūt eq̄litatē ⁊ ineq̄litatē ꝑfectiōis i ꝯtētis ſub rōne cōi rei
Si p̄mo mō falſū eſt q: eque eēntialiter equꝰ eſt aīal ſicut
homo. l; ñ ſit ita ꝑfectum aīal. ſi 2° modo nihil ad propo-
ſitum quia inequalitas ꝯtentoꝝ nō reſpicit directe p̄mo
⁊ ꝑ ſe hitudinē ꝯtētoꝝ maiorē vel minorē ad ip̄m cōmune
ſed reſpicit habitudinē vnius ad alterū prout vnū ſm ꝓ-
prium ſuū excedit alterū. nō autē ꝙ vnū excedat alteꝝ in
cōmuni qđ eis cōuenit prout accipit̃ in cōmuni. Scđo

q: cum linea maior ſit perfectior minore: ſequeret̃ ꝙ nec
in ſpecie ſpecialiſſima eſſet perfecta vniuocatio. Dico
aūt quantū ad hoc ꝙ vniuocatio eſſentialis de qua loqui
mur: q̄n ſc; vna ratio que cōuenit pluribꝰ que eſt eſſenti-
alis cuilibet: cōuenit illis pluribꝰ. ita ꝙ nō vni cōueniat i
attributiōe ad alterū. ſed vnicuiq; ex ſeipſo cōuenit et ex
natura ſua formalit̃ illud cōe qđ tunc eſt vniuocatio eſſe-
tialis de qua loquimur. ⁊ verū eſt ꝙ talis vniuocatio mi
nor eſt in genere q̄ in ſpecie ſpecialiſſima: nō propter illā
cām quā illi ponebāt. ſ. q: genus ineq̄liter cōueniat ſuis
ſpeciebꝰ lic; ſpēs ſint inequales. q: aliud eſt aliquid ineq̄
liter cōuenire pluribus. ⁊ illa quibꝰ cōuenit eſſe inequa-
lia in ſuis ꝓprijs: ſed q: minor vnitas videt̃ eſſe in illa rō
ne quā importat genus: q̄ in illa quā importat ſpēs ſicut
in fundamēto talis vnitatis eſt minor ꝯformitas int̃ res
diuerſaꝝ ſpēꝝ eiuſdē gn̄is q̄ int̃ indiuidua eiuſdē ſpēi. oīa aūt
alia nō h̄ntia vnitatē ꝯformitat̃ eēntial̃ nō h̄nt aliqđ vnū
nomē cōe vniuocū eēle: l; poſſit h̄re vnū nomē vniuocū
denoīatiū. Quō g° dr̄ q̄dā vniuoca ⁊ quedā nō ſ; equiuo-
ca. videt̃ mihi ꝙ iſta ſit cauſa: q: cū ita ſit ꝙ equiuocū; di-
cat̃ illud nomē qđ ſignificat plures res ille res poſſunt ac
cipi abſq; vlla ꝯnexiōe inter ſe vel in tertio: ita ꝙ nec vna
habet attributionē ad alterā nec ambe ad tertiā. ⁊ tunc no
mē ſignificans tales res mere eſt equiuocū. et eq̄uoca ta-
lia etiā dicunt̃ a quibuſdā a caſu equiuoca. ſicut aliq̄s nō
attendēſ aliquā ſilitudinē inter aliq̄ duo imponit eis idē
nomē. Alio mō aliqđ vnū nomē pōt ſignificare pl̄es res
quaꝝ vna habet attributionē ad alterā vel ambe ad tertiā
⁊ tale nomē eſt equiuocū ſimplicit̃. ſed tm̄ ꝓpter cōnexio-
nē talē que eſt inter res ſignificatas per terminū; dicit̃ a-
nalogū ſiue ꝓportionabl̃e ſic. vbi gratia: ſanū de aīi et ſa-
nū de medicina dicūt diuerſas res: quaꝝ vna habet attri
butionē ad alterā: nam medicina dicit̃ ſana: q: eſt effectiua
ſanitatis que eſt in animali. animal aūt dicit̃ ſanū; q: ha-
bet in ſe formaliter illā ſanitatē cuiꝰ medicina eſt effectiua
⁊ iō ſanū de vtroq; dicit̃ anologice. ſanū etiā de medicia
⁊ de vrina dicit̃ ſm diuerſas res habētes attributionē ad
tertiū. nam ambe ſanitates dicte de medicina ⁊ vrina ha-
bent attributionē ad ſanitatē que eſt in animali. medicia
enim dicit̃ ſana q: efficit ſanitatē animalis. vrina autē q:
indicat eandē: vnde ſanū etiā de vtroq; dicit̃ anologice.
Talia nomia equiuoca ergo quoꝝ rōnes habēt talē cōne
xionē vel ſm cauſalitatē effectiuā: vel ſm habitudinē; ſi-
gni ad ſignatū: vel ſm aliā habitudinē dicunt̃ nomia ana
loga. alia aūt noīa ſignificātia diuerſas res nō habētes ta
lē cōnexionē ad inuicē vel attributionē ad tertiū mere ſūt
equiuoca. Notandū tm̄ ꝙ lic; medicina ⁊ vrina dicant̃
ſana equiuoce: tm̄ omēs medicine dicunt̃ ſane vniuoce: ⁊
ſimpliciter oēs vrine vniuocatiōe denoīatiua. q: . ſ. omēs
vrine habēt ſimilē habitudinē ad ſanitatē animalis. ſ. indi
catiuā. ⁊ ſimilit̃ omēs medicine habēt ſimilē habitudinē;
effectiuā ad eandē. ⁊ ſic p; de ſecūdo. ſ. qualit̃ differāt vni-
uocū ⁊ equiuocū ⁊ analogū. Quantū ad quartū. ſ. vtrū
diuerſis predicamētis ſit vnū nomē cōe equiuocū. Sciē-
dū ꝙ duplex eſt nomē vniuocū ſicut dictū eſt. ſ. eſſentia-
le ⁊ denominatiuū. ſi ergo loq̄mur de vniuoco denomia-
tiuo: ſic nihil prohibet vt mihi videt̃ eſſe aliqđ nomē vni-
uocū cōmune diuerſis predicamētis: q: illa que ſimilē ha-
bitudinē habent ad aliqđ vnū vniꝰ rōnis poſſunt habere
vnū nomen vniuocū vniuocatiōe denomiatiua. ſ; diuer
ſa predicamēta ſunt hmōi. ergo ⁊c. maior patet ex dictis.
minor probat̃. q: quādo dicit̃ ſubſtātia intellecta ab hoīe
⁊ ſimpliciter quātitas ⁊ qualitas ſunt intellecta ab homi-
ne. iſta omnia habent ſimilē attributionē ad intellectiōe;
hoīs. ſ. habitudinē obī ad qđ terminat̃ cognitō vt ad obie-
ctū cognitū. omnis aūt intellectio humana eſt eiuſdē rō-
nis ſaltem quantū ad rōnem generis. Puto etia; quan-
tū mihi occurrit nunc ꝙ eſſe in ſicut in ſubiecto vniuoce
dicit̃ quantū ad ipſa; habitudinē quā importat in de quā
titate qualitate ⁊ relatiōe. lic; eſſentia que eſſentialiter et
formalit̃ predicat̃ de quātitate ⁊ qualitate: nō dicatur de
eis ſm quoſdā vniuoce. tamem illa habitudo importata
per in denomiatiue: ſiue ſit habitudo rei ſiue ratiōis vni
uoce tamē ꝯuenit eis p̄dicatione denoīatiua. q: illa habi-

ndo nō dicit formaliter ipſam eēntiam q̄titatis vel q̄lita-
tis dato etiā ꝙ nullā rem addat ſupꝛa eēntiam accipiunt
is ⁊ ſupꝛa eēntiam ſubiecti in quo eſt alioquin nullū acci-
deus poſſet eſſe niſi in ſubiecto q̄cūq; ꝟtute etiam entia
rōnis vniuoce ꝯueniūt eis vt mihi videt̄. vnde albedo ⁊
hō ſūt ſpēs ſpālīſſime vniuoce. ⁊ ſil'r quātitas ⁊ q̄litas ſūt
genera generaliſſima vniuoce. Quātū ad vniuocū ꝟo
eēntiale vtꝝ .ſ. vnū nomē vniuocū vniuocatione eēli poſ-
ſet eſſe cōe diuerſis p̄dicamētis ſūt tres opiniōes quaruꝫ
vna dicit ꝙ ſic ⁊ h̄ ꝓbat multis rōnibus. Pꝛimo ſic. qꝛ il-
lud ꝙ dicit vnū cōceptū abſtrahentē ab aliquibus ⁊ cōe il-
lis videt̄ eſſe vniuocū reſpectu illoꝝ. ſꝫ ſic ſe habet ens ad
ſbam ⁊ accn̄s. ergo ⁊c̄. ꝓbatio ma. qꝛ illud ꝙ dicit vnū cō-
ceptū dicit vnā rōnē obiectiuā. ſed illud qđ dicit vnā rō-
nē obiectiuā cōem pluribꝰ eſt vniuocum vt pꝫ ex p̄dictis
ergo ⁊c̄. minoꝛ ꝓbat̄. qꝛ ens dicit cōceptū vnū vt videtur
abſtrahentē a cōceptu ſbe ⁊ accn̄tis. qꝛ illud qđ habet ꝯce-
ptū certū alijs exn̄tibꝰ nō certis dicit ꝯceptū abſtrahētēꝫ
ab illis. ſꝫ ꝯceptus entis eſt certus de aliquo cōceptu ſbe
⁊ accn̄tis exn̄te dubꝰ ſicut patet. qꝛ ſcimus ꝙ potētie aīe ſūt
entia: ſꝫ ignoꝛamus vtꝝ ſint foꝛme ſubſtātiales vl' accidē-
tales. ergo ⁊c̄. 2º ſic qꝛ illud qđ dicit̄ tale ab aliquo cōi
vniꝰ rōnis eſt vniuocū ſꝫ ens eſt huiuſmōi: qꝛ ens ab eſſe
dicit̄ qđ videt̄ eſſe vnius rōnis. ergo ⁊c̄. 3º ſic qꝛ in equi-
uocis pōt negari equiuocū de quolꝫ cōtentoꝝ rōne alte-
rius ſignificati. vnde iſta eſt vera canis nō eſt canis. nam
canis latrabilis non eſt canis qui eſt piſcis marinus. ſed
ens nō pōt negari de aliquo ente vere. vnde phs. 1. phiſi-
coꝝ ꝯtra ꝑmedietatē habet ꝓ incōueniēti ꝙ ens ſit non
ens vel ꝙ ens cōe nō eſt obiectuꝫ potētie intellectiue. er-
go ⁊c̄. 4º ſic ꝙ vniꝰ ſcīe debet eſſe vnū obiectū foꝛmale
vnius rationis: ſed ens cōe eſt huiuſmōi qꝛ ſbm foꝛmale
imediata ergo ⁊c̄. ma. ꝓbatur qꝛ oīs demōſtratio debꝫ ha-
bere terminos eiuſdē rōnis alioquin ſilogiſmꝰ dmōſtra-
tiuꝰ ⁊ paralogiſmꝰ nō differrēt. ſꝫ demōſtratio nō poſſet
eē vniꝰ rōnis in terminis niſi ſubiectū eēt eiuſdē rōnis.
ergo ⁊c̄. 5º ſic qꝛ p̄ma pꝛincipia cōplexa habent termios
eiuſdē rōnis vt vr̄ alioquin aliquis poſſꝫ decipi i eis cuiꝰ
ꝯriū dicit phs. 4. methaphiſice. ſed pꝛima pꝛincipia ꝯple-
xa cōponūtur ex terminis cōibuſ oībus p̄dicamētis ſicut
ex eſſe ⁊ nō eſſe ſicut qn̄ dicit̄ ipoſſibile eſt ideꝫ eſſe ⁊ nō eē
⁊ ꝑ ꝯn̄s ens ⁊ non ens ſunt termini vniꝰ rōnis. ſed termi-
nus dicens vnā rōnē eſt vniuocꝰ. ergo ⁊c̄. 6º ſic qꝛ quā-
tis eſt ens vnius rōnis. ſed de quātitate pōt ſciri qđ ē enſ
exn̄te dubio vtꝝ ſit ſubiecta vel accidēs ⁊ vtꝝ habeat ꝑus
ſe in quo ſit ſicut in ſubiecto. qꝛ de h̄ multi dubitauerunt
vt patet. 7. methaphiſice. ergo ⁊c̄. 7º ſic qꝛ paſſiones cō-
munes dicūtur cōuenire alicui cōi vniꝰ rōnis. ſed que-
dam ſunt paſſiones cōes que ſequūtur ens cōe inquātū
ens. ergo ens cōe dicit vnā rōnē ⁊ per cōſequens eſt vni-
uocū. ma. patet qꝛ paſſiones cōes cōueniūt illis quibus
ꝯueniūt per aliquā cām cōem. mi. etiā patet per phm. 6º
methaphiſice vbi dicit methaphiſicuſ cōſiderat que cōue-
niūt enti inquātuꝫ ens. 8º ſic qꝛ ens magis dicit aliquod
vnū cōe vniuocū p̄dicabile de diuerſis p̄dicamētis q̄ qđ-
cūq; aliud qꝛ eſt magis eēntiale eis q̄m aliquid aliud: ſed
aliquid aliud p̄dicatur de diuerſis p̄dicamētis vniuoce. ſ.
accn̄s qđ eſt vnius rōnis qꝛ accidens habet iſtam rōnem
que eſt ad eſſe ⁊ ab eſſe a ſubiecto p̄ter eius coꝛruptioneꝫ
que ratio inuenitur cōueniūt in omni accidente. ergo ⁊c̄.
9º qꝛ vnū vt vnū eſt cōe diuerſis p̄dicamētis. ſed vnū
vt vnū eſt vnius rōnis qꝛ dicit rōneꝫ in diuiſionis. ergo
⁊c̄. Decimo ſic. qꝛ q̄ſtio ſi eſt. eſt queſtio vna ſed nō eēt
queſtio vna niſi ens eſſet vnius rationis. ergo ⁊c̄. Un-
decimo ſic. quia ſi ens vel eſſe non diceret vnā rationem
cōem. tunc non differrent quo ſi eſt ⁊ queſtio quia eſt. h̄
eſt falſum. ergo ⁊c̄. falſitas conſequētis patet per phm qꝛ
2º poſterioꝛum ponit eas eſſe duas queſtiones ⁊ diuer-
ſas. ꝓbatio conſequentie quia ſi ens non dicit vnam rō-
nem: ſed plures tunc idem eſſet querere. ſi homo eſt ⁊ ſi
h̄ eſt ſba vel accidens. ſed querere ſi homo eſt ſba vel acci-
dēs eſt queſtio. quia eſt: quia in queſtione ſi eſt: eſt: eſt: 2º
adiacēs in queſtione aut qꝛ eſt. eſt tertio adiacēs. ergo ⁊c̄.
Duodecimo ſic quia ſi idē ē dicē oīs hō ē ens ⁊ oīs hō ē
ſubſtātia tūc ita vere negaretur de aliquo hō ꝑ nō eē ens
ſic ꝑ non eſſe ſbam. ſed h̄ eſt falſum. quia homo negatur
de albedine per hoc ꝙ albedo non eſt ſubſtantia: non au-
tem per hoc quod albedo non eſt ens: cū albedo ſit ens.
ergo ⁊c̄. 13º ſic qꝛ illud cui reſpōdet oppoſitū vnius rei
eſt vniꝰ rōis. ſꝫ ipſi eē reſpōdet oppoſitū vniꝰ rei. ergo ⁊c̄
minoꝛ etiā patꝫ per augꝰ. de imoꝛtalitate aīe dicēs ꝙ ipſi
nō eſſe nō eſt oppoſitū niſi eſſe ⁊ ecōuerſo. ergo ⁊c̄. 14º
ſic qꝛ plus poteſt cōuenire vnꝰ cōceptus vniꝰ rōis diuer-
ſis pꝛedicamētis q̄ enti reali ⁊ enti rōis. ſed cōceptus vni-
us rōis pōt cōpetere enti reali ⁊ enti ratiōis: ergo ⁊c̄. mi-
noꝛ pꝛobat̄. qꝛ poſſum ſcire per certitudinē me cogitare a-
liquid ⁊ dubitare vtrū illud aliquid ſit ens rōnis: puta fi-
gmētuꝫ vel ens reale. ſꝫ hoc nō eēt niſi illud aliquid cogi-
tatū diceret aliquē vnū cōceptuꝫ cōem vnius rōnis enti
reali ⁊ enti rationis. ergo ⁊c̄. Secūda vero opinio pōit
ꝙ bene diuerſis pꝛedicamētis cōuenit aliqđ nomē vniuſ
rōnis: nō tamē ponit ꝙ illud pꝛopꝛie ſit vniuocū. Pꝛi-
mū oſtendūt per ratiōes pꝛius poſitas. Secundū vero
.ſ. ꝙ illud vnū ſic vnius rōis exiſtēs nō ſit pꝛopꝛie vniuo-
cū. declarant ſic: qꝛ vt dicūt vniuocū pꝛopꝛie eſt quod di-
cit vnā rōem cōmunē multis que eodē modo cōuenit il-
lis multis. ſed illud vnū vnius rōis qđ cōuenit diuerſis
pꝛedicamētis nō cōuenit eis eodē modo. qꝛ ſubſtātia ⁊ ac-
cidens alio ⁊ alio modo ſunt entia ergo ⁊c̄. ſubſtantia eni
eſt ens per ſe. accidēs vero ens in alio. Tertia opinio
eſt que nō obſtantibus omnibꝰ hijs ponit ꝙ nō eſt aliqđ
cōmune vniuocū diuerſis pꝛedicamētis. nec aliqđ cōmu-
ne vnius rōis: ⁊ loquoꝛ hoc de vniuoco eſſentiali. Ad
cuiꝰ euidentiā ſciendū ꝙ aliter cōparat̄ vox ad diuerſa ſi-
gnificata per ipſam equiuoce. ⁊ aliter vniuocū cōmūe ad
partes ſubiectiuas ſub ipſo contētas. nam equiuoce vox
ſignificās plura cōparat̄ ad quodlibꝫ eoꝝ ſicut ad illud qđ
ſignificat̄ per illam quātū ad ſuaꝫ pꝛopꝛiā rōem. verbi gra-
tia. canis imponit̄ ad ſignificandū canē latrabilē q̄tuꝫ ad
ſuā pꝛopꝛiā rōem: ⁊ ſimiliter piſcē marinū. et ideo dicitur
equiuocū. qꝛ plures partes ſubiectiuas ſignificat imedia-
te. nomē vniuocū imediate nō cōparat̄ ad partes ſubiecti-
uas ſicut ad pꝛopꝛia ſignificata. vnde nō ſignificat totā ra-
tionē pꝛopꝛiā vniuſcuiuſq; cōtentoꝝ ſub eo. alioquin ſi-
gnificaret plures res. nec poſſet dici vniuocū ab vnitate
rei ſignificate per ipſū. vnde opoꝛtet ꝙ tota ratio inferio-
rū vel ſaltē aliqua pars rōis ſit extra intellectū ſuperioꝛiſ
⁊ ecōuerſo. Et hoc apparet exemplo. qꝛ animal qđ eſt vni-
uocū eſſentiale homini ⁊ equo nō ſignificat totā rōeꝫ ho-
minis vel totā rationē equi. alioquin nō per vnā rationē
pꝛedicaret̄ de vtroq;. ⁊ ideo in ratiōe hominis eſt aliquid
qđ eſt extra intellectū animalis foꝛmalē et ecōuerſo. qꝛ. ſ.
animal eſt extra intellectū foꝛmalē rōnalis. Et hoc idē pꝫ
rōe. qꝛ illud cōe aut ſignificat totā rōnem ꝓpꝛiā vtriuſq;
cōtenti: aut nō. Si ſic. ergo ſignificat pl'es res: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō
eſt vniꝰ rōis: nec vniuocū ſꝫ magis equiuocū. Si nō. er-
go aliq̄d cōtinet̄ in rōe cōtentoꝝ ſub cōi vniuoco diuer-
ſū ſm̄ rōeꝫ ſaltē a ſignificato cōis. ſꝫ illud qđ eſt diſtinctuꝫ
te a ſignificato alicuiꝰ nō eſt de intellectu eiꝰ foꝛmali nec
ecōuerſo. ergo ⁊c̄. His p̄miſſis arguit̄ ad ꝓpoſitū ſi di-
uerſis p̄dicamētis erit aliqđ nomē cōe vniuocū eſſentia-
le hoc eſſet ens vel eſſentia. ſed nullū iſtoꝝ eſt cōe vniuo-
cū eſſentiale diuerſis p̄dicamētis. ergo ⁊c̄. minoꝛē pꝛobo
qꝛ vbicūq; eſt dare aliqđ nomē vniuocū eſſentiale cōmu-
ne plibus: opoꝛtet in rōe illoꝝ pluriū aliq̄d icludi extra cu-
ius intellectū eſt illud cōe ⁊ ecōuerſo: vt patꝫ ex dictis. ſꝫ
impoſſibile eſt ꝙ ens cōe cōtrahat̄ ad diuerſa p̄dicamēta
per aliq̄d ꝙ ſit extra intellectū eiꝰ ⁊ ecōuerſo. ergo ⁊c̄. mi-
noꝛē adhuc pꝛobo. qꝛ illud qđ eſt tale extra cuiꝰ intellectū
foꝛmalē eſt ens cōiter dictū dicit aliq̄d diuerſuꝫ foꝛmalit̄
ab oī ente. ſed illud qđ dic̄ aliq̄d diuerſū ab oī ente dic̄ foꝛ-
malit̄ nihil. ergo ſi ens ſic vniuocū eſſentiale cōtrahat̄ ad
diuerſa pꝛedicamēta ꝯtraheret̄ per diuerſas differētias q̄
dicūt foꝛmaliter nihil: vel ſalteꝫ nō dicerēt aliquid poſiti-
uū ſed aliquid pꝛiuatiuū. ſed illud per qđ foꝛmalit̄ ꝯtrahi-
tur superiꝰ ad inferioꝛa eſt de rōe ſui inferioꝛ. ergo ſi ens
cōtrahat̄ ad p̄dicamēta ſicut ſupius eſſentiale ad inferius
p̄dicamēta includerēt in ſua rōe nihil: vel aliquā pꝛiuatio

nē:hoc eſt incōueniēs.ergo ⁊c.q: in rōe formali alicꝰ poſi
tiui nūꝙ̄ intrat formaliter aliqđ priuatiuū vel negatiuū.
Si forte dicas ꝙ ens ꝯ̄hiť ad diuerſa ꝓ̄dicamēta nō ꝑ ni-
hil nec ꝑ diuerſas entitates ſed ꝑ diuerſos modos eēndi
q:.ſ.ſubſtātia eſt ens per ſe.accidens autē eſt ens in alio.
Iſtud aūt nō valꝫ ꝓpter q̄ttuor.pmo q: quero ſi iſti mōi
eēndi includant in ſua rōne formali ens cōe vel non.ſi ſic
ꝯ̄ q: vt dictū eſt differētia cōtrahens cōe ad inferius ſub
ipſo ꝯtētū debet eſſe extra intellectū ⁊ rōnē ipſiꝰ cōis ⁊ e-
cōuerſo.ſꝫ ſi ſcđm te ens cōe ꝯ̄het ꝑ iſtos mōs.ergo ens
nō eſt de rōne iſtoꝝ modoꝝ nec ecōuerſo.ſi non.ergo iſti
modi ſūt diuerſi ab ente in cōi ⁊ ꝑ ꝯ̄ns ab oī ente.ſꝫ qđ eſt
tale eſt ſimplr̄ non ens ⁊ nihil.ergo ⁊c. 2.° ſic qñ tu dicis
ꝙ ens ꝯ̄hiť ꝑ diuerſos modos eēndi q: ſbā eſt ens ꝑ ſe ac
cidēs vͦo eſt ens in alio.quero qñ dr̄ ꝙ ſbā ē ens ꝑ ſe vtrū
li ꝑ ſe dicat hitudinē poſitiuā vel negatiuā. ſi poſitiuā cō
tra q: dicere aliq̄d eſſe ꝑ ſe poſitiue eſt dicere ꝙ ipm̄ ſit cā
ſuipſiꝰ: ſꝫ h̄ eſt īpoſſibile in quocūqꝫ genē cāe.ergo quā
do diciť ꝙ ſbā eſt ens ꝑ ſe nō pōt dici poſitiue ſꝫ ꝓ̄uatiue
vel negatiue ita qđ eſt ſenſus qñ diciť ꝙ ſbā eſt ens per ſe
.i.nō ꝑ aliud ſicut ꝑ qđ ſubſtēteť ſbiue.ſeq̄ť ergo ꝙ ens cō
trahiť ad genꝰ ſbe ꝑ aliq̄d negatiuū: ſꝫ illud ꝑ qđ ſupiꝰ cō-
trahiť ad inferiꝰ eſt de rōne inferioris.ergo aliq̄d negati-
uū eſt de rōne ſbe qđ eſt falſum. Si dicať ad h̄ qñ diciť
ꝙ ſubſtātia eſt ens ꝑ ſe qđ h̄ diciť poſitiue ⁊ ꝙ lꝫ aliq̄d nō
ſit ſibi cā eēndi ſ̄m rē ſ̄m tñ nr̄m modū intelligēdi pōt ſi-
bi eē cā eēndi. Nō vꝫ.ꝙ tūc ens rōnis ꝯ̄hens eſſet de rōe
ꝓ̄dicamēti realꝰ qđ eſt icōueniēs. 3.° ſic q: qñ dr̄ ꝙ accn̄s
eſt ens in alio.tale eſſe in alio dicit hitudinem accn̄tis ad
ſubiectū in quo eſt tūc quero de illa hitudine q: aut dicit
relatiōem realem.aut rōnis.ſi rōnis tunc ens rōnis ꝯ̄hiť
ens cōe ad ꝓ̄dicamētū reale accn̄tis ⁊ eſt de rōne ꝓ̄dicamē
ti realis qđ eſt incōueniēs.ſi aūt ſit relatio realis.tūc aut
ꝯ̄ habet abſolutū vel relatū nō abſolutū.q: vnū genus nō
ꝯ̄hitur ꝑ rem alteriꝰ generis niſi accn̄tis ſed accn̄s abſo-
lutū ⁊ relatio realis ꝑtinēt ad diuerſa genera.ergo ⁊c. nec
etiā relatiōem.q: nihil idem re ⁊ rōne ꝯ̄hiť ſeipm̄.ſꝫ illud
rl̄m poniť eſſe drīa mō quos ꝯ̄hens formaliter.ergo ⁊c.

4.° ſic.iſti tu dicis aut ſūt de intranea formalitate iſto-
rū contētoꝝ ſicut rōnale eſt de intranea formalitate hōis
aut non.ſi ſic.tūc impoſſibile eēt inuenire iſta accn̄tia ab-
ſoluta que ipā ꝯ̄hūt ſine tali modo ita ꝙ ſicut hō non pōt
eſſe ſine rōnali ita nō poſſet eſſe quātitas ſine eſſe.in.ſed
h̄ eſt falſū vt patet in ſacramēto altaris.ergo ⁊c. Dices ꝙ
eſſe.i.ſ̄m aptitudinē eſt de intranea formalitate ipoꝝ.

Cōtra ſi entitas eēntialiter importata ꝑ quātitatē ita
includit eſſe.in.ſicut hō includit rōnale in ſua formalita-
te tūc habebit eſſe.i.ad quātitatē ſicut rōnale ad hoiem ſꝫ
hō nō pōt eſſe actu ſine rōnali actu.ergo nec q̄̄titas poſ-
ſet eſſe actu ſine actuali inherentia ad ſubiectum.vñ ſicut
hō ſe hꝫ ad aptitudinē rōcinādi ita ſe hꝫ accn̄s abſolutum
ad aptitudinē inherēdi.⁊ ſicut de intranea rōne hōis non
eſt aptitudo ad rōcinādū ꝓpter cōnotatū ad qđ eſt illa ap
titudo ita de intranea rōne q̄̄titatis nō eſt aptitudo ad i-
herēdū ſubiecto ꝓpter ꝯnōtū ad qđ eſt illa aptitudo. Eo-
dē modo pōt ꝓbari ꝯ̄ ſcđam poſitiōem.ꝙ.ſ.impoſſibile ē
aliq̄d vniꝰ rōnis ꝓ̄dicatiōe eēntiali ꝯuenire eis.q: vbicū-
qꝫ eſt vna ratio ꝯueniēs multis ꝓ̄dicatiōe eēntiali. opor
teť ꝙ in rōe ꝓpā vniꝰcuiuſqꝫ illoꝝ multoꝝ icludať aliqđ
ꝯ̄hēs rōnē illā cōem ex cuiꝰ intellectū ſit illa rō cōis ⁊ ecō
uerſo.ſꝫ ipoſſibile eſt h̄ eē reſpectu diuerſoꝝ ꝓ̄dicamēto-
rū in cōparatione ad aliqđ ꝓ̄dicatū eēntiale cōe eis.ergo ⁊c.
⁊ pōt deduci ſic ꝑus. Itē ꝯ̄ ſcđam opiniōem arguiť. q:
iſti mōi q̄bꝰ dicit diuerſimode illud cōe ꝯuenire ꝯtentis
ſub eo.aut dicūt diuerſas drīas eēntiales diuidētes ꝑ ſe
illud cōe eēntiale.aut dicunt diuerſas differētias accidē-
tales ſi p.° mō.tūc cū i oī genē iueniať talꝰ diuerſitas eo ꝙ
i oī genē ē deſcēſꝰ ꝑ diuerſas drīas eēles.tūc i nullo genē
erit vniuocatio qđ falſū ē.ſi ſint drīe accidētales tūc ſeq̄ť
ꝙ cōe qđ eſt vniꝰ rōnis retineať vniuocū nō obſtāte tali
diuerſitate.ſicut homo albus ⁊ homo niger ē homo vni-
uoce. Preterea ad idem manente diffinitione manet
diffinitū.ſed diffinitio nōis vniuoci eſt ꝙ hēať vnū ſigni
ficatū vniꝰ rōnis.g.° h̄ manēte manet vniuocū.ſꝫ ſcđꝫ te
illud cōmune ſubſtātie ⁊ accidēti hꝫ vnū ſignificatū.g.° ⁊c.

Ad primū ergo in oppoſitū dicēdū ꝙ maior ē accipien
do vnū ꝯceptū pro vna rōe obiectiua mō quo ē expoſitū
eſt.⁊ tūc minor eſt falſa. Ad ꝓbationē dico prīo ꝙ ſi illa
rō eēt bona ſequereť ꝙ quātitas diceret vnū ꝯceptū cōēꝫ
vniꝰ rōis ſubſtātie ⁊ accidēti qđ falſū eſt. multi eñi hñtes
certū cōceptū de quātitate ꝙ eſt trina dimēſio ignorauerūt: vtrū eſſet ſubſtātia vel accidēs: q: ignorauerūt vtrūꝫ
eēt aliq̄d priꝰ quātitate cui ipſa inheret ſicut pꝫ per phūꝫ
7.° methaphīce.iō q̄cquid ſit de v̄itate ꝯcluſionis: ratō tñ
nō valet. Ad formā ergo rōis rñdeo primo ꝙ hr̄e certi
tudinē de ente: vtrū ſit ſubſtātia vel accidēs nō eſt habere
vnū cōceptū cōem eſſentialē ad diuerſa per ſe ꝯtenta ſub
eo: ſꝫ eſt hr̄e cōceptū certū de aliquo abſolute et ignorare
ꝯditōes eiꝰ accidētales: accipiēdo accn̄tale qđ ē ex formali
tatē alicꝰ.vnde inherere ſe habꝫ ad quātitatē ⁊ qualitatēꝫ
ſicut quedā habitudo rei vel rōis ad abſolutū. ⁊ ſimiliter
nō inherere ſe hꝫ ad ſubſtātiā: q: negatio inherētie nō po
teſt eſſe de formalitate alicuiꝰ poſitiui.⁊ talis cōceptꝰ cer
tus reſpectu inherēdi vel nō inherēdi nō ſolꝫ pōt hr̄i de
ente abſolute cōiter dicto.ſi tñ tale ens poſſet hr̄e vnū cō
ceptū: ſꝫ etiā de hoc ente ſpāli: puta de trina dimēſiōe po
teſt hr̄i certus cōceptus ignorādo vtrū inhereať vel non

Secūdo pōt dici ꝙ ex hoc ꝙ ego ſcio aliq̄d eſſe ens qđ
eſt potentia: ⁊ ignoro vtrū ſit ſubſtātia vel accidēs nō ſeq̄
tur ꝙ iſte cōceptꝰ entis qđ eſt potētia ſit vnus cōceptus
ſubſtātie ⁊ accidēti eſſentialiſ.vel vnū vniuocū eſſentiale
ſꝫ vnū denoīatiuū ꝓut cā denoīať ab effectu.naꝫ nihil ali
ud eſt dicere ꝙ̄ hoc eſſe principiatiuū ⁊ cauſatiuū alteriꝰ:
⁊ ignorare vtrū iſtud principiū ſit in ſe ſubſiſtēs vel inhe-
rens.vnde nō ꝯcludit niſi ꝙ eſſe aliqđ principiū cōuenit
eis: qđ quidē nō cōuenit eis vt eſſentiale cōe: ſꝫ vt quod-
dā denominatiuū. Tertio ad idē dico ꝙ qñ diciť ꝙ de
aliquo pōt eſſe certū ꝙ ſit ens: ⁊ dubiū vtrū ſit determina-
te qualitas: hoc nō eſt: q: ens dicit vnā rationē ſimplicēꝫ
vniuocā iſtis ⁊ eſſentialē.ſꝫ eſt: q: cōceptus diſiūctus po
teſt eē certꝰ.dubia qualibꝫ parte diſiūctiue accepta ſ̄m ſe
vñ poſſum eē certꝰ ꝙ ſoꝛ. ſtet vel ſedeať: ⁊ ignorare q̄ illa
rū partiū ſit vera: ⁊ tñ ſtare ⁊ ſedere nō dicit aliquē vnum
cōceptū ſimplicē eſſentialiť alicui rei ꝯuenientē. Ad ſe
cūdū dicendū ꝙ idē eſt de eē ⁊ de ente: q: neutrū eſt vniuſ
rationis. Ad tertiū dicendū ꝙ nec in equiuocis nec in
vniuocis cōcedendū eſt ꝙ idē res negeť de ſeipſo: niſi ſub
diſtinctiōe: ne denoteť ꝙ idem ſ̄m rē negeť de ſeipſo. vn
de nō eſt cōcedendū ſimpliciter ꝙ homo nō eſt homo vel
ꝙ canis nō eſt canis.ſꝫ facta diſtinctiōe pōt negari vnuꝫ
de altero: accepto vtroqꝫ determinate ⁊ in vniuocis vt di
cēdo homo qui eſt ſortes nō eſt homo qui eſt plato.⁊ i eq̄
uocis: vt dicēdo ꝙ canis qui eſt latrabilis nō eſt canis q̄
eſt marinus: licꝫ hincinde ſit alia ⁊ alia.nam diſtinctio vni
uoci eſt in partes ſubiectiuas.diſtinctio vero equiuoci ⁊
analogi eſt in diuerſa ſignificata. Auctoritas vͦo addu-
cta nō eſt ad ꝓpoſitū.q: ariſtoťes p.° phicoꝝ arguēs cōtra
permeuidē: qui ponebat ſophiſtice terminū vnū eſſe. Cō
cludebat ſibi ꝙ ens eſſet nō ens: nō quidē negādo vnum
equiuocū de alio: ſed oſtēdendo ꝙ oīno nihil deuiaret
ens ponebat ꝙ tm̄ vnū eſſet ens.⁊ per ꝯſequēs omne ali
ud ab illo erat nihil.⁊ ex hoc ariſtoteles deducebat ad illō
incōueniēs ꝙ omino nihil denomiaret ens ſi illud vnū
ponēťur ſubſtantia: vel ꝙ ens neceſſario denoiaret nihil
ſi vnū ponēťur accidēs. Ad quartū dicēdū ꝙ ad vnita-
tē obiecti potētie ſufficit vnitas analogie ſiue ꝓportiōis ⁊
ꝓ̄cipue illiꝰ potētie q̄ dicūt ex vno in cognitōꝫ alteriꝰ cꝰ ē
intellcūſ.nā nūc loq̄mur de potētia ꝯgnitiua: cū ſēſus ēt ſe
extēdať ad res diuerſoꝝ genēꝝ puta ad q̄̄titatē ⁊ q̄litatē.

Ad ꝓbōnē dō ꝙ ēt ad vnitatē obi ſcie ſufficit vnitas ana
logica in obo.⁊ qñ dr̄ ꝙ nō: q: demōſtratiōes ꝓcedēnt in
eq̄uoco.dico ꝙ aliquā demſ̄atiōꝫ ꝓcedē i eq̄uoco pōt du
pliciť itelligi.vno mō ꝙ ignota diſtōne eq̄uoci in vno ſē
ſu ꝯcludať in alio.⁊ ſic ꝓcedē in eq̄uoco ē deceptio ⁊ falla-
cia eq̄uocatōis.⁊ iſto mō demſ̄atio nō ꝓcedit in eq̄uoco.
Alio mō ꝙ nota diſtinctiōe oſtēdať illud qđ cōcludiť de
eq̄uoco ꝯuēire ſibi ſ̄m oēꝫ ſenſuꝫ quē pōt hr̄e: ⁊ maťie vbi
eſt ꝯnexio inť rōes plēs ſignificatas ꝑ terminū eq̄uocuꝫ

vel ãnalogũ:⁊ ſic ꝓcedere in equiuoco nõ eſt decipi ſʒ eq̃
uocatione:ſed eſt demõſtrare:⁊ per ꝯñs generare ſciẽtiã
verã:lʒ illa demõſtratio nõ ſit ita vna ſimplr̃:ſicut illa q̃ ꝓ
cedit in vniuoco:imo eſt aliquo mõ plꝛes.nec in hoc ẽ de
ceptio vt dcm̃ eſt ſaluatis ꝯditiõibꝰ ꝓmiſſis. Ad q̄ntũ
dicendũ:ꝙ ꝓma ꝓncipalit̃ ꝯplexa ſic hñt vnitatẽ ⁊ plurali
tatẽ ſicut t̃mi ex quibꝰ ꝯponunt̃.⁊ qñ dr̃ ꝙ plr̃alitas termi
noꝝ inducit deceptionẽ.dico ꝙ nõ eſt incõueniẽs non fa
cta diſtinctione:vt ſi aliquis crederet ꝙ ĩpoſſibile eſt eſſe
ſubſtantiã ⁊ nõ eſſe accñs.ſed facta diſtinctiõe nullus de
ciperet ſciens ſignificationẽ terminoꝝ etiã in mã det̃mi
nata.vñ nullus põt intm̃ decipi ꝙ credat h̃ eſſe ignẽ ⁊ nõ
ignẽ ꝓ eodẽ nunc. Ad ſextũ pʒ ex dictis:q: quãtitaſ nõ
ſe hʒ vt cõe vniuocũ eẽntiale ad ſubam ⁊ accñs vt de ſe pʒ
ſed ſe hʒ ad inherere ⁊ nõ inherere:ſicut quoddã abſolutũ
ad quandã habitudinẽ oppoſitã. Ad ſeptimũ dicendũ
ꝙ accipiẽdo ꝓpꝛiã paſſionẽ eſſe aliquid diuerſuʒ realiter
a ſubo cuius eſt paſſio ſic ens cõiter dcm̃ nõ hʒ aliquam
paſſionẽ poſitiuã:quia ĩpoſſibile eſt eſſe aliquid poſitiuũ
diuerſuʒ ab ente vl̃iter dcõ:q: ſic eſſet nihil.ideo ſi aliqua
dicunt̃ ꝑ modũ paſſionis de ente vl̃iter dcõ oʒ ꝙ vel di
cant ꝓuationẽ:ſicut vnũ qđ dicit ꝓuationẽ formalit̃:vl̃ ꝙ
dicãt ens rõnis ſicut eſſe genꝰ vel ſpẽm.⁊ ſic de alijs.vl̃ ꝙ
vnũ ens accipiat̃ ſicut paſſio alterius.⁊ ſic g° dico ꝙ nõ eſt
aliqua vna paſſio realis vnius rõnis cõi oĩ enti nec per
ꝯſequẽs oʒ querere in ente cõi cãm vnã cõem reſpectu ta
lis paſſiõis.vñ ſi bñ aduertũt iſti interimũt dcm̃ ſuuʒ:q̃a
ſi ens vl̃iter dcm̃ qđ ſe extendit ad oĩe ens eſt cã alicuiꝰ
paſſionis:illa paſſio eſt diuerſa ab omni ente:q: idẽ non
eſt cã ſui ipſius:ſed qđ eſt diuerſuʒ ab oĩ ente eſt nihil.g° il
la paſſio eſt nihil.ſed qđ eſt nihil nõ põt eſſe paſſio alicuiꝰ
ergo ſic ponere paſſionẽ entis:eſt negare paſſionẽ entis.
Nec vʒ ponẽ quãcũqʒ formalitatẽ:vt dicat̃ ꝙ formalitaſ
paſſiõis eſt diuerſa a formalitate entis:q: ſi fõalitas paſ
ſionis eſt aliqua entitas nõ eſt diuerſa ab ente cõiter dcõ
ſi aũt formalitas illa nullã entitatẽ dicat penitꝰ eſt nihil.
Ponẽdo aũt paſſionẽ entis eſſe ens rõnis vel aliq̃d ꝓua
tiuũ.ſi illa paſſio eſt ꝓuatio alicuiꝰ forme vniꝰ rõnis:ſicut
ſurditas:tunc opoꝛteret querere aliquã formã vniuocaʒ
poſitiuã quã illa ꝓuatõ ꝓuaret.ſed ſic nõ eſt hic:q: diffini
tio quã illa vnitas ꝓuat diuerſimode inuenit̃ in diuerſis
niſi ꝙ eſt ibi vnitas ꝼm ꝓpoꝛtionẽ.habere aũt ſil̃em hitu
dinẽ ad intellectũ põt competere illis que nõ habẽt aliqđ
cõe vniuocũ eſſentiale ſicut ſupꝛa dcm̃ eſt.⁊ ideo nõ eſt in
cõueniẽs ſi ꝯueniat eis aliqđ cõe vniuocũ denoĩatiuũ:ſi
cut eſſe genus vel ſpẽm. Ad octauũ dicendũ:ꝙ veꝝ eſt
ꝙ ens eſſet cõe vniuocuʒ eſſentiale ſube ⁊ accñti.ſi aliqđ
vniuocũ poſſet eis ꝯuenire.⁊ qñ dr̃:aliqđ cõe cõuenit di
uerſis ꝓdicamẽtis:puta eſſe accidẽs.dico ꝙ illud non eſt
vniuocũ eſſentiale de quo loquimur:ſed eſt vniuocũ de
nomiatiuũ ⁊ accñtale:mõ nihil ꝓhibet aliqđ denoĩatiuũ
vniuoce ꝯuenire plibꝰ:que nõ ꝯueniũt in aliquo cõi vni
uoco eſſentiali. Ad nonũ pʒ ex dictis. Ad decimũ di
cendũ ꝙ qđ ſi eſt ꝼm eſſe puta in ſuba vl̃ accñte eſt vnius
rõnis vniuoce accipiẽdo eſſe ꝓ eſſe iſtiꝰ vel iſtius det̃mi
nate.Sed accipiendo eſſe in generali.dico ꝙ nõ eſt que
ſtio vna niſi vnitate ãnalogie. Ad vndecimũ dicenduʒ
ꝙ illas queſtiones differre duplr̃ poteſt intelligi:vl̃ quã
tũ ad foꝛmã querẽdi:vl̃ quantũ ad realitatẽ queſitã.ꝓmo
modo differũt iſte queſtiões:quia in ꝓma eſt:eſt 2° adia
cens.in ſcđa ꝟo eſt 3° adiacens.ſi aũt loq̃mur quantũ ad
realitatẽ queſitã ꝼm illos qui ponũt ꝙ eſſe ⁊ eſſentia non
differũt realit̃ ſemꝑ:imo ſunt ideʒ realit̃ qñqʒ.nam qñqʒ
queſtio ſi eſt realit̃ idem eſt acſi querat̃ vtrũ h̃ de quo q̃ri
tur ſit quedã eſſentia in rerũ nã vel hñs eſſentiã qđ ſil̃iter
ꝑtinet ad queſtionẽ quia eſt.Sed vbi ꝓdicatũ adiunctuʒ
ipſi eſſe diceret aliqđ nõ ens:ſicut eſt figmentũ:tunc que
ſtio ſi eſt.⁊ queſtio q: eſt:nõ ſunt idem.vnde nõ eſt idem
querẽ vtrũ chimera ſit qđ ꝑtinet ad queſtionẽ ſi eſt.⁊ vtrũ
chimera ſit figmentũ qđ ꝑtinet ad queſtionẽ:quia eſt:q: q̃
rere ſi eſt:eſt querere de eſſe reali.ſed querẽ quia eſt:ẽ q̃re
re de inherẽtia ꝓdicati ad ſubm̃ q̃ qñqʒ eſt ð eẽ reali:vt qñ
querit̃ vtrũ homo ſit albus:⁊ quãdoqʒ ꝑtinet ad nõ eẽ re
ale:vt qñ queritur an chimera ſit figmentũ. Dico ergo
q̃tum ad rem ꝑtinet:ꝙ querere ſi eſt:eſt querẽ vtrũ ſit ali
qua eſſentia realis.⁊ hoc querẽ:eſt querẽ vtrũ ſit realiter
ſubſtãtia uel quãtitas.⁊ ſic de alijs.ſed querẽ de eſſentia
nõ eſt querẽ de aliquo vniuoco:ut dictũ eſt. Ad duode
cimũ dicendũ ꝙ nõ eſt idẽ negare aliq̃d de homine ꝑ hoc
qđ nõ eſt ſuba ⁊ per hoc qđ nõ eſt ens.nõ q: ens dicat ali
quem vnũ conceptũ cõem ſubſtãtie ⁊ cuidã alteri.ſed q:
dicit ſaltem vnũ cõe analogũ:qđ nõ debet negari de alio
a ſubſtãtia niſi facta diſtinctiõe.⁊ hoc idẽ habet locũ in pu
ro eq̃uoco.vñ non debeo dicere ꝙ canis latrabilis nõ eſt
canis niſi facta diſtinctiõe ꝙ nõ eſt canis marinꝰ. Ad
decimũtertiũ dicẽdũ:ꝙ ip̃m eſſe nõ habet vnũ oppoſitũ
vniꝰ rõnis.⁊ qñ dicit Augꝰ.ꝙ ipſi eſſe contrariũ eſt non
eſſe ⁊ ecõuerſo:dico ꝙ nõ dicit ꝙ ip̃m eſſe ul̃ ip̃m nõ eſſe
vno mõ dicant̃:imo ſtat cum dicto ſuo ꝙ diuerſimode
dicant̃:⁊ cuilʒ mõ affirmato rñdet ſua negõ. Sciẽdũ ẽt
ꝙ eẽ ⁊ nõ eẽ nõ opponũt̃ ꝯrie:ſʒ ꝯdictoꝛie.vñ Augꝰ nõ ac
cipit ꝯrietatẽ ꝓpꝛe:ſʒ large ꝓ oĩ repugñtia. Ad.14.dđ ꝙ
ẽ mirabile ꝙ vnũ vniuocũ eẽntiale ꝯueĩat enti ⁊ ñ enti.q:
figmentũ accipiẽdo pro repñtato ꝑ talẽ imaginẽ quã faci
unt fingẽtes eſt nõ ens.Et qñ dicit̃ ꝙ nõ accipit̃ figmẽtũ
in rõne coꝝ ꝓut dicit omnino nõ ens:ſʒ ꝓut includit id
qđ format̃ in aĩa de ipſo:hoc nihil eſt.q: id qđ format̃ in
aĩa ſiue ſit cõceptus verus ſiue falſus:eſt vera res:nec eſt
ens rõnis.diſtinctũ ꝯtra eſſe reale.Ideo ponere aliquid
cõe huic enti ⁊ cuidã alteri:nõ eſt ponere aliquid cõe enti
reali ⁊ enti rõnis.ſed eſt ponere aliquid cõe pluribꝰ enti
bus realibꝰ. Dicendũ ergo ꝙ qñ aliquis ꝯcipit uel rem
verã uel figmentũ eſſe ꝯceptũ uel eſſe cognitũ:ꝓdicat̃ de
vtroqʒ ꝓdicatione denoĩatiua.et per ꝯñs nec eſſe ꝯceptũ
nec eſſe cognitũ dicit aliq̃d vniuocũ eſſentiale cõe eis.
Sed ſuppoſito ꝙ diuerſis ꝓdicamentis non ſit aliqđ cõe
vniuocũ eſſentiale:reſtat videre vtrũ ens uel aliqđ ꝯſimi
le cõueniat eis mere eq̃uoce uel analogice.⁊ ad hoc dicũt
oẽs ꝙ analogice.Circa hoc ergo ponũt quidã ꝙ duplex ẽ
analogia.Quedã in qua ſig̃tum termini inuenit̃ formali
ter in oĩbus ꝯtentis ſub t̃mino analogo.⁊ dicũt ꝙ talis ẽ
analogia int̃ ſubam ⁊ alia duo ꝓdicamẽta.ſ.quantitatẽ et
qualitatẽ reſpcũ entis cõis.q: formalit̃ ſuba quantitas et
q̃litas quãdã entitatẽ dicũt.tñ iſta entitas formalit̃ cõue
nit eis analogice.q: vni cõuenit ꝑ attributionẽ ad alterũ:
itaqꝫ ꝙ nec vniuoce nec eq̃uoce ꝯuenit eis:ſed analogice.
Alia eſt analogia in qua ſig̃tũ per t̃minũ ꝯuenit vni ſoli
formalit̃:alijs aũt nõ cõuenit niſi denoĩatiue denoĩatio
ne extrinſeca:ſicut denoĩat̃ cã ab effectu:uel ſignũ a ſig̃to
uel alio ꝯſimili mõ.ſicut ſanũ dr̃ de aĩali in quo eſt forma
liter:⁊ de medicina dieta ⁊ vrina:in quo nõ formalit̃:ſed
ſolũ dicunt̃ ſana denoĩatiue a ſanitate q̃ eſt in aĩali forma
liter.⁊ iſto mõ ut iſti dicũt in alijs.7.ꝓdicamẽtis inuenit̃
entitas:nõ q̃dẽ formalit̃:ſed denoĩatiue denoĩatione ex
trinſeca.ut qñ dr̃ ꝙ relõ eſt ens:actio uel paſſio ẽ ens:vl̃
aliq̃d hꝰi. Sʒ iſtud nõ videt̃ bñ dictũ. Primo q̃tũ ad h̃
qđ dr̃ ꝙ ens dr̃ de tribus ꝓmis ꝓdicamentis nõ vniuoce
nec eq̃uoce ſʒ analogice.q: ſuꝑ ꝓbatũ eſt:oĩs t̃minus uel
eſt vniuocꝰ uel eſt eq̃uocꝰ.q: aut ſig̃t plures res:aut vnã
ſi aliq̃d ſig̃t. 2° videt̃ deficẽ illud dictũ.q: dicit ens dici
analogice de illis tribus pꝛimis:⁊ nõ vniuoce.q:.ſ.dr̃ de
vno ꝑ attributionẽ ad alteꝝ:ita ꝙ cã ſit iſta q̃re nõ ſit vni
uocũ.q:.ſ.dr̃ de vno ꝑ attributionẽ ad alterũ.ſʒ hoc nõ vi
det̃.q: iſta attributio aut ẽ ꝼm formalitatẽ vtriuſqʒ.q:.ſ.
vnũ coꝝ nõ impoꝛtat formalitatẽ entis:niſi ex q̃dã habi
tudine ad alteꝝ.aut ꝼm cãlitatẽ.q:.ſ.vnũ coꝝ hʒ entitatẽ
ab alio ſaltẽ ſicut a cã ſubiectiua. Si p° mõ:incidit in ideʒ
cũ ſecũda analogia.q: in vno ſolũ inuenit̃ formalit̃ ſig̃tũ
t̃mini.in alio ꝟo impoꝛtat̃ attributio ad illud.Si 2° mõ:
ꝯ.p°.q: ſicut effectus cãe ſubiectiue hʒ attributionẽ ad ſuã
cãm ſicut ad illud a q̃ depẽdet.ita etiã effectꝰ efficiẽtis ad
cãm efficiẽtẽ.ſʒ hoc nõ obſtãte idẽ ꝯuenit vniuoce cãe effi
cienti ⁊ effectui eiꝰ.g° ⁊c̃.Mi.ꝓbo.q: ꝯſtat ꝙ coꝛpa inferi
oꝛa depẽdẽt a coꝛꝑibꝰ ſuꝑioꝛibꝰ ſicut a cã efficiẽte.⁊ tñ coꝛ
pus dr̃ vniuoce de eis vniuocatiõe logica:de qua loqui
mur:ꝓut etiã quodlibet genꝰ gnãliſſimũ dicit̃ vniuoce
de cõtentis ſub eo. 2° quia nõ ſolũ ſubſtãtia dicit̃ cauſa
ſubiua reſpcũ accidẽtiũ:ſed etiã vnũ accñs reſpcũ alteriꝰ

ꝛ vna qualitas reſpectu alterius inquantū vnū accipit̄ in
ſubiecto mediāte alio ſicut lumē reperit̄ in aere mediāte
dyaphanitate: ita ꝙ dyaphanitas eſt aliquo mō cā recepti
ua luminis: ꝛ tū qualitas dr̄ de lumine ꝛ dyaphanitate vni/
uoce nō obſtante tali attributiōe: ita ꝙ attributio vni⁹ ac/
cidentis ad alterū ſicut cauſe ad effectū nō tollit vniuoca
tionē ſicut iſti vident̄ dicere. quelibet enī attributio vni⁹
rōnis ad alterā rōnē ſuppoſita diuerſitate rōnū mō quo
poſtea exponet̄ facit ānalogiā: nō tū attributio vnius ad
alterū: ſicut effect⁹ ad cauſam tollit vniuocationē vel vni
tatē rōnis vniuoce dicte. Quantū etiā ad ſcōm videtur
mihi ꝙ min⁹ bene dicūt: qū .ſ. dicūt: ꝙ .vij. vltiā ṗdicamē/
ta nō dicūt aliquā entitatē formalit̄: ꝛ ꝙ dicunt̄ entia de/
noiatiōe ab extrinſeco: ita ꝙ in ſe nullā entitatē dicāt for
malit̄. qȯ enī nullā entitatē dicit formalit̄ eſt nihil: qꝛ nllā
entitas ꝛ nihil equipollēt. ſed ſm̄ iſtoſ .7. vltima ṗdicamē
ta nullā entitatē importāt formalit̄. g° formalit̄ nihil ſūt
qȯ eſt incōueniēs: qꝛ ſm̄ phm̄ .6. metap. ens reale ex̄ aiaꝫ
diuidit̄ in .x. ṗdicamēta: ꝛ ſic ens ex̄ aiam diuideret̄ in enſ
ꝛ nihil: qꝛ nulla entitas ꝛ nihil equipollēt. ꝛ p ꝯn̄s aliq̇d di
uideret̄ in ip̄m ꝛ ſuū oppoſitū: ſicut ſi diuideret̄ habit⁹ in
habitū ꝛ ṗuationē. aliud enī eſt aliquid nullā entitatē hr̄e
vel dicere: ꝛ nō formalit̄ ineſſe ei qȯ denoiat. locus enim
formalit̄ dicit quātitatē lꝫ formalit̄ nō perficiat illȯ quod
denoiat̄ ab eo .ſ. locatum. Nec ſufficit ꝙ dicāt ꝙ .ſ. iſta ſe
ptē vltima ṗdicamēta dicāt ens rōnis: qꝛ ſm̄ phm̄ vbi ſu.
pra ens reale diuiſū ꝯtra ens rōnis diuidit̄ in .x. ṗdicamē
ta. dices ꝙ iſta .7. vltima ṗdicamēta nō ideo dicunt̄ non i
portare formalit̄ entitatē: qꝛ ſm̄ illud qȯ ſunt nullā enti/
tatē dicāt formalit̄. ſed qꝛ eis nō ꝯueniūt formalit̄ que ab
eis denoiant̄. Nam lꝫ locus dicat formalit̄ aliquaꝫ enti/
tatē: nō tū ꝯuenit locato formalit̄ ꝙ denoiat̄ ab eo: nō vꝫ
quia hic nō querit̄ vtrū .7. vltima ṗdicamēta ꝯueniāt for/
malit̄ his q̄ denoiant̄ ab eis vel nō. Sed querit̄ vtrū enti
tas cōiter dicta ꝯueniat talib⁹ denominātib⁹: ꝛ certuꝫ eſt
ꝙ ſic: qꝛ locus quedā entitas eſt: lꝫ nō ſit formalit̄ entitas
locati. 2° deficiūt in hoc ꝙ dicūt relationē dicere talem
denoiationē extrinſecā: qꝛ qū dr̄: pr̄. q̇ro vtrū p̄rnitas ſit
formalit̄ in eo qȯ dr̄ pater vel nō. ſi ſic. g° denoiatio a p̄rni
tate nō eſt denoiatō ab extrinſeco. ſi nō: aut ergo paterni
tas eſt i filio: aut in quodā alio a patre ꝛ filio: aut in nullo:
dicere ꝙ paternitas eſt in filio: ꝛ filiatio in patre eſt icōue
niēs. dicere etiā ꝙ paternitas ſit in quodā alio diuerſo a
patre ꝛ filio eſt incōueniēs. ſi in nullo: aut ħ eſt qꝛ dicit en
titatē per ſe exiſtentē: aut quia dicit nullam entitatē. ſi pri
mo mō. ergo paternitas eſt ſubſtātia qȯ eſt incōueniens
etiā hoc dato nō euadit̄ incōueniēs: quia dato ꝙ ſubalis
nā nō ſit in aliquo ſicut in ſubō ṗſuppoſito. eſt tū i aliquo
hn̄te ipſam qȯ eſt formal'r tale p ipſam. Si ſcōo° ſequit̄ ꝙ
aliquis eſt pater ꝛ filius nullo: qȯ eſt incōueniēs. Iteꝫ re
dibit error porretani qui poſuit in diuis relatiōes aſſiſtē/
tes ꝛ nō inſiſtētes: ponēs paternitatē talē nō eſſe formal'r
in patre: nec filiationē in filio. Et ideo aliter eſt dicenduꝫ:
ꝙ ens vel quodcūqꝫ ṗdicatū eſſentiale dcm̄ de diuerſis ṗ
dicamentis nō dicit̄ ſm̄ vnā rōnem vniuocaꝫ de eis. im/
mo dr̄ ſm̄ diuerſas rōnes. ꝛ ideo oia talia noia ſunt equi
uoca. Sed duplex eſt gen⁹ equiuocoꝝ: quoddā eſt quod
ſignificat diuerſas res q̄ ſm̄ id qȯ formalit̄ importāt nul/
lam cōnexionē hn̄t ad inuicē. Aliud eſt equiuocū quod ſi
gnificat diuerſas res q̄ ſm̄ id qȯ iportant habēt ad inuicē
cōnexionē. nec eſt diſtinctio inter equiuocū ꝛ ānalogum
ſicut inter illa quoꝝ vnū in nullo ꝯuenit cum alio: imo ē
diſtinctio in equiuocū hn̄s ſpālem rōnē equiuocatiōis:
qꝛ .ſ. cū pluralitate rōnū importat cōnexionē earū. ſic etiā
ṗdicabile diuidit̄ in accn̄s ꝛ ꝓpriū: cū tū ꝓpriū ſit quoddā
accn̄s. Dico ergo ꝙ cū in ānalogo ſint duo quoꝝ ṗmū
ſit diuerſitas rationū ſignificatarū per terminū ānalogū
Scōm eſt illas ratiōes habere cōnexionem vnius ad al/
terum vel ambarū ad tertiū cauſa ānalogie inter diuerſa
ṗdicamēta: quantū ad ṗmū .ſ. quantū ad pluralitatē ratio
num eſt defectus predicte conformitatis a qua accipitur
vnitas rationis obiectiue circumſcriptis differētijs qui/
bus differunt. ꝛ ꝓpter ħ nō pōt in iſtis accipi vnū nomē
ſigns vnā rem obiectiuā circūſcriptis differētijs quibus
differūt. ſed ſemꝑ oportet nomen imponē ad ſignḋū illa
plura differētia ad inuicē. uel vnū nomen: ꝛ illud dr̄ ana/
logū ſicut eſt ens. uel ſūt plura noia vniuoca: ſicut eſt ſub
ſtātia quātitas q̄litas. Cā aūt ſecūdi eſt. qꝛ iſta in ſuis ra
tionib⁹ formalib⁹ hn̄t ꝯnexionē ad inuicē ſm̄ attributio
nem vni⁹ ad alterū: uel amboꝝ ad tertiū. ſicut pꝫ de ſuba
ꝛ quātitate q̇tū ad ṗmū: ꝛ de quātitate ꝛ qualitate p ꝯpa/
rationē ad ſubam q̇tū ad ſecūdū. Ad cui⁹ euidentiā ſci/
endū: ꝙ ad talem ꝯnexionē que facit analogiā nō ſufficit
hr̄e ꝯnexionē in eſſe reali q̇tū ad cauſalitatē: ut ſup̄ dictū
eſt. alioq̇n corpus diceret̄ analogice de corporib⁹ inferio
rib⁹ ꝛ ſupiorib⁹: qȯ falſum eſt. ꝛ ſil'r canis diceret̄ analogi
ce de latrabili celeſti ꝛ marino: qȯ ſimpl'r falſum eſt. qꝛ ibi
eſt vera eq̄uocatio. dato enim ꝙ ſydus celeſte ſit cā canis
latrabilis: tū canis nō imponit̄ ad ſignḋū illā cām ꝛ habi
tudinē ei⁹ ſiue attributionē ad ſuū effectū. nec etiā impo/
nit̄ ad ſignḋū ip̄m effectū ei⁹ ꝛ attributionē cāe ad ipſum
ꝓut imponit̄ ſanū ut dr̄ ſanū de aiali ꝛ medicina. nā ſanū
prout dr̄ de aiali ſigt̄ formalit̄ ipſam ſanitatē qua aial for/
malit̄ dr̄ ſanū. ſanū aūt nō dr̄ de medicina ꝓut eſt quedā
res in ſe ṗciſe: ſed ꝓut habet habitudinē efficiētie ad ſani/
tatē in aialibus. ſic aūt eſt int̄ iſta ṗdicamēta ad inuicē. nā
ſi accipiat̄ ens in ꝯcreto dicēdo ſubſtātia eſt ens: q̄ntitas
ē ens: ꝛ ſic de alijs. ens ꝓut dr̄ de ſubſtātia dicit illud qȯ
ſimpl'r eſt. ꝓut v̄o dr̄ de quātitate ꝛ qualitate dicit illud
quo aliq̇d ē tātū. id aūt qȯ ſimpl'r eſt ꝛ illud quo aliq̇d eſt
tale uel tātū hn̄t ꝯnexionē ad inuicē. Sil'r ſi accipit̄ in ab/
ſtracto puta eſſentia: tūc eſſentia ꝓut dr̄ de ſubſtātia im/
portat illud quo aliq̇d ſimpl'r eſt ens. ꝓut v̄o dr̄ de quāti
tate importat id quo eſt aliq̇d tantū ens ſm̄ q̇d: puta q̄le
uel quantū: ꝛ ſic de alijs. q̄ ſimpl'r hn̄t talem ꝯnexionē ad
inuicē. ꝛ ſic pꝫ ṗmū principale. Quātū ad ſecūdū ṗnci/
pale .ſ. vtrū aliqȯ cōe vniuocū ꝯueniat in diuis abſoluto
uel relato diuerſimode dicēdū eſt ſm̄ diuerſos. nam ſi re
latio in diuis dicat rem diuerſā a fundamēto: ut q̇dā po/
nunt: tūc videt̄ ꝙ relatio diuina eſſet det̄minata ad ṗdica/
mentū: ꝛ ſil'r ſubſtātia. et tūc idē eēt in diuis de ipſis ſicut
de ſubſtātia ꝛ relatiōe in creaturis. Primo g° videndū eſt
vtrū iſta differāt realit̄ in diuis. Secūdo vtrū relatio in
creaturis addat aliquā rē ſup ſuū fundamētū. 3° patebit
ad ꝓpoſitū. Quātū ad ṗmū dicūt q̇dā ꝙ relatio in diuis
dicit aliā rem a ſuo fūdamēto. ꝛ hoc ꝓbāt ſic. qꝛ illa quoꝝ
vnū inuenit̄ realit̄ ſine alio differūt realit̄. ſed eēntia ꝛ re/
latio in diuis ſunt h⁹i. g° ꝛc̄. eſſentia enim inuenit̄ in pr̄e
ſine filiatione. 2° que nō ſunt oīb⁹ modis idē realit̄ dif/
ferūt realit̄. ſꝫ eſſentia ꝛ rel'o nō ſunt oīb⁹ modis idē reali
ter. g° ꝛc̄. Ma. ſupponit̄. Mi. ꝓbat̄. illa q̄ nō ſunt idē cō/
uertibilit̄ realit̄: nō ſunt oīb⁹ modis idē realit̄. qꝛ eſſe idē
ꝯuertibilit̄ realit̄ eſt q̇dā modus idētitatis realis. ſꝫ eſſen
tia ꝛ rel'o nō ſunt idē ꝯuertibilit̄ realit̄: ut de ſe pꝫ. qꝛ tunc
ſeq̄ret̄ ꝙ filiatio eſſet p̄rnitas. g° ꝛc̄. 3° ſic. ſi eſſentia diuina
erit in nullo differēs a relatiōe realit̄: tūc p ſylogiſmū ex/
poſitoriū ꝯcluderet̄ vna rel'o de alia. ſic ħ eſſentia eſt pa/
ternitas. ħ eſſentia ē filiatio. g° p̄rnitas eſt filiatio. 4° ſic.
pr̄ ꝛ fili⁹ realit̄ differūt. aut g° realitate fundamēti: aut alia
realitate. Nō fundamēti. qꝛ hoc fundamētū eſt eēntia di
uina in q̄ nō differūt. g° alia realitate. ſꝫ illa realitas in q̄
differūt pr̄ ꝛ fili⁹ eſt realitas relatiōis. g° realitas rel'onis
eſt alia a realitate fundamēti: ꝛ ſic ſunt diuerſe res. Sed
iſtud nō videt̄ eſſe verū prout ꝓponit̄ et ꝓut in ṗcedenti
quolibet oſtēdi. ꝛ hoc ꝓbo ṗmo ſic. qꝛ oīs res uel ē diuini
tas: uel creatura. ſed relatio diuina nō eſt creatura. g° eſt
diuitas: ꝛ p ꝯn̄s nō differt realit̄ a diuitate. Ad ħ rn̄dēt
alij dicētes ꝙ maior eſt falſa. ſꝫ debet dici: oīs res aut eſt
diuitas. aut creatura: aut ꝓprietas diuitatis. Sꝫ iſtud vi
det̄ mihi eſſe male dictū. qꝛ ſi iſta diuiſio erit bona: tunc
ratio Boecij quā facit ꝯtra Porretanū que ab ecclia ap
probat̄ eſſet nulla. ipſe enim querit cōtra Porretanū: oē
quod eſt: aut eſt creator: aut creatura. ꝛ p hoc ꝓbat ipſe ꝙ
relatio nō ſe habet ut aſſiſtens uel ut diuerſum q̇d a diui
nitate: ut ponebat Porretan⁹. Sequeret̄ etiam ꝙ ali/
quid diuerſuꝫ a diuitate eſſet per ſe neceſſe eſſe: quod eſt
falſum. Secūdo ſic. qꝛ ſi ꝓprietas ē realit̄ differens ab
eſſentia in diuis: eſſet in diuinis q̄ternitas reꝝ. qꝛ oīs

res diuerſa ab alia ponit realiť in numerū: ſed h̄ eſt erroꝛ
condemnatꝰ in cōcilio generali extra de fide catholica: fir
miter credimꝰ. Dices ꝙ illud. ſ. ponere. 4. res in diuis ñ
eſt erroꝛ cōdemnatꝰ quātū ad hoc ꝙ in diuis ſunt. 4. res
ſed quantū ad hoc ꝙ vt videť ioachim ponebat in diuis
4. ꝑſonas. ⁊ eſſentiā quandā ꝑſonā diſtinctā ab alijs. Sȝ
h̄ nihil eſt ꝑmo ſicut patet ex textu illiꝰ decretal' ioachim
nunquā poſuit eſſentiā eſſe quandā ꝑſonā diſtinctam ab
alijs ꝑſonaliť. ſed poſuit eam eſſe quandā rem diſtinctā
a ꝑſoniſ: que quidē res nō generat nec generať: nec ſpirat
nec ſpirať. Hoc etiā pȝ ex textu illiuſ decretalis. ſ. ꝙ fal
ſum ſit dicere ꝙ eēntia ſit realr̄ differens a ꝑſonis vel pro
prietatibꝰ ꝑſonalibꝰ. nam ibidē dr̄ ſic: Nos aūt ꝯfitemur
⁊c. ꝙ vna quidē res incomꝑhenſibil' ⁊ ineffabilis eſt q̄ ve
racit eſt pater ⁊ filiꝰ ⁊. ſ. ſ. ⁊ eſt ſil' tres ꝑſone ⁊ ſigillatim q̄li
bet earū: ideo ⁊ in deo ſolūmō eſt trinitas non quatnitas
q: quelibet illarū ꝑſonarū eſt illa res que eſt eſſentia diui
na. 3.° ſic: vbi eſt vnū ꝯpoſitū ex pluribꝰ differentibꝰ rea
liter ibi eſt vera compō. ſed relō cum eēntia hȝ aliquā vni
tatē alioquin ꝑſona nō comꝑhenderet vtrūqȝ. ergo ſi eēn
tia ⁊ relō differrēt realiť faciūt compoſitionē. Mi. de ſe
pȝ. Ma. faciliť ꝓbať: q: illa que ſunt vnū: vel ſunt vnum
vnitate ſimplicitatis: ita ꝙ ſunt vna res ſimplex: vel ſunt
vnū compōne. Ad hoc dicūt alij ꝙ illa que differūt rea
liter ſicut modus ⁊ res: cuiuſmodi ſunt eēntia ⁊ relō: non
opoꝛtet ꝙ faciant compoſitionē. nā etiā in creaturis mo
dus eēndi ad aliud differt realiť a fundamēto: nō tamē fa
cit compoſitionē cū eo. ſed iſtud nihil eſt: quia ille moduſ
aut eſt aliqua res in rerū natura: aut nulla. ſi nulla. ergo ē
nihil. ſi aliqua res: aut alia a ſuo fundamēto: aut nō. ſi nō
ergo h̄ eſt ꝯtra eoſ. ſi ſic: tunc opoꝛtet dicere ꝙ vnū ex mō
⁊ fundamēto ſit realiť compoſitū: q: ſicut dcm̄ eſt in prece
denti quolibeto: oē quod eſt vnū ex his ⁊ nō eſt h̄ ⁊ h̄: ē cō
poſitū. Sed ſi fundamentū ⁊ relō dicūt diuerſas res: illō
qđ eſt vtrunqȝ comꝑhendens h̄ eſt vnū ex his: ⁊ nō ē hoc
⁊ hoc. ergo ⁊c. Si dicať ꝙ illud comꝑhendēs h̄ eſt quod
libet eoꝛū realiter: tunc ſequiť ꝙ eadē res in creaturis eſt
diuerſe res. ⁊ per ꝯſequens eſt eadē cum qualibet earū: ⁊
multo plus in diuis eadē eēntia pōt eſſe eadē realiter cū
qualibet ꝓprietate qđ eſt ꝯtra eos. ⁊ lȝ hoc ſit verū: ꝙ hoc
ſit ſingulare in diuis. ⁊ quia illā materiā diffuſe tractaui i
ꝑcedēti quolȝ. ideo quo ad nūc ſupſedeo plura de illa ma
teria dicē. Ad ꝑmū ergo in oppoſitū dicendū ad ma. ꝙ
aliquid inueniri ſine alio pōt intelligi dupl'r. vno modo
ꝙ inueniať ſimpl'r illo alio nō ente: ſicut homo poſſet inue
niri ſi nulla albedo eſſet. ⁊ illud quod iſto mō poſſet inue
niri ſine alio dicit rem aliā ab eo: vel ſaltē cōnotat: qđ di
co ꝓpter relationē in creaturis: quia relatio nō dicit i cre
aturis: quia aliquid in relato differēs realiť a fundamēto
cōnotat tamē aliā rem differentē ab eo realiť: rōne cuius
relatio pōt deſinere eſſe manēte fundamēto quātū ad id
qđ ſibi ꝯuenit abſolute. In diuis tū lȝ vna relatio ſit diſti
cta realr̄ ab alia: tū relō in diuis nō ꝯnotat aliquid diuer
ſum re a fūdamēto. Alio mō aliquid pōt inueniri ſine ali
quo nō quidē ꝙ h̄ ſit illo ſimpl'r nō ente: ſed q: eſt aliqua
res que nō eſt illud aliud. ⁊ qđ ſic inueniť ſine alio nō ſeq̄
tur ꝙ ſit ſimpl'r diuerſū re ab eo: ſȝ ſufficit ꝙ nō ſit idem
ꝯuertibiliť cum eo. ⁊ iſto mō eſſentia dina inueniť ſine re
latiōe: nō ꝑmo mō. naȝ eēntia diuia nō pōt eſſe nō exiſtē
te relatiōe paternitatis vel filiatiōis: ſed bñ eēntia diuia
eſt paternitas que nō eſt filiatio ⁊ ecōuerſo. Notandū
tamē ꝙ nō eſt ꝯcedēdū ſimpliciter ꝙ filiatio nullo modo
ſit in patre: uel ꝙ eſſentia ſit ita in patre ſine filiatione: ꝙ
nullo mō filiꝰ ſit in patre. ſed ꝯcedendū eſt ꝙ filiatio non
ſit in patre ut id quo foꝛmaliť pater eſt pater. ſed q: foꝛmā
aliquā eſſe in aliquo videť impoꝛtare eſſe i illo ſicut quo
foꝛmaliť eſt tale. ideo nō ꝯcediť ſimpl'r ꝙ filiatio ſit in pa
tre: ne denoteť ꝙ filiatio ſit in patre ſicut quo foꝛmaliter
pater eſt pater. tū vere pōt dici ꝙ filiatio eſt illa res q̄ eſt
in patre. ſ. eēntia diuina. vñ q: illud qđ ſigūr noie ſuppo
ſiti nō diciť eſſe in aliquo ſicut illud quo foꝛmaliť eſt tale
Ideo ꝯcediť ſimpl'r ꝙ pater eſt in filio ⁊ ecōuerſo: ꝓpter
identitatē eſſentie que eſt in vtroqȝ: ſuppoſita eoꝝ diſtin
ctione. qđ ideo dico. q: idem ꝓprie nō eſt in ſeipſo. Ad
ſecundū dicendū ad maioꝛē ꝙ nō ſequiť: ꝙ ſi aliqua duo
nō ſunt idē omni mō realiť: ꝙ differāt realiť: ita ꝙ hoc re
aliter nō ſit illud. vñ albedo ⁊ coloꝛ nō ſunt idē ꝯuertibili
ter. tū in eodem nō ſunt diuerſe res adinuicē. Et ideo eti
am dato ꝙ eſſentia diuina nō ſit idem cōuertibiliť cū pa
ternitate: nō ſequiť tū ꝙ in eodē eēntia et paternitas ſint
diuerſe res. ſed in hoc differt inter eſſentiā ⁊ paternitatē
ex vna parte: ⁊ coloꝛē ⁊ albedinē ex alia. q: eadē eēntia nu
mero eſt paternitas ⁊ filiatio. ſed idem coloꝛ numero uel
ſpecie nō pōt eſſe albedo ⁊ nigredo. 2.° dico ad eandē ma
ioꝛem ꝙ illa que nō ſunt omnino idē realiť: differūt aliq̄
mō realiť. ſ. illo mō quo nō ſunt vnū realiť. modo dico:
ꝙ eſſentia ⁊ paternitas nō ſunt idē realiť ꝯuertibiliter. et
ideo q̄tum ad iſtū modū differūt realiter. nō ꝙ vnū non
ſit res que eſt alterū ſm̄ ſe accepta. ſed q: nō eſt oīs res q̄
eſt illud alterū. Sic aūt eſt in ꝓpoſito. nā paternitas non
eſt oīs res que eſt eſſentia. q: nō eſt filiatio. ⁊ tū idem ē re
aliter ꝙ eſſentia nō dicens aliā rem ab eſſentia. ſed bñ di
cit aliā rem ab aliquo qđ eſt eēntia realiť. Ad tertiū di
cendū ꝙ ſylogiſmꝰ expoſitoꝛius nō habet locū qñ ſubie
ctum in q̄libet ꝓpoſitiōe eſt in plus q̄ quodlibet ꝑdicato
rum. vnde nō ſequiť: hō eſt ſoꝛtes. hō eſt plato. ergo ſoꝛ
tes eſt plato. Nūc aūt ita eſt ꝙ eēntia dina in plus ſe ha
bet q̄ hec relatio uel illa. q: vna ⁊ eadē eēntia numero eſt
hec relatio ⁊ illa. ⁊ idē eſſet in creaturis: ſi idē hō poſſet eē
ſoꝛtes ⁊ plato. Certū eſt etiā ꝙ ſi iſtarō eēt bona ꝙ ſeque
retur ꝙ pater eēt filiꝰ: quicq̄d eēt de paternitate ⁊ filiatio
ne. q: nullus fidelis negat iſtā: hic deꝰ eſt pater. h̄ deꝰ eſt
filiꝰ. hic pater eſt filiꝰ. Dicēdū ergo ꝙ ſi eſſentia ⁊ relatio
eēt idē ꝯuertibiliť: ita ꝙ vnū nō eēt in plus q̄ aliud: ſeque
retur infallibiliť per ſylogiſmū expoſitoꝛiū ꝙ vna relatio
eēt alia. Ad quartū dicēdū qñ queriť vtrū pater ⁊ filius
differāt realitate eēntie: uel alia realitate. ꝙ nō eſt ꝯceden
dum ſimpl'r ꝙ realitate eēntie. nec eſt ꝯcedendū ſimpl'r ꝙ
differāt realitate que ſit alia ſimpl'r ab eēntia. q: eēntia eſt
ille due realitates quibꝰ pater ⁊ filiꝰ differūt realiť. ſȝ di
cendū ꝙ differūt realitate q̄ nō eſt idē ꝯuertibiliť cum eſ
ſentia: tū eſt eēntia. Quantū ad ſecundū. ſ. vtrū relatio
addat aliq̄d realiť differēs a ſuo fundamēto in creaturis.
dicūt quidā ꝙ ſic. ⁊ hoc ꝓbant ꝑmo ſic. q: quicq̄d aduenit
alicui de nouo dicit aliq̄d diuerſum ab eo. ſed relatio po
teſt aduenire fundamēto de nouo. ergo ⁊c. 2.° q: illa quo
rum nō eſt idē eſſe dicunt diuerſas res quaꝝ vna eſt alte
ri addita. ſȝ fundamētū ⁊ relatio ſunt huiuſmōi. q: relati
onis eſſe ē alteri referre alterū. ſed fundamēti eſſe nō eſt
referre alterū alteri. g.° ⁊c. 3.° ſic. q: ſic ſe habet relatio ad
ſuū fundamētū: ſicut modus eēndi ſe habet ad ſubſtātiā
⁊ ad accidēs. ſȝ modi eēndi ſubſtātie ⁊ accidētis dīnt reali
ter ab eis. ergo ⁊c. Mi. ꝓbať. q: que pñt inueniri ſine in
uicem differūt realiť. ſȝ accidēs pōt inueniri ſine ſuo mō
eſſendi: ſicut in ſacmēto altaris: q: ibi nō eſt modus acci
dentis. ſ. eſſe in. g.° ⁊c. 2.° ſic. q: ſi tu dicis ꝙ relatio differt
a ſuo fundamēto q: cōnotat aliq̄d aliud: Cōtra. q: cōnota
tio ꝑdicta: aut eſt q̄tū ad nomen tm̄: aut eſt q̄tū ad rem.
Si ꝑmo mō: nihil ad ꝓpoſitū. q: hic nō queriť de noie:
ſed de re. Si q̄tū ad rem. Cōtra. illa q̄ ſunt idem q̄tū ad
rem quicq̄d cōnotat vnū ⁊ reliquū. ſed ſm̄ te fundamētū
⁊ relatio ſunt idem q̄tū ad rem. g.° impoſſibile ē ꝙ relatio
vnū cōnotet realiť qđ nō cōnotet ſuū fundamentū. ſi ſic:
ſunt idē ſm̄ rem. Nō obſtantibꝰ aūt his ſicut in prece
denti quolibet diffuſe tractaui: relatio in eo in quo ē ſub
iectiue nō addit aliquā rem ſuꝑ fundamētū diuerſam ab
eo: ſed ſolūmodo cōnotat uel dicit coexigentiā alicuiꝰ al
teriꝰ ad qđ relatiuū dr̄: ut diffuſe tractaui in ꝑcedēti quo
libet. oſtēdi enim ꝑ· ꝙ ſi relatio diceret aliud realiť a fun
damēto ꝙ faceret cōpoſitionē cū eo. qđ eſt ꝯ eos. Ad pri
mū g.° dicendū: ꝙ aliq̄d de nouo aduenire alicui pōt eſſe
dupl'r. Uno mō ꝑ inherentiā. ſicut albedo de nouo adue
nit ei qđ nō erat albū. Alio mō ꝑ coexiſtentiā. ſicut ſi aliq̄
exiſtēte albo aliud fieret albū illud aliud albū aduenit pri
mo albo per coexiſtentiā: ut. ſ. ad illud aliud qđ de nouo
ꝯfoꝛmatur. nō aūt per inherentiā. Qñ ergo diciť ꝙ illud
qđ de nouo aduenit ⁊c. ſi adueniat de nouo ꝑ inherentiā
differt ab eo realiť re abſoluta: ⁊ facit cum eo compōnē.

ſi aūt aliquid adueniat alicui ꝑ coexiſtentiā: vt .ſ. ad illud
ad quod eſt ꝯforme de nouo nō oꝫ ꝙ aliquid ponat ď no-
uo in eo cui aduenit ꝑ exiſtentiā ꝙ ſit ſubiectiue in eo: ſed
ſufficit ꝙ talis ꝯformitas dicat̄ aduenire de nouo. vel ꝙ
aliquid aliud coexiſtat ſibi de nouo: ad qď dicat̄ ipſo in ſe
nullo mō mutato. dico ergo ꝙ relō dr̄ de nouo aduenire
fundamēto nō per aduentū alicuiꝰ ſibi inherentis diuer-
ſi ab eo. ſed per aduentū alicuiꝰ coexiſtentis de nouo ad
qď de nouo dr̄ ꝑ id qď ꝑ̄ꝰ erat in eo. Ad ſecundū dicē
dū ꝙ eſſe fundamēti ⁊ eſſe relōnis quātū ad id qď ſūt: ſūt
vnꝰ ⁊ idem actus eſſendi aliter ⁊ alit̄ acceptꝰ: qꝛ ſm ꝙ ē in
ſe talis actus: puta ſm ꝙ eſt albū vel nigrū dr̄ fundamen
tū. ſm aūt ꝙ illud idem eſſe dr̄ ad alterū eſt eſſe relatiōis.

Ad tertiū dicendū ꝙ modus eſſendi ipſiꝰ ſubſtātie ⁊ ac
cidentis: nō dicit aliquā rem diuerſaꝫ a ſubā ⁊ accidente:
ſed cōnotat aliquā aliā rē cum q̄ ꝯſiſtit ꝯpoſitū ex ſubſtan
tia ⁊ accidēte: rōne cuiꝰ cōnotati pōt inueniri accidens ſi-
ne tali mō. ⁊ ſic etiā relō rōne exn̄tie alteriꝰ quā importat
vt dcm̄ eſt: dicit aliquē modū fundamēti ad alterū ratiōe
cuius alterius ſi auferat̄ deſinit eſſe relō manēte fūdamē
to. nō aūt ꝓpter hoc ꝙ aliquid addat ſupra fundamentuꝫ
in eodē ſicut in ſubiecto qď de nouo deſinat eſſe manēte
fundamēto. Ad quartū dicendū ꝙ illa cōnotatio eſt ex
pte rei: qꝛ ex parte rei aliud eſt ſubſiſtere in ſe: ⁊ coexiſtere
alteri: ⁊ aliud requirit̄ ad verificādū aliquid exiſtere in ſe:
⁊ aliud ad coexiſtere alteri. Et quādo dr̄ ꝙ illa que ſunt ea
dem realit̄ quicq̄d ꝯnotat vnū: cōnotat ⁊ aliud. dico ꝙ ve
rū eſt de illis que ſunt eadē re: ita ꝙ vnū nō ſe hꝫ ꝑ additi
onē ad alterū. nec ſm inherentiā nec ſm exiſtentiā. nunc
aūt relō lꝫ nō addat aliquid ſuꝑ fundamētū ꝑ inherentiā:
addit tn̄ aliquid ꝑ coexiſtentiā ad qď dr̄ illud quod refert̄.

Quantū ad tertiū ꝑtinet. ſ. vtrū ſit aliqď nomē cōe ab-
ſoluto ⁊ relato in diuiſ: dicendū ꝙ nō: qꝛ relō in diuinis
nō dicit aliqď ens determinatū ad ꝑ̄dicamētū: ſed tam ab
ſolutū ꝙ̄ relatū dicit rem quandā illimitatā ad quodlibet
ꝑ̄dicamentū. vnde quantū ad rem ꝑtinet nomē impoſitū
ad ſignificandū relōnē diuinā vt diua eſt: iplicite iportat
quoddā totū infinitū. ⁊ ſiliter nomē quod importat abſo
lutū: nec ꝑſona importat aliquod cōe his. imo i ſuo ſigni
ficato complectit̄ vtrūqꝫ: ſicut hō quodā mō in ſuo ſigni-
ficato complectit̄ aīal rōnale. Ad rōnem ergo in oppo
ſitū dicendū qn̄ dr̄: ꝙ apud fideles ꝑſona ſignificat relōnē
dicendū ꝙ nō ſolū relōnē: ſed etiā ſignificat ſubſtātiā: cō-
plectit̄ eni vtrūqꝫ mō ꝑ̄dicto. Et qn̄ dr̄ ꝙ apud gentiles ſi
gnificat abſolutū. dico ꝙ apud gentiles nō pōt ſignificare
abſolutū tm̄ ꝓut diſtiguit ꝯtra relatū niſi ſignificatiōe eiꝰ
ſed ſi accipiat̄ ſm eos ꝙ ſignificat abſolutū: ſm qď diſtin
guit̄ ꝯtra ꝯtractū ad determinatū modū incōicatiōis: q̄a
ſ. apphendūt deū vt quoddā ſubſiſtens incōicabile quali
tercūqꝫ ſit iſto modo intelligunt abſolutū: ſed illud abſo-
lutū nō eſt abſolutū de quo loq̄mur diſtinctū ꝯ relatum.

Poſtea querebat̄ vnuꝫ in comparatione abſolu-
ti ad relatuꝫ in ſpeciali. Et eſt vtrū in deo ſit idē
intelligere ⁊ dicere. ⁊ arguit ꝙ ſic: quia actus in
tellectus inquantū hꝰi eſt intelligere: ſed actus
intellectus in eo qď eſt intellectꝰ eſt dicere. ergo ⁊c. Con
tra: dicere importat ꝓductionē in diuinis: ſed intelligere
nō importat ꝓductionē. ergo ⁊c. Rº ad euidentiā huiꝰ
queſtionis duo ſunt ꝑ̄ncipalr̄ facienda. ꝑ̄mum eſt videre
quomodo intelligere ⁊ dicere ſe habent in nobis. Scōm
quomodo ſe habent in deo. Quantū ad ꝑ̄mū tria ſūt fa-
cienda. ꝑ̄mū eſt videre quō differūt operatio manens et
operatio tranſiēs. Scōm eſt videre vtrū intelligere ſit a-
ctus tranſiēs vel imanens. Tertiū eſt videre quomō dif-
ferūt intelligere ⁊ dicere. Quantū ad ꝑ̄mum ſunt tres
opiniones. prima eſt ꝙ operatio manens dicitur illa qua
aliquid idem ſubiecto mouet ſeipſum vel ꝓducit aliquid
in ſeipſo. operatio vero tranſiens quādo mouet aliquid
aliud differēs ſubiecto ab ipſo. Et ad hoc adducitur talis
ratio: quia vt iſtis videtur omnis operatio eſt producere
⁊ per conſequens omnis operatio manens ⁊ tranſiēs eſt
producere quoddā: ſed ꝓducere vt videt̄ nō poteſt diſtin
gui in productionem manentē ⁊ tranſeunteꝫ: niſi per hoc
ꝙ aliquid ꝓducit aliquid in ſeipſo. ⁊ per hoc ꝙ ꝓducit ali
quid in alio. ergo ⁊c. Sed iſtam opinionem credo eſſe
falſam. ⁊ hoc probo duplicit̄. Primo ſic. qꝛ operatio ma
nens cōparat̄ ad illud cuiꝰ eſt opatio manens ſicut ad il-
lud cuiꝰ uel in quo eſt ſm ꝙ tale. ſed ꝓducere nō eſt ope
ratio ipſiꝰ ꝓducentis ſicut ad illud in quo eſt ſm ꝙ tale.
ergo ꝓducere nō eſt opatio manēs ut ipſiꝰ ꝓducētis. vn̄
producere nō dicit operationē manentē ut ſic. Dico aūt
in eo qď tale. qꝛ dato ꝑ poſſibile uel impoſſibile: ꝙ aliq̄d
produceret aliq̄d in ſeipſo: ille actus ꝓductꝰ ꝓut reſpice
ret illud in quo eſt: nō reſpiceret illud ut actiuū: ſꝫ magis
ut paſſiuū ⁊ receptiuū. 2º ſic. Si opatio manēs eſſet ꝓ
ducere: intelligere eſſet ꝓducere actū intelligendi. ſꝫ hoc
eſt falſum. ergo ⁊c. ꝯn̄tia patet. qꝛ oēs ponūt intelligē eſſe
operationē intellectꝰ manentē. falſitas ꝯn̄tis patet. quia
iſta eſt vera ⁊ ꝓpria: deꝰ intelligit. ſed iſta eſt falſa: deꝰ pro
ducit actū intelligēdi quo intelligit. qꝛ nullū abſolutū in
diuinis eſt ꝓductū. ergo ⁊c. Ad rōnem aūt quā illi ad-
ducunt dicendū: ꝙ nō oīs opatio eſt ꝓducere: ſicut infra
patebit qn̄ ponet̄ vera opinio. Secūda opinio ē ꝙ agēs
qn̄ nihil aliud cauſat ꝑ̄ter ipſam actionē: tūc talis actio ē
imanens. qꝛ ut dicūt ꝑ̄ter actionē quā ponūt in agēte ni-
hil per talē actionē extra ꝓducit̄. Alia eſt actio in qua ut
dicūt ꝑ̄ter operationē aliq̄d extra ꝓducit̄ ab agente. ſicut
calefacere ⁊ ſilia. ⁊ talis opatio ut dicūt eſt opatio trāſiēs.
Et hoc ꝓbant duplici rōne. Primo ſic. qꝛ actio manens
eſt in agēte. ſed ut videt̄ in agēte nō eſt niſi ſola actio: non
aūt ꝓductū per actionē. ergo videt̄ illa actio dici manēs:
in qua agens ſolā actionē cauſat: ⁊ nihil ꝓducit̄ per actio
nem. 2º ſic. ſm phm ꝑ̄mo ethycoꝝ: opatiōes in quibuſ-
dam artibꝰ ſunt fines. ſicut in arte fiſtulatoria. ſ. cythari-
ꝫatiua. in quibuſdā aūt fines ſunt opata: ſicut in domifi-
catiua. ſed hoc nō eſſet niſi eſſet quedā actio in qua nihil
eſt operatū preter actionē: ⁊ quedā in qua aliq̄d eſt opatū
ꝑ̄ter actionē. ergo ⁊c. Sed iſta opinio videt̄ mihi impro
babilior ꝓcedente. Primo. qꝛ oē ꝓducens aliquid produ
cit. ſed ſic ſe habet ꝓducēs ad ꝓducere ſicut ſe habet illud
qď agens ꝓducit ad ꝓduci. ergo vbicūqꝫ eſt ꝓducere: ibi
eſt aliquod ꝓduci. ſed vbicūqꝫ eſt ꝓduci ibi eſt ꝓductum
eſſe. gº impoſſibile eſt dare actionē que eſt ꝓducere: quin
ſit aliqď productū per illā operationē. ⁊ per ꝯn̄s impoſſi-
bile eſt dare talē operationē ſine opato ꝑ ipſam. 2º ſic. qꝛ
ſm illā opinionē agēs in cauſando aliq̄d cauſat in ſeipſo:
qď vocant actionē. ſed oē illud in quo cauſat̄ aliq̄d de no-
uo in quo prius nō erat: mutat̄ oē agens. ergo agēdo mu
tatur: quod falſum eſt. qꝛ nō poſſet dari aliqď agens im-
mutabile. Si dicat̄ ad hoc ꝙ illa actio eſt quedā relatio
agentis que nō ponit aliquod abſolutū in ipſo: Cōtra. re
latio agentis ⁊ ꝓducentis: aut eſt ad aliqď abſolutū: aut
nō. Si ſic. ergo ſemꝑ eſt aliquid operatū uel ꝓductū per
ipſam actionē: vocando operationē ꝓducere. Si nō. que
ro ad quid eſt illa relatio: aut erit ad ſeipſam: aut ad aliā
relationē. Nō ad ſeipſam. qꝛ relatio nō ē ad ſeipſam. Si
ad aliā: quero de illa alia in qua fundat̄: nec pōt fingi in
quo fundet̄ niſi in aliquo ꝓducto ab agente. Dices for
te ꝙ fundat̄ in ipſa actione: ⁊ ꝙ ꝓducens refert̄ ad ipſam
actionē per quā nihil eſt productū: ut ponit̄. Cōtra. quia
nihil refert̄ realiter ad relationē qua refert̄. quia tūc rela-
tiones irēt in infinitū. ſed ſm te illa actio eſt relatio qua
producens refert̄. quia eſt relatio ipſius ꝓducentis ſubie
ctiue. ergo ⁊c. Tertio ſic. qꝛ actio manens nō differt a
tranſeūte ſm te: niſi quia in actiōe manente nihil eſt pro
ductū preter operationē ipſam quā ponis in agente. ſed
in illa actione tranſeūte nihil ponit̄ manere in agēte niſi
relatio ad ꝓductū. ergo operatio manēs eſt pura relatio
ſed illud qď eſt pura relatio eſt in genere relatiōis. ergo
illa actio eſt in genere relatiōis: qď falſum eſt. Sequeret̄
etiā ꝙ illa relatio eſſet ad nihil. quia nō videt̄ poſſe fingi
ꝙ ꝓducens ut ꝓducens referat̄ niſi ad ꝓductū. Quar
to. quia illa actio quā tu ponis ꝓducere: aut cōparat̄ ad
producens ſicut ad cauſam efficientē: aut nō. Si ſic. ergo
comparat̄ ad ipſum nō ſicut ad illud in quo eſt: ſed ſicut
ad illud a quo eſt. qꝛ cauſalitas cauſe efficientis nō con-
ſiſtit in hoc: ꝙ ſit illud in quo aliquid recipitur ſubie-
ctiue. Et ſic talis operatio non eſt operatio manens in

ꝓducente ſiue in operante per ſe in eo ꝙ tale. ⁊ ſic dice-
retur operatio manens per accidens inquantum accidit
ei a quo aliquid producitur eſſe receptiuum eiuſdem. ſi
non. ergo ꝓducens nõ eſt cã efficiens: quod eſt abſurduꝫ
Item nõ põt fingi aliud genus cauſe: in quo ꝓducens ſit
cã ꝓductiõis niſi efficiens. 5º ſic. ſicut ſupra dcm̃ eſt in-
telligere eſt opatio manens ipſius dei. ſed deũ intellige-
re nõ eſt deũ ꝓducere. lꝫ ꝑ intelligere ꝓducat alia. gº falſũ
eſt ꝙ opatio manẽs ſit ꝓducere aliquã opationẽ vel actio
nẽ ſiue opato. Ad rõnes aũt eoꝝ facile eſt rñdere. ad ꝑ-
mã ergo dicenduꝫ ꝙ quilibet põt equoce vti noĩbus ꝓut
placet. ⁊ ideo põt aliquis vocare actionẽ vel illud qd̃ per-
tinet ad genus actiõis. ⁊ ſic actio eſt ipſa forma ꝓducta ut
denoĩat agentẽ ꝓut dr̃ ꝙ actio eſt in paſſo. Alio mõ põt
accipi actio ĩꝓprie. ſ. relõ agentis ad ꝓductũ: ⁊ illa perti
net ad genus relõnis: ⁊ ideo nõ eſt dare actionẽ directe ꝑ
tinentẽ ad genus actionis accipiendo actionẽ ꝓ eo quod
eſt ꝓducere que ſit ſubiectiue in agẽte. ſed ſolũ ↄſequitur
quedã relõ in agente ad ipm̃ ꝓductũ. Ad ſcd̃m dicẽduꝫ
ꝙ nõ eſt intẽtio ariſ. dicere ꝙ ſit aliqua opatio ſine aliquo
effectu ꝓducto. ſed intendit dicere ꝙ aliqui effectꝰ aliq̃rũ
cãrũ nõ manẽt niſi ad pñtiã agentis ꝑticularis ↄtinue agẽ
tis: q̃ actiões qñqꝫ ſunt cũ motu: ſicut in cytharizatõe ⁊ fi
ſtulatiõe. quedã vͦo ſunt in quibꝰ ſunt quedã opata q̃ ma-
nent abſente ꝑticulari agente ⁊ ipſo nõ agente. ⁊ ideo in il
lis dicunt̃ opata fines. fines vͦo in alijs dicunt̃ operatio-
nes nõ q̃n in illis ſint etiã quedã opata. ſed qꝛ nõ manent
niſi cauſa ꝑticulari actu agente: qd̃ patet: qꝛ per cythariza-
tionẽ ⁊ fiſtulationẽ cauſant̃ quidã ſoni: qꝛ ſonus eſt q̃daꝫ
qualitas abſoluta ꝓducta: ⁊ tñ in iſtis dicunt̃ opationes
eſſe fines. Alia opĩo quã credo veraꝫ eſſe. ſ. ꝙ opatio ma-
nens nõ eſt aliquid ꝓducere vel efficere. ſed vel eſt recipe
q̃tũ ad ꝑncipiũ mãle: vel eſt facere formalr̃ tale quantuꝫ
ad ꝑncipiũ formale. Ad cuius euidentiã ſciendũ eſt: ꝙ
cũ q̃tuor ſint ꝑncipia. ſ. formale: mãle: efficiẽs ⁊ finale. tri
bus iſtoꝝ ꝑncipioꝝ attribuit̃ opatio. ſ. ꝑncipio mãli: cu-
ius opatio eſt recipe actũ vel perfectionẽ ⁊ ꝑncipio forma
li cuius opatio eſt facere formalit̃ tale: ꝓut dicimꝰ ꝙ albe
do facit formalit̃ albũ: per quẽ etiã modũ dicimꝰ ꝙ intel
lectio facit formalr̃ intelligentẽ ⁊ relõ realiter referentem
⁊ ſic de alijs ⁊ ꝑncipio effectiuo cuiꝰ opatio eſt aliquid ef-
ficere ſicut calefacere. ꝑncipio vero finali non conſueuit
aliqua operatio attribui diſtincta ab operatiõe cauſe effi-
cientis: quia eius cauſalitas in hoc conſiſtit qd̃ eiꝰ amore
vel grã agẽs agit. Mõ opaº ꝑncipij paſſiui ⁊ opaº ꝑncipij
formal' dr̃ operatio manenſ in eo ꝙ talis: ſed operatio ꝑn
cipij actiui eſt tranſiẽs per ſe loquẽdo dato ꝙ per accidẽs
poſſet eſſe manens. Si aliquis faceret aliquẽ actuꝫ in ſe
ipſo: ſi tamẽ hoc ſit poſſibile. Et hoc quidẽ quantũ ad ꝑn-
cipiũ paſſiuũ ſatis patet: quia operatio ꝑncipij paſſiui ſi-
ue receptiui eſt recipere actũ ſeu actus receptꝰ. ſꝫ vtrũqꝫ
iſtorũ reſpicit ꝑncipiũ paſſiuũ ſiue receptiuũ: ſicut illud ĩ
quo ſunt ſiue manet. ergo operatio ꝑncipij paſſiui ĩ eo ꝙ
tale eſt operatio manẽs. ſil'r eſt de ꝑncipio formali. nã
operatio ꝑncipij formalis eſt eſſe formã qua aliquid ẽ ta-
le formalr̃ puta opatio formalis albedinis eſt albere ⁊ lu-
cis lucere. ſed albere ⁊ lucere ſunt ⁊ manent in albente ⁊ lu
cente formalr̃ in eo ꝙ talia. ergo ⁊c̃. Et tamẽ ſciendũ: ꝙ
aliter dicit̃ operatio ꝑncipij paſſiui manẽs: ⁊ aliter opatõ
ꝑncipij formalis. vnde differũt dupliciter. primo qꝛ ope-
ratio manens ꝑncipij paſſiui eſt in ipſo paſſiuo ſubiectiẽ
ſicut recipe vel actus receptus ẽ in ꝑncipio receptio. ope
ratio vͦo ꝑncipij formalis que eſt eſſe formalit̃ tale nõ eſt
ꝓprie in ipſa forma quaſi quoddã receptũ in ipſa ⁊ diuer-
ſum ab ea: ſed eſt in habente ipſaꝫ: ſicut lucere in lucente:
⁊ calere in calente: ſiue illud habẽs formã ſit compoſitũ ex
materia ⁊ illa forma ⁊ quodã altero ſiue illud ſit forma per
ſe ſubſiſtens: ſicut dicimꝰ deũ formalit̃ eſſe iuſtũ ſapiẽteꝫ
eſſe: intelligentẽ eſſe. ⁊ ſic de alijs. 2º differũt: qꝛ operatõ
ꝑncipij paſſiui eſt recipe actũ ab alio ſicut a cã efficiẽte re-
ducẽte ipm̃ de potentia ad actũ. operatio vero forme ab-
ſolute accipiẽdo ꝓ eo qd̃ eſt eſſe formalit̃ tale non ĩportat
eſſe ab alio: ſic a cã efficiẽte. vñ lucẽ lꝫ hẽat cãm effectiuam
non tamen importat talem cauſalitatem: ꝓpter qd̃ etiã

ea que ꝑtinent ad principiũ formale ↄueniũt deo qui nõ
habet cãm efficientẽ. vnde cõuenit deo intelligere velle:
et ſimilia. Tertiũ etiã. ſ. ꝙ opatio principij effectiui ſit
trãſiens per ſe loquẽdo: nõ manens ꝑ ſe loquendo oñdit̃
ſic. qꝛ operatio trãſiens dicit̃ illa que reſpicit illud cuius
eſt talis opatio inq̃tum huiuſmõi ut a quo eſt ⁊ nõ ut in
quo eſt. ſed opatio ꝑncipij effectiui reſpicit illud cuiꝰ eſt
opatio ut principij actiui ut illud a quo eſt ⁊ nõ ut in quo
eſt: niſi ꝑ accidens forte: ut ſi ↄcurrerent in idem actiuũ ⁊
paſſiuũ. qd̃ credo impoſſibile ſaltem q̃tũ ad idem ꝑ eſſen
tiam. ergo ⁊c̃. Et ↄfirmatur rõ dicto Ariſ. 5. metaph. qui
dicit ꝙ potẽtia actiua eſt ꝑncipiũ tranſmutãdi aliud ſm̃
ꝙ aliud. vnde talis actio trãſiens eſt in aliud: uel ſimplici
ter. uel ſaltem inq̃tũ differt aliquo mõ a ꝑncipio actiuo.
⁊ ſic patet de ꝑmo. Notandũ tñ ꝙ bene dicit̃ opatio ma
nens ⁊ opatio trãſiens. qꝛ operatio eſt quoddã cõe ad re-
cipere ⁊ efficẽ ⁊ facere formalit̃ tale. Si aũt inuenit̃ actio
manens ⁊ actio tranſiens: oportet accipere actionẽ equi
uoce. ſicut dicit̃ facere equiuoce q̃n pictor dicit̃ facere pa
rietem albũ. ſ. effectiue: ⁊ albedo facit ipſum albũ forma-
liter. Quantũ aũt ad ſecundũ. ſ. qualis opatio ſit in in-
telligere: dicendũ ꝙ eſt opatio manens ꝑtinens ad prin-
cipiũ formale. Primũ concedũt oẽs. ⁊ rõne põt ꝓbari. qꝛ
opatio manens dicit̃ illa que reſpicit illud: cuiꝰ eſt talis
opatio ut in quo eſt. ſed intelligere reſpicit intelligẽtẽ cu
ius eſt opatio ut in quo eſt. ergo ⁊c̃. Secundũ patet. ſ. ꝙ
pertineat ad principiũ formale. quia oĩs opatio manens
ꝑtinet ad principiũ formale uel materiale. ſed intelligere
ut ſic nõ dicit formalit̃ aliq̃d ꝑtinens ad principiũ materi
ale. ergo ⁊c̃. Maior pat3 ex dictis. Minor ꝓbat̃. quia ut
dictũ eſt opatio ꝑncipij materialis importat habere cãm
efficientẽ a qua principiũ materiale recipiat illud qd̃ reci
pit. ſed intelligere cõuenit nõ habenti cãm efficientẽ actꝰ
intelligendi: ſicut patet in deo. ergo ⁊c̃. vnde intelligẽ pro
prie importat habere actũ intelligẽdi: nõ includendo ali-
quam cãm paſſiuã uel effectiuã. lꝫ aũt intelligere formali
ter ex ſuo mõ ſignificandi nõ importat talem cãm effecti-
uam uel paſſiuã: tñ q̃tũ ad rem ꝑtinet in rebꝰ creatis ha-
bet vtrãqꝫ cãm. et idẽ dico de lucere ⁊ quacũqꝫ forma cre
ata recepta in aliquo ſubiecto. forma etiã creata ſubſiſtẽs
nõ habet cãm receptiuã: habet tñ cãm efficiẽtẽ. vnde oĩs
forma creata q̃tum ad rem ꝑtinet reſpectu alicuiꝰ agẽtis
a quo eſt effectiue dicit actionẽ tranſeuntẽ: lꝫ reſpcũ ſub-
iecti uel ſuppoſiti hñtis dicat actionẽ manentẽ. Sed hic
ſolũ reſtat vnũ dubiũ. ſ. qualis res ſit actꝰ intelligẽdi. de
quo dicunt quidã ꝙ oĩs habitus ⁊ opatio tam intellectꝰ
q̃ ſenſus q̃ appetitꝰ vtriqꝫ rñdentis ſunt ꝓprie pure re-
lationes. Ego aũt teneo ꝙ ſunt q̃litates abſolute ⁊ fũda-
menta tñ quorundã reſpectuũ ad ipſas ↄſequentiũ: ſicut
probabit̃ in tertio quolibet. Si aũt querat̃ quare intelli
gere ⁊ ſentire frequentiꝰ dicant̃ opationes q̃ calidũ eſſe
uel frigidũ eſſe. Dico ꝙ hoc eſt ideo qꝛ. ſ. dependẽt a pñ-
tia agentis ꝑticularis: ꝓpter qd̃ videt̃ ꝙ eſſe eoꝝ cõſiſtat
in quodã fieri: alie aũt nõ. Quantũ ad tertiũ. ſ. quomõ
ſe habeat intelligere ⁊ dicere in nobis: duo ſunt videnda
Primũ eſt quid ſit verbũ. 2º quomõ ſe habeãt intelligẽ ⁊
dicere. Quantũ ad primũ eſt duplex opinio. Prima eſt
ꝙ verbũ realit̃ idem eſt qd̃ actus intelligendi ⁊ ꝑcipue ex
preſſus. Et hoc ꝑmo ꝓbatur auctoritatibꝰ. Primo Au-
guſ. xv. de trini. vbi dicit ꝙ verbũ eſt illud qd̃ naſcitur ex
memoria. ſed qd̃ naſcitur ex memoria eſt intelligẽtia. in-
telligentia aũt eſt actꝰ intelligendi. ergo ⁊c̃. Secũdo idẽ
Auguſ. dicit ꝙ verbũ eſt amoris noticia. ſꝫ noticia dicit
actũ intelligendi. ergo ⁊c̃. Tertio ꝑ Anſ. qui dicit ꝙ eſt
dicere cogitãdo intueri. ſed cogitãdo intueri eſt actꝰ in-
telligẽdi. ergo ⁊c̃. Hoc idem ꝓbat̃ rõne. Primo ſic. in
intellectu noſtro nõ ſunt niſi actꝰ intelligẽdi habitus uel
diſpoſitio. ſed verbũ nõ eſt habitus uel diſpoſitio. alioq̃n
maneret in nõ intelligẽte actu. ergo ⁊c̃. 2º ſic. Verbũ eſt
manifeſtatiuũ eſſentialit̃ ſiue ipſa manifeſtatio eſſentia-
lis. ſed nihil eſt apud intellectũ manifeſtatiuũ ꝑ eſſentiã
niſi actꝰ intelligendi. ergo ⁊c̃. Dicũt aũt iſti ꝙ actꝰ intel-
ligendi eſt exꝑſſus magis habet ratiõem verbi q̃ confu-
ſus: et reflexus q̃ rectus. Primũ probant. quia cum

verbū ſit manifeſtiuſ illud habet magꝭ rationē verbi cui
magis ɔuenit manifeſtare: ſed actus exp̄ſſuſ eſt h⁹i. ergo
⁊c. Scdm ſic: q: verbū ꝓprie eſt illud quo loq̄mur nobiſ
in mente: ſed act⁹ reflexus eſt h⁹i. g° ⁊c. Iſti tria dicūt. pri
mū eſt ꝙ actus oīs intelligēdi eſt verbū. Scdm ꝙ expreſ-
ſus magis dr̄ verbū ꝙ̄ ɔfuſus. Tertiū ꝙ reflexus magis
ꝙ̄ rectus. Primū nō pōt ſtare: ⁊ hoc ꝓbo duplici rōne: q:
oē verbū eſt ab aliquo dicēte. ſed nō omnis actus intelli
gendi in nobis eſt ab aliquo dicente. ergo ⁊c. Ma. patet
q: verbū eſt aliquid ꝓductū per dicere: ⁊ ideo omne ver-
bū eſt ab aliquo dicente. Mi. ꝓbat̄ dupl'r. p̄mo ſic: quia
aliquod intelligere eſt in nobis a ſolo obiecto: etiā ſ̄m il-
los qui nō ponūt intellcm̄ agentē. ſed illud qḋ ē a ſolo ob
iecto nō eſt a dicente: q: ſolū obiectū nō eſt dicens. ergo
⁊c. Si dicas ꝙ intelligere tali actu intelligendi eſt dicē.
Cōtra q: dicere eſt ꝓducere. ⁊ p ɔñs ſi verbū eſt act⁹ intel
ligēdi: dicere eſt ꝓducere actū intelligēdi. ſed intelligē nō
eſt ꝓducere actū intelligendi vt ꝓbatū eſt. ergo ex hoc ꝙ
homo vel intellect⁹ intelligit tali actu intelligēdi nō pōt
vere dici dicēs. 2° ſic: quia dicere eſt manifeſtare ſibi lo-
quēdo de dicere mentali: ⁊ tunc quero de illo qui manife
ſtat ſibi aliquid per actū dicendi: aut hoc facit p̄intelligēs
aut nō. ſi ſic: ergo ante omnē actū dicendi eſt aliquis act⁹
intelligendi in nobis quo intellect⁹ eſt p̄intelligēs anteꝙ̄
dicat ſibi aliquid. ſed illud qḋ p̄cedit omnē actuꝫ dicendi
nō eſt verbū: quia omne verbū eſt ꝓductū p aliquē actuꝫ
dicendi. g° in nobis eſt aliq̄s actus intelligēdi: qui nō eſt
verbū. Si dicas ꝙ ad hoc ꝙ ſit dicēs oportet ꝙ p̄intelli-
gat: ⁊ ꝙ in ꝓducēdo p̄mū actū intelligēdi ſit dicens. Con
tra q: ſiue ponat̄ intellect⁹ agens ſiue nō: motio ad actuꝫ
intelligendi facta a nō p̄intelligēte equalit̄ ſe hꝫ ad obm̄:
ſicut ad intellcm̄: ſi in intellectu eſt aliqua virt⁹ actiua ad
ꝓducendū actū intelligēdi. ⁊ p ɔñs equalit̄ poterit ɔueni
re ip̄m dicere obiecto ſicut intellectui. ſed ipſi obiecto nō
ɔuenit dicē. g° nec intellectui mouēti abſqꝫ hoc ꝙ p̄intel-
ligat. ⁊ ſic pꝫ iſta minor. 2° ad idē p̄ncipal'r ſic: quia noſtrū
verbū hꝫ aliquā ſilitudinē cum verbo diuio. ſed nō oē in-
telligere in diuis eſt verbū: q: intelligē eēntiale ſiue abſo-
lutū in diuis nō eſt verbū. g° nec in nobis. Scdm etiaꝫ
qḋ dicūt nō pōt ſtare: q: ſic verbū eſſet genus vel ſpēs ad
oīa verba. lꝫ aūt vna ſpēs ſit nobilior altera: nō tñ genus
plus ɔuenit vni ꝙ̄ alteri: vt patuit in p̄cedenti queſtione
Item falſum ſupponit: ut pꝫ ex dictis. ſ. ꝙ oīs actus itel
ligendi tam expreſſus ꝙ̄ ɔfuſus ſit verbū. Tertiū dictū
eorū in ſe eſt falſum: ⁊ ɔtradicit ſcdo. p̄mū pꝫ ſic: q: ſ̄ꝫ eos
act⁹ intelligēdi quo quis dicit ſibi eſt reflexus. ſed illḋ oē
quo quis dicit ſibi eſt verbū mentale. ergo oē verbū men
tale eſt actus reflexus. ſꝫ ſ̄m eos oīs actus intelligēdi po
teſt eſſe verbū mentale. ergo oīs actus intelligendi eſt re
flexus: quod eſt falſuꝫ. Preterea in oī ſcīa inuenit̄ dicē
ſibi ⁊ verbū. ſed nō in omi ſcīa eſt actus reflexus. ergo nō
omē dicē ſibi eſt actus reflexus. Ma. pꝫ quia cogitare ſe
cū eſt dicere ſibi ⁊ hoc inuenit̄ in omni ſcīa. Mi. etiā pꝫ:
quia act⁹ reflexus eſt cognoſcē ſe cognoſcē: ſꝫ nō oīs ſcīa
ɔſiderat ſe ɔſiderare aliquid: quia tūc oīs ſcīa ɔſideraret ð
actu ɔſiderandi ſiue intelligēdi: quod falſuꝫ eſt. Secun-
dum etiā. ſ. ꝙ iſtud tertiū contradicit ſecūdo. patet ſic: nā
dicunt in ſecūdo ꝙ actus cognoſcendi expreſſus eſt ver-
bum. in tertio vero dicunt ꝙ actus reflexus eſt verbum
ſed actus reflexus nō eſt expreſſior cogitatio ꝙ̄ rectus. er
go ⁊c. Minorem ꝓbo: quia omnia p̄ma obiecta que pri-
mo occurrūt intellectui expreſſiuſ cognoſcunt̄ ꝙ̄ illa que
cognoſcunt̄ ex eis. ſed reſpectu obiectorū primorū que p̄
mo occurrunt intellectui eſt actus rectus. reſpectu autē
actuū intelligendi qui ex iſtis obiectis cognoſcunt̄ eſt a-
ctus reflexus. ergo ⁊c. Item illa ex quorū cognitione ve
nimus in cognitionē aliorum ſunt expreſſius ⁊ magꝭ no-
ta. ſed obiecta exteriora que intelligunt̄ actu recto ſūt h⁹i
reſpectu actuū intelligendi qui intelligunt̄ actu reflexo.
ergo ⁊c. Item hoc idem ſequitur ex hoc ꝙ ipſi arguendo
dicunt contra alios: quia noticia quanto eſt remotior a
primo mouente. ſ. a p̄mis obiectis: tāto eſt min⁹ exp̄ſſa.
ſed noticia reflexa eſt remotior a p̄mo mouente. ſ. a p̄mo
obō. ergo ⁊c. Et hoc idē eſt ɔ̄ eos. q: ipſi accipiūt ipſā ma.
vniuerſalit̄ verā in arguendo ɔ̄ alios: que tñ vniuerſalit̄
nō eſt vera. ut patebit infra. Quantū aūt ad illud qḋ eſt
p̄ncipale in iſto tertio. ſ. q̇d ſit verbū: lꝫ ꝓbabilit̄ poſſit te
neri ꝙ act⁹ intelligendi exp̄ſſus ſit verbū: ⁊ ꝙ dicē ſit pro
ducere talem actū intelligendi. tñ nō min⁹ ꝓbabilit̄ etiā
pōt teneri ꝙ verbū ſit quedā forma ſpecularis: in q̄ ſicut
in quadā forma ſpeculari cognoſcat̄ veritas de oībus ex-
terioribꝰ: ſiue illud formet̄ in intellcū ſubiectiue: ſiue in
fantaſmate: ut quidā dicūt. ita tñ ꝙ ſiue ſic ſiue ſic ponat̄:
ꝙ ſit ſemp ut forma in qua ſpeculat̄ intellect⁹ ſuū obm̄.
Teneo tñ ut ꝓbabilius ꝙ in intellectu formet̄ quedā for
ma que nō eſt act⁹ intelligendi: lꝫ talis forma ſit in eo. qḋ
ꝓbo. Et hoc ꝓbo tripl'r. Primo ſic. q: reſpectu cōplexorꝫ
oīs act⁹ intelligendi videt̄ eſſe uel dubitare uel aſſentire
uel diſſentire. ſed ɔcept⁹ mentis accipiēdo ɔceptū mētis
pro verbo: nullū eſt iſtorꝫ. ergo ⁊c. Ma. videt̄ ꝓbabilis.
Mi. ꝓbo. q: illud qḋ ſtat cū quolibet iſtorꝫ nō eſt aliqḋ il
lorꝫ. q: vnū illorꝫ nō ſtat cum alio. pure enim dubitās nō
aſſentit neqꝫ diſſentit: nec aſſentiēs diſſentit nec ecōuer
ſo. ſed ſimilis mētis ɔcept⁹ ſtat cū quolibet eorꝫ. nam for
mando ɔceptū iſtū quē iſta ꝓpoſitio ſigt̄. ſ. ꝙ ſtelle ſint pa
res uel ꝙ ſtelle ſint impares: qñqꝫ ɔuenit dubitare: qñqꝫ
aſſentire: qñqꝫ diſſentire. ergo ⁊c. 2° ſic. Circa idē com
plexū ſimilē ɔceptū format ille q̇ diſſentiendo errat: ⁊ ille
q̇ aſſentiēdo ſcit. vbi gratia. ille q̇ credit p̄mā cām nō eſſe
errādo: ⁊ ille q̇ ſcit p̄mā cām eſſe v̄itatē attingēdo format
ſimilē ɔceptū de ɔplexo cui aſſentit̄ uel diſſentit̄. ſ. de ex-
iſtentia p̄me cāe. ſed opinio erronea et noticia ſcientifica
nō ſunt ſimiles act⁹ intelligēdi. ergo ɔcept⁹ nō eſt act⁹ in
telligendi q̇ habet̄ de re ɔcepta. Sed forte dicet̄ ad iſta ꝙ
ille ɔcept⁹ de quo qñqꝫ dubitat̄: qñqꝫ aſſentit̄: qñqꝫ diſ-
ſentit̄ eſt noticia q̇d nois. ſ. q̇d eſt illud qḋ dr̄ per tale ɔple
xum. ſed aſſentire uel diſſentire eſt cognoſcē q: ita eſt uel
q: ita nō eſt. Cōtra. noticia q̇d nois aut eſt idē cum aſſen
tire ⁊ diſſentire: aut nō. Si nō. ergo duo act⁹ intelligēdi
ſunt ſimul. Si ſic. ſequit̄ ꝙ ſimilis ɔceptus nō pōt ſtare cū
cū aſſentire ⁊ diſſentire. q: aſſentire nō pōt ſimul ſtare cum
diſſentire: cuius oppoſitū. ſ. ꝙ ſimilis ɔceptus ſtat cum
vtroqꝫ actu eſt oñſum. 3° ſic. q: ſicut eſt in ſenſu: ita ſuo
mō eſt in intellcū. ſed in ſenſu eſt dare tale idolū quo cog
noſcit̄ res: nec eſt noticia rei. ergo ⁊c. Mi. probo. q: ſ̄m
phm̄ de memoria ⁊ reminiſcētia: qñqꝫ hō p ſenſum vtit̄
imagine exiſtēte in ſenſu ut imagine ⁊ medio ducente in
ɔgnitionē alteri⁹. qñqꝫ ut re cognita. ſicut qñ in ſomnis
apprehēdūt aīalia ipſas imagines ut quaſdā res. hoc aūt
nō eſſet niſi in ſenſu eēt dare quoddā idolū qḋ nō eſt no-
ticia rei: ſed imago in qua res cognoſcit̄. g° ⁊c. 4° ſic. q:
verbū noſtrū dr̄ ad ſimilitudinē verbi diuini. ſed in diui
nis v̄bū patris dicētis nō ſe habet ad patrē ut noticia pa
tris qua cognoſcit: ſed ut illud in quo ut ꝓducto p modū
intellect⁹ ꝓducit. ergo ⁊ verbū noſtrū nō ſe habet ad di-
centē ut noticia qua cognoſcit: ſed ut illud in quo cogno
ſcit. Sic ergo ꝓbabilit̄ pōt teneri ꝙ verbū nō eſt act⁹ in-
telligendi: ſed aliq̇d aliud in quo res cognoſcit̄. Dico g°
ſicut alias dixi ꝙ verbū nō eſt actus intelligendi: ſed ē q̄-
dā forma ſpecularis in qua res cognoſcit̄: ita etiaꝫ ꝙ ipſa
forma aliquo modo eſt nota. ⁊ homo p talē formā i ſeipſo
cauſatā p actū intelligendi ɔfuſuꝫ: ſuppoſito etiam intel
lectu agente ⁊ ſpē in quibus cognoſcit̄ res expreſſius ꝙ̄ i
telligat per ip̄m actū ɔfuſum. Hic tria ponunt̄. p̄muꝫ ꝙ
talis forma ꝓducit̄ p actum intelligēdi ɔfuſuꝫ. Scdm eſt
ꝙ in tali forma ſicut i forma ſpeculari cognoſcit̄ res. Ter
tiū eſt ꝙ in iſta forma exp̄ſſius cognoſcit̄ res ꝙ̄ per p̄mū
actuꝫ intelligendi qui eſt ab obiecto imediate v'l a ſpecie
Cōtra p̄mū arguit̄ tripl'r. p̄mo ſic: Per actionē imanen-
tem nihil ꝓducit̄. ſed intelligē eſt opatio manēs. ergo ⁊c.
ma. ꝓbat̄. q: ſicut ſe habet opatio trāſiēs ad hoc ꝙ p eam
aliq̇d ꝓducat̄: ita opatio manēs ad hoc ꝙ p eā nihil ꝓdu-
catur. ſed in omni opatione tranſeūte aliq̇d ꝓducit̄. g° in
nulla opatiōe manēte aliq̇d ꝓducit̄. Si dicat̄ ꝙ lꝫ p ope
rationē manentē nihil ꝓducit̄ ex: nihil tñ impedit quin
p eam ꝓducat̄ aliq̇d intra. Cōtra. q: qñ dicit phs ꝙ opa-
tio manēs eſt p quā nihil aliud ꝓducit: ridiculū fuiſſet di
cere ꝙ iō dr̄ opatio manēs q: p eā nihil extra ꝓducit̄. hoc

chi eſt planū: q2.ſ.ꝑ talem opatiōnē nihil extra ꝓducitur: phs dixiſſet iſtud verbū qꝺ eſt ita planū niſi vlteriꝰ intellexiſſet ꝙ ꝑ talem opatiōnē nihil vlter ꝓducit᷑. Preterea phs ibidē ⁊ pmo ethicoꝝ dicit: ꝙ tales opatiões ſūt fines ſed hoc nō eſſet ſi aliq̄d aliud ab eis eſſet opatū ꝑ ipſas: q2 illud opatū eſſet finis. g°. ⁊c. 2°. q2 iſtius ꝯceptuſ expreſſi quē tu ponis: aut ſola ſpēs intelligibil᷑ eſt cā aut ſpēs cū actu ꝯfuſo. nō ſola ſpēs intelligibilis: q2 tūc effectꝰ eēt nobilioꝛ ſua cā: nec ſpēs ſil᷑ cum actu intelligēdi ꝯfuſo: q2 tūc eſſent ſil᷑ duo actꝰ intelligēdi: q2 ſil᷑ eſſet talis actꝰ intelligēdi ꝯfuſus cum ſpē tali expreſſa: q2 cauſa ſil᷑ eſt cum ſuo effectu. ſed cum tali ſpē exp̄ſſa ſine ꝯceptu expreſſo eſt actꝰ intelligēdi expreſſus. g°. a pmo ad vltimū cum actu intelligendi exp̄ſſo eſt actꝰ intelligendi ꝯfuſus. ⁊ ſic erunt duo actus intelligēdi ſil᷑. 3°. ſic: ſicut ſe hꝫ ſentire ad ſenſū: ita intelligere ad intellcm̄: ſed ꝑ ſentire nihil ꝓducit᷑ in ſenſu ergo ꝑ intelligere nihil ꝓducit᷑ in intellectu. Si dicas ꝙ lꝫ ꝑ ſentire nihil ꝓducat᷑ in ſenſu ꝓducit᷑ tn̄ in alio: q2 per ſentire ſenſus exterioris ꝓducit᷑ aliq̄d in fantaſmate et ꝑ fantaſiare ꝓducere aliq̄d in intellectu. ꝯ: q2 ſic dcm̄ eſt: ſic ſe hꝫ actio tranſiēs ad ꝓducere: ita actio manēs ad non ꝓducere: ſed per actionē tranſeuntē ſp aliq̄d ꝓducit᷑. g°. ꝑ immanentē nihil oīno ꝓducit᷑: nec in ſe nec in alio. Ad pmū iſtoꝝ dicendū ad maioꝛē: ꝙ aliq̄d ꝓduci ꝑ alteꝝ pōt intelligi dupl᷑r. vno°. ſicut ꝑ actionē que eſt ꝓductio ipſiꝰ: ſicut ꝑ calefactionē ꝓducit᷑ calidū: vel caloꝛ in calefacto. et iſto mō nihil ꝓducit᷑ ꝑ actionē manentē: q2 opatio manēs nō eſt ꝓducere. nam oē ꝓducere eſt opatio tranſiēs vt dictū eſt ſupꝛa. Alio mō pōt intelligi aliquid ꝓduci ꝑ alteꝝ ſicut ꝑ habere pncipiū actiuū quo ꝓducens ꝓducit: ſicut calidū calefacit per hoc ꝙ hꝫ caloꝛē vel ꝑ calere: ita ꝙ calidū ꝑ calefactionē calefacit ⁊ ꝑ calere ꝑ calefactionē ſicut ꝑ illud qꝺ dicit formalit᷑ ꝓductionē eius. Sꝫ ꝑ calere ſicut per illud qꝺ ipoꝛtat agens hr̄e caloꝛē qui eſt pncipiū ꝑ qꝺ agit in aliquo. ⁊ iſto mō oē quod fit: fit per actionē manentē: q2 oē agens agit per aliqꝺ pncipiū ꝑ qꝺ hꝫ eſſe tale formalit᷑: qꝺ ptinet ad opationē manentē ptinentē ad pncipium formale ⁊ vlterius ꝑ idem pncipiū hꝫ ꝓducere qꝺ ptinet ad operationē tranſeuntē. Et ad ꝓbationē cū dicit᷑ ſicut ſe hꝫ operatio tranſiēs ad ꝓducere ⁊c. dicendū ꝙ verū eſt accipiēdo hoc verbū ꝓduci formalit᷑: vt ſit ſenſuſ ꝙ ſicut opatio tranſiens eſt formalit᷑ ipm̄ ꝓducere. ita nulla opatio manēs dicit formal᷑r ꝓducere ipm̄: lꝫ dicat habere pncipiū per qꝺ ꝓducens ꝓducit. ſic etiā dico in ꝓpoſito: ꝙ lꝫ intelligere nō dicat formalit᷑ ꝓducere verbū vl᷑ dicē. tn̄ dicit habere actū quo ꝓducens ꝓducit verbū: vel per quē mens mouet ſe ad verbū ꝓducendū: ſiue verbū ſit actus intelligendi ſiue ſit aliquid aliud: qꝺ quidē ꝓducere eſt dicere. Qꝺ aūt per intelligere ꝯueniat alicui agē: ⁊ ſil᷑r ꝑ velle ſicut ꝑ illud ꝑ qꝺ agens agit ſiue ſicut ꝑ illud qꝺ importat habere pncipiū ꝑ qꝺ agens agit. ꝓbat᷑ ſic: nam dicimus aliquas cās agere ꝑ voluntatē ⁊ intellcm̄. tunc ergo quero: aut intellectꝰ accipit᷑ ibi ꝓ potētia: aut ꝓ hitu: aut ꝓ actu. ſi ꝓ potentia vel hitu. Cōtra: q2 tūc nō intelligens ita ageret ꝑ intellcm̄ ⁊ voluntatē: ſicut intelligēs ⁊ volens q2 in nō intelligente pōt eſſe potētia ⁊ habitus. ⁊ ſic poſſꝫ agere ꝑ intellcm̄ ⁊ voluntatē doꝛmiēs ſicut vigilans qꝺ ē manifeſte falſū. relinquit᷑ ergo ꝙ ꝑ actū intelligendi ⁊ volendi agens ꝑ intellcm̄ ⁊ voluntatē agat. ⁊ ſic per opationē manentē ꝯpetit alicui agere: nō ſicut ꝑ id qꝺ dicit formal᷑r actionē ipſā: ſed ſicut ꝑ pncipiū actiuū: ſiue ꝑ habere pncipiū agendi. Quicq̄d ergo ſit de ꝯcl'one certū eſt ꝙ ratio nulla eſt: quia ꝓcedit ex ignoꝛātia nature operatiōis manentis ⁊ tranſeūtis. ⁊ ex hoc ꝙ illi qui eam faciūt ignoꝛāt quō diuerſimode aliq̄d ꝓduceret᷑ ꝑ opationē tranſeuntē que eſt ipm̄ ꝓducere formalit᷑: ⁊ per operationē manētē q̄ eſt hr̄e pncipiū tale foꝛalit᷑ ꝑ qꝺ agēs agit. Ad ſcꝺꝫ qn̄ dr̄: aut ſola ſpēs ⁊c. dico pmo ꝙ poſito ꝙ ſola ſpēs eēt cā imediata illiuſ ꝯceptꝰ exp̄ſſi cū nullū incōueniēs ſequitur ⁊ qn̄ dr̄ ꝙ imo q2 effectꝰ eēt nobilioꝛ ſua cā. dꝺ ꝙ idē ſequitur de actu intelligēdi ꝯfuſo: q2 nobilioꝛ ē q̄ ſpēs que ponit᷑ eiꝰ cā ab oībꝰ q̄ ponūt ſpēs. dꝺ g°. ꝙ nō eſt incōueniēs effcm̄ eſſe nobilioꝛē ſua cā imediata. ſi agat in ꝟtute alicuius motoꝛis nobilioꝛis ꝯcurrētis cū ea ad effcm̄ ꝓducendū. ⁊ ſic ponit᷑ in ꝓpoſito de intellcū agēte ⁊ ſpecie: ſic etiā ponit᷑ a negantibus ſpēs de intellcū agente ⁊ fantaſmate reſpcū actꝰ intelligendi ꝯfuſi. vn̄ iſta rō nō cōpellit ad ponendū ꝙ intelligē ſit cā verbi ꝓducti: ſed ꝙ aliud magis intelligat ⁊ plus: qꝺ nō pōt: niſi aliq̄ mō pintelligat illud de quo. formalit᷑ verbū ut ſup̄ oñſum eſt. Et cum dr̄ vlterius ꝙ ſequeret᷑ ꝙ duo actꝰ intelligendi eſſent ſil᷑. dico ꝙ illa difficultas equalit᷑ currit ꝯ ponentes verbū eſſe actū intelligendi: ſicut ꝯ nō ponentes. ⁊ ſil᷑r ꝯ nō ponētes ꝟbū produci ꝑ actū intelligēdi ꝯfuſum: ſicut ꝯ ponētes verbū produci ꝑ talē actū. q2 cum oēs ꝯcedant ꝙ ad actū intelligendi exp̄ſſum attingit᷑ mediāte actu confuſo: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝙ actꝰ intelligēdi ꝯfuſus ſit cauſa eiꝰ qualitercūqꝫ hoc ſit ꝑ ꝯn̄s ſic erunt ſil᷑. Ad iſtā ergo difficultatē poſſet faciliter dici ſc̄m illos q̄ ponūt ꝙ nō eſt incōueniens duos actꝰ intelligēdi oꝛdinatos ad inuicē eſſe ſil᷑. Sed poſito ꝙ duo actꝰ intelligēdi nō poſſint eſſe ſil᷑. Dico ꝙ cū hō ad oēm actū intelligēdi mediante fantaſmate attingat: ꝙ ipm̄ intelligere ꝯfuſum dr̄ cauſare uel verbū uel intellectiōem exp̄ſſam inq̄tū obm̄ mediāte tali actu cauſat amoꝛē talis intellectiōis exp̄ſſe. ⁊ amoꝛ talis eſt cā motiōis fantaſmatis. qua q̄dē motione facta q̄ nō fit in inſtāti: mouet᷑ vlterius intellectꝰ ad ꝟbū uel ad exp̄ſſam noticiā. Qn̄ g°. dr̄: ꝙ intelligē ꝯfuſum ſtat cū verbo ſiue cum noticia exp̄ſſa cum ſit eiꝰ cā: dicendū ꝙ nō opoꝛtet de eo qꝺ eſt cā alicuius mediāte aliq̄ alio moto: ſic apparet de ſagittāte. Nūc aūt ita eſt ꝙ noticia cōfuſa eſt cā verbi ſiue noticie exp̄ſſe mediāte motiōe ſucceſſiua facta in fantaſmate. Ad tertium pꝫ ex dictis ꝙ nec in ſenſu nec in intellectu ꝑ opationem manentē aliq̄d ꝓducit᷑: ſicut per ꝓductionē. ſꝫ nihil pꝛohibet ꝙ ꝑ operationē manentē aliq̄d ꝓducat᷑: ſicut per illud qꝺ eſt hr̄e pncipiū per qꝺ agens agit: ſicut. ſ. dictū ē. Qꝺ aūt per actū ſentiēdi nihil ꝓducat᷑: hoc nō eſt q2 actꝰ ſentiendi ſit imanens: ſed q2 ſenſus nō pōt ſe mouere ad aliquē actū. Utrū aūt ſenſus moueat ſeipm̄ ſicut intellectus: nihil ad ꝓpoſitū. q2 ſolū ptinet ad ꝓpoſitū oñdere quō aliq̄d ſit ꝑ opationem imanentē ⁊ quō nō. Cōtra ſecūdū arguit᷑ tripl᷑r. Pꝛimo ſic. q2 illud qꝺ eſt pmo cognitū ⁊ mediū cognoſcēdi alterū: eſt magis notū illo altero. ſed ꝟbū uel aliq̄d exn̄s in mēte ſicut in ſubo nō eſt magis notū obis exterioꝛibꝰ que cognoſcunt᷑ ꝑ ipm̄. g°. ꝟbū nō ſe habet ut forma ſpecularis in q̄ noticia aliud cognoſcat᷑. 2°. ſic. q2 illud cuiꝰ actꝰ cognoſcit᷑ actu recto: ⁊ ipiū ꝯgnoſcit᷑ actu recto. ſed ſc̄m te ꝟbū qꝺ eſt actꝰ mentis ꝯgnoſcit᷑ actu recto. g°. ⁊ mens uel aīa cognoſcit᷑ actu recto: qꝺ eſt ꝯ phm̄. ergo ⁊c. 3°. ſicut ſe habet intellectꝰ ad intelligere: ita volūtas ad velle. ſꝫ in volūtate ad volendū nō ponit᷑ aliq̄d p᷑t᷑ potētiā habitū ⁊ actū. g°. nec in intellcū. ſꝫ ꝟbū nō dicit potētiā uel habitū. g°. dicit actū: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſt talis forma ſpecularis in intellcū: ut tu ponis. Ad pmū iſtoꝝ dicēdū ad ma. ꝙ nō habet ꝟitatē vl᷑r: ſed tm̄ in illis q̄ nata ſunt offerre ſe intellectui magis ſicut obm̄ ꝯgnitū: q̄ ut mediū cognoſcēdi. ⁊ iō licꝫ idolū in fantaſmate poſſit accipi ⁊ ut res cognita ⁊ ut mediū ꝯgnoſcēdi. nō tn̄ opoꝛtet ꝙ ſit magis notū q̄ res cuius eſt idolū. Sil᷑r etiā qn̄ vtimur vocibꝰ ad docēdū alterū: nō opoꝛtet ꝙ voces ſint magis note q̄ res quaꝝ ſunt ſig̃tiue. Ad illud aūt qꝺ inducit᷑ ad ꝯfirmādū rōnem: ꝙ hō vidēs imaginē alicuiꝰ exn̄tis retro in ſpeculo: magis nouit imaginē exn̄tem in ſpeculo q̄ illud cuiꝰ eſt. dico ꝙ hoc accidit inq̄tum. ſ. illa imago nata eſt ſe offerre magis ut obm̄ cognitū q̄ ut mediū cognoſcēdi. ſicut accidit etiā de imagine herculis ⁊ illo cuiꝰ eſt. ſꝫ ſi ita eſſet ꝙ illa ſpēs magis nata eēt ſe offerre ut mediū cognoſcēdi q̄ ut obm̄ cognitū: nō ita eſſet. ſicut de idolo fantaſmatis pꝫ. Ad ſecūdū dicēdū ꝙ nō ſequit᷑: ꝙ ſi actꝰ alicuiꝰ cognoſcit᷑ actu recto ꝙ eiꝰ ſubiectū cognoſcat᷑ actu recto: loquēdo de cognitiōe qua ꝯgnoſcitur actꝰ q̄tum ad illud qꝺ eſt. nō aūt de cognitiōe q̄ cognoſcitur q̄tū ad rōnem accidētalitatis ſue: q̄ cognitio nō pōt haberi niſi cognito aliquo mō ſuo ſubiecto. ſed illud qꝺ eſt accn̄talitatis pōt cognoſci nō cognito vtrū habeat aliqꝺ ſubm̄. ſicut pꝫ de quātitate de qua multi dubitauerunt vtrū habeat ſubm̄ cui ineſſet: ſicut patet. 7. metaph̄. vnde formāt etiā ſibi ꝯceptū aliquē. ⁊ lꝫ aduertāt ſe in tali

ꝯceptu intelligere rem aliquā nō tñ ſtatim ꝓ tunc aduer-
tunt de ſubō talis ꝯceptus. ſed poſtea qñ ꝑncipalit̄ conſi
derant de tali ꝯceptu ⁊ aduertūt ꝙ eſt quedā res de nouo
adueniēs alicui ſtatim ꝯſiderāt ꝙ hꝫ aliqđ ſubm in nobis

Unde ſciendū ꝙ duplex pōt eſſe cognitio talis ꝯceptꝰ
vna qua p̄ ipm ⁊ in ipſo aliq̄d cognoſcit ꝑncipalit̄: ⁊ tal' co
gnitio eſt cognitio actus recti. alia eſt cognitio qua tal' cō
ceptꝰ ꝯſiderat̄ ſm id qđ eſt in ſe ꝑncipalr̄: ⁊ talis cognitio
eſt cognitio reflexa: ſicut aliquis ꝯſiderat de ipſis cōcepti
bus qualis nature ſunt. Ad tertiū dicendū ꝙ a multis
⁊ maior ⁊ minor iſtiꝰ rōnis negat̄ maior quidē q: cum in-
tellectꝰ moueat̄ imediate a fantaſmate qđ nō ē eiꝰ ſuffici-
ens motiuū requirit̄ aliud. voluntas vō mouet̄ ab intel
lectu facto in actu ſicut a ſufficiente motiuo. ⁊ ideo plꝰ re
quirit̄ ex p̄te intellectus ad hoc ꝙ recte moueat̄ ad intelli
gendū q̄ ex p̄te volūtatis ad hoc ꝙ recte moueat̄ ad volē
dū. vnde ⁊ magni ponūt ꝙ reſpectu actuū moraliū nō req̄
rit̄ aliquis habitꝰ in voluntate lꝫ in intellectu requiratur
prudētia que ſufficit ad hoc ꝙ intellectꝰ recte moueat̄ ab
obō. ⁊ ad hoc ꝙ recte moueat voluntatē. Mi. etiā negat̄
a multis qui ponūt p̄ter actū volendi quaſdā affectiones
in volūtate: que in volūtate correſ̄dent ſpēbus impſſis et
exp̄ſſis ex p̄te intellectus. Cōtra tertiū ſic arguit̄ ſil'r tri
pl'r. p̄mo ſic: q: ſi talis ꝯceptus cui ſoli ꝯuenit eſſe verbuꝫ
formet̄ ad exp̄ſſius intelligendū: actꝰ ꝯfuſus nō eſſet ver
bū: quia p̄ ipm nō cognoſceret res expreſſe: ſed hoc eſt fal
ſum. ergo ⁊c̄. ꝯſequentia ſupponit̄ falſitas ꝯſequentis ꝓ
bat̄: quia vox ſignificat verbū mentis vel ſalteꝫ ꝙ cogno-
ſcit̄ verbo mentis. ſed vox imponit̄ ad ſignificanduꝫ ea q̄
cognoſcunt̄ actu ꝯfuſo. ergo actus ꝯfuſus eſt verbum.

Secūdo ſic: quia qđ imediatiꝰ recipit̄ a re magis eā re-
preſentat. ſed ſpēs impſſa imediatius recipit̄ a re q̄ ſpēs
expreſſa quā tu ponis. ergo ſpēs quā tu ponis nō expreſ-
ſius rep̄ntat rem: quod eſt ꝯtra te. Tertio quia tu pōis
ꝙ verbū in viſione beata nō format̄ ad expreſſius rep̄ntā
dū ſiue cognoſcendū. ⁊ ſic ꝯtradicis tibi. dicendo ꝙ v̄buꝫ
format̄ ad expreſſius cognoſcendū rem. Ad p̄mū iſto-
rū dicendū ꝙ voces ſignificant nō ſolum ꝙ intelligit̄ cō-
fuſe. ſed etiaꝫ illud quod ſentit̄: ⁊ illud qđ ꝓducit̄ a fabro:
nec verbū eſt qđ vocibus ſignificat̄: ſꝫ res rep̄ſentata per
verbū. vnde ⁊ verbum dicit̄ illud mediāte q̄ voces ꝑponi
mus ad ſignificandū. vnde lꝫ ſignificet̄ illud qđ intelligit̄
intellectu ꝯfuſo: ſicut etiā ſignificat̄ illud qđ ſentitur ſen-
ſu exteriori. nunquā tñ ſolū mediāte actu ꝯfuſo imponū
tur voces ad ſignificandū: ſicut nec mediante actu ſentiē-
di exteriori. vnde nō plus ꝯcludit de actu intelligēdi ꝯfu-
ſo ꝙ ſit verbū q̄ de actu ſentiendi vel calefaciēdi: q: illud
qđ ſentit̄ ⁊ caleſit bene ſignificat̄ voce: ſed nō mediantibꝰ
talibꝰ actibꝰ. imo oꝫ ſemp̄ ad iponendū vocē ad ſignifican
dū hr̄e ꝯceptū expreſſuꝫ ab iponente. Ad ſcđm dicēdū
ꝙ illa maior nō eſt vl'r v̄a. ſed oꝫ ꝙ accipiat̄ ceteriſ paribꝰ
Uñ lꝫ inſtrumentū imediatiꝰ recipiat motionē ꝑncipal'
agentis q̄ ꝑncipalis effectꝰ qui ꝑncipalit̄ intendit̄: nō ta-
men magis imp̄mit ſilitudo agentiſ inſtr̄o q̄ effectui: im
mo minꝰ idem etiā eſt de agente qui ꝓducit formā mult'
diſpōnibꝰ mediātibꝰ. illa eni que imediatiꝰ ꝓducunt mi
nus rep̄ntant agens q̄ illa que vltimo ꝓducunt̄. ita etiā
lꝫ imediatius res vna cum intellectu agente cāet ſpecieꝫ
impreſſaꝫ q̄ expreſſaꝫ: vel etiā q̄ intellectionē confuſam.
non tñ oportet ꝙ expreſſius repreſentet res per illaꝫ ſpe
ciem impreſſam que agit vt inſtrumentū obiecti ⁊ intel-
lectus agentiſ q̄ per ſpēm expreſſam que inter ſpēs eſt vl
timus effectuſ ⁊ ꝑncipaliter intentꝰ. nec hoc eſt incōueni
ens ꝙ intellectus agens plibus motiōibꝰ factis a fantaſ
mate ad habendū cognitionē expreſſaꝫ attingat ad mag'
perfectā cognitionē q̄ ſit illa que per vnā ſimplicē motio
nem habet̄ a ꝑncipio. quicquid aūt ſit de veritate ꝯcl'onis
certum eſt ꝙ ratio illa concludit falſum: quia quicq̄d ſit ō
ſpeciebus: confuſa cognitio imediatius eſt ab obiecto q̄
expreſſa aliquo modo: ſaltem quia nunquā in nobis qui
in cognoſcendo reducunt̄ de potentia ad actum perueni
tur ad cognitionem expreſſam: niſi mediante confuſa.

Ad tertiū dicendū ꝙ qñ dixi ꝙ verbū format̄ ad exp̄ſſi
us cognoſcendū intellexi ſm curſum cōem ⁊ nālem i no
bis appetentē. nō aūt de formatione v̄bi que eſt in viſio-
ne beata ſi q̄d tale eſt qđ pertinet ad ſtatū ſup̄naturalē fu-
ture vite. Cā aūt eſt. q: coopatio ipſiꝰ intellectꝰ in iſtis re
bus in infinitū deficientibꝰ ab eſſentia dīna: pōt in plus
q̄ res ſm ſe. in viſione aūt beata quecūqꝫ coopatio intel
lectus nō pōt in plus nec etiā in tantū ſicut ipſa res ꝑus
⁊ iō quicq̄d ibi formet intellectꝰ: nunq̄ attingit ad formā-
dum ita exp̄ſſam cognitionē ſicut viſio impſſa ab obō. ad
quā quidem viſionē illud verbū nihil facit: ut al's dixi. ſꝫ
ad aliquā aliā cognitionē poſſibilē coexiſtere illi: ſicut eti
am noticia creaturaꝝ in ꝓpria nā ſtat cum p̄dicta viſione

Ad auctes aūt quas iſti inducūt pro ſe quibus ꝓbant
actū intelligendi eſſe verbū: dicendū ꝙ in illis auctibus
eſt p̄dicatio qua p̄dicat̄ effectꝰ de cā. eo mō quo dicimꝰ ꝙ
latio ſolis ſuper terrā eſt dies: q: eſt cā diei. vnde oēs au-
ctoritates que dicūt ꝙ verbū eſt noticia uel intueri ul' ali
quid tale: ſunt p̄dicatiōes cauſales. q: ſ. verbū eſt cauſali
ter talia q: talia cauſat. Ad rōem aūt p̄mā quā adducūt
dicendū ꝙ verbū ſe habet p̄ modū habitꝰ ſiue diſpoſitio-
nis: nō quidē accipiēdo habitū pro eo qđ habet p̄manen-
tiam ꝯtinuā. ſed accipiendo habitū ſeu diſpoſitionē ꝓ eo
qđ nō eſt actus: ſed diſponit potentiā ad actū: licꝫ nō ſtet
niſi ſolū cum actu. Ad ſecūdū dicendū ꝙ verbū eſt ma
niſeſtatiuū eſſentialit̄: accipiēdo maniſeſtatiuū ꝓ eo qđ
eſt ꝑncipiū actiuū maniſeſtationis formalis: que eſt actꝰ
intelligendi: ita ꝙ verbū dr̄ maniſeſtare nō ſicut ipſa ma
niſeſtatio formalis: ſed ſicut cā actiua talis maniſeſtatio-
nis: ⁊ ſic patet q̄d ſit verbū. Qualit̄ aūt ſe habeat intelligē ⁊
ad dicere dicūt illi qui p̄us: ꝙ dicere idē eſt qđ intelligē: ⁊
dicūt ꝙ dicere eſt opatio manens. q: ut dicūt ſicut ſe ha-
bet verbū ad actū intelligendi: ita dicere ad intelligē. ſed
ſicut ſupponūt ſe ꝓbaſſe: verbū eſt actꝰ intelligēdi. ergo
⁊c̄. Sed iſtud nō pōt ſtare. q: aut dicere dicit ꝓducē for
maliter: aut nō. Si ſic. ergo nō eſt opatio manens. q: ſm
eos p̄ opationē manentē nihil ꝓducit̄. qđ eſt ꝯ eos. q: po
nunt dicere eſſe opationē manentē ſicut ⁊ intelligere. Si
nō: ſequit̄ ꝙ verbū nō importat aliquid ꝓductū. q: illud
qđ rn̄det opationi que nō eſt aliquid ꝓducere: nō eſt ali-
quid ꝓductū. ſed verbū correſpondet opatiōi que nō eſt
producere. q: ſm iſtos dicē nō eſt ꝓducē. ergo ⁊c̄. ⁊ ex hoc
vlteriꝰ ſequit̄ ꝙ v̄bū in diuinis nō importat aliq̄d ꝓdu-
ctum. qđ eſt maniſeſte falſum. Sed ad hoc dicūt ꝙ v̄bū
prout eſt p̄s imaginis dicit aliquid ꝓductū: ⁊ dicē eſt pro-
ducere. Cōtra: q: dicē ꝓut p̄tinet ad imaginē: aut eſt ꝓ
p̄ie dicē: aut nō. Si ſic. ergo accipiendo ꝓp̄ie dicē eſt ꝓ
ducere. ſed intelligē nō eſt ꝓducere. ergo ⁊c̄. Si nō. ergo
verbū nō importat ꝓp̄ie aliquod ꝓductū. ⁊ ſic accipiēdo
v̄bū ꝓp̄ie ſicut intelligere ꝓp̄ie: ꝓp̄ie loquēdo nō plus
cōuenit filio ꝙ ſit verbū q̄ cōpetat patri. qđ eſt falſum. q:
ſi dicere ꝓp̄ie acceptū nō eſt ꝓducere: ita verbū ꝓp̄ie ac
ceptum nō dicit aliquid ꝓductū. Itē dicūt: ꝙ dicere eſt
producere prout verbū eſt pars imaginis: quero cuiꝰ ſit
dicere ut ꝓducētis: vtrū ſit obiecti ſoliꝰ: uel ſit ipſiꝰ men
tis per aliq̄d exiſtēs in ea: ſiue ſit ſpecies: ſiue intelligē cō
fuſum. Si dicat̄ ꝙ dicere ſit ſoliꝰ obiecti ut ꝓducentis:
cōtra hoc arguit̄ quadruplicit̄. Primo. q: tunc rei exte-
riori puta lapidi cōueniret dicere: uel ſaltē fantaſmati qđ
imediate mouet intellectū. qđ falſum eſt. Secūdo. q: oē
dicere mentale eſt ſibi dicē. ſed obiectū nō dicit ſibi: ſiue
accipiat̄ obiectū res extra: ſiue fantaſmata. q: ꝓp̄ie non
dicit̄ aliquid alicui ut ſibi niſi intelligenti. ergo ⁊c̄. Ter-
tio ſic. q: ſic ſe habet intelligē in nobis reſpcū ſui obiecti:
ſicut ſuo mō in deo. ſꝫ intelligere qđ ſm noſtrū modū in
telligendi in deo ſequitur imediate obiectū nō importat
dicere cum ſit abſolutū nec etiā dici. ergo nec intelligere
in nobis ul' motio imediate cauſata ab obiecto importat
dicere. ⁊ per ꝯn̄s dicere nō eſt ipſiꝰ obiecti ut ꝓducentis.

Quarto ſic. q: ſi dicere p̄tinet ad obiectū extrinſecū: ver
bum nō eſſet proles memorie. hoc eſt falſum. ergo ⁊c̄. fal-
ſitas ꝯn̄tis apparet. ꝓbatio ꝯn̄tie. q: nihil pertinet ad me
moriā proprie loquēdo niſi vis receptiua mētis uel illud
qđ eſt in ea ſubiectiue: ſiue hoc ſit ſpēs: ſiue non. ſed obie-
ctum extrinſecū nihil eſt hoꝝ. ergo ⁊c̄. Si dicat̄ ꝙ verbū
eſt ipſiꝰ mentis ut ꝓducentis: ita ꝙ mens uel aliq̄d exiſ̄

in ea ſubiectiue eſt ṗncipiū actiuū verbi ꝓducti ⁊ ipſiꝰ ꝓductionis. Cōtra quia ſm te omnis opatio que nō trāſit in aliud eſt operatio manens. ſed ſi mens per ſeipſam: vł per aliquid exiſtens in ea ſubiectiue eſt ṗncipiū actiuum verbi ꝓductiuū: dicere eſt opatio nō tranſiēs in aliud ſaltem ſubiecto ergo ſm h̄ ſaltē dicere eſt operatio manens ſed tale dicere vt dcm̄ eſt: eſt ꝓducere: per omne autez ꝓducere aliquid ꝓducit᷑: quod eſt ꝯtra te. Dico ergo ad ꝓpoſitū ſiue verbū ſit actus intelligendi ſiue ſit forma ſpecularis de qua dcm̄ eſt dicere formalit᷑ nō eſt intelligere. ⁊ ſiquidē verbum ſit forma ſpecularis vt dcm̄ eſt. tūc differūt dicere ⁊ intelligere ſicut ꝓducere talem formā: ⁊ intelligere ꝑ eam: quia dicere eſt ꝓducere verbum. Si aūt eēt actus intelligendi: tunc dicere ⁊ intelligere differrēt ſicut ꝓducere actū intelligendi ⁊ intelligere differūt. iſta autez differūt: quia vnū dicit ꝓducere actū intelligēdi. aliō vo dicit eſſe tale per talem actum formalit᷑. ⁊ differūt quodā modo ſicut calere quod eſt eſſe tale per calorem formalit᷑ ⁊ calefacere quod eſt ꝓducere calorem. vnde ⁊ dicē eſt operatio tranſiens formaliter loquendo: lʒ ſit manens per accidens. Unde notandū: ꝙ operatio manens dicitur ꝓprie ⁊ per ſe reſpectu alicuius ad quod ſe habet per ſe: ⁊ in eo ꝙ tale ſicut ad illud in quo eſt ſicut intelligere ſe habet ad intelligens: ⁊ calere ad calens: ⁊ lucere ad lucens. actio vero trāſiens dicitur tranſiens per ſe loquendo reſpectu alicuius ad quod ſe habet per ſe vt a quo eſt. ⁊ ſic oē ꝓducere eſt actio tranſiens per ſe loquēdo: quia ꝓducere reſpicit ꝓducens vt a quo ſit. ⁊ ſilr̄ dicere dicens: lʒ per accn̄s poſſit reſpicere illud idem vt in quo ſit nō inquantū agēs ſed inquantū eſt recipiens: ⁊ hoc ſm ponētes ꝙ idem poteſt mouere ſeipſum. ⁊ ſic dato ꝙ actus intelligendi eſſet verbū adhuc dicere non eſſet intelligere. vnde illa que dicit ꝙ ſicut ſe habet verbū ad actum intelligendi: ita dicere ad intelligere eſt falſa: ſicut falſum eſt dicere ꝙ ſicut ſe habet calefacere ad calere: ſic calor ad calorem. nam reſpectu eiuſdē caloris numero aliud importat calefacere quod ē ipm̄ calorem ꝓducere: ⁊ aliud importat calere: quia dicit formaliter eſſe calidū per calorem. ⁊ ſic patet quomodo ſe habent intelligere ⁊ dicere in nobis. Quantū ad hoc qđ queſitū fuit. ſ. quomodo intelligere ⁊ dicere ſe habent in deo. ſatis patet ex dictis. nam ſe habēt ſicut actus notiōalis ⁊ eſſentialis. nam intelligere dicit actum eſſentialem ſ. eſſe in actu intelligendi. dicere vero dicit actum notionalem. ſ. ꝓducere per modū intellectus. vnde ſunt idem re ſicut ꝓprietas ⁊ eſſentia. nec tamē ſunt idem ꝯuertibiliter modo quo dcm̄ eſt prius. Ad rationē in oppoſitū dicendū: ꝙ ſicut calentis ⁊ calefacientis poſſunt eſſe duo actus in eo ꝙ calens. ſ. calere ⁊ calefacere in eo ꝙ calefaciens: ita etiā intelligentis in eo ꝙ tale poſſunt eſſe duo actus. ſ. intelligē: quod ſe hʒ ſicut calere: ⁊ dicere ſiue ꝑ modū intellectus ꝓducere: qđ ſe habet ſicut calefacere. Sciendū tn̄ ꝙ dicē nō eſt ſic actus intelligētis ꝙ nec̄io ſequatur omne intelligēꝫ: ſicut intelligē nec̄io ſequit᷑ oē intelligens: quia cum intelligē ſit eē tale ꝑ actū intelligēdi: ⁊ intelligens ſit ille qui eſt talis formalit᷑ ꝑ talem actū. dicere vo cū importet actū ꝓducēdi ꝑ modū intellectꝰ nō oʒ ꝙ ꝯueniat oī intelligenti: q: nō oʒ ꝙ omne qđ hʒ ṗncipium actiuū ſemꝑ agat. Si aūt tu dicas ꝙ ſaltem ſequit᷑ ꝙ poſſit agere. ⁊ ꝑ ꝯn̄s cum filius ⁊. ſ. ſ. intelligant poterūt dicere: ad quod ſequit᷑ ꝙ etiā actu dicāt: q: in diuis quicquid poteſt ibi eſſe quantū ad intrinſeca eſt ibi actu: ⁊ ſic filius ⁊. ſ. ſ. dicerēt. Dico ꝙ nō ſequit᷑ quia ad hoc ꝙ cōueniat alicui ꝓducere: nō ſolum requiritur ꝙ habeat ṗncipium actiuū. ſed etiā requirit᷑ ex ꝑte ꝓducibilis ⁊ aptitudo ad ꝓduci a tali habente tale ṗncipiū. modo dico ꝙ in diuinis nō pōt eſſe aptitudo ad ꝓduci ꝑ modū intellectus niſi in vna ꝑſona. ſ. in filio. ⁊ huius rōnē alias ſatis dixi. Et ſic ad queſtionē patet ⁊ ad argumentū.

Poſtea querebantur quedā pertinentia ad creaturā. Et ṗmo querebat᷑ vnū pertinens ad creaturam in generali. deinde querebant᷑ quedaz ꝑtinentia ad creaturā corporalez. tertio querebātur quedā pertinentia ad naturam compoſitā ex corꝑali ⁊ ſpūali. ſ. ad hoiez. Illud vnū ꝑtinēs ad creaturā i gn̄ali eſt vtrum cā ſuſcipiēdi magis ⁊ minꝰ in accidēte cui hoc cōuenit ſit diuerſitas ſubiectoꝝ ſm ſpēm: uel ſeparabilitas a ſubiecto. Et arguit᷑ ꝙ ſic. q: omnis variatio accidētis ſumitur ex habitudine ad ſubiectū. ſed nō videt᷑ ꝙ variatio in accidēte in habitudine ad ſubiectū poſſit ſumi niſi altero iſtoꝝ duoꝝ modoꝝ. ergo ⁊c. Maior patet. q: cū accidentis eſſe ſit in eſſe: variatio eiꝰ accipienda eſt penes illud cui ineſt. Minor etiā ut videt᷑ eſt plana. q: nō videt᷑ accipi variatio in accidēte in habitudine ad ſubiectū: niſi uel q: reſpicit diuerſa ſubiecta: uel q: pōt ineſſe ⁊ non ineſſe eidē ſubiecto. Cōtra. ſi ſepabilitas a ſubiecto eſt cā ſuſcipiendi magis ⁊ minꝰ: tunc oē accn̄s ſeparabile ſuſciperet magis ⁊ minus. ꝯn̄s eſt falſum. ergo ⁊ an̄cedens. falſitas ꝯn̄tis ꝓbatur. q: rectitudo anguli uel linee nō recipit magis et minꝰ. ſed vtraqʒ ut patet in multis eſt accn̄s ſeparabile. ergo ⁊c. Rꝰ. Circa iſtā queſtionē eſt triplex opinio. Prima eſt ꝙ cā ſuſcipiendi magis ⁊ minꝰ eſt predicta diuerſa habitudo accn̄tis ad ſubiectū. Secūda eſt ꝙ cā recipiendi magis ⁊ minus eſt latitudo ſiue diuerſitas gduū ſm eē ⁊ nō ſm eēntiā. Tertia ē ꝙ cā huiꝰ ē latitudo ſm eſſentiā mō quo infra exponet᷑. Prima opinio ꝓbat᷑ dupl̄r. Primo ꝑ rōnem factā in oppoſitū ad aliā partē. 2º ſic. ⁊ redit in idem. q: accn̄tis eſſe eſt ineſſe: ut dictū eſt Ex hoc arguit᷑ ſic. Varietas in accn̄te non pōt accipi niſi ſm varietatē in inherentia. ſed varietas in inherētia non pōt accipi ut videt᷑ niſi uel q: pōt ineſſe ⁊ nō ineſſe: uel q: eſt in ſubiectis diuerſis ſm ſpeciē. Sed iſtud nō videt᷑ mihi verū. Primo. q: qđ ꝯuenit accn̄ti in habitudine ad idē ſubiectū numero: nō requirit diuerſitatē ſubiectoꝝ ſm ſpēm. ſed magis ⁊ minus cōuenit eidē accidēti numero in habitudine ad idē ſubiectū numero. ergo ⁊c. Maior patet. q: quod ꝯuenit eidē numero nō requirit diuerſitatem ſm ſpēm. Minor etiā patet ad ſenſum. q: qn̄qʒ vnū ⁊ idem ſubiectū numero eſt qn̄qʒ magis qn̄qʒ minꝰ calidum ⁊ frigidū. et ſic de alijs. Si dicat᷑ ad hoc ꝙ qn̄qʒ diuerſitas ſubiectoꝝ facit hoc: qn̄qʒ ſepabilitas. Contra. q: ut dictū eſt in arguēdo: rectitudo eſt accn̄s ſeparabile a linea uel angulo: ⁊ tn̄ linea uł angulus nō ſuſcipiūt magis ⁊ minus ſm rectitudinē. Si dicat᷑ ꝙ vtrūqʒ reqrit᷑. Contra. q: qđ cōuenit alicui accn̄ti inſepabili et ꝑ cōparationē ad vnū ⁊ idem ſubiectū numero: nō reqrit ſeparabilitatē uel multitudinē ſubiectoꝝ: ita ꝙ nō requirit ambo ſimul nec alterū. ſed aliquod accn̄s eſt recipiens magis ⁊ minꝰ in habitudine ad idē ſubiectū numero a quo eſt inſepabile: ſicut eſt calor ignis ⁊ humiditas aque. ergo ⁊c. Unde ſciendū: ꝙ licʒ diuerſitas ſubiectoꝝ poſſit qn̄qʒ facere ad ſuſceptionē magis ⁊ minus ſm ꝙ ſubiecta ſunt magis ⁊ minꝰ diſpoſita ad recipiendū formā perfectius uel minꝰ perfecte. tn̄ ratio formalis per quā inuenit᷑ in forma magis ⁊ minꝰ nō eſt diuerſitas ſubiectoꝝ: cum ſm ꝙ dictuʒ eſt in eodē ſubiecto inuenit᷑ forma ſuſcipere magis ⁊ minus. ita ꝙ ṗter diuerſitatē ſubiectoꝝ oportet ponē quandam latitudinē in forma. Secūdo ſic. q: illud per qđ aliquid eſt formalit᷑ tale includit᷑ in ſua rōne formali qua dicitur tale. ſed recipe magis ⁊ minus nō includit in ſua ratione formali pluralitatē ſubiectoꝝ uel ſeparabilitatē uel ambo ſimul. ergo ⁊c. Ad primū iſtoꝝ ergo ꝙ ipſi dicūt dicendū: ꝙ illa ratio ꝓcedit ab inſufficienti diuiſione. q: variatio accn̄tis in habitudine ad ſubiectū nō ſolū attenditur ſm multitudinē ſubiectoꝝ uel ſepabilitatē a ſubiecto: ſed etiā penes hoc qđ eſt ſubiectū reduci magis ⁊ minus ꝑfecte in actū ſm formā que recipit magis ⁊ minus.

Per hoc pʒ ſolutio ad ſecundū. q: variatio in ipſa inherentia nō ſolū attendit᷑ penes inherē uel nō inherere. ſed etiā penes reduci in ꝑfectiorē actū inherentē. Secūda opinio eſt que ponit ꝙ recipe magis ⁊ minꝰ cōuenit forme ſm gradus in eſſe: ⁊ nō ſm gradus in eſſentia. qđ probatur. q: oportet ꝙ magis ⁊ minꝰ cōueniant talibus formis: uel ſm gradus diuerſos in eſſe: uel ſm gradus diuerſos in eſſentia. ſed iſta diuerſitas nō pōt eis cōpetere ſm gradus in eſſentia. gº oportet ꝙ eis cōueniat ſm gradus in eſſe. Maior pʒ. q: cū oporteat ponē in forma ſuſcipiente magis ⁊ minꝰ aliquā latitudinē: oportet ꝙ iſta latitudo attendat᷑: uel ſm gradus in eſſe: uel ſm gradus in

eſſentia. Mi. ꝓbat̄ quadrupl'r. Primo ſic. qꝛ ſi ponatur
latitudo ſm gradus in eſſentia: hoc eſt uel qꝛ vnus g̃dus
ꝯtinet̄ in alio em inent: ſicut vegetatiuũ in ſenſitiuo: aut
qꝛ vnus g̃dus addit̄ ad alterũ preexiſtentẽ. Nõ pmo mõ
qꝛ tũc magis ꝛ min⁹ differrẽt ſpecie. Nec 2ᵒ mõ. qꝛ tunc
diuerſe forme eiuſdẽ ſpeciei eẽnt in eodẽſubiecto. qꝛ iſti
gradus quoꝝ vnus addit̄ alteri ſunt gradus eiuſdẽ rõis.
2ᵒ ſic. qꝛ ſm auctorẽ ſex pncipioꝝ: forma eſt ſimplex ꝛ in
uariabili ꝛ indiuiſibili eſſentia ꝯſiſtens. ſed illud qd̄ eſt ta
le nõ habet diuerſos g̃dus. ergo in eſſentia forme nõ ſũt
diuerſi gradus. 3ᵒ ſic. qꝛ phus dicit. 8. metaph. q forme
ſunt ſicut numeri. qꝛ quocũqꝫ ſubtracto uel addito varia
tur ſpẽs. ſed in additiõe uel ſubtractione graduũ ſm ma-
gis ꝛ min⁹ nõ variat̄ ſpẽs forme. ergo tales g̃dus nõ ſũt
accipiendi in eſſentia forme. 4ᵒ ſic. qꝛ illud ſm qd̄ aliq̄d
habet certitudinẽ: oportet eſſe vnũ ꝛ indiuiſibile. ſed ſm
Auic. vnũquodqꝫ habet certitudinẽ per ſuã formã. ergo
ꝛc. Sed iſta opinio nõ videt̄ mihi eſſe vera. qñ enim di-
cunt q g̃dus accipiẽdi ſunt in eſſe ꝛ nõ eſſentia: aut intel
ligunt q in ipſo actu eſſendi ſunt diuerſi gradus: ꝛ nõ in
ipſa eſſentia. aut intelligũt q nec in ipſo actu eſſendi nec
in ipſa eſſentia ſunt diuerſi g̃dus: cum vtrũqꝫ ſit indiui-
ſibile. ſed g̃dus ipſi⁹ ſunt in habitudine ipſi⁹ eſſe ad ſubie
ctum recipiẽs formã ſm maiorẽ uel minorẽ inclinationẽ
ad ſubm. Primũ nõ põt eſſe. ꝛ hoc ꝓbo tripl'r. qꝛ quãto
aliq̄d eſt actualius: tãto eſt indiuiſibili⁹. ſed ſi eſſe ꝛ eſſen-
tia differũt realit̄: eſſe eſt actualius q̃ eſſentia. ergo indi-
uiſibilius: ꝛ minus pñt eſſe in eſſe g̃dus q̃ in eſſentia for
me. 2ᵒ ſic. ſm iſtos in eodẽ nõ eſt niſi vnus act⁹ eſſendi
ſ. act⁹ eſſendi ſubſtãtie p quẽ ſuba eſt. ſicut illud in quo ẽ
eſſe oĩa alia ſunt ut dicũt qꝛ ſunt in ſuba actu ente. ſ. i ſub
ſtantia hñte eſſe. Ex quo accipit̄ iſta maior. ſ. q in omni
ente nõ eſt niſi vnus act⁹ eſſendi ſube. ſed in eſſe ſube uel
ſubſtãtiali non ſunt gradus ſm eos. ergo ꝛc. 3ᵒ ſic. qꝛ in
eo ponẽdi ſunt gradus qd̄ dr̄ magis ꝛ minus. ſed ſm eos
ꝛ ſm veritatẽ ꝯcedit̄: vna virtus eſt maior altera: ut patet
ad ſenſum. gᵒ in eſſentia ꝟtutis ul' quãtitatis ſunt g̃dus
diuerſi: cuius ꝯriũ ipſi dicũt. Secũdus etiã modus nõ
põt etiã ſtare. ſ. q ſit gradus in habitudine ipſi⁹ actus eſ-
ſendi ad ſubm exñtibus eſſentia et eſſe indiuiſibilib⁹: ita
q ꝓpter hoc dicant̄ gradus eſſe in eſſe ꝛ nõ in eſſentia. et
hoc ꝓbat̄ ſic. qꝛ ſm eos nõ eſt diuerſitas graduũ in eſſen
tia ſubi. ex quo arguit̄ ſic. indiuiſibile additũ indiuiſibili:
nõ põt ſm magis ꝛ min⁹ intimari. ſed tam eſſentia ſubie
cti q̃ eſſentia talis forme ꝛ etiã eſſe oĩa ponunt̄ indiuiſibi
lia. gᵒ impoſſibile eſt g̃dus eſſe in habitudine vni⁹ ad alte
rum. 2ᵒ ſic. qꝛ nõ põt eſſe latitudo in relatiuo niſi ſit lati
tudo in abſoluto. ſicut patet de ſiĩitudine in qua non põt
inueniri magis ꝛ min⁹ ſiĩe: niſi inueniat̄ latitudo in qua-
litate: aut eſt ei⁹ fundamentũ. ſed p̃dicta habitudo ipſius
eſſe uel eſſentie eſt rel'o realis uel rõis. gᵒ ꝛc. 3ᵒ ſic. qꝛ nõ
minus põt forma ſm ſuam eſſentiã intimari magis ꝛ mi
nus ipſi ſubo q̃ eſſe: cum vtrũqꝫ ſit indiuiſibile. ſꝫ ſm te
propt̄ magis ꝛ min⁹ intimari ſubo ſunt diuerſi gradus ĩ
eſſe. gᵒ ꝛ in eſſentia. Ad primũ ergo qd̄ ipſi dicũt dicẽdũ
Primo q illud argumẽtũ eſt ꝯ eos ſicut ꝯ alios. qꝛ que-
ram de illis diuerſis gradib⁹ eſſendi: vtrũ vnus ꝯtineat̄
in alio eminent̄. ꝛ ſi ſic: differũt ſpecie: ꝛ tũc magis ꝛ min⁹
differrẽt ſpecie. nec ſic adderet̄ grad⁹ eſſendi in eodẽ ſub-
iecto: aut vn⁹ gradus adderet̄ ad alterũ preexñtem. et ſic
erũt duo g̃dus eiuſdẽ ſpeciei in eodẽ ſubo. qd̄ nõ eſt mi-
nus incõueniens q̃ de duab⁹ formis eiuſdẽ ſpeciei. 2ᵒ
dico rñdendo ad rõnem q vn⁹ gradus ꝯtinet̄ in alio emi
nenter ſicut min⁹ perfectũ in magis pfecto. et tñ dr̄ q ſe-
quit̄ q differrent ſpecie. dico q non ſequit̄ qꝛ diuerſitas
graduũ ſm magis ꝛ min⁹ perfectũ nõ ſolũ inuenit̄ in di-
uerſis ſpecieb⁹. ſ. vbi attendit̄ perfectũ ꝛ impfectũ ſm di
uerſos g̃dus ſpecificos. ſed etiã inuenit̄ in diuerſis gra-
dib⁹ differentib⁹ numero in forma eiuſdẽ ſpeciei. ſicut ẽ
in forma ſuſcipiẽte magis ꝛ min⁹. Utrũ aũt cũ intendit̄
aliq̄ q̃litas ſiat additio g̃dus ad g̃dũ in diuerſitate eẽntie
ita q corrũpat̄ vna eẽntia ꝛ generet̄ altera aut eadẽ nũero
p̃exiſtens ſiat pfectior dicet infra. Ad ſcðm dicendũ: q
intentio auctoꝝ ſex pncipioꝝ eſt q forma indiuiſibilis di
uiſione que eſt in mãm ꝛ in formã. alioq̄n ſi oĩs forma vl'r
eſſet indiuiſibil' oĩno: tunc q̃titas erit indiuiſibil' qd̄ falſũ
eſt. ſil'r intelligit q forma nõ eſt variabilis: qꝛ nõ eſt ſubm
variatiõis vel motus: nõ aũt q̄n ſm eam ꝛ ei⁹ latitudines
ſit mot⁹ ꝛ variatio oĩno. ideo oĩs motus ꝓprie dictus eſt
ſm aliquã formã habentẽ latitudinẽ. Ad tertiũ dicẽdũ:
q phs nõ intelligit de ſubtractiõe ꝛ additiõe ſm gradus
intenſi ꝛ remiſſi. Ad quartũ dicendũ: q ſm formã vnũ
qd̄qꝫ hꝫ certitudinẽ ſpecificã. qꝛ. ſ. p eam certũ eſt quid eſt
abſolute. ꝛ ideo oꝫ q forma ſit indiuiſibilis ſm g̃dus ſpe-
cificos: nõ aũt ſm gradus intẽſi ꝛ remiſſi: niſi forte ſubal
forma. Et ideo alia opĩo eſt. ſ. q rõ ſuſcipiẽdi magis ꝛ mi-
nus intrinſece ꝛ formal'r eſt latitudo forme: ſꝫ cum h̓ con
currat ſubm ꝛ agens. ꝛ ad hoc faciat diuerſitas agẽtis: ꝛ di
uerſa diſpõ ſuborũ. vnde ſicut ad h̓ q aliquid ſit tale pu-
ta albũ requirit̄ albedo vt qua formalit̄ eſt tale p̃ter ſubm
ꝛ agens: ita ad faciendũ magis tale puta magis albũ req̄ri
tur maior pfectio in albedine p̃ter ſubm ꝛ agens: ita q po
teſt formari rõ ad ꝓpoſitũ: qꝛ ſicut ſe hꝫ albedo ad faciẽdũ
formalit̄ albũ: ita pfectior albedo ad faciendũ magis albũ
ſed ad faciendũ formalit̄ albũ requirit̄ albedo p̃ter ſubm
ꝛ agẽs: vt qua aliquid eſt formalit̄ albũ. gᵒ ꝛ ad faciẽdũ ma-
gis albũ requirit̄ pfectior albedo ſiue maior in pfectione
p̃ter agens ꝛ ſubm: ſed maioritas ꝛ minoritas in pfectiõe
dicit forme latitudinẽ. ergo ꝛc. Diuerſitas tñ agentis po
teſt facere ad min⁹ ꝛ magis reſpectu eiuſdẽ ſubiecti: ſꝫ q
vnũ agens virtuoſius eſt altero: ꝛ etiã diuerſitas ſuborũ
reſpectu eiuſdem agentis põt facere ad magis ꝛ min⁹ ſm
qd̄ vnũ ſubm eſt magis diſpoſitũ vel min⁹. ſed tñ p̃ter
iſtam diſpõnẽ ex pte agentis ꝛ ſubiecti requirit̄ ſemp lati
tudo forme per quã ꝯuenit formalit̄ q aliquid ſm eã; di
cat̄ magis ꝛ minus tale. Notãdũ tñ q ſi querat̄ per q̄d
vnũ ſubm eſt magis diſpoſitũ q̃ aliud: dico q qñqꝫ p h̓
q magis ꝛ min⁹ participat eandẽ formã ſpẽ: ſicut aerẽ ma
gis diſpoſit⁹ ad lumẽ q̃ aqua: qꝛ eſt magis dyaphanus q̃
aqua. Si aũt querat̄ vltra quare eſt magis dyaphanus q̃
aqua: dico q propter diuerſitatẽ ſpecificam forme ſubſtã
tialis in aqua ꝛ in aere quã ſequit̄ talis paſſio in tali g̃du ꝛ
ibi eſt ſtãdũ quantũ eſt ex diuerſitate que eſt ex parte ſub-
iecti. Ad argumentũ in oppoſitũ pꝫ ex dictis.

Poſtea querebant̄ quedã ptinentia ad creaturaꝫ
corporalẽ. Et pmo in generali. ſecundo in ſpali.
In generali querebant̄ duo: quorũ pmũ pertinet
ad quantitatẽ ꝯtinuã: ꝛ eſt vtrũ materia ſit ratio
receptiua quãtitatis ꝯtinue. Scðm ptinet ad quãtitateꝫ
diſcretã: ꝛ eſt vtrũ numer⁹ dicat formã abſolutã.

Ad primum ſic proceditur: ꝛ arguitur q mate
ria nõ ſit imediatũ receptiuũ quãtitatis: quia
diuerſoꝝ actuũ habentiũ diuerſas rõnes for-
males ſũt diuerſa receptiua imediata: ſꝫ quã-
titas ꝛ forma ſubſtantialis ſunt h⁹i. ergo ꝛc. ſed materia ẽ
imediatũ pncipiũ receptiuũ ipſius forme ſubſtantial. nõ
ergo ipſius quãtitatis. Cõtra ſi materia nõ eſſet imedia
tũ receptiuũ quãtitatis ſuppoſita vnitate forme ſubſtan-
tialis in hoĩe: ſequeret̄ q forma. i. aĩa rõnalis in homĩe eſ
ſet imediatũ receptiuũ quantitatis: qd̄ eſt falſuꝫ. ergo ꝛc.
ꝯſequentia pꝫ: quia cum in hoĩe nõ ſint niſi duo pncipia
eſſentialia ſm opĩonẽ ð vnitate forme materia. ſ. ꝛ anima
rõnalis: oportet alterũ iſtoꝝ eſſe imediatũ receptiuũ q̃n-
titatis. ꝛ ideo ſi mã nõ eſt imediatũ receptiuũ quãtitatis
oportet dicẽ q aĩa ſit imediatũ receptiuũ quãtitatis. falſi
tas ꝯñtis patet etiã. illud qd̄ eſt imediatũ ſuſceptiuũ q̃n-
titatis: oportet q ſit quãtũ per accñs. ſed aĩa rõnalis nec
per ſe nec p accñs eſt quanta. ergo ꝛc. Rᵒ. Ad euidẽtiã
iſti⁹ queſtionis cũ tota iſta queſtio ortũ habeat ab homi-
ne: ſi ponatur in ipſo ſola anima rationalis eſſe forma:
ideo pmo ponende ſunt diuerſe opĩones de vnitate ꝛ di-
uerſitate forme in homine. ꝛ ſecũdo ſm illas oportet inue-
ſtigare illud quod pertinet ad preſentẽ queſtionẽ. Sci-
endũ ergo q de pmo ſunt due opiniones in genere: qua-
rũ vna ponit pluralitatẽ formarũ in homine: ꝛ alia vnita-
tem ponens pluralitatẽ formarũ in homine ſubdiuiditur
nam illi qui ponũt p̃ter animã rationalem aliam formaꝫ
dupliciter poſſunt h̓ intelligere. vno modo q illa forma

que eſt cum anima rõnali ſit forma corporeitatiſ nõ includens ſenſitiuũ vel vegetatiuũ: ſicut nec animã rõnalem: ⁊ alia forma ſit anima rõnalis includens per eſſentiã vegetatiuũ ⁊ ſenſitiuũ. Alio modo ꝙ alia forma que eſt cũ anima rationali ſit anima ſenſitiua cõtinens actualiter et eſſentialiter vegetatiuũ ⁊ corporeũ: ⁊ alia ſit ipſa anima rationalis. ⁊ iſte due opiones cõueniũt in hoc: ꝙ illa alia forma ab anima rõnali: ſiue ſit anima ſenſitiua continẽs alias inferiores: ſiue ſit corporeitatiſ tm̃: eſt imediatũ receptiuuꝫ quãtitatis. ⁊ ideo ẽ aliquid extenſuꝫ per accñs. Cõtra iſtas duas opiones ſunt quedã. ſ. incõuenientia cõia vtriqꝫ ſaltẽ ſm aliqua. pmũ eſt: q: ꝯtra vtranqꝫ iſtarũ opinionũ eſt: quicq̃d eſt ꝯtra pluralitatẽ formarũ. Scõm eſt q: ſm quoſdã adhuc ſtat ꝙ aia rõnalis ſit extenſa ꝑ accñs q: ſm eos ꝙ recipit per ſe in extenſo eſt extenſuꝫ ſaltem per accidens. ſed ſm vtranqꝫ iſtaꝝ opionũ anima recipit per ſe in extenſo. ergo ⁊c. Tertiũ eſt q: ſm quoſdã illud quod eſt compoſitũ ex ꝑte que nõ eſt extenſa: nec ꝑ ſe nec per accidens: nõ debet dici extenſuꝫ. ſed ſm vtranqꝫ iſtarũ opionũ adhuc ſtat ꝙ homo ſit compoſitꝰ ex aliqua ꝑte que nõ eſt extenſa nec ꝑ ſe nec ꝑ accidens. ſ. anima rõnali ergo ſm hoc homo nõ erit extenſus: quod eſt falſum.

Quartũ eſt q: poſito ꝙ adhuc eſſent vera que dicunt q̃dã ſequeret ꝙ homo nõ eſſet corpus in pmo modo dicẽdi ꝑ ſe: quia ſm eos illud eſt corpuſ in pmo mõ dicendi ꝑ ſe cuius forma per quã eſt tale eſt rõ receptiua quãtitatiſ ſiue extenſiõis: ſed ſm vtrãqꝫ opionẽ forma ꝑ quã homo eſt homo: nõ eſt receptiua quãtitatis. ergo homo ſm qõ homo nõ eſt corpus: ſaltem in pmo modo dicendi per ſe. Cõtra pmã opionem duo ſunt ꝓpria incõueniẽtia. primũ eſt q: ſi ponat aliqua forma in hoie pter animã rationalẽ: ſequit ꝙ ille forme in hoie ſunt alie ab anima rõnali que nate ſunt educi de potẽtia materie in alijs ab homie ſed vegetatiuũ ⁊ ſenſitiuũ in alijs ab homine nata ſũt educi de potẽtia materie. gͦ in hoie vegetatiuũ ⁊ ſenſitiuũ debent eſſe alia forma ab anima rõnali qõ eſt ꝯtra pmã opinionẽ. Scõm eſt: q: illud qõ eſt ſubm quãtitatis ꝑ accñs videt eſſe quantũ ꝑ accñs ⁊ eſſe vt videt receptiuũ quantitatis. ſed aia ſenſitiua in hoie eſt hꝰi ⁊ ſic anima vegetatiua. gͦ ⁊c. maior videt ꝓbabilis. mi. ꝓbat: quia potentie organice ⁊ etiã actus earũ vt videt multis ſunt quãti ꝑ accidens. ſed iſti inſunt toti rõne aie. ⁊ per ꝯñſ recipiuntur in aia. ergo ⁊c. Cõtra aũt ſcdam opionẽ que ponit aliaꝫ formã ab aia rõnali eſſe animã ſenſitiuã ꝯtinentẽ gradus inferiorũ. ſunt tria incõuenientia. pmũ eſt q: hꝫ videtur eſſe contra apparentiã: quia illud minus videt differre ab aia rõnali qõ nõ põt eſſe ſine ipſa q̃ illud qõ põt eſſe ſine ipſa illa enĩ magis vident eſſe diuerſa in hoie que poſſunt ſeparari ad inuicẽ: q̃ illa que nõ poſſunt ab inuicem ſepari. ſed ſm apparentiã vident magis poſſe ſepari forma corporeitatis ⁊ ſenſitiuũ q̃ aia rõnalis ⁊ ſenſitiuũ. ergo cõtra apparẽtia eſt ponere ſenſitiuũ vegetatiuũ ⁊ corporeũ eſſe idẽ per eſſentiã: ⁊ ꝙ differãt re ab aia rationali. Ma. eſt ꝓbabilis. Mi. etiã quantũ ad vtranqꝫ ꝑtem ſui pꝫ ad ſenſum. ſ. ꝙ in hoie inuenit corporeũ remanere ſine ſenſitio Et ſi dicas ꝙ nõ eſt eadẽ corporeitas. Cõtra pmo: quia hꝫ eſt falſum: ſm ponẽtes plures formas. Scdo quia ſaltẽ aliqua corporeita remanet in hoie mortuo ſine ſenſitio. ſed nõ remanet in hoie ſenſitiuũ ſine anima rationali: vt ſtatim patebit. Et hoc ſic pmo quia ſi ſenſitiuũ remaneret in hoie ſepata aia rõnali: remanere poſſet homo aia rõnali ſepata quantũ ad animalitatẽ: hoc eſt ꝯtra apparentia. ergo ⁊c. Secundo quia ſi ſenſitiuũ in homine poſſet ſeparari ab anima rõnali in illis hominibuſ qui quandoqꝫ amittunt vſum ſenſus ⁊ ratiõis. ꝓbabile videret ꝙ poſſent reduci ſanitate recuperata ad ſenſitiuũ ſine anima rationali: ſed hoc nõ apparet. ergo ⁊c. Secundũ incõueniens eſt: quia hoc eſt expreſſe cõtra phm in pmo de anima. niſi lꝫ inquirat vtrũ iſta: vegetatiuũ ⁊ ſenſitiuũ ⁊ intellectiuũ ſint diuerſe partes anime. vlterius tamen inquiſitio ſua vadit ſeu tendit ad hoc vtrum ſint diuerſe anime: et finaliter concludit ꝙ non: quia non inuenitur ꝙ idem contineret ⁊ faciat eas vnum: ſicut ipſe deducit ibi. Tertiũ incõueniens. quia hoc eſt cõtra Augm̃. de ecclеſiaſticis dogmatibꝰ: ut dicit: Neqꝫ enim duas animas dicimꝰ in eodẽ homine eſſe ſicut Jacobus et alij ſyrorum ſcribunt vnã animalẽ qua animet corpus ⁊ mixta ſit ſanguini ⁊ aliã rõnalem que viuificat: ſed dicimꝰ vnã eſſe aiam que ⁊ corpus viuificat ſua ſocietate ⁊ ſemetipſã ſua rõne diſponat. Nec valet qõ dicũt aliqui ꝙ. ſ. illa auctoritas eſt cõtra illos ſyros q̃tum ad hoc ꝙ dicebat animã deſcendere a ſtellis cõparibꝰ ⁊ ad eas redire. q: in illa aucte nõ dicit: neqꝫ dicimꝰ aias deſcendere a ſtellis ꝯparibus nec ad eas redire. ſed dicit: neqꝫ dicimꝰ duas aias ⁊c. neqꝫ ꝯcludit ꝙ aie nõ deſcendãt neqꝫ redeant ad illas ſtellas: lꝫ hoc ſit verũ. ſed ꝯcludit ſic: Dicimꝰ vnã animã que corpus ſua ſocietate ⁊c. Vñ patet ꝙ illa expoſitio eſt cõtra auctem illiꝰ libri. vñ ⁊ illi qui iſtã expoſitionẽ dederunt cõpulſi ſunt poſtea dicẽ illũ librũ nõ eſſe auctenticũ Sed ſalua eoꝝ reuerẽtia nõ ita dicere debuiſſent. Alia poſitio eſt que ponit in hoie ſolũ vnã formã. ſ. aiam rationalem. ⁊ ſm iſtos dicit ꝙ de cã receptiua quãtitatis i homine põt eſſe triplex opinio. Prima eſt ꝙ rõ receptiua quãtitatis ſiue extenſionis ſit aia rõnalis que ſm hoc ſit extenſa per accñs. Secunda eſt ꝙ ipſamet aia rõnalis ſit receptiua extenſionis: nõ tñ ſit extenſa ꝑ ſe uel ꝑ accidẽs: ita ꝙ ſufficit ad hoc ꝙ ipſa ſit receptiua extenſionis ꝙ ſit in qualibet ꝑte extenſi. Tertia opinio eſt: ꝙ aia rõnalis nõ ſit receptiua extenſionis in hoie: ſed ſolũ mã. Cõtra primã opinionem ſunt tria incõuenientia. Primũ eſt ꝙ actꝰ intelligẽdi eſſet in extenſo ſicut in ſubiecto: qõ videt incõueniens. q: actꝰ qui eſt in extenſo ſicut in ſubo videtur eſſe actꝰ organicus. ⁊ ſic vt vr̃ actꝰ intelligẽdi nõ plus poſſet repñtare rem vlr̃ q̃ actus ſentiendi qui eſt organicus. hec aũt ſunt incõuenientia. Secũdũ incõueniens eſt ꝙ eiuſdem hois pñt eſſe plures aie rõnales quaꝝ vna eſſet ſaluata ⁊ alia damnata: uel ꝙ aia rõnal' erit corruptibilis. q: forma extenſa per accñs diuidit ad diuiſionẽ corporis. ſi ergo aia rõnalis eſſet quãta per accñs: diuideret ad diuiſionẽ corporis. abſciſo ergo aliquo membro: puta manu: illa pars aie que erat in manu: aut corrumpit: aut manet. ſi corrũpit: tunc aia rõnal' eſt corruptibil'. ſi manet oportet ꝙ uel damnet uel ſaluet. Et ſi ponat ꝙ ſaluet: ut pote q: homo erat bonꝰ qñ fuit manꝰ abſciſa: poterit altera pars damnari. q: poterit fieri de bono malus: ⁊ ecõuerſo: ſtante vita iſta. Tertiũ incõueniens eſt: ꝙ aia ſeparata eſſet quãta per accñs. q: illud qõ ꝯſequit aliq̃d immediate ⁊ ꝑ ſe talij nõ ineſt niſi mediãte illo pmo ſepato: talis paſſio remanet cum eo. ⁊ hoc pꝫ in ſacmẽto altaris: in quo remanente quãtitate poſt ꝯuerſionẽ ſubſtãtie remanent accñtia que ꝯſequunt quantitatẽ. ſed ſm iſtã opinionem quãtitas ſequit imediate aiam rõnalem ſicut ſuum receptiuũ ⁊ ſicut quantũ per accñs. ergo aia ſeparata erit quãta per accñs. ⁊ nõ ſolũ quanta ꝑ accñs: imo etiam remanebit in ea figura hois ⁊ color ⁊ huiuſmodi. et ſic aia egrediet de corpe ut cõiter depingẽ in parietibus. Nec valet dicẽ ad pdicta ꝙ aia inq̃tum rõnalis: eſt indiuiſibilis: ſed inq̃tũ eſt forma corpalis uel ſenſitiua eſt extenſa. Primo ꝑ ſylogiſmũ expoſitoriũ: hec aia eſt indiuiſibilis q: aia rõnal': hec aia eſt forma corpis: ⁊ ꝑ ꝯñs diuiſibilis. ergo hꝫ indiuiſibile eſt diuiſibile. ⁊ per ꝯñs idem erit diuiſibile ⁊ indiuiſibile. q: indiuiſibile ⁊ nõ diuiſibile ſunt idẽ qõ eſt implicare ꝯtradictionẽ. 2ͦ. ſic. q: ſi illa rñſio eſſet bona: eodẽ mõ poterit dici ꝙ aia ſenſitiua in hoie eſt corruptibiliſ ſm ꝙ ſenſitiua: ⁊ incorruptibil' ſm ꝙ rõnal'. qõ eſt falſum ſm oẽs: quia anima ſenſitiua in homine nõ ponit corruptibilis: etiã ſm ꝙ ſenſitiua dũmodo ſiat reduplicatio anime ſenſitiue ſm eſſentiaꝫ eius: lꝫ potentie eius que ſunt accidẽtia corrumpant. 3ͦ. quia poterit eodem modo dici: ꝙ ſicut ſm qõ anima rõnalis eſt indiuiſibilis: ſed ſm ꝙ ſenſitiua diuiſibilis: ſic et ſm qõ rõnalis ẽ damnata vel ſaluata. ſed ſm qõ ſenſitiua nec ſaluata nec damnata. Quarto quia quicquid cõuenit alicui cuꝫ reduplicatiõe formalit' ⁊ ſimpl'r acceptũ: cõuenit ſibi ſimpliciter ⁊ per ſe accepto: ſicut ſi homo in eo ꝙ homo eſt quãtus: homo eſt ſimpl'r quantus. ergo ſi anima rationalis in homine in eo ꝙ rõnaliſ: eſt indiuiſibilis. ſimpl'r anima rõnalis eſt indiuiſibilis. Et ſimiliter ſi anima ſenſitiua in eo

ꝙ ſenſitiua eſt diuiſibilis. anima ſenſitiua ſimpl'r eſt diuiſibilis. Et tunc arguo ſic: quia ſicut aīa rōnalis ſe habꝫ ad ſenſitiuā: ita indiuiſibile ad diuiſibile: ſed aīa rational' ſm ponētes vnā in homine eſt ſenſitiua per eſſentiā. ergo in homine indiuiſibile eſt per eſſentiā diuiſibile: quod ē impoſſibile. Sed contra h' forte diceret aliquis ꝙ hec ē vera ethiops ſm dentes eſt albus. ⁊ tamen ethiops ſimpl'r nō eſt albus. ergo ⁊c. Item nos dicim⁹ ꝙ homo non eſt ſm qꝺ animal riſibilis. ſed ſm ꝙ homo eſt riſibilis. ergo a ſimili poterim⁹ dicere ꝙ anima ſm qꝺ rōnalis eſt indiuiſibilis. ſed ſm qꝺ ſenſitiua eſt diuiſibilis. Ad primum iſtoꝝ dicendū: ꝙ quando dicitur ꝙ ethiops eſt albus ſm dentes: nō eſt ibi reduplicatō ꝓprie ſimpl'r ⁊ formaliter accepta. vnde ly ſm. magis accipit' ibi expoſitiue ꝗ̄ reduplicatiue: vt ſit ſenſus ꝙ ethiops ſit alb⁹ ſm talem partē. ſi aūt accipiat' ly ſm: reſpectu eius cui cōuenit albedo cum reduplicatiōe: tunc ſimpl'r ſequit' ꝙ illud ſimpliciter eſſet album. Vñ ſi iſta eſt vera: dens ethiopis ſm ꝙ talis dēs eſt albus: ſequit' dens ethiopis ſimpl'r eſt albus. Ad ſecundū dicendū: ꝙ in reduplicatiua ꝓpoſitione vbi eſt negatio: quādoqꝫ reduplicatio manet affirmatiua: ⁊ negatō fert' ad ꝑdicatū reſpectu cuius ſit reduplicatio. ⁊ tunc denotat' ꝑdicatū per ſe repugnare ſubiecto. ⁊ tūc ꝓpoſitio ſi ꝑdicatū per ſe repugnat ſubiecto vera eſt: ſicut iſta eſt vera homo ſm qꝺ homo nō eſt hinibilis. Si aūt predicatū per ſe nō repugnat ſubiecto: de virtute ſermonis eſt falſa: vt ſi dicat' ꝙ homo ſm qꝺ homo eſt nō albus. quia tūc denotat' ꝙ nō album ineſt homini: ⁊ ꝙ humanitas eſt ſibi ratio nō eſſendi album. ⁊ ſic manente humanitate nunꝗ̄ homo eſſet albus. quod falſuꝫ eſt. Quādoqꝫ vō negatio fertur ad ipſam reduplicationē: ⁊ tunc nō denotat' predicatū ſimpl'r nō ineſſe ſubiecto vel repugnare ſubiecto: ſꝫ denotat ꝙ illud ad qꝺ ponit' reduplicatio nō eſt cauſa predicati in ſubiecto. vel q: nullo modo eſt ratio ꝑdicati: vt ſi dicat' ꝙ homo nō ſm qꝺ albus eſt riſibilis. vel quia illō ad quod ponitur reduplicatio nō eſt ꝑciſa ratio predicati vbicūqꝫ inueniat': ſicut ſi dicatur ꝙ homo ſm qꝺ animal nō eſt riſibilis. ⁊ ſic bene affirmatiua ⁊ negatia ſic accepte poſſuut verificari de eiſdem acceptis cum reduplicatiōe dūmodo vnū ſe habeat in plus ꝗ̄ alterū. ſicut homo i co ꝙ homo eſt riſibilis. ⁊ homo ſm ꝙ aīal non eſt riſibilis: tamē homo ⁊ animal in eodē ſunt idem. cum ſimpl'r affirmatiua ⁊ negatiua nō poſſunt ſimpl'r cōuenire eidem: vt ſ. homo ſit riſibilis ⁊ non ſit riſibilis. Nunc aūt qn̄ dicitur ꝙ aīa rōnalis inquantū rōnalis eſt indiuiſibilis. ⁊ aīa ſenſitiua inquantū ſenſitiua eſt diuiſibilis vtrobiqꝫ remanet reduplicatio affirmatiua ⁊ denotatur in vna ꝙ diuiſibilitas repugnet anime rōnali per ſe: ⁊ in alia ꝙ diuiſibilitas ineſt anime ſenſitiue per ſe: que eſt eadē per eēntiā cum rationali: hoc aūt eſt impoſſibile. ſed ſi ſm rē eēt ꝙ anima rōnalis eſſet diuiſibilis: ⁊ ꝙ rationalitas nō eſſet ſibi ratio diuiſibilitatis: tunc dici poſſet ꝙ anima rationalis eſſet diuiſibilis nō in eo ꝙ rationalis: ſed in eo ꝙ ſenſitiua vel aliquid tale. ſed nō poſſet ſimpl'r verificari ꝺ ea ꝙ non eſſet diuiſibilis: vel ꝙ eſſet indiuiſibilis. Contra aūt ſecundā opinionē que ponit animā rationalē eſſe rationem receptiuā extenſionis ⁊ nō eſſe extenſam: ſunt quatuor incōuenientia. Primū eſt: ꝙ adhuc ſtat ꝙ in homine eſt vna pars que nec per ſe nec per accidens eſt extēſa. ſ. anima qꝺ videtur illis incōueniēs: qui dicūt ꝙ illud totū cuius aliqua ꝑs nec ꝑ ſe nec ꝑ accn̄s eſt extenſa: non pōt dici extenſuꝫ: ⁊ ſic homo non poſſet dici extenſus. Secundū incōueniēs eſt ꝙ adhuc ſtat ꝙ anima recipitur in extenſo: quod videt' incōueniēs illis qui dicūt ꝙ quicquid recipit' in extenſo eſt extenſuꝫ per accidēs. ⁊ per ꝯn̄s anima rationalis eſſet extenſa per accidens: quod eſt icōueniens ⁊ contra poſitionē iſtam. Tertiū incōueniens eſt: ꝙ adhuc oportet ponere ꝙ anima ratiōalis in hoīe cū ſit eadē cū ſenſitiā ſit ſubiectū alicui⁹ ꝗ̄ti ꝑ accn̄s. ſ. potētiarū ⁊ actuū organicoꝝ qꝺ nō vr̄ poſſe ꝯuenire niſi extenſo

Quartū eſt: quod videt' mihi difficilius: ꝙ aliqꝺ accidens recipiat' in aliquo ſicut in ratiōe receptiua: ⁊ nō denominet ipſum formalit' quale uel quantū. ſed anima rationalis ſm iſtā poſitionē ponitur ratio receptiua quantitatis: ⁊ tn̄ non denominat' quanta etiā ſm iſtam poſitionem. ergo ⁊c. Cōtra tertiā opinionē quam credo eſſe veram. ſ. ꝙ in hoīe ſola materia eſt ratio receptiua quantitatis vident' eſſe plura de iſtis incōuenientibus ſupra poſitis. nam tria incōuenientia que ſequunt' cōtra duas ꝑmas opiniones ponētes pluralitatem formarū: ſequūtur etiā contra iſtā. ſ. ꝙ anima rōnalis recipit' in extenſo. q: in materia extenſa. ⁊ ꝙ homo cōponit' ex aliqua parte: ꝙ nec per ſe nec ꝑ accidens eſt extēſa. ſ. anima. ⁊ ꝙ etiā ut videt': homo ſm ꝙ homo nō eſſet corp⁹. q: ſm ꝙ homo nō cōuenit ſibi quantitas. Secundū etiā incōueniens quod ſequit' contra tertiā opinionē de ꝑmis tribus videtur ſequi ad iſtā. ſ. ꝙ oportet ponere ꝙ anima rōnalis ſit in homine ſubiectū alicui⁹ quanti ꝑ accidens. ſ. potentiarum organicarū ⁊ actuū earum: ex quo nō ponit' in hoīe niſi vna anima. Preter etiā iſta incōuenientia adducūtur multa alia. Primo ſic. q: illud quod cōuenit ꝑ ſe ſuperiori cōuenit omnib⁹ cōtentis ſub eo. ſed corpori ꝓut ſtat ꝓ ſubſtātia cōuenit per ſe eſſe quantū. ergo cōuenit cuilibet cōtento ſub eo. ſed homo ꝑ ſe eſt cōtent⁹ ſub ſubſtantia que eſt corpus ꝑ ſe. ergo eſſe quantū cōuenit homini per ſe. ſed ſi forma hominis nō eſſet quanta uel extenſa: nō cōueniret homini eſſe quantū per ſe. q: homo eſt homo per ſuā formā. ergo ⁊c. Secūdo ſic. q: ſequeretur ut videt' ꝙ homo nō eſſet per ſe ꝯtentus ſub corpore quod eſt ſubſtātia. q: corp⁹ quod eſt ſubſtātia dicit nō ſolum materiā: ſed etiā materiā et formā ſiue compoſitū ex materia ⁊ forma: quod cōſequit' quātitas. ſed ſm te in homine quātitas nō ſequit' compoſitū nec formā: ſꝫ materiam ſolū. ergo hō per ſe nō continet' ſub natura cōpoſita quam cōſequit' quātitas per ſe: ⁊ per ꝯn̄s nō continetur ꝑ ſe ſub corpore qꝺ eſt ſubſtantia. Tertio. q: ſubſtātia ꝑma eſt ſubiectū omniū accidētiū. ſed materia nō eſt ſubſtātia ꝑma. ergo ⁊c. Quarto ſic. q: eſſe extenſum aut cōuenit materie per ſe: aut ꝑ accidens. Nō per accidens ſm te. ergo ꝑ ſe. Aut igit' per ſe ⁊ ꝑmo: aut ꝑ ſe: ſed nō primo. Nō per ſe ⁊ nō ꝑmo. q: ſi ꝯueniret ſibi per ſe ⁊ nō primo: cōueniret ſibi per aliud: qꝺ eſt falſum. quia illud aliud eſt forma. ſed in homine nō poteſt cōtingere materiā eſſe extenſam per formā ſm te qui ponis ꝙ in hoīe nulla forma eſt extenſa. ergo cōuenit materie ꝑmo ⁊ ꝑ ſe eſſe extenſā. ſꝫ illud qꝺ ꝯuenit alicui ꝑ° ⁊ ꝑ ſe: ꝯuenit ſibi circūſcripto quocūqꝫ alio. ergo eſſe quantū ꝯueniret materie circūſcripto omni alio. ⁊ per ꝯn̄s circūſcripta forma. hoc eſt falſuꝫ. ergo ⁊c. ꝓbo falſitatē ꝯn̄tis. q: in ꝑ ſe ordinatis ſecundū nō pōt eſſe ſine ꝑmo. ſed forma ſubſtātialis ꝑ ſe eſt ꝑor omni accn̄te. ergo nullū accn̄s pōt ineſſe māe: nec ꝑ ꝯn̄s quātitas ſine forma ſubſtātiali. 5° ſic. q: idē ſubiectum eſt dimenſionū terminataꝝ ⁊ intminatarū. ſed ſola mā nō eſt ſubm dimenſionū terminataꝝ. g° ⁊c. ꝓba° mi. q: ꝯpoſitū nō eſt ꝑ illud ſubm dimenſionū terminataꝝ ꝑ qꝺ cōpoſitū nō hꝫ eſſe terminatū. ſed cōpoſitū nō hꝫ eſſe terminatū ꝑ mām: ſed ꝑ formā. g° ⁊c. 6° ſic. q: illi nō cōuenit eſſe quantū cui nō ꝯuenit eſſe illud qꝺ eſt. ſed māe nō ꝯueīt eē illud qꝺ eſt: ſꝫ ſube ꝯpoſite. g° ⁊c. 7° ſic. q: qꝺ nō ē rō augmēti nō ē rō recipiēdi quātū ſiue quātitatē. ſꝫ mā nō eſt rō augmēti in ꝗ̄cūqꝫ viuo: ſꝫ aīa. g° ⁊c. 8° ſic. q: ſi mā eſt cā extēſionis aut efficiens aut formalis aut ut ſubm: aut ut rō in qua recipit'. Nō p° mō. ut de ſe patet. Nec 2° mō. q: extenſio ſit ꝑ quātitatē: nō ꝑ mām formaliter. Nec etiā ut ſubm in quo. q: illud eſt ens actu. mā aūt nō dicit ens actu. nec ut rō in ꝗ̄: ita. ſ. ut ſit ipſa pars in ꝗ̄ recipit' quantitas in cōpoſito. q: accn̄s qꝺ eſt in ſola parte nō denoiat totū: niſi illa ꝑs ſit ꝑncipalior: ul' maior: uel illud accn̄s determinet ſibi illā partē. ſicut albedo ex hoc ꝙ eſt in dentibus nō denominat totū hoiem. q: non eſt in ꝑncipaliori parte. ſicut albedo que eſt in facie: nec eſt in maiori parte. ſicut albedo que eſt i maiori parte hominis. nec etiā ſibi determinat partē que ſunt dentes. q: in alijs partibus pōt eſſe albedo. ſed mā nō dicit partem ꝑncipaliorē nec maiorē ꝯpoſiti: nec quātitas determinat ſibi mām: cum inueniatur in celo in quo nō eſt materia ſm quoſdā. ⁊ cū inueniant' multe forme quāte per accidens ⁊ non ſolū mā. ergo ⁊c. Nono ſic. q: ſuba ꝑ illud

eſt receptiua quātitatis ⁊ cuiuſcūqȝ accn̄tis per ꝙ differt
ſubiectum forme accidentalis a ſubiecto forme ſubſtan-
tialis. ſed illud eſt forma ſubſtātialis. ergo ⁊c. ꝓbatio mi-
noris quia per h̄ differt ſubiectum forme accidētalis a ſb̄
iecto forme ſubſtātialis. quia ſubiectum forme accidēta-
lis eſt ens actu. ſubiectū vero forme ſubſtātialis non eſt
ens actu. ſed in pura potētia. Ex hoc arguitur ſubiectū
forme accidētalis differt a ſubiecto forme ſubſtantialis ꝑ
eſſe ens actu ſimpliciter. ſed omne compoſitū ē ens actu
ſimpliciter per formam ſubſtātialē. ergo omne cōpoſitū
eſt ſubiectū forme accidentalis cuiuſcūqȝ per formā ſub-
ſtantialem ⁊ per conſequens quantitatis. 10. ſic. q: qua
ratione materia eſt receptiua quantitatis in homine ea-
dem ratione in alijs. quia effectus cōmunis debet habe-
re cām cōem. cōmunis autem effectus hominibus ⁊ mul
tis alijs ab homine materia non eſt receptiua quantita-
tis. ergo nec in homine. probo minorem. quia in celo ra-
tio receptiua quantitatis non eſt materia quia ibi nō eſt
materia vt dicūt nec in alijs corporibus inferioribus ab
homine cum in eis tam forma quā materia ſint extenſa.
ergo ⁊c. Duodecimo ſic. quia ſi in homine ſola mate-
ria eſſet receptiua quantitatis tunc nulla neceſſitas eſſet
ponere quācunqȝ formam quantū per accidens ſaltem
quantum ad formas ſubſtantiales que precedunt quan-
titatē in materia ſed multe forme ſubſtantiales ſunt quā
te per accidens. ergo ⁊c. 12. ſic quia non plus conue-
nit componendo per materiam quātā extendi quā moue
ri vel fatigari. ſed iſta conueniunt forme per accidens. er
go ⁊c. 13. ſic. quia hō ⁊ brutū vniformiter mouētur ⁊ ſūt
in loco ſed moueri ⁊ eſſe in loco cōuenit vnicuiqȝ per q̄n
titatem. ergo vniformiter conuenit homini ⁊ bruto eſſe
quantum. ſed ſua anima in bruto eſt quanta per accidenſ
ergo ⁊ in homine. 14. ſic quia nulli cōuenit moueri lo-
caliter niſi quanto quia eſſe quantum eſt illud per qd̄ cō-
uenit animali moueri localiter quia motis nobis mouē-
tur ea que ſunt in nobis. ergo ⁊c. 15. ſic quia cuicūqȝ cō
uenit antecedens ⁊ conſequēs. ergo cui non conuenit cō
ſequens nec antecedēs ſed eſſe rōnē receptiuā quātitat
in hoīe eſt antecedēs ad oēm rōnē receptiuā q̄titatis ſim
pliciter. ſed materie nō cōuenit eſſe rōnē receptiuā quan
titatis ſimpliciter quia ſic in oībus eſſet ratio receptiua
quātitatis qd̄ eſt falſū. igit̄ nec in hoīe rō receptiua q̄tita
tis eſt materia. 16. ſic q: ſ̄m fratrē thomā ⁊ auic. corpuſ
qd̄ eſt ſubſtātia eſt illud in quo pōt eſſe trina dimēſio. ſed
corpꝰ qd̄ eſt ſb̄a non dicit ſolam māȝ. ergo ⁊c. 17. ſic q:
potētia remota nō recipit immediate illud reſpectu cuiꝰ
eſt potētia remota. ſȝ mā dicit potentiā remotā reſpectu
accn̄tis. ergo ⁊c. 18. ſic q: diuerſoꝝ actuū non eſt idē im
mediatū receptiuū. ſȝ forma ſubſtātialis ⁊ accn̄talis ſūt di
uerſi actꝰ. ergo ⁊c. 19. q: accn̄s diffinit̄ ꝑ ſubiectū. ſȝ ni-
hil diffinit̄ ꝑ māꝫ cum ipſa ſit ignota. ergo ⁊c. 20. ſic q:
entitas ſb̄iua q̄titati nō eſt mā ſ̄m te. q: nō ponis ꝙ mā
ſit ſubiectū q̄titat̄ nec forma ſ̄m te ſaltē i hoīe. ergo nec
etiā cōpoſitū cū cōpoſitū ſi dicat entitatē diuerſā ab enti-
tate oīum ſuarum ꝑtiū ⁊ ſi dicaſ ꝙ ꝯpoſitū ſiue entitas cō
poſiti ſit ſb̄m q̄titat̄. ergo ⁊ ꝑtes ⁊ multo plus ꝑs ꝑfecti-
or puta forma. 21. ſic nō minꝰ expit̄ hō ſe hr̄e carnē ⁊ oſ
ſa q̄ta q̄ ſe itelligē. ſȝ ꝑꝑ h̄ ꝙ hō expit̄ ſe intelligē tu ꝯclu
dis ꝙ itelligere eſt actus hoīs vt ſubiecti ⁊ qd̄ aīa eſt for-
ma eius. ergo eadem rōne debes cōcludere ꝙ caro ⁊ oſſa
ſūt ſubiectū quātitatis in homine ſed caro ⁊ oſſa non di-
cūt ſolā materiā. ſȝ materiā ⁊ formā. ergo ⁊c. ⁊ ſic i vniuer
ſo cōtra iſtā poſitiōem vincit̄ eſſe. 26. incōueniētia. Ad
.1. iſtoꝝ dicēdū ꝙ nō ē icōueniēs ꝙ aīa rōnal̄ recipiat̄ i ex
tēſo dūmō extenſū nō rōe qua extēſū ſit ꝑfectibile ꝑ ipaȝ
nec dependens ab ea. vnde ad ma. cum dicit̄ ꝙ illud reci-
pit̄ in extenſo eſt extenſum. dico ꝙ non eſt verum de eo
ꝙ recipit̄ in extenſo ita ꝙ extenſio nō eſt ratio receptiua
nec ab ea dependet nec etiā de eo hȝ veritatē qd̄ eſt in extē
ſo vt ē minꝰ extenſiōis ſicut pȝ de pūcto. Iſta aūt rō ma
gis eſt contra ponētes plures formas in homine. quia ſi
recipi in extenſo eſt ratio ꝙ aliq̄d ſit extenſum tunc ei cō
uenit magis eſſe extenſum cui ꝯuenit magis recipi in ex
tenſo ſ̄m qd̄ extenſum. ſed ſ̄m ponētes plures formas ⁊
quātitatē cōſequi formā corporeitatis magis cōuenit ani
me rōnali recipi in quāto vel extēſo in eo ꝙ extenſū q̄ po
nēdo ꝙ recipiat̄ in materia extēſa que dicit̄ extēſa vt illud
rōne cuius extēſio ineſt toti: ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. q:
illi qui ponūt ꝙ aīa recipit̄ in ꝯpoſito ex materia ⁊ forma
corporeitatis extenſo quantū ad vtrāqȝ per quātitatē po
nūt ꝙ anima requirit vt perfectibile quoddā cōpoſitū ex
tenſū. ſȝ illi qui ponūt ꝙ anima recipit̄ in materia que eſt
extenſa ita ꝙ extēſio nō eſt ratio receptiua eius: ſȝ magis
preintelligit̄ aīa vniri materie anteq̄ extendat̄ mō quo in
fra dicet̄: nō ita ponūt animā requirere vt per ſe perfecti
bile q̄tum in eo ꝙ quantū. ergo ⁊c. Ad ſcd̄m dicenduȝ
ꝙ nō ſequit̄ ꝙ ſi homo eſt ꝯpoſitus ex aliqua parte q̄ nec
per ſe nec per accidēs extenſa ſit ꝙ homo nō ſit extenſus
Sȝ cōtra hoc obijcit̄: q: homo nō dicit̄ prima potētia:
q: eſt cōpoſitus ex aliqua parte que nō eſt pura potentia
nec per ſe nec per accidēs. ſ. aīa. ergo a ſili nō dicet̄ extēſuſ
q: eſt ꝯpoſitus ex aliqua parte que nō eſt extēſa nec per ſe
nec per accidēs. Dicendū ꝙ nō valet. q: aliud eſt eē par-
tē vel eſſe accidens alicuiꝰ partis ⁊ denoiari a parte vl̄ ab
eius accidēte. mō ita eſt ꝙ eſſe purā potētiā vel eſſe in pu
ra potētia eſt eſſe materiā. ⁊ iō nō pōt dici ꝙ homo ſit pu-
ra potētia vel ſit in pura potētia q: nō eſt materia ſȝ bene
denoiat̄ a materia q: eſt res materialis. iſta enim eſt vera
homo eſt habēs purā potentiā partē ſui. vnde certū eſt ꝙ
homo vere dicit̄ criſpus ⁊ tn̄ eſt cōpoſitus ex aliqua par-
te que nec per ſe nec per accidens eſt criſpa: ſic ex pede. ſic
etiā lȝ homo nō ſit aīa nec extēſio: nec materia tn̄ eſt aīatꝰ
extenſus: ⁊ quoddā materiale ⁊ nō ſolū hoc imo etiaȝ aia-
tū dicit̄ extenſū ⁊ extenſū animatū. quedā aūt dicunt̄ cō-
tra hoc que infra tangent̄ in ſolutiōe argumētoꝝ quorū-
dā. Ad tertiū dicendū ꝙ adhuc ſtat ꝙ homo ſ̄m qd̄ ho
mo ſit corpꝰ qd̄ eſt ſubſtātia ⁊ q̄n dicit̄ ꝙ nō. q: corpus eſt
illud qd̄ cōſequit̄ per ſe quātitas. dico ꝙ verū eſt vel ratō
ne vtriuſqȝ partis vel rōe alterius. ⁊ q̄n dicit̄ vlteriꝰ ꝙ ho
mo in eo ꝙ homo nō eſſet corpuſ: q: homo eſt homo per
animā rationalē. Dicēdo ꝙ nō ſolū eſt homo per animā
rationalē ſȝ etiā per materiā. vnde nec anima ſeparata eſt
homo. ſȝ veꝝ eſt ꝙ homo eſt homo per animā rōnalē ꝑn-
cipaliter. ⁊ ideo homini in eo ꝙ homo cōuenit nō ſolū il-
lud qd̄ ſibi ineſt ratione forme ſed etiā quod ſibi ineſt rōe
materie. nec oportet ad hoc ꝙ aliquid ſit corpꝰ per ſe qd̄
eſt de genere ſubſtantie ꝙ ſua forma ſit per ſe vel per acci
dēs extenſa: ſȝ ſufficit ꝙ dicat naturā cōpoſitā quā de ne-
ceſſitate cōſequit̄ quātitas: vel ratiōe totius vel rōe alte-
rius partis. Sciendū etiā ꝙ quātitas conſequit̄ homi
nē ratiōe anime nō ſicut ratiōe principij. i. receptiui: ſȝ ſi-
cut ratiōe eius qd̄ in ſuo receptiuo requirit talē diſpoſiti
onē ⁊ precipue in ordine ad ſuas opationes. Iſta etiaȝ
ratio eſt cōtra ponētes in homine aliā formā ab aīa ratio-
nali: dum tamē ponant animā rationalē eē indiuiſibilem
per ſe. q: ſi ꝓpter hoc homo nō eſt per ſe corpus qd̄ ē ſub-
ſtantia: q: nō cōuenit ſibi eſſe quantuȝ per illud ꝙ eſt ho-
mo: cū nō ſit homo vt ipſi ponunt niſi per animā rationa
lem. ſequit̄ ꝙ homo per illud qd̄ eſt homo nō eſt corpus.
Si dicas ꝙ imo: quia per aliquā partem ſui eſt quantuſ
nō valet: q: homo formaliter nō eſt homo niſi per animā
rationalē. ſicut nec album formaliter eſt albuȝ niſi per al-
bedinē: quia quicquid poneret̄ preter animā rationalem:
cuȝ materia per illa ſiue compoſitū ex illis non eſt homo
formalit̄ homo ſed ſolūmodo ſubiectiue: dato ꝙ illa alia
eſſent quedam forme: ſicut dato quod in ſubiecto forme
albedinis ſint multe forme preter albedinem per nullam
illarum album eſſet album formaliter: niſi per ſolam al-
bedinem. Ad quartum dicendum ꝙ ſecunduȝ illos
qui ponerent quod potentie anime nec caruȝ actus ſunt
extenſi: facile erit reſpondere negādo quod aſſumitur ſci
licet ꝙ aliquod extēſum ſit in anima ratōnali ſicut in ſub
iecto: poſito etiam ꝙ illa ſint extenſa per accidens: adhuc
non ſequitur ꝙ anima ſit extenſa. quia ratio receptiua ta
lium non eſt extenſio principaliter: nec eſſe extenſum. et
ideo non oportet ꝙ anima ſit extenſa: ſed ſufficit ꝙ com-
poſitū qd̄ eſt ſubiectū cōe iſtoꝝ ratiōe alicuiꝰ ſui ſit extēſū
Ad q̄ntū qd̄ eſt ꝑmū de incōueniētibꝰ que adducūt̄ ab

alijs.dō ꝙ homo licet ſit homo principaliter per formaꝫ
non tamē per ſolam formā niſi accipiat cū determinatio
ne ꝙ per ſuā formā ſolū eſt formaliter homo.vnde per ſe
cōuenit hoi ꝙ ſibi cōuenit ratione materie. qꝛ hō eſt ꝑ ſe
ꝯpoſitū ex mā ⁊ forma ⁊ vtrūqꝫ eſt ꝑncipiū eiꝰ eēntiale.
Iſta etiā rō erit cōtra ponētes in hoie plures formas. nā
ſi poneret in hoie ꝑter aiam rōnalē mille millia. forme tn̄
homo ꝑ ſolā aiam rōnalē eſt formaliter homo.licet ſbiue
ſit per alia hō.mō quo ſupra dictū eſt.⁊ iō ſi homo nō eſt
ꝑ ſe quātus niſi forma per q̄m formaliter eſt hō ſit quāta
ſiue extenſa ſeq̄tur ꝙ homo non ſit ꝑ ſe q̄tus:vel ꝙ aīa
rōnalis ſit extenſa quoꝝ vtrūqꝫ eſt falſuꝫ.ſufficit ergo ad
ħ ꝙ homo ſit q̄tus ꝑ ſe ꝙ q̄titas cōſequat aliqđ ꝑncipiū
eēntiale ſuū vel mediate vel imediate.⁊ ħ videmꝰ q̄ſi ꝑ ſi
mile in ꝑtibꝰ rōnis.nā lꝫ homo nō ſit formaliter hō ꝑ aīa
mā ſenſitiuā in eo ꝙ ſenſitiua eſt.alioquin oē habēs aīaꝫ
ſenſitiuā eſſet hō:tamē illud ꝙ ſequit hoiem in eo ꝙ ſen-
ſitiuꝰ eſt per ſe cōuenit hoi.⁊ non ſolū illud ꝙ cōuenit ei
in eo ꝙ rōnalis ſed etiā illud ꝙ cōuenit ſibi per quācūqꝫ
ꝑtē eēntialē realiter ꝯſtituētē ipm ſiue ſit aīa rōnalis ſiue
aliqđ aliud ꝙ ſibi ꝯuenit per ſe. Ad ſextū dicēdū ꝙ licꝫ
quātitas nō ſeq̄tur cōpoſitū rōne vtriuſqꝫ ꝑtis.cōſeq̄tur
tamē ipm rōne alterius ꝑtis in hoie ⁊ forte in oibus. qꝛ il
lud qđ eſt ſimpliciter quātū eſt cōpoſitū ⁊ ꝯpoſitū eſt illđ
qđ eſt.ſed illud rōne cuius ineſt quātitas non eſt tota na
tura ꝯpoſiti ſed altera ꝑs eius ita ꝙ homo eēntialiter dic
naturā ex materia ⁊ forma que cōtinet ſub natura corpo-
reitatis q̄m dicit ſbā. ſed nō oportet ꝓpter ħ qđ quātitas
cōſequatur eam rōne vtriuſqꝫ ꝑtis ſaltē ſuſceptiue. licet
forma poſſit eſſe cā quātitatis in aliquo genere cāe ſicut
forte ita dicet. Ad.7.dicēdū ꝙ accipiēdo ſubiectuꝫ pro
ſuppoſito habente ſic ſubſtātia ꝑma eſt ſubiectū oiuꝫ ac-
cidētiū ſiue cōſeq̄t cōpoſitū rōne forme ſiue rōne māe ac
cipiēdo aut ſubiectū ꝓ rōne ſuſceptiua ſic ſubſtātia ꝑma
non eſt ſemꝑ ſubiectū oium accidētiū ita ꝙ ẜm oēm ꝑteꝫ
ſui ſit rō receptiua.ſed materia iſto modo eſt ſubiectū ex-
tenſionis ſicut etiā ſi diceret ꝙ quātitas eſt ſubiectuꝫ co
loris. Sed contra ħ dicit illi ꝙ quantitas dicit aliquo
mō colorata.ſed materia ꝑte nō dicit extenſa.ſed rō rece
ptiua extenſionis. Sed ad ħ dico ꝙ iſti loquūtur ſicut
ignorantes naturā rei vel ſicut ignorātes verbū ꝙ dixerā
nam ego dixi ⁊ dico ꝙ materia eſt rō receptiua extenſio-
nis ⁊ etiā extenſa eo mō quo quātitas dicit colorata ẜm
genus cāe ſuſceptiue.vel calor dicit calefacere ẜm genꝰ
cāe effectiue.tamē ẜm phm.7.methaphiſice nec calor ꝓ-
prie calefacit.ſed ſuppoſitū habēs eū nec quātitas ꝓprie
eſt alba vel colorata.ſed ſuppoſitū hn̄s ⁊ iſto mō intellexi
materiā ꝓprie loquēdo non eſſe ipꝫ quātū ſicut illud qđ
eſt ſuppoſitū habens licet ſit quāta ſicut quātitas colora
ta.ſ.ſbiue. Ad.8.dō ꝙ materia eſt quāta ꝑ ſe mō dicto
⁊ q̄n dicit ꝙ aut ꝑ ſe ⁊ ꝑmo aut ꝑ ſe ⁊ non ꝑmo.dicēdū ꝙ
q̄nqꝫ ꝑ ſe ⁊ ꝑmo q̄nqꝫ ꝑ ſe ⁊ nō primo.qꝛ ordo quē impor-
tat ꝑmū ⁊ non primū pōt accipi vel ẜm diuerſas res vt ſi
dicā ꝙ q̄tū vel q̄titas ineſt ꝑmo ⁊ per ſe figurata ſbā per
q̄titatē vel ẜm diuerſas rōnes eiuſdē rei.vt ſi dicā ꝙ eſſe
figuratū cōuenit corꝑi ꝑmo ⁊ ꝑ ſe.nō aūt hoi vel aīali.ħ ñ
dicit qꝛ corꝑꝰ qđ dicit ſubſtātiā ⁊ aīal ⁊ hō que ſunt in eo-
dē genere dicāt diuerſas res.ſed dicunt diuerſas rōnes
eiuſdē rei q̄n ſunt in eodē.ſed qꝛ vnū eſt cōius altero.idō
illud qđ cōuenit cōiori in ſua cōitate ⁊ generalitate dicit
ſibi cōuenire ꝑmo ⁊ ꝑ ſe.alijs aūt iferioribꝰ cū q̄bꝰ paſſio
ſuꝑioris nō eſt cōuertibilis ꝑ ſe ⁊ nō ꝑmo. Si ergo ac-
cipiat ſbm q̄titatis ꝑmo ⁊ ꝑ ſe nō ꝓ rōne ſuſceptiua ſꝫ ꝓ
ſuppoſito habēte cui cōuenit eſſe illud qđ eſt q̄tū ſic ſub-
iectū ꝑmo ⁊ ꝑ ſe q̄titatis eſt corꝑꝰ qđ eſt ſbā in eo ꝙ tale.
ſi aūt accipiat ſubiectū ꝓ eo qđ eſt rō ſuſceptiua q̄titatis
cui ꝯuenit eē illud quo q̄tū eſt q̄tū ſbiue illud quo vel eſt
mā in oibꝰ vel ẜm quoſdaꝫ in q̄buſdā eſt mā ſicut i hoie
i q̄buſdā illđ ē ſola forma ſic in celo.ſi celū nō hꝫ māꝫ ꝙ tn̄
credo eē falſū.i q̄buſdaꝫ ṽo natura compoſita ex materia
⁊ forma ſicut illa que habent formam eductam de poten-
tia materie ⁊ extenſam extenſione quantitatis. Nec eſt
inconueniens ꝙ aliqua cōis paſſio conſequatur aliquas
naturas diuerſaꝝ rōnū:lꝫ inquantū ꝯſequit eas talis paſ
ſio cōueniāt in aliquo:⁊ q̄nqꝫ illud eſt noiatū: q̄nqꝫ vero
nō vt dicit phs p.ͦ poſterioꝝ. Si ṽo accipiat primū ⁊
nō primū ẜm ordinē diuerſarū partiū realiter differētiuꝫ
ſic dico ꝙ in homine ⁊ credo ꝙ in oibus quātitas ꝯuenit
primo ⁊ per ſe materie vt rōni ſuſceptiue.⁊ q̄n dicit ꝙ nō.
qꝛ tunc ſequeret ꝙ materia ſeparata a forma eſſet quanta
qđ dicūt eſſe falſū ꝯñiam cōcedo:hanc:ſ.ꝙ materia ſi poſ-
ſet eſſe ſine forma ꝙ eſſet quāta. nego autē falſitatē ꝯñtis
ſuppoſita ꝯñia. Ad probationē dico ꝙ in per ſe ordinā
tis:ita ꝙ in omnē euentū ⁊ reſpectu cuiuſcūqꝫ agētis ha-
bent per ſe talem ordinē manēte tali ordine:primū nō po
teſt eſſe ſine ſecūdo:nunc aūt ita eſt ꝙ ẜm illos qui pone
rēt ꝙ deus poſſet facē materiā ſine forma ordo forme ſub
ſtātialis ad accidentalē que eſt quātitas:nō ſequit eaꝫ de
neceſſitate ⁊ actu in cōparatiōe ad primū agēs qđ eſt deꝰ:
ſicut patꝫ in ſacramēto altaris:vbi quātitas eſt ſine forma
ſubſtantiali ⁊ ſine materia ⁊ natura ꝯpoſita. ſꝫ naturaliter
loquēdo de ſubſtātia eſt prior omni accidēte. dato etiā ꝙ
deus nō poſſet facere materiā ſine forma ⁊ ꝙ illud conſe
quēs ſit falſū ⁊ impoſſibile.ſ.ꝙ materia ſit quāta ſine for
ma.tn̄ iſta ꝯñtia vera eſſet ꝙ ſi materia poſſet eſſe ſine for
ma materia poſſet eſſe quāta.quātitas enim pro tāto de-
pendet a forma ſubſtātiali inquātū ratō eius receptiua q̄
eſt materia depēdet a forma ſubſtātiali. que rō receptiua
ſi nō depēdeat a forma ſubſtātiali nec quātitas. Ad no
nū dicendū ꝙ ſubiectū vt ratō ſuſceptiua quarūcūqꝫ di
mēſionū eſt materia.⁊ cū dicit ꝙ nō: qꝛ per materiā res ē
indeterminata. Dicendū ꝙ lꝫ res per materiā ſit inde-
terminata ad diuerſas formas formas ſubſtantiales ⁊ ad
diuerſas quātitates magnam ſcilicꝫ et paruam.tn̄ deter-
minatō ad hoc nō ſit per aliud ſuſceptiuū a materia:ita ꝙ
oporteat ponere formā ſuſceptiuā determinate quātita-
tis.qꝛ illud qđ eſt ſubiectū quātitatis q̄cquid ſit illud ē in
differēs ad magnū ⁊ paruū ſaltē vſqꝫ ad aliquē terminū in
generabilibꝰ ⁊ corruptibilibꝰ. ſꝫ illa determinatio ſit per
efficiens ⁊ finē.qꝛ efficiens in ordine ad finē dat tantā quā-
titatē ⁊ nō maiorē. Ad decimū dicendū ꝙ materia nō ē
quāta vt ſubiectū actu ens:⁊ ſicut illud cui cōuenit eē qđ
eſt quantū:ſed bene eſt quāta ſicut rō receptiua quātitatis
vt quantitas dicit colorata qui tn̄ nō eſt vt qđ ſed quo eſt

Ad vndecimū dicendū ꝙ aīa eſt rō augmēti in viuo et
etiā termini eiꝰ.ſ.quātitatis acquiſite per augmētū nō vt
ſubiectū vel ſubiectiue ſed effectiue: qꝛ ſi anima in viuēti
bus eſſet precisa rō recipiēdi quātitatē:tūc vt videtur ẜm
iſtos ſaltē ſequeret ꝙ nō viuētia nō haberēt quātitatē: qꝛ
ipſi volūt ꝙ illud qđ eſt rō receptiua in aliquo debet eſſe
ratio receptiua in oibus. Ad.12.dicendū ꝙ materia nō
eſt cauſa efficiēs quātitatis nec formalis. nec ſe habet ad
quātitatē vt ſubiectū ens actu.ſꝫ bn̄ eſt cauſa vt ratō rece
ptiua. Et ad illud qđ dicit in cōtrariū dicēdū ꝙ accidens
determinās partē ſibi ex natura rei:ſiue illa pars ſit prin-
cipalior:ſiue nō denoiat totuꝫ: ſicut ſimitas naſi denoiat
totū.⁊ i ſic exn̄s parte.ſ. materia denoiat totū: qꝛ illā pre
determiat ſibi.Dico aūt ex natura rei qꝛ lꝫ in ethiope albe-
do determinet ſibi partē.ſ.dētes:hoc tn̄ nō eſt rōe nature
hūane ſꝫ hoc eſt per accn̄s: inquātū.ſ.in regiōe ſic calida
eſt nutritꝰ. Ad illud qđ dr̄.in ꝯtrariū ꝙ.ſ.quātitas nō
determiet ſibi materiā.qꝛ inuenit in celo in quo nō ē ma
teria:⁊ in formiſ extēſis per accidēs. poſſū rn̄dere dupli
ter.Primo negādo illud qđ aſſumit de celo.ſ. ꝙ in celo
nō ſit materia.⁊ ſimpl'r ꝙ in formis alijs ab hoie inuenia-
tur quātitas vt in rōe ſuſceptiua:qꝛ lꝫ ſint extēſe:nō tn̄ ſe-
quit ꝙ ſint rō ſuſceptiua extēſionis.vel alio modo qꝛ licꝫ
quātitas in alijs ab hoie nō determinet ſibi materiā ſꝫ in
quibuſdā forma ſit rō ſuſceptiua ſicut i celo: in quibuſdā
ṽo natura cōpoſita.in hoie tn̄ determinat ſibi materiā: ⁊
hoc ſufficit ad hoc ꝙ denoiet totū. Ad.13.dicēdū q̄n di
citur ꝙ per illud recipit ſubſtātia accidens:per quod dif-
fert ſubiectum forme ſubſtantialis a ſubiecto forme acci
dētaliſ.Dico ꝙ nō oꝫ accipiēdo illud ꝑ ſicut ꝑ qđ receptiue
aliquid eſt ſubiectū vtriuſqꝫ forme. ſꝫ ſufficit ꝙ ħ ſit ꝑ il-
lud ꝑ ꝙ aliquo mō dr̄ ſubiectuꝫ vnius forme a ſubiecto
alterius.ſ.effectiue vel finaliter vel qualitercūqꝫ differt
ſubiectum vnius a ſubiecto alterius.modo dico ꝙ ſub-

iectuʒ quantitatis accipiendo ſubiectū illudq̄ꝺ eſt habēs
eſt compoſitum ex materia ⁊ forma ſubſtantiali. quia tale
ſolum eſt illud quod eſt. licʒ illud quo ſuſceptiue ſit ſola
materia. Accipiendo autem ſubiectum illud quo ſuſce-
ptiue aliquid ineſt. Dico ꝙ materia abſolute eſt illud ꝙ
eſt ſubiectum forme ſubſtātialiſ. mā aūt vt iā ordie natuꝰ
pexīs ps talis cōpoſiti eſt rō ſuſceptiua quātitatis. q: p̄-
us ordine nature eſt mām eſſe ptē talis cōpoſiti ex mā ⁊
forma ſubſtātiali q̄m ipam recipe qd̄cūqʒ accn̄s. ſʒ ɔ̄ h̄ ob
ijcit̄ q: eſſe ptē aut dicit aliq̄d diuerſuʒ ab eēntia māe. aut
nō. ſi non. ergo cū ſubiectū accn̄tis nō differat a ſubiecto
forme ſubſtātial' niſi p eē ptē. ſeq̄t ꝙ ſubiectū forme ſbaliſ
⁊ accn̄talis non differūt re. ſʒ tm̄ rōne. ſed dr̄ia rōnis ni-
hil facit ad eſſe reale. ergo ⁊c̄. ſi ſic. quero vtꝝ illud ſit rela
tio vel aliquid abſolutū. nō relatio q: relatio nō eſt rō re-
ceptiua q̄titat̄. ſi abſolutū. aut mā aut forma nō q: tunc
eēt ibi mā ſup mām. ſi forma aut ſbalis. aut accn̄talis. nō
accn̄talis. q: nulla forma accn̄talis p̄cedit q̄titatē in ſub-
iecto. relinq̄tur. ergo ꝙ forma ſbalis ē rō ſuſceptiua q̄ti-
tatis. Ad h̄ dico ꝙ eſſe ptē nō importat aliq̄d diuerſuʒ
ab eēntia materie. ꝙ ſit rō receptiua q̄titatis tn̄ importat
aliq̄d diuerſū abʒ eſſe materie a quo dependet mā in eſſe
in reꝝ natura. ſ. formā ſbalē que vna cū mā ɔſtituit ɔpoſi
tū. ⁊ qn̄ dicit̄ ꝙ dr̄ia rōnis nihil facit ad eſſe reale. dico ꝙ
veꝝ eſt. nec h̄ eſt dr̄ia rōnis ſed eſt dr̄ia rei. ſubiectū enim
forme ſbalis nō requirit ſecū aliq̄d re differēs ab eo ad h̄
ꝙ ſit ſubiectū ſiue ſuſceptiuum forme ſbalis. ſʒ ad h̄ ꝙ ſit
ſubiectū ſiue rō ſuſceptiua forme accn̄talis que eſt quāti-
tas requirit ſecuʒ formā ſbalē non q̄dē vt illud ꝙ ſit rō ſu
ſceptiua cū ea. ſed vt illud a quo depēdet ⁊ ſine quo nō p̄t
eē nec recipe q̄titatē. ⁊ ordo iſte quo mā p̄ſupponit̄ vt ps
ɔpoſiti an̄ recipe q̄titatē nō eſt ordo eiuſdē ad ſeip̄m ſm̄
rem. ſed eſt diuerſaꝝ depēdētiaꝝ q̄ꝝ vna p̄cedit alterā or-
dine nature. nā p̄us oportet terminari depēdētiā q̄ habʒ
mā ad formā ſbalem in eēndo. q̄ terminet̄ depēdētia acci
dētis ꝙ recipit̄ in materia. Ad. 14. dicēdū dupl'r. p̄mo
ꝙ in oibus rō ſuſceptiua q̄titatis eſt mā ſola nec ꝓbant
oppoſitū efficaciter ⁊ qn̄ dicūt ꝙ ɔmētator henricꝰ ⁊ goꝺ
dicūt ꝙ in celo nō eſt materia. ⁊ ego dico ꝙ ipſi nō habēt
rōnes que cōicant q̄s viderim vſqʒ mō. Alio mō poſ-
ſum dicere. ꝙ dato ꝙ in celo non ſit materia. ſed rō rece-
ptiua ſit forma ⁊ i alijs iferiorībꝰ ab hoīe nā ɔpoſita nō tn̄
ſeq̄t̄ q̄n i hoīe rō receptiua ſit mā. Et cū dr̄ ꝙ effectꝰ cōis
dʒ hr̄e cāʒ cōeʒ dico ꝙ ſm̄ ē ꝙ dʒ hr̄e cām cōem. ſʒ n̄ eiuſ
dē rōis i ſpāli in oibꝰ ⁊ h̄ ncāriū eſt i ꝓpoſito. ſi ratio ſuſce
ptiua .m. celo ſint ſola forma ⁊ i iferiorībꝰ alijs ab homie
natura cōpoſita. q: illa nō ſūt eiuſdē rōnis in ſpāli. ſʒ ſuf-
ficit ꝙ cōueniāt in aliquo cōi analogo in hn̄do ſilem pro
portiōem ad habēdū ptes q̄titatiuas vel aliq̄d tale. Ad
15. dō p̄mo ꝙ lʒ alie forme ſubſtantiales ab aīa rōnali ſint
quāte p accn̄s non tn̄ ſūt rō receptiua q̄titatis vt dictum
eſt. Alio mō dō ꝙ dato ꝙ in hoīe rō receptiua q̄titatiſ
ſit materia in alijs ab hoīe natura cōpoſita: tn̄ non ſeq̄tur
aliq̄ꝺ incōueniēs ꝓpter h̄. illa. n. que ſūt diuerſaꝝ rōnuʒ
in ſpāli dūmō cōueniāt in aliquo cōi analogo p̄nt eſſe cā
vel ſubiectū alicuiꝰ cōis paſſiōis. Ad. 16. dō ꝙ pati acci
piēdo pati ꝓ recipere niſi cōuenit cōpoſito p formā ſed p
ſolā mām loquēdo de receptiōe forme ſubſtātialiſ ⁊ qn̄ di
cūt ꝙ imo: q: abiectio vniꝰ eſt cā introductiōis alteriꝰ. h̄
nihil eſt. q: h̄ non eſt ponere vnā formā eſſe cām introdu
ctiōis alteriꝰ. ſed magis eſt ponere p̄uatiōem ſeu abn̄tiā
vniꝰ forme eſſe cām ſine qua nō introductiōis alterius.
que abn̄tia eſt cā vt remotio ꝓhibētis. ⁊ ſimiliter p ſolam
mām ſicut p rōnē receptiuā cōuenit hōi eē q̄tū. defatiga
ri aūt ⁊ de alijs ſilibus non eſt ſimile ⁊ de quātitate. quia
iſta denoīant illa que nō informāt̄ p ipſa. q̄titas aūt non
denoīat aliq̄d vt extenſum niſi ꝙ informat vel vt totum
rōne ptis vel vt ps. ⁊ iō aīma rōnalis nō eſt extenſa vt ps
recipiens extenſionem. nec vt totuʒ. quia anima nō ſup
ponit pro toto. ſed bene animatum eſt iſto modo exten-
ſum. etiam fatigari proprie non conuenit anime loquen
do ſaltem de fatigatiōe corpali ſicut nec ambulare ridicu
lum enim eſſet dicere ꝙ anima ambularet. Ad. 17. di-
cendum. ꝙ vniformiter cōuenit hoi ⁊ bruto eſſe q̄tū. quā

tū ad illud ꝙ formalit̄ iportat q̄tū. q: q̄titas eiuſdē rōnis
eſt vtriuſqʒ. q̄tuʒ ad id qd̄ eſt ratio receptiua quantitatis
poſſet adhuc cōcedi ꝙ vniformit̄ ɔuenit vtrobiqʒ. nec tn̄
ſequit̄ ꝙ forma vniꝰ ſit extēſa ſic forma alteriꝰ. nā ꝙ for-
ma bruti ſit extēſa pōt cōtingere nō ex hoc ꝙ ipſa ſit rō re
ceptiua quātitatis: ſʒ q: eſt forma depēdēs ⁊ educta de po
tētia materie. ⁊ iō ſequit̄ cōditionē materie in hoc qd̄ ē ex-
tēdi Scdō etiā pōt dici ꝙ dato ꝙ nō eſſet eadē rō rece-
ptiua vtrobiqʒ: nō tn̄ ſequit̄ quin quātitas ſit eiuſdē rōiſ
vtrobiqʒ quantū ad illud qd̄ formalit̄ importat quātitas
⁊ per ɔn̄s vniformit̄ cōuenit eis moueri localiter. q: aliq̄
vna paſſio cōis pōt ɔſequi aliqd̄ genus entiū ſub quo cō-
tinētur diuerſe ſpēs q̄ nūq̄ cōueniūt in aliquo vno ſpeci
fico ſʒ analogo. ⁊ ſm̄ illud cōe analogū habēt illā paſſiōeʒ
cōem vt dictū eſt. Et ſi dicat̄ ꝙ nō: q: tal' paſſio ineſt me
diāte aliquo accidēte ſpecifico. Cōtra: q: de illo accidente
q̄rit̄ vtrū inſit imediate diuerſis ſpēbus. aut med āte alio
accidēte. Si primo mō habet̄ ꝓpoſitū. ſ. ꝙ vnū ⁊ idē acci-
dēs ⁊ vna ⁊ eadē paſſio pōt cōſequi diuerſas ſpēs. Si ſe-
cūdo mō ibit̄ in infinitū. q: de illo accidēte queret̄ ſic pꝛiꝰ
⁊ ſic in infinitū. Ad. 18. dicēdū ꝙ ſoli quāto ɔuenit mo-
ueri per ſe. ſʒ ad hoc ꝙ aliq̄d moueat̄ per accidēs nō opor
tet ꝙ ſit quātū nec per ſe nec per accidēs ſicut pʒ de pūcto
ſʒ ſufficit ꝙ ſit aliq̄d quanti. ſic eſt de aīa rōnali. Ad. 19.
dicēdū ꝙ lʒ cui cōuenit an̄s cōuenit ɔn̄s: nō tn̄ ſequit̄ ꝙ
illud qd̄ eſt cauſa preciſa an̄tis ſit cauſa preciſa ɔn̄tis. quia
cū ɔn̄s in plus ſe habeat q̄ an̄s: oportet ꝙ cauſa p̄ciſa cō-
ſequētis ſit illud ꝙ in plus ſe habet q̄ illud ꝙ eſt cauſa p̄-
ciſa an̄tis. ⁊ ideo ſi ita eſſet vt ipi imponūt mihi ꝙ in hoīe
materia eſſet preciſa cā quātitatis. nō tn̄ ſequeret̄ ꝙ eſſet
preciſa cā quātitatis in oibus. Sciendū etiā ꝙ illud ꝙ
eſt preciſa cā an̄tis eſt cauſa ɔn̄tis abſolute accepti. vnde ⁊
materia ſi in hoīe eſt cauſa quātitatis humane: eſt etiā cā
quātitatis abſolute loquēdo. ſʒ nō oportet ꝙ illud qd̄ eſt
cauſa an̄tis ſit cauſa ɔn̄tis vl'iter ⁊ in ſua vl'itate accepti. ⁊
hoc eſt neceſſariū de omni paſſiōe ɔn̄te diuerſas ſpēs: ꝙ
nō oportet ꝙ illud qd̄ eſt cauſa illius paſſionis in vna ſpe
cie: ſit cā eiuſdē in quocūqʒ vl'iter. Ad. 20. dicēdum ꝙ
corpꝰ qd̄ eſt ſubſtātia ens actu eſt ſubiectū trine dimēſio-
nis mō quo ſubiectū accn̄tis dicit̄ ens actu. ſʒ accipiēdo
ſubiectū pro rōe receptiua nō oportʒ. vnde notādū ꝙ iſta
ratio ꝓcedit ex duplici deceptiōe. q: ibi ſunt due fallacie
cōſequētis. nā qn̄ dicit̄ quātitas cōſequit̄ ſubſtātiā cōpo-
ſitā. ergo rōe forme eſt fallacia ɔn̄tis ꝓcedēdo a pluribus
cauſis veritatis ad vnā. nam quātitas ɔn̄s ſubſtātiā ɔpo
ſitā poteſt cā ſequi vel rōe forme vel rōe materie: vel rōe
vtriuſqʒ. Silr̄iter ſi dicat̄ ſic: quātitas cōſequit̄ ſubſtātiā
cōpoſitā rōe forme. ergo forma eſt rō receptiā eius: nō ſe
quit̄: imo procedit a pluribꝰ cauſis v̄itatis ad vnā. nā for
ma pōt dici cauſa accn̄tis in ſubiecto effectiua vel finalis
vel ſubiectiua: ⁊ hoc ipſimet dicūt. ſ. ꝙ quātitas in vnoq̄-
qʒ: ⁊ etiā figura que cōſequit̄ ipſam eſt ꝓpter operatiōes
forme vt. ſ. ɔueniāt operationibꝰ forme. Ad. 21. dicen
dū ꝙ reſpcū accidētis vel cuiuſcūqʒ forme duplex eſt ma
teria. ſ. trāſiēs ⁊ manēs. manēs ſicut lignū eſt materia ſcā-
pni. trāſiens ſicut farina ⁊ aqua eſt materia panis. mō qn̄
dicit̄ aliq̄d eſſe in potētia remota intelligit̄ dē potētie ma
terie trāſeuntis. nam loquēdo de potētia materie manēt̄
cū effectu nūq̄ talis potētia eſt remota ſʒ ſe: ſʒ ſolū h̄ acci
dit ꝓut talis potētia accipit̄ vt ɔiuncta actui oppoſito ipi
effectui. ſicut ſi dicerē ſemē arboris eſt in potētia remota
⁊ ad formā ſcāpni vel ſemen herbe vel plante cuiuſqʒ ad
formā bouis vel aſini. modo materia nō dicit potētiaʒ re
motā ſicut ad quātitatē: quia materia ſm̄ illud qd̄ eſt: nō
habet reſpectu quātitatis rationē materie tranſeūtis ſed
permanētis. Si dicat̄ quādoqʒ in materia remanere
potētia remota: hoc eſt inquantū vnū ineſt mediāte in al
tero quodā ordine. vt ſi dicat̄ ꝙ mediāte quātitate ineſt ſi
gura ⁊ mediāte figura ineſt ſic vel ſic moueri. ⁊ ſic dicē ma
teriā eſſe in potētia remota ad quantitatē: eſt dicere ma-
teriā recipere quantitatē mediāte alio receptiuo. ſ. forma
⁊ hoc eſt petere principiū: q: hoc eſt qd̄ querit̄. Sciēdū
tn̄ ꝙ forma ſubſtātialis dr̄ per p̄us perficē materiā quam
qd̄cūqʒ accidēs nō ſʒ ordinē ſuſceptibilitat̄ ita ꝙ forma

ſit rō materie recipiēdi qōcūqꝫ accñs. ſꝫ ſm ordinē depen dentie. q꞉ cū materia dependeat a forma ſbali p prius re ſpicit eā ꝙ qōcūqꝫ accñs a quo ita nō depēdet. Ad .22. dicēdū ꝙ vt dictū eſt materia eſt in mediata receptiuum vtriuſqꝫ ꝙtū ad h ꝙ nō eſt alia rō mediata receptiua. ſed qōdā ordine dependentie vt dictū eſt. Ad .23. dō ꝙ ad h ꝙ aliqd diffiniat p alteꝝ nō oportet ꝙ ſit magis notum eo ꝙ diffinit p ipm ꝙtū ad q꞉ eſt. ſed ſufficit ꝙ ſit pus no tū illo ꝙtū ad ꝙ qd eſt. ⁊ h loquēdo de diffinitiōe ꝓpria q dicit ꝓpter qd que eſt a pori ⁊ p cām. mō dico ꝙ lꝫ mā nō ſit pus nota cōpoſito vel alijs exñtib⁹ in ipo. ē tñ pus nō q̄m ſit nō cauſa pciſa quantitatis in cōpoſito. Ad .24. dicēdū ꝙ entitas ſubiecta quātitati eſt entitas compoſiti ſꝫ tñ rōne ptiſ que eſt mā. ſed illud qō eſt entitas ſubiecta ⁊ quātitati vt rō receptiua eſt ipſa mā. ⁊ qñ dicūt ꝙ non q꞉ ſm me materia nō eſt ſubiectū. dico ꝙ imo mā eſt ſubie ctū vt rō receptiua lꝫ nō vt ſuppoſitū hñs. Ad .25. dō. ꝙ homo experit ſe habere carneſ ⁊ oſſa quāta. ſꝫ ꝙ h inſit carni ⁊ oſſi rōne vtriuſqꝫ ptis ſubſtātialis nō expit. ſꝫ rō ne h inueſtigam⁹ ſm cōditiōem forme ⁊ materie ex qbuſ res ꝯponit ⁊ ſic nos intelligere expimur. ſed rōne cuius i eſt nobis p rōnē attingimus.

Ad ſcōꝫ ſic ꝓcedit ⁊ arguit ꝙ nūer⁹ ñ ſit forma abſoluta q꞉ illō qō dic formā abſolutā nō aduēit alicui pter ſui mutatiōem. ſꝫ nūer⁹ aduenit ali cui pter ſui mutatiōem. ergo ⁊c. ꝓbatio mino ris ponat ꝙ ſint tres hoīes ⁊ poſtea ꝙ deus de nouo cre et q̄rtū q̄ternarius aduenit iſtis iſto d nouo creato ſine eoꝝ mutatione. ergo ⁊c. Cōtra q꞉ ꝙ ptinet ad pdicamē tū abſolutū dic formā abſolutā. ſꝫ nūer⁹ ē hui⁹mōi. q꞉ p tinet ad pdicamētū quātitatis. ergo ⁊c. Rñ. ad euiden tiā iſti⁹ queſtionis tria ſūt faciēda. pmū eſt videre vtꝝ nu mer⁹ addat aliquid ſup quātitatē cōtinuā re diuerſuꝫ ab ea. ſcōm eſt videre q̄lē vnitatē hꝫ nūer⁹. tertiū ad ꝓpoſitū

Quātū ad primū ſciendū ꝙ null⁹ dubitat quin nūer⁹ hēat eſſe reale: q꞉ circūſcripta oī opatiōe intellectus inue niūtur in reꝝ nā tria vel q̄tuor corpa ⁊ ſic ꝯñter. ſꝫ ꝙtū ad h tota dubitatio eſt vtꝝ nūer⁹ dicat aliam rem a quātita te cōtinua. Et h ſūt duo faciēda. pmū eſt oñdere ꝙ nūe rus dicat aliquā entitatē realiter differētē a quātitate cō tinua. ſcōm eſt quid addit quātitas diſcreta ſupra ꝯtinuā

Primū oñdo duplici rōne. pmo ſic. q꞉ ille due quātita tes differūt realiter in quaꝝ vna inuenitur plus realiter ſine h ꝙ inueniat plus realiter in altera. ſed quātitas con tinua ⁊ diſcreta ſūt huiuſmōi. ergo ⁊c. mior ꝓbatur. q꞉ di uiſa quātitate ꝯtinua in plures ptes non eſt ibi plus quā tum ad rōneꝫ quātitatis cōtinue q̄m ante. quia omneſ il le ptes non conſtituūt aliquid longius q̄m ante. ſed ibi ē plus ſm rōnem quātitatis diſcrete q꞉ ibi ſūt plures q̄m ante. ita ꝙ ſic formatur ratio. plus vel minus ſecundum quantitatē continuā attenditur ſm longius ⁊ laci⁹ vel ꝓ fundius plus vero ⁊ minus ſm quātitatē diſcretā ſꝫ plu ra ⁊ pauciora. ſed cōuenit haberi plura diuiſo cōtinuo ꝙ ante. non autem habere latius vel profundius ergo ⁊c.

Sed ad hoc poſſet dici ꝙ habere plura vel pauciora di uiſa quantitate continua non eſt habere aliquid diuerſū a quātitate continua ſed eſt habere in diuiſa quantitatis continue. ſed hoc non valet. quia partes ſubiectiue quā titatis continue ſunt partes integrales quātitatis diſcre te. ⁊ ideo diuiſo continuo non ſolummodo ſunt plura in diuidua quantitatis continue ⁊ pluref partes ſubiectiue reſpcu toti⁹ vniuerſalis. ſed etiā eſt ibi maius totū integ le diſcretum habens plures partes q̄m ante. vnde manē te equali longitudine ſit maior numerus diuiſione facta lꝫ nō ſiat maior lōgitudo. ita ꝙ inuenit maioritas in vno illoꝝ totoꝝ nō exñte maioritate i alio. 2°. ſic q꞉ ille due quātitates quaꝝ vna habet ptes aliter realiter ꝙ alia dif ferūt realiter ſꝫ quātitas cōtinua ⁊ diſcreta ſūt hui⁹mōi. q꞉ vna eaꝝ hꝫ ptes ad inuicē diuiſas. alia āt idiuiſas rea liter. g°. ⁊c. Quātū ad ſcōꝫ pmo vidēdū eſt qd addat cōti nuū ſup vnū ꝙ ꝯuertit cū ente. 2°. qd addit vnū qō ē pnci piū nūeri ſup ꝯtinuū. 3°. qd addit nūer⁹ ſup vnitates. 4°. quid addit totum diſcretum ſuper totū continuum ſiue quomodo differt vnum ab alio. Quantum ad primuꝫ ſciendū ꝙ cōtinuū ⁊ vnū qō cōuertit cū ente: ſe hñt ſicut ſuperi⁹ ⁊ inferi⁹ ſaltē ſic ſuperi⁹ analogū. nam vnū qō cō uertit cū ente dic in diuiſionē in q̄cūqꝫ entitate. ꝯtinuū aūt dicit in diuiſionē in determinata entitate. in hoc etiā videt differre ab vnō qō conuertit cū ente ſm illō qō no mē pma facie videt importare. nam vnū qō cōuertit cum ente accipit priuatiue. ſ. pro priuatiōe diuiſiōis. cōtinuū vo dicit q̄ſi poſitiue ſic ⁊ cōpoſitū ſm rem: cū cōtinuū et cōpoſitū dicāt indiuiſionē partiū ꝯpoſitaꝝ vel cōtinuaꝝ. Unū vo qō eſt principiū nūeri addit ſupra ꝯtinuū abſo lute acceptū eſſe aliquotā partē toti⁹ diſcreti. nam eſſe cō tinuū abſolute acceptū nō importat aliquotā partē toti⁹ diſcreti. ſꝫ importat habere tales plēs partes idiuiſas ad inuicē. vnū vo qō eſt principiū nūeri importat vt dictū ē: eſſe aliquotā partē toti⁹ diſcreti. Qō pꝫ q꞉ illud qō reſpō det ad queſtionē factā per quotū dicit aliquotū. ſed qñ q̄ rit quot ſunt: reſpondet vn⁹ vel duo: ⁊ cōſtat ꝙ ibi reſpō det vnū qō eſt principiū numeri. ergo vnū qō eſt principi um nūeri dicit aliquotū pertinēs ad quantitatē diſcretā. ſꝫ nō dicit aliquotū qō eſt totū diſcretū: ergo dicit aliquo tā partē toti⁹ diſcreti. Et qbuſdā videt ꝙ quātitas diſcre ta ꝓprie dicta inuenit in oēbus. ⁊ per ꝯñs vnū qō eſt prin cipiū nūeri inuenit in oīb⁹. ita ꝙ ſm hoc vnū qō eſt prin cipiū nūeri ſupra vnū qō cōuertit cū ente in quocūqꝫ ge nere nō addit niſi eſſe aliquotā parteꝫ toti⁹ diſcreti. et ſic qñ dicit vn⁹ angul⁹ ꝓut vnū pertinet ad quātitatē diſcre tā. vnū dicit iſtū angulū eſſe partē aliquotā toti⁹ multitu dinis anguloꝝ. vnū vo qō dicit cōiter cōuerti cū ente nō dicit niſi indiuiſionē entis cui attribuit. Dixi aūt ꝙ cōi ter dicit cōuerti cū ente. q꞉ ſm opinionē que dicit quāti tatē diſcretā inueniri in omni ente: vtrūqꝫ vnū dicit con uerti cū ente. accipiēdo aūt vnū ſm cōiorē opinionē vnū qō eſt principiū nūeri differt duplicit ab vno qō cōuertit cū omni ente. Primo q꞉ vnū qō cōuertit cū ente inueni tur in oīi ente. vnū vo qō eſt pncipiū nūeri in determi nato ente. ſ. in cōtinuo: ex cui⁹ indiuiſiōe dicit creari. 2°. differt in h ꝙ vnū qō cōuertit cū ente videt importare abſolutā indiuiſionē. vnū vo qō eſt principiū nūeri vide tur importare partē aliquotā toti⁹ diſcreti vt dictū eſt. Quantū aūt ad tertiū. ſ. quid addit nūerus ſup vnitates. dico ꝙ nihil aliud addit ſup eas niſi qō addit totū ſup ſu as partes integrales. quid aūt addat totū ſup ſuas parteſ integrales patebit qñ queret vtrū ſi ſola materia ⁊ anima rōnalis eſſent partes integrales homīs poſſet homo cor rūpi. Quantū ad quartū dico ꝙ totū diſcretū addit ſu pra totū cōtinuū habere partes diuiſas. ⁊ per hoc realiter differt ab illo. Sꝫ cōtra hoc obiicit tripliciter. Primo ſic. q꞉ ſicut in alijs reb⁹ multitudo ſe habꝫ ad vnūquodqꝫ illoꝝ multoꝝ: ita multitudo quātitatis cōtinue ad quāti tatē cōtinuā: ſꝫ in alijs multitudo nō facit ſpeciē diuerſaꝫ ab vnoquoqꝫ illoꝝ multoꝝ. ergo ⁊c. Scdō q꞉ nihil rea le replicat ſup ſeipꝫ. ſꝫ numer⁹ replicat ſupra ſeipm. ergo numer⁹ nō dicit aliqd reale diuerſum realiter a cōtinuo. maior ſupponit. minor etiā faciliter probat. q꞉ dicim⁹ du os binarios ⁊ tres ternarios ⁊c. Tertio ſic. q꞉ ſi nūeruſ diceret aliqd realiter diuerſū a partib⁹ nūeratis ſequeret ꝙ nūeri ꝓcederēt in infinitū datis etiā ſolū duob⁹ conti nuis. ſed hoc eſt falſū: ergo ⁊c. ꝓbatio ꝯñie. q꞉ datis duo b⁹ cōtinuis vnū illorū eſſet vna res ⁊ aliud alia. et preter iſta ſꝫ te binari⁹ ē res tertia. ⁊ eadē ratiōe qua binarietas iſtoꝝ duorū eſt alia res differens ab iſtis duob⁹ eadē rōe ternarietas eſt quedā res differēs ab iſtis et a binarietate eoꝝ. ⁊ ſicut ternarietas eſt quedā res. ita quaternitas eſt quedā res. 5. ⁊ ſic in infinitū. Ad primū iſtoꝝ dicēdū ꝙ ſm illos qui ponūt quantitatē diſcretā inueniri in omi bus. minor eſt falſa. q꞉ ſm illos multitudo in omnib⁹ en tibus dicit quoddā totū diſcretū diuerſuꝫ ab vnoquoqꝫ illoꝝ. ⁊ ſm eos vnūquodqꝫ eoꝝ ſm ſuā naturā abſolute acceptā eſt in diuerſis generib⁹: puta homo i genere ſub ſtantie: ⁊ albedo in genere qualitatis. ſed illud per quod cōuenit vnicuiqꝫ eſſe aliquotā partē diſcreti pertinet ad genus quātitatis. Suſtinēdo autē cōmuniorē opinio nē dicendū ꝙ in alijs a quātitate cōtinua multitudo ncn facit diſtinctā ſpēm ab vnoqꝫ illoꝝ multoꝝ vel diſtinctaſ

totalitatē ſpē a totalitate ꝑfectōis eoꝝ.q: in ipſis nō inue
nitur maioꝛitas in multitudine q̄n ſit maioꝛitas in ꝑfecti
one vel intenſiue vl' extenſiue. vbi gr̄a ſi ꝓcedat in ſpēbꝰ
ſicut eſt ibi dare plura ita etiā ibi eſt dare plꝰ in ꝑfectione
ſup in idiuiduis ⁊ in diſibilibꝰ. vbi gr̄a. plꝰ eſt de ꝑfectiōe
in plībꝰ intellectiōibꝰ quā in vna ſaltē extēſiue. nō ſic aut
eſt de q̄titate ꝯtinua ⁊ diſcreta. nam pn̄t eē plura diſcreta
q̄titatꝭ diſcrete abſq; h̄ qd̄ ſit maioꝛ ꝑfectio vl' maioꝛ lōgi
tudo vt dictuꝫ eſt ꝑus. Ad ſc̄m dō. ꝙ nihil replicat ſup
ſeipm̄ replicatiōe reali. ſꝫ bn̄ pōt replicatione ſc̄m ꝯceptū
mētis. Et ad id ꝙ ꝯ h̄ dr̄ ꝙ q̄tuoꝛ pn̄t diuidi in duos bina
rios vel cōem in tria trinaria ⁊c. dico ꝙ q̄tuoꝛ nō pn̄t rea
liter diuidi in duos binarios differētes realit' a q̄tuoꝛ vni
tatibꝰ ⁊ dicētes alia tota in actu a toto q̄ternario iō repli
catio illa qn̄ dr̄ ꝙ cōem diuidūt in tres trinarios. vel qn̄
dr̄ tres trinarios. i. trinarioꝝ trinitas nō dicit aliud re a
nouenario ⁊ ſic de aliis. Ad tertiū dō ꝙ ſi ralitas totiꝰ
cēt qd̄dā diſtinctū vt q̄dā tertia ꝑs a realitate ꝑtiū aliaruꝫ
iret i infinitū ꝯpoſitio ex diuerſis realitatibꝰ totiꝰ ⁊ ꝑtiū
vn̄ ſicut ph̄s docet. 7. methaphiſice: ſicut totū ꝯponit' ex
mā ⁊ foꝛma ita ꝯponeret' ex iſtis ꝑtibꝰ ⁊ ip̄a tōlitate qd̄dā
alteꝝ totū ⁊ ita ſequeret' de illo altero toto cōponeret' ex
q̄dā tōlitate ⁊ aliis ꝑtibꝰ ⁊ ſic iret in infinitū. ⁊ iō realitas
totius nō ſe hꝫ ad realitatē ꝑtiū ſicut includens aliq̄d ex q̄
ſit ꝑter ꝑtes. ſꝫ ſicut includēs vtrāq; illaꝝ differt a q̄libet
eaꝝ. ⁊ iō t'narietas dicit rē diuerſā a q̄libet vnitate. nō tn̄
cōnūeralē cū illis ſicut ꝑs nūeri cū ꝑte. ⁊ iō ralitas illa cū
ralitate ꝑtiū. ſ. triū vniuocū nō facit q̄ternariū. ſicut nec
realitas totiꝰ ꝯpoſiti ex mā ⁊ foꝛma dic̄ realitatē ꝑter ma
teriā ⁊ foꝛmā ex q̄ ꝯponet' aliud totū diuerſū a ꝯpoſito ex
mā ⁊ foꝛma. vn̄ nō opoꝛtet ꝓcedere in ifinitū in talibus.

Quātū ad ſc̄m ꝑncipale. ſ. q̄tū ad vnitateꝫ nūeri. dicūt
q̄dā ꝙ nullā vnitatē hꝫ ⁊ h̄ ꝓbāt q̄drupl'r pᵒ ſic. q: ſimpl'r
plura nō ſūt vnū. ſꝫ nūerus dicit ſimpl'r plura. ergo ⁊c. ꝓ
batio minoꝛis. q: plura nūero ſūt plura ſimpl'r ſꝫ nūerus
eſt plura nūero. ergo ⁊c. 2ᵒ q: ponere vnū accidēs in di
uerſis ſubiectis quoꝝ vnū eſt vltra mare ⁊ aliud citra eſt
incōueniēs. ſed ſi nūerus diceret ſimpl'r vnitatē h̄ ꝯtigēt
q: binarius q̄ ſc̄m te eſt vnū accn̄s poſſet eē in duobus q̄
rū vnꝰ eſt vltra mare ⁊ alius citra. ergo ⁊c. Tertio quia
vnitates non ſunt vnū nūero q̄m ſi nō eēnt in nūero. ſꝫ
ſi nūerus diceret vnū nūero ſimpl'r maioꝛē vnitatē hērēt
vnitates exn̄tes in nūero q̄m ſi nō eēnt in nūero ergo ⁊c.
minoꝛ patet q: illud totū in quo ꝑtes nō habēt maioꝛem
vnitatē q̄m ſi nō eēnt i toto nō habēt vnitatē ſimpl'r ma.
etiā patet. q: ſi accipiant' . 4. hoīes nō habēt maioꝛē vnita
tē vt ſūt ꝑtes q̄ternarii. q̄ ſi acciperet' q̄libet ꝑ ſe. 4ᵒ ſic
q: vnū accidēs numero eſt in vno ſubiecto nūero. ſꝫ ſub
iectū ſenarii ſūt ſex nūero. ergo vnū nūero erit. 6. nūero
vel ſaltē ſequit' ꝙ vnū accidens nūero erit in ſex ſbis nūe
ro. Et ſi dicat' ad h̄ ꝙ nūerus nō eſt vnū nūero. ꝯ. quia
ꝙ nō habꝫ vnitatē irealē nō eſt vnū numero. vnū eni ſc̄m
genꝰ vel ſpēm eſt vnū ſc̄m rōnē tantū. ſed ſc̄m te. numerꝰ
non eſt vnū numero. ergo numerꝰ nō hꝫ aliquā vnitateꝫ
realē. Sed h̄ ſtare nō pōt ꝑꝑ duo. q: ꝙ nullā vnitatē rea
lē hꝫ nullā entitatē hꝫ. ens eni ⁊ vnū cōuertūtur. ſed nūe
rus habet entitatem realem vt dictum eſt. ergo ⁊c. 2ᵒ
quia ſc̄m ph̄m. 6ᵒ methaphiſice ſenarius nō eſt bis tria ſꝫ
ſemel ſex. ſed ſemel impoꝛtat vnitatē eiuſ cui addit'. ergo
nūerus dicit aliq̄d vnū ſimpliciter. 3ᵒ ſic. q: accepto aliq̄
vno nūero ſignificato puta ſenario. q̄ro vtrū ſit vnꝰ ſena
rius nūero vel nō. ſi ſic. ergo in h̄ ſenario eſt aliquid vnū
numero. ſed qd̄ eſt vnū numero eſt vnū ſimpliciter. ergo
⁊c. Si nō. ergo h̄ ſenarius eſt plures ſenarii ſꝫ plures ſe
narii cōꝑhendūt ad minus. xii. vnitates. ſed h̄ eſt impoſ
ſibile. ergo ⁊c. Sed cōtra h̄ poſſet obiici. q: qd̄ eſt vnū nu
mero eſt ꝑs numeri. ſed ſc̄m te h̄ ſenarius eſt vnū nūero
ergo h̄ ſenarꝰ eſt ꝑs numeri. ſꝫ ꝑs nūeri nō eſt nūerꝰ. er
go ⁊c. Si dicat' ad hoc ꝙ ſenarius non eſt pars numeri
qui eſt ſenarius. ſed eſt ꝑs numeri maioꝛis puta duo de
narii. contra. q: ſequit' ſc̄m h̄ ꝙ vnus duodenarius diui
deretur in duos ſenarios. ⁊ in tres trinarios ⁊ ſic nume
rus replicabit' ſup ſeipm̄ qd̄ eſt cōtra ꝑmiſſa. Ad h̄ di
cēdū ꝙ ſc̄m rem loquēdo vnuꝫ numero qd̄ eſt ꝑs numeri
non eſt numerus vnus numero. ſed eſt continuū vnum
numero vel vnum numero tale quod eſt in diuiſibile. in
plura numero pꝛout eſt vnū numero qd̄ eſt ꝑs nūeri. qd̄
iō dico q: qd̄ eſt vnū numero puta vnū lignū qd̄ eſt pars
numeri poſſꝫ diuidi in duo ligna. ſꝫ facta diſiōe iā nō erit
vnū lignū nūero qd̄ ē ꝑs nūeri realr̄. ⁊ idē ēt ſequit' ſi pona
tur ꝙ numerꝰ ⁊ vnū qd̄ ē ꝑncipiū nūeri ſit i aliis rebꝰ a cō
tinuo. q: vnū qd̄ ē ꝑs nūeri in q̄cūq; h̄ ſit nō ē aliq̄s nūerꝰ
ſꝫ eſt aliq̄d indiuiſibile oīno in ꝑtes vnitates puta vnꝰ an
gulꝰ vl' vna albedo. vnꝰ aūt nūerꝰ nō eſt vnū nūero qd̄ ē
ꝑs nūeri ſc̄m rē. lꝫ hō ſc̄m ꝯceptū poſſit diuidē vnū nūero
in tres vel q̄ttuoꝛ nūeros ſꝫ qd̄ ſibi placꝫ: puta duodena
riū in tres q̄ternarios ⁊ in q̄ttuoꝛ t'narios. Ad pꝛimuꝫ
gᵒ qd̄ inducit' ab aliis: dō ꝙ ꝑtes nūeri ſunt ſimpl'r diuer
ſe ꝑ oppoſitū ad vnitatē ꝯtinui: q: ſunt ſimpl'r diuerſa ꝯti
nua. ſꝫ cū h̄ ſtat ꝙ iſta diuerſa ꝯſtituūt vnū totū diſcretuꝫ
ſimpl'r. vn̄ iſta duo ſtāt ſil'. plr̄a ꝯtinua ſimpl'r ⁊ vnū diſcre
tū ſimpl'r ꝯſtitutū ex his. ſic̄ ⁊ vnitas domꝰ ſimpl'r ſtat cū
plr̄alitate lapidū. Ad ſc̄oꝫ dicēdū ꝙ illud nō videt' aliq̄d
valere niſi ad inducendū in q̄ndā admiratōꝫ. q: nō eſt in
cōueniēs plr̄a q̄tūcūq; diſtātia ꝯſtituē vnū numeꝝ diſcre
tū ſimpl'r. nec etiā eſt incōueniēs vnū accidēs diſcretū eē
in plr̄ibus ſubiectꝭ q̄tūcūq; diſtātibꝰ Ad tertiū ꝑ inter
ēptionē maioꝛis: q: vnitates ſi nō haberēt aptitudinē ali
quā ad ꝯſtituēdū vnū diſcretū nō haberēt talē vnitatē to
tiꝰ ꝯſtituti ex eis ſic̄ habēt: lꝫ vnitatē ꝯtinuitatꝭ vnaqueq;
hꝫ in ſe poſſint hr̄e ſiue ſit in toto ſiue nō. ſic̄ lapides hn̄t
in toto ꝑiete ꝯſtituto ex eis q̄dā vnitatē quā nō haberēt:
ſi nō haberēt aptitudinē ad ꝯſtituēdū ipm̄. Ad q̄rtū dicē
dū ꝙ nō ē incōueniēs ꝙ vnuꝫ accn̄s nūero diſcretū ſit in
plr̄ibus ſubiectis nūero ꝯtinuiſ. q: vnitas diſcreta ſtat cū
plr̄alitate ꝯtinuoꝝ diuerſoꝝ. nec ex h̄ ſequit' ꝙ vnū nūero
ſit ſex nūero. ſꝫ ſequit' ꝙ vnū diſcretum nūero ꝯponit' ex
ſex ꝯtinuiſ. Et iō tenēdū eſt ꝙ numerꝰ hꝫ vnitatē: de cuiꝰ
vnitate ſunt opiōes. Quedā eſt q̄ dicit numeꝝ hr̄e vni
tatē a quātitate ꝯtinua diuiſa: ita ꝙ eadē eſt vnitas nūeri
⁊ quātitatꝭ ꝯtinue. ex cuiꝰ diuiſiōe cauſat': ita ꝙ eadē vni
tas ſpecifica ē vnitas vtriuſq;. ſꝫ in h̄ differūt: q: ꝯtinuū ⁊
eiꝰ vnitas ipoꝛtat copulationē ꝑtiū ad aliquē terminū cō
munē: ſꝫ vnitas nūeri ꝑuatiōꝫ cōem tal' copulatōis ipoꝛ
tat. ⁊ h̄ ꝓbauit q̄druplicit'. Pꝛimo ſic: q: ſi numerꝰ dice
ret aliā vnitatē a ꝯtinuo nō eēt ſimpl'r vnꝰ: cuꝫ partes eiꝰ
ſint ſimpl'r diuerſe. ſꝫ nūerus hꝫ ſimpl'r vnitatē. ergo ⁊c.
Sc̄do q: nūerus ⁊ ꝯtinuū nō differūt niſi ſic̄ vnū ⁊ plura
vna: ⁊ per ꝯn̄s nō differūt niſi ſic̄ albū ⁊ alba: ſꝫ albū ⁊ alba
nō differūt ſpē. ergo vnū ꝯtinuū ⁊ nūerus vnꝰ nō differt
ſpē. ⁊ per ꝯn̄s habēt vnitatē eandē ſpecificā. ſed vnitas ſc̄m
ſpēm reducit' in eē reali ad aliqd̄ vnū nūero. ergo vnitas
realis nūeri ⁊ ꝯtinui eſt eadē vnitas. Tertio: q: mēſura
⁊ mēſuratū ſunt eiuſdē rōis. ſꝫ vnū nūero qd̄ eſt ꝯtinuū ē
mēſura nūeri. ergo ꝯtinuū ⁊ nūerus ſunt eiuſdē rōis. ſed
q̄ ſunt eiuſdē rōis ſunt eiuſdē ſpēi. gᵒ idē qd̄ pꝛiꝰ. Quar
to. q: ſicut magnū ⁊ ꝑuū ſe hn̄t in magnitudie: ita mlt̄ū et
⁊ paucū in multitudie. ſꝫ magnū ⁊ ꝑuū in magnitudie nō
differūt ſpē. ergo nec multū ⁊ paucū in multitudie. ⁊ ꝑ cō
ſeq̄nēs maioꝛ ⁊ minoꝛ nūerus nō differūt ſpē. ſꝫ h̄ nō eēt
niſi nūerus hr̄et vnitatē ſpecificā ab vnitate ꝯtinui. gᵒ ⁊c.
Sꝫ illud nō pōt ſtare ꝓpter q̄ttuoꝛ. Pꝛimo q: nūerꝰ nō
eſt vnꝰ illa vnitate q̄ nō eſt in actu qn̄ eſt nūerꝰ. ſꝫ vnitas
ꝯtinui ex cuiꝰ diuiſiōe cauſat' nūerus nō eſt actu qn̄ ē nu
merꝰ. q: ꝯtinuū fc̄a diuiſiōe nō manet ꝯtinuū nec vnum
actu q̄tū ad illō qd̄ ē ꝯtinuū qd̄ pꝰ erat actu: qd̄ iō dico: q:
q̄titas ⁊ vitas manēt i ꝑtibꝰ totiꝰ diuiſi. ſꝫ n̄ mācet vitas to
tiꝰ diſi gᵒ. ⁊c. ma. pꝫ. q: vitas vniꝰcuiuſq; ē actu qn̄ ipm̄ ē
actu: 2ᵒ q: ſi ab eadē vnitate foꝛmal'r hēat ꝯtinuū ⁊ diſcre
tū vnitatē: tūc foꝛmal'r vnitas ꝯtinui ⁊ diſcreti eſſet eadē.
ſꝫ hoc ē falſū. gᵒ ⁊c. ꝯn̄a pꝫ. ꝓbō falſitatis ꝯn̄tis. q: illa vni
tas q̄ nō ꝯpatit' ſecū in illo vno cuiꝰ eſt vnitas plr̄a ꝯtinua
nō eſt eadē cū illa vnitate q̄ cōpatit'. ſecꝰ in illo vno cuiꝰ ē
plr̄a ꝯtinua vnitas diſcreti cōpatit'. ſecꝰ in illo vno cuiꝰ eſt
plura cōtinua ſpecifica. nō autē vnitas ꝯtinui ergo ⁊c.

Tertio ſic. q: ſi eadē eſt vnitas ſpecifica continui et nu
meri qui ſurgit ex diuiſione cōtinui: tunc eadem erit vni
tas ſpecifica: ternarii ⁊ quaternarii. ſed hoc eſt falſū. gᵒ ⁊c.

ꝯña patȝ q: ex eodē ꝯtinuo pñt ꝑ diuiſiōem cāri ternari⁹
ꝛ q̄ternari⁹. ergo ſi eadē vnitas ſpecifica eſt cōtinui ex cu-
ius diuiſione cātur numer⁹ ꝛ numeri. ſeq̄ret̄ ꝙ eadē eſſȝ
vnitas ſpecifica ternarij ꝛ q̄ternarij. falſitas ꝯñtis patet
ꝑ ph̄m. x. methaphiſice q̇ dicit ꝙ vnitas ſubtracta vel ad-
dita variat ſpēm numeri. Ad iſtas duas vltimas rōes
dicūt illi de illa opinione. q: vnitas ꝯtinui vel vnitas nu
meri vel ipm̄ ꝯtinuū ꝛ numer⁹ nō dñi ꝑ ſe ſȝ ꝑ accñs. q:
vnū coꝝ dicit aliq̄d poſitiuū. ſ. cōtinuū q: dicit copulatio
nē ad aliquē terminū cōem. ſȝ numer⁹ dicit ꝑuatōeȝ eiuſ
dem. Sed iſta rñſio eſt impoſſibilis. ꝑmo q: diuiſio ge
neris in ſpēs nō eſt ꝑ ꝑuatiōem ꝓprie dictā. ſȝ eſt ſemper
ꝑ dñas paſſiuas. ergo falſū eſt dicere ꝙ ꝯtinuuȝ differt a
diſcreto q: diſcretū dicit ꝑuatiuū ꝯtinuū aut nō. 2°. q:
actio poſitiua terminat̄ ad aliq̄d poſitiuū. ſed diuiſio cōti
nui eſt actio poſitiua. ergo ꝛc̄. ſed diuiſio ꝯtinui termina
tur ad diſcretū. ergo diſcretū nō dicit formaliter ꝑuatio
nē. 3°. q: diuiſio generis in ſpēs nō ē ꝑ dñas accñtales.
ſȝ diuiſio q̄titatis ꝑ ꝯtinuū ꝛ diſcretū eſt diuiſio generis
in ſpecies. ergo falſum eſt dicere ꝙ continuuȝ ꝛ diſcretū
differūt ꝑ accñs. Ex h̄ ſumitur quarta rō ꝑncipalis cō-
tra ꝑdictaȝ opinionem que ponit ꝙ ꝯtinuū ꝛ diſcretum
ꝛ vnitas vtriuſqȝ differūt ſicut ꝑuatio ꝛ h̄itus. q: ſicut di-
ctū eſt diuiſio generis in ſpēs non eſt in ꝑuatiōem ꝓprie
loquēdo ꝛ h̄itū imo eſt ſemꝑ in dñas diuerſas poſitiuas.
ꝑuatio eñi nulli⁹ eſt dña vel ſpēs. ſȝ h̄ cōuenit ſ̄m ꝑdcām
opiniōem. ergo ꝛc̄. Ad ꝑmū igit̄ inductū ab eis dicen-
dū ꝙ ꝑtes numeri ſunt ſimpliciter diuerſa cōtinētia ꝛ ta
mē totū diſcretū ꝯſtituit̄ ex eis ꝛ ē vnū ſimpliciter diſcre-
tū ꝛ iſta duo ſtant ſimul vt dictū eſt. Ad ſ̄m dicēdū ꝙ
ꝯtinuū ꝛ numer⁹ nō differt ꝓprie ſicut vnū ꝯtinuū ꝛ plu-
ra ꝯtinua ex q̇bus cōſtituitur. ſed ſicut vnū diſcretū con-
ſtitutū ex pluribuſ vnitatibus ꝯtinuis ꝛ illa plura ꝯtinua
ex quibus cōſtituitur. ꝛ iſta eſt differētia toti⁹ integralis
ꝛ ꝑtiū ex quibus integrat̄. dña aūt q̄ē inter vnū cōtinuū
ꝛ plura ꝯtinua ē dña. que eſt īter ꝑtes ſubiectiuas ꝛ totū
vl'e. nā plura cōtinua ſe habēt ad vnū ꝯtinuū abſolute ac-
ceptū ſicut ꝑtes ſubiectiue ad ſuū totū vl'e. Unde ſciēdū
ꝙ plura ꝯtinua poſſunt ꝯꝑari ꝛ ad cōtinuū abſolute ac
ceptū ſicut ꝑtes ſubiectiue ad totū vl'e ꝛ ſic nō differūt ſpē
vnū ꝯtinuū abſolute acceptū ꝛ plura ꝯtinua. Alio mō
poſſunt cōꝑari plura cōtinua ad vnū diſcretū ꝯſtitutū ex
eis ſicut ꝑtes integrales ad totū integrale ꝛ tales ꝑtes cō
ꝑate ad tale vnū nō h̄nt vnitatē eiuſdē ſpēi: q: alia eſt ſpēs
talis diſcreti ꝛ ſue vnitatis q̄ ſit ſpēs cōtinui ꝛ ſue vnita-
tis. Ad tertiū dicēdū ꝑmo. ꝙ nō oportet ꝙ menſura ꝛ
mēſuratū ſit eiuſdeȝ ſpēi ſpālīſſime ꝛ ideo dato qd̄ vnum
qd̄ eſt ꝑncipiū numeri eēt menſura numeri nō tñ oportȝ
qd̄ eēnt eiuſdē ſpēi ſpālīſſime. 2°. dicēdū ꝙ vnitas qui ē
ꝑncipiū numeri non eſt eius mēſura niſi q̄tū ad notifica
tōeȝ inquātū ꝑ repetitiōem vnitatis innoteſcit q̄tus eſt
numer⁹. Tertio q: volēdo mēſurā ꝙ aliq̄tiēs acceptū
reddit totū q̄libet ꝑs vniformis cū alia ꝑte toti⁹ ꝑōt dici
mēſura dato qd̄ nō eēt vniformis cū toto. Ad q̄rtū dō.
ꝙ q̄tū ad h̄ eſt ſil'e de magno ꝛ ꝑuo in magnitudine ꝛc̄. q:
ſic magnū ꝛ ꝑuū ſūt paſſio magnitudinis. ita multū ꝛ pau-
cū ſūt paſſio multitudinis. ſȝ q̄tū ad h̄ nō ē ſil'e. q: ſic ma-
gnū ꝛ ꝑuū cōſeq̄t̄ eādē ſpēm in magnitudine ſic multuȝ ꝛ
paucū ꝯſequāt̄ eādē ſpēm in multitudine. vñ nō ſeq̄t̄ ꝙ ſi
eadē magnitudo ſpē ſit mag̃ ꝛ ꝑua. ꝙ eadē mltitudo ſpē. ſ.
idē nūer⁹ ſit mult⁹ ꝛ pauc⁹. Et iō al'r dō. ꝙ. ſ. nūer⁹ ꝛ h̄ȝ
vnitatē ſpecificā ꝛ vnitatē nūalē. vnitatē q̇dē ſpecificam h̄ȝ
ex ſe ipō fo͛l'r: q: vnaquecqȝ nā ſpecifica ſeipā ē fo͛l'r talis
vel tal' ſpēi ſȝ ꝑ illō ꝑ qd̄ ꝯuenit alicui ꝙ ſit tal' ſpēi cōuēit
ſibi ꝙ ſit vni⁹ ſpēi. g° ꝛc̄. Quātū ad vnitatē nūeralē ſi ita
ē vt q̇dā dicūt ꝙ vnaq̄qȝ res ſeipā fo͛l'r ē vna nūero ꝛ nō ꝑ
aliō. tūc nūer⁹ ſeipō fo͛l'r ē vn⁹ nūero ꝛ nō ſoluȝ vn⁹ ſpē.
Si āt ita eſt vt alijs placet. ꝙ oē accñs h̄ȝ vnitatē nūera
lē a ſb̄o. tūc dō ē ꝙ etiā nūer⁹ h̄ȝ vnitatē nūeralē ex vnita-
te ſubiecti. ita ꝙ vn⁹ nūer⁹ ē ꝑꝑ has ꝑtes ſignificatas eaſ-
dē nūero q̇d āt ſit de h̄ dicet̄ infra in ſequēti quolȝ. Sȝ
ꝯ h̄ ꝙ dēm ē ꝑōt obijci dupl'r ꝑmo. q: vnū nūero ē ꝑs nūe
ri ſȝ ꝑs nūeri nō ē nūer⁹. g° ꝛc̄. 2°. ſic q: vt vr̄ ſb̄m nūeri
ſūt ꝑtes ei⁹ ſȝ ꝑtes nūeri nō ſūt vnū nūero. g° nec nūer⁹

Ad primū dicendum ꝙ quoddā eſt vnū numero con-
tinuum ꝛ illud eſt pars numeri nec eſt numeruſ aliud eſt
vnū nūero diſcretū ꝛ tale vnū nō eſt ꝑs nūeri ſed nūer⁹.
Ad ſecundū dicendū ꝙ ſicut parteſ numeri nō eſt tot⁹
numer⁹: ita nec ſunt totū ſubiectū ipſi⁹ numeri: ſed ipſa
plura ꝯtinua que dicunt̄ ſubiectū vnitatis numeralis cō
petētis cuilibȝ ipſoꝝ ſunt vnū ſubiectū numero ipſi⁹ nu-
meri: ita ꝙ diuerſitas q̇ eſt inter partes ipſi⁹ nihil facit ad
hoc ꝙ ſubiectū ipſi⁹ numeri ſit diuerſū. ſȝ diuerſitas oīm
partiū numeri ad diuerſitatē oīm partiū numeri. Quā
tū ad tertiū principale: vtrū ſcȝ numer⁹ dicat formā abſo
lutā. dicendū ꝙ ſic. qd̄ pȝ duplicit̄. Primo: q: ſpēs predi-
camēti abſoluti dicit formā abſolutā. ſȝ numer⁹ ē h̄mōi.
2°. q: illō ſ̄ȝ qd̄ aliq̄d dr̄ ad ſe ꝛ ñ ad alt'm ē abſolutū. ſȝ nūe
r⁹ eſt h̄⁹i. g° ꝛc̄. mi. pȝ. q: q̄tuor hoīes vel nouē nō dñr q̄-
tuor vel nouē per cōparationē ad alterū ſȝ in ſe. Sȝ cō-
tra hoc poſſet obijci. q: mēſura ꝛ mēſuratū dicunt̄ relatiue
ſȝ vt videt̄ numer⁹ dicit menſurā vel mēſuratū. ergo ꝛc̄.
Secūdo q: vnū qd̄ ē ꝑncipiū numeri ſaltē dicit menſurā
ꝛ numer⁹ mēſuratū. ergo vt videt ipſa ſunt relatiōes.
Ad primū iſtoꝝ dicēdū ꝙ mēſura ꝑōt accipi dupl'r. Uno
modo min⁹ proprie. ſ. illud quo aliquid eſt quantū vel q̄
tū: ꝛ mēſura ſic dicta nō dicit relationē formalit̄: ſȝ poſſit
dicē illud qd̄ eſt fundamētū relatōis. Alio mō poteſt dici
ipſa mēſura habitudo ſiue illud per qd̄ ab extrinſeco men
ſurat̄ aliud ſicut per vlnā mēſurat̄ pānus. ꝛ talis etiaȝ mē-
ſura quantū ad id qd̄ eſt nō dicit relationē formalit̄ ſȝ fun
dametalit̄: imo dicit abſolutū denominans aliquid alte-
rū extrinſeca denoīatione prout tactū eſt in primo quod
libet. in q̄ōne de diſtinctiōe ꝑdicamētoꝝ: ſȝ bñ ad hoc ſeq̄-
tur relatio rei vel rōis. Ad ſcōm dicēdū ꝙ nec vnū qd̄
eſt principiū numeri dicit formalit̄ relationē mēſure ſal-
tē quantū ad habitudinē quā mēſura formalit̄ importat.
nec ſimpliciter numer⁹ dicit formalt̄ mēſuratuȝ q̄tū ad ha-
bitudinē quā mēſuratū importat formalit̄. ſȝ vnū qd̄ ē ꝑn
cipiū numeri dicit aliquotā partē diſcreti. numer⁹ vō di
cit totū diſcretū reſultās ex talib⁹ partib⁹. Ad ratione
in oppoſitū dicendū ꝙ numer⁹ nō aduenit alicui ſine ei⁹
mutatiōe: vel ſ̄m totū vel ſ̄ȝ partē: vel ſaltē ſine noua cre
atione. ꝛ tūc dico ꝙ exiſtētib⁹ trib⁹ hominib⁹ ſi de nouo
crearet̄ quart⁹: nouitas eſſet in ſubiecto numeri ſaltē q̄-
tū ad partē. ſ. q̄tū ad illū quartū nouiter creatū.

Poſtea querebant̄ duo de creatura generabili et
corruptibili: primū pertinet ad mēſurā ſui eſſe:
Et eſt vtrū eſſe ſubſtantie corruptibilis mēſure-
tur tēpore. Scōm pertinet ad alterationē ei⁹. Et
eſt vtrū in qualibȝ alteratiōe ſint infinite forme realit̄ dif
ferētes ſiue ſi intēſum ꝛ remiſſū realiter differūt.
Ad ꝑmū ſic ꝓcedit̄ ꝛ arguit̄ ꝙ eē ſb̄e corruptibilis
mēſuret̄ tp̄e: q: aut mēſurat̄ tēpore: aut eternita-
te: aut euo. nō eternitate: q: illa eſt ꝓpria mēſura ipſi⁹ dei
nec euo. q: euū eſt mēſura incorruptibiliū. relinq̄tur ergo
ꝙ mēſuret̄ tēpore. Cōtra: q: tēpus eſt mēſura mot⁹ ſucce-
ſſiuoꝝ. ſȝ in eſſe ſubſtātie corꝑalis nl'a eſt ſucceſſio. g° ꝛc̄.
Rē°. ad euidētiaȝ iſti⁹ q̄ſtionis ſciēdū ꝙ illa que dicunt̄
mēſurari reſpiciūt duplicē quātitatē. vnā quantitatē qua
ſcȝ ſunt q̄nta formalit̄ in ſe. aliā alicui⁹ extrinſeci ꝑ quam
mēſurant̄ extrinſece: ꝛ denoīant̄ denoiatōe extrīſeca. ver
bi gratia. pann⁹ qui mēſurat̄ per vlnā reſpicit quātitateȝ
q̄ formaliter eſt quant⁹. Itē reſpicit quātitatē vlne q̄ mē-
ſurat̄ extrinſece. ꝛ ſic eſt de duratiōe rerū ꝓut duratio ac-
cipit̄ in ratōe quanti. verbi gratia. calefacio vel frigefacio
q̇ ſunt quedā alteratiōes corꝑoꝝ inferioꝝ habēt quantita
tē intrinſecā q̄ formalit̄ dicit̄ coꝝ duratio tanta: circūſcri
ꝑto quocūqȝ alio extrinſeco: ꝛ ꝑter hoc recipiūt q̄ndam
quātitatē extrinſecā. ſ. quātitatē mot⁹ primi mobilis ſ̄m
quā mēſurant̄ extrinſece. ꝛ ſ̄m hanc mēſurā dicunt̄ diur
ne vel mēſales vel ānuales mēſure: ꝛ ſic de alijs. Hoc
ꝑmiſſo duo principalit̄ ſūt faciēda. Primū eſt videre de
quātitate intrinſeca talis eē ſubſtantie corporalis vtrum
q̄titas ei⁹ ſit ſucceſſiua vel non. Scōm eſt vidē de quāti
tate extrinſeca ꝛ de mēſura extrinſeca talis eē. Quātū
ad primū: ſciendū ꝙ in generali duplex eſt duratio. q̇daȝ
eſt ſucceſſiua. q̇dam vō nō ſucceſſiua. nō ſucceſſiua aūt ē

quadruplr. ſ. eternitas: euū: nūc tꝑis ꝯtinui: ⁊ nūc tꝑis diſcreti. Duratio autē ſucceſſiua diuidit in duas ſpēs. ſ. in ꝯtinuā ⁊ diſcretā. drīa aūt inter durationem ſucceſſiuā ⁊ nō ſucceſſiuā ſatis pꝫ de ſe. q: ex hoc ipſo drūt: ꝙ vna ex nā ſua hꝫ ſucceſſionē intrinſece: nō aūt altera. Dico autē ex nā ſua. q: ſi aliqd ſuccedit alteri nō ex nā ſua ſed ꝑ accidens: tali nō ꝯuenit duratio ſucceſſiua ꝑ ſe. ut ſi ꝟbi gratia exūte aliquo quāto ſupueniat albedo int̄ quantitatē ⁊ albedinē uel ſucceſſionē vniꝰ ⁊ ſucceſſionē alteriꝰ: nō eſt ꝑ ſe ſucceſſio. q: ꝗtum eſt de ſe ſimul pōt ſtare in eſſe ⁊ in fieri. ſed dico intriſece. q: duratio indiuiſibilis que in ſe nullā ſucceſſionē habet intrinſece: pōt coexiſtē alicui durationi ſuccedere. ſicut eternitas pōt coexiſtere tꝑi: ⁊ nūc tꝑis diſcreti coexiſtit tꝑi ꝯtinuo. Differētia aūt inter ſucceſſionē ꝯtinuā ⁊ diſcretā eſt. q: ſucceſſio ꝯtinua ꝯſiſtit in ſucceſſiua ſuſceptione eiuſdē actꝰ numero. ⁊ hoc ꝓpꝛe vocatur motꝰ cuiꝰ duratio eſt ſucceſſiua ꝯtinua: que ꝑtinet ad tempꝰ ꝯtinuū. Duratio aūt ſucceſſiua diſcreta ꝯſiſtit in ſucceſſiua diſcreta circa idem diuerſoꝝ actuū incompoſſibiliū: quoꝝ vnuſquiſqꝫ in ſua ſucceſſione eſt indiuiſibilis. ſicut pꝫ in actibꝰ intellcꝰs: quoꝝ vnꝰ ſuccedit alteri. qlibet tñ in ſe ⁊ eius ſucceſſio eſt indiuiſibilis. ⁊ iſta duratio ꝑtinet ad tempꝰ diſcretū. Nō ſolū aūt eſt ponenda quātitas diſcreta q̄ eſt numerꝰ: ſi tñ talis quātitas ſit i talibus actibꝰ: ſed etiā ibi ponēda eſt quātitas diſcreta q̄ eſt tempꝰ. q: nō ſolū eſt ibi dare plura. q: duo actꝰ ſunt plures ꝗ̄ vnus: ⁊ quattuoꝛ plures ꝗ̄ duo. ſed etiā eſt ibi dare plus ⁊ minꝰ durare: qꝺ ꝑtinet ad tempꝰ. Duratiōes aūt nō ſucceſſiue drūt ſic. q: eternitas ⁊ euū: de quoꝝ differētia nō opoꝛtet nūc loqui: differūt a nūc tꝑis diſcreti ⁊ ꝯtinui. q: in eternitate ⁊ euo nō ſolūmodo nō eſt aliqua ſucceſſio ꝯtinua uel diſcreta intrinſece: ſed etiā nec eſt ibi aliquod indiuiſibile ſuccedens alteri: nec aliqd indiuiſibile terminans ſucceſſionē. q: talia nō pñt niſi in illis q̄ circa idē ſubm hñt eſſe ⁊ ſunt incōpoſſibilia ſil̄ eſſe in illo: uel ſaltē eſt aliqꝺ vnū ꝯtinuū ſucceſſiuū: cuiꝰ indiuiſibilis ē terminꝰ eiꝰ ut ꝯtinui ſucceſſiui. Dico aūt in illis q̄ habēt eſſe circa idē ſubm. q: illa q̄ fiunt in diuerſis ſubis nō hñt ſucceſſionē ꝑ ſe loquēdo. q: ſil̄ pñt eſſe ⁊ fieri. Dico aūt in cōpoſſibilia circa idem. q: illa q̄ ſunt compoſſibilia circa idem ſubm nō hñt ꝑ ſe ſucceſſionē: cum ꝑ ſe cōpatiunt̄ ſimul in eſſe ⁊ in fieri. ſicut dictū eſt de quantitate ⁊ albedine. ⁊ hoc ꝗ̄tū ad nūc tꝑis diſcreti. Quantū ꝟo ad nunc tꝑis ꝯtinui ſatis pꝫ. q: ſe habet ut terminꝰ ꝯtinui ſucceſſiui. in eternitate ꝟo ⁊ euo nihil tale pōt eſſe. q: actꝰ cuiꝰ eſt eternitas nō eſt in ſubo. actus aūt cuiꝰ eſt euū: ſi hoc ē eſſe ipſiꝰ euiterni ⁊ eſſe differat ab eſſentia: lꝫ poſſit dici talis actꝰ eſſe aliquo mō in ſubo. ſ. in nā uel ſuppoſito cuius eſt eſſe. tñ nō eſt natū aliqꝺ ei oppoſitū uel incōpoſſibile ſibi ſuccedere in eodē ſubo. q: nlla res pōt manē ſub oppoſito ſui eſſe. Et ſic pꝫ drīa durationis indiuiſibilis q̄ eſt eternitas uel euū a duratiōe indiuiſibili: que eſt nūc tꝑis ꝯtinui uel diſcreti. q: in ꝑmis duabꝰ ut dictū eſt: nō ſolū nō eſt ſucceſſio intrinſeca: ſed nec etiā in eis vnū ſuccedit alteri: nec in eis eſt aliqꝺ indiuiſibile qꝺ ſit terminꝰ alicuiꝰ ꝯtinui ſucceſſiui. In alijs aūt. i. in nūc tꝑis ꝯtinui ⁊ diſcreti: tale nō indiuiſibile: uel eſt terminꝰ ꝯtinui ſucceſſiui: uel vnū indiuiſibile ſuccedit alteri. Nūc aūt tꝑis ꝯtinui ⁊ nūc tꝑis diſcreti drūt. Primo. q: nunc tꝑis diſcreti nō eſt terminꝰ alicuiꝰ cōtinui ſucceſſiui: ſicut nunc tꝑis ꝯtinui. 2° q: in ſucceſſione ꝯtinua nūc ⁊ tꝑs nō plꝰ ſunt ꝗ̄ ipm tꝑs: ita ꝙ nūc nō facit ibi plus in duratiōe ꝓprie: ſicut nec pūctꝰ facit plus in linea. In tꝑe aūt diſcreto nūc facit plus in duratione. q: quodlibet additū facit plus in duratiōe. 3° q: nūc tꝑis ꝯtinui nō eſt ꝑs eius. nā ꝯtinuū nunꝗ̄ diuidit̄ in diuiſibilia q̄lia ſunt ipſa nūc. ſed nūc tꝑis diſcreti eſt ꝑs eiꝰ. q: oē diſcretū reſoluit̄ in indiuiſibilia ſicut in ꝑtes ſuas. His ꝑmiſſis dico ad qōnē ꝙ ſuba gnābilis ⁊ coꝛruptibilis ſiue ꝗ̄tū ad eſſe foꝛme: ſiue ꝗ̄tū ad eſſe totiꝰ qꝺ hꝫ a foꝛma: hꝫ durationē nūc tꝑis diſcreti. ⁊ hoc ꝓbo dupl̄r. Primo ꝑ locū a diuiſione ſic. q: opoꝛtet ꝙ tali eſſe rñdeat uel eternitas uel euū uel ſucceſſio ꝯtinua uel diſcreta uel nunc tꝑis ꝯtinui ſucceſſiui ul̄ nūc tꝑis diſcreti ſucceſſiui. Nō eternitas nec euū: ut de ſe pꝫ. Nec etiā durō ſucceſſiua ꝯtinua vel diſcreta. q: in tali actu vno nō eſt ſucceſſio aliq̄: nec in eiꝰ ſucceſſione: Nec etiā pōt rñdere nunc tꝑis ꝯtinui. q: illud cui coꝛreſpondet nunc tꝑis cōtinui non pōt coexiſtere continuo ſucceſſiuo. ſꝫ eſſe ſube coꝛꝛuptibilis coexiſtit ꝯtinuo ſucceſſiuo ſicut tempi: vt de ſe pꝫ. relinquit̄ ergo ꝙ ei coꝛrñdeat nūc tꝑis diſcreti. Scdo ꝓbat̄: q: illud nūc reſpicit illud qꝺ in ſe eſt indiuiſibile: ⁊ eius ſucceſſio cui natū eſt aliud ſuccedē in eodē: ⁊ ipm etiā natū eſt ſuccedē alteri. ſꝫ tal̄ actꝰ eſt actꝰ ſube coꝛꝛuptibilis. g° ⁊c. Maioꝛ pꝫ ex rōne nūc tꝑis diſcreti. Miñ. ꝓbat̄ quantū ad ſuas duas ꝑtes. ⁊ primo quantū ad hāc. ſ. ꝙ i ipſo eſſe ſube gnābil̄ ⁊ coꝛꝛuptibilis nō pōt eſſe ſucceſſio: q: h̄ nullus ponit: nec etiā in eiꝰ acquiſitiōe ſeu receptōe: q: introductio foꝛme ſubalis ſit in inſtāti. ei etiā pōt ſuccedere aliud indiuiſibile incōpoſſibile cum eo circa idem: q: vna foꝛma ſubalis in eadē mā ſuccedit alteri: ⁊ ei eſt incōpoſſibilis. g° ⁊c. ⁊ ſic pꝫ primuꝫ.

Sed ꝯtra hoc obijcit̄ quinqꝫ rōnibꝰ. ꝑmo ſic: q: ideꝫ actus in eodē ſubo pōt ꝑpetuari vel nō ꝑpetuari: ſicut viſio beata in intellectu creato beato. ⁊ ſic idem actus poſſit menſurari qñqꝫ ipſo euo. qñqꝫ nūc tꝑis diſcreti vt videt̄ ꝙ aūt eſt tale nullā illarū menſarū determinat ſibi per ſe ergo talis actꝰ ꝑ ſe nō habet aliquā menſurā intrinſecam vel extrinſecā. 2° q: actus ꝑmus ⁊ actꝰ ſcōs vt vr̄ nō hñt eandē menſurā: ſed actꝰ ꝑmus eſt eſſe ſubale: opationes aūt creature ſunt actꝰ ſcōi: ſed nūc tꝑis diſcreti rñdet opationi creature intellectual̄. g° tale nūc nō rñdet ipſi eē ſubſtantiali q̄ eſt actꝰ ꝑmꝰ. 3° q: ꝭm te nunc menſurat actuꝫ cui ſuccedit aliud circa idē ſubm qꝺ manet cum vtroqꝫ. ſꝫ oē ſubale nō habet aliud ſuccedens ſibi circa idē ſubiectū qꝺ manet cum vtroqꝫ. ergo ⁊c. ꝓbō mi. ſubm eni actꝰ eēndi ſubalis vr̄ eſſe ſubſtantia: ſed coꝛꝛupto eſſe non manet ſuba. g° ⁊c. 4° q: actui cui de neceſſitate nō ſuccedit aliꝰ nō rñdet ſil̄is menſura ſicut actui cui neccio ſuccedit alius ſed actui intelligendi ⁊ volendi creature intellectual̄ non de neceſſitate ſuccedit alius actui vero eſſendi ſube coꝛꝛuptibilis: neccio ſuccedit alius actꝰ. g° nō eadē menſura rñdet vtriqꝫ. ſed cuilibet actui intelligēdi ⁊ volendi reſpondet nūc tꝑis diſcreti ꝓ menſura. ergo nō rñdet eſſe ſubſtātie coꝛꝛuptibilis. 5° ſic: q: ꝭm te quot ſunt motꝰ: tot ſūt ſucceſſiōes in illis motibꝰ. ſed tꝑs nihil aliud eſt ꝗ̄ ſucceſſio exiſtēs in motu. g° quot tales ſucceſſiōes ſimul pñt eſſe tot tꝑa pñt ſil̄ eſſe. ſed plēs tales ſucceſſiōes poſſunt eē ſil̄: ſicut plēs motus in diuerſis ſubiectis. g° plura tempa pñt eſſe ſil̄. qꝺ eſt ꝯtra phm. 4° phicoꝝ. Ad ꝑmū dicendū ꝙ aliquis actꝰ pōt habere aptitudinē ad ꝑpetuitatē vl̄ eius oppoſituꝫ dupl̄r. vno modo ex ꝑte ſubiecti ⁊ foꝛme. tūc aūt dr̄ habere actꝰ aptitudinē ad ꝑpetuitatē ſubiecti ⁊ foꝛme qñ ſubm eſt ꝑpetuū. nec eſt in potētia ad actuꝫ oppoſitū tali actui: q: actus ſupueniēs nō coꝛꝛumpit̄ niſi ꝓpter coꝛꝛuptionē ſubiecti ꝑ ſe loquēdo: vel ꝓpter ꝯtrariū qꝺ introducit̄: ⁊ h̄ loquēdo ex ꝑte ſubiecti ⁊ foꝛme. qñ ꝟo actus eſt talis ꝙ eius ſubm eſt in potētia ad actū oppoſitū ei quantū eſt ex ꝑte ſubiecti ⁊ foꝛme talis actus natus eſt carere ꝑpetuitate. Ex ꝑte ꝟo agentis poteſt aliqs actꝰ habere aptitudinē ad ꝑpetuitatē vel ad eius oppoſitū ꝭm ꝙ agens pōt agere ꝯtingent̄ vl̄ neccio. ⁊ ꝭm qꝺ poteſt mutari ꝗ̄tū ad id ꝑ quod agit. nam deus qui agit nō neccio pt ꝑpetuare vel nō ꝑpetuare ꝭm qꝺ ſibi placꝫ ſuū effectum. Si aūt ageret de necitate nature: tūc neccio ꝑpetuaret ſuum effectū ſaltē imediatū. In natura aūt intellectuali creata que agit ꝑ intelligere ⁊ velle: q: pōt mutari eius electō ꝑ quā agit: ⁊ etiā eius intellectio: ideo eiuſ effectus habet aptitudinē ex ꝑte agentis ad carendū ꝑpetuitate. ꝭm hoc dico ad rōnē ꝙ ille actus q̄ ex parte ſubiecti ⁊ ipſius actuſ aptitudinē hꝫ ad ꝑpetuitatē quantū eſt de ſe habet aptitudinē vt menſuret̄ euo ꝙ eſt menſura actꝰ indiuiſibil̄ ꝓpꝛe cui nō ſuccedit alterū. de facto ꝟo inquantū eſt ex ꝑte agētis pōt durare ꝑpetuo vel nō ꝑpetuo pōt menſurari euo ⁊ nō menſurari euo mō quo exponet. naꝫ ſi accipiat̄ euū ꝓ menſura indiuiſibili actus cui nō ſuccedit ꝑ ſe aliꝰ actꝰ ſibi oppoſitꝰ faciēs ꝑ ſe cū eo ſucceſſionē diſcretaꝫ: tūc tal̄ actꝰ ſiue ꝑpetuet̄ ex ꝑte agētis ſiue nō ꝑpetuet̄ menſurat̄ euo. ſi aūt accipiat̄ euū ꝓ menſura indiuiſibili coꝝ que de

facto ſūt ꝑpetua: tūc talis act⁹ in eo ipſo ꝙ nō eſſet ꝑpetu⁹
nō hr̄et euū ꝓ mēſura ꝓpria. Sꝫ tūc dubiū eēt ꝗ eēt men
ſura ei⁹. ⁊ pꝫ ꝙ tp̄s nō eſſet ei⁹ mēſura cū ſit indiuiſibile ta
lis act⁹. nec ēt eternitas vt de ſe pꝫ: qꝛ eſt ꝓpria mēſura dei.
nec etiā nūc tpis ꝯtinui cū coexiſtat tpi ꝯtinuo. nec etiaꝫ
nūc tpis diſcreti: qꝛ nūc tpis diſcreti nō ꝑtinet ad aliqͦd in
diuiſibile niſi ad illud qd̄ eſt per ſe natū facē ſucceſſioneꝫ
cū alio diſcretā. talis aūt act⁹ ꝗ deſinit nō ꝑ introductōeꝫ
alicui⁹ ſibi oppoſiti nō ē nat⁹ ꝑ ſe facē ſucceſſionē cū alio i
diuiſibili. ⁊ iō nō vr̄ ꝙ menſuret̄ nūc tpis diſcreti. Vn̄
notādū ꝙ aliud eſt ſubm eſſe in potētia ad oppoſitū actū
⁊ aliud eſt ſubm eē in potētia ad ꝑuationē act⁹. Nā pmo°
act⁹ oppoſit⁹ cū actu deſinēte eſſe facit ſucceſſionē ſm rē
⁊ ꝑ ſe. ſed 2° mō cū ꝑuatio nihil poſitiuū dicat nō ꝯſtituit
cum alio aliquā ſucceſſionē cuius ſuccedit vna ꝑs ſit nūc
act⁹ corrupti. ⁊ alia ꝑs ſit nūc ipſi⁹ ꝑuatiōis: qꝛ ꝑuatio nul
lū nūc hꝫ niſi forte ꝑ coexn̄tiaꝫ: ſi coexiſtat alicui nūc. nec
etiā h vr̄ ꝓprie: qꝛ ꝑuatio poſitiue loquēdo nullā exn̄tiaꝫ
vel coexiſtentiā hꝫ. quid g° erit mēſura talis act⁹: loquen
do de mēſura intrinſeca de qua nūc loqͦmur ꝗ ad nūc ⁊ vr̄
dd̄ ꝙ vel euū ſi euū vocet̄ vt dcm̄ eſt: mēſura act⁹ nō cōſti
tuētis ꝑ ſe cū alio ſucceſſionē vel nūc eui vt dicat̄ nūc eui
illud qd̄ menſurat̄ actu qui nō hꝫ in ſe nec cū alio ſucceſſi
onē ꝑ ſe. dico ꝙ nō ſemꝑ duret. Si aūt aliqͦs actus cui na
tus eſt alius ſuccedē de facto ꝑpetuet̄: lꝫ accidat ſibi men
ſurari euo vt accipit̄ ſm rōnē ſpecificā: qꝛ ſm h nat⁹ ē mē
ſurari nūc tpis diſcreti: tn̄ vt ſic ꝑpetuat̄ nō accidit ſibi mē
ſurari euo. Ad ſcd̄m dicendū: ꝙ ad hoc ꝙ aliq̄ act⁹ mē
ſurent̄ mēſura aliqua nō differt vtrū ābo ſint act⁹ pmi vl̄
ſcd̄i: vel vn⁹ pm⁹ ⁊ alius ſcd̄s. vel vtrū vn⁹ ſit ſubal̄ ⁊ ali⁹
accn̄tal̄: dūmō ꝯueniāt in ſili rōne duratōis. vn̄ in celo eē
ſubale: ⁊ eſſe qn̄tū vtrūqꝫ menſurat̄ euo. ſilis aūt rō dura
tiōis accipit̄ in actib⁹ ſm qd̄ inueniunt̄ hr̄e vl̄ nō hr̄e ſuc
ceſſionē ſm modos ſupius poſitos. Ad ſcd̄m dd̄: ꝙ ad
h ꝙ act⁹ aliqui habeāt ſucceſſionē diſcretā ad inuicē nō re
fert: vtrū illd̄ circa qd̄ habēt eſſe ſit ens: ens actu ſicut ſuc
cedūt forme accn̄tales circa ſubam: vel vtrū ſit ens in pu
ra potētia: ſicut eſt mā pma: circa quam ſuccedūt diuerſe
forme ſubales. Qd̄ aūt dr̄ ꝙ act⁹ eſſendi ſubalis eſt i for
ma ſicut in ſubo que forma nō manet. dico ꝙ ſi ponat̄ eē
differre ab eſſentia ꝙ talis act⁹ cum forma a qua ē inſepa
bilis: ſuccedit alij actui circa idē ſubm ſaltē remotū. ⁊ hoc
ſufficit ad hoc ꝙ quilibet eorū menſuret̄ nūc tpis diſcreti
Ad quartū dd̄: ꝙ illa rō magis arguit oppoſita ꝗ ꝓpo
ſitū: qꝛ neccitas ſucceſſiōis ꝗ neccium eſt actuꝫ indiuiſibile
ſuccedere alicui indiuiſibili eſt cauſa ꝙ in talib⁹ eſt mēſu
ra diſcreta ⁊ nūc tpis diſcreti. ⁊ ideo ſi in ſuba corruptibili
eſt talis neccitas maior ꝗ in actibus intelligendi ⁊ volēdi
magis debēt ꝯcludi ꝙ eſſe talis ſube menſuret̄ nunc tpis
diſcreti ꝗ act⁹ intelligēdi ⁊ volendi. vn̄ magis deberēt cō
cludere ꝙ opatiōes angelorꝫ vel etiā intellect⁹ hūani non
menſurent̄ tpe diſcreto: qꝛ nō oꝫ in eis ponere ſucceſſio
nē: ita ꝙ vna neccio ſuccedat alteri. Dicendū tn̄ in talib⁹
ꝙ ſm aptitudinē eſt ſucceſſio in eis: qꝛ ſunt oppoſiti act⁹
circa idem nati ſuccedē etiā de facto: qꝛ ꝺ fcō ſibi ſuccedūt
Si aūt de fcō virtute diuina ꝑpetuaret̄ aliqͦs act⁹ intelli
gendi. nāliꝫ tn̄ qꝛ nat⁹ eſſet ſibi alius ſuccedere: tal̄ de fcō
menſuraret̄ euo: tn̄ ſimpl̄r deberet mēſurari nūc tpis di
ſcreti. Ad ꝗntū dd̄: ꝙ ſi accipiat̄ improprie tp̄s ꝓ quacūqꝫ
ſucceſſiōe exn̄te in motu: ſic plura tpa pn̄t eſſe ſil̄. nec h re
probat ph̄s: qꝛ ꝯſtat ꝙ quilibet motus eſt ſucceſſiu⁹ ſuc
ceſſiōe ſibi formalit̄ ihērēte qui ſibi ꝯpeteret circūſcripta
oi alia ſucceſſiōe. vnde ſi rota figuli moueret̄ ceſſante om
ni motu celeſti: ⁊ hoc in motu rote figuli eēt ſucceſſio ali
oquin nō eſſet ibi pus ⁊ poſterius: qd̄ falſum eſt. Si aūt
accipiat̄ tp̄s nō ꝓ qualibet ſucceſſiōe: ſed ꝓ ſucceſſiōe ad
quā iudicat̄ de alijs ſucceſſiōib⁹ plus vel min⁹ durare: oꝫ
accipe vnū tp̄s reſpectu aliorꝫ omniū que habēt ꝯpari ad
illud ſm plus ⁊ min⁹ durare. Cui⁹ rō eſt: qꝛ plus ⁊ min⁹
durare oꝫ accipi ſm eūdē motū nūero. ⁊ h qꝛ mot⁹ ſil̄r exn̄
tes ſiue i eodē ſubo: ſic altera° ⁊ mot⁹ local̄: ſiue ſint i diuer
ſis ſbis: ſic qn̄ diuerſa moueret̄ localit̄ n̄ faciūt pl⁹ ⁊ min⁹
ſm duratōeꝫ. vn̄ ſꝑ oꝫ accipe pl⁹ ⁊ min⁹ in tpe ſm vnuꝫ et
eūdē motū nūero. ⁊ ſic vult ph̄s ꝙ reſpcū oium tpaliū eſt
vnū tp̄s ꝓut. ſ. ꝯmēſurant̄ ſibi inuicē mot⁹ in pl⁹ ⁊ min⁹
durādo. vnde ſciendū ꝙ in hoc differt inter partes ſubie
ctiuas qn̄titatis ꝗ eſt dimēſio ⁊ ꝑtes ſubiuas ſucceſſiōis ꝗ
eſt tp̄s. qꝛ ꝑtes ſubiue dimēſionis ſicut ſunt plures ꝑtes
ſubiue: ita etiā faciūt plus ſm totū integle ſi ꝯiūgant̄: ꝗ
vna ſolū. accipiēdo eaſdē ꝑtes lꝫ poſſit accipi aliq̄ ꝑs ſub
iectiua ꝗ plus ꝯtinet ꝗ plures alie. ſicut ſi accipiat̄ vna li
nea tricubitalis ⁊ plures ſemicubitales. tn̄ ſꝑ verū eſt: ꝙ
due ꝑtes ſubiue eedē in dimēſione ꝯſtituūt pl⁹ in dimen
ſione ꝗ ſola vna. ꝑtes ꝟo ſubiue ſucceſſionē inſimul exn̄
tium nō faciūt plus in ſucceſſiōe ꝗ vna ſola. vn̄ pl⁹ ⁊ mi
nus oportet ibi accipe ſm vnā ſucceſſionē vni⁹ mot⁹ nu
mero. ⁊ ſic intellexit ph̄us eſſe vnū tp̄s vniuerſorꝫ tpaliū
mō ꝗ dictū eſt. ⁊ ſic pꝫ pmū. ſ. q̄lis eſt quātitas ꝗ formalit̄
eſt quātū eſſe ſube gnābilis ⁊ corruptibilis. qꝛ de tali qn̄
titate vſqꝫ nūc dictū eſt. Quātū ad ſecūdū. ſ. qn̄tū ad mē
ſurā extrinſecā talis eſſe rei corꝑalis ꝗ ꝯſiſtit in quadā cō
menſuratiōe vni⁹ ad alterū: duo ſūt ꝯſiderāda. Primū ꝑ
tinet ad eſſe reale. ſ. ꝙ vnū eorꝫ ꝗ durāt realit̄ ꝯmenſurat̄
alteri. nā in eis ꝗ durāt vnū inuenit̄ pl⁹ durare altero: et
min⁹: ⁊ eq̄lit̄. ſicut etiā in qn̄titate ꝑmanēte inuenit̄ vnū
mai⁹ altero: ⁊ min⁹: ⁊ eq̄le ex nā rei. Secūdū eſt qd̄ ma
gis ꝑtinet ad eſſe aīe: inqn̄tū. ſ. vna quātitas nata ē ducere
in cognitionē alteri⁹. ſicut ꝑ quātitatē mot⁹ diurni iudi
cam⁹ de quātitate aliorꝫ motuū. Dicūt g° ꝗdā ꝙ duratio
nes ipſorꝫ eſſe gnābiliū ⁊ corruptibiliū ⁊ opationū ange
lorꝫ: nullo iſtorꝫ modorꝫ hn̄t menſurā vl̄ ꝯmenſuratione
ad inuicē: ⁊ ꝙ nō habeāt ꝯmēſurationē ad inuicē ſm rem
probat̄ dupl̄r. p° ſic. illa in ꝗb⁹ nō eſt plus ⁊ min⁹ nō hn̄t
ꝯmenſurationē ad inuicē. ſꝫ in talib⁹ nō inuenit̄ pl⁹ ⁊ mi
nus cū ſint indiuiſibilia. g° ⁊c. 2° ſic. qꝛ mēſuratū vl̄ men
ſurabile nō inuenit̄ ſine ꝓpa mēſura. ſꝫ vnū iſtorꝫ pōt in
ueniri ſine alio: cū vnū nō ſit cā alteri⁹. g° vnū iſtorꝫ nō ē
mēſura alteri⁹: nec ꝑ ꝯn̄s hꝫ ꝑ ſe ꝯmenſurationē cū alio.
Dicūt g° iſti ꝙ ꝓp̄e mēſura ⁊ mēſuratū nō eſt niſi vbi qn̄
titas diuidit̄ in plura: ⁊ vbi vnū eſt cā alteri⁹. vn̄ dicūt ꝙ
mēſuratio reqͥrit cālitatē reſpcū menſurati. Quātū aūt
ad illud qd̄ ꝑtinet ad eſſe aīe: ꝓut. ſ. quātitas vni⁹ nata eſt
ducē in cognitionē alteri⁹ quātitatis: nō ē ibi etiā ꝯmen
ſuratio. qꝛ tl̄is ꝯmēſuratio nō ē niſi int̄ illa quorꝫ vnū ſui
replicatione notificat alterū. ſed vnū iſtorum ſui replica
tione nō notificat alterū: cū ſint indiuiſibilia. g° ⁊c. Cō
tra pmū iſtorꝫ arguit̄: ⁊ p° ꝯ illud qd̄ dicūt ꝙ qꝛ iſta ſūt in
diuiſibilia nō hn̄t ꝯmenſurationē ad inuicē: ar° ꝗdrupl̄r.
Primo ſic. qꝛ cui ꝯuenit ꝑ ſe durare ꝯueīt ꝑ ſe paſſio du
ratiōis. ſed oib⁹ actib⁹ ꝯuenit ꝑ ſe durare. g° eis ꝑ ſe ꝯue
nit paſſio duratiōis. ſꝫ vna paſſio durōnis ē durare tātū
uel tātū. g° oib⁹ talib⁹ actib⁹ ꝯuenit durare tātū uel tātū.
ſꝫ cui ꝯuenit durare tātū uel tātū: ei ꝯuenit etiā ꝯmenſu
ratio ꝗ eſt paſſio quātitatis. g° ⁊c. 2° ſic. qꝛ in nā eorꝫ uel
eſt durare pl⁹ uel min⁹: uel neqꝫ pl⁹ neqꝫ min⁹: et ꝑ ꝯn̄s
eq̄lit̄. ſꝫ pl⁹ uel min⁹ uel eq̄lit̄ durare dicit ꝯmēſurationē
g° ⁊c. Et ſi dicas ꝙ nō. qꝛ nō pl⁹ et min⁹ nō facit equalit̄
niſi ꝑſuppoſita quātitate. ibi aūt nō eſt quātitas. ꝯ. qꝛ oīs
ꝯcipiēs aliqͥd durare: cōcipit ip̄m durare tātū uel tātū. g°
⁊c. 3° ſic. qꝛ in quātitatib⁹ ꝑfectionalib⁹ rerū ſm ꝙ vna ē
ꝑfectior alia: inuenit̄ ꝯmēſuratio ſm ꝙ vna res mēſurat̄
in ſua ꝑfectione ꝑ aliā. ⁊ tn̄ tales quātitates ꝑfectionales
ſūt indiuiſibiles. g° nō eſt verū ꝙ ſi aliq̄ ſūt indiuiſibilia:
ꝙ nō inueniat̄ int̄ ea ꝯmēſuratio aliq̄. 4° ſic. qꝛ oia eui
terna hn̄t duratiōes indiuiſibiles. ſꝫ int̄ euiterna ponit̄
ꝯmenſuratio: cū euū ponat̄ mēſura duratiōis corꝫ. g° ⁊c.
5° ſic. qꝛ tp̄s diſcretū eſt quātitas ſucceſſiua diſcreta. ſꝫ
oia quāta hn̄t ꝯmenſurationē: cū mēſuratio ſit paſſio qn̄
titatis. g° ſaltē iſta quātitas diſcrete hꝫ ꝯmenſurationē.
2° arguit̄ qn̄tū ad pmū ꝯ hoc qd̄ dicūt: ꝙ vbi eſt mēſuratio
ineſt cālitas in mēſura reſpcū mēſurati. p° ſic. qꝛ illud qd̄
notū nō ducit in cognitionē quantitatis alteri⁹: nō facit
ad ꝯmenſurationē vni⁹ ad alterū. ſꝫ nota cālitate alicui⁹
reſpcū effect⁹ nō innoteſcit quātitas effect⁹. g° ⁊c. ꝓbatio
mi. qꝛ noto ꝙ intelligētia mouet orbē: nō ꝓpt̄ hoc inno
teſcit quātitas mot⁹. 2° ſic. qꝛ int̄ mot⁹ celi eſt ꝯmēſura
tio: ⁊ tn̄ vn⁹ nō ē cā alteri⁹. g° ⁊c. Quātū ꝟo ad ſecūdū
qd̄ dicūt ꝙ vnū nō ducit i cognitionē alteri⁹. ꝯ. qꝛ ꝑfecti⁹

ſimplici⁹ ⁊ certi⁹ natū ē ducē in cognitionē min⁹ pfecti ⁊ min⁹ certi q̈tū ē ex pte ſua. ſ; in iſtis inuenit̄ vnū pfecti⁹ ſimplici⁹. g. ⁊ certi⁹ altero. g° ⁊c̄. Et iō vr̄ mihi aliṫ eē dō. q̄. ſ. in iſtis inuenit̄ ⁊ mēſura ⁊ mēſuratio. Sciēdū tn̄ q̄ i iſtis ē triplex ꝯpatio. Una vni⁹ indiuiſibilis ad aliud indiſibile. Alia ē vni⁹ quāti ⁊ diſcreti ad ptes ſuas. ſ. ad nūc ex qb⁹ ꝯponit̄. Tertia ē vni⁹ ſucceſſiōis diſcrete ad aliā. In p̄ma ꝯpatiōe ē talis ꝯmēſura°: ſicut ē inṫ euiterna inq̈tū durōnes eaꝝ ſūt indiuiſibiles. In ſecūda vō ꝯpatōe ē tn̄s ꝯmēſuratio q̄dāmō ſicut mēſurat̄ numer⁹ p vnitatē q: illud nūc aliq̈tiēs ſumptū reddit illud totū diſcretū. et hoc tn̄ dr̄t inṫ numerū abſolute acceptū: ⁊ tp̄s diſcretū. q: q̈tū ad numerū ptinet: ſolū attēdit̄ q̄ ſint plures vel paucioꝛes vnitates. q̈tū vō ptinet ad tp̄s diſcretū: nō ſolum attendit̄ q̄ ſint pl̄a vel pauciora nūc: ſ; ēt q̄ ꝰ; ea ꝯtingat plus vel min⁹ durare. Scḋm aūt tertiā ꝯpationē eſt ibi ſimil' ꝯmēſuratio ſic eſt inṫ ſucceſſiōes diuerſoꝝ motuū niſi q̄ in h̄ dr̄t: q: in motib⁹ eſt ſucceſſio ꝯtinua. in iſtis vō ē ſucceſſio diſcreta. S; ꝯ h̄ obijciūt quidā: q: ſi q̈titas cōtinua ſucceſſiua eſt tp̄s cū q̈titas ꝯtinua ſucceſſiua inueniat̄ in iſtis inferioꝛib⁹ quib⁹ ꝯuenit qn̄ tūc nō dr̄nt tp̄s ⁊ qn̄. Et ad h̄ dō: q̄ ſic dcm̄ eſt tp̄us pōt diuerſimode accipi ſ. p oī ꝯtinua ſucceſſiōe. ⁊ iſto° etiā tp̄ſ inuenit̄ in diuerſis ſubis: ⁊ tp̄s ſic dcm̄ eſt cōe ad tp̄s ⁊ ad qn̄. Alio° pōt accipi tp̄s magis ꝓprie ꝓ illa ſucceſſiōe ad quā ſit cōmēſuratio alteri⁹: ⁊ iſto° ſe h; quodāmō tp̄s ad talē ſucceſſionē: ſicut loc⁹ ad ſupficiē coꝛpis ꝯtinent̄. ſ; qn̄ dicit eſſe in tali tpe ſicut in mēſura ꝓut vbi dic̄ eſſe in loco. ⁊ iſto° dr̄nt qn̄ ⁊ tp̄s

Ad p̄mū g° in oppoſitū dō: q̄ non ſolū inṫ diuiſibilia q̄ diuidunt̄ in diuerſas ptes integ̃les: inuenit̄ plus ⁊ min⁹ qḋ ſufficit ad ꝯmenſurationē. S; etiā in ill' que ſūt idiuiſibilia ſ̄m rē: quoꝝ vnū h; ſe totū excedit alteꝝ ſicut forma intēſa reſpectu remiſſe: ⁊ ſic etiā in pfectiōib⁹ ſpecificis rerū quaꝝ vna ponit̄ eſſe mēſura alteri⁹. vn̄ l; nō ſit ibi pl⁹ ⁊ min⁹ ſ̄m ptē diſtinctā ſig̃taꝫ: ē tn̄ ibi plus ⁊ min⁹ ſ̄m exceſſuꝫ toti⁹ nāe ad totā nām. Et ſi dicat̄ ad h̄ q̄ tal' ꝯmenſuratio nō eſt ſ̄m durationē: ſed ſ̄m q̈titatē pfectionaleꝫ nō vꝫ: q: in duratiōe q̈titas pfectiōis ⁊ duratiōis ideꝫ eſt ſicut in q̈titate dimēſiua q̈titas pfectionalis ⁊ q̈titas dimēſiua idē eſt. Sed adhuc pōt aliq̄ſ obijcere: q: dicimus q̄ ſ̄m q̈titatē pfectionalē albedo excedit q̈titatē dimenſiuā: ⁊ in q̈titatib⁹ etiā dimēſiuis vnā excedere aliā: ⁊ h̄ q̈tū ad illas q̄ dr̄nt ſpē ſicut ſupficies lineā. nō tn̄ dicim⁹ i q̈titate dimēſionis vnā excedere aliā: ſicut q̄ vna linea excedat aliā pfectionaliṫ. Et ad h̄ dico: q̄ l; vna q̈titas dimēſiua eiuſdē ſpēi nō excedat aliā in q̈titate pfectionali ſpecifica: vna tn̄ excedit aliā in q̈titate pfectionali indiuidua li: naꝫ linea longioꝛ eſt pfectioꝛ breuioꝛe. Et ꝓpter h̄ dico adhuc q̄ in q̈titate dimēſiua nō dr̄t q̈titas pfectionalis ⁊ dimenſiōis. nec ſil'iter in duratōe dr̄t q̈titas pfectionis ⁊ duratiōis: niſi quo ad hoc q̄ vnū ſe h; in plus q̄ alterū.

Ad ſcḋm dō: q̄ menſuratū q̈tū ad h̄ qḋ eſt mēſuratum nō pōt eſſe ſine mēſura actu: nec mēſurabile inq̈tū h⁹ i pt eſſe ſine mēſura actu vel aptitudine. mēſuratū tn̄ q̈tuꝫ ad id qḋ eſt in ſe pōt eſſe ſine mēſura: ſic pꝫ de motu baculi q̄ poſſet eſſe ſi p̄mū mobile nō moueret̄. vnde cālitas nihil facit p ſe ad mēſurationē ſicut dcm̄ eſt. Et ſi dicas q̄ tunc accidit eis ꝯmenſurari exquo pn̄t ſine iuicē eſſe. Ad hoc dico q̄ ſicut accidit eis coexiſtē: ita ⁊ ꝯmēſurari. ſ; ipis exiſtētib⁹ nō accidit ꝯmēſurari: imo necio hn̄t ꝯmēſurationē: ſic etiā coexn̄tib⁹ duob⁹ quātis necio hn̄t ꝯmenſurationē: l; accidat eis coexiſtere. Ad tertiū dō: q̄ ad hoc q̄ q̈titas vni⁹ notificet̄ p q̈titatē alteri⁹: niſi oꝫ q̄ h̄ fiat ſ̄m replicationē alteri⁹ ptis integrātis totū. ſed ſufficit q̄ntitas vni⁹ q̄liſcūqꝫ ſit perfectioꝛ notioꝛ ⁊ ſimplicioꝛ. Ad rōnē in oppoſitū patet per dicta.

AD ſcḋm ſic ꝓcedit̄: ⁊ arguit̄ q̄ intenſuꝫ ⁊ remiſſuꝫ ſunt diuerſe forme realiṫ dr̄ntes: q: ſi intēſuꝫ et remiſſuꝫ eſſent diuerſe forme realiṫ dr̄ntes in quālibet alteratiōe eēnt iſinite forme realiṫ dr̄ntes: q: ſi intenſū ⁊ remiſſuꝫ dr̄nt realiṫ tot ſunt diuerſe forme realiṫ i alteratiōe quot ſunt dr̄ie ſ̄m mag' ⁊ min⁹: ſ; ibi ſūt iſinite dr̄ie ſ̄m mag' ⁊ min⁹. ma. pꝫ: q: mag' ⁊ min⁹ ſe hn̄t ſic g̃d⁹ intēſus ⁊ remiſſus. mi. ꝓbat̄: q: tot ſūt dr̄ie ibi ſ̄m mag' ⁊ min⁹ quot nūc pn̄t accipi i tpe alteratōis: q: in tpe alterationis nō ē dare duo nūc in qb⁹ mobile eque intēſe ſit alteratū. ſ; in q̄libet tpe pn̄t accipi infinita nūc. g° ⁊c̄. ꝯ. vbi nō ē niſi vnū mutatū eſſe in actu: nō ē niſi vna forma. ſ; i alteratiōe nō ē niſi vnū mutatū eſſe in actu. g° nō eſt niſi vna forma. ⁊ tn̄ hoc nō obſtāte multi ponūt q̄ intēſū ⁊ remiſſū dr̄nt realiṫ ⁊ ſūt diuerſe forme realiṫ. g° nō obſtāte q̄ intēſū ⁊ remiſſū ſint diuerſe forme realiṫ. nō opoꝛꝫ q̄ i alteratiōe ſint diuerſe forme realiṫ differētes. R° duo ſūt faciēda. p̄mū ē rn̄dē ad qōnem q̄ querit̄ de iſta ꝯn̄tia: vtrū. ſ. ſi intēſū ⁊ remiſſū ſint diuerſe forme realiṫ: in q̄libet alteratiōe ſint iſinite forme realiṫ differētes. 2° inq̄rā de an̄cedēte: vtrū. ſ. intēſū ⁊ remiſſū ſint diuerſe forme.

Quātū ad p̄mū teneo q̄ iſta ꝯn̄tia ē bona: q̄ ſi intēſū ⁊ remiſſū ſint diuerſe ⁊c̄. ⁊ ad h̄ ſufficit deductio in oppoſitū. niſi aliq̄s velit dicē q̄ oīs alteratio ſit inſtātanea: qḋ nullus ponit. Iſti aūt rōni rn̄det̄ dupl'r. p° dicēdo q̄ l; in q̄libet alteratiōe ſint diuerſe forme differētes ſ̄m dr̄iaꝫ intēſi ⁊ remiſſi: tn̄ ſūt idē ꝯtinuitate. 2° dicēdo q̄ iſinite forme ſūt i potētia. infinitū aūt i potētia in aliq̄ eſſe nō eſt incōueniēs. ſicut i ꝯtinuo ſūt infinite diuiſiones in potētia.

ꝯ p̄mū arguit̄ dupl'r. p° ſic. ſi ille forme q̄ ſūt in motu alteratiōis ſūt vnū ꝯtinuitate ⁊ vnū ꝯtinuitate ſit vnū numero: ſeq̄t̄ q̄ oēs iſte forme ſūt vna forma numero. ſ; ſi oēs iſte forme ſint vna forma numero: cū ibi inueniāt̄ dr̄ie intēſi ⁊ remiſſi: forma intēſa ⁊ remiſſa ē vna forma numero: qḋ eſt ꝯ eos. 2° q: ſi inṫ tales formas vel inṫ tales g̃dus q̄ ſūt intēſū ⁊ remiſſū eſt vnitas ꝯtinuitatis. aut h̄ eēt ꝓpṫ vnitatē numeralē forme: aut ꝓpṫ vnitatē numeralē ſubi: aut ꝓpṫ vnitatē ſiue ꝯtinuitatē tpis. ſi p° mō. h̄ eſt ꝯ eos. q: oēs ille dr̄ie intēſi ⁊ remiſſi hn̄t vnitatē ꝓpṫ vnitatē numeralē ipſi⁹ forme intēſe ⁊ remiſſe. ⁊ ſic eadē forma numero pōt eſſe intēſa ⁊ remiſſa ſucceſſiue. Si 2° mō. ꝯ dupl'r p° ſic. q: ſi vnitas ſubi ſufficeret ad vnitatē ꝯtinuitatis coꝝ q̄ ſūt in ſubo: tūc oīa illa q̄ ſūt in vno ſubo eſſent vnū ꝯtinuitate: qḋ eſt falſuꝫ. q: due q̄litates diuerſaꝝ ſpecieꝝ nō pn̄t ꝯtinuari: nec etiā duo mot⁹ ſ̄m diuerſas ſpēs. ſicut alteratio ⁊ mot⁹ localis q̄ tn̄ pn̄t eſſe in eodē ſubo. 2° ſic. q: vnūquodqꝫ hn̄s vnitatē h; aliq̄d q̄ formaliṫ eſt vnū. ſ; forma nō h; eſſe ens vel vnū formaliṫ p ſubm. q: p ſubm h; eſſe ſubiue nō formaliṫ. g° in motu opoꝛtet aliq̄d dare p qḋ formaliṫ mot⁹ eſt vn⁹ numero. ſ; illud nō pōt eē aliud niſi forma fluēs q̄ cōiter ponit̄ eſſe ipſe mot⁹. g° in tota alteratiōe nō eſt niſi vna forma numero: nō obſtāte diuerſitate intēſi ⁊ remiſſi. Si dicat̄ 3° mō. ꝯtra hoc arguit̄ quadrupl'r: ⁊ auc̄te. p° ſic. q: in tpe ꝯtinuo ꝯuenit eſſe motus oppoſitos ꝯſequent̄ ſe hn̄tes: ſicut hr̄. 8. phyſicoꝝ. ſ; ſ̄m te ꝯtinuitas tpis ſufficit ad ꝯtinuitatē mot⁹. g° oppoſiti mot⁹ ꝯſequent̄ ſe hn̄tes pn̄t eſſe ꝯtinui. qḋ eſt ꝯ ph̄m ibidē. 2° ſic. q: ſi ad vnitatē mot⁹ ſufficit vnitas tpis tūc operatiōes angeloꝝ q̄ p coexn̄tiā ſunt in tpe cōtinuo facerēt vnū motū ꝯtinuū. ſ; h̄ eſt falſū. g° ⁊c̄. ꝓba° ꝯn̄tie ex p̄dictis pꝫ. Si dicat̄ ad h̄ q̄ opatiōes indiuiſibiles ⁊ diſcrete: ſicut ſunt opatiōes angeloꝝ nō ſunt in tpe ſicut in ꝓpꝛia mēſura. ſicut ē mot⁹ q̄ eſt in tpe cōtinuo ſicut in ꝓpꝛia mēſura: nō valet. q: opoꝛtet dare rōem q̄re mot⁹ eſt in tpe ꝯtinuo ſicut in ꝓpꝛia mēſura: nō aūt tales opatiōes. nec poterit inueniri: niſi q: mot⁹ h; quādā vnitatē ꝯtinuitatis in ſeipo intrinſecā quā nō hn̄t tales opatiōes. ⁊ tūc queret̄ vnde h; talē vnitatē ꝯtinuitatis itrinſecā in ſeipo ſaltē ſubiectiue. nec ad illā vnitatē ſufficit vnitas ſubi vel tpis: vt dictū eſt. iō opoꝛtet q̄ ipſa ſit a forma ſ̄m quā eſt mot⁹. 3° q: ceſſante motu celi: ponam⁹ aliquā alteratiōꝫ eſſe: tūc quero de illa alteratione vtrū partes ei⁹ habeāt aliq̄ vnitatē ꝯtinuitatis inter ſe aut nō. ſi ſic: g° p̄ter ꝯtinuitatē q̄ ē in motu celi: cui⁹ ſucceſſio vel q̈titas ponit̄ tp̄s: oꝫ ponē vnitatē ꝯtinuitatis in illis ab aliq̄ alio q̄ ſit tp̄us niſi q̄s velit vocare tp̄s ſucceſſionē cuiuſl; mot⁹. Si non g° tal' alteratio nō eſt motus: ſed eſt ꝯpoſita ex mutatiōibus inſtantaneis. Quarto: q: dictum eſt q̄ omne qḋ ē vnū habet q̄dā vnitatē intriſecā ſibi p aliqḋ itriſecū: ſ; alteratio ⁊ oīs mot⁹ eſt aliq̄d vnū realiṫ. q: oē qḋ eſt in rerū nā eſt aliq̄d vnū numero realiṫ. g° opoꝛtet dare aliq̄d intrinſecū p qḋ ſit vnū realiter. ſed intrinſecū eſt forma ſ̄m

quā eſt motꝰ ⁊ nō tꝑs ⁊ ſubm.gᵒ ⁊c. Auc͞te etiā phi.5.phi.
pꝫ idem vbi dicit: Simplr aūt motꝰ vnꝰ eſt ꝗ̄ eſt ſubiecti
quidē vniꝰ ⁊ nūero eſt. qs aūt hꝰ ſit manifeſtū eſt diuidē-
tibꝰ. tria eni ſunt ſm nūerū circa que dicimꝰ motū vnuꝫ
qđ in quo: ⁊ qñ. dico aliqđ: qm̄ nec̄e eſt aliqđ eſſe qđ moue
tur vt hoieꝫ: aut in aliquo h̄ moueri: vt in loco aut in paſ
ſione: ⁊ qñ. in tpe eni oē qđ mouet᷑. hoꝝ aūt triū: gnē q̄dem
aut ſpē eſſe vnū: eſt in re in qua mouet᷑. habitū aut erūt in
tpe. ſimplr aut vnū eſt in his oibꝰ. ⁊ nāqꝫ in quo eſt: vnuꝫ
ſimplr oꝫ eē ⁊ indiuiſibile: vt ſpēm ⁊ qñ vnū ⁊c. Ex his ap-
paret ſm phm ꝙ vnitas motꝰ requirit nō ſolū vnitatem
ſubiecti ⁊ tpis: ſed etiā forme ſm quā eſt motꝰ: ⁊ ſic i toto
motu alteratiōis in quo ſunt diuerſe drie inteſi ⁊ remiſſi
eſt vna ſola forma nūero. Sed forte dicet᷑ ad oīa iſta ꝙ lꝫ
ples forme intenſe ⁊ remiſſe nūero ſint in alteratione. tñ
eaꝝ ſucceſſio eſt vna ⁊ ꝯtinua ⁊ ꝑ ꝯñs dat vnitatē ⁊ ꝯtinui
tatē motui. Cōtra h̄ arguit᷑ duplr. ꝑmo q: ſucceſſio aut ē
ille motꝰ aut paſſio eius. ſi eſt motus eadē quo eſt de vni
tate ſucceſſiōis ipſius ſic de vnitate motꝰ. ſi aūt ſit paſſio
motꝰ cum vnitas ⁊ entitas paſſiōis magis dependeat ab
vnitate ⁊ entitate ſubiecti ꝙ̄ ecōuerſo: ſequit᷑ ꝙ motus nō
habeat vnitatē ab illa ſucceſſione: ſed ab aliquo. ſ. a forma
ſm quā eſt motꝰ. Si dicat᷑ ꝙ motꝰ hꝫ ꝯtinuitatē a ſemet
ipſo: ſꝫ vnitatē ꝯtinuitat᷑ hꝫ ab illa ſucceſſiōe nō vꝫ: q: oꝫ
vnū motū eſſe vniꝰ ſucceſſiōis: ⁊ vnā ſucceſſionē eē vniꝰ
motus. tunc quero de vnitate eēntiali a quo hꝫ ipſaꝫ ipſe
motꝰ. nec ſufficit dicē ꝙ a ſubo vel tpe vt dcm̄ eſt. relinq̄t᷑
gᵒ ꝙ requirit᷑ cū his vnitas forme ſm quā eſt motꝰ. phs
etiā 5ᵒ. phicoꝝ dicit exp̄ſſe ꝙ vnitas motꝰ req̄rit vnitateꝫ
forme ſm quā eſt motꝰ. nec ſufficit alia ſine iſta. 2ᵒ. ſic:
q: forme diuerſe q̄ ponunt᷑ in vna alteratōe quā tu ponis
vnā ꝓpter ſuā ſucceſſionē vnā: aut ſunt finite aut infinite
Si finite: ꝯ: q: tot ſunt ibi diuerſitates formaꝝ quot ſunt
diuerſitates ſm intenſuꝫ ⁊ remiſſuꝫ: q: ſm te eadē forma
nūero nō pōt eſſe intenſa ⁊ remiſſa: ſꝫ in q̄libet alteratōe
ꝯtinua ſunt infinite drie inteſi ⁊ remiſſi: q: tot ſunt ibi dif
ferētie inteſi ⁊ remiſſi quot pñt accipi nūc in tpe in q̄ ē tal᷑
alteratio. in tpe aūt pñt infinita nūc accipi. gᵒ ⁊c. Si autē
ſint infinite h̄ eſt incōueniēs. ſ. ꝙ in vna ⁊ eadē alteratiōe
corrūpant᷑ ⁊ gnēnt᷑ infinite forme. nec vꝫ dicē ꝙ ſunt in po
tētia ſic ſatis patebit. Sꝫ ꝯ iſta arguit᷑ q̄druplr. ꝑmo q: i
toto motu locali qui eſt vnꝰ nō eſt idē. vbi gᵒ nō oꝫ ꝙ i to-
ta alteratōe ſit eadē forma. 2ᵒ q: ſi aliq̄s vaderet ꝑ aliqđ
ſpaciū vbi eſſet ignis vel aliqđ ſenſibile nō eēt eadē ſenſa
tio ꝑ totū ⁊ tñ ꝯtinuaret᷑. gᵒ ſilr nō oꝫ ꝙ in motu ſit ideꝫ
actꝰ vel eadē forma lꝫ ſit ꝯtinuꝰ. 3ᵒ. ſic: q: phs. 6. phi. vbi
ꝓbat ꝙ añ qđlibet mutatū eſſe ē aliqđ mutari: ⁊ añ muta-
ri eſt mutatū eē in motu: ⁊ h̄ in infinitū dicit ſic: Eadē aūt
demſtatio ⁊ in nō ꝯtinuis. accipiemꝰ eni tꝑs in q̄ eſt motꝰ
⁊c. Et ſic vr̄ dicere ꝙ nō oꝫ ꝙ alteratio ſit ꝯtinua: ſꝫ ꝓpter
ꝯtinuitatē motꝰ requirit᷑ vnitas forme. gᵒ vt vr̄ nō req̄rit᷑
in alteratiōe vnitas forme. 4ᵒ. ſic: q: vt dicūt ꝯtinuitas
ꝓprie dicta nō eſt niſi in q̄titate dimēſiua: ſꝫ alteratio nō
dicit talē q̄titatē. ergo ⁊c. Ad ꝑmū iſtorū dicēdū: ꝙ mo
bile nunq̄ dimittit totū vbi ꝑmū qñ mouet᷑ ad ſcdm: ſed
ſꝑ ꝯtinuat ꝑcedēs vbi ſequēti. ⁊ vtitur omnibus illis vbi
in quibꝰ nō facit int᷑polationē: vt in potētia: qđ nō poteſt
dici de formis diuerſis totalit᷑: vt ſatis cito patebit. vnde
in tali toto motu nunq̄ dimittit᷑ totum niſi ꝑmuꝫ ſimul.
nec ſimul accipitur totū ſecundū. ſed manēte aliqua par-
te ꝑmi accipit᷑ ſucceſſiue ꝑs poſt ꝑtē ſcdi. Ad ſcdm dō: ꝙ i
motu alteratōis duplr pōt eē ſucceſſio. vnoᵒ: ex ꝑte mobil᷑
ꝓut forma hꝫ eē extēſuꝫ ꝑ accñs ſic ſi ſucceſſiue caleſiat ali
q ꝑs poſt ꝑtē: ⁊ vnitas tal᷑ motꝰ requirit vnitatem conti-
nuitatis quā hꝫ forma per accidens q̄ta ſit, ꝓut dr̄ albedo
tota alicuiꝰ nō diſcōtinuata eē vnā. ⁊ ſi etiam tale mobile
ſic alteret᷑ ꝙ q̄tū ad aliq̄d ſui forma corrūpat᷑: ⁊ q̄tū ad ali
quid ſui acq̄rat᷑. ſicut ꝯtingit i illuminatiōe aeris a ſole q̄
ꝯtit᷑ circularit᷑ circa aerē. cōtinue enim ex vna ꝑte deficit
lumen: ex alia ꝑte acq̄rit᷑ ſm motū ſolis. ꝯtinuitas talis
illuminatiōis ꝓuenit ex h̄: ꝙ aliq̄d ꝑmi lumis ſꝑ manet
ꝯtinuatū cū ſequēte. ⁊ ſic etiā dico de ſenſatiōe: ſi ē quāta
per accñs ꝙ continuat᷑ tranſeūdo ꝑ aliqđ ſenſibile: ꝑ boc
ꝙ aliq̄d prioris ſꝑ manet ꝯtinuatū cū ſecūdo. ſicut porta-
retur ſpeculū iux̄ parietē albū: ꝯtinua mutatio in ſpecu-
lo ꝯtinuaret᷑ ex hoc ꝙ aliq̄d ꝑme imutatiōis remanet ſꝑ
ꝯſequente ꝯtinuatū. Alio mō pōt eſſe ſucceſſio ſm intē
ſum ⁊ remiſſuꝫ in eadē ꝑte mobilis. ⁊ ſucceſſio ꝯtinua in
talibꝰ oportet ꝙ ſit uel per hoc ꝙ totū acceptū remaneat
idem cū ſequēte: uel ꝑ hoc ꝙ aliq̄d ꝑacceptī remaneat idē
cū ꝯſequēte. alit᷑ enim nō poſſet ſaluari vnitas in tali ſuc
ceſſione inter ꝑmū ⁊ ſecūdū. Tertia aūt rō apte eſt ꝯ ar-
guentes ⁊ dicētes ⁊ directe ꝯ veritatē. ꝯ eos. q: ipſi dicūt
ꝙ in alteratiōe eſt vnitas ꝯtinuitatis: et ꝑ ꝯñs ꝯtinuitas
ꝓp̄e dicta. vñ ipi dicūt ꝙ ille forme q̄ ſunt in alteratiōe
ſunt vnū ꝯtinuitate. ⁊ ſic redarguūt ſeipſos. Dicūt etiā ꝯ
veritatē. q: nō ſolū in quātitate dimenſiua ꝑmanente in
uenit᷑ ꝯtinuū ⁊ diſcretū: ſed etiā in ſucceſſiua. Dicūt etiā
ꝯ phm. q: ipſe dicit ꝙ nō ſolū in motu locali: ſꝫ etiā in al-
teratiōe ꝯuenit accipe mutari ante mutatū eſſe ⁊ ecōuer-
ſo. ſed ſic accipe vnū ante alterū nō ꝯuenit niſi in cōtinu-
is. gᵒ ⁊c. Ad tertiū dicendū ꝙ illud qđ aſſumit᷑. ſ. ꝙ ꝯti-
nuitas ꝓprie dicta inuenit᷑ ſolū in quātitate dimenſiua:
ſimplr eſt falſum. Ad quartū dicēdū ꝙ Ariſ. illud ꝟbū
dicit: nō q: nō poneret alterationē eſſe ꝯtinuā. q: alit᷑ ſua
demōſtratio nulla eſſet: qua intēdit ꝓbare in talibꝰ mo-
ueri añ mutatū eſſe: ⁊ ecōuerſo. ſꝫ intētio ſua eſt ꝙ qñ eſt
ſucceſſio in motu alteratōis ꝑ hoc ꝙ eadē ꝑs ſubi magis
ac magis alteraꝫ: nō pōt accipi mediū ad ꝓbandū ꝯcluſio
nem ꝑdictā ex ꝑtibus ꝯtinuitatis mobilis uel ex ꝑte etiā
ꝑtiū ſigbiliū forme ſm ſe accepte: ſicut pñt accipi i ſpacio
Et iō oportuit ꝙ acciperet mediū ex ꝑtibꝰ tpis: ꝓut me-
dietas alteratiōis ſit in medietate medietatis tpis corri
dentis: et medietas medietatis alteratiōis in medietate
medietatis tpis. ⁊ ſic in infinitū. ⁊ ſic pꝫ ꝯñtia illa. Secū-
da etiā rñſio qua dicūt ꝙ iſte infinite forme ſūt ibi in po-
tentia: nō valet. q: aliq̄d dr̄ duplr in potentia eſſe in aliq̄.
Uno mō ſicut forma q̄ aliqđ ſubm caret ſimplr dr̄ in po-
tentia eſſe in illo. ſicut ſi diceret᷑ ꝙ calor eſt in potētia in
aqua frigida. 2ᵒ mō dr̄ aliq̄d eſſe in potentia in aliq̄ ſicut
ꝑtes: ⁊ ꝑcipue ꝑtes ꝯtiuui ſunt in toto. ⁊ tales ꝑtes dicūt᷑
in potētia eſſe in toto. nō q: tales nō ſint in actu in toto:
cum quelibet ꝑs habeat formā totiꝰ actu ꝑficientē eā for-
maliter. q: forma ignis eſt in qualibet ꝑte ignis: ſꝫ nō to-
ta. loquēdo de totalitate quā habet ut eſt extenſa ꝑ accñs
ſed dicunt᷑ eſſe in potētia in toto. q: ſūt in potētia ad hoc
ꝙ ſint diuiſe. nec actu ſunt diuiſe: ut ſingule eaꝝ habeant
ſuū eſſe diuiſum ab alia q̄diu ſunt in toto. ⁊ iſto mō infi-
nita ſunt in potētia in ſolo ꝯtinuo. Qñ ergo dr̄ ꝙ in alte
ratione pñt eſſe infinite forme in potētia: aut accipiūt eē
in potētia ꝑmo mō: aut ſcdo. Si ꝑmo: tūc illud qđ caleſit
dū caleſit nihil habet de calore: ſicut nec aqua frigida. qđ
eſt falſum ⁊ ꝯ ſenſum. Si ſecūdo mō: tūc oportet ponere
int᷑ illas formas vnitatē ꝯtinuatiōis ſimplr. ⁊ hoc nō pōt
eſſe ſi oēs ſint diuerſe numero ſimplr. tūc enim eſſent in
finite forme ſimplr actu diuerſe: ut dictū fuit. q: ad vnita
tem numeralē alteratiōis oportet ponē vnitatē numera-
lem forme ſm quā eſt alteratio. ⁊ ſic pꝫ ꝙ reſpōſio vtraqꝫ
nulla eſt. Quātū ad ſecūdū principale intēdo facē tria.
Primo oſtendā ꝙ eadē forma ſit itēſa ⁊ remiſſa. 2ᵒ. q̄lr h̄
ſit. 3ᵒ. obijcē ⁊ ſoluere. Quātū gᵒ ad primū ſciēdū ꝙ intē
ſum ⁊ remiſſum pñt ꝯpari ad inuicē: uel ſicut ꝑmanēs ad
ꝑmanens: uel ſicut fluenſ ad ꝑmanēs. ul᷑ ſic fluēs ad fluēs
ꝟbi grā. ponat᷑ ꝙ aliqđ remiſſe calidū caleſiat ampliꝰ: po
teſt eſſe queſtio vtrū calidū qđ prius erat in eſſe ꝑmanēti
ſit idē cum calore qui habet᷑ in termino motꝰ. uel pōt eſſe
queſtio vtrū calor q̄ eſt in fluxu alteratiōis ſit idem cū ca-
lore qui eſt terminꝰ ad quē. uel cum calore q̄ eſt terminꝰ a
quo. uel vtrū intenſum et remiſſum in motu alteratiōis
ſint eadē forma numero. Si loq̄mur de intēſo ⁊ remiſſo
ꝓut ſunt in fluxu forme: pꝫ ex dictis ꝙ oportet ꝙ ſint ea
dem forma. q: alit᷑ ſeq̄ret᷑ ut ꝓbatū eſt ꝙ eēnt infinite for
me actu in eadē alteratōe. uel ꝙ nulla alteraᵒ eſſet ꝯtinua
qđ falſū eſt. gᵒ ⁊c. 2ᵒ pꝫ idē. q: ſi nō eſſet latitudo in eadeꝫ
forma numero ſm intenſū ⁊ remiſſum: q̄libet alteraᵒ nu-
mero eēt acceptio indiuiſibilis numero. ſꝫ acceptio indi-
uiſibilis eſt inſtātanea. gᵒ ſequeret᷑ ꝙ q̄libet alteratio eēt
inſtātanea. hoc eſt falſū. gᵒ ⁊c. Si ꝯparet᷑ forma q̄ eſt i ter

mino a quo ad ipſaꝫ formã fluentẽ oꝫ ponẽ ꝙ ſit eadeꝫ for
ma ſiue in intendi ſiue in remitti. ⁊ h̃ ꝓbat̃ tripl̃r: quarum
due p̃me ſũt cões vtroqꝫ mõ. p̃mo ſic: q: illa forma remiſ
ſa aut abijcit̃ in tp̃e vel in nunc ſolũ. ſi in tp̃e. g° in tp̃e alte
ratiõis p̃cedens forma remãſit cũ eo qd̃ acquiſitũ eſt ꝑ al
terationẽ: ⁊ ꝑ ꝯñs forma p̃us ꝑmanens cedit in eandẽ eẽn
tiã cum forma fluente: q: due forme ſolo nũero dr̃ntes ñ
pñt eſſe in eodẽ ſubõ. Si dicat̃ ꝙ in inſtanti eadẽ rõne ſe
quẽs forma eſſet acq̃ſita in inſtãti. ⁊ ſic oĩs alteratio eẽt in
ſtantanea. Sed dices ꝙ abiectio p̃me erit inſtãtanea: et
introductio ſcd̃e etiã inſtãtanea: ſꝫ intẽſio iaꝫ introducte
eſſet ſucceſſiua. Cõtra: p̃mo q: illa ſcd̃a in ſui introductio
ne: aut eſt intẽſior p̃cedente: aut nõ. ſi nõ: ergo nõ plus fa
cit ad intenſionẽ ſequẽs ꝙ̃ p̃cedẽs. ⁊ ita oportebit eandeꝫ
eodẽ mõ expellere ſicut p̃cedentẽ: q: ſm̃ te intẽſa non põt
eſſe cum remiſſa: ⁊ ſic redibit eadẽ qd̃ vtrũ iſta remiſſa ab
ijciat̃ in tp̃e: vel itur in infinituꝫ. ſi aũt illa ſequẽs intẽſior
ſit in ſua receptiõe: ſequit̃ ꝙ alteratio nõ requirit ſucceſſi
onẽ. nec ꝓpter receptionẽ forme: nec ꝓpter intenſioneꝫ.
Item qñ ſit motꝰ de ꝯtrario in ꝯtrariũ nõ ſtatim de in in
ſtãti abijcit̃ p̃ma forma: q: ſenſibilit̃ apparet ꝙ qñ ſit õ ca
lido frigidũ nõ ſtatim abijcit̃ calor: ſꝫ ſm̃ te intenſuꝫ ⁊ re
miſſuꝫ ſe h̃ñt ſicut ꝯtrarie forme. g° qñ ex intẽſo ſit remiſ
ſum intenſuꝫ nõ abijcit̃ in inſtanti. 2° ſic p̃ncipal̃r: quia
vt vr̃ ſicut ſe hꝫ forma ꝑmanẽs remiſſa ad motũ ſequentẽ
vel formã fluentẽ ſequentẽ: ita ſe hꝫ in forma fluẽte: remiſ
ſuꝫ vniꝰ nũc ad intenſũ alteriꝰ nũc: ſꝫ remiſſuꝫ vniꝰ nunc
in forma fluẽte ⁊ intenſũ alteriꝰ nũc ſũt vna forma nũero
g° ⁊c̃. Mĩ. ꝓbata eſt. Mã. etiã pꝫ: q: in nũc in quo t̃miat̃
motꝰ poſſet adhuc fluere vlteriꝰ abſqꝫ int̃polatiõe: ⁊ etiã
in quolibet nũc ipſiꝰ fluxus poſſet t̃minari motꝰ. Sed ſi
illud qd̃ t̃minat̃ flueret vlteriꝰ ſic ſe h̃rent ad inuicẽ: ſic flu
ens ad fluens. g° etiã ſi t̃minaret̃ ⁊ poſtea flueret: ſic ſe ha
bebit illa forma ꝑmanẽs a qua incipit fluxꝰ ad formam in
fluxu: ſicut vnꝰ gradus vniꝰ nũc in fluxu ad gradũ alteriꝰ
nũc in fluxu. g° ⁊c̃. 3° ſic: ⁊ h̃ ꝑtinet ad formã ꝑmanenteꝫ
p̃ncipalit̃ in ꝯpatiõe ad fluxũ qui eſt remiſſio vt qñ aliqd̃
frigidũ remittit calorẽ: quero vtrũ faciat aliquid imitten
do vel nõ. ſi nõ: g° nihil eſt ibi de nouo ꝙ p̃us non fuiſſet
ſed ibi p̃us erat ille calor qui erat intẽſus. g° nullus calor
eſſet ibi de nouo niſi ille calor qui erat ibi p̃us intẽſus. g°
calor qui erat p̃us intenſus ⁊ remiſſus ſunt eadẽ forma: ſi
remittit imittendo: aut imittit calorẽ aut frigiditatẽ. non
frigiditatẽ: quia patet ad ſenſum: quia ibi eſt calor. nec ca
lorẽ: quia frigidi nõ eſt calefacere. Ad hoc dicũt alij ꝙ fri
gidũ remittit calorẽ imittẽdo calorẽ remiſſuꝫ. nec eſt incõ
ueniẽs ut dicũt frigidũ imittere calorẽ qñ ex toto nõ vin
cit paſſuꝫ qd̃ eſt calidũ. Cõtra: quia vt vr̃ illud vincit ca
lidũ ꝙ forma caloris totalit̃ corrũpit. ſed ſm̃ iſtoſ frigidũ
totalit̃ corrumpit caloreꝫ intenſum. ⁊ per ꝯñs ſimpl̃r vin
cit paſſuꝫ. ergo ⁊c̃. Dices ꝙ ordo formarũ hic requirit ꝙ
ſubm̃ nõ põt tranſire ab extremo in extremũ ſine medio.
⁊ ideo frigidũ a p̃ncipio nõ põt introducere frigiduꝫ: niſi
mediante calore remiſſo. Sed h̃ nõ valet: q: dato ꝙ ita eſ
ſet ꝙ requiret̃ ꝙ ab extremo in extremũ nõ contingeret
tranſire niſi ꝑ mediũ: tñ oꝫ dare agens ꝓportionatũ effe
ctui. ſed frigidũ nõ eſt agens ꝓportionatũ cum frigido et
calido: cum calidũ ⁊ frigidũ quo ad illud quod p̃mo imp
mũt ſint agentia vniuoca. ergo ⁊c̃. 2° ſic: quia peto vtrũ
calor intenſus abijciat̃ in tp̃e vel nunc. ſi in tempore: g° ali
quid caloris intenſi remanet cum remiſſo: ⁊ cedit in eadẽ
ſpẽ cum ĩpo qd̃ eſt incõueniẽs: cum due forme eiuſdẽ ſpe
ciei non poſſunt eſſe ſimul in eodem ſubiecto. Si in nũc
tunc eadem rõne qua calor intenſus abijcit̃ in nũc eadem
rõne remiſſus introducitur in nunc: ⁊ ſic nõ eſſet ibi aliq̃
altera° ſucceſſiua ſꝫ inſtãtanea. Itẽ q̃ro vtꝝ aliq̃ itrodu
ctio caloris remiſſi ſit ſucceſſiua vel nõ. ſi nõ h̃ ẽ ꝯ ſenſũ: q:
appet aliquã remiſſionẽ eẽ ſucceſſiuã. ſi ſic: quero vtrum
eque remiſſa ſit in tota remiſſione: uel nõ. Si ſic. hoc eſt
ꝯ ſenſum. q: apparet in motu remiſſionis: ꝙ nõ eſt dare
duo nũc in quibꝰ eque remiſſum ſit qd̃ remittit̃. Si nõ.
eadẽ forma poterit eſſe magis ⁊ minꝰ remiſſa: et per ꝯñs
magis ⁊ minꝰ intẽſa. Cõpando motũ ſiue fluxũ ad formã
ꝑmanentẽ ꝓut ꝑtinet ad terminũ ad quẽ ſil̃r oportꝫ dare

ꝙ forma fluẽs que eſt in tp̃e fluxus remiſſior ꝙ̃ in t̃mino
ſit eadem cũ illa q̃ eſt in termino. q: ſm̃ cõiorem opinio
nem ⁊ veriorẽ ut credo: forma q̃ acquirit̃ ꝑ motũ ⁊ motus
ſunt idẽ re: ita ꝙ dicũt eandẽ rem. ſed motꝰ dicit eã ut in
fluxu ⁊ fieri. terminꝰ aũt dicit eã ut in eſſe ꝑmanenti. ⁊ ſic
ſm̃ hoc forma q̃ eſt in fluxu remiſſior ꝙ̃ in termino: ſaltẽ
ꝙ̃tũ ad aliquã partẽ fluxꝰ: eſt eadẽ forma. 2° ſic. q: ſi qua
qualitas acq̃ſita ꝑ alterationẽ nõ eſſet eadẽ cũ qualitate q̃
eſt in fluxu in alteratiõe: qualitas acq̃ſita nõ plus eẽt ter
minꝰ intrinſecꝰ alteratiõis ꝙ̃ introductio forme ſubſtã
tialis q̃ eſt terminꝰ extrinſecꝰ alteratiõis: qñ altera° ter
minat̃ ad gnãtionem ſub̃e. ſꝫ hoc eſt falſũ. q: introductio
forme ſub̃alis ponit̃ terminꝰ extrinſecꝰ alteratiõis. g° ⁊c̃.
Sed ꝯ hoc poſſet obijci. q: qualitas q̃ eſt in alteratione
p̃cedente in gnãtione ſub̃e corrũpit̃: ⁊ qualitas q̃ introdu
citur cũ forma ſubſtãtiali ẽ diuerſa ab ea ⁊ eſt eiꝰ terminꝰ
extrinſecꝰ. ergo ⁊c̃. ⁊ ad hoc dicendũ eſt ꝙ hoc eſt ꝑ accñs
q: ſ. qualitas in alteratiõe p̃cedente corrumpit̃ corrupti
one ſubiecti. ſed manẽte eodẽ ſubiecto: ſemꝑ qualitas q̃
eſt in acquiſitiõe in fluxu: eſt eadẽ cum illa que eſt in eſſe
acq̃ſito. ſed de forma ſubſtãtiali alit̃ eſt. q: ipſa nõ põt eſſe
eadem cũ qualitate exñte in fluxu uel fieri uel in facto eẽ.
q: forme diuerſoꝝ generũ uel ſpecierũ nõ pñt eſſe idem.
⁊ iõ ſemꝑ introductio forme ſubſtãtialis eſt terminꝰ ex
trinſecus alteratiõis p̃cedentis. Cõparando aũt formã
ꝑmanentẽ remiſſam q̃ eſt terminꝰ a quo in motu intenſi
onis ad formã intenſam ꝑmanentẽ: q̃ eſt terminꝰ ad quẽ
reſpectu eiuſdẽ motꝰ: dico ꝙ ſunt eadẽ forma. ⁊ hoc ꝓbo
dupl̃r. Primo. q: ſicut dictũ eſt: forma q̃ eſt remiſſa q̃ eſt
terminꝰ a quo: eſt eadẽ cum forma in fluxu: et illa eadẽ in
fluxu eſt eadẽ cum forma intenſa q̃ eſt terminꝰ ad quem.
ergo a p̃mo ad vltimũ forma remiſſa q̃ eſt terminꝰ a quo
⁊ forma intenſa q̃ eſt terminꝰ ad quem eſt eadẽ numero.
ſi ſic: habet̃ ꝓpoſitũ. 2° ſic. qñ ſit de remiſſe calido inten
ſe calidũ: aut illa eadẽ forma q̃ p̃mo fuit remiſſa ẽ poſtea
intenſa: aut nõ. Si ſic: habet̃ ꝓpoſitũ. Si nõ. ergo forma
que p̃us fuit remiſſa nõ intendit̃: ſed noua forma genera
tur: qd̃ eſt ꝯtra illud qd̃ oẽs ꝯcipiunt de intẽſione forma
rum. Et ad hoc dicũt alij ꝙ intẽſio dicit̃ fieri ꝑ hoc ꝙ idẽ
ſubiectũ de minꝰ tali ſit magis tale. nõ ſm̃ eandẽ formã:
ſed ſm̃ diuerſas ſm̃ tñ idẽ ſubm̃. Sed hoc nõ valet. quia
nõ ſolũ idem ſubm̃ dr̃ fieri de minꝰ tali magis tale: ut ſo
lum requirat̃ vnitas ſubiecti. ſed etiã dr̃ ipſa forma inten
di. qd̃ nõ poſſet eſſe: niſi eadeꝫ forma q̃ erat remiſſa fieret
intenſa. Quantũ aũt ad ſecundũ ꝑtinens ad illud qd̃ ſe
cũdo p̃ncipalit̃ intendit̃. ſ. qualit̃ intenſum ⁊ remiſſũ pro
ut ſunt in fluxu ſunt vna forma. dico ꝙ ꝙ̃tũ ad intenſum
et remiſſum ꝓut ſunt in fluxu: vnũ oportet eſſe idem cũ
alio altero duoꝝ modoꝝ: uel ꝙ toto prius accepto rema
nente qd̃ ſupuenit cedat in vnitatẽ cum eo ſicut in eo qd̃
nutrit̃ materia tota p̃exiſtente manẽte illa que ſupuenit:
cedit in identitatẽ cum p̃cedente: uel ꝙ aliquo p̃cedentis
manẽte qd̃ ſupuenit cedat in vnitatẽ cum illo manente.
Quoꝝ primũ videt̃ improbabiliꝰ. Primo. q: nõ videtur
quare ſecũdus gradus ſit intenſior ꝙ̃ primꝰ: nec tertiꝰ ꝙ̃
ſecũdus: ſi ita ſit ꝙ motio talis ſiat ſic ꝙ aliquid p̃exiſtẽs
expellatur qñ alia ſequens inducit̃. ſicut etiã nec mobile
maiꝰ vbi habet in qualibet parte ſpacij. q: nõ acquirit ali
quid de nouo: niſi cũ expulſione alicuiꝰ ꝑtinentis ad pre
cedens. Secũdo. q: ita difficile eſt videre quomõ aliq̃d
ipſius p̃cedentis cedat in idẽ cum ſequẽte uel differat ab
eo: ſicut ſi totũ p̃cedens remaneret. Qualit̃ aũt p̃cedens
⁊ ſequẽs ſit vnũ: vl̃ etiã differãt ſicut al's dixi. Ad hec di
co ꝙ ipſum intenſum differt a p̃cedente remiſſo: ſicut ip
ſum habens ⁊ plus. nõ ſm̃ partes ſigbiles diſtinctas: ita
ꝙ vna poſſit ſignant̃ diſtingui ab alia. ſed ſicut totũ pfe
ctionale cõprehendit aliqua: non ſm̃ partes ſigbiles di
ſtinctas. ⁊ poſui aliaſ duo exempla: p̃mũ eſt de ꝯuerſione
materie alimẽti in nutritũ vbi materia adueniẽs nõ põt
ſignant̃ diſtingui a p̃cedente. Scd̃m qñ pellis efficit̃ ma
ior per extenſionẽ. maioritas adueniẽs nõ põt diſtingui
a p̃cedente. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. ⁊ ideꝫ eſt ſi hoc ſiat ꝑ rarefa
ctionẽ q: corpus rarefactũ ſit maius: ⁊ maioritas adueni
ens nõ põt diſtingui quãtitate. Cõtra h̃ obijcit̃ multi

plr. p̄mo qꝛ agens intendens aut imp̄mit aliquid diuerſū
a p̄cedente aut non. ſi nō: ergo nulla variatio eſt in inten-
ſione: qḋ eſt ꝯtra ſenſum. ſi ſic: ergo forma intenſa quā im
p̄mit eſt diuerſa a p̄cedente remiſſa. ⁊ ex h̄ ſequit̄ ꝙ remiſ
ſa corrumpit̄: qꝛ due forme eiuſdem ſp̄ei nō ſunt ſimul in
eodem ſubo. 2° quia variatio que eſt in motu intēſiōis
vel eſt in ipſa forma aut in aliquo alio. ſi in ipſa forma. g°
ſunt ibi pl̄es forme: qꝛ variatio vt videt̄ nō eſt niſi int̄ di-
uerſa. ſi dicas ꝙ ſunt ibi diuerſi gradus: lꝫ ſit eadeꝫ forma
quero p̄mo vtrū illi gradus ſint ideꝫ cum eſſentia forme
aut nō. ſi nō: ergo mutatio ſm illos gradus nō eſt muta-
tio ſm formā. nec per ꝯſequēs eſt alteratio: qḋ falſum eſt
Item etiā idē dubiū eſt de illis gradibꝰ vtruꝫ vnus ma-
neat cum alio: ſicut de diuerſis formis. Si aūt illi ḡdus
ſint idem cū eſſentia forme: tūc ponere diuerſos gradus
eſt ponere diuerſas formas. ⁊ ſic adhuc ſtat ꝙ intenſum ⁊
remiſſuꝫ realit̄ differūt aliquo mō. ſed queqꝫ differūt rea
liter differūt numero: qꝛ que nō differūt nūero ſunt ideꝫ
ergo forma intēſa ⁊ remiſſa ſunt diuerſe forme numero.
3° ſic: quia ſi intenſuꝫ hꝫ plus ꝙ̄ remiſſuꝫ: aut h̄ eſt ſuc-
cedente forma forme aut manēte eadē forma. ſi p̄mo mo-
do habet̄ ꝓpoſitū. ſ. ꝙ intenſuꝫ ⁊ remiſſū ſunt diuerſe for
me. ſi 2° modo: tunc nulla eſt variatio. 4° ſic: qꝛ ſi forma
remiſſa manet intenſa aut manet in ꝓpria forma aut nō.
ſi ſic: ergo nō manet virtualit̄ intenſa: quod eſt cōtra me.
ſi nō: ergo differt ab intenſa in qua nō manet ſm ꝓpriam
formā. 5° ſic: quia quod cōtinet̄ virtualit̄ in aliquo dif-
fert realiter ab eo ſicut pꝫ de creatura ⁊ deo: ⁊ de miſcibili
bus ⁊ mixto: ſed vt vꝛ ſm me remiſſuꝫ manet virtualiter
in intenſo. ergo ⁊c. 6° quia frigidū remittēs calidūꝫ aut
aliq̇d imp̄mit aut nō. ſi aliq̇d: hoc nō pōt eſſe niſi calor re-
miſſus. nec pōt de nouo imp̄mere calorē remiſſuꝫ niſi re
mittēdo calorē intēſuꝫ: qꝛ alit̄ duo calores eſſent ſil̄. Si ni
hil imp̄mit. Cōtra p̄mo: qꝛ ſi nihil ip̄mit nihil agit: et ſic
agens remittēs nihil agit. 2° qꝛ agēs ꝑticulare nihil re-
mouet niſi oppoſitū ip̄mēdo. ſed agēs remittens remo-
uet intēſuꝫ. g° ⁊c. Si dicat̄ ꝙ remittit calorē ipediēdo acti
onē ꝯſeruantis calorē. Cōtra qꝛ debēt poni frigidū iuxta
ꝯſeruans qḋ dr̄ ipediri ꝑ frigidū ⁊ nō iuxta calidū. 7° ſic
qꝛ in oī motu abijcit̄ t̄minꝰ a quo. ſed in motu intenſiōis
t̄minꝰ a quo eſt forma remiſſa. g° ⁊c. Si dicatur ad hoc ꝙ
forma remiſſa nō eſt ꝑ ſe t̄minꝰ a quo: ſed p̄uatio maior̄
gradus qui nō manet. Cōtra: t̄mini motus ſunt poſitiui
qꝛ ſm phm. 5° phicoꝝ motꝰ eſt a ſubo in ſubiectū. i. ab af-
firmato in affirmatū. ſed p̄uatio nō dicit aliquid poſitiuū
ergo p̄ter p̄uationē oportet ponere aliquid poſitiuū ꝙ ſit
t̄minꝰ a quo ipſius motus intenſiōis qui abijcitur. ſed h̄
nō pōt poni niſi forma remiſſa. ergo male dicitur ꝙ p̄ua-
tio ſit t̄minꝰ a quo intenſionis. 8° ſicut in remiſſiōe tē-
dit̄ ad p̄uationē ⁊ ad nō eſſe ita in intenſiōe tendit̄ ad eſſe
⁊ recedit̄ a p̄uatōe ⁊ a non eſſe. ſed in remiſſione tenditur
ad nō eſſe forme que remittitur. ergo intenſiōe recedet̄ a
nō eſſe forme que intēditur. ⁊ per ꝯſequēs illa forma q̄ ac-
quirit̄ ꝑ intenſionē nō p̄exiſtebat. nec eſt eadē cū p̄cedēte:
nec ꝑ ꝯn̄s cū forma remiſſa. 9° ſic: eſt ꝯtra illud qḋ dr̄ ꝙ
intenſuꝫ ꝯtinet remiſſuꝫ ⁊ plus ſm ꝑtes non ſiḡbiles: qꝛ
ſm phm. 4° phicoꝝ. illud quod excedit alterū diuidit̄ in
illud q̄ excedit̄ ⁊ in reliquū. ſꝫ ſꝫ te intēſū excedit remiſſū
g° didit̄ in illud exceſſū ⁊ in reliquū. ſꝫ h̄ nō p̄t eſſe niſi illḋ
qḋ excedit ⁊ reliquū poſſent diſtigui i ꝑtes ſiḡbiles. g° ⁊c.
10° ſic: qꝛ motꝰ icōpoſſibiles hn̄t eē ſm foras icōpoſſibi
les: ſꝫ motꝰ intēſiōis ⁊ remiſſiōis ſūt incōpoſſibiles ſꝫ ſe
totos. g° ⁊ forma itēſa ⁊ remiſſa ſt icōpoſſibiles: ⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄
poterīt eē eadē forma. 11° ſic: qꝛ ſi eadē forma manēs vari
at̄ ſm ḡdꝰ: ſeq̄t̄ ꝙ forma ſit ſbm variatōis. ſꝫ h̄ ē falſuꝫ. g°
⁊c. Ad p̄mū dḋ: ꝙ ip̄mē aliḋ a p̄cedente p̄t dici dupl̄r.
vno° ꝙ ō nouo fiat forma oīo diſticta a p̄cedēte: ita ꝙ nul-
lo° ſit eadē cū ea. ⁊ iſto° nō imp̄mit̄ aliq̇d diuerſuꝫ a p̄cedē-
te. Alio° pōt accipi imp̄mē aliq̇d diuerſuꝫ a p̄cedēte facere
p̄cedēs ꝑfectius. ⁊ ſic facit diuerſuꝫ a p̄cedēte mō q̄ idem
magis ꝑfectū dr̄t a ſeip̄o minꝰ ꝑfecto. ſi āt fiat vis in noīe i-
p̄ſſionis pōt dici ꝙ nihil imp̄mit de nouo: ſꝫ imp̄ſſuꝫ ꝑfi-
cit ⁊ ſic agit. Ad ſcḋm dḋ: ꝙ eſt in ipſa forma: ⁊ qn̄ iſert̄.
g° ſunt pl̄es forme. dḋ ꝙ nō ſeq̄t̄: imo ē fallā ꝯn̄t̄ ⁊ a pl̄ibꝰ
cauſis veritat̄ ad vnā: qꝛ illa variatio pōt eē: vel qꝛ ſt̄ pl̄es
forme: vel qꝛ eadeꝫ forma eſt magis ⁊ minꝰ ꝑfecte habita.
Ad illud qḋ dicit̄ in contrariū: qn̄ querit̄ vtrū gradus
ſit idem cū forma: uel nō. dico ꝙ ſic. qꝛ ſicut eadem forma
eſt intenſa ⁊ remiſſa: ita idē gradus eſt remiſſus q̄ poſtea
ſit intenſꝰ. vnde intenſus differt a remiſſo ſolū ſicut in-
cludens ipſum ⁊ plus: nō ſm partes ſiḡbiles: eodem mō
ſicut dictū eſt de forma intenſa ⁊ remiſſa. Et ſi dicas ꝙ
ſi nō eſt niſi vnꝰ gradus nō eſt aliqua variatio. dico ꝙ ve
rum eſt: ſi ille ḡdus nō pōt habere latitudinē ſm eſſe ma
gis ⁊ minꝰ perfectū. ſi aūt vim facias in hoc qḋ dicit̄ gra-
dus: ita ꝙ dicat̄ gradus remiſſus: ipſa forma cum p̄ciſio-
ne maioris ꝑfectiōis: ⁊ gradus intenſus ipſa forma cū in
cluſione maioris ꝑfectionis. tūc iſti gradus differūt non
ſicut diuerſe eſſentie diuerſarū formaꝝ: ſed ſicut eadē eſ-
ſentia accepta cum p̄ciſione maioris ꝑfectiōis: ⁊ accepta
cū incluſione maioris ꝑfectionis. Ad tertiū dicēdū: ꝙ
intenſum ⁊ remiſſum aliquo mō differūt realit̄: nō tn̄ ſe-
quitur ꝙ differūt ſm diuerſas formas numero: ſed ſicut
ſicut eadē forma magis ⁊ minꝰ perfecta: uel ſicut magis ⁊
minꝰ ꝑfecte habita. Et qn̄ dicit̄ ꝙ illa que nō differūt nu-
mero ſunt idē: verū eſt ꝙ ſunt idē numero: qꝛ eadē eſſen-
tia numero. nō tn̄ ſequit̄ ꝙ illa que nō ſunt diuerſe eſſen
tie numero nō differūt realit̄: ſicut eadē eſſentia magis ⁊
minus ꝑfecta. vnde qn̄ dicit̄: differūt realit̄ ergo ſunt di-
uerſe eēntie numero: fallacia ꝯn̄tis ſicut p̄us. Ad quar-
tum dicendū ꝙ intenſum magis habet ꝙ̄ remiſſum ma-
nente eadē forma. Et cum dicit̄ ꝙ nō. qꝛ tūc nō eſſet vari-
atio: dicendū ꝙ imo. qꝛ nō ſolū pōt eſſe variatio ſm ſuc-
ceſſionē forme poſt formā: ſed etiā ſm ꝙ eadē forma pōt
eſſe magis ⁊ minꝰ perfecte habita. Ad quintū dicēdū:
ꝙ forma remiſſa ꝙ̄tū ad id qḋ eſt poſitiuū in ea manet in
ꝓpa forma. i. ꝙ̄tum ad eſſentiā forme cū maiori tn̄ per-
fectione: ita ꝙ intenſuꝫ includit eā ⁊ aliquid plus nō ſm
partes ſiḡbiles: ut dictū eſt. ⁊ iō illud plus nō eſt aliq̇d di
uerſum ſiḡtum a p̄cedente: ſed eſt ipſamet forma p̄cedēs
facta ꝑfectior. Et qn̄ dicit̄ ꝙ hoc nō pōt eſſe. qꝛ ſm me re-
miſſum ꝯtinet̄ in intenſo virtualit̄. dico ꝙ aliq̇d ꝯtineri
in alio virtualit̄: triplicit̄ pōt eſſe. Vno mō ſm cāūlitateꝫ
effectiuā. Alio modo ſicut diſpoſitiōes materie tranſe-
untis aliquo mō continent̄ in effectu: ſicut dicunt miſci
bilia remanere in mixto quod generat̄ ex mixtibilibꝰ ſi-
cut ex materia tranſeūte. Tertio mō dicit̄ aliquid cōti-
neri virtualit̄ in aliquo ſm continentiā formalē. ſicut di-
cit̄ ur vegetatiuū eſſe i ſenſitiuo. Modo illa que ꝯtinent̄
virtualit̄ in aliquo p̄mo modo ⁊ etiā ſecūdo modo diffe-
runt realit̄ ab ipſo. ſed illud quod cōtinet̄ virtualit̄ in ali
quo tertio mō qn̄ accipit̄ in eodem. non differt ab illo in
quo continet̄ virtualit̄. vn̄ in homine nō differt realiter
ſenſitiuū ab intellectiuo. iſto aūt modo continet̄ remiſ-
ſum in intenſo. qꝛ forma intenſa cōtinet illam ⁊ plus for-
maliter: modo quo expoſitū eſt. ſed tn̄ differt in duobus
hinc ⁊ inde. quia vegetatiuū tm̄ ⁊ ſenſitiuū tm̄ ⁊ intellecti
uum differūt ſpecie in diuerſis. ſed intenſum ⁊ remiſſuꝫ
in diuerſis differūt numero: ſed nō ſpecie. quia dicūt per
fectū ⁊ imperfectū in vna ſpecie. Secūdo differūt. qꝛ ve-
getatiuū ⁊ ſenſitiuū in eodē ſūt ſil̄: ⁊ ꝓ eodē nūc verificat̄
vnū de alio. vn̄ ſil̄ verū ē dicē ꝓ eodē nūc ꝙ h̄ vegetatiuū
eſt h̄ ſenſitiuū: ⁊ ſil̄r ē intellectiuū. ſꝫ i intēſo ⁊ remiſſo nō
ē ſic. vn̄ nō ē verū dicē ꝓ eodē nūc ꝙ intēſū ſit remiſſuꝫ. ſꝫ
verū ē ꝙ forma q̄ p̄us erat intēſa: nūc ē remiſſa. cuiꝰ cā ē.
qꝛ remiſſū dicit formā cū p̄ciſione maioris ꝑfectiōis ſine
p̄uatiōe. ſꝫ intēſū dicit formā cū incluſiōe maioris ꝑfecti-
onis. ⁊ iō nō pōt dici ꝙ eadē forma ſil̄ ſit intēſa ⁊ remiſſa.
ſꝫ vegetatiuū nō importat i hoīe excluſionē ſenſitiui nec
ſenſitiuū intellectiui: niſi ſm vocē. qꝛ vox ſiḡns h̄ nō ſiḡt
illud. ⁊ iō pōt v̄ificari de ſe inuicē. Ad. 6. pꝫ ex his q̄ dc̄a
ſūt ad iſtā rōem. Ad. 7. dḋ ꝙ frigidū remittēs calidū nō
imp̄mit ſibi aliq̇d: ſꝫ diminuit calorē impediēdo actionē
ꝯſeruātis. Nec ſeq̄t̄ ꝙ ſi nihil imp̄mat: ꝙ nihil agat. ſicut
etiā corrūpēs ſm ꝙ corrūpēs nihil imp̄mit ſꝫ ſubtrahit. ſi
etiā deꝰ anihilaret res nihil imp̄mēt: ſꝫ ſubtrahēt. qḋ quō
poſſit fieri ⁊ quō itelligi ad p̄us n̄ ꝑtinet. vn̄ agē ſe extēdit
large ad imp̄mēdū actū ⁊ ad remouēdū actū. ⁊ qn̄ dr̄ ꝙ ſi

le frigidū deberet poni ad ꝯſuāſ. dō ꝙ nō oꝫ. q: nō ſoluꝫ
aliqđ agēs pōt ipedire actiōeꝫ alteriꝰ agētꝭ remouēdo v̄
tutē eiꝰ actiuā vel deliberādo ſꝫ etiā ex pte ſbi in qđ agit i
pediēdo ne hēat pfectū dn̄iū ſup ipm vel introducēdo for
mā de nouo vel ꝯſuādo eā. Ad. 8. ꝙ in motu intētiōiſ
tres a q̄ qui abijcit eſt puatio vlterioris pfectiōis que nō
manet facta forma intēſa. nō aūt eēntia forme ꝗtū ad illđ
qđ eſt q: in fine manet. Ad dictū aūt phi. dō ꝙ phs in
tendit dicere ꝙ motꝰ differt a generatiōe ⁊ corruptiōe in
h ꝙ motꝰ eſt ab affirmato in affirmatū alia aūt nō. nō q:
motꝰ non incipiat qn̄qꝫ a puatiōe ⁊ termineť ad puatio
nē aliquā ſed q: in rōne ſua nō includit ſic incipe a puati
one ⁊ terminari ad puatiōem ſic generatio ⁊ corruptio q̄
rū vnū. ſ. gn̄atio hꝫ incipe a nō eſſe ⁊ alteꝝ. ſ. corruptio hꝫ
terminari aliud ad nō eē illiꝰ ꝙ corrūpit vel forte ꝓ tāto
dictū eſt. q: in vtroqꝫ termino motus ſubijcit aliqđ ens
actu nō aūt ſit in alijs. ꝙ aūt nō ſit itētio ariſt. ꝙ motꝰ qn̄
qꝫ nō ic piat a puatiōe pꝫ ex h ꝙ dicit in fine illiꝰ capli. qn̄
ꝯcludit ꝙ motꝰ ē a ſbo in ſbm dicit ꝙ etiā puatio accipiē
da eſt ꝓ ſbo ⁊ ꝓ affirmato ⁊ ꝙ qn̄qꝫ puatio affirmatiue de
mōſtrať vt nudū. Ad. 9. dō. ꝙ in remiſſiōe qn̄qꝫ nō ten
diť ad totale nō eē forme. ſꝫ ad nō eē intēſū vel pfectū. ⁊ ſi
militer in itentiōe nō incipiť ſemp a totali nō eſſe forme
ſꝫ a nō eē intēſo vel pfecto. Ad. x. dō. ꝙ intēſio ⁊ remiſ
ſio ſūt motꝰ icōpoſſibiles n̄. q: ſemp ſint ſꝫ diuerſas for
mas. ſꝫ q: ſūt ſm puatiōeꝫ ⁊ poſitiōeꝫ eiuſdē forme totiꝰ
vel q: ſūt ſm puatiōem. ⁊ ſcđm poſitiōem alicuiꝰ pfectio
nis maioris in eadē forma vnde ſūt incōpoſſibiles ſic po
ſitio ⁊ puatio eiuſdē. Ad. xi. ꝙ qn̄qꝫ dicimꝰ illud ſm ꝙ
agēs agit agē. ſicut dicimꝰ ꝙ calor calefacit ⁊ ſic etiaꝫ dici
mꝰ ꝙ iō forma eſt variatio intenſi ⁊ remiſſi nō q: ſit ſbm
talis variatiōis. ſꝫ q: ſm eā ſit. h aūt nō poſſet eē niſi hr̄et
aliquā latitudinē. Ad. xij. dō. ꝙ phs in. 4. phiſicoꝝ vo
lēs ꝓbare ꝙ motꝰ nō ē in vacuo niſi i inſtāti vult oñdere
h q: nulla ꝓportio ē pleni ad vacuuꝫ ſicut ꝓportio pleni
ad plenū ꝗ̄tūcūqꝫ vnū ſit plenum ſit magis ſubtili ⁊ aliđ
minꝰ ſubtili. ⁊ vult h ꝓbare p h ꝙ illđ ꝙ excedit aliqđ ē di
uiſibile in illud ꝙ excedit ⁊ reliquū. nūc aūt plenū nō ē di
uiſibile in vacuū ⁊ in illud in q̄ excedit vacuū. q: vacuū ni
hil ē ⁊ ex h n̄ vult phs. ꝙ ſubtiliꝰ ꝯpatū minꝰ ſubtili diui
dať in ptes ſignificabileſ. q: h eēt etiā ꝯ ipos. q: ſeq̄reť tūc
ꝙ forma intēſa ſe hr̄et ad remiſſā in eodē ſbo ſic totuꝫ ad
ptē ſignificabilē in ipo. q: totū intēſuꝫ diuidiť i illā formā
remiſſā ſicut in ptē ſignificabilē diſtictā ab alia. qđ ē ꝯ eos.
Eſt gͦ intentio phi ꝙ excedēſ aliqđ diuidit in illud ⁊ reli
quū. vel ſicut in ptes ſignificabiles vel ſicut in ptes nō ſi
gnificabiles. neutro aūt iſtoꝝ moꝝ ens diuidit in aliqđ ⁊
nihil. vn̄ ens n̄ pt hr̄e ꝓportiōem ad nihil vel plenū ad va
cuū: vel ſm ptes ſignificabiles vel ſm n̄ ſigificabiles. vn̄
ſic n̄ pt dici ꝙ ens diuidať i aliđ ⁊ nihil vel ꝙ nihil ſit ps a
liq̄ta entꝭ. ita n̄ pt dici ꝙ nihil ſm aliquā ꝓportōeꝫ minꝰ
calefaciat ꝗ̄ ens vel aliqđ cōſile cōueniat ei in ꝯpatiōe ad
ens. Ad rōnē in oppoſitū pꝫ ſatis q: ſicut in alteratiōe
nō eſt niſi vnū mutatū eē in actu ita n̄ niſi vna forma.

POſtea q̄rebāť q̄ttuor de creatura cōpoſita ex nā
corpali ⁊ ſpūali. ſ. đ hoie. Primū ptinet ad eiꝰ
ſbm. Et ē vtꝝ ponēs aīam rōnalē ſepatā remanē
pꝰ mortē nec̄cio hēat ponē aliqđ pncipiū eēntia
le in hoie pter aīam rōnalē ⁊ mām pmaꝫ. Scđm ptinet
ad actꝰ iportātes pfectiōem ⁊ ē vtꝝ eadē fides nūero ſit i
via ⁊ in pr̄ia. Tertiū ptinet ad defectū culpe ⁊ eſt vtruꝫ
magiſtri tractantes queſtiones curioſas ⁊ dimittentes
vtiles ad ſalutem peccant mortaliter. Quartum perti
net ad defectum pene ⁊ eſt vtrum aliquis poſſit mori ſi
ne charitate ita ꝙ non damnetur.

AD primū ſic procediť ⁊ arguitur ꝙ ille qui ponit
animam rationalem remanere poſt morteꝫ ne
ceſſe habeat ponere aliud principium eſſentia
le in hoie pter aīam rōnalē ⁊ materiā pmā. quia
remanētibꝰ pncipijs eēntialibꝰ ſp remanet res cuiꝰ ſunt
ſꝫ nō ſēp manet hō remanētibꝰ mā pma ⁊ aīa rōnali ſi ani
ma rationalis manet poſt mortem. ergo ponens animā
rationalē poſt mortē remanere: nec̄cio habꝫ ponere aliud
principiū eſſentiale in hoie pter aīaꝫ rōnalē ⁊ māꝫ. Cōtra:
q: ad verū nō ſequiť falſū: ſꝫ hoieꝫ corrūpi eſt verū: ⁊ aīam
rōnalē remanere poſt mortē eſt veꝝ. q: h tenet fides. ergo
ad iſta nō ſequiť falſū. ſꝫ ponē aliqđ principiū in hoie pre
ter aīaꝫ rōnalē ⁊ materiā primā eſt falſū. ergo ⁊c. Qđ autē
aliqđ principiū eēntiale eē in hoie pter aīaꝫ rōnalē ⁊ mām
primā ſit falſū ꝓbo: q: illud principiū aut eſſet aliq̄ forma
ſubſtātialis vel mā prima. nō forma ſubſtātialis. q: vt cōi
us poniť nō poſſūt eē plures forme ſubſtātiales in eodē:
nec mā prima: q: in eodē nō ſūt due materie pme: q̄re ⁊c.
Rͦ. circa qōem tria ſūt faciēda. primū eſt vidē in q̄ ſtat
difficultas qōis: que ſtat in hoc vt ſciať in qͦ differt totū
a ptibꝰ: iō. ſcđo vidēdū eſt de hoc. tertio videbiť de q̄ſito.
Quātū ad primū ſciēdū ꝙ vnitas vel plalitas forme n̄
facit difficultatē in ꝓpoſito: ꝗuis forte ꝯ̄riū poſſet videri
alicui. Ad cuiꝰ euidētiā ſciendū ꝙ de vnitate vel plali
tate forme in hoie ſunt tres opiones in generali. Quaꝝ
prima eſt ꝙ in hoie nō eſt aliqua forma ſubſtantialis niſi
aīa rōnalis. Alia eſt ꝙ preter aīaꝫ rōnalē quā ponūt eādē
eſſe cū vegetatiua ⁊ ſenſitiua. Ponūt aliā formā quā vo
cāt formā corporeitatis: ⁊ ponūt iſtā nāliter remanere pꝰ
mortē ſaltē ad tēpus. Alia eſt q̄ ponit talē formā corpore
itatis cū aīa: ⁊ in hoc ꝯueniūt cū ſecūdis: ⁊ ponūt eā rema
nere poſt mortē ſaltē in xp̄o miraculoſe lꝫ in alijs ponant
eā corrūpi nāliter. Ex hoc accipio ꝙ ſm oēs iſtas opio
nes nō oportet ꝙ in morte hoīs corrūpať aliqđ principiū
eſſentiale eiꝰ: q: nō oportet ꝙ corrūpať aīa rōnalis. nullꝰ
enī hoc ponit: nec etiā formā corporeitatis: q: oēs qui po
nūt eā ponūt eā remanere poſt mortē vel nāliter ſaltē ad
tēpꝰ vel miraculoſe in xp̄o qui fuit mortuꝰ ſicut ⁊ alij ho
mines. Ex hoc accipio ꝙ nō ē aliqđ pncipiū eēntiale i ho
mie ſꝫ oēs opiones currētes vſqꝫ ad tpa iſta: niſi iſta q̄ di
cta ſūt. niſi vel aīa rōnalis vel forma corporeitatꝭ. vel ma
teria pma. ſꝫ ſm oēs iſtas opiones nō eſt nec̄cm aliqđ iſto
rū corrūpi in mortē. gͦ vnitas vel plalitas forme nō facit
pncipaliť difficultatē in qōne iſta: cū oēs ponāt ꝙ hō pōt
mori manētibꝰ principijs eēntialibꝰ eiꝰ. Sciēdū tn̄ ꝙ
nō intēdo dicē qn̄ difficile ſit videre qūo corrūpať hō ma
nētibꝰ principijs eiꝰ eēntialibꝰ: ſed intēdo dicere ꝙ nō eſt
maior difficultas ꝗtū ad hoc qđ ſequiť ꝯ ponētes ſolū a
nimā rōnalē eſſe formā hoīs ꝗ̄ cōtra alios. q: ſm oēs hō
pōt mori manētibꝰ ſuis pncipijs eēntialibꝰ nāliter vł ſal
tē miraculoſe. ⁊ iō tota difficultas eſt videre qūo totū dif
fert a partibꝰ vt hoc viſo poſſit videri qūo totū poſſit cor
rūpi manētibꝰ partibꝰ. Et quantū ad hoc qđ eſt ſcđum
principale ſciēdū ꝙ de hoc ſūt tres opiniōes. Prima po
nit ꝙ totū differt a partibꝰ: q: addit ſup partes quoſdam
mōs. nā vna pars hꝫ modū eēndi eiꝰ in quo eſt aliqđ ſic i
mā vel ſubiecto. alia hꝫ modū eēndi in alio ſic pfectio for
malis i pfectibili. ⁊ dicūt ꝙ iſti mōi eēndi in q̄ ē aliqđ ⁊ qđ
eſt in alio differūt realr̄ a ptibꝰ q̄ꝝ ſūt mōi: nec tn̄ faciunt
ꝯpōeꝫ cū eis. Et ꝙ differāt realiť ab eis ꝓbať ſic. q: ſicut ſe
hꝫ modꝰ ſube ad ſubaꝫ ⁊ modꝰ accn̄tis ad accn̄s: ita modꝰ
taliū partiū ad ipſas ptes. ſꝫ modꝰ ſube ⁊ accn̄tis differūt
realr̄ ab eis. gͦ ⁊c. ꝓbō mi. q: illud a quo pōt aliqđ ſepari:
differt realr̄ ab eo. ſꝫ ſuba realr̄ pōt ſepari a ſuo mō eēndi:
ſic pꝫ de nā aſſūpta in xp̄o q̄ nō hꝫ modū eēndi p ſe: et ſiliť
accidēs pōt ſepari a ſuo mō eēndi: ſic patꝫ in ſacro altaris
que nō habꝫ modū eēndi in alio. Qđ aūt nō faciāt con
poſitiōeꝫ dicūt ꝓpť h ꝙ modꝰ nō facit ꝯpōeꝫ cū eo cuiꝰ ē
modꝰ. Sꝫ iſtā opionē reputo falſā ꝗtū ad tria q̄ ponit. p̄
mū eſt ꝙ totū differt a ptibꝰ p talē modū qđ nō ē verū. pri
mo: q: tales mōi aut ſūt ptes totiꝰ: aut paſſiōes ptiū: aut
ipſiꝰ totiꝰ. Si ptes totiꝰ. ꝯ: q: totū nō differt ab oībꝰ pti
bꝰ p aliq̄s ptes. Si gͦ iſti mōi ſūt ptes totiꝰ totū p iſtos
mōs nō differt ab oībꝰ ptibꝰ. ſi ſūt paſſiōes totiꝰ ſequiť ꝙ
totū nō differt eēntialiť a ptibꝰ p tāles mōs. q: nihil differt
eēntialr̄ ab alio p illđ qđ eſt poſteriꝰ ipo. ſꝫ paſſiōes totiꝰ
ſūt poſteriores ipſo. gͦ ⁊c. Si dicať ꝙ ſūt q̄ſi paſſiōes p
tium. ꝯ: q: nihil differt eēntialr̄ ab alio p illđ qđ eſt paſſio
alteriꝰ ab eo. ſꝫ ſm te iſti mōi ſūt paſſiōes ptiū. gͦ totū n̄
differt eſſentialiter per iſtos modos a partibuſ: niſi velis
dicere ꝙ totum nihil aliud eſt ꝗ̄ paſſio partiū. et ſic nul
lū totū ꝗtū ad totalitatē ſuā erit ſba ſꝫ accn̄s ꝓpriū. Si
aūt dicas ꝙ iſti mōi ſūt ipm totū. ꝯ. q: ſm te tales modi

nõ dicũt res exñtes in p̄dicamẽto.ſʒ multa tota dicũt reſ
exñtes in p̄dicamẽto vt ſb̃a cõpoſita puta boſ hõ ⁊ cõſilia
ergo ⁊c. 2° q: ſi eſſe totũ idẽ eſt qȯ eſſe in alio in quo ali
ud eſt ſemp totũ reqrẽt aliq̃d diuerſũ a ſe qȯ eẽt in ipſo vl̃
in quo eẽt ip̃m.h̃ ẽ falſũ.ergo ⁊c. Itẽ mãifeſte apparet ꝙ
h̃ eſt ꝯditio ptiũ eſſe illud in quo eſt aliud vel eẽ illud qȯ ẽ
in alio. 2° p̃ncipaliter ſic.q: ſi iſti modi eẽnt ꝑ qȯ totum
differt a ptib⁹ tũc cuiuſlibet toti⁹ eẽnt due totalitates cõ
ſequẽs eſt falſũ.ergo ⁊ añs.falſitas ꝯñt̃ pʒ.q: ſicut hõ hʒ
eſſe vn⁹ hõ ab vna h̃anitate ita totũ eſt vnũ totũ ab vna
totalitate.ꝓbatio ꝯñtie.q: totũ differt formaliter a nõ to
to ꝑ ſuã totalitatẽ.ſʒ ſm te illud ꝑ qȯ totũ differt formal̃r
a ptib⁹ ſũt iſti mõi.ergo illi mõi ſũt totalitas ipi⁹ totius
ſʒ illi mõi ſũt diuerſi mõi ⁊ ſũt in quolibet toto.q: in quo
libet toto eſt illud in quo eſt aliud ⁊ qȯ eſt in alio.ergo ⁊c.

3° ſic.q: ſi iſti mõi dicãt totalitatẽ ꝑ quã differt totũ a ꝑ
tib⁹ ſeq̃r ꝙ oẽ totũ ⁊ oẽ ꝯpoſitũ dicãt formaliter h̃itudiẽʒ.
ꝯñs eſt falſũ.ergo ⁊ añs falſitas ꝯñtis pʒ.tũc.n.ſequeret
ꝙ nulla ſb̃a ꝯpoſita differret abſolutũ qȯ eſt falſũ.ꝯña fa
ciliter patet.q: eſſe in quo aliud ⁊ eſſe illud qȯ in alio ſũt
illi modi de q̃bus loq̃mur.ergo ſi ꝑ iſtos modoſ totũ dif
fert a ptib⁹.ita ꝙ dicat formal̃r h̃itudinẽ nec aliqȯ totum
dicat aliqȯ abſolutũ ⁊ ſic pʒ ꝯña. Sc̃dm etiã dictũ totũ
eſt falſũ.ſ.ꝙ iſti modi eſſe in quo eſt aliud ⁊ eẽ in alio ſint
quedã res diuerſe a tertia.ſ.ab ipſis ptib⁹. q: talis mod⁹
nõ eſt ip̃m totũ vt dictũ eſt.nec põt eẽ q̃rta res diuerſa a
ꝑtib⁹ ⁊ a toto q: q̃rã de illa.aut eſt ens exñs in alio.aut ẽ
ens in quo aliud eſt.aut neutro mõ.ſi eſt ens exñſ in alio
vel ens in quo eſt aliud.iſte mod⁹ h̃ebit aliũ modũ diffe
rẽtẽ a ſe realiter ⁊ eadẽ rõne ille mod⁹ aliũ ⁊ ſic in infinitũ
ſi neutro mõ aut h̃ eſt q: ille mod⁹ eſt ſb̃a ſimplex nulli cõ
ponibil̃.aut q: eſt totũ cui nõ ꝯuenit eẽ in alio vel eſſe in
quo aliud.dico aũt eẽ in quo eſt aliud ſicut ꝑs in ꝑte lʒ cõ
ueniat toti eẽ illud in quo eſt aliud ſicut ꝑs in toto.⁊ ſi po
nas iſto mõ illũ modũ eẽ in toto ſicut ꝑs eſt in toto. tunc
ille mod⁹ eſt ꝑs toti⁹ nec ꝑ illũ modũ differt totũ ab om
nib⁹ ꝑtib⁹. Forte dices ꝙ illi mõ niſi ꝯuenit eẽ illȯ qȯ
eſt in alio.nec eẽ in quo alteꝝ ſʒ ẽ illȯ q̃ ꝯuenit toti ĩ alio
eſt in alio. Cõtra.p̃mo q: cũ ſit res quedã diſtincta ab
alijs vt tu dicis nõ videt̃ quin talis res vel ſit res in alio
vel aliud in ipſa vel qȯ ſit quoddã ſubſiſtẽs ſeꝑatũ non cõ
poſitum nec ꝯpoſſibile qȯ eſt oĩo ipoſſibile. 2° q: oẽ qȯ
ẽ vel ẽ ſb̃a vel accñs.ſi eſt accidens eſt ens in alio ⁊ ſic eſt
ens cui cõpetit talis modus.ſubſtãtia aũt vt de ſe pʒ non
poteſt eſſe.⁊ ſi eſſet ſb̃a oporteret ꝙ eſſet ſb̃a in qua nulla
eſſet forma ſb̃alis.vel accñtal̃ alioquin eẽt ens in q̃ eẽt ali
ud ⁊ eẽt ens cui ꝯpeterẽt iſti mõi.ergo ⁊c. Tertiũ etiã di
ctũ eſt falſũ.ſ.ꝙ ille mod⁹ differat realiter ab illo cui⁹ eſt
mod⁹ ⁊ tamẽ ñ faciat cõpoſitiõem.q: oĩs vnitas vel ẽ vni
tas ſimplicitatis vel vnitas ꝯpõnis.ſi ergo mod⁹ ⁊ illud
cui⁹ eſt ſũt vnũ aũt h̃ eſt ꝑ modũ ꝯpõnis aut ꝑ modũ ſim
plicitatis.ſi p̃mo mõ habet̃ ꝓpoſitũ.ſi 2° mõ ꝯ.q: illud qȯ
eſt vnũ vnitate ſimplicitat̃ nõ habet plura realiа d̃ria re
aliter niſi eẽt aliq̃ eẽntia abſoluta que ꝑꝑ ſuã infinitatem
poſſẽt eẽ oppoſite relatiões ꝙ ſoli deo ꝯuẽit ſʒ ſm te mo
d⁹ ⁊ illud cui⁹ eſt.ſũt diuerſe res.ergo ⁊c. Sc̃da opinio
eſt q̃ ponit ꝙ totũ nõ differt a ſuis ꝑtib⁹ ſimul ſũptis ſed
eſt ipe ꝑtes ſimul ſũpte.tñ differt a q̃libet ꝑ ſe accepta ſic
oẽs ꝑtes ſil̃ ſũpte d̃nt a q̃libet ꝑte ꝑ ſe accepta.⁊ ſm illos
nullũ totũ d̃ nouo corrũpit̃ niſi aliq̃ ꝑs ipi⁹ corrũpat̃ nec
etiã gñat̃ niſi aliq̃ ei⁹ ꝑs generet̃.ſʒ h̃ reputo eẽ falſũ q̃tũ ad
duo.p̃mũ ẽ ꝙ totũ nihil aliȯ ſit quã ꝑtes ſil̃ ſũpte. Sc̃dʒ
ꝙ ñ põt corrũpi totũ niſi aliq̃ ꝑs corrũpat̃.falſitatẽ primi
ꝓbo ſic.q: totũ itegl̃e ñ ꝯꝑat̃ ad ꝑtes vt exñs ille.ſʒ vt exi
ſtẽs ex ill̃.⁊ ĩ h̃ differt totũ itegl̃e a toto vl̃i qȯ eſt ſue ꝑtes
ſb̃iue.ſʒ ſi totũ itegl̃e nihil aliȯ ẽ quã ſue ꝑtes ſil̃ ſũpte cõ
paret̃ ad illas vt exñs ille.g° ⁊c. 2° ſic q: ſic ſe hʒ illȯ qȯ ẽ
ex alio ad eẽndũ illȯ ex q̃ ẽ ꝯpoſitũ ſic ſe hʒ illȯ qȯ ẽ ex aliq̃
b⁹ ad eẽndũ illa ex q̃b⁹ ꝯponit̃.ſʒ h̃ totũ ꝯponit̃ ex oĩb⁹ ꝑ
tib⁹ ſil̃ ſũpt̃.g° ſic ſe hʒ ad eẽndũ oĩa illa ex q̃b⁹ ꝯpõit̃ ⁊ ad
h̃ ꝙ ſit aliqȯ eoꝝ ex q̃b⁹ ꝯpõit̃.ſʒ nullũ totũ ẽ aliq̃d eoꝝ ex
q̃b⁹ ꝯpõit̃ alioq̃n totũ eẽt ꝑſ.g° nec aliqȯ totũ ẽ oẽs ſil̃ ꝑteſ
ex q̃b⁹ ꝯpõit̃.g° ⁊c. 3° ſic:q: accipiat̃ vnũ totũ cõpoſitũ ex
a.⁊.b.mõ ſm te illud totũ eſt illa duo.ſ.a.⁊.b.⁊ ſic poterit
dici ꝙ hoc totũ eſt.a.⁊.b.ſʒ hoc eſt impoſſibile.ergo ⁊c. ꝙ
aũt ſit impoſſibile ꝓbo ſic:q: qȯ nõ eſt.a.nõ eſt.a.⁊.b.et h̃
pʒ.q: copulatiua quãlibʒ partẽ ſui infert.⁊ iõ impoſſibile
eſt ꝙ illud qȯ eſt a.⁊.b.ꝙ nõ ſit.a.ſʒ hoc totũ nõ eſt.a.alio
q̃n pars integl̃is p̄dicaret̃ de ſuo toto:ergo ⁊c. Si dicaſ
ꝙ totũ nõ eſt.a.⁊.b.diuiſiʒ ſʒ cõiũctim. ꝯtra: aut intellig̃
ꝙ hoc totũ ſit.a.⁊.b.cõiũctim ⁊ nõ diuiſiʒ ꝓpter hoc ꝙ qȯ
libʒ iſtoꝝ per ſe acceptũ nõ põt verificari de toto ſʒ cõiun
ctiʒ:vt.ſ. dicat̃ ꝙ eſt hoc ⁊ illud.ſ.a.⁊.b. hoc eſt cõtra nãm
copulatiue vt dictũ eſt q̃ quãlibʒ partẽ ſui infert ſimpl̃r.⁊
ſic reſpondẽs negãdo nãm copulatiue. Si aũt per ſimul
ꝯiũctim ⁊ nõ diuiſim intelligas ꝙ ꝑtes q̃ñ ſunt diuiſe ad
inuicẽ nõ ſunt ip̃m totũ:ſʒ q̃ñ ſunt vnite vt ꝑfectio perfe
ctibili. Cõtra:q: nõ ſolũ totũ nõ eſt pars diuiſa ab alia:ſʒ
nec eſt pars ꝯiũcta cũ alia:alioq̃n pars integralis p̄dicare
tur de toto.ergo a ſili nõ eſt ipſe ꝑtes ꝯiũcte. Itẽ ad idẽ
q: adhuc ſtat ratio p̄cedẽſ:q: ſi eſt h̃ pars ⁊ illa ꝯiũcte ergo
eſt h̃ pars ꝓpter nãm copulatiue ⁊ alia qȯ eſt falſũ. Itẽ
ſi totũ eſt quedã partes cõpoſite vel ꝯiũcte ſim̃l.ergo tũc
totũ qȯ eſt cõpoſitũ ex his erit ip̃m cõpoſitũ cũ hoc.q: ꝑ
tes ſunt cõpoſite cũ hoc nõ ex his.ſʒ cõpoſitũ cũ hoc põt
cõpetẽ ſimplici.⁊ ſic cõpoſitũ ex his eẽt plura ſimpl̃ia.
Itẽ q̃rto ſic.q: lʒ vnũ ſimplicit̃ poſſit eſſe ex plurib⁹.vnũ
tñ ſimplicit̃ nõ põt eſſe plura.ſʒ ſm te oĩe totũ eſt plura
q: eſt ſue ꝑtes.ergo nullũ totũ eſt vnũ ſimpl̃r. Sc̃dʒ eti
am dictũ.ſ.ꝙ totũ nõ corrũpat̃ niſi corrũpit̃ aliq̃ pars ei⁹
eſt falſũ.q: vſqʒ ad iſta tp̃a nl̃l̃s poſuit ꝙ nc̃cio ĩ morte ho
minis corrũpat̃ aliqȯ ei⁹ principiũ eſſentiale.illi eniʒ qui
ponũt aĩam rõnalẽʒ ſolũ eſſe formã hoĩs:nõ ponũt aliqȯ
principiũ eẽntiale hoĩs in morte corrũpi.nõ formã:q: nõ
ponũt ibi aliã formã p̄ter animã rationalẽ.nec materiã q:
ipſa eſt incorruptibilis.illi etiã qui ponũt formã corpore
itat̃ in hoĩe nõ ponũt eã nc̃cio corrũpi vt dictũ eſt. 2°
q: multi ponũt ꝙ de⁹ poſſit ſeꝑare in quolibet cõpoſito
ſubiectũ ab accidẽte ⁊ materiã a forma ſeruat̃ ſimplicib⁹
ꝙ nõ eſſet ſi ad corruptionẽ toti⁹ reqreret̃ corruptio ꝑtis.

Et iõ eſt tertia opinio q̃ ponit ꝙ totũ differt a partibuſ
nõ per aliq̃d qȯ ſit aliq̃d ipſi⁹ toti⁹ ⁊ nõ ipſũ totũ:ſʒ ſeipſo
differt a ſuis partib⁹.⁊ ꝙ nõ differt a partib⁹ per aliquam
rem q̃ ſit aliq̃d ipſi⁹ toti⁹ ⁊ nõ ipſũ totũ:pʒ duplicit̃. Pri
mo q: ſi totũ differt a partib⁹ per aliquã reʒ q̃ eſt aliq̃d ſui
⁊ nõ ipʒ:illa res aut eſt pars ipſi⁹ aut paſſio.nõ pars q: to
tũ nõ põt differre ab oĩbus partib⁹ ſuis per aliquã partẽ.
q: illa pars differret ab omni parte:⁊ ſic nõ eſſet pars.nec
põt eẽ paſſio:q: per illud totũ nõ differt a partib⁹ qȯ ſup
ponit totũ cõſtitutũ ex partib⁹.ergo ⁊c. 2° ſic:q: ſi totũ
differt a partib⁹ nõ per ſe totũ ſʒ per aliq̃d ſui.illud aũt eſt
aliq̃ pars toti⁹ aut vnio partis cũ parte non aliq̃ pars vt
dictũ eſt.nec etiã vnio partis cũ ꝑte:q: illud per qȯ forma
⁊ eẽntialit̃ differt totũ a partib⁹ includit̃ in ſua rõe eẽntia
li.ſʒ totũ nõ includit totũ in ſua rõe eẽntiali illud qȯ for
mal̃r importat vnionẽ:q: vnio iportat formal̃r p̄uationẽ
diuiſiõis vel reſpc̃ũ vni⁹ part̃ ad alterã.nõ oẽ aũt totum
dicit p̄uationẽ diuiſiõis vel h̃itudinem. ſic ergo totũ dif
fert a partib⁹ ſeipſo ⁊ nõ aliqua re que ſit ipſi⁹ ⁊ nõ ipʒ to
tũ.ergo ⁊c. Sʒ ꝯtra hoc obijcit̃ multipl̃r. Primo q: il
la q̃ differũt ſeipſis differũt per qȯlibʒ ſui.ſʒ totũ non dif
fert a partib⁹ per qȯlibet ſui:q: tũc differret a partib⁹ per
quãlibet partẽ.ergo ⁊c. 2° q: que differũt ſeipſis in nul
lo cõueniũt.ſʒ totũ ⁊ pars in aliquo ꝯueniũt:cũ quelibet
pars ſit aliq̃d toti⁹.ergo ⁊c. 3° ſic:q: ſi totũ differt a parti
b⁹:aut differt ſeipſo toto:aut nõ.ſi differt ſeipſo toto.cõ
tra:q: differret per qȯlibet ſui.ſʒ totũ nõ differt a partib⁹
per qȯlibʒ ſui: q: tũc differt a partib⁹ ꝑ quãcũqʒ partẽ: g°
⁊c. Si nõ ipſo toto:ſequit̃ ꝙ nec ſeipſo differt a partibus
qȯ eſt ꝯtra poſitũ. Qȯ aũt hoc ſequat̃ ꝓbo:q: ipſũ totũ ñ
eſt aliud q̃ ip̃m totum.ergo ſi nõ differt ſe toto ab aliquo
nõ differt ſeipſo ab illo.ſi g° nõ differt a ꝑtib⁹ ſeipſo toto
ſequit̃ ꝙ nõ differt a partib⁹ ſeipſo. 4° ſic:q: totũ aut ẽ
aliq̃d p̄ter ꝑtes: aut ñ.ſi nõ redibit ſc̃da opio q̃ dic̃ ꝙ totũ
nõ eſt aliud niſi ꝑtes ſil̃ ſũpte.ſi ſic:ſeq̃t̃ ꝙ ſaltẽ v̄tute diui
na totũ poſſit eẽ ſine ꝑtib⁹:q: ꝙ dic̃ aliq̃d p̄ter ꝑtes v̄tute
diuina põt eẽ ſine ꝑtib⁹.ſʒ hoc eſt ipoſſibile.g° ⁊c. 5° ſic:qʒ
aut totũ aliq̃d addit ſuper ꝑtes:aut nihil.ſi nihil: ergo nõ

differt a partibus ⁊ ſic redibit ſcða opinio vt dictuʒ eſt: ſi
aliqð h̄ non videt̄ eſſe niſi vnio ꝑtis cū ꝑte ⁊ illud nō pōt
eſſe. q: tūc ſequeret̄ vt dictū eſt ꝙ oē ꝯpoſitū diceret for-
maliter ꝑuatiōem diuiſiōis vl' h̄itudinē qð ē falſū. 6º q:
ꝯpoſitū dicit̄ a ꝯpoſitiōe. ſʒ ꝯpoſitio nō videt̄ alius eſſe
quā vnio ꝑtis cū ꝑte. ergo videt̄ ꝙ ꝯpoſitū ꝑter ꝑtes di-
cat talē vnionē formaliter ⁊ ꝑ eā differat formalit̄ a ꝑtibꝫ
Alio mō q: illa entitas q̄ corrūpit̄ toto corrupto quaʒ
tu ponis aliā a ꝑtibꝰ. aut redibit in reſurrectiōe aut non.
ſi nō. ergo nō redibit idē hō in reſurrectiōe ſi ſit. ꝯ. q: ð to-
to nihil remanet niſi ꝑtes. ſ. aīa ⁊ materia ꝑma ⁊ totū reſi-
duū cedit in non ens finaliter ſaltē ꝑ putrefactiōem. ſed
illud ꝙ cedit in non ens nō redibit idē nūero. ergo illa en
titas quā tu ponis aliā a ꝑtibꝰ nō redibit eadē numero.
Ad euidētiā iſtoꝝ ſciēdū ꝙ aliqð diſtigui ſeipo ab alio
pōt intelligi dupl'r. vno mō ſicut illa quoꝝ vnū nō ſoluʒ
nō eſt alteꝝ. ſʒ nec vnū eſt aliqð alteriꝰ. nec etiā aliqð vniꝰ
pōt eſſe aliqð alteriꝰ. ⁊ iſto mō duo angeli vel corpa ſupe-
riora ⁊ inferiora dicūt̄ differre ſeipis. q: nec vnū eſt alteꝝ
nec vnū eſt aliqð alteriꝰ. nec aliqð vniꝰ eſt aliqð alterius.
iſto aūt mō nō differt totū a ꝑtibꝰ ſeipo. Alio mō dicit̄
aliqð differre ab altero ſeipo n̄ q: illð alið nō ſit aliqð eius
vel' ecōuerſo. ſʒ q: ex entitate ſua formali hʒ ꝙ nō ſit illud
nec ecōuerſo. ⁊ iſto mō differūt totū ſiue natura cōpoſita
⁊ ꝑtes. puta hō ⁊ mā ꝑma ⁊ forma. nā hō ex entitate ſua q̄
eſt talis nā ꝯpoſita. hʒ ꝙ nō ſit mā vel forma. ſʒ eſt ex eis
. ſ. ex mā ⁊ forma ⁊ ecōuerſo mā ⁊ forma ex ſua entitate q̄
ſūt talia entia habēt ꝙ nō ſint homo. ſʒ ꝙ ſint illa ex q̄buſ
homo ꝯponit̄. ⁊ in tali differētia nō oportet ꝙ illud ꝙ dif
fert ſeipo ſicut totū a ꝑte ab eo differat ſm qðlibet ſui. q:
illud a quo differt eſt aliqð ſui. ⁊ plꝰ dico ꝙ nō oportet ꝙ
illud qð differt ab alio iſto mō differat ab eo ꝑ aliqð ſui ꝙ
nō ſit ipm. vnde totū nō differt a ꝑtibꝰ ſimul ſūptis ꝑ ali-
qð ſui qð nō ſit ipm. ſʒ ex nā ſua quā eſt ꝯpoſitū hʒ ꝙ non
ſit ipe ꝑtes ſʒ ex ꝑtibꝰ. vn̄ nō eſt imaginādā drīa totiꝰ a ꝑ-
tibꝰ. ſicut differūt plura ab vnoquoqʒ illoꝝ. ſʒ ſicut aliqð
vnū ꝯphendēſ multa differūt a quolʒ illoꝝ ⁊ ab oībꝰ ſil'. q:
nō eſt illa ſʒ ex illis. Ad ꝑmū ergo dð. ꝙ illa que differt
ſe ipſis ꝑmo mō differūt quolʒ ſui. ſʒ illa que differūt. 2º
mō quō differt totū a ꝑtibꝰ nō oportet ꝙ differant quolʒ
ſui vt patet ex dictis. Ad ſcðm dð. ꝙ maior eſt intelligē
da de illis que differūt ꝑmo mō ſeipis. Ad tertiuʒ dð.
ꝙ totū pōt accipi ꝓut eſt diſtributiuū totiꝰ ītegralis ꝓ ꝑ
tibꝰ ſuis ⁊ q̄cquid cōuenit ſibi ⁊ cuilibet ꝑti. ⁊ ſm qðlibet
ſui. ⁊ iſto mō nō dicit̄ totuʒ diſtingui a ſuis ꝑtibꝰ ſe toto.
q: nō diſtinguit̄ ſm quālibet ꝑteʒ ſui a ꝑtibꝰ. Alio mō
pōt accipi totū nō ꝓut eſt diſtributiuū totiꝰ integralis ꝓ
ſuis ꝑtibꝰ. ſʒ ꝓ natura cōpoſita totali cōphēdēte ꝑtes ⁊ tō
tū ⁊ iſto mō diſtingui ſe toto a ꝑtibꝰ nō importat totū di
ſtingui a ꝑtibꝰ ſm qðlibet ſui. ſed importat totū diſtigui
a ꝑtibꝰ ex nā ꝯpoſita ex nā ſua totali ꝯpoſita que nā ꝯpo
ſita ex nā que eſt tal' hʒ qð nō ſit ipe ꝑtes ſʒ ex ꝑtibꝰ. Ad
q̄rtū dð: ꝙ totū ꝓprie loquēdo nō dicit aliqð ꝑter ꝑteſ q:
ꝓprie illud dicit̄ eſſe aliqð ꝑter alteꝝ. ꝙ nec eſt illud nec il
lud eſt aliqð eius. ſicut vna ꝑs ſe hʒ ad aliā in toto. mō lʒ
totū nō ſit ꝑtes tn̄ nō eſt diuerſū a ꝑtibꝰ. ita ꝙ ꝑtes n̄ ſint
aliqð eiꝰ. ⁊ iō ꝓp̄e loquēdo totū nō dicit aliqð ꝑter oēs ꝑ-
tes. nec tn̄ ſeq̄t ꝙ ſcða opinio redeat. ſ. ꝙ totū ē ſimul oēs
ꝑtes ſumpte. q: licet totū non includat aliquid in ſuo eē
ꝙ ſit aliquid ꝑter ꝑtes oēs ſuas q: h̄ eſt impoſſibile. tamē
ipm eſt aliquid in ſua natura qð non eſt ipe ꝑtes. ſʒ ex ꝑti
bus. Ad quintū dicendū. ꝙ illud qð componit cum ali
quo bene dicit aliquid per addictiōem ad illud cum quo
componit. ſicut forma bene dicit aliquid per additionem
ad materiā. ſʒ illð qð eſt compoſitum ex his non dicit ali-
quid additum ad partes ex quibus componitur qð ſit ali
quid ſui diſtinctum contra partes ſicut vna pars contra
aliam. ſed talis natura compoſita eo ipſo ꝙ talis natura
⁊ non proprie per additiōem differt a partibꝰ. Ad ſextū
dicēdū. ꝙ eſt compoſitio cum alio ⁊ h̄ conuenit parti que
vnitur cum alia ⁊ dicit habitudinē partis ad partem ⁊ iſta
cōpoſitio non eſt cōpoſitio totius qua totum componit̄
vel dr̄ ꝯpoſitū. alia eſt ꝯpoſitio ex his. ⁊ illa eſt ꝯpō totiꝰ
q̄ nihil alið ē q̄m ipa nā ꝯpoſita. puta hūanitas ī hoīe toto

Ad. 7. dicēdū ꝙ illa entitas quā totū dicit nō eſt tal' en
titas q̄ ſit ꝑter ꝑtes q̄. ſ. nec ſit partes nec pars ſit aliqð eiꝰ
ſʒ eſt entitas q̄ nō ē ꝑtes. ⁊ q̄cq̄d ſit in decidēdo in nō ens:
dico ꝙ redibit idē nūero. q: teneo ꝙ deꝰ illud qð decidit ī
nō ens pōt idē nūero repare. vtrū aūt ex vicinitate quam
habʒ totū ad partes ſequat̄ ꝙ remanētibꝰ ꝑtibꝰ redeat idē
hō nūero: nihil ad ꝓpoſitū. Ex his pʒ ad qōeʒ dicēdo ꝙ
ſtāte ipotheſi ꝙ in hoīe nō ſint alia principia eēntialia niſi
aīa rōnalis ⁊ mā prima: adhuc pōt totū qð eſt hō corrūpi.
q: ſic dictū eſt totū dicit q̄dā entitatē q̄ nō eſt partes: lʒ ſit
ex partibꝰ. ſʒ illa entitas q̄ nō eſt partes pōt corrūpi ꝑtibꝰ
manētibꝰ q̄tū ad illud qð ſūt: lʒ nō remaneāt actu partes
ergo ⁊c. Nec minꝰ ſequit̄ ſm doctrinā cōem ponēdo ſo-
lū ꝑncipia eēntialia materiā primā ⁊ aiaʒ rōnalē q̄ ſi cuʒ h̄
ponat̄ corporeitas: q: ſʒ oēs illa nō corrūpit̄ in morte ne-
ceſſario. Rōndū aūt ꝙ manētibꝰ partibꝰ totū pōt cor
rūpi: lʒ nō ecōuerſo. ſʒ in illa corruptiōe nō dicit̄ totū cor
ruptū. q: quið modꝰ partiū corrūpat̄ diuerſus a q̄libet ꝑ-
te vt prima opio dicebat: q̄ modꝰ eſt habitudo vniꝰ part'
ad aliā. ſʒ q: corrūpit̄ cōpoſitū ex his: ita ꝙ corrūpit̄ cōpo-
ſitio nō ꝓut cōpoſitio dicit habitudinē part' ad partē: ſed
ꝓut cōpoſitio dicit nām cōpoſitā. ſʒ parteſ nō poſſūt cor
rūpi manēte toto etiā q̄tū ad illud qð ſūt: loquēdo de ꝑn
cipalioribꝰ partibꝰ totiꝰ. q: lʒ totū nō ſit partes: tn̄ n̄ pōt
eſſe niſi ex partibꝰ. ⁊ iō corrupt' partibꝰ ipoſſibile eſt totū
remanē partes. aut q̄tū ad id qð ſūt nō includūt nccīo eē
ſemꝑ aliqð ipſiꝰ totiꝰ. ⁊ iō poſſūt manē quātū ad id ꝙ ſūt
corrupto toto. dico aūt q̄tū ad id qð ſūt q: lʒ pars ſʒ ꝙ ꝑs
in actu nō poſſit eē: niſi vt pars totiꝰ: ⁊ per ꝯn̄s nō poſſit
eſſe ſine toto vt ſic. tn̄ q̄tū ad id qð eſt pōt manē vt dcm̄ ē.
Ad illud aūt qð illi de ꝑma opinione dicūt ꝙ. ſ. inherē
tia eſt q̄daʒ modꝰ accidētis differēs ab eo realit̄: q: pōt eē
actu ſine eo vt in ſacramēto altar'. dicēdū ꝙ accidēſ poſſe
remanē ſine inherētia actuali. nō ideo eſt: q: inherētia di-
cat quandā rē tertiā differentē ab accidēte ⁊ ſubiecto ī quo
eſt: ſʒ q: ut ſic ſiḡt accidēs cōnotādo alteꝝ. ſ. ſubiectū vl' cō
poſitū ex ſubiecto ⁊ accn̄te. nā realit̄ exiſtētia accidētis eſt
inexiſtētia ſua ⁊ tn̄ exiſtētia ſua pōt manē nō manēte actu
ali inexiſtētia ꝓpter hoc ꝙ inexn̄tia cōnōt vltra exiſtētiā
accidētis: qðdā alteꝝ vt dictū eſt. ſicut etiā dicimꝰ ꝙ ma-
nēte ſcia dei eiꝰ ſcia pōt eē nō ꝑſcia ſi nullū futuꝝ eēt. non
q: ꝑſcia dei dicat aliqð diuerſū a ſcia dei in rebꝰ ſcitis. ſed
q: importat futuritionē reꝝ ꝑſcitaꝝ: qua ablata ſcia dei nō
eſſet ꝑſcia. Qð aūt dicūt ꝙ in xp̄o ſubſtantia eſt ſine ſuo
mō: hoc nō pōt eſſe. q: modꝰ ſubſtātie dicat rē diuerſaʒ a
ſubſtātia. imo dicit negationē modi: q: per ſe eē qð cōuenit
ſubſtātie nō dicit̄ poſitiue. q: ſ. ipſa ſit cā eſſendi ſibiipſi:
q: impoſſibile eſt ꝙ aliqð ſit ſibiipſi cā eſſendi: ſʒ dicit ne-
gatiue. ſ. q: habet eſſe nō per aliqð cui innitat̄ per moduʒ
accidētis vel per modū part': ⁊ hoc dico de ſubſtātia com
pleta q̄ eſt ſuppoſitū: vel q̄ nata eſt eſſe ſuppoſitū. ⁊ iō na-
tura hūana in xº nō dicit aliqð ſeꝑatū ab aliquo poſitiuo re
ali ſiue ab aliquo mō ſubſtātie q̄ ſit aliq̄ res diuerſa a ſub-
ſtātia ī alijs ſʒ dicit ad poſitiuū. ſ. habitudinē ad aliqð cui
innitit̄ per modū part' qð nō cōuenit alijs nāis cōpletis
nō ſic aſſūptis. Ad rōem in oppoſitū dð ꝙ ma. nō ē ve
ra. ſ. ꝙ totū cōpoſitū maneat manētibꝰ partibꝰ eſſentiali
bꝰ q̄tū ad id qð ſunt: lʒ maneat ſemꝑ manentibꝰ partibꝰ:
vt ſunt cōſtitutiue eiꝰ. Sʒ cōtra hoc poſſet aliq̄s obijcē
q: partes eſſentiales: aut ſūt cōſtitutiue rei per ſuā eſſen-
tiā aut per aliqð aliud. ſi per ſuam eſſentiā: ergo q̄diu ma
nēt in ſuis eſſentijs ſemꝑ cōſtituūt. ſi per aliqð aliud vide
tur ꝙ illud aliud ſit modꝰ de quo alij dicūt. ſ. modꝰ eſſen
di per ſuā eſſentiā in alio vel in quo aliud. Et dicenduʒ
ꝙ partes eſſentiales per eſſentiā ſuā ſunt cōſtitutiue to-
tius in genere cauſe ſibi cōpetētis: puta materia in gene-
re cauſe materialis: ⁊ forma in genere cāe formalis. nec tn̄
ſequit̄ ꝙ ſemꝑ conſtituāt actu. q: preter ꝯſtituēs in genē
cauſe mālis ⁊ formalis requirit̄ cōſtituēs in genere cāe ef
ficiētis. q: efficiēs ꝯſtituit effectiue totū: nō ſolū faciendo
māʒ q̄tū ad id qð ē vel forma ſʒ etiā faciēdo nāʒ cōpoſitaʒ
ex vtroqʒ. ſic etiā forma ſubſiſtēs ſe ipſa ē talis forma for-
malit̄: nō tn̄ ſꝑ eſt tal' forma: q: ꝑter ſe req̄rit aliqð ꝑ qð ſit
effectiue ꝙ nō dat ſibi effectiue ſemꝑ ꝙ ſit talis forma.

A D ſcd̄ꝫ ſic ꝓcedit̃ ⁊ arguit̃ ꝙ fides q̄ ē in via rema
neat in pr̄ia. q: charitas eadē q̄ eſt i via remāet i pa
tria. g° ⁊ eadē fides. ꝓbō ꝯñe q: manēte poſterio
re maēt p̄mū. ſꝫ caritaſ ſuppōit fidē vt qōdā p̄mū
ergo ⁊c. Contra quia magis videtur de charitate ꝙ re-
maneat in via ⁊ patria. quā de fide. ſꝫ charitas non rema-
net. ergo ⁊c. ꝓbatio minoris. q: ſi eadē charitas que eſt in
via remaneret in patria ſicut in patria beatificat. ita ⁊ i via
beatificaret. ſed h̄ eſt falſum. ergo ⁊c. R̃ñ° tria ſūt faciē
da. p̄mo videndū eſt quō auctoritas ſe habet ad intellc̄m
⁊ ipſe habitus fidei ⁊ etiam ipſe actus credendi. Scd̄m
eſt. quō ſe habet fides ad ſciam. Tertiū eſt reſpondere
ad queſtiōem. Quātū ad p̄mū ſciēdū ꝙ auctoritas du-
pliciter poteſt ſe habere ad intellectū. vno mō ꝓut obie-
ctum cognitum tantū. alio mō vt mediū cognoſcēdi alte
rū vel aſſentiendi alteri accipiēdo mediū ex pꝫte rei cogni
te ꝓut vna res cognita ducit in cognitionem alterius. V
bi gratia. ſi aliquis dicat mihi ꝙ roma eſt rotunda iſtud
dicere ſiue iſtud dictū quātū ad actū credēdi poteſt accipi
vt obiectum cognitū ꝓut ſcio iſtū mihi dicere iſtud. ⁊ de
auctoritate ſic dicta non habet̃ fides. imo euidens noti-
tia. quia ad ſenſū apparet iſtū mihi dicere talia. Si autē
accipiat̃ talis auctoritas vt mediū cognoſcēdi ſic non ſo-
lūmō accipio dictū iſti⁹ vt obiectū cognituꝫ a me. ſed vt
mediū inclinās me ad credendū romam eſſe rotundā ita
ꝙ alia eſt noticia quā habeo de auctoritate vt ſc̄m ſe ꝯgni
ta. q: illa eſt euidēs. ⁊ alia eſt noticia quā habeo de re ſigni
ficata ꝑ auctoritatē de qua nō habeo niſi credulitatē. que
credulitas qualis ſit infra dicet̃. Similiter hit⁹ qui eſt
fides pōt dupliciter ſe habere ad intellectū. vno mō per
modū obiecti cogniti. ſicut quādo aliq̄s ꝯſiderat hitum
fidei. Alio mō ꝑ modū hitualiter inclinātis ad eligēdum
actū credēdi. ſicut qñ aliq̄ſ vtit̃ fide ad credēdū illud qō di
cit̃ in auc̄te. Similiter act⁹ credēdi pōt dupl̃r accipi vł
ſe habere ad intellectū. vno mō vt obiectū cognitū vt qñ
aliquis ꝯſiderat ď actu credēdi ꝑ modū obiecti cogniti ſic
qñ ꝯſiderat hitū fidei. alio° vt act⁹ elicit⁹ q̄ itellect⁹ aliq̄d
credit tāq̄ ꝑ actū credēdi. Vlteri⁹ ſciēdū. ꝙ auc̄taſ ꝓut ē
mediū credēdi pōt dupl̃r ſe hr̄e. vno° ꝙ ſit ꝑ ſe notū ipaꝫ di
ci ab eo q̄ mētiri nō pōt ⁊ illa auc̄tas facit ſciam ꝓpe dictā
q: ſcia ꝓpe dicta cātur qñ p̄miſſe ſūt ꝑ ſe note. ſꝫ qñ eſt ꝑ
ſe notū auc̄tem dici ab illo qui mētiri nō pōt p̄miſſe ex q̄
b⁹ aſſentit̃ rei dicte ꝑ auc̄tē ſūt ꝑ ſe note. ergo ⁊c. ꝓbatio
minoris q: p̄miſſe ex q̄b⁹ aſſentit̃ rei dicte ꝑ auc̄tem ſūt
q: talis auc̄tas dicit̃ a tali. ⁊ ꝙ talis nō pōt mētiri. ſed iſte
ſūt ꝑ ſe note ſtante ypotheſi. ergo ⁊c. Alio mō pōt ſe ha
bere auctoritas ad credētē. ꝙ. ſ. nō ſit ꝑ ſe notū auc̄teꝫ dei
ab illo q̄ nō pōt mētiri. vel q: nō eſt ꝑ ſe notū ip̄m nō poſ-
ſe falſū dicere. vel q: nō ē ꝑ ſe notū auc̄tem ab eo dici. vel
q: ſaltē neutrum iſtoꝝ pōt deduci ex ꝑ ſe notis. ⁊ tūc au-
ctoritas nō generat ſciam. ſꝫ credulitatē ineuidētē. Quā
tū ad ſcd̄m p̄ncipale. ſ. quō ſe habeat fides ad ſciam. ſciē-
dū ꝙ in h̄ cōueniūt. fides quecūqꝫ ſit illa ⁊ ſcia. q: vtraqꝫ
dicit noticiā ꝑ mediū. ſꝫ in h̄ differūt. q: fides q̄ facit ſciaꝫ
qñ. ſ. ꝑ ſe notū eſt auc̄tem dici ab illo qui nō pōt mētiri. ſe
hꝫ in min⁹ quaꝫ ſcia. ⁊ ſcia in plus. q: fides ſic dicta. dicit
ſciam ꝓcedētem ꝑ determinatū mediū euidēs. ſ. ꝑ auc̄tē
ſꝫ ſcia cōiter dicta importat ꝓceſſū ꝑ mediū euidēs qōcū
qꝫ ſit illud. Sed fides ꝑ quā aſſentit̃ ꝑ auc̄tem de qua nō
eſt notū ꝙ dicat̃ ab illo q̄ n̄ p̄t mētiri. dr̃t a ſcia. ſic hit⁹ ꝓ-
cedēs ꝑ mediū ineuidēs ab hitu ꝓcedēte ꝑ mediū euidēs
⁊ h̄ pꝫ. q: q̄cūqꝫ p̄miſſaꝝ exñte ineuidēte. mediū inferenſ
ē ineuidēs. ſꝫ in tali hitu eſt aliq̄ p̄miſſa ineuidēs. g° ⁊c. q:
vel ineuidēs eſt auc̄tē dici a tali. vel ineuidēs ē de tali ꝙ
nō poſſit mētiri. Qñ aūt loq̄mur de fide vtꝝ poſſit ſtare
cū ſcia intelligēdū eſt de fide ſcd̄o mō dicta que. ſ. facit aſ
ſentire ꝑ auc̄tē de q̄ nō eſt ꝑ ſe notū ꝙ dicat̃ ab illo q̄ non
pōt falſū dicē. ⁊ tal̃ ē fides nr̃a. nā dato ꝙ ſit ꝑ ſe notū ꝙ
de⁹ nō poſſet falſū dicē. nō tñ ē ꝑ ſe notū ꝙ illa q̄ eccl̃ia te
net ſic dc̄a a deo. ſꝫ bñ ꝑ expiētiā ꝑ ſe notū eſt eccl̃am ſine
tenē collegiū fideliū ea eē dc̄a a deo. vñ eccl̃aꝫ h̄ tenē n̄ eſt
creditū. ſꝫ euidēt notuꝫ. ſꝫ illa eē ṽa vł eē dc̄a a dō ē credi
tū. Quātū ad tertiū p̄ncipale vtꝝ fides cū ſcia poſſit ſta
re de eodē formali obiecto. dico ꝙ fides ⁊ auc̄taſ ⁊ act⁹ cre
dēdi in rōe obiecti cogniti poſſūt ſtare cū ſcia de eodē de
quo ſūt habit⁹ ⁊ auc̄tas ⁊ act⁹ credēdi in rōe obiecti ꝯgni-
ti predicti: ſub hoc ſenſu. ſ. vt adueniēte ſcia de aliquo ille
qui habet ſciam pōt hr̄e noticiā de auc̄te alic⁹ qua illō ſci
tū dicit̃ ꝙ. ſ. illō ſcitū dicit̃ illa auc̄te. ⁊ pōt etiā ſcire ꝙ ha-
buit habitū creditiuū de illo ſcito: ⁊ actū credēdi ď illo ſci-
to. nec hoc eſt idē eſſe creditū ⁊ ſcitū de eodē. q: noticia q̄
cognoſcit̃ act⁹ credēdi nō eſt noticia obiecti crediti: nam
infidelis etiā hꝫ certitudinē euidētē de ſuo actu credendi:
lꝫ nō hēat certitudinē euidētē de re credita q̄ eſt obiectū a-
ctus credēdi. Sꝫ de hoc eſt dubiū vtrū cū ſcia maneat fi-
des vt eſt fides habit⁹ inclinatiu⁹ ad credendū vt formali
ter inhēt intellectui: ⁊ auc̄tas vt eſt mediū cognoſcēdi lo-
quēdo de auc̄te de qua non eſt per ſe notū ꝙ dicat̃ ab illo
qui nō pōt falſū dicere: ⁊ ipſe act⁹ credēdi vt elicitus quo
. ſ. intellect⁹ formalit̃ ſibi inherēte credat illud qō ſcitū eſt
ab eodē. Et de hoc eſt opinio talis. ſ. ꝙ oīa poſſūt ſtare cū
oīb⁹ iſtis trib⁹ de eodē obiecto. ſ. habit⁹ cū habitu. ſ. fideſ
cū ſcia ꝓut dicūt habitū: ⁊ mediū cū medio. ſ. auc̄tas de q̄
dictū eſt. ⁊ mediū demōſtratiuuꝫ ita ꝙ vtrūqꝫ maneat vt
mediū cognoſcēdi. ⁊ etiā act⁹ cū actu. ſ. credē cū ſcire. hoc
probāt multiplicit̃. Primo ſic: q: illi habit⁹ ⁊ act⁹ nō ſūt
incōpoſſibileſ quoꝝ rōes formales nō ſūt incōpoſſibiles
ſꝫ act⁹ ſciēdi ⁊ credēdi ſūt hmōi. ergo ⁊c. ma. pꝫ. minor pro
bat̃ q: rō formalis credēdi cōſiſtit in hoc qō eſt aſſentire:
per auc̄tē. rō aūt formalis ſcie cōſiſtit in hoc ꝙ ē aſſentire
per mediū demōſtratiuū. ſꝫ iſta nō habēt incōpoſſibilita-
tē. ergo ⁊c. ma. iſti⁹ pro ſiłi pꝫ ex rōe terminoꝝ. Mi. ꝓbat̃
q̄druplicit̃. Primo ſic: q: illud qō ſtat cū demr̄atōne pōt
ſtare cū ſcire. ſꝫ auc̄tas ſtare pōt cū demr̄atiōe: ⁊ per ꝯñs ⁊
aſſentire per auc̄tem nō eſt impoſſibile ſtare cū ſcire. nec
per ꝯñs cū aſſentire per mediū demonſtratiuū. Secū-
do ſic: q: ponat̃ ꝙ aliq̄s credat auc̄ti alicui⁹ dicētis: et po-
ſtea inueniat illud qō ſibi dictū eſt ab alio veꝝ eē ꝑ demō-
ſtrationē. nō min⁹ credet auc̄ti iſti⁹ habita demōſtratiōe
q̄ ante vt videt̃: imo magis: q: qñ inuenit̃ dictū alicui⁹ eē
verū magis credit̃ ei q̄ ante ſꝫ nō habita demr̄atiōe crede
bat illud qō erat dictū a tali ꝑ auc̄tē ei⁹. g° ⁊ habita demō-
ſtratiōe: adhuc aſſentiet ꝓpter auc̄tē talē. ⁊ ſic aſſēſus per
demōſtrationē. Si dicat̃ ad h̄ ꝙ habita demōſtratōne
nō aſſentit̃ ꝓpter auc̄tē eiuſdē rei de q̄ habet̃ demonſtra
tio ꝓpter hoc q̄ habet̃ euidētia per demōſtrationē: ſꝫ bñ
aſſentiret̃ in alijs. Cōtra: q: qua rōe aſſentit̃ ei in alijs et
in iſto ꝓpter ſuā auc̄tē. q: oēs auc̄tes eiuſdē ſunt efficacie
eq̄lis. ergo ⁊ reſpcū eiuſdē de q̄ habet̃ demōſtratio aſſenti
tur ei⁹ auc̄ti. Tertio ſic. q: ſi aſſentire ꝑ demr̄atiōnē ⁊ ꝑ
auc̄tem nō ſtant ſimł aut hoc eſt ꝓpter repugnātiā medi
oꝝ: aut obiectoꝝ: aut actuū. nō primo mō: q: vt dictū eſt
auc̄tas ⁊ demōſtratio ſtāt ſimł. nec ſcd̄o modo: q: ponit̃ a
multis ꝙ idē obiectū formale pōt eē fidei ⁊ ſcie ⁊ etiā opi-
nionis ⁊ ipſi⁹ viſionis. nec 3° mō: q: ſi ita eſſet hoc eēt pro
pter repugnātiā act⁹ euidētis ⁊ ineuidēt̃. ſꝫ talis ̄rpugnā
tia nō eſt inter credē ⁊ ſcire: q: lꝫ fides nō faciat euidētiaꝫ
nō tñ facit ieuidētiā. ſic lꝫ albedo nō faciat vidē nō tñ facit
cecū eē. 4° ſic: q: nō vident̃ pl⁹ ſibi repugnare ſcitū ⁊ cre
ditū q̄ per ſe notū ⁊ demōſtratū. ſꝫ idē pōt eē per ſe notuꝫ
⁊ demr̄atū. g° ⁊c. ꝓbatio minoris. q: p̄ncipia ſcie ſubaltne
ſūt ꝑ ſe nota in ſcia ſubalternata ⁊ ſūt demr̄ata in ſcia ſub
alternāte. 2° p̄ncipalit̃ ſic: q: nō plus repugnat fidei ſci-
entia q̄ opīo. ſꝫ opinio ⁊ fides pñt ſtare ſimł. ergo ⁊c. ꝓbō
mi. q: ſi opinio nō pōt ſtare cū fide hoc nō ē niſi q: de rōe
op. eſt formido: ſꝫ hoc eſt falſū. ergo ⁊c: ꝓbō iſti⁹ mi. q: q̄
dā nō formidāt vtrū in corruptiōe ſubſtātie ſiat reſolutio
vſqꝫ ad materiā primā: ſꝫ hoc nō habēt niſi per opinionē:
q: cū hoc ſit ꝯ ſenſū nō pōt hr̄i per ſciaꝫ. ergo habet̃ ꝑ ſolā
opinionē: ⁊ ſic nō ē formido de rōne opiniōis. 2° ſic. q:
ſc̄m aug⁹. in p̄nci° libri de mēdacio: iſta eſt dr̄ia int̃ credē ⁊
opinari. q: ille qui credit ꝑcipit ⁊ cognoſcit ⁊ fatet̃ ſe non
ſcire illud qō credit. opinās ṽo exiſtimat ſe ſcire illud qō
opinat̃. ſꝫ ille qui exiſtimat ſe ſcire nō formidat. g° ⁊c. 3°
ſic: quia phus. 6°. ethicoꝝ dicit ꝙ quidaꝫ opinantium nō
dubitant ſed exiſtimāt ſe ſcire certitudinaliter: ⁊ ſic idem
quod prius. multe etiā auctoritates cōſimiles adducunt̃
q̄ habēt eādē vim. g° ⁊c. 4° q: a ꝓbabilib⁹ ſcd̄is opoꝛtet

venire ad ꝓbabilia prima aliter eēt ꝓceſſus in infinitum ſʒ de iſtis ṗmis ꝓbabilib⁹ non eſt heſitatio vel formido. cū ꝑ ea aſſentiam⁹ alijs. ꝛ tñ ꝺ eis eſt opinio. ergo opinio non req̄rit formidinē. Itē ꝙ ſtet opinio cū fide ꝓbatur ſic. q: ſacri doctores ad ea que ſūt fidei adducūt aliq̄s per ſuaſiões nãles. aut ergo iſte pſuaſiões cãnt aliquā notitiam. aut nō. ſi nō. ergo fruſtra adducūtur. ſi ſic. aut cãnt ſcientiā. aut opiniõem. nō ſciam. q: illa que ſunt fidei ꝛ trāſcēdūt cognitiõem nãlē non pñt ſciri ex nãlib⁹. ergo cãnt opiniõem ꝛ ſic de eodē pōt hri fides ꝛ opinio. 3.ᵒ ad ṗncipale q: non pl⁹ repugnat fides ſcie q̄m opinio. ſʒ opinio ſtat cū ſcia. ergo ꝛc. ma. patet. q: dato ꝙ opinio poſſit habere formidinē. fides tñ nō hʒ. ꝛ iō min⁹ repugnat ſcie q̄ opinio. ꝓbatio mi. ṗmo q: phs poſtquā ꝓbauit intētum ſuū adducit auctes ad ꝯfirmādū. q̄ro ergo de illis auctoritatib⁹ vtꝝ aliquā noticiā cãnt vel non. ſi nō fruſtra adducūt qđ ē icõueniēs. ſi ſic. aut cãnt ſciam aut opinionē. nō ſciam q: loc⁹ ab aucte hūana non cãt ſciam. ergo opinionē. ꝛ ſic ſeq̄t ꝙ de eodē poſſit haberi ſcia ꝛ opinio. 2.ᵒ ad idē ſic. cõuenit. n. aliquē habere mediū demõſtratiuū ꝛ ꝓbabile ꝛ ꝯuenit ipʒ obliuiſci mediū demõſtratiuū medio ꝛ tūc vti ad tpˀs ꝓbabili ad opinādū. ſʒ nō eſt ꝟiſile ꝙ taliſ amiſerit ſciam ſuā. ſʒ tūc nō vtat ea. ergo ſimul ſtant ſcia ꝛ opinio. 4. ſic ad ṗncipale. q: multi fideles hñt demõſtratiõem de aliq̄b⁹ de quib⁹ eſt fides ſicut ꝺ hʒ qđ eſt deū eſſe vnū. ſʒ h nō poſſet eſſe niſi de eodem poſſet eē fides ꝛ ſcia. ergo ꝛc. Si dicat ꝙ de talib⁹ demõſtratis ille q̄ hʒ demõſtratiõem ampli⁹ nō hʒ fidē poſtquā eſt demõſtratū. Cõtra q: nō eſt ponēdū ꝙ in his q̄ laborāt demõſtrare talia tollat vł diminuat meritū fidei. ſʒ ſi demõſtratio vel ſcia tolleret fidem de demõſtratis in illis q̄ laborant ad talia demõſtrāda tolleret meritū. ergo ꝛc. ꝓbatio minoris. q: q̄ hñt demõſtratiõem de talib⁹ q̄tū ad iſta non haberēt vt meritū fidei. ſʒ nō habere q̄tū ad illa meritū fidei eſt diminuere meritū fidei. ergo ꝛc. Q: aūt q̄tū ad illa tales nō habeāt meritū fidei ꝓbat. q: meritū virtutis non eſt in eo in quo non eſt virt⁹. ſʒ in talib⁹ nō eſt fides q̄tū ad talia demõſtrata. ergo nec meritū fidei. Si dicatur ad h ꝙ imo q: in his manet meritū fidei ꝑꝑ ꝓmptitudinē ai. 3. q: min⁹ eſt habere ꝓmptitudinē ad credēdum ſʒ in illis q̄ hñt ſolū demõſtratiõem de talib⁹ eſt ſolū ꝓmptitudo ad credēdū ſiue credere. ergo adhuc ſtat ꝙ in iſtis minuit meritū fidei. 5.ᵒ ṗncipaliter ſic. q: non pl⁹ repugnāt fides ꝛ ſcientia vt videt q̄m clara ꝛ obſcura ꝯgnitio ſʒ clara ꝛ obſcura cognitio poſſūt hri de eodē. ergo ꝛc. minor ꝓbat q: creature cognoſcūt a binis cognitiõe matutina in ꝟbo ꝛ eſt clara. ꝛ cognitiõe veſptina que eſt ꝑ mediū ꝓpriū ꝛ eſt obſcura. ergo ꝛc. 6.ᵒ ſic quia paul⁹ in raptu habuit cognitiõem clarā. ſʒ tūc in eo māſit fides. ergo fides pōt ſtare cū clara viſiõe ꝛ multo magis cū ſcia hec ē ergo vna opinio ꝛ hec ſūt eius motiua. Iſtā opinionē credo falſā. vnde ſciēdū ꝙ vtꝝ maneat hit⁹ fidei. q̄tū ad id qđ eſt in viſiõe beata. vel vtꝝ cū ſcia non eſt mihi euidens q: ſʒ multe auctes ſcõꝝ ponāt fidē euacuari in patria tñ nō habet expſſa auctoritas ad h ꝙ nō poſſit ſtare cū viſione vel ſcia. Nec ēt ex h ꝙ hʒ actū ꝯriū actui ſcie. q: ſ. act⁹ vni⁹ ē euidēs ꝛ act⁹ alteri⁹ icuidēs. pōt cõcludi efficaciter ꝙ vtrãq; hit⁹ nō poſſit ſtare ſil. q: nihil ꝓhibʒ oppoſitoꝝ ꝛ icõpoſſibiliū actuū. eē ṗncipia nō oppoſita nec icõpoſſibilia. ꝟbi grã. adamas ſi ponat ſuꝑ ferrū impmit ſibi quādam inclinatiõem ꝑ q̄m mouet ſurſum ad adamātē ipm ꝛ cum inclinatiõe mouēte ſurſū manet grauitas ſm q̄m hʒ moueri deorſum. ita ꝙ due inclinatiões hituales ad diuerſos motus ſtant ſimul. ſʒ illi motus nō ſtent ſimul

Item etiā q: cõiter ponit ꝙ fides māſit in raptu pauli qui habuit clarā viſiõem dei. ſʒ mihi eſt multū dubiū vtꝝ fides poſſit ſtare in viſione beata. ſed ꝙ fides cum ſcientia non impedita; habeat effectum ſuuʒ qui eſt credere ꝓpter talem auctoritatem qualis dicta eſt. ꝛ ꝙ talis auctoritas maneat vt medium inclinās ad aſſentiendū rei dicte. ꝛ ꝙ talis aſſenſus remaneat vt actus elicitus quo aliquis credit propter talem auctoritatem. teneo ſimpliciter impoſſibile ꝛ multo impoſſibilius eſt quod talis auctoritas ꝯcurrat cū medio demõſtratio vel cum obiecto pñte ad creandū eūdē actū vidēdi vel ſciēdi. Et hoc probo tripliciť. Primo ſic. q: impoſſibile eſt eē idē euidēs ꝛ icuidēs. ſʒ credē predicto mō. ſ. per auctoritatē ineuidētē ē aſſentire ineuidēti. Scire aūt eſt aſſentire euidēti: ergo ꝛc. maior pʒ: q: euidēs eſt ineuidēs reſpectu eiuſdē ſubiecti ꝛ obiecti ſunt oppoſita. minor etiā apparʒ q̄tū ad hoc ꝙ ſcire eſt aſſentire euidēti. quantū aūt ad hoc ꝙ credere ꝑ auctoritatē talē ſit aſſentire ineuidēti. ꝓbo ſic. q: aſſentire ꝑ incertū ꝛ ineuidēs eſt act⁹ ineuidēs. ſʒ aſſentire ꝑ auctem eſt aſſentire per mediū incertū ꝛ ineuidēs. ergo ꝛc. Ad iſtā aūt rõem dupliciť reſpõdet. Primo: q: ſʒ idē nō poſſit eē euidēs ꝛ ineuidēs eidē ꝑ idē mediū. pōt tñ eſſe per diuerſa media euidēs ꝛ ineuidēs. ſic eſt in propoſito: q: ſcilʒ idē pōt eſſe eidē euidēs per mediū demõſtratiuū ꝛ ineuidēs per mediū qđ eſt auctas. vnde dicūt ꝙ ibi eſt fallacia ꝯñtis: q: nō ſequiť ꝙ ſi aliq̄d eſt ineuidēs per mediū qđ eſt auctas ꝙ ſit ineuidēs ſimpliciter: q: ſimpliciť ineuidēs ſe habʒ in plus q̄ eſſe ineuidēs per tale mediū. Scđo reſpõdet ſic: q: nō ſequiť ſi fides nō facit euidētiā ꝙ faciat ineuidētiā. q: ꝓpō de ṗdicato infinito vel negato nō infert ꝓpoſitionē de ṗdicato priuato. vnde nō ſequiť nō eſt iuſtus. ergo ē iniuſt⁹. a ſili nō ſequiť nō facit euidētiā: ergo facit ineuidētiā. ꝛ ꝙ nō ſit de rõe fidei habē obiectū priuatiuū ꝓbant ſic. q: habit⁹ poſitiu⁹ nō debet habē obiectuʒ priuatiuū. ſʒ fides eſt habit⁹ poſitiu⁹: ineuidēs autē dicit priuationē. ergo ꝛc. Prima rñſio nō valet: q: ſʒ diſpata poſſint cõuenire alicui per diuerſa media: tñ impoſſibile eſt ꝙ oppoſita cõueniāt eidē per quecūq; diuerſa media. ſʒ idē eſſe euidēs ꝛ ineuidēs ſunt oppoſita priuatiõe. ergo ꝛc. nec eſt ibi fallacia ꝯñtis. Ad cui⁹ euidētiaʒ ſciēdū ꝙ aliud eſt negare ſimpliciť aliq̄d ab aliquo ſubiecto ꝛ ponē aliquid in ſubiecto eſſe qđ nō eſt cauſa oppoſite affirmationis. ſicut aliud eſt ponē aliquē nō videre: ꝛ aliud ē ponē aliquid qđ nō ſit cã viſiõis. nam primū nō pōt ſtare cū viſiõe: q: ipoſſibile eſt ꝙ vidē ſit nō vidēs per quecūq; media: ita ꝙ vtrūq; ſimpliciť cõueniat ſibi. Scđʒ aūt poteſt ſtare ſimpliciter cuʒ viſione. quia iſta duo poſſunt ſimul ſtare. ſ. ꝙ aliquis ſit vidēs ꝛ ꝙ habeat criſpitudinē vel aliq̄d tale qđ nō ſit cauſa viſiõis: q: hoc nō eſt negare actū vidēdi a tali: ſed hoc eſt negare cãlitatē in ipſa natura criſpitudinis reſpcū actus vidēdi. Itē ſciendū eſt ꝙ aliud eſt ponē aliquid nō habē cãlitatē reſpectu act⁹ poſitiui. ꝛ aliud eſt habē cauſalitatē reſpcū negatiõis oppoſite. ſicut aliud eſt dicē criſpitudinē nō eē cãm homini vidēdi. et aliud eſt dicē criſpitudinē eſſe homini cãm nō vidēdi. q: in primo negať cãlitas reſpectu poſitiui: ꝛ pōt ſtare cū poſitiuo reſpectu cui⁹ negať cãlitas. nam criſpitudinē non eſſe cãm vidēdi pōt ſtare cū vidē. in ſcđo ꝟo poniť cauſalitas affirmatic reſpcū negationis oppoſite. ꝛ iō oppoſita affirmatio nō pōt ſtaro cū ea. vnde iſta duo nō poſſūt ſimł ſtare ꝙ. ſ. ſit hō vidēs ꝛ ꝙ criſpitudo faciat eū nō vidētē.

Q: n̄ g.ᵒ dr ꝙ idē pōt eē euidēs ꝛ nō euidēs ꝑ diuerſa media ipi ponūt diuerſa media i eođ eē cãʒ affirmatõis ꝛ negõis vł ṗuatõis oppoſite. ſʒ hoc eſt ipoſſibile vt oñſū ē: q: ipoſſibile eſt ꝙ cū cã affirmatõis ſtet ꝙ aliq̄d ſit cã negatõis oppoſite in eodē. ꝛ ſic falſa ē iſta ſolutio: q̄ dicit ꝙ idē euidēs ꝛ ineuidēs poſſint eidē ineſſe per diuerſa media. Si aūt velint dicē ꝙ nō intendūt dicē ꝙ fides in habēte fidē faciat nō euidentiā vel ineuidentiā: qđ eſt ponē cãlitatē in fide reſpcū nō euidētie vel ineuidētie: ſʒ intendūt dicē ꝙ fides nō facit euidētiā qđ eſt negare cãlitatē in fide reſpectu euidētie: tūc rñſio data nihil facit ad ꝓpoſitū. q: habē euidentiā ꝑ mediū euidēs ꝛ nō habē euidētiā ꝑ fidē ꝛ auctem nō eſt habē euidētiā ꝛ ineuidētiā per diuerſa media: ſʒ eſt habē euidētiā ꝑ vnū mediū ꝛ nō habē per aliud. ſic videre per oculū ꝛ nō vidē per pedē nō eſt vidē ꝛ nō vidē ꝑ diuerſa media: ꝛ iō rñſio data nō eſt bona ſʒ ē falſa: vel nihil facit ad ꝓpoſitū. Qđ aūt dr ꝙ ibi ē fallacia ꝯñtis: q: nō ſequiť ꝙ ſi nō eſt euidēs per fidē qđ nō ē euidēs ſimpłr q: in pl⁹ ſe hʒ ineuidēs ſimpłr q̄ ieuidēs per fidē ꝛc. ꝛ ſic arguiť ab inferiori ad ſupi⁹ negādo. dico ꝙ verū eſt ſi ſm iſtā formaʒ argueret ſcilicet qđ quia nō eſt euidens ſecunduʒ fidem: ergo nō eſt euidēs ſimpliciter. ſed ſic non arguit: ſed arguitur ſupponēdo ꝙ illō de quo habet fides modo predicto

eſt ineuidēs vel nō euidens h̄nti fidem. h̄ autē ꝓbatˀ ꝑ h̄ ꝙ aſſentire ꝑ mediū incertū ⁊ ineuidens eſt actus ineuidēs. vlteriꝰ dico ꝙ ſi argueretˀ ſm̄ rn̄ſiōem ab eis datam non argueretˀ ſic. dicēdo nō eſt euidēs ꝑ fidē. igitˀ nō ē euidēs: ſꝫ argueretˀ ſic. ꝑ fidē eſt ineuidēs vel nō euidēs. ergo ineuidēs vel nō euidēs. ⁊ tūc nō eſt falſa ꝯñtis. qꝛ nō infertˀ ꝑ nō eſſe ꝑ talē cām nō eſſe ſimplr̄ nec per nō eē cauſatū a tali cā nō ineē ſimplr̄ ei in quo eſt cātū. Qꝛ aūt oportcat actū talē cātū ꝑ talē auctoritatē eſſe ineuidētē vel nō euidētē. ꝓbo ꝯfirmādo rōnē ſupiꝰ datā. qꝛ talˀ auctoritas aut cāt actū euidētē. aut nō euidētē. aut neutꝝ. nō pōt dici ꝙ cauſet actū euidētē. qꝛ ꝑ mediū incertū non pōt cāri actꝰ euidēs. nec neutꝝ ſi cāet aliquē actū. qꝛ oīs actꝰ vel ē euideus vel nō euidēs. ergo relinquitˀ ꝙ cāet actuꝫ ineuidentē. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ obm̄ cui aſſentitˀ ꝑ tale medium ſit ineuidens aſſentiēti. Si dicatˀ ad h̄ ꝙ fides vel auctorita: talis nō cāt actū euidētē vel nō euidētē. ſꝫ cāt ſbaꝫ actꝰ ſine quocūqꝫ iſtoꝝ. ſꝫ mediū cū ea cāt euidētiā. contra p̄mo qꝛ videntˀ iſti dicere ꝙ actꝰ ⁊ eiꝰ euidētia ſūt diuerſa. qđ falſū eſt. ſicut poſitiōe ꝙ lumē ⁊ claritas ſint diuerſa. 2° qꝛ ſi actus ſe habeat ad euidētiā ⁊ ineuidētiā ſicut ſubiectuꝫ ſe hꝫ ad hītū ⁊ p̄uatiōem ſeq̄tur ꝙ idē actꝰ qñqꝫ ſit euidens ⁊ nō euidēs ⁊ poſſit eſſe qñqꝫ idem actꝰ ſcire ⁊ oppinari.

Et pp̄ h̄ ſatis friuolū eſt dicere ꝙ nō oꝫ ꝙ mediū aliqđ cāet actū cognoſcēdi ita ꝙ nō cāet actū euidētē vel nō euidētem ſicut vt dicūt qui facit aerē non faciet eum obſcurū vel claꝝ. qꝛ ꝯpatio actus ad euidēs vel non euidēs nō eſt ſicut ꝯpatio aeris ad obſcuꝝ vel claꝝ. qꝛ ꝯpatio actꝰ ad euidens ⁊ non euidēs eſt ꝯpatio actꝰ in cōi ad actū pfcm̄ ⁊ ad actū iperfectū ſibi oppoſitū. ſed cōpatio aeris ad clarū ⁊ obſcuꝝ eſt ꝯpatio eiuſdē nūero ſubiecti ad hitum ⁊ p̄uatiōem. ſed verum eſt ꝙ ꝯpatio intellectꝰ ad actū intelligendi euidētem vel nō euidētem eſt ſicut ꝯpatio aeris ad claꝝ ⁊ obſcuꝝ. Et ex h̄ ſequitˀ ꝙ qui facit intellectū non facit euidēs. nō aūt ſeq̄tur ꝙ qui facit actū intelligēdi non facit ipꝫ euidētē vel nō euidētē. Qꝛ aūt dicitˀ ꝙ hītꝰ poſitiui non pōt eſſe formale obiectū aliqđ p̄uatiuū ⁊ ideo ineuidens non eſt obiectū formale ꝙ creditur. dico ꝙ veꝝ eſt. ſ. ꝙ ineuidētia non eſt formale obiectū qđ creditˀ. nihil tñ ꝓhibꝫ aliqđ mediū habere talē modū impfectū modificādi ad cognitiōem que excludit modū pfectū. ⁊ ſic fides habet obiectū ineuidēs obiectū. ſ. impfecte cognituꝫ

Scđa etiā rn̄ſio nō valet. p̄mo qꝛ impoſſibile eſt nō ſolū idē eſſe euidēs ⁊ ineuidēs eidem. ſꝫ ipoſſibile eſt idē eē euidens ⁊ nō eſſe euidēs eidem cum iſta ſint cōtradictorie dicta. 2° qꝛ falſum eſt ꝙ aſſumit. qꝛ ad negatiuaꝫ reſpectu ſubiecti ſuſceptibilis ſequitˀ affirmatiua de p̄dicato p̄uato. vnde oīs homo capax rōnis qui non eſt iuſtus eſt iniuſtus. ⁊ ſilr̄ oīs cognitio non euidēs eſt ineuidens ſciendū tñ ꝙ nō pono euidentiā ſe habere ad cognitōeꝫ. ſicut ad ſubiectū. ſꝫ magis ſicut drīa eēntialˀ eiꝰ. Scđa rō talis eſt qꝛ ſciēs. vel vidēs nō pōt moueri ad aſſentiendū oppoſito rei ſic ſcite vel viſe quocūqꝫ alio dicente oppoſitū. ſꝫ ille q̄ pōt moueri ꝑ auctoritatē incertā q̄lis dc̄a eſt pōt moueri ad vtrūqꝫ oppoſitoꝝ q̄tū eſt ex diſpoſitione ſua alio dicēte oppoſitū diuiſim. ergo impoſſibile ē ſciētē vel vidētē moueri ad aſſenciēdū ꝑ auctoritatē incertā maioꝛ patet ꝓbatio mi. qꝛ ille q̄ aſſentit ꝑ auctoritatem de qua incertuꝫ eſt ſibi. vtꝝ ſit vera vel falſa ⁊ vtꝝ dicitˀ ab alio qui pōt verū vel falſum dicere qunatum eſt ex parte ſua aptꝰ ē ad aſſentiendū cuilibet parti q̄ talis cuius eſt talis auctoritas poſſit dicere. ſed talis quantum eſt de ſe ſi alius dicat oppoſita poteſt aſſentire ⁊ natus eſt aſſentire oppoſitis diuiſim quia per ſe notum eſt oppoſita eidē non poſſe ſimul ineſſe ⁊ ꝓpter h̄ dico diuiſim. ergo ⁊c̄.

Cōtra h̄ poſſet obijci ſic. qꝛ idē ſeq̄tˀ vt videtˀ de auctoritate de q̄ ꝯſtat ꝙ dicitˀ ab illo q̄ nō pōt mētiri. qꝛ ſi talˀ diceret oppoſita aſſentiēs ei aſſentiret oppoſitis. Dicendū ꝙ nō eſt ſile. qꝛ talis ſicut nō pōt falſum dicere ita nec pōt dicere oppoſita. ⁊ ꝑ ſe notū eſt aſſentiēti talē nō poſſe dicē falſū nec poſſꝫ ꝑ ꝯñs dicē oppoſita. ⁊ iō n̄ ē natꝰ moueri ad oppoſita aliquo mō. ſꝫ ille q̄ aſſentit auctoritati incerte dato ꝙ iſte qui loquitur nō poſſit dicere falſuꝫ nec oppoſita. quia tamē nō eſt ꝑ ſe notū talē non poſſe dicere falſū vel oppoſita q̄tū ex parte ſua natꝰ eſt moueri ad oppoſita. Tertia rō talis eſt. qꝛ ſicut opponitˀ opinio fidei ⁊ ſcie ita opponūtˀ fides ⁊ ſcia inter ſe. ſed opinio nō pōt ſtare cū fide ⁊ ſcia. ergo ⁊c̄. maioꝛ pꝫ. qꝛ ſicut repugnat certitudo incertitudini ſiue ſit certitudo euidētie ſiue adheſionis: ita repugnat euidētia ineuidētie. minoꝛ etiā pꝫ quātū ad alterā partē. ſ. ꝙ opīo nō poſſit ſtare cū ſcia ſꝫ pꝫm pꝰ poſterioꝝ q̄tū etiā ad alterā partē: qꝛ fides ⁊ opinio opponūtˀ ſm̄ certitudinē ⁊ incertitudinē: vel ſm̄ formidīeꝫ ⁊ firmā adheſionē. Ad iſtā rōeꝫ dicūt quidā ꝙ nō oportꝫ ꝙ de rōe opiniōis ſit formido. ⁊ preter rōes pꝛiꝰ adductaſ addūt duas alias. Primo ſic. qꝛ de rōe opiniōis eſt aſſenſus per mediū ꝓbabile: ſꝫ aſſentire ꝑ mediū ꝓbabile nō ē formidare. ergo ⁊c̄. 2° qꝛ ſi opinās neceſſario formidatꝛ nō poſſet hr̄i opinio vera de quocūqꝫ ſcibili. ſꝫ hoc eſt falſū. ergo ⁊c̄. falſitas ꝯñtis ſupponitˀ. ꝓbō ꝯñie. qꝛ ſi opinās formidat de cōcluſiōe: ipſe opinatˀ iſtā ꝯcluſionē poſſe aliter ſe hr̄e. ſꝫ ipoſſibile ē ꝯcluſiōꝫ ſcibilē alitˀ ſe hr̄e. ḡ ſi opinās ſemꝑ formidat ipoſſibile eſt ipm̄ hr̄e verā opinioneꝫ de re ſcibili. Ad primū dicēdū ꝙ moueri per mediū ꝓbabile iportat ꝓbabilitˀ aſſentire. ſꝫ ꝓbabilitˀ aſſentire ē aſſentire ſine certitudīe: alioq̄n nō differret a fide ⁊ ſcia. aſſētire aūt cū incertitudīe eſt aſſentire cū formidīe: nō accipiendo formidinē pro paſſiōe appetitꝰ qui ē timoꝛ. ſꝫ put dicit dubietatē intellectꝰ. vn̄ dato ꝙ ita eēt ꝙ opiari formaliter nō ſit ipꝫ dubitare. qꝛ aliq̄s pōt dubitare nll'o medio hito ad quācūqꝫ partē. tñ dubietatē talē nō excludit opiari ꝓpter defectū certitudinis in medio ꝓbante. Ad ſecūdū dicēdū ꝙ formido q̄ eſt in opiniōe nō ē accipiēda reſpectu rei credite in ſe ſꝫ ſm̄ ꝓportionē medij ad certificādū ꝯcluſionē: ita ꝙ opinās nō ſemꝑ opinatˀ ꝯcluſionē eſſe contingētē. imo qñqꝫ opinatˀ ipſā eē neceſſariā ſꝫ ſic aſſentit alteri pti qđ dubitat de oppoſita. ꝑpt incertitudinē medij. opinari aūt aliq̄d eē nec̄m ⁊ dubitare vtrū ita ſit ꝓpter hoc ꝙ mediū nō facit plenā certitudinē nō eſt opinari falſū. ⁊ ſic pꝫ ad q̄ōem. Ad primā rationē principalē adductā ab alijs in oppoſitū dicēdū ꝙ minoꝛ eſt falſa. ⁊ ſimiliter mi. illiꝰ pro ſilˀi qua ꝓbatˀ dicta minoꝛ ē falſa. Ad p̄mū ergo dicēdū per qđ dicta minoꝛ ꝓbatˀ. ſ. ipſiꝰ pro ſili. dicēdū ꝙ lꝫ auctas poſſit ſtare cū demōſtratiōe ⁊ etiā ſcire vt obiectū cognitū. nō tñ pōt ſtare vt mediū aſſētiēdi vt patuit ſup̄. Ad ſcđam ꝓbationē eiuſdē dicēdū ꝙ qñ inuenitˀ dictū alicꝰ cui pꝛiꝰ credebatˀ eē euidēs ꝑ demōſtratōē magis creditˀ ei poſtea q̄ añ q̄tū ad ea que nata ſunt credi ⁊ qꝛ illud qđ iā eſt euidēs nō eſt natū credi cū ſciatˀ. iō q̄tū ad illud nō creditˀ niſi quantū ad ꝓmptitudinē animi.

Ad illud qđ dr̄ ꝯtra hoc dicēdū ꝙ oēs auctoritates eiuſdē ſunt eq̄liter credibiles: dūmō credēs ſit in equali diſpoſitiōe quo ad oīa. nūc aūt nō ſimilitˀ eſt diſpoſitꝰ: ille q̄ audit auctē reſpcū huiꝰ qđ eſt ſibi per ſe notū vel ſcitū ab eo. ⁊ reſpcū huiꝰ qđ eſt ſibi ignotū. ⁊ iō nō oportet ꝙ ſi opinetur vel credat illud qđ nō eſt ſibi notū ꝙ poſſit opinari vel credere illud qđ eſt ſibi per ſe notū vel ſcitū q̄tūcūqꝫ vtrūqꝫ dicatˀ ab eodē. Ad tertiā ꝓbationē dicēdū ꝙ credē et ſcire nō pōt ſimul ſtare ꝓpter repugnātiā medioꝝ in modificādo ⁊ etiā actuū. Et ad illud qđ dr̄ ꝯtra hoc dicēdū ꝙ ſicut dictū eſt: lꝫ auctoritas maneat cū medio demōſtratiuo vt obiectū ꝯgnitū nō tñ manet vt mediū per qđ creditˀ qđ aūt dicitˀ ꝙ nō eſt ibi repugnātia inter actꝰ ſm̄ euidēs ⁊ ineuidēs. dico ꝙ falſū eſt. ⁊ dato ꝙ fides nō faciat euidētiā: nec adhuc ſequatˀ ꝙ faciat ineuidētiā: ita ꝙ cauſa ſit directe priuatōis: tñ oportet ꝙ faciat actū euidentē vl' ineuidentē. ⁊ ſi nō faciat euidentē oportet ꝙ faciat ineuidētē: qꝛ oīs actꝰ cognoſcēdi vel ē euidēs vel ineuidēs. Itē etiā q̄litercūqꝫ accipiatˀ impoſſibile eſt ꝙ idē actꝰ numero ſit euidēs ⁊ ineuidēs. ⁊ iō oportet ꝙ vel fides faciat actū euidētē vel ꝙ nō poſſit ꝯcurrere cū eodē medio demōſtratiuo ad eundē actū. qꝛ illud mediū facit actū euidētē. Si dicatˀ ꝙ nō facit euidētiā quantū ad hoc ꝙ ſit cā euidētie: eſt tamē cā ſubſtātie actꝰ qui eſt euidēs. oſtēſuꝫ eſt eni ſup̄ iſtud eē valde friuolū. ⁊ qđ inducitˀ ꝓ ſimili nō eſt ſile: qꝛ albedo n̄ facit actū vidētis nec potētiā viſiuā: nec aliq̄d ad qđ neccio ſequatˀ cecꝰ vel vidēs. ſꝫ fides neceſſario facit actū ad quē neceſſario ſequitˀ euidēs vel ineuidēs. qꝛ oīs cognoſcēdi

eſt euidēs vel ineuidēs. Ad quartā ꝓbatōes dicendū
ꝙ maior eſt dubia: qꝛ nō ſic forte includit ſcire nō eſſe per
ſe notū: ſicut credē tale de quo loq̄mur: qꝛ ad credere de q̄
loq̄mur vt dcm̄ eſt ſequit̄ poſſe moueri ad vtrāq3 partē
ꝯtradictiōis: nō ſic aūt ad ꝑ ſe noſſe ⁊ ſcire: que determia-
ta ſunt neceſſio ad alterā ptē. ⁊ ideo iſta nō repugnāt ad inui
cem: ſicut credere repugnat cuilibet eoꝝ. Quicquid autē
ſit de maiori: minor nō eſt ꝓbata: qꝛ pncipia ſcie ſubalter
nate ſunt ꝑ ſe nota in ſcia ſubalternata q̄ntū ad q̄d eſt. ſed
ſunt demr̄ata in ſcia ſubalternāte quantū ad ꝓpter quid
Ad ſecundā rōnē pncipalē dicendū ꝙ minor eſt falſa.
Ad ꝓbōnē dicendū: ꝙ ꝓprie opinās opinat̄ cum formi-
dine. ſi aūt aliquis nō h3 ſciam: ſed mediū ꝓbabile ſi repu
tat ſe certū: errat. ſed tūc ꝓprie nō ſe h3 vt opinās niſi opi
nio accipiat ꝓ oī cognitiōe alia a ſcire ⁊ ꝑ ſe noſſe. etiā ſi
ꝯcluſio talis eſſet qualꝫ opinās opinat̄. erraret tñ in h ꝙ ſe
reputaret certū cum nō ſit. ſiue aūt talis opinans dicat̄
opinans ſiue nō. tñ opinio queq3 nō ſtat cum fide: qꝛ opi
nio vel eſt cum formidine vel eſt erronea: quoꝝ neutrū
ſtat cum fide. Per h p3 ad auctes aug⁹. ⁊ phi ⁊ ad alias ſi-
miles. Ad tertiā ꝓbōnē qua ꝓbat̄ ꝙ opio ſtat cū fide:
dicendū ꝙ de pmis ꝓbabilib⁹ eſt opio: ⁊ opio de talibus
eſt cum formidine. Ad illud qđ dr̄ in ꝯtrariū. dicendū ꝙ
ꝓpter pma ꝓbabilia credit̄ aliis nō ſicut ꝓpter oino cer-
ta: ſed ſicut ꝓpter magis ꝓbabilia. vñ opio nō ex toto ex
cludit dubiū vel formidinē. Ad quartā ꝓbōnē dō: ꝙ ꝑ
ſuaſiōes adducte a doctorib⁹ ad ea que ſunt fidei. nec cau
ſant ſciam. nec etiā opionē de his q̄ ſunt fidei. nec tñ ſeq̄t̄
ꝙ nullā noticiā cāut: nec fruſtra adducunt̄: qꝛ tales ratio-
nes pñt adduci ad ꝓbandū ea que ſunt fidei illis q̄ nō hñt
fidem. vnde tales doctores nō vtunt̄ talib⁹ mediis ad ꝓ
bandū eis illa que ſunt fidei demōſtratiue vel opinatiue
ſ3 vtunt̄ talib⁹ mediis ⁊ habitudinib⁹ coꝝ ad ea que ſūt fi
dei vt obiecto cognito. Ad tertiā ꝓbōnē pncipalē dicē
dū ꝙ minor eſt falſa. ad ꝓbōnē dicendū ꝙ phs ad ea que
ſunt ꝑ ipm̄ demr̄ata adduxit auctes alioꝝ nō ad cauſādū
in illo vel quocūq3 alio cui ꝯcluſio demr̄ata eſt ſciam vel
opionē ꝑ auctem humanā: ſed ad oñdendū ꝙ dicta illoꝝ
ꝯcordāt dicto ſuo vt illi qui nō capiūt demr̄ationē aſſen-
tiant ꝓpter auctem. vnde adducit illas auctes ad confir-
mandū nō ſibiipſi: ſed aliis dicta ſunt. Ad ſecundā ꝓ
bationē dicendū ꝙ illa rō nō plus ꝓbat niſi ꝙ habitus ſi-
dei ⁊ ſcia pñt ſtare ſimul. vel ꝙ vſus vnius pōt ſtare cū al-
tero habitu. nō aūt ꝓbat ꝙ vſus vtriuſq3 habit⁹ poſſit ſil
ſtare. ⁊ multomin⁹ ꝙ poſſint eſſe idē act⁹. de h aūt nō agi
tur. nec puto ꝙ aliquis hñs ſciā poſſit vti medio proba-
bili ad opinandū reſpectu eiuſdē: niſi forte habit⁹ per ali-
quā diſpōnē eſſet impedit⁹: qꝛ obm ſcibile occurrēs hñti
ſciam nō ipeditā natū eſt mouere ipm̄ ad ſciendū cū quo
nō pōt ſtare opinio vt dcm̄ eſt. Ad quartā rōnē pncipa
lem dicendū: ꝙ minor eſt falſa. Ad ꝓbōnē dicendū: ꝙ ad
ueniēte demonſtratione de his que ſunt fidei in illo qui
de his habuit pmo ſolam fidem ex tunc nō habet vſum fi
dei quantū ad talia. Ad illud quod dicit̄ in cōtrariū di-
cendū: ꝙ in talibus reſpectu talium demonſtratoꝝ non
remanet meritū fidei formalit̄: ita. ſ. ꝙ habeant meritum
actus eliciti a fide reſpectu taliū: ſed in eis manet meritū
fidei ſm equipollētiā: ⁊ ꝓpter ꝓmptitudinē animi ad cre
dendū ſi non eſſent ſcita. ⁊ ꝓpter hoc quia defendendo fi
dem per tales rōnes ita poſſunt mereri: ſicut credendo ſi
nō haberēt ſciam. Illud aūt quod dicitur ꝯtra hoc ſc3 ꝙ
plus meretur qui credit ⁊ habet ꝓmptitudinē aī quā ⁊c̄.
parū valet: quia qui credit ⁊ habet ꝓmptitatē animi: licet
plus mereat̄ extenſiue: quia plurib⁹ modis: non tamē in
tenſiue: ideo poteſt eſſe maius meritū in nō habente fidē
q̄ in habente fidem aliquā vt in xp̄o. ⁊ ſi fiat vis de hoc ꝙ
ſaltē in eis nō eſt meritum fidei reſpectu taliū. dico ꝙ ve
rū eſt formaliter ⁊ elicitiue: nō tamen ſequit̄ quin habeāt
meritū equipollens vel excedens etiam reſpectu talium
Ad quintū pncipale dico pmo ꝙ ſaltē īpoſſibile ē eādē
ꝯcōnē nūero eē clarā ⁊ obſcurā. ⁊ ſm h ſaltē ſequit̄ ꝙ ipoſ
ſibile ē eūdē actū eē ſcire et credē. 2.° dicēdū eſt ꝙ maior
nō eſt euidēs: nec eſt forte vera. qꝛ habere noticiā magis
ꝑfectā ⁊ minus ꝑfectā non hñtes oppoſitū modū cogno
ſcēdi: nō eſt ita impoſſibile ſicut habere noticiā hñtes op
poſitū modū. nūc aūt cognitio creature ꝑ propriū modū
nō dicit obſcuritatē ꝓprie loquēdo oppoſitā claritati vi-
ſionis glorie: ſed dicit imꝑfectionē uel actū imperfectū
diſperatū. 3.° dicendū ꝙ minor eſt falſa. qꝛ nō eſt idē ob-
iectum formale viſionis beate ⁊ cognitiōis creature per
propriū mediū. qꝛ formale obm viſionis beate eſt eēntia
diuina. obm aūt cognitionis creature per ꝓpriū mediū
eſt ipſa creatura. l3 in viſione beata ipſa creatura ſimplici
ter ſit obm ſecundariū. Ad ſextā rōnem pncipalem di
cendū ꝙ illa rō nō ꝯcludit niſi ꝙ habit⁹ fidei manſit cum
viſione clara in raptu pauli: nō tñ vſus fidei tūc manſit ⁊
de hoc arguit̄. Ad queſtionē aūt pncipalē ſm ꝙ ꝓpone
batur dicendū: ꝙ quicq̄d ſit de poſſe de facto tñ nulla ſi-
des remanebit in patria: etiam q̄ntū ad habitū fidei. quia
huic magis ꝯcordant dicta ſanctoꝝ. ⁊ ꝙ nihilominus re-
manebit in patria eadē caritas q̄ fuit in via. Ad rōnem
in oppoſitū dicēdū ꝙ fides nō dr̄ prior caritate ſm depē-
dentiā vniuerſalit̄ acceptā: ſed quo ad ſtatū ⁊ quo ad vſū:
inq̄ntum act⁹ volūtatis dependet ab actu intellectus. ſed
nō oportet ꝙ act⁹ volūtatis determinate depēdeat a cre
dere uel ſcire uel videre: ſed ab hoc uel ab illo indetermi-
nate. q̄ntū aūt ad eſſe ipſoꝝ habituū: dico ꝙ nō dependēt
ſic ad inuicē: q̄n de⁹ poſſet facē vnū ſine alio ⁊ ecōuerſo.

AD tertiū qđ pertinet ad defectū culpe ſic ꝓcedi
tur ⁊ arguit̄ ꝙ magr̄ in theologia tractās curio-
ſas queſtiones ⁊ dimittēs vtiles ad ſalutem nō
peccet mortalit̄. qꝛ magr̄ in theologia non face-
ret: qđ eſſet peccatū mortale. ſed multi magr̄i hoc faciūt.
g.° ⁊c̄. Cōtra qꝛ facē ꝯtra pceptū apl̄i eſt peccatū mortale.
ſed apl's pcepit tales q̄ones vitari: Thy. vj. g.° ⁊c̄. R.° in
iſta q̄one tria ſunt faciēda. pmo diſtinguā de q̄onib⁹ curi
oſis. 2.° de mō tractādi tales q̄ones. 3.° ad q̄onē. Quātū
ad pmū ſciendū ꝙ ut mihi videt̄ q̄ones curioſe ſunt ille:
in q̄b⁹ nō inuenit̄ vtilitas ad ſalutē ordinata. hoc aūt con
tingit dupl'r. Uno mō. qꝛ mā de qua ſunt q̄ones non eſt
vtilis ad ſalutē: ſed ꝯ̄ ſalutē. ſicut mā artis nigromantice:
uel ſi in aliqua tractaret̄ queſtio quō aliq̄s furaret̄ uel in-
ueniret voluptates inordinatas ⁊ ꝓhibitas. 2.° mō pñt
dici curioſe. qꝛ q̄ntum eſt ex parte ſue māe nō hñt aliquā
vtilitatē ordinatā ad ſalutē. nec etiā ad oppoſitū: ſicut ſūt
q̄ones geometrice. 3.° pñt dici q̄ones curioſe. nō qꝛ ſunt
prohibite: nec directe tractāt ea que ptinēt ad ſalutē. tñ ꝑ
reductionē pñt valere ad ea que ptinent ad ſalutem. ſicut
eſt de differētia nāe ⁊ ſuppoſiti: ⁊ de reductiōe omniū ad
vnā cām primā: ⁊ ſimilib⁹. Quantū ad ſecundū ſciēdū:
ꝙ aliquis pōt tractare queſtiones dupliciter. Uno mō ad
inquirendū veritatē ⁊ reprobandū reprobāda: ⁊ ad appro-
bandū approbanda. Alio mō ad fulciēdū partē determi-
nandā ⁊ ꝯfirmandā. His viſis deſcendo ad queſtionē.
Primo intendo oñdere vtrū tractare q̄ones curioſas ſit
peccatū. Secūdo vtrū tractare tales cū omiſſione vtiliū
ſit peccatū ⁊ quale peccatū. Quantū ad pmū dico ꝙ tra-
ctare q̄ones curioſas quantūcūq3 dicant̄ curioſe primo
mō ad inueſtigandū veritatē ⁊ ad reprobandū reprobāda
⁊ approbandū approbāda: nō eſt peccatū ſm ſe. qꝛ inq̄re-
re veritatē ut ꝑueniat̄ ad noticiā veritatis nō videt̄ malū
imo bonū. ſed ſic tractare q̄ones eſt inquirē veritatē ut ꝑ-
ueniat̄ ad noticiā v̄itatis. g.° ⁊c̄. Et plus dico ꝙ tractans
iſto mō q̄ones pnicioſe artis: ſicut eſt nigromātia: nō ſo
lum nō eſt pctm̄: imo pōt eſſe meritū q̄ntum eſt de ſe. qꝛ ſi
cut ſtudere ad ꝯfirmandū ea q̄ ſunt fidei eſt meritoriū: ita
ſtudere ad reprobandū ea q̄ ſunt ꝯ̄ fidē eſt meritoriū. ſ3 ſic
tractare q̄ones nigromātie uel cuiuſcūq3 artis pnicioſe
et ſtudere eſt extirpare ea q̄ ſunt ꝯ̄ ſalutē. g.° ⁊c̄. Dico aūt
q̄ntū eſt de ſe. qꝛ ſi eſſet ꝓhibitū ꝑ eccleſiā ſtudere in talib⁹
ſtudēs qualitercūq3 peccaret niſi haberet licentiā ab eo q̄
pōt dare. ſtudere aūt in mā indifferēti: ſicut in geometria
q̄ntū eſt ex pte māe nō importat meritū nec demeritū lic3
ſm intentionē ſtudentis alterū poſſit eſſe. ſtudere aūt in
q̄onib⁹ reducibilib⁹ ad doctrinā fidei ad hoc ut declaret̄
fides eſt meritoriū. Sed ſtudere in eis alia intentiōe pōt
eſſe indifferēs: ſicut eſt in geometria. nā ſtudēs in talib⁹
ſi ſtudet cā ſolacii moderati: bene agit. ſic etiā vtēs v̄tute

eutrapelie qua quis vtit̃ ꝯuenient̃ ad quietē viriũ interiorũ. ſi aũt ꝓpter iactantiã vel aliã vanitatē quis ſtudet in eis peccaret: ſed nō ſemꝑ mortalit̃. ſed tũc peccaret mortalit̃ ſi ꝑ ꝑceptũ ab eo qui poſſet: eſſet ſibi interdcm̃: vel ſi vacaret talibus illo tempore quo alijs tenet̃ vacare ex ꝑcepto. Quantũ aũt ad aliam partē queſtiōis: vtrum. ſ. ſtudē in talibus queſtiōibꝰ ſeu eas tractare omittendo queſtiones vtiles ad ſalutē ſit pctm̃ mortale. Dico ꝙ omittere alias queſtiones ꝓ iſtis ꝯtingit tripl'r. vno mō qñ nulla necitas eſt aut euidens vtilitas tractãdo qōnes vtiles q̄. ſ. ſufficient̃ tractate ſunt ab alijs: nec īpugnant̃ ab aliq̃. 2.º mō qñ aliqua vtilitas pōt ꝑuenire tractãdo tales queſtiōes: nō tñ eſt talis necitas ꝙ ſi omittat̃ tale ſtudiū veritas pereat vel īpugnet̃. 3.º mō qñ. ſ. eſt talis necitas tractare qōnes vtiles ꝙ niſi tractent̃: veritas pereat ⁊ imineat periculũ errãdi in talibꝰ. Primo.º ſtudere in qōnibus curioſis omittẽdo vtiles pōt eſſe ſine quocũqȝ pctō. imo qñqȝ expedit ꝙ hō ſtudeat in eis ꝓ recreatiōe ſua ſicut et qñqȝ ꝙ ludat. 2.º mō adhuc nō video q̄n ſtudere in talibꝰ nō poſſit eſſe ſine pctō qñ ſit cã recreatiōis. nam qñqȝ vtilia intermittẽda ſunt ꝓpter laborē: ⁊ ideo qñ ſtudiũ vtilium qōnũ eſt laborioſū ⁊ ſtudiũ curioſarũ eſt delectabile intermittit̃ qñqȝ ad tp̄s ſtudiũ vtiliũ abſqȝ peccato. ſi aũt ꝓpter vanitatē aliquã faceret pctm̃ eſſet ſed nō mortale.

In tertio aũt mō teneo ꝙ eſſet pctm̃ mortale quantū ad illũ qui poſſet defendere veritatē: dato etiã ꝙ nō hr̃et ex officio magiſterij vel ꝑlatiōis: quia potēs reſiſtere periculo aiarũ ⁊ errori per quē noticia veritatis diuinorum neciorũ ad ſalutē periret ⁊ nō reſiſtit cũ poſſit: omittit cōtra charitatē ꝓximi ⁊ dei. ſed hoc eſt pctm̃ mortale. g.º ⁊c̃. Alio aũt mō vel in alio caſu omittere qōnes vtiles ꝓ curioſis nō vr̃ mihi ꝙ ſit pctm̃ mortale quantũ eſt de ſe: licȝ ex intentiōe ſtudentis poſſit eſſe pctm̃ mortale: vt ſi faciat ex ꝯtemptu vel ꝯſilij mala intentiōe. Ad rōnes vtriuſqȝ partis eſt reſpondẽdũ. Ad illud aũt qō inducit̃ ꝓ prima pte. dicendũ ꝙ ſi magr̃ in theologia omittat in 3.º caſu tractare qōnes vtiles ꝓ curioſis peccaret mortaliter. nec magrm̃ in theologia peccare mortalit̃ eſt īpoſſibile. Ad aliã in oppoſitũ dicendũ: ꝙ nō ꝑcipit apl's ſtudium taliũ qōnũ vitare ſimpl'r ſed ꝑcipit vitare errores quos quidã circa ea que ꝑtinent ad fidem ⁊ mores ſemiabãt. vnde ſuꝑ illud thi. 6. Languēs circa qōnes ⁊ pug̃ verboꝝ. Dic̃ auguſtinꝰ in glo. ꝙ quidã dicebãt nullũ debere eſſe ſeruum tũ q̄ ex eiſdē ꝑentibꝰ ꝑmis. tũ q̄ oēs redempti erant per xp̄m: ⁊ dicebant apl'm ꝯtrariũ eſſe euãgelio: q̄ Joannes euangeliſta dicit: ſi filius vos liberauit vere liberi eritis. Apl's aũt monebat ſeruos qui erãt ꝯuerſi ad fidē manē ī ſubiectiōe dñoꝝ ſuoꝝ que verba iſti credebãt eſſe cōtraria nō attendētes dr̃iam inter libertatē corꝑis ⁊ mentis. nã ꝑticipãtes in liberatiōe facta ꝑ xp̄m vere liberi ſunt mēte q̄uis aliqñ ſint ſerui corꝑe. ſic ergo apl's nō ꝓhibet ſtudē in quibuſlibet qōnibꝰ curioſis niſi ꝓpter errorē annexū qui aliqñ accidit circa ſtudiũ taliũ queſtionũ: vel in caſu ī quo teneret̃ ex ꝑcepto vacare alijs qōnibꝰ vt. s. dcm̃ eſt.

Ad quartũ qō ꝑtinet ad defectū pene: arguitur ꝙ aliqs poſſit mori abſqȝ charitate abſqȝ hoc ꝙ damnet̃. ⁊ q̄ nullus damnat̃ niſi ꝓ pctō mortali actuali vel originali. ſed aliquis pōt mori ſine charitate ⁊ pctō mortali actuali vl' originali. g.º ⁊c̃. Mi. ꝓbat̃: q̄ charitate habita tollit̃ pctm̃ originale. ſed aliqs poteſt ꝑuari charitate hita ſine pctō mortali actuali: q̄ magiſtri ponũt ꝙ pōt diminui ꝑ pctã venialia. ⁊ ꝑ ꝯſequēs tolli. ergo ⁊c̃. Cōtra oēs ſaluabunt̃ vel dãnabunt̃. ſed nullꝰ ſaluabit̃ ſine charitate. g.º nullꝰ pōt mori ſine charitate q̄n damnet̃. R.º ad euidentiã huius qōnis tria ſunt faciẽda. pmũ eſt videre in quo eſt difficultas. Scōm ē dicē ad qōnē. Tertiũ eſt obijcere ꝯtra ꝯclōnē ⁊ ſoluere. Quantū ad pmũ ſciendũ ꝙ hec qō nō eſt mota ꝓpter dubiũ de cōcluſione queſita: q̄ ſm̃ curſum cōem qui nūc eſt quilibet qui morit̃: vel morit̃ in charitate: vel moritur in peccato mortali actuali vel originali. ſilr̃ nō eſt mota iſta qō ꝓpter dubiũ qō poſſet haberi de hoc vtrũ aliquis decedēs in ſolo veniali ſine gr̃a puniret̃ pena eterna. lȝ hoc ī ſe poſſet hr̃e dubium: ſed eſt mota propter dubium tactum in arguendo ad pmã partē: vtrũ. ſ. caritas poſſit diminui et nō tolli totalit̃. Circa qō vlteriꝰ eſt ſciendũ: ꝙ nō eſt dubiũ ex pte dei abſolute loquēdo ꝙ poſſet diminui uel augeri: ita. ſ. ꝙ deꝰ ſua potētia abſoluta diminuē poſſet caritatē ⁊ augē: ⁊ in quãto g̃du voluerit ſaltē poſſibili: infundere uel etiã ꝯſeruare. Item etiã nō eſt dubiũ ex pte nr̃a ꝙ pctm̃ mortale nō diminuit caritatē: aliq̃d relinquēdo: ſed totalit̃ tollit. Relinquit̃ g.º hoc ſolũ eſſe dubiũ: vtrũ. ſ. ex pte nr̃a ceſſatio ab actu uel pctm̃ veniale poſſit diminuere caritatē. Ponē aũt ceſſationē ab actu cãm diminutionis caritatis pōt dupl'r intelligi. Vno mō ꝑ modũ ſubtractiōis ꝯſeruãtis. Alio mō ꝑ modũ demeriti. Primo mō nō. q̄ caritas nec gnãri hȝ nec ꝯſeruari ex actibꝰ: niſi quãto actus nr̃i a ꝑncipio diſponũt ad eam ꝑ modū meriti de ꝯgruo: ⁊ ꝑ ꝯñs ceſſatio ab actu eſt diminuē caritatem ꝑ modũ demeriti: ⁊ per ꝯñs ceſſatio ab actu nō pōt facē ad diminutionē eius niſi ꝑ modũ demeriti. Si aũt ceſſatio ab actu ponat̃ facē ad diminutionē caritatis per modũ demeriti: illud demeritũ uel eſt pctm̃ mortale: uel veniale. Si mortale: nō diminuit aliq̃d relinquēdo: ſȝ totalit̃ tollit. Si veniale: tũc totũ dubiũ ſtat in hoc: vtrũ. ſ. ⁊ veniale omiſſionis uel cōmiſſionis diminuat caritatē. ⁊ ſic patet pmũ. ſ. in q̃ eſt difficultas qōnis. Quantũ aũt ad ſecũdũ ſciendũ ꝙ caritatē diminui pōt intelligi tripl'r. Vno mō q̄tum ad gradũ in eſſe uel in eſſentia. Alio mō q̄tũ ad radicationē eiꝰ in ſubiecto. 3.º mō q̄tũ ad feruorē.

Quantũ ad pmũ ſiue intenſio formaꝝ intelligat̃ q̄tū ad g̃dus in eſſentia uel in eſſe: dico ꝙ caritas nō pōt diminui ꝑ quodcũqȝ pctm̃ veniale: ita ꝙ caritas in ſe remittatur. ⁊ hoc ꝓbo dupl'r. Primo ſic. q̄ ſi pctm̃ veniale remittat caritatē: aut hoc eſt ꝑ modũ ꝯtrarij: aut per modũ demeriti. Non ꝑ modũ ꝯtrarij. tum q̄ pctm̃ veniale ſtat cũ caritate. ꝯ̃ria aũt nō pñt ſimul ſtare. tum q̄ nō ſunt reſpectu eiuſdē formalis obiecti. q̄ caritas ē circa deũ qui ē finis. venialia aũt circa ea que ſunt ad finē. ⁊ ſi aliq̃ actꝰ veniales ſunt circa finē: hi ſunt motꝰ ſubiti qui nō ꝯtrariantur habitui. ⁊ ſic ꝑ modũ ꝯtrarij pctm̃ veniale nō diminuit caritatē. Nec etiã ꝑ modũ demeriti. q̄ pena nō debet excedere culpã. ſed ſi caritas diminueret̃ per pctm̃ veniale ꝑ modũ demeriti: pena excelleret culpã: cum quilibet g̃dus caritatis excellat maliciã peccati venialis. ergo ⁊c̃.

R.º ſecũda talis eſt: qō diminuit aliqō finitũ aliquotiens repetitũ pōt tollere totũ. ſed impoſſibile eſt caritatē tolli ꝑ ſola pctã venialia qualitercũqȝ ⁊ quotiēſcũqȝ repetita. ergo ⁊c̃. Ma. patet ꝑ ph'm. vj. phyſic. q̃ dicit: ꝙ dempto aliq̃ finito de aliquo finito: totiēs pōt demi ꝙ illud finitũ totalit̃ cōſumet̃. Mi. etiã cōiter ſupponit̃ ab oībꝰ vſqȝ ad tp̄a iſta: ꝙ. ſ. impoſſibile eſt caritatē habitã ꝑ ſola pctã venialia tolli. Si aũt loquamur de diminutiōe caritatis q̄tũ ad radicationē dupl'r pōt intelligi. Vno mō: ut maior uel minor radicatio accipiat̃ ſm̃ magis et minꝰ ꝑficere ſubm̃ ſm̃ gradus eſſentie uel eſſe. ⁊ iſto mō caritatem diminui ſm̃ radicationē eſt caritatē diminui pmo mō ſm̃ g̃dus in eſſe uel in eēntia. ⁊ iſto mō nō pōt diminui ꝑ venialia: ſicut nec pmo mō. et hoc pōt ꝓbari ꝑ eadē media ꝑ que ꝓbatũ eſt de pmo mō. Alio mō pōt accipi diminutio caritatis uel radicatiōis q̄tum ad hoc. ſ. ꝙ hō redditur minus ꝓmptꝰ ⁊ firmꝰ ad reſiſtendũ tentationibꝰ quibꝰ caritas tollit̃. Iſto aũt mō pōt radicatio caritatis diminui ꝑ pctm̃ veniale: ⁊ nō ſolũ ꝑ veniale pctm̃: ſed etiam ꝑ aliquã diſpoſitionē venialē. q̄ nō ſolũ hō reſiſtit tentationibꝰ ꝑ aliquã caritatē. imo etiã pōt magis et minus diſponi ad reſiſtendũ ꝑ diſpoſitionē corporis. q̄ alit̃ reſiſtit infirmꝰ: alit̃ ſanꝰ: alit̃ calidus: alit̃ frigidus: etiam ſm̃ diſpoſitionē mētis in his que nō directe ꝑtinēt ad caritatem. ſicut alit̃ reſiſtit tentationibꝰ ſuꝑbie magnus clericꝰ in ſecularibꝰ: ⁊ alit̃ iuſtꝰ ſimplex. Hoc etiã patȝ in ipſis poſſeſſionibꝰ. q̄ alit̃ reſiſtit pauper: ⁊ alit̃ diues quantũ ad aliquas tentatiōes. Sed illa dicunt̃ poſſe facē ad diminutionē radicatiōis caritatis q̃ pñt facere ad minꝰ reſiſtendũ tentationibꝰ. g.º ſi diſpoſitiōes q̃ nō ſunt pctã pñt facē ad diminutionē radicatiōis caritatis mō dicto: multo magis pctã venialia ⁊ diſpoſitiōes derelicte ab eis. Si aũt loquamur de tertio. ſ. de diminutiōe feruoris ca

ritatis:ſciendū ꝙ feruoꝛ caritatis pōt tripl'r accipi. Pꝛi/
mo q̄tū ad intenſionē habitꝰ.2ᵒ. q̄tū ad intenſionē actus
eliciti q̄ eſt intenſe amare.3ᵒ. q̄tū ad intenſionē actꝰ impe
rati ꝟtutibꝰ ſenſitiuis ꝓut obediunt rōni. Quātū ad pꝛi
mū feruoꝛ caritatis nō pōt diminui ꝑ venialia. q2 feruo/
rem iſto mō acceptū diminui eſt idē ꝙ caritatē diminui
q̄tū ad ḡdus in eſſe uel in eſſentia.ſic aūt ꝓbatū eſt ꝙ ca/
ritas nō pōt diminui ꝑ pctm̄ veniale. Si aūt loquamur
de feruoꝛe 2ᵒ mō uel 3ᵒ.ſ.q̄tū ad intenſionē actꝰ eliciti uel
etiā impati. ſic feruoꝛ actꝰ vtriuſq3 dū actu venialit̄ pec/
catur nō diminuit̄ ꝑ pctm̄ veniale aliq̄d relinquēdo. ſed
totalit̄ tollit̄.q2 impoſſibile eſt ſil'elicē actū peccati venia
lis ⁊ exercē actū volūtatis meritoꝛiū vite eterne elicitum
uel imperatū. pōt tñ relinqui aliqua diſpō trāſeūte actu
peccati venialis q̄ facit actū volūtatis elicitū uel impatū
ſequentē minꝰ intenſum.⁊ ſic pctm̄ veniale rōne diſpoſi/
tionis derelicte pōt facē ad diminutionē feruoꝛis actꝰ eli
citi uel impati. Et cā eſt.q2 diſpōnes derelicte a peccatis
venialibꝰ nō minꝰ pn̄t facē ad diminutionē feruoꝛis actꝰ
eliciti uel impati q̄ diſpōnes veniētes ſine culpa.ſ3 tales
pn̄t facē ad diminutionē uel remiſſionē talis actus:ſicut
p3 de multis diſpōnibꝰ que faciūt hoīe3 minus affici ad
deū.ſicut infirmitas:laſſitudo:⁊ ſitis. Sciendū tñ ꝙ lic3
iſta poſſint facē ad diminutionē talis actꝰ:nō tñ de neci/
tate faciūt.⁊ ſic p3 ad q̄ōne3. Quantū ḡ. ad tertiū reſtat
dicē.ſ.obijcere ꝯ poſitionē ⁊ ſoluē. Pꝛimo ḡ. a q̄buſdam
arguit̄ ꝯtra rōnes dictas. deinde ꝯ poſitionē. et p̄. arguit̄
ꝯ rōnes ſic.⁊ p̄mo ꝯ pꝛimā ptē illiꝰ minoꝛis qua dr̄:ꝙ pec
catū veniale nō diminuit caritatē ꝑ modū ꝯrij.⁊ ꝯ ꝓbati/
onem illiꝰ qua dr̄ ꝙ ꝯria nō pn̄t ſimul ſtare:arguit̄. q2 qd̄
nō tollit totalit̄ alterū pōt ſtare cum eo ſm aliquē gradū
ſed vnū ꝯtrariū a p̄ncipio nō tollit totalit̄ alterū:ſ3 remit
tit ipſum.alioq̄n nullus motꝰ eſſet remiſſio foꝛme.ḡ. ⁊c.
2ᵒ arguit̄ ꝯtra aliā ptē ꝓbationis eiuſdē ptis illiꝰ mino/
ris qua dr̄ ꝙ nō ſunt ꝯria.q2 non ſunt circa idem obm̄.q2
vnū eſt circa finē.aliud aūt circa ea que ſunt ad finē. ꝯ hoc
arguit̄ dupl'r. Pꝛimo.q2 q̄ plus amat finē: plus amat ea
q̄ ſunt ad finē.⁊ q̄ minꝰ amat ea q̄ ſunt ad finē : minꝰ amat
finē. ſed pctm̄ veniale ſm te minꝰ facit amare ea q̄ ſūt ad
finē.ergo minꝰ facit amare finē. ſed illud qd̄ minus facit
amare finē videt̄ ꝯtrariū amoꝛi finis:⁊ per ꝯn̄s caritati.ḡ.
pctm̄ veniale eſt ꝯriū caritati : ⁊ eſt circa idem obm̄ cū ca/
ritate.i.circa finē:cuiꝰ amoꝛē facit remiſſum. 2ᵒ. ſic.quia
q̄dā ſunt pctā venialia q̄ quidē ſunt motꝰ infidelitatis. ſ3
tales motꝰ ſunt circa finē.i.circa deū.ḡ. pctā venialia ſūt
circa idem cū caritate. Cōtra ſecūdā partē illiꝰ minoꝛis
qua dr̄: ꝙ pctm̄ veniale nō diminuit caritatē ꝑ modū de/
meriti:arguit̄ p̄mo.q2 ſicut an̄ infuſione3 caritatis pctm̄
veniale ſe h3 ad reddendū hoīe3 indignū maioꝛi caritate
infundēda: ita ſe h3 ad faciendū hoīe3 indignū tāta carita
te iam habita.ſed pctm̄ veniale facit p̄mū.ḡ. ⁊ ſecundū.
2ᵒ. q2 illud qd̄ nō excedit alterū in infinitū : pōt ei ſm ali/
quem gradū adequari.ſed caritas in bonitate nō excedit
in infinitū bonū qd̄ pōt demi uel amoueri ꝑpt̄ demeritū
peccati venialis.nec ꝑ ꝯn̄s excedit i infinitū penā debitā
pctō veniali. ḡ. diminutio caritatis ſm aliquē ḡdu3 pōt
eſſe pena adequata pctō veniali. Ad p̄mū iſtoꝝ dicēdū
ꝙ nūq̄ ꝯria foꝛmalit̄ pn̄t eſſe ſil'circa idē ſm quēcūq3 gra
dum intenſū uel remiſſum.q2 manēte ꝯrietate illa quibꝰ
ꝯuenit ꝯrietas nō pn̄t manē circa idē. q2 ꝯrietas facit ipa
circa idem eſſe incōpoſſibilia. ſed ꝯrietas foꝛmaꝝ ꝯriarū
manet manētibꝰ quidditatibꝰ eaꝝ.q2 ꝯrietas cōuenit eis
ſm ſuas rōnes q̄dditatiuas. ḡ. impoſſibile eſt ꝙ manēti/
bus eaꝝ q̄dditatibꝰ ipſa poſſint eſſe ſil'in eodē. Ad illud
qd̄ dr̄ ꝙ illud qd̄ a p̄ncipio nō tollit alterū ſtat cū illo alte
ro:ꝯcedat̄. Et ꝙ dr̄ ꝙ vnū ꝯrioꝝ a p̄ncipio nō tollit alte/
rum:dicēdū ꝙ vnum ꝯrioꝝ tollere alterū dupl'r pōt eſſe.
effectiue:⁊ foꝛmalit̄.Effectiue.ſicut caloꝛ ignis tollit frigi
ditatē aque : uel remittēdo eā; uel tollēdo totalit̄ ꝑ caloꝛē
imp̄ſſū foꝛmalit̄. Foꝛmalit̄ aūt.ſicut caloꝛ imp̄ſſus aque
tollit frigiditatē aque. Q.ñ ḡ. dr̄ ꝙ vnū ꝯrioꝝ nō tollit to/
talit̄ alterū:verū eſt accipiēdo effectiue.ſicut nō opoꝛ3 ꝙ
ignis applicatꝰ aque tollat totalit̄ frigiditatē aque a p̄nci
pio.ſ3 loquēdo de tollere foꝛmalit̄ falſum ē.nā impoſſibi
le eſt ſi caloꝛ imp̄matur aque foꝛmaliter quin tollat tota/
liter frigiditatē : ita ꝙ non maneat ſm aliquem gradum
eius. Nunc aūt ſi peccatū veniale diminueret caritatem
ꝑ modū ꝯtrarij:hoc eſſet tollendo eā foꝛmalit̄. Ad illud
aūt qd̄ inducūt ꝯ ꝓbōnē eiuſdē dō:ꝙ ille qui minꝰ diligit
ea que ſunt ad finē ꝓut ſunt inductiua finis minꝰ diligit
finē.ſed nō o3 ꝙ ille qui minꝰ diligit ea que ſunt ad fine3
nō ꝓut ſunt inductiua finis:ſed ꝓpter aliā cām minꝰ di/
ligat finē.ſicut nō o3 ꝙ ille qui diligit minꝰ potionē ama
ram ꝓpter eius amaritudinē ꝙ minꝰ diligit ſanitate3:ſic
aūt dr̄ peccans venialit̄ minus diligere ea que ſunt ad fi/
nē:nō ꝓut ſunt inductiua finis:ſ3 ꝓpter aliquā cā3. Ad
ſcōm qd̄ eſt ꝯ idem. dicendū:ꝙ motus infidelitatis ſiue ſit
circa obm̄ cu3 charitate ſiue nō:nō ꝯtrariat̄ charitati: nec
eius actui directe:q2 actus intellectus nō opponit̄ dire/
cte actui voluntatis.nec ſil'iter etiā deliberata infidelitas
tollit charitatē per modū ꝯtrarij:ſed magis per modū de
meriti:vel per modū ꝯtrarij nō directe habētis ꝯtrarieta
tē ad charitatē ſed ad an̄s.ſ.ad verā cognitionē ⁊ habitua/
lem de deo. Illi aūt motus infidelitatis ſubiti nec chari
tati nec habitui fidei ſunt ꝯtrarij cum ſtent cu3 eis. Et iō
nec tollunt nec diminuūt iſtos habitus fidei ⁊ charitatis
nec ꝑ modū ꝯtrarij nec per modū demeriti. Si dicat̄ ꝯ
hoc:ꝙ adhuc ſecūda ꝓbatio nō valet:q2 adducit̄ circa idē
dicēdū ꝙ imo:q2 intelligendū eſt circa idem ſm eandē rō
nē foꝛmalē ⁊ eodē mō. mō motus illi ſubiti ſiue ſint motꝰ
infidelitatis vel nō:nō ſunt circa idē ſm eandē rōne3 foꝛ/
malē.ſicut qn̄ motus infidelitatis ſunt circa alia q̄ circa bo
nitatē diuina3 ꝓut eſt obm̄ charitatis vel nō eodē mō:q̄a
vnū reſpicit illud obm̄ ſm actū ſubitum:puta pctm̄ veni
ale.⁊ aliud ſm habitū:puta charitas quantū ad habitum
charitatis:q2 nō ſemꝑ actus eſt ꝯtrariꝰ habitui:⁊ pꝛecipue
ſubitus.etiā ſi actus ꝑtineret ad voluntatē:vt ſi eſſet ſubi
tus motus odij.quod tñ nō pōt eſſe inquantū deus eſt fi
nis:l3 poſſit eſſe inquantū deus eſt punitiuꝰ vel aliquid
tale. Et ſi dicat̄ ꝙ diuerſitas rōnis nihil facit ad diuerſi/
tatē realem vel ꝯtrarietatē.Dicendū ꝙ diuerſitas ratōis
nihil facit ad diuerſitatē realem vel cōtrarietatē exceſſus
tñ obiecti in quo inueniunt̄ diuerſe rōnes quibus exce/
dit hoc vel illud iudicium rōnis:poteſt facere ad iudicia
ꝯtraria rōnis amabilitatis vel oppoſiti:ſm qd̄ eſt amati/
uus vel punitiuꝰ. Ad p̄mū ꝙ dr̄ ꝯtra ꝓbōne3 ſcd̄e ptis
illius minoꝛis: Dicendū ꝙ pctm̄ veniale nō reddit hoīe3
indignū magna charitate vel ꝑua.ſed verū eſt ꝙ peccans
venialit̄ nō facit ſe dignū charitate magna vl' ꝑua.ſic etiā
doꝛmiēs nō facit ſe dignū magna charitate vel ꝑua:vl' in
dignū.pōt tñ aliquis diſponi per pctm̄ veniale ad minus
intendendū ad habendū charitatē:⁊ ꝑ ꝯn̄s ad habēdu3 mi
nus de charitate q̄ aliquis anteq̄ hēat mereret̄ de ꝯgruo
per conatū ſuū:nō tñ poſtq̄ illā h3 aliq̄s pōt demereri ali
quid vel ad eius diminutionē:q2 deus nō tollit charitatē
nec diminuit:niſi ꝑ demeritū de ꝯdigno:qd̄ nō eſt i pctō
veniali reſpectu ablatiōis charitatis vel eiꝰ diminutōis.

Ad ſcōm dō:ꝙ l3 charitas creata nō excedat infinitum
ſimpl'r bonū ablatū per pctm̄ veniale:tñ charitas excedit
in infinitū ſm quid tale bonū vel pena3 debitam tali cul
pe:ita ꝙ ſi multiplicaret̄ in infinitū nō adequaret gradu3
quēcunq3 charitatis:ſicut nec nigredo ſi multiplicaret̄ in
infinitū nō adequaret quēcūq3 gradū albedinis ſibi. Cō
tra ſcd̄am rōnē arguit̄ p̄mo ſoluēdo eam. Et h̄ tripl'r.pꝛio
dicēdo:ꝙ diminutio charitatis ꝓcedit ſm eandē ꝓpoꝛti
onē.verbi grā.ꝙ p̄mo tollat̄ medietas charitatis.⁊ ſecun
do medietas medietatis:⁊ ſic deinceps in infinitū nō con/
ſumpto totalit̄ p̄mo ſicut patet in dōne ꝯtinui. 2ᵒ. dicē/
do ꝙ in rōne ſupponit̄ falſum.ſ.ꝙ ſi ꝓcedat̄ in venialibꝰ
ꝙ tandē ſit neceſſariū deuenire ad pctm̄ moꝛtale.h̄ enim
eſt falſu3.⁊ ſic nō tolleret̄ charitas nō ſolū ꝑ pctā venialia
ſed ēt ꝑ pctm̄ moꝛtale ad qd̄ neciu3 eſt deuenire ꝑ pctā ve
nialia aliquotiēs repetita. 3ᵒ. q2 vr̄ aliquibꝰ ꝙ nō hr̄ ex fi/
de q̄n aliquis ꝓpter ſola venialia poſſet charitate pꝛiuari
⁊ damnari. Cōtra eandē rōnē arguit̄:q2 qua rōne chari/
tas finita pōt tolli ꝑ pctā venialia aliquotiēs repetita ſi di
minuat̄ ꝑ ea.eadē rōne totꝰ feruoꝛ ⁊ totꝰ actꝰ pōt tolli per
pctā venialia.ſi ponat̄ ꝙ feruoꝛ actus vel actꝰ feruidꝰ poſ

ſit diminui ꝑ ea: h̄ ē falſuꝫ. 2º q: ego video ꝙ q̄to minoꝛ
eſt circulus tāto minoꝛ ē āgulus: ⁊ tñ hoc pōt ꝓcedere in
infinitū: vel ꝙ ſꝑ detˀ minoꝛ circulus circulo: vel ꝙ detur
minoꝛ angulꝰ angulo: tñ h̄ nō obſtante nō pōt ꝑueniri ad
vllū angulū q̄n ſꝑ angulus maneat. gº ſilr̄ pōt ꝑ pecca-
ta venialia in infinitū charitas fieri minoꝛ. nec ꝓpter hoc
opoꝛꝫ deuenire ad nullā caritatē uel ad totalē ablationē
caritatis. 3º ſic. ⁊ eſt idē cū 2º q: manēte eadē baſe quāto
plus ꝓtrahuntˀ linee tāto ſit minoꝛ angulꝰ. ſꝫ talis mino
ratio anguli ſicut ⁊ tales ꝓtractiōes maioꝛes linearū pn̄t
pꝛocedē in infinitū abſqꝫ hoc ꝙ ꝑueniatˀ ad nullū angulū
gº a ſili minoꝛatio caritatis pōt ꝓcedere in infinitū abſqꝫ
hoc ꝙ veniatˀ ad nullā caritatē. 4º ſic. q: ſicut dictū ē: ra-
dicatio caritatis pōt diminui ꝑ pctm̄ veniale. ſed hoc nō
obſtante radicatio caritatis nō pōt tolli totalitˀ ꝑ veniale
quantūcūqꝫ multiplicetˀ. gº idē de caritate. ſ. caritas pote
rit diminui ꝑ pctm̄ veniale: abſqꝫ hoc ꝙ ꝑ pctm̄ veniale
poſſit totalitˀ tolli. 5º ſic. q: diſpō q̄ eſt ad caritatis amiſſi
onem nō ita vadit in infinitū quin q̄nqꝫ opoꝛteat venire
ad talē punctū ꝙ opoꝛtet illā diſpōnem et ꝑ ꝯn̄s caritatē
amittē. ſed pctā venialia diſponūt ad caritatis amiſſionē
gº ꝑ pctā venialia pōt deuenire ad talē punctū: ꝙ opoꝛtet
caritatē amittē. et ſic nō eſt incōueniens caritatē amittere
ꝑ ſola venialia. Maioꝛ pꝫ. q: nullꝰ habitꝰ uel diſpō ꝓcedit
in infinitū. Mi. etiā ꝯcéditˀ ab oibꝰ. ſ. ꝙ veniale diſponit
ad amiſſionē caritatis. q: diſponit ad moꝛtale ꝑ qd̄ tollitˀ
caritas. Ad p̄mū iſtoꝝ dō. ꝙ illa rn̄ſio eſt fuga non hn̄s
apparentiā. p̄mo. q: lꝫ in rebꝰ mathematicis ſm̄ ꝯſidera-
tionē mathematicā ſic ꝓcedē in infinitū. tñ hoc nō hꝫ ve-
ritatē de rebꝰ nālibꝰ in eſſentia nāli ⁊ de ſupnaturalibꝰ.
nos aūt loq̄mur de caritate exn̄te in determinato gradu.
2º q: talis diuiſio ſm̄ talē ꝓpoꝛtionē nō eſt in diminu-
tione caritatis ſic. ſ. ꝙ p̄mo tollatˀ medietas: poſtea medi
etas medietatis ⁊c. q: in talibꝰ ablatiōibꝰ ſꝑ minꝰ auferˀ
in ſecūda q̄ in p̄ma. Si aūt diminuatˀ caritas ꝑ pctm̄ ve-
niale: nō opoꝛtet ꝙ minꝰ diminuatˀ ꝑ ſecūdū q̄ ꝑ primū.
imo ꝑ ſecūdū q̄ ꝑ p̄mū plus ut videtˀ inq̄tū eſt ibi maioꝛ
pꝛonitas. Ad ſecūdū dō. pº ꝙ impoſſibile eſt ꝑ pctm̄ ve-
niale deuenire ad talē punctū ꝙ opoꝛteat ꝓcedentē vltra
peccare moꝛtalitˀ. q: etiā exn̄tem in pctō moꝛtali nō ē ne-
ceſſariū peccare moꝛtalitˀ uel abſolute: ut. ſ. neceſſariū ſit
ipſum peccare uel moꝛtalitˀ: uel venialitˀ. ⁊ multo minus
eſt neceſſariū de exn̄te in ſolis venialibꝰ. 2º q: ſiue verū
ſit ſiue falſum illud qd̄ ſupponitˀ. tñ iſta ꝯn̄tia eſt vera ꝙ ſi
pctm̄ veniale diminuit caritatē ꝑ ſola venialia aliq̄tiens
repetita: totalitˀ tolleretˀ caritas ſi ſola venialia eſſent uel
eſſe poſſent: qd̄ eſt falſū. ſ. ꝙ ꝑ ſola venialia caritas quali-
tercūqꝫ pōt amitti. nūc aūt ſup veritatē iſtiꝰ ꝯn̄tie fundatˀ
pꝛoceſſus illiꝰ rōnis. Ad tertiū dicēdū ꝙ illud nō ē bn̄
ſed temere dictū. ſ. ꝙ ꝑ ſola venialia poſſit caritas amitti
q: p̄uatio grē uel damnatio aie eſt moꝛs ipſiꝰ aie a qua dr̄
pctm̄ moꝛtale. vn̄ dicē ꝙ aia ſemel viua ꝑ gratiā fiat ſpiri-
tualitˀ moꝛtua ꝑ amiſſionē grē ſine pctō moꝛtali: eſt igno-
rare ꝓpriā vocē. ſ. q̄d ſit moꝛtale ⁊ nō moꝛtale. Ad p̄mū
qd̄ obijcitˀ ꝯtra dicendū ꝙ feruoꝛ actꝰ nō diminuitˀ ꝑ pec-
catū veniale q̄n actu exercetˀ aliq̄d relinquēdo. ſed totalitˀ
tollitˀ ⁊ feruoꝛ ⁊ actꝰ: uel magis ꝓpꝛie impeditˀ. ſed q̄tū ad
diſpōnem derelictā ex pctō veniali feruoꝛ actꝰ ſequentis
pōt diminui. nō tñ ſequitˀ ꝙ poſſit totaliter tolli. q: dimi
nutio feruoꝛis actꝰ nō ꝓcedit: ſic ꝙ plures diminutiōes
ſint circa eūdē actū. ſicut eſt in caritate. imo ſi ſint plures
diminutiōes erunt in pluribꝰ actibꝰ. Nec etiā ſequitˀ ꝙ
poſterioꝛ actꝰ ſit minoꝛis feruoꝛis ſꝑ. q: nulla diſpō pōt
inducē neceſſitatē eliciēdi tepide uel minꝰ feruide. Ad
ſecundū dicendū: ꝙ lꝫ ꝓcedendo ſm̄ eandē ꝓpoꝛtionem
in circulis ⁊ angulis poſſit ꝓcedi in infinitū nō veniēdo
ad vllū circulū uel angulū: ſicut eſt in diuiſione cōtinui.
diminutio tñ caritatis nō eſt ſm̄ eandē ꝓpoꝛtionē: ſicut
dictū eſt. Item ille diminutiōes ſunt in diuerſis circu-
lis: iſte aūt in eadē caritate. Ad tertiū dicēdū p̄mo ꝙ di
minutio in angulis ꝯſtitutis ex diuerſis lineis eſt dimi-
nutio multiplicata in diuerſis angulis. ſed diminutiōes
caritatis ſunt in eadē caritate. vn̄ nō eſt ſile. 2º q: lꝫ ma-
thematice loquēdo talis ꝓceſſus ſit poſſibilis in intelle-
ctu uel imagine: nō tñ eſt poſſibilis in eſſe reali actuali.
nā data baſi aliqua poſſent linee ꝓtrahi vſqꝫ ad extremū
mūdi. ⁊ tūc nō poſſent in eſſe reali vltra pꝛotrahi nec mi-
noꝛ angulus fieri. imo vltra nullus eſt angulus uel linea
Nūc loquimur de charitate ſm̄ eſſe reale. Ad quartū
dicendū: ꝙ radicatio charitatꝭ quantum ad eſſe vel eſſen
tiā nō pōt diminui: nec q̄tū ad aptitudinē viriū nāliū ali
quid ſubtrahēdo: nec ꝑ ꝯn̄s tolli. ſed illa diſpō que eſt i vi
ribꝰ deſci dictibꝰ charitati pōt diminui ⁊ totalitˀ tolli. vn̄
radicatio que eſt ex ꝑte charitatis ⁊ viriū p̄dictarū totalitˀ
manet. ꝓpter qd̄ tota radix charitatꝭ nō pōt tolli niſi q̄tū
ad illā diſpōnē viriū inferioꝛū: vt dcm̄ eſt: qua ablata non
oꝫ charitatē tolli vel dinui. Ad. 5. dō: ꝙ pctm̄ veniale ñ
diſponit adnihilationē dinuēdo charitatē vel tollēdo ali-
quid quo ablato nec̄e ſit charitatē amittere: vel etiā indu
cēdo diſpōnē: qua poſita nec̄e ſit charitatē amittere. vn̄ di
ſpōne hituali poſita quā pn̄t facere venialia: nō eſt neceſ-
ſe charitatē amittē. diſpō ergo habitualis derelicta ex ve-
nialibꝰ nō vadit in infinitū: nec ipſa ꝯpleta q̄tū pōt ꝯple-
ri: nec̄e eſt amittere charitatē. diſpō aūt que eſt actꝰ pōt ꝓ
cedere in infinitū: q: actꝰ pōt in infinitū mltiplicari. Co-
tra ꝯclōnē arguitˀ ſic: q: dicit augꝰ. li. 83. qōnū: ꝙ venenū
charitatis eſt cupiditas. Ex h̄ arguitˀ ſic: q: ſic dinutio cu-
piditatis ſe hꝫ ad augmētū charitatꝭ: ita augmētū cupidi-
tatꝭ ad dinutōeꝫ charitatꝭ. ſꝫ dinutio cupiditatꝭ ē augmē-
tū charitatꝭ: ſm̄ augꝰ. gº augmētū cupiditatꝭ ē dinutio ca
ritatꝭ. ſed charitas nō pōt dinui ꝑ pctm̄ moꝛtale. gº dinui
tur ꝑ pctm̄ veniale. 2º q: ſicut ſe hꝫ actꝰ diſponēs ad ca-
ritatē ad augmētādū eā a p̄ncipio: ita actꝰ diſponēs ad eiꝰ
adnihilationē ſe hꝫ ad eiꝰ dinutionē. ſed actꝰ diſponēs ad
charitatē facit eius augmentū. gº ⁊c. 3º q: peccās venia
liter minꝰ diligit deū: tūc quero aut h̄ eſt actualitˀ aut ha-
bitualitˀ. nō p̄mo mō: q: peccās venialitˀ ſimplr̄ nō diligit
deū actualitˀ. Si habitualitˀ hr̄ ꝓpoſitū. ſ. ꝙ peccās venia
litˀ hꝫ minoꝛē charitatē ad diligendū deū. 4º q: pctm̄ ve-
niale admittit aliqd̄ bonū: ſed h̄ nō facit totalitˀ tollendo
charitatē. gº dinuēdo. Si dicas ꝙ tollit feruoꝛē charitatꝭ
Cōtra q: aut ille feruoꝛ eſt intenſioꝛ hitu: ⁊ ſic hr̄ ꝓpoſitū.
aut intēſioꝛ actu: ⁊ tunc nihil eſt dictu: q: ambulare vl̄ doꝛ
mire poteſt totalitˀ tollere actū vel eius intenſionē. Iteꝫ
vel feruoꝛ dicit intenſionē charitatꝭ in oꝛdine ad ſubiectū
⁊ ſic dicit intenſionē habitꝰ ⁊ habetˀ ꝓpoſitū. aut dicit ali-
quid pertinēs ad redundantiā in viribus ſenſitiuis: ⁊ h̄ ñ
eſt actus charitatꝭ: cum nō ſit actus voluntatꝭ. Ad pri-
mū iſtoꝛū dicendū: ꝙ lꝫ maioꝛ poſſet cōcedi reſpectu cha
ritatꝭ acquirende. nō tamē habet veritatē reſpectu chari-
tatꝭ acquiſite: quia lꝫ dinutio cupiditatꝭ poſſit meritoꝛie
augere charitatē habitam de cōdigno vel de cōgruo: non
tamen augmentū cupiditatis poteſt mereri diminutio-
nē charitatis ſi ſit veniale de congruo. deus eni nō aufert
donū gratuite collatum niſi ſit demeritum de condigno
Ad ſcōm dicendū ꝙ maioꝛ eſt falſa: q: ante infuſioneꝫ
nō requiritˀ diſpō ad infuſionē vel augmentū niſi de con
gruo. ſed ad adnihilatōeꝫ ⁊ dinutionē requiritˀ demeritū
de cōdigno. peccatū aūt veniale nō demeretur de condi-
gno aliquod iſtoꝛum. Ad tertiū dicendū: ꝙ peccans ve-
nialiter nō diligit minꝰ deū nec actu nec habitu: lꝫ poſſet
derelinquere diſpōnem ad tepidius diligendū poſtea.
Ad quartū dicendū: ꝙ non oꝫ ꝙ adimat habitum: ſed
ꝙ adimat actum nō tollendo exiſtentē. ſꝫ impediēdo poſ
ſibilē pōt etiā adimere tollendo vel dinuendo aliquaꝫ di
ſpoſitōeꝫ viriū inferioꝛū. Ad quintū dicendū ꝙ nō oꝫ
ꝙ tollat feruoꝛem habitꝰ vel actus: ſed adimit ſiue tollit
ſimplr̄ actum mō dicto. ꝙ aūt dr̄ ꝙ redundantia que ſit i
viribus ſenſitiuis nō eſt actus charitatꝭ nihil eſt: q: lꝫ nō
ſit actus elicitus: eſt tñ actus charitatis imperatus.

Explicit ſecundū quolibetū fratris Herueí Natalis
Britonis magiſtri in theologia oꝛdinis p̄dicatoꝛum.

Fratris Heruei Natalis Britonis magiſtri in theologia ordinis pdicatoꝝ tertiū quolibet feliciṫ incipit.

IN nr̄o tertio quolibet q̄rebanṫ p° quedam ptinentia in gn̄ali ad creaturā et ad creatorē. 2° quedā ptinentia ad creatorē tm̄. 3° quedā ptinentia ad creaturā tm̄. Pertinētia in gn̄ali ad creatorē ⁊ ad creaturā erāt duo. quoꝝ pmū ptinet ad intellectū: ⁊ eſt vtrū veritas dicat ens rōis Secundū ptinet ad obm volūtatis: ⁊ eſt vtrū bonū dicat formaliṫ abſolutū uel relatū.

AD pmū ſic ꝓceditṫ. ⁊ arguiṫ ꝙ veritas nō dicat ens rōnis: ſed ens reale. q2 bonū alicuiꝰ nāe eſt ens reale. bonū enim ⁊ malū ſunt in rebꝰ. ſ3 veritas eſt bonū intellectꝰ. g° ⁊c. Cōtra. illud eſſe qd diſtinguiṫ ꝯtra eſſe reale gn̄aliter dictū nō eſt niſi ens rōnis. ſed ſm phm. vj. metaph. ens verū diſtinguiṫ ꝯtra ens reale gn̄aliter dictū. q2 ſm ipm diſtinguiṫ cōtra ens diſtinctū in decē pdicamenta. g° ⁊c. R° quatuor ſūt facienda. Primū eſt videre q̄d importaṫ p ens rōis. Secūdum eſt videre q̄d importaṫ p veritatē. Tertiū eſt applicare iſta ad ꝓpoſitū. Quartū eſt rn̄dere quibuſdā obiectionibꝰ in oppoſitū. Quātū ad pmū ſunt due opiniões de ente rōnis q̄d ſit: quarū altera bifurcaṫ. Prima eſt ꝙ ens rōnis dr̄ ſm quoſdā illud quod eſt ſubiectiue in aīa. Alia vo eſt q̄ ponit ꝙ ens rōnis dr̄ aliq̄d ꝯſequēs rem ut eſt obiectiue in intellectu. ita ꝙ nō ponit aliq̄d ſubiectiue exn̄s in aliq̄ ſm rem. Prima opinio adhuc bifurcaṫ. nā pma ponit ꝙ illa q̄ ſunt in aīa ſubiectiue dicunt abſolute accepta ens rōnis. eo ꝙ ſunt ſubiectiue in aīa. Alia vo ponit ꝙ ꝯceptꝰ mētis uel actꝰ intelligēdi dicunṫ entia rōnis: nō ſm ſe abſolute accepta: ſed ꝓut accipiunṫ vice rerum de q̄bꝰ ſunt. vn̄ dicūt ꝙ actꝰ intelligendi p hoīez eſt quaſi q̄dā hō intellectꝰ ⁊ q̄dā hō vl̄is. R° pme opiniōis videṫ mihi accipi ex hoc ꝙ entia rōnis dicunṫ entia ī aīa: ſed ut videṫ iſtis: talia entia non pn̄t dici entia in aīa: niſi ut in ſubo uel ſubiectiue. g° ⁊c. Iſta opinio nō videṫ mihi poſſe ſtare. ⁊ ad hoc adduco vnā rōnem pncipalem talem. q2 ens rōis ut dictū eſt diſtinguiṫ ꝯtra ens reale generaliter diſtinctū. ſed illud qd eſt in intellectu ſubiectiue: ſicut cōceptꝰ ⁊ actus intelligēdi nō poſſunt diſtingui cōtra ens reale cōiter dictum. ergo ⁊c. Ma. patet. vj. metaph. Patet etiā ex cōi dicto doctoꝝ. q2 qn̄cunq3 diciṫ ꝙ aliquid eſt ens rōnis: ſtatim ꝯcludunt doctores ꝙ coiꝑo nō pōt facere aliquid ad eſſe reale. quod nō eſſet verū niſi ens rōnis diſtingueretṫ ꝯtra ens reale generaliṫ dictum. Minor ꝓbaṫ. q2 illud qd diciṫ ens reale nō diſtinguiṫ cōtra ens reale dictū generaliṫ. ſed illa q̄ ſunt in intellectu ſubiectiue ſunt entia realia. ergo ⁊c. Minor etiā iſtius proſylogiſmi ꝓbaṫ quadruplr̄. Primo ſic. q2 illa que requirūt cās reales naturales ſunt entia realia. ſed ea q̄ ſūt in intellectu ſubiectiue ſiue ſint habitꝰ ſiue actus ſūt huiuſmōi. ergo ⁊c. 2° q2 illa de quibꝰ ꝯſiderat phs naturalis ſunt entia realia. ſed actꝰ intelligendi ⁊ habitꝰ intellectus ſunt huiuſmōi: ut patet in. iij. de aīa. vbi determinatur de his inq̄tum ſunt paſſiones aīe abſolute. ergo ⁊c.

Tertio ſic. q2 maioris entitatis ſunt ea q̄ ſunt in intellectu ſicut in ſubiecto q̄ ea que ſunt volūtatis uel ſenſus. ſed actus volūtatis ⁊ habitꝰ et ſimiliṫ actꝰ ſenſitiui habēt eſſe reale. ergo ⁊c. 4° q2 accidentia aīe hn̄t perfectiorē et nobiliorē entitatem q̄ quecūq3 accidētia corꝑalia. ſed ea que ſunt in aīa ſubiectiue ſunt accidentia aīe. ergo habēt maiorē entitatem q̄ accidētia corꝑalia. ſed accn̄tia corporalia ſunt realia. ergo ⁊c. Secūdo pncipaliṫ ſic. illa que ſunt in pdicamento reali nō diſtinguunṫ cōtra ens reale generaliṫ dictū. ſed aliqua ſunt ſubiectiue in intellectu q̄ ponunṫ in pdicamento reali. ſicut ſciētia ⁊ quicūq3 habitus intellectualis. q2 ſunt in pma ſpecie qualitatis. g° ⁊c.

Ad rōnem cum diciṫ ꝙ entia rōnis ſūt entia in anima: hoc nō eſt intelligendū ſubiectiue: ſed obiectiue: mō quo poſtea diceṫ. Opinio aūt ſecunda que ponit: ꝙ ea que ſunt in intellectu ſubiectiue: ſicut cōceptus mentis uel actus intelligendi ſunt entia ratiōis: prout accipiuntur vice rerū de quibꝰ ſunt ſicut de obo: forte ex iſtis rōnibus nō poniṫ ꝙ talis ꝯceptꝰ vel actꝰ ſm ſe acceptꝰ ſit ens rōnis. Rō aūt quare poniṫ ꝙ talis ꝯceptꝰ vel actꝰ ſit ens rōnis vt vice obi accipiṫ forte eſt q2 res ſ3 ſe accepte in eſſe reali nō hn̄t tale eſſe rōnis: vt pote vl̄e ⁊ ſil̄ia. ⁊ ideo poniṫ ꝙ actus intelligēdi nō ſm ſe acceptus: ſed vice obi eſt hoi ſc3 hō vl̄is. ⁊ ſic de alijs entibꝰ rōnis. Cōtra iſtā opinionē arguo duplr̄. pmo q2 illud qd eſt formaliṫ vl̄e pdicatur de pl̄ibus quorū vnūquodq3 ipm eſt: ſicut p3 de homie accepto in vl̄i ꝙ pdicaṫ de ſor. ⁊ pla. ſed actꝰ intelligēdi quo ſic res vl̄iter intelligiṫ: puta actꝰ intelligendi hoiez nō ē hoi. g° ⁊c. Mi. ꝓbaṫ: q2 actus quo aliq̄s intelligit hoiez in eo ꝙ homo: eſt actꝰ ſingularis qui nō pdicaṫ de pluribꝰ. Itē ſi pdicareṫ de pluribꝰ: nō pdicareṫ de multis ꝯtentis ſub ſuo obiecto: nec etiā de aliquo: q2 actꝰ intelligēdi hoiez d nullo hoie pdicareṫ. Si dicaṫ ꝙ homo qui intelligiṫ vl̄iṫ nō eſt in intellectu ſubiectiue: ſed ſolū eius vl̄itas. Cōtra q2 vl̄itas vniuſcuiuſq3 vl̄is eſt in drīa eius ad pl̄a: quorū vnūquodq3 ſit ipm. ſed hoc nō ꝯpetit actui ſingulari quo q̄s intelligit hoiem: q2 actꝰ cum ſit ſingularis nō eſt indifferēs ad plura quoꝝ vnūquodq3 eſt ipm. Notandū āt hic ꝙ actꝰ intelligēdi pōt accipi duplr̄. vno° ꝓut eſt actus ſingularis intelligēdi huius vel illius quo intelligit aliō ab ipſo actu intelligēdi. ⁊ iſto° eſt quoddā ſingulare ſicut ⁊ alia entia in ſuo eſſe reali. Alio° pōt accipi ut obm cōſideratū ꝓut aliquis ꝯſiderat de actu intelligēdi. ⁊ iſto° ſicut ⁊ alia entia ꝓut ſunt ꝯſiderata pōt eſſe vl̄e. nam actus intelligendi in cōi acceptꝰ eſt cōis pl̄ibꝰ ⁊ pdicaṫ de iſto ⁊ de illo. 2° ſic: vl̄e nō eſt ſepatū a ſingularibus: imo eſt vnūq̄dq3 ipſoꝝ realiṫ. ſed actus intelligēdi realiṫ eſt ſepatus ab vnoquoq3 ꝯtento ſub ſuo obo. vnde actus intelligēdi homine eſt diuerſus realiter ⁊ ſepatus ab omni cōtento ſub hoie. ergo iſta vl̄itas debet attribui nō ipſi actui intelligēdi ſed obo ſuo. Et ideo eſt alia opio ꝙ entia rōnis nō dicunt aliquid ſubiectiue exiſtēs in intellectu vel in aliqua natura reali: ⁊ in eſſe reali. ſed dicunt ea que ſequunṫ rem ꝓut eſt obiectiue in intellectu. Ad cuius euidentiā pmo intendo declarare poſitionē. 2° ꝓbare. 3° obijcē ⁊ ſoluere. Quantū ad pmū ſciendū: ꝙ aliquid dr̄ duplr̄ eſſe in intellectu. vno modo ſicut in ſubiecto ſicut actus intelligendi ⁊ ꝯceptus mentis ⁊ habitꝰ intellectuales. ⁊ iſta ſūt in intellectu ſicut quecūq3 accn̄a ſunt in eis quoru3 ſunt accn̄a: ſicut in ſubiecto. Alio modo aliquid dr̄ eſſe in intellectu obiectiue. eſſe aūt in intellectu obiectiue: idem ē qd eſſe in ꝓſpectu intellectꝰ ſicut cognitū in cognoſcente eo modo quo dr̄ eſſe in ꝓſpectu alicuius totū illud qd videt modo entia rōnis non dicunṫ eſſe in anima. pmo mō: q2 ſic eſſent entia realia: ſicut ⁊ aīa. Illa aūt que ſunt ī anima Scđo modo. ſ. obiectiue ſubdiuidunṫ. nam queda3 dicūtur eſſe in anima obiectiue ſicut obm cognitū. ⁊ iſto° pōt eſſe in aīa ens ⁊ nō ens: ens rōnis ⁊ ens rei: ſm ꝙ oīa iſta pn̄t eſſe intellecta ⁊ cognita. Alia vo dicunṫ eſſe in intellectu obiectiue. ſ. quidā modi qui ſequunṫ talia cognita: ꝓut ſunt obiectiue in intellectu: ſicut hoiem obijci intellectui ſine ptibus: puta ſine ſor. ⁊ pla. ⁊ iſtud eſt quidā modus ꝯn̄s hoiem vt ſic intelligiṫ: ita ꝙ talis modus nō eſt ſemp ipm cognitū: ſed eſt modus ipſius rei cognite: ⁊ dr̄ eſſe obiectiue in intellectu inquantū nunq̄ ꝯſequiṫ rem niſi ꝓut eſt obiectiue in intellectu. ⁊ ſic p3 de pmo. ſ. de intellectu poſitiōis. Quantū ad ſcđm ꝓbo ꝓpoſitū triplr̄ pmo q2 exn̄tia obiecti vl̄iter intelligi pōt ſine partibꝰ ꝯtētis ſub eo q̄tū ad iſtud qd eſt ens formaliṫ rōnis. tūc quero de exiſtentia hois ſine ſor. ⁊ ſine pla. aut eſt in re extra: aut in intellectu: aut in nullicubi. nō in re extra: q2 tūc rediret opio platonis. nec in intellectu ſicut in ſubo: q2 nulla res exiſtens in intellectu ſic in ſubiecto eſt diuerſa ſm rōnem tm̄ a ꝯtentis ſub homine: imo differūt realiter. ergo illud quod formaliter diciṫ ens rōniſ eſt nullicubi ſubiectiue. ſ3 oportet ꝙ ens rōnis ſit ens in intellectu vel obiectiue vel ſubiectiue. ergo ⁊c. 2° ſic: quia illud quod eſt realiter ſubiectiue in aliqua nā reali nō diſtinguitur ꝯtra ens reale cōiter dictum: q2 tale ens eſt ens reale. ſed ens rōnis diſtinguitur ꝯtra ens reale cōiter dictum: vt diciṫ 6. metaph. ergo ⁊c. ⁊ iſta rō fuit tacta ſupra. Ad hoc autē

dicunt quidã ꝙ nõ eſt ibi intẽtio ariſtotel. diſtinguẽ ens
rõnis ꝯtra enſ reale cõiter dcm̃. ſed ꝯtra entia alia ab illis
entibꝰ que ſunt in aĩa. Sꝫ hoc nõ vꝫ pͥmo: q: ipſe ibi diſti
guit ens in aĩa ſiue ens rõnis ꝯtra ens diſtinctũ in .x. ꝑdi
camenta: ⁊ ꝫ ens de quo intẽdit tractare ĩ metaphiſica: ſed
illud eſt ens reale cõiter dcm̃. ergo ⁊c̃. 2ᵒ quia iſta diſtin
ctio nõ pluſ competit enti in aĩa ꝙ̃ enti in quolibet alio ſi
intelligat̃ de ente in aĩa realiter: q: ſicut illa que ſunt ĩ aĩa
realit̃ diſtinguunt̃ ab oĩbꝰ aliis rebus que nõ ſunt in aĩa
ita etiã illa que ſunt in quolibet realiter ꝑdicamẽto diffe
runt ab oĩbus aliis que ſunt extra. 3ᵒ ſic: q: vt vr̃ ens rõ
nis ꝑcipue ꝯuenit vbi inuenit̃ tranſitꝰ ſm̃ rõnem intelli
gendi. ſed in intellectu ⁊ in talibꝰ que ſunt tm̃ in aliq̃ obie
ctiue abſqꝫ actiõe tranſeũte realit̃ eſt tranſitꝰ rõnis. vnde
intelligere accipit̃ vt quoddã tranſiẽs ſm̃ rõnem intelli
gendi tm̃ in rem intellectã. gᵒ in talibꝰ obiectiue ſic ſe ha
bentibꝰ dꝫ itelligi ens rõnis. nec ſolũ tale eſſe rõnis inue
nit̃ in obiecto intellectꝰ: ſed quo ad aliquid etiaꝫ inuenit̃
in obiecto ſenſus. nam albedo lactis eſt in ꝓſpectu viſus
ſine ſapoꝛe: qd̃ tamẽ non cõuenit ſibi: niſi ꝓut eſt in ꝓſpe
ctu viſus. Sed h̃ vr̃ differre inter intellcm̃ ⁊ ſenſum: quia
in ſenſu illa quoꝝ vnũ põt eſſe obiectiue in ſenſu ſine alio:
lꝫ ſint idem ſubo: nõ tñ ſunt idem ꝑ eſſentiã. in intellectu
aũt eoꝝ que ſunt vnũ ꝑ eſſentiã. vnũ põt eſſe obiectiue ſi
ne alio: ſicut pꝫ de albedine ⁊ de hac albedie. 3ᵒ ꝯtra hãc
poſitionẽ obiicit̃: q: ſi ens rõnis diſtinguit̃ ꝯtra ens rea
le cõiter dcm̃: tunc ens rõniſ eſſet nulla res: ⁊ ꝑ ꝯſequens
nihil realiter: ſed hoc eſt incõueniens. ergo ⁊c̃. ꝯñtia patꝫ
Pꝛobo falſitatẽ ꝯñtis: pͥmo quia ens nõ diuidit̃ in ens ⁊
nihil. ſed ens diuidit̃ in ens rei ⁊ ens rõnis. ergo ⁊c̃. 2ᵒ ſic
q: illud quod eſt nihil nõ ꝑdicat̃ de aliquo ente reali. iſta
eñi eſt falſa ens reale eſt nihil ſed ens rõnis ſaltem deno
minatiue ꝑdicat̃ de ente reali: dicendo homo eſt ſpecies.
ergo ⁊c̃. Ad hoc dico ꝙ ens rõnis nõ dicit aliqd̃ ens rea
le: nec aliquã entitatẽ realẽ formalr̃. ſed ſupponit aliqd̃ eẽ
reale. ſ. actũ intelligẽdi ⁊ aliquod obm̃ cognitum: ꝙ q̃deꝫ
obiectum ipſum ens rõnis conſequitur vt eſt obiectiue
in intellectu modo pꝛedicto: ſicut etiã cecuꝫ eſſe: nõ dicit
aliquid reale poſitiuũ formaliter lꝫ ſupponat. Qd̃ autem
dicitur ꝙ ens rõnis dicit nihil. Notandũ ꝙ aliquid dice
re nihil poteſt intelligi duplr̃. vno modo non ponendo:
alio modo negando. non ponẽdo dicitur dicere nihil il
lud quod formalit̃ nihil ponit. ⁊ iſto modo cecitas nihil
ponit ſiue nullam entitatẽ poſitiuam dicit formaliter. ſed
dicere nihil negatiue eſt omnẽ entitatẽ vniuerſaliter ne
gare. vnde iſto modo cecitas non dicit nihil: quia cecitas
nõ negat omnẽ entitatem: ſed entitatẽ determinataꝫ: pu
ta potentiã viſiuam: nullã tamen ponit formaliter. Ad
rõneꝫ ergo cum dicit̃ ꝙ ſi ens rõnis diſtinguit̃ cõtra ens
reale cõiter dictum: ſequitur ꝙ ens rõnis nihil ſit ſm̃ rẽ.
dico ꝙ verũ eſt: ⁊ ꝙ ita eſt accipiendo nihil ſm̃ rem illud
qd̃ nõ ponit aliquã entitatẽ: ⁊ dicit nihil nõ ponẽdo. ⁊ cuꝫ
dicitur ꝙ eſt incõueniens. nego. ⁊ quando tu dicis ꝙ im
mo eſt incõueniẽs: quia ens nõ diuidit̃ in ens ⁊ nihil. di
co ꝙ lꝫ ens nõ diuidat̃ in ens ⁊ nihil: quod eſt nihil totali
ter negando omnẽ entitatẽ. tamen nihil ꝓhibet ens diui
di in ens ſimplr̃: ⁊ in illud quod nihil ponit: lꝫ ſupponat
ſicut entiũ quoddã eſt ens nõ priuatiuũ: quoddaꝫ eſt ens
ꝑuatiuũ. ⁊ iſta diuiſio nõ eſt diuiſio in aliqua duo pfecte
participantia rõnem termini cõis. ſed in duo quoꝝ vnuꝫ
perfecte participat: ⁊ alteꝝ diminute. ſicut etiã diuiſio ho
minis in hoĩem viuũ ⁊ hoĩem moꝛtuũ. Ad ſecundũ di
cendũ: ꝙ lꝫ illud quod dicit nihil negando: nõ ꝑdicetur d̃
aliquo poſitiuo: quia hec eſt falſa: aliquod enſ eſt nihil. ta
mẽ illud quod dicit nihil non ponendo ꝙ dicit negatio
nem ſpecialis entitatis: que tamen ſupponit aliam enti
titatẽ ſic pꝫ de cecitate: põt ꝑdicari de aliq̃ poſitio. nã iſta ẽ
v̾a hõ ẽ cecꝰ. mõ ens rõnis ñ dicit nihil negatiue negãdo
oẽm entitatẽ. imo ſupponit. vnde eſſe ſiue foꝛte in intelle
ctu obiectiue nõ dicit negationẽ oĩs entitatis: lꝫ realiter
nihil ponat uel auferat. ⁊ ideo ꝑdicari põt de aliquo ente
poſitiuo. Quantũ ad ſecũdũ articulũ ꝑncipalẽ quid. ſ.
impoꝛtat veritas ſunt due opiniones. quarũ vna ponit:
ꝙ veritas eſt realit̃ relatio realis actꝰ intelligẽdi ad rem
intellectã. vñ dicit ꝙ ipſa dicit adequationẽ actus intelli
gendi: uel etiã ipſum actũ intelligẽdi ut adequatũ ad rem
intellectã. Altera v̾o opinio ponit ꝙ dicit ens rõnis. et
iſta ſubdiuidit̃. Nam quidã ponũt ꝙ ꝯparãdo rem intel
lectã ad actũ intelligẽdi ſpeculatiuũ: ꝙ veritas nõ eſt in
re niſi cãliter. vñ adequatio rei nõ eſt v̾itas formalit̃: ſed
adequatio intellectꝰ ad rem intellectã. ſed ꝯparãdo rem
intellectã ad intellectũ pꝛacticũ qui eſt cã rei: dicũt ꝙ ad
huc v̾itas ſimplicit̃ formalit̃ eſt in intellectu ⁊ eſt adequa
tio intellectꝰ ad rem. vñ v̾itas ſm̃ quid formalit̃ eſt in re
⁊ eſt adequatio rei. Pꝛimũ ꝓbant. q: relatio que eſt int̃
menſuratũ ⁊ menſurã eſt ſolũ in menſurato realiter ⁊ nõ
in menſura. ſed veritas formalit̃ dicit relationẽ que ẽ int̃
actũ intelligendi ⁊ rem intellectã: ſicut inter menſuratũ ⁊
menſurã. ergo veritas eſt formalit̃ in menſurato. ſꝫ actꝰ
intelligendi ſpeculatiuus ſe habet ad rem intellectã ſicut
menſuratũ ad menſurã. ergo ⁊c̃. Ratio ſecũdi. ſ. ꝙ veri
tas ſit ſimplr̃ in intellectu ꝑ̃ctico formalit̃. ſm̃ quid autẽ
in re ex̃ eſt iſta. q: ut dicũt nõ quelibet adequatio eſt veri
tas ſimplr̃: ſꝫ adequatio manifeſtatiui ſiue adequatio ma
nifeſtantis. ſed in intellectu ꝑ̃ctico reſpectu rei intellecte
manifeſtatio ẽ formalit̃ ⁊ nõ in re extra. ergo ⁊c̃. Qd̃ aũt
veritas ſm̃ quid ſit in re reſpectu intellectꝰ pꝛactici ꝓbãt
ſic. q: veritas dicit relationẽ menſurati ſiue adequationẽ
ut dictũ eſt. ſed res reſpectu intellectꝰ pꝛactici hꝫ rõnem
menſurati: q: eſt effectꝰ eius. gᵒ ⁊c̃. Cõtra pͥmũ arguo
triplr̃. Pꝛimo. q: in cognitiõe dei eſt v̾itaſ reſpcũ ſui ob
iecti ꝓpꝛii. ſed int̃ actũ intelligendi dei ⁊ ſuũ obm̃ nõ eſt
relatio menſurati ad menſurã. q: int̃ eſſentiã dei intelle
ctam ⁊ ſuũ actũ intelligendi cum ſint idem ꝑ eſſentiã nõ
põt eſſe relatio menſurati ad menſurã. Si dicat̃ ꝙ non
eſt ibi relatio mẽſurati ad menſurã niſi ſm̃ rõnem tm̃. cõ
tra hoc arguo duplr̃. Pꝛimo. q: ex hoc hr̃ ꝓpoſitũ. q: in
deo ſimplr̃ eſt v̾itas. ſed in deo nõ eſt int̃ actũ intelligẽdi
⁊ rem intellectã relatio niſi rõnis tm̃. ergo ſola relatio rõ
nis eſt veritas: qd̃ eſt ꝓpoſitũ. 2ᵒ q: vbi eſt relatio inter
menſurã ⁊ menſuratũ nõ dr̃ eſſe relatio in ſolo mẽſurato
niſi q: eſt in eo realit̃ ⁊ in alio ſm̃ rõnem tm̃. ſed vbi eſt re
latio mẽſurati ad menſurã ſm̃ rõnem tm̃: nõ eſt plus de
relatiõe reali in vno ꝙ̃ in alio: nec minꝰ de relatiõe rõis.
ergo vnũ nõ plus habet rõnem menſurati ꝙ̃ aliud. Se
cundo ꝑncipalit̃ ſic. qñ dicit̃ ꝙ res eſt menſura intellectꝰ
ſpeculatiui: aut accipit̃ ibi menſurare ⁊ mẽſurari ſm̃ rati
onem efficiẽtis ⁊ effecti: aut ſm̃ rõnem reꝑñtantis ⁊ rep
ſentati excluſa cauſalitate effectiua. Si pͥmo mõ: tũc ve
ritas diceret relationẽ oẽm que eſt inter cãm et effectum
qui menſurat̃ a cauſa efficiẽte effectiuo. Si ſecundo mõ:
tunc arguit̃. q: excluſa cauſalitate effectiua int̃ rem intel
lectam ⁊ intellectũ: ita ꝙ res intellecta nõ moueat intelle
ctum: nõ plus videt̃ ꝙ res menſuret actũ intelligendi ꝙ̃
ecõuerſo. ſed ſm̃ te veritas eſt relatio mẽſurati. ergo ve
ritas nõ plus eſt in vno ꝙ̃ in altero. Tertio ſic. q: cõtin
git ꝙ aliquid moueat intellectũ ad ꝯgnoſcendũ rem que
intellectũ ad hoc nõ mouet. ſicut deꝰ põt mouere intelle
ctum meũ ad cognoſcendũ antichꝛiſtũ. ſed in tali cogni
tione eſt v̾itas. ergo ad veritatẽ nihil facit ꝙ intellectus
moueat̃ ab obiecto: uel nõ. nec per ꝯñs ꝙ vnũ dicat̃ reali
ter menſuratũ ab alio. Cõtra ſecundũ arguit̃. q: aut de
rõne veritatis eſt adequatio menſurati ⁊ manifeſtatiõis
aut alterum tm̃ ſufficit. Si ad rõnem veritatis vtrũqꝫ re
quiritur: ſequit̃ ꝙ in intellectu pꝛactico nõ ſit ſimpliciter
veritas reſpectu rei intellecte. quia ſm̃ eos actꝰ talis in
telligendi nõ habet rõnem menſurati: imo res ipſa intel
lecta. Si aũt alterum ſufficit. ſ. manifeſtationis adequa
tio. pꝛo nihilo adductũ fuit in ꝑncipio ad pꝛobandũ veri
tatem eſſe in intellectu ſolo qd̃ erat relatio menſurati. q:
certum eſt ꝙ manifeſtatio eſt in ſolo intellectu: ⁊ per ꝯñs
adequatio: ſiue ponat̃ menſurati: ſiue non. Alii v̾o po
nunt tenẽdo ꝙ veritas eſt adequatio intellectus ad rem
intellectã. ſ. ꝙ veritas eſt formalit̃ in intellectu. ſ. ꝑdicta
adequatio. ſed in re eſt cauſalit̃ nõ qualitercũqꝫ accepta:
ſed in re abſtracta per actũ intellectus agentis. q: ſic põt
mouere intellectũ. Et ad hoc adducũt duas rõnes. Pꝛi
ma talis eſt: qñcunqꝫ aliquid dicit̃ tale ex oꝛdine ad aliud

in quo ſiſtitur ⁊ illud dicit᷑ tale ꝑmū dicit᷑ tale cāliter ⁊ ſꝫ
formaliter. ſꝫ res dicit᷑ ꝟa iſto mō ex ordine ad intellcm̄.
ergo ⁊c. ma. pꝫ ꝑ exemplū. nā q꞉ medicina dicit᷑ ſana ex or
dine ad aīal ſanuꝫ. in quo ſiſtit᷑. ideo medicina ſana eſt cā
liter ⁊ aīal formāliter. minor ꝓbat᷑ q꞉ vbi eſt ꝓceſſus a mo
uente in motū ī re mota ſiſtit᷑. ſꝫ ī ꝓceſſu a re ad ītellectū
eſt ꝓceſſus a mouēte ad motū. ergo ⁊c. 2° ſic q꞉ veritas
ē rectitudo paſſiua. ſ. rectitudo eius ꝙ rectificat᷑. q꞉ ē ima
go ⁊ effectuꝫ. ſed intellect⁹ ſe habet ad rem intellectā. ſicut
paſſum ad mouens. ergo adequatio intellect⁹ eſt veritas
formaliter ⁊ in re eſt ſolū cāliter ⁊ vt ſic eſt cāliter vera. Et
ſi obijciatur cōtra eos ꝙ ecōtrario eſt in intellectu practi
co. q꞉ ipſe eſt cā rei intellecte. rn̄dent ꝙ inter intellectum
practicū ⁊ rem intellectā eſt duplex hītudo efficiētis ad ef
fectū. ⁊ cognoſcētis ad cognitū. mō dicūt ꝙ veritas de q̄
loq̄mur non cōſiſtit in ꝑma hītudine. alioquin inter oēm
cām efficiētem ⁊ effectū eſſet hītudo ꝟitatis ꝓprie dicte
ſꝫ eſt in hītudine ſcḋa. ſ. cognoſcētis ad cognitū ꝓut. ſ. in
tellect⁹ practic⁹ iudicat rem oꝑabilē debere eſſe talē vl' ta
lem. ⁊ tūc dicūt. ꝙ iſta hītudine intellect⁹ ꝑctic⁹ eſt adeq̄
tus ⁊ nō adequās. nā vt dicūt res oꝑabilis relucens in a
liquo anteꝙ̄ intelligat᷑ ab intellectu ꝑctico mouet ipſꝫ ad
tale iudiciū. ꝓpter qḋ intellect⁹ practicus in iudicādo ſꝫ
ꝙ cōuenit ſibi rō veritatis eſt adequat⁹ ⁊ paſſiu⁹. ⁊ ſic vi
det᷑ adhuc eis ꝙ veritas eſt adequatio paſſiua. Contra
ꝑmū iſtorum. ſ. ꝙ res abſtracta mouet arguo dupliciter.
ꝑmo ſic. quia oīs actio realis eſt ſingulariū quia eſt reruꝫ
ſm̄ eſſe extra aīaꝫ. ſꝫ motio qua mouet᷑ intellect⁹ ad actū
intelligēdi eſt motio realis. ⁊ reductio de potētia reali ad
actū realē. ergo nō cōuenit reb⁹ ſꝫ eſſe abſtractū. Et ſi di
cat᷑ cōtra h̄ intellect⁹ agēs facit vl'itatē abſtrahēdo a fan
taſmate ⁊ ſic res abſtracta eſt que mouet in ꝟtute intelle
ct⁹ agentis. Rn̄° q꞉ h̄ ꝓ tāto dicit᷑ q꞉ fantaſma in ſuo
eē ſingulari ꝟtute itellect⁹ agētꝭ q̄litercūqꝫ h̄ intelligat᷑ mo
uet intellectū ad ſpēm ⁊ ad actū intelligendi indet᷑minate
repn̄tātē rē cui⁹ eſt fantaſma ⁊ res iā ſic indeterminate in
tellecta dr̄ hr̄e vl'itatē ⁊ abſtractōem ꝓp̄e dictā. 2° ſic q꞉
iſta eſt vera ſor. eſt ſor. ſicut iſta homo eſt homo. ſed res i
tellecta intellectu enūciatiuo dicēte ſor. eſt ſor. eſt ſingula
ris. ergo res in ſe eſſe ſingulari ita eſt fundamētū verita
tis ſicut in eſſe abſtracto. Contra ſcḋm ꝙ ponūt ꝙ ade
quatio paſſiua intellect⁹ ſit ipa ꝟitas. arguit᷑ q̄druplr̄ pri
mo ſic. q꞉ ſcḋm eos veritas eſt in adequatiōe que eſt ſm̄
hītudinē cognoſcētis ad cognitū excluſa cāſitate effecti
ua. ſꝫ hītudo cognoſcētis ad cognitū excluſa cāſitate effe
ctiua nō iportat paſſiuā adequationē. q꞉ paſſiua adequa
tio eſt effecti ad effitiēs. ergo ꝟitas nō eſt adequatio paſ
ſiua. Si dices ꝙ licet nō ſit adequatio paſſiua rex eſt tn̄
adeq̄tio paſſiua intellect⁹. ꝯ h̄ eſt dictū ad placitū ⁊ ſine ꝓ
batiōe. q꞉ ad h̄ ꝙ vnū ſe hēat ad aliū ſm̄ hītudinē cogno
ſcētis ⁊ cognitū cū nō req̄rat᷑ adeq̄tio niſi illa ſm̄ quā ade
q̄tur cognoſcēs ad cognitū ⁊ ecōuerſo nō refert a q̄ fiat.
2°. etiā q꞉ nō oīs intellect⁹ ꝑctic⁹ hꝫ adequatiōem. ſm̄
rē paſſiuā. ſicut pꝫ de intellectu diuino ſiue in iudicādo ſi
ue q̄litercūqꝫ. 2°. ꝑncipaliter ſic. inter itellectū diuinuꝫ
⁊ obm̄ ſuū ex nulla pte eſt adequatio paſſiua. ⁊ tn̄ eſt ibi ꝟi
tas. ergo ⁊c. 3°. ſic. q꞉ ꝯuenit intelligere illud ꝙ nō habet
entitatē aliquā ſicut ꝑuatiōem. ſꝫ talia nihil pn̄t adequare
g°. ⁊c. 4°. ſic q꞉ ꝯuenit intellectū moueri ad cognoſcēdū
nō a re intellecta. ſꝫ ab aliq̄ alio. ſicut de⁹ poſſet mouere i
tellectū meū ad cognoſcēdū an̄ xp̄m futuꝝ. Inde argui
tur ſic intellect⁹ ſic mot⁹ habet hītudinē paſſiuā ad ſoluꝫ
mouens. ſed habitudo talis intellectus ad tale mouens
non eſt habitudo veri. ſed intellect⁹ ad rem intellectam.
ergo adequatio paſſiua non ꝑtinet ad veritatē. Sꝫ di
ces ꝙ adequatio paſſiua non ꝑtinet ad veritatē quia ade
quatur ipſi agenti. ſed quia adequatur rei repn̄tāte paſſi
ue contra. quia ſi aliquis cognoſcat aliquid eſſe futurum
ille qui facit rem eſſe futuram adequat rem quantum ad
illud ꝙ de ea intelligitur ipſi intelligenti ⁊ ſic adequatio
paſſiua eſt in re intellecta. ſꝫ ſm̄ eos nūq̄ ꝟitas eſt in re i
tellecta. g° adeq̄tio paſſiua nihil facit ad ꝟitatē pl⁹ q̄ acti
ua. ⁊ ideo eſt ſecunda opinio principalis que ponit ꝙ ve
ritas eſt quedam conformitas rei ad illud ꝙ de ea intelli
git᷑ ꝯſis rem ꝓut eſt obiectiue in intellectu enunciatiuo.

Ad cui⁹ euidētiā tria ſūt faciēda. primū eſt diſtiguē de
ꝟitate. ſcḋm eſt oſ̄ndere in quo ipſa ꝯſiſtat formalr̄. tertio
ad ꝓpoſitū applicare. Quātū ad primū ſciēdū ꝙ ꝟitas
q̄tū ad ꝓpoſitū ꝑtinet dicit᷑ de trib⁹. vno mō de entitate
vniuſcuiuſqꝫ rei. ſm̄ ꝙ dicim⁹ illud eē de veritate hūana
qḋ ē d ei⁹ entitate ⁊ q̄ditate. 2° mō dr̄ ꝟitas de actu ꝯgno
ſcēdi ſiue de voce ſignificatiua. 3° mō pōt dici ꝟtas de ob
iecto intellect⁹ enūciatiui: ſic dicim⁹ hoīeꝫ eē aīal eſſe vex
Veritas ꝑmo mō dicta nō dr̄ ꝟitas formalr̄ ſꝫ poti⁹ mā
lit᷑ ⁊ fundamētalit᷑: qḋ pꝫ q꞉ vox ſignificās talē rex ſicut ſūt
voces ſignificātes ſimplicia nō ſignt vex neqꝫ falſū: ſicut
hō bos ⁊ ſilſa vt dic̄ pħs 6° metha. circa ſinē: ꝙ nec etiā in
mēte circa ſimplicia eſt vex vl' falſū. ſꝫ h̄ nō eſſet ſi entitas
rei diceret formal'r ꝟitatē formalr̄ dictā. g°. ⁊c. Sꝫ veritas
2° mō dicta. ſ. de enūciatiōe ⁊ ꝯceptu mētis pōt accipi du
plicit᷑. ſ. q̄tū ad eſſe: ⁊ q̄tū ad repn̄tare. q̄tū ad eſſe dr̄ ī eis
veritas ſua entitas ſicut in alijs reb⁹. q̄tū ad repn̄tare dr̄
in eis veritas inq̄tū repn̄tant veritatē. et ꝙ alr̄ ⁊ alit᷑ dica
tur ꝟitas hinc ⁊ inde. pꝫ ex h̄ ꝙ ꝓpō ⁊ ꝯceptio mētis q̄ di
cunt᷑ falſe repn̄tare: q̄tū ad eē reale habēt veritatē q꞉ vere
ſūt q̄dā reſ. 3° mō dr̄ veritas. ſ. ꝯformitas rei ſꝫ id qḋ ē ad
illud qḋ de ea intelligit᷑ enūciatiue vel affirmatiue: ſic cū dr̄
hō eſt aīal. vel negatiue: vt cū dr̄ hō nō eſt aſin⁹ dr̄ forma
lit᷑ ꝟitas. ⁊ hoc pꝫ tripl'r. Prio ſic: q꞉ in eo ē ꝟitas formali
ter qḋ rn̄det ei qḋ eſt vex repn̄tatiue. ſꝫ ſic oſ̄ſū eſt ꝯceptō
mētis ⁊ ꝓpō dicunt᷑ vere repn̄tatiue. g°. illud qḋ eſt repn̄ta
tū per eas dr̄ formalit᷑. ſꝫ illud qḋ eſt repn̄tatū ꝑ ipſas eſt
obm̄ itellect⁹. g°. ꝟitas forlit᷑ ꝯuenit obo itellcūs n̄ in eē re
ali: q꞉ h̄ oēs negāt. g°. in eē obiuo: nec h̄ ꝑtinet ad obm̄ itel
lect⁹ ſimplicꝭ. g°. h̄ ꝑtinet ad obm̄ itellcūs enūciati. Si di
cat ꝙ h̄ vex eſt de ꝓpōne q̄ eſt vera repn̄tatiue. act⁹ aūt in
intelligēdi eſt ver⁹ formalr̄. ꝯ: q꞉ illud idē qḋ per actū itel
ligēdi intelligit᷑: ſignificat᷑ per ꝓpōꝫ. ſꝫ illud qḋ intelligit ꝑ
actū intelligēdi nō ē act⁹ intelligēdi ſꝫ ei⁹ obiectū. g°. illud
ꝙ ſigt᷑ur vel repn̄tat᷑ per ꝓpōeꝫ eſt obiectū intellect⁹ ⁊ nō
ipſe act⁹ intelligēdi: ⁊ vt aūt dictū eſt illud qḋ repn̄tat᷑ per
ꝓpōem eſt formalr̄ verū. g°. ⁊c. Sꝫ dices ꝙ ꝓpō ſigniſi
cat rē mediāte cōceptu. ⁊ iō eſt veritas in ꝯceptu formalr̄.
cōtra: q꞉ qn̄ dico ſic: oīs hō eſt aīal: vel oē qḋ mouet᷑ moue
tur in tp̄e: aut intelligis ꝙ talis ꝓpō ſignificat rē mediāte
ꝯceptu: ita ꝙ ſit mediū ſigtū. aut intelligis ꝙ ꝓpō ſigt rē
mediāte ꝯceptu ita ꝙ nō ſit ſigns ſꝫ faciēs ad ſignificatōꝫ.
ſi ꝑmo mō: cōtra. q꞉ ſigtū hui⁹ ꝓpōnis: oīs mot⁹ eſt ī tē
pore eſt motū eſſe in tp̄e ⁊ nihil plus niſi apud ꝓteruiēteꝫ
ſꝫ motū eſſe in tp̄e nihil dicit ꝙ ſit ſubiectiue in intellcū.
g°. ⁊c. Si 2° mō. cōtra. dictū illud nihil eſt ad ꝓpoſituꝫ: q꞉
verū eſt ꝙ act⁹ intelligēdi neceſſari⁹ eſt ad ſigndū rē: quia
null⁹ pōt ſignificare niſi qḋ actu intelligit. ⁊ idem ipſuꝫ ſi
gnificat qḋ per actū intelligēdi intelligit. hoc aūt eſt res i
tellecta. ergo ⁊c. Vn̄ notandū ꝙ illud ipm̄ ꝙ act⁹ intelli
gēdi repſentat intelligēti vox ſignificatā repſentat alij.

Secūdo principalit᷑ ſic: eſſe qḋ dicit cōplexionē ꝑdicati
cū ſubiecto: eſt eſſe qḋ dicit veritatē formalit᷑ ſm̄ pħm 6°
mathaphice in 2° ꝑiarmenias. ſꝫ tale eſſe dicit vnitatē ꝑ
dicati cū ſubiecto quātū ad affirmatiuā: vel diuerſitatem
quantū ad negatiuā. hoc aūt eſt obiectū intellect⁹ enūcia
tiui. ergo ⁊c. Tertio ſic. ſicut dictū eſt: illud qḋ diſtigui
tur cōtra eſſe reale generalit᷑ dictū eſt ens rōis tm̄. ſed ſꝫ
pħm 6° metha. ens vel eſſe qḋ dicit veritatē diſtinguit ꝯ
eſſe reale generalit᷑ dictū. ergo ⁊c. Ex hoc ad ꝓpoſitū qḋ
eſt tertio dicēdū. ſ. ꝙ veritas formalr̄ accepta eſt ꝯformi
tas rei ſm̄ id qḋ eſt ad id de ea: intelligit᷑ intellectu enūci
atiuo. q꞉ ſicut pꝫ ex dictis: veritas dicit quandā cōformi
tatē. aut ergo rei ad intellectū. aut intellect⁹ ad rē: aut rei
ſm̄ id qḋ eſt: ad id qḋ de ea intelligit᷑. Si rei ad intellectū
vel ecōuerſo: hoc nō pōt eſſe vt patuit ex premiſſis. q꞉ ve
ritas nō cōſiſtit in intellectu formaliter niſi ſicut in repre
ſentāte. ⁊ ideo ſequitur ꝙ nō eſt formaliter in actu intelli
gēdi ſed in re intellecta. nec etiā in re intellecta in habitu
dine ad repn̄tans. ſic. ſ. ꝙ talis ſit reſ quale eſt repn̄tatiuū
ſuū. ſed in h̄ ꝙ ſit talis qualiter repn̄tat᷑. ſꝫ q̄liter repn̄tari
dicit q̄litatem repn̄tatā vl' intellectā. ergo veritas forma
liter cōſiſtit in cōformitate rei ſm̄ illud qḋ eſt ad ſeipam

ſm ꝙ intellecta ē. Aut ergo intellectu ſimplici aut enū
ciatiuo. non intellectu ſimplici. q2 in eo nō eſt veritas eti
am ſicut in repn̄tante formaliter. ergo ꝑut eſt in intellcū
enūciatiuo. vn̄ notādū ꝙ quedā entia etiā rōnis ſiue ſcđe
intētiōes cōſequūtur intellectū ſimplicē vt vl̄e ſingulare
ꝛ ſil'ia. q̄dam cōſeq̄tur rem vt eſt obiue in intellectu enūci
atiuo ſicut eſt oppoſitio ꝯdictio. ꝯrietas v̄itas ꝛ falſitas.
q̄dam vero conſequūt rem ꝑut eſt obiue in intellectu di
ſcurſiuo ſicut añs ꝯñs ꝛ cōſil'ia. Quātū aūt ad q̄rtū pn
cipale cōtra h̄ obiicit .6. rōnib' p̄mo ſic. bonū vniꝯcuiꝯq3
rei eſt ens reale ſed v̄m eſt bonū intellect'. ergo ꝛc̄. 2. ſic
ſi veritas cōſequeret rem ꝑut apparet intellectui tūc v̄i
tas rex cōſiſtit in apparētia. ſ3 h̄ eſt falſū. ergo ꝛc̄. ꝯña ſup
ponit falſitas ꝯñtis ꝓbat p̄mo. q2 ſi v̄itas rex eſſet in ap
parentia. tūc q̄cquid apparet hoi eēt vex ꝛ ſic ꝯdictoria eſ
ſent vera. 2. q2 ſi veritas rex eſt in apparētia ſm h̄ ſeq̄
ret ꝙ lapides qui ſunt in ꝓfundo maris nec apparēt nob
nō haberēt veritatē qđ falſum eſt. Si dicat ꝙ apparent
intellectui diuino. ꝯ. q2 ſi per impoſſibile deus nō intelli
geret lapides illos adhuc eēnt veri lapides. 3. p̄ncipalit
ſic ſicut veritas ſimplex que eſt rei entitas ſe h3 ad re3. ita
veritas cōplexa ſe h3 ad intellectū. ſ3 veritas ſimplex que
eſt rei entitas eſt in re formaliter ꝛ ſbiue. g. ꝛc̄. 4. ſic q2
ſm iſtam opinionē videt ꝙ veritas ſit cōformitas rei ſ3
id qđ eſt ad ſeipā3 ſm ꝙ intellecta. ſ3 reduplicatio que re
duplicat rem ſm qđ intellecta reduplicat actū intelligēdi
ergo veritas eſt conformitas rei ad actum intelligendi
ꝛ ecōuerſo ꝛ p ꝯñs videt ꝙ v̄itas ſit formaliter in actu in
telligēdi. 5. ſic q2 dicit ꝙ v̄itas ꝛ falſitas ſūt in itellectu
ſicut in cognoſcēte vel dicēte v̄itatē ꝛ falſitatē. Cōtra h̄
arguit. q2 cognoſcere falſitatem non eſt decipi. ſed exter
minās album eſſe nigrum vel hoiem eſſe equū decipit q̄
rum tñ vtrūq3 eſt falſu3. ergo falſitas in tl'i intellectu nō
eſt ſic in cognoſcēte falſitatē. 6. ſic q2 intellect' ſimplex
ꝛ ſenſus dicūt eſſe v̄i reſpectu obox ſuox. ſ3 tales cogni
tiōes nō ſūt cognitiōes enūciatiue. ergo v̄itas nō eſt i in
tellectu enūciatio obiectiue. Ad p̄mū cū dr̄ ꝙ v̄itas eſt
bonū intellect' dđ ꝙ h̄ intelligit vel de v̄itate repn̄tati
ua q̄ eſt ipe act' intelligēdi vl' de v̄itate māli ꝛ fūdamētali
q̄ eſt in re ipa q̄ mouet itellectū ad eā itelligēdū. v̄itas aūt
fōrl'r dicta eſt qđdā ꝯñs bonū itellect'. Et ſi dicat ꝯ h̄ ꝙ
v̄itas fūdamētal' q̄ ē entitas rei n̄ mouet ad itellc̄3 ꝯplexū
ſ3 ad intellc̄m ſimplicē. nō v3. q2 illa v̄itas mouet ad vtrū
q3 quodā ordine. ꝛ inq̄ptū mouet ad ꝯgnoſcēdū rē ſic ē mo
uet ad actū rectū ꝛ ꝑfectū. l3 cōformitas rei ad illud ꝙ đ ea
intelligit illo actu recto nō dicat ꝑfectiōem ſimpl'r ſ3 ſup
pōat. Ad ſm dđ. ꝙ n̄ i q̄cūq3 apparētia ꝛ ē v̄itas ſic in ſi
gno nec p ꝯñs in obo q̄litercūq3 itellecto. ſ3 i apparētia q̄
res itelligit tal' q̄lis ē. talis aūt ſemp ē v̄a. vn̄ n̄ o3 ꝙ q̄cq̄d
apparet alicui ſit ſemp v̄m. ꝙ āt dr̄ de lapidib' nō apparē
tib' ꝙ ſm eos n̄ eēnt v̄i lapides dico ꝙ ſi a nullo intellcū
intelligūt eēnt tñ v̄i lapides v̄itate māli ꝛ etiā fūdamēta
li. ſ3 eis nō cōpeteret v̄itas fōrl' excluſo oi intellcū. Ad
ſcđm dđ. ꝙ ma. ē falſa q2 entitas rei q̄ dr̄ v̄itas ſimplex eſt
in re fōrl'r. v̄itas āt formal'r dicta ē in itellcū obiue mō di
cto. Ad. 4. dđ. ꝙ r̄duplicatio q̄ reduplicat obm itellc̄m
ſ3 ꝙ intellectū nō o3 ꝙ reduplicet actū itelligēdi. ſ3 illđ ꝙ
fōrl'r rn̄det ſibi i obo. vt cognoſcēs p ipm ꝑut ſic obiicitur
ꝯgnitiōi. Ad. 5. ꝙ ꝯgnoſcē falſitatē dupl'r p̄t accipi. vno
mō p h̄ qđ eſt cognoſcē hr̄e noticiā v̄am de falſitate. ſic il
le q̄ cognoſcit hoie3 eē equū eē falſū. ꝛ iſto mō cognoſcēs
falſitatē n̄ đcipit. alio mō p̄t dici cognoſcē falſitatē accipiē
do cognoſcē ꝓ q̄cūq3 eſtimatōe v̄a vel falſa. ꝛ iſto mō co
gnoſcē falſitatē. i. extimiare aliqđ cōplexū falſū ē đcipi. imo
ē ipa deceptio. ꝛ ſic ꝯgnoſcit falſū ille q̄ eſtimat hoie3 eſſe
aſinum vel aliq̄d tale. vn̄ etiā nōndū vl'r ꝙ ille q̄ h3 falſam
eſtimatiōe3 de re dicit nō ꝯgnoſcē rē. n̄ q2 nullum actum
ꝯgnoſcēdi hēat. ſ3 q2 n̄ h3 actū rectū cognoſcēdi. Ad. 6.
dđ ꝙ ſenſus ꝛ itellect' ſimplex dicunt v̄i; q2 ſūt ſigna v̄i
tatis materialis. ſ. entitatis rei.

Ad ſcđm ſic procedit ꝛ arguit ꝙ bonū dicat ſolū
relationē. q2 bonū dicit formaliter ꝯueniens ei
cui' eſt bonū. ſed cōueniēs dicit formaliter rela
tionē cōuenietis ad illud cui cōuenit. ergo ꝛc̄.

Cōtra: q2 bonū in deo nō dicit relationē. ergo nec i cre
atura. ꝯña pat3. q2 bonū in deo ꝛ in creatura habent quā
dā ſimilitudinē ſaltē analogice. probatio añtis. q2 ſi bonū
in deo dicit relationē: aut hoc eſt relatio realis aut rōnis
ſi rōis tūc bonū dicit ens ratiōis qđ eſt incōueniēs. quia
bonū ꝛ malū ſunt in reb'. ſi realē. ꝯ: q2 aut ad intra: aut ad
extra. nō ad intra: q2 tales nō ſunt cōes omnib' perſonis
bonū aūt eſt cōe omnib' perſonis. ſi ad extra. cōtra: Pri
mo: q2 multi ponūt ꝙ de' nulla3 relationē realem habet
ab extra. Secūdo: q2 ſequeret ꝙ de' eſſet bon' ex habitu
dine ad creaturā ꝛ per cōſequēs ꝙ ſua bonitas aliquo mō
đpenderet a creatura qđ eſt falſū. Re. ad euidētiā hui'
q̄ſtiōis faciēda ſūt duo. Primo vidēdū vtrū bonū forma
liter dicat abſolutū vl' relatū. Scđm eſt videre quid ſit ra
tio formalis boni. Quantū ad primū primo ponā opi
nionē falſā cū ſuis rōibus. ſecūdo arguā cōtra eam. tertiō
ponā opinionē verā. quarto oſtendā ratiōes prime opini
onis nō eſſe efficaces ad propoſitū. Quātū ad primū
dicūt quidā ꝙ bonū dicit relationē formaliter. ꝛ hoc pro
bant q̄druplicitur. Primo ſic: q2 vt dcm̄ eſt bonū dicit cō
ueniēs. ſ3 cōueniens dicit relationē. ergo ꝛc̄. 2. ſic. q2 ſi
cut verū ſe habet ad intellectū: ita bonū ad affectū. ſ3 verū
dicit relationē. ergo bonū ꝛc̄. 3. ſic. q2 oportet ꝙ ratō bo
ni differat a ratiōe entis cōiter dicti: alioq̄n nec etiā rōne
differrēt qđ eſt falſū. ſ3 nullū ens abſolutū differt ab ente
cōiter dicto. ergo rō quā importat bonū eſt relatia. 4.
ſic. q2 cū dicit ens eſt bonū vel ecōuerſo. aut illa ꝓpoſitio
aut eſt per accidēs: aut per ſe. ſi per accidēs: tūc impoſſibi
le eſt ꝙ bonū dicat ens abſolutū. q2 nullū ens abſolutū ac
cidit enti cōiter dicto. vel ecōuerſo. ſi per ſe: aut in primo
mō: aut i ſcđo. ſi i 2. ſimilit' ipoſſibile ē ꝙ bonū dicat ens
abſolutū. q2 in ſecūdo mō dicēdi per ſe rō vni' eſt ex ratō
nē alteri': ꝛ vnū accidit alteri ſicut ſuū ꝓpriū accidēs. ſed
nullū abſolutū ens pōt iſto mō ſe habē ad ens cōit' dictū
ergo ꝛc̄. ſi primo mō dicēdi per ſe tūc nō differt rōe qđ eſt
falſū. relinquit ergo ꝙ bonū dicit relationē tm̄. Iſta opi
nio mihi nō videt vera. Et ꝯtra poſitionē arguo q̄drupl'r
Primo ſic. q2 ſm eos nulla relatio dicit formalit' ꝑfectio
nē. ſ3 bonū videt importare ꝑfectionē formal'r: q2 vnūq̄dq3
q3 in tantū eſt bonū in quātū perfectū. ergo ꝛc̄. 2. ſic q2
illud qđ cōuertit cū ente eēntialiter nō dicit ſolā relatiōē
formal'r. q2 nō oē ens dicit reſpectū formalit'. ſ3 bonū cō
uertit cū ente eēntial'r. ergo ꝛc̄. 3. ſic: q2 illud qđ dic̄ for
malit' relationē dicit illud qđ dicit vt ad alter vel vt alic'
ſ3 bonū nō eſt hmōi. q2 bonū nō importat ſemp nectio eē
alicui' bonū: vnde aug'. de trinitate frequēter dicit ꝙ bo
nū iuſtū ꝛ ſil'ia ad ſe dnr̄. 4. ſic in ꝯriū arguit nō eſt iue
niri relatio q̄ in deo dicat bonū nec rei nec rōis. Quā
tū ad tertiū vr̄ mihi ꝙ bonū vel dicat tm̄ abſolutū vel di
cat cōe abſoluto ꝛ relato. Ad cui' euidētiā ſciēdū ꝙ ali
q̄d pōt ꝯuerti cū aliq̄ dupl'r. vno mō eēntial'r. alio mō de
noiatiue: p. mō ſic entitas ꝛ realitas cōuertūt: q2 ois enti
tas ē realitas ꝛ eꝯ. 2. mō qn̄ vnū eēnl'r ꝛ formal'r nō ē al
ter tñ vnū nō inuenit ſine alto: ſic ens creatū ꝛ relatio. q2
dato ꝙ nō ois eēntia creata ſit relatō nll'a tñ eēntia creata
inuenit ſine relatiōe: vn̄ ꝯuertunt denoiatiue. ſi g. ita ſit
ꝙ ens ꝛ bonū ꝯuertant p. mō: ſic ꝙ ois entitas ſit bōitas
ꝛ eꝯ. tūc ſtāte ipotheſi o3 ꝙ bonū dicat formal'r aliqđ cōe
abſoluto ꝛ r̄lato: q2 ſm h̄ o3 ꝙ bonū dicat eēnl'r aliq̄d cōe
oi enti. ꝛ p ꝯñs oi enti abſoluto ꝛ r̄lato. Si aūt ita ſit ꝙ bo
nū ꝯuertat cū ente 2. mō ita ꝙ bonitas nō dicat formal'r
oē ens ſ3 aliqđ: tūc vr̄ mihi ꝙ dicat abſolutū nō relatū. q2
ſic infra ꝓbabit bonū dic̄ formal'r ꝑfectionē vl' aliq̄d ad ꝑ
fectiō3 ordinatū. ſ3 ſola abſoluta dn̄t formal'r ꝑfectiō3. ſ. ꝑ
fecto ꝛ bonū n̄ ꝯueniūt oi enti formal'r. q2 nll'a relatō dic̄
aliā ꝑfectō3 ab abſoluto ſup qđ fundat: ꝛ ab abſoluto ſup
qđ fūdat oppoſita relatō io ꝛc̄. Quātū aūt ad q̄rtū ſciē
dū ꝙ rōes ꝓ p̄cedēte opīe nō ꝯcludūt q̄cq̄d ſit de v̄itate q̄
ſtiōis. Ad. 1. g. qđ dr̄ de ꝯueniēti dđ ꝙ illđ ꝯueniēs ꝙ im
portat p bonū fōrl'r nō dic̄ relatiō3 fōrl'r ſ3 fūdamētal'r: nā
ꝯueniēs ſic acceptū nihil aliđ ē q̄ ꝑfectō rei: ſic ei' ꝑfectio
vel ad ꝑfectionē pertinens. ꝑfectio aūt vel ad perfectionē
pertinēs nō dicit formaliter relationē ſ3 fundamētū3. Et
ſi dicat ꝙ l3 bonū nō dicat relationē formaliter: bonitas

tamen dicit relationē formaliter. qꝛ bõitas ē alicuiꝰ bõi-
tas ⁊ ſiliꝛ ꝯueniētia nõ vꝫ. ꝑꝑ duo. pᷓmo qꝛ illa q̄ dicūť rela
tiue ita ipoꝛtāt relatiõem in cõcreto ſicut in abſtracto. vt
pꝫ de pr̄e ⁊ pr̄nitate. 2ᵒ. qꝛ oē abſolutū vel abſtractū impoꝛ
tat ꝙ ſit alicuiꝰ nõ ſicut coꝛrelatõi. ſꝫ ſicut ſuppoſiti hñtꝭ
vt hūanitas eſt hoīs. ⁊ albedo albi. ⁊ ſic d̄ alijs. Ad ſecū-
dū dō. ꝙ maioꝛ eſt falſa. qꝛ aliter ſe hꝫ bonū ad affectū ⁊ ve
rū formaliter dictū ad intellectū. qꝛ bonū dicit eē reale ex̄
⁊ dicit obm volūtatꝭ. v̄m aūt dicit relatiõem rõnis vt di
ctū eſt ꝯn̄tē obm cognitū vt eſt obiue in itellectu. Alie
aūt due rõnes nõ plus cõcludūt de relato q̄ꝫ de abſoluto
qꝛ nullū ens reale abſolutū vł relatū põt accidere enti cõi
ter dicto. enti dico reali mõ quo aliq̄d diuerſū a ſba acci-
pit ſbe. qꝛ nullū diuerſū re ab ente reali cõiter dicto dicit
aliqḋ eē reale abſolutū vel relatū. nõndū tñ qḋ abſolutuꝫ
dupłr põt accipi. vno mõ ꝓ nõ dteŕminato vł ꝓ nõ ꝯcto
ſicut ſi diceret ꝙ aīal dicit nām ſenſitiuā abſolute non vt
ꝯctā ad hoīem vel equū ⁊ abſolutū ſit acceptū nõ diſtigui
tur ꝯ vt relatum. ſꝫ ꝯ ꝯctū. Alio mõ dicit abſolū ꝓut di
ſtinguiť. ꝯ. ad aliud ſe hr̄e ⁊ iſto mõ abſolūtū diſtinguitur
ꝯ relatū ⁊ ſiue ſit ſiue ſic accipiat oꝫ ponere ꝙ bonuꝫ dicat
vel ens abſolutū pᷓmo mõ ſi cõuertať eēntialř mõ p̄dicto
cū ente cõiter dicto. vel qḋ dicat ens abſolutū 2ᵒ mõ dcꝫ
ſi nā cõuertať cū ente pᷓmo mõ ꝑꝑ rõnē dictā. Ad alias
duas rõnes rn̄debit in fine. Quātū ad ſcḋꝫ pᷓncipale. ſ.
q̄ ſit illa rõ quā formaliť ipoꝛtat bonū. videť mihi ꝙ h̄ ſit
eē pfectū vel ad h̄ oꝛdinatū. ita ꝙ bõitas ipoꝛtat pfectiõeꝫ
vel ad pfectiõem oꝛdinatū ⁊ vt ſic. ⁊ h̄ ꝓbo ſic. qꝛ rõ bõi di
cit finē vel oꝛdinatū ad finē ⁊ vt ſic. ſꝫ qḋlibet iſtoꝝ dicit p-
fectiõem vel illud qḋ oꝛdinať ad pfectiõem. ergo ⁊c. ma.
patet. qꝛ rõ oīs boni cõſiſtit in h̄ qḋ eſt eē finē vel ad fineꝫ
oꝛdinatū. mi. ꝓbať defacili. ſ. ꝙ rõ finis vel eius qḋ eſt ad
finē eſt vel eē pfectū vel ad pfectiõem oꝛdinari. qꝛ duplex
eſt finis intra ⁊ extra. finis intra ſicut foꝛma eſt finis mate
rie ⁊ totū eſt finis ptiū. finis ex̄ eſt. ſicut ſi dicať qḋ hõ eſt
finis oīum illoꝝ q̄ ſūt infra ſe. ⁊ deꝰ eſt finis oīs rei. ⁊ vtro
q̄ꝫ modo ſemꝑ finis dicit finis. ex h̄ ꝙ eſt aliquid pfectū
vel ſimpłr vel ī oꝛdine ad alteꝝ. ſicut foꝛma dicit finis ma
terie qꝛ pfectioꝛ ea. ⁊ homo dicit finis alioꝝ q̄ ſūt infra ſe.
qꝛ eſt aliq̄d pfectiꝰ eis. deus aūt finis eſt oīum inq̄tū pfe
ctiſſimū. ex h̄ põt foꝛmari hreuis rõ. oīs finis eſt finis in-
tra vel ex̄. ſꝫ vtrunq̄ꝫ dicit ex h̄ ꝙ dicit aliq̄d pfectū. gᵒ ⁊c.
⁊ ſic pꝫ ꝙ oēs finis dicit finis inq̄tū dicit aliq̄d pfectum.

Ex hoc etiā pꝫ ꝙ ea que ſūt ad finē dicūtur bona ex h̄ ꝙ
oꝛdināť vel ptinēt ad aliquā pfectiõem. qꝛ vnūq̄dq̄ꝫ ꝙ oꝛ-
dinať ad finē habet ꝙ ſit bonū inq̄tū oꝛdinať ad finē vt fi-
nis eſt. ſꝫ rõ finis vt finis eſt. eſt ratio pfecti. ergo ea q̄ ſūt
ad finē dicūť bona in eo ꝙ oꝛdināť ad pfectiõeꝫ vt ſic. ⁊ ſic
pꝫ illa minoꝛ ꝙ. ſ. qḋlibet illoꝝ p̄dictoꝝ dicit pfectiõeꝫ ꝟꝫ
illud ꝙ oꝛdinať ad pfectiõem. Ꝙ aūt dicit ꝙ bonū dicit
cõueniēs nõ intelligiť de ꝯueniētia p̄dicati cum ſbo que
põt cõuenire malo ſicut bono. ſꝫ accipit ibi cõueniēs illḋ
ꝙ dicit pfectiõem alicuiꝰ. vel qḋ ad pfectiõem oꝛdinať. ⁊
ſic redit cū pᷓmo in idē. Sꝫ ꝯ h̄ obijcit tripłr. pᷓmo ſic qꝛ
non oē ens eſt pfectū. ſꝫ oē ens eſt bonū qḋ bonū ꝯuertiť
cū ente. gᵒ ⁊c. 2ᵒ. ſic. qꝛ nõ oē qḋ eſt cõueniēs ei cuiꝰ eſt p̄
dicto mõ. ſꝫ aliqñ valde diſcõueniēs ſicut pꝫ de caloꝛe fe-
brili qui nõ eſt cõueniēs ergo. ſꝫ valde diſcõueniēs. ſꝫ oē
qḋ eſt bonū eſt ens. ſi bonū ⁊ ens cõuertūť. gᵒ ⁊c. 3ᵒ. ſic qꝛ
rõ quā bonū foꝛmaliter dicit debet differre ſaltē rõne ab
ente cõiter dicto. ſꝫ illud ꝙ differt ab ente cõiter dicto eſt
nihil foꝛmaliter. igiť ratio boni dicit nihil foꝛmaliter qḋ ē
abſurdum. Ad pᷓmū dicendū ꝙ omne ens reale pᷓci-
pue abſolutū dicit pfectiõem vel aliquid ad pfectionem
ptinens ⁊c. dicitur ꝙ non omne ens eſt perfectum. dicē-
dum ꝙ licet non omne ſit pfectum vltima completa per
fectione. tamē omne ens ⁊ omne eſſe dicit tale pfectum.
vel talem pfectionem ſaltem reſpectu alicuius vel aliq̄d
ad talē pfectiõem ptinens. ⁊ h̄ ſufficit ad rõnem boni.

Ad ſecūdum dicendū ꝙ omne qḋ eſt ⁊ omne eē eſt cõ-
ueniēs alicui. licꝫ non cuilibet. vnde iſta duo ſtant ſimul
. ſ. ꝙ aliquid cum ſit conueniens abſolute non tamen hu
ic ⁊ bonum abſolute. non tamen huic ⁊ ſicut vinum eſt
bonum abſolute non tamen infirmo ⁊ ſimiliter caloꝛ fe-
brilis. licꝫ non ſit bonum quoddā febꝛicitāti. eſt tñ bonū
ſimpliciter ⁊ in ſe. Sed qꝛ ille caloꝛ febꝛilis nõ ē alteriꝰ
a febꝛicitante. ſed non eſt bonum hmōi. ergo nulliuſ.

Rᵒ. dato ꝙ nõ ſit bonū iſtiꝰ ꝟꝫ ꝙ tale aīal puta indigēs
ſanitate. eſt tñ bonū iſtiꝰ inq̄tū eſt quātū. qꝛ nłłs caloꝛ re
pugnat q̄nto ſꝫ eſt pfectio eiꝰ vel alicuiꝰ aūtis ad quātuꝫ
puta mē. Ad tertiū dō qñ dr̄ ꝙ rõ boni differt a rõe en
tis cõiter dicti: h̄ nõ eſt ſic intelligēdū ꝙ rõ boni dicat ali
q̄d re vel rõe diuerſū ab oī ente vel ab oī mõ entitatis. ſed
hoc iõ dicit: qꝛ dicit aliq̄d ſaltē rõe diuerſū ab eo qḋ pᷓmo
occurrit intellectui de q̄libet entitate ꝓut in q̄libet inue
niť. hic aūt pꝛo pᷓmo occurrit de q̄libet entitate eſt ꝙ ꝟm
eādē dicať aliq̄d tale puta ꝟm albedinē albū ꝟꝫ caloꝛē cali
dū: ⁊ ſic de alijs. bonū aūt dicit eandē entitatē ꝓut ptinet
ad pfectionē alicꝰ. vñ ſic differētia puta rõnalitas accipiē-
do rõnalitatē ꝓ ſubali dr̄ia aīalis nõ dicit aliq̄d diuerſuꝫ
ab aīitate cõiť dicta: ſꝫ dicit aīitatē ſub ſpāli rõe vt eſt taliſ
⁊ ꝯcta. et ꝓpter hoc dr̄ dicē aliq̄d diuerſū rõe ab aīitate. qꝛ
. ſ. illud qḋ dicit rõnalitas differt rõe ab eo qḋ pᷓmo occur-
rit de aīitate in quocūq̄ꝫ ſit ita etiā bonitas dicit entitatē
ſub deťminato mõ eēndi q̄ differt rõne ab eo qḋ pᵒ occur
rit de entitate in q̄cūq̄ꝫ ſit ⁊ cuiuſcūq̄ꝫ ſit. Sꝫ in h̄ differt i
ter iſtā determiationē ⁊ illā. nā determiatio generꝭ p diffe
rentiā eſt ad ptē ſubiectiuā puta ad eē h̄ ⁊ nõ illud. ⁊ iõ nõ
ꝯuertiť cū genere: vñ nõ oē aīal ē rõnale. ſꝫ determiatõ en
tis p bonū nõ eſt ad ptē ſubiectiuā qꝛ ꝯuertunť. vñ nõ eſt
ad eē h̄ ⁊ nõ ad illud ſꝫ ad eē hꝰ. nā aliqḋ eſſe eſt eē bꝰ qḋ ñ
eſt bonū hꝰ: ⁊ tñ illud eē lꝫ nõ ſit bonū hꝰ eſt tñ ſimpłr bo-
nū: ſic vnū eſt ſimpłr bonū ⁊ tñ nõ ē bonū infirmo: nec ad
aliquā eiꝰ pfectionē ptinet vt infirmꝰ eſt. Et ſic pꝫ ꝙ ens ⁊
bonū ꝯuertunť: qꝛ lꝫ aliqḋ ens ſit qḋ nõ ſit bonū hꝰ: vł ad
pfectionē eiꝰ ptinēs vt tale eſt: tñ nullū ens eſt qḋ abſolu
te nõ ptineat: vel ſaltē natū ſit ptinē ad pfectionē alicuiuſ
iõ eſt bonū abſolute: lꝫ nõ hꝰ. Et ex h̄ pꝫ exq̄ᵒ accipiať dif-
ferētia entꝭ ⁊ boni ex pte rei. qꝛ lꝫ ita ſit ꝙ nulla entitas ſit
q̄ nõ ptineat ad pfectionē reſpectu alicꝰ. ⁊ per ꝯn̄s nõ ſit a
liq̄ entitas q̄ nõ ſit realiť aliq̄ bonitas. tñ aliq̄ entitas rea
liter entitas eſt: q̄ ē entitas hꝰ: nec tñ ē eſt bonitas hꝰ i ꝟm
ꝙ tale: imo deſtructiua pfectiõis hꝰ. ſicut pꝫ de caloꝛe fe-
bꝛili reſpcū hoīs qui facit ipm̄ eē calidū ⁊ nec tñ facit ipſuꝫ
eē pfectū pfectiõe debita homini vt hõ. Sꝫ ꝯ hoc poſſet
obijci ſic: qꝛ ſi determiatio entis p bonū eſt ꝟꝫ h̄ ꝙ eſt eſſe
hꝰ puta ad pfectionē eiꝰ ptinēſ: videť ꝙ bonū dicat foꝛma
liter relationē qḋ eſt ꝯ pᷓmiſſa. Et ad h̄ dicēdū ꝙ aliquid
põt dicē relationē dupłr. vno mõ foꝛmalř ſic. ſ. ꝙ dicat ip
ſā habitudinē vel reſpectū. ⁊ iſto mõ bonū nõ dicit ſemꝑ
relationē. Alio mõ põt dicē relationē fundamētaliť. et ſic
bonū dicit relationē ſiue rei ſiue rõis eo mõ qᵒ oīa abſtra-
cta dicimꝰ eē alicꝰ: puta pfectionē eē alicuiꝰ pfecti ⁊ caloꝛē
calidi. nõ enī ipſa habitudo foꝛmalř accepta facit ꝙ hec ſit
ad pfectionē hꝰ ptinēs: imo ipſa nā abſoluta ad quā ſequi
tur talis habitudo. Ex his põt rn̄deri ad duas rões ſu-
periꝰ adductas ⁊ diuiſas. nā qñ dr̄ ꝙ bonū dicit aliquā ra
tionē dr̄ntē a rõe entꝭ: veꝝ eſt q̄tū ad illud qḋ pᷓmo occur-
rit de entitate in quocūq̄ꝫ ſit mõ q̄ dictū eſt. ⁊ cū dr̄ ꝙ illa
rõ nõ põt dicē aliq̄d abſolutū: qꝛ nihil abſolutū ē differēs
ab ente cõiter dcõ. dō ꝙ lꝫ nulla rõ realis fundata ſup̄ reꝫ
abſolutā vel relatā. qꝛ illa rõ tm̄ ꝯcludit de vno ſic de alio
poſſit eē diuerſa ab ente cõiter dicto. tñ aliq̄ rõ entis de-
terminate accepti põt differre rõe ab eo qḋ pᷓmo occurrit
de quolꝫ ente in q̄cūq̄ꝫ accepto ꝓpter dictā cām. Ad a
liā cū dr̄ ens eſt bonū vel ecõuerſo: vtrū h̄ ꝓpõ ſit p ſe vł
per accn̄s per ſe pᵒ mõ vel ſcḋo. dico ꝙ accipiēdo per acci
dēs rē additā enti: ſic dicēdo hõ eſt albꝰ per accn̄s: ꝙ nõ ē
ibi p̄dicatio p accn̄s: qꝛ nihil abſolutū nec etiā relatū põt
eē diuerſū re ab ente cõiter dcõ. ⁊ ſimpłr nõ põt ibi eſſe ſe
cūdus modꝰ dicēdi p ſe. ſi accipiať cū diuerſitate reali p̄di
cati ⁊ ſubiecti. ſꝫ accipiēdo p̄dicationē p accn̄s: qñ rõ vniꝰ
foꝛmaliť nõ dicit rõeꝫ alteriꝰ: ſic eſt de differētia ⁊ genere
ſic eſt ibi p accn̄s accipiēdo ens ꝓ eo qḋ pᷓmo occurrit de
ente in quocūq̄ꝫ ſit ſaltē q̄tū ad hoc ꝙ rõ boni accidit rõi
entis: qꝛ nõ ē de rõe alicꝰ ex h̄ ipſo ꝙ faē aliq̄d eē reale qḋ
ptineat ad pfectionē eiꝰ: ſic patuit de caloꝛe febꝛili reſpcū
hoīs in exēplo p̄dicto ⁊ de vino reſpectu infirmi ⁊c.

POſtea q̄rebant̄ duo ptinētia ad ſolū creatorē ꝗ
vnū ptinet ad eēntiā. ꝛ eſt vtꝝ diſtictio attribu-
toꝝ in deo accipiat̄ ꝑ ꝯpatiōem ad ex̄ vel intra.
Scōm ptinet ad ꝓpͤtatē pſonalē. ꝛ ē vtꝝ pater-
nitas in diuinis poſſit plurificari

AD pmū ſic ꝓcedit̄ ꝛ arguit̄ ꝙ diſtinctio attribu
toꝝ in deo nō accipiat̄ ꝑ ꝯpatiōem ad ex̄. q: cir-
cūſcripta oī creatura ente ꝛ poſſibili adhuc deus
eſſet intelligēs ꝛ volēs ꝛ iſta dr̄nt rōne. ſ3 excluſa
oī creatura ente ꝛ poſſibili nō poſſet aliq̄d eē ex̄ a q̄ iſta di
ſtinctio accipiet̄ ergo ꝛc. ꝯ. ſicut ſe h3 ens rōnis ad ens re
ale. ita plr̄itas ad pluralitatē. ſ3 oē ens rōnis ſumit̄ ab aliq̄
ente reali. ergo plr̄itas rōnis h3 oꝛtū a pluralitate reali. ſ3
illa pluralitas nō pōt accipi a plr̄alitate reali diuina intra
exn̄te. vt infra patebit. ergo ꝛc. Rn̄. ad euidētiā huius
q̄ōnis. 4. ſūt faciēda. pmū eſt oñdere q̄lis ſit diſtinctio at
tributoꝝ. 2° dato ꝙ ſit ſ̄m rōnē. vn̄ hēat oꝛtū. tertiū eſt ap
plicare ita ad ꝓpoſitū. q̄rtū eſt obijcere ꝛ ſoluere. Quā
tū ad pmū ſciēdū ꝙ diſtinctio realit̄ dupliciter pōt accipi
vno mō ſ̄m affirmatiōem ꝛ negatiōem eiuſdē ꝓut dici-
m⁹ ꝙ differt eſſe a nō eſſe hoi realiter nō q: negatio ſit a
liq̄ res ſimplr̄ poſitiua. ſ3 q: eſt negatio rei vn̄ dicim⁹ ali-
quē realiter cecū. nō q: cecitas aliquā rē poſitiuā dicat. ſ3
q: dicit negatōem vel ꝑuatiōem vere rei in determinato
ſubiecto. Alio mō dicit̄ realis diſtinctio inter aliqua
diuerſa realia poſitiua ſicut diſtinguit̄ quātitas ꝛ q̄litas
vel vna q̄litas ab alia. mō ſi poneret̄ diſtinctio realis in-
ter attributa diuina. oꝫ eā ponere non pmo mō. ſ3 2° mō
q: q̄libet attributū diuinū dicit ens poſitiuū. De hac
aūt diſtinctiōe alias dixi pmo q̄libet q̄ōne ſc̄da ꝙ ipoſſi-
bile erat ꝙ eſſet realis arguēdo ꝯ quoſdam ponētes ea di
ſtingui formaliter ꝛ realiter. adhuc adducto vnā rōnē ta-
lē. q: ſcia ꝛ iuſticia in deo aut differūt re. aut nō ꝛ in iſta di
uiſione opoꝛtet dare alteꝝ. q: eſt ꝑ imediata. ſ. ꝑ ꝯdictoꝛia
ſ3 nō differūt re. ergo differūt ſola rōe. ꝓbatio ꝯn̄e. q: ois
diſtinctio. vel eſt rei vel eſt rōnis. ꝛ hāc ꝓbo. illud ꝙ ſe h3
ꝑ modū paſſiōis nō extēdit ſe vltra ꝓpͥum ſb̄m ſ3 diſtin-
ctū ꝛ idiſtinctū ſe hn̄t ꝑ modū paſſiōis ad ens. g° nō ſe ex-
tēdūt vltra ens. ſ3 oē ens vel ē rei vel rōis. g° ſimplr̄ ois di
ſtinctio. vel ē ſ̄m eē rei vel ē ſ̄m eē rōnis. Si ponāt̄ di
ſtingui re tūc arguo oia illa q̄ diſtiguūt̄ re q̄ꝝ q̄olibet ē po
ſitiuum dicūt diuerſas res quaꝝ vna nō eſt alia realiter
ſ3 in deo iuſticia ē ſcia realiter ꝛ oppoſitū ē falſū. igit̄ iuſti
cia ꝛ ſcia in deo nō dr̄nt realiter. ma. ꝓbat̄. q: ois diſtictō
eſt inter plr̄a. q̄ꝝ vnū nō eſt alteꝝ. q: illa q̄ꝝ vnū ē alteꝝ ſūt
vnū inq̄tū huiuſmōi ꝛ ꝑ ꝯn̄s idiſtincta. ſ3 ſic diſtincta ge
neraliter ſe hn̄t ad plura ita diſticta realiter ad plures res
g° illa q̄ ſūt diſtincta re q̄rūlibet ē poſitiuū dicūt plr̄es res
q̄ꝝ vna nō eſt altera. Si dices ꝙ ſūt vnū re idēptitate.
ſ3 ſibi plura formaliter. ꝯ q: ſi ſcia ꝛ iuſticia in dō dr̄nt rea
liter formaliter ſeq̄t̄ ꝙ dicāt diuerſas formalitates quaꝝ
vna nō ē alia. ꝯn̄s eſt falſū. g° ꝛ an̄s. ꝯn̄a p3 ex dictis. q: ois
diſtictio eſt inter illa q̄ꝝ vnū nō ē alteꝝ inq̄tū huiuſmōi.
q: illa q̄ꝝ vnū eſt alteꝝ inq̄tū hmōi ſūt idiſtincta. ꝓbatio
falſitat̄ ꝯn̄t̄. q: formalitas vni⁹cui⁹q3 forme eſt ꝙ ea ali
q̄d formalr̄ ſit tale. vbi gr̄a. formalitas iuſticie eſt ꝙ aliq̄s
ſit ea iuſt⁹. ſ3 ſ̄3 auḡ. de⁹ eo ē iuſt⁹ q̄ ſapiēs. g° formalitas
ſapie. ꝛ ꝑ ꝯn̄s oppoſitū eſt falſū. ſ. ꝙ formalitas vni⁹ non
ſit formalitas alteri⁹. Sz dices ꝙ nō dicit̄ diſtinctio rea
lis. q: ſint diſtincte res. ſ3 q: h3 oꝛtuz a re. Cōtra dupli-
citer. pmo quia vndecūq3 illa diſtinctio habeat oꝛtū. que
ro vtrū illa ſint diſtincta re vel ratione. ſi diſtinguātur re
ergo ſunt due res quarū vna non eſt alia. ſi rōne habetur
ꝓpoſitum. Secūdo quia aut iſta diſtinctio dicitur ha-
bere oꝛtū a re mediante operatiōe intellectus aut non. ſi
mediāte operatiōe intellect⁹ tunc nihil aliud eſt h̄ dicere
quā ponere rem eſſe remotū fundat̄ huius diſtinctionis
ꝛ opus rōnis eſſe imediate fundamētum. ſed h̄ conuenit
diſtinctiōi rōnis ſ̄m illos qui ponūt ꝙ ois diſtinctio rō-
nis accipitur per cōpatiōem ad diuerſa re. ꝛ ſic h̄ ponere
eſt icidere in iſtā opiniōem. Si ponat̄ illā diſtinctiōe3
hr̄e oꝛtū a re ſi mediāte opatiōe intellect⁹. aut h3 oꝛtū a re
ſic a diſtiguēte iſta formr̄ ab iuicē ꝛ realr̄ aut ſic a diſtiguēte
iſta effectiue: ſ3 pmo mō opoꝛtebit ponē diuerſas forma-
litates quaꝝ vna nō eſt altera: ꝛ ſic redibit idē q̄d pri⁹. ſi ſe-
cūdo mō ſequūt̄ incōueniētia. Primū eſt ꝙ aliq̄d exiſtēs
in deo formaliter habeat cām effectiuā q̄d eſt abſurdum.
Scōm eſt incōueniēs pri⁹ poſitū. ſ. ꝙ opoꝛtet ponere di-
uerſas formalitates quarā vna nō eſt alia realit̄: q: nullū
agēs efficit diuerſa re niſi efficiēdo diuerſas realitates q̄ꝝ
vna nō ē alia. Sz dices ꝙ dicit̄ hr̄e oꝛtū a re neutro iſtoꝝ
modoꝝ. ſ3 q: vnū nō affirmat̄ de altero cū reduplicatōne
verbi gr̄a. nō dicim⁹ ꝙ iuſticia in deo ſit ſapiētia in eo ꝙ
iuſticia. Cōtra: q: ꝙ hoc inq̄tum hmōi nō ſit illud nō ꝓ-
uenit niſi ex h̄ ꝙ aliquo mō ſūt diſtincta. ꝛ h̄ eſt q̄d dicūt
ꝙ iō diſtincta ſunt inq̄tū hoc nō eſt illud: ꝛ tūc remanet
q̄ſtio ſic pri⁹. aut ſūt diſtincta re aut nō: ꝛ tūc idē q̄d pri⁹.

Rn̄ndū aūt h̄ ꝙ nūq̄ aliq̄d poſſet negari de aliquo: cū
negata reduplicatiōe: niſi aliq̄ modo inueniret̄ realiter di
uerſa ad inuicē. vnde etiā in deo iſta attributa ſi negēt̄ ad
inuicē cū reduplicatiōe. ꝛ hoc per cōpatiōnē ad illud in q°
ſūt vnū: ꝛ i quo nllo modo diffiniuit realit̄ ꝓpoſitio ē fal-
ſa. vnde iſta ſapia diuia in eo ꝙ diuinitas nō eſt iuſticia ē
falſa. Si aūt referat̄ ecōuerſo ad illud in quo pōt accipi
aliq̄ diuerſitas realis eſſet vera dicēdo ſic eēntia diuina ī
inq̄tū eſt ſapia eſt iuſticia: cui⁹ ratio eſt: q: nulla deitas ē
que nō eadē nūero ſit iuſticia ꝛ ſapia. ſ3 bene eſt aliq̄ ſapia
que nō eſt iuſticia ꝛ ecōuerſo. Dixi aūt cū reduplicatio
ne negata. Ad cui⁹ euidentiā ſciendū ꝙ in ꝓpoſitōib⁹ ne-
gatiuis in q̄b⁹ ponit̄ reduplicatio: q̄nq3 reduplicatio ē ne
gata: ꝛ tūc nō denotat̄ niſi ꝙ ꝑdicatio nō ē ꝑ ſe. ſic ſi dicat̄
ꝙ aīal nō in eo ꝙ aīal eſt rōnale. q̄nq3 vo reduplicatō ma
net affirmatia: ꝛ tūc denotat̄ ꝑdicatū per ſe repugnare ſub
iecto: q: ſ. predicatū negatū attribuit̄ per ſe ſubiecto dicē
do aīal in eo ꝙ aīal nō eſt lapis. vnde ſ̄m iſtū iſta eēt falſa
aīal in eo ꝙ aīal nō eſt rōnale. vnde q̄n dicit̄ iuſticia nō in
eo ꝙ iuſticia eſt ſapiētia: intelligit̄ reduplicatio negata q:
ꝑdicatū nō ꝯuenit ſubiecto per ſe ꝛ eſt vera. Si aūt pona
tur reduplicatio affirmatia vt ſit ſenſus: iuſticia i eo ꝙ iu-
ſticia habet ꝙ nō ſit ſapia denotat̄ ꝑdicatū ꝑ ſe repugnare
ſubiecto. ꝛ per ꝯn̄s omi ꝯtēto ſub eo. ꝛ tūc eſt falſa. q: aliq̄
iuſticia eſt ſapia. ꝛ ideo dicendū ꝙ iſta diſtinctio eſt diſtō
ſ̄m rōem. Ad cui⁹ euidentiā ſciēdū ꝙ rō pōt accipi tri-
plicit̄. vno mō pro entitate reali formali cuiuſlibet rei: ſic
ratio albi dicit̄ albedo ꝛ rō hois dicit̄ hūanitas. Secūdo
mō dicit̄ rō ꝯcept⁹ de re qui ē in mēte ſubiectiue. Tertio
mō dicit̄ rō illud q̄d reſpōdet tali cōceptui vel ipſi actui i-
telligēdi: ꝓut dicim⁹ ꝙ aliq̄s cōcipit deū ſ̄m rōe3 iuſticie
ali⁹ aūt ſ̄m rōem ſapiētie. mō q̄n dicit̄ ꝙ talis diſtō ē ſ̄m
rōem: nō intelligit̄ de rōe pmo mō dicta: q: hoc eēt differ
re diuerſis realitatib⁹ formalib⁹: ſic dicim⁹ ꝙ materia in
ferioꝝ ꝛ mā ſupioꝝ differūt rōe. nec etiā 2° mō. q: ſ̄m hoc
differre rōe eſt diuerſos cōcept⁹ realit̄ differētes eē de a-
liquo ſiue illis ꝯceptib⁹ rn̄deat eadē rō obiectia formalis:
ſicut ſi de rōe ſapiētie eſſent diuerſi ꝯcept⁹ apud diuerſos
ſiue reſpōdeāt diuerſe ratiōes obiectiue formales. ſic q̄n
vn⁹ cōcepit deū vt ſapientiā: ꝛ alius vt iuſticiā: q: diuerſi
tas taliū rationū eſt diuerſitas realis: ſ3 in obiecto nō ſit
diuerſitas realis. Et ideo cū loq̄mur de differētia ratōnis
intelligim⁹ de tertio mō: q̄n. ſ. vna res nata eſt obijci ſ̄m
diuerſas rationes obiectiuas ipſi intellectui vel vni vel
plurib⁹. Q°d aūt iſta diſtinctio ſit diſtinctio ſ̄3 ratiōnē:
pat3 dupliciter. Primo q: omnis diſtinctio eſt vel ſ̄m res
vel ſ̄m rationē. ſed iſta diſtinctio nō eſt realis vel ſ̄m res
vt probatū eſt: niſi accipiat̄ ſ̄m rem. i. ſ̄m fundamentū re-
motū q̄d eſt res. ergo ꝛc. 2° ſic: q: ſicut ſe habēt plura re
ad vnū: ita vnū re ad plura. ſed plura re nō ſūt vnum niſi
ſ̄m rōe3. g° vna res ſimplr̄ nō ē plr̄a niſi ſ̄3 rōe3. Sz ꝯ iſtā
pōt ſic obijci. q: mā ꝛ foꝛ ſūt res diuerſe: ꝛ tn̄ ſūt vnū totū
ꝛ ſic plr̄es res ſūt vnū realr̄ vt vr̄. Ad h̄ dō ꝙ mā ꝛ forma
nō ſūt vna res niſi ſ̄3 rōe3: ſ3 ſūt vni⁹ rei ptes vn̄ ipoſſibi
le ē ꝙ plr̄es res ſint vna niſi ſ̄3 rō3. ꝛ ſic plr̄es res pn̄t eē vni
us vt ptes: ita vna res pōt eē pluriū dr̄ntiū realr̄: ſic eadē
mā ꝑ eentiā ē ꝑs gn̄ati ꝛ coꝛrupti: ſ3 nūq̄ eadē res ē plr̄es ſ̄3
rē: nec plura re ſibi vnū ſ̄m rem. Quantū ad ſecundū
ꝑncipale ſuppoſito ꝙ iſta diſtō ſit rōis videndū eſt vn̄ acci
pit iſta diſtō rōis. dicūt q̄dā ab intellcū negociāte ꝛ ꝯpan-
te iſta ad inuicē. Cōtra. ꝯpare eſt poſteri⁹ diſtinctiōe cō-

patoꝝ.ergo iſta diſtinctio nõ eſt ab itellectu ↄpante. Rñ
det.q: imo loquẽdo de relatiuis.q: eoꝝ eẽ cõſiſtit in qua
dã ↄpatiõe. Cõtra q: dato ꝙ ſimul ſint ↄpari ⁊ conſtitu
tio relatiuoꝝ tñ ↄſtitutõem ꝓncipiũ de ſe eſt ꝑus ipſis re
latiuis conſtitutis ⁊ eorum conſtitutione. Reſpon
det ꝙ nõ habet vitatẽ de cõſtitutiuo formali.ꝙ ſimul hʒ
eẽ cũ eo ꝙ ↄſtituit ſicut albedo ⁊ eſſe albũ. Contra q: dato
ꝙ cõpare vel eſſe cũ per alia ad alteꝝ ſint ſimul cũ ↄſtitu
tiõe relatiuoꝝ tñ ↄpare ipiꝰ intellectꝰ ꝙ nihil alið eſt quã
intelligere relatiua in hitudine vniꝰ ad alteꝝ eſt poſteriꝰ
quã ipſa relatiua diſtingui vel ↄſtitui in eẽ relatiuo. quia
nullꝰ itellectꝰ ↄſtituit ſuũ obiectuʒ ꝓcipue ſpeculatiuus
in eſſe obiectiue. ſʒ ſupponit. vñ iſte rñſiões ꝓcedunt ex
equocatione ↄpatiõis. Et iõ aliter dõ.ꝙ oĩs diſtinctio rõ
nis hʒ ortũ ab aliq̃ diſtinctiõe realr̃ mediãte opatiõe itel
lectꝰ. Ad cuiꝰ euidẽtiã ſciẽdũ ꝙ cũ ens rõnis ſeq̃t reʒ
vt eſt obiectiue in intellectu dupl'r põt diſtinctio ſ'm rõ
nẽ cõſeq̃ rem vt eſt obiectiue in intellectu. vno mõ in itel
lectu ſimplici inquãtũ vna rõ obiectiua rei põt obijci itel
lectui ⁊ nõ alia. ſicut qñ aliq̃s ↄcipit deũ vt iuſtũ ⁊ nõ vt ſa
piẽter ⁊ h̃ ꝓuenit ex exceſſu intelligibil'r ⁊ defectu intelle
ctꝰ nõ potẽtꝭ oẽs rõnes obiectiuas rei itelligere vno con
ceptu. Alio mõ in ↄpatiõe ad intellectũ enũciatiuũ ſicut
ſi intellectꝰ diceret ꝙ hõ in eo ꝙ aĩal nõ eſt rõnale vel ꝙ i
deo iuſticia in eo ꝙ iuſticia nõ eſt ſapiẽtia ⁊ vtroqʒ mõ. vr̃
ꝙ dr̃ia rõnis ꝓueniat ex aliq̃ dr̃ia reali ſicut ex fũdamen
to remoto. ⁊ ꝓbo h̃ dupl'r ꝑmo generaliter ⁊ 2.° rõne ꝓꝑa
vniuſcuiuſqʒ dictoꝝ mõꝝ. ꝑ.° ſic. q: ſicut ens rõis ſe hʒ ad ens
reale ita pluralitas rõnis ad pluralitatẽ realẽ. ſʒ oẽ ens rõ
nis hʒ ortũ a re mediãte opatiõe intellectꝰ. ergo ⁊ plurali
tas rõnis a pluralitate reali. 2.° ſic q: ſicut alij dicũt ꝙ a
liq̃ res ſ'm diuerſas rõnes obiuas obijciatur intellectui
⁊ nõ alia oʒ ꝙ hẽat aliquẽ ortũ a re. ſʒ nõ poſſet hr̃e ortum
a re niſi aliquo mõ talis diſtinctio mediãte opatiõe itelle
ctꝰ ſumeret a re. ergo ⁊c̃. Propa etiã rõne vniuſcuiuſqʒ dcõ
rũ modoꝝ ꝓbat̃ idẽ ⁊ ꝑmo ð ꝑmo mõ ſic. q: ꝙ aliq̃ res cõ
cipiat̃ ſub vna rõe ab itellectu ſimplici ⁊ nõ ſub alia nõ vr̃
cõuenire intellectui videnti rem in ſe vt videt eã in ſe. g.°
ſi h̃ cõuenit ſibi h̃ eſt inquãtũ videt eam ꝑ mediũ aliqð re
ꝑſentãs rem ſub vna rõne ⁊ nõ ſub alia ⁊ ꝑ ↄñs itellectus
ↄgnoſcẽs rem ſ'm diuerſas rõnes ita ꝙ cognoſcat rẽ nõ
ſub vtraqʒ rõne ſimul: videt̃ ꝓuenire ex h̃ ꝙ cognoſcat rẽ
ſ'm diuerſa media. Aut ergo illa media ſunt diuerſa re
aut rõne. ſi ſint diuerſa re hẽtur ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ diuerſitas ⁊
taliũ rõnũ oritur ex diuerſitate reali medioꝝ. Si autẽ
media differat̃ rõne ſolũ ita ꝙ ſint vna res rõne differẽs
idẽ eſſet indiuiduũ de illa re ſicut de ꝑma. ſ. ꝙ non potẽit
intelligi diuerſa rõne niſi ꝑ alia ⁊ ibit in infinitũ ⁊ h̃ idẽ ꝓce
dit de medio intellecto. ſ'm ꝙ vna res ducit in cognitio
nẽ alterius. Accipiẽdo aũt mediũ ꝓ cõceptu mẽtis in
quo mẽs res cognoſcit ipoſſibile eſt ꝙ vno cõceptu mẽs
cognoſcat diuerſas rõnes diſtincti. ita ꝙ nũc vnã nũc ali
am. Si aũt dicat̃ ꝙ vnꝰ cõceptꝰ oẽs illas repñtat vt di
ſtinctas ex ꝑte rei intellecte h̃ eſt q: ſic intelligit talia q: i
telligit vnũ ſine alio. ⁊ diſtigui ab alio ⁊ h̃ nõ põt eſſe niſi
falſo intellectu accipiẽdo ea in eo in quo ſũt vnũ ⁊ vt ſic.
vñ intellectꝰ appħẽdẽs iuſticiã vt eſt diuina nõ eẽ ſapiam
⁊ falſus eſt. Si aũt intelligat vnũ non eẽ alteꝝ cũ redu
plicatione negata accepta in generali mõ ſuꝑdicto. dicẽ
do ꝙ iuſticia diuina in eo ꝙ iuſticia abſolute nõ eſſe ſapi
entiam tunc eſt vera. ſed non poterit h̃ verificari ſine ali
qua diuerſitate reali. quia h̃ in eo ꝙ huiꝰ non eſſe illð vni
uerſaliter nõ ꝓuenit niſi q: vnũ inuenit̃ ſine alio aliquo
mõ. ſʒ h̃ nõ põt eẽ niſi aliq̃ mõ iportarẽt diuerſitatẽ realeʒ
ergo ⁊c̃. Et ꝑ h̃ etiã patet ꝙ diuerſitas rõnis. 2.° mõ ac
cepta penes. ſ. intellectũ enũciatiuũ. qui. ſ. enũciatiue di
cit h̃ abſolute acceptũ inquãtum huiꝰ non eſſe illud acci
pitur penes aliquam diuerſitatẽ realem. Et confirma
tur ratio ſecũdũ dictum antiquũ ⁊ cõmune. quia vnum
te ſ'm ſe acceptũ ⁊ vt tale non habet niſi vnam rõneʒ. ſ'm
illud qð non hʒ niſi vnã rõnẽ ⁊ vt ſic nõ differt rõne. ergo
⁊c̃. Quantũ ad tertiũ. ſ. quãtũ ad applicatiõem ꝑdictoꝝ
ad ꝓpoſitũ ꝑmo intẽdo ꝓbare iſtud. ſ. ꝙ nõ oẽs diſtictio
attributoꝝ ſ'm rõnem poteſt accipi a diſtictiõe reali itra

in diuinis. ſecũdo ex hoc ꝓbabit̃ ꝓpoſitũ. Primũ ꝓba
bat̃ ſic. q: diſtõ eoꝝ q̃ vniformiter ſe habẽt ad oĩa differen
tia realr̃ in diuinis nõ põt accipi ex differẽtia reali exiſtẽ
te in diuis. ſʒ multa attributa ſunt talia vt patet de miſeri
cordia ⁊ iuſticia ⁊ ſic de alijs multis. ergo ⁊c̃. Ex hoc autẽ
ad propoſitũ ſic oĩs diſtinctio rõis ſiue attributoꝝ ſiue q̃
rũcũqʒ alioꝝ hʒ ortũ ex diſtõne reali vt ꝓbatũ eſt. ſed nõ
oĩs diſtõ quorũcũqʒ diuinoꝝ attributoꝝ põt excipi ex
diuerſis re intra: vt probatũ eſt. ergo diſtinctio ſaltẽ aliq̃
rũ attributoꝝ diuinoꝝ accipit̃ per ↄparatõnẽ ad ex̃. vnde
ſciendũ ꝙ lʒ diſtinctio quorũdã attributoꝝ ſ'm rõem poſ
ſit accipi per cõparationẽ ad diſtinctionẽ realẽ intra. ſicut
diſtinctio relatõis ⁊ eſſentie. nam eſſentia realr̃ eſt idem
cũ aliquo a quo relatõ in ſpeciali accepta: puta ꝑ[illegible]nitas di
ſtinguit̃ realr̃: ⁊ iõ lʒ quorũdã diſtinctio rõis poſſit acci
pi per cõparationẽ ad intra. vbi. ſ. aliq̃d tale inuenit̃ in ali
is. tñ oportet ꝙ accipiat̃ ab extra. Quãtũ ad quartũ: ↄ
hoc obijcit̃ multipliciter. Et ꝑmo cõtra illã ꝓpoſitionẽ q̃
dicit ꝙ omnis diſtinctio rõnis habet ortũ a re tanꝙ a fũ
damento remoto. Primo ſic: ſicut habʒ ſe vnũ ratiõe ad
plura re: ita plura rõne ad vnũ re. ſed plura re inueniũtur
eſſe vnũ rõne: nõ propter aliquã vnitatẽ realẽ in eis. ergo
⁊c̃. probõ minoris: q: duo indiuidua vniꝰ ſpẽi nõ habẽt a
liq̃d vnũ re cõe in eis. Scðo ſic: q: particulare ſingulare:
⁊ ididuũ ↄueniũt alicui vni exiſtẽte vna re ſola. iſta aũt dif
ferũt rõe. ergo differẽtia rõnis põt eſſe ſine aliqua diuerſi
tate reali. Tertio ſic. q: illud qð cõuenit alicui circũſcri
pta omni opiniõe intellectꝰ cõuenit ſibi ex ſeipſo oĩ alio
circũſcripto. ſed ſinglare indiuiduũ ↄuenit alicui vni nu
mero nõ mediãte operatiõe intellectꝰ. ergo ⁊c̃. probõ mi
noris. q: indiduũ eſt vnũ nũero. ſingulare eſt ens non cũ
alio. iſta aũt cõueniũt circũſcripta omni operatiõe intel
lectꝰ vni ſoli. ergo ⁊c̃. Ex hoc habent duo. vnũ ꝙ diſtin
ctio rõis habʒ ortũ a re nõ mediãte operatiõe intellectꝰ:
nec oportet ꝙ habeat ortũ a diuerſitate reali. Scðʒ eſt: ꝙ
iſta nõ dicũt intẽtiones ſecũdas ſed ꝑmas. q: habẽt eẽ nõ
mediãte opatione intellectꝰ. Quarto ſic: q: genꝰ ſpẽs
indiuiduũ differũt rõe exiſtẽte vno ſolo. ſʒ hoc nõ eſſet ſi
differẽtia rõnis oriret̃ ex diuerſitate reali. ergo ⁊c̃. ꝓbatio
maioris q: nõ ſolũ aĩal homo ⁊ ſortes differũt rõne in di
uerſis ſʒ etiã in eodẽ. Quĩto ſic. q: in angelis in quibuſ
ſ'm quoſdã quilibʒ eſt vna ſpẽs differũt rõe cõceptꝰ ſpẽi:
⁊ cõceptꝰ indiuidui. q: vnꝰ eſt vl'ior altero. ſʒ hoc nõ eſſet
niſi diuerſitas rõis poſſet eẽ ſine diuerſitate reali. g.° ⁊c̃.

Quãtũ ad ꝓpoſitũ ſpãlr̃ arguit̃: ↄ h̃ obijcit̃ octo rõibꝰ
Primo ſic. q: illa q̃ deus ꝓhibet anteꝙ̃ ſit creatura nõ hʒ
per cõpatiõʒ ad creaturã: ſʒ deꝰ hʒ oĩa iſta. ſ. iuſtũ bonũ et
ſilia anteꝙ̃ creatura eẽt ſ'm btm̃ dioniſiũ. g.° iſta nõ accipi
unt̃ in deo ꝑ cõpatiõʒ ad ex̃. 2.° ſic. q: ſ'm btm̃ dioni. cre
atura dicit̃ ſilis deo in ſapia: q: ꝑticipat ab eo ſapiaʒ. g.° de
us nõ dr̃ ſapiẽs ꝑ cõpationẽ ad creaturã ſʒ magꝭ ecõuerſo
3.° ſic: q: nõ plꝰ differt ſapia a iuſticia rõe ꝙ̃ relatio ab eſ
ſentia. ſʒ circũſcripta oĩ creatura diſtigueret̃ relatõ ab eẽn
tia rõe. g.° ⁊c̃. 4.° ſic: q: illud qð eſt cã maioris diſtõnis ꝙ̃
ſit diſtõ rõis põt eẽ cã minoris. ſʒ eẽntia diuina eſt cã ma
ioris diſtõis ꝙ̃ ſit diſtõ rõis. q: realis diſtõis int̃ ꝑſonas.
g.° ⁊c̃. 5.° ſic: q: nulla res diſtinguit̃ ab alia rõe niſi per il
lud qð intrat rõem ſuã. ſʒ habitudo ad ex̃ nõ intrat rõem
iuſticie ⁊ ſapie dei. g.° ⁊c̃. 6.° ſic: q: quicq̃d deꝰ nũc intelli
git intelligeret circũſcripta oĩ creatura ente ⁊ poſſibili. q:
remoto poſteriori remãet ꝑus. intelligẽ aũt dei priꝰ eſt ꝙ̃
creatura. ſʒ deꝰ intelligit ſe nũc ſub diuerſis rõibꝰ vt ẽ iu
ſtus ⁊ ſapiẽs. g.° ⁊c̃. 7.° ſic: q: deꝰ intelligit alia a ſe ꝑ hoc
ꝙ intelligit ſe ⁊ nõ ecõuerſo. nõ eni intelligit ſe ⁊ ea q̃ ſunt
in ipſo per hoc qð intelligit alia a ſe. ſʒ hoc nõ eſſet ſi diſti
ctio attributoꝝ acciperet̃ ab intellectu diuio per cõꝑatõʒ
ad ex̃. g.° ⁊c̃. 8.° ſic: q: nõ plus hʒ accipi ab ex̃ diſtictio at
tributoꝝ ꝙ̃ ideaꝝ. ſʒ diſtinctio ideaꝝ nõ accipit̃ ab ex̃: cuʒ
ipſa ſit cã diſtõis reꝝ creaturaꝝ. g.° ⁊c̃. Ad. j. illoꝝ q̃ obij
ciũt ad illa in generali dõ ꝙ minor ẽ falſa. ad ꝓbõʒ dicẽdũ
ꝙ lʒ diuerſoꝝ puta ſor. ⁊ pla. nõ ſit aliq̃d vnũ re qð ſit ipſo
rũ formalr̃ ⁊ ſbiue: niſi forte q̃ntitas diſcreta puta nũerꝰ:
tñ ipoꝝ ꝑt eẽ aliq̃d vnũ nũo ita ꝙ vniꝰ ſit vt ſbi ⁊ alteriꝰ vt
ſmini ad quẽ. vñ vna ↄformitas nũero q̃ eſt i ſor. ſbiue eſt

ad platonē vt ad terminū ad quē ⁊ ſup hanc ꝯformitatem
fundat̄ vnitas ſpēi ⁊ generis cuiuſlibet vſq₃ ad generaliſ
ſimū. Ad ſcōm dō. ꝙ ꝑticulare ſingulare ⁊ indiuiduum
cōueniūt vni ⁊ eidē re. ſ₃ non ꝯueniret vt diuerſa rōne ex
iſtēte vna re ſola. vnde ꝑticulare dicit̄ quaſi ꝑs ſbiua. vn̄
non poſſet cōuenire alicui niſi eēt cōe cōueniēs pluribuſ
ſicut ꝑtib⁹ ſubiectiuis. indiuiduū aūt ꝓut dicit ꝑuatiōe₃
diuiſiōis ſpēi ad indiuidua non cōuenit alicui niſi eſſent
plura actu vel potentia in que poſſet diuidi gen⁹ vel ſpe
cies. ꝓut aūt dicit in diuiſiōem realē cōueniret rei exn̄te
vno ſolo. ſingulare aūt ꝓut dicit illud qđ cōuenit vni ſo
li ⁊ nō plurib⁹. ꝓut. ſ. eſt ſcđa intentio ꝑuans cōueniētia₃
ad plura nō cōueniret reb⁹ niſi eēt aliqđ vnum cōueniēs
plurib⁹ ⁊ per ꝯn̄s eſſe vt plura in potētia. ꝓut aute₃ dicit
ens non cū alio bene cōueniret alicui ſoli exn̄ti: ſ₃ nō cre
do ꝙ aliquo vno ſolo exn̄te ſimplici oī diuerſitate exclu
ſa alietas vel excluſio alietatis poſſet cōcipi ab aliquo in
tellectu. Ad tertiū dō. ꝙ illa rō ꝓcedit ex ignorātia illoꝝ
vocabuloꝝ ſingulare ⁊ indiuiduū q: poſſūt accipi ꝓ ente
rōnis. ſiue ꝓ ſecūdis intētiōib⁹ ⁊ ꝓ eſſe reali. nā ſi accipia
tur indiuiduū ꝓut dicit ꝑuatiōem diuiſiōis alicui⁹ cōis
in ſuas ꝑtes ſbiuas ſic dicit indiuiſiōem ſm rōnē ſicut di
uiſio oppoſita accipit̄ ſm rōnē ita tn̄ ꝙ nō intelligat̄ iſta
diuiſio ſm rōnē tm̄ ſic eſſe ꝙ ꝑtes ſubiectiue nō diſtiguū
tur niſi ſm rōnē imo ſūt diſtincte realiter puta ſoz. ⁊ pla
to. ſ₃ ꝓ tāto dicit̄ ſm rōnē q: illud ꝙ diuidit̄ non ꝑexiſtit
diuiſioni vnū ſm rem. ſ₃ vnū ſm rōnē tm̄. ⁊ ꝓpter h̄ non
eſt ibi aliqua diuiſio realis vni⁹ ꝑexn̄tis ſm rem diuiſio
ni ſicut qn̄ diuidit̄ quātitas ꝑexn̄s vna in duas ꝑtes. ſed
eſt diuiſio vni⁹ ſm rōnē tm̄. Si aūt accipiat̄ indiuiduū
ꝓ eo qđ eſt vnū nūero ⁊ indiuiſū in plura re ſic indiuidu
um cōuenit rei circūſcripta opatiōe intellect⁹ nec dicit rē
ſcđe intētiōis. Simplr̄ dico de ſingulari. nā ſi accipiat̄
ꝓ eo qđ eſt aliqđ aliud eſſe ſolitariū nō tn̄ alio cōueniēte
ſic dicit eē reale ⁊ ꝑter cōuenire rei circūſcripta opatione
intellect⁹. Si aūt accipiat̄ ꝓ eo qđ eſt cōueniens alicui
vni ſoli ⁊ nō plurib⁹ ſic dicit ꝑuatiue ens rōnis q: dicit ꝑ
uatiōem cōueniēte plurib⁹. vnde ſciēdū ꝙ in nā ſpēi fun
dāt̄ due intētiōes. ſ. vnū cōuenire plurib⁹ ⁊ diuidi in plu
ra. mō ſingulare ꝓut dicit ſcđam intentōem dicit ꝑuatio
nē ꝑmi. indiuiduū ꝙ ꝑuatiōem ſcđi. tn̄ ſiue ſic ſiue ſic acci
piat̄ nūꝙ̄ cōueniret vni vt diuerſa rōne excluſa oī diuerſi
tate reali. nā dato ꝙ vno ſolo exn̄te ſm eēt ipm̄ vnū nūe
ro eē nec diuerſū realiter in plura re ⁊ nō eē cū alio coexn̄
te tn̄ ſtante ypotheſi iſta non maneret vt diuiſa rōne nec
alietas poſſet accipi ab intellectu nec ei⁹ oppoſitū. Ad
4. dō ꝙ ma. eſt falſa ſi ſic intelligat̄. ſ. ꝙ vno ſolo exn̄te in
actu ⁊ potētia ita ꝙ ipoſſibile ſit eſſe plura. inueniret̄ i eo
dē dr̄ia generis ſpēi ⁊ idiuidui. q: ipoſſibile eſt ſaluari rō
nē generis niſi in eo ſub quo realiter inueniūt̄ plura for
maliter ſaltē aptitudinaliter. q: oē gen⁹ diuidit̄ in oppo
ſitas dr̄ias. illud aūt ꝙ cōuenit vni ſoli ipoſſibile eſt tale
eē. Ad ꝓbatiōem dō. ꝙ l₃ in eodē puta in ſorte ⁊ poſſint
fundari ſcđe rōnes. nō tn̄ in cōpatiōe ad idē. nā ſup ſoz. in
cōpatiōe ad pla. fundat̄ rō ſpēi ⁊ ſup eūdē in cōpatione ad
equū fundat̄ rō generis quia cū equo h₃ minorē cōformi
tatē. Si āt dicat̄ ꝙ res ſubſtracte iſtis itētōib⁹ ꝯueniūt
vni ⁊ eidē puta ſorti eē hoīe₃ ⁊ eſſe aīal circūſcripta diuer
ſitate reali ⁊ opatione intellect⁹ dō ꝙ verꝝ eſt quātū ad il
lud ꝙ abſolute dicūt. ſ₃ vt dr̄ia rōne non cōueniret alicui
circūſcripta diuerſitate reali ⁊ opatione itellectus. Ad
5. dicēdū ꝙ maioꝛ. quo ad aliquid eſt vera quo ad aliquid
falſa. ſm illā opinionē que ponit vnum ſolū angelum in
vna ſpecie. ratio eni indiuidui accipiēdo indiuiduū ꝓ in
diuiſo re ⁊ ratio ſpeciei differrent. nam rō ſpēi ſecūdū illā
opinionem accipitur in eis non ſecūdum h̄ qđ eſt eſſe ꝑ
dicabile de pluribus indiuiduis actu vel aptitudine. ſed
ſecundū hoc qđ eſt eſſe determinatiuū vel cōtractatiuu₃
generis. vnde poꝛphirius dupliciter diffinit ſpecie₃. vno
mō. ꝓ ꝑdicare de pluribus differentibus nūero. alio mō
ꝓ h̄ qđ eſt eſſe ſub genere vel ꝯhere gen⁹. ſ₃ tn̄ iſta n̄ poſſet
accipi vt diuerſa rōe circūſcripta diuerſitate reſpectu. q:
niſi cū āgelo dato accipet̄ aliqs ali⁹ āgel⁹ diuerſ⁹ ab eo ex
iſtēs ſub aliquo cōi āgel⁹ datus non eſſet determinatus
illi⁹ cōis. nec tale determinatū eſſe poſſet accipi: vel acci
pi vt differēs rōe ab alio indiuiſo. Quantū aūt ad illud
qđ dicit illa maioꝛ ꝙ ſtante opinione illa ꝯceptus ſpēi eſ
ſet cōioꝛ ꝙ̄ ꝯceptus indiuidui. dico ꝙ eſt falſa loquēdo de
ꝯceptib⁹ quib⁹ angeli nati ſunt intelligi ſm ꝙ ſunt in ſe:
l₃ intellect⁹ noſter q̄ intelligit angelos ſm ſilitudine₃ ad
mālia in quib⁹ plura ſūt ſub eadē ſpecie: imaginet̄ ibi ꝯce
ptū magis ⁊ min⁹ cōem ſm indiuiduū ⁊ ſpēm. Ad eui
dentiā aūt illoꝝ q̄ dicēda ſunt ad illa argumēta q̄ ſūt ad ꝓ
poſitū ꝑmitto duo. Primū eſt ꝙ cū dicit̄ ꝙ diſtinctio at
tributoꝝ accipit̄ per cōpationē ad extra ꝙ iſtud nō ſic ē in
telligendū ꝙ illud qđ illa attributa abſolute dicūt ꝯueni
at deo ex habitudine ad creaturas. vel per ꝯpationē ad ex
puta eſſe iuſtū ſapientē bonū ⁊ ſilia. ſed eſt intelligēdu₃ ꝙ
eoꝝ diſtō ſm rōem accipit̄ per cōpationē ad ex̄: ita. ſ. ꝙ il
la nō intelligerent̄ vt diſtincta rōe: niſi inueniret̄ aliq̄ di
ſtinctio realis ex qua iſta nata ſūt intelligi vt diſtincta ra
tione. Notandū aūt ꝙ aliq̄ intelligi vt diſtincta rōe ꝑ
cōpationē ad diuerſa re: pōt dupliciter intelligi. vno mō
q: . ſ. in rōe eoꝝ importat̄ aliq̄ habitudo ſaltē fundamētali
ter a diuerſa. ſicut p₃ de diuerſitate ideaꝝ ⁊ de diuerſitate
ꝑſcie ſcie ⁊ ꝑdeſcia rōis vel etiā principij ⁊ finis in puncto
Alio mō dicit̄ differētia rōis accipi in cōpatiōe ad diuer
ſa re: q: l₃ in illo ī quo ſola rōe differūt nō ſit aliqđ de rōe
vni⁹ ꝙ nō ſit de rōne alteri⁹ ſm re₃ loquēdo. tn̄ in ſua cōi
tate accepta nata ſunt inueniri diuerſa re in aliq̄ natura:
in q̄ vnū realiter nō eſt de rōe alteri⁹: ſicut iuſticia ⁊ ſapiē
tia. l₃ ſint vnū realiter in deo. ⁊ q̄cquid realiter eſt de rōne
vni⁹ eſt de rōe alteri⁹ inꝙ̄tū ſunt in deo. tn̄ abſolute acce
pta inueniunt̄ diuerſa re ⁊ aliqđ eſſe de rōe vni⁹ qđ non ē
de rōe alteri⁹: ſicut in creatura intellectuali. Scđm qđ
ꝑmitto eſt ꝙ qn̄ dicim⁹ ꝙ diſtinctio rōis taliū accipit̄ per
cōpationē ad ex̄ nō ſic intelligēdū eſt loquēdo de cogniti
ne diuina: ꝙ. ſ. cāctur ab aliquo ex̄ ſm rem: vel etiā ab ali
quo intra: q: cognitio diuina nullā cām habet ſm rē. imo
loquēdo ſm rem debem⁹ imaginari cognitionē diuina₃
vt quādā cognitiōe₃ cōꝑhenſibilit̄ ex ſeipſa ſe ⁊ alia re ⁊
rōe differētia nullā cām habentē: ſ₃ accipiēdus eſt talis or
do ſm rōe₃ intelligēdi vt. ſ. ſicut dicim⁹ ꝙ in deo velle ꝑ
ſuppōit intelligere: ita ꝙ ſi nō eſſet intelligere nō eēt vel
le: ita etiā ſm nr̄m modū intelligēdi intelligere plura rōe
ꝑſupponit intelligere plura re: ⁊ hoc eſt intelligē plura ra
tiōe: ⁊ diſtinctionē eoꝝ ſm rōem accipi per cōpationē ad
diuerſa re: q: . ſ. talis diſtinctio nūꝙ̄ eſſet niſi ꝑintelligerē
tur diuerſa re. His ꝑmiſſis dicēdū eſt ad primā rōem
ꝙ ipſa nō cōcludit ꝙ attributa ꝓut ſunt diſtincta rōe nō
accipiant̄ ꝙ̄tū ad ſuū eſſe diſtinctū rōe per cōpatione₃ ad
extra modo ꝑdicto: ſ₃ ꝯcludit ꝙ illa attributa ꝙ̄tu₃ ad illō
qđ dicūt abſolute nō ꝯueniāt deo ab extra. Ad ſecūdū
p₃ per idē: q: l₃ deus nō habeat ꝙ ſit iuſtus vel ſapiens ex
creatura: imo ecōuerſo. q: creatura hoc h₃ participatione
ſimilitudinis diuine: tn̄ iſta diſtingui rōe accipit̄ per ꝯpa
tionē ad ex̄ mō dicto. q: . ſ. diſtinctio eoꝝ ſm rōe₃ ſuppōit
cognitionē diſtinctoꝝ ſm rē. l₃ nulla res ſit cā cognitiōis
diuine. Ad tertiū dicendū ꝙ ſiue paternitas ponat̄ pl⁹
vel min⁹ differre ab eſſentia ꝙ̄ iuſticia ⁊ ſapiētia ſiue non
tn̄ diſtinctio rōis inter ſapiētiā ⁊ iuſticiā nō ſic eſt reduci
bilis ad diſtinctionē ad intra. ſicut diſtinctio paternitatiſ
⁊ eſſentie ſicut patuit ſupra. Ad quartū dicendū ꝙ ſicut
nō opoꝛtet ꝙ illud qđ eſt cauſa maioꝛis ſit ſemꝑ cauſa mi
noꝛis: niſi ſit tale min⁹ qđ ſit incluſū in maioꝛi. ſicut p₃ de
boue qui eſt cā bouis: nec tn̄ eſt cauſa canis qui eſt minoꝛ
boue. ſic etiā nō opoꝛ₃ ꝙ illud qđ eſt cauſa maioꝛis diſti
ctionis ſit cauſa minoꝛis: niſi ſit talis minoꝛ que ſit redu
cibil' ad maioꝛē. nūc āt l₃ realis diſtō ꝑſonaꝝ i diuīs ſit mi
noꝛ ꝙ̄ diſtō attributoꝝ. tn̄ nō oīs diſtō rōis attributoꝝ
r̄ducit̄ ad illā vt patuit s. ⁊ iō o₃ aliquoꝝ attributoꝝ diſtō
nē reduci ad aliā diſtinctionē realē. Ad quintū dicendū
ꝙ nihil diſtinguit̄ ab alio rōe niſi per illud qđ intrat rōe₃
ſuā vel in quocūq₃ inueniat̄ vel ſaltē in aliquo. nūc aūt l₃
iuſticia diuina nō includat aliqđ in ſua rōne vt eſt in deo
ꝙ nō includat̄ in rōe ſapiētie ⁊ ecōuerſo. tn̄ iuſticia ⁊ ſapi
entia abſolute dicta inueniunt̄ in aliquo in quo aliqđ eſt
de rōe vni⁹ realiter qđ nō eſt de rōe alteri⁹ ⁊ ecōuerſo. et

ex hoc accipit̃ dr̃ia coꝝ ẜm rõnẽ in eo in quo vnũ ſunt ẜʒ
rem. Ad .6. dicendũ: ꝙ illa maioꝛ manifeſte eſt falſa: qꝛ
certũ eſt ꝙ excluſa creatura vt poſſibili deꝰ nõ itelligeret
creaturã vt poſſibilẽ: ⁊ tñ eam nũc ſic intelligit. ſiliꝛ etiã ex
cluſa diuerſitate poſſibili creature a cognitiõe dĩna exclu
deret̃ etiã diſtinctio rõnis ꝑdictoꝝ. Ad ꝓbationẽ autē
illiꝰ dicendũ: ꝙ lʒ cognitio dei ẜm illud qȯ eſt abſolute
ſit pꝛioꝛ creatura ente vel poſſibili: cum cognitio dei vt eſt
creature vt obi nõ eſt pꝛioꝛ creatura in eſſe obiectiuo vt re
lucentis in eſſentia diuina. nec etiã ꝑ ꝯñs cognitio ſua vt
hʒ ꝓbõ diſtinctionẽ illam attributoꝝ ẜm rõnem. Ad
ſeptimũ dicenduʒ: ꝙ loquẽdo de ꝑma rõne intelligẽdi ꝙ
deus intelligẽdo ſe: et ea que ſunt in ipſo realit̃ intelligit
oĩa alia: ⁊ ea etiã que ſunt in ipõ ẜm rõnẽ intelligẽdi. Nõ
tñ oʒ ꝙ intelligẽdo ea que in ipſo ſunt ẜm rõnem intelli-
gendi: intelligat alia a ſe. vel ꝙ ea que ſunt in ipſo ẜm rõ-
nem intelligẽdi ſicut rõ cognoſcendi alia. Ad .8. dicen-
dũ ꝙ minoꝛ eſt falſa. Ad ꝓbationẽ dicendũ: ꝙ ſimpliꝛ illȯ
qȯ adducit̃ ad ꝓbationẽ eiꝰ eſt falſum. ſ. ꝙ diſtinctio rõ
nis idearũ ſit cã creature: qꝛ nullũ ens rõnis eſt cã entꝭ re
alis: ꝓpter quod diſtinctio ideaꝝ ẜm rõnẽ nõ ſolũ non ẽ
cã creature: ſed nec etiã diſtinctiõis realis creature.

A
D ſcõm ſic ꝓcedit̃. ⁊ arguit̃ ꝙ p̃rnitas in dĩnis
poſſit pl'ificari: qꝛ ſi p̃rnitas in diuinis nõ pl'ifi-
caret̃ aut hoc eſſet vt p̃rnitas abſolute aut vt di
uina. nõ ꝑmo mõ: qꝛ tunc in mũdo nõ eſſet niſi
vna paternitas: qȯ falſum eſt. nec 2° qꝛ ꝯiunctio cõicabil'
cum cõicabili nõ facit incõicabile. ſed ponẽ paternitatē
diuinã vt diuina eſt nõ eſt niſi ponẽ p̃rnitatẽ que de ſe eſt
cõicabilis ꝯiunctã cum eſſentia dĩna que etiã de ſe eſt cõ
municabilis. g° ⁊c̃. In ꝯtrariũ eſt fides. R'° ad iſtaʒ qȯ
nẽ vt ꝓponit̃ ſatis facile eſt reſpondere. ſ. ꝙ impoſſibile ẽ
paternitatẽ in dĩnis pl'ificari: ⁊ hoc quantũ ad ipm quia ẽ
quia in ꝑ ſe neceſſe eẽ quantũ ad illud qȯ ꝯuenit ſibi in ſe
qȯ nõ eſt impoſſibile eſt eſſe. ſed in diuis non eſt niſi vna
p̃rnitas. g° ipoſſibile p̃rnitatẽ in diuis pl'ificari. Sed foꝛ-
te hoc nõ ſatis facit intentiõi querẽtis: qꝛ vt videt̃ inten-
tio ſua eſt querẽ vnde eſt ꝙ paternitas nõ poſſit ibi pluri
ficari. Ad hoc ꝑmo ponã opionẽ alioꝝ. 2° opinionẽ quã
credo verã. Quantũ ad ꝑmũ ſciendũ ꝙ ſunt due opio-
nes: quarũ nulla videt̃ mihi cogens. ꝑma eſt que dicit ꝙ
paternitas nõ poteſt pl'ificari ꝓpter hoc qȯ impoſſibile ẽ
ꝙ ꝑma pl'itas ſit pl'itas ſolo nũero dĩntiũ. ſed ꝑma pl'itas
eſt pl'itas diuinarũ ꝑſonaꝝ. ergo impoſſibile eſt ꝙ ipa ſit
pluriũ ẜm numeꝝ. Mi. pʒ. Ma. ꝓbant: qꝛ illi rei cui po
teſt competẽ pl'itas numeral' qua rõne ſibi nõ repugnat
dualitas eadem rõne: nec infinitas nũero. Si g° ꝑmiſ di
ſtinctis nõ repugnat pl'itas numeralis eis nõ repugnat i
finitas. ſed in ꝑmis: qꝛ ſunt neceſſe eſſe qȯ non repugnat
ita ineſt. g° ibi erit infinitas nũeralis: quod eſt incõueni-
ens. Sed iſtud videt̃ mihi deficere in duobꝰ: ꝑmo qꝛ nõ
reddit rõnem. nam ducere ad incõueniẽs niſi ita ſit non ẽ
reddere rõnẽ: ſed hoc ſolũ ꝓbare: quia ita eſt. nec realiter
differt a rõne ſupꝛa poſita ꝓbante: qꝛ ita eſt: quia nõ facit
niſi accipe ꝯuerſaʒ illiꝰ. nã dr̃ ibi ꝙ in ꝑ ſe nec̃e eẽ qȯ nõ ẽ:
nõ eſt poſſibile. h aũt accipit̃ ꝙ illud qȯ nõ repugnat ꝑ ſe
nec̃e eẽ: qȯ de nec̃itate ineſt: niſi ꝙ hic accipit̃ iſta minoꝛ:
ſcʒ ꝙ ſi ibi nõ eſt repugnãs dualitas nec infinitas: que tñ
nõ eſt euidẽs ſic ſtatim patebit. Et iõ 2° deficit: qꝛ ſic ſtati
dcm̃ eſt nõ eſt euidẽs: ꝙ vl'r illud cui nõ repugnat pl'itas
nũeral' nec infinitas: qꝛ dato ꝙ ita ſit ꝙ illi cui nõ repugñt
pl'itas nũeral' abſolute accepta: ⁊ vt illa pl'a nõ ꝯcurrũt ad
ꝯſtõnẽ alicuiꝰ rei nõ repugnat iſinitas: tñ nihil ꝓhibet ꝙ
aliq̃ ſint talia q̃ ꝓut ꝯcurrũt ad ꝯſtõnẽ vniꝰ detminãt ſibi
aliquẽ nũerũ: ita ꝙ nõ poſſunt eſſe plꝰ vel minꝰ. ſic pʒ de
tribꝰ angul' ꝯſtituẽtibꝰ triangulũ q̃ vt formalit̃ ꝯſtituunt
triangulũ nõ pñt eſſe pl'es vel paucioꝛes: ita dicẽt aduer-
ſariꝰ ꝙ trinitas req̃rit talẽ trinariũ formal'r ſolo numero
dr̃ntẽ. Alia opio ponit ꝙ rõ quare nõ pñt eſſe pl'es p̃rni
tates in diuis eſt: qꝛ vt dicũt cum nõ ſint ibi niſi duo mo
di ꝓcedẽdi. ſ. ꝑ modũ nãe vel intellectꝰ: ⁊ ꝑ modũ volũta-
tis: ⁊ vnoꝰ nõ poſſit ꝓduci niſi vnũ: qꝛ qȯlibet q̃libet mõ
ꝓductũ adequat totã potẽtiã ꝓducẽtꝭ. iõ vnoꝰ ꝓducens
nõ poteſt eſſe niſi vnius ꝓducentꝭ. Et quia non eſt ibi ni

ſi vnus ꝓductus mõ nature vel intellectꝰ q̃ dr̃ filiꝰ: iõ nõ
eſt niſi vnus ꝓducens modo nãe uel intellectꝰ qui dicit̃
pater. ⁊ ſic nõ eſt ibi niſi vna paternitas. Sʒ iſtud etſi ſit
quedã perſuaſio ꝓbabilis: nõ tñ neceſſaria ꝓpter duo.
Primo. qꝛ nã ⁊ volũtas in dĩnis ⁊ quecũqʒ abſoluta non
differũt niſi ſola rõe. Dr̃ia aũt ẜm ſolã rõnem nõ facit di
ſtinctionẽ realem ꝑſonaꝝ: ut ex ea accipiat̃ ꝙ ſint tot ⁊ nõ
plures. vñ ⁊ frater Tho. qui q̃nqʒ videt̃ vti iſta ꝑſuaſione
loquendo ẜm rem de diſtinctiõe iſtaꝝ emanationũ: fina
liter dicit ꝙ diſtinctio ẜm rõnem int̃ intellectũ ⁊ volũta
tem nõ ſufficit: imo rõ diſtinguendi eſt. qꝛ vnus ab vnoꝛ
⁊ a duobꝰ tertiꝰ. 2° qꝛ tantũ de ꝑfectione eſt in vna ſola
ꝑſona quantũ in tribꝰ. ⁊ iõ loquendo de adequatione ẜm
ꝑfectionẽ tantũ adequat vna ꝑſona potentiã ꝓducentē
in diuinis: quantũ centũ: ſi eſſent. vñ adequari uel nõ ad
equari potentiã ꝓductiuã ꝓpter ꝑfectionẽ ſuam nõ facit
ꝙ ſint plures uel paucioꝛes. Et ideo rõ que videt̃ habe-
re efficaciã eſt iſta. qꝛ i diuinis pater dr̃ qꝛ a nullo ⁊ a quo
aliꝰ filiꝰ qui ab alio ⁊ a quo aliꝰ. ſpũs ſcũs dr̃ qui ab alioꝛ
⁊ a quo nullus. ⁊ ꝓpter hoc ille q̃ a nullo videt̃ hr̃e rõnē
cuiuſdã pꝛimitatis ſaltem ẜm rõnem: ⁊ ẜm rem eſt ille a
quo oẽs alij hñt oꝛtũ. ideo dicit̃ habere modũ nãe. in alia
aũt ꝓductione que ſupponit ꝓductionẽ filij a patre: dici
tur haberi modus volũtatis. qꝛ velle ꝑſupponit intelligẽ
Quicq̃d aũt ſit de hoc ꝓbare de extremis ꝙ non poſſint
plurificari facile eſt. ſ. ꝙ nõ ſit ibi dare plures qui a nullo
⁊ a quibꝰ nullus. Ad cuiꝰ euidentiã ſuppono eam ꝓpo
ſitionẽ quã credo ꝯcedi ab omnibꝰ: licʒ ex diuerſis cauſis
ſ. ꝙ quecũqʒ due ꝑſone in diuinis ꝯꝑate ad inuicẽ: opoꝛ-
tet vnã ꝓcedere ab alia. hãc enim ꝓpõnem oẽs ꝯcedunt:
licʒ quidã hanc ponãt ꝓpter hoc ꝙ in diuinis nõ ẽ diſtin
ctio inter ꝑſonas: niſi ꝓpter hoc ꝙ vna eſt ab alia. Alij
ẜo ponũt eam ꝓpter hoc ꝙ in diuinis nõ eſt dare pluresꝭ
ꝑſonas: quin vna ꝯmunicet alteri oẽ illud in quo nõ op-
ponit̃ ſibi. vna aũt nõ opponit̃ alteri niſi inq̃tum vna eſt
ab alia. ⁊ iõ ſi ponas ibi duas ꝑſonas: illã quã ponis non
eſſe ab alia: neceſſario ponis cõicare alteri illud qȯ hẽt. et
ſic opoꝛtet de quibuſlibet duabꝰ ꝑſonis in dĩnis: ꝙ vna
ſit ab alia: uel ecõuerſo. Ex hoc ſtatim ꝓbabit̃ ꝓpoſitũ
ſ. ꝙ impoſſibile eſt dare plures ꝑſonas in diuinis que a
null'a. qꝛ in illa nã in qua quecũqʒ due ꝑſone accepte de ne
ceſſitate vna eſt ab alia: nõ pñt dari plures ꝑſone q̃ a nul-
la. qꝛ in illis ꝑſonis q̃ a nulla vna nõ eſt ab alia. ſed in diui
nis impoſſibile eſt dare plures ꝑſonas quaꝝ vna non ſit
ab alia. g° ⁊c̃. Eodem mõ põt ꝓbari impoſſibile ibi eſſe
plures ꝑſonas a quibꝰ nulla. qꝛ in illa nã in qua impoſſi-
bile ẽ dare plures ꝑſonas quaꝝ vna nõ ſit ab alia: impoſ-
ſibile eſt dare plures ꝑſonas a quibꝰ nulla. qꝛ ille a quibꝰ
nulla vna nõ eſt ab alia. qꝛ ſi vna illarũ eſt ab alia: illa alia
eſt a qua aliqua. ſʒ in nã diuina nõ eſt dare duas ꝑſonas
quaꝝ vna nõ ſit ab alia: ut dictũ ẽ. ergo ⁊c̃. Quare aũt ibi
nõ ſint plures qui ab alio ⁊ a quibꝰ alius: nõ video aliam
rõnem niſi qꝛ formalitas trinitatis ꝯcludit̃ in iſto terna-
rio: ſicut formalitas trianguli in tribꝰ angulis: ⁊ non põt
ibi eſſe niſi vnꝰ talis. ⁊ ideo nõ pñt eſſe plures neqʒ pauci
oꝛes q̃ tres. ſicut anguli triãguli nõ pñt eſſe quacũqʒ vir
tute plures uel paucioꝛes q̃ tres. Qȯ autẽ dr̃ ꝙ cã eſt qꝛ
duo modi ſunt: ⁊ nõ ꝓducit ꝑ vnũ modũ niſi vnus: nõ vi
detur mihi ſufficẽ ſicut patuit. Ad rõem in oppoſitũ di-
cendũ ꝙ paternitas nõ eſt plurificabilis ut dĩna. Ad il-
lud qȯ dr̃ ꝯtra hoc dicendũ: ꝙ ꝯiũctio paternitatis diuie
cum eſſentia dĩna nõ eſt ꝯiũctio cõicabilis cum cõicabili
qꝛ lʒ paternitas in cõi analogo accepta ꝓut ꝯuenit creato
ri ⁊ creature dicat aliq̃d plurificabile. qꝛ ſub ipſa ꝯtinetur
oĩs paternitas: ⁊ p̃rnitas creata dicat aliq̃d plurificabile:
tñ p̃rnitas dĩna nõ dicit aliq̃d plurificabile.

P
Oſtea querebant̃ quedã ꝑtinentia ad creaturã
tñ. ⁊ ꝑmo in gnãli. 2° in ſpãli. In gnãli quere-
bant̃ tria. quoꝝ ꝑmũ ꝑtinet indifferent̃ ad ſub-
ſtãtiã ⁊ ad accñs: ⁊ eſt vtrũ diuiſio entis in actũ
⁊ potentiã ſit diuiſio in plura re. Secundũ ꝑtinet ad ſub-
ſtantiã oꝛdinã in ꝯꝑatione ad nãm: ⁊ eſt vtrũ in creaturis
ſuppoſitũ ⁊ nã differãt realit̃. Tertiũ ꝑtinet ad creaturaſ
in oꝛdine ad oꝑationẽ: ⁊ eſt vtrũ habitꝰ aliq̃d faciat ad ſub

k

ſtantiā actus vel ad modū actus.

A D pͥmū ſic ꝓcedit᷑. Et arguit᷑ ꝙ diuiſio entis in
actū ⁊ potentiā: ſit diuiſio in pl'a re: qꝛ diuiſio q̄
ꝯuenit enti ſ̄m eſſe qꝺ habet extra aīam eſt diui
ſio in pl'a re: ſed diuiſio entis in actū ⁊ potentiā
eſt hꝰi. ergo ꝛc. Mi. ꝓbat᷑ quia illa diuiſio de qua tractat
metaph̄icꝰ p ſe eſt diuiſio entis extra aīam: cum metaph̄i
cus de ente reali ꝯſideret. ſed diuiſio entis in actū ⁊ potē
tiā eſt hꝰi. ergo ꝛc. Cōtra qꝛ illa diuiſio que ꝯuenit vni et
eidem nō eſt in pl'a re: qꝛ idem nō eſt diuiſum a ſeipſo. ſed
diuiſio entis in actū ⁊ potentiā eſt hꝰi. ergo ꝛc. Probatō
minoris: qꝛ diuiſio entꝭ in actū ⁊ potentiā ꝯuenit cuilibet
enti qꝺ qn̄qꝫ eſt in actu. qn̄qꝫ in potētia. ſed qꝺ ꝯuenit cui
libet enti: qꝺ qn̄qꝫ eſt in actu: qn̄qꝫ in potētia ꝯuenit vni
⁊ eidē enti. ergo ꝛc. Rꝰ. circa iſtam q̄ōnē. Sciendū ꝙ aliꝺ
eſt diſtinguē inter actū ⁊ potentiā qua actꝰ dr̄ poſſibilis ⁊
diſtinguē inter ens actu ⁊ ens in potētia: ſicut aliud eſt di
ſtinguē inter albedinē entē in actu: ⁊ albedinē entē in po
tentia: ⁊ diſtinguē inter albedinē entē actu ⁊ potētiā qua
ipſa eſt poſſibilis. Primo gͦ videndū eſt quō diſtinguit᷑
ens actu ⁊ potētia qua dr̄ poſſibile anteꝗ̄ ſit. 2ͦ. quō diſti
guit᷑ ens in actu ⁊ ens in potētia. Quantū ad pͥmū ſciē
dū: ꝙ potētia ꝓut dicit pͥncipiū actiuū vl' paſſiuū quo ali
quid dr̄ poſſibile diſtinguit᷑ vt de ſe pꝫ in potētiā actiuā
qua aliquid dr̄ poſſe agē ⁊ in potentiā paſſiuā qua aliq̄d
dr̄ poſſe fieri. p̄ter has aūt dr̄ tertio potētia vel magis poſ
ſibilitas ipſa nō repugnātia terminoꝝ. loquēdo gͦ de po
tentia actiua ſi querat qꝺ vtrū actꝰ poſſibil' ⁊ potētia qua
dr̄ poſſibilis dr̄ant: nihil aliud eſt ꝗ̄ querē vtrū pͥncipiū
actiuū ꝓductiuū ⁊ actus ꝓductus vel ſaltē actus ꝓducen
di dr̄ant. Et ad hoc dico ꝙ ſi loq̄mur de pͥncipio ꝓducti
uo ⁊ actu ab eo ꝓducto: planū eſt ꝙ real'r dr̄nt: qꝛ nihil eſt
ꝓductiuū ſui ipſius. Si aūt loq̄mur de actu ꝓducēdi ni
hil aliud eſt ſ̄m aliquos ꝗ̄ actus ꝓductus: ita ꝙ cum dr̄
ignis calefacere nihil aliud iportat ꝗ̄ denoiationē ignis
extrinſecā a calore ꝓducto vt in fieri. vnde idē eſt acſi dica
tur ignis hꝫ calorē a ſe effectiue. nec pōit aliq̄d formal'r in
herens ipſi agenti. vnde ſ̄m hoc actus ꝓducēdi: ⁊ actus ꝓ
ductus nō dr̄nt niſi ſicut forma in fieri: ⁊ forma in fc̄ō eſſe.
Et ſ̄m hanc opionē idem iudiciū eſt de diſtinctiōe actus
ꝓducendi ⁊ pͥncipij ꝓductiui: ⁊ de diſtinctiōe actꝰ ꝓducē
tis ⁊ pͥncipij ꝓductiui: quā opionē nō credo verā ꝓut dif
fuſe tractaui in q̄ōne de diſtinctiōe p̄dicamentoꝝ i pͥmo
quolibeto. Scd̄m aūt alios actus ꝓducendi idem eſt ꝙ q̄
dam reſpectus fundatꝰ ſup pͥncipiū ꝓducendi ad rē ꝓdu
ctā. ⁊ ſ̄m hos pͥncipiū ꝓducendi ⁊ actus ꝓducendi dr̄nt ſi
cut relō ⁊ fundamētū eius. de dr̄ia aūt relatiōis a ſuo fun
damēto dixi alias qꝺ mihi vr̄. ſ. vt nō differūt re itrīſeca:
ſed re extrinſecus ꝯnotata. Si aūt loq̄mur ꝺ potētia paſ
ſiua qua aliquid dr̄ poſſibile ſenſitiue ſiue paſſiue. dicunt
quidā ꝙ talis potētia in ſubiecto mobili ad formā eſt du
plex. vna eſt potētia ſuſceptiua motus p quā obm mobi
le mouet᷑ ad formā. ⁊ alia eſt potētia eſſendi i ſubo ſ̄ꝫ quā
dr̄ forma poſſe eſſe. Et ꝙ iſte due potētie diſtinguant᷑ pro
bant: qꝛ aliud eſt poſſe moueri ad formā: ⁊ aliud formam
poſſe eſſe. ſed pͥma potentia eſt p quā ſubm mouet᷑ ad for
mā. ſcd̄a p quā forma pōt eſſe. ergo ꝛc. Probō ma. quia il
lud cui ꝯuenit poſſe moueri ad formā nō eſt actus ad quē
eſt in potentia. ſed illud qꝺ pōt eſſe: eſt illud qꝺ poſtea eſt
actus ⁊ actu. gͦ non eſt idem poſſe moueri ad formā: ⁊ for
mā poſſe eē. Scd̄m hoc dicūt ꝙ in ſubiecto mobili ad for
mā ſiue ſit ſubſtantialis ſiue accn̄talis eſt quedā potentia
ad eſſe forme preter illam potentiā que eſt ad motū. ⁊ illa
potentia vt dicūt eſt ipſa forma eſſentialit᷑. ſed ſ̄m alium
modū eſſendi. ſ. ſ̄m modū poſſibilē eſſendi. ⁊ ꝙ ſit ibi tal'
poſſibilitas. ſ. que ſit ipſa forma ſ̄m poſſibilē modū eſſen
di ꝓbant triplici rōne. Primo ſic: quia nihil diuerſum a
forma poteſt eſſe forma: quia que ſunt diuerſa per eſſen
tiā impoſſibile eſt vnū eē alteꝝ: ſed talis potētia p̄t eē forma
qꝛ tal' potētia ſ̄m eos nihil ē ꝗ̄ forma poſſibil' eē. gͦ ꝛc. 2ͦ.
ſic: qꝛ ex diuerſis nō poteſt eſſe aliquod per ſe vnum. ſed
ex potētia ⁊ actu ſit per ſe vnū. ergo potētia ⁊ actꝰ cuiꝰ eſt
dicunt vnā rem. et per ꝯn̄s talis potētia nihil aliud eſt ꝗ̄
actꝰ per talem modū acceptus. Tertio ſic. qꝛ ſi nihil for
me vel actꝰ eſſet in ſubiecto anteꝗ̄ eſſet motus ad formā
tunc forma nō educeret᷑ de potētia ſubiecti. ſed hoc eſt fal
ſum. gͦ opoꝛꝫ ponē aliquid forme in mā anteꝗ̄ ſubiectū
moueat᷑ ad formā. ſed illud eſt potētia per quā pōt forma
eſſe. ergo ꝛc. Sed iſtud nō valet ꝓpter quatuor. Primo
qꝛ per idem eſt aliq̄d in potētia ad motū ⁊ ad formā: cū for
ma ⁊ motus ſint idē: niſi ꝙ motꝰ dicit formā ut eſt in fie
ri que poſtea eſt forma ut eſt in facto eſſe. ergo impoſſibi
le eſt ꝙ ſit alia ⁊ alia potētia per quā aliquid eſt in potētia
ad modū ⁊ ad formā. 2ͦ. ſic. qꝛ ſicut forma pōt eſſe anteꝗ̄
ſit: ſic motus pōt eſſe anteꝗ̄ ſit. ſed ſ̄m te potētia que ē ad
eſſe forme opoꝛtet ꝙ ſit aliq̄d forme vel forma p̄exiſtens
in re. ergo ⁊ potētia per quā motus pōt eſſe opoꝛtet ꝙ ſit
ipſe motꝰ vel aliq̄d eius p̄exiſtens in ſubiecto. ⁊ ſic in ſub
iecto p̄ter potentiā que eſt ad moueri: eſt ibi potētia per
quā motus pōt eſſe. ⁊ ſic erit duplex potētia reſpcū motꝰ
qꝺ eſt ſatis deriſibile. Tertio ſic. qꝛ oēs cōcedunt ꝙ im
poſſibile eſt ꝙ idē reſpectu eiuſdē ſit in actu ⁊ in potētia:
loquēdo de eſſe in actu ⁊ potētia formali ſaltē. nam lꝫ aliq̄
ponant ꝙ idem pōt eſſe in actu formali ꝟtuali: ⁊ in poten
tia formali ſ̄m idem: nullus tn̄ ponit ꝙ aliq̄d ſit in poten
tia ad hoc ꝙ ſit formalit᷑ tale ⁊ in actu formali p idem ⁊ ſ̄m
idem. ſed id ſ̄m qꝺ aliq̄d eſt formalit᷑ tale eſt forma ⁊ actꝰ.
ergo impoſſibile eſt ꝙ illud per qꝺ aliq̄d eſt tale in poten
tia formalit᷑ ſit actus. 4ͦ. ſic arguit᷑. qꝛ ille modus ſi eſt in
rerum nā in exiſtentia reali: aut eſt ſubſiſtēs: aut inherēs
Si eſt ſubſiſtēs: nō pōt eſſe idem ſubiecto cū aliquo alio
diuerſo a ſe. nec per ꝯn̄s aliq̄d diuerſum a forma poterit
facē aliq̄d idem ſubiecto cū forma. Si aūt eſt inherēs: cū
oē illud qꝺ eſt in exiſtentia reali inherēs ſit actꝰ: iam eſſet
actus. Sed dices ꝙ iam eſt actꝰ: nō quidē actꝰ exiſtens
ſed actꝰ poſſibilis. ⁊ ſic eſt actꝰ in potētia et inherens etiā
in potētia. Cōtra. qꝛ quero q̄d intelligas per actū poſſibi
lem: Aut intelligis per actū poſſibilē actum nūc in rerū
natura exiſtentē in entitate ꝓpria ⁊ diſtincta a ſuis cauſis
aut actū nō exn̄tē nūc in eſſe diſtincto a ſuis cauſis. Si
pͥmo modo: tūc ꝯtradictio eſt dicē. ſ. ipſum actū poſſibi
lem ⁊ tn̄ exiſtentē in actu diſtincto a ſuis cauſis in rerum
natura. ſi tu vis diſtinguē eſſe poſſibile cōtra eſſe actu. qꝛ
eſſe in rerū natura in exn̄tia reali diſtincta eſt eſſe in actu
alitate ꝓpria nāe. Si ſecūdo modo: tūc ille actus ſimpli
citer nō eſt. nec per ꝯn̄s inheret alteri ipſum informādo.
qꝛ quod nō eſt aliquid in ſe: nō eſt aliquid in alio ipſum in
formando. Et confirmat᷑. quia qn̄ dicit᷑ ꝙ ipſa forma vna
⁊ eadem p eſſentiā anteꝗ̄ moueat᷑ ſubiectū eſt ſ̄m vnum
modū: puta ſ̄m eſſe in potentia in rerū natura: ⁊ ſ̄m aliū
nō. puta ſ̄m eſſe actu. quero vtrū ille modus qui nō ē. ſ.
modus eē̄ndi in actu ſit poſſibilis: aut nō. Si nō: impoſ
ſibile eſt ipſum eſſe ꝓ quocūqꝫ tempe. Si ſic: opoꝛtet ꝙ
ille modus habeat duos modos. ſ. modū eſſendi in actu
⁊ modū eſſendi in potentia. ⁊ tunc querit᷑ ſimplicit᷑ de illo
modo eſſendi in potētia: ⁊ ibit in infinitū. ⁊ tūc tot incon
uenientia erūt ꝯtra iſtam poſitionē. ⁊ ideo dicendū ꝙ po
tentia paſſiua que eſt ad aliquē actū et actꝰ ad quem eſt in
ſubiecto in quo eſt: differūt realit᷑. qꝺ patet ex illa rōne cō
muni q̄ dicit: ꝙ impoſſibile eſt idē ſ̄m idem eſſe in poten
tia ⁊ in actu ſaltem formali. Secūdo. qꝛ impoſſibile eſt
aliq̄d ſtare cū ſuo oppoſito. ſed potētia ad actū ſtat cū op
poſito actus ſicut potētia ad albedinē ſtat cum nigredine
ergo ꝛc. Et hec eſt rō Ariſ. ad ꝓbandū pͥmo phyſicoꝝ: ꝙ
p̄ter duos terminos oppoſitos motꝰ opoꝛtet dare tertiū
ſ. materiā ſubiectā. Ad rōnem ergo quā adducūt ad pro
bandū ꝙ alia eſt potentia q̄ eſt ad motū et illa q̄ eſt ad eſſe
forme: dicēdū ad maiorē: ꝙ qn̄ dicit᷑ ꝙ aliud eſt poſſe mo
ueri ad formā: ⁊ aliud eſt formā poſſe eſſe. dico ꝙ iſta alie
tas nō eſt ꝓpter alietatē potētie quarū vna eſſet ad motū
⁊ alia ad formā. ſed ꝓpter alietatē potētie ⁊ actꝰ ad quē eſt.
vnde iſta alietas ponit diſtinctionē inter potentiā ⁊ actū
qui eſt poſſibilis. vel eſt dr̄ia inter potentiā paſſiuā ⁊ po
tentiā que eſt nō repugnātia t̄minoꝝ q̄ inuenit᷑ in oi facti
bili. iſta aūt nō repugnantia terminoꝝ nullum eſſe reale
ponit in rerū natura p̄ter pͥncipia rei ⁊ actualē exiſtentiā
eius vt infra dicet᷑. Ad pͥmū aūt qꝺ inducūt ad ꝓbādū
ꝙ poſſibilitas forme ante motū ad formā ſit aliquid for

me in ſubiecto motuſ. Dicendū ꝙ minoꝛ eſt falſa: q̄ dicit
ꝙ potētia per quā foꝛma eſt poſſibilis pōt eſſe foꝛma: q̄a
lꝫ foꝛma poſſibilis fit poſtea foꝛma que eſt in actu modo
quo infra tangetᷣ: tñ potētia qua dr̄ poſſibilis non eſt ipſa
foꝛma. nec pōt eſſe ipſa ſicut nec liber qui eſt ariſtotelꝭ de-
noiatiue vt a cā efficiente nō eſt ipſe ariſtoteles. Ad ſe-
cundū dicendū ꝙ maioꝛ eſt falſa loquēdo de vno qđ ē cō-
poſitū per ſe. imo argumētū eſt ad oppoſitū eius qđ intē-
dūt ꝯcludere: quia nullū realiť ꝯpoſitū eſt niſi ex diuerſis
ſimplicibꝰ quoꝝ vnū nō eſt realř alteꝝ. Ad tertiū dicē
dū ꝙ educi de potētia materie nō eſt foꝛmā p̄exiſtē in ma
teria vt ſupponit rō. Quid eſt ergo educi de potētia ma-
terie? dicūt quidā ꝙ educi de potētia materie eſt foꝛmaꝫ
educi de latenti ad patens ab agente creato: ſed hoc nihil
eſt. ⁊ p̄mo qn̄ dr̄ de latenti ad patens: q: aut loquunť pro-
prie aut metaphice. Si loquunť ꝓprie ideꝫ eſt ac ſi dr̄ent
foꝛmā educi de incognito ad cognitū. vel obſcure cogni-
to ad clare cognitū. ſed hoc nihil facit ad ꝓductionē rerū
vt de ſe pꝫ niſi foꝛte quantū ad ea que fiūt ab arte hūana.
g° ⁊c. Si loquiť metaphice vt p latentiā intelligāt poten
tiā que minꝰ eſt intelligibilꝭ ꝙ̄ actꝰ: ⁊ p patentiā intelligāt
actū: tūc nihil eſt aliud educi de latenti ad patens ꝙ̄ edu-
ci de potentia ad actū. ⁊ hoc eſt qđ queriť. ſ. qđ eſt educi ꝺ
potētia materie ad actū: ⁊ de hoc nihil dr̄. Scđo iſtud di-
ctū deficit quantū ad hoc qđ dr̄ ab agente creato: q: illud
qđ importat ſolū habitudinē foꝛme ad materiaꝫ nō habet
ꝙ ſit tale vel tale ex hoc qđ eſt a tali vel a tali agente: ſꝫ ſo-
lū ex hoc ꝙ ſic ſe habet ad materiā. ſed foꝛmā educi de po
tētia materie dicit ſolā habitudinē foꝛme ad materiaꝫ. g°
⁊c. De hoc multa alia dicunť de quibꝰ alias diffuſe tracta
ui: ⁊ ideo p̄termitto. Dico ergo breuiť vt alias dixi: ꝙ foꝛ
mā educi de potētia materie nihil aliud eſt ꝙ̄ fieri foꝛme
eo modo quo foꝛme cōpetit fieri dependentiſ in eſſe ſuo
⁊ in fieri a mā vel a ſubiecto in quo eſt. ⁊ hoc magis ꝓprie
dr̄ qn̄ ſubiectū p̄exiſtit foꝛme ꝓducibili: ⁊ ꝓ tanto tale fie
ri dicitur educi: quia nō poteſt ſibi competere fieri ꝓpter
talem dependentiā niſi inquantū ex quodā alio poſſibili
⁊ ipſa fit ꝯpoſitū: ⁊ p̄cipue ſicut dcm̄ eſt: hoc competit quā
do oꝛdine tempoꝛis p̄exiſtente tali potētia fit compoſitū
q: tunc fit reductio quedā ex nō tali ad tale. quādo aūt to
tum compoſitū fit quantū ad vtranqꝫ ſui partē: nullo pꝛe
ſuppoſito: tunc lꝫ tale fieri: ſit fieri ex ptibus: tamen tale fi
eri nō eſt reductio ex nō tali p̄us tempoꝛe ad actuꝫ. ⁊ ideo
nō ita ꝓprie eſt hic reductio de potentia materie: lꝫ ſit talꝭ
dependentia vnius ad alterū. Contra p̄miſſa arguiť p̄-
mo ſic: quia foꝛme p̄moꝝ indiuiduoꝝ nō ſunt educte: ⁊
tamen dependent a ſubiecto. ergo ⁊c. Scđo: q̄a gratia
dependet a ſubiecto: ⁊ tamen nō dicitur educi. ergo ⁊c. 3°
q: educi impoꝛtat quoddā fieri: ⁊ nō ipm̄ eſſe foꝛme. ergo
ad educi nihil facit foꝛmā dependere in eſſe a ſubiecto.

4° q: educi de potētia materie videť dici ad ſilitudineꝫ
cuiuſdam motꝰ localis: ſed talis dependentia a ſubiecto
nō habet talem ſilitudinē ad motū localem. ergo ⁊c. Ad
p̄mū dicendū: ꝙ in p̄mis indiuiduis factis a deo ipm̄ fie-
ri compoſiti: ⁊ foꝛme in compoſito: ⁊ etiā ipꝫ eſſe eius de
pendent ab illa potētia materie. vel dependebāt ⁊ quātuꝫ
ad hoc eſt ibidem educi. ſed q: illud educi nō fuit de potē
tia materie p̄exiſtente tp̄e ſicut eſt in curſu nāli rerū ñ ita
ꝓprie ponit ibi educi cōiter a doctoꝛibꝰ. Ad ſcđm dicē
dū ꝙ gr̄a educiť de potētia obediētiali ſubiecti ſicut alias
dixi. Ad tertiū dicendū ꝙ fieri p ſe loquēdo nō addit ſu
per eſſe rei facte: niſi ſolūmodo denoiationē ab agente et
eſſe in fluxu quantū ad illa quoꝝ fieri eſt ſucceſſiuū. quā
tū aūt ad alia aliquoꝝ fieri nō eſt ſucceſſiuū: eoꝝ fieri ni
hil aliud eſt ꝙ̄ nunc p̄mo eſſe ab agente: ſm̄ qđ cōis vſus
loquēdi habet. vnde dicimꝰ mundū factum fuiſſe a p̄nci-
pio: ⁊ nō eſſe ⁊ nō fieri. vel abſolute eſſe ab agēte abſqꝫ de
terminatiōe alicuiꝰ nūc determinati inchoantis vel ter-
minātis: vt ſi q̄d eſſet fcm̄ a deo ab eterno: eius fieri nihil
aliud eſſet ꝙ̄ ipm̄ hr̄e eſſe a deo ab eterno. qn̄ g° dr̄ ꝙ edu
ci dicit fieri ⁊ nō eſſe. dō ꝙ fieri dicit ēt eſſe rei fcē vt eſt ab
agēte. ſ. eē a cā efficiēte. ⁊ iō ad ſic vel ſic fieri facit qđ eē rei
factibilꝭ: depēdeat vł nō depēdeat. Ad. 4. dō: ꝙ nō ē ibi
ſilitudo motꝰ localis q̄tū ad h̄ ꝙ foꝛma p capillos trahať
de fundo materie ad ſupficiē. ſꝫ eſt ibi ſilitudo motꝰ localꝭ
q̄tū ad h̄ ꝙ aliqđ ſubm̄ de nō eē tali reduciť ad eē tale. ⁊ h̄
ſm̄ curſuꝫ nāe in quo oē qđ fit: fit ex ſubiecto p̄ſuppoſito
oꝛdine tempis. vnde notandū ꝙ q: motꝰ localis inter ali
os motꝰ eſt notioꝛ quo ad nos. ideo ea que ptinēt ad mo-
tum localē ꝓprie transferunť ad alios motꝰ. ⁊ ideo vocať
exitus uel eductio uel huiuſmōi. nō aūt ꝙ ſm̄ ꝓprietatē
rei ſit ibi exitus uel eductio ꝓut dicunt motū localem.
Quātū aūt ad potentiaꝫ tertio modo dictā que eſt nō re
pugnantia terminoꝝ nō videť mihi ꝙ dicat aliq̄d diuer-
ſum a re ꝓducibili niſi excluſionem impoſſibilitatis tm̄.
vnde anteꝙ̄ res ſit nō video ꝙ res dicať poſſibilis niſi a
potentia actiua. ſicut dicimꝰ aliquid poſſibile creari an-
teꝙ̄ creeť. uel a potētia paſſiua: ſicut res generāda dr̄ poſ
ſibilis rōne materie paſſiue de qua eſt educibilis: ⁊ vlteri
us includit p̄dictā nō repugnātiā que nō dicit aliquid di
uerſum a re ꝓducibili: ut mihi videť. Sed cōtra hoc di-
cunt quidā ꝙ eſt quadruplex potētia. ſ. potētia actiua: po
tentia paſſiua: potētia que eſt nō repugnātia terminoꝝ. ⁊
p̄ter has eſt potētia obiectiua. ⁊ dicūt ꝙ potētia actiua nō
eſt ad eſſe ſed ad facere. ſimiliť potentia paſſiua nō eſt ad
eſſe ſed ad pati uel fieri. potētia aūt que eſt nō repugnan-
tia nec eſt ad facere nec eſt ad fieri nec ad eſſe etiā. potētia
ꝟo obiectiua eſt ad eſſe nō ad fieri uel facere. Qđ aūt p̄di-
cta potētia obiectiua ſit alia a nō repugnātia terminoꝝ ꝓ
batur ſic. q: in deo eſt nō repugnātia terminoꝛuꝫ. nō aūt
eſt ibi potētia obiectiua qua aliq̄d diciť poſſibile. ergo ⁊c.
Qđ aūt differat a potētia actiua patꝫ. q: potētia actiua eſt
potētia actu entis ad agere. potētia aūt obiectiua eſt po-
tentia non entis in actu ad eſſe. ſed h̄ nō eſt illa. ergo ⁊c.
Qđ aūt nō ſit potētia paſſiua arguiť ſic. q: potētia paſſiua
ut dicūt eſt potētia ad fieri ⁊ ad pati. ſed potētia obiectiua
nō eſt ad fieri uel pati. Probatio ma. q: aliť materia ē in
potētia ad eſſe anteꝙ̄ ſit: et aliť eſt in potentia qn̄ iam eſt.
ſed potētia ſm̄ quā materia eſt in potentia ad eſſe anteꝙ̄
ſit: eſt potētia obiectiua. potētia aūt ſm̄ quā materia ē in
potētia ad pati ułfieri qn̄ iam eſt: eſt potētia paſſiua. ergo
⁊c. Iſta aūt nō videnť mihi bn̄ dicta. et p̄mū quidē: quia
hoc qđ dr̄ poſſibile obiectiue dicať ab aliqua potētia p̄ter
actiuā ⁊ paſſiuā: ſuppoſita nō repugnantia terminoꝝ. q:
poſſibile obiectiue diciť ex hoc qđ eſt obiectū uel natum
eſſe obiectū alicuiꝰ potētie actiue realis. ſed poſſibile ſic
obiectiue dictū nō pōt poni obiectū alicuiꝰ potentie rea
lis niſi actiue uel paſſiue. ergo ⁊c. Mi. ꝓbať. q: potentia
cuius dr̄ obm̄: aut ipſūmet cuiꝰ dr̄ obm̄: aut aliq̄d diuer-
ſum ab eo. Nō pōt eſſe ipſūmet. quia in eſſe p̄cipue reali
impoſſibile eſt ipſūmet eſſe obm̄ ſui ipſius ꝓducibile. ſ.
a ſe ipſo. ergo relinquiť ꝙ ſit aliq̄d diuerſuꝫ ab eo. Ex hoc
arguo ſic. potētia cuiꝰ obm̄ eſt ꝓducibile eſt aliqđ pꝛinci-
pium p qđ illud obm̄ p̄us nō ens pōt eſſe. ſed p̄ncipiū p
qđ nō ens pōt eſſe nō eſt niſi p̄ncipiū actiuū uel paſſiuū
nec Ariſ. ſomniauit plus. g° ⁊c. 2° de hoc ꝙ diſtinguūt
potentiā nō entis ad eſſe ꝯ potentiā ad fieri. Cōtra quia
ois potētia cuiuſcūqꝫ nō entis ad eſſe: aut eſt potētia ad
eſſe factū: aut ad eſſe nō factū. Si eſt potētia ad eſſe nō fa
ctum. g° illud nō hꝫ cām efficientē. ſed tale eſſe quod nō
eſt factū nec hꝫ cām efficiētē eſt eſſe increatū. g° eſſe incre
atum eſt poſſibile eſſe. qđ eſt abſurdū. Si aūt eſt in potē
tia ad eſſe factū: tūc arguo. oē factū eſt factū p aliqđ fieri.
ſed talis potētia ſm̄ quā tu ponis nō ens p̄us eſſe in po-
tentia ad eſſe factū. g° opoꝛtet ꝙ iſta potētia ſit p aliqđ fie-
ri p qđ iſtud eſt factū. g° ⁊c. vn̄ ponē aliquid poſſe hr̄e eſſe
factū ⁊ nō poſſe fieri eſt ꝯdicere. Item etiā ponē potētiā
ad facē ⁊ nō ponē poſſibile fieri eſt ꝯdicere. q: nihil pōt fa
cere qđ nō pōt fieri. Et dicēdū ꝙ p̄ter potentiā q̄ eſt non
repugnantia terminoꝝ nō eſt aliq̄ potētia niſi actiua uel
paſſiua a q̄ aliq̄d ſm̄ rem dicať poſſibile. Ad cuiꝰ eui-
dentiā ſciendū ꝙ poſſibile dr̄ poſſibile p denoiationem
aliquā a potētia. vn̄ nō eſt idē ponē plura poſſibilia ⁊ po-
nere plures potētias. Notādū g° ꝙ vna ⁊ eadē potētia ē
a q̄ ſibi inexn̄te ⁊ inherēte agēs dr̄ potēs: ⁊ obm̄ natū fieri
p ipm̄ dr̄ poſſibile obiectiue. nec in obo poſſibili obiecti-
ue opoꝛtet ponē aliquā potētiā p̄ter nō repugnantiā ter-
minoꝝ vbi totū ens ꝓduciť nullo p̄ſuppoſito. q: illa po-

tentia vt ꝓbatū eſt:eſt ꝑ quā aliq̄d pōt hr̄e eſſe fcm̄ vel fie
ri:ſed oīs potētia ꝑ quā aliquid pōt fieri eſt actiua vel paſ
ſiua.ſed vbi aliq̄d ꝓducit̄ nullo p̄ſuppoſito nō eſt aliq̄ po
tētia paſſiua ſm̄ rem loquēdo.g᷒ tale poſſibile fieri dr̄ poſ
ſibile fieri denoīatiōe extrinſeca agentis:vt natū eſt eē ef
fect᷒ eius. Et ſi dicat̄ nōne fieri dicit mihi quoddā pati:
Dicendū ꝙ pati ꝓprie eſt fieri in quo aliq̄d ſubijcit̄ mo
tui ꝛ forme facte p̄exiſtens tpe ipſi forme introducēde.nō
aūt oē fieri eſt tale pati:q: creari nō ē tale pati. Alio᷒ pt ac
cipi pati min᷒ ꝓprie.ſ.obiue ſe hr̄e vt effect᷒ fcūs ad pōm
actiuā.ꝛ ſic etiā accipiēdo iꝓprie pati:oē fieri ē pati.ſ; nō
oē tale fieri req̄rit ſubm̄ receptiuū ex pte ꝓducti:ſic dcm̄ ē
de creatiōe.Sil'r potētia paſſiua ꝓprie dicta ſm̄ quā ali
quid ē ſuſceptiuū act᷒ ꝛ forme denoīat ꝛ ſubm̄ receptiuū
ꝛ formā receptibilē.ſubm̄ q̄dē receptiuū vt ſubm̄ in quo ē
illud p̄ncipiū ꝑ qᵭ pōt recipe.vn̄ dr̄ potēs recipe vel poſſi
bile ſubiue.ſ; formā denoīat vt obm̄ talis potētie q: ē re
ceptibil'.nā ſic fcm̄ vt ſic eſt obm̄ potētie actiue. ita etiā re
ceptibile in ſubo eſt obm̄ potētie receptiue. nec eſt querē
aliā potētiā in ſubo receptiuo p̄ter nō repugnātiā t̄mioꝝ

Ulteri᷒ notādū ꝙ qn̄ dr̄ ꝙ potētia actia eſt ad facē pōt
intelligi dupl'r.vno᷒ ꝙ dicat̄ potētia ad facē q̄ſi potētia q̄
dā ordinata ad recipiēdū actū illū qui eſt facē:ꝛ tūc eſt fal
ſiſſimū:q: tūc idē eſſet agē ꝛ pati. Alio᷒ pōt intelligi ꝙ po
tētia actiua eſt ad facē.i.h; ad h̄ ordinē ꝙ hēat effectū fcm̄
ꝛ illa eadē potētia eſt ēt ad fieri:q: illa etiā eadē potētia hēt
ordinē nō quidē ad h̄ ꝙ agens fiat.ſed ad h̄ ꝙ ꝑ potētiā a
gētis aliq̄d aliud fiat ꝛ fieri illi᷒ ꝙ ſic paſſiue dr̄:reſpicit po
tentiā agētis vt ꝑ quā eſt:ꝛ nō o; etiā ꝙ reſpiciat aliq̄ po
tētiā ꝑ quā recipiat. Sil'r potētiā eſſe ad fieri pōt intelli
gi dupl'r.vno᷒ ꝙ dicat̄ potētia ad fieri:q:.ſ.eſt receptia ali
cui᷒ act᷒ facti vel forme facte:ꝛ tal' potētia ad fieri eſt potē
tia paſſiua.ꝛ ſubm̄ tal' potētie cū ſua potētia nō dr̄ ꝓprie fi
eri:ſ; fieri h̄.vn̄ qn̄ aliqᵭ ſubm̄ dealbat̄ nō dr̄ ſbm̄ ſimpl'r
fieri:ſed fieri albū. Alio᷒ pōt dici potētia ad fieri q: h; or
dinē ad h̄ ꝙ aliq̄d ꝑ ipſam fiat mō dcō. Ex pte etiā ꝓducti
dr̄ poſſibile fieri vel a potētia actiua:q:.ſ.ꝑ ipſa; pōt fieri
vt dcm̄ eſt:vel a potētia paſſiua ſeu receptiua:q:.ſ.in ipſa
pōt recipi ſicut albedo anteq̄ fiat dr̄ poſſibil' fieri.ꝛ iſtō dr̄
poſſibile obiue ſuppoſita potētia q̄ eſt nō repugnātia ter
minoꝝ:q: natū eſt eē obm̄ alicui᷒ potētie actiue vel paſſi
ue. Ex his p; ꝙ qn̄ dr̄:ꝙ potētia actiua eſt ad facē ꝛ nō ad
ad eſſe nihil eſt dictu.q: ita ſe h; ad eē fcm̄ ſicut ad facē:cu
ius quidē eē facti ipſa eſt cā effectiua. Sil'r ēt potētia paſ
ſiua que eſt ad fieri eſt ad fcm̄ eſſe:q: deriſio ē dr̄e ꝙ ſit ad
aliqᵭ fieri:ꝛ nō ad fcm̄ eſſe cum oē fieri t̄minet̄ ad fcm̄ eſſe
potētia aūt obiectiua ꝓprie nō dr̄ potētia:ſed magis poſ
ſibile obiuū:q:.ſ.natū eſt eē obm̄ potētie actiue vel paſſi
ue vel vtriuſq;. Ad p̄mū g᷒ ꝙ ipſi dicūt ꝙ potētia obie
ctiua eſt aliud aū repugnātiā t̄mioꝝ.dico ꝙ ꝓprie loquē
do dicē potentiā obiectiuā:eſt nihil dictu:ſ; poſſibile ob
iectiuū.ꝙ g᷒ dr̄ ꝙ potētia que eſt nō repugntia t̄minoꝝ ē
in deo:nō t̄n̄ potētia obiua. Dicēdū ꝙ potētia q̄ eſt nō re
pugnātia t̄minoꝝ eſt in deo.ſed potētia obiua q̄ nihil ē di
ctu nō ē in deo.nec ēt poſſibile obiuū:q: nō eſt natu; eſſe
obm̄ alicui᷒ potētie actiue vl' paſſiue Si aūt querat̄ quō
ſe h; poſſibile obiuū ad nō repugnantiā t̄mioꝝ:vtrū.ſ.ſit
oīno idē dō ꝙ nō:q: ſicut dcm̄ eſt poſſibile obiuū dr̄ a po
tentia actiua vel paſſiua.ſed poſſibile quantū ad nō repu
gnātiā t̄minoꝝ dr̄:q: anteq̄ tale ens ſit:eſt nō ens:cui nō
repugn̄t eſſe.vn̄ nō repugnātia t̄minoꝝ in gn̄ali accepta i
portat p̄dicatū nō repugnare ſubo.vn̄ pōt ꝯuenire ꝛ deo ꝛ
creature.qn̄ v̄o dr̄ de creatura que nō eſt ꝛ pōt eē vt qn̄ di
cim᷒ ꝙ creatura anteq̄ ſit pōt eſſe. Tūc dicit det̄minatā
nō repugnātiā det̄miati ſubi ad det̄minatū p̄dicatū.ſ.nō
repugnātiā creature poſſibil' ad eē. Ad ſcōm dō ꝙ potē
tia actiua eſt potētia entis in actu vt habētis ipſa; ꝛ deno
minati denoīatiōe intrinſeca ab ipſa.ꝛ illa ēt eadē potētia
eſt ꝑ quā effect᷒ q̄ eſt obm̄ tal' potētie ē ꝓducibil' ab ipſa:ꝛ
ꝓducit̄ qn̄ ſit.ꝛ ſil'r potētia paſſiua ꝓprie accepta ē pō per
quā aliq̄d obiue ꝛ paſſiue pt moueri ꝛ reduci ad actū que;
recipit.ꝛ ꝑ eandē potētiā dr̄ act᷒ ille recept᷒:ꝛ āteq̄ fiat re
ceptibil'.ꝛ p̄ter iſtas duas potētias n̄ o; ponē aliā potētiā
ꝑ quā effect᷒ ſit ꝓducibil' excepta nō repugnātia t̄minorū

ꝛ ꝑ hoc p; ad tertiū.q: verū eſt ꝙ mā alit̄ eſt in potētia an
teq̄ ſit in reꝝ nā ut fiat ꝑ creationē ut ps cōpoſiti. alit̄ eſt
in potētia qn̄ iā eſt in reꝝ nā ut recipiat actū quo caret.nā
p᷒ mō dr̄ in potētia eſſe ꝑ potentiā agentis reſpcū cui᷒ dr̄
poſſibile obiue. 2᷒ aūt mō eſt in potētia paſſiua reſpectu
act᷒ in ea receptibilis:ſm̄ quā potentiā mā dr̄ poſſibilis
ſubiue:ꝛ act᷒ in ea receptibilis dr̄ poſſibilis obiue.ꝛ ex h̄
nō ſeq̄t̄ ꝙ p̄ter nō repugnantiā t̄minoꝝ ꝛ potentiā actiuā
ꝛ paſſiuā ſit ōrta potētia. Quantū ad ſecūdū p̄ncipale:
qualis ſit diſtinc᷒ int̄ ens in actu ſeu exn̄tiā actualē entis
ꝛ ens in potētia. Dicūt q̄dā ꝙ eſt diſtinc᷒ eiuſdē rei in di
uerſos modos reales.ita ꝙ vn᷒ mod᷒ realis ē eſſe i actu
ꝛ ali᷒ eſt eſſe in potētia.res aūt ꝯp̄hendit vtrūq; modū.
Qᵭ aūt ita ſit ꝙ.ſ.iſti duo mōi ſint duo mōi reales diuer
ſi ad inuicē:ꝓbāt.ſuppoſito q̄dē ꝙ eſſe i actu dicat modū
realē.ꝛ ſuppoſito ꝙ modus eſſendi in pō nō ſit idē cū mō
eſſendi in actu.vn̄ ꝓbatio eaꝝ tēdit ad hoc ꝙ mod᷒ eſſen
di in pō anteq̄ nihil de re ſit:ut creature anteq̄ creent̄:ſit
q̄dā modus realis. Hoc dictū ꝓbāt quadrupl'r. p᷒ ſic.q:
int̄ deū intelligētē et creaturā intellectā eſt rel'o realis ab
et̄no.q: int̄ cognoſcēs ꝛ cognitū ꝛ int̄ potentiā ꝛ obm̄ eſt
rel'o realis.ſed rel'o realis nō eſt niſi ad reale.g᷒ ꝛc. Et eſt
eadē rō cū illa quā aliq̄ faciūt ꝙ ideatū dr̄t realit̄ ab idea.
ſed idea eſt ab et̄no.g᷒ ꝛc. 2᷒ ſic.q: res ſūt in genē ab eter
no.ſed eſſe in genē dicit eſſe reale nō niſi poſſibile.g᷒ ꝛc.
3᷒ ſic.q: hō anteq̄ eſſet:aut habebat ꝙ eſſet poſſibilis ex
nā rei magis q̄ chimera:aut nō. Si nō.g᷒ nūq̄ potuiſſet
fieri. Et ſi ſic.g᷒ aliquā realitatē habebat ꝑ quā erat poſſi
bilis. Sz dices ꝙ habebat realitatē ꝑ quā erat poſſibilis
ſ; illa realitas erat pō agētis. ꝯ.quero vtrū illud qᵭ dicit̄
hr̄e hanc realitatē erat aliq̄d reale:aut nihil: Si nihil.ſeq̄
tur ꝙ nihil ſit aliq̄d reale. Si ſic:hr̄ ꝓpoſitū.ſ.ꝙ hō anteq̄
ſit:ſit aliq̄d reale. 4᷒ ſic. q: eſſe poſſibile creature anteq̄
ſit:aut dicit aliq̄d reale:aut nō. Si ſic:hr̄ ꝓpoſitū. Si nō.
videt̄ ꝙ diuiſio entis realis in actū ꝛ potētiā ſit diuiſio in
eſſe rei ꝛ in eſſe rōnis.hoc eſt incōueniēs.g᷒ ꝛc. Contra
iſtā poſitionē arguit̄ quadrupl'r.p᷒ ſic.q: illa q̄ ſunt eadem
in tertio ꝑ eſſentiā ſunt int̄ ſe eadē:ꝛ p̄cipue de abſolutis
h; v̄itatē in quacūq; nā creata uel increata.ſ; ſm̄ te vnuſ
quiſq; iſtoꝝ modoꝝ ſunt res ipſa ꝑ eſſentiā cui᷒ ſūt mōi.
g᷒ int̄ ſe ſunt idē realit̄ ꝛ eſſentialit̄:ꝛ vn᷒ realit̄ eſt ali᷒. et
ꝑ ꝯn̄s nō ſunt diuerſi modi. 2᷒ ſic.q: iſti duo modi:aut
ſūt due res:aut nō. Si ſūt due res quarū vna nō eſt alia:
tūc ſunt due res create uel creabiles:ꝛ per ꝯn̄s oportet ꝙ
q̄libet eaꝝ habeat duos modos:modū.ſ.entis in actu:et
modū entis in pō.q: q̄libet eſt creabilis.ꝛ ſic ibit̄ in infini
tum.g᷒ ꝛc. Si nō ſūt due res: nō hn̄t diſtinctionē realē.
Proba᷒ q: differre realit̄ eſt differre diuerſis realitatib᷒:
quaꝝ vna nō eſt alia.ſ; vbi ſunt due realitates diuerſe ad
inuicē:ſūt due res diuerſe ad inuicē realit̄.g᷒ ꝛc. 3᷒ ſic.q:
ſicut ſe h; creatura i actu ad creabile: ita ānihilatū in actu
ad ānihilabile.ſed ſm̄ te creatū ꝛ creabile dicūt diuerſos
modos eiuſdē rei.g᷒ annihilatū ꝛ ānihilabile dicūt diuer
ſos modos eiuſdē rei.ꝛ certū eſt ꝙ nō alteri᷒ rei q̄ ānihi
labilitatis ſm̄ quā aliq̄d dr̄ ānihilabile in pō et ānihilatū
in actu.tūc quero de iſto mō quo aliq̄d dr̄ ānihilabile an
teq̄ ſit ānihilatū: aut eſt aliq̄d: aut nihil. Si aliq̄d ſeq̄t̄ ꝙ
aliq̄d ſit ānichilitas.q: ſm̄ te modus iſte eſt res ad quam
terminat̄ ānihilatio ſm̄ rem. Si aūt ponas ꝙ iſte mod᷒
ſit nihil.g᷒ iam erit ānihilabilis nihileitas anteq̄ nihilet̄.
qᵭ eſt incōueniēs. Ex hoc pōt ꝯfirmari alia poſitio.ſ.ꝙ
aliq̄d dicat̄ creabile ꝑ potentiā actiuā agentis. q: ꝑ idē ali
quid dr̄ factibile de nihilo ꝛ v̄tibile in nihil ſeu ānihilabi
le. nō aūt pōt dici res ānihilabilis niſi ꝑ potētiā actiuam
agētis.g᷒ ꝛc. 4᷒ ſic. q: ſi ex pte rei creabilis anteq̄ creet̄
eēt aliqᵭ eſſe reale diſtinctū ab eſſe dei: tūc creatio p̄ſup
poneret aliq̄d.hoc eſt falſū.g᷒ ꝛc. Sz ad hoc rn̄dēt.q: crea
tio nō ſupponit aliq̄d ſubiue in q̄ ſit:ſ; ſupponit aliq̄d ob
iectiue. ꝯ.quero cui᷒ potētie obm̄ ſupponit:aut potētie
actiue:aut paſſiue: Si paſſiue.ꝯ.q: aū creationē nulla po
tentia eſt paſſiua ſm̄ te ꝛ etiā ſm̄ v̄itatē. creatio enī nihil
ſupponit ſubiue. Si actiue:cū obm̄ potētie actiue ſit effe
ctus ei᷒:ſeq̄t̄ ꝙ creatio p̄ſupponeret effectū potētie acti
ue dei. Sz dices ꝙ ſupponit effectū nō exn̄tem ſ; poſſi

bileͤ. Cõtra quero qua potẽtia dꝛ ille effectꝰ poſſibilꝭ vtꝝ a potẽtia actiua vel paſſiua. nõ a paſſiua qꝛ illã non requi rit creatio. Si autẽ a potẽtia actiua: gͦ illa potẽtia actiua nõ ꝓſupponit illud qđ ab illa potẽtia dꝛ poſſibile. ſ3 diceſ ꝙ a potẽtia obiua. Cõtra: qꝛ nihil ẽ dcũ potẽtia obiua vt dcm̃ eſt. ſed poſſibile obiectiuũ3. ſ. illud qđ natũ eſt eẽ obm alicuiꝰ potẽtie. ⁊ ideo teneo iſtã poſitionẽ de iſtis modalibꝰ eſſe ficticiã. Ad ꝓmũ ergo in oppoſitũ dicẽdũ: ꝙ nõ eſt verꝝ ꝙ int̃ intellcm̃ ⁊ rẽ intellectã ſit ſp relo realꝭ ſed ſolum tũc qñ intelligẽ ⁊ ſuũ obm ſunt diuerſa realꝛ: ⁊ vtrũqꝫ eſt ens in actu: qꝛ ad ens in potẽtia qđ nullũ eſſe reale in reꝝ nã hꝫ nõ eſt relo realꝭ vt nũc ſuppono. nũc aũt actꝰ intelli gẽdi dei nõ dr̃t a ꝓmo ⁊ ꝑ ſe obo eius realiť: ⁊ cũ multi po nãt ꝙ etiã deus nõ hẽat relonẽ realẽ ad creaturã actu exñ tẽ: multo minꝰ ad poſſibilẽ. Ad ſcðm dicendũ: ꝙ ad eẽ i genẽ duo ꝯcurrũt. ſ. intẽtio ⁊ res ſubiecta intentõi. eſſe in genẽ ꝗ̃tũ ad ꝓmũ eſt eẽ rõnis. ⁊ iõ nõ oꝫ ꝙ res anteꝗ̃ ſint hẽant aliud eſſe ꝗ̃ eẽ rõniſ ad h ꝙ ſint in genẽ iſtoꝝ. eſſe aũt in genẽ quo ad ſcðm dicit eſſe reale actu vel potẽtia. vñ eẽ in genẽ ſube nihil aliud dicit ꝗ̃ eſſe ſubam. vñ res ꝗ̃tũ ad iſtud eſſe eo mõ fuerũt in genẽ ab et̃no quo mõ hũerũt eẽ ſed hũerũt eſſe in potẽtia ab eterno. igiť ⁊ eſſe in genẽ ſilr.

Ad tertiũ dð: ꝙ hoieꝫ ex nã rei anteꝗ̃ ſit eſſe poſſibileꝫ plus ꝗ̃ chimerã: põt duplr̃ intelligi. vnoͦ ꝙ nã hũana ſit in eſſe reali: ⁊ ab ea hẽat hõ ꝙ ſit poſſibilꝭ: ⁊ h eſt falſum: qꝛ ſilꝭ eſt nã hũna ⁊ hõ. Alioͦ põt intelligi: qꝛ nature humane nõ repugnat eſſe poſſibile ſicut repugnat illi. etiã in nã rerũ eſt aliꝗd vñ põt h eſſe ⁊ nõ illud. ſ. potẽtia agentꝭ. Et cũ dr̃ ꝙ homo anteꝗ̃ ſit hꝫ potẽtiã ꝑ quã põt eſſe. dð ꝙ nõ, ꝓꝛie dr̃ ꝙ hõ anteꝗ̃ ſit hẽat potẽtiã ꝑ quã poſſit eſſe. ſed ꝙ eſt potẽtia ꝑ quã hõ põt eſſe. ſ. dei. Et ſi dicať imo hꝫ potẽtiã ad eſſendũ. dð ꝙ nõ: loquẽdo de potẽtia reali actiua vel paſſiua: ſed hꝫ nõ repugnantiã ad eẽndũ. Et ſi querať nõne nõ hr̃e repugnantiã iportat aliqđ reale hñtis: dð ꝙ nõ oꝫ ꝗ̃tũ ad realitatẽ intrinſecã eius: qꝛ hr̃e ꝓut ſubm hꝫ ꝑdicatũ ꝯuenit tam enti ꝗ̃ nõ enti. qꝛ nõ ens dr̃ hr̃e nõ eẽ. vñ ſi argueret ſic: iſtud hꝫ nõ eſſe. gͦ hꝫ aliꝗd. eſſet falla ꝭꝫ quid ⁊ ſimplr̃. Ad quartũ dð: ꝙ diuiſio entis in ens in actu: ⁊ in ens in potẽtia: ſi referať ad ens ⁊ ad eius poſſibilitatẽ eſt diuiſio in diuerſas res mõ quo potẽtia a q̃ dicit obm poſſibile: ⁊ potentia actiua etiã paſſiua eius ꝑ quã ẽ: eſt diuerſa ab eo. ſ3 h nõ eſt ponẽ diuerſas res: quaꝝ vna ſit actualꝭ exñtia rei: ⁊ alia ſit poſſibilitas eiuſ que ſit alia a potẽtia actiua ⁊ paſſiua vt dcm̃ eſt. Sed diuiſio q̃ eſt nõ i ens in actu ⁊ eius poſſibilitatẽ: ſed in ens in actu: ⁊ in ens poſſibile nõ eſt diuiſio in diuerſas res: ſ3 eſt diuiſio eiuſdem rei a ſe ipſa: ꝓut accipiť ꝭm id qđ eſt ꝗ̃tũ ad exñtiam ꝓpꝛiã: ⁊ ꝓut denoiať a potẽtia actiua vel paſſiua ꝓ tpe q̃ actu nõ erat. vñ eſſe in potẽtia nihil aliud eſt ꝗ̃ rem illã nõ eſſe in ſe: ſ3 in ꝓncipijs ſuis mõ expoſito. Vñ notãduꝫ ꝙ aliud eſt diſtinctionẽ aliquã eẽ in eſſe rei ⁊ eẽ rõnis ⁊ diſtinctionẽ eẽ ꝭm rõnẽ. nam diſtinctio in eſſe rei ⁊ rõnis eſt: vt diſtinguať ens in eſſe reale ex aiam: ⁊ in eſſe rõnis ꝭm aiam: ſicut eſt eſſe genus ſpẽm ⁊ ſilia. Sed diſtictio ꝭꝫ rõnem eſt qñ illa que dicunť diſtingui nõ hñt diuerſitatẽ realẽ: ſiue vtrũqꝫ dicat ens rei vt hõ ⁊ aial: ſiue ens rõnis: ſicut genus vt eſt cõe multis: ⁊ vt eſt ꝑter multa. nã i ꝓmo mõ qñ. ſ. ſit diſtinctio in ens rei ⁊ ens rõnis. ens rõnis ſe hꝫ ibi vt alteꝝ membrũ diſtinctõis cõtra aliud diſtinctuꝫ ſed qñ dr̃ diſtinctio ꝭm rõnẽ ibi eſſe rõnis dicit modũ diſtinctiõis. ſic gͦ pꝫ ad qõnẽ qñ. ſ. diuiſio entis in actuꝫ ⁊ in potentiã eſt diuiſio realis: ⁊ qñ nõ: ⁊ qñ eſt diſtinctio i plꝛa re: ⁊ qñ nõ. Ex his pꝫ ad argumẽta: nam illa rõ q̃ ꝓbat ꝙ ẽ diuiſio in diuerſa re: quia eſt diuiſio ꝭm eſſe reale bene concludit quantum ad hoc ꝙ ens in actu eſt diuerſum re a potentia per quam eſt poſſibile. Alia autem rõ que pꝛobat ꝙ nõ eſt diuiſio in diuerſa re: quia conuenit vni ⁊ eidem bene pꝛobat: ꝙ iſta diſtinctio non eſt in diuerſa re: quantuꝫ ad hoc ꝙ ens in actu quãdo eſt ⁊ ipſummet ens poſſibile anꝗ̃ ſit ꝗ̃tũ ad ſe vt ẽ poſſibile nõ dicat rẽ aliquã diuerſã a ſe i actu q̃ ſit ꝗdã tertia res ab ipſa exñtia actuali ⁊ a potentia actiua ⁊ a paſſiua.

AD ſecundũ ſic ꝓcediť. ⁊ arguiť ꝙ nã ⁊ ſuppoſitũ in creaturis nõ dicant ideꝫ. qꝛ illa duo quoꝛum vnum eſt aſſumptũ realiť ⁊ aliud nõ: nõ ſunt idem realiť ſed ſic eſt de natura ⁊ ſuppoſito: ut pꝫ in xp̃o. gͦ ⁊c. contra ſi ſuppoſitũ differat a nã: aut hoc eſt ꝑ accñs: aut ꝑ ſubam Nõ ꝑ accñs. qꝛ tũc indiuiduũ ſube includeret accidens. Nec ꝑ ſubam. qꝛ uel hoc eſſet mã: uel foꝛma: uel nã ꝯpoſita. Nõ ꝑ mãm uel foꝛmã. qꝛ iſta includũt in nã. Nec per nãm ipſam ꝯpoſitã. qꝛ illa eſt eadẽ ſibi ipſi. gͦ ⁊c. Rͦ ꝓͦ intẽdo excludẽ tres opiniones q̃s nõ credo veras. 2ͦ ponam opinionẽ quã credo verã. Pꝛima opinio eſt ꝙ ſuppoſitũ addit ſuꝑ nãm quẽdã modũ: qui q̃dẽ modus ut dicunt dr̃t realiť a nã: nõ tñ dicit aliã rem ab ea. Et ponũt exemplũ de mã affecta quãtitate. nam mã affecta quãtitate ut dicũt ꝗ̃tũ ad hoc qđ eſt eã eſſe affectã quantitate dicit quendã modũ qui dr̃t realiť a mã ꝭm ſe accepta. qꝛ ut dicũt aliud eſt mã nõ affecta quãtitate ⁊ mã affecta quãtitate ⁊ alijs. ⁊ ꝭm hoc dicũt iſti ꝙ hoc ꝯſtituit ſuppoſitũ. ſ. nãm eſſe affectã accñtibus: ⁊ ꝙ hoc impedit ꝓdicationem nãe de ſuppoſito: ut nõ dicať vere: hic hõ eſt hec humanitas. Sic gͦ dicũt tria. Pꝛimũ eſt ꝙ talis modus differt a nã realiter: nec tñ eſt alia res ab ea. Secũdũ eſt ꝙ talis modus ꝯſtituit ſuppoſitũ in eſſe ſuppoſiti. Tertiũ eſt ꝙ iſte modus impedit ꝓdicationẽ nãe de ſuppoſito. Cõtra ꝓmũ arguo ſic. qꝛ talis modus aut eſt aliq̃ res: aut nulla res. Si nulla res: ſequũť duo incõuenientia. Pꝛimũ eſt ꝙ modus realis ſit nihil. qꝛ qđ nulla res eſt: nihil eſt. Secundũ qđ additio huiꝰ modi ad nãm nõ eſſet additio niſi nihili. ⁊ ꝑ ꝯñs ad eſſe reale nihil faciet. cum tñ ipſi dicãt ꝙ ꝯſtituit ſuppoſitũ. Si aũt eſt aliqua res: aut eadẽ res cũ nã: aut alia. Si eadẽ. tũc nõ dr̃t a nã niſi rõne. qꝛ eadẽ res a ſe ipa nõ dr̃t niſi rõe: ⁊ ꝑ ꝯñs eiꝰ additio ad nãꝫ ñ eẽt niſi ꝭm rõem: cuius ꝯriũ ipſi dicũt. Si dicas ꝙ dicit aliꝗd ut modũ rei realẽ: nõ aũt rem queram ſicut ꝓus: vtrũ ille modus l3 nõ ſit res cuiꝰ eſt modus an ſit in ſe aliqua res aut nihil. nõ enim eſt dare mediũ cũ iſta ſint ꝯdictoꝛia aliqua res ⁊ nulla res. ⁊ redibit idẽ qđ ꝓus. Ↄ ſecũdũ arguo duplr̃. ꝓͦ ſic. qꝛ qđ eſt poſteriꝰ accñte nõ ꝯſtituit ſuppoſitum. ſed talis affectio eſt poſterioꝛ accñte. gͦ ⁊c. Maioꝛ pꝫ. qꝛ ſuppoſitũ ꝓcedit oẽ accñs cũ dicat indiuiduũ ſubſtantie. Mi. etiã pꝫ. qꝛ illa affectio reſultat ex ſuba ⁊ accñte. ⁊ iõ poſterioꝛ eſt accñte. 2ͦ ſic. illud qđ hꝫ minimũ de entitate nõ cõſtituit ꝑfectiſſimũ. ſed talis affectio eſt huiuſmodi: cũ reſultet ex ꝯiunctiõe accñtis cũ ſubo: ⁊ ſubm dicit ens ꝑfectiſſimũ. gͦ ⁊c. Cõtra tertiũ arguo ſic. ſic ſe hꝫ nã ad ſuppoſitũ ſicut mã ad mãm affectã. ſed mã affecta ẽ mã. ergo nã eſt ſuppoſitũ. Et hoc clariꝰ pꝫ ſic. qꝛ ſuppoſitum ꝭm eos eſt nã affecta. ſ3 nã affecta eſt nã. ergo nã eſt ſuppoſitũ. Qđ aũt ipſi dicũt ꝙ mã ꝓciſe ⁊ ſine affectione accepta nõ eſt idem ꝙ mã affecta: verũ eſt ſi eſſet aliq̃ mã nõ ꝯiũcta quãtitati. qꝛ nõ eſt idẽ mã cũ quantitate ⁊ mã ſine quãtitate. ſed manẽte ꝯiũctiõe quãtitatis ad mãm: ſꝑ verũ eſt dicẽ ꝙ mã eſt mã affecta quãtitate. ⁊ ſic etiã cũ nã ſꝑ ſit ꝯiuncta quibuſdã accñtibus: verũ eſt dicẽ ſꝑ ꝙ natura eſt nã affecta. Vñ ſciendũ ꝙ l3 abſtractũ de ꝯcreto nõ ꝓdicet in creaturis: accipiẽdo ea vnifoꝛmiť. ſicut dicimꝰ ꝙ albedo nõ eſt alba. tñ accipiendo abſtractũ ꝭm vnã foꝛmam ⁊ ꝯcretũ ꝭm aliã: pꝛedicať vnũ de alio. vñ dicimꝰ ꝙ albedo eſt quãta ut infra dicet̃. Sciẽdũ ꝙ etiã aliꝗd dr̃ ꝯpoſitũ duplr̃. vno mõ ꝯpoſitũ ex his. alio mõ ꝯpoſitum huic. Pꝛimo mõ ꝯpoſitũ ſic dictũ nõ ꝓdicať de altera ꝑte Vñ ſi aliꝗd imponeret̃ ad ſignãdũ ꝯpoſitũ ex quãtitate et albedine: nũꝗ̃ pꝛedicaret̃ de altero. ꝓpter qđ cõpoſitũ ex mã ⁊ foꝛma nõ eſt mã uel foꝛma. Sed ꝯpoſitũ ſecũdo mõ ſ. ꝯpoſitũ huic ꝓdicať de altera qualibet ꝑte. nam ꝯpoſitũ huic nihil aliud eſt ꝗ̃ cõiunctũ huic per cõpoſitionẽ. Eſſe aũt ꝯiunctũ huic ꝯuenit vtriqꝫ parti. nã vnaqueqꝫ ꝑs eſt ꝯiuncta alteri. vnde eſſe ꝯiunctũ foꝛme ꝯuenit mãe ⁊ ecõuerſo. tñ nulli parti ꝯuenit eſſe ꝯiunctã ſibi ipſi: accipiendo ꝓpꝛie ꝯiunctũ. ⁊ qꝛ nãm eſſe affectã accñtibꝰ nihil aliud eſt ꝗ̃ nãm eſſe ꝯiunctã accñtibꝰ: ideo nã affecta eſt nã: ⁊ ecõuerſo. Secũda opinio eſt: ꝙ nã a ſuppoſito differat. qꝛ ſuppoſitũ includit actũ eẽndi: nõ aũt nã. ita ꝙ ſuppoſitũ ſe habet ad nãm: ⁊ per additionẽ actꝰ eſſendi. Cõtra hoc arguo ſic. qꝛ aut ſuppoſitũ addit eſſe ſuꝑ nãm: ita ꝙ ſuppoſitũ dicat ꝯpoſitũ ex eſſe ⁊ natura: aut ita ꝙ dicat

naturā coniunctā ipſi eſſe. nō aūt compoſitū ex vtroqꝫ.
Si pmo modo. ꝯtra hoc arguit̃ tripl̄r. Primo. q: ſeque
retur ꝙ ſpēs nō predicaret̃ de indiuiduo. q: ſm oēs ſpēs
puta hō dicit nām. hoc aūt eſt incōueniēs. ergo ꝛc̃. ꝯn̄tia
patet. q: altera ps nō predicat̃ de ꝯpoſito ex his nec econ
uerſo. Secūdo ſic. q: ſi iſta eſt cā ꝙ natura nō p̄dicat̃ de
ſuppoſito q: ſuppoſitū includit eſſe: ſequit̃ ꝙ in illis con
cretis que nō includūt eſſe abſtractū predicaret̃ de cōcre
to. ſed iſti termini ꝯmunes: hō: aīal: ꝛ huiuſmōi nō inclu
dunt eſſe. g̊ poſſet dici: hō eſt humanitas. hoc eſt falſum
ergo ꝛc̃. Tertio ſic. q: ſicut ſe habet indiuiduū accn̄tis
ad nām accn̄tis: ita indiuiduū ſubſtātie ad nām ſubſtātie
ſꝫ indiuiduū accn̄tis nullū eſſe accn̄tis includit. ergo nec
indiuiduū ſubſtātie. ſed ſuppoſitū dicit indiuiduū ſubſtā
tie. ergo ꝛc̃. Si aūt ponat̃ ſecūdo mō: ꝙ. ſ. ſuppoſitū di
cat nō ꝯpoſitū ex natura ꝛ eſſe: ſed nām ꝯiunctā ipſi eſſe:
tunc ſuppoſitū p̄dicabit̃ de natura ꝛ ecōuerſo. Nec ē iſta
opinio fratris Tho. ut quidā dicūt. ꝛ hoc pꝫ ex ſuo tertio
q̊libeto. vbi querit vtrū ſuppoſitū ꝛ nā differāt i angelis.

Tertia nō va opio ē ꝙ nā dic̄ ſolā formā. ſuppoſitū aūt
dicit ꝯpoſitū ex mā ꝛ forma. ꝯ h̄ arguit̃ dupl̄r. p̊. q: ſeque
retur ꝙ diffinitio ſubſtantiaꝝ cōpoſitaꝝ eēt ꝑ additamen
tum ſicut diffinitio accidentiū. q: in diffinitiōe ſubſtātia
rum taliū: ut patꝫ. 7. metaph̄. ponat̃ materia. ſed illud qd̄
diffinit̃ per aliq̄d diuerſum a q̄dditate ſua: diffinit̃ per ad
ditamentū. ergo ſi mā nō eſſet de quidditate ſubſtātiarū
taliū: talis diffinitio erit ꝑ additamentū. 2̊ ſic. q: ſubſi
ſtens in humanitate eſt hō. ſed aīa humana ſeparata ſub
ſiſtit in humanitate: ſi ipſa eſt humanitas ut ipſi dicūt. g̊
aīa ſeparata erit homo: qd̄ eſt falſum. Et iō eſt q̄rta opi
nio quā credo veriorē ꝙ natura ꝛ ſuppoſitū differūt ſicut
diuerſe res q̄tuꝫ ad quācūqꝫ nām que alteri innitit̃. ſicut
eſt quecūqꝫ natura accidētalis in creaturis ꝛ nā humana
in xp̄o. q: tales nature innitunt̃ alteri in ſuo eſſe. Sed lo
quendo de nā que nō innitit̃ alteri in eſſendo: ſicut eſt nā
ſubſtātie cōpleta in creaturis. qd̄ dico ꝓpter mām et for
mam ꝛ nām diuinā in deo: accipiēdo eam ſm abſtractū ꝛ
ꝯcretū. in deo quidē nō differūt re: nec q̄tum ad illud qd̄
p̄mo ꝛ per ſe importāt: nec q̄tum ad ꝯnotatū. ꝛ iō ibi om
nino ꝯcretū predicat̃ de abſtracto: ꝛ ecōuerſo. ſꝫ tn̄ in cre
aturis ꝯcretū deſcendēs a natura ſubſtātiali: ſicut homo
ab hoc ꝙ dico humanitas aliq̄d cōnotat ex mō ſigndi: qd̄
nō cōnotat abſtractū. Ad cuiꝰ euidentiā tria ſunt faci
enda. Primū eſt oſ̄dere quid importat ſuppoſitū realit̃:
ꝛ q̄d natura realit̃. Secūdū eſt diſtinguē de diuerſis mo
dis ſigndi. Tertiū eſt applicare illos diuerſos modos ad
naturā ꝛ ſuppoſitū: ꝛ oīa iſta applicare ad q̄ōnē. Quā
tum ad p̄mū ſciendū ꝙ ſuppoſitū prout ꝯcretiue accipit̃:
dicit ſm rem illud qd̄ habet eſſe nō innixū alteri ſuppoſi
tiue: qd̄ eſt nō inniti alteri ꝑ inherentiā: ſicut accn̄s ſubie
cto. ut albedo ſorti. uel ps toti: ut brachiū corpori. uel per
modū partis ſe hn̄s: ut natura humana innitit̃ ſuppoſito
diuino in xp̄o. ita ꝙ hn̄s eſſe nullo iſtoꝝ modoꝝ inniten
do dicit̃ ſuppoſitū. Natura aūt in abſtracto accepta pu
ta humanitas uel diuinitas uel aliq̄d tale dicit illud q̄ ali
quid eſt formalit̃ tale: ſiue innitat̃ alteri: ſiue nō. Natura
aūt ſic dicta q̄tuꝫ ad rem ꝑtinet pōt triplicit̃ ſe hr̄e. Uno
mō ꝙ nulli innitat̃: nec aliqd̄ ſibi. Secūdo mō ꝙ ipſa in
nitatur alteri. Tertio mō ꝙ aliq̄d innitat̃ ſibi ꝛ ipſa nulli.

Quātū ad ſecūdū ſciendū ꝙ duplex ē modꝰ ſigndi. ſ. ab
ſtractiue ꝛ ꝯcretiue. ꝯcretiue dr̄. ſ. ſubſtātiue: ut hō. ꝛ adie
ctiue: ut humanū uel aliq̄d tale. abſtractū ſemꝑ importat
nām: ut qua aliq̄d eſt tale: puta humanitas illud quo hō
eſt homo formalit̃. ꝯcretū aūt ſemꝑ ſign̄t ut hn̄s ſiue ꝑ mo
dum hn̄tis. ſiue ſit ſubſtantiuū: ſiue ſit adiectiuū. vn̄ q̄tū
eſt ex modo ſignificādi ſemꝑ importat nām in obliquo:
puta albū habens albedinē: ꝛ homo hn̄s humanitatē. ſed
in hoc differt inter ſubſtantiuū ꝛ adiectiuū. q: ſubſtātiuū
importat habens per modū ſubſiſtētis. vnde et adiectiua
qn̄ ſubſtantiuant̃ q̄tum ad modū ſignificādi ſtant ꝓ ſub
ſiſtente habente. adiectiuū aūt ſtat ꝓ hn̄te qualitercūqꝫ:
ſiue ſit ſubſiſtēs: ſiue nō: ſiue habeat illud ut formā ſupue
nientem: ſiue ut ſubiectū p̄exn̄s. ſicut cum dicit̃: ſupfi
cies eſt alba. albū ſtat ꝓ hn̄te albedinem ut formā ſibi in
herentē. ecōuerſo aūt qn̄ dicit̃: albedo humana. humanū
qd̄ p̄dicat̃ de albedine ibi nō ſtat ꝓ hn̄te humanitatē vt ſi
bi inherentē: ſed ꝓ hn̄te hūanitatē vel hoīem vt ſubm̄ ſub
tractū. pōt etiā eſſe denoīatio ab extrinſeco: ſicut qn̄ dici
mus iſte effectꝰ eſt diuinꝰ. ibi diuinū adiectiue acceptuꝫ:
ſupponit ꝓ hn̄te deū vt cām. Ulteriꝰ eſt alia dr̄ia int̃ cō
cretū ſubſtātiuū ꝛ adiectiuū: q: a ꝯcreto ſubſtātiuo deſcē
dit ꝯcretū adiectiuū: ſicut humanū ab hoīe. ſꝫ a ꝯcreto ad
iectiuo nullū ꝯcretū deſcendit. Quantū aūt ad tertiuꝫ
ſciendū ꝙ iſti mōi ſigndi adaptant̃ ſic nāeris reꝝ: ꝙ ſi oēs
nature reꝝ eēnt ſubſiſtētes: ita ꝙ nulla inniteret̃ alti: tūc
q̄tū ad denoīationē intrinſecā eoꝝ que ſunt idē ſuppoſi
to realit̃ nulla eſſet dr̄ia ſm rē inter abſtractū ꝛ cōcretum
nec q̄tū ad id qd̄ exp̄ſſe dicūt. nec quantū ad illud qd̄ ipoꝛ
tāt. q: cum dr̄ia abſtracti ꝛ ꝯcreti ſit ꝑ moduꝫ quo differūt
hn̄s ꝛ habitū: vel ꝑ modū quo dr̄t hn̄s: ꝛ id quo aliq̄d ē for
malit̃ tale: puta hūanitas ꝛ hn̄s hūanitatē: cum nō eēt ibi
aliq̄d hn̄s alteꝝ diſtinctū a ſe: nō eſſet ibi aliqua dr̄ia inter
abſtractū ꝛ ꝯcretū. ꝛ ideo vnū p̄dicaret̃ de altero: ſic̄ i deo
deus eſt deitas. Nec forte etiā ibi eſſet talis modꝰ ſigni
ficandi diuerſus. ſꝫ vno mō ſignificādi ſignificaret̃ ipſa natu
ra rei vt natura ſimplex ꝛ ſubſiſtēs. eſſet tn̄ tunc cōcretuꝫ
denoīatiuū quo aliquid denoīat̃ ab extrinſeco. nā dr̄t de
us ꝛ diuinū. nam effectꝰ dei diceret̃ diuinꝰ: qui tn̄ nō eſt
deꝰ nec deitas. Nūc aūt quia in alijs a deo puta in creatu
ris ſunt diuerſe nāe quaꝝ vna innitit̃ alteri. ꝛ per ꝯn̄s ali
quid eſt hn̄s alterū diuerſuꝫ a ſe in eodē ſuppoſito. vel ſic
ſubm̄ hꝫ formā ſibi inherentē. vel ecōuerſo forma hꝫ ſbm̄
ſibi ſubtractū: ideo ibi hn̄s ꝛ habitū dr̄nt ꝛ cōcretū qd̄ ſign̄t
ꝑ modū hn̄tis: ꝛ ipſa natura a qua dr̄ aliq̄d tale qd̄ ſign̄t per
modū habiti: vnū eoꝝ ex ſuo mō ſignificandi ipoꝛtat ali
quid diuerſuꝫ ab alio. nec h̄ dr̄ quia diuerſitas modoꝝ ſi
gnificādi aliquid variet in re. ſed q: exn̄te tali diuerſitate
reꝝ requirunt̃ tales modi intelligēdi ꝛ ſignificādi eas: ad
hoc ꝙ illud qd̄ ſic de eis ꝯcipit̃ ꝛ intelligit̃: verificet̃ de eis
ꝛ q: minꝰ ꝓprie dr̄ aliquid hr̄e ſeip̄m q̄ hr̄e alteruꝫ a ſe. Et
ideo in talibus vbi eſt ꝯpō pluriū naturaꝝ ꝯcretū nō p̄di
cat̃ de abſtracto ſꝫ eandē formā: vt dicēdo albedo alba: ſꝫ
ꝯcretū vnius hn̄ p̄dicat̃ de abſtracto alteriꝰ dicēdo quāti
tas alba. Ex h̄ pꝫ rō dicti ſuperiꝰ poſiti: quare. ſ. cōcretum
vniꝰ p̄dicat̃ de abſtracto alteriꝰ. nō aūt ꝯcretū p̄dicatur d
abſtracto ſm eandē formā. His p̄miſſis deſcendēdo ad
ꝓpoſitū certum eſt ꝙ nulla natura innitēs alteri eſt ſup
poſitum quantū ad rem: nec quantū ad ratōnē ſuppoſiti
quia ſuppoſitum dicit nō innitens alteri vt dictum eſt.

Quantū ad naturam que nō innititur alteri: qua. ſ. ſub
ſiſtens ſubſiſtit ſuppoſitū. i. illud quod ſubſiſtit: ſiue illud
qd̄ hꝫ talē nāꝫ q̄tū ad illa in q̄bꝰ illa nā nō p̄t ſubſiſter̃ ſine
q̄buſdā ſibi adiūctꝭ: ſic ē in oī nā creata. ſuppoſitū. i. hn̄s ta
lē nāꝫ quantū ad illud quod expreſſe ꝛ explicite importat
nō dicit aliquid diuerſuꝫ ab ipſa natura: quia hoc nō poſ
ſet eſſe niſi accidens. ſuppoſitum autem quod eſt indiui
duū in genere ſubſtātie nō importat directe ꝛ per ſe aliqd̄
accidēs. ergo ꝛc̃. Quantū ad hoc autē ꝙ ex modo ſigni
ficandi cōnotat: quia habens aliquid poteſt cum eo habe
re aliquod alterū habens talem naturaꝫ ſic acceptaꝫ ex ta
li modo ſignificandi cōnotat illa alia que habent̃ cuꝫ ipſa
natura. ꝛ ideo ratiōe talis cōnotati tale ſuppoſituꝫ differt
a natura: ꝓpter quod in creaturis talibꝰ differt qd̄ et quo
ꝓpter tale cōnotatū: ſiue accipiatur in ſubſtantijs: ſiue in
alijs: puta qd̄ ſubſiſtit: ꝛ quo ſubſiſtit: qd̄ eſt album: ꝛ quo
eſt albū: qd̄ eſt agēs: ꝛ q̄ agēs. Notandū autem ꝙ cōcre
tū aliquando importat aliquod an̄cedens ad formam a q̄
deſcendit: ſicut albū importat ſubſtantiaꝫ habentē albedi
nē. ꝛ nunquaꝫ talis forma eſt ſuppoſitū. nec illud quo ſup
poſitū ſubſiſtit. nam natura qua ſuppoſitū ſubſiſtit nullā
naturā cui innitat̃ ſupponit. quū h̄o concretū nō impor
tat aliqd̄ an̄s ad formā a qua deſcēdit: ſicut hō i alijs a xp̄o
nō importat aliquā naturam: cui innitat̃ natura humana
lꝫ poſſit cōnotare aliquid poſterius: qd̄ quidē pōt hr̄i cuꝫ
natura hūana. Ulteriꝰ notādū: ꝙ natura i abſtracto ac
cepta q̄tū ē ex ſuo mō ſignificādi: ſic nō excludit aliq̄d po
ſteriꝰ ꝙ ſecuꝫ habeat. ita nō includit aliqd̄ antecedens ꝙ
ipſā habeat: ꝛ hoc ex ſuo modo ſignificandi. Unde ꝙ hoc

excludat vel non includat depēdet ex ipſa nã rei. ſm quã aliq̃ nã põt inniti alteri vel non. ſꝫ cõcretuꝫ ſubſtãtiuũ ex ſuo mõ ſignificãdi excludit aliq̃d diuerſũ a ſe p̃us ipo cui innitat̃ q: ſuppoſitũ ſiue ſubſiſtens vt ſubſiſtẽs eſt ſiue acc ipiat̃ vt hñs hanc formam vel illã dũmõ accipiat̃ vt ſub ſiſtens hñs formã nõ innitit̃ alicui p̃exiſtẽti. q: ſic nõ eſſꝫ ſuppoſitũ. vñ õ lꝫ natura hũana innitat̃ alteri i xp̃o. tñ hõ ,put ſtat ꝑ ſuppoſito hñtem hũanitatem etiam in xp̃o nõ initit̃ alteri. Cõtra iſta obijcit̃ q̃druplicit̃. p̃mo q: illud ꝑ qð aliquid differt ab alio videt̃ eſſe de eẽntia ſua. ſꝫ ſ̃ꝫ te ſuppoſitũ differt a natura per tale cõnotatũ. ꝙ q̃nq̃ꝫ ẽ accidẽs. ergo accñs eſt de eẽntia ſuppoſiti qð eſt icõueniẽs. 2°. q: videt̃ ꝙ accñs ſit de rõne indiuidui ſbe. q: accñs i portat̃ in ſuppoſito ſm te. ergo ꝛc̃. 3° q: ſm p̃miſſa vid̃t ꝙ differẽtia ſuppoſiti ꝛ nature ſaltẽ illi⁹ natuẽ q̃ ſubſiſtẽs ſubſiſtit. ſit dr̃ia cõcreti ꝛ abſtracti. ſꝫ dr̃ia ſm ꝯcretũ ꝛ abſtractũ nihil facit vt videt̃ ad differẽtiã realẽ cũ dicãt ſolũ diuerſos modos ſignificãdi. ergo vt videt̃ ex p̃te rei nulla diuerſitas eſt inter ſuppoſitũ ꝛ naturã vel inter quo eſt ꝛ qð eſt. 4°. q: ſm iſtã viam ratione cõnotati differt qð eſt ꝛ quo eſt in illis in quibus p̃ter naturã qua ſubſiſtens ſubſiſtit habetur aliq̃d aliud. ſed in p̃mo p̃ter nãm diuinã qua ſuppoſitũ ſubſiſtit habet̃ etiã aliq̃ nã. ſ. hũana. ergo i xp̃o differt nã ꝛ ſuppoſitũ puta de⁹ ꝛ deitas. Ad p̃muꝫ dð. ꝙ illa maior hꝫ v̾itatẽ de illis que differũt ꝑ ſe ꝛ eẽntialiter ſm illud ꝙ p̃ciſe dicũt ꝛ q̃tũ ad illa q̃b⁹ differũt eẽntialiter. nõ aũt hꝫ v̾itatem de illis que differũt accñtaliter non eñi eſt de eẽntia rei oẽ illud ꝑ qð differt aliq̃d actualiter ab alio. nũc aũt nã ꝛ ſuppoſitũ ſic differũt. ſ. actualiter quãtũ dico ad nãm qua ſubſiſtens ſubſiſtit. iquãtũ. ſ. iſta nã inuenit̃ cum q̃buſdam accidentib⁹ ſine q̃bus non eſt in rerũ natura. Ad ſcðm dicẽdũ. ꝙ non opoꝛtet ꝙ accidens ſit de ratione indiuidui ſbe. vnde ſicut concretũ accidentis non impoꝛtat formaliter ſubſtãtiam ita etiã cõcretũ ſbe non impoꝛtat formaliter accidẽs: licet nõ excludat talem connotatiõem. Ad tertiũ. ꝙ licet modi ſignificandi nihil faciant ad eſſe reale cãliter: tamen talib⁹ modis ſignificãdi opoꝛtet vti ſm diuerſitatẽ rerũ ad h̃ qð vere ĩtelligãt̃. ꝛ iõ i q̃buſdã r̃b⁹ aliõ ip̃tat ꝯcretũ ꝛ aliõ abſtractũ. Ad q̃rtũ dõ ꝙ ñ eſt ſilẽ õ nã qua deus ſubſiſtit i habẽdo hũanitateꝫ ꝛ de alijs: q: in alijs ſbalib⁹ naturis hñs eam nõ põt ſubſiſtere niſi cũ q̃buſdã alijs. ſꝫ ſine h̃ qð habet a natura diuina ipſa bene poteſt ſubſiſtere. ꝛ ꝑꝑ h̃ natura diuina põt dici ſubſiſtere ſiue hẽat̃ cum ea aliud ſiue non. ideo ꝛc̃. Ad rõnẽ p̃ncipalem dõ ꝙ quãtũ ad h̃ ꝙ in creaturis ex aptitudine ſua i ꝯpatiõe ad v̾tutẽ diuinã dr̃t nã ſbalis ꝛ ſuppoſitũ. q: v̾tute diña põt fieri de q̃cũq̃ꝫ nã creata ꝙ initat̃ alicui nãe p̃oꝛi. ꝛ iõ nec realit̃ eſt ideꝫ cum ſuppoſito. q: nõ eſt nã. q̃ ſubſiſtẽs ſubſiſtit nec cõnotatũ q: ſubſiſtẽs ꝯcretiue dẽꝫ ip̃oꝛtat accñtalit̃ eſt idẽ cũ nã q̃ñ initit̃ ſicut diñe nãe. vñ loquẽdo õ deo ſubſiſtẽs hñs hũanitatẽ. puta hõ cõnotat nãm diuerſã ab hũanitate. ſ. illaꝫ cui innititur.

Ad tertiũ ſic ,pcedit̃ ꝛ arguit̃. ꝙ hit⁹ vel diſpõ nihil faciãt ad ſbam vel modũ act⁹. q: null⁹ reſpect⁹ eſt p̃ncipiũ alicui⁹ actiuũ vel paſſiuũ. ſꝫ hit⁹ dic̃ formalr̃ reſpectũ vt pꝫ ꝑ phꝫ. 7. phiſicoꝝ vbi dicit ꝙ hit⁹ diſpõ ꝛ ſilia dicũt ad aliq̃d. Cõtra. q: illõ ꝙ ſic ſe hꝫ ad ſbam act⁹. ꝙ. ſ. nihil ad ip̃am opat̃ illo hito hñs nõ meli⁹ opat̃ quã p̃us. ſꝫ hñs hitũ ,pmpti⁹ ꝛ meli⁹ opat̃ quã nõ hñs. g°. ꝛc̃. Rñ. ad euidẽtiã hui⁹ q̃ðnis duo ſũt faciẽda p̃mũ eſt quid. ſ. impoꝛtet̃ ꝑ nomẽ habit⁹. ſcðm ad ,ppoſitũ. Quãtũ ad p̃mũ. p̃mo ponã opiniõem falſam 2°. ponã opinionẽ quã credo verã. 3°. rñdebo ad motiua p̃me opiniõis. Quãtũ ad p̃mũ ſciẽdũ ꝙ q̃dã dicũt ꝙ hit⁹ ꝛ diſpõ p̃cipue intellectuales dicũt relatiõeꝫ formalr̃ qð ,pbãt. 7. rõnib⁹. p̃mo ſic. q: illud qð põt abſolui ab itellcu reſpect⁹ videt̃ dicere relatiõem formaliter. ſꝫ hit⁹ ꝛ diſpõ ſũt hmõi. ergo ꝛc̃. ,pbatio minoꝛis q: ſcia eſt habitus itellectualis. ſed ſcia non poteſt abſolui ab intellectu ſcibilis ergo ꝛc̃ 2°. ſic. q: ſi ſcia diceret aliquid abſolutum generatũ ex actibus qua ratione p̃ma demõſtratio generauit ſciam eadẽ ratione ꝛ alia vel ſalteꝫ intenderet p̃cedentem ſed vtrũq̃ꝫ eſt falſũ: q: ſequeret̃ ꝙ in eodẽ ꝛ de eodẽ eſſent plures ſcie: vel ꝙ in infinitũ intẽderent̃ ſcie. g°. ꝛc̃. 3°. ſic: q: qua rõe illud qð generat̃ in intellectu ab intelligibili ẽ aliq̃d abſolutũ. eadẽ rõe ꝛ illud qð generat̃ in imaginatõe ab imaginabili. ſꝫ hoc eſt falſũ. g°. ꝛc̃. ꝯña pꝫ. ,pbõ falſitatẽ ꝯñtis. q: ſi in imaginatiõe vel fantaſia ſiſ̃itudo imp̃ſſa eẽt aliq̃d abſolutũ ſequeret̃ ꝙ eẽnt plura eiuſdẽ ſp̃ei i eodẽ ſubiecto. q: ſiſ̃itudo pluriũ eiuſdẽ ſp̃ei puta pluriũ hominũ: i p̃rimit̃ in fantaſia. ſꝫ hoc eſt falſũ. g°. ꝛc̃. 4°. ſic: q: illud qð dicit formã abſolutã nõ deſinit eſſe: niſi vel per coꝛꝛuptionẽ a cõtrario: vel per ſubtractionẽ cõſeruãtis. ſed ſcia deſinit eẽ ꝛ nõ aliquo iſtoꝝ modoꝝ. g°. ꝛc̃. maioꝛ pꝫ. minoꝛ probat̃. q: planũ eſt ꝙ ſcia nõ coꝛꝛũpit̃ a ꝯ̃rio: cũ nihil ſit ei ꝯ̃rium. ꝛ cũ etiã coꝛꝛũpat̃ per ſolã obliuionẽ: q̃ vt videt̃ nõ dicit coꝛꝛuptionẽ a ꝯ̃rio. nec per ſubtractiõꝫ ꝯſeruãtis: quia aut h̃ eſſet intellect⁹ agẽs: aut act⁹ ex quib⁹ generat̃. non p̃mo mõ: q: intellect⁹ agẽs nũq̃ aĩe ſubtrahit̃. nec actus: q: ſcia mãet ñ manẽtib⁹ actibus. effect⁹ aũt nõ manet abſtracta cã ꝯſeruãte. 5°: q: ſi habit⁹ dicerẽt aliq̃d abſolutũ manẽs in potẽtijs aĩe: ſequeret̃ ꝙ i potẽtijs ſenſitis eẽnt aliq̃ habit⁹ acquiſiti ex frequẽtia actuũ: ꝛ in q̃buſdã aĩalib⁹ brut̃. q̃ vident̃ ſuſceptibĩa diſcipline ſicut ſimia ꝛ canis ꝛ hmõi qð eſt incõueniẽs. q: ſic videret̃ in eis eſſe meritũ ꝛ demeritũ. 6°. per auc̃tem ph̃i 7°. ph̃icoꝝ: vbi dicit ꝙ i habitu ꝛ diſpoſitiõe nõ eſt motus q: ſunt ad aliq̃d. Si dicat̃ ꝙ nõ ſunt ad aliq̃d formaliter ſꝫ fundamẽtaliter. cõtra q: dicere ꝙ talia nõ eſſent ad aliq̃d niſi fundamẽtalit̃ non valeret ad ,pbationẽ ariſtotel'. q: intẽdit per hoc ,pbare ꝙ in eis nõ eſt motus: ſꝫ in eo ꝙ eſt fundamentũ relatiõis hñ eſt mot⁹: ſicut in albedie caloꝛe ꝛ frigiditate. g°. ꝛc̃. 7°. ſic: ſi ſcia dicẽt formã abſolutã due ſcie nõ poſſent eſſe ſil̃ in eodẽ. hoc ẽ falſũ. g°. ꝛc̃. falſitas ꝯñtis pꝫ. ,pbõ ꝯñiã. q: oẽſ doctoꝛes dicũt ꝙ duo act⁹ intelligẽdi nõ poſſũt eẽ ſimul q: ſunt foꝛme eiuſdẽ generis ,ppinqui: ſed omẽs ſcientie ſunt eiuſdẽ generis pꝛopiqui. ergo impoſſibile eſt ꝙ ſint ſimul ſi dicant formã abſolutã. Quantũ ad ſecundũ videt̃ ꝙ iſta poſitio ſit impoſſibilis: ꝛ hoc pꝛobo ſeptẽ rationibus. Primo q: ſp̃ẽs p̃dicati abſoluti eſt foꝛma abſoluta. habitus eſt hmõi. q: eſt in pꝛima ſpecie qualitatis ergo ꝛc̃. Secũdo q: cũ ph̃us dicat 2°. ethicoꝝ ꝙ habit⁹ generat̃ ex actib⁹: ſaltẽ de q̃buſdã habitib⁹: q̃ro ad quid terminat̃ generatio iſta habituũ: aut. ſ. ad formã abſolutam: aut ad relatã. ſi ad formã abſolutã habet̃ ,ppoſitũ. ſi ad relatã: pꝛimo hoc eſt cõtra omniũ opinionẽ ꝙ. ſ. generatio ſit in ad aliquid. ꝛ ipſimet hoc allegãt de. 7°. ph̃icoꝝ vt dictũ eſt. 2°. q: ſi ꝑ iſtã generationẽ cãt̃ ſola relatio noua ipſi⁹ potẽtie: quero de iſta relatione noua vtrũ terminet̃ ad aliquid extremũ abſolutũ: aut nõ. ſi nõ erit relatio potẽtie ad ſeipſã. ſi ſic: nõ videt̃ ibi eſſe noua relatõ niſi applicatio potẽtie ad aliq̃d pꝛeexiſtẽs: ꝛ hoc eſt ſm infoꝛmatõꝫ ꝛ tunc ſequũt̃ duo. vnũ eſt ꝙ foꝛma ad quã termiat̃ generatio habituũ pꝛeexiſteret ante illã generationẽ: ꝛ aliud ẽ ꝙ viniret̃ de nouo potẽtie: ſicut aliqua foꝛma ſubſiſtẽs diceret̃ viniri de nouo alicui ſubiecto qð eſt abſurdũ. aut ſꝫ appꝛopinquationẽ ad aliquã coexiſtentiã. ꝛ hoc videt̃ impoꝛtare motũ localẽ quẽ ibi ponere eſt deriſio. Et cõfirmat̃ ratio. q: omnis mutatio videt̃ eſſe motus ad foꝛmã vel motus ad locũ: ponere ibi motũ ad locũ eſt deriſio vt dictũ eſt. Si ãt ad foꝛmã: aut ad foꝛmã p̃exiſtentẽ: ꝛ tũc ſequunt̃ dicta incõueniẽtia: aut ad foꝛmã de nouo acquiſitã in potẽtia. ꝛ ſic habet̃ pꝛopoſitũ. Si dices ꝙ relatio de nouo acquirit̃ in aliquo abſq̃ꝫ hoc ꝙ ſibi acquirat̃ aliqua foꝛma p̃exiſtens vel noua. ſicut aliquid ſit ſimile nĩſa foꝛma ſibi acquiſita de nouo. Nõ valet. q: licꝫ dici poſſit de altero coꝛꝛelatiuoꝝ. nõ tamẽ de vtroq̃ꝫ quin. ſ. in altero acquirat̃ foꝛma abſoluta de nouo: vel ſaltẽ fiat applicatio alicuius pꝛeexiſtẽtis abſoluti ad aliquod abſolutũ: quoꝛũ neutrũ poteſt poni in pꝛopoſito nec vere nec apparenter

Tertio ſic: quia quero de illo extremo coꝛꝛeſpondenti iſti relatiõi quã dicũt ſciaꝫ: aut eſt obiectũ in ſe q̃tuꝫ ad ſuũ eẽ reale: aut ſiſ̃itudo eius in fantaſia. aut ſiſ̃itudo ei⁹ in itellectu. nõ p°. mõ. q: nõ exñte re ſic̃ pꝫ de roſa põt ſcia hñi de ea. relatõ aũt nõ mãet nõ exñte t̃io. ſi ſiſ̃itudo in fantaſia: peto vtꝝ illa ſiſ̃itu°. ſit foꝛ. abſoluta vl' relata. ſi abſoluta eadẽ rõe p̃t põi hit⁹ ite⁹ eẽ foꝛ. abſoluta. ſi r̃lata oꝫ dare aliõ

extremū ex̄ fantaſiā ⁊ tunc q̄ro q̄d ſit illud aut eſt ſpēs in
ſenſu exteriori aut res ex̄. ſi ſpēs in ſenſu exteriori tūc ad-
huc q̄rā ſicut pri⁹. q2 aut dicit formā abſolutā aut relatā.
Si res ex̄ ꝯ. q2 re nō exn̄te conuenit eā fantaſiari ⁊ ima
ginari ⁊ idē ſeq̄t̄ de ſenſu. nā q̄nq3 cōuenit fantaſiari aliq̄d
abſq3 h̄ ꝙ ſenſus ſit in actu. ſi ponat̄ ꝙ ſpēs i intellectu ſit
extremū tūc q̄rā de illa ſpē vtꝝ ſit forma abſoluta vel rela
ta. ſi relata oȝ dare aliud extremū. ſ. vl̄ in fantaſia vel i ſen
ſu exteriori vel in re ex̄ ⁊ tūc ſeq̄ūt̄ incōueniētia q̄ prius.
Si abſoluta eadē rōne ⁊ ſcia ſi non differat a ſpē ⁊ ſi differt
idē indiuiduū eſſet de vno ſicut de alio. Itē nō p̄nt ſe iu-
uare de vna ſpē cū oēs ſpēs negēt. 4°. q2 ſi ponat̄ ꝙ ſcia
ſit relatio aut eſt eadē relatio ſcie ad obm̄ ⁊ potētie ad ip̄m
aut alia. ſi eadē ſeq̄t̄ ꝙ non pōt h̄ri ſcia d̄ nouo niſi ponat̄
potētia de nouo haberi qd̄ eſt incōueniēs. ſi alia ſeq̄t̄ p̄mo
ꝙ ſup idē abſolutū ⁊ reſpectu eiuſdē. ſ. reſpectu obiecti fū
dent due relatiōes h̄ituales qd̄ nō videt̄ rōnabile. 2° q2
iſte relatiōes aut fūdant̄ ſup potētiā in h̄itudine ad obm̄
eodē mō ſe h̄ñs aut alio ⁊ alio mō. nō p̄mo mō. q2 impoſ-
ſibile eſt duas relatiōes fūdari ſup eādē potētiā reſpectu
eiuſdē obiecti eodē h̄ñt̄ mō ſe. nec ſcd̄o mō. q2 iſta diuer-
ſitas mōi ſe h̄ndi in ob̄o nō vr̄ eē niſi ꝑ3 actualē p̄ntiā aut
ꝑm potētialē. ſ3 h̄ nō pōt eē. q2 ſcia ⁊ potentia p̄nt eē abſq3
actuali p̄ntia obiecti. S3 forte dices ꝙ p̄ntia obiecti ē
duplex. ſ. in eēndo. q̄n. ſ. eſt in ſe vel i ſua ſilitudine ⁊ i mō
q̄n. ſ. actu mouet potētiā. ⁊ tūc dicet̄ ꝙ potētia reſpicit ob
iectū q̄tū ad eſſe. ſ3 ſcia reſpicit ip̄m q̄tū ad ſilitudinē ali-
quā exn̄tē in aliq̄ potētia cognitiua q̄ obiectū reſpicit. ſed
h̄ nō pōt ſtare. q2 ſeq̄rent̄ oīa incōueniētia poſita in p̄cedē
ti rōne. 5° ſic. q2 illud qd̄ eſt formaliter relatio nō eſt rō a
gēdi vel patiēdi vel vl̄r opandi. ſ3 h̄itus eſt p̄ncipiū opan-
di vt p3 p aug̃. de bono cōiugali q̄ dicit de bono h̄itu ſic.
h̄it⁹ eſt quo q̄s agit cū op⁹ eſt ⁊ p dictū cōmētatoris. 3°. de
aīa. d. h̄itus eſt quo q̄s agit cū voluerit. ergo ⁊c̄. 6°. ſic. q2
ꝑm eos relatio nō dicit formaliter pfectiōem. ſ3 h̄it⁹ ē p-
fectio potētie cui⁹ eſt h̄it⁹. pbatio mioris p3 ex cōi dicto
doctoꝝ dicētiū ꝙ h̄itus eſt pfectio potētie h̄ñt̄ h̄itū. ſcd̄o
ex dicto etiā ph̄i. 7. phiſicoꝝ loquētis de v̄tute q̄ eſt h̄ituſ
v̄tuoſus vbi dicit virt⁹ pfectio q̄dam eſt. ſ3 virt⁹ eſt h̄ituſ
ergo ⁊c̄. 7°. q2 in libro d̄ memoria ⁊ remi. dicit exp̄ſſe. ꝙ
illa ſilitudine que eſt in memoria pōt quis vti ⁊ vt re ⁊ vt
ſilitudine. ſ3 h̄ nō eſſet niſi illa ſilitudo eſſet aliqua forma
in ſe. ergo ⁊c̄. ⁊ eodē mō vr̄ de ſilitudine rei in intellectu.
Nūc reſtat tertiū. ſ. r̄ndere ad rōnes. alioꝝ ad p̄mā er-
go dō. ꝙ abſolui ab intellectu reſpect⁹ p̄t dupliciter intel
ligi. vno mō ex p̄te intelligēt̄. alio mō ex p̄te rei intellecte
ex p̄te intelligēt̄ tripliciter. vno mō q2 nō itelligit̄ nec p̄t
intelligi niſi intelligēdo ſimul relatiōem ⁊ ſic intelligēdo
maiorē non eſt vl̄r v̄a. q2 aliq̄ ſūt abſoluta. q̄ p alia cogno
ſcūt̄ nec p̄nt cognoſci niſi in h̄itudine ad illa vt mā niſi in
h̄itudine ad formā. nō eni oȝ ꝙ oē illud cū q̄ neċrio intelli
git̄ aliud ſit illud. 2°. mō. q2 in intellcu v̄o nō p̄t intelligi.
niſi intelligat̄ eē fūdamētū relatiōis. ⁊ iſto mō ma. ſil̄r eſt
falſa. q2 illd̄ qd̄ nō pōt intelligi niſi vt fūdamētū relatiōis
nō eſt for̄r relatio. 3°. mō q2 intellectu v̄o non pōt intelli-
gi niſi vt relatio ⁊ ꝙ ſit relatio. ⁊ ſic maior eſt vera. ⁊ mior
ſimpliciter eſt falſa. quia licet ſcia nō poſſit abſolui ab eo
qd̄ eſt eſſe fundamentū relationis ad obiectum tamē in i
tellectu vero abſoluit̄ ab eo qd̄ eſt eſſe formaliter relatio-
nem. Et credo ꝙ ſi ſcientia occurreret nobis in ſe vt ima-
go herculis vteremur ea quandoq3 vt re. quādoq3 vt ſi-
militudine obiecti ſicut ⁊ imagine hercul̄. Ex parte aūt
rei conuenit hanc abſolutiōem fieri dupliciter. ſ. duob⁹
modis correſpondētibus primis duobus modis ex par-
te intelligentis poſitis. vno modo ꝙ dicatur aliquid ab-
ſolui non poſſe ab intellectu relationis. quia nō poteſt il
la res intelligi niſi vt fundamentū relationis. ⁊ ſic maior
eſt falſa. alio modo vt dicat̄ non poſſe intelligi niſi vt for
maliter exiſtens relatio ⁊ ſic maior eſt vera ⁊ minor eſt fal
ſa. Ad ſcōm dicēdū ꝙ illa ratio nullam apparētiam hab3
quia ſic poſſet argui de omni generabili ſuſcipiēte magis
⁊ minus ita ꝙ dicerem qd̄ ſicut p̄mus calor generauit ca-
lorē. ſcd̄us generauit ſcōm calorē ⁊ ſic de alijs. Et iō dō
ꝙ p̄ma demōſtratio cāt habitū. ſcd̄a āt demōſtratio n̄. q2

iam generatus eſt. nec etiam intendit: lic3 forte faciat ad
ꝯſeruationē ei⁹ nō intēdit: dico ſi puenit ad ſuū cōplemē-
tū. Ad tertiū dicendū ꝙ cōſequēs qd̄ ponit̄ eē falſū nō
eſt falſū. Ad pbationē ſue falſitatis dicēdū ꝙ reſpcū coꝝ
q̄ ſunt eiſdē rōis ſpecifice. ſilitudo exiſtēs in fantaſia eiuſ-
dē ſpēi eſt q̄tū ad h̄ ꝙ illa ſūt eiuſdē ſpēi. ſ3 q2 talia in alijs
variant̄ q̄tū ad ſpēm puta q̄tū ad figurā vl̄ ſitū ptiū in to
to vel in loco: ⁊ ſic de multis alijs rōe taliū pōt eſſe ibi di
uerſitas ꝑm quā diſtincte fantaſia pōt imaginari diuerſa
Ad q̄rtū dicēdū ꝙ illa rō ita eſt ꝯ eos ſicut eſt ꝯ aliā par
tē. q2 ſcia cū ponat̄ eſſe ens reale ex̄ aīa3: aut deſinit eē nul
la mutatiōe facta in ſciēte vel in alio. aut nō. ſi ſic cū omis
mutatio ſit de nō ente ad ens vel a ꝯrio corrūpēte vl̄ a ſub
tractiōe cōſeruātis. ⁊ ſic oportet ꝙ de ſciēte fiat nō ſciens
altero iſtoꝝ modoꝝ quocūq3 hoc fiat. ſi nō g°. aliq̄d de tali
realit̄ ſit nō tale nullo agēte in ip̄m ſ3 in aliud: vel nll̄o a-
ctionē ei⁹ ſubtrahēte qd̄ eſt ſat̄ mirabile. Si dices ꝙ h̄
ſit mutatōe facta in alio. ſ. in ob̄o. ꝯ hoc dupl̄r. Primo q2
ſeq̄ret̄ ꝙ mutatiōes q̄ ſunt in actib⁹ ⁊ in habitib⁹ aīe fiant
mutatiōe facta in ob̄o ⁊ nō in itellectu qd̄ eſt incōueniēs.
2° ſeq̄ret̄ ſic queſitū eſt ꝙ illa mutatio circa obm̄ ſit vel
in eſſe reali qd̄ h3 in ſenſu vel in eē qd̄ h3 in fantaſia: ⁊ ſeq̄-
rent̄ incōueniētia q̄ pri⁹. Et iō r̄ndeo ad rōe3 ꝙ corruptio
q̄nq3 ſit per ꝯriū: ſicut h̄itus falſidic⁹ corrūpit̄ adueniēte
habitu veridico ⁊ ecōuerſo. q̄nq3 v̄o per ſubtractionē cō-
ſeruātis q̄ dicit̄ corruptio per obliuiōe3. Qn̄ aūt q̄rit̄ q̄d
eſt illud cōſeruās qd̄ ſubtrahit̄. dico ꝙ frequētia actuū. et
cū dicit̄ ꝙ nō. q2 ſubtracto actu adhuc remanet h̄itus. ſub
tracta aut cā cōſeruāte nō remanet effect⁹. dicēdū ꝙ ſub-
tracta cā ꝯſeruāte p̄ncipali nō manet effect⁹. ſ3 bn̄ ſubtra
cta cā inſtrumētali mediāte q̄ agēs agit vel cōſeruat effe-
ctū manet effect⁹. nūc aūt cauſa ꝯſeruās p̄ncipalis reſpe-
ctu taliū habituū poſſibiliū amitti eſt intellect⁹ agēs. et ſi
qui ſint habit⁹ nāles p̄moꝝ principioꝝ neċio ꝯñtes nām.
cā aūt inſtrumētalis ſūt act⁹ quoꝝ ꝯtinuatio nō eſt neċia
ſ3 frequētia. Ad quintū dicendū ꝙ nullū incōueniēs ē
in potētijs in virib⁹ ſenſitiuis aliq̄s diſpōnes ⁊ habit⁹ re
manere ꝑm ꝙ ſunt mobiles a rōe vel in eodē: ſicut mouē-
tur vires ſenſitiue in hoīe a rōe: vel in alio vtputa q̄tū ad
alīa que ſūt aliquo mō diſciplinata ab hoīe. Qd̄ aūt di-
cit̄ ꝙ ſequeret̄ ꝙ eſſet in eis meritū ⁊ demeritū diuiſoriū
eſt q2 habere vel nō habere habitū nō faciat ad hoc ꝙ act⁹
ſit meritori⁹ vel demeritori⁹: ſ3 habere dn̄ium ſui actus:
ſiue act⁹ ille exerceat̄ per potētiā ſiue per habitū ſupaddi-
tū. Ad ſextū dicendū ꝙ ph̄s accipit ibi eſſe ad aliq̄d nō
formalit̄ ſed fundamētaliter ad id qd̄ dicit̄ in ꝯriū. dicēdū
ꝙ l3 in quibuſdā q̄ fundamētalit̄ ſūt relatia poſſit eē muta
tio vt probatū eſt de calido ⁊ frigido: nō tn̄ in h̄itibus. put
ipſe ibidē tractat vt ſit in p̄mo ⁊ per ſe termino mot⁹. nā3
put ipſe dicit ibi in ſanitate nō ſit mutatio p̄mo ⁊ per ſe.
ſed in quodā an̄cedēte. ſ. in h̄ūorib⁹ vtpote in calido ⁊ fri-
gido ⁊ hmōi: ex quib⁹ reſultat ſanitaſ. vnde nō eſt intētio
ariſtotel̄ ꝙ iō mot⁹ nō ſit in ſanitate vt in p̄mo ⁊ per ſe ter
mino mot⁹ q2 eſt relatio: ſ3 q2 eſt quoddā abſolutū cui⁹ eē
⁊ fieri depēdet a quodā alio puta calido ⁊ frigido. ⁊ ſic ē de
ſcia reſpectu mutatōis facte in ſenſu. Ad ſeptimū dicē
dū ꝙ ꝯña eſt falſa: vnde certū eſt ꝙ duꝝ ⁊ ſiccū que ſunt q̄
litates tāgibiles ⁊ ſil̄es ſūt in eodē ſubiecto. ⁊ ſic pōt exem
plificari de multis alijs. Ad pbationē dicēdū ꝙ nō oīſ
diuiſio gener̄ ſit per oppoſitas differētias oppoſitōe dicē
te in cōpoſſibilitatē diuidētiū circa idē ſubiectū: ſ3 ſaltē ꝙ
tū ad aliqua abſoluta diuiſio gener̄ fiat per oppoſita ⁊ in
cōpoſſibilia circa eandē eēntiā. Dico aūt circa eandē eſſē-
tiā q̄n impoſſibile eſt ꝙ vnū ſit eēntialit̄ alterꝝ: vt ꝙ duri-
cies ſit ſiccitas ⁊ ſic de alijs. Quid ergo dicēdū breuiter
ꝙ lic3 ſciētia ⁊ omēs habitus intellectuales dicant relatō
nes fundamētaliter: nō tn̄ formaliter. Quantū ad ſecū
dū principale. ſ. vtrū habitus faciat aliquid ad ſubſtantiā
vel ad modū actus: ſciendū ꝙ ſunt tres opiniōes. Pri
ma eſt ꝙ habitus nihil facit ad ſubſtantiā nec ad modū a-
ctus. Secūda eſt ꝙ ad modū nō ad ſubſtantiā. Ter
tia eſt ꝙ ad vtrūq3. Prima opinio probatur triplici ra
tione. Primo omne principiū actiuū vel paſſiuū alic⁹
eſt potētia: ſ3 h̄itus nō eſt potētia. g°. nec p̄ncipiū actiuū vl̄

paſſiuū alicuiꝰ ꝙ aūt nō eſt ṗncipiū actiuū vel paſſiuum
alicuiꝰ nihil facit ad ſubſtātiā vł modū actꝰ. ergo ⁊c. 2°
ſic ⁊ eſt ad h̄ ꝙ nō oꝫ qḋ faciat aliqḋ alterꝝ iſtoꝝ q: ego vidᴏ
ꝙ in agētibꝰ corꝑibꝰ req̄rit̄ determinatꝰ hitꝰ ⁊ tñ nihil fac̄
hitus ad actū. ergo ſilr hitu ꝫ bñ req̄rit̄ ad agēdū ⁊ tñ nihil
fac̄. 3°. q: nullū agēs pōt agere ſine reſpectu ⁊ tñ reſpectꝰ
nō eſt ṗncipiū agēdi. ergo ſimplr lꝫ hitꝰ req̄rat̄ ad agēduꝫ
nō tñ eſt ṗncipiū agendi. Iſta opinio eſt īpoſſibił ⁊ pri-
mo eſt ꝯ expientiā. pmo q: expimur ꝙ poſtquā habet̄ ha
bitꝰ aliq̄s pōt opari aliq̄s ꝙ ṗus nō poterat vel aliter ſal-
tē quā ṗus. ergo hitꝰ facit ad ſbam vel ſaltē ad modū actꝰ
2° q: h̄ eſt ꝯ auctē expſſam phi 2. 9. methaphiſice vbi di
cit ꝙ ars eſt ṗncipiū trāſmutādi aliḋ ſm qḋ aliud ars aut
eſt hitꝰ. ergo ⁊c. Et ṗmo ethicoꝝ vbi dicit ꝙ v̓tꝰ facit bo-
nū hñtē ⁊ opus eius bonū reddit. ⁊ ꝯ auctem aug. ⁊ ꝯmē
tatoris ṗallegatas qꝝ vnꝰ dicit ꝙ hitꝰ eſt q̄ aliqḋ agit̄ cuꝫ
opus. Aliꝰ v̓o dicit ꝙ hitꝰ eſt q̄ qs agit cū voluerit. ideo
⁊c. Ad ṗmū ergo illoꝝ patebit īfra. Ad. 2. dḋ ꝙ aliqḋ
facit ad aliquē actū dupłr. vno mō cā̄do illuꝫ actū dire-
cte ſicut calidū calefacit ꝑ calorē. alio mō añcedētis puta
illud ꝙ diſonit ſbm ad receptiōem v̓tut̄ actiue ſicut ſi di
ceremꝰ ꝙ ſanitas facit ad ambulatiōem nō q: ſit v̓tꝰ am-
bulatiua. ſꝫ q: ſubiectū diſponit ad receptiōem eiꝰ ⁊ ſic ſi
tus in corꝑalibꝰ lꝫ nō faciat directe ad agēdū cā̄do dire-
cte actiōem tñ facit añcedētis h̄ q: ꝑꝑ h̄ ꝙ v̓tutes actiue ⁊
paſſiue taliū ſūt ꝗ̄te ꝑ accñs. oꝫ actiuū ⁊ paſſiuū diſponi
ſm determinatū ſitū ad h̄ ꝙ vnū agat in alterꝝ. vñ nō vł
ꝓbabile ꝙ aliqḋ de neceſſitate req̄rat̄ ad agēdū añcedēt̄ mō
q̄ exponet̄ infra ⁊ nō faciat ad agere. Ad. 3. dḋ ꝙ aliter a-
gēs nō pōt agere ſine reſpectu ⁊ aliter ſine hitu. verꝝ enī ē
ꝙ agēs nō pōt agere ſine reſpectu ꝯñte actiōem. ⁊ iḋ non
oꝫ ꝙ aliqḋ faciat ad actiōem. ſꝫ agēs nō pōt agere ſine. ha-
bitu añcedēt̄ ſe hñte. ⁊ ad agēdū eēntialiter aliqḋ faciente
ſicut pꝫ ꝑ expimētū ⁊ auctēs ſuṗ poſitas. Scḋam opi-
nionē tractaui diffuſe in ṗmo quolꝫ ⁊ de ea replico nunc
vnuꝫ breue ⁊ eſt oñdere qualis forma abſolutā ſit hitꝰ.

Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdū ꝙ hitus ꝓut loq̄mur de hitu. q:
nolo modo diſtinguere diuerſam acceptionem nois ha-
bitꝰ eſt diſpoſitio potētie ꝑ quā diſponit̄ ad actū. puta ha
bitꝰ intellectꝰ eſt quo diſponit̄ potētia itellectiua ad actū
ſciendi. Circa cuiꝰ habitꝰ declaratiōeꝫ notādū ꝙ qñqꝫ
actiue vel paſſiue aliqḋ ṗncipiū ꝑ ſe ſufficit ad agēduꝫ vel
patiendū ꝓmpte ⁊ ꝑfecte ⁊ ṗcipue h̄ eſt īpoſſibilis deter-
minatis ex ſeipſis ad agēdū. ſicut calor ad calefaciēdū ⁊ ſic
de alijs. ⁊ tale ṗncipiū actiuū vł paſſiuū ſimpliciter dicit̄
potētia. quā̄do vero ṗncipiū actiuū vel paſſiuū non ex ſe
ipſo ꝑfecte determinatū ad ꝓmpte exeūduꝫ in actū. ſꝫ oꝫ
ꝙ plura cōcurrāt quoꝝ vnū eſt determinatū alterius.

Cuiꝰ exēplū poſſumꝰ videre in inſtrumētis mechani-
cis in quibꝰ videmꝰ ꝙ durꝝ non pōt diuidere niſi ꝓut eſt
determinatū acutie. vt patet in ſecuri ⁊ dolabra ⁊ terebro
⁊ diuerſimode diuidit ꝓut diuerſimode d̓terminat̄ vt pꝫ
in dolabra ⁊ terebro quoꝝ vnū ſcindit in rectū ⁊ aliud ꝑfo
rat ⁊ tale ṗncipiū cōcurrēs ad agendū vel patiēdū vt d̓ter
minatiuū alteriꝰ ṗncipij actiui ⁊ paſſiui. qñqꝫ vocat̄ potē
tia a phō vñ ⁊ artē vocat potētiā. 9. methaphiſice. ſꝫ ꝓpo
noīe vocatur habitus. Cauſa aūt quare tale ṗncipium
vocatur habitus non eſt. quia faciat ad modū ⁊ nō ad ſub
ſtantiā actus vt quidā dicūt. q: h̄ eſt impoſſibile vt ꝓba-
ui in ṗdicto quolꝫ. ſed iḋ dicit hitus q: nō cōcurrit ad acti
onem vel paſſiōem niſi vt determinās ⁊ habilitās qḋdaꝫ
alterꝝ ad agendū vel ptaiēdū ⁊ ſic patꝫ qualis forma ſit ha-
bitus ⁊ quare ſic vocat̄ habitus. Eſt aūt notādū ꝙ qñqꝫ
aliq̄s effectꝰ reducitur in diuerſas cauſas non ſcḋꝫ diuer
ſa re. ſꝫ ſcḋm diuerſa rōne tantū. v̓bi grā ſi dicamꝰ ꝙ in ꝑ-
foratione q̄̄ facit terebꝝ eſt diuiſio ⁊ diuiſio talis. ſ. ꝑfora-
tio ⁊ dicamꝰ ꝙ iſte actꝰ qui eſt diuiſio ſcḋm qḋ eſt diuiſio
reducitur in durum. ſ. ꝙ ſe extēdit ad omnes diuiſiones
inquātum autem talis diuiſio puta perforatio reducitur
in durum inquantum habens talem formam puta for-
mam terebri. ſic etiam ſi inueniatur ꝙ actus abſolute re-
ducatur in potentiam inquantum autem talis reduca-
tur in habitum non ſic eſt intelligendum ꝙ actus ⁊ mo-
dus ſint diuerſa re ita ꝙ potentia cauſet vnam partem ⁊
habitus aliam. ſed quia vnus ⁊ ideꝫ effectus qui eſt actꝰ
talis cā̄tus ex potentia ⁊ habitu vt a ṗncipio ſufficiēte re-
ducit̄ ſaltē ſm rōeꝫ in potētiā ſm ꝙ actꝰ abſolute: ſꝫ ī ha-
bitū ſm ꝙ tal̄. ⁊ ſic intelligit̄ dictū ariſto. 2°. eth̄. dicēt̄: ꝙ
opamur abſolute potētijs: hitibus aūt bñ vł male ac ſi di-
ceret: duro abſolute ſit diuiſio: ſꝫ diuerſis figur̄ in duro
ſit talis vel tal̄ diuiſio. Ad argumētū qḋ inducebat̄ in
ꝯriū qḋ fuit tactū in ṗma opiōne ꝙ. ſ. hitꝰ eēt potētia ſi hi-
tus facēt nos poſſe in actū vel ī modū actꝰ. Dicēdū ꝙ lꝫ
accipiēdo potētiā large pro oī ṗncipio actiō q̄litercūqꝫ di
cat̄ hitus ſit potētia: ⁊ etiā a phō ſic vocet̄. tñ accipiēdo ha
bitū ſtricte ⁊ ꝓprie ꝓut hꝫ determiatū modū ṗncipiandi
nō oporꝫ ṗncipiū qḋ eſt hitus ſit potētia: q: ṗncipiū con
currēs cū alio ad agēdū vel patiēdū vt determiatiuū alicꝰ
ṗoris nō hꝫ rōem potētie: ꝓut potētia diſtinguit̄ ꝯ hituꝫ.
ſꝫ hꝫ rōem habitꝰ: q: abilitās aliqḋ ṗncipiū ṗus ad ſic vel
ſic agendū. illud aūt qḋ per ſeipſū ſolū pōt in actū: vel qḋ
ṗexigit̄ vt determiabłe per alterꝝ ṗncipiū ſupueniēſ dicit̄
potētia ꝓprie dicta. Et iḋ teneo tertiā opionē. ſ. ꝙ habitus
faciat ad ſubaꝫ ⁊ ad modū actꝰ ſicut dixi ⁊ ꝓbaui in ṗdicto
qḋlibet. Ad rōem dicēdū per interēptionē illiꝰ ꝓpōnis
q̄ dic̄ ꝙ hitꝰ dic̄ formałr reſpectū cꝰ falſitas pꝫ ex ſuṗdict̄.

Poſtea querebat̄ vnū ꝑtinēs ad. nām intellectua
lē: Et eſt vtrū actꝰ itelligēdi dicat aliqḋ ſupaddi-
tū potētie. ⁊ arguit̄ ꝙ nō. q: qḋ dicit purū reſpe-
ctū nihil addit ſuꝑ illud in quo eſt: ſꝫ actꝰ intelli
gēdi eſt hmōi. g° ⁊c. maior ſupponit̄. minor ꝓbat̄: qḋ enīꝫ
nō pōt ſolui ab intellectu relatōis dic̄ formałr reſpectuꝫ:
ſꝫ oīs cognitio eſt hmōi: q: cognitio nō pōt abſolui a re-
ſpectu ad cognitū: g°. ⁊c. 2°. q: oīs forma abſoluta eſt pri
mus actꝰ: ſꝫ intelligē nō eſt ṗmus actꝰ. g°. ⁊c. Contra: q:
oīs actio realis terminat̄ ad aliquā formā abſolutā ſupad-
ditā paſſo. ſꝫ actio realis intellectꝰ agētis ⁊ fantaſmat̄ ter
minat̄ ad intelligē. g°. ⁊c. Rꝫ. circa iſtā qōeꝫ ſunt duo fa
ciēda. Primū eſt oñdere qḋ querit̄. Scḋm eſt oñdere a q̄
effectiue ſit actꝰ intelligēdi. Quātū ad primū ponende
ſūt due opiones: circa quaꝝ primā ſūt q̄tuor faciēda. Pri
mū eſt dare intellectū opionis. Scḋm eſt adducē rōes q̄-
bꝰ ꝓbat̄. Tertiū iprobare eā. Quartū eſt rñdere ad rōnes
eiꝰ. Circa ṗmū ſciēdū ꝙ q̄dā dicūt ꝙ actꝰ intelligēdi ni
hil addit ſuꝑ potētiā. Ad cꝰ euidētiā ſciēdū eſt ſꝫ eos ꝙ
actꝰ ṗmꝰ ⁊ ſcḋs qñqꝫ nullā hitudinē īportāt ad aliqḋ aliḋ
ſic lux ⁊ lucē: ⁊ tłia ſēꝑ ſūt ſił actu: vñ q̄diu eſt lux ſēꝑ ē lucē
qñqꝫ v̓o īportāt hitudinē ad ex̄: ſic calefactiuū īportat hi-
tudinē ad calefactibile: ⁊ calefaciēs ad calefcm̄. mō dñt ꝙ
in iſtis ſēꝑ ſūt ſił forma a q̄ dicit̄ aliqḋ calefactiuū ⁊ eſſe ca
lefactiuū. q: calefactiuū īportat calefacē ſm eſſe poſſibile
nūc aūt lꝫ calefactibile nō ſꝑ ſit pñs calefactio in actu: ſēꝑ
tñ eſt pñs aptitudie ⁊ poſſibilitate. ſꝫ in calefaciēte ⁊ cale-
facto forma ꝑ quā ꝯuenit alicui calefacē calefaciēs ⁊ cale-
facē nō ſꝑ ſunt ſił actu. vñ nō ſꝑ eſt ſił calor ⁊ calefacē. mō
dicūt ꝙ intellectīm ⁊ intelligibłe ſe habēt ſic calefactiuū ⁊
calefactibile. intelligēs aūt ⁊ intellectū ſe habēt ſic calefaci
ens ⁊ calefcm̄. ⁊ dicūt ꝙ ſic intellectiuū nihil addit ſuꝑ po
tētiā intellectiuā: niſi ſolū reſpectū ad obiectū poſſibłe eē
pñs. ita itelligē ſuꝑ pōm nihil addit niſi hitudinē ipſiꝰ po
tētie ad obm pñs. ⁊ iḋ q: nō eſt ſēꝑ obm pñs: lꝫ ſꝑ itellectꝰ
ſit intellectiuꝰ: nō tñ ſꝑ intelligit. Qḋ aūt itelligē nō di
cat aliquā formā abſolutā ſꝫ ſolūmō ſcḋm ꝓbat̄ q̄drupłr.
Primo ſic: nłła forma abſoluta eſt opatio. itelligē eſt opatō
g°. ⁊c. mi. ꝯcedit̄ ab oībꝰ. ma. ꝓbat̄ ṗmo ſic: q: idē nō ē ṗnci
piū ſuiṗiꝰ. ſꝫ forma abſoluta ē ṗncipiū opatōis g°. ⁊c. 2°.
ſic: illa q̄ ex oppoſito diuidūt̄ vnū nō eſt alterꝝ. ſꝫ actꝰ ṗmꝰ
⁊ ſcḋs q̄ ſic ſe habēt ſic fōr ⁊ opatio ex oppoſito diſtīguūt̄.
g°. ⁊c. 3°. ſic: q: ſi opatio eēt fōr abſoluta illa forma abſolu
ta poſſet hr̄e opationē. ⁊ tūc q̄reret̄ de illa vtꝝ ſit forma ab
ſoluta vel nō. ſi nō eadē rōe nec ṗma. ſi ſic: g°. illa forma hē
bit aliquā opatiōꝫ: ⁊ ſic in infinitū. 2°. ṗncipalit̄ ſic. q: in
opatiōe itra manēte q̄ nō īportat aliquē reſpcm̄ ad ex̄. fōr
⁊ operatio nō differūt: niſi ſm modū ſignificādi noīaliter
⁊ v̓balit̄ ſicut lux ⁊ lucere. ⁊ per ꝯñs vnū nihil addit ſuꝑ al-
terū. ſed intelligē eſt opatio manēs. g°. ipm nihil addit ſuꝑ
intellectuꝫ. vnde dicere ꝙ intelligere aliquid addit ſuper
intellectuꝫ eſt dicere quod calefacere aliquid addit ſuper

calorē qđ eſt abſurdū. 3º ſic. qꝛ ſi intelligē dicit formā ab
ſolutā deꝰ poterit ſepare itelligere ab intellectu. qꝛ deꝰ pt
q̄cūqꝫ abſoluta ſepare dūmō dicāt actū qđ dr̄ ꝓpter mā
ꝑmā. ꝯñs eſt falſū. qꝛ h̄ nō poſſet deꝰ facere. ꝙ. ſ. eēt intel
ligere ſine intellectu. g. ⁊c. 4º ſic qꝛ intelligē diceret for
mā aliquā abſolutā. g. ⁊ ſentire. ꝯñs eſt falſū. g. ⁊ añs. ꝯña
pꝫ. ꝓbatio falſitatis ꝯñtis. qꝛ ſimul ⁊ ſemel aliq̄s videt al
bū ⁊ nigꝝ. aut ergo eodē actu aut plˡibꝰ. ſi plˡibꝰ. tūc pluēs
actꝰ ſentiēdi in vno ſenſu puta viſu ſūt ſimul qđ eſt incō
ueniēs. ſi vno ⁊ ille eſt actus abſolutꝰ. ſequit ꝙ vno ⁊ eo
dē actu ſentit albū ⁊ nigꝝ qđ eſt incōueniēs. qꝛ diuerſitas
oboꝝ facit diuerſitatē actuū ponere actū ſentiēdi eē aliqđ
abſolutū ſupadditū potētie eſt falſū ⁊ incōueniēs. g. ⁊c.
Iſta poſitio mihi videt falſa ⁊ ipoſſibil ideo. Cōtra iſtā
poſitiōem ꝑmo arguo. ſcđo modū ponēdi ꝯ poſitōem tri
pliciter. ꝑmo arguo ex nouitate mutatiōis q̄ fit in itelligē
do. 2º ex nā relatiōis. 3º ex his q̄ attribuūt actui itel
ligēdi. Ex ꝑmo arguo q̄druplr. ꝑmo ſic iſta mutatio no
ua q̄ q̄s fit de nō intelligēte intelligēs aut terminat ad ali
quē actū abſolutū in potētia. aut ad h̄ ꝙ obꝫ fiat. aut ad h̄
ꝙ vnū applicet q̄litercūqꝫ ad alterꝝ. Si ꝑmo mō hētur ꝓ
poſitū. ſi ſcđo mō ſeq̄t ꝙ intelligere fiat nō ꝑ aliquā muta
tiōem factā i potētia. ſꝫ in obo qđ eſt abſurdū. Si 3º mō
q̄ro q̄lis ſit iſta applicatio. aut eſt ſꝫm locuꝫ qđ eſt manife
ſte falſū. aut ſꝫm informatiōem. vt. ſ. obm informet potē
tiā qđ eſt ſimplr̄ abſurdū ⁊ tñ etiā ꝑ h̄ hēt ꝓpoſitū. ꝙ. ſ. ad
dit aliq̄d abſolutū ſup potētiā informās ipam. aut ſꝫm pñ
tialitatē vt q̄dā dicūt. ⁊ ſi ſic q̄ro. q̄ ſit illa pñtialitas aut ſꝫ
coexiſtētiā tm̄ ⁊ ſic cū deꝰ ſemp ꝑcoexiſtat cuilibet intelle
ctui ſemp intelligeret a q̄libet intellectu qđ eſt falſū. aut
ſꝫm diſpōnē mouētis ⁊ mobil ⁊ tūc q̄ro aut h̄ eſt ꝑ h̄ ꝙ itel
lectꝰ mouet obm. ⁊ h̄ eſt abſurduꝫ. aut ꝑ h̄ ꝙ obm mouet
potētiā ⁊ tūc q̄ro ad q̄d vt ꝑus. 2º ſic ⁊ eſt ꝯfirmatio ꝑce
dētꝭ. qꝛ ipſi dicūt ꝙ ipſa nouitas ꝓuēit pp nouitatē pñtie
obiecti latētꝭ. q̄ro ergo q̄d itelligūt ꝑ nō latētiaꝫ pñtie. aut
ꝑ pñtiā nō latētie. aut. n. ipſi intelligūt purā negatiōem.
aut aliq̄d poſitiuū. ſi purā negatiōem. ergo itelligē forma
liter nō dicit niſi purā negatiōem. ſi aliq̄d poſitiuū h̄ nō ē
niſi manifeſtatiōem. ergo cognitio ſiue manifeſtatio eſt
aliq̄d aliud ꝑter potētiā ⁊ obiectū ⁊ ꝑter pñtiā vel coexiſtē
tiā vtriuſqꝫ. ⁊ tūc q̄ro q̄d ſit illud vtꝝ aliq̄d cātum in potē
tia vel obiecto ⁊ ſeq̄t idē ꝙ prius. 3º ſic. qꝛ vbiqꝫ fit aliq̄d
de nouo ꝙ ꝑus nō fiebat oꝫ ꝙ h̄ fiat vel ꝑ remotiōem ꝓ
hibētis. ſicut graue mouet deorſū remoto ꝓhibēte. ſ. de
tinēte. vel ꝑ h̄ ꝙ paſſū approximat agēti. vel ecōuerſo. tūc
ergo q̄ñ de nō intelligēte fit intelligēs. q̄ro q̄d iſtoꝝ fit ibi
de nouo. Si dicat ꝙ remotio ꝓhibētis. q̄ro q̄d eſt illđ
ꝓhibēs qđ remouet. ⁊ q̄d remouet. Si dicat qđ eſt re
motio ꝓhibētis negatiui. qꝛ abſētia obiecti ꝓhibebat ſic
abſētia aeris ꝓhibet ne corpꝰ lumoſū illūiaret. h̄ eſt igno
rare ꝓpriā vocē. qꝛ h̄ nō eſt rmouere ꝓhibēs ꝓprie loquē
do ſꝫ eſt applicare ipm paſſū ad agēs. Si 2º mō tunc ſe
hēbit obiectū ⁊ potētia ſicut mouēs ⁊ motū. ⁊ tūc q̄ro vt ꝑ
us q̄d mouet ⁊ q̄d mouet ⁊ iterꝝ q̄d facit mouens in moto
4º ſic q̄ñ aliq̄s de nouo videt deū q̄ro vtꝝ aliq̄ mutatō
noua fiat ibi vel nō. ſi nō. ergo eodē mō. ſe hꝫ beatꝰ ⁊ non
beatꝰ. ſi aliqua mutatio fiat. quero aut in potētia aut i ob
iecto aut in vtroqꝫ dicere ꝙ in obiecto. ſ. i deo aut i vtro
qꝫ eſt abſurdū. quia in deo nulla cadit mutatio. Si in po
tentia aut eſt acceptio alicuiꝰ abſoluti ⁊ ſic habet ꝓpoſitū
aut terminat ad relatiōem tantū nulla mutatione facta i
abſoluto. nec ſecūdū ſe nec ſꝫm applicatiōem vnius ad al
terum qđ ſimpliciter eſt abſurdū. Si dicat ꝙ ſꝫm appli
catiōem vnius ad alterū q̄retur qualis ſit illa applicatio
vt prius que non poterit fingi. Ex pte relatiōis arguo
dupliciter. primo ſic qꝛ illa relatio quā tu dicis intellige
re aut eſt rei. aut rōnis tantuꝫ. ſi rationis tunc intellige
re eſt ens rationis tantum. ⁊ ens rationis beatificabit ho
minē qđ eſt ſatis abſurdum. ſi realis. ergo in deo non eſt
intelligere. quia inter intellectū diuinū ⁊ ſuum per ſe ob
iectū non eſt relatio realis. 2º ſic qꝛ ſi intelligere nō ad
dit aliq̄d abſolutū ſup potētiā. ſꝫ dicit tm̄ reſpectū nullaꝫ
ꝯpōnē faciētē cū ea tūc itellectꝰ itelligēs non erit ꝑfectior
nō intelligēte: ſꝫ hoc eſt ipoſſibile. g. ⁊c. ꝑmo ꝓbo ꝯñiam
⁊ ſꝫm eos ⁊ ſꝫm ṽitatē. ſꝫm eos qꝛ vt dicūt reſpectꝰ nllaꝫ ꝑ
fectionē dicit ꝑter ipſāmet ꝑfectionē q̄ eſt fundamētū: ſed
fundamētū intellectōis eq̄lit eſt i nō intelligēte ſic in itel
ligēte. g. ſi intelligē nihil addit niſi reſpectū talē. eq̄ perfe
ctus eēt nō intelligēs ſicut intelligēs. hoc etiā pꝫ ſꝫm ṽita
tē: qꝛ ꝑfectio videt dicē formā alicuiꝰ ꝑfectibilis re differē
tē a ꝑfectibili. ſꝫ ſꝫm iſtā poſitionē intelligere nō dic̄ aliq̄
formā differētē re ab intellectu. g. ⁊c. falſitas ꝯñtis pꝫ. ſ. ꝙ
nō intelligēs ſit eq̄ ꝑfectꝰ ſicut intelligēs. ꝓbat ꝑmo: qꝛ ſe
cūdū h̄ ſeq̄ret ꝙ eque ꝑfectꝰ eēt nō btūs ſic beatꝰ ſiue po
nat btitudo in viſiōe ſiue in dilectiōe. qꝛ idē iudiciū eſt de
vtroqꝫ. 2º. qꝛ ſeq̄ret ꝙ oīa intelligē eiuſdē intelligētꝭ eſ
ſent eq̄ ꝑfecta. qꝛ fundamētū ipſiꝰ intelligere qui ponit re
ſpectꝰ eiꝰ eſt idē oībus. Sꝫ ad hoc dicūt ꝙ lꝫ intelligēs
⁊ nō intelligēs ſint eque ꝑfecti per ſe loquēdo: tm̄ per acci
dēs intelligēs eſt magis ꝑfectū: ſicut grue deorſū eſt magiſ
ꝑfectū q̄ ſurſū. ꝯ: ſicut vnūquodqꝫ ſe hꝫ ad ꝑfectū eſſe: ita ad
ꝑfectionē habē. ſꝫ intelligēs ſꝫm eos nullā hꝫ ꝑfectiōꝫ plꝰ
q̄ nō intelligēs: qꝛ nō hꝫ niſi reſpectū qui nō eſt ꝑfectō ſal
tē alia a fundamēto ⁊ ſꝫm eos ⁊ ſꝫm veritatē. g. ⁊c. Qđ di
cit de grui falſū eſt in quocūqꝫ loco ſit ſi eſt eq̄lit graue eſt
equalr̄ perfectū: lꝫ in vno loco magꝭ ꝯſeruet q̄ alio. Ex
eo aūt ꝙ attribuūt actui intelligēdi arguo ſic. nullꝰ reſpe
ctus eſt ꝑncipiū agēdi: ſed intelligē ⁊ velle eſt ꝑncipiū agē
di. g. ⁊c. maior pꝫ. minor ꝓbat. qꝛ agēs per intellectū ⁊ vo
luntatē: aut agit ꝑ ſolas nudas potētias. ⁊ ſic ita agit dor
miēs ſicut vigilās. aut per actꝰ. ⁊ tūc habet ꝓpoſitū. Cō
tra etiā modū ponēdi arguo. qꝛ ſicut ipſi dicūt actꝰ primꝰ
⁊ ſecūdus ſiue forma ⁊ opatio: puta lux ⁊ lucē in illis in q̄
bus nō dicūt reſpectū ſunt ſemp ſil: nec differūt niſi ſicut
noialr̄ ⁊ ṽbalit dicta. Ex vtroqꝫ iſtoꝝ oñdo ꝙ ſibi ꝯdicūt
ex ꝑmo ſic: qꝛ illud qđ nō dicit reſpectū dicit formā abſo
lutā. ſꝫ vt ipſi dicūt quidā ſunt in quibꝰ actꝰ ſecūdꝰ nō di
cit reſpectū: g. necio ſꝫm eos in illis dicit formā abſolutā
ſꝫ ipſi h̄ accipiūt vlr̄ ꝙ nulla opatio dicit formā abſolutaꝫ
in prima coꝝ reſpōſiōe. g. ꝯdicūt. Ex 2º ſic: qꝛ in illis for
ma ⁊ opatio puta lux ⁊ lucē: nō differūt niſi noialr̄ ⁊ ṽbalr̄
ſꝫ ſunt idē. ſꝫ ea que nō differūt niſi vt noialr̄ ⁊ verbalit di
cta nullā differētiā realē dicūt abſoluti ab abſoluto. vl ab
ſoluti a relato. vel relati a relato: cū oīa talia equaliter poſ
ſint dici ⁊ noialiter ⁊ verbaliter. ergo ⁊c. Scđum qđ ipſi
dicūt ē ꝙ intellectiuū ⁊ intelligē iportāt quādā hītudineꝫ
ſic calefactiuū ⁊ calefacē. ꝯ h̄ arguo ſic. qꝛ calefactiuū ⁊ cale
facē dic̄ cālitatē effectiuā in aptitudie ⁊ actu. g. ſi ſilr̄ eſt de
intelligē ⁊ intellectio tūc dicēt cālitatē effectiuā aptitudie
⁊ actu. ⁊ ſic intelligē eſt efficē actū intelligēdi. ſꝫ h̄ eſt falſuꝫ
⁊ ſꝫm opionē cōem ⁊ ſꝫm veritatē. qꝛ ſic deꝰ nō diceret itel
ligē niſi qꝛ efficit ſuū actū itelligēdi qđ eſt abſurdū. Si di
cas ꝙ nō ē ſilr̄ q̄tū ad h̄ ꝙ hīcinde iportet reſpectꝰ cālitatꝭ
vel effectie. ſꝫ q̄tū ad h̄ ꝙ hīcinde ē reſpctūs aptitudinalꝭ el
actual. ꝯ: qꝛ q̄ñ dicimꝰ intelligē vel itellectiuū: aut dicit a
ctiuū ꝓprie dictū ſꝫm rē: aut paſſiuū ſꝫm rē: lꝫ dicat actiuū
ſꝫm vocē: ſicut recipē ſigt actie: aut neutro hoꝝ mōꝝ. ſi pri
mo mō. g. intelligē eſt ꝓprie facē. ſi ſcđo mō. g. intellecti
uū eſt receptiuū alicꝰ actꝰ: ⁊ tūc q̄ro: q̄d ſit ille actꝰ ſic priꝰ
⁊ nō pōt fingi niſi abſolutū. Si neutro mō: q̄ro in q̄ hitu
dine ſe hꝫ intellectiuū ad itelligē: vel in habitudie recepti
vel in hitudine actiui vt dcm̄ eſt: vel in hitudine fūdamē
ti illiꝰ reſpectꝰ quē dic̄ intelligē: ⁊ tūc mirabile ē q̄uō aliq̄d
fundat nouū reſpcm̄ nlla mutatōe facta nec i ſe nec i alio:
nec in applicatiōe ad alterꝝ: qꝛ q̄ram q̄ eſt illa applicatio ſic
priꝰ ⁊ nō poterit fingi. Ad ſol'oꝫ aūt argumētoꝝ ꝑmitto
quedā q̄ dixi de opatōe manēte ⁊ ꝑncipio opatōis cuiꝰ cū
qꝫ in nr̄o ſcđo qđlibet. Ad cuiꝰ euidētiā ſciēdū ſic ibi di
ctū eſt ꝙ ꝑter cāꝫ finalē ponūt tria ꝑncipia. ſ. māle forma
le ⁊ effectiuū. opatio ꝑncipij formal eſt facē formalr̄ ſic. pu
ta albedo fac̄ formalr̄ albū illud cuiꝰ ē forma. opatio āt ꝑn
cipij recepti eſt vel ipſa forma recepta ſꝫm rē loquēdo: vel
recipē ipſā formā ꝙ quid q̄d ex mō ſignificādi dic̄ hitudi
nē recepti ad ipm receptū. opatio aūt ꝑncipij acti eſt efficē
actū: ita ꝙ actꝰ effectꝰ ſꝫm ſe acceptꝰ differt a ſeipſo vt eſt
opꝰ vel opatio agētis. ſicut forma aliq̄ ſꝫm ſe accepta abſo
lute ⁊ accepta prout denominat cauſam efficienteꝫ. vnde
teneo ꝙ actio nihil aliud ſit quaꝫ effectus formalis cauſe

efficiētis vt denoiat cām efficiētē. vñ calefacere nihil aliđ eſt quā habere calorē a ſe ꝓductū. Opatio ꝑncipij formalis ꝗtū ad id qđ ē. nihil aliud eſt quā ipſa forma q: forma nihil aliud a ſe ipſa dat ipſi ꝑfectibili: nec eius opatio īportat aliud ab ea niſi quādā hītudinē ad ꝑfectibile ꝙ perficit formaliter. Opatio aūt ꝑncipij receptiui nihil aliud eſt quā actꝰ vel forma recepta niſi ꝙ ex mō ſignificādi importat hītudinē recipiētis ad formā receptā. ⁊ ſic deſcēdendo ad ꝓpoſitū. dico ꝙ in potētia intellectiua qñ aliq̄s intelligit actu. ſit q̄dā actꝰ abſolutꝰ q̄ formalr̄ nō dicit relationē ſʒ relatio cōſeq̄t ad ip̄m. ⁊ intellectꝰ dicit formaliter ītelligēs tali actu. ſbiue aūt potētia ītellectiua. effectiue āt ab obiecto ⁊ intellectu agente vel ſpē ſʒ alios. His ꝑmiſſis dō ad rōes. Ad ꝑmā dico ꝙ maior eſt falſa. ꝓut ponit. nā opatio ꝑncipij formalis eſt ipſamet forma abſoluta ⁊ opatio ꝑncipij receptiui eſt forma recepta abſoluta Ad ꝑmā ergo ꝓbatiōem hmōi. ma. qñ dr̄ ꝙ nihil eſt ꝑncipiū ſui ipiꝰ dō. ꝙ ī opatiōe ꝑncipij formalis ꝓpe loquēdo vnū nō eſt cā vł ꝑncipiū alteriꝰ niſi inq̄tū ex mō ſignificādi iportat cū forma habēs formā ꝙ ꝑ eā ꝑficit. ex h̄ ponit ꝑncipiatio inter formā ⁊ cōpoſitū. nō aūt inter formā ⁊ ꝑfectibile ꝙ ꝑ ip̄am ꝑficit ⁊ ip̄m totū cū nō ſit aliq̄s alius effectꝰ forme diuerſus ab his ⁊ ſic nō oʒ in tali ꝑncipio ꝙ ꝑncipiū opatiōis nō includat in ipſa opatōe vel ſit diuerſū ab opatiōe. ſed in alijs bñ ꝑncipiū eſt diuerſū ab opatione cuiꝰ ē ꝑncipiū. ſʒ nō ſeq̄t ꝙ ſit forma ſit ꝑncipiū illiꝰ opatiōis ꝙ ipſa opatio nō ſit forma abſoluta. q: vna forma pōt eē ꝑncipiū alteriꝰ receptiue ⁊ effectiue. ſʒ bñ ſeq̄t. ꝙ illa forma nō eſt illa opatio cuiꝰ ē ꝑncipiū. Ad ſcđaʒ ꝓbatiōem dō. ꝙ illa q̄ ex oppoſito diſtinguūt vt ſic. vnū nō eſt alteꝝ. ⁊ iō actꝰ ꝑmꝰ nūquaʒ eſt actꝰ ſcđus reſpectu cuiꝰ dr̄ ꝑmꝰ. expoſito ꝑncipio formali ⁊ opatiōe illiꝰ. ſed ille q̄ eſt ſcđus actꝰ reſpectu vniꝰ pōt eē ꝑmꝰ reſpectu alteriꝰ ſicut illud qđ eſt effectꝰ reſpectu vniꝰ pōt eē cā reſpectu alteriꝰ quouſq̄ ꝑueniat ad vltimū effectū ⁊ ad vltimuʒ actū ſm̄ quē differt a ꝑmo actu nō ſicut reſpectꝰ a forma abſoluta. ſed ſicut forma abſoluta recepta a recipiēte ⁊ effecta ab efficiēte. Ad tertiā ꝓbatiōem dō ꝙ in ꝑ ſe ordinatis nō oʒ ꝙ ex illa rōne ſequat̄ ꝓceſſus in infinitū. q: veniet ad vltimā formā que eſt opatio ſiue effectꝰ ꝑcedētiū ⁊ h̄ dr̄ in ꝑ ſe ordinatis. ſicut ſi dicat̄ ꝙ opatio celi eſt aial effectum a celo ⁊ operatio animalis eſt ambulare ⁊ ibi eſt ſtatꝰ. in ꝑ accñs aūt ordinatis nō eſt incōueniēs dare ꝓceſſū in infinitū ita ꝙ ſit nō eſt inuenire ad aliquā opationē vltimā que nō ſit ꝑncipiū alteriꝰ vt ſic calefactū a ſole calefacit alterū ⁊ idē qđdā aliud alteꝝ ⁊ ſic in īfinitū. Ad ſcđm dō ꝙ ibi eq̄uocat intellectꝰ. nā intellectꝰ pōt accipi vel ipſa potētia intellectiua vel actꝰ ſibi inherēs. mō quādo dicimꝰ aliquē intelligere opatio manēs q̄ eſt intelligē ⁊ ītellectꝰ ꝓut ſtāt ꝓ actu ītelligēdi nō ſūt diuerſa re. ſed idē noīaliter ⁊ v̄baliṙ dictū ſicut lumē in aere ⁊ lucere. ſʒ intelligē q̄ ē idē realṙ ꝙ actꝰ ītelligēdi ⁊ intellectꝰ ꝓut ſtat ꝓ potētia ītellectiua ſūt diuerſa re ſicut lumē aeris ⁊ eiuſdē dyaphanitas. vñ dicere ꝙ intelligē addat aliq̄d ſuꝑ ītellectū q̄ eſt actꝰ ītelligēdi eſt idē īcōueniēs ac ſi diceret ꝙ lucere addit ſuꝑ lucē vel calere ſuꝑ calorē. ſʒ dicere ꝙ intelligere addit ſuꝑ rē abſolutā ſuꝑ intellectū q̄ ē potētia ītellectiua nō ē icidere in ꝑdictū īcōueniēs. ſʒ ē ſile ac ſi diceret qđ lucidū addit aliq̄d ſuꝑ dyaphanitatē aeris. ſ. lumē qđ ē v̄m. Ad tertiū dō ꝙ ma. ⁊ mi. ſūt dubie. q: dubiū eſt an deꝰ poſſit ſepare q̄cūq̄ abſoluta ad inuicē poſito etiā ꝙ poſſit ſepare q̄cūq̄ abſoluta ad inuicē nō ē certuʒ ꝙ ip̄e nō poſſit ſepare q̄cūq̄ ītelligere creatū ab ītellc̄u cuiꝰ eſt. nec ſeq̄t ꝙ tale intelligere ſit ſine intelligēte. ſʒ ꝙ tale ītelligere ſit ītelligere ſubſiſtēs. ſic q̄titas ſepata eſt q̄tū ſubſiſtēs. Et ſi dicat̄ ꝙ ſolꝰ deꝰ eſt ītelligere ſubſiſtēs dō ꝙ veꝝ ē actu ⁊ aptitudine. q: ītelligē dei nec actu nec aptitudine pōt inherere. tale āt ītelligere creatū lʒ actu eēt ſubſiſtēs aptitudie tñ eēt inherēs. Ad. 4. cuiꝰ vis in h̄ cōſiſtit ꝙ ſi ſentire eſt actus abſolutus eodem actu videretur album ⁊ nigrum. dicēdum ꝙ iſta ratio ita currit contra eos ſicut contra me. q: non differt poſitio eoꝝ qui ponūt ſentire eē receptiuū a poſitione eoꝝ qui ponūt eū eſſe quoddam abſolutū d̄nouo ſcđm in potētia niſi ꝙ ꝑmi ponūt abſolutū antiquū. ſ. potētiā ⁊ alij abſolutū nouū. ſ. actū: q: oēs cōcedūt ꝙ ī aliq̄ abſoluto ſiue ſit potētia ſiue actꝰ fūdat̄ reſpctꝰ cognoſcētis ad cognoſcibilia. vñ ſic ipſi pñt dicē ꝙ in eodē abſoluto q̄ eſt potētia fūdant̄ iſti diuerſi reſpectꝰ ad diuerſa: ita etiā pñt dicē illi qui ponūt nouū abſolutū. ſ. actū ꝙ in eo fundarent̄ diuerſi reſpectꝰ ad diuerſa. Et iō dō ꝙ eodē actu abſoluto pñt ſentiri talia: ⁊ ꝙ obm̄ talis ſenſationis ē vnū aliq̄liter puta dr̄ia albi ⁊ nigri. q: ſic ſenſu cōis apphendit dr̄iaʒ diuerſoꝝ oboꝝ diuerſoꝝ ſenſuū puta viſibilis ⁊ audibilꝭ. ita ſenſus ꝑticularꝭ apphēdit driaʒ circa ꝓpriū obm. Quātū aūt ad ſcđm ꝑncipale. ſ. a q̄ cauſet̄ ille actꝰ ītelligēdi: ſciēdū ꝙ illimet ponūt tres ꝯcluſiōes. Prima ē ꝙ talis actꝰ nō cauſat̄ a ſpē vel obo. Scđa ꝙ ē ab obiecto ſic a cā ſine q̄ nō. Tertia ꝙ cātura dāte potētiā intellectiuā ſic a cā ꝓpter quā. Quātū ad ꝑmū adducūt ꝑmo rōes ad ꝓbandū ſpāľr ꝙ nō a ſpē. 2° ad ꝓbandū ꝙ nō ab obo. 3° rōes cōes ꝙ nō a neutro. primū ꝓbāt q̄druplicit̄ Primo ſic: q: intelligē pōt eſſe ſine ſpē. g° ſpēs nō ē ꝑncipiū eiꝰ. añs pʒ puta in viſiōe btā. ꝓbō ꝯñie q: intelligē eſt actꝰ manēs in eo cuiꝰ eſt actꝰ. g° nō eſt effectꝰ eiꝰ ſine quo vel ex qđ manet. g° ſi manet ſine ſpē nō eſt ſpēs eiꝰ cā. Si dicat̄ ꝙ deꝰ pōt facē effectū ſpēi ſine ſpē. q: pōt facē effectū ſecūdariū cāꝝ ſine ipſis. nō valet vt vr̄: q: lʒ poſſit facē effectū cauſe efficiētis ſine cā efficiēte q̄tū ad actiōes trāſeūtes: nō tñ q̄tū ad actiōes manētes: q: debēt manē in ſuis ꝑncipijs. 2° ſic: q: qua rōe ponit̄ ſpēs in intellcū: eadē rōe ⁊ ī ſenſu. h̄ aūt eſt falſū. g° ⁊c. ꝯña pʒ: ꝓbō falſitatꝭ ꝯñtꝭ q: ſi ſpēs aliq̄ eēt in ſenſu cāns ſenſatiōʒ illa eēt ſilis illi q̄ eſt in medio. g° qua rōe illa q̄ eſt in ſenſu cāret ſenſationē eadē rōe ⁊ illa q̄ eſt in medio. Sʒ dices diuerſitas receptiuoꝝ ipedit. q: ſ. aer nō eſt receptiuꝰ actꝰ ſentiēdi ſic potētia ſenſitiua. Cōtra: q: cū ſit opatio manēs ⁊ ſpēs eſt eiꝰ cā eēt receptiuū eiꝰ ſpēs: ⁊ ſilis ſpēs ſi eſt vtrobiq̄ q̄ rōe pōt recipi in vno ⁊ in altero. 3° ſic: q: ſpēs aut req̄rit̄ vt mediū cognoſcēdi qđ eſt cognitū: aut vt ſola ſilitudo cogniti nō ꝑmo vt dicūt auctores illiꝰ pōis de ſpēbus. Qđ nō 2° mō ꝓbo p°. q: talis ſilitudo vt dicūt eſt eiuſdē ſpēi cuʒ eo cuiꝰ ē ſilitudo ſic albedo ⁊ ſilitudo eiꝰ in aere ſūt eiuſdē ſpēi: lʒ habeāt diuerſū moduʒ eēndi ſʒ ſpēs in intellcū nō pōt eē eiuſdē ſpēi cū re mālı cognita. g° ⁊c. 2° q: qñ aliq̄d ducit in cognitōʒ alteriꝰ vt ſilitudo nō ducit in cognitionē eiꝰ niſi ꝓut aſſilat̄ ſibi. ſʒ res ex̄ nō pōt aſſilari ſpēi ī intellectu. g° ⁊c. 4° ſic. q: ſm̄ ponētes ſpēs: ſpēs manet ſine actu intelligēdi. ſʒ h̄ eſt incōueniēs. q: tūc plures ſpēs eiuſdē generis ꝓpinq̄ eēnt in eodē ſubiecto. g° ⁊c. Qđ aūt nō ab obo ꝓbant ꝑmo ſic: q: effectus eēt notior ſua cā q: actꝰ intelligēdi eſt notior obiecto. Si dicas ꝙ nō oʒ q: cōcurrit intellectꝰ agēs. ꝯ: q: in ſenſu nō ē ſenſus agēs g° nec in intellectu. Si dicas ꝙ obiectū ſenſibile mouʒ ſenſū in v̄tute aliꝰ intelligere. ꝯ: q: intelligētia nō cāt niſi motū localē. mouēs aūt localit̄ minꝰ facit ad actionē q̄ ipſū q̄le qđ mouet̄ ſic localit̄ vt agat: ſic minꝰ calefacit applicās calidū calefactibili q̄ ipſuʒ calidū. g° ſilr̄ minꝰ facit ad ſenſationē applicās ſenſibile q̄ ipʒ ſenſibile ⁊ ꝑ ꝯñs nō pōt dici ꝙ ſenſibile faciat effcꝰ nobiliorē ſe v̄tute intelligētie. 2° ſic: q: ſi obm mouet: tūc intelligere eſt pati ⁊ intelligi eſt agē. ſʒ hoc eſt incōueniēs. g° ⁊c. ꝓbō ꝯñe. q: ītelligē ſe tenet ex parte potētie mobilis: ⁊ intelligi ex ꝑte obiecti mouētis. ꝓbo falſitatē ꝯñtis. q: ſi intelligi eſt mouē ⁊ intelligē eſt moueri: tūc intelligi eſt nobiliꝰ q̄ intelligē. qđ eſt falſū. q: intelligere nō ꝯuenit niſi nobilioribꝰ intelligi aūt ꝯuenit oībus. 3° ſic: ⁊ eſt ꝯfirmatio ꝑcedētis rōnis: q: ſi intelligē eſt moueri ⁊ intelligi eſt mouē. ſequit̄ ꝙ iō intelligēs intelligit. q: res intellecta intelligit̄ ⁊ nō ecōuerſo. q: iō mobile mouet̄: q: mouēs mouet ⁊ nō ecōu°. ſʒ h̄ eſt incōueniēs. g° ⁊c. Si dicat̄ ꝙ intelligē nō eſt nec mouē nec moueri vt q̄dā dicūt. ꝯ: q: intelligē eſt in intellectu ſic claritas in mēte ⁊ lumē in aere. ſʒ iſta ſm̄ augꝰ. ſūt ſēp in fieri. g° oʒ ꝙ dicāt mouē vel moueri. 4° ſic. q: ſi obm req̄rat̄ vt mouēs tūc deꝰ pōt facē actū intelligēdi ſine obiecto ꝯgnito. q: pōt facē actū cāe ſcđe ſine ipſa. h̄ eſt inconueniēs. g° ⁊c. Si dicat̄ ꝙ ⁊ eꝰ pōt facē ꝯgnitionē ſine ꝯgnito mouēte: ſi tñ ſine ꝯgto ſtante. ꝯ: q: ſcđoʒ. ſ. eē eſt ꝑriꝰ pōt ꝑmū. ſ. eē mouēs. Quart a neut°. ꝓbat̄ ſic. primo: q: actus

vitalis cuiꝰ mōi eſt intelligere dꝫ eē a ꝑncipio viuēte. ſed
ſpēs ⁊ obm nō ſūt hmōi. ergo ⁊c. 2° q: nulla res idiget
aliquo extrinſeco ad ſuā opatiōem. ſꝫ ꝓpria ⁊ nālis opa-
tio intellectꝰ poſſibilis eſt intelligere. ergo nō indiget ad
h ſpē vel obiecto que ſūt ſibi quedā extrinſeca. 3° ſic. q:
ſi actꝰ intelligēdi eſt aliqͩ creatū a ſpē vel obiecto. tūc di-
uerſoꝝ obiectoꝝ ⁊ ſpēꝝ eēnt diuerſi actꝰ intelligēdi ſpeci-
fice h aūt eſt incōueniēs. ergo ⁊c. ꝯña pꝫ. ꝓbatio falſitatis
ꝯñtis. q: ꝓpetas ſpēi ſpāliſſime eſt ſpēs ſpāliſſima. ſꝫ hō
eſt ſpēs ſpāliſſima intelligē aūt eſt ꝓpetas hoīs. ergo in-
telligere eſt quedā ſpēs ſpāliſſima. ergo plura intelligere
hoīs nō pñt differre ſpē. Scđam aūt cōcluſiōeꝫ. ſ. ꝙ ob
iectū reqrit ſicut cā ſine qua nō. ꝓbant ſic. q: ſm aug. 6.
de trinitate ad cognitiōem requirit pñtia obiecti nō latē
tis. ſed pñtia obiecti nō reqrit vt cā ꝓpter ꝙ ſit vt ꝓbatū
eſt. ergo requirit vt cā ſine qua nō. Tertiā cōcluſioneꝫ
. ſ. ꝙ deꝰ dans formā. ſ. intellectū cāt intelligere ꝓbāt du
pliciter pmo ſic. q: ſic ſe hꝫ itelligere ad potētiā intellecti-
uā. ſicut deſcēdere ad grauitatē. ſed ſm phm. 8. phiſicoꝝ
deſcēdere grauis eſt a dante grauitatē. ergo intelligere a
dante potētiā intellectiuā. 2° ſic. q: ſm phm exñs i po-
tentia actuali ad actū nō idiget noua forma ad h ꝙ i actū
exeat. ſicut pꝫ de graui ꝙ non indiget noua forma vt de-
ſcēdat. ſꝫ habēs potētiam intellectiuā eſt in potētia actua
li vt intelligat. ergo ⁊c. Hec aūt poſitio videt mihi fal-
ſa. ⁊ q: ipſa ponit ꝙ actꝰ intelligēdi eſt a dante potētiam i
tellectiuā ſicut a cā ꝓpter quā ſit talia aut ſtatim exeūt in
actū niſi ꝓhibeāt. ⁊ ꝑ ꝯñs ad h ꝙ de nouo exeant in actuꝫ
reqrūt remouēs ꝓhibēs. ideo arguo cōtra iſtam dupliciter
vno modo ex parte motiōis. alio modo ex pte ꝓhibētis.
Primo ſic. q: dans formaꝫ nō dicit mouere. q: ſi dare po
tētiaꝫ intellectiuā eēt ipſa motio que dicit intelligere for
maliter loquēdo tunc quādiu maneret potētia itellecti-
ua tam diu maneret ipm intelligere. ergo dando formaꝫ
que dicit eſſe potētia intellectiua debet dare motū q dici
tur ⁊ eſt actꝰ intelligēdi cāliter inquātū dat formā que eſt
cā talis actꝰ. Et tūc quero aut eſt cā talis actus effecti-
ua tantū. aut paſſiua tantū. aut vtroqꝫ mō. ſi effectiua tm
ergo potētia intellectiua cābit actū intelligēdi in quodaꝫ
alio qđ eſt incōueniēs. pmo q: intelligere non eēt opatio
manēs reſpectu intellectꝰ. 2° q: non pōt fingi in quo alio
h fieret. Si paſſiua tātū. ergo oportet dare aliud ꝙ mo-
ueat ipm paſſiuū ꝙ qdā oportet eē aliud ab intellectu ⁊ a
dante intellectū vt ſic. qđ ideo dico. q: licꝫ deus poſſꝫ mo
uere ad oēm actū nō tamē h eſt dando potētiā paſſiuam.

Si aūt vtroqꝫ modo tūc idē ſm idē eſſet actiuū ⁊ paſſi-
uū ꝙ qdem ꝓuilegiū lꝫ quidā ſequētes ſuū beneplacituꝫ
non rōnē dederint volūtati. nullꝰ tñ vnquā h dedit intel
lectui. Ex pte remotiōis ꝓhibētis arguo ſic. qñ ñ itelle
ctꝰ de nouo incipit intelligere cū illud qđ eſt in potētia a-
ctuali ad h ꝙ exeat in actū non indigeat niſi remouēte ꝓ-
hibēs tūc quero ꝙ ꝓhibēs remouet h ⁊ quid remouet.

Si dicas ꝙ remouet ꝓhibēs negatiuū. ſ. abñtia obie-
cti ſicut applicans calefactibile ad calefactiuū rmouet ab-
ſentiā calefactibilis. contra remouere illud ꝓhibens ni-
hil aliud eſt niſi applicare ipm per ſe ꝑncipiū paſſiuū ad a
gens ⁊ ꝑ ꝯñs talis applicatio eſt applicatio obi ad recipiē
dū ab itellectu qđ eſt abſurdū. Si aūt ſic ecōuerſo. ſ. ap
plicatio mouētis ad mobile tūc habet ꝓpoſitū. ſ. ꝙ obm
mouet potētiā ad itelligēdū. Itē qro qđ eſt illud ꝙ rmo-
uet ꝓhibēs aut illud qđ facit obm in ſuo eē reali. aut illud
obm mouēs ſenſū vel fantaſiaꝫ. nō pmo mō. tū q: ꝯuēit
aliqͩ itelligi nō exñs actu. tū q: re exñte nō ſemꝑ intelli-
git. Si ſcđo mō. ergo habet ꝙ obm mouet ſenſū vel fā
taſiaꝫ vel ad actū vel ad ſpēm. ⁊ eodē mō ꝓcedi dꝫ ꝙ intel
lectū mouet mediātibꝰ illꝭ. Ad pmuꝫ g° ꝙ opponit de
ſpē nego ꝯñtiā. ad ꝓbatiōem dico ꝙ actꝰ itelligēdi nō eſt
opatio manēs ipiꝰ ſpēi nec alicuiꝰ alteriꝰ a q ſint effectiue
imo vr mihi ꝙ dicē opatiōem eē i manētē. q: ē in eo a q ē
effectiue eſt ignorare ꝓpaꝫ vocē. Opatio g° ſpēi nō ē in
telligere. ſed itelligere facere. ſed intelligere ē opatio ipſiꝰ
itellectꝰ poſſibil vt receptiui illō aut quo aliqͩ eſt forma
liter intelligēs eſt ipſe actus itelligēdi alias autē de h dif
fuſe locutꝰ ſuꝫ. ex dicꝭ patet ꝙ inſtātia addita iſti rationi
nō valet: q: procedit ex ignorātia eiꝰ qđ dicitur actio ma-
nens. Ad ſcđm pōt dici vno mō ꝙ nō eſt ſimilis ſpēs i
ſenſu ⁊ in aere. loquor aūt de ſpē que ē in organo nō ꝓut
eſt dyaphanū tm̄ ſed ꝓut eſt in cōpoſito ex potētia ⁊ orga
no ꝓut cōiuncti ſunt ſubiectū ſenſitiuū. Alio mō dicē
dū ꝙ ꝓpter diuerſitatē recepti eſt ꝙ nō eſt ſenſatio in ae-
re. ſicut eſt in organo dato ꝙ ſit ſilis ſpēs vtrobiqꝫ. Ad
illud aūt qđ dicit cōtra hoc dicendū ꝙ procedit ex ſimili
ignorātia ſicut precedēs. ſ. ex ignorātia opoīs manentis:
q: nihil ſe habet in rōe opatōis manētis reſpcū eiꝰ a quo
eſt effectiue. vnde dato ꝙ idē ſubiecto moueret ſeipſū: tñ
ille motꝰ vel actus nō ſe haberet ad illud totū vt in quo ē
accipiēdo totū quantū ad illud ad qđ eſt cauſa efficiēs.

Ad tertiū dicendū ꝙ requirit ſpēs vel ſilitudo infor-
mās intellectū ⁊ mouēs ipſū ad cognoſcendū alterū non
vt mediū cognitū: ꝓut vna res cognita ducit in cognitio
nē alteriꝰ: Ad probationē que adducit in cōtrariū dicē
dū ꝙ illa ratio peccat in duobꝰ. Primo q: iſta ſilitudo ꝓ
cedit de ſilitudine in eſſe. nos aūt loqmur de ſilitudie ꝑ
eſſe repñtatiuū ꝓut ſimilitudo exiſtēs in intellectu repñ
tat intelligibile. Scđo deficit vtēdo ſilitudie vt medio co
gnito ad ꝓbandū alterū: ſicut ſi probaret aliquid de niue
alba in eo ꝙ alba. ⁊ ex eo cōcluderet ꝙ cōueniret lapidi al
bo nos qđ loquimur de ſilitudine q eſt rō cognoſcēdi nō
vt mediū cognitū. Ad quartū pꝫ ex dictis in pcedēti q-
ſtione vbi oſtēdi qūo plures ſpēs eiuſdē generis poſſunt
ſtare ſimul. Si aūt querat quare due ſpēs poſſunt ſil ſta
re ⁊ nō duo actꝰ intelligēdi qtū ad nūc pertinet. Dico ꝙ
nihil ꝓhibet actꝰ aliquos habere repugnātiā dato ꝙ prin
cipia eoꝝ repugnātiā nō habeāt. ſicut pꝫ de impreſſiōe fa-
cta a magnete in ferro q ſtat cum ferri grauitate: q tñ ipreſ
ſio habet inclinationē ad oppoſitū ḡuitatis qñqꝫ qñ ma-
gnes ponit ſurſū puta ad motū ſurſū. vnde lꝫ motꝰ ſurſū
⁊ motus deorſū ſint repugnātes. tñ illa duo eoꝝ ꝑncipia
nō ſunt repugnātia q: ſtant ſimul. Ad primū qđ dicit
de obiecto dicendū ꝙ iſtud facile eſt ſoluē ſm eos. q: ipſi
ponūt ꝙ actus intelligēdi eſt relatō: ⁊ ſi ita ſit cū minū ab
ſolutū plus hēat de entitate hꝫ plus etiā de nobilitate ꝙ
relatio. Scđm aūt veritatē dicēdū ꝙ nō oportet effectum
eē nobiliorē ſua cauſa: q: cōcurrit cū obiecto intellectꝰ a-
gens. Et ad id qđ dicūt cōtra hoc dicēdū ꝙ lꝫ ariſtotel.
nō inueniat poſuiſſe ſenſū agentē nō inuenit tñ ipſuꝫ ne
gaſſe. ⁊ cōmētator videt poſuiſſe ipm motus hac ratione
Quare aūt ariſto. nō poſuit ſenſū agentē ſicut intellectū
agentē. dico ꝙ hoc fuit ꝓpter hoc ꝙ nō ita euidēter exce-
dit ſenſus qualitates ſenſibiles: ſicut intellectꝰ qͩlitates
materiales. Aliter aūt pōt dici ad hoc ꝙ. ſ. qđ in virtu-
te alicꝰ ſpālis virtutis mouet ſenſū ſenſibile. Qđ aūt di-
cit cōtra hoc: intelligētia nō facit niſi motū localē. Parū
valet: q: pter intelligētiā dantē motū orbi: oportet dare a
liquā intelligētiā a qua habꝫ eē orbis in cuiꝰ virtute agat
orbis. Ad ſecundū dicēdū ꝙ lꝫ intelligē ſit quidā actus
qui eſt effectꝰ ab aliquo efficiēte ⁊ receptꝰ in alio: tñ vt ſic
nō dicit formalit agē vl pati ſꝫ habē actū intelligēdi. intel
ligi aūt nō dicit ipſā actionē obiecti mouētis: q: hoc dicit
intelligē facē ſꝫ dicit eē terminū ad quē vt ad cognitū ter-
minat actus intelligēdi. ⁊ per hoc pꝫ ꝙ nō ſequit ꝙ intel-
ligi ſit nobilius ꝙ intelligē. Sꝫ etiā forma arguēdi ē nulla:
q: nō oportꝫ ꝙ illud qđ eſt ꝓpoſitū quibuſdā creaturis
nobilibꝰ ſit nobilius eo qđ eſt cōe omnibꝰ ꝓut accipit in
determinata natura. q: eē qđ eſt cōe omnibꝰ ꝓut accipit i
natura diuina eſt nobiliꝰ omni intelligē. ⁊ iō nō ſequitur
ꝙ ſi intelligi cōuenit omnibꝰ ꝙ ſit ignobilius ꝙ intellige

Per hoc patꝫ tertiū ꝙ nō ſequit ꝙ iō intellcūs intelli
git: q: res intellecta intelligit: q: intelligē vt dictū eſt nō
dicit moueri. nec intelligi dicit mouē. ſꝫ verū eſt ꝙ intel-
lectus qui educit de potētia in actū nō intelligit vel itel-
ligē facit. q: obiectū vel aliquid vice obiecti intelligē facit

Ad id aūt qđ dicit cōtra hoc dicēdū q: lꝫ intelligē ſit ſē-
per in fieri: q: cōtinue depēdet a ſua cauſa proxima. tñ in-
telligē nō importat ipm pati vel fieri: vel ipm facē forma-
lit: ſicut nec aerē lucē importat formalit lumē facē vel lu-
mē fieri. Ad quartū dicēdū ꝙ deus pōt facē actū intelli
gēdi ſine obiecto mouēte: nō tñ ſine obiecto cognito.

Ad illud qđ dr̄: ꝯͣ h̄ dō: ꝙ obm̄ cognitū p̄ſupponit motionē factā ad intelligendū: nō tñ ab obō cognito ſp̄. Ad p̄mū qđ obijcit̄ de vtroqꝫ dicendū: ꝙ illa rō deficit in tribus. p̄mo q: pōt dici vitalis a p̄ncipio paſſiuo: q: .ſ. ē act⁹ ipſius viui ſubiue. 2° etiā deficit: q: eſt ipſius viui actiue cū ponat̄ intellect⁹ agēs ibi actionē hr̄e. 3° q: ſpēs eſt intranea ipſi viuēti ſicut act⁹ ipſe. vtrūqꝫ enī ē accn̄s ipſi⁹ viuētis. Ad ſcōm dō: ꝙ ma. eſt falſa: q: actiuū agēdo requirit paſſiuū: ⁊ paſſiu⁹ actiuū. ſed ver̄ eſt: q: nulla res ad ꝓpriū actū ⁊ nālē reſpectu cuius eſt ſufficiēs nō req̄rit aliquid aliud in ſuo genē: puta actiuū nō req̄rit aliq̄d actiuū nec paſſiuū aliud paſſiuū. ſed bñ ſp̄ req̄rit paſſiuū ⁊ econuerſo. nūc aūt intelligē eſt ꝓprius act⁹ intellect⁹ poſſibił vel paſſiui. h̄ aūt nō tollit requirē actiuū. Ad tertiū dicendū: ꝙ illud argumentū fundat̄ ſup̄ vnū ĩpoſſibile. ſ. ꝙ oē intelligē hois ſit eiuſdē ſpēi p̄mo: q: h̄ eſt ꝯͣ doctrinam phi vbiqꝫ dicēt̄ ꝙ act⁹ diuerſificant̄ ꝑ oba. 2° q: tūc oēs act⁹ intelligēdi eēnt equalr̄ ꝑfecti q̄tū ad coꝝ ꝑfectionē intrinſecā. 3° q: ſequeret̄ ꝙ oēs eſſent bti: vel nō bti. niſi ponat̄ ꝙ btitudo ⁊ nō btitudo ſint eiuſdē ſpēi. Si dicatur ꝙ nō ꝓpter reł̄onē ad diuerſa: quero vtrū act⁹ intelligendi dicat formalit̄ reł̄onē ipſaꝝ vel aliq̄d abſolutū ſi abſolutū illud eſt vnū ⁊ idē. ⁊ tūc ſequunt̄ p̄dicta incōuenientia. ſi relationē formalr̄: quero vtrū oēs act⁹ intelligēdi dicant relationē eandē formalr̄. ſi ſic: ſequit̄ idē incōueniēs qđ p̄us Si nō rō eſt nulla: que dicit ꝙ q: intelligē ē ꝓprietas ſpēi ſpālíſſime nō pōt differre ſpē. Dicendū ꝙ ꝓprietas ſpēi ſpālíſſime qn̄qꝫ eſt vni⁹ ſpēi ſpālíſſime: maxime de illis q̄ nēcio ꝯſequunt̄: ſic riſibile ⁊ potētia intellectiua in homine. qn̄qꝫ aūt ꝓprietas ſpēi ſpālíſſime dicit p̄ſa ſub q̄dam indr̄ia: ſic ꝓprietas linee eſt rectitudo vel curuitas. vel ēt curuitas pōt eſſe arcbual̄ vel circularis. Quantū ad ſecundā coꝝ ꝯcł̄onē: ꝙ .ſ. obm̄ ſit cā ſine qua nō rō coꝝ nihil ꝓbat: q: fundat̄ ſup̄ rōnibus quib⁹ credūt ſe ꝓbaſſe ꝙ obm̄ nō requirat̄ vt cā ꝓpter quā ſit. oſtenſuꝫ aūt eſt ꝙ ille rōnes nō valent. Qđ aūt dicūt 3° ꝙ dans formā eſt cā ꝓpter quā ſit .ſ. dās potētiā intellectiuā. dō: ꝙ ꝓ tāto dans formā dr̄ cā actus inquantū dat formā ꝓpter quā ē actus etiā ſi forma illa ſit p̄ncipiū paſſiuū: ſicut dyaphanitas in aere dans p̄ncipiū tale dat pati: ⁊ h̄ nō excludit req̄rē p̄ncipiū actiuū ſuū: ſicut dare dyaphanitatē aeri nō excludit p̄ncipiū illūinatiuū. Si aūt ſit p̄ncipiū actiuū tūc dāſ formā dr̄ dare agere: ſicut dans calorē diceret̄ calefacē. nunc aūt intellect⁹ poſſibił eſt p̄ncipiū paſſiuū ⁊ receptiuūꝫ reſpectu actus intelligēdi. ⁊ ideo dans intellcm̄ poſſibilem nō excludit neceſſitatē requirēdi actiuū ſiue h̄ ſit intellectus agēs ſiue obm̄ ſiue vtrūqꝫ. Ad illud aūt ꝙ dr̄ de eē in potētia accn̄tali: ſciēdū ꝙ iſta verba eſſe in potentia accidētali ⁊ in potētia eſſentiali nō ſunt directe verba ariſ. 8. phicoꝝ. Sed ſui ꝯmen. qui iſtā diſtinctionē vr̄ accepiſſe ex verbis Ariſ. ibidē q̄b⁹ dixerat ꝙ alit̄ eſt in potētia ad eē ſurſuꝫ illud qđ eſt potētia leue. ⁊ alit̄ illud qđ eſt actu leue. quoꝝ p̄mū vocat ꝯmen. eſſe in potētia eſſentiali. ſecūdū aūt eſt in potētia accn̄tali. Ad cui⁹ euidentiā ſciēdū ꝙ ſm̄ vtrāqꝫ potentiā pōt aliq̄d dici eſſe in potētia eſſentiali ⁊ accn̄tali. ſꝫ quidē potentiā actiuā dicit̄ aliquid eſſe in potētia eſſentiali. qn̄ eſt in potentia ad habendū p̄ncipiū actiuū: ⁊ ad agere ſm̄ ip̄m. ſicut diceret̄ eſſe in potentia eſſentiali ad calefaciendū illud qđ eſt in potentia ad calorē ⁊ ad agendū ꝑ caloreꝫ. In potētia ꝟo accn̄tali quod ē actu calidū. ſed nō calefacit ꝓpter aliqđ ꝓhibēs: ⁊ tale dr̄ in potētia accn̄tali ad agēdū: q: qđ nō agat nō eſt ꝓpter aliq̄d qđ reqrat̄ ex ꝑte ſua: ſꝫ ꝓpter illud ꝓhibēs accn̄tale. Et ſile eſt ex ꝑte potētie paſſiue. nā nō hn̄s potētiā paſſiuam dr̄ eē in potētia eēntiali ad ipſaꝫ. ⁊ ad pati ſm̄ eā. hn̄s autē eā ⁊ nō recipiēs actū ſm̄ eā: ꝑcipue ꝓpter aliqđ ꝓhibens ne recipiat actionē agēt̄ eſt in potētia accn̄tali ſꝫ eā: ſicut aer q̇ nō recipit illūiatōeꝫ ꝓpter inꝑpoſitiōeꝫ feneſtre dr̄ eē in potētia accn̄tali ad illūiatōeꝫ. Qn̄ ergo dr̄ ꝙ illud qđ eſt in potētia accn̄tali ꝑ ſe vadit ad actū remoto ꝓhibente verum eſt actiue vł̄ paſſiue. nūc aūt hn̄s intellcm̄ poſſibilē eſt in potētia accn̄tali paſſiua ad intelligē. ⁊ ideo preſente obiecto incōueniēti in ſe vel ĩ ſui ſilr̄itudie cū alijs actiuis vadit ad actū paſſiue. ⁊ ideo nō ſequit̄ ꝙ nō requirat actiuū vel ſpeciē vel obm̄. Per hoc patet ad argumentū p̄ncipalit̄ factū. q: ma. eſt falſa: ⁊ ꝓba° ei⁹ oñſa ēēe nulla.

Poſtea querebat̄ vnū gnāliter ꝑtinens ad ꝯpoſitionem ex mā ⁊ forma ⁊ eſt vtrū in mālibus mā ſit p̄ncipiū indiuiduatiōis. ⁊ arguit̄ ꝙ nō. q: qđ eſt cōe plurib⁹ nō eſt p̄ncipiū indiuiduatiōis numeralis. ſed mā eſt huiuſmōi. g° ⁊c̄. ꝯͣ. q: ſm̄ phm̄. 7° metaph. generās gnāt ſibi ſile ⁊ idem ſpecie ꝓpter formā ſed aliud numero ꝓpter mām. R̄e° tria ſunt faciēda. Primū eſt oñdere in quo eſt difficultas q̄onis. Secūdū ē recitare opiniones. Tertiū eſt eligē illud qđ eſt ꝓbabilius.

Quantū ad p̄mū ſciēdū ꝙ cū indiuiduū q̄tū ad rem ꝑtinet dicat aliqđ vnū numero. vnū aūt eſt illud qđ eſt indiuiſū in ſe ⁊ diuiſū ab oī alio. querē ꝑ q̄d aliq̄d eſt indiuiduū eſt querē ꝑ q̄d aliq̄d ē indiuiſū in ſe ⁊ diuiſū ab oī alio

Quātū ad p̄mū. ſ. ꝑ q̄d aliq̄d eſt indiuiſū a ſeipſo ſciēdū ꝙ indiuiſio duplex eſt. Una eſt q̄ aliq̄d ē indiuiſū a ſeipſo Alia eſt q̄ vna ꝑs in ꝯtinuo eſt indiuiſa ab alia: ꝓut cōtinuū dicim⁹ cui⁹ ꝑtes ſunt indiuiſe ad inuicē. Prima indiuiſio ineſt vnicuiqꝫ a ſeipſo. vnūquodqꝫ enī ſe ipſo eſt ipſūmet: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſt indiuiſū a ſe ipſo. ⁊ h̄ tāgit phs. 7° metaph. qn̄ dicit: Quare vnūquodqꝫ eſt ipſūmet ⁊ nō plura vult dicē ꝙ nō eſt dāda alia cā intrinſeca q̄re vnūquodqꝫ eſt ipſūmet ſiue idē ſibi ipſi niſi ipſūmet. Alia aūt indiuiſio qua vna ꝑs eſt indiuiſa alteri in ꝯtinuo ꝯuenit p̄mo ⁊ ꝑ ſe quātitati ⁊ alijs q̄b⁹ ꝯuenit ꝑ quātitatē. ſicut enī ſe hꝫ diuiſio ei oppoſita: nā diuidi in ꝑtes eiuſdē rōnis ⁊ indiuiſio ei oppoſita ſūt paſſiōes quātitatis ꝯtinue. Quātū ad ſecūdū. ſ. q̄tū ad diſtingui ab alio ſciendū ꝙ duplr̄ aliq̄d diſtinguit̄ ab alio. Uno mō ſicut diſtinguūt plura diuerſaꝝ ſpecieꝝ. ⁊ planū eſt de talibus ꝙ ipſa diſtinguunt̄ p̄ncipalit̄ ꝑ ſuas formas ab inuicē. Alio mō ſicut diſtinguunt̄ plura eiuſdē ſpēi ſicut albedo ab albedine: ⁊ terra a t̄ra. ⁊ iſta diſtinguūt ꝑ illud ꝑ qđ plurificant̄. Ad cui⁹ euidentiā ſciēdū ꝙ duplex eſt diuiſio. Quedā eſt diuiſio alicui⁹ vni⁹ numero in plures ꝑtes inteḡles eiuſdē rōnis. ſicut qn̄ diuidit̄ lignū vnū numero in duo ligna. ⁊ iſta eſt ſaltē ꝑ quantitatē p̄ncipalit̄ imediate: modo q̇ infra exponet̄. Alia eſt diuiſio in ꝑtes ſubiectiuas. q̄ quidē nō ē alicui⁹ vni⁹ numero ſm̄ rem: ſed vni⁹ ſm̄ rōem. ſicut diuidit̄ hō in ſortē ⁊ platonē. ⁊ de talib⁹ ꝑtib⁹ ſubiectiuis eſt totū dubiū. ſ. ꝑ q̄d ꝑtes ſubiectiue eiuſdē rōnis multiplicant̄ ⁊ diuidunt ad inuicē. Et aūt notandū ꝙ vtraqꝫ diuiſio qn̄qꝫ ab eodē hꝫ ortū. nā diuiſo aliq̄ vno ligno ĩ duas ꝑtes inteḡles: ille due ꝑtes quarū vnaqueqꝫ eſt lignū ⁊ ſūt due ꝑtes ſubiectiue ligni cōiter dicti ⁊ fuerunt ꝑtes inteḡles ligni ꝑ cui⁹ diuiſionē fuerūt multiplicate: ita ꝙ in talib⁹ ex eodē hꝫ ortū multiplicatio ꝑtiū ſubiectiuarū eiuſdē rōnis ſub vno cōi: ⁊ etiā diſtinctio eaꝝ ad inuicē.

Quantū aūt ad ſecūdū p̄ncipale ſciendū ꝙ ſūt tres opiniones de iſta mā. Prima eſt ꝙ vnūquodqꝫ ſeipſo ſolū eſt diſtinctū ab oī alio. ⁊ ꝓbat̄ hoc p° in oīb⁹ gnālit̄ q̄tuor rōnib⁹. 2° in ſubſtātijs ſpecialit̄. Prima rō talis ē. vnūquodqꝫ gen⁹ hꝫ indiuidua nihil includētia niſi rem ſui ipſius generis. ſꝫ hoc nō eſſet niſi vnaq̄qꝫ res cuiuſlibet generis ſe ipſa ꝑ eſſentiā indiuiduaret in ſe ipſa ⁊ diſtingueret̄ ab oī alia. g° ⁊c̄. Mi. pꝫ. Ma. ꝓbat̄. q: ſi quodlibet genus nō hr̄et ſuū indiuiduū nō includēs aliq̄d ex̄ rem ſui generis: nō differret totū vł̄e eſſentiale: puta gen⁹ ⁊ ſpēs q̄ deſcendūt in indiuidua ꝑ dr̄ias eſſentiales a toto ĩ mō qđ deſcendit in ꝑtes ſuas ſubiectiuas ꝑ dr̄ias accn̄tales: ſiue ꝑ aliq̄d diuerſū ab eſſentia ſua. q: vtrobiqꝫ fieret deſcenſus ad ꝑtes ſubiectiuas ꝑ aliq̈ diuerſa ꝑ eſſentiaꝫ ab ipſo ꝯͣcto qđ deſcēdit in eas ſi indiuidua geneꝝ ⁊ ſpecierū eſſent indiuidua ⁊ diſtincta ad inuicē ꝑ aliq̄d diuerſuꝫ ab eſſentia generis ⁊ ſpēi. Si dicat̄ ad h̄ ꝙ indiuiduū cuiuſlibet generis q̄tū ad id qđ eſt diſtinctū: nō dicit aliā rem p̄ter eſſentiā generis. tñ ip̄m diſtinctiuū q̄ diſtinguit̄ dicit aliā rem ab eo. ꝯͣ. q: vnūquodqꝫ includit formalit̄ illud q̄ formalit̄ dr̄ tale. ſꝫ diſtinctū dr̄ formalit̄ diſtinctum diſtinctiuo formalit̄ intraneo. g° impoſſibile eſt ꝙ diſtinctiuū formale intraneū ſit diuerſuꝫ a diſtincto ꝑ ip̄m: uel nō ſit forma incluſū ĩ ipſo. Secūda rō talis ē. q: ab eodē hꝫ vnaq̄qꝫ res vnitatē ⁊ entitatē eſſentialē. q̄ ꝯuertit̄ cum

ente. ſʒ vnaqueqʒ res hʒ entitatē formalit᷑ a ſe ipa. g° ⁊ vni
tatem. Tertia talis ē. nulla res hʒ formalit᷑ ꝙ ſit vna nu
mero ꝑ illud qᷝ ē diuerſū nūero ꝑ eēntiā ab ea. ſʒ ſaltē lo
quēdo ꝺ rebꝰ p̄dicamētoꝝ abſolutoꝝ vnaq̄qʒ res ē diuer
ſa ꝑ eſſentiā nūero nuālitate eſſentie ab alia. igit᷑ nlla res
talis hʒ eſſe vna numero uel diſtingui numero ꝑ aliā.
Quarta talis ē. qꝛ illud qᷝ nō addit ſuꝑ nām niſi negatiōʒ
nō hʒ aliā cām ſue vnitatis ꝙ̄ nām. ſʒ indiuiduū ⁊ q̄ꝫtū ad
indiuiſionē ⁊ q̄ꝫtū ad diſtinctionē ab alio nō addit ſuꝑ nāʒ
niſi negationē. g° ⁊c. Mi. pʒ. qꝛ negatio nō vꝛ hr̄e aliā en
titatē uel aliā vnitatē ꝙ̄ nā ſuꝑ quā fundat᷑. Mi. ꝓbat᷑. qꝛ
indiuiſio nō addit aliq̄d ſuꝑ nām cuiꝰ eſt niſi p̄uationē di
uiſionis. ſilr̄ n m aliquaʒ eē diſtinctā nihil addit ſuꝑ nāʒ
illā niſi negationē alteriꝰ nāe ab ea. Quātū aūt ad ſubaʒ
ꝙ eiꝰ indiuidua habeāt vnitatē ⁊ diſtinctionē nuālem qᷝ
libet ꝑ eſſentiā ſuā et nō ꝑ aliq̄d additū ꝓbat᷑ ſic. qꝛ ſuba ſi
hʒ vnitatē nuālem ꝑ aliud a ſe. aut hoc ē qꝛ mā hʒ talē vni
tatem ꝑ formā: aut forma ꝑ mām: aut ambo ꝑ quātitatē.
ſʒ nullo iſtoꝝ modoꝝ nā ſubalis pōt indiuiduari ꝑ aliq̄d
diuerſū a ſe. g° ⁊c. Ma. pʒ. qꝛ nō vꝛ ꝙ nā ſubalis indiui
duet᷑ ꝑ aliq̄d aliud a ſe niſi ꝑ aliquē iſtoꝝ modoꝝ. Mi. ꝓ
batur q̄ꝫtū ad tres ꝑtes quas ipſa ponit. ⁊ p° q̄ꝫtū ad duas
ꝑtes p̄mas ſilr̄. ⁊ h̄ duplici rōe. Primo ſic. illa duo nō hn̄t
ex inuicē vnitatē nuālem quoꝝ vno plurificato nō pluri
ficat᷑ alterū. ſʒ ſic ſe hn̄t mā ⁊ forma. et hoc pʒ duplr̄. p° qꝛ
eadē mā numero ſtat ſub diuerſis formis ſpecie ⁊ nume
ro. ſicut pʒ in gnāto ⁊ corrupto. 2° qꝛ v̄tute dīna poſſet
eadē aīa informare diuerſas ꝑtes māe. Secūda rō tlis
eſt. qꝛ aīe ſeꝑate manēt diſtincte numero. ſʒ hoc nō eſſet:
ſi ꝑ mām forma idiuiduaret᷑. g° ⁊c. Ma. pʒ ſm̄ fidē. Mi.
ꝓbat᷑ ꝙ ablato p̄ncipio formali nō manet effectꝰ forma
lis. ⁊ iō ſi mā eēt illud q̄ formalit᷑ plurificant᷑ forme: tūc ab
lata mā nō maneret pluralitas eaꝝ. Quātū aūt ad tertiā
partē. ſ. ꝙ ꝯpoſitū ex his nō indiuiduat᷑ ꝑ quātitatē ꝓbat᷑
quadruplr̄. p° ſic. qꝛ p̄us nō hʒ vnitatē nuālem ꝑ poſteri
us: ſicut nec entitatē. ſuba p̄or eſt accn̄te qᷝ eſt quātitas.
g° ⁊c. 2° ſic. qꝛ illud q̄ indiuiduū eſt indiuiduū: eſt de rōe
eiꝰ. ſʒ quātitas nō eſt de rōe indiuidui ſube. ſ. ſortis ⁊ pla
tonis. alioq̄n poſteriꝰ eēt de rōne p̄oris. g° ⁊c. 3° ſic. qꝛ il
lud qᷝ remanet idē numero cū diuerſis quātitatibus nu
mero nō ē vnū numero ꝑ quātitatē. ſʒ mā p̄ma manet ea
dē numero ſm̄ magnos cū diuerſis quātitatibꝰ nuō. g°
⁊c. ꝓba° mi. qꝛ ſm̄ magnos i gnāto ⁊ corrupto nō manet
aliq̄d idē nuō: nec quātitas nec aliq̄d quodcūqʒ niſi mā p̄
ma. 4° ſic. plꝰ videret᷑ ꝙ accn̄tia q̄ ſequūt᷑ quātitatē hr̄ent
vnitatē nuālem a quātitate ꝙ̄ ſuba. ſʒ talia accn̄tia ſaltem
nō ſꝑ hn̄t vnitatē nuālem ꝑ quātitatē. g° ⁊c. ꝓba° mi. qꝛ il
lud qᷝ plurificat᷑ manēte vnitate nuāli quātitatis: nō hʒ
vnitatē nuālem a quātitate. ſʒ aliq̄ talia accn̄tia pn̄t pluri
ficari manēte eadē quātitate. nā calidū pōt frigefieri ⁊ ite
rū calefieri manēte eadē quātitate. ⁊ ſic manēte eadē quā
titate nuālit᷑ ſūt duo calores nuālit᷑. g° ⁊c. ꝯ iſtā opi. ar
guit᷑ ab alijs duplr̄. p° qꝛ illa q̄ ſeipſis formalit᷑ diſtinguūt᷑
ī q̄cūqʒ ꝯcurrāt retinēt ſuā diſtinctionē formalē ſicut pʒ
de colore ⁊ calore in q̄cūqʒ ꝯcurrant: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ſi q̄cūqʒ indi
uidua eiuſdē ſpēi ſeipſis formalit᷑ diſtinguūt᷑ poſſent reti
nere ſuā diſtinctionē formalē: etiā ſi ꝯcurrēt in idē ſubm.
ſʒ h̄ eſt impoſſibile ꝙ duo accn̄tia dīntia ſolo nuō cōcur
rant in idē ſubm. g° ⁊c. Si dicat᷑ ad h̄ ꝙ duo accn̄tia ſolo
nuō dīntia nō ꝓpt̄ hoc nō poſſent ꝯcurrē in idē ſubm. qꝛ
hoc dato nō poſſent retinē ſuā vnitatē formalē. ſʒ qꝛ vna
potētia nō pōt exire in actū ꝑ plures actꝰ ſilr̄. ꝯ. qꝛ nō mi
nus ut videt᷑ pōt vna pō reduci in actū ꝑ plures actꝰ dif
ferentes nuō ſilr̄: dūmodo illi actꝰ ſe ipſis formalit᷑ diſtin
guūt᷑ ⁊ diſtinctionē ſuā retineant: ꝙ̄ poſſit vna pō reduci
in actū ꝑ plures actꝰ dīntes ſpecie. puta ꝑ albedinē ⁊ calo
rem. g° ⁊c. Ma. pʒ. qꝛ nō plꝰ opponunt᷑ actꝰ dīntes ſolo
nuō ꝙ̄ dīntes ſpecie. Mi. etiā pʒ ꝑ exemplū poſitū de al
bedine ⁊ calore. Sʒ forte dices ꝙ due potētie rn̄dēt albe
dini ⁊ calori. ꝯ. qꝛ ille due potētie aut reducūt᷑ ad vnā cu
ius ſūt actꝰ: aut nō. Si ſic: hr̄ ꝓpoſitū ꝙ eadē pō reducit᷑
in actū ꝑ diuerſos actꝰ. Si nō. queret᷑ de illis potētijs. ⁊
ibit in infinitū. Si dicas ꝙ albedo ⁊ calor reducūt᷑ ad di
uerſas potētias: ſed he due non reducunt᷑ ad aliaſ. qꝛ vna

eſſʒ receptiua alteriꝰ. Cōtra q̄ro vtrūʒ vna illaꝝ imediate
recipiat calorē ⁊ albedinē: aut nō. ſi ſic: illa recipit imedia
te duos actꝰ. ſ. ſcdām pōm ⁊ albedinē: ⁊ hr̄ ꝓpoſitū. Si nō
aut h̄ eſt: qꝛ ābo. ſ. caloreʒ ⁊ albedinē recipit imediate ſcda
pō: ⁊ ſic hr̄ ꝓpoſitū. vel qꝛ illa ſcda potētia recipit vnū illo
rū mediāte altero: ⁊ h̄ eſt ipoſſibile: qꝛ neutrūʒ illoꝝ eſt rō
receptiua alteriꝰ. g° ⁊c. Scda rō tal᷑ eſt: qꝛ ſic dcm̄ eſt ex eo
dē hʒ ortū diuiſio in ꝑtes ſubiuas: ⁊ diuiſio in ꝑtes integ
les: ſic pʒ de aqua ⁊ de ligno diuiſis. Sʒ ſcda diſio. ſ. in ꝑ
tes integles ꝯuenit ꝑ ſe ⁊ p̄mo q̄ꝫtitati ⁊ alijs ꝑ eam. g° di
uiſa ꝑ ꝑtes integles plr̄ificant᷑ ꝑ q̄ꝫtitatē ⁊ diuidunt᷑ q̄ ſūt val
de plr̄a. Sed dices ꝙ nō oīa mālia ſunt talia: ſʒ quedā pu
ta aqua lignū: ⁊ ſic de alijs. nō tn̄ bos hō ⁊ ſilia: que ꝑ taleʒ
diuiſionē nō diuidunt᷑ in ꝑtes ſubiuas. Cōtra qꝛ ſaltēʒ
hr̄ ꝓpoſitū ꝑ h̄ ꝙ quedā ſube indiuiduāt᷑ ꝑ q̄ꝫtitatē: qᷝ eſt
valde difficile: vt pʒ ꝑ ſuprapoſitꝭ rōibꝰ. Scda qꝛ nō ſolū
illa debēt dici ꝑ q̄ꝫtitatē plr̄ificari que actu diuidunt᷑ diſiōe
q̄ꝫtitatꝭ: ⁊ ꝑ ꝑtes integles. ſed illa que apta nata ſunt diui
di. ſʒ tota mā gnābiliū ⁊ corruptibiliū eſt hꝰi. qꝛ lʒ bos nō
didat᷑ in duos boues: ſic in ꝑtes integles. tn̄ tota mā bo
uis didit᷑ in duas ꝑtes integles: qꝛ ſcā diuiſiōe ſunt due
eiuſdē rōnis. g° vt vꝛ diſtinctio nūeral᷑ in ꝑtibꝰ totiꝰ māe
gnābiliū ⁊ corruptibiliū eſt ꝑ q̄ꝫtitatē. Et ꝓpter iſtas rōes
quidā tenēt: ꝙ diuiſio nūeral᷑ eſt vel ꝓpt̄ diuerſitatē ſubo
rū ſicut eſt in accn̄tibꝰ. vel ꝓpter q̄ꝫtitatē: ſic eſt in ſubſtan
tijs mālibꝰ ſpālit᷑ gnābilibꝰ ⁊ corruptibilibꝰ. Sed iſti licʒ
habeāt ꝓbabiles rōnes: tn̄ nō ſatiſfaciūt rōibꝰ alteriꝰ opi
nionis q̄ nō minꝰ vident᷑ eſſe difficileſ. Tertia opio eſt
ꝙ vnūqᷝqʒ eſt diſtinctū ab alio ꝑ ſuā hecceitatē. ⁊ h̄ ꝓbat᷑
ſic: qꝛ nihil eſt determinate h̄ ex eo ꝙ eſt cōe ſibi ⁊ alijs plu
ribꝰ. ſed mā ⁊ forma ſunt plr̄ibꝰ cōes. g° ꝑ mām ⁊ formā nō
eſt aliq̄d h̄ ſignū: ſed illud ꝑ qᷝ aliq̄d eſt: h̄ ſignūʒ eſt illud ꝑ
qᷝ eſt h̄ indiuiduū. g° ⁊c. Et ſic pʒ ꝙ nō ꝑ māʒ: nec per for
mā eſt aliq̄d h̄ indiuiduū. ꝙ aūt hecceitas ſit illud ꝑ qᷝ indi
uiduū eſt indiuiduū ꝓbat᷑ ſic: qꝛ vnūqᷝqʒ eſt h̄ ſignū ꝑ illud
qᷝ eſt ſibi ꝓpriū: ſed hecceitas vniuſcuiuſqʒ eſt illud ꝑ qᷝ
ē ſibi ꝓpriū. g° ⁊c. Cōtra iſtā opionē arguo ſic: qꝛ qn̄ dꝛ ꝙ
illud qᷝ eſt cōe multis nō eſt p̄ncipiū indiuiduatōis vniuſ
cuiuſqʒ ipſoꝝ: aut intelligit᷑ de eo qᷝ eſt cōe ſm̄ rōnē aut
ſm̄ rem. Si de eo qᷝ eſt cōe ſm̄ rem: puta de eo qᷝ ē vnū
nūero in plr̄ibꝰ: ſic nec mā nec forma eſt cōis ſaltē ſilr̄ exn̄ti
bus actu. qᷝ ideo dico qꝛ mā eadē pōt eſſe in gnāto et cor
rupto. Si aūt intelligit᷑ de eo qᷝ eſt cōe ⁊ hʒ vnitatē ſʒ rō
neʒ: tūc hecceitas eſt ita cōis ſicut mā ⁊ forma iſto°. qꝛ hec
hecceitas eſt hecceitas: ⁊ ſic de alijs. ⁊ ſic nō plus indiuidua
bit hecceitas ꝙ̄ mā ⁊ forma. Sed dices ꝙ hecceitas in cōi
nō eſt p̄ncipiū indiuiduādi: ſʒ hecceitas ſignata. ſ. ſortꝭ vel pla
tonis: vt ſorteitas vel platoneitas: ⁊ ſic de alijs hecceitati
bus ſignatis ⁊c. Cōtra: qꝛ ſi hecceitas ſignata nō eſt cōis: ſed
ꝓpria. ita mā ⁊ forma ſignate: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō plus idiuiduabit hec
ceitas ſignata ꝙ̄ mā ⁊ forma ſm̄ qᷝ ſignate. Si dices ꝙ imo qꝛ
hecceitas dicit ſignationē forme: ⁊ ideo dicit ipſam ſignatiōes
ꝑ quā aliq̄d eſt indiuiduū. Cōtra cū hecceitas poſſit acci
pi vt cōis ⁊ vt ſignata ſic forma: nō dat᷑ rō quare dicat ſignatio
nē forme pluſ ꝙ̄ ecōuerſo: niſi ꝙ placet ſic. Item quero
vtrū illa hecceitas quā tu dicis ſit aliq̄d diuerſūʒ a mā et
forma ſignificatꝭ ꝑ ipſam aut nō. ſi nō g° idē ponis eē p̄nci
piū indiuiduādi: ꝙ ⁊ mā ⁊ forma. Si ſic q̄ro aut illud ē ſuba:
aut accn̄s: aut nihil. Si eſt ſuba aut ē ſuba ꝯpoſita aut mā
aut forma: ⁊ tūc adhuc incidis in idē cū alijs. ſ. ꝙ mā ⁊ for
ma eſt p̄ncipiū indiuiduatōis. vel ꝙ ſuba ꝯpoſita ē ſeipſa in
didua. Si accn̄s ſilr̄ incidis in ideʒ cū alijs: qꝛ illud accn̄s
nō pōt eſſe relatiuū formalit᷑: qꝛ illud ē poſteriꝰ oī abſolu
to. nec etiā aliq̄ſ vnq̄ꝫ poſuit q̄ꝫlitatē eē p̄ncipiū indiuiduan
tōis. ⁊ iō relinq̄mur ſi aliqᷝ accn̄s ſit p̄ncipiū indiuiduan
di ꝙ h̄ ſit q̄ꝫtitas. ⁊ h̄ eſt qᷝ ponūt alij. Quātū ad tertius
p̄ncipale vꝛ mihi ꝙ iſta vltima poſitio ſit nulla: qꝛ illa hec
ceitas nō pōt eſſe niſi aliqᷝ p̄dcōꝝ vt deductū eſt. Sʒ alie
due pōnes vident᷑ mihi hr̄e aliq̄d v̄itatꝭ: ⁊ hn̄t ꝑ ſe rōnes
difficiles hincinde. ſʒ neutra vꝛ mihi ſufficē. Ad cuius
euidētiā p° ſciendū eſt in gnāli quō aliq̄d plr̄ificat᷑ ꝑ alterū
⁊ p̄cipue nūero. 2° vidēdū ē h̄ in ſpāli: ⁊ tūc patebit ad ꝓ
poſitū. vltio mouebunt᷑ q̄dā dubia: ⁊ rn̄debit᷑. Quantū
ad p̄mū ſciendū: ꝙ aliq̄d diſtingui ⁊ plr̄ificari ꝑ aliud ꝯtin

git dupl'r. vno' intriſece: q: .ſ. diſtinguit' p illud: ſic p illud
qḋ eſt intraneū z eēntiale ei. Alio' extrinſece: ſicut ēt aliq̄d
hꝫ eſſe z p aliq̄d intraneū z eēntiale: puta p eēntiā: z p aliq̄d
extrinſece puta p cāſ extrinſecaſ. voco aūt extriſecū q̄cq̄d
eſt diuerſuꝫ eēntial'r ab aliq̄ q̄tūcūqꝫ illud ſit idē ſubo cuꝫ
illo. extrinſece aūt pōt vel ꝯtingit aliq̄d pl'ificari p alteꝝ vl'
effectiue vel final'r vel ſubiue vel diſpoſitiue. Effectiue dr' ali
q̄d pl'ificari p alteꝝ: q: eſt cā effectiua ſue pl'alitat'. final'r q:
eſt cā final' ſue pl'alitat'. ſubiue q: eſt cā ſubiua ſue pl'alita
tis. diſpoſitiue: q: eſt cā diſpoſitia ſue pl'alitat'. loq̄ndo g°
de eo qḋ eſt cā effectia pl'alitat' reꝝ ſiue nūeral'r ſiue ſpeci
ficē. certū eſt q̄ h̄ eſt cā efficiēs q̄tū ad res hn̄tes cāſ: q: ſi
cut res hn̄tes cāſ hn̄t eē a ſua cā ita pl'alitatē: z ſimpl'r a ſua
cā finali ſꝫ ſuū gen⁹. Res tn̄ hr̄e pl'itatē ab alio pt dupl'r
intelligi. vno' q̄ illud qḋ dr' hr̄e pl'alitatē ab alio dicat' hr̄e
pl'alitatē ab illo pl'ificato: ita q̄ pl'itas in vno ſit cā pl'itat'
in alio: z vnitas vnitat'. z iſto' cā effectiua nō eſt cā pl'alita
tis in ſuo effectu: z p̄cipue nūeral': q: vna z eadeꝫ cā nūero
pōt efficē diuerſos effect⁹ nūero in diuerſis ſubis nūero
puta idē calidū pōt efficere diuerſos calores nūero in di
uerſis ſubis. z idē agēs eq̄uocū pōt facē diuerſos effectus
ſpē. pl'a etiā agētia nūero pn̄t facē eundē effcm̄ nūero i eo
dē ſubo. z de ſine pōt eſſe idē: q: vn⁹ finis nūero pōt eē cā
final' pluriū. Illud aūt qḋ eſt cā ſubiua pluriū nūero q̄tū
ad ſil' exn̄tia eſt cā pl'itat' eoꝝ: ſic q̄ pl'itas in vno eſt cā pl'i
tat' in alio. ita q̄ nō pōt eē pl'itas in effcū: q̄n ſit pl'itas i cā
ſicut infra declarabit'. Et ſil'r illud qḋ eſt cā pl'itat' i alio di
ſpoſitiue: q̄tū ad h̄ qḋ eſt cā diſpoſitie: ita q̄ ſic̄ entitas ei⁹
eſt cā diſpoſitia alteri⁹ entitat': ita pl'itaſ pl'itat': ſic̄ q̄titas
ē cā diſpoſitia pl'itat' ſube in pl'es ptes ſaltē integ'les: ita
etiā pl'itas ſiue diuerſitas ptiū q̄titatis ē cā pl'itatiſ i ſbijs

Quātū ad ſcdm̄ dicēdo ad ꝑpoſitū dico q̄ loq̄ndo de
intraneo z eēntiali p̄n° diſtōniſ nūeral' q̄ in vnoqꝫ ididuo
iſtud p̄ncipiū eſt ſua eēntia: ita q̄ vnūqḋqꝫ indiduū fora
lit' z intriſece diſtinguit' ab alio p eēntiā. z h̄ vt mihi vr' cō
cludit' p tres rōnes fcās p̄us ad p̄mā opi. q̄rta rō nō ē effi
cax ſic̄ patebit. Sꝫ loq̄ndo de p̄n° extrinſeco effectio vel
finali: lꝫ res hēant ſuā diſtōnē: ſic̄ ſuū eē a cā efficiēte z fina
li. nō tn̄ ſp cā pl'itat' in iſtis eſt cā pl'itat' in ill' nec vnitas
vnitatis: vt ſ. patuit. Loq̄ndo aūt de p̄n° ſubiuo diſtincti
uo vr' mihi q̄ oīa accn̄tia ſil' exn̄tia actu: z p̄cipue h̄ apparꝫ
de alijs accn̄tib⁹ a q̄titate q̄ hn̄t pl'itatē z diſtōnē nūeralē
a ſubis ſuis. nō ſolū q: depēdēt in ſuo eſſe a ſuis ſubis: et
p ꝯn̄s in ſua pl'itate. ſꝫ etiā q: pl'itas eoꝝ dependet a pl'ita
te ſuboꝝ: ita q̄ nō pn̄t pl'ificari niſi pl'ificat' ſubis. nec pn̄t
nō pl'ificari pl'ificat' ſubis: q: nec pl'a ſuba pn̄t eē ſbm̄ eiuſ
dē accn̄t' nūero. nec idē accn̄s nūero pōt eē in diuerſ ſbis
ſil'. De q̄titate aūt veꝝ eſt ꝑut depēdet a ſubo qḋ nō pōt
pl'ificari i diuerſas ptes ſubiuas nō pl'ificato ſubō i diuer
ſas ptes ſubiuas. Sꝫ in h̄ vt mihi vr' dr̄t de q̄titate et de
alijs accn̄tib⁹: q: alia accn̄a n̄ ſt̄ cā pl'itat' ſuboꝝ ſuoꝝ: ita q̄
pl'itas i eis pl'ificet ſuba: lꝫ nō poſſint eē ſine pl'ib⁹ ſubis.
Sꝫ q̄titas eſt cā diſpoſitia pl'itat' exn̄t' in pl'ib⁹ ſubis q̄
titat' ꝑut ex eodē hꝫ ortū dio in ptes integ'les z i ptes ſbi
uas: vt dcm̄ ē. In accn̄tib⁹ āt nō ſolū exn̄tib⁹: nō ſolū pōt
eē pl'ificatio pp pl'itatē ſubōꝝ: ſꝫ ēt pp pl'itatē ptiū q̄titat'
ſuſceptie vna cū intruptōe eēndi q̄ ſūt cāe diſpoſitie vt vr'
mihi pl'itat' nūeral' accn̄tiū i eodē ſubo ſucceſſiue: vt ſi ali
qḋ calidū frigeſiat: z poſtea calefiat p̄m⁹ calor et ſcōs dr̄nt
numero. z ꝑpter p̄dictā cauſam vt videt' mihi: q: illud qḋ
nō pōt plurificari ſimul: videt' habere cām ſue pluralitat'
ex diuerſitate que eſt in quātitate ſucceſſiua. Sic ergo vi
det' mihi q̄ accn̄tia ſil' tpe exiſtentia habēt pluralitateꝫ ex
pluralitate ſubiectoꝝ p̄dicto modo. z accidētia ſucceſſiua
a q̄titate ſucceſſiua. De q̄titate aūt pmanēte z ſubo: mu
tuo ſunt ſibi cāe pl'itat'. nā pl'itas ſubi eſt cā ſubiua pl'ita
tis q̄titat'. q̄titas aūt ecōuerſo eſt cā diſpoſitia pl'itat' in
ſubo: nō ſolū q̄tū ad h̄ q̄ idē nūero dīdit in pl'a: ſic̄ cū diui
dit' lignū. ſꝫ ēt q̄tū ad h̄ q̄ aliud nūero gn̄etur: q: h̄ nō poſ
ſet eē: niſi exn̄te mā ſub alia pte quātitatis. Cōparādo ma
teriā aūt ad formā ſubſtātialē mag' vr' mihi q̄ forma pl'ifi
cet' p materiā q̄ ecōuerſo: quātū ad formas ſil' exiſtētes in
mā. q: magis vr' mihi q̄ q̄ntitas ꝯn̄s ſit ꝯpoſitū rōe māe
q̄ rōne forme. z hoc ſuſceptiue. q: quātitas plurificat diſ
poſitiue ſubam ut dictū ē. Quātū ad formas ſuccedētes
ſibi inuicē circa eandē mām cā pluralitatis nūālis diſpo
ſitiua ē diuerſitas in quātitate ſucceſſiua. ut ſi ex aliq̄ mā
generet' bos z poſtea corrūpet' z ex eadē mā p circulationē
iterū generet' bos. Quātū ad tertiū ſciēdū q̄ circa dicta
ſūt q̄tuor dubia. Primū ē de pluralitate aiaꝝ rōnaliū: q̄
ut vr' p ſuas ſolas eſſentias diſtinguūt' nūālr'. nec ē alia
cā ut vr' pluralitatis eaꝝ. Et ad h̄ dō. q̄ aie rōnales ex h̄
q̄ ſūt forme vnibiles māe: ſeq̄t' q̄ ſint plurificabiles nuō:
ſicut ſuſceptiua eaꝝ ſūt plurificabilia nuō. Sꝫ q̄ actualis
ſuſceptio eaꝝ in diuerſis materijs uel habitudo ad diuer
ſas mās ſit cā pluralitatis eaꝝ nō video eſſe ꝓbabile. poſ
ſet tn̄ dici q̄ ex nā ſua ex h̄ q̄ ſūt tales forme hn̄tes impfe
ctionē z potētialitatē: q̄ .ſ. nate ſūt eſſe ptes ſube ꝯpoſite
ex mā z forma nate ſūt plurificari. nec hoc ē ponē q̄ pluri
ficent' p actualē ſuſceptionē in mā: uel p diuerſas habitu
dines ad mām: ſꝫ p ſuas eſſentias: in q̄tū in tali g̅du enti
tat' ſic potētiales ſūt. vn̄ forme nō vnibiles q̄ ſūt altioris
g̅d⁹ forte nō ſūt plurificabiles. ſicut multi ponūt de ange
lis. Secūdū dubiū ē. q: vr' q̄ idē accn̄s puta dualitas ſit
ſil' in diuerſis ſubis. Et ad h̄ dicēdū q̄ impoſſibile ē q̄ idē
accn̄s nuō ſit in diuerſis ſubis ſm̄ ſuā totalitatē. licꝫ idē
accn̄s totale hn̄s ptes poſſit eſſe in diuerſis ptib⁹ ſui ſubi
ſm̄ diuerſas ptes ſuas. vn̄ dualitas tota eſt in eodē ſubo
nuō hn̄te diuerſas ptes. vn̄ iſte due res ut ſūt ſubm̄ dua
litatis ſunt vnū ſubm̄ nuō z hn̄t vnā dualitatē nuō in di
uerſis tn̄ ptib⁹ ſuis ſm̄ diuerſas ptes dualitat'. Tertiū
dubiū ē de hoc qḋ dr' q̄ quātitas hꝫ diuerſitatē nuālem p
ſubm̄ z ſubm̄ p ipſam. q: v̄tute diuā poſſent fieri diuerſe
quātitates nuō dr̄ntes ſine ſubis. z ecōuerſo diuerſa ſub
iecta poſſent fieri v̄tute diuā ſine quātitate. Et ad h̄ di
co q̄ ſm̄ curſū gn̄ālem quē videm⁹ in reb⁹: pluralitas in
vno iſtoꝝ depēdet ex pluralitate alteri⁹ z ecōuerſo: mō di
cto. vn̄ q̄ de⁹ poſſit pluralitatē facē in vno ſine pluralita
te in alio: ſepando vnū ab alio: hoc ē q: lꝫ nō poſſit facē rē
nec ei⁹ pluralitatē ſine eo qḋ eſt eēntiale ſibi. tn̄ pōt facere
ut q̄buſdā vr' z entitatē z pluralitatē rei ſine cāis extrinſe
cis z ſubiuis z diſpoſitiuis. Utrū aūt talis ſepatio poſſit
fieri vl' nō: nihil ad ꝑpoſitū. hoc tn̄ puto q̄ q̄cunqꝫ v̄tute
nō pn̄t fieri diuerſe māe eiuſdē rōnis: ut ptes ſubiue di
uerſe: niſi tales q̄ ſaltē nate ſūt eſſe ptes integ'les alicui⁹
vni⁹ toti⁹ eiuſdē rōis: q̄ q̄dē ptialitas eſt p quātitatē. z iō
ſp remanet aptitudo in mā ad hoc p quātitatē diſpoſitiue
plurificet: licꝫ ab hoc poſſit actu ſuſpēdi v̄tute diuā. ſicut
accn̄s etiā ab actuali inherētia. Quartū dubiū eſt. q: ſi
vnūquodqꝫ p eſſentiā ſuā nuālit' diſtinguit' ab alio: q̄re
duo accn̄tia ſolo nuō dr̄ntia nō pn̄t ꝯcurrē in idē ſubm̄ re
tinēdo ſuā diſtinctionē. Et dō. q̄ licꝫ vnaq̄qꝫ res nō hēat
diſtinctiuū intraneū niſi ſuā eſſentiā: tn̄ illud p̄ncipiū in
q̄buſdā nō ſufficit ſaltē nālit' ſine alijs cōcurrētib⁹ ſubiue
uel diſpoſitiue. z iō ſicut impoſſibile ē ſubam hr̄e ptes in
teg'les ſine quātitate: ita vr' impoſſibile accn̄s plurificari
in eodē ſubo q̄diu a ſubo depēdet ꝑpt' hoc q̄ ſibi deeſt il
lud qḋ natū eſt ipm̄ plurificare ſubiue. Ex iſtis ut vr' poſ
ſet facilit' r̄ndēri ad rōnes inductas ad duas p̄mas opini
ones. nā p̄me tres rōnes inducte ad p̄mā bn̄ ꝯcludunt q̄
vnūquodqꝫ diſtinguit' nuālit' ab alio p ſuā eſſentiā ſicut
p p̄ncipiū intraneū. ſꝫ q̄ p̄ter hoc nō req̄rat' principiū ex
trinſecū ſubiectiuū uel diſpoſitiuū: nō ꝯcludunt. nā ad h̄
q̄ quodlibet gen⁹ habeat indiuiduū includēs p̄ciſe rē ſui
generis: ſufficit q̄ illud indiuiduū q̄ ad id qḋ eſt et q̄tū ad
hoc qḋ diſtinguit' nuālit' ſit z diſtinguat' intranee p eēntiā
ſuā. nec ꝑpt' hoc ſeq̄t' q̄ aliq̄d extrinſece nō faciat ad eſſe z
pluralitatē ei⁹. Et p hoc etiā pꝫ ad ꝯfirmationē coꝝ. quia
res diſtincta lꝫ in ſua rōe eſſentiali includat ſuū diſtinctū
eſſentiale: nō tn̄ oportet q̄ includat in ſua rōne eſſentiali
diſtinctiuū extrinſecū. Sed bn̄ in rōne p quā diffinit' res
p ſuas cāſ extrinſecas includit' aliq̄d extrinſecū a re. ſicut
q̄n diffinit' accn̄s p ſubm̄: uel ſuba p cām efficiētē uel fina
lem. Et p hoc pꝫ ad ſecūdū. q: lꝫ vnūquodqꝫ ſit ens p eſ
ſentiā ſuā intrinſece et ſil'r vnū: nihilomin⁹ tn̄ extrinſece
pōt hr̄e vnitatē z pluralitatē ab alio a ſe. Ad tertiū dicē
dū q̄n dr' q̄ nulla res plurificat' eſſentialit' p illud qḋ ē di
uerſum ab ea p eſſentiā: verū eſt ſicut p p̄ncipiū intraneū

ſed nõ oꝫ qñ ꝑ aliud diuerſuꝫ a ſe poſſit plificari ſic ꝑ ꝑnci piũ extrinſecũ. Quarta aũt rõ nõ ↄcludit in oẽꝫ euẽtuꝫ nã qñ dr̃ ꝙ indiuiduũ ſiue indiuiduatio nõ addit ſup nãꝫ ſup quã fundat̃ niſi negõnẽ: ponẽdo ꝙ ver̃ ſit nõ vꝫ. q: de h̃ q̃rit̃ vtrũ iſta duplex negõ equal̃r imediate fundet̃ in oĩ nã vl̃ vni nature ↄueniat ꝑ aliã: q: ſi vni ↄueniat ꝑ aliã: ita dr̃ indiuiduari ꝑ aliã inq̃tũ in fundãdo iſtã duplicẽ negõnẽ depẽdet ab alia. Quantũ aũt ad rõ̃es q̃ inducunt̃ ad ꝓbandũ ꝙ ſuba nõ indiuiduat̃ ꝑ aliud a ſe. dõ: ꝙ mi. eſt vera. ſ. ꝙ mã nõ indiuiduat̃ ꝑ formã ⁊ econuerſo. vel ſuba ↄpoſita ex vtroqꝫ ꝑ q̃titatẽ: ſic ꝑ ꝑncipiũ diſtinctiuũ intrinſecũ. Sꝫ vnũqdqꝫ ſeipſo ſic eſt diſtinctũ ab alio. ſ. ſic ꝑ ꝑncipiũ eẽn tiale intrinſecũ: nõ tñ ſequit̃ qñ bñ poſſit diſtigui ab alio extriſece. Ad ꝓbõnẽ mi. q̃tũ ad h̃ ꝙ forma nõ plificat̃ per mãꝫ nec ecõuerſo. dõ: ꝙ illa rõ nõ ↄcludit ꝙ forma nunq̃ plificet̃ ꝑ mãm: ſꝫ ꝙ qñqꝫ nõ plificet̃ ꝑ materiaꝫ: ſic in for mis q̃ plificant̃ in eadẽ mã ſucceſſiue: vel ẽt ſi q̃ forma eſt q̃ v̾tute diuĩa poſſet eẽ ſucceſſiue ĩ diuerſis materijs: qñ ãt forme ſil̃ exñtes in mã: ⁊ maxĩe ꝓut ſm curſũ nẽ depẽdẽt a matijs ĩ ſua plitate depẽdeãt a mã rõ ñ ↄcludit de eo qd̃ obijcit̃ de plitate aĩaꝝ ꝫ dcm̃ eſt. nec cõcludit niſi ꝙ qñqꝫ plitas formaꝝ nõ depẽdet a mã: qd̃ ver̃ eſt. Ad rõ̃es ãt q̃ inducunt̃ ad ꝓbandũ ꝙ ſuba nõ indiuiduat̃ ꝑ q̃titatẽ. dõ: ꝙ nõ ↄcludũt qñ ſuba indiuidueť ꝑ q̃titatẽ q̃tũ ad h̃ ꝙ plifi cet̃ ꝑ q̃titatẽ diſpoſitiue ſic in ꝑtes ſubiuaꝫ mõ dcõ. Ad ꝑmũ g° in oppoſitũ dõ: ꝙ ꝑus ſimpl̃r p̃t plificari ⁊ eẽ ꝑ illõ qd̃ eſt poſteri⁹ ſimpl̃r diſpoſitiue: tñ ꝓut dicim⁹ ſubſtãtiã depẽdẽ a ſuis diſpõnib⁹. ⁊ lꝫ ſubſtãtia indiuidua ſimpl̃r ſit ꝑor q̃titate. tñ ſubſtãtia indiuidua ꝓut ad diõnẽ ei⁹ facit q̃ti tas diſpoſitiue eſt poſterior ea ſm qd. nec h̃ eſt incõueni ens ꝙ illud qd̃ eſt ꝑus ſimpl̃r alio: ſit poſteri⁹ ſm qd eo.

Ad ſcõm pꝫ ex dict̃: ꝙ nõ oꝫ ꝙ diſtinctiuũ extriſecũ ſit de intranea rõe diſtincti. Ad tertiũ dõ: ꝙ loquendo de plitate q̃ eſt in actib⁹ ſibi circa idẽ ſubm̃ ſuccedẽtib⁹: ita ẽ de q̃titate ſic de alijs accñtib⁹ gñabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹: ita ꝙ q̃titas ꝑmanẽs puta longitudo latitudo ⁊c̃. plificãt ꝑ q̃titatẽ ſucceſſiuã. nec tal̃ plitas ſucceſſiua in q̃titate eſt cã plitat̃ ſubiecti eẽntial̃ vel diſpoſitia. ſꝫ plitas q̃titatis ꝑmanẽtis ſil̃ tpe exñtꝫ: eſt bñ cã plitat̃ ſubiecti diſpoſitia nec pñt dari ſil̃ plẽs tales q̃titates in eodẽ ſubõ vel in ea dẽ materia. Ad. 4. dõ: ꝙ plitas in q̃titate eſt cã ſubiua plitat̃ accñtiũ ſil̃ tpe exñtiũ: lꝫ nõ ſit cã plitat̃ accñtiũ cir ca idẽ ſucceſſiue exñtiũ. ⁊ ſil̃r eſt cã diſpoſitiua plitat̃ ſub iectoꝝ q̃tũ ad ſil̃ exñtia. lꝫ ñ ſit cã plitat̃ formaꝝ circa idẽ ſuſceptiuũ ſucceſſiue exñtiũ. Rõnes aũt que inducunt̃ ad ꝓbandũ aliã opi. ſ. ꝙ nõ indiuiduant̃ res: nec plificant̃ ꝑ ſuas eẽntias nõ ↄcludũt qñ res plificent̃ ꝑ ſuas eẽntias ſi cut ꝑ ꝑncipiũ intriſecũ. Sed bñ ↄcludũt ꝙ illud ꝑncipiũ intrinſecũ nõ ſꝑ ſufficit ſine extrinſeco ſubiectio vl̃ diſpo ſitio. Ad rõnẽ fcãm ad ꝑmã ꝑtẽ dõ: ꝙ nullũ cõe plibus ſm rẽ põt eẽ ꝑncipiũ formale plitat̃ eorũ ſm rẽ. ſed bñ il lud qd̃ eſt cõe plib⁹ ſm rõnẽ: põt eſſe ꝑncipiũ plitat̃ eoꝝ ſm rẽ: ſicut patuit rñdẽdo ad rõnes tertie opionis. Ad argumẽtũ aũt ſcm̃ ad aliã ꝑtẽ de aĩab⁹ ſepat̃ pꝫ ex dictis.

Poſtea querebant̃ duo ꝑtinẽtia de mã corꝑali igñabili ⁊ incorruptibili. Quoꝝ ꝑmũ ꝑtinet ad ꝑncipia ex q̃b⁹ ↄponit̃ ⁊ eſt: vtrũ celũ ſit ↄpoſitũ ex mã ⁊ for ma. ſcõm ꝑtinet ad duratiõeꝫ ei⁹ ⁊ paſſiõis ei⁹ in ↄpatiõe ad cognitionẽ nr̃am: ⁊ eſt vtrũ ꝓbabili⁹ ſit ꝑmũ mobile ⁊ motũ eius incepiſſe de nouo q̃ eius oppoſitũ.

Ad ꝑmũ ſic ꝓcedit̃: Et arguit̃ ꝙ celũ nõ ſit ↄpoſitũ ex mã ⁊ forma: q: ex illo nõ eſt ↄpoſitũ celũ ꝑ quod res põt eẽ ⁊ nõ eẽ: ſꝫ mã eſt h⁹i. g° ⁊c̃. Ma. pꝫ: quia poſſe eſſe ⁊ nõ eſſe eſt ↄditio gñabil̃ ⁊ corruptibil̃. celũ aũt corruptibile nõ eſt: nec gñabile. g° ⁊c̃. Mi. etiã pꝫ ꝑ ph̃m ⁊ ↄmen. eius ꝙ materia eſt illud ꝑ quod res põt eſſe ⁊ nõ eẽ. Cõtra q: qd̃ nõ eſt actus pur⁹ vr̃ eſſe ↄpoſitũ ex mã ⁊ for ma: celũ nõ eſt act⁹ pur⁹. g° ⁊c̃. R̃° circa qõnẽ ſunt due opi niones. primo ergo ponam vnam opinionem cum ſuis motiuis ⁊ improbatiõib⁹. deinde ponã illã quam credo verã. Quãtũ ad ꝑmũ ſciẽdũ: ꝙ q̃dã ponũt ꝙ in celo nõ eſt mã volendo mãm ꝓprie dictã que eſt ſubm̃ forme ſub ſtantialis. ⁊ hoc ꝓbant dupl̃r. ⁊ iam tacta eſt ꝑma rõ. q: ſ. mã eſt ꝑ quã res põt eſſe ⁊ nõ eſſe. Et h̃ põt ſic argui. q: il lud qd̃ eſt in põ ad eſſe ſimpl̃r nõ determinat ſibi eẽ ſimpl̃r nec ei⁹ oppoſitũ: ⁊ ꝑ ↄñs eſt indifferẽs ad eſſe ⁊ nõ eſſe. ſꝫ mã eſt in põ ad eſſe ſimpl̃r. g° ⁊c̃. Alia põt formari rõ ſic. q: illud qd̃ eſt in põ ad eſſe ſimpl̃r nullã formã determinat ſibi: ⁊ ꝑ ↄñs eſt indifferẽs ad diuerſas formas oppoſitas. ⁊ ſic eſt ꝑncipiũ gñationis ⁊ corruptiõis. ſed nihil tale eſt in celo. g° ⁊c̃. Si dicas ꝙ mã determinat̃ ad formas diuer ſas ꝑ habitudines ꝑ hoc. ſ. qd̃ eſt in põ ad hanc formã ⁊ ad illã. tunc ſeq̃t̃ ꝙ mã determinat̃ ad diuerſas formas ꝑ rela tiones: qd̃ eſt incõueniẽs. Secũda rõ ſumit̃ ex dcõ Cõ men. ſup ꝑmũ celi ⁊ mũdi. vbi dicit ꝙ opatio mãe eſt trãſ mutatio de forma ſubali ad formã ſubalem. ſꝫ talis tranſ mutatio nõ eſt in celo. g° ⁊c̃. Sꝫ iſtã opi. nõ credo verã. ⁊ q̃dẽ q̃tũ ad poſitionẽ ꝑtinet improbabit̃ ꝓbãdo oppoſitã opinionẽ. Et p° arguit̃ ↄ ꝑmã rõem ſic. ſicut mã eſt põ ad formã ſubalem: ⁊ ꝑ ↄñs ad eſſe ſimpl̃r: ita ſubm ẽ in põ ad accñs. ſed videm⁹ aliqd̃ ſubm̃ ſic eſſe in põ ↄiũcta cũ actu accñtali qd̃ nõ eſt in põ ad ei⁹ oppoſitũ. ſ. ad nõ eſſe ei⁹. ſi cut pꝫ de celo reſpcũ figure rotũde. g° ⁊c̃. Si dicat̃ ad hoc ꝙ nõ eſt ſil̃e. q: ſubm accñtis eſt ens actu ſimpl̃r. ⁊ iõ põt ſibi determinare accñs. mã v̾o eſt pura põ. iõ nihil ſibi deter minat. Nõ valet. q: ſi ſubm determinat ſibi accñs: aut acti ue: aut paſſiue: aut eſſentialit̃. Nõ actiue. q: h̃ eſt ↄ aucto res poſitiõis q̃ ponũt ꝙ nullũ ſubm eſt cã actiua ſui accñ tis. Nec eſſentialit̃. ſ. ita ꝙ determinet ſibi accñs ꝑ eẽntiã ſuã ut exñs de eſſentia ſua. q: accñs nõ eſt de eẽntia ſubi. g° relinq̃t̃ ꝙ paſſiue. q: ſ. natũ ẽ recipe accñs tale ⁊ nõ ei⁹ oppoſitũ. Item qñ dr̃ ꝙ mã eſt in põ ad eſſe ſimpl̃r et ei⁹ oppoſitũ: aut accipit̃ eſſe ſimpl̃r ꝓ ente vl̃r: aut ꝓ aliq̃ for ma ſubãli determinata hac uel illa. Si p° mõ: quero qñ dr̃ ꝙ mã eſt in põ ad eſſe ſimpl̃r ⁊ eius oppoſitũ. ſ. ad nõ eſſe ſimpl̃r: vtrũ dicat̃ mã eſſe in põ ad eſſe ſimpl̃r: q: ipſa ma nens ⁊ carẽs oĩ eſſe ſimpl̃r eſt in põ ad eſſe ſimpl̃r habẽdũ ⁊ hoc eſt falſũ ⁊ impoſſibile. uel dicat̃ eſſe in põ ad nõ eſſe ſimpl̃r. q: põt nõ eſſe ꝑ ãnihilationẽ v̾tute diuĩa: ſicut etiã q̃libet alia creatura. ⁊ iſto mõ nõ ſolũ mã: ſed etiã oĩs crea tura eſt in põ v̾tute diuĩa ad nõ eſſe ſimpl̃r. nec tñ ꝓpt̃ hoc in oĩ creatura eſt ꝑncipiũ trãſmutatiõis uel gñationis ⁊ corruptiõis. Si aũt accipiat̃ eſſe ſimpl̃r 2° mõ nõ vl̃r ꝓut diſtinguit̃ ſimpl̃r ↄ ↄtractũ: ſꝫ ꝓ eſſe qd̃ dat ſubalis for ma hec uel illa. tunc mã nõ dr̃ eſſe in põ ad eſſe ſimpl̃r niſi ꝓut exñs ſub vna forma eſt in põ ad aliã. ſed iſto mõ nõ oportet oẽm mãm eſſe in põ ad eſſe ſimplicit̃: ſicut nõ oẽ ſubm eſt in põ ad eſſe ſm q̃d oppoſitũ ei qd̃ hꝫ. ſicut celuꝫ nõ eſt in põ ad oppoſitũ figure rotũde. Secũd⁹ etiã mo dus formãdi rõnem nõ valet. nã qñ dr̃ ꝙ illud qd̃ eſt ĩ põ ad eſſe ſimpl̃r nullã formã ſibi determinat: ſi accipiat̃ eſſe ſimpl̃r eſſe vl̃r: ſic impoſſibile eſt mãꝫ eſſe in põ ad eẽ ſim plicit̃ iſto mõ loquẽdo de põ diſtãte ab actu uel carẽte. q: impoſſibile eſt aliq̃d eſſe in reꝝ nã qd̃ careat oĩ actu eſſen di. Si aũt accipiat̃ eſſe ſimpl̃r ꝓ quocũqꝫ eſſe qd̃ dat hec forma ſubalis uel illa: tũc nõ oportet ꝙ ma. habeat v̾ita tem: niſi loquẽdo de põ carente actu ad quẽ eſt in põ. q: ſi cut ſepe dictũ eſt: ſicut q̃dã ſuba determinat ſibi paſſiue q̃ dam accñtia: ita ꝙ eoꝝ potẽtia ſꝑ eſt ↄiũcta actui: ita nihil prohibet aliquã mãm q̃ eſt ſubm̃ forme ſubalis determina re ſibi paſſiue aliquã formã: ita ꝙ nõ põt eſſe ↄiuncta niſi actui illi ſubſtãtiali. Item accipiẽdo vl̃r eſſe ꝓut ſe extẽ dit ad oẽs formas ma. falſa eſt. q: illud qd̃ nullã formã ſi bi determinat: eſt indifferẽs ad ſuſcipiẽdũ oẽs formas ſm te. ſed hoc eſt manifeſte falſũ. q: mã nõ eſt ſuſceptiua for marũ ꝑ ſe ſubſiſtẽtiũ: cuiuſmodi ſũt angeli. g° qd̃ eſt in põ ad eẽ ſimpl̃r ꝓut mã dr̃ eſſe in põ ad eſſe ſimpl̃r: determiat ſibi aliq̃s formas quaꝝ eſt ſuſceptiua. ita ꝙ ĩpoſſibile eſt ꝙ ſit ſuſceptiua aliarũ. Si dicat̃ ꝙ intelligit̃ de formis vnibilib⁹ mãe ⁊ nõ de alijs. ↄ. q: ſicut ſm te mã ex nã ſua determinat ſibi paſſiue quaſdã formas quib⁹ eſt vnibilis ⁊ alie ſibi repugnãt: ita ꝙ impoſſibile eſt eas ſibi vniri. ita etiã nihil ꝓhibet niſi aliter ꝓbet̃ ponẽ mãs diuerſarũ ra tionũ quaꝝ vna determinate eſt vnibilis cuidã forme vni bili: ⁊ oẽs alie ſibi repugnãt: ⁊ per ↄñs omnino nõ ẽ in põ ad formã oppoſitã ei quã hꝫ. Et ſm hoc rñdeo ad formã argumẽti qñ ꝑmo dr̃ ꝙ illud qd̃ eſt in põ ad eſſe ſimplicit̃ ⁊c̃. accipiendo eſſe ſimpl̃r ꝓ hac forma ſubſtãtiali uel illa:

dicēduꝫ ꝙ nõ hꝫ veritatē niſi de illo qḋ eſt in potētia ad actū quo caret mõ nihil ꝓhibet vt dcm̄ eſt aliquā mām eē in rerū natura ꝯiunctā ſꝑ actui: ita ꝙ nõ eſt in potentia ad actū oppoſitū quo caret. Ad ſcðm dicendū ꝙ potentia ad eſſe ſimplr̄ mõ quo mā eſt in potentia ad eſſe ſimpliciter determinat ſibi paſſiue mõ quo dcm̄ eſt aliquā formam nec ego pono ꝙ taleſ materie diuerſe diſtiguant̄ ꝑ diuerſas hitudines ſed ꝑ eēntias ſuas: ita ꝙ ſeipſis ſunt diuerſe: ſicut diuerſe forme ſpecifice ſeipſis ſūt diuerſe ſuo mõ

Ad dcm̄ ꝯmen. dico ꝙ ipſe errauit: q: magis eſt ꝯpatõ materie ſubeſſe forme que actu ꝑficit ipſaꝫ ꝗ̄ traſmutari de forma in formā. ⁊ etiā in illis in qb⁹ eſt vtrūqꝫ traſmutatio eſt ꝓpter actu eſſe ſub forma. Cõtra aūt iſta ꝗ̄tū ad hoc ꝙ ponunt̄ materie diuerſarū rõnū obijciūt quidā tripl'r: Primo ſic: q: ſic in actu potētia nõ põt eſſe diuerſitaſ aliqua: ita nec in pura potētia. 2° q: ſicut nõ eſt mediuꝫ int̄ ens in potētia ⁊ nihil: ita ꝙ non põt fieri deſcēſus ſub pura potētia niſi ad nihil: ita int̄ purā potentiā ⁊ actū non eſt mediū: ita ꝙ nõ põt fieri aſcēſus a pura potētia niſi ad ens in actu. hꝫ aūt nõ eſſet verū: ſi poſſent eſſe pure potentie plr̄es diuerſarū rõnū: q: poſſet accipi vna ſub alia abſqꝫ h ꝙ deſcēderet̄ ad nihil. g° ⁊c. 3° q: impoſſibile ē aliq̄ diuerſarū rõnū equalit̄ diſtare a deo: ſꝫ due pure potentie ſi ponant̄ equalit̄ diſtant a deo: q: in pura potētia nõ ē dare magis ⁊ min⁹ diſtare. g° ⁊c. Sed iſta nõ vident̄ necio cõcludē. Ad ꝑmū g° dõ: ꝙ nõ eſt ſile de actu puro ⁊ de pura potētia. ꝑmo quidē q: pura potētia nõ ſic dr̄ pura ꝙ ſit vel poſſit eſſe nõ ꝯiuncta actui ꝑ ſe ipſā: ſed dr̄ pura potētia: q: nõ hꝫ actū ꝑtē ſui. pur⁹ aūt act⁹ nec hꝫ potentiā ꝑteꝫ ſui: nec eſt vnibilis alicui potētie: ⁊ iõ nõ eſt in eo aptitudo ad plenitudinē: ſicut in pura potētia. vñ quicq̄d ſit ð cõcluſiõe iſta tñ rõ nihil vꝫ: q: ita bene ꝯcluderet ꝙ nõ ſit niſi vna mā nūero: ſic ꝯcludit ꝙ nõ ſint plr̄es materie diuerſarū rõnū: q: ſi ita eſt ꝙ pura potētia nõ põt plr̄ificari ſicut nec pur⁹ act⁹. ſequit̄ ꝙ ſicut nõ eſt niſi vn⁹ actus pur⁹ numero: ꝙ nõ ſit niſi vna pura mā pura. 2° nõ eſt ſile: quia pur⁹ act⁹ ꝯphendit quicq̄d ſimplr̄ ꝑfectiõis eſt in reb⁹: et iõ nõ põt plr̄ificari ſpecifice ſiue ſm̄ diuerſas rõnes: q: i talib⁹ ſꝑ vnū eſt ꝑfecti⁹ altero: ſed de pura potētia nõ oꝫ ita eſſe ſic. ſ. ꝙ quelibet pura potētia hēat quicq̄d entitatis et poſſibilitat̄ eſt ad recipiendū oēs formas. ⁊ iõ nõ eſt ſile.

Ad ſcðm dõ: ꝙ pura potētia põt accipi dupl'r. vno° pro hac determinata pura potētia. Alio° ꝓ pura potētia in cõi. Si ꝑmo: tunc nõ oꝫ ꝙ pura potētia ſit tale mediū int̄ ens actu ⁊ nihil. ſ. ꝙ nõ poſſit fieri deſcēſuſ ſub ea niſi ad nihil nec aſcēſus niſi ad ens actu: q: ſicut ſuppono pñt eſſe due pure potētie: quarū vna eſt nobilior alia: ⁊ accipiēdo nobiliorē põt fieri deſcēſus ad ignobiliorē abſqꝫ h ꝙ fiat deſcēſuſ ad nihil. ⁊ ecõuerſo accipiēdo ignobiliorē põt fieri aſcēſus ad nobiliorē abſqꝫ hoc ꝙ fiat aſcēſus ad ens actu. Sꝫ accipiendo purā potentiā in cõi: ſic pura potētia in cõi accepta eſt mediū int̄ ens actu ⁊ nihil: ita ꝙ non põt fieri deſcēſus ſub ea niſi ad nihil. nec aſcenſus niſi ad ens actu q̄re ſub pura potētia in cõi accepta nõ põt fieri deſcēſus niſi ad nihil: q: illud ad qḋ deſcenderet̄ nec poſſet eſſe pura potētia: nec ens actu. Et ſil'r eſt de aſcēſu ſuꝑ potentiā puram cõiter acceptā: q: illud quod acciperet̄ ſuꝑ eam ſi poſſet eſſe potētia pura. Et ſile hui⁹ poſſum⁹ videre: q: inter ſubas ſeꝑatas ⁊ materiā ꝑmā eſt mediū ſba ꝯpoſita ex mā ⁊ forma. ⁊ ſuꝑ ſubam ꝯpoſitā cõiter dictā nõ põt fieri aſcēſus niſi ad ſubas ſeꝑatas: nec deſcenſus: niſi ad materiaꝫ ꝑmā. ⁊ tñ nõ ſequit̄ q̄n ſint plr̄es ſube compoſite diuerſarū rõnuꝫ: ⁊ ſi acciperet̄ determinate vna illarū poſſet fieri aſcenſus ſuꝑ illam abſqꝫ h ꝙ fieret aſcēſus ad ſubam ſeꝑatā. ⁊ deſcenſus ſub illa abſqꝫ h ꝙ fieret deſcēſus ad materiā ꝑmā. Ad tertiū dicendū ꝙ mi. eſt falſa: nõ eni opoꝛtet ꝙ ſi ponerent̄ plr̄es potētie pure ꝙ eque diſtarēt a deo vel ꝙ vna nõ plus diſtet ꝗ̄ alia: q: ſic ponit̄ magiſ ⁊ min⁹ nobile in actib⁹ ꝑficientib⁹ materiā. ita nõ vr̄ incõueniēs q̄n poſſit poni magis ⁊ min⁹ nobile in ſubijs ꝑfectibili.

Scða opio eſt quantū ad ꝑncipalē cõcluſionē ꝑtinet ꝙ i celo eſt materia: quā ꝓ nūc teneo non obſtantibus alijs predictis. Et hoc ꝓbo tripliciter. ꝑmo ſic: forma celi aut eſt aliqua ſuba itellectualis: aut nõ. ſi ſic: ſequit̄ ꝙ opoꝛtet ponere ꝑter eam aliq̄d qḋ eſt ſuſceptiuū quātitatiſ celi. ſꝫ hoc nõ põt eſſe aliquid ꝑter mām. ergo ⁊c. Si nõ. ſequit̄ ꝙ aliqua forma coꝛpalis habeat nobiliorē modū eēndi ꝗ̄ aīa rõnalis: qḋ eſt incõueniens. ⁊ vtrūqꝫ ꝓbo. Primo ꝑmū. q: ſi forma celi eſt ſuba intellectualis cū ſubm actus intelligēdi nõ ſit quātū nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs: ſequit̄ ꝙ forma celi nõ ſit quāta nec per ſe nec ꝑ accñs. ⁊ ſic celū nõ eſſet receptiuū quātitatis rõne forme. ergo rõne alterius a forma. ⁊ hoc nõ põt eſſe niſi mā: niſi aliq̄s vellet dicē celū eſſe ꝯpoſitū ex plurib⁹ formis ſubſtātialib⁹ ſine mā: qḋ ē incõueniens. Secundū ꝓbo. q: forma nõ vnita nec vnibilis māe habet nobiliorē modū eēndi ꝗ̄ forma vnita uel vnibilis māe. ſed forma celi ut ſupponit̄ nõ eſt vnita nec vnibilis māe. ergo forma celi haberet nobiliorē modū eſſendi ꝗ̄ aīa rõnalis. hoc aūt eſt incõueniens: ſi forma celi nõ eſt ſuba intellectualis. ergo ⁊c. 2° principalit̄ ſic. q: ut videt̄ mihi: quātitas magis ꝯſequit̄ ꝯpoſitū rõne māe ꝗ̄ rõne forme: ⁊ hoc in rõne ꝑncipij receptiui. ſed illud qḋ magis ꝯſequit̄ ꝯpoſitū rõne māe ꝗ̄ rõne forme: nõ inuenitur ut videt̄ niſi vbi eſt mā. ergo quātitas nõ põt inueniri niſi in illo in quo eſt mā. ſꝫ quātitas eſt in celo ut patet ad ſenſum. ergo ⁊c. 3° ſic. q: ut habet̄ a phõ. iij. de aīa inferiora ⁊ ſuꝑiora ꝯmunicant in quibuſdā accñtibus naturalib⁹: puta in diaphanitate. ſed ꝓbabile eſt ꝙ iſta q̄ in talib⁹ ꝯmunicant ꝯmunicent etiam in generali in principijs ex quib⁹ ſunt. ſed iſta inferiora hñt materiā. ergo ⁊c.

Ad rõnem in oppoſitū patet ex dictis. Ad aliā factā ad aliā ꝑtē dico ꝙ lꝫ ꝯcludat verū: nõ tñ valet. q: nõ opoꝛꝫ ꝙ illud qḋ nõ ē ꝯpoſitū ex mā ⁊ forma ſit pur⁹ act⁹: ita ꝙ oīs poſſibilitas excludat̄ ab eo: ſaltē potentialitas ad accñs.

AD ſecundū ſic ꝓcedit̄. ⁊ arguit̄ ꝙ ꝓbabili⁹ ſit ꝑmū mobile ⁊ ei⁹ motū eſſe de nouo ꝗ̄ fuiſſe ab eterno. q: ꝓbabili⁹ eſt deū eſſe infinite vtutis ꝗ̄ eius oppoſitū. ergo ꝓbabili⁹ eſt ꝑmū mobile ⁊ eius motū incepiſſe de nouo ꝗ̄ fuiſſe ab eterno. añcedēs ſumit̄ ex quadā determinatiõe mea in qõnib⁹ ordinarijs Probatio ꝯñtie. q: ſi de⁹ eſt infinite vtutis põt facē q̄cq̄d nõ implicat ꝯdictionē. ſed ꝑmū mobile nullo ſuppoſito ꝓduci ex nihilo nõ implicat ꝯdictionē. ergo ſi de⁹ eſt infinite vtutis deū ꝓducere ꝑmū mobile ex nihilo ꝓbabilius eſt ꝗ̄ oppoſitū. ſed illud qḋ ꝓducit̄ ex nihilo põt ꝓduci de nouo. q: põt ꝓduci abſqꝫ aliqua traſmutatiõe. g° ⁊c. Item virt⁹ infinita põt plus ſuꝑ totā rem ex nihilo producendā ꝗ̄ virt⁹ finita ſuꝑ formā. ſed virtus finita põt de nouo ꝓducere formā. ergo ſil'r virt⁹ infinita põt de nouo producē totā rem. ſ. totū primū mobile. Ad oppoſitū q: probabili⁹ eſt oē qḋ ſit de nouo fieri ꝑ tranſmutationem ꝗ̄ eius oppoſitū. ſed ſi oē qḋ ſit de nouo ſit ꝑ tranſmutationem opoꝛtet ꝓcedere in infinitū in motib⁹: accipiendo motū ante motū: ſicut ꝓbat phs. viij. phyſicorū. ⁊ ibidē ꝓbat ꝙ opoꝛtet oēs iſtas traſmutationes reducē in aliquē vnū motū perpetuū qui eſt in aliq̄ mobili perpetuo. g° ꝓbabili⁹ eſt ꝑmū mobile ⁊ ei⁹ motū fuiſſe ab eterno ꝗ̄ oppoſitū. Rx° iſta qõ mota eſt ꝓpt̄ hoc qḋ ego dixi in queſtionib⁹ ordinarijs: ꝙ deū eſſe infinite vtutis põt ꝓbari probabiliori rõne ꝗ̄ eius oppoſitū. Vñ circa iſtā qõneꝫ ſunt duo faciēda. Primo videndū eſt vtrū ꝓbabili⁹ oñdi poſſit deū eſſe infinite vtutis ꝗ̄ eius oppoſitū. 2° videndum eſt vtrū ſequat̄ ad hoc ꝙ ꝓbabilius ſit ꝑmū mobile ⁊ ei⁹ motū incepiſſe de nouo ꝗ̄ fuiſſe ab eterno. Quātum ad ꝑmū dico ſicut dixi in qõnib⁹ ordinarijs ꝙ efficaciori rõne põt ꝓbari deū eſſe infinite vtutis ꝗ̄ ei⁹ oppoſitum. ⁊ rõnem quā ibi diffuſe poſui breuit̄ hic tāgo. q: deus eſt entitatis ⁊ ꝑfectionis infinite. ergo ⁊ vtutis. ꝯñtia patet. q: in deo idē eſt virt⁹ cum ſua ꝑfectione eſſentiali. vnde ſi vnū eſt infinitū ⁊ reliquū ꝗ̄tū ad id qḋ eſt. Añcedens patet ſic. q: illud qḋ eſt illimitatū prima illimitatione entis que oēm aliā illimitationē includit ſimplr̄ eſt illimitatū. ſed ꝑfectio dīna eſt huiuſmõi. g° ⁊c. Ma. patet. q: oē limitatū eſt limitatū aliqua limitatiõe. ſed illud qḋ nõ eſt limitatū ꝑma limitatione entis ⁊ quā oēs limitationes includūt nulla limitatiõe eſt limitatū: ⁊ ꝑ ꝯñs eſt illimitatū. g° ⁊c. Mi. ꝓbat̄. q: ꝑma limitatio entis quā oēs alie includūt eſt limitatio ad gen⁹. ſꝫ ꝑfectio dīna nõ eſt li

mitata ad genꝰ quã oĩs limitatio entis includit. q̄ꝛ limita
tio ad ſpẽm includit limitationẽ ad genꝰ: ⁊ limitatio ad i
diuiduũ ꝑ ſe limitationẽ ad ſpẽm. Q̄d aũt ꝑfectio diuina
nõ ſit limitata ad genꝰ ꝓbaui diffuſe in q̄olibꝰ ordinarijs
ꝑ hoc. ſ. ꝙ q̄c q̄d ꝑfectiõis eſt ſimplr̄ in q̄libet genere inclu
dit̃ in vnica ſimplici ꝑfectiõe diua. Notãdũ aũt ꝙ ſicut
ibi dixi limitatio põt dupl̄r accipi. Uno mõ ꝓ limitatõe
p̄dicatõis. q̄ꝛ. ſ. ita p̄dicat̃ de hoc ꝙ nõ de alio. ⁊ talis limi
tatio: ſi tñ limitatio debeat dici ꝯuenit deo. q̄ꝛ deꝰ p̄dicat̃
de ſe ipſo ⁊ nõ de aliq̄ alio. Alio mõ dr̃ limitatio ꝓp̄e di
cta. ſ. limitatio ꝑfectiõis: ita. ſ. ꝙ hẽat ꝑfectionẽ limitati ⁊
det̃minati ḡdꝰ ꝑfectiõis. ſicut iuſticia creata hʒ limitatio
nem ad talẽ ſpẽm: ꝙ. ſ. eſt ita iuſticia ꝙ nõ ſapia nec ſuba.
⁊ talis limitatio nõ ꝯuenit deo. Sʒ ꝯ hoc obijcit̃. P̄mo ꝯ
poſitionẽ: ꝙ. ſ. ꝑfectio diua nõ ſit ſimpl̄r infinita. ⁊ hoc. 5.
rõnibꝰ. P̄o ſic. q̄ꝛ ꝯditio pure potẽtie ⁊ ꝯditio puri actꝰ ſũt
oppoſite. ſʒ ꝯditio pure potẽtie eſt infinitas. g̊ eiꝰ oppo
ſitũ. ſ. finitas dʒ ꝯuenire puro actui. ſ. deo. Ma. pʒ. ꝓbat̃
mi. q̄ꝛ pura põ nunq̄ ſic finit̃ ꝑ actũ vnũ quin adhuc ſit in
põ ad alterũ. 2o ſic. q̄ꝛ illud q̄d hʒ t̃minũ eſt finitũ. ſed oĩs
res quecũqʒ ſit ſiue deꝰ ſiue quecũqʒ creatura hʒ t̃minũ.
g̊ ⁊c̃. Mi. ꝓbat̃. q̄ꝛ q̄dditas vniuſcuiuſqʒ eſt t̃minꝰ eiꝰ. ⁊
iõ dr̃ ꝙ diffinitio eſt t̃minꝰ: q̄ꝛ q̄dditatẽ ſignat. ſʒ deꝰ hʒ q̄d
ditatẽ ſicut alie res. g̊ hʒ terminũ. 3o. q̄ꝛ nihil eſt attribu
endũ deo q̄d eſt imꝑfectiõis. ſʒ nõ eſſe finitũ vel nõ finiri
eſt imꝑfectiõis. q̄ꝛ q̄d nõ eſt finitũ eſt in põ ad habẽdũ finẽ
g̊ ⁊c̃. 4o ſic. q̄ꝛ ſ̄m ph̄m. iij. phicoꝝ: totũ ⁊ infinitũ repu
gnãt. ſʒ totũ ſicut ⁊ ꝑfectũ ꝯuenit deo. q̄ꝛ ſ̄m ph̄m totũ et
ꝑfectũ idẽ ſunt. g̊ ⁊c̃. 5o ſic. q̄ꝛ infinitũ eſt cuiꝰ ſꝑ eſt aliq̄d
accipe ex̄. ſi g̊ deꝰ eſſet infinitꝰ tota eiꝰ eẽntia nõ poſſet vi
deri a beato. ſʒ ſꝑ aliq̄d eẽt q̄d ex̄ ſumeret. ſʒ h̄ eſt incõue
niẽs. g̊ ⁊c̃. Si dicat̃ ad h̄ ꝙ tota videt̃: ſʒ nõ totalit̃. ꝯ. q̄ꝛ
in deo idẽ eſt totũ ⁊ totalitas. Alit̃ tñ poſſet formari iſta
rõ ſic. infinitũ eſt cuiꝰ ſꝑ eſt aliq̄d ex̄ accipe. ſʒ in deo nihil
eſt ꝑfectiõis diue q̄d ſit ſumẽdũ ex̄ iã ſumptũ. g̊ ⁊c̃. Alij
aũt nitunt̃ impugn̄re rõem r̄ndendo ad eã tripl̄r. P̄o ſic. q̄ꝛ
lʒ deꝰ nõ ſit limitatꝰ ad genꝰ: nõ tñ ſequit̃ ꝙ ſit ſimpl̄r in
finitꝰ: ſʒ ꝙ ſit maiꝰ toto ente exn̄te i genere. ⁊ cũ totũ ens
exn̄s in genẽ ſit finitũ: nõ ſequit̃ niſi ꝙ ſit maiꝰ aliq̄ finito.
ſʒ ex hoc nõ ſequit̃ ꝙ ſit ſimpl̄r infinitꝰ. q̄ꝛ eſſe maiꝰ fini
to nõ ꝯcludit ꝙ illud ſit infinitũ. 2o ſic. ex hoc ꝙ deꝰ non
eſt limitatꝰ ad genꝰ nõ ſequit̃ ꝙ ſit ſimpl̄r illimitatꝰ: ſʒ ꝙ
nõ ita limitatꝰ ſic alia entia. 3o q̄ꝛ ut multis videt̃ quedã
alia entia a deo nõ ſũt i genẽ: cuiuſmodi ſunt ſube ſepate
⁊ tñ ꝓpt̃ hoc nõ ſimpl̄r illimitate. Ad p̄mũ argumẽtũ g̊
factũ ꝯ poſitionẽ dico ꝙ ꝯditões pure potẽtie ⁊ puri actꝰ
ſũt oppoſite. ſʒ iſta oppoſitio nõ ẽ finitetis ⁊ ifinitatis: ſʒ
ẽ oppoſitio diuerſaꝝ ifinitatũ. nã etiã int̃ infinitates ẽ op
poſitio: lʒ ꝯueniãt aliq̄ mõ in rõne cõi ifinitatis: ſicut etiã
int̃ colores iuenit̃ oppõ licʒ ꝯueniãt i cõi rõe coloꝝ. Iſta
aũt oppõ infinitatis ẽ. q̄ꝛ infinitas pure potẽtie ẽ ꝙ nõ p̄t
finiri vltimo actui q̄n ſit i põ ad vlteriorẽ actũ. ſʒ ifinitas
puri actꝰ eſt excedẽ in ꝑfectiõe actu exn̄te in ifinitũ oẽ ali
ud a ſe. Ad. ij. dõ. ꝙ illud v̄bũ. ſ. ꝙ q̄dditas eſt terminꝰ
vniuſcuiuſqʒ rei: hʒ v̄itatẽ q̄tũ ad q̄dditates exn̄tes in ge
nere. ⁊ ſic nõ hʒ locũ in deo. vel itelligit̃ de t̃minatiõe ſ̄m
p̄dicationẽ: ꝓut vnũquodqʒ ꝑ eẽntiã ſuã eſt h̄ ⁊ nõ illud.
⁊ talis t̃minatio põt eſſe i deo: q̄ꝛ deꝰ eſt. ita hoc q̄d nõ eſt
illud: ⁊ cũ tali t̃minatiõe ſtat illimitatio ꝑfectiõis. Ad
iij. dõ. ꝙ nõ finiri ꝑ actũ ad quẽ aliq̄d ẽ in põ ẽ imꝑfectiõis
ſʒ nõ finiri ad ḡdũ det̃minatũ ꝑfectõis ꝑ h̄ ꝙ actu excedit
oẽ aliud finitũ in ꝑfectiõe: nõ ẽ imꝑfectiõis: imo ſũme ꝑ
fectõis. Ad. 4. dõ. ꝙ totũ ⁊ ifinitũ repugnãt: loquẽdo de
ifinito q̄d ꝯſeq̄t̃ enʒ i põ: cuiꝰ infinitas nũq̄ reducit̃ ad vl
timũ actũ vltra quẽ adhuc nõ ſit i põ. ſʒ ifinitũ q̄d ẽ ifinitũ
q̄ꝛ eiꝰ ꝑfec̄ actu exn̄s i infinitũ excedit oẽʒ aliã ꝑfectionẽ
t̃lr̄ ifinitũ ⁊ totũ ñ repugnãt: ⁊ t̃lr̄ ifinitũ ꝯuẽit deo. Ad. 5.
dõ. ꝙ ifinitũ in põ ẽ illud ex̄ q̄d ẽ ſꝑ aliq̄d accipe ex̄ i eẽndo
In ꝯgnoſci ẽt ſꝑ ẽ aliq̄d accipe ex̄ apud itellcm̄ q̄ nõ põt ſĩl
totã infinitatẽ poſſibilẽ appb̄ẽdẽ: ſʒ apud illũ intellectũ q̄
põt ſimul totã talẽ poſſibilitatẽ intelligẽ: nõ oportet ꝙ ſꝑ
ſit aliq̄d extra accipe q̄ ad cognoſci. nec hoc intellexit ph̄s
Loquendo aũt de infinito in actu. i. de illo cuiꝰ ꝑfectio
in infinitũ excedit oẽm aliã ꝑfectionẽ in infinitũ nõ opor
tet ꝙ ſꝑ ſit ad ex̄ ſumẽ in eſſendo. q̄ꝛ totũ eſt ſĩl. nec etiã oʒ
ꝙ in cognoſcendo ſꝑ aliq̄d ſit extra accipe: ſic ꝙ vna pars
cognoſcat̃ alia ignota: q̄ꝛ nõ eſt ibi ꝑs ⁊ ꝑs: ſed bene eſt ibi
aliq̄d extra ſũme quantũ ad h̄ ꝙ talis eẽntia nõ ita limpi
de ⁊ clare cognoſcat̃ q̄n poſſit clariꝰ cognoſci ab itellectu
creato: ⁊ hoc ẽ q̄d cõiter dr̃ a doctoribꝰ ꝙ tota eẽntia cog
noſcit̃: q̄ꝛ nõ eſt ibi ꝑs ⁊ ꝑs: ſed nõ totalit̃: q̄ꝛ. ſ. limpiditas
cognitõis creature nõ adequat̃ intelligibilitati rei intelle
cte. Et q̄n dr̃ ꝙ in deo totũ ⁊ totalitas ſunt idẽ: verũ eſt re
ferẽdo ad rem diuinã abſtractiue ⁊ ꝯcretiue ſignatã: quia
ibi eſt idẽ ꝯcretũ ⁊ abſtractũ totũ ⁊ totalitas. ſed totalitas
modi cognoſcẽdi ex ꝑte cognoſcẽtis nõ eſt idẽ cũ totalita
te diuine eẽntie. ⁊ ꝑ ꝯn̄s iſtũ modũ cognoſcẽdi ex ꝑte itel
lectꝰ creati: puta modũ limpiditatis cognitõis nõ oʒ ade
quari intelligibili illi q̄ eſt deus: ⁊ h̄ intelligit̃ q̄n dr̃ totaʒ
eẽntiã diuinã intelligi nõ totalit̃: q̄ꝛ. ſ. talis cognitio i lim
piditate nõ adequat̃ totalitati diue: nec alicui in deo exn̄
ti. ⁊ ſic pʒ ad vtrãqʒ formã arguẽdi in iſto argumẽto: q̄ꝛ ar
gumẽtũ q̄tũ ad vnã formã ꝓcedit quo ad extra ſumẽ i co
gnoſci: ⁊ q̄tũ ad aliã formã quo ad extra ſumẽ in eſſendo
Ad ſextũ dõ: ꝙ duplex eſt det̃miatio ſic pʒ ex dict̃. vna
ſ̄m p̄dicationẽ ꝓut aliq̄d eſt hoc ⁊ nõ illud: ⁊ q̄tũ ad hanc
det̃minationẽ plus habet fieri det̃minatio ad indiuiduum
q̄ ad genꝰ vel q̄ ad ſpẽm: q̄ꝛ indiuiduũ eſt magꝭ det̃minatũ
i p̄dicãdo: q̄ꝛ p̄dicat̃ de vno ſolo. genꝰ aũt ⁊ ſpẽs p̄dicant̃ d̄
ꝑlibꝰ. Alia eſt det̃miatio q̄tũ ad gradũ finitũ ⁊ limitatũ ꝑ
fectiõis: ꝓut illud q̄d ita eſt iuſticia q̄d nõ ſapia eſt det̃mi
natũ ad talẽ ſpẽm iuſticie q̄d nõ põt eẽ ex̄ ipſã. nõ ſic autem
id q̄d ꝑ vnũ ⁊ idẽ ꝑ eẽntiã eſt iuſticia ⁊ eſt ſapia: ⁊ ſic de alijs
ꝑfectiõibꝰ: ⁊ loquẽdo de tali det̃minatiõe nõ eſt magꝭ de
t̃minatũ ad idiuiduũ q̄ ad genꝰ vel ad ſpẽm: dũmõ illud in
diuiduũ. ſ. vnũ ens nũero ꝯp̄hẽdat ꝑfectões diuerſoꝝ gene
rũ ꝑꝑ q̄d vnũ nũero exn̄s eſt ex̄ oẽ genꝰ. ⁊ tale vnũ nũero
eſt deꝰ. ⁊ iõ nõ oʒ ꝙ t̃minet̃ in ḡdu ꝑfectõis: lʒ ſit det̃mia
tũ in p̄dicãdo: ſic ſi eẽt vna q̄titas nũero infinita eẽt q̄deʒ
nũero indet̃minata ⁊ infinita q̄tũ ad h̄ ꝙ nõ det̃minaret̃
ad aliquẽ ḡdũ certũ q̄titatꝭ: ſʒ eẽt det̃miata q̄tũ ad p̄dica
tionẽ: q̄ꝛ ita eẽt h̄ q̄titas ꝙ ñ illa ⁊c̃. R̄n̄ſiões ãt ad rões ñ
valẽt. nã q̄n dr̃ ꝙ totũ ens creatũ ẽ finitũ. ⁊ iõ ñ ſequit̃ ꝙ il
lud q̄d excedit tale ens ſit ifinitũ: q̄ꝛ nõ excedit niſi ens fi
nitũ. dõ ꝙ ad h̄ ꝙ aliq̄d excedit aliq̄d finitũ det̃miate: ñ ſe
quit̃ ꝙ ſit ifinitũ. ſʒ ſi aliq̄d excedit oẽ finitũ: ſeq̄t̃ ꝙ ſit ifini
tũ: q̄ꝛ ſi eẽt finitũ excedẽt ſeipm̄. nũc ãt deꝰ excedit oẽ ens
finitũ. nã nullũ ens ẽ finitũ: niſi illd̄ q̄d ẽ limitatũ ad genꝰ
⁊ illud limitatũ vel ẽ ꝑ modũ ptꝭ ſic ſuba itellcũal̃: vel q̄d ẽ
ꝯpoſitũ ex limitatꝭ: puta ꝯpoſitũ ex ſba itellcũali ⁊ ſapia ⁊
iuſticia. deꝰ ãt neutro mõ ẽ limitatꝰ: q̄ꝛ nec eiꝰ ſuba ẽ limi
tata ad genꝰ. nec ẽ ꝯpoſitũ ex limitatꝭ ad genꝰ: ſʒ dic̃ aliq̄d
excedẽs oẽ limitatũ: vel ꝑ modũ ptꝭ vl̃ ꝑ modũ ꝯpoſiti ex
ꝑtibꝰ limitatꝭ. Ex h̄ pʒ ꝙ ſc̄da r̄n̄ſio ñ vʒ: q̄ꝛ nõ ſolũ ſeq̄t̃ ꝙ
deꝰ nõ ſit finitꝰ ſic alia. ſʒ ẽt ſeq̄t̃ ꝙ ſimpl̄r ñ ſit finitꝰ: q̄ꝛ nul
la limitatõe finit̃: q̄ꝛ nec ꝑ modũ ptꝭ finite ſic finit̃ eẽntia li
mitata ad genꝰ: nec ꝑ moduʒ ꝯpoſiti ex ꝑtibꝰ limitatꝭ: ſic ẽ
ꝯpoſitũ ex ꝑlibꝰ ḡn̄ibꝰ: ſic hõ albꝰ ⁊ hõ iuſtꝰ. 3o ẽt r̄n̄ſio nõ
vʒ: q̄ꝛ aliq̄ entia nõ eẽ i gnẽ p̄t itelligi dupl̄r. vno ꝙ ñ ſint
i gnẽ dir̄cẽ ꝑꝑ iꝑfectõʒ ſue ẽtitatꝭ: lʒ ſint i gnẽ idir̄cẽ ꝑ redu
ctõʒ: ſic mã ⁊ forma i gnẽ ſbe ⁊ pũctꝰ i gnẽ q̄titatꝭ: ⁊ t̃lia hñt
ſt̃ limitata ad genꝰ ꝑ reductõʒ: ⁊ ſt̃ iꝑfecta ⁊ minꝰ h̄ñtia de
entitate q̄ illa q̄ ꝑ ſe ſt̃ i gnẽ. Alio mõ aliq̄d p̄t dici nõ eẽ i gnẽ
ſic excedẽs ꝑfectõeʒ oĩuʒ geneꝝ. ⁊ iſto mõ nulla res ẽ ex̄ genꝰ
niſi ſolũ deꝰ: q̄ꝛ nulla p̄t h̄re in vnitate ſimplici ꝑfectiões
oĩuʒ geneꝝ: niſi ſolũ deꝰ vt ꝓbaui i q̄olibꝰ ordiarijs. Quã
tũ ad ſc̄m p̄ncipale. ſ. vtꝝ ad ifinitatẽ eẽntie diue ſeq̄t̃ no
uitas eẽndi i creatura gnãl̄r ⁊ i mobili p̄o ⁊ eiꝰ motu ſp̄aliter.
dico ꝙ nõ: q̄ꝛ ad h̄ ꝙ nouitas ſit in effectu nihil facit dire
cte finitas ⁊ infinitas v̄tutꝭ cãe: ſʒ magꝭ modꝰ agẽdi. ſ. ꝙ
cã vel agat mouẽs mota: ⁊ ſic põt h̄re effcm̄ nouũ vel agat
li. arb. ita ꝙ in ꝑtãte ſua ſit agẽ vl̃ nõ agẽ t̃pe magno vel ꝑ
uo. vnde ſi eſſet aliqua cã ab eterno que ex neceſſitate natu
re ageret ſtatim cum eſſet ſiue eſſet v̄tutis finite ſiue infi
nite haberet eternũ effectũ. ſi aũt lib. arb. ageret in p̄dicto
poſſet habere effectum nouũ ſiue eſſet finite ſiue infinite
virtutis. Ex hoc formo talem rationẽ ad p̄ncipale: quia
illud non ſequit̃ ad infinitatẽ virtutis cuiꝰ oppoſituʒ põt
ſtare cũ infinitate virtutis q̄tũ eſt ex ꝑte ſua: ſʒ oppoſituʒ
nouitatis eſſendi quãtũ eſt ex parte ſua poteſt ſtare cum

infinitate v̾tutiꝭ q: vt dictū eſt v̾tꝰ infinita ſi eēt ab eterno poſſet hr̄e effectū eternū. ergo ꝛc̄. vñ lȝ infinitas v̾tutiꝭ faciat ad hoc ꝙ ꝓducat totā rem nullo ꝑſuppoſito. q: q̄nto maioꝛ ē v̾tꝰ tāto ad pluā ſe extēdit. tñ q̄ntū ad nouitatē eēndi directe nihil facit ꝛ ſi deberet aliq̄d facere ad nouitatē vel ad eternitatē eēndi magis videret̾ facere eṫnitatē ſ̄m phm̄ q̄ poſuit ꝙ v̾tꝰ mouēs in tp̄e in īfinito eſt infinita. Qr aūt ſit ꝓbabiliꝰ vtrū. ſ. res ſint de neceſſitate ab eterno. ſicut poſuit phs an ſint vel poterint eē de nouo ſicut fides ponit credo ꝙ hoc dependet ex poſitiōe mōi agēdi dei. vtꝝ. ſ. agat ex neceītate nāe illa q̄ immediate ꝓcedūt ab eo: vel libero arbitrio. q: ſi p̄mo mō nihil ꝓcederet ab eo imediate de nouo. ſȝ neceīo ab eterno. ſi aūt ſcōo mō tūc poſſȝ totū ens totū de nouo ꝓducere. q: eſt cā totiꝰ entiꝭ alteriuſ a ſe vt ꝓbatū ī tertia q̄ōne oꝛdinaria. Quis āt iſtoꝝ mōꝝ ſit ꝓbabilioꝛ vr̄ mihi ꝙ q̄ntū pōt ꝓbari ex apparentibꝰ nobis magis apparet hūano intellectui deū ꝓducere de neceſſitate ea q̄ ꝓducit imediate q̄ oppoſitū. lȝ hoc ſit falſum.

Ad rōnē factā ad p̄mā ptē que eſt in oppoſitū rn̄deo ꝑ interēptiōem ꝯn̄e. vñ non ſeq̄t eſt v̾tutiꝭ infinite g° ꝓducit de nouo. Ad ꝓbatiōem p̄mā dō ꝙ lȝ ꝓducere totaȝ rē nullo ꝑſuppoſito nō iplicet ꝯdictiōem. imo deū eē cāȝ totiꝰ entiꝭ nullo ꝑſuppoſito vel de nouo vl' ab eṫno pōt d̄mōſtrari cū deū eē cām imediatā alicuiꝰ rei de nouo diceret q̄ōdā īpoſſibile cū ſuo mō agēdi. ſ. ſi deꝰ ꝓduceret res de neceītate nāe. Ad ſ̄m dō ꝙ peccat ſ̄m fallatiā fine dictiōis mutādo q̄ntū in q̄n. nā q̄n dr̄ plꝰ pt̄ v̾tꝰ infinita accipit̾ q̄ntū. ſȝ q̄n dr̄ in minoꝛi v̾tꝰ finita pōt de nouo ꝛc̄. accipit̾ q̄n. ſi aūt accipet̾ in maioꝛi plus pōt v̾tꝰ īfinita ſup totā rē de nouo q̄ v̾tꝰ finita dō ꝙ nō eſt v̾m. ſi ſuo modo agēdi repugnet agere de nouo. q: infinitas v̾tutiꝭ nō īfert nouitatē eēndi. vt ſup̄ ꝓbatū ē ꝛc̄.

Poſtea q̄rebat̾ d̄ creatura ꝯpoſita ex vtraq̄ȝ. ſ. ex itellc̄tuali ꝛ coꝛpali. ſ. de hoīe. Et p° q̄rebant̾ duo ꝑtinētia ad intellc̄m q̄ꝝ. Primū ꝑtinet ad intellc̄m abſolute ꝛ eſt vtꝝ p̄mū ꝛ ꝑ ſe obiectū itellectꝰ nr̄i ſit ſbā vel accn̄s. Scōȝ ꝑtinet ad intellc̄m p̄ctū ꝛ eſt vtꝝ ꝯſcia ꝑtineat ad intellc̄m abſolute vel ad volūtatē. Tertiū ꝑtinet ad ſtatū p̄latoꝝ ꝛ eſt vtꝝ ipi poſſent iuſte p̄eſſe. Quartū ꝑtinet ad actū exterioꝛē ꝛ eſt vtꝝ vēdētes bladū in auguſto ꝓ foꝛo q̄ō valebit in feſto bti iohānis ꝯmittat vſurā.

Ad p̄mū ſic ꝓcedit̾ ꝙ p̄us occurrat itellectui nr̄o ſbā q̄ accn̄s q: illud q̄ō eſt p̄us altero tp̄e diffinitiōe ꝛ cognitiōe p̄us occurrit intellectui nr̄o q̄ alteꝝ. 7. methaphiſice ſubſtātia eſt p̄oꝛ accn̄te tp̄e diffinitione ꝛ cognitione. ergo ꝛc̄. Contra intellectui cuius cognitio hȝ oꝛtū a ſenſu p̄mo occurrit illud q̄ō eſt p̄mo ſenſibile. ſȝ hoc eſt accn̄s. ergo ꝛc̄. Rn̄° q̄ttuoꝛ ſūt faciēda. p̄mū eſt dare intellectū q̄ōnis. ſcōm eſt oñdere ꝙ ſbā nō ē illud ꝙ p̄mo occurrit intellectui nr̄o. tertiū eſt oñdere ꝙ illud q̄ p̄mo occurrit itellectui nr̄o eſt accn̄s ſenſibile cōcretiue acceptum modo quo dicet̾. q̄rtū eſt obijcere ꝯ dicta ꝛ rn̄dere. Quātū ad p̄mū ſciendū ꝙ q̄n̄q̄ȝ p̄mū obiectum potentie vocat̾ illud ſub quo cōtinētur oīa alia ad q̄ illa potētia ſe extendit. ꝛ hoc obiectū p̄muȝ intellectꝰ nr̄i eſt ens cōe vel ens hn̄s attributiōeȝ ad ſenſibilia ex q̄bus vt credo cognoſcimꝰ quecūq̄ȝ cognoſcimus. vtrū aūt hoc vel illud ſit p̄mū obiectuȝ iſto modo intellectus noſtri nihil ad p̄n̄s quia nec de tali primo obiecto hic querimus. ſed intentio q̄ōnis eſt querere vtꝝ illud inter cōtēta ſub iſto cōi ꝙ p̄us occurrit intellectui noſtro ſit ſubſtātia vel accidēs ſic pȝ intellectꝰ q̄ōnis. Quātū ad ſcōm teneo iſtā cōcluſiōem ꝙ inter cōtenta ſub cōi obiecto intellectꝰ ſbā non eſt illud quod p̄mo occurit itellectui nr̄o. Ad cuiꝰ euidētiā eſt ſciēdū ꝙ ſbām occurrere prius intellectui noſtro pōt intelligi dupl'r. vno mō ꝙ p̄us occurrat ſbā itellectui nr̄o q̄ntū ad ſuā rōnē gn̄alē q̄ ē eē ens nō in alio ſiue ens ꝑ ſe. alio mō pōt itelligi ꝙ [illegible]ā accipiēdo ſbām ꝓ hac nā vel illa in q̄ rō talis fūdat̾ ſit illud ꝙ p̄us occurrit intellectui nr̄o. Si p̄mo mō intelligat̾ ſic dico ꝙ ſbā nō eſt illud q̄ō occurrit primo intellectui nr̄o ꝛ hoc ꝓbo. 6. rōnibus q̄ꝝ p̄ma ſumit̾ ex hoc ꝙ tal' rō dīc rē diſtictā ꝯ alias rōes. ſȝ illō ꝙ p° occurrit itellectui nr̄o n̄ ē res ſub determiata rōe diſticta ꝯ alias rōes. ſȝ ſbā ſub tl'i rōe dīc rē ſub rōne determiata diſticta ꝯ alias rōes. g° ꝛc̄: minoꝛ pȝ. ꝓbō ma. dupliciť. Primo ſic: q: cognitio rei p̄ma eſt illa q̄ cognoſcit̾ in ſuo eē reali ꝓut in ſuo eē reali eſt: quā quidā vocāt intuitiuā. ꝛ hoc dico de rebꝰ q̄ p̄mo ꝛ per ſe occurrūt: ſȝ res ī ſuo eſſe reali nō determiat ſibi hāc rōeȝ vel illā ꝓut de ea ſunt diuerſe rōes cōceptibiles: ſȝ eſt fundamētū taliū rōnū. g° ꝛc̄. 2° ſic. q: ſ̄m magnos ꝛ pl'es diuerſitas rōnū hȝ oꝛtū ex diuerſitate rei ꝛ q̄ntū ad eē ꝛ q̄ntū ad cognoſci q: vt dicūt intellectꝰ nūq̄ foꝛmaret diuerſas cōceptiōes de re niſi p̄cognoſceret aliquā diuerſitatē realē. ſȝ illud cuiꝰ cognitō hȝ oꝛtū a diuerſitate in eſſe reali ꝑſupponit ꝯgnitionē rei in ſuo eē reali. g° cognitio alicuiꝰ ſ̄ȝ hāc rōeȝ vel illā diſtictā ab alia ꝑſupponit cognitōȝ eiꝰ in ſuo eſſe reali ſ̄m ſuā entatē in ſe. ꝛ per ꝯn̄s pria cognitio de re nō pōt eē illa ſ̄ȝ quā cognoſcit̾ ſub rōe diſtincta ꝯ alias. Cōtra hoc aūt pōt ſic obijci: q: aut res occurrit intellectui nr̄o ſub aliq̄ rōne cōi: aut ſub ſpāli: aut ſub nulla. ſi p° mō vel ſcōo mō hoc ē cōtra te: qui ponis ꝙ nulla res occurrit p̄mo intellectui nr̄o ſub aliq̄ rōe determiata diſtincta ꝯ alias. ſi tertio mō tūc nulla res cognoſcit. Ad hoc dō ꝙ rō pōt accipi dupliciť. vno mō pro re ꝓut rn̄det determiato ꝯceptui diſticto ꝯ alios: vt ſi diceremꝰ ꝙ rō albedinis in eo ꝙ coloꝛ eſt illud q̄ō de ea rn̄det cōceptui ꝯcipiētis eā generaliť: ꝛ iſto mō accipiēdo rōneȝ res nō occurrit p̄mo intellectui nr̄o: vt mihi videt̾ ſub aliq̄ rōe hac vel illa diſticta ꝯ aliaſ. Alio mō accipit̾ rō entitas rei per quā eſt in reꝝ nā talis vl' tal'. ꝛ iſto mō rō eſt fundamētū oīm aliaꝝ rōnū primo mō dcāꝝ. ꝛ ſ̄m iſtā rōeȝ. ſ. entitatē ſuā realē per quā ē talis in reꝝ nā occurrit intellectui. vñ ſ̄m nullā rōnū p̄mo mō dcāꝝ occurrit primo intellectui nr̄o. ſȝ ſ̄m rōeȝ vltio mō dictā ſolū. vñ equiuocatio eſt de rōe. Scōa rō p̄ncipal' ſumitur ex generalitate p̄dicte rōis: q: illud videt̾ p̄mo occurrere intellectui nr̄o cuiꝰ ſpēs prio ip̄imit̾ intellectui: nec refert ad p̄n̄s vtrū ſpēs differat ab actu intelligēdi aut nō. ſȝ ſpēs ip̄eſſe intellectui ſūt directe nāꝝ ipſaꝝ ſpecificarū ſilitudies. g° p̄mū q̄ō occurrit itellectui nr̄o eſt nā ſpecifica rei. ꝛ hoc dico q̄ntū ad illa q̄ prio nata ſūt occurrē intellectui nr̄o in ſe: q: in alijs in quoꝝ ꝯgnitionē ducimur ex q̄buſdā alijs foꝛte nō hȝ veritatē. ma. pȝ. minoꝛ facil'r ꝓbat: q: eiuſdē rn̄dēt ſpēs ꝛ idee ſiue q̄s poſuit plato ſepatas: ſiue q̄s ponit fides in deo. ſȝ oēs idee directe rn̄dēt naturiꝭ ſpecificiꝭ: q: pla. nō poſuit ideas geneꝝ: g° ꝛc̄. Cōtra hoc obijcit̾ dupl'r. prio q: ſ̄ȝ phȝ p° phīco. ꝯfuſa ſūt magiꝭ nob nō priꝰ. g° ꝛc̄. 2° q: ſ̄m auicꝭ. primū q̄ō ꝯcipit̾ ab itellc̄ū nr̄o eſt ens. g° ꝛc̄. Ad p̄mū dō ꝙ ꝯfuſū dupl'r pōt accipi. vno mō ꝓ indetiato p̄dicabili eēntiali. ſic coloꝛ ſe hȝ ad albedinē ꝛ nigredinē. Alio° pōt accipi ꝯfuſū ꝓ accn̄te idētiato reſpectu diuerſoꝝ ſboꝝ q: . ſ. pōt eē in diuerſis ſic eſt q̄ntitas mō dico ꝙ p̄mū ꝯfuſū nō ē illud q̄ō p° occurrit nobis ſȝ ſecūdū. nā q̄n dīc phs ꝙ q̄n aliq̄s a remotis vr̄ a nobis p̄us cognoſcit̾ a nobis q̄ntū ad hoc q̄ō ē coꝛpꝰ q̄ q̄ntū ad hoc ꝙ ē aial hoc eſt iō: q: p̄us eſt a nobis nō quātitas q̄ ē ens determiatū ad ſpēȝ in ſe cōe tn̄ pl'ibꝰ ſubiectis q̄ ſit illud accn̄s ꝑ q̄ō diſtiguit al'a nō al'i. ꝛ illud poſteriꝰ cognoſcit̾ q̄ quātitas a remotiꝭ. vñ dico aūt q̄ntū ad illud q̄ō p° occurrit itellectui illud q̄ō p̄mo occurrit eſt nā ſpecifica. de illis aūt in q̄ꝝ cognitionē ducimur ex alijs al'r pōt eſſe. Ad ſcōm dicendū ꝙ ens eſſe primū q̄ō ab intellectu concipit̾ dupliciter poteſt intelligi. vno modo ꝙ ens in cōi quantū ad ratiōȝ ſibi propriā ꝛ diſtinctā cōtra aliā primo cōcipit̾ ab intellectu: ꝛ ſic eſt falſū. nec ſic intelligit auicē. vt credo: quia etiā multi ſunt qui negant ens in cōi habere rationē propriaȝ cōtra alias ratiōes ſpāliū entiū. Alio modo poteſt intelligi ꝙ ens eſt primuȝ q̄ō concipit̾ ab intellectu pro tanto: q: quicūq̄ȝ intellectꝰ cōcipit aliquaȝ naturā entis cōcipit aliquo mō ens. ſ. implicite: nō tn̄ vt diſtinctū re vel rōne cōtra hanc naturā vel illā: vel quia omnia cōceptibilia ab intellectu cōtinent̾ ſub eo. Tertia ratio p̄ncipalis ſumitur ex hoc ꝙ ratio ſubſtātie includit habitudinē ꝛ eſt talis q: illud q̄ō prio occurrit itellectui nō eſt hītudo ſaltē quātū ad illa que cognoſcunt̾ imediate in ſe. ſed eſſe nō ꝑ aliud ſubſiſtens dicit ens cum habitudine ſaltem negatiue nā eē ꝑ ſe vel nō ꝑ aliud ſubſtātiue dicit negatiōem bitu-

dinis ad alteꝝ ⁊ ſic dicit hitudinē negatiue.gͦ ⁊c. Quar
ta rō ex h̄ ſumit̄ q2 illud ꝙ p̄mo occurrit intellectui ꝺꝫ eē
aliqđ poſitiuū.q2 illud ꝙ iportat ꝑuatiōem non pōt p̄mo
occurrere itellectui.ſ3 illud ꝙ rō p̄dicta ſbāe addit ad ens
cōe p qđ ꝯbit̄ ad gen⁹ ſbāe dicit ꝑuatiōem hitudinis ad a-
liqđ ſuſtētans.q2 dicit ens nō ſuſtēta tn̄ p aliqđ.ergo ⁊c.
Et ſi dicat̄ ꝯ h̄ ꝙ imo eſt ens p ſe qđ vr̄ eē poſitiuū n̄ vꝫ.
q2 ens p ſe ſi accipiat̄ poſitiue iportat ꝙ ſit ens p ſe p cām
⁊ p ꝯn̄s qđ ipꝫ ſit cā ſibi eēndi.qđ ē ipoſſibile ꝺ q̄cūqꝫ.⁊ iđ
qn̄ dr̄ ens p ſe oꝫ ꝙ accipiat̄ negatiue vel ꝑuatiue.ſ.ens n̄
p aliud ſubſiſtēs.l3 aliq̄ ſbā poſſit eē p aliđ effectiue. 5.
rō talis eſt.q2 illa q̄ p̄mo occurrūt intellectui nr̄o debent
eē nō oib⁹ hūtib⁹ vſū rōnis.ſ3 eē p ſe vel nō p aliud ſubſtā
tiue nō ſūt nō oib⁹.q2 multi ſūt q̄ nihil ſciūt de talib⁹.er-
go ⁊c. Sexta rō talis eſt.q2 illa nō p̄mo occurrūt intel
lectui q̄ pn̄t eē dubia aliq̄ alio noto.ſ3 eē vel nō eē p aliud
ſubſtātiue pōt eē dubiū aliqđ alio noto.ergo ⁊c.minoꝛ ꝓ
bat̄.q2 multi ſciētes q̄ntitatē eē ⁊ aliqđ eē q̄tū dubitauerūt
vtꝝ aliq̄d ſubeēt q̄titati vel nō.⁊ vtꝝ q̄titas eēt ſbā vel nō
vt pꝫ p ph̄m.7.methaphiſice. Quātū ad ſc̄m modū acci
piēdi ſbām.ſ.ꝓ nā hac vel illa in q̄ talis rō fundat̄.pbo ꝙ
ſbā ſit accepta nō ſit illud ꝙ p̄mo occurrit intellectui nr̄o
⁊ h̄ tripl'r.p̄ma rō ſumit̄ ex h̄ ꝙ cognitio intellect⁹ nr̄i oꝛ-
tū hꝫ a ſenſu.q2 illi itellectui cui⁹ ꝯgnitio hꝫ oꝛtū a ſēſu pͦ
occurrit illud qđ eſt ſenſibile.ſ3 intellect⁹ nr̄ eſt hmōi.gͦ il
lud qđ eſt pꝛimo ⁊ p ſe ſenſibile eſt illud ꝙ p̄mo occurrit i
tellectui nr̄o h̄ eſt accn̄s.ergo ⁊c.minoꝛ pꝫ ph̄m p̄mo po-
ſterioꝝ q̄ dicit ꝙ oīs nr̄a ꝯgnitio oꝛtū hꝫ a ſenſu ⁊ ꝙ carēs
vno ſenſu caret ſcia ſenſibiliū illi⁹ ſenſus ⁊c.maioꝛ etiam
faciliter pꝫ q2 nō vr̄ ꝙ ꝓpter aliud dicat̄ cognitio intelle-
ct⁹ nr̄i depēdere a ſenſu niſi q2 p̄mo cognita a nobis ex q̄
b⁹ alia cognoſcim⁹ ſunt ſenſibilia. Si dicat̄ ꝙ imo dr̄
hr̄e oꝛtū a ſenſu nō q2 ſenſibilia ſint p̄mo nobis nota ſc̄m
intellc̄m.ſ3 q2 ex ſenſib⁹ accipit̄ cognitio illoꝝ q̄ p̄mo ſūt
nobis nō. Nō vꝫ p̄mo q2 illa q̄ p̄mo ſūt nobis nō oberēt
eē certiſſima.ſ3 illa q̄ ſūt remota a ſenſib⁹ vl'q̄ nō ſūt ſen-
ſibilia nō ſunt nobis certiſſima imo valde dubia vt pꝫ ex
dictis.ergo ⁊c. Et ꝯfirmat̄ rō.q2 ex ſenſib⁹ certificamur
de alijs.ſic ꝙ mai⁹ incōueniēs ad ꝙ aliq̄s pōt deduci.eſt
qn̄ dicit a pte ꝯ ſenſū.naꝫ etiā ꝯcedo ꝯdictoꝛia.dicit aliq̄s
ꝯ ſenſū ſicut plane deducit ph̄s.4.methaphiſice.ſicut di
cēs idē eē putem⁹ ⁊ nō putem⁹ ⁊ eē ignis ⁊ nō ignis dicit
ꝯ ſenſū.q2 nec ſenſu ſic app̄hēdit ille q̄ talia dicit alioquin
equa facilitate ipſe intraret ignē ⁊ nō ignē. 2ͦ q2 imago
rei ſenſibilis nō vr̄ ꝙ p̄us moueat ad cognitiōem alicui⁹
alteri⁹ q̄ ad ſilitudinē vel cognitiōem illi⁹ cui⁹ eſt imago
ergo illud cui⁹ ſilitudo p̄mo recipit̄ in itellectu eſt aliqđ
ſenſibile. Cōtra h̄ pōt ſic obijci.q2 ꝙ ipoſſibile ſit idem
ſimul eſſe ⁊ nō eſſe eſt certiſſimū ⁊ tamē hoc nō cadit ſub
ſenſu.ergo ⁊c. Ad h̄ dico ꝙ etiā ad iſtā certitudinē ꝑue-
nit̄ ex ſenſib⁹.q2 p̄us eſt cognoſcere eē ⁊ cognoſcere nō eē
quā cognoſcere illđ p̄ncipiū ꝯplexū.ꝙ.ſ.ipoſſibile ⁊c.no-
ticiā aūt ipſi⁹ eē oꝫ accipe a ſenſu ꝯgnoſcēdo h̄ ens vel illđ
inter ea aūt q̄ p̄mo occurrūt intellectui eſt ens ſenſibile.
gͦ ⁊c. Scđa rō talis ē.q2 ſi illa nā in q̄ fūdat̄ talis mod⁹
eēndi.ſ.eē p ſe eēt illud ꝙ p̄mo occurrit intellectui i vno-
quoqꝫ talis nā eēt notioꝛ ⁊ certioꝛ q̄ ad intellectū nr̄ꝫ q̄cū
qꝫ alio ſ3 h̄ ē falſū.q2 mult̄ q̄b⁹ notū ē aliq̄d eē q̄tū ē igno
tū.vtꝝ talis nā ſubſit q̄titati vel nō.gͦ ⁊c. Tertia rō tal'
eſt.q2 nō vr̄ ꝙ intellect⁹ in aliq̄ hēat dubiū vel erret circa
exn̄tiā illi⁹ ꝙ p̄mo ocurrit intellectui nr̄o de vnoq̄qꝫ.ſ3 i
tellect⁹ nr̄ dubitat frequēter ⁊ errat circa ex nāꝫ ſbe rei.gͦ
⁊c. Quātū ad tertiū p̄ncipale.ſ.ꝙ accn̄s ſenſibile ꝯcreti
ue acceptuꝫ ſit illud ꝙ p̄mo occurrit intellectui nr̄o pꝫ ex
his q̄ dicta ſūt ad ꝓbādū ꝙ ſbā nō eſt illud qđ p̄mo ocur-
rit intellectui nr̄o.⁊ h̄ q̄tū ad h̄ ꝙ accn̄s ſenſibile eſt illud
ꝙ p̄mo occurrit itellectui nr̄o. Quātū aūt ad h̄ ꝙ accn̄s
ꝯcretiue acceptuꝫ ſit illđ ꝙ p̄mo occurrit itellectui nr̄o pt
patere ſic.q2 cognoſcere aliq̄d ſub rōne abſtracti eſt ꝯgno
ſcere illud ſub rōne vt q̄ aliq̄d ē.ſ3 nec itellect⁹ nr̄ nec ſen-
ſus cognoſcit aliq̄d p̄mo vt quo aliq̄d eſt.q2 tūc cognoſce
ret hitudinē ad illud qđ eēt eo tale qđ eſt inconueniens.
Sciendū tn̄ ꝙ aliq̄d ꝯcretiē cognoſci:pōt intelligi du-
plicit̄.vno mō ꝙ explicite ꝯgnoſcat ipm̄ vt ꝯcernēs aliq̄d

aliud diuerſū a ſe.⁊ iſto mō nec ſēſus nr̄ nec itellect⁹ q̄tū
ad p̄mā noticiā ſimpliciū cognoſcit aliqđ accn̄s ꝯcretiuū
q2 tūc ſil'r p̄ma cognitiōe ꝯgnoſceret aliqđ accn̄s ⁊ ſubſtātiā
cui ineſſet. Alio mō pōt itelligi accn̄s ꝯcretiue pͦ ꝯgnoſci
pro tāto.q2 intellect⁹ app̄hendit ipꝫ nō app̄hēdo vt formā
qua aliq̄d aliud ē tale.vn̄ credo ꝙ ſenſui ⁊ itellectui nr̄o q̄
tū ad id qđ p̄mo occurrit in intellectu de noticia ſimplici
uꝫ eſt illud p̄mo occurrēs qđ ſiḡt̄ his nōibus albū nigrū
quantū ⁊ ſic de alijs.⁊ credo ꝙ q̄tū ad illud qđ p̄mo ꝑcipit
ſenſus ⁊ intellect⁹ nō differūt niſi q̄tū ad h̄ ꝙ illud qđ ꝑci
pit ſenſus ꝑticularit̄ percipit intellect⁹ vl'r vl'itate ſpēi.
Quātū ad q̄rtū p̄ncipale.ſ.q̄uo intellect⁹ nr̄ ducit in co
gnitōꝫ ſubſtātie.ſciendū ꝙ dupl'r hoc ꝯuenit.vno mō in
generali:qn̄.ſ.intellect⁹ deducit̄ ad cognoſcēdū qđ in reꝝ
nā eſt aliqđ ens nō ſubſiſtēs p aliud.alio mō in ſpāli q̄tū
ad hoc ꝙ intellect⁹ nr̄ deducit̄ in cognitōꝫ lapidis vel aſi-
ni q̄tū ad ſubſtātiā vel alicui⁹ talis. Quātū ad pꝛimuꝫ
modū vr̄ mihi ꝙ iſte ſit mod⁹ quo deducimur in cogniti
onē ſubſtātie.nā aliq̄s vidēs ꝙ vnū ⁊ idē nūero nūc eſt ca-
lidū nūc frigidū nūc albū nūc nigrū ⁊ ſic de alijs:ſtati con
cludit ꝙ talia inſunt alicui ſubiecto ꝙ manet ſub vtroqꝫ.
⁊ qđ manet ablato q̄cūqꝫ coꝝ:⁊ ex h̄ cognoſcit vlteri⁹ rōe
inherētis ſiue nō inherēdi.⁊ ex hoc vlteri⁹ deducit̄ ad co-
gnoſcendū:ꝙ l3 oꝫ ꝓcedere in infinitū ad h̄ ꝙ ſemꝑ vnū i
hereat alteri:vl' opoꝛtet deuenire ad aliqđ ens habēs eſſe
nō per inherētiā:⁊ cū ipoſſibile ſit ꝓcedere in ifinitū in en
tib⁹:ſtati ꝯcludit ꝙ oꝫ ponē in entib⁹ aliqđ ens qđ nō ha-
beat eſſe p inherētiā ad alteꝝ.⁊ hoc vocat̄ ſubſtātia q̄ſi i ſe
ſtans ⁊ ſubſtās oibus alijs.vn̄ credo ꝙ ſic ex effectib⁹ de-
uenim⁹ in cognitiōꝫ cāꝝ ⁊ p̄me cauſe q̄ eſt cauſa eēndi oi-
b⁹ alis ⁊ ipſa nō hꝫ cām.ita ex variatiōe accn̄tiū circa idē
ſubiectū deuenim⁹ in noticiā ſubſtātie cui inherēt talia:⁊
que nō hꝫ eē per inherētiā ad alteꝝ. Quātū ad ſc̄m modū
.ſ.q̄uo deuenim⁹ in cognitōꝫ ſuſtātialē hui⁹ ſubſtātie vl'
illi⁹:credo hoc eē ex ꝓpꝛijs accidētib⁹:nā vidētes quedaꝫ
accidētia ꝯn̄tia aliquā ſubſtātiā q̄ iponēda ſunt in eē alijs
ex h̄ ꝯcludim⁹ hāc rē habē talia accidētia q̄ illā:nā ſtati qđ
videm⁹ ꝙ ꝓpꝛiū qđ ineſt hōi nō pōt eē in eq̄.cōcludim⁹
ꝙ hoc nō eſt rōe quātitat̄ q̄ eſt in vtroqꝫ.nec rōe alteriuſ
poſterior̄ quātitate vel ꝓpꝛia paſſiōe.ſ3 alic⁹ poꝛ̄ qđ ſub
eſt quātitati.⁊ ex hoc vlteri⁹ ꝯcludim⁹ ꝙ ſubſtātia nō eſt
quātitas ſ3 aliq̄d qđ ſubeſt ei.⁊ vlteri⁹ ꝙ illđ qđ ſubeſt q̄n
titati in aliquo:⁊ ad qđ ſequit̄ tale accn̄s qđ repugnat alti
differt ſpē ab illo qđ ſubeſt quātitati in alio:alit̄ ſilia acci-
dētia in ſpē poſſent eē in vtroqꝫ ſi eēnt eiuſdē ſpēi.⁊ quāto
pl'es ꝓpꝛietates cognoſcunt̄ de reb⁹ tāto habet̄ in ſpāli ꝑ
fectioꝛ ꝯgnitio de ſubſtātijs eaꝝ.iſte gͦ ſūt vie quibus vr̄
mihi vr̄ ꝙ intellect⁹ nr̄ venit in noticiā ſubſtātie rerum.
Quātū ad q̄ntū p̄ncipale ſciēdū ꝙ ꝯ dicta obijcit̄ multi
plicit̄. Pꝛimo ſic:q2 illud videt̄ p̄mo occurrē intellectui i
quo ꝑfecti⁹ ſaluat̄ rō obiecti intellect⁹.ſ3 rō entis qđ ē pꝛi
mū obiectū intellect⁹ ꝑfecti⁹ ſaluat̄ in ſubſtātia q̄ in acci
dēte:gͦ ⁊c. 2ͦ ſic.q2 ſc̄m ph̄m.7.metha.dubiū fuit de ac-
cidētib⁹ apud aliquos vtrū eſſent entia:de ſubſtātia autē
nō fuit dubiū:q2 ſimpl'r eſt ens.gͦ certi⁹ eſt quo ad intel-
lectū vr̄m eē ſubſtātie q̄ eē accidēt̄.ſ3 illud qđ eſt certius
quo ad intellectū vr̄m eſt pꝛi⁹ notū:gͦ ⁊c. 3ͦ ſic.poꝛ ē no
ticia abſoluti q̄ relati:ſ3 rō ſbē eſt rō abſoluti q2 nō hꝫ de-
pēdētiā ad alteꝝ.rō aūt accn̄t̄ ē rō reſpecti:q2 accn̄s ē ens
p inhēntiā ad alteꝝ.gͦ ⁊c. 4ͦ ſic:q2 aut hēm⁹ ꝯgnitōꝫ ſbe
diſtictā a cognitōe accn̄t̄:aut nō.ſi nō ſeq̄t ꝙ nō ꝯgnoſci
m⁹ ſubāꝫ ꝓut diſtiguit̄ ab accn̄te qđ eſt incōueniēs:ſi ſic:
gͦ qđlibꝫ coꝝ pōt p ſe cognoſci.⁊ p ꝯn̄s qđlibꝫ coꝝ p ſe eſt i
mediate offert ſe intellectui. 5ͦ ſic:in demr̄atōe ꝓpt q̄d
pꝛi⁹ ē nō cā paſſiōis q̄ ipa paſſio.ſ3 ſubā eſt cā paſſiōis:et
paſſio eſt accn̄s ei⁹.gͦ ſaltē q̄nqꝫ ſbā pꝛi⁹ ꝯgnoſcit̄ q̄ accn̄s
6ͦ ſc̄m cōmē.ꝯgnoſcē indiuiduū ſbē p ꝑ̄ta ſubālia ē māife
ſti⁹ ⁊ pꝛi⁹ ꝯgnoſcē ipm̄ q̄ p ꝑ̄ta accn̄talia.q2 ſc̄ꝫ ipm̄ ſbāꝫ in
diuiduā nō poſſum⁹ ꝯgnoſcē p q̄le ⁊ quātū ſ3 p ꝑ̄ta ſbālia
vt dictū ē.ſ3 h̄ ē nō eēt veꝝ niſi ſbā pꝛi⁹ eēt nō q̄ accn̄s.gͦ.
7ͦ ſic:q2 ꝙ q̄d eſt pͦ ⁊ p ſe ē obm̄ intellcūs ⁊ p ꝯn̄s eſt pꝛi⁹
notū omni alio.ſ3 qđ quid eſt dicit ſubſtātiā rei ergo ⁊c.
8ͦ ſic.q2 illud qđ mouet intellectū in ꝟtute ſbē imp̄mit
intellectui ſilitudinē ſbe.ſed oē accn̄s mouet intellectū

i v̄tute ſubſtātie. ergo oē accñs p̄mo imp̄mit intellectui ſilitudinē ſubſtātie quā ſuā. mi. ſupponit. ma. ꝓbat. q: illud qḋ agit in v̄tute alterius imp̄mit ſilitudinē eiꝰ in cuiꝰ v̄tute agit ſic p3 de inſtrumento ⁊ artifice. ergo ⁊c. 9.° ſic q: ad illud imediate mouet intellectꝰ ad qḋ mouet exterminatiua. ſ3 exterminatiua mouet ad ſilitudinē ſubſtātie ſiue ad eiꝰ cognitiōem. ergo ⁊c. ma. p3 q: intellectꝰ imediate mouet ab exterminatiua. que eſt ſup̄ma viſ in pte ſenſitiua. minor etiā p3. q: exterminatiua attingit ad cognitionē ſubſtātie pticularis. x.° ſic q: ſicut ſe h3 mā ad formaſ mālesita ſe h3 intellectꝰ ad formas ſiue ſpēs intelligibiles. ſ3 p̄us recipiūt i mā forme ſubſtātiales qm̄ accñtales ergo in intellectu p̄us recipit ſili tudo ſubſtātie quā accñtis. xi. adducit ibi auc̄tas que poſita eſt in opponēdo de 7. methaphiſice. Ad p̄mū dḋ. ꝙ illud eſt p̄us notū ſimpliciter ⁊ quo ad intellectū cuiꝰ cognitio eſt a p̄ori in quo inuenitur pfectiꝰ rō entis. ſed quo ad intellectū nr̄m cuius cognitio eſt a poſteriori nō o3 qḋ illud ſit p̄us notum in quo inuenit pfectiꝰ rō entis. vel qḋ eſt pfectiꝰ ens. immo pfectiſſima in entibuſ ſunt ei valde ignota. ſicut dicit ph̄s. z. methaphiſice. Ad. z. dḋ ꝙ illud verbū ph̄i intelligit ꝙ poſtquā intellectꝰ venit in cognitiōem diſtinctā ſubſtātie ⁊ accñtis. q: aliqui dubitauerūt vtꝝ deberēt dici abſolute entia ꝓpter impfectiōem ſui eē. nō aūt dubitauerūt ꝗn illud qḋ eſt accñs puta albū q̄tū ⁊ ſic de alijs ſit in reꝝ nā nō aūt intelligit de cōfuſa cognitiōe quā habet intellectꝰ nr̄ de rebꝰ in q̄ nō format ſibi determinatā rōnē ſbe diſtinctā ꝯ rōnē accñtis vel ecōuerſo. ſ3 occurrit p̄mo ſibi res ipſa in qua talis rō fūdat puta albū q̄tū ⁊ ſic ď alijs ſicut ſup eſt exp̄ſſū. Ad. 3. dḋ ꝙ aliq̄ accñtia ſūt abſoluta q̄tū ad h̄ qḋ non dicūt formaliter reſpectū ip̄m. l3 ad ipſa ſeq̄t reſpectꝰ vt ad fūdamētū. mō dico ꝙ illud qḋ dicit abſolutū de accñte eſt illud ꝙ p̄mo occurrit intellectui ⁊ nō ipſe reſpectꝰ. iſta aūt rō ꝓcedit ac ſi illud ꝙ neceſſario p̄mo occurrit intellectui de accñte ſit rō cōis accñtis. ſ. eē p inherētiā ad alteꝝ h̄ aūt eſt falſu3. ſ3 illud p̄mo q̄dē occurrit de accñte intellectui eſt illud abſolutū in q̄ fūdat talis reſpectꝰ Ad. 4. dḋ ꝙ hr̄e cognitiōem diſtinctā de ſubſtātia pōt itelligi dupl̄r. vno mō ꝙ ſubſtātia ſit quedā nā diſtincta ⁊ iſto mō poſſumꝰ hr̄e cognitiōem diſtinctā de ſbā ab accñte. alio mō p̄t accipi diſtinctio iſta ex pte cognitiōis ſic. ſ. ꝙ accñs ⁊ ſubſtātia cognoſcūt diſtincti ⁊ diuerſis cognitiōibꝰ. ita ꝙ ſolū accñs ꝯgnoſcit vna cognitione ⁊ ſola ſbā alia cognitiōe ⁊ iſto mō nō o3 ſbām cognoſci diſtincte ab accñte quo ad nos. imo etiā p ip̄m accñs ⁊ cū ipſo accñte ſimul vna cognitiōe nūero ꝯgnoſcit. ſicut q̄titas ſil̓ cognoſcit cū colore ⁊ p colorē. ſic g.° dḋ eſt ꝙ ſbā nō h3 diſtinctā cognitiōem a cognitiōe accñtis. ita ꝙ cognoſcat q̄tū ad h̄ ꝙ cognoſcit eē q̄dā res diſtincta ab accidēte. ⁊ h̄ ſufficit ad h̄ ꝙ cognoſcat in ſpāali ꝓut eſt res q̄dā diſtincta ab accñte. Ad. 5. dḋ ꝙ hr̄e noticiā ꝓ aliq̄ pp q̄d ꝯuenit dupl̄r. vno mō ꝙ cā p̄us nō ſit cā cognoſcēdi effc3 ⁊ iſto mō vt credo nullꝰ h3 noticiā pp q̄d de paſſiōe imediate fūdata ſup ſbām. ſ3 tūc vt credo ex cā venit in cognitiōem effectꝰ qn̄ cā cadit ſub ſenſu. ſicut ſi ꝯcludamꝰ ꝙ ex aere turbulēto. ſeq̄t pluuia vel aliq̄d tale. alio.° dr̄ aliq̄s hr̄e noticiā pp q̄d de aliq̄. q: ſ. ſcit illud hr̄e cām l3 nō veniat i noticiā effectꝰ p cām. ſ3 magis ecōuerſo. ⁊ iſto mō pōt aliq̄s hr̄e noticiā pp q̄d de accñte reſpectu ſubſtātie. q: p̄t venire in hāc noticiā. q: ſbā ē cā accñtis. ex h̄ aūt n̄ ſeq̄t ꝙ ſbā ſit p̄us nō accñte. ſ3 ꝙ final̄r intellectꝰ vēit i noticiā ꝙ ſbā ē cā accñtis. vel pōt dici ꝙ noticia ꝯfuſa accñtis p̄or eſt quā noticia ꝯfuſa ſubſtātie. ſ3 noticia ꝯfuſa ſubſtātie p̄or ē q̄ noticia pfecta accñtis. Prima rn̄ſio tn̄ ē melior. Ad. 6 dḋ ꝙ nō eſt intētio ꝯmētatoris dicē ꝙ p̄us ꝯgnoſcat q̄ ad nos ſbā quā accñs. ſ3 eſt intētio ſua dicē. ꝙ ſbā indiuidua nō cognoſcat a nobis q̄tū ad nām ſuā quādiu nō cognoſcimꝰ de re niſi q̄tū q̄le ⁊ talia q̄ nō dicūt ſbām rei. ꝙ aūt dr̄ ꝙ p̄us cognoſcit p p̄ta ſbālia quā acñtalia nō intelligit ꝙ pꝰ cognoſcūt p̄ta ſbālia quā accñtalia. ſ3 ꝙ p p̄us ꝯgnoſcūt h̄ p̄ta ſbālia quā ꝯgnoſcat h̄ ſbā īdiuidua. Ad. 7. dḋ ꝙ obiectū itellectꝰ ē qḋ q̄d ē vel ſbāe vel accñs. nō ā̄t ſolū qḋ q̄d ē ſbāe. ⁊ illi q̄dē itellectui q̄ cognoſcit a p̄ori. pꝰ notū ē qḋ q̄d ē ſbāe quā accñtis. de itellectu aūt nr̄o q̄ cognoſcit a poſteriori eſt ecōuerſo. Ad. 8. dicēdū ꝙ nō eſt ſēp. veꝝ eſt ꝙ q̄cq̄d agit i v̄tute alteriꝰ ip̄mat ſilitudinē eiꝰ in cꝰ v̄tute agit ⁊ nō ſuā: alioq̄n calor ignis nūq̄ imp̄meret calorē ſ3 formā ſubſtātialē ignis qḋ eſt māifeſte falſu3. ſed h̄ pōt hr̄e veritatē de h̄ qḋ agit in v̄tute alteriꝰ nō p formā imanentē ſ3 per formā trāſeūtē: ſic ſūt inſtr̄a artificis ſicut ſecuris dolabra ⁊ ſil̓ia. Itē etiā ſm̄ q̄ſdā accñs nō agit in v̄tute ſubſtātie actiē: ita ꝙ accipiat v̄tutē actiuā a ſubſtantia: ⁊ h̄ eſt veꝝ ſm̄ illos qui ponūt ꝙ ſubiectū nō eſt cā effectiā accñtis. ſ3 ꝓ tāto dr̄ agē in v̄tute ſubſtātie. q: nec eē nec agē pōt niſi vt inītēs ſubiecto ⁊ ipſi ſubāe. qḋ aūt ſic agit nō o3 ꝙ īprimat ſilitudinē eiꝰ in cꝰ v̄tute agit ſ3 magis ſuā. Ad. 9. pōt dici dupl̄r. vno mō ꝙ nō ſolū intellectꝰ mouet ab extiatiua ſ3 etiā a fātaſmate qḋ imediate ſequit ſenſū cōe3: ⁊ p priꝰ etiā a fātaſmate q̄ ab extiatiua. ⁊ qn̄ dr̄ ꝙ imo: q: extiatiua ē ſupior in viribꝰ ſenſitis. dḋ ꝙ nō o3 ꝙ intellectꝰ ſolū moueat ab illo qḋ eſt ſup̄mū in potētijs ſenſitis. Qḋ aūt dr̄ cōit ꝙ inferiora in ſuis ſup̄mis attigūt ſupiora ⁊ ecōuerſo: nō ē incedēdū ſp in agē ⁊ pati ſ3 ſ3 nobilitatē. Alio.° pōt dici ꝙ extiatiua nō attigit ad ſubā3 rei. l3 attigat ad aliq̄ accidētia ꝓpria ſenſibꝰ ꝓpis pticulariū ſenſuū puta ꝙ agnꝰ app̄hēdit mr̄e3 vt hūtē lac: vl̓ auiſ app̄hēdit feſtucā vt apertā ad nidificandū vel aliq̄d tale.

Ad. 10. dḋ ꝙ nō o3 ꝙ ſil̓is ordo ſit int̓ formā ſuſtātialē ⁊ accñtalē in eēndo in mā q̄lis ordo ē int̓ eaꝝ ſil̓itudies vel noticias apḋ intellcm̄. q: illud in eēndo ē priꝰ ſp a q̄ aliud depēdet in ſuo eē. in ꝯgnoſcēdo aūt nihil ꝓhib3 qḋ dependet ab alio: ⁊ qḋ eſt poſteriꝰ in eēndo ducē in cognitō3 ſue cāe: ſic effectꝰ dicit in ꝯgnitiō3 ſue cāe. Ad vndecimū qḋ ponit in obijciēdo dḋ ꝙ qn̄ dic ph̄s ꝙ ſubſtātia ē p̄or noticia ſiue cognitiōe q̄ accñs. qḋ ibi loq̄tur de p̄us noto ſimplicit̓ nō aūt de priꝰ noto q̄ ad nos. vn̄ l3 ſubſtātia ſit p̄us nota ſimpl̄r ex nā rei intellcm̄ ad quā accñs h̄ ꝓpoſita nō tn̄ quo ad nos. ⁊ ſic p3 ad q̄ōem.

Ad ſcōm ſic ꝓcedit ⁊ arguit ꝙ cōſcia ptineat ad itellectū ⁊ ad volūtatē ſimul: q: ꝯſcia eſt ſcia cū alio: ſ3 illud aliud ptinet ad volūtatē: g.° ꝯſcia ē ſcia cū aliq̄ qḋ ptinet ad volūtatē. ſ3 illud qḋ eſt tale ptinet ad intellectū ⁊ volūtatē: g.° ⁊c. Cōtra: qn̄ aliq̄d predicat de aliq̄ in recto ⁊ in abſtracto: illḋ de q̄ tale q̄d p̄dicat eſt ſolū qḋ p̄dicat de eo ſolo iſto mō: ita ꝙ nō includit aliq̄d diuerſū ab eo. vn̄ albedo q̄ eſt color nō icludit aliq̄d diuerſū a colore. ſ3 ſcia p̄dicat in recto de ꝯſcia: q: ꝯſcia eſt q̄dā ſcia g.° ꝯſcia nō includit aliq̄d diuerſū a ſcia. ſ3 ſcia ptiet ad intellectū tm̄. g.° ⁊c. R.° duo ſūt faciēda. p̄mū eſt vidē ad quā pōm ptinet ꝯſcia. ſcōm ē vidē q̄d ſit vtꝝ ſit pō vl̓ hitus vel actus. Quātum ad primū ſunt tres opiones: p̄ma pōit ꝙ ꝯſcia eq̄lit̓ ptinet ad itellectū ⁊ volūtatē. ſcḋa ponit qḋ ptinet ad volūtatē tm̄. tertia ponit ꝙ ptinet ad itellectū tm̄. Prima opio ꝓbat dupl̄r. Pria ratō ſumit ex nois interp̄tatiōe. q: ꝯſcia ē cū alio ſcia: ſ3 qn̄cūq3 aliq̄d dr̄ eē cū alio h̄ h3 vim copulatie: ⁊ ē idē dicē ac ſi dicēt h̄ eſt h̄ ⁊ aliud. g.° ꝯſcia ē ſcia ⁊ qḋdā alteꝝ. ſ3 illḋ alteꝝ nō pōt eē niſi qḋdā ptinēs ad volūtatē. ſ. actꝰ ⁊ hitꝰ volūtatis: g.° ꝯſcia ē ſcia ⁊ aliq̄d ptinēs ad volūtatē: ⁊ ſic icludit vtrūq3 Scḋa rō ſumit ex ꝯditiōe actuū. nā illḋ qḋ includit teſtificari ⁊ remordē eſt aliq̄d ptinēs ad intellectū ⁊ volūtatē: ſ3 ꝯſcia ē hmōi. g.° ⁊c. mi. p3 q: oēs attribuūt ꝯſcie teſtificari ⁊ remordere. ma. ꝓbat. q: planū eſt ꝙ teſtificari ptinet ad itellcm̄: remordē aūt ad volūtatē ꝙ ſic p3. q: remordē ē triſtari de h̄ ꝙ ſit nobis volētibꝰ. ſ3 h̄ ptinet ad volūtatē: g.° ⁊c. Tertia rō tal̓ ē. q: ſic ſinderes ſe h3 ad agibl̓ia i cōi: ita ꝯſcia ſe h3 ad agibilia i pticl̓ari. ſ3 ſindereſ ptiet ad itellcm̄ ⁊ volūtatē: g.° ⁊c. ꝓbō mi. q: ſindereſ ſ3 interp̄tatō3 nois ē elec.° cū alio. ſ3 elec.° ptinet ad volūtatē: illḋ aliud nō pōt ptinē niſi ad intellcm̄: g.° ⁊c. Iſta opio vr̄ mihi falſa ꝓpt tres rōnes Pria tl̓is ē: q: diuerſi actꝰ vl̓ hitꝰ diuerſaꝝ pōꝝ nō pn̄t facē niſi vnū p accñs. ſ3 ꝯſcia vr̄ hr̄e aliq̄d vnū p ſe: g.° ⁊c. ma. p3: q: n ūq̄ eſt aliqḋ ens p ſe ex pl̓ibꝰ niſi ꝯpoſitū ex mā et forma ſubāli: g.° multo minꝰ illa quoꝝ vnū nō informat alteꝝ pn̄t cōſtituere aliq̄d vnū per ſe ⁊ in q̄cūq3 perſeitate: ſ3 hitus vel actꝰ diuerſaꝝ potētiaꝝ ſūt p̄la quoꝝ vnū nō informat alteꝝ. ergo ⁊c. Ad euidētiā aūt ſcḋe rōnis notādu3 ꝙ aliq̄ dupl̄r pn̄t eſſe incōpoſſibilia. vno mō in eodē ſbō

ſicut calid̃ʒ frigidũ. alio mõ p eẽntiam. q. ſ. impoſſibile
eſt hãc eẽntiam eſſe illã. ſicut calor ⁊ ſapor q̃ lʒ idẽ poſſint
eſſe calidũ ⁊ ſapiduʒ. ĩpoſſibile eſt tñ ꝙ calor ſit ſapor ⁊ in
vtriſqʒ verũ eſt qd̃ illud cui cõuenit vnũ taliũ ĩpoſſibile ẽ
qd̃ cõueniat reliquũ vnde ĩpoſſibile eſt qd̃ idẽ ſ'bo ſit cali-
dũ ⁊ frigidũ. ⁊ ſimplr̃ ĩpoſſibile eſt qd̃ idẽ p eẽntiam ſit ca-
lor ⁊ ſapor. Ex h̃ arguo ſic illa q̃ ſunt incõpoſſibilia ſ'm
eẽntiam. ita ꝙ ĩpoſſibile eſt vnã eẽntiam eẽ alterã cui cõ-
uenit vnũ illoꝝ p eẽntiã ĩpoſſibile eſt alteꝝ cõuenire per
eẽntiã. ſʒ ꝯſcia eſt ſcia p eẽntiã. ergo ĩpoſſibile eſt qd̃ illud
ꝙ nõ cõcurrit in idẽ cũ ſcia p eẽntiã ſit ꝯſcia. ſʒ ĩpoſſibile ẽ
ꝙ act⁹ vel h̃itus volũtat' cõcurrat in idẽ p eẽntiaʒ cũ ſcia
q̃ h̃itus ⁊ act⁹ intellect⁹ dr̃nt p eẽntiam ab actu ⁊ h̃itu vo-
lũtatis. ergo ⁊c. Tertia rõ talis eſt. q̃ copulatiua infert
quãlibet p̃tẽ ſui. vñ ſeq̃tur iſtud eſt calidũ ⁊ ſapidũ. ergo ẽ
ſapidũ. ꝯſcia eſt ſcia ⁊ aliquis act⁹ vel h̃it⁹ volũtatis. ergo
ꝯſcia eſt ſcia ⁊ eſt aliq̃s act⁹ ⁊ h̃itus volũtatis. Vñ arguo
ſic oĩs ꝯſcia eſt ſcia. ſʒ oĩs ꝯſcia eſt aliq̃s act⁹ vel h̃it⁹ volũ-
tatis. ergo aliq̃s act⁹ vel h̃it⁹ volũtat' eſt ſcia. ⁊ iſte ſilogiſ-
m⁹ ẽ i tertia figura. ſʒ aliquẽ actũ vel h̃itũ volũtat' eẽ ſciaʒ
eſt abſurdũ. g̊. ⁊c. ⁊ ad h̃ idẽʒ ꝓbãdũ eſt rõ facta in oppoſi-
tũ que eſt ad p̃tẽ iſtã quã diffuſe alias deduxi in his q̃ ſcã
ſunt ꝯ hoc. Ad iſtas aũt rõnes r̃ndent ipſi dicẽtes ꝙ ali-
q̃d põt eſſe h̃ ⁊ illud duplr̃ vno mõ cõiũctim ſicut ſi dicat'
ꝙ totũ ꝯpoſitũ eſt mã ⁊ forma cõiũcti ⁊ illud qd̃ ẽ iſto mõ
h̃ ⁊ illud nõ oʒ ꝙ ſit h̃ ſimpliciter vel illud ſimplr̃ diuiſim
nec p ꝯñs valet ꝙ vnũ illoꝝ ſit alteꝝ. ⁊ iſto mõ ꝯſcia ẽ ſcia
⁊ illud qd̃ ptinet ad volũtatẽ ⁊ id̃o nõ oʒ ꝙ vnũ ſit alterum.
Alio mõ põt aliq̃d eſſe h̃ ⁊ illud diuiſim ita qd̃ eſt h̃ ſim-
pliciter ⁊ illud ſimplr̃. ⁊ iſto mõ ĩpoſſibile eſt ꝙ aliq̃d dica-
tur h̃ ⁊ illud ſimplr̃ d̃ q̃buſcũqʒ diuerſis ſimplr̃. nec ſic dr̃
ꝯſcia ſcia ⁊ qd̃ de alteꝝ. ſʒ p̃mo mõ ſʒ h̃ nõ vʒ. q̃ i h̃ differt
copulatiua a diſiũctiua q̃ diſiũctã nullã p̃tẽ ĩfert ſimplr̃
ſʒ copulatã infert vtrãqʒ. vñ ſi ſor. currit ⁊ diſputat. ſeq̃t
ergo ſortes currit abſolute g̊. ⁊ diſputat abſolute. Q̃ ãt
dr̃ ꝙ ꝯpoſitũ ex mã ⁊ forma. eſt mã ⁊ forma cõiũcti falſuʒ
eſt. q̃ ſi erit mã forma ſiue cõiunctim ſiue diuiſim. ſeque-
ret qd̃ eẽt mã abſolute ⁊ qd̃ eſſʒ forma abſolute. q̃ꝝ vtraqʒ
ẽ falſa. vñ videt' mihi h̃ ꝓcedere ex ignorãtia h̃itudinis to-
tius ad p̃tes. q̃ totũ nõ ſe h̃ʒ ad p̃tes ſicut ad illa. quoꝝ
vnũqd̃qʒ ſit totũ vel diuiſim vel cõiũctim. q̃ ſicut totum
nõ eſt ps diuiſa ita nõ eſt pars cõiuncta ſed totuʒ reſpicit
p̃tes. vt ex q̃bus eſt. vñ iſte totũ eſt p̃tes vel totũ eſt pars
ſũt falſe ſed iſta eſt vera. totũ eſt ex p̃tib⁹ cõiũctis. Ad p̃-
mã g̊. rõnẽ q̃ inducit' dd̃ ꝙ ꝯſciam eẽ ſciam cũ alio duplr̃
põt ĩtelligi. vno mõ exñte. ita qd̃ eſt ſcia ⁊ illud aliud. ſicut
ſi dicat'. ꝙ hõ eſt aĩal cuʒ rõnali q̃ ẽ aĩal ⁊ rõnale. ⁊ iſto mõ
ꝯſcia nõ eſt ſcia cũ alio p̃tinẽte ad volũtatẽ. alio mõ põt in-
telligi. ꝯſciam eẽ ſciam cũ alio cõcomitãte. ſicut ſi diceret'
ꝙ electio eſt act⁹ volũtat' cũ ꝯſilio. nõ qd̃ ſit ipm̃ ꝯſilium
formaliter. ſʒ cõcomitãte ⁊ iſto mõ põt dici. ꝙ ꝯſcia ẽ ſcia
cũ alio p̃tinẽte ad volũtatẽ. q̃ ꝯſcia eſt ſcia vel noticia de
eligibilib⁹ ad quaʒ noticiã ſeq̃t' act⁹ volũtatis acceptãtis
vel reſpuẽt' etiã poſſet dici ꝙ illud aliud nõ p̃tinet ad vo-
lũtatẽ ſʒ ad ĩtellectũ q̃ ſcia eſt applicatio ſcie v'lis a p̃ticu-
lare agibile. ⁊ id̃o ꝯſcia ĩportat ſciam cũ tali applicatiõe ei⁹
ad p̃ticulare agibile. q̃ q̃dẽ applicatio eſt aliud a ſcia. Ad
2. dd̃ ꝙ altera ps mioꝛis eſt falſa. ſ. qd̃ remordere ſit actus
volũtat'. ⁊ ſimplr̃ ei⁹ ꝓbatio includit falſũ. ſ. qd̃ remorde-
re ſit triſtari de eo qd̃ ſit volẽtib⁹ nobis. imo remordere ẽ
inferre triſtitiã volẽti qd̃ p̃tinet ad intellectũ p̃cticuʒ ꝓut
mouet volũtatẽ. vñ ſciẽdũ ꝙ aliq̃d p̃tinet ad intellectũ p̃-
cticũ vt opatio manẽs in ipſo vt iudicare de agibilib⁹ ſic
eẽ vel nõ eẽ aliud p̃tinet ad ip̃m vt motio q̃ mouet alterũ
p tale iudiciũ. ſic qñ mouet volũtatẽ ad accipiẽduʒ vel re-
ſpuẽdũ ad gaudẽdũ vel triſtãdũ. ⁊ talis opatio intellectus
p̃ctici eſt remordere. Ad. 3. dd̃ ꝙ mior eſt falſa. ſ. ꝙ ſinde-
reſis ſit electio p formalẽ p̃dicationem. ⁊ ſi iueniat' ab aliq̃
doctore auctẽtico. ꝙ ſindereſis ſit electio accipiẽdũ eſt ſ'ʒ
p̃dicatiõem cãlẽ. q̃ ſindereſis ẽ cã electiõis. Scd̃a opi-
nio eſt que dicit ꝙ ꝯſcia ſolum p̃tinet ad voluntateʒ. Q̃
ãt ꝯſcia p̃tineat ſolũ ad volũtatẽ ⁊ ñ ad ĩtellcm̃ ꝓbãt vnica
rõe t'li q̃ ſi ꝯſcia diceret illd̃ qd̃ p̃tinet ad noticiã tñ i illo
eẽt maior cõſcia i quo eſſet maior noticia agibiliũ. ſʒ hoc

eſt falſũ. ergo ⁊c. Cauſa aũt vt dicũt quare vbi ẽ maior
noticia agibiliũ nõ eſt maior cõſcia eſt: q̃ volũtas põt age-
re ⁊ ſ'm rõeʒ ⁊ cõtra. ſʒ iſti deficiũt in duob⁹. Primo q̃ ra-
tio quã adducũt cõtradicit põni: ⁊ etiã cãm quã allegat ꝓ
poſitõe ſua ꝯdicit poſitõi. primũ pʒ. q̃ ſ'm eoꝝ in ſua poſi-
tione cõſcia eſt inclinatio volũtat' ꝓut ſequit' iudiciũ rõ-
nis. ⁊ ſic debet eſſe maior in eo i quo eſt maior noticia coꝝ
in q̃ tendit talis inclinatio. ⁊ ſic ſ'm poſitiõʒ ſeq̃tur ꝙ ibi ẽ
maior cõſcia vbi eſt maior noticia agẽdoꝝ: ſi ꝯſcia dic̃ ſolũ
inclinatiõnẽ volũtat' ꝓut ſequit' iudiciũ rõis. in minori
aũt rõnis facte aſſumit' ꝯtrariũ. ſ. ꝙ vbi eſt maior noticia
agendoꝝ nõ ſemꝑ fuit maior cõſcia. Scd̃ʒ etiã pʒ. q̃ vt
dicũt. cã cãre nõ oportet: ꝙ vbi eſt maior noticia agẽdoꝝ
ſit maior cõſcia eſt: q̃ volũtas põt agere ſ'm rõeʒ ⁊ ꝯ rõeʒ.
ſʒ hoc nõ eſt verũ niſi volũtas vt eſt cõſcia poſſit agẽ con-
tra rõem: q̃ ſi nõ poſſet agere cõtra rõem vt eſt ꝯſcia: tũc
lʒ vbi eſt maior noticia poſſet eſſe mior volũtas nõ tñ mi-
nor cõſcia. ſed cõſciaʒ agere cõtra rõem repugnat poſitõi.
que dic̃ ꝙ inclinatõ volũtat' ꝓut ſequit' iudiciũ rõnis eſt
ꝯſcia. ergo ⁊c. Ad rõem dicendũ ꝙ lʒ noticia v'lis agibi-
liũ ⁊ quaſi ſpeculatiua poſſit eſſe maior vbi eſt minor ꝯſcia
tñ noticia agibiliũ in p̃ticulari ꝓut iudicat' h̃ ſtatĩ pro nũc
vitãdũ ⁊ h̃ ſtatĩ pro nũc proſequendũ nõ põt eẽ maior vbi
eſt minor cõſcia: ad quã quidẽ noticiã multũ põt facẽ diſ-
poſitio affect⁹ q̃ꝑ qualis eſt vniuſcuiuſqʒ talis ſibi finis vi-
det' ſ'm ph̃m p̊. ethicoꝝ. Tertia opĩo eſt ꝙ ꝯſcia quãtũ
ad id qd̃ eſt eſſentialit' pertinet ad intellectũ ſolũ: ⁊ h̃ oſtẽ-
do ex quatuor ſicut alibi feci. primo ex hoc ꝙ ꝯſcia eſt ſcia
vt ſup̃ dictũ eſt. q̃ qd̃ eſt ſcia per eẽntiã nõ includit aliq̃d
diuerſũ a ſcia. cõſcia eſt h̃mõi. g̊. ⁊c. 2° ex his que attri-
buunt' cõſcie. nã reſpectu p̃teriti attribuit' ſibi accuſare ex-
cuſare triſtari ⁊ remordere. accuſare aũt ⁊ excuſare ⁊ triſta-
ri vt de ſe pʒ p̃tinẽt ſolũ ad intellectũ. remordere etiã p̃ti-
net ad intellectũ practicũ ꝓut mouet volũtatẽ vt dcm̃ eſt
ſʒ reſpectu futuri etiã dr̃ cõſcia obligare ⁊ inſtigare certũ
eſt: aut ꝙ ĩſtigare ẽ obligare volũtatẽ ad volẽdũ. ſʒ obliga-
re volũtatẽ ad volẽdũ eſt intellect⁹ practici ꝓut mouet vo-
lũtatẽ ad volẽdũ ea q̃ dictat eẽ eligẽda: v'l ad reſpuẽdũ etiã
ea q̃ ſũt reſpẽda. nec talis eſt act⁹ volũtat'. q̃ ipſa nec obli-
gat nec inſtigat ſe ad volẽdũ: g̊. ⁊c. 3° ex auc̃te ſcripture.
nã dr̃ Eccl'. 7. ſcit enĩ ꝯſci tua ꝙ crebro maledixiſti alijs. ſʒ
ſcire ſolũ p̃tinet ad ĩtellcm̃. g̊. ⁊c. 4° idẽ pʒ ex cõi mõ lo-
quẽdi. nã cõit' dr̃: h̃ dictat mihi ꝯſcia. ſʒ dictare ſolũ p̃tiet
ad ĩtellectũ. g̊. ⁊c. Ad rõeʒ aũt factã i arguẽdo pʒ in corpe
q̃õis ſoluẽdo rões prime opionis. Quãtũ ad ſcd̃m p̃n-
cipale. ſ. q̃d ſit cõſcia vr̃ mihi qd̃ lʒ. quilibʒ poſſit ĩponẽ no-
mẽ reb⁹ ſicut placet ⁊ vocare ꝯſciaʒ ipſã ſciam vel habitũ
ſcie: cui⁹ vſus eſt in applicãdo ad examiatõʒ particulariũ
agibiliũ: ꝯſcia tñ ſ'm ꝙ maiores doctores tenẽt vr̃ mihi ꝙ
dicat actũ ꝓpt' duo. p̊. q̃ ꝯſcia videt' ĩportare vſũ ſcie ⁊ no-
mẽ. ſ. applicatõʒ ſcie ad exaiatõʒ p̃ticulariũ agibiliũ. ſed h̃
dic̃ actũ. g̊. ⁊c. 2° q̃ ꝯſcie attribuit' inſtigare ⁊ remordẽ:
ſʒ h̃it⁹ nec ĩſtigat nec remordet niſi mediãte actu. g̊. ⁊c.
Sʒ ꝯ h̃ obijcit' triplr̃. p̊. q̃ ſic ſinderiſis ſe h̃ʒ ad p̃ncipalia
v'lia iur' nãlis: ita ꝯſcia ſe h̃ʒ ad p̃ncipia p̃ticularia agibilia
ſʒ ſinderiſis dic̃ h̃itũ ⁊ nõ actũ. g̊. ⁊c. 2° q̃ act⁹ nõ ẽ act⁹
ſʒ act⁹ eſt potẽtie vel h̃it⁹. ſʒ dicim⁹ ꝙ remordere excuſare
⁊c. ſũt act⁹ ꝯſcie. g̊. ꝯſcia nõ ẽ act⁹ ſʒ potẽtia v'l h̃it⁹. vñ di-
cũt ꝙ valde ridicl'm ẽ dicẽ ꝙ ꝯſcia ſit act⁹ ⁊ ꝙ act⁹ ſit ꝯſcie
ſic ſi dicẽt' ꝙ vidẽ ẽ ipſi⁹ vidẽ ⁊ calefacẽ eſt ipſi⁹ calefacere.
3° ſic: q̃ ꝯſcia ẽ in dormiẽte. ſʒ act⁹ nõ eſt in dormiẽte g̊.
Ad primũ qd̃ lʒ q̃tũ ad aliq̃d ſinderiſis ſic ſe h̃eat circa
p̃ncipia iur' nãlis ſicut ꝯſcia circa agibilia p̃ticularia: q̃. ſ.
vtrũqʒ in h̃ ꝯuenit ꝙ p̃tinet ad ĩtellectũ circa talia: tñ ſim-
plicit' nõ ſic ſe h̃ʒ ſinderiſ' circa p̃ncipia v'lia iur' nãlis: ſic
ꝯſcia circa p̃tic'aria agibl'ia: q̃ ſinderiſ' dic̃ h̃itũ vel põm:
ꝯſcia aũt dic̃ actũ ſcie vel applicatõʒ p̃dictã. Ad ſcd̃ʒ põt
dici triplr̃. p̊. dñdo ꝙ qñ aliq̃d motuʒ mouet: ille mot⁹ q̃
mouet' eſt ipſi⁹ ſubiue: ⁊ mouẽ alteꝝ ẽ act⁹ ei⁹ actie: v̑. grã
qñ bacul⁹ mot⁹ frãgit potũ: mot⁹ bacl'i ẽ ei⁹ act⁹ paſſiue
⁊ ſubiue. ſʒ frãgẽ potũ ẽ act⁹ ei⁹ effectie. ⁊ ſil'r qñ obm̃ mo-
uet volũtatẽ mediãte actu ĩtellect⁹ ĩtelligẽ eſt act⁹ ĩtellẽs
ſ'biue. ſʒ p t'lẽ ĩtelligẽ remordẽ v'l ĩſtigãe volũtatẽ ẽ act⁹ ei⁹
effectie. ⁊ iſto mõ nõ eſt incõueniẽs ꝙ vn⁹ act⁹ ſit alteri⁹

actus ⁊ imo eſt neceſſariū vbicūq3 aliq̄d mouet motū: q2
ſuū mouere ꝓcedit ex ipſo moueri. 2° deficit iſta ratio
q2 actus in ꝯcreto dr̄ act⁹ eiuſdē forme in abſtracto ſicut
dicim⁹ ꝙ albedo facit formaliter eſſe albū vel act⁹ intelli
gēdi facit intelligētē eſſe formaliter. ⁊ iſto mō pōt dici ꝙ
ꝯſcia facit cōſcire vel ꝯſciētē eſſe ſicut act⁹ in abſtracto dr̄
facere tale formaliter in cōcreto. nō aūt ſicut potētial' ha-
bit⁹ cauſat actū differētē a ſe. 3° deficit q2 q̄dam ſūt locu
tiōes trāſitiue in voce que tn̄ ſūt intrāſitiue ſecūduz rem
ſicut dicim⁹ ꝙ btitudo eſt in actu que tn̄ eſt ipē act⁹. ⁊ ita
dicim⁹ creatura ſalis. i. creatura que eſt ſal ⁊ iſto etiā mō
pōt dici act⁹ ꝯſcie. i. actus qui eſt ꝯſcia. vn̄ nō oportuit ꝙ
iſte qui ex ignorantia iſtoꝝ fūdauit ſe ſuꝑ iſtā rōnē ita ſub
ſanaret fratrē thomā qui ponit ꝙ cōſcia dicit actū. prima
pte. q. 19. articulo vltimo. Ad. 3. dō ꝙ in dormiēte dr̄ eē
ꝯſcia licet ſit act⁹ q2 eſt in eo ſ̄m aptitudinē ſicut dicimus
de aliquo dormiēte iſte bene videt.

Ad tertiū ſic ꝓcedit ⁊ videt ꝙ impi⁹ poſſit iuſte
p̄eſſe. q2 ꝙ aucte diuina fit iuſte fit. ſ3 impi⁹ di-
uina aucte p̄eſt. ergo ⁊c. minor patet aucte iob.
34. vbi dr̄ q2 r̄gnare facit hypocritā ꝑpt peccata
populi. Cōtra dicit ad titū. p̄mo o3 ep̄m ſine crimine
eſſe. ſ3 nō o3 ep̄m ſine crimine eſſe ſi impius poſſet iuſte
p̄eſſe. ergo ⁊c. Rn̄. p̄mo exponēdū eſt quid iportat ꝑ im
pietatē ⁊ iuſticiā. 2° eſt applicādum ad qonem. Quātū
ad p̄mū ſciēdū ꝙ ipietas ſicut ⁊ pietas ei oppoſita ſūt cir-
ca ea que ſunt ad deum ⁊ ad parentes. aliqn̄ tamen accipi-
tur ipietas ꝓ omni eo qd̄ fit contra deū ⁊ ꝓximū vt quan
do fit cōtra preceptum. ⁊ h̄ eſt in omni peccato mortali.
q2 omne peccatū mortale eſt cōtra reuerētiam diuinā me
diate vel imediate. licet imediate quedā peccata ſint i deū
quedaz in ꝓximū. Similiter iuſticia poteſt accipi dupl'r
vno modo ꝓut importat debitū legale quo vnus homo
obligat' alteri. alio° pt accipi ꝓut importat debitū mora-
le. ſ. debitum cuiuſdā detentiōe ⁊ reuerentie. ⁊ iſto modo
omnis virt⁹ eſt quedā iuſticia. mō h̄ iuſticia accipit' non
ſolum pro iuſticia ꝓprie ⁊ ſtricte ſumpta. ſ3 ꝑ iuſticia ꝓ-
ut eſt oīs v̄tus. Quātū ad ſcōm applicādo iſta ad que-
ſtiōem dico ꝙ ipietas. i. peccatū illi⁹ qui dr̄ ipius pōt p̄ce
dere acq̄ſitiōem iuris in p̄latiōe vel pōt eſſe in ipſa acq̄ſi-
tiōe vel in vſu ptātis acq̄ſite. ſi p̄cedat acq̄ſitiōem p̄latiōis
ſine iuriſditiōis quā h3 p̄latus at eſt tale peccatū qd̄ facit
ip3 ieligibilē ⁊ iprouiſibilē aut n̄. ſi ſic iiuſte ꝑeſt. q2 ille iiu-
ſte p̄eſt q̄ vſurpat ptātē in q̄ nullū ius h3. ſed talis ē hmōi
q2 ſ̄m v̄itatem ſi eſt ineligibilis ⁊ iprouiſibilis nullu3 iuſ
ſibi acq̄rit in p̄latiōe. Si nō tūc non p̄eſt iniuſte quaſi nō
h̄ns ius in electione. ſed p̄eſt iniuſte. i. illicite ⁊ indecēter
ſ3 ꝑpter h̄ nō o3 ꝙ renūciet p̄latiōi. ſ3 qd̄ peniteat de pec-
cato. q2 adhuc ꝙ aliq̄s poſſit iuſte p̄eſſe non req̄rit' niſi qd̄
tollat qd̄ eſt in eo iniuſte. ſ3 quātū ad habēdū ius in p̄lati-
one nō eſt ibi aliq̄d iniuſte. ſ3 ſolū quātū ad indigne p̄eſſe
ꝑpter peccatū cōcomitās. ergo ſufficit abſolutio tal' pec-
cati ꝑ pniam. Si aūt ipietas vel pcc̄m ſit in acq̄ſitione
aut directe eſt in ipſo actu acq̄rēdi. q2. ſ. adept⁹ eſt p̄latio-
nē ꝑ violētiā vel ſimoniā vel ꝑ aliq̄d tale ⁊ ſic iniuſte p̄eſt.
ſicut ille q̄ nō h3 ius in p̄latiōe quā occupat aut ſe h3 iſta i-
pietas cōcomitatiue ſic ſi aliq̄s ad collatiōem tal' ptāt' ac
cederet ſuꝑbe vel cū ꝓpoſito n̄ ꝯtinēdi ⁊ ſi ſic iuſte p̄eſt. i.
illicite ⁊ indigne. l3 nō fuerit ibi iuiſticia q̄tū ad h̄ ꝙ occu
pet ptātem in qua non habet ius. Si autem illa impie
tas ſit in vſu. aut hoc eſt directe ⁊ per ſe vtēdo. ſ. male po-
teſtate ſibi commiſſa aut cōcomitatiue. Si primo modo
meretur beneficiu3 amittere vt habetur in decretis. quia
talis abutitur poteſtate ſibi cōmiſſa. verbi gratia. vt ſi p̄ci
piat qd̄ non poteſt nec debet. dico ꝙ iniuſte preeſt ſicut il
le qui excedit limites ſue poteſtatis. ⁊ ſi quidem precipi-
at illicita non eſt ei obediendum. Si autem precipiat lici
ta quidem in ſe ad que tamen ſubditus non tenetur ver-
bi gratia. vt ſi precipiat ſubdito qd̄ debet ſibi. xx. ſ̄. vel ali
quid tale. licet ſubditus poſſit h̄ facere licite tamen ad h̄
non tenetur ei obedire niſi ad vitandum maius malum.
Si autem iſta impietas ſe habeat ad vſum cū cōcomi-
tatiue. verbi gr̄a. q2 eſt incōtinēs vel vſurari⁹ vl' aliq̄d tale
tūc dico ꝙ l3 non poſſit iiuſte p̄eſſe quantū ad h̄ vſurpet
ptātem quā non h3. vel q̄tū ad hoc ꝙ excedat limites ſue
ptātis: tn̄ p̄eſt iniuſte. i. illicite ⁊ idigne. ⁊ hoc cōcedūt oēs
qn̄ ei⁹ peccatū eſt notoriū q2 ſcādalizat popluū. Quan-
tū aūt ad peccatū occultū q̄uis q̄dā dicāt ꝙ talis illicite n̄
p̄ſit: tn̄ magis vr̄ mihi cū alijs qd̄ illicite p̄eſt: q2 ſi eē mini
ſtrū pctōrē in ꝯſpectu ppl'i eſt illicitū: multo mag' eſſe mi
niſtrū peccatorē in cōſpectu dei eſt illicitū. ſ3 talis in ꝯſpe
ctu dei eſt miſter peccator. g° ⁊c. Itē eſſe miſtrū peccato-
rē publice: aut ſcādalizat: q2 peccator tm̄. aut q2 miſter pec
cator. Si ſcādalizat q2 pctōr tm̄: tūc idē eſſet iudiciū de q̄-
cūq3 pctōre: ſic̄ de miſtro vel prelato. Si aūt ſcādalizat q2
miniſter pctōr: hoc nō eſt niſi q2 miſtrare in peccato ex nā
ſua eſt illicitū. g° miſtrare in peccato occulto vel manife-
ſto ſemꝑ eſt illicitū. Cōtra aūt p̄miſſa pōt obijci dupl'r. p̄-
mo q2 maior ptās eſt miſtrādi ſacr̄m q̄ ptās iuriſditōnis
ſ3 nullū crimē facit hoiem inhabilē reſpcū ptātis miſtrādi
ſacramētū: q2 de⁹ ꝯfert hāc ptātem ⁊ peſſimis. g° ⁊c. 2°
obijci pōt totalit' ad oppoſitū hui⁹. ſ. ꝙ omē crimē reddit
hominē inhabilē ⁊ ipedit iuſtā acq̄ſitionē vel ius in p̄latō
ne: q2 nulla collatio facta a miſtro: ꝯ̄ intētionē dn̄i p̄ncipa-
lis v3. ſ3 collatio qua cōfert' alicui pctōri prelatō q̄cūq3 eſt
cōtra intellectū dei qui eſt p̄ncipalis dn̄s. g° ⁊c. Ad pri
mū dicēdū ꝙ ad habēdū ius in p̄latione ꝯcurrūt ꝯſenſus
hois ſuꝑioris ſine quo ius nō habet. ⁊ iō iſte cui⁹ ꝯſenſuſ
requirit' pōt facē inhabilē: ⁊ ſic fit qn̄ per ſtatuta papalia a-
liqui ꝑpter aliq̄ crimia reddunt' ad p̄lationē inhabiles. ad
collationē aūt ptātis miſtrādi ſacra nō req̄rit' ꝯſenſus ho
minis ſuꝑioris. ſ3 ſola dei volūtas aut nullā volūtatē re-
cipere hāc ptātē vult reddē inhabilē ad eā. cā aūt eſt ꝑpter
nr̄a3 idigentiā ne. ſ. ſal⁹ noſtra ſit in dubio cū nullus poſ-
ſit eſſe cert⁹ ꝙ miniſtrās ſacramēta ſit peccator aut non.
Ad ſecundū dicendū ꝙ collationē factā a miſtro cōtra
intellectū dn̄i p̄ncipal' pōt intelligi dupliciter. vno modo
q2 dn̄s p̄ncipalis collationē factā nō approbat nec p̄mitte
ret ſi poſſet. ⁊ collatio ſic facta a miniſtro cōtra intellectu3
dn̄i p̄ncipalis nō tenet. Alio mō ſit talis collatio cōtra in
tellectū dn̄i p̄ncipalis: q2. ſ. nō approbat p̄mittit tn̄. et col
latio ſic facta a miniſtro dn̄o p̄ncipali nō approbāte tamē
permittēte tenet q̄tū ad hoc ꝙ ius acquirit' ei cui ſit colla
tio. modo nihil pōt cōferri alicui a miſtro dei cōtra intel-
lectū dei p̄mo mō. q2 nihil pōt fieri qd̄ deus nō vult p̄mit
tere. S3 ſcdō mō pōt aliq̄d fieri cōtra intellectū dei. i. ipſo
nō approbāte p̄mittēte tn̄. Ad rationē in oppoſitū dicē
dū ꝙ minor eſt falſa. ſ. ꝙ ipius regnet aucte dīna ꝓprie lo
quēdo. qd̄ aūt dicit' ꝙ facit regnare hypocritā: hoc eſt itel-
ligendū permiſſiue nō aūt deo auctem dando ei.

Vltimo querit' vtr̄ vendēs bladū vel vinū in au
guſto pro foro quo valebit circa feſtū iohis ba-
ptiſte cōmittāt vſurā. videt' ꝙ nō: q2 omis vſu-
ra eſt illicita. ſ3 talis cōtract⁹ eſt licitus. ergo ⁊c.
minor probat': q2 qd̄ fit ex amicicia licitū eſt. ſ3 talis ꝯ̄ctus
eſt hmōi. q2 ex amicicia ꝓuenit ꝙ aliq̄s velit dare bladu3
in auguſto pro foro quo valebit circa feſtū iohis baptiſte
ergo ⁊c. Cōtra: vēdere dilationē tēporis videt' ad vſurā ꝑ
tinere. ſ3 iſte vendit dilationē tpis: ergo ⁊c. ꝓbō minoris.
q2 cōiter plus val3 circa feſtū bti Io. bap. q̄ in auguſto.
Rn̄. tria ſūt faciēda. primū eſt videre q̄d ſit vſura. ſcōm ē
videre vtrū in caſu ꝓpoſito ſit vſura. tertiū eſt vtrū ſalte3
talis cōtract⁹ ſit illicitus. Quātū ad primū ſciendū ꝙ
vſura dupl'r pōt accipi. vno mō proprie. alio mō interpre
tatiue. Proprie aūt vſura dr̄ qn̄ aliq̄d accipit' vltra ſorte3
pro mutuo. ſ. vltra id qd̄ valet: qn̄ pro vſu rei cui⁹ vſus eſt
cōſumptio ipſi⁹: aliquid accipit' vltra valorē rei. in talib⁹
enim dicit' proprie mutuū: ſicut in pecunia blado vino et
ſic de ſimilib⁹. vnde etiā vſura ſ̄m intērp̄tatōz nois videt'
importare aliq̄d accipere pro vſu eris ſiue pecunie. ⁊ quia
idē eſt iudiciū de illis que ſuo vſu cōſumunt': ſicut de pe-
cunia equiualēte. ideo quicq̄d accipitur in talib⁹ vltra ſor
tē: vltra. ſ. illō qd̄ valet ꝑ vſu ſuo dr̄ vſura. S3 vſura iter
pretatiue dicta eſt quādo aliq̄s nō ſub titulo mutui tradit
rem nō vendēdo vſū ei⁹: ſ3 vēdit eā plus q̄ in preſenti va
leat propter dilationē ſolutōnis. et dr̄. vſura interp̄tatiue
q2 licet nō vendat vſū rei ſ̄m formā exp̄ſſam ꝯ̄ct⁹. tn̄ quia
accipit in venditiōe aliq̄d vltra valorē rei videt' interp̄tatiue

ſie vendere vſū eiꝰ in illo medio tpe. Rōndū aūt ꝙ aliquis pōt vendere rem ſuā pluſꝙ̄ valet dupl̄r. vno modo ſ̄m determinatū ꝓciū i pn̄ti vt ſi aliq̄s mēſurā bladi que nō valet in ſeptēbri niſi. x. ſ̄m vendit tūc ꝓ. xij. ſ̄m recipiendis in feſto Joh̄. ⁊ h̄ eſt exꝓſſe vſura interꝓtatiue. alio modo ꝓ ꝓcio indeterminato expectādo ꝓciū futuri tpis ſicut in caſu ꝓpoſito ⁊ tūc diſtinguo. qꝛ aut eſt eque dubium vtꝝ illo tpe valeat plus vel non. ſi eſt eque dubiū nō eſt ibi vſura ꝓpꝛie dicta nec interꝓtatiue imo eſt ꝯtcꝰ licitus. qꝛ talis nō videt̄ vendere vſum rei ꝓpter dilationez tpis: ſed magis cōmittit ſe fortune dubie ⁊ ſi talis plꝰ accipit. qꝛ fortuna currit qn̄qꝫ ꝓ eo non accipit illud ꝓpter dilatiōem tpis. ſed ideo qꝛ expoſuit ſe fortune dubie ad h̄ facit illa decretalis de vſuris naviganti vbi dicitur ꝙ ille qui accipit fortunā maris ſup ſe pōt vendere merces plꝰ quā valeāt in pn̄ti. qꝛ nō facit ꝓpter dilatiōem tpis: ſꝫ ꝓp dubietatē fortune. vnde nō vendit vſū rei ſue ſꝫ h̄ facit ꝓpter eque dubie fortune damnū vel lucrū. Si aūt nō ē eque dubiū vtꝝ res valeat in futuro plus vl̄ minꝰ. ſꝫ ſemper valꝫ plus ⁊ raro accidit oppoſitū. tūc videt̄ mihi ꝙ illud ſit vſura iterꝓtatiue. qꝛ tūc abſqꝫ dubio ⁊ periculo vēdit rez plus quā valeat tpe traditiōis. ſed h̄ eſt manifeſte vſura interꝓtatiua. ergo ⁊c̄. Aliter poſſet formari rō. qꝛ accipere de re in futuro plꝰ quā valeat in pn̄ti nō licꝫ niſi rōne dubij. ⁊ niſi qn̄ dubiū eſt equale hinc ⁊ inde qꝛ tūc altera ꝑs claudicaret. ſꝫ in caſu ꝓpoſito nō eſt eque dubium hinc ⁊ inde. ergo ⁊c̄. Quātū ad tertiū. ſ. vtꝝ talis ꝯtcꝰ ſit licitꝰ. dico ꝙ nō. ſꝫ eſt vſurarius interꝓtatiue. Sciēdū tn̄ ꝙ petere plus in tpe futuro quā valeat res in pn̄ti. qn̄ traditur pōt tripliciter accidere. vno mō ꝓpter dilatiōem tpis ⁊ tūc eſt illicitū: qꝛ ē vſura ꝓpꝛie vel interꝓtatiue. alio mō ꝓpter dubiū hinc ⁊ inde. ⁊ tūc ſi eſt equale dubiū lꝫ. qn̄ aūt n̄ eſt equale dubiū. ſicut ait in caſu ꝓpoſito nō lꝫ. 3.º modo ꝓpter intereē vel lucꝝ vel damnū. ⁊ ꝓpter h̄ pꝫ ad q̄ōnez ⁊ ad argumēta ꝑtis vtriuſqꝫ ⁊c̄.

Explicit quodlibet tertiū fratris Heruei natalis britonis magiſtri in theologia ordinis ꝓdicatorum.

Incipit quolibet. quartū eiuſdem fratris Heruei. ⁊c̄.

In noſtra generali diſputatiōe q̄rebāt q̄dā ꝑtinētia ad ens cōe enti increato ⁊ enti creato. deinde q̄rebāt quedā ꝑtinētia ad ens increatū ſpāliter. ſ. ad deū. Deinde de ꝑtinētibꝰ ad ens creatū. De ꝑtibꝰ ad ens cōe ꝓmo q̄rebat̄ q̄ntū ad eſſe deinde q̄ntū ad fieri. Quātū ad eē q̄rebāt̄ tria de vno ꝙ ꝯuertit̄ cū ente. ꝓmū eſt de hitudine vnitatiſ cōis entis ad determinatā vnitatē ⁊ eſt vtꝝ vnitas. ſ. indiuiſibilitas q̄ dr̄ vnū ꝙ ꝯuertit̄ cū ente differat realiter ab vnitate cōpoſitōis. Scd̄z erat de q̄dā ꝓpetate talis vniꝰ ⁊ eſt vtꝝ ab vno qd̄ ꝯuertit̄ cuz ente in aliq̄ mā ꝯe poſſit tolli h̄ qd̄ eſt diſtinctū eē ab alio Tertiū erat de ꝯꝑatiōe duaꝝ ꝓpetatū talis vniꝰ. ſ. vtrū inter idē qd̄ ꝯuertit̄ cū ente ⁊ diuerſū ſit dare mediū.

Ad ꝓmū ſic ꝓcedit̄ ⁊ arguit̄ ꝙ vnitas ꝯpōnis nō dr̄at r̄al̄r ab vnitate ſiue idēptitate q̄ dr̄ idē vnū qd̄ ꝯuertit̄ cū ente. qꝛ ſicut ſe hꝫ entitaſ ad entitatē. ita idēptitas ad idēptitatē. ſꝫ nulla ſpāl̄ entitas ſine cōpoſitiōe ſiue ſimplicite dr̄t real̄r ab entitate cōi. g.º ⁊c̄.
Cōtra idēptitas q̄ dr̄ idē vnū qd̄ ꝯuertit̄ cū ente eſt indiuiſio ſiue indiſtinctio alicuiꝰ a ſeipſo. ſꝫ indiſtinctio alicuius a ſeipo nō eſt ꝯpō. qꝛ nā res ꝯponit̄ cū ſe ipſa. g.º ⁊c̄.
Circa iſtā q̄ōnē ꝓmittēda ſūt tria ⁊ 4. ad q̄ōnez. ꝓmo g.º ponēda eſt vna diſtinctio cōpōnis ⁊ idēptitate. 2.º videndū eſt de idēptitate ꝯpōnis. 3.º ð idēptitate q̄ dr̄ idē vnū ꝙ cōuertit̄ cū ente. Et 4.º dicet̄ ad q̄ōnē. Quātū ad ꝓmū ſciendū ꝙ cōiter dr̄ ꝙ vnitas vel idēptitas multipl̄r accipit̄ vno mō ꝓ entitate indiuiſa. alio mō ꝓ indiuiſiōe entitatis: ⁊ accipit̄ h̄ indiuiſio ꝓ indiſtincte. Rō aūt huiꝰ diſtinctiōis ē. qꝛ vnū mēbꝝ dicit poſitiuū in q̄ ſinit̄ ꝓuatio ſiue negatio diuiſiōis. aliud ꝯo dicit ipſam ꝓuatiōem formalit̄ fūdatā i tali poſitiuo ⁊ differūt real̄r nō ſic̄ diuerſe res ſꝫ ſic̄ res ⁊ negatio alteriꝰ rei. vn̄ ētitas ſoꝝ. et n̄ diuiſio eiꝰ nō ſūt idē: licꝫ ad vnū fundamētū ſequat̄ alteꝝ. ſic̄ ad albedinē ſequit̄ nō nigredo: vel nō entitas nigredinis q̄ non eſt formalit̄ albedo. vnde ꝓdicatiōe eſſentiali h̄ albedo eſt eēntialiter nō entitas nigredis: eēt falſa. qꝛ nulla negatio eſt de eſſe alicuiꝰ poſitiui fūdamētalit̄. tn̄ vera eſt qꝛ ad albedinē ſequit̄ nō nigredo. Quātū ad ſcōm ſciendū ꝙ ꝓmo videndū eſt q̄d importat cōpoſitio. deinde q̄d importat vnitas cōpoſitōis. Quantū ad ꝓmū ſciēdū ꝙ lꝫ cōpoſitio ſ̄m modū ſignificādi videat̄ importare rē in fieri: qꝛ cōpoſitio videt̄ importare actionē vel paſſionē. tn̄ ſ̄m veritatē iportat vel dicit aliquā naturā habentē eē permanēs ſicut ⁊ alie res. ⁊ iſta res vt al̄s diffuſe declaraui ē ipſa natura ꝯpoſita puta hūanitas vl̄ equitas ⁊ ſic de alijs: ita ꝙ totū dicit̄ nā ꝯpoſita reſultās ex his. ſ. ꝑ ex ꝑtibus. partes ꝯo dicunt̄ cōpoſite ſiue cōiūcte ſibi inuicē ex quibus hꝫ totū cōpoſitū eſſe. ⁊ de hoc ſatis diffuſe locutꝰ ſum: vn̄ ſufficiat quo ad pn̄s. Quātū ad ſcōm. ſ. q̄ntū ad vnitatez cōpoſitōis ſciendū ꝙ vnitas cōpōnis pōt accipi dupliciter Primo mō intrāſitiue ſic̄ dicimꝰ creaturā ſalis. i. creaturā q̄ eſt ſal. ⁊ ſic nihil aliud eſt vnitas cōpoſitōis q̄ ipſa cōpoſitio. ⁊ iſto mō vnitas accipit̄ pro fūdamēto indiuiſiōis ꝓut dicit̄ vnitas entitas indiuiſa. ſ. entitas quā cōpoſitio dicit. Alio mō pōt accipi vnitas cōpōnis trāſitiue ſ̄m rē. ⁊ tūc idem eſt qd̄ indiuiſio vel indiſtinctio fundata in tali natura cōpoſita. in tali aūt nā cōpoſita dupl̄r pōt accipi indiuiſio quaꝝ vna realit̄ differt ab alia. vna eni indiuiſio eſt que opponit̄ diuiſioni actuali totiꝰ in partes ⁊ partiū ab inuicē. ⁊ ab inuicē. que quidē diuiſio eſt ſeꝑatio partiū ab inuicē. ⁊ extrema iſtiꝰ diuiſiōis ⁊ etiā indiſionis oppoſite ſūt ꝑtes
Alia eſt indiſio talis nature q̄. ſ. ipſa tota eſt indiſa ſiue indiſtincta a ſeipſa. ⁊ extrema iſtiꝰ indiſionis inq̄ntū negatiue ſūpta ſūt ipſa tota res bis accepta ſ̄m intellectū. qꝛ ꝑꝫ rez hoc eſt impoſſibile: vn̄ iſta indiſio opponit̄ diuiſiōi ipoſſibili. qꝛ ipoſſibile eſt realiter aliq̄d diuerſū eē a ſeipſo. ⁊ ſicut ſupdictū eſt iſte due indiſiones ſūt diuerſe: ⁊ hoc pōt patere ex dict̄. qꝛ indiſiones diuerſoꝝ extremoꝝ ſunt diuerſe. ſꝫ ꝓdicte diuiſiōes ſunt hmōi. qꝛ extrema vniꝰ eaꝝ ⁊ oppoſite diuiſiōis ſūt ꝑtes ꝯpoſiti vt dictū eſt. extrema ꝯo alterius ⁊ diuiſiōis ſibi oppoſite ſunt ipā tota natura cōpoſita ſ̄m intellectū bis accepta. ſꝫ ita extrema ſunt diuerſa ergo ⁊c̄. Poſſet idē ꝓbari ex mō ſe habēdi extremorū ad inuicē. qꝛ ille indiſiōes real̄r differūt quaꝝ extrema diuerſimode real̄r ſe habēt. ſꝫ ꝓdicte indiſiones ſūt hmōi: ergo ⁊c̄. ꝓbatio mi. qꝛ eatrema vniꝰ ſunt real̄r diſticta ad inuicē. extrema aūt alteriꝰ nō ſūt realiter diſticta vt de ſe pꝫ
Quantū ad tertiū ꝓncipale ſciendū ꝙ vnitas a q̄ dr̄ aliq̄d vnū qd̄ cōuertit̄ cū ente accipiēdo idēptitatē pro diſiōe ſiue pro indiſtictiōe dupl̄r pōt accipi. vno mō accipiēdo indifferēter pro quocūqꝫ mō vnitat̄ ſiue indiuiſiōis repto in quocūqꝫ ente. ⁊ ſic vnitas cōit̄ dicta ſe extēdit ad oēz modū vnitat̄ cuiuſcūqꝫ rei. Alio mō pōt accipi vnitas q̄ dr̄ vnū qd̄ cōuertit̄ cū ente pro determiato mō vnitat̄ q̄ tn̄ cōis eſt oī enti. ſ. indiſtinctio rei a ſeipa: q̄ quidē indiſtinctio cōis oī enti eſt. alioq̄n aliqd̄ ens eſſet qd̄ eēt diuiſuz a ſeipſo. ⁊ iſta vnitas differt ab alia. qꝛ alia extēdit ſe ad plures modos q̄ illa: lꝫ nō ſe extēdit ad plures res: ⁊ hoc ſuffic̄ de tertio. Quātū ad quartū ad q̄ōem pꝫ ex dict̄: qꝛ accipiendo vnitatē pro entitate indiuiſa nō eſt dubiū ꝙ ſic. ſ. ꝙ vnitas cōpōnis eſt vnitas cōiter dicta. qꝛ cōpoſitio ē quedā entitas ſaltē actu indiuiſa: ⁊ per ꝯn̄s cōtinet̄ ſub entitate cōiter dicta. Accipiēdo aūt vnitatē cōpōnis pro indiuiſione partiū vel totiꝰ in ꝑtes ⁊ vnitatē cōuertibilē cū ente pro quocūqꝫ mō vnitat̄: adhuc ſic vnitas cōpoſitōis nō eſt alia ab vnitate cōiter dicta. qꝛ vnitas cōpoſitōis eſt aliq̄ vnitas ⁊ aliq̄s modꝰ vnitat̄. Si aūt accipiat̄ vnitas cōpoſitōis pro indiſione actuali partiū vel totiꝰ in ꝑtes: et pro vnitate q̄ cōuertit̄ cū ente accipiat̄ determinatꝰ modus vnitatis. ſ. indiſtinctio rei a ſeipſa q̄ ſe extēdit ad omne ens. iſto mō accipiēdo hinc ⁊ inde: vnitas cōpoſitōis realiter differt ab vnitate tali cōuertibili cū ente cōi: ſic̄ eniz ꝓbatū eſt ſupra in ſcdo articulo. etiā in natura ꝯpoſita differt vtraqꝫ vnitas. ſ. indiuiſio accn̄talis totiꝰ in partes vl

ptiū ad inuicē ⁊ indiuiſio toti⁹ ꝯpoſiti a ſe toto. tū qꝛ ut oſ ſū ē ibi ſūt diuerſa extrema. tū qꝛ diuerſa extrema diuerſimode ſe hñt in vtraqꝫ. accipiēdo vno vnitatē ꝯpōnis ꝓ indiuiſione ꝯpōnis vel nāe ꝯpoſite a ſeipſa ⁊ vnitatē conuertibilē cū ente ꝓ indiuiſiōe cuiuſcūqꝫ rei a ſeiꝑa vnitaſ ꝯpōnis ſic dicta eſt quedā vnitaſ ꝯtēta ſub tali vnitate cōuertibili cū ente nec realiter differt ab ea. eſt eni quedam indiuiſio alicui⁹ rei a ſeipſa. Ad rōnē pꝫ ex dict̄. nā prima rō ꝓcedit de vnitate que eſt entitas indiuiſa ⁊ iſta cōtinet̄ ſub entitate indiuiſa cōiter dicta nec differt ab ea. Alia ꝟo rō ꝓcedit accipiēdo vnitatē ꝯpōnis ꝓ indiuiſiōe actuali ptiū ab inuicē vel totius in ptes vt oſſum eſt ⁊ ex alia pte accipiēdo vnitatē cōiter dictā ꝓ indiuiſiōe rei a ſe ipſa verū eſt ꝙ ille nō ſūt diuerſe ſicut patuit.

Ad ſcōm ſic ꝓcedit̄ ⁊ arguit̄ ꝙ eē diſtinctū ab oī alio qꝺ ſeq̄t vnū qꝺ cōuertit̄ cū ente poſſit tolli vel auferri a re ipſa manēte qꝛ remoto poſteriori pōt remanere ꝑus. ſed inter quas ꝓprietates vni⁹ qꝺ cōuertit̄ cū ente prius eſt eſſe indiſtinctuꝫ in ſe ⁊ poſteri⁹ eſt eſſe diſtinctū ab alio. ergo ⁊c̄. Cōtra illud ꝙ implicat cōtradictiōem eſt impoſſibile. ſed tollere diſtinctiōem vni⁹ qꝺ ꝯuertit̄ cū ente ab omni alio a ſe implicat ꝯdictiōem. qꝛ ꝙ aliquid non ſit diſtinctū ab alio qꝺ eſt diuerſum ab eo eſt ponere qꝺ ſit diſtinctum ⁊ nō diſtinctū. aliud ⁊ non aliud. ergo ⁊c̄. Rñ. circa iſtā queſtiōem ſūt duo agēda. primū eſt ponere quādam falſam opi. ⁊ ei⁹ reꝓbatiōem. ſcōm eſt ponere verā. Quātū ad ꝑmū ꝑmo ponet̄ poſitio cū ſua declaratione. 2° improbabit̄ ipſa poſitio. 3° reprobabit̄ declaratio poſitionis. Quātū ad ꝑmū ſciēdū ꝙ quedā eſt opinio de qua inferius magis dicetur que ponit̄ duplicē idēptitatem ꝑter idēptitatē compoſitiōis de qua dictū eſt ita ꝙ vtraqꝫ idēptitas eſt eorū quoꝝ vnū eſt eēntialiter alterū. ita ꝙ eoꝝ eſt eademqꝫ realitas eēntialiter. differūt tñ vt dicūt qꝛ vna dicit negatiōnē diſtinctiōis alicui⁹ a ſeipſo. alia aūt dicit negatōem diſtinctiōis alicui⁹ rei ab alio. ita ꝙ vna ꝑuat diſtinctiōem rei a ſeipſa. alia priuat diſtinctiōem rei ab alio que diſtinctio conſequit̄ vnde ꝙ conuertitur cum ente ⁊ h̄ in determinata natura ſicut credunt ſe ꝓbare ꝑ exempla ſequētia

Iſtam aūt poſitiōem declarant ſupradicta rōne qꝛ ꝑus pōt abſolui a poſteriori. Idē declarāt per exempla diuerſa ⁊ ꝓpt̄ breuitatē accipiam⁹ vnū. ſ. ſupꝼiciē ⁊ figurā ſpicā vel lenitatē. ⁊ breuiter quācūqꝫ paſſiōem cōparatam ad ſuū per ſe ſubiectū. dicunt ergo ꝙ paſſio nō eſt idē cū ſuo ſbo idēptitate abſoluta que eſt indiuiſio rei a ſeipſa. qꝛ paſſio non eſt ſubiectū nec figura ſpica eſt ſupꝼicies. tñ ſūt indiuiſe paſſiōes a ſubiecto ita ꝙ eēntia paſſiōis non eſt diuiſa ab eēntia ſubiecti qꝺ ꝓbatur ſic. Quia illud ꝙ nec eſſe nec intelligi nec diffiniri pōt ſine alio nō eſt diuiſum vel diſtinctum ab eo. ſed eēntia paſſiōis ſic ſe hꝫ reſpectu ſubiecti vt pꝫ per ph̄m. 7. methaphiſice. ergo eēntia paſſiōis nō eſt diuiſa vel diſtincta ab eēntia ſubiecti. Ex h̄ arguit̄ ſic ad ꝑncipale ꝓpoſitū. qꝛ ſꝫm qꝺ ꝓbatū eſt vt videt̄ eis. paſſio eſt indiſtincta ſeu indiuiſa realiter ab eēntia ſubiecti. ſed nō pōt dici ꝙ illa indiuiſio ſit indiuiſio eiuſdē a ſe ipſo qꝛ paſſio non eſt ſubiectū. ergo oportet ponere aliaꝫ idiuiſiōem ꝑter iſtā. ſꝫ h̄ nō videt̄ eēntia alia niſi reſpectiua ergo ⁊c̄. Quātū ad ſcōm. ſ. quantū ad reprobatiōem iſti⁹ opi. pono vnā rōnē. ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ꝙ dupl̄r pōt intelligi negatio diſtinctiōis alicui⁹ ab alio. vno mō ꝙ negatio neget diſtinctiōem ⁊ alietatē realē ſub h̄ ſenſu videlicet ꝙ pōt inueniri aliq̄ res q̄ ad aliā. aliā dr̄ nō re ſꝫ rōne. qꝛ iā poneret̄ alietas realis q̄ nec diſtinctiōem nec alietatē realē hꝫ ad illā. ⁊ h̄ eſt ꝟm in oīb⁹ q̄ eandē ⁊ vnā realitatē dicūt ſicut diffinitio ⁊ diffinitū ſpēſ ⁊ dr̄ia eā ꝯſtituens ſupi⁹ ⁊ inferi⁹ q̄tū ad illud de quo ſupi⁹ ꝟificat̄ de inferiori. ſed iſta negatio diſtinctōis vel alietat̄ eſt negatō diſtinctiōis a ſeipſo. qꝺ ꝓbo ſic. qꝛ qñ dr̄ ſic. ſ. ꝙ vnū qꝺ cōuertit̄ cū ente eſt idiſtinctū in ſe ⁊ diſtinctū ab oī alio tūc li alio qꝺ eſt relatiuum diuerſitat̄ accipit̄ ꝑ oppoſituꝫ ad idē ſcōm qꝺ dr̄ res indiſtincta a ſe vel in ſe. tūc arguit̄ ad negatiōem vni⁹ imediate oppoſitoꝝ q̄ꝝ. ſ. nō eſt mediuꝫ ſeq̄t̄ poſitio alteri⁹ oppoſiti. vñ ad nō aliq̄d ſeq̄t̄ nihil ⁊ ad nihil ſeq̄t̄ aliq̄d. ſꝫ aliō qꝺ accipit̄ qñ dr̄ vnū eſt indiuiſū in ſe ⁊ diuiſū ab oī alio dr̄ ꝑ oppoſitū ad idē ꝑdc̄o mō ſūptū ergo negare ꝑdictū aliud ſiue negare taleꝫ alietatē eſt incidere in idē qꝺ ꝯuertit̄ cū ente. ſed idēptitas qua vnū ſic dicit̄ idem eſt idēptitas abſoluta: qꝛ eſt indiſtinctio eiuſdeꝫ a ſe: ergo ⁊c̄. Alio mō pōt intelligi ꝙ neget̄ diſtinctō alicui⁹ ab alio re: ſic ꝙ diſtinctō ſit negata ⁊ alietas affirmata: ſub hoc ſenſu. ſ. ꝙ in rerū natura inueniat̄ aliq̄d qꝺ nō ſit diſtinctū ab illa re que realit̄ eſt alia ab ea. ⁊ iſtud ē impoſſibile. qꝛ hoc eſt ponere cōtradictoria: qꝛ ponere qꝺ ſit aliud eſt ponere ꝙ ſit diſtictū: ⁊ cū hoc ponere ꝙ nō ſit diſtinctū: ē ponere ꝙ ſit diſtictū ⁊ ꝙ nō ſit diſtinctū. Ex h̄ ad ꝓpoſitū ſi idēptitas relatiā eſt negatō diſtinctōis vnius qꝺ cōuertit̄ cū ente ab alio. aut hoc eſt ſꝫ primū modū aut ſꝫm ſecūdū. ſi ꝑmo mō tūc idēptitas relatiā ē idēptitaſ abſoluta. qꝛ eſt idēptitas qua vnū qꝺ cōuertit̄ cū ente dicitur idē. ſꝫ hoc eſt ꝯtra te qui negas idēptitatē relatiaꝫ eſſe eandē cū idēptitate abſoluta. ergo ⁊c̄. Si ſcōo mō: tūc ita idēptitas reſpectiua quā tu ponis fundat̄ ſuꝑ cōtradictoria. ⁊ per ꝯñs eſt impoſſibilis: ergo tua idēptitas relatiua nullo mō poteſt eſſe mō quo tu ponis eā qꝺ ideo dico qꝛ ſi aliquis vocaret idēptitatē relatiuā idēptitatē: cū pōis ꝓ ut iportat indiſionē partiū cōpoſiti oppoſitā ſeꝑatōi earū vnū eſt ꝙ talis idēptitas pōt dici idēptitas relatiā: ſed illa nō tollit diuerſitatē realē extremoꝝ ſꝫm eēntiā: imo oē cōpoſitū habꝫ plures ptes realit̄ differētes. alit̄ nō differret a ſimplici. Quātū ad tertiū ptinēs ad primū articulū. ſ. de reprobatōe declaratōis. primo quidē reprobo quātuꝫ ad illud ſuꝑ qꝺ fundauit ſuā rōꝫ. ſ. ꝙ idēptitas relatiua negat diſtinctionē vni⁹ qꝺ cōuertit̄ cū ente ab omni alio in determiata nā: oſtenſū eſt eni ꝙ in ꝑmo ſenſu nihil valet pro eis. ⁊ in alio ſenſu includit cōtradictionē. qꝺ aūt dicit̄ ꝙ hoc pōt eſſe in determiata nā nihil valꝫ. primo qꝛ i nulla mā cōtradictoria ſil̄ poſſūt eē vera. 2° qꝛ iſta paſſio que eſt diſtingui ab alio cōſequit̄ oē ens reſpectu oīs qꝺ eſt aliud ab eo. Quātū ad exemplū dico ꝙ abſurde adducitur: qꝛ adducē aliqꝺ exemplū ad ꝓpoſitū aliqꝺ ꝓbandū qꝺ directe ꝓbat oppoſitū ꝓpoſiti eſt multū in relatiōe. ſꝫ ſic eſt in ꝓpoſito: ergo ⁊c̄. ꝓbatio minor̄. qꝛ ſi accipit̄ ita ma. iſto ꝑmo mō ſic ſe habēt ita que ſūt eadē idēptitate reſpectiui ſic quātitas ⁊ q̄litas: vel ſic quātitas ⁊ ſubſtātia. ſꝫ iſta differūt realr̄. g° ⁊ alia q̄ ſunt eadē idēptitate relatiā differūt realit̄. cui⁹ tñ oppoſitū volūt auctores dicte opionis ꝓbare. ꝙ aūt iſta differāt realit̄ pꝫ tripl̄r. Primo: qꝛ ꝑdicamēta ſūt realit̄ ⁊ eēntial̄r ipermixta ſaltē q̄tū ad abſoluta. 2° qꝺ ph̄s ꝑmo poſterioꝝ ꝓbās ſtatuꝫ i predicamēt̄ dic̄ ꝙ in negatis ſtat̄ in negatiōe vni⁹ ꝑdicamenti de alio: puta dicēdo nulla ſubſtātia eſt quātitas: vel nulla q̄litas ē quātitas. ergo illa differat realit̄. 3° qꝛ ſunt vnū ꝑ cōpoſitiōꝫ

Ad iſta dicūt dupl̄r. ꝑmo ꝙ iſta ſūt vnū per cōpoſitiōꝫ qꝛ nō eſt inter iſta diſtinctio mutua: qꝛ lꝫ eſſentia ſubiecti ſit diſtincta ab eēntia accidētalit̄. nō tñ ecōuerſo. qꝛ eſſentia paſſiōis nō diſtinguit̄ ab eēntia ſubiecti. 2° qꝛ vt dicūt exēpla debēt accipi excluſa oī imꝑfectiōe tā cōpoſitionis q̄ diuerſitatis eēntial̄: ⁊ tūc erūt ad ꝓpoſitū: Contra primā rōeꝫ arguit̄ q̄drupl̄r. p° qꝛ ſeq̄ret̄ ꝙ accñs eēntial̄r eēt ſuba: qꝺ pꝫ ſic: qꝛ vnūqꝺqꝫ ē eēntal̄r illud a q̄ eſt indiſtinctū ſꝫm eēntiā. ſꝫ ſꝫm te paſſio accipiēdo paſſiōꝫ pro accñte abſoluto ē indiſticta eēntial̄r ab eēntia ſube. g° ⁊c̄. ⁊ idē ſeq̄t̄ de quātitate reſpcū figure. 2° qꝛ ſeq̄ret̄ ꝙ etiaꝫ ecō° ꝙ eēntia ſbe eēt eēntia accñt̄ ꝑ ꝯuerſiōꝫ ꝓpōis idefite. ſic eēntia accñt̄ ē eēntia ſbe. g° eēntia ſbe ē ſba accñt̄. ⁊ ꝑ ꝯñs erit mutua idiſtinctio qꝺ eſt ꝯ te. 3° ꝙ ſꝫm rñſiōeꝫ tuā aliq̄d erit diſtictū ab indiſticto a ſe. qꝛ ſba ſꝫm te eſt diſtincta ab eēntia accñt̄ q̄ eſt indiſticta ab ea: ⁊ ecōuerſo aliq̄d erit indiſtictū a diſticto ab eo. ſ. eēntia accñt̄ erit indiſticta ab eēntiia ſbe q̄ ponit̄ diſtincta ab ea q̄ oīa iplicāt ꝯdictōi. 4° qꝛ accñs in ſacro altar̄ remāebit ſine eſſentia ſua vt mag̃ patebit in. 8. qōe. Si dicas ꝙ nō ē ibi indiſticta eēntia accñt̄ ab eēntia ſubiecti ſꝫ indiſa. Cōtra p°: qꝛ aut tu itelligis indiſa. qꝛ ꝑ cōpoſitōꝫ vnita: ⁊ ſic eēntia vnius eēt diſticta ab eēntia alteri⁹ qꝺ eſt ꝯ ꝓpoſitū tuū. 2° qꝛ q̄diu ꝯpō ſtat ita eſt ſubiectū indiſū ab accñte ſic ecōuerſo: lꝫ vnū depēdeat in eē ſuo ab alio ⁊ nō ecōuerſo. Secūda etiā rñſio nihil valꝫ. qꝛ ſi facile eēt ꝓbare vnū oppo

ſitū de alio. remoto eni oī eo in quo dīnt ſtati ſeq̄r ꝙ vnū
erit aliud ⁊ ſi dicat̄ ꝙ iſto mō trāſferim⁹ ad diuina ea q̄ in
uenim⁹ in creaturis verꝫ eſt nō ſc̄m ſilitudinē generis vel
ſpēi cuiuſcūq̄ꝫ. ſꝫ ſc̄m cōueniētiā tm̄ analogie ⁊ magis ma
nu mittēdo ad illud qđ ſupponit eſſe q̄ ꝓbādo. Iſti autē
volūt p talia exēpla ꝓbaē. vel eē vel nō repugnare talem
idēptitatē duplicēꝫ in diuinis q̄ null⁹ ſomniauit vſq̄ꝫ ad
tpa iſta. ſec⁹ aūt eſt de ꝓbatiōe coeternitat̄ filij cū pr̄e. nā
hāc ⁊ ſacra ſcriptura teſtat̄ ⁊ ſub potētia tali generatione
rō ↄuicit ⁊ q̄tū ad ꝓpoſitū iuenit̄ exēplū i creaturis. ſ. coe
ternitat̄ ꝑncipij effectiui ad ſuū ꝑncipiatū ſine q̄cūq̄ꝫ re
motōe q̄tū ad ꝓpoſitū ptinet. q: nihil ad ꝓpoſitū ꝙ coet
na ſint ſbā vl̄ accn̄s ū mō ꝑncipiū ⁊ ꝑncipiatū ſint coeua.

Itē aut in ſolo dō pōis illam duplicē idēptitatē aut nō
ſi ſic fingis ⁊ nihil ꝓbas q̄ debebas ex creaturis ꝓbare ſi ñ
⁊ cū h̄ ponis eā in creaturis tūc dicā tibi da exēplū ⁊ vere
tu poteris dicere nō eſt patū niſi ad ꝓbādū totū oppoſi
tū. Ad rōnē aūt eſt facile ſoluere. q: nō oꝫ oē ꝑmū abſol
ui a poſteriori ſc̄m eē reale. ſicut nō pōt creatura abſolui a
relatiōe ad cāꝫ efficiētē. Quātū ad ſcđꝫ ꝑncipale. ſ. q̄tū
ad v̄itatē qōnis tria ꝑmitto. ꝑmum eſt exponere q̄d ipor
tat ſiue ꝓ quo ſupponit li aliud qñ dr̄ ꝙ vnū qđ cōuertit̄
cū ente eſt indiſtinctū in ſe ⁊ diſtinctū ab oī alio. Ad qđ pꝫ
ſtatī q: accipit̄ ibi aliud ꝓ oī eo qđ nō eſt idē cū re q̄ dr̄ vna
idēptitate que cōuertit̄ cū ente. q: ꝑ oppoſitū ad tale vnū
accipit̄ ibi aliud. Scđꝫ ꝙ ꝑmitto eſt q: ſicut ſuꝑdictū eſt.
duplr̄ pōt itelligi ꝙ tollat̄ diſtictio alicu⁹ rei ab alio. vno
mō ꝙ tollat̄ alietas ⁊ diſtictio ſub ſenſu ſuꝑ poſito. ⁊ tūc
verꝫ eſt ꝙ negatio v̄e tollit diſtinctiōeꝫ ⁊ alietatē rei ab oī
alio qđ eſt aliud tm̄ ſc̄m rōnē ⁊ idē cū re a q̄ tollit̄ ei⁹ diſtin
ctio ſc̄m eēntiā. ſic ꝙ eoꝝ ſit vna eēntia. accipiēdo aūt diſti
ctionē negatā ⁊ alietatē affirmatā ſub h̄ ſenſu. ſ. ꝙ ab aliq̄
re tollat̄ diſtinctio reſpectu ei⁹ qđ eſt aliud ab ea. ⁊ h̄ pōt i
telligi duob⁹ modis. ſ. in ſenſu ↄpoſito ita valet ꝙ ita res
alia maneat ⁊ nō ſit diſtincta ab illa re reſpectu cui⁹ ē alia
⁊ ſic ē ipoſſibile q: implicat ↄdictoria. ſ. eē diſtinctū ⁊ non
diſtinctū. aliud ⁊ nō aliud. alio° pōt intelligi in ſenſu diui
ſo ſic. ſ. qđ dicat̄ ꝙ poſſit tolli diſtinctio talis rei ab eo qđ
eſt aliud ab ea realiter ꝑ ablatiōem alteri⁹ rei. ita ꝙ illa q̄
ſūt ſic nūc diſtincta. poſſint nō eſſe diſticta altero ablato
vt ſi dicerē ꝙ de⁹ pōt eē ñ diſtinct⁹ actu a creatura. q: cre
tura poſſet nō eſſe q̄ facto de⁹ nō h̄ret a q̄ diſtigueret̄ eēn
tialiter ⁊ iſto mō pōt eſſe v̄m ꝙ talis diſtinctio tolleret. ⁊
ſic pꝫ ad qōnē. Ad illud aūt ꝙ obijcit̄ incōtrariū de paſ
ſiōe dō. ꝙ paſſiōem nō poſſe eē ſine ſubiecto nō infert ꝙ
eēntia paſſiōis nō ſit diuerſa ab eēntia ſubiecti. multa. n.
ſūt que nō pñt eē ſine inuicē que tñ ſūt diſtincta ꝑ eēntiā
ſicut relatiua ⁊ ſicut effect⁹ nō pōt eē ſine cā ⁊ tñ hꝫ eēntiā
diſtinctā a cā. ꝙ aūt addit̄ nō pōt diffiniri paſſio ſine ſbō
nō valꝫ. q: h̄ nō eſt ꝓpt̄ indiſtinctiōem paſſiōis a ſubiecto
ſꝫ q: pfecta noticia paſſiōis nō pōt eē ſine noticia ſubiecti
cui⁹ eſt paſſio. vñ in diffinitiōe paſſiōis ponit̄ ſubiectuꝫ
nō vt exiſtens eēntia ei⁹. ſed ſicut cā a qua noticia ei⁹ de
pendet. vñ ph̄s. 7. methaphiſice dicit ꝙ paſſio diffinitur
per ſubiectū ſicut per additamētū alteri⁹ rei. ꝙ aūt intel
lect⁹ dicit̄ ꝙ accñs non pōt intelligi ſine ſubiecto. dicen
dū ꝙ aliq̄d non poſſe itelligi ſine alio dupliciter pōt eſſe
vno modo ex pte intelligētis qđ quidē pōt accidere vel ꝓ
pter pfectiōem actus intelligendi. ſicut deus non poteſt
intelligere etiam ſeipſum ſine alijs rebus. quia itellectio
ſua ſe extendit neceſſario ad omnia. aliquādo aūt h̄ acci
dit propter impfectiōem intelligent̄. qui aliquādo non
poteſt venire in noticiā alicuius rei niſi ex noticia alteri⁹
ſicut venimus in noticiaꝫ cauſe per effectū. Quādoq̄ꝫ ve
ro conuenit hoc eſſe ex parte rei intellecte ⁊ hoc multipli
citer. vno° quia non poteſt intelligi. ſ. ſine alio. quia res
non poteſt vero intellectu ⁊ perfecto intelligi. niſi vt exi
ſtens illud eēntialiter ſicut ſe habet homo reſpectu aīalis
ſed de accidente reſpectu ſubiecti falſum eſt ⁊ impoſſibi
le. q: ↄcipiēſ paſſionē eē eēntialr̄ ſubiectū falſū ↄcipit. alio
mō dico q: nō pōt v̄e intelligi vnū eē ſine alio ⁊ ſic eſt de
accñte reſpectu ſubiecti. ſaltē ſc̄m curſū cōeꝫ vel q: vnū ē
de rōe alteri⁹ extriſece tñ ſic vnū correlatiuū ē de rōe alte
ri⁹ ⁊ tñ extriſecū ē ab eo. mō dico ꝙ accñs dicit̄ nō poſſe

intelligi cognitōe cōpleta ſine ſubiecto. nō ꝑmo mō q: ñ
poſſit intelligi niſi vt exñs eēntialit̄ ſubm̄. hoc eni ē abſur
dū. ſed hoc intelligit̄: q: nō pōt intelligi eſſe ſine hoc ꝙ ſit
in ſubiecto: vnde rō nihil valet.

Ad tertiū ſic ꝓcedit̄ ⁊ arguit̄ ꝙ inter idē qđ ↄuer
tit̄ cū ente ⁊ diuerſū ſit dare mediū. q: paſſio et
ſbm nō ſūt idē idēptitate q̄ cōuertit̄ cū ente. nec
etiā ſūt diuerſa. g°. ⁊c̄. ꝙ nō ſūt idē ꝑdicta idēptitate pꝫ: q:
paſſio nō eſt ſubiectū. ꝙ etiā nō ſint diuerſa pꝫ. q: illō nō
pōt realr̄ eē diuerſū a ſbo: qđ nec eē nec itelligi nec diffiri
pōt ſine ſubiecto. ſꝫ paſſio ſic ſe hꝫ ad ſubiectū vt pꝫ. 7. me
thaphiſice. g°. ⁊c̄. ⁊ ſic vt videt̄ eſt dare mediū inter idē qđ cō
uertit̄ cū ente ⁊ diuerſū. Itē ſc̄m cōmen. 3. ce. ⁊ mū. comē
to. 29. mā differt a nihilo. q: eſt i ente i actu a quo eſt indi
ſtincta. ⁊ ꝑ ↄñs ab ente in actu nō ē diuiſa vel diſticta. nec
pōt etiā dici ꝙ ſit eadē cū ente in actu idēptitate q̄ ↄuertit̄
cū ente: cū mā prima ſit potētia. g°. mā nec eſt eadē cū ente
nec etiā eſt diuerſa ab eo. g°. ⁊c̄. Cōtra. ſicut idē ⁊ diuerſū
ſc̄m rōeꝫ ſe habēt ad eē rōis. ita idē ⁊ diuerſū ſc̄m reꝫ ſe hñt
ad eſſe reale. ſꝫ inter idē ⁊ diuerſū ſc̄m rōeꝫ nō eſt dare me
diū in eſſe rōis. g°. ⁊c̄. Rñ°. circa illā qōem ſic ꝓcedā: q: ꝑ
mo ponā vnā opionē falſā cū ſuis motiſ. 2°. oñdet ꝙ ſc̄m
illā oꝫ dare mediū inter idē qđ cōuertit̄ cū ente ⁊ diuerſū.
3°. reprobabo dictā opi. Et 4°. ponā v̄itatē de qōe. Quā
tū ad ꝑmū ſciendū ꝙ ſic dictū fuit in ꝑcedēti qōe eſt q̄daꝫ
opi. que ponit ꝑter vnitatē ↄpōis de qua ſuꝑdictū eſt du
plicē idēptitatē coꝝ q̄ ſunt idē realit̄ ꝑ eēntiā. ſ. idēptitatē
relatiuā ⁊ idēptitatē abſolutā: ⁊ dicūt idēptitatē abſolutaꝫ
eſſe indiſtinctōꝫ rei a ſeipſa. relatiuā v̄o vocāt indiſtictōꝫ
rei q̄ tollit diſtinctionē ei⁹ a quadā re q̄ nec eſt eadē cū illa
a qua dr̄ nō diuiſa idēptitate abſoluta nec etiā diuerſa.
Declarāt etiā illā diſtictionē ponēdo int̄ mēbra q̄drupli
cē differētiā. Pria eſt: q: vt dicūt ꝑma idēptitas tollit̄ di
ſtinctōꝫ rei a ſe ipſa. Scđa aūt tollit diſtictiōꝫ q̄ dicit̄ ens
diſtingui ab oī alio: ⁊ hoc ſic dictū fuit in determiata natu
ra. ⁊ de hoc ponūt exēpla talia q̄lia poſita ſunt in precedē
ti qōe. Scđa differētia ē: q: vna tollit diſtinctōꝫ intriſe
cā rei. v̄bi gr̄a. idēptitas abſoluta hōis tollit diſtinctiōꝫ q̄
hō diuidit in hōies: idēptitas v̄o relatiā tollit diſtinctiōꝫ
alicui⁹ extriſici a re. ſicut diſtictio irrōnalis reſpcū homi
eſt diſtinctio extriſeca ſiue cuiuſdaꝫ extrinſeci. Tertia
differētia: q: q̄ ſunt eadē idēptitate abſoluta r̄ſpiciūt ſe rcō
aſpcū ſic hō ⁊ aīal. ita v̄o q̄ ſūt eadē idēptitate relatiā r̄ſpiciūt
ſe obliq̄ vl̄ indirecto aſpcū. ſic dicūt de ſupficie ⁊ ſperica fi
gura. ⁊ idē dicūt de eēntia ⁊ relatiōe in diuinis. ſ. Quar
ta differētia eſt: q: relatiua idēptitas ꝑſupponit abſolutā
q̄. ſ. res eſt indiſtincta a ſeipſa: ſic idēptitas paſſiōis ⁊ ſub
iecti ꝑſuppōit idēptitatē q̄ paſſio ē idē ſibiipſi ⁊ idēptitatē
q̄ ſubiectū eſt idē ſibi. ⁊ ſic pꝫ de ꝑmo. Quātū ad ſecūdū
ꝑncipale facile eſt oñdere ꝓpoſitū ꝙ. ſ. ſc̄m illā poſitōꝫ ſeq̄
tur ꝙ ſit dare mediū int̄ idē qđ cōuertit̄ cū ente ⁊ diuerſū
q: ſc̄m eos illa q̄ ſūt eadē idēptitate relatiā nō ſūt diuerſa re
alit̄: nec ſūt etiā eadē idēptitate q̄ cōuertit̄ cū ente: etiā ſc̄m
eoſ: q: ita idēptitas ē idēptitas abſoluta q̄ aliq̄d ē indiſtin
ctū a ſeipſo. g°. ⁊c̄. Quantū ad tertiū ꝑncipale ſimil̄ intē
do reprobare poſitōꝫ cū ſuis declaratōib⁹. q: ſue declara
tiōes nō ſūt aliud q̄ relatōeſ q̄bus rñdet̄ ab eis ad ipſas ra
tiōes. vñ reprobatio declarationū eſt ↄfirmatō relationū
ↄ ꝑdictā poſitiōꝫ inducit̄ cōtra iſtā opi. ſi opi. debeat dici
⁊ nō maḡ fictio pono. 5. rōes ad quas q̄ſi oēs alie poſſūt
reduci. Pria rō ſumit̄ ex eo qđ ↄcluſū eſt in ꝑcedēti qōne
videlꝫ ꝙ oēs res cōpata alij vel eſt alia ab ea alietate q̄ op
ponit̄ imediate idēptitate q̄ cōuertit̄ cū ente: vel eſt eadē
cū ea idēptitate q̄ ↄuertit̄ cū ente: q̄ idēptitas eſt abſoluta
vt ſepe dictū eſt. ſꝫ ſc̄m re illoꝝ q̄ ſūt eadē idēptitate relatiā
vnū ñ ſe hꝫ ad aliud: nec ſic ad idē idēptitate abſoluta: nec
ſicut ad aliud alietate ſibi oppoſita. g°. talis idēptitas ē im
poſſibilis. Et cōfirmat̄ rō. q: iſta idēptitas aut negat oēm
diſtōꝫ realē ⁊ alietatē inter illa q̄ ſic ſūt eadē. aut ita ē q: di
ſtinctio ſit negata ⁊ alietas affirmata. ſi ꝑmo mō tūc ſic ꝓ
batū eſt in ꝑcedēti qōe talia in idēptitatē abſolutā incidūt
q: in idēptitatē que cōuertit̄ cū ente. ſi ſecūdo mō tūc illa
idēptitas fundat̄ ſupra cōtradictoria. ſi accipit̄ in ſenſu cō
poſito vt in precedēti qōne oſtenſuꝫ eſt. ergo predicta me

dia idẽptitas ꝼm vtrũq₃ modũ eſt ipoſſibilis. Si dicatur
ad h̄ ꝙ idẽ qḋ cõuertit̃ cum ente eſt in plus ꝙ̄ idẽptitaſ ab
ſoluta. ergo ⁊c̃. Cõtra q: ꝼm te vnũ qḋ cõuertit̃ cũ ente
h₃ duas ꝑꝓetates. ſ. eẽ indiſtinctũ in ſe ⁊ eſſe diſtinctum
a quocũq₃ alio. ergo ꝼ₃ te idẽptitas qua dr̃ idẽ vnũ qḋ cõ
uertit̃ cũ ente eſt idẽptitas q̄ dr̃ aliq̄d indiſtinctũ in ſe. ſ₃
talis dr̃ ꝼm te idẽptitas abſoluta. ergo ⁊c̃. Scḋa rõ ſũit̃
ex ipſa rõe nois ꝙ̄ ipſi ponũt. dicũt. n. ꝙ illa idẽptitas dr̃
relatiua nõ ꝼm poſitiõem q: nõ ponit relatiõem ſ₃ nega
tiue. negat. n. vt dicũt relatiõem que eſt diſtinctio. ſ₃ ois
idẽptitas eſt hmõi. ergo ois idẽptitas eſt relatiua. ꝓbatio
mi. q: ois idẽptitas tollit diſtictiões₃ coꝝ q̄ ſũt eadẽ ſaltẽ in
q̄ntũ ſũt eadẽ. g. ⁊c̃. Ad h̄ rñdet̃ ꝑ q̄dã declaratiões₃ ſup
poſitã. ſ. ꝙ duplex ẽ diſio vł diſtõ. ſ. itriſeca ſic hois i hoies
⁊ extriſeca ſic diſtictio ab irrõnali. Cõtra tripliciter. pri
mo q: qñ diuidit̃ hõ in hoies iſta diuiſiõe nõ diuidit̃ hõ i
cõi cõtra indiuiſa ſ₃ diuidit̃ vnũ indiuiduũ cõtra aliud. ⁊
ꝑ ꝯñs eſt diuiſio qua diuidit̃ vnũ indiuiduũ ab alio indi
uiſo. ſ₃ ꝼm te diuiſio que eſt ab alio ẽ extrinſeca. ergo iſta
diuiſio q̄tũ ad illa inq̄ ſit diuiſio eſt diuiſio extrinſeca ſed
ꝼm te diuiſio extrinſeca ꝑtinet ad idẽptitatẽ relatiuã. er
go negatio diuiſiõis q̄ poniſ ꝑticulare ad idẽptitatẽ abſo
lutã ꝑtinet ad relatiuã. 2°. q: ſi ita eſt ꝙ diſtictio q̄ negat
idẽptitas abſoluta eſt diſtinctio ſupioris in ꝑtes ſubiecti
uas eẽntiales. puta hois i hoies. Cõtra q: idẽptitas ab
ſoluta eſt negatio diſtinctionis eiuſdẽ a ſeipſo q̄ q̄dẽ diſti
ctio eſt ipoſſibilis. ſ₃ diſtinctio ſupioris in inferiora nõ ẽ
ipoſſibilis. imo eſt poſſibił in oĩ nã in q̄ inuenit̃ plurali
tas indiuinaꝝ in eadẽ ſpẽ. ergo idẽptitas abſoluta non eſt
negatio diſtinctiõis ſupioris in inferiora. puta hois i ho
mines cui⁹ oppoſitũ põis. ſi dicat̃ ad h̄ ꝙ iſta diuiſio poſ
ſibilis eſt in ipſo cõi nõ tñ i indiuiſo. vñ negatio talis di
ſtinctiõis in indiuiſo dr̃ idẽptat̃ abſoluta q̄. ſ. aliq̄s hõ dr̃
idẽ ſibi ipſi. tũc q̄ro vtꝝ illa negatio neget diſtinctiões₃ rei
a ſe ipſa aut diſtinctiõem rei ab alia. ſi iſta idẽptitas abſo
luta neget diſtinctiõem rei a ſeipſa. q̄ro de idẽptitate rela
tiua vtꝝ neget diſtinctiõem rei a ſeipſa aut ab alia. ſi a ſe
ipſa tũc nõ differt ab idẽptitate abſoluta. ſi ab alio aut h̄ ẽ
negata diſtinctiõe ⁊ altetate ſicut deductũ fuit in ꝑcedẽti
q̄õne. aut negata diſtinctiõe ⁊ altetate manẽte affirmata.
ſi ꝑmo mõ tũc idẽptitas relatiua eſt indiſtinctio eiuſdem
a ſeipſo vt ſup̄ ꝓbatũ eſt. ⁊ ſic eſt eadẽ cũ abſoluta. ſi 2° mõ
includit ꝯdictoria vt deductũ eſt. 3°. q: ꝼm te ſicut diui
ſio q̄ diuidit̃ hõ in hoies eſt diuiſio intriſeca hoi ita diui
ſio q̄ diuidit̃ aĩal in aĩalia puta in rõnale ⁊ irrõnale eſt di
uiſio intrinſeca ipſi⁹ aĩalis. ſ₃ ꝼm te diſtinctio hois ab ir
rõnali eſt diſtinctio ſiue diuiſio extriſeca ergo diuiſio ho
minis ab irrationali erit diuiſio extriſeca. inq̄tũ eſt hõ ⁊
intrinſeca inq̄tũ eſt aĩal. q: ſicut diuiſio hois eſt intrinſe
ca hoi ita diuiſio aĩalis eſt intrinſeca aĩali. ⁊ ſic vna ⁊ eade₃
diuiſio ꝼm illã viã erit intriſeca ⁊ extrinſeca ꝑ cõꝑatiõem
ad ſupi⁹ ⁊ inferi⁹. ⁊ tũc vlteri⁹ q̄rã de idẽptitate corñdẽte
vtriq₃. vtꝝ ſit eadẽ vel diuerſa. ſi eadẽ ergo idẽptitas abſo
luta q̄ tu ponis negare diuiſiõem intrinſecã. ⁊ idẽptitas
relatiua q̄ tu ponis negare diuiſiõem extrinſecã eſt eadẽ
idẽptitas qḋ ẽ ꝯ te. ſi v̄o diuerſa. g. i eodẽ idiuiſo erũt tot
idẽptitates ad quot ſupiora põt ꝯꝑari. ⁊ cũ h̄ etiã ꝑ ꝯꝑatio
nẽ ad vnũ erit idẽptitas abſoluta ⁊ per ꝯꝑatiõem ad aliud
erit relatiua. puta idẽpti as qua hõ eſt idẽ ſibipſi erit abſo
luta inq̄tũ hõ eſt ſibiipſi ꝼm qḋ hõ ⁊ erit relatiua inq̄tum
hõ eſt idẽ ſibiipſi ꝼm qḋ aĩal. ita ꝙ idẽptitas hois ad ſe ho
minẽ erit abſoluta ⁊ idẽptitas hois ad ſe aĩal erit relatiua.

Tertia rõ ꝑncipalis ad ꝓpoſitũ ſumit̃ ex ꝑte extremo
rũ ad cui⁹ euidẽtiã ſciendũ ꝙ ſicut diuiſio h₃ extrema po
ſitiua ita etiã negatio diuiſiõis h₃ extrema negatiua. eadẽ
enĩ extrema negauit negatio ⁊ ꝑncipio diuiſiõiſ que põit
ipſa diuiſio. Inde arguit̃ ſic. eorũdẽ extremoꝝ negatoꝝ ẽ
eadẽ idẽptitas. ſ₃ idẽptitas illoꝝ q̄ꝝ eſt vna ⁊ eadẽ realitas
oĩno indiſtincta ſũt extrema negatiue accepta. g. taliſ idẽ
ptitas nõ põt eſſe niſi vna. ſ₃ ſcḋm te i diuinis eẽntia ⁊ pr̃
nitas ſunt vna realitas oĩno indiſtincta. ergo coꝝ nõ eſt
niſi vna idemptitas. cuius oppoſitum tu ponis. Ad h̄
reſpondet̃ tripliciter. ꝑmo quia idemptitates non diffe
rãt realiter ſicut diuerſe res poſitiue. ſed ſicut negatiões
diuerſaꝝ multitudinũ. vnde vt dicunt idemptitas pr̃is ⁊
idẽptitas eẽntie negãt diuerſas multitudines. 2°. q: l₃
ſint eadẽ res: tñ vnũ nõ ꝯcipit̃ cõcipiẽdo alteꝝ recto aſpe
ctu ſ₃ q̄ſi in obliquo. ſicut cõcipiẽs ꝯcauũ nõ cõcipit ꝯne
xũ rcõ aſpectu. vñ cõcipiẽs eẽntiã diuinã nõ cõcipit dire
cto aſpectu relationẽ nec ecõuerſo. ⁊ ſic eſt de oĩbus q̄ dñr
eadẽ idẽptitate relatiã. 3°. rñdet̃ dḋo ꝙ l₃ extrema vtriuſ₃
idẽptitat̃ puta extrẽa idẽptitat̃ eẽntie ad ſe ⁊ extrẽa idẽpti
tat̃ pr̃is ad ſe ſint eadẽ. ꝙ mãliter: q: . ſ. ſũt eadẽ res. tñ for
malit̃ ſũt diuerſa inq̄tũ ſũt extrema diuerſaꝝ idẽptitatũ.
ſic ſi idẽ corp⁹ albũ ⁊ calidũ dicat̃ diuerſa q̄lia formalit̃ ꝓ
pter diuerſas q̄litates: l₃ realit̃ eẽt idẽ ſubiectũ habẽs am
bas q̄litates. Pria rñſio nihil valet: ⁊ hoc p₃ ꝑmo acci
piẽdo diuiſionẽ ⁊ indiſionẽ ſimł. ſic eorũdẽ extremoꝝ ipoſ
ſibile eſt eſſe plr̃es diuiſiões: ⁊ per ꝯñs plr̃es oppoſitas idi
uiſiões. ſ₃ diuiſionũ vł oppoſitoꝝ indiſionũ illaꝝ reꝝ qua
rũ eſt vna realitas ſimplex ſũt eadẽ extrema realr̃. g. ipoſ
ſibile eſt taliũ eẽ plures diuiſiões vel idiuiſiões ex nã rei:
ſiue realit̃. 2°. idẽ p₃ de multitudĩe. ad cui⁹ euidẽtiã ſciẽ
dũ ꝙ diuerſitas multitudĩs põt accipi dupłr: vno mõ ex
ſua ꝓpria ſpẽ: ſic differt ternari⁹ ⁊ q̄ternari⁹. vñ in eadem
nã nũerata differũt tria ⁊ q̄tuor. Alio mõ ꝑt accipi diuer
ſitas multitudinũ ex ꝑte coꝝ q̄ dicunt̃ multa. ſic differũt
multitudo equoꝝ ⁊ multitudo canũ. ſ₃ neutro illoꝝ mõꝝ
põt multitudo młtiplicari manẽtib⁹ eiſdẽ extremis q: ſtã
te ipotheſi nec pñt eẽ alia multa ex ꝑte rei nũerate nec plu
ra nec pauciora per q̄ ibi poſſint plr̃es multitudĩs ſpẽs ac
cipi. ⁊ adhuc magis deriſibile eſt h̄ qḋ dr̃ in ꝓpoſito de eſ
ſentia diuina ⁊ pr̃e. q: ſi młtitudo imaginabił eẽntie differt
a multitudĩe ꝑſone puta pr̃is. aut hoc eſt mãliter puta res
q̄ dicunt̃ multe ſũt alia ⁊ alia res: puta pr̃ ⁊ eẽntia. ⁊ hoc eſt
manifeſte falſũ. vel q: diuerſe ſpẽs multitudĩs inuenit̃ in
eis: ⁊ hoc eſt valde deriſoriũ videl₃ qḋ in pr̃e inueniat̃ q̄ter
nari⁹ numer⁹ ⁊ in eẽntia quinari⁹ vel ternari⁹: vñ illa re
ſpõſio eſt per oĩa friuola. Alia etiã rñſio nłła ẽ. nã qñ dr̃
ꝙ ꝯcipiẽs vnũ rcõ aſpcũ nõ ꝯcipit aliud niſi obliq̄: aut tu i
telligis q: illa obliq̄tas eſt ꝼm rõe₃ intelligẽdi tm̃: vel tm̃
ꝼ₃ modũ ſignãdi grãmaticalẽ nulla diuerſitate rñdẽte ex ꝑ
te rei. ſic ſi cõſtruim⁹ ꝑſonã ſor. cũ ſor. in obliq̄. aut aliqua
diuerſitas eſt ex ꝑte rei. ſi ꝑmo mõ nihil ad ꝓpoſitũ q: ſo
la dr̃ia rõis nihil facit ad idẽptitatẽ vel diuerſitatẽ realẽ. ſi
ſcḋo mõ hoc eſt ꝯ te q: ꝼm te in re nłła ẽ diuerſitas. Nec
valet qḋ ipſi dicũt ꝙ ibi eſt obliq̄tas ex ꝑte rei: recedendo
ab idẽptitate abſoluta: nõ tñ incidẽdo in diuerſitatẽ realẽ
q: vt ꝓbatũ eſt in ꝑcedẽti q̄õe. oẽ qḋ eſt cõꝑatũ alij vel eſt
idẽ ei idẽptitate q̄ ꝯuertit̃ cũ ente q̄ eſt idẽptitas abſoluta
vel eſt aliud ab eo. ⁊ h̄ habet̃ expſſe a pħo. 4. metha. g. ſi re
cedit ab idẽptitate abſoluta: neceſſario incidit in diuerſitatẽ re
alẽ. Tertia etiã rñſio nihil valet. ꝑmo q: petit ꝑncipiu₃
nã qñ dr̃ ꝙ eorũdẽ extremoꝝ nõ eſt niſi vna idẽptitas. ⁊ ꝑ
mo rñdet̃ ꝙ verũ eſt accipiẽdo extrema mãłr ſ₃ nõ forma
lit̃ q: . ſ. diuerſe idẽptitates faciũt ea formałr diuerſa extre
ma idẽptitatũ diuerſaꝝ manifeſte eſt petẽ ꝑncipiũ. q: cu₃
arguit̃ ꝯ te vnitas idẽptitat̃ eſt ex idẽptitate terminoꝝ ſta
tim ſupponis eorũdẽ extremoꝝ ex ꝑte rei eẽ plures idem
ptitates: ita ꝙ qñ tibi ꝓbat̃ ex vnitate extremorũ vnitas
idẽptitat̃ ſtati tu accipis ſupponẽdo nõ ꝓbando diuerſi
tatẽ idẽptitat̃ ad ꝓbandũ diuerſitatẽ formalẽ extremorũ.
Preterea nõ val₃ ſcḋa rñſio. q: ſicut ꝓbatũ ẽ manẽte idẽ
ptitate reali extremoꝝ nõ põt plr̃ificari formałr ꝼm rẽ: di
uiſio vel multitudo formałr vł mãłr vñ truſa eſt q̄cq̄d dr̃.

Quarta rõ ꝑncipalis ꝓcedit ꝯ in determinatõ₃ quã cõ
tinet ꝓpõ quã aſſumũt ad ꝓpoſiti ſui declaratõ₃: dicẽtes
ꝙ abſq₃ repugnãtia intellectuũ eſt poſſibile iuenire in nã
reꝝ aliquã rẽ indiuiſã in ſe nõ diuiſam a q̄da₃ re: ⁊ eſt talis.
q: illa res a qua q̄dã res indiuiſa in ſe non eſt diuiſa. aut illa
eſt res a qua dr̃ nõ diuiſa: aut nõ. ſi ſic: g. replicatio iſti⁹ ⁊ re
plicatio illi⁹ eſt replicatõ eiuſdẽ rei qḋ eſt ꝯ te. ſi nõ ergo ẽ
alia res qḋ eſt ꝯ te. Itẽ aut eſt alia res h̄ ab illa. aut eadem.
ſi alia hoc eſt ꝯ te: q: nõ eſt diuiſa ſiue diſtincta realr̃ ab il
la. ſi eadẽ: g. indiſio eaꝝ eſt indiſio eiuſdẽ a ſeipſa. ſ₃ hoc eſt
idẽptitas abſoluta. g. eaꝝ idẽptitas eſt abſoluta qḋ tu ſim
plicit̃ negas. Ad hoc rñdet̃ ꝙ in iſtis rõibus eſt fallacia
ꝯñtis: vel procedẽdo a ſuperiori ad inferi⁹ affirmãdo: aut

ꝓcedēdo a pluribꝰ caſibus veritatꝭ ad vnaꝫ. nam qn̄ dr̄ aut eſt alia res vel eadē ⁊ vlteriꝰ dicēdo ſi nō eſt alia. ergo eſt eadē idēptitate abſoluta ꝓcedit̄ a ſupiori ad inferiꝰ affirmādo. vn̄ nō ſeq̄t̄ ſūt eadē res. ergo idēptitate abſoluta q: idēptitas ſe hꝫ in plus ꝙ̄ idēptitas abſoluta nā ꝯuenit tā abſolute ꝙ̄ relatiue. Eſt etiā ibi vt dicūt ꝓceſſus a duabus cāis mētaliter ad vnā. nā qn̄ dr̄ tales res ſi nō ſūt eadē res idēptitate abſoluta. ergo ſūt diuerſe nō ſeq̄t̄ q: ꝙ aliq̄ue res nō ſint eadē res idēptitate abſoluta pōt ꝓuenīe ex duplici cā. vel q: .ſ. vna eſt diuerſa ab alia. vel q: ſūt eadē res idēptitate relatiua. vn̄ qn̄ arguit̄ nō ſūt eadē res idēptitate abſoluta. ergo ſūt diuerſe res ꝓcedit̄ a pluribꝰ cāiſ ꝟitatꝭ ad vnā. Qꝫ iſta rn̄. ſupponat falſū pꝫ ex dictꝭ. nā in q̄ōne p̄cedēti ꝓbatū eſt. ꝙ oīs res ꝯpata cuicūqꝫ eſt eadē idēptitate q̄ ꝯuertit̄ cū ente vel alia ab ea. vn̄ oē qđ eſt indiſtinctū ſiue indiuiſū in ſe ⁊ diſtinctū realiter ab oī eo qđ nō eſt illo mō idē cū eo vel eſt diſtinctū ab eo. ſꝫ talis idēptitas eſt idēptitas abſoluta. ⁊ iō nō eſt dare medium vt tu falſe ſupponis inter idē idēptitate abſoluta q̄ eſt i diuiſo rei a ſeipſa ⁊ aliud ſiue diuerſū. ⁊ ſic pꝫ falſitas opi.

Patet etiā ex dictis ꝙ declaratōes nulle ſunt. nā ſicut pꝫ ex p̄cedēti q̄ōne declaratio q̄ fundat̄ ſup negatiōem diſtinctōis vniꝰ qđ ꝯuertit̄ cū ente ab alio in determinata nā nulla eſt. Scđa etiā declaratio q̄ fūdat̄ ſup diuiſiōeꝫ vel diſtinctiōem intrinſecā ⁊ extrinſecā oñſa eſt nihil valere ⁊ ſimpliciter idē oñſum eſt d̄ obliquo ⁊ recto aſpectu. ꝙ aūt dr̄ ꝙ vna idēptitas ſupponit aliā eſt aſſūptio falſi ⁊ h̄ ꝓbo ex dictis eoꝝ. q: in eadē re ſimplici impoſſibile ē eſſe ordinē realē p̄oris ⁊ poſterioris ſed ſm̄ eos illoꝝ quorū eſt idēptitas relatiua eſt vna ſimplex realitas. ergo ⁊c̄.

Exēplū aūt ꝙ addūt de vnitate ſpice figure cuꝫ ſupficie ē multū ieptū ad ꝓpoſitū. q: ipſi debēt iuenire exēpla talꝭ ordiniſ in re ſimplici ⁊ ipſi ponūt exēplū in re cū potentia ex accidēte ⁊ ſubiecto. mō quo vnū accñs eſt ſubiectū alteriꝰ accñtis in quo nō eſt mirꝝ ſi vnitas compoſiti p̄ſupponit vnitatē ptiū ſicut eſt entitas entitatē. ſꝫ ꝙ in vna re ſimplici ſit talis ordo realiter ē abſurdū. Quātū ad .4. p̄ncipale .ſ. de ꝟitate q̄ōnis p̄mo ponēdꝰ eſt intellectꝰ q̄ōnis. 2° ponit̄ ꝟitas de q̄ōne. 3° ex ꝟitate ꝓbata infert̄ correlatione qđ p̄dicta opi. iꝓbata eſt manifeſte falſa. ita ꝙ ꝟitas q̄ōnis erit. q̄rta rō ad improbādā dictā opi. Quātū ad p̄mū ſciendū ꝙ queſtio iſta nō q̄rit vtꝝ res aliq̄ ſibi ipſi ꝯpata tantū ſit ſibi eadem vel diuerſa. q: altera ps neceſſario eſt ꝟa. ⁊ alia ipoſſibilis. ſimilr̄ etiā iſta qđ non q̄rit vtꝝ res aliq̄ tm̄ ꝯpata ei qđ eſt aliud ab ea ſit eadē cum tali re. q: certū eſt ꝙ nō ita ꝙ altera ps etiā nec̄rio manifeſte eſt vera. et alia ps īpoſſibilis. ſed qđ q̄rit vtrū q̄cūqꝫ res indifferēter ꝯpata cuicūqꝫ nec̄rio ſit eadē cum ea idēptitate q̄ ꝯuertit̄ cū ente qua .ſ. aliq̄d eſt indiuiſū ſiue indiſtinctuꝫ a ſe vl' diuerſa ab ea. ita .ſ. ꝙ iter idē ſic ⁊ diuerſū n̄ ſit dare mediū reſpectu cuiuſcūqꝫ rei ⁊ ſic pꝫ de p̄mo. Quātuꝫ ad ſcđm videlicet ꝙ̄tū ad ꝟitatē q̄ōnis ſimplr̄ ꝓcedenduꝫ eſt ꝙ oē qđ eſt ꝯpatū cuicūqꝫ eſt idē cū illo idēptitate q̄ ꝯuertit̄ cū ente mō quo dictū eſt vel diuerſū ab eo ita qđ n̄ eſt dare mediū. ⁊ h̄ pꝫ duplici rōne. p̄ma ſumit̄ ex determinatiōe p̄cedētis q̄ōnis ⁊ eſt talis q: ſicut ibi ꝓbatū ē oē qđ eſt ſe hꝫ nec̄rio ad oē illud ad ꝙ ꝯpari ꝑt ſicut ad illud qđ ē idē ſibi idēptitate que ꝯuertitur cum ente vel ſicut ad illō a quo eſt diſtinctū. quia ſicut ibi dictū eſt vnū qđ ꝯuertitur cum ente eſt indiſtinctū in ſe ⁊ diſtinctū ab oī alio ꝙ illo modo nō eſt idē ſequi. ſꝫ oē aliud diuerſū ē ab eo reſpectu cuius ē aliud. ergo ⁊c̄. Scđa rō ſumitur ex h̄ qđ ſm̄ phm̄ .4. methaphiſice ⁊ ſm̄ oēs idē p̄dicto mō acceptum ⁊ diuerſū ſufficiēter diuidūt totū ens. ſꝫ inter mēbra ſufficiēter diuiſa aliqđ cōe nihil pōt cadere mediū qđ nō contineat̄ ſub altero. ergo ⁊c̄. Ex h̄ 3° pōt ꝯcludi falſitas p̄dicte opi. de duplici idēptitate quia ſicut ex dictꝭ pꝫ oē qđ ē ꝯpatū cuicūqꝫ eſt idē cū eo idēptitate que ꝯuertit̄ cū ente ⁊ p ꝯñs idēptitate abſoluta vel diuerſū ab eo. ſꝫ ſm̄ illos illa q̄ ſūt eadē idēptitate r̄latiua nec ſūt eadē idēptitate abſoluta nec ſūt diuerſa. g° ipoſſibilis eſt talꝭ idēptitas abſoluta. Ad p̄mū i oppoſitū .ſ. de paſſiōe ⁊ ſbō pꝫ ex p̄cedēti q̄ōne. Ad ſcđꝫ .ſ. ad dēm ꝯmē. dō ꝙ qn̄ ipē ꝯmē. dic̄ ꝙ mā ē idiſticta ab ente i actu l' ab actu n̄ itēdit loq̄ de diſtōe eēntiali q̄n .ſ. mā per eēntiā ſit diuerſa ⁊ alia ab eēntia forme. h̄ eni eēt inſanū cū eadē mā nūero ſtet ſub formis icōpoſſibilibꝰ. ꝓpter qđ phs nec̄io habuit ponē p̄ter formaſ ꝯrias ſiue p̄ter formā ⁊ p̄uatōnē ſbm̄ cōe. ſꝫ intētio ſua eſt ipſā māꝫ nō eē diſtictā ab actu ita ꝙ ſepata ab actu per ſe poſſit eē: ſꝫ oꝫ ipſā ſemp eē alicui actui ꝯiunctā. eſt eni aliud alicui eſſe ꝯiunctū ſubiectiue ⁊ eē illud eſſentialiter.

Deinde q̄rebat̄ vnū de rebꝰ in generali ꝙ̄tū ad ſiẽri. vtꝝ actio ſit in agēte. ⁊ arguit̄ ꝙ ſic: q: i illo forma hꝫ aliq̄ eē qđ ab ipſa denōt: ſic albedo eſt i eo qđ dr̄ albū. ſꝫ agēs denōt̄ ab actiōe: g° ⁊c̄. Contra eſt cōe dcm̄ .ſ. ꝙ actio ⁊ paſſio ſūt in paſſo. Rn̄. circa iſtā q̄ōeꝫ faciēda ſūt duo. primo vidēdū eſt q̄d ꝑō de q̄ōne accipiēdo ꝓprie ⁊ ſtricte actiōꝫ ꝓut diſtinguit̄ ꝯ genꝰ relatōis. 2° oñdet̄ q̄d ſit dicēdū ꝓut actio oñdet̄ ad ſignāda ipſā relatōꝫ agentē ad ipm̄ ꝓductū ꝓut etiā actō transfertur ad dīna. Quātū ad p̄mū pꝰ ponet̄ ⁊ ꝓbabit̄ veritas de q̄ſtiōe. 2° mouent̄ q̄dā dubia ⁊ ſoluēt̄ ad maiorē declaratōꝫ veritatꝭ. Quātū ad p̄mū teneo ꝓ ꝯcluſiōe ꝙ actio ſtricte accepta nō ē in agēte ſbiue. ⁊ h̄ ꝓbo vnica rōe tali. ſi actio eſt in agēte aut eſt illa forma q̄ eſt p̄ncipiū ꝑ qđ agēs agit: aut ē aliq̄s reſpectꝰ agētis ad paſſū: aut ē aliq̄s actꝰ abſolutꝰ acq̄ſitꝰ in agēte dū agit qui ſit fundamētū talꝭ reſpectꝰ. ſꝫ nullꝰ illoꝝ modoꝝ eſt poſſibilꝭ. g° ⁊c̄. ma. pꝫ. q: nullꝰ pōt imaginari in agēte ſm̄ qđ eſt agēs niſi alteꝝ ipſoꝝ p̄dictoꝝ tertiū. mi. ꝓbat̄ ꝙ̄tū ad tria mēbra. ⁊ p̄mo ꝙ̄tū ad p̄mū: ⁊ h̄ duplr̄. p° ſic: q: actio ꝓprie dcā nō ē p̄ncipiū actōis ſꝫ p̄ncipiū actiuū quo agēs agit eſt realr̄ p̄ncipiū actōnis g° ⁊c̄. 2° ſic: q: illud nō eſt actio quo poſito nō nec̄io pōt aliqđ agēſ agē. ſꝫ poſito p̄ncipio actio quo natū ē agēs agē nō nec̄io ponit̄ agēs agē. pōt eni p̄ncipiū actiuū ineſſe alicui ipſo nō agēte. g° ⁊c̄. 2° ꝓbat̄ illa minor ꝙ̄tū ad ſcđuꝫ mēbꝝ .ſ. ꝙ nō pōt eē ꝙ actio ꝓprie ſit relō vl' reſpectꝰ agētis ad paſſū: q: illud quo formalr̄ eſt relatō nō ptinet ad aliqđ genꝰ ex̄ genꝰ r̄latōis. ſꝫ reſpcūs agētꝭ ad paſſū eſt formalr̄ relatō: g° ⁊c̄. Ad h̄ aūt rn̄dēt quidā ſic dicēdo ꝙ duplex ē reſpectꝰ: vnꝰ intriſecꝰ qui ꝯſequit̄ rē ex nā ſua. ſic p̄ritas ⁊ filiatio. aliꝰ eſt reſpectꝰ extriſecꝰ qui nō ꝯſequit̄ rē ex nā ſua: ⁊ talē dicūt eſſe actiōꝫ ⁊ paſſiōꝫ ⁊ ſex alia genera q̄ vocant̄ ſex p̄ncipia. ſꝫ h̄ eſt ipoſſibile q: qn̄ dr̄ ꝙ eſt quidā reſpectꝰ extrinſecꝰ h̄ qđ dico reſpcm̄ eē extriſecū pōt itelligi triplr̄. vno mō ſi dicat̄ reſpectꝰ eē extrinſecꝰ: q: nō ē aliq̄d exñs in eo cuiꝰ eſt reſpcūs formalr̄ ſiue ſbiue. Alio mō q: reſpicit aliq̄d extriſecū in hītudīe ad qđ denoiat. Terꝰ mō q: nō ꝯſequit̄ rē cuiꝰ ē per ſe: ſꝫ ineſt ei ꝑ accñs. primo mō nō pōt eē: q: oīs reſpectꝰ eſt ſubiectīe illiꝰ cuiꝰ dr̄ reſpcūs alioq̄n in nullo eēt formalr̄ ſiue ſbiue. 2° aūt mō oīs relatio ⁊ oīs reſpectꝰ eſt q̄d extriſecū. q: oē qđ relatie dr̄ ad aliud dr̄. eē eni relatm̄ eſt ad aliud ſe hr̄e. ſꝫ ſm̄ te reſpcūs extriſecꝰ nō p̄tinet ad genꝰ relatōis: g° nullꝰ reſpectꝰ pertinet ad genꝰ relatōis qđ eſt manifeſte falſū. Si 3° etiaꝫ mō accipiat̄ extriſecū tūc eſt ipoſſibile qđ dr̄ ꝓpter tria. p̄mo q: ꝯſequi ꝑ ſe ſbm̄ vel nō ꝯſeq̄ nō valeat ꝑ ſe rōꝫ p̄dicamēti. ſic pꝫ de q̄litate: ita eni eſt q̄litas ſepabilis a ſubō: vl' nō ꝑ ſe ꝯñs ſbm̄ in genē q̄litatꝭ: ſic q̄litas ꝑ ſe ꝯñs ſbm̄. ⁊ ſilr̄ eſt de relatōe. 2° q: oīs reſpcūs ſiue ꝯñs ſbm̄ ſiue nō eſt ad aliud. ſꝫ eē ad aliud ē formalr̄ rō relatōis q̄ eſt p̄dicamētū determinatū qđ dr̄ p̄dicamētū ad aliq̄d: g° ⁊c̄. 3° q: de illis rebꝰ q̄ fūdant̄ ſup agē ⁊ pati: exēplificat phs .5. meth̄. .c. ad aliq̄d. d. ꝑtinere iſta ꝑ ſe ad genꝰ relatōis. iſti etiā reſpectꝰ ꝯſequūt̄ nec̄io ⁊ per ſe illa quoꝝ ſūt poſitꝭ extremis ſic ⁊ in alijs relatōibꝰ. certū eſt etiā ꝙ p̄ritas ⁊ filiatio ſūt reſpectꝰ q̄ ꝯſequūt̄ agēs ⁊ paſſū q̄s tn̄ dicūt ꝑtinē ad p̄dicamētū relatōis: vn̄ dicē ꝙ reſpectꝰ ꝯñtes agēs ⁊ paſſū n̄ ꝑtineāt ad genꝰ relatōis: ⁊ cū hoc ponē ꝙ p̄ritas ⁊ filiatō ꝑtinēt ad genꝰ relatōis eſt ꝯdicē. 3° ꝓbat̄ tertia ps mi. p̄ncipalꝭ .ſ. ꝙ actio nō pōt eē aliq̄s actꝰ acq̄ſitꝰ abſolutꝰ i agēte dubiū agit: ⁊ ꝓbo triplr̄. Prīo: q: ꝓcedēt̄ in actōibuſ in ifinitū: qđ pꝫ ſic: q: ille actꝰ eſt effectus alicꝰ p̄ncipij actiui. ſꝫ oīs effectꝰ ſit ꝑ aliquā actiōꝫ: tūc q̄ro vtꝝ actio ꝑ quā talis actꝰ abſolutꝰ ſit in agēte ſit ipſe actꝰ factꝰ aut non: ſi nō: ergo eſt dare quēdā actū aliū per quē ſicut per actiōeꝫ ille actꝰ qui eſt ꝓductiuꝰ effectꝰ exteriorꝭ cātur in agente ⁊ de illa actiōe q̄reret̄ ſic de p̄ma: ⁊ ibit in infinitū. Si aūt

ille actꝰ qui dr̄ actio qui ponit̄ ſubiectiue in agēte q̄ eſt q̄
dem effectꝰ factꝰ in eo vt oñſum eſt eſt ipſa actio q̄ ꝑdictꝰ
actꝰ dr̄ fieri. eadē rōne ſtādū fuit in ꝑmo. ſ. ꝙ actꝰ factus
ſiue ſit in eodē ſubiecto cū agēte ſiue i alio ſit ip̄am ʒ actio
agētis realiter ⁊ nō aliq̄d extrīs in agēte in eo qḋ agēſ. 2°
q: oē illud in quo aliq̄d ſit in eo qḋ tale ſe hʒ in rōe acti vel
facti ⁊ nō in rōne agēt̄ vel faciētis. ſʒ ſi aliq̄s actꝰ acq̄ritur
in agēte de agit tūc agēs in eo ꝙ agēs ſe habebit vt i quo
actꝰ acq̄rit̄. ergo agēs in eo qḋ agens eſt factū ſaltē ſubie
ctiue ſiue motū qḋ eſt impoſſibile. 3° q: illud in quo eſt
mutatio vel modꝰ in eo qḋ hꝰ mutat̄ vel mouet̄. ſed ſi ali
q̄s actꝰ acq̄rit̄ i agēte de nouo dū agit. oʒ ꝙ aliq̄ mutatio
vel modꝰ ſit in agēte. ergo ſi agēti in eo qḋ agens acq̄ritur
aliq̄s actꝰ de nouo in eo ſubiectiue receptꝰ. ſeq̄t̄ ꝙ agens
in eo qḋ agenſ mutet̄ vel moueat̄ qḋ eſt impoſſibile. ſic er
go pʒ de illo ꝙ directe q̄rebat̄. Quātū ad dubia ſcien
dū ꝙ circa iſta ſūt tria dubia. ꝑmū eſt in quo ſit actio ſub
iectiue. 2° que res ſit actio. 3° quō actio denoiat agētem ſi
actio nō ſit ſubiectiue in agente. Quātū ad ꝑmuʒ dico
ꝙ actio eſt in paſſo mō quo exponit̄. ad cuius euidentiā
ſciēdū ꝙ alicui dupliciter cōuenit ſe hr̄e paſſiue ſubiecti
ue. ſ. ⁊ obiectiue. vbi grā. qñ aliqḋ ſubiectū ſit calidū ſieri
cōuenit ⁊ ſbō ⁊ forme ⁊ cōpoſito ſbō q̄dē cōuenit fieri nō
ſimpliciter. ſʒ cū determinatiōe. ſ. fieri h̄. vnde qñ aqua ca
leſit aqua nō ſit ſimplr̄ ſʒ ſm quidē. q: ſ. ſit calida ⁊ h̄ dicit̄
ſubiectiue fieri calidū. calor aūt dr̄ fieri ⁊ paſſiue ſe habe
re obiectiue. q: ſ. eſt obiectū formale corrñdēs ꝓduci. cō
poſitū aūt dr̄ fieri ſimplr̄ nā in tali factiōe aliq̄ calida dici
tur ſimplr̄ facta ⁊ ſe hʒ obiectiue. ita ꝙ cōpoſitū ſe hʒ ob
iectiue ſicut cui cōpetit ꝓprie produci. ſed forma ſe habet
obiectiue vt t̄minꝰ formal̄ qui dr̄ effectꝰ formalis de q̄ in
fieri dicet̄. Tūc dico duo ꝑmū eſt ꝙ actio ſemp eſt ſubie
ctiue in paſſo ſiue in eo qḋ dr̄ paſſiue ſe hr̄e. ſcōm eſt ꝙ di
uerſimode h̄ eſſe cōuenit reſpectu diuerſaꝝ. Primuʒ
facilit̄ ꝓbo. q: oʒ ꝙ actio ſubiectiue ⁊ accipio h̄ ſubiectiue
large ſicut appebi ſic vel in agēte vel in paſſo. ſʒ ſicut pro
batū eſt nō eſt in agente ſubiectiue. ergo relinq̄t̄ ꝙ realit̄
illa res q̄ dr̄ actio ſit ſubiectiue i paſſo. mi. pʒ ex dict̄. ma.
ēt de ſe ſatis pʒ. q: actiōem oʒ eſſe vel in agēte vel i eo qḋ
agit. Scōm aūt quō illud eſſe in cōueniat actiōi diuer
ſimode reſpectu diuerſarū patebit oñſo que res ſit actio
ad qḋ ego dico ꝙ actio formaliter dicit ip̄am formā factā
accipiēdo ꝓprie actiōem ꝓut diſtinguit ꝯ ꝑdicamētū re
latiōis. qḋ ꝓbo breuiter ſic. q: ſicut ꝓbatū eſt actio eſt in
paſſo. ſʒ in paſſo nō eſt aliq̄d qḋ poſſit eē actio niſi forma
facta. ſiue actus factꝰ. ergo ⁊c̄. ma. patet mi. ꝓbo. q: in paſ
ſo in eo qḋ hꝰ nō pōt aliquid poni niſi vel forma facta vel
cōpoſitū vel hītudo paſſi ad agens. ſed nulli illorum con
uenit qḋ ſit actio niſi forme facte. ergo ⁊c̄. ad h̄ ꝓbatio mi.
iſtius ꝓſilogiſmi. q: conſtat ꝙ ſubiectū nō eſt actio cum
actiōi qñq; ꝑexiſtat nec cōpoſitū cū aliq̄d eiꝰ qñq; toti a
ctiōi ꝑexiſtat. ſ. ſubiectū. nihil aūt qḋ ſit de eēntia actiōis
toti actiōi pōt ꝑexiſtere nec etiā relatio paſſi ad agens cū
ꝑtineat ad genꝰ relatiōis non ad genꝰ actiōis. ergo nihil
pōt eſſe in paſſo qḋ ſit actio niſi actꝰ factꝰ vel forma facta
Ex his patet de ſcōo ſupra dimiſſo. ſ. quō actio dicit̄ eē
diuerſimode in paſſo ſiue in producto vl̄ in facto. quia ſi
accipiatur paſſum pro eo qḋ dicitur fieri ſubiectiue ſic a
ctio eſt in paſſo ſic accepto ſicut forma vel actus eſt i ſub
iecto. ⁊ accipio h̄ ſubiectū non ſolum pro ſubiecto forme
accidētalis qḋ eſt ſubſtātia actu ens. ſed etiā pro ſubiecto
ſiue pro eo qḋ ſubiicitur forme ſubſtantiali ſicut eſt mate
teria ſicut etiam ⁊ forma facta ſe extendit ad formam ſub
ſtantialem ⁊ accidentalem. ⁊ illud ꝓbo ſic. quia ſic conue
nit actioni eſſe in paſſo quātum ad rem pertinet ſicut for
me facte cum actio ſit ipſa forma facta realiter vt proba
tum eſt. ſed forma facta eſt in paſſo ſic dicto ſicut in ſubie
cto vt de ſe patet. ergo ⁊c̄. Si autem accipiatur factuʒ nō
ꝓ eo qḋ ſit ſubiectiue. ſʒ ꝓ eo qḋ dicit̄ fieri cū fieri obiecti
ue conueniat ⁊ forme ⁊ compoſito ſi paſſuʒ. vel magis fa
ctū obiectiue accipiat̄ ꝓ cōpoſito tūc actio eēt in paſſo ſic
dicto. ſicut pars in toto ⁊ ꝓbatur h̄ ꝑ idem. ꝑ qḋ probatur
ꝑcedēſq. ⁊ forma facta ſe hʒ ad ip̄m ꝯpoſitū ꝙ ſic dr̄ fieri ſi
ut pars ad totū. ſi aūt accipiat̄ paſſuʒ ꝓ eo qḋ dr̄ fieri ob

iectiē: ſicut effectꝰ formal̄ qui ē ipſa forma facta: tūc ꝓprie
actio nō dʒ dici eſſe in ſic facto vel paſſiue dicto: q: h̄ eſſet
ponere idē in ſeipſo. nihilominꝰ tñ ſi forma ſubſiſtēs fierʒ
ſic ſi deꝰ facēt quātitatē ſine ſbo: tūc aliq̄ mō diceret̄ actio
ſine forma facta eſſe in tali paſſo ſiue in tali ſic facto: mō q̄
idē diceret̄ eſſe in ſeipſo acceptio in abſtracto ⁊ in ꝯcreto.
ſic dicimꝰ diuinitatē eē in deo. vñ ſi deꝰ facēt quātitatē ꝑ
ſe ſine ſubiecto: tale factū poſſet dici ⁊ quātitas facta ⁊ q̄
tū factū: ⁊ quātitas facta diceret̄ eē in q̄to facto: ſic abſtra
ctū in cōcreto: nō aūt ſicut forma in ſubiecto. q: ſʒ ipothe
ſim dr̄ quātitas fieri ſine ſubō: ⁊ talis eſt factio ſubſtātiaꝝ
ſepataꝝ vt multi ponūt. Quātū ad ſcōʒ dubiū. ſ. q̄liter
actio denoiet agēs cū nō ſit in eo ſubiectiē dr̄ a quibuſdaʒ
⁊ ſatis cōiter ꝙ motꝰ vel forma facta in ſbo ꝓut reſpicit a
gēs vt a quo eſt dr̄ actio ꝓut nō reſpicit ſubiectū vt i quo
eſt dr̄ paſſio. Sʒ illud nō vr̄ eſſe veꝝ. Pro q: ſi fieret for
ma ſubſiſtēs ſine ſubiecto: ſic dictū eſt de quātitate: ibi eſ
ſet fieri ⁊ facē. nō tñ ibi poſſet accipi fieri per cōpatiōeʒ ad
ſubiectū in quo recipet̄ forma facta. g° ⁊c̄. 2° q: poſito
per ipoſſibile ꝙ calor eēt in ſubiecto ⁊ nō haberet cām effi
cientē diceret̄ qḋdā ſubiectū eē calidū: nō tñ calefactū vel
calefieri ſʒ tñ ibi eēt hitudo forme ad ſubiēm ſtāte ipothe
ſi: g° forma q̄ ſit q̄ dr̄ effectꝰ formalis nō hʒ ꝙ ſit paſſio vel
ꝙ ſit fieri vt hʒ eſſe in ſubiecto ſiue ꝓut reſpicit ipſuʒ ſbm
Et iō alr̄ eſt dicēdū: ad cuiꝰ euidētiā ſciendū ꝙ forma que
hʒ cām efficiētē hʒ triplicē denoiatōʒ. ſ. denoiatōʒ ſʒ quā
denoiat illud cuiꝰ eſt ſubiectiē ſiue formalr̄ ſm rōem ſue
ſpēi circūſcripta oi cālitate. ſic aliq̄d dr̄ calidū eſſe vel calē
a calore. quā quidē denoiatiōʒ facē cōueniret calori ſi per
impoſſibile nullā cāʒ hr̄et. ⁊ talis denoiatio nō cōuenit a
licui forme niſi in cōpatōe ad illud in q̄ eſt ſubiectiue ſiue
qḋ ꝑficit formalr̄. Alia eſt denoiatio ſm quā forma hñs
cām efficiētē denoiat ſuā cām efficientē a qua. ſ. effectiē hʒ
eſſe ⁊ ſic dr̄ actio qḋ pʒ ſic. q: actio ē illud a quo agēs deno
minat̄ vt agēs qḋ eſt idē ac ſi dicat̄ agē. ſʒ agēs dr̄ agere de
noiatiue ab actu facto. q: agē nihil aliud eſt q̄ hr̄e actū a ſe
factū. g° ⁊c̄. Alia eſt denoiatio qua ipſamet forma facta
vel ꝯpoſitū hñs eā denoiat̄ a cā efficiēte: ⁊ ſic dr̄ paſſio ſiue
paſſiue ſe hr̄e obiectiue. ſubm̄ vō in q̄ recipit̄ dr̄ fieri ſub
iectiue ſm eā qñ eſt actꝰ receptꝰ ſubiectiue in alio a ſe qḋ
pʒ ſic: q: paſſio ꝓut eſt determiatū ꝑdicamētū: vel eſt rela
tio paſſi ad agēs: aut eſt forma facta ꝓut denoiat ſubiectū
in quo eſt: aut eſt ipſa forma ꝓut denoiat agēs ſiue cāʒ ef
ficientē. aut ꝓut denoiat̄ a cā efficiēte. primū nō pōt eē: q:
relatio paſſi ad agēs pertinet ad genꝰ relatōis qḋ eſt genꝰ
diſtinctū a genere paſſiōis. Scōm etiā nō pōt eē. q: ſic di
ctū eſt poſito per ipoſſibile ꝙ forma exiſtēs in ſubiecto ñ
haberet cām effectiuā: ſubiectū nō diceret̄ ſʒ eā fieri: ſi eſ
ſet etiā forma ſine ſubiecto dū tñ hr̄et cām efficientē effe
ctiuā adhuc diceret̄ paſſio ⁊ diceret̄ fieri. Nec etiā tertiuʒ
pōt eſſe: q: ꝓut forma facta denoiat agēs dr̄ actio vt ꝓba
tū ē. relinq̄t̄ g° q̄rtū. ſ. ꝙ paſſio dr̄ forma facta ꝓut denoiat̄
a cā effectiua. vñ fieri formalr̄ nihil aliud eſt q̄ eſſe actum
habentē cām effectiuā. Sic pʒ ꝙ forma ꝓut denoiat abſo
lute illud qḋ ꝑficit formal̄r nō plus iplicādo vt dicēdo ca
lidū eſſe vel quātū eē: formalr̄ loquēdo nō dic̄ actionē vel
paſſionē: ꝓut vō forma denoiat agēs: mō ꝑdicto ſic dicit̄
actō. ꝓut vō ꝯuerſo ipſa forma facta denoiat̄ a cā efficiē
te dicit̄ paſſio ſm quā paſſiue ſe hr̄e ad cām agentē conue
nit hñti eā. Ex h̄ etiā pʒ ad rationē. nā nō oportʒ ꝙ ois de
nomiatio que ꝯuenit alicui forme cōueniat ei tm̄ in hitu
dine ad illud cuiꝰ eſt ſubiectiue ⁊ ꝙ ꝓficit formalr̄. imo cō
uenit ei aliqua denoiatio q̄ denoiat illud cuiꝰ eſt obiecti
ue vt cāe efficiētis. imo ſm talē modū denoiandi nō ꝯue
nit ſibi denoiare id cuiꝰ eſt ſubiectiue vt ſic niſi per accñſ
vt ſi aliquis modificat ſeipſū puta calefaciat ſeip̄m: ip̄a fa
ctio caloris ſiue calor factꝰ nō denoiat agēs vt agēs: ſicut
illud in quo eſt ſʒ ſicut illud a quo eſt. Sʒ cōtra hoc ob
ijcit̄ quadruplr̄. Primo ſic: q: omis forma facta ſit per ali
quā actionē. ſʒ nulla res ſit per ſeipſam. ergo forma facta
nō eſt actio. 2° ſic: calefieri eſt pati ⁊ per ꝯñs paſſio. ſed
calefieri nō importat denomiationeʒ forme facte a cauſa
efficiente ſed magis denoiatiōem ſubiecti a forma facta.
ergo paſſio nō eſt forma facta prout denoiatur a cauſa ef

ſectiua.mi.patet nā caleſieri cōuenit aque que caleſit vel
alij ſubiecto ⁊ iſta denoīatio qua dr̄ aqua vel aliud ſubie-
ctū caleſieri nō eſt denoīatio vt de ſe patet a cā efficiēte ſꝫ
a caloē facto.ergo ⁊c. 3.° q: vt multi ponūt in motu loca
li non acq̄ritur aliqua forma vel aliquis actꝰ abſolutꝰ. ſꝫ
tantū relatio.ergo actio non eſt forma facta vl̄ aliq̄s actꝰ
abſolutꝰ factꝰ. 4.° q: ſi actio nō eſt in agēte nō vr̄ ſuper
ꝙ fūdet̄ relatio agētis ad paſſū.q: nō ſūt ꝑ actōem cū nō
ſit in agēte nūc aūt fūdamētū relatiōis ⁊ relatio debent in
eodē ſbō eſſe nec etiā ſup ꝑncipiū actiuū cū ſup illud fun
det̄ relatio motiui ad mobile nō aūt relatio mouentis in
actu ad paſſū in actu.ergo vt videt̄ oꝫ ponere vel ꝙ actio
ſit ſubiectiue in agēte qđ eſt ꝓpoſitū vel ꝙ in agente nō
ſit relatio aliqua ad paſſū in actu qđ eſt incōueniēs. Ad
ꝑmū dico ꝙ dicit̄ forma fieri ꝑ actiōem aliquā qđ h̄ eſt q:
ẜm modū nr̄m intelligēdi modꝰ vel mutatio ſiue quecū-
qꝫ factio videt̄ via ī formā ſiue fluxꝰ forme.cū tamē veriꝰ
teneat̄ ẜm cōmē.ꝙ ſit ipſamet forma ẜm eſſe impfectum
⁊ ꝑcipue q̄ntū ad motū vel forma in fluxu.⁊ ideo imagina
tur eſſe factū ſiue ſit effectꝰ formalis ſiue ꝯpoſitū fieri per
actiōem ſicut ꝑ q̄dam viam in rē factā.licet ẜm rem forma
facta ⁊ ipā actio nō ſint diuerſe res.nec mirꝫ q: q̄nqꝫ aliq̄d
cōſtruit̄ trāſitiue cū eo qđ ē idē realiter cū eo ſicut dicimꝰ
ꝑſonā for.etiā dicimꝰ ꝙ deꝰ hꝫ qđ ſit deꝰ formaliter ꝑ dei
tatē. 2.° pōt dici ꝙ aliqua forma dicit̄ facta ꝑ actiōeꝫ nō
ſicut diuerſū ꝑ diuerſū ſed ſicut aliq̄d dicit̄ tale fieri ꝑ illō
qđ eſt de rōne ſua.nūc aūt de rōne forme facte non ẜm ꝙ
forma eſt abſolute.ſed ẜm ꝙ eſt facta eſt eē formā h̄ntem
cām efficiētē ⁊ ſic dicit̄ forma facta eſſe facta ꝑ actiōem in
quātū de rōne eius eſt qđ ſit forma h̄ns cām effectiuā in-
quātū facta eſt vel pōt dici ꝙ li ꝑdit q̄litatem formalē ab
ſtracti reſpectu cōcreti ſicut dicit̄ aliq̄d quātū per quātita
tem ita qđ dicit̄ facta ꝙ quidē factū eſt ipm cōcretū vl̄ ma
gis ꝓprie res cuiꝰ eſt talis forma dicit̄ ẜm eā facta q: ipa-
met forma vt eſt h̄ns cām efficiētē eſt illud ſcđꝫ ꝙ illud cu
ius eſt dicit̄ factū. Ad.2.dō ꝙ qñ dicit̄ aqua caleſieri ē
denoīatio ſubiecti ab ipā paſſiōe nec tñ habet h̄ ꝙ dico ca
leſieri rōnem paſſiōis ex h̄ ꝙ denoīat ſubiectū ſed ex h̄ ꝙ
implicat cām efficiētē.nā caleſieri nō eſt denoiatio ſubie-
cti a forma abſolute accepta imo eſt denoiatio ſubiecti a
forma implicāte cām efficiētē.nā caleſieri dicit eē calidꝫ
calore h̄nte cām efficiētē ita ꝙ in paſſione formale eſt eſſe
h̄ns cām efficiētē mālē vero eſt eē actū cui cōuenit ſic h̄re
cām. Ad.3.dō ꝙ ita difficultas.ſ.vtꝝ illud ꝙ acq̄rit̄ per
modū localē ſit actꝰ abſolutꝰ vel ſolꝰ reſpectꝰ ſiue relatio
nō ꝑtinet ad ꝓpoſitū.q: ſiue ſit ſiue ſic ſemꝑ illō qđ eſt effe
ctus formalis ſiue actꝰ factꝰ ſiue abſolutꝰ ſiue reſpectus
hꝫ ꝙ ſit actio ex h̄ ꝙ denoiat agens mō q̄ dictū ē.⁊ paſſio
ex h̄ qđ denoīat ab agēte.ſ.ex h̄ qđ hꝫ cāꝫ efficiētē mō q̄ di
ctū eſt.nec ſeq̄t̄ ex h̄ ꝙ actio vel paſſio ſit relatio agētꝭ vel
paſſi ẜm qđ hꝰ.licet ſeq̄t̄ ꝙ q̄nqꝫ alia relatio eſt actio vel
paſſio ſi aliq̄ relatio ſit ipſe effectꝰ formalis.ſicut pꝫ in ꝓ-
poſito.nā ſi relatio vel reſpectꝰ locati ad locū acq̄rat̄ ꝑ mo
dū localē vt effectꝰ formalis planū ē ꝙ reſpectꝰ locati ad
locū nō eſt reſpectꝰ agētꝭ ad paſſū ꝑ ſe loquēdo vñ q̄liter-
cūqꝫ ſit de effectu formali.ſ.ſiue ſit actꝰ abſolutus ſiue re
ſpectiuꝰ ſemꝑ actꝰ factꝰ eſt ipſa actio ⁊ paſſio eo mō q̄ di-
ctū eſt ⁊ expoſitū. Ad.4.dō ꝙ relatio agētis ad paſſum
nō fūdat̄ ſup actiōem ſꝫ ſup ꝑncipiū actiuū ꝓut ei rñdet
ex ꝑte paſſi forma facta.Ad illud qđ dr̄ cōtra h̄ dō ꝙ nihil
ꝓhibet diuerſos reſpectꝰ fundari ſup idem in ordine ad
diuerſa.ſic aūt eſt in ꝓpoſito.nā ꝑncipiū actiuum eſt fū-
damētū relatiōꝫ motiui ad mobile ꝓut ex ꝑte paſſiui rñ-
det tantū ſubiectū natū moueri. ꝓut vero ex ꝑte paſſiui
rñdet ſibi actꝰ iam factꝰ fūdat̄ in eo relatio agētꝭ ad paſſū
vel motꝰ ad motū.ſi aūt illud ꝙ ſit eēt forma ſubſiſtens
tunc ſuper principium actiuum non fundaretur relatio
ad ſubiectum mobile.quia tale quid ẜm ypotheſim non
eſſet. Quantum ad ſcđm principale.ſ.accipiendo large
actionem vel etiam paſſionem pro relatione ſiue pro ha-
bitudine agentis ad paſſum ⁊ ecōuerſo ſicut intendo de-
claraē tria. Primū eſt oñdē in q̄ drñt tales reſpectꝰ ab
actiōe ⁊ paſſiōe. Scđꝫ eſt oñdē in q̄ ſubiectiue ſūt tales
relatiōes. Tertiū eſt oñdere q̄ntū ad q̄d ita trāſferimur
ad diuina: Quātū ad primū dico ꝙ ſicut alꝭ dixi ꝙ re-
latio ſiue illa que pertinēt ad ꝑdicamentū relatōis.in hoc
differūt ab actiōe ⁊ paſſione ⁊ ab alijs ꝑdicamētis ſequēti-
bus.q: relatio lꝫ dicat̄ in h̄itudine ad terminū extrinſecū
tñ illud cuiꝰ eſt vt relatio denoiat denoiatōne intrinſeca
ſubiectiue. vbi gratia.lꝫ paternitas denoiet patreꝫ in habi
tudine ad terminū extrinſecū qui eſt filiꝰ. tñ pr̄nitas de-
noiat patrē ſicut intrinſecū ſubiectiue ei qđ denoiat.naꝫ pr̄
nitas eſt ſubiectiue in p̄re qui denoiat̄ p̄r a pr̄nitate.Alia
ſex ꝑdicamēta denomināt illa quoꝝ ſūt vñ talia denoiati
one extriſeca ſubiectiue accipiēdo vel ſaltē coꝝ rō in eo ꝙ
talia:accipit̄ ẜm aliq̄ denoiationē extriſecā.vbi gr̄a.actō
ẜm ꝙ actio nō denoiat illud cuiꝰ eſt vt actio denoiatōne
intriſeca:ita ꝙ dicat̄ eſſe eiꝰ cuiꝰ eſt actio ſubiectiue.imo
actio habet denoiare illud cuiꝰ eſt vt actio vt a quo ē non
vt in quo eſt.vñ agēs cui cōuenit vt dicat̄ agere non dr̄ a-
gens vel agere eo ꝙ actio ſit in ipſo.ſed q: eſt ab ipſo ſicut
ſup̄ dictū eſt.paſſio vo lꝫ denoiet illud cuiꝰ eſt vt ſubiecti
ſicut dicimꝰ aquā caleſieri nō tñ ex hac denoiatōe habꝫ ꝙ
ſit paſſio:ſꝫ magis ex hoc ꝙ implicat denoiatiōꝫ a cā effi-
ciēte.vñ ẜm calorē nūq̄ diceret̄ aqua cāleſieri niſi calor ꝑ
ter hoc ꝙ eſt eſſe calorē iportaret eſſe calorē habētē cām ef
ficientē:ita ꝙ ſunt tres modi denoiandi.vnꝰ modus quo
aliq̄d denoiat illud cuiꝰ eſt ſubiectiue nō in habitudīe ad
qđcūqꝫ extrinſecū.ſicut eſſe corpꝰ eſſe quātū eſſe albū:et
ille modꝰ ptiet ad tria ꝑdicamēta ꝑma.Aliꝰ eſt modꝰ de-
noiandi quo aliqua res denoiat illud cuiꝰ eſt ſubiectiue i
habitudine tñ ad aliquē terminū extrinſecū.⁊ ille modus
cōuenit relatōi.Aliꝰ eſt modꝰ ẜm quē res aliqua iportat
in rōe ſua aliquo mō denoiationē ſine qua denoiat ſine q̄
denoiatur ab aliquo:vel ꝓut eſt alicuiꝰ cuiꝰ nō eſt ſubie-
ctiue vt ſic:⁊ iſte modus cōis eſt vltimoꝝ ſex ꝑdicamētoꝝ
⁊ ſic pꝫ q̄uō differūt relatiōes agētis ⁊ paſſi ab ipſa actōne
⁊ paſſione:q: relatōes cōueniūt eis ẜm denoiationeꝫ in-
trinſecā nō ſit actio ⁊ paſſio.q: actio ⁊ paſſio ſunt ipſemet
actus factus ẜm qđ importat diuerſas denoiatōes extri-
ſecas:relatio vo agētis eſt aliq̄d fundatū ſup principium
actiuū ꝓut ei correſpōdet actꝰ factus.relatio aūt paſſi eſt
aliq̄d fundatum in actu facto. Ex hoc pꝫ ad ſcđm:nam
relatio agētis ad paſſū eſt in agēte ſubiectiue ſicut ⁊ eiꝰ fū
damentū:q: ſicut dictū eſt relatio hꝫ denoiare vt relatū il
lud cuiꝰ eſt relatio ſubiectiue. ſꝫ relatio agētis denoiat a-
gēs:nec relatū ad paſſū.g.° ⁊c.⁊ idem pōt dici de relatione
paſſi ad agens.⁊ ex hoc vlteriꝰ patet ꝙ ſi large accipiamus
actionē pro tali relatione:actio ſic dicta ſicut dictū eſt: eſt
in agente ſubiectiue.cauſa aūt transferēdi ſic nomīa actō-
nis ⁊ paſſionis ad diuina ad ſignificandū ipſas etiā relati
ones eoꝝ ad inuicem eſt ex penuria nominū:et cōnexio
ſiue cōuenientia aliqualis quā habent ad inuiceꝫ:in hoc ꝙ
cōueniūt agenti ⁊ paſſo ẜm ꝙ hmōi:licet aliter ⁊ aliter vt
deductū eſt.⁊ ſic patꝫ ꝙ accipiēdo actionē large pro reſpe
ctu agentis ad paſſū ſic actio eſt in agēte. Quātū aūt ad
tertiū iſtiꝰ vltimi articuli qualr̄ iſta trāſferat̄ ad dīna: ſci-
endū ꝙ ẜm ꝙ ponūt doctores cōiter in dīnis de his que
pertinēt ad actionē ⁊ paſſionē nō remanēt niſi relationes
oppoſite ꝓducētis ad ꝓductū ⁊ ꝓducti ad ꝓducens:⁊ illa
videt̄ ſnīa Anſel.de proce.ſ.ſ.vbi dicit ꝙ in diuinis ſunt
iſte habitudines.ſ.qui ab alio:⁊ a quo aliꝰ.⁊ iſte ſole habi-
tudines faciūt diſtinctionē in dīnis. Ad cuiꝰ euidentiā
ſciendū primo ꝙ in diuis de ptinentibꝰ ad agere ⁊ pati vl̄
ad agēs ⁊ patiēs nō inuenit̄ niſi vna forma abſoluta cōica
ta cum oppoſitis rebus cōicantꝭ ⁊ illius cui ſit cōicatio: ⁊
quia actio vt actio prout diſtinguitur cōtra relationē agē
tis ad paſſum:dicit aliquid abſolutuꝫ denominās illud a
quo eſt. ideo in diuinis nō inuenit̄ ſimpliciter actio ꝓut
pertinet ad genus actionis diſtinctū contra relationē: niſi
ẜꝫ quid ⁊ quaſi equiuoce qđ ſic patet. quia ſic inuenitur
in diuinis actio pertinens ad predicamentum actionis:
prout diſtinguitur contra relationem.ſicut inuenitur ali
quod abſolutuꝫ ab eſſe alio.ſed in diuinis nulli abſoluto
cōuenit ſimpliciter eſſe ab alio ſed tñ ẜm quid:ergo ⁊c.
Mīa.patet ex ratione actōnis modo predicto accepte.di
cit enim aliquam formam abſolutaꝫ prout denominat il
lud a quo eſt. Mi.etiaꝫ faciliter patet. quia nulla res eſt

ſimplr̄ a ſeipſa vel ab eo: qḋ eſt ipſamet: lꝫ aliq̄d poſſit eſſe
a ſeipſo in h. ſed oē abſolutū in diuinis eſt idem realit̄ cum
oī eo qḋ eſt in diuinis. ⁊ iō nullū abſolutū pōt eſſe ſimplr̄ ab
alio in diuis. lꝫ aliqḋ abſolutū in diuinis poſſit eē in aliquo
in h: ſicut dicim⁹ ꝙ eēntia eſt a patre in filio. vnde ipſa de
virtute locutiōis eſt tertia eēntia eſt ſimplr̄ a patre: ita tñ
eſt vna eēntia eſt a patre in filio. ⁊ ſic pꝫ ꝙ ī diuinis ꝓprie lo
quēdo nō manet actio ꝓprie dicta quātū ad ꝓpriā rōnes
ſimplr̄. relōnes aūt eius qui eſt ab alio: ⁊ eius a quo ē ali⁹
remanēt ibi ſimplr̄: iō ⁊c. Sic etiā pꝫ de tertio iſti⁹ vltimi
argumēti: ⁊ p ꝯñs patꝫ ad qōnē: ⁊ ad argumentum factuꝫ
ꝓ parte falſa.

Poſtea querebant̄ quedā ptinētia ad creatorē tm̄.
Et pmo p ꝯpationē ad intra. deinde p ꝯpationē
ad extra. p compationē ad intra: pmo querebat̄
de ꝯpatiōe eſſentie ad relōnes. ſcḋo de compa
tiōe eēntie ad pſonas. 3°. de ꝯparatiōe ad act⁹ notiōales.

Quantū ad pmū pmo querebat̄ vnū: ⁊ eſt vtrū relatio
in diuinis fundet̄ ſup eſſentiā: ⁊ arguebat̄ ꝙ nō: q: ſi in diui
nis relō fundaret̄ ſup eēntiā: eſſentia eēt pfectibil. ꝯñſ eſt
falſum. ergo ⁊ añs. falſitas ꝯñtis pꝫ q: purus act⁹ non pōt
eſſe pfectibil. ꝯſequētia etiā pꝫ: q: relō reſpicit fundamē
tū vt ſuū ſubiectū. ſed illud qḋ ſe hꝫ ad aliud in rōne ſubie
cti eſt pfectibile. g°. ⁊c. Cōtra relō que ꝯuenit aliquib⁹ ſm
cōicationē alicui⁹ nature necīo fundat̄ ſup ipſam cōicati
onē vel ſup ipſam naturā cōicatā. ſed relōnes diuīe cōue
niūt pſonis ſm cōicationē nature diuie que cōicat̄ vni p
ſone ab alia. g° relōnes diue fundāt̄ ſup cōicationē nāe di
uine: vel ſup ipſaꝫ naturā diuinā cōicatā: ſed nō fundatur
ſup cōicationē: cū cōicatio ſicut ⁊ actio in diuis dicat relō
nē: nec vna relō ſaltē realr̄ fundet̄ ſup aliā. g° relinquit̄ ꝙ
fundet̄ ſup naturā diuinā. Rn̄. circa iſtā qōnē ſūt due opi
niones. pma eſt ꝙ relō diua nō fundat̄ ſup eēntiā vel ī eſ
ſentia: ⁊ potiſſimū motiuū qḋ pōt induci ad h eſt iſtud: q:
ſi relō diua fundat̄ in eēntia: tūc relō diua realr̄ differt ab
eēntia: ſed h eſt ipoſſibile. g°. ⁊c. ꝯñtia ꝓbat̄ duplr̄. pmo ſic
q: nulla res fundat ſeipſam: alioq̄n idē eſſet pus ⁊ poſteri
us ſeipſo. nā id qḋ fundat alterū eſt pus ipſo: ⁊ ſi fūdat ipꝫ
realr̄: erit realr̄ pus ipo. ſed nulla res pōt eſſe realit̄ por et
poſterior ſeipſa. g° ⁊c. 2°. ſic: quoꝝ eſt eadē realitas nō vr̄
q̄re vnū ipſoꝝ poſſit dici realit̄ plus fundamētū alterius
q̄ ecōuerſo. ſi g°. relōnis ⁊ eēntie ſit eadē realitas nō vr̄ q̄
re eēntia plus ſit fundamentū relōnis q̄ ecōuerſo. et per
ꝯñs ſi relō fundet̄ in eēntia: ſequit̄ ꝙ relō realr̄ dr̄at ab eſ
ſentia. Impoſſibilitas ꝯñtis ꝓbat̄ q̄druplr̄. pmo q: eſſen
tia eſſet quoddā ſubm pfectibile p relōnē: qḋ eſt impoſſi
bile. 2°. q: relō diuia eſſet accñs. 3°. q: eſſet ꝯpō ī diuinis
qḋ eſt ipoſſibile. 4°. q: ſequeret̄ ꝙ in diuinis nō eēt ſolū tri
nitas reꝝ: ſed q̄ternitas ſi pter tres relōnes pſonales eēn
tia eēt quedā q̄rta res realr̄ differēs ab eis: qḋ eſt error dā
nat⁹ p ꝯciliū gnāle. Iſta aūt poſitio. ſ. ꝙ relō ſimplr̄ nō fū
det̄ in eſſentia vr̄ pmo eſſe ꝯtra modernos doctores q̄ po
nūt ꝙ relōnes ſunt in pſonis ſicut in eo qḋ refert̄: ſed in
eēntia ſicut in fundamēto. eſt etiā ꝯtra beatū aug⁹. q̄ pōit
ꝙ oē qḋ dr̄ relatiue eſt aliq̄d extrinſeco eo qḋ relatiue dici
tur. ſed illud aliud nō vr̄ requiri niſi vt fundamētū in quo
relō fundet̄ ſiue ſit aliud re ſiue aliud rōe. g°. ⁊c. Hoc etiā
eſt ꝯtra veritatē: ⁊ h pꝫ triplr̄. pmo q: oꝫ ponere ꝙ relatio
nes alit̄ ſint in pſonis q̄ in eēntia. ſed h nō eēt niſi eēnt in
eēntia ſicut in fundamēto. igit̄ ⁊c. Ma. pꝫ: q: ſi nō eēt alit̄
in eēntia q̄ in pſonis ſeq̄ret̄ ꝙ in diuinis relō diſtinguēt eſ
ſentiā ſic diſtinguit pſonā. Mi. etiā pꝫ: q: relō p ſe loquē
do nō hꝫ eſſe in aliquo niſi vel ſic in fundamēto vel ſicut ī
relato. 2° q: illud ſine quo inuenit̄ aliq̄ relō nō cōuenit
oī relōni. nec p ꝯñs ꝯuenit relōni in eo ꝙ relō eſt. ſed hr̄
abſolutū in q̄ fundet̄ ꝯuenit relōni in eo qḋ relō eſt. h eñ
intellexit aug⁹. qñ dixit ꝙ oē qḋ relatiue dr̄ eſt aliq̄d extri
ſeco relō. g°. ⁊c. nec pōt dici ꝙ hoc nō intellexit de relatōe
diuīa cū vbi h ponit agat ſpālit̄ de relōnib⁹ diuis. Hoc
pꝫ 3°. quia ſicut in creaturis pncipiū actiuuꝫ ⁊ forma ꝓdu
cta ſe hñt ad fundandū reſpect⁹ ꝓducentis ⁊ ꝓducti: ita ꝙ
in diuis pncipiū ꝓductiuū ⁊ forma cōicata ꝓducto: ſe ha
bent ad fundandū reſpect⁹ pſone ꝓducēt̄ ⁊ pſone ꝓducte
ſed in creaturis reſpect⁹ ꝓducentis ⁊ ꝓducti fundant̄ ſu
per principiū actiuū ⁊ ſuper formā ſiue actum ꝓductū. er
go in diuinis reſpect⁹ predicti fundant̄ ſup principiū acti
uum ⁊ formā cōmunicatā. ſꝫ forma cōmunicata: ut de ſe
patet eſt ipſamet eſſentia. pncipiū vō actiuū eſt ipſamet
eſſentia ut nūc ſuppono. ergo relatiōes ꝓducentis et ꝓ
ducti fundant̄ ſuper eſſentiā. Ideo alit̄ eſt dicendū. Ad
cui⁹ euidentiā pmo eſt ſciendū ⁊ videndū quō in creatu
ris relatio ſe hꝫ ad ſuū fundamentū. 2°. ex hoc declarabit̄
quō relatio in diuinis ſe hꝫ ad hoc ꝙ fundet̄ in eſſentia. ter
tio rn̄debit̄ ad obiecta. Quantū ad pmū ſciendū ꝙ oīs
relatio duo reſpicit. Vnū. ſ. illud cui⁹ eſt ut ſubiecti uel
quaſi ſubiecti. ſ. illud qḋ refert̄ p ipſam: ⁊ aliud qḋ reſpicit
ut terminū ad queꝫ eſt. vbi grā. paternitas reſpicit patrē
⁊ filiū. patrē ſicut illū cui⁹ eſt ut ſubiecti relati. filiū ut ter
minū ad quem refert̄ pater. Similiter ſilitudo ſortis ad pla
tonem reſpicit ſortē ut ſubiectū cui⁹ eſt ſubiectiue: plato
nem vō ut terminū ad quē eſt. Hoc g°. ſuppoſito ſciēdū:
ꝙ de habitudine relatiōis ad fundamētū in creaturis eſt
duplex opinio. Vna eſt ꝙ relatio addit ad fundamētū ali
quā rem aliā a fundamēto facientē cōpoſitionē cum eo. ſi
cut albedo cum ſupficie: ita ꝙ relationē fundari in aliquo
abſoluto eſt ipſam dependere a tali abſoluto ſicut a ſubie
cto qḋ formalit̄ perficit: ſuppoſito tñ termino ad quē eſt:
ſine quo relatio nō pōt eſſe ad aliud. Alia opinio eſt q̄
ponit ꝙ relatio nō addit aliquā rem ſuper fundamētū fa
cientem cōpoſitionē cum eo: ſed dicit ipſum fundamētū
cum implicatiōe termini ad quem eſt. vñ ſm eos ſimili
tudo ſortis albi ad platonē albū nihil addit intrinſece q̄
tum ad aliud qḋ eſt ipſa ſimilitudo: niſi ipſaꝫ albedinē ſor
tis vltra quaꝫ tñ importat terminū ad quē eſt. ⁊ ſm iſtos
relationē fundari etiā in creaturis in aliquo abſoluto nō
eſt ſe habere ad illud abſolutū ut ad ſubiectū ꝓprie dictū
qḋ perficiat formalit̄ ut rem aliā cum qua faciat cōpoſitio
nem: ſed pexigere aliquod abſolutū ad qḋ ſe habet aliquo
mō per additionem nō intrinſecā ſed extrinſecā. q: ſ. pre
ter abſolutū quod eſt in relato: qḋ quidem abſolutū reali
ter eſt ipſa: requirit terminū extrinſecū ad quē ſit ipſa: ſi
ue magis ꝓprie ad quod relatū referat̄ ſm ipſam. ad hoc
aūt in creaturis ſequit̄ dependētia relatiōis a fundamen
to. q: in creaturis oppoſite relatiōes nō pñt fundari ſup
idem abſolutū. vnde oīs relatio in creaturis dependet a
duob⁹ abſolutis ſicut ab aliquo pori. q: lꝫ vna relatio ꝓ
prie nō depēdeat ab alia: lꝫ eā exigat: tñ quelibet depēdet
ab vtroqꝫ fundamēto. q: q̄libet relationū exigit ⁊ pexigit
vtrūqꝫ abſolutū. q: illud qḋ ſe hꝫ ad aliq̄d p additōeꝫ alicu
ius diuerſi ab illo: pexigit illud ⁊ aliq̄ mō depēdet ab illo.
ſꝫ ut dictū ē ſic ſe hꝫ in creaturis relō ad ſuū fundamētū.
g°. ⁊c. hec ſufficiāt de p°. Quātū ad ſecūdū dico tria. pmū
eſt ꝙ relō ī diuinis nec dicit nec importat aliqḋ poſitiuū di
uerſū uel diſtinctū realit̄ ab abſoluto ſiue ab eēntia. Se
cūdū ē: ꝙ relō ī diuinis includit ī ſua rōe aliq̄d diſtinctū ab
ipſa relōne: ita. ſ. ꝙ relō iportet in ſua rōe hr̄e aliq̄d diſtin
ctū a ſe ſiue aliquā rē diſtinctā a ſe realit̄. Tertiū eſt ꝙ hr̄e
tale diſtinctū ꝯuenit relōni ī diuinis aliq̄ mō p ipſaꝫ eēntiā
ſiue p abſolutū: ita ꝙ relō hꝫ ab eēntia ꝙ ſibi ꝯuenit hr̄e ta
le diſtinctū. Et ex his 4°. apparebit quō ꝯueniat relatiōeꝫ
in diuinis fundari in eēntia. Primū pꝫ. q: ſi eſſentia reali
ter differret ab aliq̄ exñte in diuinis: aut hoc eſſet relatiuū:
aut abſolutū. Nō abſolutū. q: plura abſoluta nō pñt eſſe
in diuinis. Nec etiā relatiuū. q: qua rōe diſtingueret̄ realr̄
ab vna relōne: loquēdo de relōne reali: eadē rōe ⁊ ab oī. ⁊
ſic in diuinis eēt maior numer⁹ q̄ trinitas: ⁊ eēntia poneret
numerū cū relatiōib⁹. ſꝫ hoc ē error damnat⁹ p ꝯciliū. g°.
⁊c. Secūdū pꝫ. q: oīs relatio realis ē ad aliud re. ſꝫ illud
qḋ eſt tale implicat aliq̄d in rōe ſua a q̄ eſt realit̄ diſtinctū.
q: oē aliud eſt diſtinctū. g° ⁊c. Tertiū pꝫ ſic. q: ꝙ paterni
tas hēat relationē oppoſitā a ſe diſtinctā puta filiationē:
uel etiā ecōuerſo: hoc eſt aut q: illa alia fundat̄ in alio ab
ſoluto: aut q: idē abſolutū ſiue ex infinitate ſiue ex fecūdi
tate ſua pōt eſſe relatiōes oppoſite. Primū nō pōt eſſe.
q: in diuinis nō pñt eē plura abſoluta. Relinq̄t̄ igit̄ ſecūdū
ſ. ꝙ q̄libet relō diua nata ē hr̄e aliā oppoſitā p hoc ꝙ idem
abſolutū pōt eē relōnes oppoſite. ſꝫ id cui ꝯuēit hr̄e relōnē
oppoſitā p hoc ꝙ idē abſolutū pōt eē plures relōnes op

poſi-e habet hic aliquo mō ab illo abſoluto ſiue per illud
abſolutū.ergo ꝛc. Quantū ad quartū.ſ.quomodo his
ſuppoſitis relōni diuine ↄuenit fundari in eſſentia:ſciē
dū ꝙ ſi de rōne eius qḋ eſt relōnē fundari in eſſentia eſſꝫ
relōnē eſſe in eſſentia ſicut in ſubiecto realiter diuerſo ab
ea ꝛ faciente ↄpōnē cum eo in diuini ꝫ quidē remaneret rela
tio realiter:quia ibi eſſet ſe habere ad aliud ſiue ad alium:
nō tñ realiť eſſet ibi relatio fundata in aliquo:ſed tñ ſm
rōnē intelligendi;ſicut ſi diceremꝰ ꝙ iuſticia vel ſapiētia
in diuinis fundeť vel ſit in ſubſtātia.Si aūt fundatio re-
lationis in aliquo importet eſſe illud qḋ dr̄ fundamentum
ꝛ importare aliquid realiter diuerſum ab eo qḋ dr̄ funda-
mentū.ſic adhuc in diuis nō poſſet dici relō fundari in eſ
ſentia:q: in diuis nihil eſt qḋ ſit diuerſuꝫ ab eēntia:lꝫ enī
filiatio ſit diſtincta realiť a paternitate:nō tñ eſt diſtincta
realiť ab eſſentia in qua poniť p̄nitas vt in fundamento
Si aūt fundatio relationis in eſſentia importet requirere
aliquid ad rōnē ſuam ptinens:p̄ter hoc qḋ eſt eſſe eēntiaꝫ
qḋ aliquo mō habet ab eſſentia qḋ vr̄ ſufficere ad rationeꝫ
fundamēti:ſic realiť relō hꝫ fundari in eēntia:ꝛ hoc videť
ꝙ poſſit pſuaderi. Quantū ad duo que h̄ ponunť.prīo
ꝙtū ad h̄ ꝙ relōnē reqrere aliqd ad ſuā rōnē p̄ter h̄ qḋ ē eē
eſſentiā:ꝛ maxime ſi habet illud ab eēntia ſufficiat ad hoc
ꝙ eēntia ſit fundamētū illiꝰ:q: ſic i creaturis ſe hꝫ relatio
ad abſolutū:ita in diuis excluſa oī impfectiōe.ſed ſm ſe-
cundā opiōnē quā credo veriorē in creaturis relō non ſo
lū dr̄ eſſe realiť ipſa nā abſoluta:ſed etiaꝫ in ea fundari:q:
requiriť p̄ter h̄ qḋ eſt eēntia talē naturā aliqd diuerſuꝫ ab
ipſa relōne ꝙ nō eſt ipſa:ad qḋ tñ eſt ipſa relō.g° ad hoc ꝙ
in diuis relō realiť fundeť in eēntia:ſufficit ꝙ relō p̄ter h̄
qḋ eſt eſſe eſſentiā requirit aliqd a ſe diſtinctū ad qḋ ipa ſit
minoris declaratio:q: in creaturis ꝙ relō dicať nō ſoluꝫ
eſſe nā abſoluta que eſt eius fundamētū:ſed etiā fundari
in ea hoc nō eſt formaliť ꝛ p ſe:q: importat aliud abſolutū
ſicut ſilitudo ſortis iportat aliā albedinē ab albedine ſort?
ſed hoc ꝙ p̄ter eſſe albedinē:iportat neccio hr̄e aliquē ťmi-
nū diſtinctū a ſe.ſed q: in creaturis diuerſe relōnes oppo
ſite nō pñt fundari in eodē abſoluto:ideo ex ↄſequēti re
latio importat aliqḋ aliud abſolutū. Scḋm etiā ꝓbo.ſ.ꝙ
relō in diuis puta p̄nitas nō ſolū iportat eē eēntiā:ſꝫ vl-
tra hoc iportet hr̄e aliqd diſtinctū a ſe ad qḋ ſe hꝫ vt ad di-
ſtinctū:q: lꝫ p̄nitas nō importet hr̄e aliquid diſtinctū et
diuerſuꝫ ab eſſentia:tñ p̄nitas iportat eſſe diſtinctum ab
aliquo:ꝛ hr̄e illud vt diſtinctū a ſe.ſed hoc quod eſt eſſe eſ
ſentiā nō iportat hr̄e aliqd diſtinctū a ſe.igiť relō preter h̄
qḋ eſt eſſe eēntiā:iportat realiť aliquid ſaltē negatiue. vñ
eſſe eſſentiā nō iportat eſſe diſtinctū ab aliquo exñte i di-
uinis:eſſe ṽo p̄rem importat. Ex his ad rōes dico ꝙ cō
ſequentia eſt falſa. Ad p̄mā ꝓbōnē dico ꝙ illa ma.hꝫ veri
tatē de illis rebꝰ que ſunt vnū:ſic ꝙ vna nihil aliud ipor-
tat in ſua rōne ꝙ̄ eſſe alteraꝫ:nunc aūt lꝫ eēntia ꝛ relō ſint
vna res:tñ relō p̄ter hoc qḋ eſt eē eēntiā iportat aliqd ſaltē
negatiue.ſ.hr̄e aliqd a quo ſit diſtinctū. Ad illud g° qḋ dr̄
ↄtra h̄:q:.ſ.fundamētū eſt p̄us fundato:dico ꝙ nō eſt vlr
verū niſi iportēt aliq̄ abſoluta diuerſa:vel p̄ncipaliť vl̄ ex
ↄñti.nūc ṽo in diuis relō ꝛ abſolutū nō iportant diuerſa
abſoluta:nec p̄ncipalr̄ nec ex ↄñti.ꝛ iō lꝫ ibi ſic ꝛ in oībꝰ re
latiuis vt relatia ſunt ſit coexñtia:nō tñ eſt depēdētia vel
p̄oritas. Per h̄ pꝫ ad ſcḋaꝫ ꝓbationē de ill' quoꝝ eſt eadē
realitas ꝙtū ad illud qḋ ſunt pōt reddi rō q̄re vnū eſt fun
damētū alteriꝰ ꝛ nō ecōuerſo.dū tñ vnū coꝝ iportet aliqd
vel affirmatiue vl̄ negatiue ꝙ nō iportet alteꝝ:q: illud qḋ
in ſua rōe iportet aliqd ſiue affirmatiě ſiue negatiě vltra al
teꝝ dr̄ fūdari in illo altero ꝛ nō ecōuerſo.falſitatē ↄñt? ↄce
do.ſ.ꝙ in diuis relōnē eē aliā rē ab eēntia ſit falſuꝫ ꝛ erro-
neū.nō tñ eſt falſuꝫ vel erroneū relōnē in diuis diſtingui
realiť ab aliq̄ a q̄ nō diſtinguiť realiť eſſentia:imo oppoſi
tum eſt hereticum.

Poſtea q̄rebanť duo de eēntia in hitudīe ad pſonaſ
Primū erat de hitudine eēntie ad pſonā ſm idē-
ptitatē:ꝛ eſt vtrū idēptitas q̄ eēntia ē eadē ſibiipſi:
ꝛ idēptitas q̄ pſona eſt eadē ſibiipſi ſit vna idēptitas reali-
ter. Scḋm fuit de mō iſtiꝰ idemptitatis.ꝛ vtrū idēptitas
ↄuertibilis ꝛ incōuertibilis ſint diuerſi modi reales in di
uinis ſiue vtrū ↄueniant diuinis ex natura rei.

Ad primū ſic proceditur.ꝛ arguiť ꝙ identitas qua
eſſentia diuina eſt eadē ſibi ipſi ꝛ identitas qua
pſona eſt eadē ſibi ipſi:nō ſunt vna identitas.q:
ille identitates quarū vna ſtat cum oppoſito al
teriꝰ nō ſunt vna identitas.ſed ſic eſt de identitate eēn-
tie ad ſe ipſam ꝛ de identitate pſone ad ſe ipſam. ergo ꝛc.
Maior patet.q: nulla res ſtat cū ſuo oppoſito. Mi.etiā
ut videť faciliter declarať. q: idētitas eſſentie ſtat cū plu-
ralitate perſonarū.ſed pluralitas pſone opponiť identita
ti pſone.ergo ꝛc. Cōtra hoc:quoꝝ eſt eadem entitas ſiue
realitas illoꝝ eſt eadem idētitas.q: ens ꝛ vnū ↄuertunt.
ſed eſſentie ꝛ pſone eſt eadem realitas ſiue entitas.q: pſo
na ꝛ eſſentia ſunt vnū ꝛ idem realiť in diuinis. ergo ꝛc.
R° Circa iſtā queſtionē ſic ꝓcedam.q: p̄mo ponā quan-
dam opinionē falſam cū ſuis motiuis. Secūdo ponā ra-
tiones improbātes falſam opinionē ꝛ ꝓbantes verā opi
nionem. Tertio rn̄debo ad rōnes inductas ꝓ falſa opini
one. Quantū ad primū ſciendū ꝙ ſicut dictū fuit.ſ. in
iſto eodē quolibeto in ſecūda ꝛ tertia queſtiōe: quidā po-
nunt duplicē identitatē.vnam abſolutā ꝛ aliā relatiuā. et
modus quo hic ponūt fuit ibi poſitus. Dicūt ergo iſti ꝙ
in qualibet pſona ſunt tres idētitates eſſentialiť differen
tes.due abſolute:ꝛ tertia relatiua. dicūt enim ꝙ idētitas
qua eſſentia eſt eadē ſibi ipſi:ꝛ identitas qua relatio uel pſ
ſona eſt eadē ſibi ipſi: ſunt due idētitates abſolute ꝛ realiť
diuerſe.ꝛ p̄ter has duas idētitates eſt tertia.ſ.idētitas eſ-
ſentie ad relationē:ita ꝙ identitas qua pater uel paterni-
tas eſt idē ſibi et identitas qua diuinitas eſt eadē ſibi ipſi:
ſunt due diuerſe idētitates abſolute.ꝛ idētitas qua eſſen-
tia eſt eadē cum patre uel cū paternitate eſt tertia identi-
tas diuerſa realiť a p̄dictis duabus.ꝛ eſt ut dicunt identi
tas relatiua. Primū.ſ.diuerſitatē illarū duarū identita
tum abſolutarū probāt pluribꝰ rōnibus.ꝛ poſſunt oēs ra
tiones reduci ad tres vias. Prima via ꝓcedit ex hoc ꝙ
quedā ꝓpria perſonis ↄueniunt ut videť in quibꝰ nō cō-
municat eſſentia. Secūda via ꝓcedit ex aliquali oppoſi-
tione pſonarū ꝛ eſſentie:uel inter ſe: uel in cōparatiōe ad
alterū. Tertia via ꝓcedit ex habitudine pſone ad eſſenti-
am ſm rōnem totiꝰ vl̄is ꝛ partis ſubiectiue. Quātū ad
primā viam ponūt quinqꝫ rōnes. Prima talis eſt.ſicut
ſe hñt perſone ad habendū ꝓprias affirmatiōes in quibꝰ
nō cōicat eſſentia:ita ſe hñt ad habendū ꝓpriā identitatē
in qua nō cōicat eſſentia. ſed pſone hñt ꝓprias affirmati-
ones quaſdā in q̇bꝰ nō cōicat eſſentia:ſicut eſſe diſtinctū
eſſe oppoſitū relatiue.g° ꝛc. Mi.pꝫ.q: eſſentia nō cōicat
cum pſonis in hoc qḋ eſt eſſe diſtinctū uel oppoſitū rela-
tiue.q: eēntia nulli exñti in diuis opponiť relatiue. Ma
ior etiā faciliter ꝓbať.q: ſicut pſone ſe hñt ad ꝓprias affir-
mationes:ita ad ꝓprias p̄uationes. ſꝫ idētitas diciť ſm ꝓua-
tionem diuiſionis uel diſtinctiōis.g° ꝛc. Secūda rō ta
lis eſt.ſicut ſe hñt pſone ad habēdū ꝓprias p̄uatiōes mō
quo p̄uatio pōt eſſe in diuis in illis p̄uationibꝰ in quibꝰ
eſſentia nō cōicat cum pſonis:ſicut in eo qḋ eſt nō eſſe ab
ſolutū uel incōicabile.ſic ut videť ſe hñt ad habendū ꝓpri
am identitatē in qua nō cōicat eēntia.ſed pſone hñt ꝙtuꝫ
ad aliquas ꝓprias negatiōes ſiue p̄uationes in quibꝰ nō
cōicat eēntia:ſicut dictū eſt de incōicabili.g° ꝛc. 3° ſic.id
cui ↄuenit aliqd ſm ſuā ꝓpriā aliquitatē qḋ nō ↄuenit eſ-
ſentie hꝫ ꝓpriā aliquitatē diſtinctā ab aliquitate eēntie.ꝛ
p ↄñs ꝓpriā idētitatē aliā ab idētitate eēntie. ſꝫ pſone ſm
propriā aliqtatē ↄuenit aliqd qḋ nō ↄuenit eēntie:ſic h̄ qḋ
ē eſſe icōicabile.q: ita ↄuēit pſone ꝙ nō ↄuēit eēntie.g° ꝛc.
4° ſic:ſic ſe hñt pſone ad hn̄dū ꝓpriā multitudinē i q̄ nō
cōicat cum eis eēntia:ita etiā ſe hñt ad hn̄dū ꝓpriā idem-
ptitatē in q̄ nō cōicat eēntia. ſꝫ pſone hñt ꝓpriā multitudi
nē in q̄ nō cōicat eēntia:q: ſunt tres pſone:nō aūt tres eſ
ſentie.g° ꝛc. 5° ſic:cui ↄpetit fūdare ꝓpriā diſtinctioneꝫ
ſiue eēntia ei ↄuenit hr̄e ꝓpriā idēptitatē aliā ab idēptita-
te eēntie.q: vnūqḋqꝫ ſic ſe hꝫ ad fundādā ꝓpriā diſtincti-
onē.ita ad fundādā ꝓpriā indiſtinctiōeꝫ. ſꝫ pſone ↄuenit
fundare propriā diſtinctionē ſine eſſentia.q: vna perſona
eſt diſtincta ab alia : in qua diſtinctione non cōmunicat
eſſentia : que a nullo eſt diſtincta : ꝙtum ad ea que ſunt

in diuis. ergo ꝛc. Quantū ad ſecūdaꝫ viam que ꝓcedit ex oppōne arguit̃ ad ꝓpoſitū ↄ̄nqꝫ rōnibꝰ. Primo ſic: q2 ille idemptitates ſūt diuerſe que ſunt oppoſite. hoc pꝫ quia nulla res eſt ſuū oppoſitū: ſed idemptitas eſſentie: ꝛ idemptitas pſone ſunt hꝰ: q2 vna idēptitas eſt incōicabilitas: alia vero eſt cōicabilitas. g° ꝛc. 2° ſic: q2 iſte idēptitates differūt realit̃ ſꝫ quas pſone oppoſito mō ſe hn̄t: quia eadē ſm idem nō dicunt̃ oppoſito mō ſe habere: ſed pſone oppoſito mō ſe hn̄t ſm vtrāqꝫ idemptitatē: q2 ſꝫ idēptitateꝫ eſſentialē ſunt vnū: ſm vero idemptitatē pſonalē ſunt plẽs g° ꝛc. 3° ſic: q2 idemptitas illa nō eſt eadē cum idemptitate pſonali: que ſtat cuꝫ eius oppoſito: q2 vt videt̃ nl̃la res ſtat cum oppoſito ſuo. ſed idēptitas eſſentie ſtat cum oppoſito idēptitatis pſonalis: q2 cum pl̃itate pſonarū. g° ꝛc.
4° ſic: q2 illoꝝ nō eſt idēptitas vna que fundāt oppoſita: ſed eēntia ꝛ pſona fundāt oppoſita: q2 eēntia fundat idēptitatē cū qualibet pſona. vna vero pſona fundat diſtinctionē ab alia: ꝛ idem eſt de relonibꝰ oppoſitis. g° ꝛc. 5° quia iſte idemptitates ſunt diuerſe ꝙ opponunt̃ diuerſis multitudinibꝰ: ſed idēptitas eēntie ꝛ idēptitas pſone vel relatiōis opponunt̃ diuerſis multitudinibꝰ. g° ꝛc. Maior ſupponit̃. Minor ꝓbat̃ tripl'r. Primo q2 ſicut idēptitati eēntie nō opponit̃ pl̃itas relonū: ita nec ei opponit̃ pl̃itas paternitatū. ſed idēptitati eēntie opponit̃ pl̃itas eſſentiarū. g° ꝛc.
2° ſic: ſicut plẽs ſil̃itudines ſiue pl̃itas ſil̃itudinū nō opponit̃ idemptitati eēntie: ſic nec pl̃itas pr̄nitatū vel patꝝ. ſed pl̃itas ſil̃itudinū nō opponit̃ idēptitati eēntie cum tn̄ aliqui doctores ponāt plẽs ſil̃itudines in diuis nō obſtāte idemptitate eēntie. g° idemptitas eēntie nō opponitur multitudini pr̄nitatū. ſed idēptitas pr̄nitatis opponitur multitudini pr̄nitatum. ergo vtraqꝫ idēptitas nō opponit̃ eidē multitudini ſꝫ diuerſis multitudinibꝰ. 3° q2 ſi eadē multitudo vel pl̃itas opponeret̃ idēptitati eēntie: ꝛ idēptitati pſone vtraqꝫ pl̃itas p eandē viam poſſet improbari: ↄſequēs eſt falſum: ergo ꝛ añs. ↄſequētia pꝫ: quia idem error p eandē viaꝫ pōt improbari. ſꝫ ſi multitudo oppoſita idēptitati eēntie: ꝛ oppoſita idēptitati pſone eſſet eadē multitudo: idem eſſet ponere pr̄nitates ꝛ filiatiōes: ꝛ ponē plures eēntias. ergo ꝛc. falſitas ↄn̄tis patet: quia Aug. cōtra Mari. hereticū ad improbādū pl̃itatē filiationū vel filiorū: nō vtit̃ idemptitate eſſentie. nec etiā doctores cōiter hoc medio vtunt̃ ad ꝓbanduꝫ idemptitatē gn̄atiōis diuine ꝛ filiatiōis. Scd̃m tertiā viā arguit̃ dupl'r. Primo ſic: idēptitas eēntie: ꝛ idēptitas pſone ſe habēt ſicut idemptitas totius vl'is ꝛ ptis ſubiectiue: ſed idemptitas totius vl'is: ꝛ idēptitas ptis ſubiectiue nō ſunt vna idēptitas: cuꝫ ita ſit ꝙ cuꝫ idēptitate totius vl'is ſtet pl̃itas ptis ſubiectiue. ergo ꝛc. 2° ſic: ille idēptitates dr̄nt realiter quarū vna itrat multitudinē pſonarū: vt pars ſubiectiua: ꝛ alia nō. ſꝫ idēptitas perſonalis intrat multitudineꝫ perſonaꝝ: vt pars ſubiectiua nō ſit idemptitas eſſentialis. ergo ꝛc. Preter iſtas tres vias adducūt vnā rōnē ex ſepabilitate perſone ab eſſentia. ſic idemptitas illius nō eſt idēptitas eſſentie quo nō manēte manet eſſentia: q2 eſſentia non pōt manere ſine ſua idemptitate. ſed ſm aug. ſi deus nō eſſet pater adhuc remaneret deus ingenitꝰ. ꝛ per ↄſequēs remota pſona patris: remaneret adhuc eſſentia. ergo ꝛc. Secundū añt. ſ. ꝙ idemptitas eēntie cum pſona vel cum relatione ſit alia a p̄dictis duabus idemptitatibꝰ. ſ. ab idemptitate eſſentie cum ſeipſa: ꝛ eodē modo ab idemptitate perſone cum ſeipſa. Hoc ꝓbant quatuor rōnibus. Primo ſic: q2 ille idemptitates ſunt diuerſe quarū vna compatit̃ affirmationē ꝛ negationē: alia vero nō. ſꝫ ſic eſt de idemptitate eſſentie vel pſone ad ſeipſam: ꝛ de idemptitate pſone ad eſſentiā. ergo ꝛc. Maior ſupponit̃. Minor ꝓbatur: quia idēptitas eſſentie ꝛ pſone compatiunt̃ ſecū affirmationē ꝛ negationē: quia affirmatio ꝛ negatio verificant̃ de perſona ꝛ eēntia puta cōicabile ꝛ nō cōicabile: nō añt d̄ ſola eſſentia aut de ſola perſona. ergo ꝛc. Secūdo quia idemptitates ille ſunt diuerſe quaꝝ vna eſt idemptitas adequata: ꝛ alia nō ſed ſic ſe habēt idemptitas eſſentie vel perſone ad ſeipſaꝫ ꝛ idemptitas eſſentie cuꝫ pſona: quia vna eſt adequata. ſ. idēptitas pſone ad ſe: vel idēptitas eſſentie ad ſe. alia vero nō ē adeq̄ta: q2 pſona nō adeq̄t̃ eēntie. g° ꝛc. 3° arguit̃ eodem mō de ↄuertibili ꝛ nō ↄuertibili. 4° q2 ille idētitates differunt realit̃ quaꝝ vna p̄ſupponit aliā. ſꝫ idētitas eſſentie cum pſona p̄ſupponit idētitates abſolutas eſſentie ad ſe ꝛ pſone ad ſe. g° ꝛc. Quantū ad ſecūdū p̄ncipale. ſ. q̄tuꝫ ſ. ad improbationē iſtiꝰ opi. uel ut meliꝰ dicā fictiōis breuiter me expedio. dicūt eniꝫ duo. ſ. ꝙ idētitas eſſentie cū pſona eſt idētitas relatiua diſtincta realit̃ ab identitate abſoluta qua eſſentia uel pſona eſt eadē ſibi ipſi. ꝛ ꝙ idētitas eſſentie ad ſe ꝛ idētitas pſone ad ſe ſint diuerſe idētitates abſolute. Primū añt iſtoꝝ in gn̄āli ꝛ in oī nā eſt reprobatū in ſecūda ꝛ tertia qōne ꝛ eſt rn̄ſum ad oppoſita. Preterea vero ꝙ ibi poſita ſunt adduco vnā rōnem ſpāliť ad ꝓpoſitū. Ad cuiꝰ euidentiā ſciendū ꝙ de habitudine totiꝰ vl'is ad ptes ſubiectiuas in creaturis: ꝛ de habitudine eſſentie ad pſonā in diuis q̄tum ad aliq̄d eſt ſil'e: ꝛ q̄tum ad aliq̄d eſt diſſil'e. q̄tuꝫ vero ad hoc eſt diſſil'e. q2 in creaturis vnitas totiꝰ vl'is qua dr̄ vnū in pluribꝰ nō eſt vnitas realis: ſed tm̄ rōnis. q2 ſortes ꝛ plato nō ſunt vnꝰ hō realiter: ſed tm̄ ſm ↄceptionē ſiue ſm rōnem. in diuinis añt eadē eſſentia numero eſt plures pſone. vn̄ vnitas eēntie in tribus pſonis eſt realis circūſcripto oī opatione intellectꝰ.
Ex iſta dr̄ia ſeq̄t̃ ſecūda. q2 in creaturis nā cōis puta hō nō hꝫ vnā ꝛ eandem identitatē realē in diuerſis ptibꝰ ſubiectiuis. ſ. in diuerſis indiuiduis. vbi grā. i ſorte ꝛ i platone ſicut nec in eis eſt eadē humanitas realit̃: ita nec idētitas. ſꝫ eſſentie diuine eſt vna ꝛ eadē idētitas realit̃ in tribus pſonis ſicut ꝛ eadē eſſentia. In alio añt ↄueniūt. ſ. q̄tū ad identitatē realē indiuidui ꝛ nāe cōis q̄tū ad illud indiuiduū. vn̄ ſicut eſt eadē identitas realis hoīs qui eſt ſortes ꝛ illiꝰ ſortis: ita etiā eſt eadē idētitas eſſentie ꝛ pſone in diuinis: ꝛ multo plus. q2 eſſentia ſiue ↄcretiue ſumpta: puta deꝰ: uel in abſtracto puta deitas: eſt intimior pſone cuicūqꝫ q̄ quecūqꝫ nā creata ſuppoſito cuicūqꝫ. Ex hoc ad ꝓpoſitū ſic. q2 nō minor idētitas realis eſt int̃ eſſentiā ꝛ pſonā in diuinis q̄ ſit int̃ nām cōem puta hoīem ꝛ indiuiduū puta ſortem in rebꝰ creatis: ꝛ hoc q̄tuꝫ ad illud ꝙ nā cōis ſtat ꝓ illo ſuppoſito ſiue ꝓ illo indiuiduo. ſed nā cōmunis ſic accepta ꝛ indiuiduū puta ſortes ꝛ hō q̄tū ad illud ꝙ de ſorte verificat̃ hn̄t vnā ꝛ eandē identitatē realem ergo ꝛc. Maior pꝫ. q2 ut dictū eſt intimior eſt deꝰ patri ꝛ filio q̄ hō uel ſortes. Minor de facili pꝫ: q2 ſi q̄tū ad realē idētitatem ſupiꝰ ꝛ inferiꝰ in eodē numero haberēt diuerſas identitates: quodlibet indiuiduū eſſet vnꝰ ſaccus plenꝰ quaſi innumeris idētitatibꝰ ſm numerū p̄dicabiliū poſſibiliū in recta linea ſm ſub ꝛ ſup. ꝛ iſta rō ↄcludit q̄tū ad vtrunqꝫ. ſ. q2 idētitas qua eſſentia eſt eadē pſone: ꝛ qua ipſa ꝛ eſſentia ſunt eadē ſibi ipſis eſt vna ꝛ eadem identitas. Rōnes etiā que ꝓbāt impoſſibilitatē illiꝰ identitatis relatiue ꝙ ſit alia ab identitate qua aliq̄d eſt indiſtinctū a ſe ipſo: q̄ dr̄ identitas que ↄuertit̃ cum ente ſicut dicunt aduerſarij ſunt directe ↄtra ſecundū dictū quo dr̄ ꝙ in vnaquaqꝫ pſona ſunt diuerſe idētitates abſolute. q2 eorundē extremoꝝ nō eſt niſi eadē idētitas. ſed idētitas eoꝝ quorū eſt realitas vna ꝛ ſimplex eſt idētitas eorundē extremorū et multitudo uel diſtinctio ei oppoſita eſt eorundē extremoꝝ. g° ꝛc. Item ut pꝫ ex dictis idētitas eēntie cū pſona eſt idētitas abſoluta. q2 eſt indiſtinctio eiuſdē a ſeipſo: ut probatū eſt. g° eēntie ꝛ pſone ē eadē idētitas abſoluta: ſꝫ illius cuiꝰ eſt eſt vna idētitas abſoluta: nullo mō pn̄t eſſe plures idētitates abſolute. g° impoſſibile ē eiuſdē pſone q̄litercūqꝫ realit̃ loquēdo eē plures idētitates abſolutas. Hec ſufficiat de 2°. Quātū ad triū. ſ. q̄tū ad ſolutiōꝫ obiectoꝝ ſ. rōnum in ↄ̄riū volo p̄mittē aliq̄ ptinētia ad duas p̄mas vias. q̄tū ad p̄mā viā q̄ ꝓcedit ex h ꝙ q̄dā ꝓpa dicūt̃ ↄuenire pſonis ſine eēntia ſiue in q̄bꝰ nō cōicat eſſentia cū pſonis p̄mitto ꝙ aliquid ↄuenire pſonis vel huic pſone vl' illi: quod nō cōuenit eſſentie: vel in quo nō cōicat eēntia cum perſona dupl'r poteſt intelligi: p̄mo mō ꝙ eēntia nō cōcurrat cum perſona vt exiſtens illud ſiue illa pſona cui attribuitur tale predicatū ſiue affirmatiue ſiue negatiue. Alio modo ꝙ dicat̃ ꝙ aliquid cōuenit pſone in quo non cōicet eſſentia cum perſona recipiēdo p̄dicationē illius p̄dicati ſicut recipit pſona. p̄mo modo falſuꝫ eſt de quocūqꝫ p̄dicato. ſecūdo modo pōt habere veritatē de aliquibꝰ

p̄dicatis. verbi grã: ꝙ dicat̄ ꝙ eſſentia nõ ꝯcurrit cuꝫ per-
ſona in hoc qḋ eſt eſſe diſtinctũ ab alia ꝑſona: ſi intelligat̄
p̄mo mõ falſum eſt: qꝛ tunc eſſet ſenſus ꝙ vna perſona eſ
ſet ſic ab alia diſtincta: ꝙ eſſentia nõ eſt illa perſona q̄ ſic ē
ab alis diſtincta: qḋ eſt falſum ⁊ hereticũ. Nã eſſentia eſt
oẽs tres ꝑſone que ſunt diſtincte ab inuicẽ: ⁊ q̄libet earũ-
dem eſt eſſentia. ſi v̄o intelligat̄ ſecũdo mõ habet veritatẽ
nam ſenſus eſt ꝙ ꝑſona aliqua ſic eſt diſtincta ab alia: ita
ꝙ eſſentia nõ cõcurrit cum ea vt diſtincta vel vt recipiẽs
ſicut ꝑſona ꝯuenientiã talis p̄dicati. ſ. eiuſ qḋ eſt eſſe diſti
ctũ. ⁊ eodẽ mõ ꝯuenit aliqḋ p̄dicatũ eſſentie in quo nõ cõi
cat vel nõ cõcurrit ꝑſona mõ p̄dicto. nam eſſentia eſt cõi-
cabilis: nõ aũt ꝑſona: lꝫ ꝑſona ſit illa res que eſt cõicabiliſ
hoc aũt nõ ꝯuenit ꝓpter diuerſitatẽ idemptitatũ int̄ eẽn
tiam ⁊ ꝑſonam. ſicut nec ꝓpter diuerſitatẽ realitatũ: quia
ſicut patebit deducẽdo p̄dictas rõnes ita ꝯcludunt diuer
ſitatẽ realitatũ ſicut ⁊ idemptitatũ. ſed iſtud ꝯueĩt qꝛ vnũ
ſe habet in plus ſꝫm p̄dicationẽ q̄ aliud. ſ. qꝛ vnũ p̄dicatur
de plꝰibus q̄ aliud. eſſentia enĩ realit̄ ⁊ veraciter p̄dicatur
de plꝰibus q̄ aliqua ꝑſonarũ. Quantũ aũt ad ſecundaꝫ
viã que ꝓcedit ex aliquali oppoſitiõe eſſentie ⁊ ꝑſone vel
inter ſe vel in compatiõe ad alterũ ſꝫm oppoſitionẽ vniꝰ
⁊ multi: p̄mitto tria. p̄mũ eſt de diſtinctiõe vnitatũ. ſcḋm
eſt de diſtinctiõe multiplicationũ. tertiũ de oppoſitõe eo
rũ ad inuicẽ. Quantũ ad p̄mũ ſciendũ ꝙ in diuiniſ poſ
ſumus imaginari q̄druplicẽ vnitatẽ ſiue idemptitatẽ: ſci-
licet vnitatẽ ſiue idemptitatẽ eſſentie ſꝫm quã. ſ. dicimus
eſſentiã vnã eſſe in diuĩs que quideꝫ vnitas ⁊ eſt eſſentie
vt q̄. ſ. eſſentia eſt forma vna: eſt etiã aliquo mõ vnitas ꝑ-
ſonarũ inquãtũ ꝑſone ſunt vnũ in eſſentia: ⁊ ſunt vna eſ-
ſentia. ⁊ inquantũ etiã idẽptitas cuiuſlibet ꝑſone eſt ipſa
idemptitas eſſentie: lꝫ nõ cõuertibilit̄ vt ſuppono ꝓbatũ
Alia eſt vnitas nõ eſt dico ita alia ꝙ alietas realiſ ſit int̄ p̄
mã ⁊ ſcḋam. ſ. vnitas ſiue idẽptitas qua vnaquaqꝫ ꝑſona ē
vna. ſ. vnitas p̄ris: ⁊ vnitas filij: vnitas. ſ. ſ. Tertia vnitas
eſt q̄ ꝑſona eſt realit̄ eadẽ res cũ eẽntia. ⁊ iſta idẽptitas nõ
dič aliquã idẽptitatẽ realit̄ diñtẽ ab idẽptitatibꝰ ꝑſone et
eẽntie. nec ē ĩ diuĩs aliq̄ realitas alia a realitatibꝰ ꝑſonaꝝ ⁊
a realitate eſſentie. ⁊ iſte idẽptitates ſũt vere ⁊ neceſſarie.
Quartã idẽptitatẽ põt q̄s imaginari ibi. ſ. idẽptitatẽ q̄ oiſ
ꝑſone ſunt vna ꝑſona. ⁊ iſta eſt ĩpoſſibilis. Quantũ ad
ſcḋm ſciendũ ꝙ etiã q̄tuor multitudines iſtis idẽptitati-
bꝰ q̄s põt imaginari ibi. ſ. multitudinẽ ⁊ plꝛitatẽ eẽntiaruꝫ
oppoſitas. ⁊ plꝛitatẽ qua vnaqueqꝫ ꝑſona ſit plꝛes perſone
puta p̄r ⁊ plꝛes p̄res: ſic de filio ⁊. ſ. ſ. ⁊ plꝛitatẽ realẽ ꝑſone et
eſſentie. ⁊ plꝛitatẽ triũ qua. ſ. p̄r ⁊ filiꝰ ⁊. ſ. ſ. ſunt plꝛes ꝑſone
prime tres plꝛitates ſunt ĩpoſſibiles: q̄rta v̄o neceſſaria.

Quantũ ad tertiũ ſciendũ ꝙ plꝛitas ꝑſonaꝝ q̄. ſ. tres ꝑ-
ſone p̄r ⁊ filiꝰ ⁊. ſ. ſ. ſunt plꝛes ꝑſone nõ repugnat vnitati eſ
ſentie: nec vnitati q̄ vnaqueqꝫ ꝑſona eſt eadẽ ſibiipſi. nec
opponit̄ ei. nec etiã vnitati qua vnaqueqꝫ ꝑſona eſt eadẽ
res cũ eẽntia. hoc pꝫ dupl̄r: p̄mo ſic: qꝛ illa nõ opponũtur
ad inuicẽ que ſe ꝯpatiunt: ſꝫ plꝛitas q̄ treſ ꝑſone ſũt plꝛes ꝑ
ſone ſe ꝯpatit̄ cũ p̄dictꝭ vnitatibꝰ vt pꝫ de ſe. g°. ⁊c. Sed
ꝯ̄ lꝫ põt dupl̄r obijci. Prio ſic: vnuꝫ ⁊ multa ſũt oppoſita:
ſꝫ plꝛitas ꝑſonaꝝ: ⁊ vnitas vniuſcuiuſqꝫ illarũ ſe hñt ſicut
vnuꝫ ⁊ multa. g°. ⁊c. 2°. ſic illa ſe ꝯpatiunt̄ ad iuicẽ q̄ pñt ſil̄
ꝯuenire eidẽ. ſꝫ ĩ diuĩs oppoſita ꝯueniũt eidẽ ẽt nũero: q̄a
eidẽ eẽntie ꝯueĩt p̄r ⁊ filiꝰ q̄ dicũt oppoſita. g°. ⁊c. Ad p̄mũ
dico ⁊ p̄°. ad ma. dico ꝙ vnũ ⁊ mlꝛta ⁊ q̄cũqꝫ ꝯſilia q̄ videt̄ ĩ-
portare oppõnẽ ñ hñt oppõnẽ niſi accipiãt circa idẽ nõ in
plꝰ ſe hñs ſꝫ p̄dicationẽ ⁊ reſpc̄u eiuſdẽ. Dico ãt circa idẽ
qꝛ ſi accipiant circa diuerſa nõ hñt oppõnẽ vel repugnan
tiã: ſic albedo ĩ ſoꝛ. ⁊ nigredo ĩ pla. Dico ẽt nõ in plꝰ ſe hñſ
ſꝫm p̄dicationẽ: qꝛ eidẽ in plus ſe hñti pñt ꝯuenire forme
ẽt oppoſite. ſicut hõ põt eſſe albꝰ ⁊ niger ſꝫm diuerſa indi-
uidua: qꝛ eſt in plus ſe hñs ſꝫm p̄dicationẽ q̄ qḋcunqꝫ illo
rũ: ⁊ lꝫ idẽ hõ nũero nõ ſe hẽat ĩ plꝰ ſꝫm p̄dicatõeꝫ q̄ qḋcũ-
qꝫ indiduũ: tñ idem ſequeretur: ſi idem numero hõ eſſet
ſortes ⁊ plato: ſicut eundem hominẽ numero eſſe album
⁊ nigrum ſꝫm diuerſas ꝑtes integrales nõ implicat repu
gnantiã: idem ſequeret̄ etiã ſꝫm partes ſubiectiuas: ſi idẽ
hõ numero poſſet hr̄e diuerſas partes ſubiectiuas. Di-
co aũt reſpectu eiuſdem. nam aliq̄d eſſe indiſtinctũ a ſe ſi

ue per cõpoſitionem ad ſe ⁊ diſtinctũ ab alio a ſe non im-
portant repugnantiã uel oppoſitionẽ. Ad minorẽ dico
ꝙ pluralitas perſonarũ qua. ſ. vna ꝑſona habet pluralita
tem cum alia ⁊ vnitas qua vnaqueqꝫ eſt vna in ſe ⁊ in ſe i-
diſticta nõ accipit̄ ꝑ cõparationẽ ad idem. nam vnũ iſtoꝝ
cõuenit perſone per cõparationẽ ad ſe ipſam. ſ. eſſe vnũ
in ſe: ⁊ aliud cõuenit ei per cõparationẽ ad alias. Ex di-
ctis ad iſtam maiorẽ patet ad ſecundũ. qꝛ eſſe patrẽ et eſſe
filium ꝯuenit eſſentie ut in plus ſe hñti ſꝫm p̄dicationem
Secũdo patet idem. ſ. ꝙ p̄dicta pluralitas nõ opponitur
nec repugnat p̄dictis vnitatibꝰ. qꝛ ſicut in creaturis ſe ha
bet pluralitas indiuiduoꝝ ſub aliquo cõmuni ad vnitatẽ
qua vnũquodqꝫ illoꝝ eſt idem ſibi ipſi ⁊ ad vnitatem qua
vnũquodqꝫ illoꝝ eſt vnũ eſſentialit̄ cum ipſo cõmuni: et
ad vnitatẽ qua illud cõmune eſt quodãmodo vnũ in tali-
bus pluribꝰ indiuiduis: ſic ſe habet pluralitas p̄dicta per
ſonarũ ad p̄dictas vnitates in diuĩs. ſed in creaturis plu-
ralitas qua indiuidua alicuiꝰ cõmunis ſunt plura ad in-
uicem: nõ opponit̄ vnitati qua vnũquodqꝫ eſt idem in ſe
uel vnitati qua vnũquodqꝫ eſt idem realit̄ cum ſuo ſupe-
riori: uel vnitati qua ipſum ꝯmune aliquo mõ eſt vnũ in
pluribꝰ indiuiduis. ergo ⁊c. Minor videt̄ plana. Maior
etiã ut patet nõ habet dubiũ niſi forte q̄tuꝫ ad tertiã par-
tem qua dicit̄ ꝙ ſicut pluralitas indiuiduoꝝ in creaturis
nõ repugnat vnitati ipſiꝰ cõmunis in pluribꝰ indiuidu-
is: ita pluralitas perſonarũ nõ repugnat vnitati eſſentie
in pluribꝰ perſonis. qꝛ in creaturis vnitas ipſiꝰ cõmunis
in pluribꝰ indiuiduis eſt vnitas rõnis. vnitas aũt eẽntie
vnitas eſt realis. qꝛ vna eſſentia realit̄ eſt in tribus perſo
nis. ⁊ ideo nõ videt̄ ſimile de vnitate ipſiꝰ cõmunis ĩ par-
tibus ſubiectiuis in creaturis ⁊ de vnitate eſſentie in per
ſonis diuĩs. ⁊ ad hoc dico ꝙ eſt ſil̄e q̄tum ad ꝓpoſitũ per
tinet. qꝛ licꝫ nõ ſit ſimile q̄tum ad hoc ꝙ vnitas ipſius cõ
munis ſit hinc ⁊ inde ſimilis: tñ vnitas ipſiꝰ cõmunis ha
bet aliquo mõ habitudinẽ ſil̄em ad ꝑtes ſubiectiuas vtro
biqꝫ. qꝛ ſicut in creaturis vnũ rõne põt eſſe cõmune plu-
ribus: ita in diuĩs idem re põt eſſe cõmune pluribꝰ. et ſi-
cut in creaturis pluralitas realis indiuiduoꝝ nõ repugñt
vnitati ipſiꝰ cõmunis ſꝫm rõnem: ita in diuĩs vnitati ip-
ſius cõmunis ſꝫm rem nõ repugnat pluralitas ꝑſonaruꝫ
ſꝫm rem. talis aũt pluralitas ꝑſonarũ repugnat vnitati il-
li qua tres ꝑſone ponunt̄ eſſe vna ꝑſona. qꝛ tũc acciperet̄
vnũ ⁊ multa circa ideꝫ ⁊ reſpectu eiuſdẽ. pluralitas v̄o eſ-
ſentie ⁊ pluralitas ꝑſone qua. ſ. vnaqueqꝫ ꝑſona poneret̄
eſſe plures ꝑſone repugnat vnitati eſſentie ⁊ vnitati per-
ſone: nõ ſolũ reddendo ſingula ſingulis: ſed etiã reddẽdo
ſingula oibꝰ: ita ꝙ pluralitas eſſentie repugnat tam vni-
tati eẽntie q̄ vnitati ꝑſone: ⁊ pluralitas etiã perſone qua
ſ. quelibet eẽt plures: puta pater plures patres: repugnat
tam vnitati ꝑſone q̄ vnitati eſſentie. ⁊ hoc patet ex ſup̄di-
ctis. qꝛ ſic ſe hñt identitas ⁊ pluralitas eſſentie ⁊ ꝑſone ad
inuicem: accipiendo pluralitatẽ ⁊ vnitatem ꝑſone modo
p̄dicto. ſicut ſe hñt pluralitas realis ⁊ vnitas ſortis ⁊ hoĩs
que verificant̄ de ſorte ad inuicẽ. ſed pluralitas realis ſor-
tis repugnat tam vnitati ſortis q̄ vnitati reali hoĩs q̄ ve-
rificat̄ de ſorte ⁊ ecõuerſo: ut oñſum eſt. s̄. ergo ⁊c. His
p̄miſſis dico ad rõnes. Ad p̄mã ergo q̄tum ad p̄mã viã
dico ꝙ ma. accipiendo vniformit̄ eſt vera. Ad mi. dico ꝙ
habet duplicẽ ſenſum ſicut. s̄. patuit. in vno ſenſu eſt v̄a:
in alio falſa. Nam ſi intelligat̄ ꝙ ꝓprias affirmatiões ha
beat ꝑſona in q̄bꝰ nõ cõicat eſſe ut ex hĩs illud cui tales af-
firmatiões ꝯueniũt falſa eſt. nã eẽntia eſt illud. ſ. illa ꝑſo-
na cui eſſe diſtinctũ uel eſſe oppoſitũ ꝯueniũt. Si aũt in-
telligat̄ ꝙ q̄tũ ad talia p̄dicata nõ ꝯcurrit eſſentia cũ ꝑſo-
na ut cõdiſtincta uel coppoſita alij ꝑſone: ſic eſt vera: nõ
ꝓpt̄ diuerſam identitatẽ eẽntie ⁊ ꝑſone: ſicut nec ꝓpt̄ di-
uerſam realitatẽ. tantũ enĩ ꝯcludit rõ de diuerſitate iden-
titatis quãtũ de diuerſitate realitatis ⁊ plus. nã illud cui
ꝯueniũt illa p̄dicata directe eſt realitas relatiõis uel ꝑſo-
ne: nõ ita ꝓprie idẽtitas. ſꝫ hoc eſt qꝛ eẽntia pluribꝰ realit̄
ꝯuenit q̄ ꝑſona hec uel illa. et ex hoc ne c̄io ſequit̄ ꝙ illa q̄
importãt diſtinctionẽ perſone a ꝑſona ita cõuenit ꝑſone
ꝙ nõ eſſentie: lꝫ ipſa eẽntia ſit illa res cui ꝯueniũt. Ad
ij. dico ꝙ lꝫ aliqḋ p̄uatiue uel negatiue dcm̃ ꝯueĩat ꝑſone

Quod nõ conuenit eſſentie ↄ̃pter predictã cãm. quia. ſ. in
plus ſe habet ẜm p̃dicatione. q2. ſ. veracit̃ eſt plures res q̃
quecũq3 pſona per ſe accepta: tñ illud et eius realitas cui
iſta cõueniũt eſt ipſa eſſentia ⁊ ecõuerſo. et ſic ↄcurrit eſſe
cum pſona reſpcũ taliũ: ut qð ẽ illud cui iſta ↄueniũt. ⁊ ſic
dictũ ẽ ad p̃mũ: iſta rõ magis haberet ↄcludẽ diuerſitatez
realitatũ q̃ identitatũ. q2 realitates perſonarũ ſunt illud
cui talia ↄueniũt. Ad tertiũ p3 p idez: q2 nulli pſone cõ-
uenit ẜm quãcunq3 aliquitatẽ ſuã aliqð p̃dicatũ ad qð nõ
ↄcurrat vel in quo nõ cõicet eſſentia cũ pſona mõ p̃dicto.
Eſt aũt notandũ h̃ q̃ iſta rõ directe ↄcludit: ſi d3 aliq̃d cõ-
cludere q̃ alia eſt realitas eſſentie ⁊ alia realitas pſone: q2
ↄcludere q̃ pſona hẽat ↄ̃priã aliquitatẽ in qua non cõicat
eẽntia: eſt ↄcludere q̃ alia ⁊ alia eſt quidditas vni⁹ ⁊ alteri
us: ⁊ p ↄñs realitas: qð eſt falſu3 ⁊ hereticũ: etiã ẜm opio-
nẽ aduerſarioꝝ. vnde in oẽm euentũ falſum ↄcludit. qð ãt
hic implicat̃ de hoc qð dr̃ ↄ̃pria aliquitas pſone duplr̃ p̃t
intelligi. vno. q̃ pſona habeat aliqua3 realitatẽ in qua nõ
cõicãt alie pſone: ſicut exñtes illa realitas. ⁊ ſic verũ eſt q̃
pſone habeãt ↄ̃priã aliquitatẽ vel realitatẽ que nõ ↄuenit
alijs pſonis. Alio mõ põt intelligi q̃ pſona habeat ↄ̃priã
aliquitatẽ. i. realitatẽ ↄ̃priã in qua nõ cõicet eſſentia vt ex
iſtẽs illa realitas. ⁊ iſtud eſt falſu3 ⁊ hereticũ. idẽ dico d̃ idẽ
ptitate. Ad quartũ p3 p idem: q2 l3 eẽntia nõ ſit formali
ter multa: ſic. ſ. q̃ multitudo ponatur circa ipſa3 ſic q̃ ſint
multe eẽntie: tñ eſſentia eſt ille res quib⁹ ↄuenit illa mul
titudo. eſt eñi tres pſone ⁊ eſt trinitas. ⁊ ſicut ipſa eſt tres
pſone: ita ſua vnitas eſt tres vnitates pſonaru3. vñ ſic di
ctũ eſt ad p̃cedentes rõnes ita dicendũ eſt ad iſtam: q2 ſc3
ↄcurrit eſſentia ſicut illud qð eſt ille res quibuſ conuenit
multitudo. Ad quintũ p3 p idẽ: q2 ſicut eſſentia ↄcurrit
cum pſona in alijs: ita in fundãdo diſtinctionẽ ↄ̃priam.

Ad p̃mũ qð ↄ̃cedit ẜm ſcðam viã dico q̃ Mi. eſt falſa
Ad ↄ̃bõnẽ dico: q̃ idẽptitas eẽntie nõ eſt cõicabilitas: l3
ſit cõicabil' ſicut ipſa eẽntia: q2 cõicabilitas eẽntie: eſt ↄue
nientia eius qua ↄuenit multis. idẽptitas ṽo eius eſt in-
diuiſio eius vel indiſtinctio eius a ſe q̃ ei ↄueniret: ſi ſoli
vni pſone ↄueniret. ⁊ ſilr̃ idemptitas ↄ̃prie pſone nõ ẽ in-
cõicabilitas l3 ſit incõicabil': q2 incõicabilitas pſone eſt ne
gatio ↄueniẽtie qua ↄueniat plr̃ibus pſonis. S3 idempti
tas eius eſt negatio diſtinctiõis qua ipſa ſit diſtincta a ſe
Ex hoc aũt q̃ vna idẽptitas eſt cõicabilis ⁊ alia incõicabil'
nõ ſequit̃ q̃ nõ ſint eadẽ idemptitas ſicut de realitate: q̃a
eadẽ realitas que eſt pſona incõicabil' eſt ipſa realitas eẽn
tie que eſt cõicabilis. ad vtrũq3 eñi ſufficit hoc nõ eſſe il-
lud ↄuertibiliter. Ad ſcðm dico q̃ minor eſt falſa: quia
pſonas eſſe idem numeralit̃ in eſſentia: ⁊ eſſe plures pſo-
naliter nõ ſunt oppoſita: ſicut nec idemptitas eſſentialis
⁊ plr̃itas pſonalis ſunt oppoſite: vt ſupra ↄ̃batum eſt. ⁊ ſic
pſonas eſſe vnã eſſentiã: ⁊ eſſe plures pſonas nõ ſunt op
poſita. ſed verũ eſt q̃ tres perſonas eſſe vnã perſonã ẜm
idemptitatẽ eſſentie ⁊ eſſe plures perſonas eſſent oppoſi
ta. Quando vero dicitur q̃ perſone ſunt vnũ in eſſentia
itelligit̃ q̃ ſunt in vna eſſentia: nõ quia in eſſentia vl' qua
liter alit̃ ſint vna pſona. Ad tertiũ dico q̃ minor eſt fal-
ſa: quia idemptitas eſſentie nõ opponit̃ pluralitati perſo
narũ: qua. ſ. perſone ſunt plures ad inuicem. S3 quantũ
ad re3 ptinet opponit̃ pluralitati qua vnaqueq3 perſona
poneret̃ eſſe plures vt oſtenſum eſt ſupra. Ad quartu3
dico p̃mo: q̃ maior i diuinis nõ eſt vna: quia ſequeretur
q̃ eadem eſſentia nõ fundaret nec fundare poſſet oppo-
ſitas relatiões: quod falſum eſt. Secũdo dico q̃ perſonã
eſſe diſtinctã a perſona ⁊ eſſentiã eſſe eandẽ cu3 qualibet
perſonarũ nõ ſunt oppoſita: ſicut indiuidua ad inuicẽ di
ſtingui: ⁊ cõmune eſſe idem cum vnoquoq3 illorum non
ſunt oppoſita. ſed verũ eſt q̃ perſonam eſſe diſtinctam a
perſona ⁊ eſſe eandem cum illa a qua ponit̃ diſtincta ſunt
oppoſita. Tertio dico: q̃ iſta ratio plus cõcludit diuerſi-
tatem perſone ab eſſentia quantũ ad realitatem q̃ quan-
tũ ad idemptitatẽ: quia idemptitas ↄ̃prie non fundat idẽ
ptitatẽ vel diſtinctionẽ: ſed ipſa realitas cui cõuenit eſſe
eandem vel diſtinctam. Ad quintũ dico q̃ minor ẽ fal-
ſa. ad ↄ̃bationẽ dico q̃ maior illius ↄ̃bationis eſt falſa: q2
ſicut probatũ eſt ſupra: nõ ſic opponitur pluralitas perſo
narũ vel relationũ vnitati eſſentie: ſicut pluralitas q̃ vna
queq3 perſona ponit̃ eſſe plures perſonas. Ad ſecunda3
ↄ̃bõnẽ dico q̃ minor eſt falſa: q2 l3 pluralitas ſiliu3 poſſit
ſtare cum idẽptitate eẽntie: nõ tñ plr̃itates ſilr̃itudinũ: h̃ ſe
quitur etia3 ẜm aduerſarios qui contra alios aſſumunt
iſtã ut verã ⁊ ẜm rem eſt vera: q̃. ſ. in diuinis nulla eſt rea
lis diſtinctio niſi p relatiões originis. Ad p̃mũ de ter-
tia via dicendũ q̃ minor eſt falſa. Ad ↄ̃bationẽ dico q̃ ſi-
cut dictũ fuit q̃ pluralitas partiũ ſubiectiuarũ ad inuicẽ
põt ſtare cum reali vnitate toti⁹ vl'is que realit̃ eſt vnũ in
vnaquaq3 p̃te ſubiectiua. non aũt pluralitas qua vnaq̃q3
partiũ ſubiectiuaꝝ eſt plures. alioq̃n ut deductũ fuit q̃li
bet indiuiduũ eſſet vn⁹ ſaccus plenus identitatib⁹. mirũ
aũt eſt de iſtis: cum iſti rñdendo ad iſtũ ſaccũ plenũ iden-
titatibus: dicũt q̃ idẽtitas ſupioris ⁊ inferioris nõ diffe-
rant in eodẽ: niſi ẜm ↄceptũ uel ẜm rõnem. Ad ſecũdũ
dico q̃ ma. eſt falſa. q2 ſicut eadem eſt realitas cuiuſlibet
ptis ſubiectiue intrantis multiplicationẽ partiũ ſubiecti
uarũ cum realitate toti⁹ vl'is: ita idẽtitas cum idẽtitate.
Ad illud qð adducit̃ de Aug. cõtra Maximianũ hereti-
cum dico q̃ nihil penit⁹ facit ad ↄ̃poſitũ. q2 ille maximia
nus nõ ponebat plures filios in diuis: ſed negabat filiu3
omnipotentẽ eſſe: q2 nõ poterat generare aliũ filiũ. cõtra
quem arguit Aug⁹ q̃ gñatio diua eſſet imoderata: ſi opor
teret ad hoc q̃ filius eſſet oipotens q̃ generaret aliũ filiũ
Nec oportet q̃ ſi aliquoꝝ eſt eadẽ idẽtitas q̃ idẽtitas vni
us ↄ̃bet̃ per identitatẽ alteri⁹. q2 põt eſſe q̃ identitas vni
uſcuiuſq3 ad ſe ſit magis euidens q̃ idẽtitas vni⁹ cum al
tero: uel ſimplr̃: uel quo ad hũc. Et p hoc p3 q̃ nõ eſt mirũ
ſi doctores nõ ↄ̃bauerũt vnitatẽ perſone hui⁹ uel illius
p vnitatẽ eſſentie ul' ecõuerſo. q2 vnitas vniuſcuiuſq3 in
ſe magis nota eſt q̃ vnitas vni⁹ cum alio. Ad auctem
qua dicit Aug⁹. q̃ ſi pater nõ genuiſſet adhuc remaneret
de⁹ innaſcibilis: dico q̃ illa rõ nõ plus ↄcludit diuerſita-
tem identitatũ inter eſſentiã ⁊ perſonã q̃ diuerſitatem re
alitatũ. q2 nõ min⁹ cẽt illa maior vera qua diceret̃: ille rea
litates nõ ſunt eadẽ realitas quaꝝ vna remaneret remo-
ta alia. ⁊ tũc accipio minorẽ. ſed ẜm Augm̃. remota pater-
nitate remaneret de⁹ innaſcibilis. ergo ⁊c. ⁊ tñ ẜm aduer
ſarios etiã ẜm veritatem ↄcluſio eſt falſa. Dico ergo q̃
ſi Aug⁹. intellexit de remanſione in intellectu: ſic. ſ. q̃ re-
mota paternitate ẜm intellectũ adhuc remaneret de⁹ in
naſcibilis in intellectu: hoc verũ eſt. ſed tũc nihil facit ad
propoſitũ. Si aũt intelligat̃ ẜm rem: tũc adhuc ↄſequen-
tia erit vera. ſed antecedẽs ⁊ ↄñs erunt impoſſibilia. et v-
traq3 pars ↄtradictionis ſequeret̃ vna ex hypoteſi. ſ. q̃ de
us adhuc erit innaſcibilis ſi maneret de⁹ ⁊ nõ eſſet pater.
Alia pars cõtradictionis ſequeret̃ ex natura rei. nam po
nendo deum innaſcibilẽ: ponit̃ deus. ⁊ ponendo deũ ſe-
quitur ex natura rei neceſſario q̃ ſit pater. Sic eſt in omĩ
hypoteſi impoſſibili. non tñ dico q̃ vtraq3 pars cõtradi-
ctiõis directe ſequat̃ ex hypoteſi: ſed vna pars directe ſe-
quitur ex hypoteſi: alia ṽo indirecte inq̃tum hypoteſis
aliquid ſupponit ptinens ad naturã rei. ſ. deum remane-
re. Ex veritate aũt talis ↄſequentie nõ cõcluderet̃ diuerſi
tas inter realitates uel idẽtitates eſſentie et pſone uel eſ-
ſentie ⁊ patris. ſed ſolũ ſequeret̃ q̃ deus uel nõ eſt eode3
pater ⁊ innaſcibilis: ul' q̃ ſaltẽ nõ eode3 ↄuertibiliter ẽ in
naſcibilis ⁊ pater. Et q̃tum ad hoc quod Aug⁹. intendit
probare: verũ eſt q̃ de⁹ pater nõ eodem eſt pater et inna-
ſcibilis. nõ q2 dicant diuerſas res poſitiue: ſed q2 vn⁹ di-
cat rem poſitiuã. ſ. relationẽ generantis: alius autẽ dicit
priuationẽ cuiuſdam alteri⁹ rei. q2 dicit priuationẽ gene-
rationis paſſiue accepte. Si aũt argueret̃ ſic: ſi deus nõ
genuiſſet adhuc maneret de⁹. ergo nõ eodem de⁹ eſt quo
generãs uel quo ẽ pat̃. dico q̃ nõ ſequeret̃ abſolute nec
ex natura rei nec ex hypoteſi. ſ3 ſequeret̃ q̃ uel nõ eodem
eſſet de⁹ quo eſt pater: uel ſaltem nõ eodem cõuertibili-
ter. ⁊ iſto ſecũdo modo dicit Aug⁹. q̃ nõ eo deus quo pa
ter. Ad rõnes quib⁹ concludit̃ q̃ idẽtitas qua eſſentia
eſt eadem ſibi ipſi et idẽtitas qua perſona eſt eadẽ ſibi ipſi
nõ eſt eadẽ cum idẽtitate qua eẽntia eſt eadẽ cũ pſona: rñ-
dendũ eſt. Ad p̃mũ dico q̃ nõ ſeq̃t̃ q̃ nõ ſũt eadẽ idẽtitas
l3 q̃ vna nõ ẽ idẽtitaſ extremoꝝ ↄuertibiliũ ſic altera. ex h̃

aũt nõ ſequit̃ ꝙ ſint diuerſe idemptitates: ſic nõ ſequit̃
ꝙ alia ſit realitas q̃ eẽntia ẽ eẽntia ⁊ q̃ eẽntia ẽ ꝑſona. Et ſi
argueret̃ ꝙ ille idemptitates videnẗ hr̃e diuerſa extrema
⁊ ꝑ ꝯñs ſunt diuerſe. dico ꝙ nõ hñt diuerſa extrema: imo
eadẽ: lꝫ nõ ſint eadẽ ꝯuertibilit̃. Ad ſcõm dico: ꝙ idẽpti
tas qua eẽntia eſt eadẽ cum ꝑſona nõ dꝫ dici idemptitas i
adequata: q: iſta idẽptitas ita eſt adequata ſibi ſicut idẽpti
tas eẽntie ad eſſentiã eſt ſibi adeq̃ta. ſed dꝫ dici idẽptitas
extremoꝝ nõ adequatoꝝ ſiue nõ ꝯuertibiliũ. ex h̃ aũt nõ
ſequit̃ ꝙ idẽptitas eſſentie ad ſe: ⁊ idẽptitas eius cuꝫ ꝑſo-
na ſint diuerſe idẽptitates: ſicut pꝫ ex ſolõne p̃cedentꝭ rõ-
nis. Ad tertiũ pꝫ ꝑ idem: q: idemptitas eẽntie cum ꝑſo
na nõ dꝫ dici idẽptitas nõ ꝯuertibil: ſed dꝫ dici idẽptitas
extremoꝝ nõ ꝯuertibiliũ. ex h̃ aũt non ſequit̃ diuerſitas
iſtaꝝ idẽptitatũ: vt pꝫ ex dictis. Ad quartũ dico ꝙ mi. ẽ
ſimplr̃ falſa: q: in diuiˢ ſm rem nec eſt p̃us nec poſteriꝰ.
Iteꝝ idemptitates nõ poſſint hr̃e ordinẽ cum ſint p̃uatio
nes niſi ſm ordinẽ eoꝝ quoꝝ ſunt vnitates. vñ idẽptitas
accñtis nõ eſt poſterior idẽptitate ſubſtãtie: niſi q: accñs
eſt poſteriꝰ ſuba. ſed int̃ realitates eſſentie ⁊ ꝑſone etiã ſꝫ
aduerſariũ nõ eſt ordo real: cum ſint vna realitas. g° ⁊c.

AD ſcõm ſic ꝓcedit̃ ⁊ arguit̃: ꝙ idẽptitas ꝯuerti-
bil: ⁊ idẽptitas incõuertibil ſint in diuinis diuerſi
modi ex nã rei: q: illi duo mõi ſũt diuerſi ex na
tura rei: quoꝝ vnꝰ ꝯpatit̃ affirmationẽ ⁊ negatõ
nẽ ſine ꝯtradictiõe. alius vͦo non. ſed p̃dicti mõi ſunt hꝰi.
nam extrema idẽptitatis incõuertibil. ſ. pr̃ ⁊ eſſentia com
patiunt̃ affirmationẽ ⁊ negõnẽ ſicut eſt eſſe cõicabile ⁊ nõ
eſſe cõicabile. extrema vͦo idemptitatꝭ ꝯuertibil nõ com-
patiunt̃ iſta. ſ. eſſentia que eſt eadem ſibiipſi nõ compatit̃
illa. ſ. ꝙ eſſentia ſit cõicabilis: ⁊ ipſa eadẽ ſit nõ cõmunica-
bilis. ergo ⁊c. Contra: quia omĩs diſtinctio realiter in di
uinis eſt per relatiões originis oppoſitas. ſed cõuertibi-
le ⁊ incõuertibile nõ dicunt taleꝭ relatiões, ergo ⁊c. R̷.
circa iſtã q̃õnẽ ſic ꝓcedam: quia p̃mo dabit̃ intellectus q̃-
ſtionis. Secũdo ponet̃ veritas quã ſentio de queſtione.
Tertio ex iſta veritate declarata oſtendet̃ ꝙ ꝑ eam euadũ
tur incõuenientia que apparẽt in diuis de h̃ ꝙ ponit̃ vna
eſſentia numero eſſe tres ꝑſone. Quarto oſtendet̃ ꝙ non
eſt alia via euadẽdi illa incõueniẽtia. Quantũ ad p̃muꝫ
ſciẽdũ: ꝙ ego nõ dixi niſi forte in curſu verboꝝ h̃ accidet̃
ꝙ idẽptitas cõuertibil eſt idẽptitas incõuertibilis vl̃ ecõ
uerſo. Sed dixi ꝙ idemptitas cõicabilis eſt illa idempti
tas que eſt incõicabilis: ſicut realitas cõicabilis: eſt illa re
alitas que eſt incõicabilis: puta eſſentia eſt pater: q: tamẽ
facta eſt mentio de ꝯuertibili ⁊ incõuertibili: ideo de vtro
qꝫ t̃mino ꝓſeq̃mur. p̃mo ergo: quantuꝫ ad p̃mũ iſtorum
q: ex intellectu terminoꝝ depẽdet intellectꝰ oppoſitoꝝ:
ideo p̃mo ponet̃ intellectꝰ terminoꝝ. Deinde ponet̃ in-
tellectꝰ q̃õnis. Quantũ ad p̃mũ: p̃mo oſtẽdet̃ q̃d eſt h̃
q̃d dr̃ ex nã rei. Scd̃o quid eſt h̃ q̃d dr̃ cõicabile ⁊ incõica-
bile. 3° quid eſt h̃ q̃d dr̃ ꝯuertibile ⁊ incõuerbile. ⁊ quid eſt
dictu idemptitas cõuertibilis: ⁊ idemptitas incõuertibil

Quantũ ad p̃mũ ſciendũ: ꝙ illud dr̃ cõuenire alicui ex
natura rei ſiue realit̃ per oppoſitũ: q̃d eſt cõuenire alicui
rei ſm eſſe q̃d habet in anima. Ad cuius euidentiã ſciẽ
dũ: ꝙ aliq̃d põt dici eſſe in aĩa triplr̃. vno mõ ſicut effectus
dicit̃ eſſe in cauſa effectiua virtualr̃. ſ. ⁊ iſto mõ artificialia
puta domꝰ ſcamnũ ⁊ ſilia: dicunt̃ eſſe in intellectu hũano
⁊ oĩs creatura in intellectu diuino. Scd̃o mõ põt dici ali
q̃d eſſe in aĩa ſubiectiue ſiue ſic in ſubo. ⁊ iſto mõ ſcientia
⁊ actus intelligẽdi dicunt̃ eſſe in aĩa. 3° mõ dr̃ aliquid eẽ
in aĩa ſiue intellectu obiectiue: ſicut res cognita dr̃ eſſe in
cognoſcẽte. nũc aũt ita eſt ꝙ entia que dicunt̃ eſſe in ani-
ma p̃mo vel ſecũdo modo: nõ dicunt̃ entia rõnis vel ſm
animã tm̃: accipiendo ens rõnis ꝓut diſtinguit̃ ꝯtra eſſe
reale: quia talia puta domꝰ ſcamnũ ſciẽtia que habent eẽ i
anima p̃mo ⁊ ſecũdo mõ habẽt verũ eſſe reale in reruꝫ na
tura. vnde habitꝰ intellectꝰ ⁊ eius actꝰ habẽt veriorem ⁊ ꝑ
fectiorẽ entitatẽ quocũqꝫ accidente corꝑali. Quantuꝫ
autẽ ad tertiũ modũ eſſendi. ſ. eſſe obiectiue in intellectu
ꝙ h̃ diſtinguat̃ cõtra eſſe reale duplr̃ poteſt intelligi. vno
mõ ꝙ dicat̃ ꝙ illud quod eſt obiectiue in intellectu nõ eſt
res vna in rerũ natura: h̃ modo eſt falſuꝫ: quia ſicut dictũ
eſt: eſſe obiectiue in intellectu eſt eſſe ſicut cognitũ in co-
gnoſcente. ſed intellectꝰ nõ ſolũ cognoſcit entia ratiõis:
imo entia in rerũ natura: alioq̃n nulla ſcĩa eſſet niſi de en
tibus rationis ſiue de ſecũdis intentiõibus: quod falſuꝫ
eſt. Alio modo poteſt intelligi ꝙ illud q̃d conuenit rei ſꝫ
eſſe q̃d habet obiectiue in intellectu diſtinguat̃ cõtra eſſe
reale: nõ q̃tum ad illud q̃d eſt obiectiue in intellectu: ſed
q̃tum ad ſic eſſe obiectiue in intellectu. ſ. illud q̃d ꝯuenit
rei in eſſe ſic diſtinguat̃ ꝯtra illud q̃d ꝯuenit rei in eſſe re-
ali. ⁊ ſic eſt verus intellectꝰ. Vbi gr̃a. homini cõuenit eſſe
abſtractũ a ſorte ⁊ a platone. hoc nõ ꝯuenit ei in eſſe reali:
ſed tm̃ prout obijcit̃ intellcũi ut cognitũ cogniti ſine iſtis
ſ. ſorte ⁊ platone ⁊ ꝯſimilibꝰ. Quantũ ad ſecundũ ſcien-
dum eſt ꝙ eſſe cõicabile ſiue eſſe cõe idem eſt q̃d ꝯuenire
pluribꝰ. quod q̃ñqꝫ contingit eſſe ſm eſſe reale: aliq̃ñ vͦo
ſm eſſe rõnis tm̃. Ad cuiꝰ euidentiã ſciendũ ꝙ ꝯuenire
pluribꝰ importat ipſam ꝯuenientiã qua cõe ꝯuenit pluri
bus: ⁊ vnitatẽ iſtius cõis quod dr̃ vnũ in pluribꝰ: ⁊ ipſam
pluralitatẽ illoꝝ quibꝰ ꝯuenit. Ipſam aũt ꝯueniẽtiã eſſe
realem duplr̃ põt intelligi. Vno mõ accipiendo ꝯuenien
tiam quaſi ꝓ quadã relatione extremorũ ꝯuenientiũ ſibi
inuicem. ut ſi imaginaremur ꝙ ꝯuenientia hoĩs ad ſortẽ
ſit habitudo ſortis ad hoĩem ⁊ hoĩs ad ſorteꝫ. ⁊ iſto modo
cõis ꝯuenientia nõ dicit̃ eſſe reale. q: inter illa quoꝝ vnũ
eſt eſſentialit̃ alterũ nõ eſt habitudo realis ſicut int̃ ſortẽ
⁊ hoĩem. Alio mõ põt ꝑ talem ꝯueniẽtiã intelligi illud
q̃d ex parte rei eſt fundamentũ vͥtatis ꝓpoſitionis q̄ di-
cit. hoc eſt hoc. ſicut ſi vocet̃ cõuenientia ſortis ad hoĩem
uel hoĩs ad ſortẽ: illud q̃d ex parte rei eſt fundamentũ ve-
ritatis ꝓpoſitionis huius: ſortes eſt hõ. eſſe enim hoĩem
ꝯuenit ſorti in eſſe reali: ⁊ idẽtitas realis ſortis cum hoĩe
eſt fundamentũ huiꝰ veritatis. Quãtũ ad vnitatẽ cõis
ſciendũ ꝙ tunc vnitas cõis dr̃ eſſe realis q̃ñ. ſ. illa vnitas
ꝯuenit illi cõi in eſſe reali circũſcripto omni eſſe obiecti-
uo. Sicut ſi ego dicerem ꝙ vnũ ⁊ idem ſubm̃ eſt cõe plu-
ribus formis ad inuicẽ ſuccedẽtibꝰ. vnitas enĩ talis ſub-
iecti nõ ꝯuenit ſibi ſm eſſe obiectiue in intellectu tm̃: ſed
ſm eſſe reale. eſt enim vnũ ſubm̃ numero pluriũ formaꝝ
ſuccedentiũ ſibi inuicem. Veritas vͦo ſm rõnem dr̃: q̃ñ
nõ ꝯuenit rei talis vnitas niſi ꝓut eſt obiectiue in intelle
ctu ſicut vnũ ſpecie uel vnũ genere. nõ eniꝫ eſt idẽ homo
qui eſt ſortes et q̃ eſt plato: niſi ſm rõnem intelligendi. lꝫ
enim int̃ eos ſit ſilitudo ſpeciei: nõ tm̃ int̃ eos eſt idẽtitas
proprie accepta. Quantũ vͦo ad tertiũ. ſ. q̃tum ad plu-
ralitatẽ ſciendũ ꝙ tũc dr̃ pluralitas realis: q̃ñ pluralitas
ꝯuenit ipſis pluribꝰ realiter circũſcripto omni eſſe obie-
ctiue in intellectu. ſicut tres hoĩes ſunt plures hoĩes rea
liter ⁊ tres ꝑſone diuine ſunt plures ꝑſone realit̃. Q̃ñ vͦo
pluralitas ꝯuenit ipſis pluribꝰ ſolũ ſm eſſe q̃d hñt obie-
ctiue in intellectu: ſicut pluralitas qua dicunt̃ intellectꝰ ⁊
volũtas: iuſticia ⁊ ſapientia eſſe plura attributa in diuis.
tunc dr̃ pluralitas ſm rõem intelligendi tm̃. Ex his põt
accipi ꝙ q̃ñ dr̃ aliquid eſſe cõe pluribus: talis cõitaꝭ põt
ꝯuenire ipſi cõi: uel ſm rem: uel ſm rõnem ſm ꝙ p̃dicta
pñt inueniri in diuerſis uel ſm rem uel ſm rõeꝫ. Quã-
tum aũt ad tertiũ ꝑtinens. ſ. de ꝯuertibili uel incõuerti-
bili: dico ꝙ ꝯuertibilitas ⁊ incõuertibilitas accipiẽda eſt
penes adequationẽ uel inadequationẽ eius ſm ꝙ dicun
tur ꝯuerti. vñ idẽtitas ꝯuertibilis dr̃ illoꝝ que ſunt idem
idẽtitate ſibi adequata: ita ꝙ cuicũqꝫ vnũ eſt idẽ ⁊ reliquũ
⁊ ecõuerſo. Illa vͦo dicunt̃ hr̃e identitatẽ incõuertibilem
uel incõuertibilit̃ magis ꝓprie q̃ nõ ſunt ſic adequata. ita
ꝙ. ſ. cuicũqꝫ vnũ illoꝝ eſt idem ⁊ reliquũ. Aduertendũ
tm̃ ꝙ ꝯuertibitas ⁊ inconuertibilitas põt referri ad ipſam
idẽtitatẽ abſolute: ut ſit ſenſus ꝙ quedã ẽ idẽtitas ꝯuerti-
bilis abſolute ⁊ quedã incõuertibilis. ⁊ idem dico de rea-
litate. ut ſi diceret̃ ꝙ quedã realitas eſt ꝯuertibilis ⁊ que-
dam incõuertibilis. ⁊ iſto mõ nihil eſt dictu, q: ſicut nihil
dr̃ equale uel inequale ſibi ipi: ſed in ꝯpatione ad aliquid
re uel rõne differẽs ab eo. ⁊ ita etiã nihil dr̃ ꝯuertibile uel
incõuertibile ſibi ipſi abſolute ꝓprie loquẽdo. His p̃-
miſſis q̃tum ad intellectũ q̃õnis q̃ñ querit̃: vtrũ cõicabi-
litas uel incõicabilitas ꝯuertibilitas ⁊ inconuertibilitas
in diuinis dicãt diuerſos modos realit̃, dico ꝙ dr̃ querẽ-

vtrum iſta ſint realiter in diuinis ⁊ vtrum illa differãt re
aliter in diuinis. Nam q̃dã ſũt realiter in diuinis q̃ tñ ñ
hñt diuerſitatẽ realiter in dinis ſicut pʒ ꝙ volũtas ⁊ itelle
ctꝰ ſũt realiter in dinis nõ tamẽ hñt realẽ diuerſitatẽ. Qñ
aũt q̃rit̃ vtrũ cõicatas ⁊ incõicatas vel idẽptitas ↄuertibil̃
⁊ incõuertibilis ſint realiter in dinis vr̃ intellectꝰ q̃õnis
cẽ vtrũ iſta ſint realiter in dinis ⁊ dicãt diuerſos mõs rea
liter in dinis ſic pʒ de intellectu q̃õnis. Quãtũ autẽ ad
ſcðm articulũ p̃dicamẽtalẽ. ſ. de v̈itate q̃õnis p̃mo ponaʒ
ea que oʒ tenere ẜm fidẽ in dinis. 2.° deſcẽdã ad illud ꝙ p
tinet ad ſcðm articulũ. Quãtũ ad p̃mũ ſciẽdũ ꝙ ẜʒ me
um iudiciuʒ ſcðm determinatiõem conſilij generalis ex̃
de ſũma trinitate ⁊ fide catholica. Dãnamꝰ oʒ concedere
iſtas. 3. ꝓpoſitiões. Prima ꝙ nõ eſt in dinis maior plu
ralitas realis q̃ȝ trinitas q̃ quidẽ pluralitas eſt realis pl̃a
litas pſonaꝝ. vñ ibi dr̃ ꝙ in dinis tñmõ realiter eſt trini
tas ⁊ certũ eſt q̃ð loq̃t̃ de reali pluralitate. q̃ʒ de pluralita
te rõnis falſũ eſſet. nã vt de ſe patet ibi eſt maior plurali
tas differẽtiũ rõne q̃ȝ trinitas. Scða ꝓpoſitio ẽ ꝙ eẽntia
ẽ iſte. 3. res ⁊ eſt quelibet earũdẽ. ſ. pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊. ſ. ſ. Tertia ꝓ
poſitio ꝙ eẽntia eſt eadeʒ oĩ rei que ẽ in dinis ⁊ iſta ſequit̃
ex his duabꝰ h̃ pʒ ſic. q̃ʒ ex p̃ma ꝓpoſitiõe habet̃ ꝙ in diui
nis nõ ſint plures res q̃ȝ. 3. ſʒ ex ſcða ꝓpõne habet̃ ꝙ eẽn
tia eſt ille. 3. res ⁊ q̃libet earũdẽ. ergo eẽntia eſt oĩs res ⁊ ea
dẽ oĩ rei q̃ eſt in dinis. Ex his ſequũt̃. 4. p̃mũ eſt ꝙ in oĩ
bꝰ ꝓpõnibꝰ affirmatiuis oẽs ille ꝓpões q̃ importãt idẽ
ptitatẽ realẽ eẽntie cũ quacũq̃ʒ re exñte in dinis. dũ tñ nõ
plus importẽt ſunt vere. q̃ʒ vt patet ſic eſt in re. oẽs v̈o ꝓ
poſitiões affirmatiue importãtes idẽptitatẽ realẽ pſona
rũ inter ſe importãdo. ſ. ꝙ vna illaꝝ ſit aliq̃ oẽs ſũt falſe ⁊
heretice. dico aũt inter ſe q̃ʒ ꝓpões iportantes idẽptita
tes eaꝝ in abſolutis vt ꝙ ſint idẽ abſolutũ vel q̃ð ſint ideʒ
i abſolutis vere ſũt. Quãtũ ad ꝓpões negatiuas oẽs
ꝓpões iportãtes diſtinctiõem realẽ eẽntie a q̃cũq̃ʒ rea
litate exñte in dinis ſũt falſe. q̃ʒ vt patuit oppoſite ſũt v̈e
oẽs v̈o ꝓpões imp̃tãtes diſtinctiõem pſonaꝝ ad inuicẽ
illo mõ quo expoſitũ eſt ſupra. ſũt vere q̃ʒ ſic eſt in re ſicut
de ſe patet. Quãtuʒ aũt ad v̈itatẽ queſtiõis p̃mo dicet̃
de cõicabili ⁊ incõicabili poſtea de ↄuertibili ⁊ incõuerti
bili. Quãtũ ad p̃mũ ſciendũ ꝙ cõicabile duplr̃ põt ac
cipi. ſ. ſcðm trãſfuſiõeʒ. ſicut qñ dicit̃ ꝙ eẽntia cõicat̃ filio
⁊ ſp̃ui ſancto. alio mõ ẜm p̃dicatiõem ſicut h̃ ꝙ dico pſõa
eſt q̃ðdam cõe p̃dicabile de pſonis. ⁊ tale cõe põt duplicit̃
accipi. vno mõ ꝓ eo q̃ð eſt cõe pluribꝰ. nõ tñ eſt idẽ in eis
ẜm rem. ſicut hõ eſt cõe ſorti ⁊ platoni nõ tñ eſt idem hõ
ẜm rem qui conuenit ſorti platoni. non eni ſortes ⁊ plato
ſunt vnus homo numero. ⁊ ſic aliquo mõ pſona ẽ cõe q̃d
tribꝰ pſõis. q̃ʒ. 3. pſõe ñ ſũt r̃alit̃ vna pſõa tñ i h̃ dr̃t iter cre
turas ⁊ pſõas dinas. q̃ʒ i creaturis illa q̃ cõicãt vl̃ ↄueniũt
i aliq̃ cõi p̃dicabili nõ cõueniũt i aliqua vna re nũero. ſʒ p
ſone dine licʒ nõ ſint vna perſona ſunt tñ aliqua vna res
abſoluta q̃ʒ ſunt vna eẽntia numero. Alio mõ põt accipi
cõe p̃dicabile. quia vnum ⁊ ideʒ numero cõuenit pluribꝰ
ſicut in diuinis vna ⁊ eadẽ eẽntia numero eſt plures pſo
ne ⁊ iſtud in diuinis eſt ſingulare. His premiſſis po
no quãtum ad ꝓpoſitum. 4. cõcluſiones. p̃ma eſt ꝙ cõi
cabile ⁊ incõicabile ſunt realiter in diuinis vna ⁊ eadẽ eẽn
tia accipiendo pro nunc cõicabile pro eo q̃ð eſt cõe ẜm p̃
dicatiõem. Scða concluſio eſt ꝙ aliquo modo ſicut expo
natur important differentiam realem. Tertia concluſio
fundamenta iſtorum modoꝝ non differũt realiter int̃ ſe
ita ꝙ dicant diuerſas res ſiue fundamenta accipiantur ꝓ
realitatibus quarum vna dicatur cõicabilis ⁊ alia incõi
cabilis ſiue accipiantur ſecũdum idemptitatem realitatũ
Quarta concluſio eſt ꝙ licet fundamenta non differant
inter ſe tamen differenter ſe habent ad tertiuʒ realiter.
Prima concluſio patet ſic quia ſicut expoſitum eſt com
municabile quantum ad nunc pertinet eſt illud q̃ð eſt cõ
mune pluribus. ſed in diuinis realiter eſt aliquid ⁊ ꝙ rea
liter eſt cõmune pluribus. ergo ⁊c̃. maior patet ex ratiõe
terminorum ſupra poſita. minor probatur. quia ſicut di
ctũ eſt quando aliq̃ð vnũ ꝙ realiter eſt vnũ cõuenit ill̃ q̃
ſũt realiter plura ⁊ ex p̃te rei r̃ñdet fũdamẽtum veritatis
ꝓpõnis: in qua dr̃ ꝙ illud cõe eſt vnũq̃ðq̃ʒ illoꝝ: ⁊ vnũq̃ð
q̃ʒ illoꝝ eſt illud cõe: tũc in quocũq̃ʒ inuenit̃ tale cõe ibi i
uenit̃ cõe ſiue cõicabile realr̃: ſʒ ſic eſt in dinis: nã eſſentia
vna exñs realr̃ cõuenit oĩbꝰ pſonis ⁊ cuilibʒ illarũ q̃ ſunt
pl̃es realr̃: ⁊ ex p̃te rei eſt fũdamẽtũ ẜm q̃ð vnũ eſt ꝙ vnaq̃
q̃ʒ pſona realr̃ eſt eẽntia: g.° ⁊c̃. ita ꝙ q̃ʒ veriꝰ ⁊ realiꝰ eſt i di
uinis tal̃ cõitas q̃ȝ in creaturis: q̃ʒ lʒ in creaturis inueniat̃
pl̃alitas realis partiũ ſbiuaꝝ: ⁊ fundamẽtũ reale ẜʒ ꝙ cõe
⁊ vere ⁊ realr̃ cõuenit vnicuiq̃ʒ ↄtento ſub eo. ſic pʒ de ho
mie ſorte ⁊ platone: tñ deficit eis tertiũ: q̃ʒ cõe nõ eſt ideʒ
realr̃ in pl̃ibꝰ partibꝰ ſbiuis. ſortes eni ⁊ plato nõ ſũnt idẽ
hõ realr̃. in diuis v̈o eadẽ eẽntia nũero ẽ q̃ eſt pl̃es pſone.
Scða pars ↄcluſiõis: ſ. ꝙ ibi ſit incõicabile ẜʒ p̃dicatõẽ
realr̃. pʒ ſic: q̃ʒ ibi eſt incõicabile realr̃ vbi eſt aliq̃d q̃ð ↄue
nit realr̃ vni ſoli ita ꝙ nõ pl̃ibꝰ: ſʒ pr̃ ↄuenit ita vni ſoli re
alit̃ q̃ð nõ pl̃ibꝰ. g.° ⁊c̃. Scðaʒ ↄcluſionẽ ꝓbo ꝙ aliq̃ mõ
differũt realit̃: ſiue ẜm rẽ: q̃ʒ negatõ vel p̃uatio alicꝰ poſiti
nõ eſt ip̃m ſʒ incõicabile ſiue incõicabilitas dic̃ p̃uationẽ
cõicabilis ſiue cõicati: g.° ⁊c̃. Eſt aũt notãdũ ꝙ iſta rõ non
cõcludit ꝙ ip̃ʒ q̃ð dr̃ cõicabile ⁊ id q̃ð dr̃ icõicabile differãt
realit̃: q̃ʒ hoc eſſet oppoſitũ tertie cõcluſiõis. ſʒ ꝙ iſti mõi
. ſ. cõicabilitas ⁊ incõicabilitas nõ dicũt idẽ realr̃: cũ vnuʒ
dicat p̃uationẽ alteriꝰ. Scða ↄcluſio pʒ ſic: q̃ʒ fundamẽ
ta cõicabilis ⁊ incõicabilis ſũt eẽntia vel pſona vel idẽpti
tas eẽntie ⁊ idẽptitas pſone. ſʒ pſona ⁊ eẽntia vt al̃s ꝓba
tũ eſt nõ differũt nec idẽptitas pſone ⁊ eẽntie differũt ſʒ p
ſone differũt inter ſe realit̃ ſic in p̃cedentibꝰ q̃õnibꝰ ꝓba
tũ eſt. g.° ⁊c̃. Quarta ↄcluſio pʒ ſic: q̃ʒ q̃cũq̃ʒ ſe habẽt reali
ter ad aliq̃ð tertiũ ẜm affirmatõẽ ⁊ negatiõẽ diuerſimode
ſe habẽt realit̃ ad illud tertiũ. ſʒ ſic ſe hʒ eẽntia ⁊ aliqua pſo
na determinata puta eẽntia: ⁊ pr̃ ad aliã pſonã puta ad fili
um: q̃ʒ vere ⁊ realr̃ pr̃ nõ eſt filiꝰ. eſſẽtia v̈o vere ⁊ realiter
eſt ⁊ filiꝰ. g.° ⁊c̃. Cõtra h̃ arguit̃ duplr̃. Primo ſic. q̃ʒ eis
nõ ↄueniũt oppoſita q̃ ſunt oĩno idẽ. ſʒ ſicut dictũ eſt cõi
cabile ⁊ incõicabile ĩportãt aliquã differentiã realẽ ⁊ ĩpor
tãt aliquo mõ oppoſitõẽ. g.° nõ poſſũt ↄuenire eis q̃ ſunt
oĩno idẽ: ſʒ illa cõueniũt eẽntie diuine ⁊ pſone huic vl̃ illi
puta patri: g.° ⁊ pr̃ ⁊ eẽntia q̃ ſũt fundamẽta cõicabilis ⁊ in
cõicabilis nõ ſũt oĩno idẽ. 2.° q̃ʒ prius eſt inter ſe aliqua
differre q̃ȝ ſe habẽ diuerſimode ad tertiũ. q̃ʒ q̃ poſſũt ſe ha
bere diuerſimode ad tertiũ aliquo mõ differũt int̃ ſe. ſi. n.
nullo mõ inter ſe differrẽt: nõ vr̃ q̃uo differẽt poſſent ſe
habẽ ad tertiũ. Ad p̃mũ iſtoꝝ dico ꝙ duplex eſt oppoſi
tio. vna ẜm affirmatiõẽ ⁊ negatõẽ alicꝰ forme abſolute: et
illa q̃bus cõueniũt oppoſita iſto mõ nõ p̃ñt eẽ idẽ re: imo
videt̃ nec̃io ꝙ ſũt diuerſe res. Alia eſt oppoſitio q̃ ẽ ẜm h̃
q̃ð eſt ↄuenire realr̃ pl̃ibus vel nõ ↄuenire pl̃ibꝰ: ⁊ oppoſi
ta tali oppoſitõe p̃ñt cõuenire eis q̃ ſunt idẽ re: dũ tñ non
ſint idẽ re adequate. nec ẜm p̃dicatiõẽ ſic. ſ. ꝙ nõ q̃cq̃d ẽ idẽ
realit̃ vni ſit idẽ realit̃ alteri ⁊ ecõuerſo: ſic pʒ de hoĩe ⁊ de
ſorte: quoꝝ vnũ eſt cõicabile ⁊ aliud incõicabile. nõ tñ quã
tũ ad hoĩeʒ ſupponentẽ pro ſor. e eſt inter eos diuerſitas
realis. nã homo ⁊ ſor. ſũt eadẽ res in ſorte: nõ tñ ſũt idẽ oĩ
bus modis. i. adequate ⁊ cõuertibilit̃ accipiẽdo hoĩeʒ ab
ſolute. Ad ſcðm põt dici duplr̃. Prio q̃ʒ illa maior non
hʒ veritatẽ de differẽtia cuiꝰ mẽbra nata ſũt accipi tm̃ i hi
tudie ad aliud: ſic pʒ de linea eq̃li ⁊ ineq̃li in ↄparatiõe ad di
uerſas lineas: q̃ʒ eq̃litas ⁊ ineq̃litas in linea nõ ſupponit
diuerſitatẽ aliq̃ȝ in linea hac aliã ab illa vl̃ p̃t illã q̃ ↄuenit
ei in hitudine ad alias lineas. ſil̃r nõ oʒ ꝙ eẽntia ⁊ pr̃ habe
ant diuerſitatẽ realẽ inter ſe p̃cedentẽ h̃ q̃ð eſt diuerſimo
de ſe hr̃e ad filiũ ẜm affirmatõẽ ⁊ negatõẽ. 2.° mõ põt di
ci ꝙ eſt forte magis ad ꝓpoſitũ ꝙ nõ oportet ad hoc ꝙ a
liqua diuerſimode ſe habeãt ad tertiũ ẜm affirmatõẽ ⁊ ne
gationẽ: ꝙ realit̃ inter ſe differãt ita ꝙ vna res nõ ſit alia
ſʒ ſufficit ꝙ nõ ſũt idẽ adeq̃te ⁊ cõuertibilit̃: ex hoc eniʒ ꝙ
vnũ illoꝝ pl̃ibus ↄuenit q̃ȝ aliud vnũ illoꝝ põt de aliquo
negari de q̃ affirmat̃ aliud. ſ. illḋ q̃ð cõuenit pl̃ibus. Cõ
tra iſtã r̃ñſionẽ fuit ſic argutũ: p̃mo aſſumẽdo iſtas duas
ꝓpões. p̃ma eſt: q̃ʒ tres pſone vel q̃libʒ illaꝝ ſigillati eſt p̃
dicatũ adequatũ ipſi eẽntie. Scða ꝓpõ eſt iſta: q̃ʒ iſtud
. ſ. tres pſone vel q̃libet earũdẽ nõ eſt cõicabilis: tñ eẽntia
eſt cõicabilis. Ex iſtis arguit̃ ſic ad ꝓpoſitũ. oppoſita non
cõueniũt illis q̃ ſũt oĩno idẽ. ſʒ eẽntie ex vna p̃te ⁊ tribus
perſonis vel cuilibʒ earũdẽ ex alia cõueniũt oppoſita: ſeʒ

cõicabile ⁊ incõicabile. q꞉ eẽntia ẽ cõicabilis. tribus vero pſonis vel cuilibet earũdẽ non cõuenit eſſe cõicabile. ergo eẽntia ⁊ .3. pſone vel quelibet eaꝝ non ſũt oĩno idem. nec põt dici ꝙ ſibi deſit idẽptitas adequatõis q꞉ ſecũdum p̄mã ꝓpoſitiõem ipi eẽntie. eẽntia ⁊ .3. pſone vel q̃libet earũdẽ ponũtur eſſe idẽ adequate. ergo relinq̃t̃ ꝙ inter eẽntiã ⁊ .3. pſonas vel quãlibet eaꝝ ſit aliq̃ non idẽptitas alia a nõ idẽptitate. h̃ videt̃ nõ idẽptitas abſoluta. ergo ⁊c.

Scdo ſic idẽptitas eẽntie cum p̃re eſt idẽptitas extremoꝝ incõuertibiliũ. ſed idẽptitas eẽntie ad ſe ipam non eſt extremoꝝ incõuertibiliũ. ergo demõſtratiue vt videtur ſeq̃tur ꝙ h̃ idẽptitas nõ ſit illa. Tertio ſic. illis que ſũt oĩno eadẽ ⁊ in ordine ad idẽ nõ cõueniũt oppoſita. ſed eẽntie ⁊ p̃ri ⁊ p̃rnitati in ordine ad idez. ſ. in ordine ad pſonas cõueniũt oppoſita puta ⁊ p̄dicari de tot ⁊ non p̄dicari de tot. q꞉ eẽntia p̄dicat̃ de oib⁹ pſonis. p̃r vero nõ niſi de vna. ergo ⁊c. Ad iſta dico p̄mo ꝙ accipiendo adequate ſ̃m p̄dicatiõem p̄ma ꝓpõ. ſ. ꝙ eẽntia ſit .3. pſone vel q̃libȝ eaꝝ adeq̃te eſt heretica. q꞉ ſeq̃ret̃ infallabiliter q꞉ vna pſona eſſet alia qđ eſt manifeſte hereticũ. ꝙ aũt ſequeret̃ h̃ pȝ q꞉ adequari ſ̃m p̄dicatiõem eſt qñ ita eſt ꝙ aliq̃ ſic ſe hñt ꝙ de quocũq; vnũ p̄dicat̃ ⁊ reliquũ ⁊ ecõuerſo. ergo ſi eẽntia ⁊ .3. pſone vel q̃libet earũdẽ ſe hñt adequate ſ̃m p̄dicatiõem ſeq̃t̃ ꝙ de quocũq; p̄dicabit̃ eẽntia p̄dicabit̃ ⁊ eẽ .3. pſonas vel quẽlibet earũdez. ſȝ eẽntia p̄dicat̃ de p̃re. ergo pater eſt .3. pſõe vel q̃libet earũdẽ. ſȝ ad h̃ ſeq̃t̃ ꝙ p̃r ſit alie pſone ⁊ q̃libet pſona. ergo ⁊c. Scdo dico ꝙ ſi accipiat̃ h̃ ꝙ dico adeq̃te ⁊ h̃ ꝙ dico cõicabile ⁊ incõicabile ſ̃m p̄dicatiõem. ſcda ꝓpõ ꝯdicit p̄me. nam in p̄ma ꝓpõne accipitur ꝙ eẽntia ⁊ illud p̄dicatũ. ſ. .3. pſone vel q̃libet illaꝝ ſunt idẽ adeq̃te ſ̃m p̄dicatiõem. ſȝ adeq̃ri ſ̃m p̄dicatiõem importat ꝙ cuicũq; cõuenit vnũ ꝯuenit ⁊ reliquũ. ergo ſ̃m p̄mã ꝓpõnẽ hẽm⁹ iſtã ꝯcluſiõez ꝙ cuicũq; ꝯuenit eẽntia illi ꝯuenit illud p̄dicatũ eſſe. ſ. tres pſonas vel quãlibȝ earũdẽ. In ſcda vero ꝓpõne dr̃ ꝙ vnũ eſt cõicabile. ſ. eẽntia ⁊ aliud nõ. ſ. iđm p̄dicatũ ⁊ h̃ accipiẽdo cõicabile ſecũdum p̄dicatiõem. ſȝ nõ cuicũq; ꝯuenit cõicabile ſ̃ȝ p̄dicatiõez ꝯuenit icõicabile ei oppoſitũ. ergo ſ̃m ſcdaȝ ꝓpõnẽ hẽm⁹ ꝙ nõ cuicũq; ꝯuenit eẽntie ei ꝯuenit illđ p̄dicatũ. ſ. .3. tres pſonas. g⁰ ⁊c. Et h̃ eſt ei⁹ ꝯdictoriũ qđ fuit ꝯcluſũ ex p̄ma ꝓpõne. vñ accipiẽdo adeq̃te ⁊ cõicabile ſ̃m p̄dicatiõem. ſcda ꝓpõ ꝯdicit p̄me. ſi aũt li adeq̃te accipiat̃ aliter q̃ ſ̃m p̄dicatiõem vel facit ad ꝓpoſitũ. q꞉ qñ dicit̃ ꝙ eẽntia ẽ cõicabilis ⁊ pſona incõicabilis. vel ꝙ eẽntia p̄dicat̃ de tot. ñ aũt pſona. rñdet̃ ꝙ h̃ ideo põt ꝯuenire eẽntie ⁊ nõ pſone q꞉ nõ ſũt adeq̃te idẽ. certũ eſt eñi ꝙ h̃ accipit̃ adeq̃te ſ̃m p̄dicatiõem. q꞉. ſ. nõ cuicũq; cõuenit vnũ ꝯuenit reliquuȝ de cõicabili vo ⁊ incõicabili ſ̃m trãſfuſiõem magis infra dicet̃. Ex his patet q꞉ p̄ma rõ illoꝝ nõ valet. tũ q꞉ p̄ma ꝓpoſitio eſt falſa ex qua ꝓcedit̃. tũ q꞉ p̄ma ꝯdicit ſecũde ad formã. ad maiorẽ qñ dr̃ ꝙ oppoſita ⁊c. dõ ꝙ oppoſita talia q̃ ſũt cõe ⁊ nõ cõe nõ p̄dicari de tot ⁊ p̄dicari de tot nõ req̃rũt diuerſitatẽ realẽ vel non idẽptitatez ſimpliciter inter ea quib⁹ cõueniunt ſed ſufficit ꝙ non ſunt eadem adeq̃te ⁊ ꝯuertibiliter ⁊ ſic eſt de eẽntia ⁊ de pſona. quãdo dicitur vlterius ꝙ eſſentia ⁊ .3. perſone ⁊ quelibet earundem ſunt idem conuertibiliter vel adequate oſtenſuȝ eſt qđ h̃ eſt falſum accipiendo adequate ſcđm p̄dicatiõem. ⁊ ideo ſua ratio non valet quia ſupponit falſum. Ad ſecũdum dico ꝙ ſi idemptitas eẽntie ad perſonam eſt idemptitas extremorum inconuertibiliuȝ idemptitas eſſentie ad ſe ipſam non eſt idemptitas extremoꝝ incõuertibilium nõ ſequitur propter hoc ꝙ h̃ idemptitas non ſit illa niſi aſſumatur iſta propoſitio ꝙ nulla idemptitas extremorum q̃ non ſunt conuertibilia. ⁊ ad iſtam ego dico qđ eſt falſa.

Nam ſicut eadem realitas poteſt eſſe eorum que nõ ſũt conuertibilia ⁊ eorum que ſunt cõuertibilia ſicut patet ꝙ eadem realitas eſt eẽntie ſapientie ⁊ eẽntie ⁊ paternitatis ita etiam eadem idemptitas poteſt eſſe horum ⁊ iſtoruȝ. Unde etiam in creaturis eadem eſt idemptitas qua homo eſt idem cum aiali rationali ⁊ qua eſt idem cum ſorte ⁊ idemptitas qua pater eſt idem ſibiipſi eſt illa eadẽ idẽptitas qua eſſentia eſt eadeȝ ſibiipſi licet vna idemptitas nõ ſit alia cõuertibiliter. Ex dict̃ pȝ ad tertiũ. ſ. ꝙ eis q̃ ſũt eadẽ p̃nt ꝯuenire oppoſita de q̃b⁹ loq̃mur. ſ. p̄dicari de tot ⁊ nõ p̄dicari de tot ⁊ in ordine ad idẽ: dũ tñ nõ ſint idẽ adequate ⁊ cõuertibilit̃. Cõtra h̃ obijcit̃ tripl'r. Prio q꞉ dato ꝙ tres pſone vel q̃libet illaꝝ ſigillati nõ ſit p̄dicatũ adequatũ ipſi eẽntie: tñ tres pſone vel aliq̃ pſonaꝝ vel aliq̃ pſonaꝝ ẽ p̄dicatũ adeq̃tũ ipſi eẽntie q꞉ q̃cq̃d eſt eẽntia. vel ẽ tres pſone vel aliqua pſonaꝝ. Ex h̃ arguit̃ ſic ad ꝓpoſituȝ q꞉ ea q̃bus cõueniũt oppoſita nõ ſũt oĩno eadẽ. ſȝ eẽntie ⁊ toti diſiũcto. ſ. tres pſone vel aliq̃ cõueniũt oppoſita: q꞉ eẽntie cõuenit cõicari per trãſfuſionẽ: ſȝ hoc nõ ꝯuenit illi toti diſiũcto vel cuicũq; ei⁹ p̃ti. ſ. cõicari per trãſfuſiõez g⁰ eẽntia ⁊ totũ diſiũctũ p̄dictũ nõ ſũt oĩno eadẽ: ſȝ hoc nõ põt dici ꝓpter hoc ꝙ nõ ſũt idẽ adequate cũ hui⁹ oppoſitũ ſit oſtenſũ: g⁰ oportet ꝙ aliq̃ mõ ſint nõ eadẽ. et ſic vt vr̃ nõ ſufficit dicẽ ꝙ iđ poſſint eis cõuenire talia oppoſita q꞉ nõ ſũt eadẽ adequate. 2⁰ cõtra modũ rñdẽdi arguit̃ ſic: qñ dr̃ ꝙ cõicabile põt cõuenire vni ⁊ nõ cõicabile alteri: q꞉. ſ. nõ ſũt vnũ adeq̃te ⁊ cõuertibil'r. p̄mo oñdet̃ ꝙ talis mod⁹ rñdendi nõ eſt ad ꝓpoſitũ. 2⁰ ꝙ ſit nugatori⁹. Ad euidẽtiã iſti⁹ prio ſciendũ ꝙ ſicut dicũt lȝ male ⁊ ignorãter. adeq̃tio cõuertibilitat̃ ſ̃m p̄dicatõȝ qua eadẽ dicunt̃ adeq̃ri cõuertibilit̃ ſ̃m p̄dicatiõȝ: lȝ req̃rat ꝙ de quocũq; p̄dicat̃ vnũ etiã reliquũ: nõ tñ req̃rit ꝙ q̃cq̃d p̄dicat̃ de vno p̄dicetur de reliq̃. vñ vt dicũt de illis que cõuertibilit̃ ſunt eadẽ iſto mõ vni eoꝝ põt aliq̃d cõuenire ꝙ nõ ꝯuenit alij. Et hoc ꝓbãt ſic: q꞉ bonũ ⁊ verũ ſũt eadẽ cõuertibilit̃ cũ aliq̃d p̄dicat̃ de bono qđ nõ p̄dicat̃ de vero: ſic eſſe obm voluntatis. g⁰ ⁊c. 2⁰ ꝓbãt per aliud exẽplũ q꞉ hõ ⁊ riſibile ſũt eadẽ cõuertibil'r. nõ tñ q̃cquid p̄dicat̃ de riſibili p̄dicat̃ de homine: q꞉ hõ eſt ſubſtãtia: riſibile eſt ens per accñs: vbi dicũt nõ tñ hõ eſt ens per accñs. Idẽ eſt vt dicũt in ꝓpoſito nã vt dicũt eẽntia et illud totũ diſiunctũ ſunt cõuertibil'r ⁊ adeq̃te: ⁊ idẽ ⁊ cũ cõicari per trãſfuſionẽ ꝯuenit vni et nõ ꝯueñit alteri. Ex h̃ arguũt ꝯ dictũ modũ rñdẽdi qđ nõ ẽ ad ꝓpoſitũ: q꞉ reddere cãm q̃re p̄dicata oppoſita poſſũt ineſſe alicui per illud qđ nihil facit ad h̃ ꝙ talia p̄dicata oppoſita inſint aliquib⁹ nihil facit ad ꝓpoſitũ. ſȝ ſic eſt hoc g⁰ ⁊c. ma. pȝ. minor etiã facilit̃ ꝓbat q꞉ illud nihil facit ad hoc ꝙ oppoſita p̄dicata poſſint ineſſe aliq̃bus: vel nõ poſſint: q̃ poſito adhuc oppoſita p̄dicata poſſũt ineſſe eis. ſȝ poſita adeq̃tiõe ſ̃m ꝯuertibilitatẽ termioꝝ adhuc talia oppoſita p̄dicata poſſũt ineſſe eis. ſ. adeq̃tis ꝯuertibilit̃ ſicut probatũ eſt. g⁰ ad reddendũ cãm q̃re oppoſita p̄dicata poſſũt ineſſe vel nõ ineſſe aliq̃b⁹ nõ ſufficit: imo penit⁹ nõ vȝ dicẽ ꝙ ſunt adeq̃ta vel nõ adeq̃ta cõuertibil'r: ⁊ ſic vt videt̃ pȝ ꝙ iſta rñſio nõ eſt ad ꝓpoſitũ. Quãtũ ad aliud. ſ. ꝙ iſta rñſio eſt nugatio ꝓbãt ſic: q꞉ reddere rõez de eodẽ ⁊ p idez eſt nugatoriũ: ſic eſt in ꝓpoſito. g⁰ ⁊c. ꝓbatio mino. q꞉ idẽ eſt aliqđ p̄dicatũ cõuenire vni qđ nõ cõuenit alteri ⁊ eẽ inadequatũ ſ̃m p̄dicatiõȝ: g⁰ reddẽ rõez ꝙ vnũ p̄dicatũ ꝯuenit vni qđ nõ cõuenit alteri per h̃ ꝙ eſt eſſe inadequatum ſ̃m p̄dicatõȝ eſt reddẽ cãm de eodẽ per idẽ. 2⁰ ad idẽ: q꞉ vt dicũt inter eẽntiã ⁊ pſonã vel illud totũ diſiũctũ nõ eſt alia inadeq̃tio p̄dicatõis: niſi ſ̃m hoc qđ ẽ nõ adeq̃ri in h̃ p̄dicato qđ eſt cõicari vel nõ cõicari: g⁰ idẽ eſt inadeq̃ri ſ̃ȝ p̄dicationẽ ⁊ nõ adequari ſ̃m h̃ ꝙ eſt cõicari vel nõ cõicari. ⁊ ſic ſequit̃ idẽ qđ p̄us. ſ. ꝙ idẽ declarat̃ per idẽ: ⁊ reddit cã de eodẽ per idẽ. 3⁰ ſic. q꞉ ſi ad oſtẽdẽdũ ꝯdictoria poſſe ineſſe eiſdẽ ſufficit oſtẽdere ꝙ nõ ſũt eadẽ adeq̃ta ſ̃m p̄dicatiõȝ tũc facile poſſit oñdi ꝯdictoria poſſe ineſſe eidez in q̃libȝ ꝓpoſito. q꞉ de q̃buſcũq; quib⁹ attribuunt̃ ꝯdictoria poterit dici ꝙ nõ ſũt adeq̃ta ſ̃m p̄dicationẽ: hoc aũt eſt icõueniẽs. g⁰ ⁊c. Ad p̄mũ iſtoꝝ dicẽdũ ꝯcedẽdo ꝙ eẽntie ⁊ toti diſiũcto poſſũt cõuenire talia oppoſita de q̃bus loq̃mur. ſ. cõicabile ⁊ incõicabile ſ̃m p̄dicatõȝ. ꝙ aũt dicit̃ ꝙ ſũt adeq̃te idẽ ſ̃m p̄dicationẽ nego. ⁊ qñ dr̃ ꝙ imo: q꞉ q̃cq̃d eſt eẽntia vel tres pſone vel aliq̃ vel aliq̃ nego. q꞉ eẽntia ẽ cõiuncti tres pſone ⁊ aliq̃ ⁊ aliq̃ vel q̃libȝ. nulla aũt pars illius toti⁹ diſiũcti ⁊ iſta ꝯiuncti: nec totũ diſiunctũ eſt iſta cõiuncti. Et ſi dicat̃ ꝙ ſaltẽ totũ cõiunctũ acceptũ cũ toto diſiũcto: vt ſi dicat̃ oẽs perſone ſiue tres pſone ⁊ q̃libet et aliq̃ ⁊ aliq̃ vel tres vel q̃libȝ vel aliq̃ vel aliq̃ eſt p̄dicatũ adequatũ eẽntie: dico ꝙ falſũ eſt: q꞉ totũ cõiunctũ acceptuȝ vt pars ꝓpoſitiõis diſiunctiue non valet plus quantus

ad h ꝙ ꝓpõ poſſet eē vera ꝗ̃ totū diſiūctū tm̄ ꝓpter cōeȝ
diſiūctā qm̄ ꝓpõ diſiūctiua que v̄ificat̄ ꝓ vna pte ſi eēnt
oēs alie ꝑtes falſe. vn̄ totū ꝯiūctū acceptū vt ps alicuius
ꝓpõnis diſiūctiue nõ eſſet ꝑdicatū adeq̄tū ei cui ꝯuenit
totū diſiūctū ꝑ ſe ⁊ totū ꝯiūctū ꝑ ſe q: recipere totiꝰ ꝯiun
cti ꝑdicatiōem ꝑ ſe ⁊ recipere ꝑdicatiōem eiꝰ ſub diſiūcti
one ad alteꝝ in plus ſe hȝ ꝗ̃ recipe ꝑdicatiōeȝ totiꝰ diſiū
cti vel cōiuncti ſub diſiūctiōe ad alteꝝ tm̄. vn̄ dico ꝙ ī di
uinis nullū eſt ꝑdicatū adequatū eēntie niſi abſolutū ſo
lū. Et rõ huiꝰ eſt q: in diuinis cōe qđ eſt eēntia aliter ſe habȝ
ad ꝑſonas ⁊ cōe in creaturis vel etiā cōe qđ eſt ꝑſona. Nā
in cōi qđ eſt ꝑſona reſpectu ꝑſonaꝝ põt inueniri aliqđ ꝑ
dicatū diſiūctū adequatū huic cōi qđ eſt ꝑſona. vt qn̄ dici
tur oīs ꝑſona eſt vel pater vel filiꝰ vel. ſ. ſ. ſimplr̄ in creatu
ris oīs hõ eſt vel ſortes vel plato ⁊ ſic de alijs. q: nullꝰ hõ
vnꝰ exñs eſt oīs hõ vel plures hoīes ſimplr̄ oīs ꝑſona di
uina vel eſt pr̄ vel filiꝰ vel. ſ. ſ. q: nulla ꝑſona eſt oīs ꝑſona
vel plures ꝑſone tn̄ oīs ꝑſona ē oēs ꝑſone vel plures vel
h vel illa vel tertia ⁊ h rõne ꝑtis totiꝰ diſiūcti. q: ꝑma ps
eſt ſimplr̄ falſa h. ſ. oīs ꝑſona eſt oēs ꝑſone vel plures vel
ſicut h ꝙ dico oīs hõ eſt oēs hoīes vel plures ſoꝛ. vel pla.
⁊c. ⁊ tn̄ rõne alteriꝰ ꝑtis totiꝰ diſiūcti eſt vna. eēntia autē
⁊ qđlibet abſolutū eſt oīs ꝑſona ⁊ q̄libet ⁊ oēs ſimul ⁊ non
ſolū ꝓpꝛia ꝑſonaꝝ vel ꝑſone verificāt̄ de eēntia. ſȝ etiaȝ q
daȝ que de nulla ꝑſona pn̄t verificari ſicut trāſfundi ⁊ cōi
cari ꝑ trāſfuſiōem ⁊ h q: oīa notionata ſimul ſūpta vel di
uiſim non ſe habēt ad eēntiā adequate ſm ꝑdicationem.
Aduertēdū tn̄ q: ꝓpꝛia ꝑſonaꝝ ꝯueniūt diue eēntie. duȝ
tn̄ nõ impoꝛtēt diſtinctiōem eēntie ab aliq̄ ꝑſona vel ab
aliquo exñte in diuis. q: illa que impoꝛtāt talē diſtinctio
nē ei nõ ꝯueniūt. vnde eēntie nõ ꝯueniūt generare vel ge
nerari vel opponi relatiue nec eſſe incōicabile. licȝ ipa ſit
illud qđ generat̄ ⁊ qđ generat ⁊ qđ opponit̄ ⁊ ſic ipſr̄ actus
generādi ⁊ ꝓpter inadequatiōem ꝑdictā ſm ꝑdicationeȝ
⁊ ſpālē moduȝ q̄ eēntia eſt cōis pluribꝰ multa ꝯueniūt eēn
tie que nõ ꝯueniūt ꝑſone vel ꝑſonis ſicut ſūt illa que im
poꝛtāt vnitatē eius cū oībus vel pluribꝰ ꝑſonis ſicut cōi
cari eſſe oēs ꝑſonas ⁊ quālibet caꝝ ⁊ cōſiſtiā. ꝑſonis vero q̄
dam ꝯueniūt in quibꝰ non cōicat eēntia. ſicut ſūt illa que
impoꝛtat diſtinctiōem ab aliquo exñte in diuis ſicut icōi
cabile diſtinctū eēntia opponi ⁊ ſiſtia. Et ꝙ dictū eſt ꝙ eēn
tia nõ cōicat cum ꝑſonis in ꝑdicatis ꝑdictis nõ eſt ſic acci
piēdū ꝗ̃ſi eēntia non ſit illa quibꝰ illa ꝑdicata ꝯueniūt. ſed
q: illa ꝑdicata nõ ꝯueniūt eēntie rõne diſtinctiōis impoꝛ
tate. Ad ſcōm dico ꝙ minoꝛ qua dicit̄ ꝙ adequatio vel
inadequatio ꝯuertibiliū ſm ꝑdicatōem nihil facit ad h ꝙ
aliqua oppoſita pn̄t vel nõ poſſunt ꝯuenire aliq̄bus falſa
eſt. Ad ꝓbatiōem dico ꝙ minoꝛ etiā illiꝰ ꝓſillogiſmi eſt
falſa. ſ. ꝙ non oȝ ꝙ q̄cquid ꝑdicatur de vno eoꝝ q̄ ꝯuerti
biliter ſūt eadē ⁊ que de ſe inuicem mutuo ꝑdicant̄. ꝑdicē
tur de altero. dū tn̄ ſuppoſitio termini vel modꝰ ꝑdicādi
non variet̄ imo h dicere eſt ignoꝛare ꝓpꝛiaȝ vocē. hoc pa
tet tripliciter. ꝑmo quia quādocūq; aliquid ꝑdicatur de
aliquo vlr̄ opoꝛtet ꝙ affirmatiua de ſubiecto inferat affir
matiuā de pꝛedicato. ſed eoꝛum que ſunt eadeȝ ꝯuertibi
liter vnū ꝑdicatur de alio vlr̄ ⁊ ecōuerſo. ergo opoꝛtet ꝙ
affirmatam de vno inferat affirmatam de altero ⁊ per cō
ſequens impoſſibile eſt aliquid affirmari de vno quin af
firmetur de alio. ex hoc ſequitur vlterius ꝙ quicq̄d ꝑdica
tur de vno ꝑdicabit̄ de altero. ma. patet quia ſuꝑ eam fun
datur locus ab inferioꝛi ad ſuꝑius affirmādo ⁊ locꝰ a diſ
finitione ad diffinitū ⁊ locus a deſcriptiōe ad deſcriptum
⁊ ecōuerſo. ex h eni indefinita de ſubiecto aliquo modo i
fert indefinitam de ꝑdicato. q: ſubiecto ꝯuenit vlr̄ ꝑdica
tū. mi. etiā patet ꝙ ꝯuertibilia vlr̄ de ſe inuiceȝ ꝑdicātur
Scđo idē patet ꝑ ꝯuerſionem affirmatiue indefinite ⁊
arguit̄ ſic ſi ita eſt ꝙ non q̄cquid pꝛedicat̄ de vno ꝯuertibi
lium pꝛedicat̄ de reliquo. ſequitur ꝙ nõ de quocūq; vnū
eoꝝ pꝛedicat̄ ⁊ reliquū. ꝯñs eſt falſū. ergo ⁊ añs. ꝓbatio cō
ſequētie. ad cuiꝰ euidētiā accipiamꝰ hõ ⁊ riſibile q̄ ſūt ꝯuer
tibilia. ⁊ accipiamꝰ illđ ꝑtū ꝙ tu dicis ꝑdicari de vno ⁊ nõ
de alio ⁊ ſit illud ꝑdicatū. b. accipiamꝰ illud ꝑdicatū ꝯueni
re hoī ⁊ nõ riſibili ſm tuā ypotheſim ita ꝙ h ſit v̄a hõ ē. b.
⁊ ad h ſequitur neceſſario ꝙ h ſit vera. b. eſt homo vel q̄
dam. b. eſt homo per conuerſionē indefinite affirmatiue.
inde arguit̄ ſic ad ꝓbationē dicte ꝯñie: q: ꝑ te hõ ꝑdicatur
de. b. ſȝ riſibile nõ eſt. b. nā ſi riſibile eēt. b. ſeq̄ret̄ ꝙ. b. eſſȝ
riſibile per cōuerſionē indefinite affirmatie. g°. ſi. b. ꝑdicat̄
de hoīe ⁊ nõ ꝑdicat̄ de riſibili: ſequit̄ ꝙ nõ de quocūq; ꝑ
dicat̄ hõ ꝑdicet̄ riſibile. ſic pȝ iſta ꝯñia. 3°. pȝ idē ꝓceden
do a deſtructiōe ꝯñti. ſi ſic ad deſtructōȝ añtis hõ eſt. b. ſe
quit̄ nccīo ꝙ riſibile eſt. b. ſuppoſito ꝙ hõ ⁊ riſibile ſint cō
uertibilia. ſi nõ ſequit̄ da oppoſitū. oppoſitū aūt huiꝰ riſi
bile eſt. b. eſt vlis negatia: q: indefinita vel ꝑticularis affir
matia ⁊ vlis negatia cōtradictoꝛie opponūt̄. ſ. iſta nullū ri
ſibile eſt. b. inde ſic. nullū riſibile eſt. b. oīs homo eſt riſibi
lis. g°. nullꝰ hõ eſt. b. iſta eſt oppoſita añtis illiꝰ ꝯñie q̄ di
cebat. ſ. ſi hõ eſt. b. ſequit̄ ergo ꝙ riſibile eſt. b. g°. iſta ꝯñia
q̄ fuit ꝑma ꝯñia fuit bona. ⁊ ſic pȝ ꝙ quecūq; ſūt ad inuicē
ꝯuertibilia: ꝙ q̄cq̄d ꝑdicat̄ de vno ꝑdicet̄ de reliquo: ſicut
cuicūq; cōuenit vnū ⁊ reliquū: dū tn̄ accipiat̄ ſuppõ tioꝝ
⁊ modꝰ pꝛedicādi ſm illū modū ſm quē ſūt cōuertibilia.
ſi eni variet̄ modꝰ ꝑdicandi vel ſuppõ tioꝝ a mõ illo ſm
quē ſūt cōuertibilia: tūc nõ opoꝛtet ꝙ cuicūq; cōueniret
vnuȝ ⁊ reliquū. nec opoꝛtet ꝙ q̄cq̄d cōuenit vni ⁊ reliquo:
qđ tn̄ aduerſarij cōcedūt de ꝯuertibilibꝰ. v̄bi grā. qn̄ dici
mus homo ⁊ riſibile ꝯuertunt̄. hõ ſupponit pꝛo habēte hu
manitatē. ⁊ riſibile pꝛo habēte aptitudinē ad ridēdū ſiue ꝑ
ſe ſiue per accñs ſiue q̄litercūq;. ſ. illud qđ hȝ humanitatē
eſt illud qđ hȝ riſibilitatē ſiue illā aptitudinē ⁊ ecōueſo: vn̄
ſi dicat̄ oīs hõ eſt riſibilis ⁊ ecōuerſo: ſȝ ſigt̄ riſibile accñs
ergo hõ ſigt̄ accñs. nõ ſequit̄: q: riſibile in minoꝛi nõ ſup
ponit pꝛo habēte riſibilitatē ꝗ̃tū ad ipſā rē: ſȝ pꝛo dictōe ſi
gnificāte talē rē. ſiſr̄ ſi dicat̄ ſic: cuicūq; cōuenit hõ ei cō
uenit riſibile: ſoꝛti ꝯuenit homo in ꝑmo mõ dicēdi per ſe.
g°. riſibile ꝯuenit ſoꝛti in ꝑmo mõ dicēdi per ſe nõ ſequit̄:
q: illa ꝯuertibilitas inter illa nõ intelligit̄ ſȝ ꝑmū moduȝ
dicēdi ꝑ ſe. q: iſta eſt falſa. cuicūq; cōuenit hõ in ꝑmo mõ
dicēdi ei cōuenit riſibile ſȝ eundē modū ꝑdicādi: q: ꝯuer
tibilitas inter ea intelligit̄ ſm veritatē ꝑdicatōis ſiue ꝑ ſe
ſiue per accñs ſiue per ſe ꝑmo mõ dicēdi per ſe ſiue 2°. vn̄
eſt ibi fallacia ꝯñtis ꝓcedēdo a cōi mõ ꝑdicādi ad ſpālē mo
dū. ⁊ eſt etiā fallacia figure dcōis mutādo ꝯuenire in aliq̄
liter ꝯuenire. vn̄ nõ ſequit̄: hoc huic ꝯuenit. ergo ſic ꝯue
nit. Ad ꝑmū g°. ꝯtra hoc dȝ dici ꝙ illa ꝓpõ q̄ dicit ꝙ ve
rū nõ eſt oppoſitū volūtatis eſt falſa. ſȝ veꝝ eſt ꝙ veꝝ ſm
rōeȝ qua eſt veꝝ nõ eſt oppoſitū adequatū volūtatis. nunc
aūt eoꝝ ꝯuertibilitas nõ attendit̄ ſm rōeȝ qua veꝝ vel q̄
bonū ſȝ tantū quātū ad illud qđ eſt bonū ⁊ qđ eſt veꝝ. q̄lit̄
aūt differāt bonū ⁊ veꝝ ⁊ ſm quā acceptiōȝ boni vel veri
dicant̄ bonū ⁊ veꝝ ꝯuerti nõ pertiet ad ꝓpoſitū. Ad ex
emplū dico ꝙ ibi variat̄ ſuppõ termini. ſ. qn̄ dr̄ ꝙ hõ ſigt̄
ſubaȝ. ꝙ aūt dr̄ ꝙ homo eſt ſuba ⁊ ꝙ riſibile nõ eſt ſuba: ſi
accipiat̄ ſba pꝛo ꝯcreto ſbe: tūc ſequit̄ ꝙ riſibile eſt ſubſtan
tia: ſicut ſequit̄ ꝙ riſibile eſt aīal videt̄ ꝙ iſti ignoꝛēt locuȝ
ab inferioꝛi ad ſuperiꝰ. q̄cq̄d eni pꝛedicat̄ de inferioꝛi ꝑdi
cat̄ de ſuperioꝛi. vn̄ ſequit̄ ꝙ ſi homo eſt riſibilis ꝙ ſubſtā
tia eſt riſibilis: accipiēdo pꝛo ꝯcreto ſbe. ⁊ ex hoc ſequit̄ ꝑ
cōuerſionē indefinite ꝙ riſibile eſt ſubſtātia. Qđ aūt dr̄ ꝙ
riſibile eſt ens per accñs: qui h dicit neſcit q̄d dicit. q: hõ
eſt quale quātū vel qđcūq; aliud ꝑdicatum vel ſpēs ꝑdi
camēti acceptū ꝯcretiue vel abſtractiue nõ eſt ens ꝑ accñs
ſȝ illud qđ cōplectit̄ directe et explicite plura ꝑdicamēta:
ſicut hõ albus vel q̄le quātū vel albū muſicū talia dicunt̄
entia per accñs. vn̄ homo riſibilis ſi dicat̄ ens per accñs:
hoc iđ eſt q: vnū ꝯuenit alij per accñs ⁊ hoc per oppoſitū
ad ꝑmū modū dicēdi per ſe. ⁊ tūc eſt mutatio modi pꝛedi
cādi. Ad illud qđ dr̄ in ꝓpoſito ꝙ illud totū diſiunctuȝ
nõ eſt cōicabile per trāſfuſionē ſicut eēntia: cū tn̄ vt dicūt
ſit ꝑdicatū adequatū ipi eēntie. pȝ ꝙ falſū ſupponit. quia
oſtenſū eſt ꝙ illud totū diſiunctū vel ꝑ ſe acceptū vel cuȝ
toto ꝯiuncto ſub diſiunctiōe nõ eſt ꝑdicatū adeq̄tuȝ nec
totū ꝯiunctū per ſe ſūptū. ⁊ cā eſt iſta: q: vnū nūero ē plu
ra ⁊ ꝯiuncti ⁊ diuiſiȝ qđ nulli ꝑſone ꝯuenit nec oībus ꝑſo
nis ſimul ſūptis ſicut fuit deductū. Ad ꝑmū qđ adduci
tur ad ꝓbādū ꝙ rñſio ſit nugatoꝛia. Dico ꝑmo ꝙ obiectō
iſta eſt ſatis friuola: q: nugatio eſt inutilis repetitio vniꝰ
⁊ eiuſdē ſm rē ⁊ vocē: h aūt qn̄ dr̄ ꝙ oppoſita nõ poſſūt ꝑ

dicari de eēntia ⁊ pſona q: ſūt inadequata ſm ꝓdicatiōeꝫ
ſaltē nō eſt repetitio eiuſdē ſcōm vocē. Ad maiorē ergo di
co ꝙ reddere rōnē de eodē ꝑ idē re ⁊ voce eſſet nugatio. ſꝫ
tūc minor eſt manifeſte falſa. nec etiā ibi eſt petitio princi
pij. q: petitio ꝓncipij eſt qñ idem declarat ꝑ idē eq̄ vl' ma-
gis ignotū. ſic aūt nō eſt h. q: aliqua nō adeq̄ri ſm ꝓdica-
tiōem in plus ſe hꝫ ꝙ h qđ eſt oppoſita vel poſſe ꝯuenire
⁊ imptat aliqđ ꝑus ⁊ noti⁹. ſ. vnū ꝯuenire pluribus ꝙ aliđ
vñ aliqđ ꝯuenire plurib⁹ realr̄ dn̄tib⁹ eſt ꝑmū. ⁊ ex h ſeq̄
tur ꝙ vnū plurib⁹ ꝯuenit ꝙ aliud qđ eſt. q. fundamētū in
eq̄litat͛ ſm ꝓdicatiōem ſicut vnā quātitatē eſſe maiorem
alia eſt fūdamētū ineq̄litat͛ i ea. ⁊ ex h vlteri⁹ ſeq̄t ꝙ ſꝫ etiaꝫ
aliqđ poſſit ꝓdicari de vno ꝙ nō de alio ⁊ nō ſolū ꝙtū ad
h qđ eſt eſſe cōe ⁊ nō cōe. ſꝫ etiā ꝙtū ad alia ſicut eſt h qđ ē
eſſe diſtinctū vel nō diſtinctū. vñ ſicut eſſe cōe cōuenit ſu
periori vel ſe hn̄ti ꝑ modū ſupioris ita eſſe diſtinctū ꝯue-
nit vni pti ſubiectiue in ꝯpatiōe ad aliā qđ nō ꝯuenit ſupi
ori vel ei qđ ſe hꝫ ꝑ modū ſupioris. ita ꝙ ꝑma rō obm erit
aliqđ ꝯuenire plurib⁹ realiter differētib⁹. Ad ſcōm di-
co ꝙ maior eſt manifeſte falſa. ſ. q: ꝑma cā inadeq̄tionis
⁊ fūdamētū ei⁹ eſt aliqđ vnū re ꝓdicari de plurib⁹ differē-
tib⁹ re. ⁊ h eſt h ſingulare. quia in alijs non inuenitur ali-
qđ vnū re ꝓdicatiōe eēntiali ꝓdicari de plurib⁹ differētib⁹
ex quo ſeq̄t inadeq̄tio. ⁊ ex h ſeq̄t vlteri⁹ ꝙ poſſit vificari
affirmatio ⁊ negatio de talib⁹ ſicut ſūt cōe ⁊ nō cōe eſſe di
ſtinctū ⁊ nō diſtinctū ⁊ prēm nō eſſe filiū ⁊ eēntiā eē filiuꝫ
Ad. 3. patet ꝙ nihil valet q: nō eſt ſilis rō in alijs. q: nec
ſilis inadequatiōe q̄ ſit rō q̄re pn̄t in alijs in eē affirmatio
⁊ negatio. Quātū āt ad illō ꝙ dr̄ ꝺ idēptitate ꝯuertibili
ſciēdū ꝙ ponē idēptitatē vl' realitatē ꝯuertibilē icōuertibilē
abſolute nihil eſt dictu. q: nulla res vel idēptitas eſt ꝯuer
tibilis ꝓpe vel incōuertibilis niſi in hitudine ad alterum
re vel rōne differēs. ſꝫ vꝫm eſt ꝙ in diuis eſt idēptitas aliq̄
rū que ſūt eadē ꝯuertibiliter ⁊ eſt idēptitas aliquoꝝ extre
moꝝ q̄ ⁊ ſi ſint idē ū tn̄ ſit idē ꝯuertibilr̄ ⁊ ꝙuis ſꝫ rem n̄ ſit
daē extrema taliū idēptitatū q̄ differāt re cū talia extrema
dicāt eandē realitatē vñ nec ibi ꝙtū ad talia ſunt ꝓprie ex
trema niſi negarē ꝙtū ad h qđ eſt eſſe ex inuicē. tn̄ vꝫe ⁊ ex
nā rei ſūt ibi aliq̄ q̄ ſūt eadē ꝯuertibiliter ⁊ q̄dā q̄ ſūt eadeꝫ
nō ꝯuertibiliter. qđ pꝫ q: illa dicūt eadeꝫ ꝯuertibiliter qñ
ſic eſt ꝙ cuicūqꝫ vnū illoꝝ eſt idē ⁊ reliquū erit idē ⁊ econ-
uerſo. ſꝫ in diuis ſūt aliq̄ talia ex nā rei ſicut ſūt oīa abſo-
luta abſolute accepta ⁊ oīa ptinētia ad vnā ſolā ꝑſonā. ea-
dē vꝫo nō ꝯuertibilr̄ dicūt illa q̄ ſic ſūt idē re ꝙ nō cuicūqꝫ
vnū eoꝝ eſt idē re ſeq̄t aliud eē idē re. ex nā eni rei ē eēntia
⁊ pr̄ vna realitas ⁊ ſūt idē re nō tn̄ pr̄ eſt idē re oī illi cui eēn
tia eſt eadē. nā realiter eēntia eſt eadē res q̄ eſt fili⁹ ⁊ pr̄. pr̄
vꝫo nō eſt eadē res q̄ eſt filius. q: pr̄ realiter nō eſt fili⁹ licꝫ
ſit illa res abſoluta q̄ eſt fili⁹. ſūt. n. vnū abſolutū lꝫ vn⁹ n̄
ſit ali⁹. vñ lꝫ qñ ꝓnomē relatiuū refert eēntiā vificet de fi
lio in hitudine ad prēm dicēdo ꝙ vꝫe pr̄ eſt id qđ eſt fili⁹ ⁊
ecōuerſo tn̄ qñ relatiuū refert ꝑſonā eēt falſū. Nā h ē fal-
ſa pr̄ eſt ille q̄ eſt fili⁹ vel ecōuerſo. Ad maiorē vꝫo euidē
tiā ꝑmiſſoꝝ ⁊ ſequētiū. ꝑmo reſumēt aliq̄ de cōicabili ⁊ in
cōicabili. 2°. de ꝯuertibili ⁊ incōuertibili. 3°. de hitudi
ne ⁊ differētia iſtoꝝ ad inuicē. 4°. dicet ſpāliter de ꝯuer-
tibili ⁊ incōuertibili quātū ad q̄ōnē ꝓpoſitā. Quātū ad
ꝑmū ſciendū ꝙ ſicut ſupꝯdictum fuit cōicabile ⁊ incōicabi
le duplr̄ pōt accipi vel ſm trāſfuſiōem ſicut dicim⁹ taꝫ in
diuis ꝙ in creaturis ꝙ generās cōicat nām ſuā genito ſi-
ue ꝑ iſtā cōicatiōem generās cōicet eādē nām ſpecie cū il-
la nā ꝙ hꝫ ſicut eſt in creaturis ſiue cōicet eandē nūero ſi-
cut eſt in diuis ⁊ h eſt ibi ſingulare vel pōt accipi cōicabi-
le ſm ꝓdicatiōem. q: ſ. ꝯuenit plurib⁹. ⁊ ſimiliter incōica
bile pōt accipi duplr̄ ꝑ oppoſitū ad qđlibet iſtoꝝ cōicabi-
liū. Cōicabile vꝫo ⁊ incōicabile ſm ꝓdicatiōem ſubdiſti
guit q: qđdā eſt ꝙ realiter vnū ⁊ idē nūero ꝯueīt plurib⁹
nec plꝛificat in eis ſicut eēntia diua ꝯuenit plꝛibus ꝑſonis
vna exn̄s nūero nec plurificat in ipſis ꝑſonis ⁊ h ſingula
re eſt in diuis ꝙtū ad ꝓdicatū vl' ꝓdicata eēntia. ꝙ iō dico
q: aliqđ ſubiectū pōt eē plurib⁹ accn̄tib⁹ cōe a ſe inuicem
⁊ a ſbō eēntialiter dn̄tib⁹. Aliud ē cōe ꝙ ꝯuenit pluribus
nō tn̄ ē vnū nūero ⁊ realiter i illis plurib⁹ imo plurificat
i eē realr̄ ſic i creatur͛. nā ſpēi plꝛificat i idiuiduis ⁊ nā gn̄is i
ſpēbus. ⁊ in diuis pſona eſt qđdā cōe ꝓdicabile de plꝛibus
pſonis ⁊ plꝛificat in plꝛibus ꝑſonis. q: in plꝛib⁹ ꝑſonis nō ē
vna ⁊ eadē ꝑſonalitas nūero. dr̄t tn̄ de creatur͛ ⁊ ꝑſōis di
uinis. q: lꝫ ꝑſone diuine nō ꝯueniūt in vna ꝑſonalitate re
⁊ nūero: tn̄ ſūt vna res nūero abſoluta nō ſic in creaturis
Et vlteri⁹ ſicut ſupꝯdictū eſt ex h ſequit ꝙ ꝓdicatū qđ eſt ꝑ
ſona q̄litercūqꝫ ſūptū nō ꝯuenit: nec pōt adeq̄ri ſm ꝓdi-
catiōꝫ ꝓdicato qđ eſt eēntia ꝓpter aliū modū cōicabilitat͛
nā eēntia ⁊ oīs ꝑſona ⁊ oīs ⁊ q̄libꝫ ꝙ nllo mō pōt ꝯuenire
alicui cōi qđ plꝛificat in illis quib⁹ cōuenit. Quantū ad
ſcđꝫ. ſ. cōuertibile ⁊ incōuertibile ſciendū ꝙ ꝯuertibile ⁊ in
cōuertibile importāt idē qđ equale vel ineq̄le ſm ꝓdicati-
onē: ita tn̄ ꝙ cōuertibilitas vel incōuertibilitas eſt ꝓprie
tas duoꝝ re vel rōe differētiū quoꝝ vnū dr̄ ꝯuertibile vel
incōuertibile alteri: ita ꝙ ꝯuertibilia ſūt illa que ſic ſe hn̄t
ꝙ q̄cq̄d ꝓdicat de vno ꝓdicat de reliq̄ ⁊ eꝯuerſo. ⁊ huic cor-
reſpōdet ex pte rei illa ſic ſe hr̄e ꝙ cuicūqꝫ vnū illoꝝ ē ideꝫ
realr̄ ⁊ alteꝝ ⁊ ecōuerſo. Incōuertibilia vꝫo ſūt q̄ ſic ſe hn̄t
ꝙ nō de quocūqꝫ ꝓdicat vnū neccio ꝓdicat reliquū. ⁊ h cō-
tingit duplr̄. vno mō q: vnū excedit alteꝝ ſic hō ⁊ ſortes.
Alio mō: q: ſe hn̄t ſicut excedētia ⁊ exceſſa: ſic albū ⁊ miſſi
tū: ⁊ huic corn̄det ex pte rei ꝙ vnū illoꝝ q̄ ſic ſūt eadē ē idē
realr̄ alicui cui alteꝝ nō eſt idē realiter: ita ꝙ nō neccio cui
vnuꝫ illoꝝ eſt idē ſequit ꝙ ⁊ reliquū ſit idē. Quantū ad
tertiū ſciendū ꝙ cōicabile ⁊ incōicabile differūt a cōuerti-
bili ⁊ icōuertibili: ita ꝙ cōicabile dr̄t a ꝯuertibili: p°. q: cōi
cabile dr̄ de aliquo per cōparatiōeꝫ ad plꝛa quibus ꝯuenit
ꝯuertible vꝫo dicit de aliquo per cōparatōꝫ ad aliqđ eque
cōe vel eque ꝓpriū cū eo. Ex hoc ſequit ſcđa differētia ꝙ
cōicabile dr̄ de altero extremoꝝ: ſꝫ ꝯuertibile dr̄ de vtro-
qꝫ. Cōicabile vꝫo ⁊ incōuertibile differūt. p°. q: incōicabi
le dicit ꝑuationē cōueniēdi plꝛib⁹. incōuertibile vꝫo dic in
adequationē iſti⁹ ꝯueniētie inter illa q̄ dicunt incōuerti-
bilia: ita ꝙ nō cuicūqꝫ ꝯuenit vnū ⁊ reliquū. 2°: q: incō
uertibile dr̄ tam de eēntia ꝙ de pſona: q: vnū excedit alte
rū ſm ꝓdicatiōꝫ. ⁊ dr̄ de vno in cōpatōe ad alteꝝ. nā eſſen
tia ⁊ incōuertibilis ſm ꝓdicatōꝫ ipſi ꝑſone: ⁊ ꝑſona eſſen-
tie. incōicabile vꝫo tm̄ ꝯuenit ꝑſone. Quātū ad quartū
ſciendū ꝙ ſic dictū eſt accipiēdo abſolute ꝯuertibile ⁊ icō
uertibile q̄ſi vnū ꝯueniat vni extremo ⁊ aliud alij: nihil ē
dictū. q: ſemꝑ oporꝫ accipē duo extrema quoꝝ vnū dica
tur ꝯuertibile alteri vel incōuertibile: debꝫ g°. intellectus
q̄ōis eſſe: vtrū ꝯuertibilitas extremoꝝ ꝯuertibiliū: ⁊ incō
uertibilitas extremoꝝ incōuertibiliū dicāt diuerſos mo
dos reales ſiue ex nā rei in diuis. Et ꝙtū ad hoc pono q̄n
qꝫ ꝯcluſiōes. Pria eſt ꝙ ꝯuertibilitas ⁊ incōuertibilitas
ſūt realr̄ in diuis. Scđa ꝯcluſio eſt: ꝙ ex nā rei importāt
aliquā differētiā. Tertia ꝯcluſio: ꝙ illa differētia nō ipor
tat diſtinctōꝫ realē inter illa q̄ dn̄r ꝯuertibilia ad inuicē ad
ipſa q̄ ſunt ei⁹ incōuertibilia: vel inter illa q̄ dicunt ꝯuerti
bilia ad inuicē ad ipſa q̄ ſunt eis ꝯuertibilia: ita ꝙ hoc rea-
lr̄ nō ſit illud. Quarta ꝯcluſio ē: ꝙ illud qđ dr̄ incōuer-
tibile: ⁊ illud cui ē incōuertibile diuerſimode ſe habent ad
aliqđ tertiū. Quīta ꝯcluſio eſt: ꝙ illa q̄ ſūt ad inuicē ꝯuer
tibilia nō poſſūt ſic ſe hr̄e realr̄ diuerſimode ad tertium.
Pria ꝯcluſio pꝫ ex ſupꝯdict͛: q: in diuis ſūt aliq̄ que reali
ter ſic ſe habēt ꝙ cuicūqꝫ vnū eoꝝ eſt realr̄ idē ⁊ reliquū et
ecōuerſo. ſicut ſūt oīa abſoluta ad inuicē: ⁊ omia quecūqꝫ
ſūt ꝓpria vni ꝑſone: ibi etiā ſūt aliqua q̄ ſic ſe habēt ꝙ ſūt
idē realr̄: nō tn̄ cuicūqꝫ vnū eoꝝ eſt idē realr̄ ⁊ alteꝝ: ſicut
pꝫ de eēntia ⁊ ꝑſona hac vel illa: puta de ꝑſona patris.
Scđa ꝯcluſio pꝫ q: eē talia: ꝙ nō cuicūqꝫ vnū eoꝝ eſt ideꝫ
realr̄ ⁊ alteꝝ: ⁊ eē talia: ꝙ cuicūqꝫ vnū iſtoꝝ eſt idē realr̄ ⁊ al-
teꝝ: iportat aliquā differentiā ex nā rei. ſꝫ eſſe idē ꝯuertibi
lr̄ alicui: ⁊ eſſe idē ei nō cōuertiblr̄ vel incōuertiblr̄ ſunt
hmōi: g°. iportat aliquā differētiā ex pte rei vl' qua differāt
talia ad inuicē: vel q̄ ſaltē diuerſimode ſe habēt ad tertiuꝫ
Tertia ꝯcluſio etiā facilir̄ pꝫ: q: quecūqꝫ ſūt idē eēntia-
liter iter ſe abſqꝫ q̄cūqꝫ cōpatiōe nō poſſūt eē diſtincta re
alr̄. ſꝫ q̄ ſūt idē in diuis iter ſe: ſiue ſint idē inter ſe ꝯuerti
bilr̄ ſiue nō ꝯuertiblr̄ ſūt iſto mō idē. g°. ⁊c. Dico aūt inter
ſe: q: lꝫ ꝑſone ſint idē in tertio: q: ſūt idē in eēntia: tn̄ inter
ſe nō ſūt vna res relata nec vna ꝑſona: ⁊ habēt inter ſe di-
ſtinctiōem realeꝫ. Quarta ꝯcluſio faciliter pꝫ q: q̄cūqꝫ

ſic ſe hñt ꝙ vnū coꝝ eſt idē realiter alicui cui aliud nō eſt idē realiter diuerſimode ſe hñt ad tertiū. Sed illud cui aliq̄d eſt idē realiter cōuertibiliter ſic ſe hʒ reſpectu illius qđ eſt ei idē nō ↄuertibiliter ꝙ vnū illoꝝ eſt idē realiter alicui aliud nō eſt idē realiter. ergo ⁊c̄. Quīta ↄcluſio ꝺ̄ ſe pʒ. ſ. ꝙ ↄuertibiliter eadē nō pñt ſic ſe hr̄e diuerſimode ad tertiū q: talia ſic ſe hñt ꝙ cuicūqʒ vnū coꝝ ē ideʒ realiter ⁊ alteꝝ. Cōtra p̄miſſa arguit̄ ⁊ p̄cipue quātū ad h ꝙ oʒ vt dicūt q̄dā p̄ſupponē iſti idēptitati nō cōuertibiliū extremorum aliquā idēptitatē inter talia extrema ꝑincōuertibilia h ꝓbant. p̄mo ex pte fundamēti talis idēptitatis. 2.º ex pte ipſiꝰ idēptitatis. 3.º ex pte ipſiꝰ incōuertibilitatis.

Primo arguūt ex pte fūdamēti ſic. q: q̄ro quid fundat iſtā idēptitatē nō ↄuertibilē puta idēptitatē nō ↄuertibilē q̄ eſt inter eēntiam ⁊ pſonā pr̄is. q: aut eēntia vna cū pſōa pr̄is circūſcriptis alijs pſonis fūdat iſtā idēptitatē inconuertibilē aut eēntia cū pſonis aut h eēntia hʒ a pſōis. ſ. ꝙ fūdet talē idēptitatē. aut h hʒ ab aliqua nō idēptitate que ſit inter ipam ⁊ pſonam patris. nō primo modo q: excluſis alijs pſonis eēntia nō eēt eadē incōuertibiliter pſone pr̄is. q: ſtāte ypotheſi nō eēt eadē alicui realiter differētia a pſona pr̄is. nec ſcd̄o mō q: alie pſone nō hñt idēptitateʒ realē cū pſona pr̄is ⁊ p ↄn̄s nō pñt fundare nec p ſe nec cū alio idēptitatē incōuertibilē cū pſona pr̄is. nec 3.º mō quia eēntia eſt fūdamētū talis incōuertibilitatis rōne ſue cōitatis q̄ nō hʒ a pſonis. relinquit̄ ergo q̄rtuſ modꝰ. ſ. ꝙ fūdamētū iſtius incōuertibilitatis ſit aliq̄ nō idēptitas eēntie cū pr̄e. Scd̄o arguit̄ ex pte iſtiꝰ idēptitatꝭ tripliciter p̄mo q: illa idēptitas in qua res ſeipam hʒ ꝓ extremo idēptitatis nō eſt eadē ipſi idēptitati in qua res nō hʒ ſeipam ꝓ extremo. ſʒ in idēptitate in qua eēntia eſt eadeʒ ſibiipſi eēntia hʒ ſeipam ꝓ altero extremo idēptitatis in idēptitate vero qua eēntia eſt eadē pr̄i eēntia nō hʒ ſeipam ꝓ altero extremo ſed pr̄em ergo ⁊c̄. 2.º ſic q: eēntia nō eodem mō eſt eadē ſibi ⁊ pr̄i alioquin eſſet eadē ſibiipſi incōuertibiliter. ſʒ idēptitate quibꝰ alique res diuerſimode ſūt eedem aliq̄bus vident̄ eſſe diuerſe idēptitates. ergo ⁊c̄. 3.º ſic q: idēp itas qua aliqđ cōe eſt idē ſibiipſi nō eſt eadē cuʒ illa qua cōe eſt idem ptialiter ſubiectiue. ſed idēptitas q̄ eēntia eſt eadem ſibiipſi ⁊ idemptitas qua eſt eadem cum perſona ſe habent ſicut idemptitas qua aliqđ cōe eſt ideʒ ſibiipſi ⁊ idemptitas qua eſt ideʒ parti ſubiectiue. ergo ⁊c̄. Ex pte cōuertibilis ⁊ incōuertibilis arguit̄ quadruplicit̄. p̄mo ſic q: oppoſita nō ↄueniūt eidē. ſʒ cōuertibile ⁊ incōuertibile ſūt hꝰ. ergo ſi dicas ꝙ cōuertibile eſt incōuertibile incōuertibiliter ita poſſet dici ꝙ rōnale eſt irrōnale irrōnabiliter qđ eſſet nimis irrōnale. Si dicat̄ ꝙ non eſt incōueniēs aliq̄d eſſe ↄuertibile ⁊ incōuertibile reſpectu diuerſoꝝ ſicut ſi dicat̄ ꝙ eēntia ſit eadē cōuertibiliter cuʒ ſapia ⁊ eadē icōuertibiliter cū pſona. Cōtra q: hitudo eēntie ad illa eſt hitudo rōnis. ſed ad dr̄iam ↄuertibilis ⁊ icōuertibilis non ſufficit dr̄ia rōnis. ergo ⁊c̄. ꝓbatio minorꝭ dupl̄r. p̄mo q: hitudo vel dr̄ia rōnis p̄ſupponit̄ aliquam dr̄iam realem vel ſaltem non idēptitatē realeʒ ⁊ ſic adhuc ſeq̄tur ꝙ ↄuertibile ⁊ incōuertibile p̄ſuppōit aliquā dr̄iaʒ vel nō idēptitatem realem. 2.º q: dr̄ia rōnis nō ſufficit ad veriſicandū ↄ̄dictoria de aliquibꝰ. ſed de cōuertibili ⁊ inconuertibili v̄ificātur ↄ̄dictoria. ergo ⁊c̄. Scd̄o p̄ncipaliter ſic. q: ſi idemptitas qua eēntia eſt eadem ſibiipſi ⁊ idēptitas qua perſona eſt eadem ſibiipſi ⁊ idēptitas qua eēntia eſt eadem perſone ſunt eadem quereretur de idemptitate iſtarum idemptitatum. aut eſt eadem cum illis idēptitatibus conuertibiliter aut inconuertibiliter ⁊ ſiue ſic ſiue ſic quereretur etiam de idemptitate illarum triuʒ cū quarta idemptitate que ponitur eſſe idemptitas illarum ⁊ ſic in infinitum niſi ponatur ꝙ idemptitas extremoꝝ cōuertibilium ⁊ idemptitas extremorum incōuertibiliū ſint diuerſe idemptitates. Tertio ſic quia idemptitas eēntie cum patre aut eſt idemptitas eiuſdem ad ſeipſam aut non. ſi non ergo alia idemptitas qua eēntia eſt eadem ſibiipſi ⁊ qua eſt eadem cum patre. ſi ſic tūc arguo ſic. quia ſicut idemptitas eēntie cum patre ſe habet ad eēntiam ⁊ pſonā pr̄is. ita incōuertibilitas eēntie cū pr̄e ſe hʒ ad eſſētiā ⁊ pſonā pr̄is ⁊ ad patrē. ſʒ ſm te idēptitas eēntie cū pr̄e eſt idēptitas eiuſdē ad ſeipſū. g.º incōuertibilitaſ eētie cū pr̄e eſt incōuertibilitas eiuſdē ad ſeipſū. ⁊ ſic ſequit̄ ꝙ eēntia erit incōuertibilis ſibiipſi. ⁊ per ↄn̄s ſequit̄ ꝙ eēntia erit eadē alicui cui eēntia nō erit eadē qđ eſt ponē ↄ̄dictoria

4.º ſic: ⁊ eſt tactū in ꝓponēdo q̄oeʒ: q: oīs diſtinctō real̄ in diuinis eſt per relatōes originis oppoſitas. ſʒ ↄuertibile ⁊ incōuertibile nō dicūt oppoſita relatiue. g.º īportant tm̄ differētiā rōis. ⁊ per ↄn̄s per tales differētias nō pñt verificari ↄ̄dictoria. Quātū ad p̄mū qđ accipit̄ ex pte fundamēti ſciendū ꝙ illud argumētū q̄rit ſup qđ fundat̄ idēptitas incōuertibiliū extremoꝝ. Circa qđ ſciēdū ꝙ idēptitaſ aliquoꝝ oportet ꝙ fundet̄ ſup entitate vel realitate coruʒ ſʒ quā dicunt̄ eē eadē. q: idēptitas ſiue vnitas nihil aliud eſt q̄ entitas ſiue realitas indiſa ſiue indiuiſio ipſius realitatꝭ: ita ꝙ idēptitas illoꝝ extremoꝝ fundat̄ ſup illoꝝ realitatē. Si aūt vlteriꝰ q̄rat̄ ſup qđ fundat̄ ipſa incōuertibilitas extremoꝝ, dico ꝙ ſup exceſſū illoꝝ vniꝰ reſpectu alteriꝰ qđ excedit̄: ⁊ hoc accipiēdo exceſſū ſm p̄dicatōʒ ⁊ ſʒ idēptitatē q̄ eſt fundamētū veritatꝭ ꝓpōnū in quibꝰ p̄dicatur hoc de hoc. Et h declarat̄ ſic: q: ſicͭ ineq̄litas fūdata ſuper quātitatē mobil̄ fundat̄ ſup exceſſū vniꝰ quātitatꝭ in habitudīe ad aliā exceſſā. ita incōuertibilitas q̄ eſt inadeq̄tio ſm p̄dicatiōʒ ſiue ſm talē idēptitatē fundat̄ ſup exceſſū ſm p̄dicatōʒ alicuiꝰ ſic excedētꝭ in hitudīe ad illđ qđ ſic excedit̄. ſʒ ineq̄litas nō fundat̄ ſup aliquā quātitatē abſolute acceptā ſʒ ſup quātitatē excedentē in hitudīe ad quantitatē exceſſā vel eēouerſo: ita ꝙ ineq̄litas vniꝰ fundatur ſup excedēs in cōpatōe ad exceſſū. ⁊ ineq̄litas alteriꝰ fundat̄ ſup illud qđ excedit̄ in cōpatiōe ad excedēs. ⁊ q: iſte exceſſus ex pte eēntie īportat̄ per cōicatōʒ qua eſt cōis pluribus: ⁊ ipſū excedi īportat̄ per incōicabilitatē vel nō cōicabilitatē huiꝰ perſone vel illius ſm quā pſona nō cōuenit tot q̄t ↄuenit eēntia. iō talis icōuertibilitas fundat̄ ſup eſſentiā vt eſt cōis plibus in cōpatōe ad illud qđ ↄuenit alicui: nō tm̄ tot ſicut eēntia. ⁊ ex alia pte fundat̄ ſup illud qđ deficit a tali cōitate in cōpatōe ad illud qđ ſic eſt cōe. Ad formā argumēti dico ꝙ nec ſup eēntiā excluſis alijs pſonis: nec ſup eēntiā vna cū pſonis: ita. ſ. ꝙ alie dicant habē idēptitatē incōuertibilē vna cū eēntia: nec etiā ſup eēntiaʒ vt hʒ aliq̄d a pſonis qđ nō habeat a ſeipſa: ſʒ fundat̄ ſup eſſentiā vt hʒ p̄dictā cōitatē: quā lʒ nō habeat ſine pſonis: n̄ tm̄ hʒ ab ipſis pſonis q̄bus dr̄ cōis in cōparatōe ad illđ qđ nō ſic eſt cōe. ⁊ ſic nō oportʒ dare illā nō idēptitatē fictam ad quā īfallibl̄r ſeq̄tur diuerſitas ſicut ſup̄ fuit deductuʒ. nec ſup aliqđ illoꝝ triū modoꝝ: vñ rō ꝓcedit ab īſufficiēti ſʒ vt vr̄ ↄ̄ hoc eſt qđ dr̄ ꝙ incōuertibilitas fūdat̄ ſup excedēs p̄dicto mō in cōparatōe ad exceſſū: tūc vr̄ ꝙ iſta incōuertibilitas q̄ vr̄ quedā hitudo ineq̄litatꝭ ſm p̄dicatōʒ fūdat̄ in cōparatōe excedētꝭ ad exceſſū. ſʒ cōpatio vr̄ īportare quandā habitudinē: g.º hitudo fundabit̄ in hitudine qđ eſt incōueniēs. Ad h dico ꝙ qñ dr̄ ꝙ inequalitas fūdat̄ ſup excedēs in hitudine ad exceſſū. lʒ in nō dicit hitudinē fundamēti: ita ꝙ in hitudine fundet̄ hitudo. ſʒ denōt̄ expoſitio termini ad quē dʒ eſſe hitudo talis excedētꝭ ad talē terminū. ſ. ad exceſſū. Ad p̄muʒ qđ arguit̄ ex pte idēptitatꝭ: dico ꝙ idēptitas qua aliq̄d eſt ideʒ ſibi: ſiue in qua habet ſeipſū pro alio extremo nō eſt eadē cū illa q̄ res habet aliq̄d pro alio extremo qđ aliquo mō ſit diuērſu re ab illa. q: nulla res pōt eſſe diuerſa re a ſeipſa. tm̄ eſt illa idēptitas qua aliqua res hʒ ſeipſam pro alio extremo qđ eēntialiter eſt illud ipſū qđ ipſa: lʒ nō adeq̄te, ꝓut expoſitū eſt. in forte enī eadē idēptitas eſt qua homo eſt idē ſibi ⁊ qua hō eſt idē forti. ⁊ idem etiā ſequeret̄ ſi idē homo nūero eēt eſſentialit̄ fortes ⁊ plato Notādū tm̄ ꝙ nō eſt ſimpl̄r concedendū ꝙ idēptitas eēntie cū patre ſit idēptitas eiuſdem ad ſeipſū: ſʒ debet dici ꝙ eſt idēptitas alicuius ad illud qđ ſimpliciſſime eſt ipſū: lʒ nō adeq̄te. Ad ſcd̄ʒ dico ꝙ maior eſt falſa. q: diuerſitas modi accipit̄ tm̄ ſm adequatōʒ ⁊ inadeq̄tionē nihil ꝓhibet vnū ⁊ idē ⁊ per eandē idētitatē eſſe eidē vni adeq̄te ⁊ idē alteri adeq̄te: ſicut dictū ē de homine reſpectu ſui ⁊ reſpectu fortꝭ ⁊ pl̄s de eēntia reſpectu ſui ⁊ reſpectu pſone. Ad tertiū dico ꝙ maior ē falſa etiā ſm aduerſarioꝫ alioquin ſicut alias fuit deductum ī vno indiuiduo eēnt multe idemptitates ſm multitudinē p̄di

cabiliū exiſtium in noſtra linea inter genꝰ generaliſſimū
ꝛ q̄dlibet indiuiduū eius. Ad p̄mū ꝙ arguit̄ ex parte cō
uertibilis ꝛ incōuertibilis dico ꝙ loquēdo de his que im
portant oppoſitiōem ſm hoc q̄d eſt p̄dicari de tot vel nō
p̄dicari de tot. vel ſm adequari vel non adequari ſm p̄di
catiōem vel ſm idemptitatē ei correſpondentē licet non
cōueniat illis q̄ ſunt idē adequate vel alicui in ꝯpatiōe ad
illud cui eſt idez adequate tamē bene pn̄t cōuenire alicui
in hitudine ad id cui licet ſit idē non tñ idē adequate. vnde
talia oppoſita pn̄t ꝯuenire eis que ſūt idem realiter ſim
pliciſſime dū tamē nō ſint idem adequate. imo extremis
eiuſdem idēptitatis que eſt idemptitas incōuertibilis ta
lia oppoſita pn̄t cōuenire q: eo ip̄o q̄d ſunt eadē incōuer
tibiliter vnū eoꝝ eſt eidē reali ter alicui cui aliud non eſt re
aliter idē ꝛ vnuz illoꝝ non p̄dicatur de tot de quot p̄dicat̄
alterum. Ad p̄mā inſtantiā contra hoc factam dico ꝙ il
la inſtantia eſt multū irrōnabilis quia non eſt ſimilis op
poſitio inter ꝯuertibile ꝛ incōuertibile ſicut inter rōnale
ꝛ irrōnale. Nam oppoſitio que eſt inter rōnale ꝛ irrōna
le eſt oppoſitio ſicut que eſt inter duas formas abſolutas
ſm ſe ꝛ abſolute ſūptas. inter cōuertibile autē icōuertibi
le eſt oppoſitio non ſm formas abſolutas ꝛ abſolute ac
ceptas. ſz eſt oppoſitio que ꝯuenit alicui i hitudine ad di
uerſa p̄dicata quoꝝ vni eſt idem adequate ꝛ alijs eſt idem
nō adequate. ipſa etiā incōuertibilitas importat talez op
poſitiōem inter ipſa extrema idemptitatis incōuertibil̄
vñ etiā aliter ip̄m rōnale ꝛ irrōnale ꝛ dicūt oppoſitionem
ſcðm oppoſitas drīas reſpectu ſpēꝝ aīalis. ꝛ aliter dicunt
drīas oppoſitas ſm adequatiōem ꝛ inadequatiōem ſz p̄
dicatiōem ipſiꝰ hoīs reſpectu aīalis ꝛ eiuſdē reſpectu rō
nalis. Ad ſcðam inſtantiā dico ꝙ licet hitudo eēntie ad
pſonā ſit hitudo rōnis tñ eſt hitudo ad illud q̄d nō eſt alij
ſm idēptitatem adequatā realiter ita q̄d eſt hitudo ad nō
adequatū realiter. ex h̄ ſequit̄ ꝙ lz nō differant inter ſe ita
ꝙ h̄ realiter nō ſit h̄ tñ importāt drīam ſm ꝙ diuerſimo
de ſe habēt ad tertiū ex h̄ ꝙ realiter vnū nō eſt idem adeq̄
te alteri. Et ex h̄ patet ꝙ ſufficit ad h̄ ꝙ affirmatio ꝛ nega
tio eiuſdē poſſint v̄ificari de his q̄ ſic ſūt eadē incōuertibi
liter. Ad. 2. p̄ncipale dico ꝙ idēptitas eēntie ad ſe ꝛ idē
ptitas pſone ꝛ idēptitas eēntie ad pſonā nō dicūt̄ eadem
idēptitas fūdamētaliter loquēdo quaſi ſm rem ſicut fun
damētū idēptitatꝭ ſicut ipſa realitas taliū extremoꝝ dicit̄
fundamētū ſue idēptitatis. ſz dicūt̄ eadē q: vna eſt forma
liter alia. vñ non oꝫ ꝓcedere in infinitū q̄rēdo idēptitē idē
ptitatū vbi eſt q̄rēdū vtꝝ iſta idēptitas ſit eadē ꝯuertibilit̄
vel incōuertibiliter cū alijs q: h̄ ꝓcedit ex falſa imaginati
one q̄ſi idemptitates ſint fundamēta idēptitatū. ſz v̄z eſt
ꝙ ſicut realitas pr̄is eſt realitas eēntie nō tñ eſt ei adeq̄te
ſm p̄dicatiōem ita idēptitas pr̄is eſt idemptitas eēntie ñ
adequata ei ſm p̄dicatiōem ita ꝙ idēptitas pr̄is eſt eadez
cū idēptitate eēntie incōuertibiliter nō ꝑ idēptitatē fūda
tā in eis niſi ſm rōnē ſz q: vna eſt alia. ſicut vna realitas ē
alia realitas ita ꝙ ſicut fūdamētū vniꝰ idēptitatꝭ ſe hz ad
fūdamētū alteriꝰ idēptitatis ita idēptitas fundata ſe hz ad
aliā idēptitatez fundatā. Ad. 3. dico ꝙ idēptitas eēntie
cum pr̄e nō ꝓprie debet dici ſimplr̄ idēptitas alicuius ad
ſeip̄m ne denotetur ꝙ idēptitas eēntie cū pr̄e ꝯſequatur
ip̄am eēntiā ſm ſuū totū ambitū ita ꝙ talis idēptitas cō
ſeq̄t̄ eē idē cū oī eo cū q̄ eēntia eſt eadē. ſz debet dici q̄d eſt
idēptitas alicuiꝰ rei ad illud q̄d eſt ipſamet realiter. nō tñ
adeq̄te. ſicut idēptitas hoīs cum ſorte nō dz dici abſolute
idēptitas eiuſdē ad ſeip̄m ꝓpter p̄dictā cām lz ſit idēptitaſ
rei ad illud q̄d eſt ipſa lz non adeq̄te ꝛ ſilr̄ incōuertibilitas
eēntie ad pr̄em nō dz dici icōuertibilitas alicuiꝰ ad ſeip̄z
ſimplr̄ ꝛ abſolute. ſz cū determiatiōe vt dicat̄ q̄d eſt incō
uertibilitas eēntie cū eo q̄d eſt idip̄m q̄d eſt eēntia nō ade
q̄te ſicut ſi diceret̄ ꝙ incōuertibilitas hoīs ad ſortē eſt in
cōuertibilitas nō hoīs ad ſeip̄m ſimplr̄ ꝛ abſolute. ſz eſt i
cōuertibilitaſ hoīs ad idip̄m q̄d eſt hō nō tñ adeq̄te. lz in
h̄ drat ꝙ idē homo nūero nō pōt eē ſortes ꝛ aliꝰ hō a ſorte
ſi tñ ita eēt hō eēt idē cū ſorte icōuertibilr̄ ſicut cū illo q̄d eēt
idip̄z ꝙ ſortes nō tñ adeq̄te. h̄. n. ſoluz facit ꝙ aliquid nō
ſit idem realiter adequate cum alio q: vnum eoꝝ poteſt
ſupponere ꝓ aliquo q̄d eſt aliud re ab ipſo vel ab alio.

Ad quartū dico ꝙ omnis differentia ꝛ diſtinctio q̄ eſt
in diuis eſt per relationes oppoſitas vel formaliter v̄l ra
dicaliter. formalr̄ quidem quantū ad ea que ſic differūt vt
diſtinguunt̄ ab inuicē ꝙ vnū non ſit aliud realiter. nulla
enim diſtinctō realis qua hoc nō ſit illud realiter pōt eſſe
in diuinis niſi per oppoſitas relatiōes origis. radicaliter
ſunt añ alie differentie que nō important talē diſtinctio
nem realē inter ipſa que dicunt̄ differre ſicut eſſentia ꝛ ꝑ
ſona important differentiā ſm eſſe cōmune ꝛ nō cōmūe:
ꝛ ſm eſſe diſtinctū ab aliqua perſona ꝛ non eſſe diſtinctū
nam eſſe cōmune ꝛ eſſe nō diſtinctū ab aliqua perſona di
uina cōuenit realiter eſſentie. ſed eſſe nō cōmune ꝛ eſſe di
ſtinctū ab aliqua perſona diuina ꝯuenit realiter huic per
ſone: vel illi que differētia cōuenit eis magis in habendo
ſe diuerſimode ad tertiū ꝙ inter ſe. et hec etiā differentia
habet originē ex relatōibus originis oppoſitis: quia ex h̄
ꝙ ſunt oppoſita relatiue cū eſſentia vna habet ortū ꝙ eſ
ſentia ꝛ quodlibz illorū oppoſitoꝝ relatiue: habent talem
differentiā ſm cōmune ꝛ nō cōmune ꝛ ſm diſtinctū ꝛ nō
diſtinctū. Et ſic patz de ſecūdo articulo principali. ſ. quid
ſit ſentiendū de differētia cōicabilis ꝛ incōicabilis cōuer
tibilis ꝛ incōuertibilis. Nunc reſtat oſtēdere de tertio
articulo principali. ſ. ꝙ per iſtā viam euadunt̄ incōuenie
tia: que vident̄ ſequi in diuinis ex idēptitate eſſentie et ꝑ
ſone ſm ꝙ poſſibile eſt viatori talia euadere. poſſunt añt
illa incōuenientia deduci ad tria. Primū eſt quomō poſ
ſunt verificari affirmatio ꝛ negatio ſm eſſe reale de eſſen
tia ꝛ perſona: ſi ſint oīno idem vel eadē res. q: affirmatio ꝛ
negatio eiuſdem ꝛ de eodē ꝛ ſm idem eſſe puta ſm eſſe re
ale ſunt cōtradictorie oppoſita. ſed oppoſita cōtradictiōe
cōuenire eidem impoſſibile eſt. ergo ꝛc̄. Scðm eſt: quo
mō ſi eſſentia ꝛ perſona ſint oīno idem: ſic ꝙ quelibz per
ſonarū eſt idem oīno cuz eſſentia que etiā eſt eadē nume
ro quomō perſone ad inuicē non ſunt idem inter ſe. hoc
enim videt̄ eſſe ꝯtra illud principiū q̄d eſt cōmune in om
ni materia. ſ. ꝙ quecūqz vni ꝛ eidem ſunt eadez ipſa inter
ſe ſunt eadem. ꝛ hoc maxime accipiēdo illa que ſunt eadē
eidē numero inter ſe ſunt eadē. Tertiū eſt quomō eoꝝ
que ſunt eadem res oīno: vnū poteſt multiplicari reliquo
nō multiplicato vel plurificato: vel quomō poſſit inferiꝰ
multiplicari ſuperiori ſuo nō multiplicato ſm rem ſaltē.
Ad primū aūt iſtorū ſm iſtā viam poteſt reſponderi ꝙ
ſi eſſentia ꝛ perſona eſſent ſic oīno eadez realiter ꝙ eſſent
eadem adequate realiter ſm predicationē ꝛ idēptitatē ve
ritati predicatōis correſpondentē impoſſibile eſſet verifi
cari de eſſentia ꝛ perſona affirmationē ꝛ negationē eiuſdē
ſm eſſe reale. ſed de eis que ſunt eadē res vel idem reali
ter nō adequate. ꝛ ideo nō oīno ſicut illa que ſunt adequa
te idem: poſſunt verificari affirmatio ꝛ negatio eiuſdez. ſi
cut patet de homine ꝛ ſorte. ꝛ idem eſſet ſi idem homo nu
mero eſſet ſortes ꝛ plato. Notādū tñ ꝙ q̄n dicunt̄ non
oīno eadē eſſentia ꝛ pſona nō intelligit̄ ꝙ inter ea ſit aliq̄
nō idēptitas vel diſtinctio realis. ſed q: vnū illoꝝ non eſt
idē alteri. ſ. eſſentie perſone: ſz ſm totū ambitū illorū qui
bus eſſentia eſt eadē ꝛ quibꝰ cōuenit. vnde idē eſt ac ſi di
cat̄ ꝙ vnū eoꝝ nō eſt idem realit̄ tot quot alterū eſt idem:
ꝛ reſpectu eoꝝ que ſic ſunt idem affirmatio ꝛ negatio eiuſ
dē nō implicat cōtradictionē: ſicut dictū eſt de homine et
de ſorte. Ad ſcðm ptz per idē: q: illa ꝓpoſitio intelligit̄
de his que ſunt eadē eidē tertio adequate. q: idēptitas ali
quoꝝ cū aliquo tertio in plus ſe habēte ſm predicationē:
nō cōcludit idēptitatē inter illa que ſunt eadē taliter ſe ha
benti. Ad tertiū dicēdū ꝙ hoc eſt h̄ ſingulare ꝙ aliqua
ſunt idem realit̄: ꝛ tñ vnū illoꝝ quantū ad illud q̄d eſt plu
rificat̄ realiter realitate alteriꝰ nō plurificata. Dico autez
q̄tum ad illud q̄d eſt: q: in creaturis manēte eodē funda
mento plurificat̄ aliquo modo realitas relatiōis: nō quā
tum ad realitatē que eſt ipſa relatio: ſed q̄tum ad realita
tem quā importat extrinſece. ſ. vt terminū ad quem eſt: ſi
cut ſuper eandē albedinē fundat̄ ſimilitudo alicuiꝰ albi ad
aliud album: ꝛ diſſimilitudo ad nigrū. et ſm illos qui po
nūt ꝙ relatio nō dicit rem aliā a fundamento q̄tuz ad id
q̄d eſt: aliqua differētia eſt ibi q̄tū ad eſſe relatiuū rōe ter
mini: licz in eodē q̄tum ad illud q̄d eſt realiter non poſſit

plꝛificari res relatiõis nõ plꝛificato fũdamẽto. in diuis ꝓo manẽte eodẽ fũdamẽto abſoluto plꝛificat̃ realitas relationis q̃tũ ad ſuas realitates que ſũt ipſe. Quõ aũt põt eſſe ꝙ relatiõe realiter plurificata nõ plurificet̃ eẽntia realiter cũ eẽntie ⁊ relatiõis ſit eadẽ realitas. Ad h̃.n. vr̃ ⁊ poſſe dici ꝙ duo faciũt ad h̃. videlicet infinitas eẽntie ⁊ ꝑ ĩpaȝ nõ includere oppõnẽ ad aliquã ꝑſonaꝝ ſm regulã oppõnuȝ oppoſitaꝝ ꝑſonaꝝ q: ex h̃ qꝺ ẽ ĩfinite ꝑfectõis ꝑt vna exñs eſſe in pluribꝰ ſuppoſitis. ex h̃ vero ꝙ non includit oppoſitiõem reſpectu ꝑſonaꝝ oppoſitaꝝ ſicut non oȝ eam opponi lȝ ꝑſone opponãtur. ita nõ oȝ eam plurificari ſm talem oppõneȝ plꝛificatis ꝑſonis. q: ibi non eſt plurificatio niſi ſm talẽ oppõnem. Ad formaȝ ergo argumẽti qñ dr̃ ꝙ eoꝝ quoꝝ eſt vna realitas vnũ imponit plꝛificari realit̃ alio non plꝛificato realiter ſaltẽ q̃tũ ad id ꝙ ſũt vr̃ poſſe dici ꝙ nõ oȝ qꝺ habeãt ꝟitatẽ in illis quoꝝ vnũ nõ includit oppõnẽ ꝑ quã ſit ipſa plꝛificatio ſicut aliud ⁊ maxime vbi ẽ ꝑfectio entitat̃ infinite. in diuis aũt nullũ abſolutũ iclu dit oppõnẽ ſicut includũt relatões. Qꝺ aũt addit̃ de ſuperiori ⁊ inferiori non cogit. q: eẽntia reſpectu ꝑſonaꝝ nõ hȝ ꝓprie ⁊ ꝑfecte rõnem ſupioris nec ꝑ ſe rõnem inferioris lȝ ſit ibi aliqua ſilitudo ⁊ tñ non oȝ plꝛificat̃ ꝑſonis eẽntiam plꝛificari in eis. Cõtra illa obijcit̃ multiplr̃ ⁊ pmo ꝯ pmũ ⁊ h̃ tripliciter pmo q: ſaltẽ reſpectu affirmationis ⁊ negatõis que ſũt cõe ⁊ nõ cõe nõ põt dici ꝙ rõ quaꝛ̃ pñt ꝯuenire eẽntie ⁊ ꝑſone ſit non adequatio eẽntie ⁊ ꝑſõe ſȝ pdicatiõem. q: idẽ eſt eẽntiam ⁊ ꝑſonã nõ adequari ſm pdicatiõem ⁊ vnũ illoꝝ eſſe cõe ⁊ aliud nõ cõe ⁊ ſic declarat̃ idẽ per idẽ vel ideȝ ponit̃ eſſe cã ⁊ rõ ſui ipſiꝰ. 2° q: ex q̃ eadẽ realitas eſt eẽntie ⁊ ꝑſone nõ vr̃ q̃dõ vnũ plus poſſit eſſe cõe q̃ alteꝝ. 3° q: nõ reddit̃ cã vl̃ rõ q̃re id ꝙ ꝯuenit vni repugnet alteri puta eẽntie ꝯuenit eẽ cõe ⁊ repugnat perſone determinate puta patri vbi ponat̃ ĩter ea aliqua differentia vel aliqua non idemptitas. Scdo arguitur contra ſcdam euaſionem quando dicit̃ ꝙ quecunqȝ vni ⁊ eidem ſunt eadem ⁊c̃. qꝺ eſt verum de his que vni ⁊ eideȝ ſunt idem cõuertibiliter ⁊ adequate iſtud dicere eſt h̃ pncipium interimere abſqȝ corpe ⁊ nõ rñdere ad ꝓpoſitum quia idem eſt qꝺ dicitur ac ſi a pncipio negaret̃ ipm principium dicẽdo ꝙ non vl̃r verum eſt ꝙ quecunqȝ vni ⁊ eidem ſunt eadem inter ſe ſunt eadẽ. h̃ autem nõ eſt reſpondere ad ꝓpõnem. ſȝ interimere ipm pncipiuȝ. ergo ⁊c̃.

Cõtra. 3. q: adhuc ſtat ꝙ eidem ⁊ ſm idem cõueniãt oppoſita. q: vni ⁊ eidem. ſ. eẽntie ⁊ ſm idem q: in eẽntia non eſt aliud ⁊ aliud. ſȝ h̃ vr̃ impoſſibile. ergo ⁊c̃. Si dicatur ad h̃ ꝙ nõ ſm idẽ ſȝ ſm diuerſa ſuppoſita. cõtra q: qñ dicit̃ q̃ eidem ⁊ ſm idem nõ ꝯueniũt oppoſita li ſm idẽ non ſolũ itelligit̃ ex pte pdicati ita ꝙ ſit ſenſus ꝙ eidẽ ſubiecto ſm idem pdicatũ nõ ꝯueniũt oppoſita. q: impoſſibile eſt ꝙ oppoſita dicãt idẽ vt de ſe pȝ. imo etiã intelligit̃ ex pte ſubiecti alioquin eidẽ ſubiecto generaliter poſſent ineſſe oppoſita ſecũdũ diuerſa ex pte pdicati ⁊ q: oĩa oppoſita ſũt diuerſa aliquo mõ ⁊ tũc quecũqȝ oppoſita poterũt ineſſe eidẽ ſubiecto. qꝺ eſt abſurdũ. ſȝ pr̃nitas ⁊ filiatio ſunt oppoſite relationes. ergo non poſſunt cõuenire eidẽ eẽntie que ſumit̃ ex pte ſubiecti. Cõtra exẽpla arguit̃ quia non eſt ſimile de cõi in creaturis reſpectu partiũ ſubietiuarum ⁊ de eẽntia in diuinis reſpectu perſonarum quia ĩ creaturis non inuenitur ideȝ numero ⁊ realiter in diuerſis ptibus ſubiectis non plurificatũ in eis ſicut vna ⁊ eadem eẽntia eſt in pluribus ꝑſonis diuinis non plurificata realiter in eis. Ad primum iſtoꝛũ q̃ opponũtur contra euaſionem in qua euaditur ⁊ affirmatiõem ⁊ negationem de eiſdem non adequate implicare contradictioneȝ dico ꝙ dato ꝙ non adequari ſm pdicatiõem non ſit cauſa ꝙ cõmune, ⁊ non cõmune conueniant eſſentie ⁊ perſone, tamen inadequatio ſcdm pdicatiõem ẽſt ſufficiẽs cauſa interimendi iſtam conſequẽtiam. ſ. quia non ſequit̃ ꝙ ſi affirmatio ⁊ negatio predicentur de eiſdem qualitercũqȝ ſint eadẽ qꝺ implicet ꝯdictiõeȝ. q: nõ oȝ ꝙ affirmatio ⁊ negatio iplicẽt ꝯdictiõem circa eadẽ iadeq̃te vt pȝ in ſuppoſitis. quia affirmatio ⁊ negatio poſſunt ſe compati vel circa ſimplicit̃ nõ eadẽ: vel circa nõ eadẽ adequate. Et qꝺ etiã dicit̃ ꝙ idẽ eſt eſſe cõe ⁊ nõ cõe ⁊ adequari ⁊ nõ adeq̃ri ſm predicationẽ nõ eſt verũ: lȝ vnũ ſequat̃ ad alterũ: ſȝ pꝛima ratio ⁊ fundamentũ inadequatõis ſȝ predicationẽ eſt vnũ predicari de pluribꝰ q̃ aliud. ad hoc aũt ſequit̃ inadequatio ⁊ eſſe nõ cõmune: vel ſaltẽ minus cõe. Ad ſcdm dico ꝙ lȝ eadem realitas ſit eſſentie ⁊ perſone cum illa realitas aliquo mõ eſt differẽter eſſentie ⁊ perſone. Naȝ illa realitas eſt ipſius perſone vt habẽtis eam cũ oppoſitione ad aliã perſonã cui nõ põt cõicari nec eſſe eadẽ cum illa. ſed illa realitas eſt ipſius eſſentie vt habentẽ eam non cũ tali oppoſitiõe ꝓpter qꝺ eſſentia põt eſſe cõis perſona nõ exiſtente cõi. Et ſi vlteriꝰ querat̃ q̃uo realitas perſone vel etiã ipſius relatõis includat oppoſitionẽ plus q̃ realitas eſſentie. dico ꝙ nulla alia eſt cauſa niſi ꝙ in diuinis nulla põt eſſe oppoſitio niſi ſm relatões. Qꝺ aũt dicit̃ ꝙ realitas eſſentie ⁊ realitas perſone eſt eadẽ verũ eſt. ex hoc tñ nõ ſequit̃ ꝙ eſſentia vel realitas eſſentie includat oppoſitionẽ ad aliquid exiſtẽs in diuinis: ita ꝙ ponat̃ circa rem eſſentie oppoſitio. ſed bene ſequit̃ ꝙ eſſentia et realitas ſua ſunt illa res que includit oppoſitionẽ vt denotet̃ tm̃ idẽptitas inter eſſentiã ⁊ perſonã. ſicut nõ cõuenit eſſentie vel realitati ſue qꝺ generet tñ ipſa eſt res q̃ generat. Per hoc pȝ ad tertiũ: q: per hoc repugnat perſone vel relatõi. ſ. eſſe cõe: qꝺ quidẽ eſſe cõe ꝯuenit eſſentie q: ſ. perſona includit talẽ oppoſitionẽ quã nõ includit eſſentia: lȝ realitas vniꝰ ſit realitas alteriꝰ: nõ tñ cõuertibiliter ⁊ adequate ſicut dictũ eſt. Ad id qꝺ obijcit̃ cõtra reſponſionẽ datã ad illam propoſitionẽ: quecũqȝ vni ⁊ eidẽ ⁊c̃. dicendũ ꝙ illud qꝺ ibi aſſumit̃ eſt falſũ. q: illa reſpõſio nõ interimit principũ ſed exponit: q: illud principiũ non intelligit̃ de illis que ſunt eadẽ quocũqȝ modo eidẽ. nam ⁊ ex parte illius cui dicunt̃ eſſe eadeȝ ⁊ ex parte modi quo ſunt eadẽ illi tertio põt eſſe inſtantia. naȝ nõ oportet ꝙ illa que ſunt eadẽ ei qꝺ eſt vnũ ſpẽ vel genere ſint ſimplr̃ eadẽ inter ſe. ⁊ ſilr̃ ſi aliqua ſint eadẽ alicui tertõ vni numero nõ oportȝ ꝙ ſint eadẽ inter ſe ſi nõ ſint eadẽ illi tertio conuertibilit̃ ⁊ adequate: q: illud principiuȝ intelligit̃ de vno tali qꝺ eſt realit̃ vnũ nõ rõe tm̃: ⁊ qꝺ eſt vnũ adequate cuȝ illis que dicũt̃ eſſe eadẽ illi tertio. ⁊ hoc dicũt ipſimet aduerſarij: q: ponũt ꝙ nõ hȝ veritatẽ illa ꝓpõ de eis q̃ ſunt idẽ idẽptitate relatiua: niſi ꝙ in hoc differũt a nobis: q: ille modus idẽptitat̃ fundat̃ vt in alijs q̃õnibus patuit ſupra ꝯtradictoria ⁊ ſup̃ figmẽta ⁊ ſup̃ exẽpla cõcludẽtia oppoſitũ. noſter aũt modꝰ fundat̃ ſup veritatẽ fidei catholice determiatã per cõciliũ generale: vbi dr̃ ꝙ eſſentia eſt q̃dã res ſũma q̃ eſt pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũs ſcũs tres ſiml̃ ꝑſone ⁊ q̃libet ſigillati: quaꝝ ꝑſonaꝝ vna ꝑſona nõ eſt alia. ad qꝺ ſtati ſequit̃ ꝙ eẽntia eſt eadẽ pluribꝰ quoꝝ vnũ nõ eſt alteꝝ. et per ꝯñs oȝ ꝙ ſit eis eadẽ ⁊ nõ adeq̃te. Ad id qꝺ obijcitur cõtra tertiũ dicendũ ꝙ vni ⁊ idẽ ⁊ ſm idẽ ex pte ſubiecti ⁊ in eodẽ ſuppoſito nõ poſſũt ꝯuenire oppoſita. vni tñ ⁊ eidẽ ⁊ ſm idẽ ex pte ſubiecti poſſũt cõuenire oppoſita indiuiſis ſuppoſitis. ſicut pȝ de materia q̃ eadẽ ⁊ ſm idẽ ſubiectiue põt eſſe ſucceſſiue ſub diuerſis formis ſubalibꝰ oppoſit̃ ⁊ incõpoſſibilibꝰ in diuerſis ſuppoſit̃. ⁊ ſic nõ ẽ incõueniẽs ꝙ vni ⁊ eidẽ ⁊ ſm idẽ ex parte ſubiecti poſſũt cõuenire oppoſita ſiml̃ in diuerſis ſuppoſit̃: dũ tñ ſit nã talis que eadẽ ſiml̃ poſſit eſſe in diuerſis ſuppoſit̃ q̃lis eſt nã diuina. Ad id qꝺ inducit̃ ꝯ exẽpla dico ꝙ in creatur̃ nll'a exẽpla pñt inueniri q̃ ad plenũ pñt exprimẽ trinitatẽ ⁊ illi qui voluerũt metiri trinitatẽ ſm ea q̃ apparẽt in creaturis: incidũt in diuerſos errores: q: ipoſſibile eſt aliq̃d ad plenũ ſile inueniri per qꝺ poſſit trinitas bñ declarari: tñ ſuppoſita trinitate ſat̃ põt ex apparẽtibus declarari ꝙ ꝑſonaꝝ coeternitas nõ includit aliquã ibi repugnãtiã: cũ manifeſte inueniat̃ in creatur̃ coeternitas principij ⁊ pncipiati. dico g° ꝙ nulla exẽpla in creaturis ſufficiũt ad declarandũ trinitatẽ. illa tñ q̃ poſita ſunt magis accedũt. illa aũt que alij adducũt de paſſiõe ⁊ ſubiecto ⁊ alijs ſimplicit̃ abſurda ſunt ⁊ errores ſupponũt. ſ. ꝙ accñs ſit indiſtinctũ eẽntialiter ab eẽntia ſubiecti. q: ad hoc infallibilit̃ ſequit̃ ꝙ veritate diuina nõ poſſit fieri accidẽs ſine ſubiecto.

Quãtũ aũt ad quartũ pncipale. ſ. ꝙ nõ eſt alia via euadendi incõueniẽtia pdicta pꝛȝ ſic: q: ad euadẽdũ incõueniẽtia predicta, oportet ponere vel ꝙ eẽntia ⁊ perſona differant

realiter vel qꝺ̄ ſufficiat dr̄ia rōnis. vel qꝺ̄ ponať idēptitas
relatiua qualis dicta eſt in p̄cedētibꝰ vel qꝺ̄ ponať idem-
ptitas iſtoꝝ vt extremoꝝ incōuertibiliū ⁊ inadequatoꝝ
p̄mū. ſ. ꝙ eēntia ⁊ pſona differāt realiter ſic. ſ. ꝙ h̄ realiter
non eſt illa ſic eſt error damnatꝰ p cōciliū generale. ſ. p ca
ſum. dānamꝰ vbi diciť ſic ꝙ eēntia eſt. 3. pſone ⁊ quelibet
pſonaꝝ. ſcꝺ̄ꝫ eſt inſufficiēs. tertiū eſt falſū ⁊ fictitiuꝫ. relin
q̄tur ergo ſolū q̄rtū. ma. pꝫ p locū a ſufficiēti diuiſione. q̄r
nō vr̄ alia via ad euadēdū p̄dicta incōueniētia. minorē ꝓ-
bo oſ̄dendo p̄mas tres vias non valere q̄r p̄mo pꝫ ꝙ pri
ma via non valet. q̄r ponere talē diuerſitatē realē īter eēn
tiā ⁊ pſonā eſt hereticū vt ſup̄dictū eſt. Scꝺ̄a etiā via non
eſt ſufficiēs niſi aliud addať qꝺ̄ patet ſic. ⁊ p̄mo q̄tū ad vi-
tādū ꝯdictoria ineſſe eidē. q̄r affirmatio ⁊ negatio in eē re
ali nō pōt ꝯuenire illis que ſūt vna res niſi inueniať aliq̄
rō q̄re h̄ inſint alia quā ſm rōnēꝫ tm̄. ſꝫ eēntie ⁊ pſone cō-
ueniūt affirmatio ⁊ negatio in eſſe reali ſicut eē oppoſitū
relatiue ⁊ non eſſe oppoſitū relatiue ⁊ eſſe cōe realiter ⁊ n̄
eſſe cōe realiter. ergo ad h̄ nō ſufficit ſola dr̄ia rōnis. mi-
nor patet maior faciliter ꝓbatur. q̄r id qꝺ̄ ꝯuenit alicui ſꝫ
rem ⁊ in eſſe reali. oportet ꝙ illi ꝯueniat ex pte rei ⁊ ſm eē
reale. ſꝫ dr̄ia ſm rōnē tm̄ nō ꝯuenit alicui ſꝫ eſſe reale. g̊
⁊c̄. Sed ꝯ forte h̄ poſſet aliq̄s obijcere q̄r ſi eēntie ⁊ pſo-
ne ꝯueniāt affirmatio ⁊ negatio eiuſdē. aut h̄ eſt pp dr̄iaꝫ
rei. aut ꝓpter dr̄iam rōnis. nō ꝓpter dr̄iam rei q̄r illa eſt i
poſſibilis. ergo h̄ eſt ꝓpter dr̄iam rōnis. Ad h̄ dico ꝙ
rō ꝓcedit ab inſufficienti q̄r omittit. 3. mēbꝝ qꝺ̄ debet aſ-
ſumere. q̄r h̄ pōt ꝯuenire. aut ꝓpter dr̄iam rei. aut ꝓpter
dr̄iam rōnis. aut ꝓpter inadequatiōem idemptitatis ſi-
ue ꝓpter incōuertibilitatē idemptitatis qua. ſ. nō cuicū-
qꝫ vnū eoꝝ eſt idem realiter ⁊ alterū illi ſit idē realiter. ita
ꝙ iſtud tertiū excluſa dr̄ia reali iter ea nō ſufficiente dr̄ia
rōnis ſufficit ad hoc ꝙ affirmatio ⁊ negatio eiuſdē pn̄t de
his v̄ificari ſine implicatiōe ꝯdictiōis. Quātū autē ad
tertiā viam euadēdi incōueniētia. ſ. de idemptitate relati
ua de qua alias ſup̄dictū eſt. dicūt quidā ꝙ per illā euadū
tur incōueniētia p̄dicta ⁊ p̄mo q̄tū ad affirmatiōem ⁊ ne-
gatiōem eiuſdē de eodē. 2.° q̄tū ad illō p̄ncipiū q̄cūqꝫ vni
⁊ eidē ⁊c̄. Quātū ad p̄mū adhuc p̄mo oſ̄dūt quō affir-
matio ⁊ negatio de eadē idēptitate relatiua nō implicant
ꝯdictiōem. ⁊ p̄mo ex pte ſubiecti deide ex pte p̄dicati. ⁊ ex
pte ſubiecti ſic. q̄r ad v̄ificādū affirmatiōem ⁊ negatiōem
eiuſdē de aliq̄ ſbō ſufficit ꝙ ſubiectū d̄ q̄ v̄ificāť ſit aliquo
mō nō idē. ſꝫ ea q̄ ſūt eadē idēptitate r̄latiua ſūt aliq̄ mō n̄
idē idēptitate q̄r nō ſūt idē abſoluta idēptitate vt dicunt q̄
rū expoſitio ⁊ rō q̄tū ad h̄ fuit ſuppoſita in p̄cedētibꝰ q̄ōni
bꝰ. Ex pte v̄o p̄dicati oſ̄dūt ſic quō illa incōueniētia d̄ op
poſitiōe vel de ꝯdictiōe euadūt. Ad cuiꝰ euidētiā ſcien
dū ꝙ ipſi nō pn̄t euadē q̄n oppoſita ꝯueniāt ei qꝺ̄ ē idē idē
ptitate abſoluta q̄r eē prēm ⁊ eē filiū cū ſint oppoſita ꝯue-
niūt eēntie que eadē. ſ. eſt ſibiipſi idēptitate abſoluta. ad vi
dēdū ergo quō eidē idēptitate abſoluta pn̄t ineſſe oppoſi-
ta ⁊ oppoſita eē eadē tali vni dicūt ꝙ q̄n talia oppoſita ſūt
idē 3.° idēptitate relatiua talia oppoſita pn̄t eſſe eadeꝫ ſm
iſtū modū idēptitatis ei qꝺ̄ eſt idē in ſe abſoluta idēptita-
te ⁊ q̄r pater ⁊ filius ſunt idē cū eēntia relatiua idemptita-
te ideo abſqꝫ implicatiōe ꝯdictiōis pn̄t eſſe ſic eadē eideꝫ
⁊ ponūt exēplū. q̄r vni ⁊ eidē linee poſſunt ꝯuenīe eſſe du-
plum ⁊ non duplum. q̄r. ſ. eſſe duplū ⁊ non duplum ſunt
idem linee idemptitate relatiua. Per h̄ ipſi reſpōdēt ad
id principium cōmune quo dicitur ꝙ quecūqꝫ vni ⁊ eidē
ſunt eadem ipſa inter ſe ſunt eadem. quia. ſ. illud non ha-
bet veritatem de his que ſūt eadem idemptitate relatiua
q̄r talia retinēt ꝓprias idemptitates abſolutas quibꝰ vnū
qꝺ̄qꝫ illoꝝ eſt ſibiipſi idem ⁊ diſtinctum ab alio. Hec
aūt poſitio eſt falſa ⁊ friuola eſt in ſe ponēdo. ſ. talem idē-
ptitatem relatiuā que nihil valet ad euaſionem inconue-
nientium p̄dictoꝝ. p̄mū fuit ꝓbatū pluries in p̄cedētibꝰ
queſtiōibus ⁊ p̄cipue in. 2. q̄ōne ⁊. 3. q̄r ad vnā illarum rō
nū fuit r̄n̄ſum de nouo taliter qualiter. iō p̄mo intēdo re
petere iſtā rōnē. 2.° ponam r̄n̄ſiōem de nouo datā. tertio
oſtendam illam r̄n̄ſionem nullā eſſe. Ad euidētiā ergo
illius rōnis ſciendū ꝙ vnum qꝺ̄ cōuertitur cum ente ac-
cipiendo vnū qꝺ̄ ꝯu[illegible]itur cū ente determinato mō ꝓut

ſupra fuit expoſitū in tertia q̄ōne duo ſunt que cōſequūť
tale vnū. ſ. eſſe indiuiſū ⁊ indiſtinctū in ſe ⁊ eē diſtinctum
ab oī alio. ⁊ de iſto vno quo aliq̄d diciť indiſtinctū in ſe di
cit ph̄s ꝙ omne ad omne eſt iſto mō idē vľ diuerſū: ita ꝙ
illud qꝺ̄ cōparatū ad aliq̄d nō eſt ideꝫ cū eo. iſto mō eſt di-
uerſū ab eo realiter. ⁊ ex hoc accipiť illud dictū ꝯmune ꝙ
idem ⁊ diuerſū diuidūt totū ens. ex hoc g̊ arguo ⁊ al̄s eſt
argutū: q̄r illud qꝺ̄ nō eſt idē realiter alicui idēptitate ab-
ſoluta eſt diuerſū realiter ab eo. ſꝫ ſꝫ te illa que ſunt eadē
idēptitate relatia nō ſūt eadē idēptitate abſoluta. ergo ſūt
realiter diuerſa. ⁊ vlterius ſm te eſſentia ⁊ perſona ſunt
eadē idēptitate relatia ⁊ nō idēptitate abſoluta: g̊ ſm te eſ
ſentia ⁊ perſona ſunt realiter diuerſa: qꝺ̄ nō ſolū eſt falſū:
ſed ⁊ hereticū. Quātū ad ſcōm ſciendū ꝙ q̄tum ad hoc
eſt data vna noua r̄n̄ſio talis ꝙ ſicut ſūt plures ſenſus q̄-
bus aliqꝺ̄ aīal pōt dici ſenſibile: ⁊ inter illos eſt aliquis cō
munis oī aīali. ſ. ſenſus tactus. nec ſequiť ꝙ ſi aīal habꝫ a-
liquē ſenſū aliū a ſenſu tactus ꝙ ſm illū ſenſū nō ſit ſenſi
bile vel ſit inſenſibile ita vt dicūt ſunt diuerſi modi idēpti
tatis ipſius entis ⁊ vnus illoꝝ eſt cōis omī enti. ſ. ille de q̊
dictū. ſ. quo aliq̄d eſt indiſtinctū in ſe ⁊ diſtinctū ab omni
alio. ⁊ pr̄ter iſtū modū eſt aliꝰ modꝰ vt dicūt. ſ. idēptitas
relatia. ⁊ ideo nō ſequiť vt dicūt ꝙ ſi aliqua nō ſunt idē pꝛ̄i
mo mō idēptitatis ꝙ ſint diuerſa: q̄r poſſint adhuc manē
eadē alia idēptitate. ſ. relatiua. Iſta autē r̄n̄ſio valde fri-
uola eſt: q̄r nullꝰ alius modus idēptitatis eſt alius ab iſto
modo quo diciť idē vnū qꝺ̄ cōuertiť cum ente qui ſit int̄
illa que nō ſunt diſtincta eēntialiter: q̄r illa que ſūt cōpoſi
ta vel alligata vel cōtinua nō ſunt eadē realiter. q̄r nihil cō
poniť vel alligať ſibiipſi per eſſentiā: ꝓpter qꝺ̄ diuerſum
eſt imediate oppoſitū ei qꝺ̄ eſt vnū illo mō. ⁊ ꝓpter hoc ꝙ
nō eſt vnū iſto modo: neceſſario incidit in diuerſū. ſic au
tē nō ſe habet ſenſibile in ſenſu tactus ad ſenſibile ſimplr̄
q̄r alij ſenſus nō ſunt ſenſus inſenſibiliuꝫ. ſicut alij modi
a primo modo ſunt modi eoꝝ que ſunt diuerſa per eſſen
tiā. ſꝫ illi arguūt ꝯ me ſic. q̄r idēptitas qua aliqua ſunt eadē
incōuertibiliter vel nō cōuertibiliť vt videť nō eſt eadem
idemptitas cum idēptitate que cōuertiť cum ente. ſed ſꝫ
te illa que nō ſunt eadem idēptitate illa que cōuertiť cuꝫ
ente ſunt diuerſa. ergo ea que ſunt eadē incōuertibiliť ſūt
diuerſa: ⁊ per ꝯn̄s eſſentia ⁊ perſona. minor pꝫ ſm te. ꝓ-
batio ma. q̄r idēptitas qua vnū qꝺ̄ ꝯuertiť cum ente diciť
idem: eſt indiſtinctio ſiue idēptitas alicuius ad ſeipſū. ſed
nulla res eadē eſt incōuertibiliť ſibiipſi. ergo ⁊c̄. Ad hoc
dico ꝙ maior eſt falſa. ad ꝓbationē dico ꝙ idem qꝺ̄ cōue-
nit vni qꝺ̄ cōuertiť cum ente diciť ideꝫ qꝺ̄ eſt indiſtinctū
in ſe: ⁊ per ꝯn̄s eſt indiſtinctū ab omni eo qꝺ̄ eſt ipſuꝫ. ⁊ ſic
aliquid pōt dici illud qꝺ̄ eſt ipſū in adequatiōe. ſicut patꝫ
de homine cui cōuenit eſſe rationale adequate: ⁊ eſſe for-
tem inadequate. vnde aliquid eſſe aliquaꝫ rem que eſt il-
lud ipſum inadequate: eſt quidā modus ꝯtentus ſub mo
do quo dicitur idem vnū quod cōuertitur cum ente. alij
autē modi: ſicut eſt cōtinuitas cōpoſitio ⁊ colligatio non
dicunt modum cōtentuꝫ ſub illo modo idemptitatis de
quo dictum eſt: ſed dicunt modos diſtinctos contra cuꝫ
ſicut oſtenſum fuit in prima queſtione. Sua applicatio
nihil valet. Et primo oſtendo ꝙ non euadit incōueniens
de contradictione. et primo ex parte ſubiecti: et h̄ ꝓbo tri
plici ratōe: Primo ſic: q̄r eſſentia ⁊ perſona aut ſunt idē
idēptitate abſoluta vel non. Si ſic primo hoc eſt cōtra te:
quia hoc negas. Secūdo quia ſm te affirmatio ⁊ negatio
eiuſdē non poſſunt verificari de his que ſunt idem idem-
ptitate abſoluta: quia reſpectu talis eiuſdē implicatur cō-
tradictio ſm te. ⁊ per cōſequens non poterūt verificari af
firmatio ⁊ negatio de eſſentia ⁊ de perſona qꝺ̄ eſt cōtra te.
⁊ contra veritatē fidei. quia vere eſſentia eſt filius: ⁊ perſo
na patris non eſt filius. Si aūt eſſentia et perſona patris
non ſint idem idemptitate abſoluta. ſequitur ꝙ ſunt di-
uerſa realiter quod eſt hereticum. Q̄ d̄ auteꝫ hoc ſequa
tur: patet ex ſupradictis. quia ſicut dictū eſt ſepe: loquen-
do de eadem idemptitate qua vnū quod cōuertitur cum
ente dicitur idem omne ad omne eſt idem vel diuerſum
ſed id quod dicitur idem ſic: eſt idem idēptitate abſoluta
ergo ⁊c̄. Secundo ſic: quia quod eſſentia ſit filius: et

Pater nõ ſit filius oꝫ fundari vel ſup h̃ qđ eſt patrẽ nõ eſſe
eſſentiã: vel ſuper h̃ qđ eſt pr̃ez nõ eſſe vľr eſſentiã vel ſu-
per h̃ qđ eſt eẽntiã nõ eſſe vľr patrẽ. hoc pꝫ: qꝛ ſi eẽntia eẽt
vľiter pater ⁊ ecõuerſo: ita. ſ. ꝙ oĩs res que eſt eſſentia eẽt
pr̃ ⁊ ecõuerſo: infallibiliť ſequereť ꝙ ſi eẽntia eſt filiꝰ ꝙ pr̃
eſſet filius. ⁊ hoc pꝫ per tertiũ modũ p̃me figure: ſic oĩs
res que eſt eſſentia eſt pr̃. hãc oꝫ cõcedere ſi vľiť eſſentia ẽ
pater: ſed filiꝰ eſt eẽntia. ergo ſequiť ſuppoſitis p̃miſſis ꝙ
filius eſt pater. ⁊ per ꝯſequens ꝙ pater eſt filius. ⁊ ſic patꝫ
ꝙ ꝓpoſitio aſſumpta eſt vera. ſed nõ põt eẽ ꝙ h̃ qđ eſt eẽn
tiã eſſe filiũ: ⁊ patrẽ nõ eẽ filiũ fundeť ſup h̃ qđ patrẽ ẽ rea-
liter nõ eſſe eſſentiaꝫ: quia h̃ eſt error dãnatꝰ. nec ſuper
hoc qđ eſt patrẽ nõ eſſe vľiter eſſentiã: quia oĩs res que ẽ
pater eſt eſſentia. relinquiť ergo ꝙ affirmationẽ ⁊ negatõ
nẽ filij verificari de eſſentia ⁊ de patre fũdeť ſuper hoc qđ
eſt eſſentiã nõ eſſe vľiter patrẽ. ſed eẽntiã nõ eſſe vľiť pa-
trẽ eſt idem ꝙ eẽntiã nõ eſſe adequate patrẽ ſiue non eſſe
eandem adequate cuꝫ patre. ergo iſta nõ eẽ adequate idẽ
eſt cauſa quare poſſit verificari affirmatio ⁊ negatio veri-
ficari eiuſdem de eis ⁊ nõ illa ficta idemptitas relatiua. Et
ꝯfirmať rõ: quia ſm̃ eos illa idemptitas dr̃ idemptitas re-
latiua que negat relatiõeꝫ diſtinctiõis inter illa que dicũ
tur ſic eadẽ: ſed negare diſtinctionẽ relatiuaꝫ inter aliqua
non eſt cauſa ꝙ de eis poſſit verificari affirmatio et ne-
gatio eiuſdem: imo magis eſt cauſa oppoſiti. ergo ⁊c. 3.°
ſic: quia magis ſunt vnũ eẽntia ⁊ relatio in diuinis ſiue eſ-
ſentia ⁊ pſona q̃ ea que ſunt eadẽ ſubiecto: ſicut homo et
albus ⁊ muſicus. ſed impoſſibile eſt verificari affirmatio-
nẽ ⁊ negationẽ de talibꝰ: puta de homine albo: ⁊ albo mu
ſico: dum tñ ſint eadem ꝯuertibiliť. vnde demõſtrato ſor-
te albo: impoſſibile eſt ꝙ currere ⁊ nõ currere: vel eſſe ca-
lidũ ⁊ nõ calidũ verificent de h̃ forte: ⁊ de h̃ albo. g.° multo
minꝰ poterũt verificari de eẽntia ⁊ pſona: ꝓpter h̃ qđ ẽ eẽ
idem idemptitate relatiua niſi ſit alia cã. ſ. nõ eſſe idẽ con
uertibiliť. Et ꝯfirmať ratio: quia inducendo ad incõue-
niens ex datis ſm̃ formã ſylogiſticã nõ arguiť ex h̃ ꝙ ta-
lia ſunt ſic vel ſic eadẽ. ſed ex hoc ꝙ vnũ eſt vel nõ eſt alte-
rũ: qꝛ forma ſylogiſtica nõ ſolũ tenet in ꝓpõnibꝰ p̃mi mo
di dicẽdi ꝑ ſe: ſꝫ etiã in ť minis accñtalibꝰ: ſicut pꝫ in exem
plis poſitis. vnde ſi aliquis ꝯcedẽt ꝙ ſortes nõ currit: de-
mõſtrato forte albo: ⁊ ꝙ h̃ albũ currit ꝯcluderet ei infalli-
biľr ꝙ ꝯtradictoria ꝯueniũt eidẽ: ⁊ etiaꝫ ſub eadeꝫ voce ſit
h̃ album currit: ſed hoc albũ eſt ſortes. g.° ſortes currit. ſꝫ
ſm̃ aliã hypoteſim ſortes nõ currit. g.° ſortes currit ⁊ non
currit. Ad iſtud tñ vltimũ rñdent aduerſarij dicẽdo: ꝙ
illa que ſunt vnũ ꝑ accñs: puta ſortes ⁊ h̃ albũ nõ ſũt vnũ
⁊ idem idemptitate abſoluta quãtũ ad illud ꝓ quo ſuppo
nũt: qꝛ idem ſubiectũ eſt qđ hꝫ ſorteitatẽ ⁊ albedinẽ: ⁊ hec
eſt cã vt dicunt quare de forte ⁊ hoc albo nõ põt verificari
affirmatio ⁊ negatio: ſed vt dicunt eẽntia ⁊ perſona nõ ſũt
idẽ idemptitate abſoluta: ſed relatiua. ⁊ ideo de eis vt ſic
poſſunt verificari affirmatio ⁊ negatio. ſed iſtud eſt falſuꝫ
⁊ valde friuolũ. Et hoc pꝫ ꝓpter tria. p̃mo quia hoc albuꝫ
iplicat in obliquo formã realiť differentẽ a forte. ſ. albedi-
nẽ. pſona ṽo nullã rem implicat: neqꝫ in recto neqꝫ i ob-
liquo que nõ ſit realiť ⁊ eẽntialiť ipſa eẽntia diuĩa. ⁊ ꝑ ꝯñs
adhuc ſtat ꝙ eſt maior idẽptitas inter eẽntiã ⁊ pſonã in di
uinis q̃ inter ſubiectũ ⁊ ť minũ accñtalẽ ꝯcretũ. 2.° qꝛ per
ſona ꝑ eãdẽ realitatẽ formaliť eſt eẽntia ⁊ pſona. nõ ſic aũt
ſor. ꝑ eandẽ realitatẽ eſt ſor. ⁊ albus. 3.° qꝛ maior eſt idem
ptitas q̃ negat tm̃ diſtinctionẽ realẽ tã ſubi q̃ eẽntie q̃ il
la q̃ negat ſolũ diſtinctionẽ ſubi: ſꝫ ſm̃ illos idẽptitas re-
latiua negat tm̃ diſtinctiõeꝫ realẽ. idẽptitas ṽo q̃ aliq̃ di-
cunť idẽ ſubo nõ negat niſi diſtinctionẽ ſm̃ ſubm. g.° idẽ-
ptitas illorũ que ſunt eadẽ idẽptitate relatiua eſt maior q̃
idẽptitas eorũ que ſunt eadem ſubiecto: ſed illa que ſunt
eadẽ ſubo nõ compatiunť affirmationẽ ⁊ negationẽ eiuſ-
dẽ vt dcm̃ eſt niſi aliq̃ cã alia ſit ſicut nõ ꝯuertibiliť eſſe ea
dẽ: vel niſi varieť ſuppõ ť mini. g.° multo minꝰ illa que ſũt
eadẽ idẽptitate relatiua pñt ꝯpati affirmationẽ ⁊ negõnẽ
eiuſdẽ niſi aliud ſit in cã. 4.° ſic: qꝛ ſi ad ꝯpatiendũ affirma
tionẽ ⁊ negõnẽ eiuſdẽ ſm̃ eẽ reale ſufficeret aliqua eſſen-
tia eadẽ idemptate relatiua circũſcripta oĩ alia cauſa cũ
ſm̃ eos illa que ſic ſunt eadem: eadem eſſentialiter: ita ꝙ

eorum eſt eadem ſimpliciter realitas poſſent inueniri ali
qua eadem ꝑ eſſentiã ⁊ ꝯuertibiliť que in eſſe reali cõpate
renť affirmationẽ ⁊ negationẽ eiuſdem. ꝯñs eſt falſum er
go antecedẽs. ꝯñtia patet. qꝛ poſita cã ſufficienti poniť ef-
fectus: ſiue cã ⁊ effectus accipiať large ſiue ꝓprie. falſitas
etiam ꝯñtis patet. quia nunq̃ poſſunt dari duo que ſunt
eadem eſſentialiť ⁊ ꝯuertibiliter que cõpatiunť affirmati
onem et negationẽ eiuſdẽ in eſſe reali. nam exempla que
ipſi adducũt de paſſione ⁊ ſubiecto ⁊ de alijs falſa ſũt ⁊ ab-
ſurda ⁊ q̃tum ad aliqua erronea. Qđ aũt diciť ex parte p̃-
dicati. ſ. ꝙ affirmatio et negatio eiuſdem pñt cõuenire ei-
dem ſubiecto: qñ. ſ. ſunt eadẽ eidem ſubiecto idẽtitate re-
latiua. ſicut duplũ ⁊ nõ duplũ poſſunt ꝯuenire eidẽ linee
Hoc nihil eſt. qꝛ aut intelligiť per idẽtitatẽ relatiuã iden
titas que eſt in terminis relatiuis ſiue in mã relatiuorũ.
aut intelligiť per identitatẽ relatiuã idẽtitas que negat re
lationẽ diſtinctionis ſiue diſtinctionẽ realẽ quãcũqꝫ inť
ea que dicũť eadem in quacũqꝫ mã. Si p̃mo mõ ꝯtra ar-
guitur tripľr. Primo. qꝛ ipſi ponũt exemplũ de idẽtitate
relatiua inť paſſionẽ abſolutã ⁊ ſubiectũ. ſ. inter figurã et
quantitatẽ. ⁊ per ꝯñs ſequiť ꝙ idẽtitas relatiua de qua lo
quunť non ſolũ habet locũ ſiue ex p̃te ſubiecti ſiue ex p̃te
p̃dicati in relatiuis: ſed etiã in abſolutis. 2.° qꝛ ſm̃ eos
ut dictũ eſt identitas relatiua diciť qꝛ tollit relationẽ que
eſt diſtinctio quecũqꝫ realis inter illa que dicunť eadem
ſed talis diſtinctio ita põt negari uel tolli inť abſoluta ſi-
cut inter relatiua. Tertio. qꝛ ſequereť ꝙ in ť minis rela
tiuis ſiue in mã relatiua nõ ꝯtingeret accipere aliquã cõ-
tradictionẽ ſm̃ affirmationẽ ⁊ negationẽ terminoꝝ relati
uoꝝ. ſed ita eſt ꝙ in mã relatiua affirmatio ⁊ negatio non
repugnãt ſed ſe ꝯpatiunť circa idem ſubiectũ. ꝯñtia patet
Patꝫ etiã nõ ſolũ falſitas ſed etiã abſurditas ꝯñtis. tum
qꝛ in omni mã põt inueniri ꝯtradictio: ⁊ oportet ꝙ accipi
atur circa idẽ ſubiectũ. tum qꝛ in exemplo poſito ſequere
tur ꝙ eidẽ linee ⁊ reſpcũ eiuſdẽ poſſet conuenire duplũ ⁊
nõ duplũ: qđ eſt manifeſte falſum. Si aũt dicať ſecũdo
mõ idẽtitas relatiua: qꝛ. ſ. negat diſtinctionẽ realẽ: que di
ſtinctio videť importare quãdã relationẽ diſtinctoꝝ. tũc
etiã patet eſſe friuolũ qđ diciť. Primo. qꝛ vane poniť ex-
emplũ de duplo ⁊ nõ duplo. qꝛ talis negatio diſtinctiõis
ita põt accipi reſpectu albi ⁊ nõ albi ſicut reſpectu dupli ⁊
nõ dupli. ⁊ ita eſt ꝯtradictio inter iſta ſicut inter illa: dum
tñ accipianť ſm̃ illum modũ ſm̃ quem debet accipi ꝯtra
dictio in relatiuis. ſ. de eodẽ ⁊ reſpectu eiuſdẽ. 2.° quia ſi-
cut patet ex dictis accipiẽdo ſic idẽtitatẽ relatiuã nõ plus
compatiunť illa que ſunt eadem tali idẽtitate affirmatio
nem ⁊ negationẽ ſm̃ eſſe reale q̃ alia q̃ ſunt eadẽ identita
te ſubiecti: imo ut oñſum eſt nõ eſt alia talis idẽtitas ſm̃
rem q̃ identitas abſoluta que eſt indiſtinctũ in ſe realiť.
quia iſta idẽtitas tollit oẽm diſtinctionẽ realẽ. Quantũ
aũt ad illud principiũ: quecũqꝫ vni ⁊ eidem ſunt eadẽ pꝫ.
quia nihil valet illđ qđ diciť qñ diciť ꝙ nõ habet veritatẽ
de his que ſunt eadẽ illi tertio idẽtitate relatiua. Hoc pa
tet primo ex forma ſylogiſtica. quia qñ concludiť illa que
ſunt eadẽ in tertio eſſe eadem inter ſe: nõ arguiť ex hoc ꝙ
ſic uel ſic ſunt eadẽ: ſed ex hoc qđ illud tertiũ eſt ſic idem
cum extremis: ꝙ ipſuꝫ eſt quodlibet extremoꝝ. vnde ita
ſequiť in terminis accidentalibꝰ ſicut in eſſentialibꝰ. ṽbi
gratia. ſi arguiť ſic ꝑ ſylogiſmũ expoſitoriũ: hic hõ eſt hoc
albũ. hic hõ eſt hoc muſicũ. ſequiť infallibiliť: hoc album
eſt hoc muſicũ. cum tñ arguať ex terminis accñtalibus.
Et ꝯfirmať rõ. qꝛ oĩs forma ſylogiſtica affirmatiue cõclu-
dens fundať ſup iſtud p̃ncipiũ: quecũqꝫ vni et eidem ſũt
eadem ⁊c. quia ꝯcludit identitas inter maiorẽ ⁊ minorem
extremitatẽ ꝓpter earum identitatẽ in medio. ſed forma
ſylogiſtica fundať ſuper omnẽ identitatẽ ſm̃ quã hoc eſt
hoc: ſicut patet in omnibꝰ ſylogiſmis de ineſſe affirmati-
ue ꝯcludentibꝰ. Cũ ergo ſm̃ idẽtitatẽ relatiuã illa q̃ ſunt
ſic eadem ſic ſe hñt ꝙ vnũ eſt alteꝝ ẽt eẽntialiť: ita hꝫ locũ
illud principiũ in eis q̃ tu ponis eadem idẽtitate relatiua
ſicut in alijs que dicũť eadem. Secũdo ſic. qꝛ quecũqꝫ
vni ⁊ eidẽ ſunt eadẽ neccario inť ſe ſunt eadẽ: eo mõ quo il
li tertio ſũt eadẽ. dum tñ ꝯuertibiliť ſint eadẽ illi tertio. ſꝫ
pater et filius ſunt idem ipſi eſſentie identitate relatiua.

ergo ſunt eadem inter ſe tali idemptitate niſi aliud obſtet ſed ſm te illa que ſunt eadē idemptitate relatiua ſic ſe habent ꝙ vnū eſt realiter alterum. ergo pater eſt realiter filius: quod eſt hereticū. Confirmatur ratio per ſimile: q: ſicut album ⁊ muſicū ſunt idem ſorti idem inꝙtū ſubiecto ita inter ſe ſunt idem ſubiecto. ⁊ ita ꝙ hoc. ſ. album ē illud ſ. muſicuꝫ. Ad hoc etiam reſpondet dupliciter. ꝑmo ad ratione dicendo: ꝙ maior nō habet veritatē de his q ſunt eadem idemptitate relatiua: quia talia ſunt ſibi ideꝫ in obliquo. talia autem vt dicunt nō oportet ꝙ ſic ſint eadē int ſe ſic in 3º. Et ponūt exēplū de ſcia ſiue diſciplia: q: eadē ē diſciplina homis vt ſubiecti: ⁊ contrariorū vt obiecti: ⁊ tamen homo ⁊ contraria nō ſunt idem. lꝫ eorum diſciplina ſit eadem: quia. ſ. diſciplina eſt eadem eorū in obliquo. ita dicunt eſſe de illis que ſunt eadem idemptitate relatiua: ita ꝙ eēntia reſpicit perſonā ⁊ ecōuerſo in obliquo. Ad confirmationeꝫ reſpondēt ꝙ nō eſt ſimile de albo ⁊ muſico ⁊ ſorte: ſicut de patre ⁊ filio ⁊ eſſentia: quia albedo ⁊ muſica cōueniūt ſorti informatiue. nō autem ſic pater ⁊ filius cōueniūt eſſentie. ⁊ ideo nō oportet ꝙ ſicut albedo et muſica ſunt idem ſubiecto vel albū vel muſicum: ita pater et filius ſint idem inter ſe. Iſta ſunt valde friuola. ꝑmū quidem: quia dato ꝙ illa quorū eſt aliquod vnū in obliquo: ita ꝙ nullo modo in recto nō oportet eſſe eadem inter ſe ſicut eadem res poteſt eſſe poſſeſſio plurīū hominū: qui tamen nō ſunt vnus hō. illud tamen quod eſt plurīū nō tm̄ in obliquo: ſed etiā in recto eſt eſſentialiter quodlibꝫ illorum: quia. ſ. illa que ſunt idem in tali tertio: ſic ꝙ ipm eſt quodlibet illorū eſſentialiter nō eſſe eadē inter ſe ē impoſſibile. ſi ſint idem illi tertio cōuertibiliter. Unde non poſſunt nō eſſe eadem inter ſe: niſi quando nō ſunt idem illi tertio cōuertibilit. nunc aūt eſt ita vna eſſentia patris ⁊ filij: ꝙ etiā eadē eſſentia eſſentialit eſt pater ⁊ filius. et iō ſimile qd̄ adducit eſt nimis impertinēs ⁊ friuolū. tn̄ quia diſciplina eſt ita hominis ⁊ cōtrariorū qd̄ nec ē homo nec cōtraria vtriuſqꝫ. Iterū etiā diſciplina eſt equiuoce vtriuſqꝫ: quorū oppoſitū directe cōuenit eſſentie reſpectu ꝑſonarū. Iteruꝫ etiā ſicut in queſtione tertia dcm̄ fuit iſta obliquitas nihil valet: quia ſi accipiat ſm modū ſignificādi tm̄ nihil facit ad ꝓpoſitū: quia nos loqmur de re. Si āt accipiatur ſm rem ꝓ reali receſſu ab idemptitate abſoluta incidit in diuerſitatē realē inter eſſentiā ⁊ perſonam qd̄ eſt erroneū. Quod etiam dr̄ contra cōfirmationē rationis patet nihil valere. tamen quia vt ꝓbatū eſt ea que ponuntur eadem idemptitate relatiua maiorem idemptitatem habent ꝙ albū ⁊ muſicuꝫ inter ſe. ⁊ etiā ꝙ albedo ⁊ muſica cum ſuo ſubiecto: quia nec albedo nec muſica eſt ſuū ſubiectū: ſicut perſona eſt eſſentia eſſentialit: nec albū ⁊ muſicū ſunt idem per eſſentiā: ſicut illa ſunt. Quod auteꝫ vltra dicit quia illa inſūt ſorti per informationē nō ſic perſone reſpectu eſſentie eſt valde ridiculoſuꝫ: quia multo pl9 ſūt vnū illa quorū vnū eſt eſſentialiter alterū ꝙ illa quorum vnū informat alterū ſic eſſentialiter a ſe differens. primo autem modo ſe habent eſſentia ⁊ perſona. Secundo aūt modo ſe habent albedo ⁊ muſica ad ſuū ſubiectū. Quod vero vlterius dr̄ ꝙ non ſequitur ꝙ perſone ſint eadem in ſe lꝫ ſint eadem ipſi eſſentie: quia retinent ꝓprias idemptitates qua quelibet perſona eſt eadem ſibiipſi nihil eſt: quia ſꝫ hoc ſequeret ꝙ etiā eſſentia ⁊ ꝑſona nō eēnt idē idēptitate relatiua: quia retinet ſm eos ſuas idemptitates proprias ⁊ diſtinctas quibus ⁊ eſſentia eſt eadē ſibiipſi: ⁊ ſilit perſona eſt eadem ſibiipſi. ꝯſequēs falſum ⁊ hereticū. ſ. ꝙ eſſentia nō eſt idē cū ꝑſona idemptitate qua hoc eēntialit eſt h. ergo aū̃ ⁊c. ſ. ꝙ cauſa quare ꝑſone nō ſunt idē inter ſe ſic q: retinēt ꝓprias idēptitates q vnaqqꝫ eſt eadē ſibiipſi ⁊ ſic pꝫ ad qrtū ꝑncipale: ⁊ ꝑ ꝯñs ad queſtionē.

Poſtea querebat vnū de eēntia in ꝯpatōe ad actꝯ notionales: ⁊ eſt vtrū eēntia ſit tmin9 formal generatōis diue: Et arguit multiplr ꝙ nō: ꝑmo q: tmin9 ꝑexiſtit vie: ſed eēntia ꝑexiſtit in pre ipſi generationi. ergo non eſt generationis. ⁊ quia dicebatur ꝙ eēntia abſolute nō erat tmin9 ſed vt hꝫ eēntia in ꝑſona ꝓducta. h aūt. ſ. eēntiā eē i ꝑſona ꝓducta ñ ꝑexiſtet gnātōi Cōtra. quia ſm hoc eſſentia nō erit termin9 generationis: ſed ſuū eſſe in perſona ꝓducta. ex hoc ſic arguit. quia nulla res eſt ſuū eſſe in aliquo: ⁊ ꝑ ꝯſequens eſſentia non eſt ſuū eſſe in perſona ꝓducta. ſed ſuū eſſe in perſona producta eſt termin9 generationis. ergo ⁊c. Secūdo ſic. q: termin9 formalis generationis acquirit eſſe ꝑ generationem. ſed eſſentia nō acquirit eſſe per generationē: cū preexiſtat generationi. ergo ⁊c. Tertio ſic. termin9 generationis diuine continet virtualit in eſſentia diuina. quia ipſa eſt principiū generandi. ſed nulla res continet virtualiter in ſe ipſa. ergo ⁊c. Quarto ſic. generatio ſpecificat per terminū formalē generationis. ſed generatio diuina nō ſpecificat per eſſentiā que cōmunis eſt vtriqꝫ ꝓducti oni. ergo ⁊c. Quinto ſic: et eſt eiuſdē virtutis cum precedente. quia termin9 formalis generatiōis determinat ipſam ⁊ ipſum ꝓductū. ſed eſſentia nō determinat generationem vel ꝓductū per ipſam: quia nō diſtinguit: ſed tm̄ ipſa relatio diſtinguit. ergo ⁊c. Sexto ſic. illud eſt terminus formalis generatiōis cui cōuenit recipi in ꝑſona ꝓducta per generationē. ſed eſſentie nō cōuenit recipi: cū recipi dicat actum notionalē qui nō competit eſſentie. ergo ⁊c. Septimo ſic. quia illud eſt termin9 generatiōis cui9 cōmunicatio eſt generatio diuina. ſed generatio diuina nō eſt cōmunicatio eſſentie: ſed magis ꝯmunicatio intellect9: cum in diuinis generatio ſit ꝓductio verbi. ergo ⁊c. Octauo ſic. illud quod eſt principiū productiuū in generatione nō eſt termin9 generationis. quia tunc ſequeret ꝙ idem ꝓduceret ſe ipſum. ſed eſſentia eſt huiuſmodi: cum ponat a multis ꝙ ipſa eſt potētia generandi. ergo ⁊c. Nono. termin9 formalis generatiōis ſe habet ad generationē ſicut termin9 motus ad motū. ſed terminus mot9 eſt ipſe motus ut cōmuniter ponit. ergo ſi eſſentia eſt termin9 formalis generatiōis: eſſentia eſt ipſa generatio. ſed iſtud ut videt eſt incōueniens. ergo ⁊c. Decimo ſic. illud quod ſe habet ad generationē ut potentia receptiua nō eſt termin9 formalis generatiōis. ſed eſſentia videt eſſe quaſi potētia receptiua generationis. ergo ⁊c. Undecimo ſic. termin9 gnātiōis formalis videt eſſe ipm gnāri: cū paſſio ſit effect9 illatioqꝫ actiōis. ſed eſſentia nō dicit ipm gnāri. g° ⁊c. Cōtra. q: illud eſt terminus formalis gnātionis qd̄ eſt forma cōicata ꝑ gnātionē ſed eſſentia diua eſt h9i. g° ⁊c. Rñ° ad euidentiā iſti9 qōnis vidēda ſunt duo ꝑncipalit. ꝑmū eſt quō ſe habeāt in creaturis actio ⁊ paſſio ⁊ formalis tmin9 ꝓductiōis. Secūdū eſt quō ſe habeāt iſta tria in diuis. Quātū ad ꝑmū duo ſūt faciēda. Primū eſt videre q̄d importet ꝑ actionē ⁊ paſſionē. Secūdū q̄d importet ꝑ formalē terminū ꝓductionis. Quātū ad ꝑmū ſciēdū ꝙ circa h eſt duplex opi. ꝑmo ponā illā quā reputo falſam. poſtea illā quā reputo verā. Quātū ad ꝑmā opi. ſciendū ꝙ q̄dā eſt opinio que ꝙtū ad hoc ponit tria. ꝑmū eſt ꝙ actio in abſtracto nō dicit rem ꝑdicamēti actiōis. Secūdū eſt ꝙ actio i abſoluto dicit formalit relationē. Tertiū ē ꝙ agē dicit rem ꝑdicamenti actiōis. et exponētes iſtā rem q eſt res ꝑdicamenti actiōis: dicūt ꝙ ē forma intmedia ſiue quoddā mediū reſpiciēs duos tminos. ſ. tminū a q ꝙtū ad agens: ⁊ tminū ad quē. ſ. paſſum. ⁊ dicūt iſtā rem eſſe egreſſum quendā. ⁊ q: ut dicūt eſſe formā intermediā ꝯuenit relatiōi ⁊ ꝑdicamēto actiōis ſiue rei exñti in tali ꝑdicamēto ⁊ quinqꝫ ꝑdicamētis ſequētib9 poſt ꝑdicamētū actiōis. iō ponūt talē drīaꝫ int ꝑdicamētū relōnis ⁊ actōis ⁊ alia. v. q: qñ forma media dicit ſolū cōnexionē duorū extremorū tūc eſt relō qñ ꝟo dicit cālitatē tunc adhuc eſt duplr: q: aut dicit cālitatē ſm rem ⁊ verbalit: ſicut frigefacere vel calefacere: et ſic eſt res ꝑdicamēti actiōis. aut dicit cālitatē noialiter. et ſm modū ſignificandi: ⁊ ſic ſunt q̊nqꝫ ꝑdicamēta ſequētia Iſti igit in ſūma dicūt tria. ꝑmū qd̄ dicūt eſt ꝙ actio non dicit rem ꝑdicamēti actiōis. ſecūdo ꝙ dicit formalit relōnē. tertio ꝙ agere dicit rem ꝑdicamēti actiōis: ⁊ quedā forma intermedia mō quo expoſitū eſt. Iſtā aūt opinioneꝫ cōfirmāt auctoritate ſimplicij ſup ꝑdicamenta vbi dicit ſicut ipſi dicunt: ꝙ ariſ. rem ꝑdicamēti actiōis noluit noiare noialit ſed verbalit: puta ſecare vrere: ⁊ ſic de alijs. ⁊ pꝫ ſilr h ꝑ ꝯmenta. qui vocat actionē interuallū. ⁊ ꝑ ariſ. q ponit actionē viā vt vꝫ. 3°. phicoꝝ. Iſtaꝫ opionē non iudico

apud intelligentes debere dici opinionē ſed potius fictionē nullam apparentiā habentē veritatis. Et arguo p̄mo contra primū dictum: ſcꝫ ꝙ actio in abſtracto nō dicat rem predicamēti actionis. ⁊ hoc tripliciter: p̄mo ex habitudine generis generaliſſimi ad ipſum p̄dicamentū.

Ad cuius euidentiā ſciendū: ꝙ quādo dicimus predicamentū ſubſtantie idem eſt acſi diceretur coordinatio p̄dicabiliū quorum vnūquodqꝫ reducitur ad ſubſtantiā ſicut ſpecies vel differentie ad ſup̄mū predicamētū vniuocum ſiue ad genus generaliſſimū quod predicatᷣ eſſentialiter de vnoquoqꝫ ipſorū. idem eſt de qualitate ⁊ quātitate reſpectu predicamenti qualitatis ⁊ quātitatis. Similiter de p̄dicamento actionis reſpectu ipſius actiōis. Ex h̄ arguitur ſic: predicamentū actionis eſt ipſa coordinatio p̄dicabiliū: quorū vnūquodqꝫ eſt actio: ſicut ſpecies vł differentia eſt ip̄m genus generaliſſimū ad quod omnia reducuntᷣ ſicut ad predicamentū eſſentiale: quod eſt genus generaliſſimū. ſed illud quod tale eſt: eſt eſſentialiter omnis res contenta in p̄dicamento actionis. ergo ⁊c̄. Unde concedere predicamentū actionis eſt dicere ꝙ actio non dicit rem predicamēti actionis: eſt cōtradicere ſibiipſi.

Ad hoc autem ſic reſpondetur: ꝙ non debet dici predicamentū actionis ꝓprie: ſed p̄dicamentuꝫ agendi. ⁊ ꝙ illud ad quod reducuntᷣ predicto modo p̄dicabilia illius predicamenti nō eſt actio ſed agere. Contra iſtud eſt directe ſecunda ratio qua arguitur ad p̄ncipale: ⁊ ſimul contra h̄ ſic ex habitudine concreti ad abſtractū. Circa quod ſciēdum: ꝙ tam concretū verbale: ſicut calere vel calefacere: ⁊ ſimiliter concretū nominaliter dictum ſicut calidū eſſe deſcendit ab aliquo abſtracto: ⁊ ab aliqua forma ſm quaꝫ talia dicuntᷣ eſſe talia. Ex hoc arguitur ſic: agere conuenit alicui ſm aliquā formā abſtractā ſiue ſm aliquod abſtractuꝫ. ſed non poteſt fingi quid ſit illud abſtractū niſi actio ergo actio eſt illud ſm quod cōuenit alicui agere. Tertio arguitur ad idem. ſ. ꝯtra rationē datam ad p̄ncipale: q: ſm auctorē. vj. p̄ncipiorū: actio eſt ſm quā in id qđ ſubijcitur agere dicimur. ſed illud ſm quod agere dicimur: dicit rem p̄dicamenti actiōis. ergo ⁊c̄. Ad hoc dicunt illi cuius eſt iſta ficta opinio ꝙ ille loquitᷣ ibi ut plures. Contra aut loquēdo vt plures ille auctor. vj. p̄ncipiorū dicit veritatē aut nō. Si ſic habetᷣ ꝓpoſitū. Si nō: quero ſꝫ quid agens dicatᷣ agere. Si tu dicas ꝙ ſm actionē adhuc habetur ꝓpoſitū. ſi ſm agere: ergo agere cōuenit agenti ſm agere. primo ꝯtra: quia h̄ nugatio. ſecūdo ꝙ idem re ⁊ voce ponitᷣ eſſe cā ⁊ rō ſui ipſius. Si dicatᷣ ꝙ id ſm quod ꝯuenit agenti agere: eſt actus qui eſt agē. ꝯtra p̄mo: q: ꝓprie agere vel currē quantū ad modū ſignificādi nō dicit actū ſed habere talē actum. iſtud enī habere: eſt illud qđ importat concretū verbi: ⁊ tunc adhuc queretᷣ: quid ē illud a quo deſcendit tale concretū. nō pōt dici ꝙ ſit actꝰ abſolute loquendo: quia nō ſolū cōuenit actui quod denoīet agens. imo etiā quod denominat ens in actu. vnde ſm actuꝫ dr̄ ens vel eſſe actu ſicut ſm calorē dr̄ eſſe calidū. ⁊ tunc queram quid addit actꝰ ꝓut denominat agentē: vel ſm queꝫ actū agens dr̄ agere. Et ſi dicatᷣ ꝙ agere addit illum actuꝫ eſſe actū ſcm: vel eſſe actū habentē cauſam efficienteꝫ: ſequitur ꝙ realiter actio vel res ſm quā aliquid dicitur agere eſt actus factus ſiue actus qui habet cauſam efficientem quod ipſi negant. Et confirmatᷣ ratio: quia quādo diſtinguitᷣ calefactio in calefactionē actionē ⁊ calefactionē paſſionē: iſta diſtinctio aut eſt ſcđum rem predicamenti actionis ⁊ paſſionis: aut ſm rem alterius p̄dicamenti vel aliorū p̄dicamentorū. Si p̄mo modo habetᷣ ꝓpoſitū. ſ. ꝙ actio eſt: ⁊ dicit rem p̄dicamenti actiōis. Si dicatᷣ ſecundo modo quero que ſunt illa p̄dicamenta ſm quorū realitates diſtinguuntᷣ calefactio actio: ⁊ calefactio paſſio. Si dicatᷣ ꝙ eſt diſtinctio paſſionis contra relationē. Contra q: nō videtur ratio quare actio dicat relationē pluſ q̄ꝫ paſſio quia ad agens ⁊ paſſum conſequuntᷣ ꝓprie relationes: et ſic diſtinctio in calefactionem actionē: ⁊ in calefactionem paſſionē eſſet diſtinctio relationis in ſpeciales relatiōes qđ eſt ſatis abſurdum: quia nunquā aliquis poſuit ꝙ diſtinctio paſſionis contra actionem ſit diſtinctio relationis contra relationē vel ſpēi ꝯtra ſpēꝫ: imo ponūt ꝙ ē diſtinctio p̄dicamenti contra predicamentū: ſiue diſtinctio generis generaliſſimi vnius p̄dicamenti contra genꝰ generaliſſimū alteriuſ p̄dicamenti. Cōtra ſcđm arguo tripliciter. Primo ex cōparatione motus ad relationē: ſic. nullus motus eſt relatio. ſed actio eſt motus. ergo ⁊c̄. Maior patet. quia q̄tum ad rem pertinet forma ſm quam eſt motus ⁊ ipſe motꝰ eſt eadem res per eſſentiā: ut dicit cōmentator ſuper. iij. phyſicorum. Minor etiam patet ꝑ ph̄m iij. phyſicorū: vbi dicit ꝙ actio ⁊ paſſio ſunt vnꝰ modus.

Secūdo ex cōparatione abſtracti ad ꝯcretū ſic. Actio eſt relatio formaliter. ergo agere eſt referri uel referre. cōſequens eſt falſum: ergo ⁊ an̄cedens. ſ. ꝙ actio ſit relatio. cōſequentia patet per locū a cōiugatis. falſitas. ſ. ꝯſequētis de ſe patet. tum quia referri ſequitᷣ ad agere ⁊ nō eſt ipſū. tum quia etiā ſm aduerſarios agere dicit rem p̄dicamenti actionis ⁊ nō relationē. Ad hoc tn̄ ipſi reſpondēt taliter qualiter dicēdo ꝙ nō ſequitᷣ ꝙ ſi actio ſit formalitᷣ relatio ꝙ ꝓpter hoc agē ſit referre. ſicut nō ſequitᷣ ꝙ ſi actio erit nomen: agere erit nominare. Iſta reſponſio eſt valde ridiculoſa q̄tum ad reſponſionē ipſam de hoc ꝙ negatur ꝯſequentia: ⁊ q̄tum ad reſpōſionis declarationē: que valde friuola eſt. Quātū quidem ad negationē ꝯſequentie: quia negat manifeſte locum a cōiugatis abſqꝫ colore aliquo ⁊ etiā locum ab inferiori ad ſuperiꝰ affirmando.

Primū patet. quia locus a cōiugatis eſt uel qn̄ ab abſtracto ad concretū proceditᷣ verbaliter uel nominaliter acceptum: accipiendo tn̄ vniformiter q̄tum ad rem ſignificatam: licꝫ difformiter q̄tum ad vocē uel modū ſignificandi. uel etiam qn̄ proceditur a nomine cōcreto ad eandem rem aduerbialitᷣ acceptam. Ubi gratia q̄tum ad primū. q: ſi iuſticia eſt bonitas ergo iuſtū eſſe eſt bonū eſſe. ⁊ hoc ꝓcedendo a nomine abſtracto ad nomen concretū. Procedendo v̄o a nomine abſtracto ad cōcretū verbale: ut ſi dicatur: calefactio eſt actio ergo calefacere eſt agere. Et etiā illud idem ſequitᷣ in nominibꝰ ⁊ verbis nō ſignificantibꝰ actionem. Ubi gratia. albedo eſt qualitas ergo albere eſt qualere uel qualē eſſe. quod q̄tum ad rem idem eſt. Procedendo v̄o a nomine abſtracto uel cōcreto ad idem aduerbialiter ſignificatū ut inferatᷣ ſic: quod iuſtū eſt bonū eſt: ergo quod iuſte ſit bene ſit. Secūdū patet quod negat. ſ. locum ab inferiori ad ſuperiꝰ affirmando. quia ſicut qui cōcederet abſtractū inferiꝰ ineſſe alicui ⁊ negaret abſtractum quod eſſet ſuperiꝰ ad illud ineſſe eidem negaret locum ⁊ conſequentiā que eſt ab inferiori ad ſuperiꝰ affirmando: ita qui cōcederet concretū inferius ⁊ negaret cōcretum ſuperiꝰ. verbi gratia. ſicut ille qui diceret ꝙ albedo ineſt ſorti nō color: negaret conſequentiā ab inferiori ad ſuperius. ita etiā ille qui concederet ꝙ aliquid eſſet album ⁊ diceret ꝙ nō eſſet coloratū: negaret conſequentiā ab inferiori ad ſuperiꝰ affirmando. Nunc aūt ſi actio eſt formalitᷣ relatio: tūc relatio eſt eſſentiale ſuperius ad actionem. quia actio nō poneretᷣ genus generaliſſimū in predicamento relatiōis. vnde ſi eſt formaliter relatio: oportet ꝙ ſit ſpecies relationis. et ideo manifeſte apparet ꝙ ſi actio eſt formalitᷣ relatio: ꝙ cōcedere actionem ineſſe alicui ⁊ nō eo ipſo ineſſe eidem relatiōi eſt negare ꝯſequentiam ab inferiori ad ſuperiꝰ affirmando. Similitᷣ ⁊ eadem ꝯſequentia negatᷣ dicēdo ꝙ aliquid eſſe agens uel agere nō ſit relatū eſſe uel referri. Declaratio etiā eſt nimis ridiculoſa. q: manifeſte mutat ſuppoſitionē termini. Unde ſciendū ꝙ aliqua vox pōt accipi triplicitᷣ. Uno modo pro re ſignificata per vocē. ut qn̄ dicitᷣ animal currit nihil eſt ſenſibile. Alio modo pro ipſa voce tn̄: cum dicitᷣ: animal eſt triſſyllabū. Tertio modo ꝓ voce habente talē modum ſignificandi. ſicut ſi dicatᷣ ꝙ animal eſt nomen. et qn̄ mutatur vnū in aliud eſt fallacia equiuocatiōis uel figure dictionis. Ex quo patet ꝙ ſi actio formalitᷣ eſt relatio: qn̄ dicitᷣ ꝙ actio eſt relatio: actio nō accipitᷣ pro ipſa voce uel pro voce habente talē modū ſignificandi: imo accipitᷣ pro ipſa re ſignificata. ſicut etiam qn̄ dicitᷣ ꝙ paternitas ē relatio: ibi accipitᷣ paternitas ꝓ ipſa re ſignificata. Qn̄ v̄o dicitᷣ: actio eſt nomen: actio nō accipitᷣ ibi ꝓ ipſa re ſig̃ta: ſed ꝓ voce hn̄te talē modū ſign̄di. ⁊ iō nō ſequitᷣ: actio eſt nomen: g᷒ agere eſt noīare. q: abſtractum. ſ. actio accipitᷣ

in antecedente pro voce habente talem modum ſignificādi. In cōſequente vero accipit̄ ꝯcretum verbale. qn̄ ergo dicit̄ agere eſt noīare. ibi eni accipit̄ agere ꝓ re ſignificata cui non competit nominare: ſed eſſe rem ſignificataꝫ per vocē. vnde quādo dicit̄ ꝙ ſi actio ſit formaliter relatio. ergo agere eſt referri vel relatum eſſe: non eſt ſimilis illatio cum illa qua dicit̄: ſi actio eſt nomen: agere eſt nominare. ſicut nō eſſet ſimilis illatio ſi diceret̄: paternitas eſt relatio: ergo patrem eſſe eſt relatū eſſe. Et ſi diceret̄: pater eſt nomen: ergo patrē eſſe eſt nominari. vnde iſta declaratio eſt deceptio hominis ignorantis grāmaticā et logicam.

Tertio arguo ex diffinitiōe data ab auctore ſex principiorum ſup̄ poſita ſic. Actio eſt illud ſm quod in illud qđ ſubijcit̄ agere dicimur. ſed illud ſm quod in illud qđ ſubijcitur agere dicimur nō eſt relatio. ergo ꝛc̄. Maior patꝫ per illū auctorem. Minor etiā conceditur ab aduerſarijs. quia ſm illos illud ſm quod agere dicimur dicit rem p̄dicamenti actionis. ſed ſm eoſdem talis res nō eſt relatio. ergo ꝛc̄. Et ſi dicat̄ ſicut ſupra ꝙ. ſ. loquit̄ ut plures: poterit etiam obijci ut ſup̄. Contra tertiū quo exponit̄ que res ſit actio: arguo contra quattuor que ibi ponunt̄. Primo cōtra egreſſum. Secūdo ꝯtra illud quod eſt eſſe formā mediā. Tertio cōtra hoc quod eſt eſſe mediū reſpiciens duos terminos. Quarto cōtra differentiā que ponitur inter actionē ꝛ alia quinqꝫ p̄dicamenta ſequētia. et iuxta hoc vlterius contra p̄ma tria ſimul. Contra p̄mū arguo triplicit̄. Primo per locū a cōiugatis ſic. res actionis ſiue res p̄dicamenti quod dicit̄ ꝯmuniter p̄dicamentum actionis eſt egreſſus. ergo agere eſt egredi. Locꝰ eſt a cōiugatis. ꝛ tunc quero cui cōuenit iſtud egredi: vtrum agenti: uel forme facte: uel cuicūqꝫ alij. Nō agenti. quia iſte egreſſus eſt ab agente. nulla aūt res egredit̄ a ſe ipſa ſm rem. nūc vō hic loquimur ſm eſſe reale. q2 querimꝰ de realitate p̄dicamenti quod dicit̄ predicamentū actionis. Nec forme. quia tūc forma effecta nō eſſet illud ſm quod mobile moueret̄: ſed illud quod mouet̄: qđ falſum eſt. Qđ aūt illud cui cōuenit egredi moueat̄ patet. q2 egredi eſt moueri. Nec etiā pōt fingi aliquid aliud. Ipſimet etiā aduerſarij dicūt ꝙ forma egredit̄: ſed actio eſt egreſſus. Secūdo ad idem. quia ſicut dictū eſt egredi eſt moueri. ſed moueri nō dicit actionem ſed paſſionē: ꝛ hoc formaliter. ergo magis deberet dici ꝙ egreſſus eſt paſſio q̄ actio. Tertio. quia qn̄ dicit̄ ꝙ actio eſt egreſſus quidā ab agente: quero de iſto egreſſu quomō eſt ab agēte: aut ſicut a termino a quo. ſicut dicimꝰ ꝙ calefactio eſt motꝰ a non calido uel a frigido ad calorem. aut dicit̄ egreſſus ab agente ſicut effectꝰ eſt a cauſa efficiēte. Non p̄mo modo. quia terminꝰ a quo ꝛ terminꝰ ad quē habēt eſſe circa ſubiectum motꝰ ſicut circa illud in quo ſubiectiue ſunt. ſed agens nō ſic ſe habet ad ſubiectū motus: niſi forte ꝑ accidens: qn̄. ſ. idē ſubiecto mouet ſe ipſum. Item terminus a quo ꝓprie opponit̄ termino ad quē eſt motꝰ. ſed agens no habet talem oppoſitionē ad terminū motus: imo magis cōuenientiā: cum oē agens agat aliquo modo ſibi ſimile. Relinquit̄ ergo ꝙ ille egreſſus reſpiciat agens ut cām a qua eſt effectiue. ſed reſpicere agentē ut cām effectiuam cōuenit ſolum effectui ꝛ rei facte. ergo illud quod tu ponis rem p̄dicamenti actiōis eſt res facta. ſed in aliqua actione tranſeūte de qua nūc loquimur: ſicut eſt calefacere: frigefacere: ꝛ cōſimilia: nō inuenit̄ aliqua res facta: niſi uel forma ſiue actus factꝰ: uel compoſitū factū: uel ipſe relationes. ſed compoſitū factū uel ipſe relationes agētis ꝛ paſſi nō ſunt res p̄dicamenti actionis: etiā ſm aduerſarios. Relinquit̄ ergo ꝙ res p̄dicamenti actionis ſit forma facta. ꝛ hoc eſt cōtra eos qui ponunt predictā opinionem. ergo ꝛc̄. Ad hoc aūt dicunt illi ꝙ ab agente ut a cā efficiente ſunt duo. ſ. forma egrediēs: ꝛ ipſe egreſſus. nūc aūt res p̄dicamenti actionis nō eſt ipſa forma egrediens ſed ipſe egreſſus. Ad iſtud aūt multa incōuenientia ſequunt̄. Nam ad hoc ſequit̄ p̄mo ꝙ forma que egredi dicitur nō eſt illud ſm quod mobile mouetur: ſed erit ſubiectum quod mouetur. Secūdo ſequit̄ ꝙ illud quod ponitur res actionis eſt formaliter paſſio: quia egredi ē qđdaꝫ moueri. Tertio ſequitur ad hoc ꝙ ille egreſſus eſt forma facta: quia ille egreſſus habet cauſaꝫ efficientē: ſed nulla res habet cauſam efficientē niſi ſit res facta. ergo ille egreſſus eſt res facta. Ma. patet: quia nulli rei competit eſſe ab agente ſicut a cauſa efficiente niſi rei que eſt res facta. ſed omne quod eſt ab agente ſicut a cauſa efficiente habet cauſam efficientē. ergo ꝛc̄. Minor patet etiaꝫ de ſe ꝙ. ſ. nulla res habet cauſam efficientē niſi ſit res facta. ergo ſequit̄ concluſio. ſ. ꝙ ille egreſſus ſit res facta. Ex h̄ vlterius arguo ſic ſm quod nunc concluſuꝫ eſt res predicamenti actionis eſt res facta: ſed iſta res ſecunduꝫ te eſt forma intermedia. ergo iſta res eſt forma facta. ꝛ ſic adhuc habetur ꝙ realiter loquendo res p̄dicamenti actionis eſt forma facta. Si dicatur ꝙ duplex eſt forma facta. ſ. illa q̄ efficitur per actōnē: ꝛ ipſa actio ꝛ prima non dicitur actio ſed ſecūda. cōtra: quia forma que dicitur actio quā tu ponis formā mediam: aut eſt facta per aliquā actionem: aut nō. Si non: ergo aliquid ſit abſqꝫ hoc ꝙ ei reſpondeat aliqua actio qua fiat quod eſt abſurduꝫ: quia omne quod ſit aliqua actiōe ſit. ſi ſic: aut ergo iſta actio eſt ipſa forma media que dicitur fieri per ipſam aut non. ſi non: ergo oportet dare aliquā formā aliam intermediā que ſit actio per quam fiat. ꝛ ſic queretur de tertia ꝛ quarta: ꝛ ibit in infinitum. ſi ſic: ergo eſt aliqua forma facta que eſt ip̄a actio per quam ſit ꝛ qua ratiōe fuit ſtandū in iſta forma quā tu dicis mediam eadem ratiōe ſtandum fuit in ipſa forma: puta in calore vel frigore ex quo nō repugnat alicui forme facte eē actionem ſm quā ſit vel magis ꝓprie ſm quā ſit compoſitum. Contra illud quod dicitur de forma media dupliciter arguitur. p̄mo arguit̄ ex parte ſubiecti talis forme. quero enim in quo ſit talis forma media ſicut in ſubiecto vtrū in agente ſit aut in paſſo: aut in neutro. nō poteſt eſſe in agente: quia aut eſt relatio agentis ad paſſum ſiue ad effectum: aut aliquis actus alius abſolutus ſuper quem talis reſpectus fundetur: aut eſt principiū actiuum. non primo modo: quia etiam ſm te res predicamenti actiōis non dicit relationem. nec ſecundo modo: quia cum talis actus non cōueniat agenti ſemper: ſed tantū duꝫ actu agit ſequunt̄ duo incōuenientia. ſ. ꝙ omne mouēs mouebitur: ꝛ ꝙ reducens agendo aliquid in actum p̄us reducit ſe in actū q̄ aliud. ꝛ ꝑ ꝯn̄s ſequeret̄ ꝙ ipoſſibile eſſet venire ad mouēs imobile: vel ad agens qđ eſſet purus actus.

Secundū incōueniens eſt. quia ſi actio eſt actꝰ agētis ut ſubiecti: ita ꝙ res p̄dicamenti actionis cōuenit agenti ut recipit actum in ſe ſicut in ſubiecto: ſequeret̄ ꝙ agere conueniret agenti per ſe ſm hoc qđ eſt recipere aliquem actū in ſe: ꝛ non ſm hoc qđ eſt habere aliquē actū a ſe. ſed hoc eſt incōueniens. quia agere eſt habere aliquē actum a ſe. nec agenti ut agens cōuenit aliquid recipere in ſe. et ſi hoc ſit: hoc eſt per accidens: quomō. ſ. idem mouet ſe ipſum: ita ꝙ tunc ꝑ accidens ꝯcurrit habitudo eius in quo aliquid eſt: et habitudo eiꝰ a quo aliquid eſt. tñ habitudo eius in quo aliquid recipit̄ non cōuenit agēti in eo quod agēs. Nec pōt etiam dici ꝙ hoc ſit principiū actiuū. tuꝫ quia hoc eſt principiū actionis ꝛ nō actio. tum q2 nō ſemper q̄diu p̄ncipiū actiuū manet oportet ꝙ maneat actio.

Si vō ponatur in paſſo ſicut in ſubiecto: tūc oportet ꝙ ſit forma facta quia nihil eſt in paſſo qđ poſſit dici res predicamēti actiōis: niſi forma facta uel relatio paſſi ad agēs ſed relatio paſſi ad agens nō poteſt dici res p̄dicamenti actiōis. quia nulla relatio eſt formalit̄ talis: ut ipſimet aduerſarij dicunt. ergo relinquit̄ ꝙ ſit ipſa forma facta: qđ illi de p̄dicta opinione de forma intermedia negāt. Si dicatur ꝙ in neutro ſequit̄ ꝙ actio nō pertinet ad agens uel ad paſſum in eo qđ huiuſmodi: ſecundo principaliter q̄tum ad hoc arguo ex parte ipſiꝰ mediatiōis ſic. qn̄ dicit̄ ꝙ res p̄dicamenti actionis eſt forma media aut iſta mediatio uel iſta forma media intelligit̄ ꝙ ſit mediū int̄ agens ꝛ paſſum: uel inter agens ꝛ eius effectū. Si p̄mo modo: aut eſt in agente ſicut in ſubiecto: aut in paſſo: aut in neutro. ꝛ poterit deduci ſicut p̄us ꝙ talis nō eſt niſi forma facta ſiue actus factus. Si aūt dicatur ꝙ ſit mediū int̄ cauſam agentem in actu et eius effectū quem reſpicit: Contra p̄mo. quia cauſa efficiens ut ſic immediate reſpicit ſuum effectum ſcđm qđ huiuſmodi. Et ſi dicatur ꝙ immo

mediante efficere nihil eſt dictu. quia de iſto efficere que-
rimus quid ſit realiter. ⁊ tu dicis ꝙ forma media inter ef-
ficiens ⁊ eius effectū: quod eſt impoſſibile: cum ipſa ut ꝓ
batū eſt neceſſario ſit forma ſiue actus factꝰ. Secūdo. qꝛ
ſequeret̃ ꝙ creādo actio ſit quoddā mediū quod nec eſſet
ipm creans: nec creatura quod eſt impoſſibile. Cōtra ter
tiū. ſ. ꝯtra hoc qꝺ eſt mediū reſpiciēs duos t̃minos a quo
⁊ ad quē. p̄mo arguo ex hoc qꝺ ponit reſpiciens: quia illō
cui cōuenit aliquid per ſe reſpicere eſt relatiuū vel forma
liter vel fundamentalit̃. ſed ſm te agere eſt quedā reſ que
eſt mediū reſpiciens duos terminos. ergo eſt relatiuū. vl̃
formalit̃ vel fundamentalit̃. nō formaliter ſicut concedūt
aduerſarij: quia agere nō dicit relationeꝫ. relinquit̃ ergo
ꝙ ſit forma abſoluta. ⁊ ꝑ ꝯſequēs vt videtur nō poteſt eē:
niſi forma facta vt pluries deductū eſt. Si dicat̃ ad hoc ſi
cut illi dicunt: ꝙ. ſ. nō dicit formā ſimpl̃r abſolutam: ſed
formā reſpectiuā. ſ. reſpicientē tales terminos: nec tamē
dicit relationē formalit̃: quia addit cauſalitatē per quā di
ſtinguit̃ a relatiōe. Contra hoc arguo tripl̃r. p̄mo quia
iſta cauſalitas aut cōuenit p̄dicto medio manente ipſo re
ſpicere: aut nō. Si ſic: adhuc manet ꝙ p̄dictū mediū ſit re
ſpectiuū vel formalit̃ vel fundamentalit̃: quia manēte ra-
tione rei manet res quocunqꝫ addito: dūmodo illud ad-
ditum nō tollat rationē rei. ⁊ ꝓpter hoc rōnale adueniēs
animali nō tollit eſſe animalis. ratiōale enim eſt animal
ſed bene tollit eſt animal irrationale. Si ergo iſta cauſali
tas nō tollat a medio illo eſſe mediū reſpiciens: nō tollit
ab eo eſſe relatiuū formalit̃ vel fundamētalit̃. Si aūt pre-
dicta cauſalitas tollit ab eo eſſe relatiuuꝫ tam formalit̃ ꝗ̄
fundamentalit̃. ſequit̃ ꝙ talis res quā ponūt eſſe mediuꝫ
cauſalitatē habēs nō ſit per ſe loquendo reſpiciens quoſ-
cunqꝫ t̃minos. Secūdo quia ſꝫ eos actio etiā in abſtra
cto importat cauſalitatē: quia per hoc arguunt ipſi: ꝙ for-
ma facta nō poteſt eſſe actio: quia ſit per actionē. ſed cum
h̄ ipſi dicunt: ꝙ actio in abſtracto dicit formalit̃ relatiōeꝫ
ergo ex hoc ꝙ p̄dictū mediū dicit cauſalitatē: nō tollitur
quin dicat formaliter relationē. Tertio: quia vt dicunt
omnia. vj. vltima p̄dicamenta dicunt interuallū ſiue me-
diū: aut ergo dicūt tale mediū ſine cauſalitate: vel cuꝫ cau
ſalitate. Si cum cauſalitate: ſequit̃ ꝙ omnia illa predica-
menta pertinent ad p̄dicamentū actionis. Si ſine cauſali
tate omnia pertinent ad genꝰ relatiōis. Si dicat̃ ad hoc
ꝙ talia p̄dicamenta dicunt cauſalitatē nō ſm rem: ⁊ i hoc
differunt a p̄dicamento actiōis. ſed ſm rationē intelligē-
di vel modū ſignificandi. ⁊ in hoc differunt a relatiōe que
neutro modo dicit cauſalitatē. Iſte ſūt abſurditates ma
xime: primo. quia relatio nō minus dicit cauſalitatē ſm
modū ſignificādi ꝗ̄ ſedere uel ſtare uel vbi eſſe: imo plus
quia iſta nō important cauſalitatē effectiuā nec ſm rem:
nec ſm modū ſignificandi. referre aūt ſaltē importat cau
ſalitatē talem ſm modū ſignificandi referre enim grāma
tice loquēdo eſt verbum actiuū. Secūdo. quia ſm hoc
differentia predicamentoꝝ eſt ſm modū ſignificandi ⁊ ꝑ-
tineret eorum diſtinctio magis ad grāmaticū ꝗ̄ ad meta-
phyſicū. vnde vere iſta ſunt deriſoria. ⁊ de hoc magis pa-
tebit qñ agetur de iſta differētia. Unde arguo ꝯtra quar-
tum. ſ. cōtra illam differentiā quam ponunt qñ dicunt ꝙ
relatio ⁊ actio ſiue res quam dicit agere differunt. qꝛ vnū
dicit ꝯnexionem ſine quacūqꝫ cauſalitate. ſ. relatio. actio
vō dicit tale mediū cum cauſalitate: et hoc verbalit̃: uel ꝑ
modū verbi. Alia vō p̄dicamenta que ſequunt̃ dicunt
cauſalitatē nominaliter. ⁊ dico ꝙ iſti in ſuis dictis cōtra-
dicunt ſibi ipſis ⁊ ꝯtradicūt veritati rei. Cōtradicūt ſibi.
quia dicūt ꝙ res p̄dicamenti ipſiꝰ agere eſt forma media.
ſed forma media nō dicit cauſalitatē verbaliter. quia eſſe
formā mediam nō dicit verbū actiuū: imo quod plus eſt
eſſe formā mediam nec verbaliter nec nominalit̃ nec ſm
rem nec ſm modū intelligendi dicit cauſalitatē effectiuā
de qua nūc loquimur. Cōtradicūt etiā veritati rei. Pri
mo quia dicūt ꝙ res alioꝝ p̄dicamentoꝝ dicūt cāſalitatem
noīalit̃. qꝛ ſedere ⁊ ſtare dicūt rem p̄dicamēti ſitꝰ. ſꝫ iſta nō
dicūt noīaliter cauſalitatē predictā: cum nō ſint nomia ſꝫ
verba: et qꝺ plus eſt: nec noīaliter nec verbaliter: nec ſm
rem nec ſm rationē intelligendi dicunt talē cauſalitateꝫ.

ideo ⁊c. Idem poteſt argui de vbi ⁊ quādo: quia nec ſunt
nomina nec verba: nec cauſalitatē taleꝫ q̄litercūqꝫ dicūt.
Patet etiā ꝙ contradicūt veritati de relatione. qꝛ ſicut
iam patet dicit cauſalitatē ſm modū ſignificandi verbali-
ter qñ dicit̃ ꝙ relatio refert id cuiꝰ eſt ad ſuum relatiuū.
Tertio. qꝛ ſm iſtum modū differēdi p̄dicamenta nō ha-
berent differentiā ſm eſſe reale: ſed ſm modū ſignificādi
uel ſm rōnem ſiue ſm modū intelligēdi: qꝺ eſt abſurdū.
Auctoritates etiā quas ipſi inducunt nō valent. Pri-
mo ad illud quod adducit̃ de Simplicio ſup p̄dicamenta
tum qꝛ frequenter nō ſolū in illis p̄dicamentis phus ex-
emplificat frequentiꝰ in concreto ꝗ̄ in abſtracto. tum qꝛ
ſpecialit̃ in illis hoc debuit magis fieri. qꝛ cōcreta notio-
ra ſunt ꝗ̄ abſtracta. tum qꝛ ibi valde breuit̃ tranſit de illis
ſex p̄dicamentis. Qꝺ aūt dicit̃ de cōmentatore ꝙ vocat
interuallū ⁊c. non loquit̃ ſm proprietatē rei nec ſm pro-
priam ꝯceptionē: ſed ſm quandā manuductionē uel ſm
vulgare dictū: cum ipſe dicat de motu ſunt due opinio-
nes. vna q̄ dicit ꝙ eſt fluxus forme ſiue via in formā. alia
vō ut dicit eſt qꝺ eſt ipſa forma fluēs. ⁊ dicit ꝙ p̄ma eſt cō
munior: ſecūda verior. vnde ſm eum motꝰ ⁊ per ꝯſequēs
actio eſt forma fluens: lꝫ etiam hoc qꝺ eſt fluere nō accipi
atur ibi proprie. Qꝺ aūt dicitur de phō. iij. phyſicoꝝ ꝙ
actio eſt via: iſtud eſt valde mirabile ⁊ valde friuolū. quia
Ariſ. ibi non dicit ꝙ ſit via: nec plus ibi loquit̃ de actiōe
ꝗ̄ de paſſione. ſed dicit ꝙ ſicut eſt eadem via a Thebis in
Athenas: ⁊ ecōuerſo. Ita eſt idem motꝰ mouentis ⁊ mo
bilis. ſed mouētis eſt ut a quo effectiue. mobilis autē eſt
ut in quo eſt ſicut in ſubiecto. Si aūt dicatur ad omnia
p̄miſſa qñ dicit̃ ꝙ actio eſt egreſſus: forma media uel in-
teruallum uel via: quod eſt locutio metaphyſica. Tūc to
tum nihil facit ad propoſitū. quia nos querimꝰ de eo qꝺ
tu metaphorice circūloqueris quid ſit ſm proprietatē rei
⁊ eſſe reale vtrū ſit relatio agentis uel principiū actiuum
uel aliquis actꝰ abſolutꝰ cauſatꝰ in eo de nouo: uel ſit ad
exiſtens in paſſo: ⁊ tunc vlteriꝰ querit̃ vtrum ſit actus fa
ctus uel relatio paſſi uel paſſio: uel ſi ſit aliqua res que ſit
in paſſo: ⁊ ſi ſit: que ſit illa res ſm proprietatē rei. Uñ iſta
opinio nihil dicit ad rem ꝑtinens: ſed ſolum friuola ⁊ ab
ſurditates. Quantū ad veram opinionē dico ꝙ actio ⁊
paſſio ⁊ effectꝰ formalis ſiue formalis terminꝰ actiōis ſi-
ue ꝓductionis ꝗ̄tum ad illud quod ſunt dicūt vnā rem.
ſed hic dico ꝙ actio ⁊ paſſio importāt circa rem illam ali-
quam differentiā realē: modo quo exponet̃. ⁊ ꝗ̄tū ad hoc
fient tria. Primū eſt oſtendere ꝙ ita eſt. Secūdo oſten-
detur quomō ſic eſt. Tertio obijciet̃ contra hoc ⁊ reſpon
debitur. Quantū ad primū ſciēdū ꝙ ſicut dictū fuit ſu-
pra in quarta qōne: oportet ꝙ actio ſit ſubiectiue in agen-
te uel in paſſo. Ad cuiꝰ euidentiā primo videbit̃ quomō
diuerſimode pōt accipi paſſum. Secūdo quomō pōt di-
ci aliquid eſſe ſubiectiue in paſſo uel in aliquo alio. Ter-
tio his declaratis patebit propoſitū. Quantū ad p̄mū
ſciendū ꝙ paſſum pōt dupliciter accipi. ſ. ſubiectiue ⁊ ob
iectiue. Subiectiue dicit̃ paſſum ipſum ſubiectū qꝺ mo-
uetur et quod recepit formā effectā. ſicut qñ aqua calefit:
aqua dicit̃ ſubiectū paſſum: dicit̃ eniꝫ calefieri: quod qui-
dem calefieri ꝯuenit ſibi ſicut ſubiecto. Alio modo dicit̃
aliquid paſſum magis ꝓprie obiectiue: quia. ſ. eſt obiectū
cauſe efficiētis. ⁊ iſto modo fieri qꝺ importat pati cōuenit
forme effecte uel etiā ipſi cōpoſito. vnde dicimus ꝙ calor
efficit̃ non ꝓprie ſubiectiue: ſed obiectiue. ⁊ creatura di-
citur creari non ꝓprie ſubiectiue: ſed obiectiue. quia crea
tio realiter loquendo nō habet ſubiectū preſuppoſitū. et
ꝗ̄tum ad hoc aliquo modo ꝓduci in diuinis ſic. ſ. obiecti
ue dicit̃ pati ſicut generari. Nam ibi ſm veritatē nō eſt
pati nec fieri ſubiectiue. ſic ergo cōtingit aliquid duplici-
ter dici paſſiue ſm ꝙ h̄ eſt fieri vel produci. ſ. ſubiectiue ⁊
obiectiue. Quātū aūt ad ſecūdū ſciēdū: ꝙ aliq̄d pōt di-
ci eſſe in aliquo ſubiectiue proprie ⁊ realiter: ſicut calor eſt
in corpore ſubiectiue: ⁊ conſimilia accidētia dicunt̃ eſſe in
ſuis ſubiectis. Alio modo pōt dici aliquid eſſe ſubiecti
ue in aliquo: nō ſic ꝓprie ſicut in predicto mō ſed large: qꝛ
. ſ. eſt indifferens ab eo ſubiecto: ita ꝙ nō ponit habitudi-
nē ad aliqꝺ ſubiectū realr̃ differēs: ſed magꝭ dic̄ indiſtōnē

ſiue indifferentiā ſm ſubiectū: ab eo in quo dicit̃ eſſe ſubiectiue: ſiue ſit idem cum eo per eſſentiā: ſiue non. et iſto modo dicimꝰ ꝙ creari ſubiectiue eſt in creatura: cum tñ ut teneo ad nunc nō differat realiter creatura ab ipſo creari ꝙ̄tum ad illud qḋ ſunt. ⁊ dicit̃ etiam ſm iſtū modū ꝙ generari ſit in filio. Qñ ergo dicit̃: ꝙ actio neceſſario eſt in agente uel in paſſo ſubiectiue: intelligendū eſt de paſſo obiectiue uel ſubiectiue dicto: ⁊ nō tm̄ de paſſo ſubiue dicto: ſicut expoſitū eſt. Quando etiā dicitur ꝙ actio ſit i agente vel in paſſo: ⁊ hoc ſubiectiue intelligendū eſt de cẽ ſubiectiue ſiue ꝓprie ſiue large. vnde ſi fieret aliqua forma ſimplex ſubſiſtens ſuū fieri eſſet in ea iſto modo ſubiectiue. lꝫ ſuū fieri vt magis patebit nō differret re ab ea quantū ad id quod ſunt. Ex his ſtatim pꝫ tertiū: ꝙ. ſ. oportet ponere ſicut dcm̄ eſt actionẽ ſubiectiue eo modo quo expoſitū eſt in agente vel in paſſo: quia impoſſibile eſt ꝙ actō ſit diſtincta ſubiecto ab vtroqꝫ. ſed ſicut in ꝑdicta queſtione: ⁊ nūc in reprobatiōe ꝑcedētiſ opinionis ꝓbatū eſt actio nō poteſt eſſe ſubiectiue in agente: loquendo per ſe quia nec eſt ꝑncipiū actiuū: nec relatio agentis ad paſſum nec actus abſolutus de nouo in agente acquiſitus. ergo vt ex dictis patet relinquit̃ ꝙ res que eſt actio ſubiectiue ſit in paſſo. Et ex hoc faciliter poteſt ꝓbari ꝙ actio ſit forma effecta ſiue forma que efficitur. hoc patet ſic: quia actō eſt in paſſo ſubiectiue. ſed in paſſo in eo ꝙ paſſum nihil ẽ ꝙ poſſit eſſe actio niſi forma que ſit. ergo ⁊c̄. Ma. patꝫ ex dictis. Mi. facilit̃ ꝓbat̃: q: in paſſo in eo ꝙ tale nō eſt aliud niſi vel ꝑncipiū paſſiuū: vel forma que ſit vel relō paſſi ad agens: vel aliquis actus abſolutꝰ differens realit̃ ab iſtis de nouo acquiſitus dum patiens patit̃: ſed non ẽ ꝑncipiū paſſiuū vt de ſe patꝫ quia ꝑſupponit̃ etiā realiter in actione que eſt motus actionis ⁊ paſſionis. nec etiaꝫ pōt eſſe relatio paſſi ad agens: quia ꝑſupponit actionẽ. nulla etiam relatio eſt formalit̃ actio de qua loquimur: que ſcꝫ ꝑtinet ad ꝑdicamentū actionis ꝓprie dicte: ꝓut diſtiguitur cōtra ꝑdicamentū relatiōis. nec etiā poteſt eſſe actus abſolutus realit̃ differens a forma que ſit: quia oportet illum actū eſſe rem factā: ⁊ queret̃ de factione illius: ⁊ ſic in infinitū. relinquit̃ ergo ꝙ actio realiter loquendo ſit ipſa forma que ſit. ⁊ ſic patet ꝑmū ꝑncipale. ſ. ꝙ actio ẽ ipſa forma que ſit. ⁊ iſta dicit̃ effectus formalis: ⁊ terminꝰ formal̃ motus ⁊ generatōis: quia forma effecta ⁊ t̃minꝰ formalis ⁊ effectus formalis idem ſūt vt de ſe ſatis patet. Quantū ad ſcōm. ſ. quomodo talis forma poſſit eſſe actio ⁊ paſſio ⁊ terminꝰ formalis: ſciēdū quia ſicut ibi in quarta queſtione fuit dcm̄ illa forma ꝓut denominat cauſam efficiẽtem vt a qua eſt effectiue habet rationẽ actiōis: quia ſicut ibi dictū fuit agere nihil aliud eſt ꝙ̄ habere actum factuꝫ a ſe. verbi gratia: calefacere nihil aliud eſt ꝙ̄ calorem habere actu a ſe: vt a cauſa efficiente: ita ꝙ poteſt formari ſic ratio: quia illud eſt actio ſm qḋ huiuſmōi: a quo agens ſm qḋ agens denominat̃ eſſe agens. ſed forma que ſit duꝫ actu ſit eſt huiuſmodi. gͦ ⁊c̄. Maior patet: quia ſicut illud eſt qualitas a quo aliquid dicit̃ quale: ita illud eſt actio a quo aliquid dicit̃ eſſe agens. Minor etiā facilit̃ patet: q: agens dicitur agens ab aliquo actu: ſicut ipm̄ nomen importat. ſed agens nō poteſt dici agens per ſe ⁊ ſm qḋ tale ab aliquo actu qui recipitur in ipō. ſed magis ab actu qui eſt ab ipſo vt a cauſa efficiente. ſed actus qui eſt a cauſa efficiente ſm qḋ huiuſmodi: eſt actus qui ſit. ergo ⁊c̄. ⁊ ſi dicatur ꝙ duo ſunt ab agente etiā ſicut a cauſa efficiente. ſ. actio ſiue factio ipſa: ⁊ actus qui ſit nō valet: quia vt ſupra ꝓbatū eſt oportet ꝙ ille actus quẽ tu vocas actionẽ cum habeat cauſam efficientem ſiue effectiuā ſit aliquid factuꝫ ſiue aliqua res facta. ⁊ tunc queret̃ vtrū ſit facta per actionem differentẽ a ſe. ⁊ queret̃ ſimiliter de illa actōne: ⁊ ibit in infinitū. vel oportebit dicere ꝙ illa res facta: ſit facta ꝑ actionẽ nō differentẽ ab ea. ⁊ per cōſequens oportet dicere ꝙ aliqua res facta ſit ipſa actio: ⁊ qua ratōe vna res poteſt dici actio qua ſit eadeꝫ ratiōe ⁊ alie: ſicut ſupra fuit deductum. ⁊ confirmatur ratio: quia ab eodem agens dicit̃ eſſe agens a quo potentia actiua dicitur eſſe actiua. Sed potentia actiua dicitur potentia actiua ab actu queꝫ cauſat in alio in eo qḋ aliud. ergo ⁊c̄. Prout vero ipſe actꝰ ſactus denominat̃ a cauſa effectiua habet rationem paſſionis. Ad cuius euidentiam ſciendum: ꝙ quādo aliquid calefit lꝫ ſubm caloris facti denominet̃ a calore facto ſiue ſm fieri. ſicut qñ dicimꝰ ꝙ tale ſubiectū calefacit. uel ſm eſſe factū: ſic qñ dicit̃ ꝙ eſt calefactū. tñ qñ dicit̃ de calefacẽ ꝙ eſt calor factus ſiue effectꝰ: hoc qḋ eſt eſſe factū eſt denominatio a cā efficiente. Qḋ ſic patet. q: eſſe factum uel effectū: aut ꝯuenit ei quod dicit̃ tale puta calori facto eſſe factum ſm rōnem ſue ſpeciei: aut ſm aliq̄d a quo ipſum ſit ut ſic: aut ſm aliquid qḋ ſit ab ipſo: aut ſm quācūqꝫ aliam haqitudinẽ ad quodcūqꝫ aliud aliter ſe hñs. Nō primo modo. q: calor ſm ꝙ calor nō importat fieri nec facẽ nec factū eſſe nec feciſſe. alioquin calor formalit̃ ſm rationem ꝓprie ſpeciei eſſet paſſio: qḋ eſt falſum. Nec etiā tertio modo. q: nulla res dicit̃ facta ex hoc ꝙ habeat aliquid a ſe ſicut a cā efficiente. Nec quarto modo. q: paſſum in eo qḋ paſſum nō habet habitudinẽ ad aliud niſi ad ipſum agens uel ad ſuū ſubiectū. ſed forme nō cōpetit ratio paſſionis uel eſſe factū in compatiōe ad ſubiectū. puta calor nō habet eſſe factū a ſuo ſubiecto excluſa rōne cauſalitatis effectiue. quia circūſcripto ꝙ calor nō haberet cauſaꝫ effectiuā ſubiecto caloris bene cōueniret eſſe calidū: non tñ eſſe calefactū. Unde relinquit̃ ſecundū. ſ. ꝙ calori conuenit eſſe factū uel effectꝰ formalis ⁊ etiā fieri ſm illud a quo eſt ut a cā efficiēte. ſed illa denominatio que cōuenit alicui ſm ꝙ eſt ab aliquo ſicut a cauſa efficiēte: eſt denominatio a cā efficiēte. ergo ⁊c̄. Sic ergo talis forma facta habet ꝙ ſit effectus formalis: ⁊ etiā paſſio ſm ꝙ denominatur a cā effectiua: ⁊ ꝙ ſit actio ꝓut agens habet ꝙ denomineтur ab ea. Quantū ad tertiū principale pertinens ad iſta in creaturis ad maiorẽ manifeſtationẽ veritatis arguitur contra nonoplicit̃. Primo ſic. q: aut ꝓprie dicit̃ forma facta actio ꝓut denominat agens: aut rōne alicuiꝰ realis per quod cōuenit forme facte ſic denominare. Si ꝑmo modo: tūc formalit̃ actio erit denominatio ſiue nominatio: qḋ eſt falſum: cum hec dicāt ens ſiue actū rationis. Si ſecūdo modo. ergo oportet dare aliq̄d reale ꝑter formā factam: rōne cuius cōuenit ei facere talẽ denominationem. ⁊ ſic actio nō eſt tm̄ forma facta. Secūdo ſic q: actio et paſſio aut differūt ſm diuerſas denominationes tm̄: aut ſm diuerſas res. Si ꝑmo modo: tūc ſequit̃ ut videt̃ ꝙ actio ⁊ paſſio nō differunt ſm rem ſed tm̄ ſm actū anime. Si ſecūdo modo: tunc oportebit ꝙ actio et paſſio nō dicant ſolam formā. quia iſta forma facta nō dicit plura realit̃ differētia. Tertio ſic. nulla res ꝑſupponit ſe ipſam. ſed forma facta ꝑſupponit actionẽ. q: eſſe factum ꝑſupponit ipſum facere. ergo ⁊c̄. Quarto ſic. q: illud quod manet tranſeūte actione nō eſt actio. quia nihil pōt manere ſine ſe ipſo. ſed forma facta manet tranſeūte actione: ut de ſe patet. ergo ⁊c̄. Quinto ſic. q: nulla res ſit ꝑ ſe ipſam. ſed forma facta ſit per actionẽ. quia ꝑ idem ſit forma ⁊ compoſitū. compoſitū ṽo ſit per actionẽ. ergo ⁊c̄. Sexto ſic. quia illud qḋ ſit virtute actiōis nō eſt ipſa actio. ſed forma facta eſt huiuſmōi. ergo ⁊c̄. Septimo ſic. Predicamēta ſunt impmixta: ita ꝙ res vniꝰ predicamenti nō eſt res alteriꝰ. ſed ſi actio ⁊ paſſio eſſent ipſa forma facta: res vnius ꝑdicamenti eſſet res alterius ⁊ eſſent eadem res: qḋ eſt impoſſibile. ergo ⁊c̄. Octauo ſic. quia nō eſt maius incōueniens ꝙ actio ſit relatio ꝙ̄ ꝙ ſit ipm̄ habere. ſed ſm te actio eſt habere. quia ſm te actio nihil aliud eſt ꝙ̄ habere formā a ſe factam. ergo ⁊c̄. Nono. q: poſito aliquo calefactibili iuxta duos ignes: ponamꝰ ꝙ deus ſuſpendat actionẽ alterius illoꝝ ignium. ex hoc arguitur ſic. ſtante iſta hypoteſi pōt dici ꝙ actio alteriꝰ illorum igniū ſit virtute diuina ſuſpenſa. ſed iſta ſuſpēſio nō poteſt accipi ꝙ̄tum ad formā: quia ponit̃ ꝙ alter ignis fecit formā in illo calefactibili. ergo nō poteſt dici ꝙ actio que eſt calefactio ſit forma facta. Ad maiorẽ ergo euidentiam ſolutionis iſtoꝝ argumentorū premitto quatuor. Primū eſt quomō aliquid denominat̃ ab aliquo ⁊ q̄d reſpondet tali denominationi ex parte rei. Secundū eſt oñdere quomō intelligatur impermixtio predicamentorum. Tertiū eſt quomō ſi forma facta ſit ipſa actio realiter manente forma facta nō manet ipſa actio. Quartum:

quomõ dicat ꝙ forma facta fiat ꝑ actionem ſi ipſa forma
eſt actio. Quantũ ad primũ ſciendũ ꝙ ꝓpter diuerſas
habitudines rez q̃ importãt per ꝑdicatũ ⁊ ſubm oportuit
inuenire diuerſum modũ ꝑdicãdi. inueniunt autem ali-
qua ſic ſe habere ꝙ ſunt vnũ per eſſentiã: ⁊ dicunt vnã eſ-
ſentiã: ſicut albedo color hõ animal. quedã aũt ſũt que ſic
nõ ſunt idẽ per eſſentiã. ⁊ ideo inter ipſa oꝫ inuenire aliũ
modũ ꝑdicandi ꝙ̃ in illis que ſũt idẽ ꝑ eſſentiã. vnde ĩ ta-
libꝰ nõ põt dici ꝙ hoc eſt hoc. puta de hoie ⁊ albedine: ſed
dr̃ hoc habet h̃. vel h̃ eſt hñs h̃. vnde lꝫ nõ poſſꝫ dici ꝙ hõ
ſit albedo: põt tñ dici ꝙ hõ ſit albus: vel ꝙ ſit hñs albedi-
nẽ. vnde ⁊ talia que tale habere importãt dicunt̃ denoĩa
tiua ſicut album: quantũ ⁊ cõſimilia. tales aũt denoĩatio-
nes nõ ſolum fiũt a forma que eſt alicuiꝰ vt ſubiecti ĩ quo
eſt: ſicut quãdo dicimꝰ albũ nigrũ. imo aliquãdo fiũt a re
extrinſeca. vnde locatũ denominat̃ a loco qui nõ eſt loca
ti vt ſubiecti: ⁊ etiã effectus denominat̃ a cauſa: ſicut iſte
liber eſſe ariſtotelicuſ vel doctrina ariſtotelica. i. edita ab
ariſtotele. talia autem denominatiua quantũ ad hoc qȯ ẽ
ſignificare ſm talem modũ ſignificandi pertinẽt ad actuꝫ
anime habentẽ fundamentũ aliquo mõ ex parte rei. ſed il
lud qȯ reſpondet ex parte rei tali modo ſignificandi ⁊ de-
nominãdi ꝓ̃t aliqua res nõ eſt hoc vel illud: ſed huiꝰ vl̃
illius: h̃ modo vel illo: puta vt ſubiecti: ſicut albedo ẽ ho-
minis vel vt cauſe ſicut res facta eſt facientꝭ: ⁊ ſic de aliis:
⁊ iſtud ꝑtinet ad eſſe reale. Et ꝑ hoc patet ad ꝑmaꝫ rationẽ
Quia quando dicit̃ ꝙ forma facta habet ꝙ ſit actio vel paſ
ſio ſm qȯ denominat agens: vel ſm qȯ denominat̃ ab a-
gente nõ accipit̃ iſtud ſm diuerſuꝫ modũ ſignificãdi tm̃:
ſed ſm qȯ diuerſimode ex parte rei effecte effectus ẽ ipſi-
us cauſe aliter ⁊ aliter. et aliud ex parte rei eſt habere effe-
ctũ a ſe vt a cauſa efficiente: ⁊ aliud eſt habẽ ad cauſam effi
cientẽ cuius ſit effectꝰ ꝙ importat fieri ⁊ factũ eſſe. Quã
tũ ad ſcd̃m ſciendũ: ꝙ impmixtio ꝑdicamentorũ dupliciter
põt intelligi. vno modo ꝙ ſm diuerſitatẽ ꝑdicamẽto-
rũ ſint diuerſe eſſentie: ſicut ſunt ſubſtantia quãtitas ⁊ q̃-
litas. ⁊ iſto modo nõ credo ꝙ debeat accipi impmixtio ꝑ-
dicamẽtoꝝ: ita ꝙ nulla eadẽ eẽntia includatur in vno que
includitur in alio. h̃ alias oſtendi de relatiõe ⁊ fundamen
to. ⁊ nunc videt̃ mihi ſatis ꝓbatũ de actiõe ⁊ forma: quia
oportet ponere ꝙ actio ſit aliqua res facta. nec poteſt fin-
gi que ſit illa res facta: niſi illemet actꝰ qui dicit̃ fieri per
actionẽ. Alio modo poteſt intelligi talis impermixtio ꝙ
vel eſſentia que eſt vniꝰ ꝑdicamẽti nõ ſit eſſentia alteriꝰ
ſicut ſatis pꝫ de tribus ꝑſonis. vel ꝙ exiſtente vna eẽntia
illa determinet ſibi motũ ſm queꝫ realiter ſit alicuius ſm
quẽ nõ ſit cuiuſlibet alterius: ſm quẽ poſſit accipi ꝓpria
rõ ꝑdicamẽti: ſm quã ſicut ſm fundamentũ veritatis ex
parte rei habeat denominare talẽ rem cuius eſt ſm taleꝫ
modũ. ſicut illa res que eſt actio quecunqꝫ ſit illa: ſm qȯ
eſt actio eſt tm̃ ipſius agentis: quia actio vt actio non ẽ ni
ſi eius a quo eſt vt ab agẽte. ⁊ ſi accipiat̃ ſm qȯ eſt alicuiuſ
vt ſubiecti: tũc non erit actio illius ſubiecti. Sed oportet
ſm aliam rationẽ cõueniat ſibi eſſe illius ſubiecti ꝙ̃ ſꝫ ra
tionem actiõis. ita ꝙ nõ in eo ꝙ actio ſit eius vt ſubiecti.
Paſſio ṽo lꝫ ſit illius cuius eſt vt ſubiecti: tamen nõ ĩ hoc
complet̃ ratio eius ſm quã realiter cõuenit ſibi eſſe paſ-
ſio: imo vltra hoc qȯ eſt eſſe eius cuius eſt vt ſubiecti iclu
dit habere cauſam effectiuã. ṽbi grã. ad h̃ ꝙ calori conue-
niat eſſe calefactionẽ paſſionẽ includit: nõ ſolum ꝙ ſuuꝫ
ſubm vel illud cuius eſt vt ſubiecti ſit calidũ ſm ipſuꝫ. qȯ
quidẽ eẽt verũ ponẽdo per impoſſibile ꝙ nõ habeat cãm
effectiuã. ſed includit etiã ꝙ ſm ipm ſubiectũ dicatur ca-
lefactũ: quod nihil aliud eſt ꝙ̃ eſſe calidũ habens cauſam
effectiuã. ⁊ determinatio ſm quã res determinat ſibi taleꝫ
modũ: ſm quẽ dicit̃ eſſe huiꝰ ſm quẽ non eſt hꝰ ĩ mõ quo
expoſitũ eſt: ſufficit ad determinationẽ ⁊ impermixtionẽ
ꝑdicamentoꝝ. Quantũ ad tertiũ quantũ ad nunc perti
net ſciendũ: ꝙ fieri cõmuniter dcm̃: importat habere vel
accipere eſſe ab alio: ⁊ tãdiu manet actio ⁊ paſſio ꝙ̃diu ma
net aliquid qȯ accipit eſſe actu ab alio. hoc auteꝫ eſt diuer
ſimode in diuerſis. nam quedam accipiũt eſſe ab alio ſuc
ceſſiue: ſicut illa que fiunt per motũ: quedam ṽo in inſtã-
ti: ſicut quando introducitur forma ſubſtantialis. in pri-
mis fieri ⁊ factũ eſſe differunt: quia fieri importat ſucceſſi-
onem in acquiſitione forme: ⁊ incompletũ eſſe forme. fa-
ctũ aũt eſſe nõ dicit ſucceſſionẽ ⁊ importat cõpletũ eẽ for-
me. ⁊ in talibꝰ nõ dicit̃ forma facta fieri: quia ſcilicꝫ forma
cõpleta nõ eſt forma impleta: nec ꝙ̃tum ad hoc dr̃nt niſi
ſicut intenſum ⁊ remiſſum. tñ in talibus forma que ſit ⁊ ſũ
ſit ⁊ ſuũ fieri nõ differt realit̃ niſi ꝙ fieri importat cauſali-
tatem actualẽ illius cui cõuenit vltra facere rõnem ſpeci-
ficam forme vltra hoc. ſ. qȯ eſt facere quale vel quãtũ for-
maliter. Ulterius ſciendũ ꝙ ſunt quedã cauſe que nõ
ſemꝑ habẽt cauſalitatẽ actiualem ſuꝑ ſuũ effectũ. ſicut pa
tet de particularibꝰ cauſis reſpectu quaꝝ dicit̃ ꝙ fieri eſt
ipſa forma in fluxu. i. in tali acquiſitiõe ſucceſſiua uel eſſe
nunc ꝑmo ab alio ſicut a cã efficiente. Deſcendẽdo ergo
ad ꝓpoſitũ dico ꝙ fieri eſt realit̃ ipſa forma que ſit: ⁊ actio
eſt ipſa eadem forma ꝓ̃ut eſt actu alicuiꝰ ut a quo eſt actu
ſicut a cã efficiente. vnde ſicut dictũ eſt actio nõ addit niſi
eſſe actu illiꝰ cuiꝰ dicit̃ eſſe actio: ut a quo habet eſſe actu
⁊ q: forma que ſit ⁊ manere põt ꝙ̃tum ad illud quod eſt da
to ꝙ nõ ſit talis agentis. ſ. particularis ut dãtis eſſe actu.
ideo põt manere forma facta: nõ manẽte hoc qȯ ſit actio
talis agentis. nec tñ ſequit̃ ꝙ talis actio nõ fuerit illa for-
ma ꝓpter hoc qȯ manet poſt. ſed tm̃ ſequit̃ ꝙ illa forma
que fuit alicuiꝰ ut cauſe efficiẽtis a quo actu habebat eſſe
nõ ſit nũc ſic illiꝰ ſicut tũc erat: ⁊ hoc ẽ ipſam nõ eſſe actio-
nem. Eſt aũt ſciendũ. ꝙ dato ꝙ talis forma facta nõ ſit
ſemꝑ actio talis agẽtis particularis. tñ ſemꝑ eſt actio ali-
cuiꝰ agentis a cuiꝰ cauſalitate ſemꝑ actu dependet. ſicut
ſm Auguſt. lumen ſemꝑ eſt in fieri ⁊ in facto eſſe. Quã-
tum ad quartũ ſciendũ ꝙ qñ dicit̃ ꝙ res facta ſit per actio
nem: ꝙ impoſſibile eſt ꝙ ly per importet effectiuã cauſali
tatem quã habeat actio ul̃ reſpectu forme facte: uel reſpe
ctu ipſiꝰ fieri. ⁊ hoc ꝓprie ⁊ ſm rem. ſ. ꝙ ipa actio ſit cauſa
effectiua ul̃ hñs cauſalitatẽ effectiuã reſpectu alicuiꝰ iſto
rum. Ad cuius euidentiã ſciendũ: ꝙ illud ſm qȯ poſ-
ſet magiſ verificari ꝙ actio importet cauſalitatẽ effectiuã
eſt. q: idem eſt ut videt̃ agere ⁊ cauſare effectiue. ſed cauſa
re effectiue videt̃ importare cauſalitatẽ effectiuã. ergo ⁊c̃.

Ad declarationẽ veritatis circa iſta pono ꝑmo quãdã
diſtinctionẽ de cauſalitate. Secũdo ponã quatuor ꝯcluſi
ones. ex hoc patebit veritas inquiſita. Quantũ ad ꝑmũ
ſciendũ: ꝙ cauſalitas cãe efficientis põt triplicit̃ accipi.
Uno mõ pro ꝑncipio actiuo per qȯ conuenit ſibi agere.
Alio mõ pro effectu formali eo modo quo effectꝰ uel ob-
iectum potẽtie dicit̃ nomine ipſiꝰ. ſicut dicimꝰ rem voli
tam eſſe voluntatẽ ipſiꝰ volẽtis: et rem imperatã eſſe im
periũ regis: ita ꝙ effectꝰ qui eſt obiectũ cauſalitatis ꝑmo
modo dicte dicat̃ cauſalitas cãe efficientis. ſicut demon-
ſtrato effectu alicuiꝰ ſolet dici: ecce vigor uel valor veſter
id eſt effectꝰ vigoris uel valoris veſtri. Tertio mõ põt
dici cauſalitas alicuiꝰ prout denominat̃ a cauſalitate ſe-
cundo mõ dicta. ſ. habere effectũ cauſatũ a ſe. Quantũ
ad ſecũdũ pono quatuor cõcluſiones. Prima eſt ꝙ actio
nõ eſt cauſalitas ꝑmo modo dicta. Secũda ꝯcluſio eſt ꝙ
cauſalitas non ſolũ nõ eſt actio: ſed etiã ꝙ actio ſm ꝙ hu
iuſmodi nõ habet talem cauſalitatẽ reſpectu cuiuſcunqꝫ
tertij. Tertia cõcluſio eſt ꝙ actio eſt cauſalitas tertio mõ
dicta. Quarta ꝯcluſio eſt ꝙ accipiendo terminũ formali-
ter ꝙ̃tum ad modũ ſignificandi: actio nõ dicit cauſalitatẽ
tertio modo dictã: ſed agere hoc dicit. Prima ꝯcluſio
patet ſic. q: oportet ponere ſm ꝑdicta: ꝙ actio ſit realiter
quomodocũqꝫ hoc ſit effectꝰ agentis. ⁊ hoc ſatis deductũ
eſt ex ꝑmiſſis. ſed principiũ effectiuũ quo agens agit nõ
põt eſſe aliquis effectꝰ agentis. ergo ⁊c̃. Maior patet ex
dictis. Minor patet de ſe. q: impoſſibile eſt ꝙ principiũ
alicuiꝰ effectus ſit ipſum. Secũda cõcluſio patet ſic. q:
principiũ actiuũ eſt alicuiꝰ agentis ſm ꝙ eſt cauſa effecti
ua. ſed actio in eo ꝙ talis nõ eſt cauſa effectiua ſed magis
effectus alicuiꝰ cauſe effectiue. ergo ⁊c̃. Tertia cõcluſio
patet ex dictis. q: cauſalitas ſecũdo modo dicta dicit effe
ctum formalẽ. ſed ſicut deductũ fuit ſuꝑ: actio eſt eadem
res qȯ effectꝰ formal̃: niſi ꝙ effectꝰ formalis noiat illã rẽ
nõ ut in fieri: nec ẽ nomẽ ṽbale. actio ṽo eſt nomẽ ṽbale:
⁊ ſigt̃ illũ effectũ ut in fieri ⁊ ut eſt actu talis cãe. Quãtũ

ad tertiā ꝯcluſiones ſciendū ꝙ lꝫ terminꝰ ꝯcretꝰ importat formā abſtractā a qua deſcēdit: ſiue ſit cōcretū verbale vt agere: ſiue ſit nomē ꝯcretū vt quale: quantū tñ ad moduꝫ ſignificādi nunq̄ iportat abſtractū in recto ſed ī obliquo. vnde quale idē eſt ꝙ hñs qualitatē: ita ꝙ quale importat ſḃm hñs in recto. ſed qualitatē iportat in obliquo. vñ quātū ad modū ſignificādi eſſe quale nō eſt eſſe qualitatē: ſed eſt eē hñs qualitatē. accipiēdo ꝟo verbalit̃ ꝓpoſitionē forme ad ſubm cuiꝰ eſt: verba neutra nō dicūt ipſaꝫ formā ſꝫ hr̃e formā. ſicut calere ⁊ lucere dicunt̃ hr̃e calorē ⁊ lucem. verba ꝟo actiua que nō ſolū quantū ad modū ſignificādi dicunt actionē ſicut videre ⁊ recipe: ſed etiā ſm rē: ſic calefacere ⁊ agere vel efficere: nō dicūt iſtud abſtractuꝫ qḋ ē actio in recto ſꝫ in obliquo. vnde agere nō eſt ꝓprie quātū ad modū ſignificādi actio. ſed magis hr̃e actionē ſiue hr̃e actū nō in ſe ſed a ſe ſicut a cā efficiente. Et ex hoc pꝫ q̄rta ꝯcluſio: q2 ꝯcretū verbale nō dicit formalit̃ loquendo formā abſtractā in recto: ſed dicit hr̃e illaꝫ. ſed ſic ſe hꝫ agē ad actionē. g° ⁊c. Et ex h̃ etiā pꝫ ꝙ talē cauſalitatē formalit̃ loquēdo importat agere: q2 dicit hr̃e actionē ſiue actū a ſe factū: qḋ eſt agere ꝓprie. Ex h̃ pꝫ veritas ſupra poſita. ſ. ꝙ actio nō dicit cauſalitatē ꝑ quā actio ſit vere cā effectiua cuiuſcūqꝫ in eo qḋ hmōi: qḋ dico q2 lꝫ aliq̄ forma fcā ſit cā alteriꝰ forme in genere cāe efficientiſ nō tñ hoc ꝯuenit ei formalit̃ ſm ꝙ facta: etiā pōt formari rō ſic effectui formali nō ꝯuenit cālitas effectiua: ſicut ei qḋ ſm qḋ hꝰi ē cā effectiua alicuiꝰ. ſed ſicut dcm̄ eſt actio dicit effcm̄ formalē cāe efficientis. g° ⁊c. vnde pꝫ ꝙ effectꝰ formalis vt eſt illius a quo eſt effectiue eſt actio ſm quaꝫ denoīatiue accipiendo agens dr̃ agere. Tunc ad ꝓpoſitū quādo dr̃ aliq̄d fieri ꝑ actionē: hoc pōt intelligi dupl̃r: vno modo ꝓut actio ſe tenet ex pte eius qḋ eſt agi. ⁊ tunc fieri ꝑ actionē ſic accipiendo eſſet dicere illud fieri ꝑ paſſionē. Nam ſicut ē dare calefacere ⁊ calefieri: ita eſt dare agere ⁊ agi. ⁊ tūc ſi referret̃ ad ſubm forme que fit: ſic pōt dicere cauſalitatē formalē. nam paſſio vel forma que fit vt includit hr̃e cauſam effectiuā eſt illud ſm qḋ formalit̃ ſubm paſſionis dr̃ fieri qñ dicimꝰ aquā calefieri ꝑ calefactionē paſſiuā. Si autem referat̃ ad formaꝫ: vt ſi dicat̃ calor fieri: ſic adhuc dicit formalē denoīationē. ſed ly ꝑ: nō pōt dicere cām ꝓprie ⁊ ſm rem. ſed ſm modū ſignificādi ſicut ſi diceret̃ forma intenſa per intenſionē: q2 vt teneo quo ad nūc: forma realit̃ nō differt a ſua intenſiōe qua dr̃ eſſe intenſa ſm rem: ita vt inter formā ⁊ ſuā intenſionē ſit talis drĩa ꝙ vnuꝫ eſſe poſſit cā formal̃ alteriꝰ: ſicut etiā dicimꝰ deū eſſe deū ꝑ diuinitatē: ly per: ibi nō pōt dicere realē cālitatē. vel ly per: pōt dicere habitudinē medij mō quo motus eſt mediū attingēdi terminū motꝰ. ⁊ ſiquidē t̃minꝰ motꝰ eſt intrinſecus ipſi motui: ſicut calefactū eſſe ſe hꝫ ad calefactionē: tūc illḋ qḋ fit dr̃ fieri ꝑ paſſionē: nō differt ſimpl̃r ab ipſa paſſiōe: ſed tm̄ ſicut forma in eſſe impfecto differt a ſe ipſa in eſſe perfecto vel ſm eſſe ꝑfectū. Si aūt ſit t̃minꝰ extrinſecus motui: ſicut generatū eē: ſe hꝫ ad alterationē ꝓcedentē: tūc diceret̃ factū eſſe ꝯuenire alicui ſubo per paſſionē que ē motus ſicut ꝑ mediū diuerſū a t̃mino. Si aūt referat̃ ad actionē ꝓut ſe tenet ex pte eius qḋ eſt agere ſm qḋ ꝓprie accipit̃ actio: tūc ſi ly ꝑ: dicat aliquid fieri ꝑ actionē poterit dicere ſicut ſupra dcm̄ eſt de paſſiōe habitudineꝫ medij vel ſm rē ſicut in eis que ſiūt ſucceſſiue: vel ſm modū noſtꝝ intelligendi quibus maxime note ſunt actiones ⁊ paſſiones que ſunt motus quidā. formaliter vero quod fit non poteſt dici fieri per actionē vt ſic: quia actio vt actio non eſt illius actio cuius eſt vt ſubiecti cui competit vt fiat: ſꝫ eſt vt ſicut illius a quo eſt effectiue: ⁊ illud habet ſic denominare: vt ſcilicet dicatur ſm eam habere talem actum: et tali modo agere. ſi vero dicatur aliquid fieri per actionem: ita ꝙ ly per importet cauſalitatem effectiuam: tunc ly per importabit cauſalitatem effectiuam nō in ipſa actione reſpcū facti: ſed in agente ſub hoc ſenſu. ſ. ꝙ factū habet eſſe factū ꝑ actionem. i. ꝑ hoc qḋ eſt alicuiꝰ ut a quo ē illud ſm qḋ dr̃ formalit̃ factū ſicut a cā agēte. et hoc nō eſt ponē cauſalitatē effectiuā in actu q̇ eſt a tali ut a cā effectiua: ſed magis eſt ponē cauſalitatē effectiuā in ipa cā agente. in ipſo ꝟo actu no ponit̃ cālitas ſicut in effectiuo: lꝫ effectꝰ formalis ut dictū eſt poſſit dici cālitas agentis ꝓut cālitas pōt aliquo mō dici formalis effectꝰ cāe: nō aūt ꝓut cālitas ꝯuenit effectiuo. Cauſalitas igit̃ actiōi ꝯuenit ut effectui formali: nō aūt ut formali effectiuo. Ad ꝑmū ergo qḋ obijcit̃ ab alijs in oppoſitū pꝫ ex dictis. nam ꝓdictis denoīatiōibꝰ rñdet aliq̄d ex parte rei: nō quidē diuerſe eēntie: ſed eadē eēntia nō diuerſoꝝ diuerſimode realit̃ loquēdo uel ſaltē eſſe eiuſdē diuerſimode. Ad ſecundū pꝫ per idē. q2 nō oportet ꝙ illis denoīatiōibꝰ rñdeant diuerſa que ſint actio ⁊ paſſio. ſed ſufficit ꝙ eis rñdeant aliqua diuerſa realit̃ quoꝝ illa res ſit diuerſimode: uel ꝙ illa res ſe habeat ad aliquā aliā rem diuerſimode. Et ſi dicatur ꝯ hoc ꝙ diuerſitas q̄ eſt in hoc qḋ eſt eſſe diuerſimode alicuiꝰ videt̃ ꝓpriū relationis ſiue ipſoꝝ relatiuoꝝ. dico ꝙ talis drĩa non ſolū ꝯuenit relationibꝰ ſiue relatiuis formalit̃: imo pōt illis ꝯuenire q̄ ſunt fundamēta relationum ſiue q̄ ſunt relatiua fundamentalit̃ ⁊ ꝓdicamēta fundata ſup iſtam drĩam fundamentalē drñt a relatiōe. q2 relatio ut ſic eſt illiꝰ cuiꝰ eſt relatio ut ſubiecti. ꝑnitas enim eſt patris: ⁊ ſuū ſubiectū ut ſic denoīat. alia aūt ꝓdicamenta ut talia ſunt alicuiꝰ cuius nō ſunt ut ſubiecti: ſicut frequenter exemplificatū eſt. vnde dicunt̃ a quibuſdā denominatiua ab extrinſeco. Ad tertiū dico ꝙ res facta ſiue actus factꝰ nō preſupponit actionē ſm rem: niſi qñ res facta eſt terminꝰ extrinſecꝰ actionis. ſicut ſubſtantia gnāta ſe hꝫ ad alterationē ꝓcedentē. Sed iſta ſuppoſitio eſt ſm modū intelligendi tm̄: uel rōne agentis qḋ importat̃ per actionē. Ad quartū pꝫ ex dictis. ſ. q2 lꝫ maneat res facta ſiue actus factus: nō tñ remanet ut accipiens ſuū eſſe actu a tali cā. nec tñ recipe eſſe forme eſt aliud ab ea. ſed talem habitudinē ipiꝰ eſſe nō hꝫ actu ad talem cām: qḋ cum importat̃ ꝑ actionē talis cāe ut eſt actio talis cāe: iſtam tñ habitudinē hꝫ ois effectus q̄diu eſt ad aliquā cām. Ad quintū pꝫ ex dictis vbi oñſum eſt qualit̃ res facta dr̃ eſſe uel fieri ꝑ actionē. q2 nō oportet ꝙ ly per ſꝑ importet cauſalitatē realem in actione reſpcū rei facte. ſed tm̄ hoc importat in agente. vñ nō oportet rem factā q̄tū ad illud qḋ eſt differre realit̃ ab actiōe: ſed ab agēte. Ad ſextū dico: ꝙ mi. eſt manifeſte falſa. q2 res facta nō hꝫ ꝙ ſit facta ꝟtute actiōis: ſed tm̄ virtute agētis. vñ dicē rem factā eſſe factam ꝟtute actionis: eſt ponē actionē eſſe ipm agens uel ſaltem ꝟtutē qua agēs agit: qḋ eſt manifeſte falſum: cū ꝓbatum ſit actionē eſſe effectū agentis ſiue cāe effectiue. Ad ſeptimū pꝫ ꝑ illud qḋ dictū eſt de impmixtione ꝓdicamētoꝝ. Ad octauū dico ꝙ ibi eſt eq̄uocatio de habere. nam qñ dr̃ ꝙ agere eſt hr̃e actū a ſe factū: nō accipit̃ ibi habere ꝙ eſt determinatū ꝓdicamentū: ſed accipit̃ ibi hr̃e ꝙ eſt cōe denoīationi cuiuſcūqꝫ ꝓdicamenti: ꝓut eſſe albuꝫ dr̃ idem qḋ hr̃e albedinē: et eſſe agens eſt hr̃e actionē ſiue actum factū a ſe. ⁊ ſic de alijs. ⁊ ponē tale hr̃e in ꝯcreto cuiuſcūqꝫ ꝓdicamenti reſpectu abſtracti nō eſt incōueniēs.

Ad nonū dico ꝙ ſtante hypoteſi lꝫ nō ſuſpēdat̃ forma facta: tñ ſuſpendit̃ ꝙ illa facta nō eſt illiꝰ ignis cuiꝰ actio dr̃ ſuſpēdi. hoc aūt hꝫ vltra formā que ſit ipſa actio. ſ. ꝙ ſit ūto mō alicuius ut talis cāe. ⁊ iſte calor talis calefacti uel medij lꝫ ſit nō eſt ignis cuiꝰ actio dr̃ ſuſpenſa. Et ſi aliq̄s querat quō actio illiꝰ ignis dr̃ ſuſpendi: ſi illa nō fuit q̄dā res alia a calore facto. ⁊ ego dico ꝙ querēs iſtā q̄ōnem deberet ſuſpendi ab honore docēdi: q̄ videt̃ imaginari actionem ſuſpēdi quaſi ꝑ gulā: cum ſuſpenſio actiōis nihil aliud ſit q̄ ipſam impeditā eſſe uel ipſam aliq̄ impediēte nō eſſe. ⁊ iſta rñſio ꝓcedit: dato ꝙ eadē forma eſſet facta ab altero illoꝝ igniū: que fuiſſet facta ab ambobꝰ: ſi actio alterius non fuiſſet ſuſpenſa. ſi aūt alia forma fuiſſet facta ab ambobus q̄ illa quaꝫ alter fecit: tunc illa ꝓpoſitio fuiſſet falſa que dicit ꝙ igni ſuſpenſo a ſua actōe nō cōueniebat nō agere ꝓp defectū: imo h̃ ꝯuēiſſꝫ ei: nō ꝓp defcm̄ forme q̄ fcā fuit: ſꝫ ꝓpter defectū forme que fuiſſet facta ſimpl̃r: uel ſaltem fuiſſet facta magis intenſa. Et ſic pꝫ de primo ꝑncipali. ſ. quō ſe habeāt in creaturis actio ⁊ paſſio et forma facta ⁊ terminꝰ formalis actiōis. Quantū aūt ad ſecundū principale. ſ. vtrū eſſentia ſit terminꝰ formalis generationis in diuinis. dicunt quidā ꝙ nō: ⁊ ponūt tres concluſiones. Prima eſt ꝙ diuina eſſentia nō eſt terminꝰ for-

mal' generatōis directe. Scōa eſt ꝙ generari ē t'minꝰ
formalis generationis diue per ſe. Tertia ꝙ eēntia eſt
t'minꝰ generatiōis indirecte. q: eſt idē realiter cū ipō gn̄a
ri. Primā cōcluſiōem ꝓbant tali rōne q: tres alicuiuſ
ꝓductionis acquirit eſſe per illā ꝓductiōem. ſ; eēntia di
uina nō acq̄rit eſſe per generatiōem diuinam. ergo ꝛc. mi.
patet. ſ. ꝙ eēntia diuina non acq̄rit eſſe p generatiōem di
uinā. ma. ꝓbat' ꝛ p̄mo auctē ꝛ poſtea rōne ꝛ p̄mo auctori
tate ſimplicij ſup p̄dicamenta. vbi dicit ꝙ actio eſt cātiua
termini ꝛ ſic t'minꝰ actiōis acq̄rit eē per actiōem. 2° p cō
men. ſup. 7. methaphiſice vbi dicit ꝙ agens p̄ticulare ꝓ
ducit ꝯpoſitū attingendo formā ꝙ̄ attingit vt termini ꝓ
ductionis. 3° p p̄hm 2° phiſicoꝝ vbi dicit ꝙ generatio eſt
via ꝛ ꝯmē. exponit q̄ eſt via in forma. Deinde ꝓbat' idez
rōne q: ꝯpoſitū p ꝓductiōem acq̄rit eſſe. ſ; h̄ nō eſt rōne
medie. ergo h̄ eſt rōne forme cui acq̄rit' eſſe ꝛ q̄ eſt t'minꝰ
formalis generatiōis. ſi dicat' ad h̄ ꝙ eēntia licet n̄ ſit t'mi
nꝰ generatiōis ſimpliciter. tn̄ eēntia eſt t'minꝰ generatio
nis vt in h̄ puta in filio. Cōtra h̄ arguūt q: in generatio
ne ignis ex aere remanet eadez qualitas ſimbola. ſ. calor
ita q̄ eſt de nouo in alio ſubiecto. ſ; h̄ non obſtante talis
q̄litas nō dr̄ t'minꝰ formal' generatiōis. ergo ꝛc. Scōaz
ꝯcluſiōez ꝓbāt tripliciter. ſic q: illud eſt t'minꝰ generatio
nis cui acq̄rit' eſſe p generatiōez. ſ; generari eſt hꝰ. ergo ꝛc.
2° ſic. q: illud q̄ eſt effectꝰ illatioq; actōis eſt ꝓprie ter
minꝰ formalis ipſiꝰ actiōis. ſ; generari eſt hꝰ cū dicat paſ
ſiōem que eſt effectꝰ illatio que actiōis. ergo ꝛc. 3° ſic il
lud q̄ r̄ndet ipſi generaē vt eſt actio eis formal' t'minꝰ ge
neratiōis. ſed illud ꝙ formaliter r̄ndet ipſi generare vt eſt
actio. eſt ip̄m generari. ergo ꝛc. Tertiam concluſiōem
breuiter ꝓbant ſic. q: illud q̄ eſt idem cum termino for
mali generatiōis indirecte pōt dici t'minꝰ formal' genera
tionis. ſ; eēntia eſt hꝰ. q: eſt eadem res cuz ipſo generari.
ergo ꝛc. Itez tres ꝯcluſiōes ſunt falſe prout ab iſtis ſumi
tur. ꝛ de p̄ma quidem apparebit quādo oſtendetur quid
ſit t'minꝰ formal' generatiōis diuine. Scōa faciliter ꝓ
batur eſſe falſa. quia generari aut accipitur ibi pro paſſio
ne vel ꝓrelatiōe. ſi pro relatiōe contra primo quia nulliꝰ
productiōis eſt relatio prio ꝛ per ſe t'minꝰ. Scōo quia
tūc rōnes ſcōa ꝛ tertia nulle ſunt. q: relatio vt relatio nec
reſpondet actiōi vt actio eſt. imo correſpondet ſuo corre
latio. nec relatio eſt primus effectus illatio que actionis
vr̄ſic. Tertio quia vt infra ꝓbabit' t'minꝰ ē forma cōica
ta. ſed generari non dicit formā cōicatam. ergo ꝛc. Ter
tia faciliter patet eēntie falſa mō q̄ ſumit'. ſ. ꝙ eēntia dicat'
terminꝰ formalis generationis indirecte. quia eſt idē cuz
ipſo generari. q: l; generari ſit eadē res cum eēntia nō tn̄
oportet ꝓpter h̄ ꝙ eēntie cōueniat illud ꝙ cōuenit ipſi ge
nerari alioquin cum eēntia ſit eadem res cum pſona pro
ducta ꝛ pſona ꝓducente ſequeret' ꝙ eēntia eſſet ꝓducenſ
ꝛ ꝓducta. Ad illud ergo q̄ inducitur ad ꝓbanduz p̄mā
ꝯcluſiōem dico ꝙ vbi eſt aliqua forma abſoluta non ſolū
cōicata ſed etiam ꝓducta ſicut eſt in creaturis. tunc t'mi
no formali ꝓductionis acquiritur non ſolum eſſe in hoc
ſed abſolute acquiritur eſſe. vnde quando generat' ignis
ipſi forme ignis generati non ſolū acquiritur eſſe in hac
materia vel in h̄ ſuppoſito imo abſolute acquiritur eſſe.
ſed ſi ignis generans cōicaret eandem formam numero
ꝙ̄ habet igni generato. tūc termino formali generatiōis
ignis non acquiretur ſimpliciter eſſe ſed eſſe in h̄. ꝛ quia
in diuinis non eſt forma abſoluta producta. ſed cōicata
ideo forme que eſt t'minꝰ formal' generationis diuine vt
infra ꝓbatur non acquiritur eſſe ſimpliciter. ſed eſſe in h̄
ita ꝙ reſpōdendo ad formam argumēti ſic dicēduz ad ma
iorē quādo dicit' ꝙ terminꝰ formalis productionis acqui
rit per iſtam ꝓductiōem eſſe q̄ non oportet abſolute lo
quendo. ſed verum eſt ꝙ tali termino acquiritur eſſe vel
abſolute vel in hoc ideo non oportet ꝙ ſi eēntia diuina ē
t'minꝰ formal' generatiōis diuine ꝙ p generatiōem ei ac
quiratur eſſe. ſed ſufficit ꝙ ei acquiratur eſſe in h̄. ſ. in fi
lio. Et p h̄ patet ad oēs illas auctēs quia loquūtur de ter
mino formali in illis in q̄bus eſt forma abſoluta nō ſoluz
cōicata ſed etiam producta. Ad illud ꝙ adducitur con
tra hoc de qualitate ſimbolica. dico ꝙ qualitas ſimbolica

dato ꝙ remanerz eadē in generato ꝛ corrupto. nō tn̄ ideo
nō dr̄ terminꝰ formalis generatōis ignis: q: ei abſolute
nō acquirit' eſſe. ſ; q: p̄ncipalis terminꝰ illiꝰ generatōnis
eſt forma ignis geniti. vel etiā ſi calor generet' de nouo ſic
alij ponūt nō tn̄ dicet' terminꝰ illiꝰ genenatōis: q: aliꝰ eſt
terminꝰ principal' ꝛ aliꝰ terminꝰ ſecūdariꝰ. ſ. calor. Ad
primū q̄ inducit' pro ſcōa cōcluſiōe dico ꝙ nō omne illō
cui acq̄rit' eſſe per aliquā actionē eſt terminꝰ formalis. ſ;
ſola forma abſoluta ꝓducta vel cōicata. vn̄ etiā ipſi relati
oni paſſi ad agens acquirit' eſſe dicto mō: ꝓpter q̄ in for
ma argumēti eſt fallacia ꝯn̄tis ꝓcedendo a ſuperiori ad i
feriꝰ affirmādo. ꝓpter q̄ nō ſequit' ꝙ ſi ipſi generari acq̄
rit' eſſe per generatōz: ergo eſt formalis terminꝰ generati
onis. Sciendū tn̄ ꝙ in diuinis ꝓprie nō eſt acq̄ſitio eēndi
l; ibi ſit habere eſſe: q: acq̄ſitio eſſe iportat depēdentiā eſſē
di ab alio. Ad ſcōm dico ꝙ dupliciter deficit. Primo
q: ibi eſt fallacia ꝯn̄tis. ſic etiā p; in precedēti. q: poſito ꝙ
eſſet verū ꝙ paſſio ſit effectꝰ actōis: nō tn̄ ſeq̄ret' ꝙ eſſet
terminꝰ formalis. q: nō oīs effectus agētis eſt paſſio. 2°
q: falſū ſumit' ꝙ realiter loquēdo paſſio accipiēdo ꝓprie:
ꝓut pertinet ad p̄dicamentū diſtinctū cōtra p̄dicamētuz
relatōis ſit effectus actōis: cū ſm p̄hm. 3° phicoꝝ: actio ꝛ
paſſio realit' ſunt vnus motꝰ. in diuinis aūt de actione ꝛ
paſſione nō remanēt niſi relatiōes realit' loquēdo. Ad
illō aūt dictū auctoris ſex p̄ncipiorū: dico ꝙ vel loquit' vt
plures: vel ſm noſtrū modū intelligēdi. Ad tertiū dico
ſilr ibi eſt fallacia ꝯn̄tis. nā ipſi generare nō ſolū reſpōdet
generari ſ; etiā genitū eſſe ꝛ forma cōicata p generationē
ꝛ h̄ ſola reſpōdet vt terminꝰ formalis generatiōis. Ad
ꝓbationē aūt tertie cōcluſiōis ſicut oſtenſū eſt ſequūtur
multa incōueniētia. q: ſi ad idēptitatē eēntie cū aliquo: ſe
queret' ꝙ illud q̄ cōuenit illi ꝯueniret eēntie: ſeq̄retur ꝙ
eēntia eſſet ꝓducēs ꝛ producta ꝛ diſtincta ꝛ diſtiguēs ꝛ m'
ta alia. Et iō aliter eſt dicendū ꝙ. ſ. formalis terminꝰ ge
neratōis diuine eſt eēntia. Ad cuiꝰ euidētiā p̄mo vidē
dū eſt q̄ñ differēter ſe habēt in diuis actō ꝛ paſſio. ſi tn̄ dz
cōcedi ibi paſſio ꝛ in creaturis. 2° dicēdū ad ꝓpoſitā q̄ſti
onē. Quātū ad primū ſciendū ꝙ in diuinis alit' ſe h̄nt
actio ꝛ paſſio ꝛ terminꝰ formalis ꝓductōis: ꝛ alit' in crea
turis. q: in diuis vbi nō eſt forma abſoluta ꝓducta nō eſt
actio vel paſſio ꝓprie pertinēs ad genus actionis vel paſ
ſionis. nec etiā eſt ibi effectꝰ formalis. vn̄ ibi nō manet de
his que p̄tinēt ad actionē ꝛ paſſionē: niſi tn̄ relatiōes op
poſite ꝓducētis ꝛ producti: et forma cōicata ipſi ꝓducto a
producēte. cuiꝰ cōicatio nihil aliud eſt ꝙ̄ habē talē formaz
cū oppoſitis relatōibus cōicant' ꝛ eiꝰ cui cōicat'. Quā
tū ad ꝓpoſitū ſciendū ꝙ in diuinis ſicut dictū eſt l; nō ſit
forma ꝓducta: eſt tn̄ forma abſoluta cōicata: ꝛ huic magis
ꝓprie cōuenit rō termini formalis ꝓductionū diuinarū
quā cuicūq; alij exiſtēti in diuis. ꝛ accipiamꝰ quo ad nūc
de generatiōe de qua nūc facta eſt q̄ſtio. Et ꝓbat' hoc tri
plici rōe. Prima ſumit' ex ſilitudine ad terminū formalē
in creaturis ꝛ eſt talis. q: videt' illi cōuenire ꝙ ſit terminꝰ
formalis in generatiōe diuina cui magis cōuenit h̄re ſili
tudinē cū termino formali ꝓductionis in creaturis. ſ; eſ
ſentia eſt hmōi: ergo ꝛc. maior eſt ꝓbabilis. minor ꝓbat':
q: in diuinis illud videt' habē maiorē ſilitudinē cū termi
no formali ꝓductōis in creatur' q̄ h; rōez forme cōica
te. q: iſtud eſt terminꝰ formalis ꝓductōis in creaturis q̄
eſt forma cōicata per ꝓductionē: q: eſt nō ſolū forma pro
ducta ſ; aliquo mō forma cōicata. ſ; eſſentia eſt hmōi. q:
ipſa ſolū eſt forma cōicata: g° ꝛc. Scōa ſumit' ex ꝓducti
onis ſpecificatiōe: q: videmꝰ ꝙ generatio ſiue ſit equiuo
ca ſiue vniuoca h; ſpecificari ex natura cōicata in creatur'
que etiā eſt natura ꝓducta. vn̄ ꝙ ꝓductio aliqua dicat' eē
ꝓductio hūana vl' equina: hoc h; ex natura cōicata per ꝓ
ductionē illā. Et ex hoc arguit' ſic: illud ē formalis termi
nus generatōis ex quo generatio illa hab; ꝙ ſit generatō
diuina. ſ; hoc h; ex natura cōicata que eſt ipa deitas. g° ꝛc.
Tertia ſumit' ex ratiōe generatōis vniuoce ſic. q: in ge
neratiōe vniuoca illud videt' terminus formalis genera
tōis in quo generans ꝛ genitū cōicant: cū tale generās ge
nitū producat in ſimilitudinē ſue nature. ſ; in diuinis eſ
ſentia etiā nihil aliud eſt huiꝰ ꝛ hoc per ſe: g° ꝛc. Aucto

ritas aũt pħl 2.ͦ phiſicoꝝ facit ad h.ſ. ꝙ generatio eſt via ĩ naturã ⁊ conſtat ꝙ h eſt naturã cõicatã eſſe. Ad p̃mum ergo in oppoſitũ dico ꝙ licet dĩna eēntia p̃exiſtat genera-tiõi tamẽ eēntia dĩna vt hñs eſſe in filio non p̃exiſtet gñationi ſic aũt ponit̃ eſſe terminꝰ. Ad ſcõm ꝙ directe ẽ ꝯ hoc dico ꝙ non eſt cõcedẽdum ꝙ ipm eſſe eēntie in filio p̃ciſe acipiẽdo.ſ.cũ excluſiõe eēntie eſt terminꝰ gñatiõis. ſꝫ etiam ipſa eēntia vt hñs eſſe in hoc.qꝛ eēntia vt cõicata eſt terminꝰ. Ad.3.patet ex dictis qꝛ lꝫ non acquirat eēntie ſimplr̃ eſſe p generatiõem.qꝛ nec etiã alicui ꝓprie i di-uinis ꝯuenit acq̃rere eē.tamẽ eēntia habet eẽ in filio p ge-neratiõem. Ad.4.dico ꝙ licet eēntia dĩna nõ ꝯtineat abſolute v̾tualiter in p̃ncipio generatiuo tamẽ eēntiã di-uinã habere eſſe in filio ꝯtinet̃ virtualiter in p̃ncipio gñatiuo. Ad.5.dico ꝙ generatio dĩna ſpecificat̃ per dĩnam eēntiam quãtum ad hoc qȯ ſit generatio diuina.determi-natio aũt qua determinat̃ quãtũ ad hoc qȯ ſit productio filij magis cõuenit cum determinatione ad indiuiduum q̃ ad ſpẽm.licet ibi ꝓprietates determinãtes ad ſuppoſi-ta differũt formaliter ⁊ quaſi ſpecifice.vnde vna dicit̃ gñatio ⁊ alia ſpiratio tñ quãtũ ad hoc ꝙ vtraqꝫ ſit productio determinate dĩna h habet a dĩna natura in vtraqꝫ cõicata. Per idẽ patet ad ſextã rõnem ſequentẽ qꝛ ꝓprietas determinat quaſi indiuidualiter.ſed forma cõicata quaſi ſpecificate. Ad.7.dico ꝙ quedã importãt actus notio-nales ſcõm hitudineꝫ ꝓducentis ad ꝓductum.⁊ iſta non cõueniunt eēntie ſicut generare ⁊ generari.quedam vero important hitudinẽ forme que cõicatur ad ipm cõicanteꝫ vel ad illũ cui cõicatur ⁊ talia bene ꝯueniũt eēntie.ſicut h qȯ dico ꝯueniri ⁊ recipi in perſona ꝓducta ꝙ tamen reci-pi non importat diſtinctiõem realem inter recipiens re-ceptũ nec etiã cõicari iportat diſtictõem iter cõicãs ⁊ cõicatũ. Ad.8.dico ꝙ quãdo dr̃ ꝙ terminꝰ nõ eſt eēntia ſꝫ intellectus qȯ non accipit̃ ibi eēntia ꝓut diſtinguit̃ rõne ab attributis.ſed ꝓut diſtinguit̃ contra notionalia.vnde quãtum ad ꝓpoſitum ꝑtinet non refert vtrum terminus formalis ponatur eēntia vel natura intellectualis vel aliquid tale. Ad.9.dico ꝙ non ſequitur qȯ idem ſit ꝓdu-cens ⁊ productum dato ꝙ eēntia ſit p̃ncipium generãdi. q̃uia in dĩnis principium generandi quantũ ad principiũ quo generans generat nec per ſe nec per accidens gene-rat.quia in diuinis ſoli ſuppoſito producenti cõuenit ge-nerare.vnde principiũ generandi non generat.ſed eſt p̃n-cipium quo ſuppoſitum generat. Ad.x.dico ꝙ quantũ ad h eſt ſimile ꝙ ſicut motus eſt forma ſ̃m qnã eſt motus ita etiam forma cõicata in diuinis eſt generare ⁊ genera-ri ⁊ ipſa cõicatio realiter.h tamen.ſ.eſſe terminũ non cõ-uenit illi ſ̃m qȯ eſt illa realiter.ſed ſ̃m qȯ forma vel natura cõicata. Ad.xi.dico ꝙ loquendo realiter.mi.eſt falſa quia in diuinis non eſt aliqua potentia receptiua ſ̃m rẽ.

Ad.xij.patet ex dictis in reprobatione precedentis opi-nionis ⁊ in reſponſione ad argumenta ſcđe cõcluſionis.

Poſtea querebatur vnum de deo per cõpatiõeꝫ ad extra.⁊ eſt vtrũ accidens virtute diuina poſ-ſit retinere terminos ꝓprie eēntie ſine ſubiecto ⁊ arguitur ꝙ non quia illud qȯ non habet prop-os termĩos ſue eēntie ſine ſubiecto.nõ pȯt virtute dĩna retinere terminos ꝓprios ſue eēntie ſine ſbȯ ſꝫ accñs eſt huiuſmodi.ergo ⁊c.quia termini eēntie accidẽtis ſunt re-aliter indiſtincti ab eſſentia ſubiecti cuꝫ nec intelligi nec differri poſſit accidens ſine ſubiecto ſuo.ergo ⁊c.ſed con-trarium tenetur de quantitate in ſacramento altaris.

Reſpondeo circa iſtam queſtionem tria ſunt facienda primuꝫ eſt videre quid deo ſit poſſibile.ſecundo quid im-portetur per terminos proprios accidentis.3.ͦ dicetur ad queſtionem. Quantũ ad primũ primo ponitur quedã opi.falſa.poſtea ponitur vera.Quantuꝫ ad primum ſciẽ-dum ꝙ quidam circa predictum articulum ponunt du-plicem diſtinctionem.ſcđo ponunt tres concluſiones ⁊ probãt. Prima diſtinctio eſt ꝙ aliquid poteſt dici im-poſſibile alicui duplr̃.vno mȯ ꝓpter defectũ v̾tutis ſic ĩ-poſſibile eſt hoĩ mouere celũ.alio mȯ ꝓpter repugnãtiã terminoꝝ:ſicut impoſſibile eſt hoĩeꝫ fieri irrõnalẽ. Se-cũda diſtinctio eſt ſubdiſtiguẽ ſcõm mẽbꝝ:qꝛ ſicut eſt du-plex modus dicẽdi per ſe.ſ.primꝰ ⁊ ſcđs.ita eſt duplex re-pugnãtia terminoꝝ:vna per oppoſitũ ad primũ modũ di-cẽdi per ſe.ſicut ſi dicat̃ ꝙ homo nõ eſt animal vel homo non eſt rationalis.Alia eſt per oppoſituꝫ ad ſecundũ mo-dũ dicẽdi per ſe.ſicut ſi dicat̃ ꝙ hȯ nõ eſt riſibilis:vl̃ aliq̃d cõſile. Tres cõcluſiones quas ponũt ſũt iſte. Pria ꝙ deus pȯt omne illud qȯ eſt ipoſſibile alicui ꝓpter defe-ctũ veritatis. Scđa ꝙ deus nõ pȯt illud qȯ iportat repu-gnãtiã terminoꝝ per oppoſitũ ad primũ modũ dicendi p ſe. Tertia eſt.deus pȯt illud qȯ iportat repugnãtiã ter-minoꝝ per oppoſitũ ad ſcõm modũ dicẽdi per ſe. Pria cõcluſio facilr̃ ꝓbat̃.qꝛ illud qȯ dr̃ impoſſibile alicui ꝓpter defectũ virtutis nõ eſt ipoſſibile illi cuiꝰ virtꝰ eſt infini-ta.ſꝫ virtus dei eſt infinita:g.ͦ ⁊c. Scđa ergo ꝯcluſio fa-cilit̃ pꝫ:qꝛ illud qȯ implicat duplicẽ cõtradictionẽ:nulli po-tẽtie eſt poſſibile.ſꝫ repugnãtia q̃ accipit̃ per aliq̃d oppoſi-tũ ad primũ modũ dicẽdi p ſe eſt hmõi.g.ͦ ⁊c.ma.qꝛ ꝯtradi-ctoria nulla v̾tute poſſũt verificari.mi.etiaꝫ pꝫ.qꝛ qui ne-gat p̃dicatũ eēntiale de eo cuiꝰ eſt p̃dicatũ eēntiale:negat idẽ de ſeipſo.ſꝫ negare idẽ de ſeipſo:vt ꝙ hȯ nõ ſit homo: eſt manifeſte ⁊ directe ponẽ cõtradictoria.g.ͦ ⁊c. Tertiã cõcluſionẽ.ſ.ꝙ illud qȯ iportat repugnãtiã terminoꝝ per oppoſitũ ad ſecũdũ modũ dicẽdi p ſe ſit deo poſſibile:pro-bãt rõe ⁊ exẽplis. Rõe ſic:illud qȯ nõ iportat expreſſe cõ-tradictoria eſt deo poſſibile. ſꝫ illud qȯ iportat repugnan-tiã terminoꝝ per oppoſitũ ad ſcõm modũ dicẽdi p ſe nõ i-plicat expreſſe ꝯtradictoria.g.ͦ ⁊c.ma.vt vr̃ pꝫ:qꝛ nõ vr̃ ꝙ aliq̃d ſit ſimplr̃ ipoſſibile niſi iplicet ꝯdictoria.mi.patꝫ:qꝛ negatio illoꝝ de ſe inuicẽ q̃ ꝑtinẽt ad ſecũdũ modũ dicẽdi per ſe nõ iportat expreſſe cõtradictoria.g.ͦ ⁊c.vt ſi dicat̃ ꝙ quãtitas nõ inheret:qꝛ ibi nõ negatur idem de ſeipſo.vn-de licꝫ repugnãtia que eſt per oppoſitũ ad ſecundũ modũ dicendi per ſe implicet cõtradictoria arguitiue non tñ ex-preſſe.verbi gratia.ponẽdo ꝙ quantitas ſit ſine ſubiecto: nõ ponit̃ expreſſe ꝙ nõ ſit accidẽs ſed arguitiue.vt ſi dica-tur ſic:omne accidẽs eſt in ſubiecto:ſed quãtitas in ſacra-mẽto altaris nõ eſt in ſubiecto.ergo quãtitas nõ eſt acci-dens.hoc qȯ eſt quãtitas eſt ſine ſubiecto nõ importat ex-preſſe quantitatẽ nõ eſſe accidens:qȯ eſt negare predica-tũ eſſentiale.ſ.eſſe accidẽs de eo cuius eſt predicatũ eſſen-tiale.⁊ ideo iſtud nõ eſt expreſſe implicare cõtradictoria: ſed argumẽtatiue. Idem probant ipſi exemplis ⁊ addu-cũt exempla in quibus deus poteſt facere ⁊ fecit illud qȯ implicat repugnantiã terminoꝝ.primo probat̃ in metha-phiſicis.ſecũdo in mathematicis.tertȯ in phiſicis ſiue in naturalibꝰ. In methaphiſicis duplicit̃.primo ex cõpa-ratiõe ſubſtãtie ad ſubſiſtere.Secũdo ex cõparatiõe acci-dentis ad actuꝫ inherẽdi. Quantũ ad primũ poteſt for-mari ſic ratio.oppoſitũ eius qȯ per ſe cõuenit alicui iclu-dit repugnantiã terminoꝝ.ſed hoc fecit deus in incarna-tione ſua.ergo ⁊c. maior videt̃ plana:qꝛ vnũquodqꝫ im-portat repugnantiã ad oppoſitũ illius:qȯ per ſe ſibi cõpe-tit.minor probat̃.qꝛ ſubſtantie cõpetit per ſe ſubſiſtere.ſꝫ oppoſitũ huius factũ eſt in incarnatiõe.ergo ⁊c. ma.iſtiꝰ proſilogiſmi:⁊ adhuc probat̃ quadruplicit̃. Primo:quia hoc per ſe eſt paſſio generis generaliſſimi.ſed talis paſſio nõ minus cõuenit per ſe q̃ paſſiones alioꝝ generuꝫ in-ferioꝝ.ergo ⁊c. Secũdo ſic:qꝛ qȯ proprie ⁊ principaliter ⁊ maxime cõuenit alicui illud ſibi cõuenit per ſe:ſed p̃me ſubſtantie proprie principaliter ⁊ maxime ſubſiſtere cõue-nit.ergo ⁊c. Tertio:qꝛ ſubſiſtere:aut cõuenit ſubſtãtie per ſe:aut per accidẽs.Si per ſe habet̃ propoſitũ.Si dica-tur ꝙ per accidens.cõtra:qꝛ tunc ſubſiſtere eſſet accidens ⁊ per cõſequẽs ſubſtantia haberet eſſe per accidẽs:qꝛ eſſe ſubſtantie eſt ſubſiſtere.ſed hoc eſt impoſſibile ꝙ ſubſtã-tia habeat eſſe per accidens.ergo ⁊c. Quarto ſic:qȯ con-uenit alicui nõ per aliud a ſe cõuenit ei per ſe.ſed ſubſiſte-re cõuenit ſubſtantie non per aliud a ſe. Nam omnes di-cunt ꝙ ſi natura humana ſepararet̃ a verbo ſine quocũqꝫ addito cõueniret ei ſubſiſtere.ergo ⁊c. Minor etiã princi-palis rationis patet:quia in incarnatõe deus fecit ꝙ ſub-ſtantia.ſ.natura humana nõ ſubſiſteret.quia natura hu-mana in chriſto non ſubſiſtit.ergo ⁊c. Quantũ ad acci-dens arguitur ſic.quia ponere rem ſine ſuo effectu forma

li eſt ponere repugnantiã terminoꝝ. ſed hoc fit virtute di uina: ergo virute diuina fit illud quod includit repugnãtiam terminoꝝ. Maior patꝫ quia ꝙ ſit albedo ⁊ nõ ſit eſſe album includit repugnantiã terminorũ. Minor ꝓbatꝰ quia in ſacramento altaris. quia ꝙ accidens ſit ſine inherentia eſt ponere reꝫ ſine ſuo effectu formali. q: eſt ponere accidens actu ſiue accidere qđ eſt effectꝰ formalis accidentis. ergo ⁊c. Quantũ ad mathematica poteſt formari ratio ſic illud impoſſibile videtur importare terminoꝝ repugnãtiam qđ eſt oppoſitum ꝯcluſionis demonſtrare ſed h̃ fit virtute diuina. ergo ⁊c. ma. ſupponitꝰ. mi. ꝓbatꝰ. ⁊ ꝑmo p hoc ꝙ deus fecit duo corpa eſſe ſimul. q: demonſtratũ eſt in 4.° phiſicoꝝ qđ impoſſibile eſt plures dimenſiones eſſe ſimul. Item demõſtratũ eſt in euclide qđ impoſſibile eſt inter duo pũcta eſſe niſi vnã lineã rectã. Itẽ ꝙ impoſſibile eſt duas lineas indirectũ applicari vni linee ⁊ multa cõſimilia quoꝝ oppoſitũ fit virtute dina quã qñ facit duo corpa vel plura eſſe ſimul. Demonſtratum eſt etiã impoſſibile ꝙ duo corpa ſint ſimul ſine cõtractu. vel ꝙ due dimẽſiones ſint ſimul ſine cõmẽſuratione qua maior excedit minorẽ. quoꝝ oppoſitũ fit ꝟtute diuina in ſacramẽto altaris vbi eſt dimẽſio panis ⁊ quãtitas corpiſ xp̃i ſine p̃dictis. ergo ⁊c. Quãtũ ad ph̃ica idem ꝓbant. q: terram eſſe rotũdã eſt ꝯcluſio demõſtrata in li.° de celo ⁊ mũdo. Itẽ de grauitate corpis xp̃i mixti quoꝝ oppoſitũ fit vel ad minꝰ fieri poteſt ꝟtute diuina. ſpãliter ꝟo arguitꝰ de creatione. ſic creatio eſt đo poſſibilis. ſed creatio importat repugnantiã terminoꝝ. ergo ⁊c. ma. patet. mi. ꝓbatur. ⁊ quia creatio eſt aliquid fieri ex nihilo. ꝑmo probatur illa minor ex h̃ qđ dicitꝰ ex nihilo. 2.° ex pte ipſiuſ fieri. tertio ex oppoſito creationis ſcilicet ex parte ipſius adnihilationis ex pte eiꝰ qđ dicitꝰ ex nihilo. quia li ex qđ vider tur dicere hitudinẽ negatiue aut poſitiue. ſi poſitiue aut dicit hitudinem ad mãm. aut dicit hitudinẽ ſucceſſionis eiꝰ eẽ poſt oĩo nõ eſſe. ſed nec ſic nec ſic põt verificari quia fieri aliquid ex nihilo ſiue ſic fieri ſiue ſic implicat cõtradictiõem. ergo ⁊c. Q aũt ita ſit ꝓbatur primo. quia ſi ponatur ꝙ li ex dicat hitudinem ad cauſam materialẽ h̃ dupliciter primo ſic. q: quãdo dicitꝰ aliq̃d fieri ex nihilo ſicut ex materia aut illud fit ex nihilo per ſe ſicut aliq̃d dicitur fieri per ſe ex mã vt domus ex lapidibus. aut per accidẽs ſicut aliquid dicitꝰ fieri ex ꝑuatiõe ſicut fit ex tenebroſo lucidũ. Si ꝑmo modo tunc aliquid fieri ex nihilo eſt aliq̃d fieri per ſe ex aliquo ſicut ex mã ita qđ fieri ex nihilo erit fieri ex aliquo. ſed aliquid fieri ex nihilo ⁊ aliq̃d fieri ex aliquo important cõtradictiõeꝫ. ergo ⁊c. Aliq̃d ex nihilo .i. ſequitꝰ non ex aliquo. ſi aũt dicat illud qđ ponitur fieri ex nihilo qđ h̃ ſit per accñs tũc h̃ erit q: tale factibile ſit per ſe ex ſubiecto ſubſtracto iſti nihilo. ⁊ tũc adhuc ſequitꝰ ꝙ fieri ex nihilo erit fieri ex aliquo ⁊ cum hoc ſequitur ꝙ nihil erit in aliquo ſicut in ſubiecto. que oĩa implicant ꝯdictoria. Scđo ad ideꝫ ſic quia h̃ fieri ex h̃ ⁊ h̃ fieri h̃ equipollẽt puta albũ fieri ex ñ albo ⁊ ñ albũ fieri albũ ꝑcipue put li ex ipoꝛtat habitudinẽ ſubiecti vł materie. ſꝫ nihil fieri aliquid implicat cõtradictoria quia tunc factione completa nihil eſſet aliquid. ergo ⁊c. Si dicatur ꝙ li ex dicat habitudinẽ ſucceſſionis. Contra dupliciter primo q: quando aliquid ſuccedit alteri illud qđ cedit excluditꝰ ab alio. ſꝫ nihil non põt excludi ab aliquo. ergo ⁊c. probatio minoris quia aut excluderetur ab eo qđ fit aut ab vniuerſo aut ab aliquo ſibi repugnante. non ab eo qđ fit. quia nõ habuit nec inuenit vel alioquin ſimul eſſent nec ab vniuerſo quia nihil nunquam fuit in vniuerſo vel etiam cum vniuerſo vt ab eo poſſit excludi. nec etiam ab aliquo ei contradicente. quia ſemper nihil fuit vel nec poteſt nihil nõ eſſe nihil. nunquam etiam fuit verum. qđ aliquid eſſꝫ nihil vel haberet ſecum nihil vt poſſit excludi per ipſum. Scđo ſic omnis ſucceſſio eſt eoꝛum que habent fieri circa idem ſubiectum. ſed nihil non poteſt habere ſubiectuꝫ ergo ⁊c. ſic ergo patet ꝙ ſi li ex dicat habitudinem poſitiue aliquid fieri ex nihilo importat cõtradictiõem. Si aũt li ex dicat habitudinem negatiue ita ꝙ qñ dicitur aliquid fieri ex nihilo idem ſit ꝙ aliquid fieri non ex aliquo ſubiecto vel materia preſuppoſita oꝛdine tẽpoꝛis vel nature. Contra: quia ſi ita eſt de creatione: in nullo differunt creatio a productione diuinarum perſonarũ: q: productio eaꝝ eſt nõ ex aliquo ſubiecto vł materia preſuppoſita. ſed hoc eſt impoſſibile. ſ. ꝙ creatio nõ differat a ꝓductione perſonaꝝ diuinaꝝ. ergo ⁊c. Ex parte aũt ipſiꝰ fieri arguitꝰ dupliciter. Primo ſic: q: fieri dicit tranſire ad eſſe. ſed nihil trãſire ad eſſe: vel ex nihilo tranſit fieri ad eſſe eſt impoſſibile: q: vel hoc eſſet q: nihil per ſe trãſiret ad eſſe vt. ſ. nihil haberet eſſe: aut hoc eſſet per accidẽs: q: ſcilꝫ ſubſtractũ ipſi nihilo tranſiret ad eſſe: quoꝝ vtrũqꝫ implicat cõtradictionẽ. ergo ⁊c. Scđo ſic: q: fieri ẽ recipere eſſe: ſed oĩno nihil nõ poteſt recipere eſſe: q: nec per ſe: q: tũc eſſe reciperetꝰ in nihilo. nec per accidẽs ratõne ſubſtracti: q: tunc nihil haberet ſubiectũ: que oĩa implicãt contradictionẽ. Iſta poſitio eſt falſa ⁊ iudicio meo quantũ ad aliquid erronea et exempla ſua ſunt nulla. Ad euidentiã primi ſciendũ ꝙ perſtrigẽdo iſtaꝫ poſitionẽ tria ponũt auctores eius. Primũ eſt ꝙ ſunt due cõnexiones in cõi. ſcilꝫ paſſionis cum ſubiecto: ⁊ generis vel differẽtie cum ſpecie ⁊ prima connexio ſiue cõmixtio pertinet ad ſecundum modũ dicendi per ſe: Secũda ꝟo cõnexio pertinet ad primũ modũ dicendi per ſe. Scđm eſt ꝙ oppoſituꝫ vtriuſqꝫ cõnexionis importat terminoꝝ repugnantiã: et per ꝯñs oppoſitũ vtriuſqꝫ cõnexiõis implicat aliq̃ modo cõtradictoꝛia. ſ. affirmationẽ ⁊ negationẽ eiuſdẽ de codeꝫ. ſed oppoſitũ prime cõnexiõis implicat ipſã oppoſitioneꝫ arguitiue. oppoſitũ ꝟo ſecũde cõmixtionis. ſ. coꝝ que ꝑtinent ad primũ modũ dicendi per ſe importat predictã cõtradictõeꝫ directe ſicut dictũ eſt ſupra. Deinde dictuꝫ eſt ꝙ deuſ põt facere ea que importãt terminoꝝ repugnãtiã per oppoſitũ ad cõnexionẽ paſſionis ⁊ ſubiecti. Contra iſtã poſitionẽ q̃tum ad hoc qđ dicit deũ poſſe ſuper aliqua importãtia repugnantiã terminoꝝ per oppoſitũ ad ſecundũ modũ dicẽdi per ſe: ita ꝙ poſſint eſſe ⁊ ab eo fieri ⁊ dico ꝙ nõ eſſe verũ vłr. Scđo dico ꝙ eſt falſa vłr: q: ꝓbabo ꝙ impoſſibile eſt quacũqꝫ ꝟtute fieri illud qđ iportat terminoꝝ repugnantiã. Tertio dico ꝙ inſufficiẽter aſſignatꝰ terminoꝝ repugnãtia. ꝙ hoc nõ ſit vłr veꝝ. ſ. ꝙ deꝰ poſſit ea q̃ ipoꝛtãt repugnãtiã t̃ioꝝ per oppoſitũ ad ſecundũ modũ dicẽdi per ſe ꝓbo quadrupliciꝰ. Prio: q: ꝑm eos hec. ſ. ſpẽs procedit a filio pertinẽt ad ſecundũ modũ dicẽdi per ſe. ſꝫ impoſſibile eſt quacũqꝫ ꝟtute fieri ꝙ ſpũs ſcũs nõ ꝓcedat o filio: ergo ⁊c. mi. patꝫ. ma. accipitur ab eis expreſſe: q: vt dicunt de hoc qđ importat repugnantiã cõtra primũ modũ dicẽdi per ſe nõ eſt ipotheſis: de oppoſito huiꝰ qđ eſt ſpm̃ ſcm̃ ꝓcedere a filio põt eẽ ipotheſis: q̃ritꝰ eni cõtꝛ ſi ſpũs. ſ. nõ ꝓcederet a filio: vtꝝ diſtingueretꝰ ab eo ⁊ ipſi hoc dicũt. ergo ⁊c. 2.° idem pꝫ de relatione creature ad deũ que cõuenit creature nõ in primo mõ dicẽdi per ſe: ⁊ tamẽ impoſſibile eſt creaturã ſeparari a tali relatione. g.° ⁊c. 3.° idem pꝫ de inherentia hitu ali accñtis ad ſubiectũ a qua nõ põt abſolui quacũqꝫ ꝟtute. 4.° de ſimilitudine reſpectu duoꝝ alboꝝ: ⁊ de curuo ⁊ recto reſpectu linee ⁊ de multis ꝯſilibꝰ. Ad hoc dicũt ipſi ꝙ repugnãtia terminoꝝ q̃tum ad ſcđm modũ dicendi ꝑ ſe nõ eſt ipoſſibile deo: niſi inq̃tũ ad ipſũ ſequitur repugnãtia terminoꝝ q̃tũ ad primũ modũ dicẽdi per ſe. ꝟbi grã. de relatiõe creature ad deũ q: qđ non põt creatura ſepari a relatiõe ad deũ: hoc eſt q: ſequitꝰ ꝙ ſi poneretꝰ ſine relatiõe ad deũ ꝙ nõ manuteneretꝰ a deo. ⁊ poſito ꝙ eſſet creatura manuteneretꝰ a deo: ⁊ ſic ſequeretꝰ ꝙ manuteneretꝰ ⁊ nõ manuteneretꝰ a deo: ⁊ ꝙ creatura nõ eẽt creatura. Iſta rñſio nõ valet. q: ſicut magꝭ infra patebit oĩs repugnãtia termioꝝ: hoc infert q: nũq̃ eſt terminoꝝ repugnãtia quin ſequatꝰ affirmatio ⁊ negatio eiuſdẽ de eodẽ ſi ẽ vera repugnãtia terminoꝝ. hoc ſequitꝰ ad dictũ coꝝ qui ponũt ꝙ poꝫ repugnãtie iuxͣ ſcđm modũ dicẽdi per ſe ſequũtur affirmatio ⁊ negatio arguitiue. Scđm probo. ſ. ꝙ illa q̃ importãt repugnãtiã terminoꝝ nulla ꝟtute poſſũt fieri. hoc oñdo triplici rõe. Pria ſumitꝰ ex differẽtia impoſſibili per repugnãtiã terminoꝝ ad ipoſſibile ꝓpter defectũ virtutꝭ agentꝭ. ſic illud qđ eſt poſſibile cuicuqꝫ ꝟtuti non eſt ipoſſibile per repugnãtiã terminoꝝ. ſꝫ oẽ qđ eſt poſſibile deo ẽ poſſibile alicui ꝟtuti. ſ. diuie. g.° nulla res poſſit

bilis deo eſt ipoſſibilis ꝑ repugnãtiã terminoꝝ. et ꝑ ꝯñs
ſequit̃ ꝙ deus non põt aliq̃d ipoſſibile qḋ ſit impoſſibile
ꝑ repugnãtiã terminoꝝ. mi. patet. ſ. ꝙ illud qḋ eſt ḋo poſ-
ſibile ẽ poſſibile alicui v̾tuti. ꝓbatio ma. q: nulla res poſ
ſibilis alicui virtuti eſt impoſſibilis ex defectu virtutis
abſolute loquẽdo lȝ ſit impoſſibilis huic vel illi virtuti. ſȝ
impoſſibile ꝑ repugnãtiã terminoꝝ diuidit̃ ꝑ oppoſitũ
ad impoſſibile ex defectu virtutis. ergo nullũ impoſſibi
le qḋ eſt impoſſibile ꝑ terminoꝝ repugnãtiã eſt poſſibile
alicui v̾tuti. ꝛ ꝑ ꝯñs illud qḋ eſt poſſibile alicui virtuti nõ
eſt impoſſibile per repugnãtiã terminoꝝ ħ fuit maior.
Scḋa rõ ſumit̃ ex eo qḋ ipoꝛtat repugnãtiã terminoꝝ.
Ad cui⁹ euidẽtiam ſciendũ ꝙ repugnãtia terminoꝝ
inter aliqua impoꝛtat incõpoſſibilitatẽ illoꝝ ſ̾m ſuas rõ-
nes ſ̾m quas couenit eis qḋ ſint tales res. Et ex ħ arguit̃
ſic q: ponere ꝙ aliquid poſſit alicui cõuenire ad qḋ habet
terminoꝝ repugnãtiam eſt ponere ꝙ aliquid ſit cõpoſſi-
bile illi cui⁹ rõni foꝛmali eſt incõpoſſibile. ſed ħ ponere ẽ
ponere ꝯdictoꝛia que nulla v̾tute pñt fieri. q: ponere ali-
quid eſſe ꝯpoſſibile alicui rei ꝛ eſſe incõpoſſibile ſue rõni
foꝛmali eſt ponere expſſe ꝯdictoꝛia. naȝ remanẽte manet
ſua ratio foꝛmalis. ergo ꝛc. Tertia ratio ſumit̃ ex dicto
aduerſarioꝝ qḋ etiã ex natura rei eſt verũ. ſ. ꝙ repugnan-
tia terminoꝝ quantum ad oppoſitũ ſcḋi modi dicẽdi ꝑ ſe
implicat ꝯdictoꝛia arguitiue hoc eſt ad talẽ repugnantiã
contradictoꝛia habent neceſſariã ꝯſequẽtiã. ex ħ arguitur
ſic nulla v̾tute p̃t fieri illud ꝙ vel expſſe ipoꝛtat ꝯdictoꝛia
vel ad ꝙ nccio ſequũt̃ ꝯdictoꝛia. ſȝ oẽ ꝙ includit repugnã
tiam terminoꝝ ſemꝑ ſe habȝ altero p̃dictoꝝ modoꝝ. ergo
ꝛc. ma. patet quia nulla virtute pñt verificari contradicto
ria. minoꝛ etiam patet ſcḋm aduerſarios. quia etiam ille
modus de quo minus videtur ſaltem ſ̾m eos implicat ꝯ
dictoꝛia arguitiue. ſed ħ eſt nccio inferre cõtradictoꝛia. er
go ꝛc. ꝛ ſic patet ꝙ illa poſitio eſt falſa vniuerſaliter. videt̃
etiam mihi erronea quantum ad aliquid. Nam ponere
ꝙ illa que fides tenet eſſe poſſibilia deo implicare qualit̃
cũqȝ contradictoꝛia eſt ponere implicite ꝙ iſta ſunt deo i
poſſibilia. quia nihil eſt poſſibile alicui virtuti ad ꝙ cõſe-
quũtur cõtradictoꝛia. ſed ſ̾ȝ iſtos illa que ponit fides ḋo
poſſibilia implicat ꝯdictoꝛia arguitiue quia impoꝛtant a-
liquaȝ repugnantiã terminoꝝ ad quod ſequũtur cõtradi
ctoꝛia. vñ iplicite ad dicta eoꝝ ſeq̃t ꝙ illa q̃ tenet fides eſſe
poſſibilia deo ſint ipoſſibilia deo. Quãtũ ad exẽpla di-
co ꝙ ipſi ꝯdicũt ſibi q: dicũt exẽpla p̃dicta ipoꝛtare dictaȝ
repugnãtiã terminoꝝ ad qḋ ſeq̃t ꝙ implicãt ꝯdictoꝛia vt
dictũ ẽ ꝛ cũ ħ ponũt ea eẽ poſſibilia alicui virtuti. Quã
tũ aũt ad creatiõem mirabilẽ abſurditatẽ dicũt ꝙ. ſ. crea-
tio impoꝛtat repugnãtiã terminoꝝ accipiẽdo creatiõem
ꝓ productiõe ſcḋm ſuũ totũ eẽ nullo p̃ſuppoſito qḋ ſit ali-
q̃d ipſius rei ꝙ ꝑ illã ꝓductiõem nõ ſit ꝓductũ. ſic. n. pro
duci nõ ipoꝛtat aliud quã totam rem q̃tũ ad oẽ illud qḋ ẽ
de ẽẽntia rei hr̃e cãm aliquo mõ effectiuã. ħ aũt põt ꝓba-
ri dupliciter. p̃mo quãtũ ad ħ qḋ eſt rem ſic fieri nõ ipoꝛ-
tat terminoꝝ repugnãtiam. 2° q̃tũ ad ħ ꝙ ſaltẽ de aliq̃b⁹
reb⁹ oȝ ħ ꝯcedere. p̃mũ pȝ ſic q: ſi hr̃e cãm effectiuã q̃tuȝ
ad ſuũ totũ qḋ ẽ de ſua ẽẽntia repugnaret alicui rei. ħ p̃ci-
pue repugnaret ſubſtantie qua dicitur eſſe ens per ſe. ſed
ſubſtãtie vnde ens per ſe vel vnde ſubſtãtia nõ repugnat
habere cãm effectiuã quãtũ ad totũ illud qḋ eſt de ei⁹ ẽẽn
tia. ergo ꝛc. ma. videt̃ plana. q: ſi alicui enti ħ repugnaret
tale ens eẽt maxime ſubſtãtia. ꝓbo mi. q: illi cui nõ repu
gnat inniti niſi ſic ſolũ ſubiecto ei ñ repugnat ſ̾m totũ illḋ
qḋ eſt de ẽẽntia ſua inniti cãe effectiue ꝛ hr̃e cãm effectiuã
q̃tũ ad totũ illud qḋ eſt ẽẽntia ſua. ſȝ ſbã vñ ſbã vel vt ens
ꝑ ſe mõ q̃ ꝯpetit oĩ ſubſtãtie eẽ ens ꝑ ſe nõ excludit niſi de
pendentiam ad ſubiectuȝ vel inniti alicui vt ſubiecto. er
go ꝛc. ad hoc autem dicunt alij ꝙ ſubſtãtie vnde ſubſtan-
tia ꝛ enti ſit innitenti non repugnat creatio. ſed hoc repu
gnat ſibi vñ factibile. quia ſicut ſupponũt ſe pꝛobaſſe ali-
quid fieri ex nihilo impoꝛtat contradictoꝛia ſiue termino
rum repugnantiam hoc autem eſt falſuȝ ſicut patebit in
rñdẽdo ad eoꝝ rõ̃es. Scḋo ꝓbo ꝙ ħ ſit nccium cõcedẽ
ꝛ ħ ꝓbo. ſȝ ſbã general̾ ꝛ coꝛruptibil̾ hȝ cãȝ effectiuã q̃tuȝ
ad omne illud quod eſt de ſua eſſentia. ſed quantum ad
nunc vocamus creari habet̃ cauſam quantum ad totum
qḋ eſt de ẽẽntia ſubſtãtie: ita ꝙ nihil ipſius ſubſtãtie p̃ſup
ponit̃ qḋ nõ ſit ꝓductũ ab aliq̃ cauſa effectiua. g° ꝛc. ꝓba-
tio maioꝛis. q: cõſtat ꝙ habet cãm effectiuã q̃tum ad foꝛ
mã. ꝙ aũt habeat q̃tuȝ ad materiã ꝓbat̃ ſic. illud qḋ nõ hȝ
cãȝ effectiuã hȝ per ſe neceſſe eſſe. ſȝ impoſſibile eſt ꝙ mã
ſit hmõi. g° ꝛc. mi. pȝ. q: alr̾ materia circũſcripto om̃i alio
de toto vniuerſo adhuc eẽt ſi ipſa eẽt per ſe neceſſe eẽ. ma
ioꝛ ẽ ꝓbo. q: ſi materia nõ haberet cãm efficientẽ ꝛ eẽt: q̃ro
vtrũ circũſcripto omni alio: nccẽ eſſet materiã eẽ. aut nõ
ſi ſic habet̃ ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ ipſa eẽt per ſe neceſſe eẽ. Si nõ g°
circũſcripto oĩ alio poſſibile eẽt eã nõ eſſe: ꝛ certũ eſt ꝙ ſi-
bi nõ repugnat eſſe. g° circũſcripto oĩ alio materia eẽt poſ
ſibilis eſſe ꝛ nõ eẽ. ſȝ hoc eſt ipoſſibile. q: ſi om̃i alio circũ-
ſcripto aliq̃d eẽt poſſibile eſſe ꝛ nõ eẽ: ſeq̃ret̃ ꝙ aliq̃d poſſi-
bile poſſet eſſe ſine q̃cũqȝ cauſa effectiua qḋ oĩno eſt ipoſ-
ſibile. Qḋ aũt modi repugnãtie terminoꝝ inſufficiẽter
aſſignent̃. pȝ q: nõ ſolũ cõnexa ſeꝑare impoꝛtat repugnã-
tiã terminoꝝ ſicut quãtitatẽ nõ eẽ in ſubiecto vl̾ aliq̃d ſile
imo etiã impoſſibilia cõnectere: ſicut albũ eſſe nigꝝ vl̾ ho
minẽ eẽ aſinũ. ſed illa diſtinctõ nõ accipit niſi modos qui
accipiunt̃ ſ̾m ſeparatõȝ cõnexoꝝ. g° ꝛc. Ad ea aũt q̃ in-
ducunt̃ ad ꝓbationẽ tertie cõcluſionis q̃ eſt falſa eſt dicẽ-
dũ p̃mo ad ꝓbationẽ: que ſit per rõeȝ. ad quã dico ꝙ nihil
coꝝ qḋ impoꝛtat cõtradictionẽ ſiue iplicite ſiue explicite:
eſt poſſibile cuicunqȝ v̾tuti: q: ad qḋlibet iſtoꝝ ſequit̃ ve-
rificatio cõtradictoꝝ ꝙ q̃litercũqȝ eſt ipoſſibile. Quan-
tũ aũt ad reſpõſionẽ argumẽtoꝝ q̃ fundant̃ in exẽplis pre-
mitto pꝛimo ꝙ qñ dicit̃ ꝙ ſeꝑatio cõnexoꝝ ſicut ẽ de paſ
ſione ꝛ ſubiecto: vel ꝯiũctio incõiũgibiliũ: ſicut ẽ cõiũgẽ
duas cõpletas ſubſtãtias in eodẽ ſubiecto ipoꝛtat termio
rũ repugnãtiã: hoc eſt ꝙ rõi taliũ repugnat ſic ſeꝑari vl̾ cõ
iũgi: puta qḋ rõi accidẽtis repugnet ſeꝑari a ſubiecto: vel
ꝙ rõi ſubſtãtie repugnet eſſe in aliẽo ſuppoſito. ita repu-
gnantiã cõiũctõis vel ſeꝑationis põt accipi: vel loquẽdo
de ſeꝑatione ꝛ cõiunctiõe ſ̾m aptitudinẽ vel ſ̾m actũ. ꝛ q:
ſeparatio nõ repugnat rõeȝ termini: niſi inq̃tũ cõnexio i
cludebat̃ in rõe eius cui repugnat ſeꝑari: ꝛ ſeparatio in ra
tiõe eius qḋ ponit̃ cõiũgi vel ſeparari põt intelligi eſſe de
iſtoꝝ rõe vel ſ̾m actũ vel ſ̾m aptitudinẽ. v̾bi grã. eẽ i ſub
iecto põt intelligi eſſẽ de rõe accidẽtis vel ſ̾m actũ vel ſ̾ȝ
aptitudinẽ: vt. ſ. ponat̃ de ratiõe accidẽtis eſſe qḋ actualr̾
inhereat: ꝛ de ratiõe ſubſtãtie ꝙ actualiter nõ poſſit eẽ in
alieno ſuppoſito. vel põt intelligi ſ̾m aptitudinẽ. vt ſi di-
cat̃ de rõne accidẽtis eſſe ineſſe: nõ quidẽ actualit̃ ſȝ apti-
tudine. ꝛ tunc dico ꝙ ſi de ratiõe accidẽtis ponat̃ ꝙ actua
liter inſit: ita ꝙ ineſſe actu ſit de ratiõe eius nulla virtute
poterit ſeꝑari actu a ſubiecto. Si aũt de rõe accidẽtis nõ
eſt inherere actu ſed tñ aptitudine: tunc v̾tute diuina po
terit ſeꝑari actu a ſubiecto. nõ tñ poterit ſeparari ab apti-
tudine inherẽdi q̃n manẽte eius eſſentia ſit ſemꝑ nata in-
herere. Pꝛimũ pȝ: q: impoſſibile eſt rẽ manere quin ei
cõueniat illud quod eſt de ſua ratõe: vel illud qḋ in ſua ra
tione impoꝛtat̃. quia ponere rem manere eſt ponere rati
onẽ rei manere ꝛ ecõuerſo: ꝛ oppoſitũ eius includit cõtra
dictionẽ. ſed ſ̾m ipotheſim ponit̃ de ratõne accidentis a-
ctualis inherentia: ergo ſtante ipotheſi impoſſibile eſt q̃
cunqȝ virtute ꝙ accidens maneat ꝛ nõ inhereat actu.
Secundũ etiã patȝ: quia res poteſt manere ſine eo quod
nõ eſt de ratione eius: nec habet neceſſariã cõſequentiaȝ
vel cõnexionẽ ad rationẽ eius. ſed ſtante ipotheſi inherẽ-
tia actualis nõ eſt de ratione accidentis: nec ex ipſa rõne
eius cõcluditur neceſſaria cõſequentia actualis inheren-
tie ipſius accidẽtis. ergo ꝛc. Per hoc patet ad omnia il-
la que opponũtur in contrariũ. nam illa cõiungi que de-
us coniunxit in incarnatione nõ eſt facere illud quod im
poꝛtat repugnantiã terminoꝛũ: quia de ratione ſubſtan-
tie nõ eſt quod nõ innitatur actu alieno ſuppoſito. ſed ſo
lum de ſua ratione eſt quod apta nata ſit eſſe ſine tali inni
xu. Sed ſicut ego credo nõ inherere actu vel aptitudine:
eſt de ratione ſubſtãtie. Unde credo ꝙ nulla virtute poſ-
ſit fieri ꝙ ſubſtantia inhereat alicui: vel ꝙ non ſit apta nõ
inniti. Et ſimiliter quod dicit̃ de mathematicis q̃tum ad
incõpoſſibilitatẽ dimenſionũ diuerſarũ rationũ in eodẽ

ſitu dico ꝙ ſepatio talliũ dimẽſionũ ſm ſitũ non eſt de rõ
ne eaꝝ q̃tũ ad ſepatiõem ſm actuꝫ ita ꝙ eſſe ſemp ⁊ neceſ
ſario ſepatas ſitu ſit de rõne eaꝝ. qꝛ tũc manẽtibus ipſis
quacũqꝫ ꝟtute nõ poſſent ſimul eſſe. ſꝫ intelligit̃ h̃ eẽ de
eaꝝ rõne ſm aptitudinẽ. ⁊ ad eas etiã hoc cõſequitur ſm
actũ niſi impediat̃ a ꝟtute exñte ſupra nñeꝝ. vñ ⁊ illa que
videntur circa p̃dicta includere repugnãtiã terminorum
ſoluũtur a magiſtris oñdendo ibi nõ eſſe talẽ repugnãti-
am modo p̃dicto. Deſcendo ergo ad ſingula. p̃mo ad ea q̃
dicũtur de methematicis dico ad maiorẽ ꝙ oppoſitũ eiꝰ
qđ cõuenit alicui ꝑ ſe accipiẽdo ꝑ ſe ꝯuenire etiam in ſcđo
mõ dicẽdi ꝑ ſe qđ. ſ. ꝯſequit̃ nccio ad rõneꝫ t̃mini ſicut ad
lineã ꝯſequit̃ rectũ ⁊ curuũ ⁊ cõſilia includit terminoꝝ
repugnãtiã eo mõ quo ad rões tamẽ terminoꝝ ꝯſeq̃t̃
nccio eẽ h̃ vel h̃ vel etiã non eſſe. qꝛ ſi talia cõſequãtur ad
rõnem terminoꝝ ſm actũ oppoſitũ ſm actũ includit re-
pugnãtiam terminoꝝ ⁊ ſi ſit nõ ſm actũ ſꝫ ſm aptitudinẽ
oppoſitũ eſſe ſm actũ non includit repugnãtiã termino-
rũ. ſꝫ tñ oppoſitũ acceptũ ſm aptitudinẽ. qñ dicit̃ in mi-
nori ꝙ ſubſiſtere cõuenit ſbẽ ꝑ ſe dico ꝙ accipiat̃ ſubſiſte-
re pro habere eſſe non inherẽs ꝙ iſtud cõuenit ſbãe ſicut
illud ꝙ ad rõnẽ ſuã cõſeq̃t̃ nõ ſolũ aptitudine ſꝫ etiã actu
⁊ ideo ſbãm actu inherere implicat terminoꝝ repugnan-
tiã ⁊ ꝯdictoria. vñ nulla ꝟtute põt fieri. ſi aũt accipiat̃ ſub-
ſiſtere pro habere eſſe nõ inixuꝫ alieno ſuppoſito ſic actu
ſubſiſtere non cõſeq̃t̃ ad rõnẽ ſbãe. ſꝫ ſubſiſtere aptitudie
vel actu. ſ. ſub diſtinctiõe. ⁊ ideo oppoſitũ eiꝰ qđ eſt ſubſi-
ſtere actu põt ei cõuenirẽ. mi. ꝯcedo. ꝙ. ſ. ſubſiſtere ꝑ ſe cõ-
uenit ſubſtãtie. quero tñ ab iſtis arguentibꝰ quõ ſubſiſte
re cõuenit ꝑ ſe ſubſtãtie. aut in p̃mo mõ dicẽdi ꝑ ſe. aut i ſe-
cũdo. ſi p̃mo mõ tũc ꝯdicunt ſibi qđ ſm illos nulla ꝟtute
põt fieri oppoſitũ eius qđ cõuenit rei in p̃mo mõ dicendi
ꝑ ſe ſi dicũt ꝙ ſubſiſtere cõuenit ſubſtãtie. in ſcđo. dicẽdi
ꝑ ſe tũc ſeq̃t̃ ꝙ ſubſiſtere ſit paſſio ſbãe ⁊ ꝑ ꝯñs qđ ꝑtineat
ad genus accñtis qđ eſt incõueniẽs. maxime quãtum ad
eos qui ponũt eſſe nõ differre ab eẽntia realiter. vñ iſti ni
ſi plus dicant inſufficiẽter dicunt. Quantũ aũt ad h̃ ꝙ
ego dico ꝙ ſubſiſtere importat duo. vnũ poſitiue ⁊ aliud
negatiue. importat enĩ actũ eẽndi ipſiꝰ ſubſtãtie ⁊ h̃ affir-
matiue. importat etiã quãdã hitudinẽ ad aliud negatiue.
qꝛ importat negatiõem hitudinis huiꝰ actus eẽndi ad ali
quid cui inhereat ⁊ h̃ actu ⁊ aptitudine. qꝛ. ſ. repugnat ſibi
inherere actu vel aptitudine vel cui innitat̃ vt alieno ſup
poſito h̃ quãtum ad actum. ſ. actu inniti ſibi nõ repugnat
ſed nõ habere aptitudinẽ ad nõ innitẽdũ h̃ ſibi repugnat
ſimpliciter. quãtũ aũt ad negatiõem iſtius hitudinis ad
alterum reduci habet ad ſꝫ modũ dicẽdi per ſe. non quia
ſubſiſtere ſit qđdam accñs poſitiuũ. ſꝫ qꝛ negat hitudineꝫ
ad aliud ab ipſa ſbã quia negatio põt tolli actu quantũ ad
inniti ſuppoſito alieno. Ad. 2. ꝙ inducitur de accñte di
co ꝙ minor eſt falſa. ad ꝓbatiõem dico ꝙ actu accidẽ du-
pliciter põt accipi. vno mõ ꝓ eo qđ eſt illaꝫ nãm eſſe actu
que nata eſt inherere: ⁊ iſte eſt effectus formalis cuicũqꝫ
nature accidẽtalis a quo quacũqꝫ ꝟtute non poteſt ſepa-
ri. alio modo poteſt accipi accidere actu taleꝫ naturam eẽ
actu ⁊ cum h̃ actualiter inherere ita. ſ. ꝙ vltra h̃ qđ eſt talẽ
naturã actu eſſe importetur qđ habeat tale eſſe in aliquo
ſbõ. ⁊ tale accidere actu nõ ẽ neceſſario effectus formalis
accidentis. ſed ſemp natuſ eſt ei cõuenire. Ad ea que di
cũtur de mathematicis patet aliquo modo ex diſtinctio
ne ſuppoſita. qꝛ. ſ. aliq̃ eẽ icõpoſſibilia vel aliq̃ eẽ ſitu ſepa
ta qđ ꝑtinet ſpãlr ad mathematica icludi i rõe t̃minoꝝ põt
dupl̃r intelligi. ⁊ ſpecialiter q̃tã ad ꝓpoſitum de mathe-
mathicis. ſ. ꝙ in ratione dimenſionum includatur eas a-
ctu eſſe ſeparatas ita ꝙ h̃ neceſſario ſequatur ad rõnem
terminorum ipſoruꝫ. ⁊ ſi ita eſſet eas ſitu coniungi inclu-
deret repugnantiam terminorum nec aliqua virtute poſ
ſet fieri. ſed ſic non eſt. quia ad rationem terminorum ſit
actu ſeparari non ſequitur. Ad probatiõem que indu
citur cõtra h̃ de illis demõſtratiõibus de. 4°. phiſicoꝝ ⁊ de
euclide dico ad maiorẽ qđ ꝓpoſitio eſt vera. quia aliquaꝫ
poſitionẽ eẽ demõſtratã vere ⁊ ipſã eſſe vel poſſe eẽ falſaꝫ
implicat cõtradictoria. qꝛ ſcĩa importat certitudinẽ verita
tis: ſꝫ nihil ꝓhibet aliquas cõcluſiões credi eẽ demonſtra
tas q̃ ſunt erronee ⁊ falſe. ſicut Ariſto. credidit demõſtra
re eternitatẽ motus. ⁊ hoc eſt falſũ. idem eſſet ſi aliq̃s cre-
deret ꝙ mulier quacũqꝫ virtute nõ poſſet concipẽ ſine ſe
mine viri. vel ꝙ nullus effectꝰ poſſit fieri hic inferius niſi
mediante motu celi: ⁊ ſic de multis alijs: vnde taꝫ in ma-
thematicis q̃ in alijs ſemp qñ agit̃ de poſſibili fieri vl' nõ
fieri vbi euidẽter nõ includũt̃ cõtradictoria: debẽt intelli
gi ſic eſſe ſm cõem curſũ nature. Sciendũ tñ q̃tũ ad il-
la mathematica ꝙ vnã ſolã lineã poſſe eſſe inter duo pũ-
cta: vel vnã ſupficiẽ inter duas lineas: ⁊ vnũ corpus inter
duas ſupficies duplicit̃ põt intelligi: vel quantũ ad pun-
cta: vel q̃tum ad lineas: vel q̃tuꝫ ad ſupficies intrinſecas
vel extrinſecas. Si q̃tum ad intrinſecas de lineis rectis
verũ eſt vl'iter ꝙ nulla virtute poſſet fieri oppoſituꝫ. ſ. ꝙ
plures linee recte poſſent eſſe inter duo pũcta eis intrin
ſeca. ſed de extrinſec' q̃tum ad ꝟtutẽ diuinã eſt falſũ. vn-
de ſi deus facẽt duo corpora eſſe ſimul: puta aquã ⁊ vinuꝫ
eſſe ſimul in vno dolio: ita ꝙ vtrũqꝫ impleret doliũ: cor-
pus aque ⁊ corpꝰ vini eſſet inter duas ſupficies extrinſe-
cas. ſ. inter duas ſupficies dolij: haberẽt tñ terminari ad
diuerſas ſupficies intrinſecas aque ⁊ vini. nã alia eſſet ſu-
perficies aque ⁊ alia vini ſicut corpa eſſent diuerſa. Ad
illa aũt q̃ arguunt̃ de dimẽſione panis ⁊ corpis xp̃i in ſac-
mẽto altaris. ſ. de cõtactu ⁊ cõmenſuratiõe ⁊c. dico ꝙ ille
obiectiones ſũt valde rudes. procedũt enĩ ex falſa imagi-
natõe: ac ſi quãtitas corpis xp̃i ſit ibi mõ locali ⁊ ſituali qđ
falſũ eſt: imo ibi eſt ſꝫ aliũ modũ eẽndi realiter per tranſ-
ſubſtãtiatõꝫ ſubſtãtie panis in corpus xp̃i. ⁊ põt poni exẽ
plũ: qꝛ lꝫ ignis ſit in aqua calefacta ab igne. ſicut cauſa ha-
bet eſſe in effectu: nõ tñ oportꝫ ꝙ ignẽ ⁊ aquã ſm talẽ mo
dũ eẽndi cõſequant̃ iſte paſſiones que ſunt cõmenſuratõ
ꝯtactꝰ excedere ſitual'r vel excedi: qꝛ tales paſſiões nõ ꝯſe
quũt̃ res ſm eſſe cauſale. vel ſm eſſe cauſe in effectu vel
ecõuerſo: ſꝫ ſm eſſe locale ⁊ mõ locali. ſ. ſm modũ ſitualẽ
ille aũt modus eſſendi ſm quẽ corpꝰ xp̃i eſt realit̃ in ſacra
mẽto altaris nõ eſt talis modus eſſendi. Per precedẽ-
tẽ diſtinctionẽ pꝫ de his que dicunt̃ de phicis: ⁊ per illud
aũt dictũ eſt de cõcluſione demõſtrata: qꝛ ille cõcluſiões
debẽt intelligi q̃tum eſt de curſu cõi et ſm ꝟtutes nãles
rebus inditaſ. Qđ aũt oppoſita illoꝝ nõ poſſint quacũqꝫ
virtute fieri nõ eſt cõcluſio demõſtrata. ſꝫ error infideli
um q̃tũ ad ea que cõſtant eẽ ꝯtra fidẽ. Qđ aũt dicũt ꝙ du
plex eſt aptitudo. vna. ſ. pertinẽs ad poſitiõꝫ receptiuã: et
ita nõ includit eſſe actu vt ſic. Scđa ꝟo eſt determinatia
ſicut dicũt de aĩa reſpectu ſuaꝝ potẽtiaꝝ precipue volitiẽ
⁊ intellectiue: ⁊ iſta includit eſſe in actu. ⁊ q̃tũ ad iſta nõ eſ
ſe in actu includit repugnantiã terminoꝝ. Ad hoc dico
ꝙ ſiue illa determiatio quã dicũt accipit̃ paſſiue ſiue acti-
ue: dico ꝙ impoſſibile quacũqꝫ ꝟtute ꝙ fiat illud qđ iclu
dit repugnantiã terminoꝝ in quocũqꝫ mõ dicẽdi per ſe.
qꝛ oĩs repugnãtia terminoꝝ includit cõtradictoria vt de-
ductũ eſt. vnde falſũ accipiũt qñ dicũt ꝙ repugnãtia ter-
minoꝝ in ſecundo mõ dicendi per ſe nõ includit cõtradi-
ctoria ⁊ ꝯtradicũt ſibiipſis: qui dicũt ad iſtã repugnantiaꝫ
terminoꝝ argũitiue ſequi cõtradictoria: ⁊ ſiue de potẽtijſ
aĩe ſiue de quocũqꝫ alio. qꝛ nõ pono vl'iter eſſe vnũ q̃cun-
qꝫ realiter differũt poſſint quacũqꝫ ꝟtute ſepari. ⁊ ideo di
co ꝙ eo mõ quo aliqua includũt repugnãtiã terminoꝝ
illo mõ ſunt abſolute impoſſibilia cuicũqꝫ ꝟtuti ſiue iclu
dãt ſm actũ ſiue per aptitudinẽ. Quantũ autẽ ad hoc ꝙ
dicũt de creatiõe tria premitto. primũ eſt diſtinguẽ de fie
ri. ſecũdo de fieri ex nihilo. ⁊ tertio applicare ad ꝓpoſituꝫ.

Quantũ ad p̃mũ ſciẽdũ ꝙ fieri põt alicui cõuenire du-
pliciter. vno mõ ſubiectiue ſicut dicit̃ aqua calefieri. quia
ipſa ẽ ſubiectũ calefactõis. ⁊ tale nõ dicit̃ fieri ſimpl'r ſꝫ ſꝫ
quid. vñ qñ aqua calefit nõ dicit̃ ꝙ aqua fiat ſed ꝙ aqua fi
at calida. Alio modo dicit̃ aliquid fieri obiectiue. quia
eſt obiectũ ipſius cauſe efficientis. ſicut ſi dicatur ꝙ com-
poſitũ quod eſt calidũ vel ipſe calor ſit. hoc enĩꝫ nõ poteſt
intelligi ſubiectiue: ita. ſ. ꝙ cõpoſitũ vel ipſe calor ſit ſub-
iectũ talis factionis: cum ſubiectuꝫ ipſius modus vel fa-
ctionis preſupponitur ipſi factioni ꝙ non poteſt dici de
compoſito vel de forma facta. ⁊ iſtud manifeſtius appa-
ret ſi fieret aliqua forma ſimplex ſubſiſtens vel in creatio

ne talis forme vel compoſiti quando fit nullo preſuppo-
ſito qđ non ſit factū ſic loquendo ex pte obiecti factibilis.
Quātum ad ſcđm ſciendum ꝙ aliquid poteſt fieri đ ni
hilo dupliciter. vno mō ſcđʒ ꝙ li ex importat habitudinē
ad materiam. alio modo ſcđm ꝙ li ex importat habitudinē
ſucceſſionis. Primo modo adhuc dupliciter. vno mo-
do ꝙ dicat ordine poſitiue ita. ſ. ꝙ ponatur ordo ad nihil
vt ad materiam preſuppoſitam ſub ħ ſenſu. ſ. ꝙ aliqđ fiat
ex nihilo tāquā ex materia pſuppoſita ordine tpis vel na
ture. ⁊ illo modo aliquid fieri ex nihilo implicat contradi
ctiōem. q2 aliqđ fieri ex nihilo illo modo idē eſſet ac ſi di-
ceretur ꝙ tale factum eſt factuʒ ex nihilo ſicut ex materia
⁊ tūc oporteret ꝙ nihil poneret eſſe materia talis facti vł
rōne ſui ſicut ſi dicātur lapides eſſe materia domus facte
vel rōne alicuius ſibi ſubſtracti ſicut dicit ex non albo fie
ri albū. vtrūqʒ eſt impoſſibile ⁊ implicat ꝯdictiōem. ſ. vel
ꝙ nihil ſit materia alicuius facti vel ꝙ materia ſubſtracta
nihilo ſit materia alicuius facti. Alio modo pōt intelligi
aliqđ fieri ex nihilo. ita ꝙ ordo ſit negatus ſub ħ ſenſu. i. a
liquid ſit nullo ſui pſuppoſito vt ſubiecto vel mā ex qua
fiat ꝙ. ſ. nō ſit pductum p illam pductiōem. ⁊ iſto modo
eſt poſſibile aliquid fieri ex nihilo vt ſupra pbatū. ⁊ ħ ſen
ſit Ariſto. ⁊ cōmētator vt infra dicetur. Alio mō li ex pōt
dicere. q. ordinēʒ cuiuſdā ſucceſſiōis vt fieri ex nihilo ſit
habere eſſe poſt non eſſe per aliquā factiōem ⁊ iſtud etiaʒ
pōt accipi dupliciter. ſ. poſitiue ⁊ negatiue poſitiue vt ſit
ſenſus ꝙ aliquid fiat vel ħ aūt eſſe poſt nihil ſic ꝙ ipm ꝙ
nunc habet p factiōem prius eſſet nihil. ⁊ illo etiaʒ modo
eſt impoſſibile ⁊ implicat ꝯdictio. q2 ꝙ aliquid ꝙ nunc ſit
factū dicat poſitiue loquēdo pus fuiſſe nihil vel ħ eſt rōe
ſui. q2 qđ nūc eſt factū prius erat nihil poſitiue loquendo
vel ħ eſt rōne alicuiꝰ ſubiecti ſubſtracti rei facte ita ꝙ ſub
iectū rei facte dicatur prius fuiſſe nihil poſitiue loquēdo
⁊ in ſenſu cōpoſito ⁊ hoc eſt impoſſibile. q2 nec ens nec a-
liquid qđ ſit pars ipſius entiſ pōt eſſe nihil. alio modo pt
intelligi pdictus ordo negatꝰ vt ſit ſenſus ꝙ illud qđ nūc
eſt factū habet eſſe poſt non eſſe. q2. ſ. ſic nunc habet eſſe
qđ pus non habuit aliqđ eſſe in actu proprie nature. ⁊ illo
modo poteſt dici aliquid fieri ex nihilo. i. habere eſſe poſt
nihil. ita ꝙ li poſt non dicat ordinē poſitiuū alicuiꝰ ad ni
hil. ſed magis neget ordinem poſitiuū alicuiꝰ ad nihil ſʒ
prius duratione. q2. ſ. eſt modo aliquid vel eſt modo ens
cuius eſſe non habet ordinem ad aliqđ prius in quo aliq̄
entitas eius eſſet vel in quo ipm eſſet nihil. ⁊ hoc idē etiā
oportet concedere de formiꝭ factis vt qn̄ dicitur albedo
eſt nunc ⁊ prius non erat. vnde ſi ponatur ibi ordo poſiti
uus ad prius ſenſus eſſet ꝙ albedo eſſet prius ſiue in ali-
quo priori in quo non erat albedo qđ eſt implicare cōtra-
dictoria. ita ꝙ poteſt ſic formari ratio qđ poteſt aliqđ fieri
ex nihilo ſiue pꝰ nihil q2 ħ nihil aliō ē ꝙ negare totalē enti
tatē eius qđ dr̄ fieri ex nihilo habuiſſe aliqđ eſſe actuale
in aliqua priori duratione. ſed ħ non implicat aliquaʒ re
pugnantiam videlicet illud ꝙ nunc eſt non habuiſſe ali-
qđ prius in quo fuit. ergo ⁊c. ſic ergo patet tertiū. ſ. ad p-
poſitum. ſ. ꝙ aliquid fieri ex nihilo put importat negati-
onem ordinis ad materiā pſuppoſitam non dicit aliquā
repugnantiam. imo creatio ſic dicta poteſt demonſtrari
vt ſupra probatuʒ eſt. ⁊ ꝙ hoc ſit de mente philoſophi. pa
tet. xij. methaphiſice vbi dicit quia oʒ ꝙ vnus ſit pnceps
in vniuerſo per qđ dat itelligere ꝙ oportet omnia reduci
quantum ad quicquid eſt in eis ad vnam primam cauſaʒ
nec poteſt intelligi quantum ad vnam cauſam finaleʒ vt
quidam ignotum loquentes dicunt. quia ridiculoſuʒ eſt
dicere aliquid habere ordinem ad vnam cauſam finalem
⁊ non habere cauſam effectiue ordinantem. ſicut patʒ per
ipſum commentatorem inde ſubſtantia orbis vbi expreſ
ſe ponit ꝙ finis neceſſario ſignificat effigies. de cuius cō
mentatoris etiam mente eſt ꝙ celum habet cauſam effe-
ctiuam. ⁊ conſtat ꝙ non niſi per creationem ⁊ hoc idē im
ponit Ariſto. vt patet inde ſubſtantia orbis cuius verba
talia ſunt: debemus ſcire quod corpuſ celeſte nō indiget
virtute mouente in loco ſemper tantū. ſed etiam virtute
largiente ei inſuper: et in ſua ſubſtantia et in ſua virtute
permanentiam eternam. quoniam et ſi ſit ſimiliter ⁊ nō
habeat potentiam ad corruptionem: tamen eſt finite acti-
onis neceſſario: quia qđ eſt finitaruʒ dimenſionū ⁊ deter
minatarū a ſuperiore cōtinente ipſū ⁊ omne tale: cū intel
lectꝰ poſuerit eū eſſe per ſe abſqʒ eo qđ aliqđ largit ei per
manentiā ⁊ eternitatē neceſſe eſt vt ita ſit de finitate ſue p
manētie ſicut de finitate ſue actōis. ⁊ ideo neceſſe eſt i in-
tellectu potētiā eſſe largitatē ei permanentiā eternā: quē-
admodū largitur ei modū eternū: ⁊ nō hoc tm̄: ſʒ neceſſe
eſt hic eē virtutē que largit ei propriū modū ſue actōnis q̄
eſt eternitas intre ceteros modos: motū. ſ. localē in circu
itu ⁊ figurā. ſ. propriā ipſi motui. ſ. ſpericā ⁊ menſurā pro-
priā vnicuiqʒ iſtoꝝ corporū ⁊ cōuenientiaʒ inter ea ad in-
uicē in ordine ⁊ quātitate: ita ꝙ iaʒ in omnibꝰ perficiatur
vnus actus. ſ. totus mūdus. nulla eni differētia eſt inter
indigentiā virtutiſ actiue: nec in corpore vno ſimplici aut
in vno cōpoſito ex ſimplicibꝰ hꝰi indifferēter: ſiue illō cor
pus fuerit generatū ſiue nō generatū. vnde videmꝰ celuʒ
habere vnā virtutē nō tm̄ mouentē omnia ſed agenteʒ et
cōſeruantē omnia: ſicut eſt diſpoſitio in corpore hoīs ⁊ in
corpore facto propter finē pprium. finis aūt ſignificat agēs
ſignificatiōe propria: ſicut motū ſignificat mouēs: ſʒ agen
tiū quoddā eſt priꝰ nō tpe et eſt orbis quē ſequitur tēpus
⁊ cui accidit agens orbē. ſ. faciens ipſū in diſpoſitionibus
neccijs i inueniēdo finē pter que ſit ⁊ cū ħ ignorauerūt q̄
dā hoc eſſe de opinione Ariſto. dixerūt enim non habere
cauſam agentē totū: ſed tm̄ cauſā mouentē: ⁊ ille fuit val-
de abſurdū: ⁊ non eſt dubiū ꝙ agēs ipſuʒ eſt mouēs ipſuʒ
qđ enim mouet motu proprio eſt illud qđ largit ei primo
diſpoſitiones per quas motū propriū acquirit: ⁊ iſta ē vir
tus illa quā laudat Ariſtotelis in libro ſuo de celo ⁊ mun
do. Et videt ꝙ rationes quas inducit ꝯmētator in iſto lo-
co poſſunt breuiter reduci ad duas. Prima eſt ꝙ perma-
nētia eterna nō poſſunt eſſe niſi a virtute infinita cuʒ per-
manentia eterna habeāt quandā infinitatē. ſ. induratiue.
ſed in celo nō pōt eſſe virtus infinita cū ſit finitate magni
tudinis. ⁊ ſcđm phm. 8°. phicoꝝ. impoſſibile eſt in magnitu
dine finita eſſe virtutē infinitaʒ. ergo ſcđm eū oportet ponē
aliquā virtutē infinitā ſeparatā a qua ſit permanētia eius
eterna ſicut motus eternus. Secūda ratio eſt: q2 omne
ordinabile ad finē habet cauſam efficientē. ſed celum cum
ſuis diſpoſitionibꝰ quibus ordinatur ad motū eſt hmōi:
ſicut ipſe diffuſe probat in predictis verbis. ergo ⁊c. Ad
illa aūt dicunt quidam verboſe loquentes abſqʒ aliq̄ ſen
tentia probabili ad primū dicēdo ꝙ cōmentator dicit itel
ligentiā ſeparatā eſſe cauſaʒ celi q̄tum ad ſubſtantiā non
effectiue ita ꝙ ſit cauſa effectiua: ſed exigitudine. ſic eque
diſtantia dicit cauſa eſſe huiꝰ ꝙ paralelle nō cōcurrant. ⁊
certū eſt ꝙ eque diſtantia nō eſt cauſa effectiua huiꝰ.
Ad ſcđm vero dicūt quādo dicit ꝙ cāe ꝙ habent fineʒ ha
bet cauſam effectiuā: intelligit de fine factionis vel gene-
ratiōis rei nō de fine rei generate. Iſte aūt reſpōſiōes
ſunt valde proterue ⁊ ſtulte: q2 quādo dicit ꝙ celū requi-
rit illam virtutem ſeparatam quantū ad cauſalitatē exigi
tiuā: quero vtꝝ exigentia iſta ſit ſcđm cauſalitatē cauſe ef
ficientis: ita ſcilicet ꝙ celum exigat illam virtutem vt cau
ſam effectiuam: aut non. Si ſic: ponitur contradictoria.
Nam dicere ꝙ aliquid exigat aliud vt cauſam efficienteʒ
⁊ nō habeat cauſam efficientem eſt cōtradicere. Si autem
dicatur ꝙ nō: tunc illa expoſitio eſt aurē, que deſtruit te-
xtuʒ. nam manifeſtū eſt quantū ad illam primā deductio
nem ꝙ mens cōmentatoris eſt ꝙ illa virtus largitur ei p
manentiā eternam ſicut ⁊ motū queʒ certum eſt largiri et
effectiue. in alia autem deductione dicit expreſſe ꝙ finis
ſignat efficiens: ſicut res mota ſignat mouens. Unde ſic
reſpondere eſt proterue negare textum. Exemplus au-
tem quod adducitur non eſt ad propoſitum: quia licet ita
ſit quod eque diſtare non ſit cauſa effectiua non concurrē
di: tamen eſt cauſa reducibilis ad diſpoſitionem materie
eo modo quo diſpoſitio contraria: eſt cauſa impediendi
effectum. ſicut ſi dicerem qđ eſſe calidum eſt cauſa quod
idem ſubiectum manente cauſare non poteſt eſſe frigidū
Scđa aūt reſponſio eſt manifeſte cōtra textū. quia ipſe

loquitur ibi de fine qui eſt finis dimēſionū ⁊ figure celi q̄
ſūt in eſſe facto ⁊ non in fieri. Contra hadhuc dicūt ꝙ
ꝯmētator dicit ꝙ aliq̄d creari eſt ſm vulgꝰ ⁊ non ſm veri
tatē. vnde dicit aliq̄d fieri ex nihilo ē vulgare. Et ad h ego
dico ꝙ cōmentator accepit ibi aliquid fieri ex nihilo ꝓ eo
qđ eſt accipere eſſe ab aliqua cā efficiente cū nouitate eēn
di ſm quē modū phs dicit. xij. methaphiſice de motu in
gn̄ali ꝙ nec fit nec corrūpit̄ tamē cōſtet ſm eū oēm mo
tū habere cām effectiue mouētem. Ad rōnes aūt quas
iſti adducūt contra p̄miſſa de creatione dico ad p̄mam ꝙ
mi. illiꝰ p̄ncipalis rōnis. ſ. creatiōem importare repugnā
tiā terminoꝝ eſt falſa ad p̄mā ꝓbatiōem eius que accipi
tur ex pte eiꝰ qđ eſt fieri ex nihilo. dicēdū ꝙ vtroqʒ modo
pōt dici aliq̄d fieri ex nihilo. ſ. ⁊ ꝓut li ex importat hitudi
nē ad mām negatiue tñ ꝓut expoſitū eſt ⁊ ſilr ꝓut impor
tat ordinē ſucceſſiōis eo mō quo expoſitū eſt. ⁊ ad illud qđ
dicit̄ in cōtrariū q̄tū ad ordinē ex pte materie accipiendo
poſitiue patet ex dictis. qꝛ ſic non ponitur aliquid fieri ex
nihilo. Ad illud aūt qđ adducit̄ ꝯ h. qꝛ ſi ita eēt ñ diceret
creatio a ꝓductione pſonaꝝ. dicēdū per interemptionē
ꝯñe qꝛ ꝯña eſt falſa. Ad ꝓbatiōem dicēdū ꝙ licet pſone
diue non ꝓducant̄ ex materia p̄ſuppoſita ⁊ in h cōueniāt
cū creatione. tamen pſone diue dicunt̄ eſſe de aliquo exi
ſtente in eis qđ non eſt ꝓductū. ⁊ hñt in ſe aliq̄d non pro
ductū. ſ. eēntiam ipam ſiue ſbām. nam ⁊ filiꝰ dicit̄ genera
ri de ſubſtātia patris ⁊ ſ. ſ. ꝓcedere de ſbā pr̄is ⁊ filij ⁊ iſta
ſubſtātia eſt in vnoquoqʒ eoꝝ ⁊ eſt res non producta. ⁊ in
h differt ꝓductio eoꝝ a creatiōe. Qđ aūt dicit̄ de ſucceſ
ſione p̄mo. quia ſi precedens expellitur a ſuccedēte. dicē
dū ꝙ iſta expulſio itelligitur nō qua aliquid expellit̄ a ſub
iecto. ſed qua aliquid expellitur a cōtrario vel oppoſito. ſi
cut nigrum ab albo vel non album ab albo. ſic aliquid au
tē expelli ab alio dupliciter poteſt intelligi. vnoꝰ ꝙ illud
qđ dr̄ expellere inueniat in eē acñtal illud qđ expellit ſic
illō qđ expellit corde aliq̄pꝰ loco. ⁊ iſto mō īpoſſibile eſt
vnuꝫ oppoſitorum exiſtentiū circa idem ſubiectuꝫ expel
li ab alio. quia tunc oppoſita ſimul eſſent in eodem puta
album cum nigro vel album cuꝫ non albo. alio modo ꝑo
teſt intelligi talis expulſio. quia. ſ. primum eſſe vnius eſt
incōpoſſibile cum eſſe alterius. vnde primum eſſe ſequē
tis eſt incōpoſſibile cum eſſe p̄cedentis ⁊ propter hoc ad
primū eſſe ſequentē ſequitur primum non eſſe preceden
tem. ⁊ hoc vult Ariſto. dicere. 8. phiſicorum quando dicit
ꝙ nunc in quo terminatur modus de oppoſito in oppo
ſitū ſe tenet tamen poſteriori paſſiōe. vnde vt dicit de eo
qđ fit eſt dare primum nunc in quo primo fit. de eo auteꝫ
qđ corrumpitur non eſt dare vltimum nunc in quo vlti
mo ſit. ſed in quo primo non ſit. talia autē incōpoſſibilia
eſſe poſſunt accipi vel circa idem ſubiectum vt contraria
ſiue vt habitus ⁊ priuatio vel poſſūt accipi abſolute ſicut
impoſſibile ꝙ deus homo ſit ⁊ non ſit ⁊ ꝙ vel ſit angelus
⁊ non ſit quāuis iſta non accipiuntur circa idem ſubiectū
proprie. vtrobiqʒ tamen dicitur expelli large accipiendo
pro incōpoſſibilitate eorum ſimul in eodem. differt tamē
inter prima ⁊ ſcđa. quia in primis licet vnum oppoſitorū
non poſſit dici fuiſſe prius quātum ad id qđ formaliter i
portat. tamē pōt dici q̄tū ad ſubiectū ꝙ concretū impor
tat fuiſſe prius vt ſi dicatur ꝙ illud qđ nunc eſt albuꝫ for
maliter loquēdo fuit ante non album poſitiue rōne ſub
iecti. licet albedo nunc non poſſit dici fuiſſe ante vel fuiſ
ſe non albedo. in illis autem factis in quibus nullū ſubie
ctum eſt ſicut in illis que creant̄ non poteſt dici ꝙ aliqđ
ſubiectum ipſius facti fuerit prius poſitiue ⁊ ꝙ in illo pri
ori eſſet nihil ſicut poteſt dici ſubiectū albedinis fuiſſe in
aliquo priori ⁊ realiter etiam fuiſſe non album. ſed taliter
factum poteſt dici eſſe nunc factum ⁊ eſſe nunc ⁊ nihil eiꝰ
fuiſſe in aliquo priori non ponendo poſitiue ꝙ ſuum ni
hil ⁊ menſuretur ab aliquo priori duratione. ſed ponen
do magis priuatiue. ſcilicet ꝙ nulla entitas eius fuit in a
liquo priori. Quando ergo queritur quando ſit aliquid
ex nihilo ideſt poſt nihil a quo nihil expellitur ſcilicet ni
hileitas vel non entitas eius qđ ſit. dicenduꝫ ꝙ ab eo qđ
ſit ſcđm illum modum expulſionis ſupradicte. ꝓpter. ſ.
incōpoſſibilitatē eius qđ ſit cū ſua nō entitate. Et ad illđ
qđ dicit̄ ꝯtra hoc. ſ. ꝙ illud qđ ſit nō inuenit nihil vt exclu
dat ipſū. Dicendū ꝙ iſta obiectō eſt valde ſtulta: qꝛ videt̄
imagiari ꝙ expulſio qua vnū oppoſitū expellit̄ ab alio pu
ta tenebra a luce: ſit ſic ꝙ vnū inueniat aliud in domo ſua
⁊ expellat illud per brachia que eſt valde rudis imaginatō
Sʒ illud qđ ſit dicit̄ excludere ſuā nō entitatē ſiue nihilei
tatē: qꝛ. ſ. incōpoſſibile eſt ſuā non entitatē eſſe ſimul cum
eo nō ſolū in eodē ſubiecto ſed nec in eodē nunc ꝙ ſit mē
ſura vtriqʒ. Ad ſcđm per idē dicendū ꝙ illa ꝓpō qua di
cit̄ ꝙ ſucceſſio qua aliq̄d dicit̄ poſt alteꝝ eſſe nō ꝯpetit ni
ſi his que nata ſunt eſſe circa idē ſubiectū nō eſt vlr̄ ve
ra. qꝛ loquēdo de ſucceſſiōe que eſt eſſe poſt nō eē modo
quo cōpetit creature nō habet veritatē: qꝛ nō dicit̄ eē poſt
nō eſſe: ponēdo ordinē poſitiuū ad aliqđ prius in quo eiꝰ
nō eſſe ſit: ſed negādo ordinē ad aliqđ priꝰ in quo aliquod
eiꝰ eſſe ſit. ꝓpter qđ etiā ſi oſtēſa re creata dicat̄ iſtud factū
nō fuit prius li iſtud nō demōſtrat ſubiectū ſubſtractū ip
ſi eſſe vel cuicūqʒ poſitiuo: ſʒ demōſtrat ipſā totā rem fa
ctā cui cōpetit eſſe factū obiectiue nō ſubiectiue. Ad il
lud qđ primo arguit̄ ex parte ipſiꝰ fieri qđ eſt trāſire ad eē:
dicendū ꝙ aliq̄d pōt dici trāſire ad eſſe dupliciť. vno mō
proprie. alio mō methaphiſice. ꝓprie importat motū loca
lē alicuiꝰ corporis a termino ad terminū. ⁊ ſic cōſtat ꝙ fal
ſuꝫ eſt ꝙ fieri vlr̄ ſit trāſire ad eſſe: alioq̄n nihil fieret ni
ſi per motū localē. methaphiſice aūt dupliciter pōt intelli
gi. vno mō minus iꝓprie ſʒ improprie. vt ſi dicat̄ ꝙ fieri
eſt tranſire de nō eſſe ad eſſe. i. ad aliqđ ſubiectū tranſit de
priuatiōe ad habitū. ⁊ accipiēdo fieri illo modo etiā loquē
do de factōibus naturalibꝰ nō eſt verū vlr̄ qđ dicit: qꝛ
nō verificat̄ de omnibꝰ que dicunt̄ vere fieri. qꝛ lʒ forma
nō dicat̄ fieri ꝓprie tñ vere ſit: ⁊ tñ ſuū fieri nō eſt tranſire
de priuatione in habitū. licʒ ſuū fieri ſit talis tranſitꝰ non
ipſius forme ſed ſui ſubiecti. alio mō poſſet dici ⁊ minus
iꝓprie ꝙ fieri ſit tranſire ad eſſe pro eo ꝙ eſt rem que nō
erat prius q̄tum ad aliquid ſui: nūc primo habere eſſe ab
alio ſicut a cauſa efficiēte. iſtud aūt proprie nō eſt trāſitus
vnde ſimpliciter nō debet dici tranſitus. ⁊ iſte eſt modus
quo aliquid dicit̄ fieri per creationē ex nihilo: ſiue hoc fiat
in tēpore: ſiue ab eterno. dicendū ergo ꝙ fieri ſubiectie: ſi
cut dicit̄ aqua fieri calida eſt bene trāſire de nō eſſe ad eē.
ſed fieri obiectiue nō. Eſt aūt notandū ꝙ cū dicimꝰ reꝫ
habere eſſe a cauſa efficiente: nō ſic eſt intelligendū ꝙ ipa
res accipit̄ vt quoddā ſubiectū ⁊ poſtea habeat quoddā eſ
ſe ſupadditū. ſed qꝛ totale eſſe et tota realitas que eſt ipſa
met res vel aliq̄d eius habet cām efficientē. Ad ſcđʒ di
cendū ꝙ ſi accipit̄ recipere eſſe pro eo qđ eſt eſſe ſubiectū
recipiēs eſſe realiť differēs a ſe. ma. accipiēdo vlr̄ falſa ē
qꝛ nō omē fieri eſt tale recipere: ſʒ ſolūmodo illud fieri qđ
cōuenit alicui ſubiectiue. ⁊ qñ dicit̄ in mi. ꝙ nihil nō pōt
recipere eſſe. Dicenduꝫ quod proprie nihil nec poteſt re
cipere eſſe nec per aliquā factionē ſit: ſed aliq̄d bene ſit per
aliquā factionē cuiꝰ vel preſupponit̄ vt materia preexiſtēſ
illi factioni: negādo. ſ. ordinē ad materiā preſuppoſitā: vt
deductū eſt. vel etiā ad quācūqʒ realitatē nō productā per
illam factionē: que realitas ſit de eſſentia rei facte. ſic etiā
aliq̄d pōt habere eſſe nec ab aliqua cauſa efficiēte: cuiꝰ nul
la entitas fuerat in aliqua priori duratōe. Et ſi dicat̄ ante
q̄ creatura crearet̄ nōne aliquo mō erat ſaltē in potentia.
Dicendū ꝙ ſicut forma dicit̄ eſſe in potētia anteq̄ fiat cō
poſitū nō quia aliqua entitas forme preexiſtat in materia
niſi ſm ponētes inchoatione formare: que poſitio fal
ſa eſt: ſed pro tanto hoc dicit̄. quia in rerū natura eſt potē
tia paſſiua nata moueri ad formā ⁊ recipere eam: ita etiaꝫ
dicit̄ creatura eſſe in potentia actiua creatoris: nō quia a
liqua entitas eius ſit in eſſe diſtincta a creatore in actu. ſʒ
quia eſt quedam potentia actiua in reruꝫ natura per quā
effectiue poteſt eſſe. Et ſi dicatur: nōne ſequitur quod
eſt aliquo modo: ex quo eſt in potentia. Dicendū ꝙ ſim
pliciter nō ſequit̄: ergo eſt. imo eſt fallacia ſm quid ⁊ ſim
pliciter: ſed bene eſt poſſibile: et illud eſſe nihil ponit niſi
potentiā actiuā agentis per quā poteſt eſſe effectiue ipſa
creatura. Cōtra hoc arguitur ſic. quia ſimile impoſſibi
litatem importat creatio ⁊ adnihilatio. ſed adnihilatio eſt
impoſſibilis ergo ⁊c. probatio minoris. quia ſi res adnihi

laretur:hoc eſt quia reſoluitur in nihil tanquã in vltimũ
ſubiectũ reſolutiõis.ſ; h̃ eſt impoſſibile. q: nihil nec p̃ ſe
põt eſſe termin⁹ reſolutiõis alicui⁹.q: tũc nihil eſſet ali-
qͥd nec p̃ accñs.q: tunc aliquid eẽt ſubſtractũ ipſi nihil tã-
quã ſubiectũ.qd̃ eſt ĩpoſſibile.q: adhuc ſtaret ꝙ nihil eẽt
aliqͥd quia nihil faltem cõcretiue p̃dicaret̃ de ſubiecto.
Ad h̃ dõ qd̃ mi.eſt falſa.ad ꝓbatiõem mi.dõ.ꝙ ma.eſt
falſa.q: adnihilatio ñ eſt r̃ſolutio in aliqd̃ ſubiectũ.ſ; eſt
rem prius habẽtem eſſe non habere aliquã entitatẽ in ali
qua poſteriori duratiõe ſequẽte.vnde ſicut dictũ eſt de fa
ctione ex nihilo que videt̃ importare ſ̃m noſtrũ modum
intelligi terminũ a quo q̃uis ſ̃m rem non dicant termi-
nũ a quo.aliquid moueat̃ ſed tantũ dicat eſſe factũ nunc
cui⁹ nulla entitas prius erat ita etiã adnihilari qd̃ videt̃ ĩ
portare nihil tanquã terminũ ad quẽ ſ̃m noſtrũ modũ
intelligẽdi.ſed ſ̃m rem non eſt ita videlicet qd̃ ſit quidã
modus ad nihil tanquã ad terminũ ad quẽ ꝓprie dictum
ſed ſicut dictũ eſt ibidem eſt ꝙ rem prius exiſtẽtem nullã
entitatẽ habere poſt. Quãtũ ad ſcd̃m.ſ.quid importat̃
per ꝓprios terminos eẽntie accñtis.ſciẽdũ eſt qd̃ cũ q̃ri-
m⁹ de terminis eẽntie rei aut loquimur de terminis ex-
triſecis aut ĩtriſecis. ſi loquit̃ de terminis extrinſecis ſic
poſſũt dici termini rei cauſe ei⁹ extrinſece.puta finis vel
efficiens inq̃tũ in ordine ad tales cãs res habet eẽ deter-
minatũ.ſi aũt loq̃tur de terminis intrinſecis aut loq̃tur
de re compoſita aut de re ſimplici.ſi loquit̃ de re cõpoſita
ſic termini ei⁹ ĩtrinſeci ſũt p̃tes ei⁹ eẽntiales a quib⁹ ẽ de
terminate.ſi de re ſimplici termin⁹ intrinſec⁹ eẽntial̃ tal̃
rei non differt a tali eẽntia.q: termin⁹ eẽntialis intrinſe-
c⁹ nihil aliud eſt quã illud per qd̃ determinat̃ eẽntialiter
ad certũ gen⁹ ꝛ ſpeciem.ſed vnaqueq; res determinat̃ ad
ꝓpriũ gen⁹ ꝛ ꝓpriam ſp̃em per eẽntiã ſuã.ergo ꝛc̃.ꝛ ſic pa-
tet de ſcd̃o. Ad q̃õnem aũt p̃ncipalẽ dicẽdũ ꝙ ſi ita eſt
vt quidam ponũt ꝙ eẽntia ſubiecti ſit terminus eẽntialis
ipſi⁹ accñtis ita ꝙ eẽntia accñtis ſit eẽntialiter indiſtincta
ab eẽntia ſubiecti tũc nulla virtute poſſet eſſe ꝙ accidens
retineret terminos ꝓprios ſue eẽntie ſine ſubiecto. quia
nulla res poteſt retinere terminos ꝓprios eẽntie ſine eo
qd̃ eſt termin⁹ eẽntie ei⁹.ſ; ſ̃m iſtos eẽ ſubiecti eſt termi
n⁹ eẽntialis eẽntie accñt̃.ergo ꝛc̃. Vñ ad illã poſitiões in
fallacibilit̃ ſeq̃t̃ ꝙ ĩpoſſibile eſt q̃titatẽ eẽ in ſacro altaris
ſine ſubiecto qd̃ nõ ſolũ eſt falſũ.ſ; erroneũ. Ad h̃ dicunt
illi q̃ poſuerũt talẽ poſitiõem ꝙ ſbã eſt termin⁹ eẽntialis
eẽntie accñtis ſicut pũct⁹ eſt termin⁹ linee ꝛ id̃ ſicut deus
põt facere lineã ſine pũcto vt dicũt ita poſſit facere accñs
ſine ſubiecto.ſed illud nihil eſt nec euadit incõueniẽs ſu-
pradictũ.q: ſiue poſſit de⁹ facere lineã ſine pũcto ſiue nõ
q̃ro vtrũ pũct⁹ ſit termin⁹ eẽntialis linee idiſtĩct⁹ eẽntial̃r
a linea ꝛ ecõuerſo aut nõ.ſi ſic ponere lineã ſine pũcto eſt
ponere eã ſine aliquo qd̃ eſt de eẽntia ſua.qd̃ eſt ꝯdictoria
implicare.ſi nõ exẽplũ nõ eſt ad ꝓpoſitũ.q: nos q̃rim⁹ de
termino eẽntiali mõ ſup̃ expoſito. Dicẽdũ ergo ad qd̃
nẽ qñ q̃rit̃ vtrũ v̾tute diuina poſſit accñs retinere terminos
ꝓpꝛie eẽntie ſine ſubiecto.dicẽdũ ſimpliciter qd̃ ſic. q: idẽ
eſt hoc querere.ac ſi querat̃ vtrũ eẽntia accñtis poſſit eſſe
ſine eẽntia ſubiecti.ſed conſtat ꝙ h̃ poteſt fieri virtute di
uina.q: h̃ tenet eccleſia de quãtitate in ſacro altaris.ergo
ꝛc̃. Ad hoc aũt poteſt adduci ratio perſuaſiua quia in ta
libus non poſſunt demonſtrationes haberi. Ad cuius
euidẽtiam ſciendum ꝙ iſta ratio non probat ꝙ deus poſ-
ſit ſep̃aẽ qdcũq; accñſ a ſbõ inh̃rent.ſ; ꝙ ñ r̃pugnet accñti
in cõi accepto ſep̃ari a ſbõ ꝛ p̃t formari rõ tal̃ q: h̃ põt facẽ
de⁹ de accñte ꝙ rõni accñtis nõ repugnat.ſ; rõni accñtis
nõ repugnat actu ſep̃ari a ſbõ.g° ꝛc̃.ma.p;.q: de⁹ p̃t facẽ
circa qdcũq; qd̃ ñ iportat repugnãtiã t̃minoꝝ.ſ; facere de
accñte ꝙ rõni accñt̃ nõ repugnat nõ iportat repugnãtiã
terminoꝝ.g° ꝛc̃.mi.ꝓbat̃.q: rõni illi⁹ de cui⁹ rõne eſt h̃re
h̃itudinẽ adeſſe in ſubiecto.nõ repugnat eſſe in actu ſine
ſubiecto quia iſta duo nõ repugnant.ꝙ vnũ ꝛ idem non
ſit actu tale ꝛ ſit aptitudine tale. ſed hoc videtur ſufficere
ad rationem accidentis.ſc; ꝙ aptum natum ſit ineſſe.er-
go rationi accidentis non repugnat non ineſſe actu ꝛ ſic
patet mi.h̃ tamen magis accipiendum eſt ex alijs que ap
parent fide.q̃ ex quacũq; ratione naturali.ꝙ.ſ.accipitur
ad probationẽ minoris. Ad rationẽ aũt in oppoſitũ re
ſponſũ eſt frequẽter.q:.ſ.diffinitio accidẽtis per ſubiectũ
eſt diffinitio per additamẽtũ ſiue per rem aliã ab accñte.

Poſtea querebant̃ quedã pertinẽtia ad creaturã
ꝛ p̃mo q̃tum ad eſſe ſubſtãtiale. ſecũdo q̃tum
ad eſſe accidẽtale. Quantũ ad eſſe ſubſtãtiale
querebat̃ vnũ tñ.ſ.vtrũ in omni generatiõe phi
loſophica fiat reſolutio vſq; ad materiã primã. Et arguit̃
ꝙ nõ:q: ſi in genito nõ remanet quãtitas que erat in cor-
rupto:tunc in primo inſtãti in quo genitũ eſt opoꝛ; ma-
teriã carere quãtitate:quia quãtitas que in ea corrũpitur
ſed impoſſibile eſt materiã carere quantitate pro aliquo
nũc.q: impoſſibile eſt materiã nõ eſſe quantã pro aliquo
nũc.ergo ꝛc̃. Cõtra:quia ibi eſt trãſmutatio toti⁹ in to-
tũ.ſed ſi remaneret aliquid idẽ in genito ꝛ corrupto nõ eſ-
ſet tranſmutatio toti⁹ in totũ. ergo nihil remanet idem:
ꝛ per cõſequẽs ſit reſolutio vſq; ad materiam primam.
Circa iſtud facienda ſunt tria.primo ꝙ in eodem non eſt
niſi vna forma ſubſtãtialis.2° qd̃ ad hoc ſequit̃ ſaltẽ proba
biliter ꝙ in omni generatione ſubſtãtiali que eſt genera-
tio ſubſtãtie ſit reſolutio vſq; ad materiã primã. tertõ ob
ĩcient̃ cõtra ꝛ reſpondebit̃. Primũ probo ſic.q: in nulla
ſubſtãtia ẽ aliq̃ forma ſuſtãtialis niſi illa per quã ẽ in gñe
generaliſſimo ꝛ in omnib⁹ generib⁹ ꝛ ſpecieb⁹ ſubalt̾nis
inter generaliſſimũ ꝛ ſpecialiſſimũ vſq; ad indiuiduũ. ſ;
vna ꝛ eadẽ forma in vnoquoq; ẽ per quã vnũquodq; eſt
ſubſtãtia:ꝛ per quã eſt in omnib⁹ generib⁹ ſubalternis et
in ſpecie ſpecialiſſima vſq; ad indiuiduũ.ergo ꝛc̃.ma.p;
q: oportet omne qd̃ eſt habens aliquã formam eſſe per il-
lam in aliquo genere.ſed ſi in aliquo eſſet aliqua forma p̃
quã nõ eſſet nec ſubſtãtia nec corpus ꝛc̃.vſq; ad indiuidu
um nõ reponeret̃ in gene ſubſtãtie per talẽ formã:ergo p̃
illam formã reponeret̃ in alio genere.ꝛ per cõſequẽs non
eſſet forma ſubſtantialis. mi.probo videl; ꝙ per eandem
formã omnia cõueniũt eidẽ.q: ſi per vnam formã cõueni
ret vnũ:ꝛ per aliã aliud ſequeret̃ ꝙ d̾ria cõtraheret genus
per aliã formã ab illa per quã res generis ponit̃ in genere
ſed hoc eſt impoſſibile:q: tunc cnotractio generis ad ſpe-
ciem per differentiã nõ differret a contractione totius in
mõ ad partẽ ſuam ſubiectiuã.ſicut quãdo dicit̃:animaliũ
aliud albũ aliud nigrum.ꝛ tunc cõtractio generis ad ſpeci
em nõ eſſet eſſentialis ſed accidentalis.et hoc ſufficiat ad
nunc q̃tum ad id qd̃ dicendũ eſt de formis. Ex hoc põt
probari faciliter ſecundũ. Ad cui⁹ euidentiã ſciendũ ꝙ
ſubiectũ ponit̃ eſſe cauſa accidẽtis nõ ſolum q̃tum ad ſu-
um fieri:ſed etiam q̃tum ad cõſeruationẽ ſui eſſe:ſiue po
natur ſubiectum eſſe cauſa receptiua tãtũ ſui accidentis
ſiue cum h̃ cauſa effectiua. Ex hoc arguit̃ ſic: ſubſtracta
cauſa imediate cõſeruante naturaliter ſubtrahit̃ eius effe
ctus.ꝛ per ꝯſequẽs corrupta cauſa imediata corrũpitur ef
fectus.ſed cauſa cõſeruatiua accidentis imediata eſt ſuũ
ſubiectũ q̃tum ad ſuũ eſſe ſubſtantiale vt dictũ eſt:ꝛ preci
pue q̃tum ad illud per qd̃ habet eſſe ſimpl̃r.ergo in omni
corruptione ſubſtãtiali.ꝛ per ꝯñs in omni generatiõe cor
rũpit̃ omne accidẽs ꝛ etiã oĩs forma ſubſtãtialis:q: nõ eſt
niſi vna.ergo ſit reſolutio vſq; ad materiã primã. Con
tra hoc obĩcit̃ quadrupliciter. Primo ſic:q: materia depẽ
det a forma in eſſe: ꝛ tñ materia poteſt ſucceſſiue eſſe ſub
diuerſis formis.ergo ꝛ idem accidẽs põt eſſe cũ diuerſis
formis ſubſtãtialib⁹. 2° quia ſicut tactũ eſt in opponen
do ſi fieret reſolutio vſq; ad materiã primam:ſequeret̃ ꝙ
materia in aliquo nũc eſſet nõ quãta:ſ; hoc eſt ĩpoſſibile.
ergo ꝛc̃. Tertio:q: in de generatione dicit̃ ꝙ eadẽ qua-
litas ſimbola manet in generato ꝛ corrupto:alioq̃n ĩ habẽ
tibus ſimbolũ nõ eſſet facilior tranſitus:ſi eadẽ qualitas
ſimbolica nõ maneret.quia ſi ita eſſet tñ corrũpit̃ in trãſi
tu cõicantiũ in qualitate ſimbola:ſicut nõ cõicantiũ in ta
li q̃litate. 4° q: venerantur corpa ſcõꝝ:ſ; venerari corpa
ſcõꝝ vt vr̃ nõ eẽt ꝯueniẽs niſi aliq̃ forma q̃ fuit in corp̃e vi
uo remaneret in corrupto.ergo in corruptiõe ſaltẽ hoĩs
que ſit per mortẽ nõ ſit reſolutio vſq; ad materiã primã.
ꝓbatio mi.q: ſi in corpore alicui⁹ ſancti nõ remanẽt aliqͥd
niſi ſola p̃ria mã nõ pl⁹ deberẽt honor vel adoratiõ corpi alic⁹
ſci q̃ eq̃ vel aſino gñato p̃ ml̃tas trãſmutatiões ex materia

que fuit ſub forma ſancti. ſed hoc eſt incōueniēs: quia tali equo vel aſino nullus deberet honor. ergo ⁊c. Ad primū ergo dicendū ꝙ nō ſic depēdet materia ab hac forma vel illa in ordine ad agens diuinū: ſicut dependet accidēs ab hoc ſubo in ordine ad agens nāle: qꝛ accidens naturale plus dependet a ſubiecto quantū ad ſuū effectū: ⁊ quātū ad entitatē: ⁊ quantū ad vnitatē numeralē q̄ depēdeat effectus cāe pime qui eſt materia ab hac forma vel illa. Et ſi arguat ꝙ mā plus dependet ſm̄ quoſdā a forma q̄ accidens abſolutū a ſubiecto. dicendū ꝙ dato ꝙ eſſet verꝫ abſolute loquēdo: ſic. ſ. ꝙ referendo vtrunqꝫ ad virtutē dei: materia plus dependeat a forma q̄ accidens abſolutuꝫ a ſubiecto: tamē referendo vnā dependentiā ad virtutē diuinā ⁊ aliā ad virtutē agentis naturalis nō eſſet veruꝫ. ſ. ꝙ mā plus dependeat a forma in ordine ad agens quod ē deus q̄ accn̄s a ſubiecto in ordine ad agenſ naturale. nūc aūt ſolus deus eſt agens attingēs effectiue materiā ⁊ dādo eſſe ⁊ ꝯſeruando. ⁊ ſicut deus poſſet facere accidens ſine ſubiecto: ſic poſſet facere idem accidens ſucceſſiue ī diuerſis ſubiectis. vtrū aūt deus poſſet facere materiā ſine quacunqꝫ forma: qꝛ ꝯſtat ꝙ pōt eam ꝯſeruare ſine hac determinate vel illa. ⁊ ſiſr̄ qōcunqꝫ accidēs abſolutū ſine ſubiecto nihil ad pn̄s. Ad ſecundū dicendū ꝙ ſm̄ illaꝫ poſitionē nō oportet ponere materiā in aliquo nunc ſine q̄titate. ſicut nec oportet ꝙ ponat in aliquo nūc ſine aliqua forma. quādo ergo dr̄ ꝙ in illo nunc reſolonis in quo ponit corrumpi q̄titas eius: qō corrumpit oportet ponē materiā ſine quātitate. dicendū ꝙ verū eſt ſine quātitate illa que erat in corrupto: ⁊ tunc illa quātitate nō eſt quāta: ſꝫ nō oportet ponere ꝙ tunc nulla quātitate ſit quāta. in illo enī nunc in quo ꝑuat quātitate compoſiti corrupti ſuccedit quātitas que cōſequit formā tunc introductā. Et ſi dicat ꝙ ſaltē illa ſubſtantia genita ꝑor eſt quātitate: ſi itelligit tp̄e: falſuꝫ eſt. Si aūt intelligit ordine nature verꝫ eſt ⁊ ex hoc nō ſequit ꝙ ſuba corpalis ſit ꝓ aliquo nūc prius nō quanta q̄ quanta: ita ꝙ eſſe nō quantā verificet de ea: ſed ꝙ illud qō eſt q̄tū vꝛ ſubiectū q̄titatis ꝑus eſt q̄ quātitas ſua ordine nature: ſicut cā ſaltem ſubiectiue ꝑor eſt ſuo effectu. Ad tertiū dicendū: ꝙ in habentib⁹ ſimbolis dr̄ fauorabilior tranſit⁹ nō quia plura corrumpunt quādo vtraqꝫ qualitas eſt ꝯtraria q̄ qn̄ altera: ſed hoc ꝓ tanto eſt. quia qn̄ altera tm̄ eſt ꝯtraria. minor eſt reſiſtentia ī corruptiōe q̄ quando vtraqꝫ. ⁊ corruptio que eſt a cōtrario ꝑ ſe: ſe extendit ad plura: qꝛ ad vtrāqꝫ q̄litatē quādo vtraqꝫ eſt ꝯtraria. quādo aūt qualitas eſt ſimbola corrumpitur q̄dem nō a cōtrario per ſe ſoquēdo ſed ꝑ accidens: quia ei⁹ corruptio ſeq̄t ad corruptionē ſubiecti a quo depēdebat.

Ad quartū dicendū ꝙ nō ꝓpter hoc ſolū honorant̄ ille res que fuerint ſanctorū: quia fuerit aliqua ꝑs ſubſtantie ipſius ſancti. nam ⁊ veſtes eorum ⁊ vaſa etiam quibus vſi ſunt honorantur. ſed ex hoc in veneratiōe ſanctorum venerant̄ illa que fuerint eorū inquantū nata ſunt ducere ī memoriā ſanctorū ⁊ in ipſos ſanctos: ita ꝙ ipſa veneratō refertur in eos: equ⁹ aūt generatus ē ex materia que fuit ſub forma ſancti nō ita natus eſt ducere in memoriā ſācti vel in aliquid aliud vltra ipſum equū: ideo equus non adoratur nec veneratur: cineres tamē: ſi eſſent collecti de reſiduo ignis: in quo ſanctus fuiſſet ꝓ fide cōbuſtus venerarent̄: lꝫ ibi nulla forma que fuiſſet in ſancto ipo remaneat: qꝛ nati eſſent ducē in memoria ſancti.

Poſtea querebant̄ quedam de creatura quantuꝫ ad eſſe eius accidentale. Et primo querebantur quedam pertinentia ad perfectionē: poſtea querebantur pertinētia ad defectū. Et pmo querebatur vnuꝫ ꝑtinens ad intellectū. Deinde querebant̄ duo pertinētia ad perfectionē affectus. illud vnū pertinens ad perfectionem intellectus eſt: vtrū cognitio intuitiua requirat neceſſario pſentiā rei cognite. ⁊ arguit̄ ꝙ nō: primo quia ſꝫ Aug⁹. quando aliquis diu ⁊ intenſe reſpexit ſolem: ſi diuertat oculos adhuc remanet apud ipſum viſio ſolis. ſed ſtante hypoteſi talis non habet preſentiam poſtquam diuertit oculos. ergo ⁊c. Secundo quia ſm̄ commētatorē in pmo de ſomno ⁊ vigilia: ſpecies exiſtētes in memoria reducūt̄ ad ſenſus exteriores ⁊ fit viſio ⁊ auditio: ſꝫ tūc nō ſunt pn̄tes rei in ſe ⁊ audite. ergo ⁊c. Tertio ſic. qꝛ videns a remotis aliquā rem nō habet eam pn̄tem. ſed tm̄ aliq̄s pōt videre aliquā rem a remotis. Quarto. qꝛ cōtingit aliquē videre quod eſt rectū eſſe curuū: ſed tūc curuitas viſa nō eſt pn̄s. ergo ⁊c. Cōtra. qꝛ realis motio nō fit niſi a motore pn̄te. ſed in cognitiōe intuitiua fit motio cognoſcētis a re cognita. ergo ⁊c. R. Ad euidentiā iſtius q̄onis tria ſunt faciēda. Primū eſt videre q̄d importatur ꝑ cognitionē intuitiuā. Secundū quid ꝑ pn̄tiam obiecti. Tertiū quō cognitio depēdet a pn̄tia obi. Quantum ad pmū ſciēdū ꝙ intuitiuū idem eſt qō viſiuū. nam intueri idem eſt qō videre. ꝓpter qō videt̄ ꝙ cognitio dr̄ intuitiua ab aliqua ꝓprietate ſenſus viſus: qui ꝓprie dr̄ viſus. Ipſius aūt viſus vident̄ eſſe quatuor ꝓprietates. Prima eſt ꝙ viſus nō preſupponit aliquā cognitionem ſm̄ quam res viſa ſit ꝑcognita. ⁊ in hoc differt a virib⁹ inferiorib⁹ que pſupponūt q̄tum ad aliquid motū ⁊ cognitionem ſenſuū exteriorꝫ. Dico aūt q̄tum ad aliquid. qꝛ lꝫ imaginatio fingat quedā que ſm̄ ſe tota nunq̄ faciunt in ſenſu. tm̄ imaginatio nō pōt eſſe niſi de illis que q̄tum ad partes q̄ fingunt̄ cōpoſite fuerunt in ſenſu exteriori. Secūdū eſt: ꝙ viſus nō terminat̄ ad aliquā ſimilitudinē obiectiuā quaſi ſpecularē ex qua ipſe viſus directe ducat̄ in cognitionē vlteriorem alteri⁹ rei ab ipſa imagine vel ſimilitudine: ſed terminat̄ ad ipſam rem imediate cui⁹ eſt ipſa viſio. nam etſi viſus videat imaginē aliquam in ſpeculo tendere vlteri⁹ in aliā rem cuius eſt imago: eſt ipſi⁹ intellect⁹ vel alicui⁹ virtutis ſenſitiue interioris ⁊ nō ipſius ſenſus exterioris. Et ſi arguit̄ cōtra hoc dicēdo ꝙ brutū aial qn̄ videt imaginē ſuā in ſpeculo apꝑhēdit illā imaginē quaſi quoddā aliud brutū. ex quo videt̄ ꝙ viſus tendit in aliud vltra imaginē illam. Ad hoc dicendū eſt ꝙ ita eſt ꝙ viſus bruti nō tēdit ad aliud vltra imaginē qō cognoſcat mediāte imagine: ſed ſiſtit in illa imagine non ut imagine: ſed ut in quadā re viua ⁊ decipit̄: ſicut ſenſus cōis decipit̄ in ſomnis ⁊ in vigilia in freneticis. ⁊ vtit̄ tūc illa imagine ut re: ita ꝙ ſenſus viſus ꝓprie nō terminat̄ ad aliquā ſimilitudinē obiectiuā mediā ducentem in aliud cognitū. Tertiū eſt ꝙ viſus ꝓprie terminat̄ ad rem: prout eſt in exn̄tia actuali: vel ſm̄ veritatem: ſicut qn̄ viſus non decipit̄ terminat̄ ad rem coloratā vel lucidā prout eſt in ſua exiſtētia actuali: vel ſm̄ apparentiā aliqua ſimilitudine modo ꝑdicto ut quadā re. ⁊ in iſtis cōuenit viſus cum alijs ſenſibus exteriorib⁹: ⁊ ꝑcipue in pmis duabus conditionib⁹. quia q̄tum ad tertiā viſus magis ducit in cognitionē rei ꝓut eſt in ſe q̄ alij ſenſus exteriores.

Quarta cōditio eſt ꝙ viſus inter oēs ſenſus exteriores eſt certior. ꝓpter qō ⁊ nomen viſus transfert̄ ad alias cognitiōes ⁊ maxime certas. His pmiſſis dico ꝙ aliqua cognitio pōt dici intuitiua vl̄ viſiua: vel ꝓpter hoc ꝙ eſt cognitio imediata rei: nō mediāte alio cognito ducēte in cognitionem rei que dicit̄ viſa: vel ſicut ſimilitudo obiectiua: vel ſicut vna res extra cognoſcit̄ per aliā. ſicut motor q̄tum ad eſſe cognoſcit̄ per motū. ⁊ ſic diceret̄ cognitio intuitiua per oppoſitū ad cognitionem deductiuā: vl̄ propter hoc ꝙ terminat̄ ad rem ꝓut eſt in ſua exiſtētia reali: ⁊ hoc vel ſm̄ rem vel ſm̄ apparentiā: ut eſt dictum. ſ. qn̄ ſimilitudo rei accipit̄ ut ipſa res exiſtens. et ſic accipit̄ prout diſtinguit̄ contra abſtractū ſiue contra cognitionē que dicit̄ cognitio quidditatiua tm̄: vel ꝓpter certitudinem: ut dicat̄ cognitio intuitiua vel viſiua cognitio certa: prout diſtinguit̄ cōtra cognitionē dubiam. Quantum ad ſecundū ſciendum ꝙ duplex poteſt eſſe pn̄tia rei. ſ. ſm̄ eſſe reale: vel ſm̄ eſſe cognitum. Pn̄tia rei ſm̄ eſſe cognitū nihil aliud eſt q̄ rem eſſe in ꝓſpectu cognoſcentis: ſicut cōmuniter dicit̄ ſiue ſic ſit in ſe ſiue in ſua ſimilitudine obiectiua. ⁊ illud nullū reale ponit in re intellecta ſed tm̄ in intelligente vel in aliqua re in qua eſſet talis ſimilitudo obiectiua. ut ſi haberem Herculē ut rem cognitam mediāte ſua imagine. ⁊ pn̄tia talis pncipalit̄ eſt in omni cognitiōe extranea cognitiōis rei apud intellectū.

Et ſi arguit̄ ꝙ rem intelligi ſupponit eam eſſe pn̄tem: dicendū ꝙ falſum eſt loquendo de preſentia qua aliquid eſt pn̄s ut cognitum tm̄: lꝫ eſſet verum de pn̄tia qua ali-

quid eſſet pſens in rõe mouentis ad cognitionẽ. Quan
tũ aũt ad pſentiam realem ſciendũ qꝺ pſentia realis videt
importare quãdam coexiſtentiã illiꝰ qꝺ dicit pñs cũ illo
cui dicit pñs. ⁊ hoc ad nũc põt intelligi triplicit. ſ. vel ſm
tempꝰ. ſicut ea que exiſtũt ſil' tempe. vel quo ad locũ ſicut
ꝯmunit dicit pñs alicui illud qꝺ eſt ſibi ꝓpiquũ. ⁊ nõ ſolũ
h ſed etiã illud dicit pñs aliquo modo loco int qꝺ ⁊ illud
cui dicit pñs nõ eſt aliqꝺ obſtaculũ corpale cuiꝰ aſpectuꝫ
vel influentiam impediat reſpectu eius cui dicit pñs. ſi-
cut ſol dicit pñſ de die toti emiſperio noſtro ⁊ oibꝰ habitã
tibꝰ in eo. ⁊ quia inter mouẽs ⁊ motũ tñ rebꝰ corporalibꝰ
reperit aliqua pñtia localis. põt dici tertio mõ pñs alicui
illud qꝺ ſe habet in tali diſpõne ad aliquid ꝙ nlla alia mo
tione pexigita vnũ imediate põt moueri ab alio. Quã-
tũ ad tertiũ. ſ. quõ cognitõ aliqua dependet a pñtia rei co
gnite: ſciendũ ꝙ res cognita in duplici habitudine ſe põt
habere ad cognoſcentẽ. ſ. ſm habitudinẽ mouentis ad co
gnitionẽ ad ipm quod mouet: vel ſm habitudineꝫ tmini
ad quẽ vt ad tminũ cognitũ tminat ipſa cognitio. Quã
tũ autem ad pmã habitudinẽ ſciendum ꝙ cognitio depẽ-
det ab obiecto ſicut effectus a cauſa efficiente. ⁊ per conſe
quẽs cognitio a pñtia obiecti ſic accepti dependet quãtũ
ad tertiũ modũ pſentialitatis: qꝛ effectus formalis depen
det ab illa diſpõne cauſe ſm quã nata eſt mouere mobile
in quo acquirit ipſe effectus formalis: ſed vt dictuꝫ eſt p-
ſentia tertio modo dicta importat talem diſpõnem. ergo
⁊c. Ad hoc aũt conſequit ꝙ reguirat pmã pñtialitateꝫ
quia impoſſibile eſt aliqua duo ſic ſe habere: ꝙ vnuꝫ mo-
ueat actu alterũ niſi ſimul ꝓ tũc coexiſtãt in rerũ natura.
pñtia aũt localis nõ videt neceſſaria ad cognitionẽ in mo
tione ad cognitioneꝫ niſi quantũ ad nos quãtũ ad ea ad q
mouemur ex ſenſibꝰ: quantũ. ſ. a motiõe actuali ſenſibili
um dependent. Quantũ aũt ad habitudineꝫ quã habet
cognitio ad obiectũ vt ad terminũ cognitũ: pono tres cõ
cluſiones. Prima eſt iſta. ſ. ꝙ cognitio ꝗtũ ad id qꝺ ẽ nõ
depẽdet a pñtia obiecti in eſſe cognito: ſꝫ potiꝰ ecõuerſo.
lꝫ nõ poſſit eſſe ſine tali pñtia: qꝛ ab illo nõ dependet pro-
prie cognitio: quod pſupponit cognitionẽ. ſed cognitum
vt cognitũ pſupponit cognitionẽ: ſicut omne concretum
pſupponit illud a quo denoiatur: ⁊ hoc quantũ ad tale eſ-
ſe quo ſic denominat. ergo ⁊c. Secunda concluſio ẽ ꝙ
non ſemper dependet cognitio a pſentia reali obiecti: qꝛ
ſi ita eſſet: aut h eſſet ꝓpter motionẽ cognoſcent. ab obo
aut ꝓpter tminationẽ cognitiõis ad obiectuꝫ. ſed nec ſic
nec ſic. ergo ⁊c. Maior patet: qꝛ cognitio ñ requirit obiectũ
niſi altero pdictoꝝ modoꝝ. Probõ mi. quantũ ad vtrãqꝫ
partẽ: ⁊ pmo quantũ ad pmã: qꝛ pñtia alicuiꝰ nõ reqrit ad
motionẽ ſine quo motio põt eſſe. Sed cognitio alicuius
rei põt fieri ab alio effectiue ꝗ ab ipſa re cognita vt de ſe pa
tet. nam ⁊ ſpẽs manentes in organis interioribꝰ pñt mo-
uere ad cognitionẽ rerũ nõ exiſtentiũ. deꝰ etiã põt moue
re ad cognitionẽ rei que nũquaꝫ fuit. ergo ⁊c. Secũda ps
patet: qꝛ cognitio põt tminari ad rem nõ exiſtentẽ in reꝝ
natura: ⁊ ad negatiões ⁊ puatiões que formalit nihil poſi
tiue dicũt. Tertia concluſio eſt: ꝙ qñqꝫ cognitio quan
tũ ad ſuã veritatẽ reqrit pñtiã rei etiã in eſſe reali: qꝛ ad ve
ritatẽ cognitõis requirit illꝺ a quo hꝫ cognitio ꝙ ſit vera
ſꝫ qñqꝫ cognitio hẽt ꝙ ſit vera a pñtia reali rei cognite. gͦ.
⁊c. Maior. pꝫ. pbõ mi. qꝛ cognitio hꝫ ꝙ ſit vera ab eo qꝺ eſt
rẽ eſſe taleꝫ q̃lis apphendit: qꝛ ſic intelligit illud ab eo qꝺ
res ẽ vel non eſt. ſ. tal' qual' apphendit dr obiectio ⁊ cogniͦ
va vel falſa. Sꝫ qñqꝫ eſt aliq̃ cognitio q̃ rẽ apphẽdit vt pñ
tialit exñtẽ. gͦ ⁊c. Ex his ad qõnẽ qñ querit vtrũ cogniͦ
intuitiua reqrit pñtiã rei cognite. dõ ꝙ ſi accipiat cogniͦ
intuitiua ꝓ cognitiõe nõ ſupponẽte aliã cognitionẽ vl' ꝓ
cognitiõe imediata tminata. ſ. tminata imediate ad reꝫ co
gnitã ꝓut diſtinguit ꝯ deductiuã vel ꝓ cognitione certa
Sic dico ꝙ ſi ſic accipit cognitio intuitiua non neceio req̃
rit pñtiã realẽ obiecti cogniti. nec ex parte motionis: nec
ex parte terminationiſ: ⁊ hoc patet vniuoca rõne ſic: quia
virtute diua poſſet in aliquo intellectu creato fieri cogni
tio repreſentãs rõnem quidditatiuã alicuiꝰ rei create ter
minata imediate ad illam quidditatẽ nulla alia cognitiõe
precedente ⁊ certa. ſed talis cognitio nec quãtũ ad exñtiã
nec ꝗtum ad veritatẽ requirit neceſſario pñtiam realem
rei cognite. ergo ⁊c. Maior. pꝫ. ꝙ. ſ. talem cognitionẽ poſſꝫ
deꝰ facere. ꝓbatio mi. qꝛ talis cognitio ſi requireret pñti
am realem obiecti. aut hoc eſſet ꝗtum ad ipſam exñtiam
talis cognitiõis: aut ꝗtum ad veritatẽ. Si requireret pñ
tiam realẽ obiecti ꝗtum ad ipſam exñtiam: aut hoc eſſet
ex pte motiõis: aut ex pte terminationis. Nõ ex pte mo
tionis. qꝛ oẽm effectũ cãe efficientis põt deꝰ p ipſum ſo-
lum facẽ. Nec etiã ex pte terminatiõis ꝗtũ ad ipſam exi-
ſtentiã cognitionis. qꝛ ut dictũ eſt ad ea que nõ ſunt actu
põt terminari aliqua cognitio. Nec etiã ꝗtum ad verita
tem. qꝛ ꝗtũ ad veritatẽ cognitio nõ reqrit in obiecto niſi
ꝙ illud qꝺ apphendit ſit in obiecto: ſed talis cognitio rati
onis q̃dditatiue rei nõ neceſſario apprehẽdit rem pñtem
in ſua exñtia actuali: nõ ſolum ꝓ tunc: ſed ꝓ quacũqꝫ dif-
ferentia tempis. ergo ⁊c. Si aũt accipit cognitio intui-
tiua ꝓ cognitione terminata ad rem ut pñtem in ſua exi-
ſtentia: ita ꝙ ſic cognoſcẽs apprehendat rem ut pñtem in
ſua exñtia: tunc dicendũ ꝙ cognitio intuitiua ſic accepta
nõ neceſſario vniuerſalit requirit pñtiam realẽ obiecti. ⁊
hoc patet ſic. qꝛ talis cognitio nõ neceſſario requirit pñti
am realẽ obiecti. ⁊ hoc pꝫ ſic. qꝛ talis cognitio nõ neceſſa-
rio reqrit obiectũ in eſſe reali rõne motionis: ut frequen
ter dictũ eſt. Nec etiã ꝗtũ ad terminationẽ abſolute lo-
quendo. qꝛ cognitio falſa nõ requirit rem talem eſſe qua-
lis apparet: cum ex hoc dicat cognitio falſa. qꝛ res nõ eſt
talis qualis apparet. ſed poſſibile eſt aliquã rem falſo ap
parere eſſe pñtem in ſua exñtia. ergo talis cognitio falſa
etiã ex parte terminationis nõ requirit pñtiam talis rei.
Ad hoc tñ ꝙ talis cognitio eſſet vera requireret talẽ pre
ſentiã ſui obiecti. qꝛ ex parte terminatiõis ꝯgnitio ad hoc
ꝙ ſit vera requirit ꝙ obiectũ ſit realit tale quale apparet
eſſe. ſed in cognitõe intuitiua ſic accepta apparet obiectũ
eſſe pñs in ſua exñtia reali. ergo ⁊c. vnde ad veritatẽ cog-
nitiõis requirit ꝙ obiectũ eo modo ſit pñs ſicut apparet
eſſe uel pro tũc uel pro aliqua differẽtia tempis. Et ſi ar
guatur ꝯ h ꝙ idem eſt q̃dditas vniuſcuiuſqꝫ ⁊ ſuũ eẽ. ⁊ iõ
ut videt idem eſt terminari cognitionem ad quidditatẽ ⁊
ad ipſum eſſe. dicendũ ꝙ ad ipſam quidditatẽ ⁊ ad ipſam
exiſtentiã actualem põt terminari cognitio: modo quidẽ
quidditatiuo nõ determinando actualem exiſtentiã ſm
pñtialitatem alicuiꝰ differentie tempis: et põt terminari
ad hoc uel ad illud modo pñtiali. ſ. ut ad q̃dditatẽ uel exi-
ſtentiã actualem exñtem pro aliqua differẽtia tempis. vñ
iſta differẽtia terminatiõis nõ accipit ſm differentiã eſſe
⁊ eſſentie: ſed ſm differentiã modi accipiendi talẽ naturã
ſ. uel ut eſt talis natura poſſibilis eſſe in actu et non eſſe.
uel ut iam accipit ut in actu ꝓprie nature. et de hoc nihil
plus ad nũc. alias poterit diffuſius tractari. ⁊ ſic patet ad
queſtionẽ. Ad primũ ergo dicẽdũ ꝙ apud ſic diuerten-
tem oculos dicit remanere viſio ſolis ſm apparentiã nõ
ſm veritatem. ſm aũt veritatẽ eſt apprehenſio ſenſus cõ
munis de aliqua impſſione reali alia a viſione facta a ſo-
le ⁊ ad tempꝰ remanẽte. Ad ſecũdũ dicendũ: ꝙ in ſom-
no nõ eſt viſio que ſit operatio ſenſus particularis: ſꝫ eſt
ibi apparitio falſa rerũ que vere nõ ſunt ut apparent. vn-
de que in ſomnis apparent pñtia nõ ſunt pñtia ſm veri-
tatem. Ad tertiũ dicendũ ꝙ illud quod eſt remotũ licꝫ
non poſſit dici pñs ſm propinquitatẽ localem: tñ poteſt
dici pñs modo quo ſol de die dicitur pñs toti emiſperio
noſtro. Ad quartũ patet. quia cognitio falſa etiam lo-
quendo de viſione ꝓprie dicta nõ requirit pñtiam obie-
cti falſo etiam ꝗtum ad ſuam pñtiam apparentis.

Poſtea querebant duo pertinentia ad pfectionẽ
affectus. Primũ pertinet ad ſubiectũ virtutuꝫ
moraliũ: ⁊ eſt vtrũ virtutes morales ſint in ap-
petitu ſenſitiuo. Secundũ pertinet ad genera-
tionem earũ: ⁊ eſt vtrum ex actibꝰ poſſit generari aliqua
perfecta virtus.

Ad pmũ ſic ꝓcedit: ⁊ arguit ꝙ ꝟtutes ſint in volũ-
tate. qꝛ in potẽtia illa ponẽde ſũt ꝟtutes morales:
q̃ eſt magis indetminata ad actũ. ſꝫ volũtas eſt huiuſmo
di: qꝛ facilit inclinat ad malũ. gͦ. ⁊c. Cõtra ſm Cõmen.
ſup librũ ethy. ꝟtutes morales ſũt i eo qꝺ ẽ mediũ int rõ-

tiale ꝛ vegetatiuū. ſed hoc eſt appetit⁹ ſenſitiu⁹. ergo ꝛc.

Rń. ſciendum ꝙ circa hec ſunt tres opi. nā quidā ponunt omnes virtutes morales in volūtate. quidaꝫ vero ponūt in appetitu ſenſitiuo quidā vero tenēt viā mediā ꝛ hanc reputo ꝓbabiliorem. Ad cui⁹ euidentiam ꝑmo videndū vnde habeat actus human⁹ qꝺ ſit virtuoſus. 2° videndū eſt vnde ineſt neceſſitas alicui potentie habendi habitū. tertio ad queſtionē. Quantū ad ꝑmū ſciendū qꝺ cū ſm phm. 2. ethi. virtus ſit q̄ bonū facit habēteꝫ et opus eius bonū reddit ab eo hꝫ aliquis actus rōnē actus virtuoſi a quo hꝫ rōnē boni. rō aūt boni in aliquo actu pōt eſſe dupliciť. vno modo ex ſpē actus. alio modo ex diſpoſitione opantꝭ ꝛ modo opandi. bonū aūt in humana opatione quantū ad ſpeciem actus ɔſiſtit in rectitudie rōnis ꝛ ɔformitate ad rōnē rectaꝫ. in actibus igitur moralibus quantū ad ſpēm opis ɔſiſtit bonū humanū ſm ɔformitatē talium actuū ad rōnē rectam. Ex pte aūt opantꝭ ꝛ mō opandi ɔſiſtit bonū in talibus actibus ex diſpoſicione opantꝭ inclinātē ipm ad exercitiū taliū opationū ꝛ modo ɔuenientꝭ.

Circa qꝺ ſciendū ꝙ q2 talia opa quādoqꝫ fiūt cū difficultate ꝛ triſtitia ɔuenit. n. aliquem opari cū difficultate ꝛ aliquali triſticia ſaltem appetit⁹ ſenſitiui opa que tn̄ ſunt ſecundū dictamē rōnis recta. ꝛ ideo ad hoc qꝺ talia opa fiant delectabiliť ꝛ faciliť requiriť aliqua diſpoſitio ipſi⁹ opantis quantū ad appetitū faciliť ꝛ delectabiliť ipm ad talia opera inclinans. ꝛ quando ad actū vtrunqꝫ cōcurrit. ſ. conformitas ad rationē rectam ꝛ facilitas operandi diciť actus ꝑfecte virtuoſus. Quantū ad ſcōm. ſ. vn̄ requiriť hit⁹ in aliqua potētia ad eliciendū actū ſuū: ſciendū ꝙ ꝓuenit ex aliqua inſufficientia potentie reſpectu ſui actus: quia ſ. ꝑ ſeipſam eſt inſufficiēs vel abſolute ad eliciendū ſuum actū vel ſaltem ad eliciendū faciliť ꝛ delectabiliť. nā ſi potentia ſufficeret ad vtrūqꝫ ꝑ ſeipſam nulla neceſſitas eſſꝫ ponendi habitū in potentia: qꝺ patꝫ faciliter q2 in potentia que ſimpliciť ē principiū opandi nō requiriť habitus niſi qꝺ opeť faciliť ꝛ abſqꝫ difficultate ſꝫ ad venturū illoꝝ requiriť additamētū ad potētiā ſufficientē ꝑ ſe ad vtrūqꝫ. g° ꝛc. in potētijs ꝟo appetitiuis in quib⁹ ponunť virtutes morales nō eſt neceſſariū abſolute hr̄e habitū ad exeūdū in actum cum ante generationē habit⁹ exeant in actus ſuos ex quoꝝ frequētia generatur habit⁹. et ideo ſequiť ꝙ ī talib⁹ habitus requirať ad tollendū difficultatē in operatiōe. Et ex hoc vlterius poteſt concludi ꝙ in illo appetitu oportet ponere habitus morales ex parte cuius prouenit difficultas in actu. Ex his ad queſtionē: circa quam pono tres concluſiōes. Prima eſt ꝙ virtutes morales que ſunt circa paſſiones appetit⁹ ſenſitiui: ꝛ circa earuꝫ obiecta: puta circa timere ꝛ cōcupiſcere ꝛ iraſci ꝛ cōſimilia: que ſunt circa eoꝝ obiecta: vt ſic. ſ. vt ſunt obiecta eoꝝ: ſūt in appetitu ſenſitiuo. Secūda cōcluſio eſt: ꝙ virtuteſ que ſunt circa opatiōes que ſunt ad alterū ſunt in voluntate.

Tertia eſt: ꝙ in volūtate ſunt quidā habitus: qui ſūt circa paſſiōes appetitus ſenſitiui qui nō habent ꝑfectam rōnem virtutis. Ad euidentiā aūt ꝑdictarū concluſionuꝫ videndū eſt vnde ꝓuenit difficultas in operib⁹ virtutuꝫ moraliū. Ad qꝺ ſciendū: ꝙ in talib⁹ inueniť difficultas tātū in voluntario mixto. vocať aūt voluntariū mixtū quādo circa aliquod obiectū concurrunt diuerſe conditiōes quarū vna eſt cōueniens ſm ſe ipſi appetenti vel ipſi appetitui. ꝛ alia dicōueniens: verbi gratia in ꝓiectiōe mercium in mare eſt cōſeruatio vite que eſt cōueniens ꝛ voluntaria ſm ſe. ibi etiā eſt āmiſſio vtiliū ad ɔſeruationeꝫ vite: que ꝓiectio eſt ſm ſe diſcōueniens appetitui ꝛ inuoluntaria. Et ſimiliter in operatiōe fortitudinis eſt bonuꝫ honeſtum: ꝛ conſeruatio rei publice contra hoſteſ que eſt conueniens appetitui ꝛ voluntaria: ibi eſt etiā tolerantia ictuū: que eſt diſcōueniens ꝛ inuoluntaria loquendo ſm ſe. Similiter in operatiōe temperātie eſt bonū honeſtuꝫ quod ſm ſe eſt ɔueniens ꝛ voluntariū: ꝛ ibi eſt ſubtractio delectabiliſ ſm carnē que eſt inuoluntaria ꝛ diſcōueniēs ſm naturam ſenſitiuā. His ꝑmiſſis ꝓbo primā cōcluſionem: ſic in illo appetitu eſt ponenda virtus moraliſ ex parte cuius prouenit difficultas in opere humano morali. ſed appetitus ſenſitiuus eſt huiuſmodi. ergo ꝛc. Maior patet: quia habitus moralis inclinans in opus virtuoſum morale non requiritur vltra potentiā niſi ad tollēdum difficultatē: vt ex dictis patet. Mi. ꝓbať q2 ex pte illius appetitus ꝓuenit difficultas circa opationē ꝟtuoſā cui⁹ inclinatio eſt magis prona in id qꝺ repugnat rationi recte: ſed circa ea que ꝑtinent ad paſſiones appetitus ſenſitiui ꝛ circa obiecta earū inclinatio appetit⁹ ſenſitiui eſt magis prona: imo ipſa ſola eſt magis prona in oppoſitū rōnis recte: ꝛ magis repugnat rationi recte q̄ voluntas: imo voluntas nō repugnat niſi rōne appetitus ſenſitiui ꝛ ſue inclinationis. vnde in bono caſtitatis ꝑut eſt honeſtum quod ꝑtinet ad voluntatē ſicut ad rōnem rectā: voluntas ſm ſe non patiť difficultatē niſi inq̄tum retrahiť ab appetitu ſenſitiuo ſm phm ꝛ ſm aplm ad Ro. vbi dicit: Video legem aliā in membris meis repugnantē legi mentis mee. ergo ꝛc. Ad euidentiā ſecunde ɔcluſionis ſciendū: ꝙ aliquis nō patiť difficultatē in his bonis que ſunt ad ſe ipſum niſi inq̄tum ſm aliquā ɔditionē habent aliquā rōnem diſcōuenientis ꝛ mali q̄tum ad ipſūmet. ꝛ quia ut dictū eſt de his que ꝑtinēt ad naturā ſenſitiuā: ut talis homo etiā per comparationē ad aliquid ſui patitur difficultatē propter diuerſitatē appetit⁹ ſenſitiui ꝛ intellectiui. ideo difficultas ꝓuenit in talib⁹ ex parte appetitus ſenſitiui: q2 nature ſenſitiue tm̄ ſunt diſcōuenientia ea q̄ ſunt cōuenientia ſm rōnem. Quantū aūt ad ea q̄ ſunt ad alterū non ſolū inueniť difficultas ꝓpter conuenientiā eoꝝ ſm appetitū ſenſitiuū uel ſm naturā ſenſitiuā que quidem ɔuenientia repugnat bono rōnis: imo etiam in talib⁹ que ſunt ad alterū inueniť repugnātia q̄tum ad ea que tranſcendūt naturā ſenſitiuā: ſicut patet in honorib⁹ ꝛ obedientia ꝛ ɔſimilibus. vnde ſubtrahere ſibi aliquid ut impēdat alteri importat ſpecialē difficultatē ex hoc ꝙ eſt ſuū de facto uel de iure impēdere alteri. ideo in talib⁹ inueniť difficultas repugnās bono rōnis: non ſolū q̄tum ad appetitū ſenſitiuū: ſed etiam q̄tū ad voluntatē que aliquando nimis prona eſt ad bonū propoſitū. Et q2 in talibus ꝑncipaliter difficultas ꝓuenit ex parte voluntatis q̄ magis prona eſt ad volendū bonū propoſitū magis q̄ alienum: vbi eſt etiā bonū propoſitū honeſtū: tn̄ cum aliq̄li malo rōne ſubtractiōis ꝑdicte. ideo ꝟtutes tollētes difficultatem in bono rōnis circa talia ſunt ponēde in voluntate: ita ꝙ formeť ratio ſic. q2 in illo appetitu ſunt ponēde virtutes morales ex parte cui⁹ ꝓuenit difficultas in bono rōnis circa materiā moralē. ſed volūtas eſt huiuſmōi q̄tum ad ea que ſunt hominis ad alterū propť pronitatē ꝑdictā ad bonū propriū. ergo ꝛc. Maior ꝛ minor pn̄t patere ex dictis. Signū etiam hui⁹ ꝓnitatis inordinate ad ſeipſum eſt ꝙ nullus pōt velle ſe eſſe miſerū: licꝫ poſſit ꝛ frequenter velit aliū eſſe miſerū. Tertia ɔcluſio ꝓbať. quia ſatis ꝓbabile eſt in volūtate eſſe aliquos habit⁹ etiā reſpectu paſſionū ſenſitiuarū ad reſiſtendū tractui appetitus ſenſitiui. ſed tales habit⁹ ſunt circa paſſiones appetitus ſenſitiui. q2 ſunt ad reſiſtendū tractui earum nec habent rōnem perfectā ꝟtutis: cum nō tollant difficultatē in operādo. ergo ꝛc. Ad rōnes vtriuſqꝫ partis rn̄dendum eſt. Ad illud ergo qꝺ diciť de volūtate q2 in ipa ſunt ponende virtutes: q2. ſ. indeterminata eſt: dicendū ꝙ indeterminatio nō ſufficit ad neceſſitatē habendi habitū: ſꝫ cū hoc requiriť difficultas determinatiōis. talis aūt difficultas nō eſt in volūtate ſm ſe reſpectu omniū ꝑtinentium ad materiā moralem. Ad rōnem alterius partis dicendū ꝙ inter rationale per eſſentiā ꝛ vegetatiuū non ſolū mediū eſt appetit⁹ ſenſitiuus: imo vterqꝫ appetit⁹.

P Ad ſecundū ſic procediť: ꝛ arguitur ꝙ ex actibus poſſit generari ꝑfecta virtus: ſiue ꝙ homo poſſit facere ſe perfecte ꝟtuoſum. quia in eo cōtingit venire ad perfectū eſſe cuius augmentū nō vadit in infinitū. ſed augmentū virtutis nō vadit in infinitum: quia inclinatio naturalis nō vadit in infinitū. ergo ꝛc. Contra: quia ſm phm ꝑmo magnoꝝ moralium homo nō poteſt facere ſe virtuoſiſſimū. ſed qui non poteſt facere ſe virtuoſiſſimū: non poteſt facere ſe perfectū in virtute: cum a virtuoſiſſimo eſſe deficiat vn⁹ gradus virtutū. ergo ꝛc. Reſpōdeo. Circa iſtam queſtionem

pꝛimo videndū eſt ꝗd impoꝛtat perfectio virtutū. Secū do dicet̃ ad qōnem. Quantū ad pͥmū ſciēdū ꝙ ſicut ha bet̃. v. metaph. perfectū dupliͬ pōt accipi. ſ. ſimpliͬ ⁊ vliͭter ⁊ ſic ſolus deus eſt perfectus. et eſt perfectū in genere. ſi cut pfectus hō vel pfectꝰ equus: ⁊ ſic de alijs. Si ergo lo quimur generalit̃ de virtute: ⁊ de pfecto generalit̃ in h̄ qd̄ ē eſſe virtuoſum. ſolus deus ſic eſt pfecte virtuoſus: i quo ſolo eſt plenido omĩſ boni. Si aūt loqmur de pfectione virtutis in genere. ſ. de pfectione virtutis humane. ſic ad huc pōt diſtingui. ſ. quantū ad virtutes naturalit̃ acquiſi tas ⁊ quantū ad virtutes infuſas quantū ad infuſas ſunt diuerſe opiniones ⁊ pͤcipue de caritate. vtꝝ. ſ. poſſit veni re ad talē pfectionē ꝙ vltra nō poſſet pficere ⁊ de h̄ ad pn̄ſ ſupſedeo. quia quo non mouet̃ ꝓpter h̄ eē mota. Quan tū ad virtutes naturalit̃ acquiſitas ⁊ accipiamꝰ gratia ex empli de virtute mobili vtrū. ſ. ex actibꝰ ſe poſſit hō face re pfecte virtuoſuꝫ ⁊ quantū ad hoc diſtinguēdū eſt de pfectiōe talis virtutis: qꝛ aut loqmur de tali pfectiōe: q̄ ſcꝫ excludat omnē ipfectionē quantū ad bonū rōnis ⁊ omnē defectū de bono rōnis in mā mobili: aut de pfectione q̄ ꝯſueuit ſm̄ curſuꝫ cōem inueniri in hoībus circa talē ma teriā. Ex his ad qōnē qd̄ certū eſt ꝙ hō nō pōt ex actibꝰ nec etiā ex infuſione ptingere ad vlēm pfectioneꝫ virtutꝭ generalit̃ accepte: qꝛ h̄ eſt ꝓpꝛiū dei vt dcm̄ eſt. Si autem qd̄ fiat d̄ virtute acquiſita ex actibꝰ ⁊ i ſpūali mā puta i mā mobili adhuc dicendū ꝙ homo ex actibꝰ non poteſt ptin gere: etiā in ſola mā mobili ad talē pfectionē que excludat omnē defectū circa bonū rōnis in tali materia: qꝛ ex purꝭ naturalibꝰ impoſſibile eſt appetitū ſenſitiuū ſeu etiā in tellcm̄ quantū ad ea que ſunt ad alteꝝ ad plenū ſubijci rō ni recte ſine quocūqꝫ defectu. ſed pfectio p̄dicte virtutis cōſiſtit in tali rōne. g̊. ⁊c̃. Si aūt loqmur de pfectiōe nata inueniri circa taleꝫ materiā ſm̄ curſuꝫ cōem eoꝝ qui im pendūt ſtudia tali bono rōnis. dicendū ꝙ ſic: qꝛ eo ipō qd̄ ponit̃ homo ſm̄ curſuꝫ cōem p̄dicto mō acceptū natꝰ ha bere talē pfectionē ponit̃ ipm̄ in pēdentē ſtudiū ad h̄ poſ ſe habere. Sed ſi querat̃ vtrū homo vnꝰ poſſit pertinger̃ ad pfectionē tantā virtutis humane in omni mā quanta poſſibilis eſt quātū ad diuerſos hoīes circa diuerſas ma terias: vt. ſ. ponat̃ aliq̄s vnꝰ homo poſſe attingere in omĩ virtute intelligibili ⁊ mobili ad tantā pfectioneꝫ in oī mā ad quantā poſſent diuerſi in diuerſis materijs attingere illud nō vr̄ bn̄ poſſibile: quia naturalit̃ loquendo non vi detur facultas intellectus: ⁊ appetitus in vno ſolo homi ne ita perfecte poſſe attingere ad diuerſa ſicut in pluribꝰ hominibꝰ. Credo etiā ꝙ nullus homo pertingit naturali ter in vita iſta: ad tantā perfectionē virtutis q̄n ſi plus vi ueret in diſpoſitiōe bona poſſet pficere. vtrū aūt hō poſ ſet in virtutibus pficere in infinitū quantuꝫ ad intenſio nem habituū virtuoſoꝝ pꝛemitto ad pꝛeſens. Ad rati onem factam ad pꝛimā partē dicendum: ꝙ dato ꝙ augmē tum virtutis nō vadat ſimpliͬ in infinitū: tamen augmen tū virtutis circa diuerſas materiaſ in diuerſis hominibꝰ poteſt excedere facultatē vniꝰ hoīs circa tot materias: da to etiā ꝙ augmentū virtutis nō vadat in infinitū: ſic ꝙ q̊ cunqꝫ gradu dato poſſit eſſe gradus intenſioꝛ: tamē per ueniens ſic ad pfectionē talem poſſibilē: nō pōt ꝓpter de fectū talis nature pertingere ad excludendū omneꝫ defe ctū circa bonū rōnis. nec ad talem pfectā ſubiectionē ap petitus reſpectu rōnis. Ad auctoꝛitatē ariſ. pōt dici ꝙ lꝫ ſenſerit ꝙ aliquis poſſit puenire ad perfectionē natam haberi: tn̄ hoc nidit pfectionē illam nō poſſe attingere ad excludendū oēm defectū in bono ratiōis.

Poſtea querebāt̃ duo ptinentia ad defectū quo rū pꝛimū eſt vtruꝫ pctm̄ originale hēat rōnē cul pe. et arguit̃ ꝙ nō qꝛ ſm̄ augꝰ. pena eſt malū qd̄ patit̃. culpa vero eſt malū qd̄ agimꝰ. ſꝫ pctm̄ oꝛi ginale nō eſt malū qd̄ agimꝰ. ergo ⁊c̃. Cōtra eſt magiſter ſententiarū li. ij. di. 30. vbi pbat diuerſis auctoꝛitatibꝰ ſā ctoꝝ ꝙ peccatū oꝛiginale eſt ꝓpꝛie culpa. Reſpōdeo circa iſtā queſtionē ſunt due opiniones ſi tn̄ pꝛima d̄beat dici opinio ⁊ nō erroꝛ manifeſtus. pꝛima eſt qd̄ peccatum oꝛiginale nō eſt ꝓpꝛie culpa. Sed reatus pene. ⁊ h̄ pbant quatuoꝛ rōnibus pͥma ſumit̃ ex modo ꝯtrahēdi peccatū oꝛiginale et ē talis. peccatū oꝛiginale dicit̃ tranſire in oēs p originem in quātū peccatū qd̄ fuit actuale ade in omēs tranſiuit p oꝛginem. ſed peccatū ade nō tranſit ad alios q̄n tū ad actū in quo ꝯſiſtit rō culpe. ſed tantū quātū ad reatū pene in quātū p̄uamur donis collatū p peccatū eiꝰ. ergo ⁊c̃. Minoꝛ patet. quia idem actꝰ non tranſit de ſubiecto in ſubiectū. Pꝛobatio maioꝝ dupliciť. Pꝛimo. qꝛ pctm̄ oꝛiginale quod dicit̃ pctm̄ nature nō pōt dici pctm̄ natu re niſi p tanto quia aliqua perſona infecit naturā: et oēs participātes illā nām per gnātionem pctō ſuo. ſed adam infeciſſe pctō ſuo totā nām nihil aliud videt̃ eſſe q̄ pctm̄ ade eſſe pctm̄ totius nāe ⁊ participantiū iſtam nām p ge nerationē. ergo pctm̄ oꝛiginale debet trāſire in alios per gnātionē inq̄tū pctm̄ actuale ade aliquo mō ſit pctm̄ ali rum genitoꝝ ab ipſo. ⁊ ſic patet ma. 2ᵒ. patet eadem ma. aucte. vn̄ apl̄s ad Ro. v. Sicut p vniꝰ hoīs delictū pctm̄ intrauit in mundū. ⁊ ſequit̃: In quo oēs peccauerunt. qd̄ ſm̄ Auguſ. pōt exponi in quo hoīe uel in q̊ pctō oēs pec cauerunt. ⁊ ſic ut videt̃ oēs deſcendentes ab adam ſm̄ rō nem ſeminalē peccauerūt in illo pctō. qd̄ nō eſſet verum niſi illud pctm̄ aliquo mō eſſet deſcenſū ab adam. Se cūda ſumit̃ ex ꝯpatione meriti xp̄i ad demeritū ade: ⁊ eſt talis. nō minꝰ xp̄s debuit tranſfundere meritū ſuū in ali os q̄ adam tranſfudit demeritū ſuū in alios. ſed xp̄s nō tranſfudit meritū ſuū in alios q̄tum ad rōnem meriti ꝓ pꝛie: ſed tm̄ q̄tum ad ablationē pene. ergo nec adam trā ſfudit demeritū ſuū in alios q̄tum ad rōnem demeriti ꝓ pꝛie in quo ꝯſiſtit rō culpe: ſed tm̄ q̄tum ad reatum pene.

Tertia ratio ſumitur ex eo ꝙ ponit̃ eſſe pctm̄ oꝛiginale ⁊ eſt talis. carentia iuſticie oꝛiginalis debite ineſſe dr̄ pec catum oꝛiginale in nobis. ſꝫ talis carētia nō habet ꝓpꝛie rōnem culpe. g̊. ⁊c̃. Ma. ſupponit̃. Pꝛobatio mi. qꝛ talis carentia magis habuit rōnem culpe in adam peccante q̄ in nobis. qꝛ in ipſo magis habuit rōnem voluntarij q̄ in nobis. ſed in adam nō habuit rōnem culpe: qꝛ in eo nō fu it culpa oꝛiginalis: qꝛ eam nō ꝯtraxit p oꝛiginē. nec actua lis: qꝛ culpa actualis eius fuit trāſgreſſio p̄cepti: qd̄ conſi ſtit in actu. ergo ⁊c̃. Quarta rō ſumit̃ ex drĩa culpe ⁊ pe ne quā Augꝰ. ponit pͥmo de li. ar. vbi dicit ꝙ pena eſt ma lum qd̄ patimur: culpa ꝟo malū qd̄ agimus. ſed pctm̄ oꝛi ginale nō eſt malū quod agimꝰ. ergo ⁊c̃. Qd̄ aūt ille reatꝰ dicat̃ pctm̄ nō eſt incōueniens ut dicūt. qꝛ iſte modus lo quendi ut dicūt inuenit̃ in ſacra ſcriptura. vnde in Ioh. dr̄. Moꝛiemini in pctō veſtro. qd̄ ut dicūt nō pōt intelli gi de culpa: cum actꝰ in quo ꝯſiſtit culpa iam trāſierit: ſed ut dicūt intelligi de reatu pene. Alia eſt opinio que ma gis dicēda eſt ſentētia fidei catholice q̄ opinio: ⁊ eſt ꝙ pec catū oꝛiginale eſt ꝓpꝛie culpa. ⁊ pͥmo pbat̃ ꝙ ita ſit. dein de oſtendet̃ quomō hoc poſſit eſſe. Pꝛimū pbat̃ pꝛimo auctibus quas magr̃ adducit. ij. ſententiaꝝ diſ. xxx. q̄ val de expͥſſe ſunt: int̃ quas ſunt due que ſunt Augꝰ. que ex pꝛeſſe hoc dicūt: quaꝝ vna talis eſt: ⁊ eſt in liͦ. de natura et grã: Pctm̄ enim pͥmi hoīs non ſolū ipſum ſed oē nocuit genus humanū qꝛ ex eo damnationē ſimul ⁊ culpā ſuſce pimus. Ecce quomō expͥſſe ponit culpā: diſtinguēdo eā contra penā quam vocat damnationē. Item ſuper pſal. dicit: Nemo naſcit̃ niſi trahens penā et meritū pene. ſed meritū pene eſt culpa. ergo ⁊c̃. Rōne etiam pbat̃: ⁊ hoc duplici rōne. Pꝛima ſumit̃ ex dicto aduerſarioꝝ. Ad cu ius euidentiā ſciendū: ꝙ aliud eſt aliquid ſubtrahi alicui tanq̄ reo pena ⁊ digno tali ſubtractiōe: ſiue indigna talis beneficij collatione. ⁊ aliud eſt alicui tale beneficiū nō de beri. Vbi gratia. pater ꝓpter foꝛefactū ſuū pꝛiuat̃ heredi tate ſua ⁊ caret ea. filiꝰ ſuccedens ei caret eadē hereditate. ſed aliter ⁊ alit̃. nam pater caret ſicut reus ⁊ dignꝰ pꝛiuari: filius aūt non caret tanq̄ in aliquo reus: ſed tanq̄ nō ha bens ius ſuccedendi in tali hereditate que p patrem facta eſt aliena et a patre ⁊ ab omni hn̄te ſucceſſionē ab eo. Sic ergo pōt aliquis p̄uari aliqua re ſub ꝯditione ſibi aliquo modo qn̄qꝫ debita ſicut bona pr̄is ſunt debita filijs: ſi bo na pmaneāt in iure patris in moꝛte. et pōt pꝛiuari ſic ſine peccato: non tn̄ iuſte pōt pꝛiuari tanq̄ reus talis pene ſi ne peccato. Ex hoc poteſt foꝛmari talis ratio. nullus eſt vere reus pene pꝛopꝛie accipiendo: niſi pꝛopter culpam.

q: eſſe reū pene ꝓprie loquēdo eſt eſſe dignū pena ꝓpter culpam. ſ3 ſm te in puulo ē ꝓprie reatꝰ pene. ergo in eo eſt ꝓprie culpa. nec pōt dici ad hoc ꝙ ille reatꝰ ſit ꝓpter culpā patris. q: ſicut patuit lic3 aliquis ꝓpter culpā patris ꝑ uet aliqua re quā habiturꝰ erat ſi pat nō peccaſſet. nō tñ puat tanq̄ reus. vnde vbi nō eſt: nec fuit culpa ꝓprie nec reatus pene. ꝓpter ꝙ venerabilis doctoꝛ frater tho. dicit illā opinionē que poſuit i puulis reatū pene ſine cl̄pa eſſe erroneā ⁊ blaſfemiā. Tertia rō ſumit ex foꝛma ⁊ materia baptiſmi ⁊ eſt talis i materia ⁊ foꝛma baptiſmi impoꝛtat ꝙ ibi ſit ablutō ab aliqua ſoꝛde aut gᵃ a ſoꝛde coꝛpali: aut a ſoꝛde ſpirituali. nō a coꝛpali tantū q: tūc effectꝰ baptiſmi nō attingeret aīam. Item etiā diſſimile eſſet ponere ꝙ puer baptizaret ꝓpter ſoꝛdem coꝛpoꝛalē. ſi aūt ponat ꝙ fiat ibi ablutio a ſoꝛde ſpirituali. tunc arguo: q: nullus abluitur a ſoꝛde ſpirituali niſi ille i quo eſt ſoꝛdes ſpritualis. ſed ſoꝛdes ſpiritualis nō eſt niſi culpa. ergo ⁊c. Quantū autē ad ſecūdū difficiliꝰ eſt ponē quō. ſ. pctm̄ oꝛiginale h3 rōe3 culpe. Ad cuiꝰ euidentiā ſciendū ꝙ culpa ꝓprie eſt malū imputabile. malū autē ꝓprie dictū eſt defectꝰ alicuiꝰ debiti in eſſe. vnde culpa ꝓprie eſt defectꝰ alicuiꝰ debiti in eſſe imputabilis. ut iſta deſcriptio magis pateat diſtinguēdū eſt de carētia ſiue de defctū. Secūdo de hoc ꝙ dicit̄ debitū. Tertio de iputabili. Quātū ad primū ſciendū: ꝙ defectus vel carentia dupl̄r pōt accipi. vno modo pꝛo negatione abſoluta alicuius qō alicui rei nō cōuenit: nec natum eſt cōuenire: ſicut carentia vel defectus viſus in lapide. ⁊ talis defectus nō habet rationē mali. nō enim lapis eſt malus lapis: quia nō habet viſum. Alius eſt defectus alicuius nati in eſſe: ⁊ hoc dupliciter poteſt eſſe. vno modo qō natum eſt in eſſe rei: nō tamen illi rei eſt debitu3 in eſſe: vel neceſſariū ineſſe in oꝛdine ad ꝓpriū ⁊ debitū finē. Et adhuc carentia talis vel defectus nō habet rationē mali. verbi gratia: ſedere vel ſtare natum eſt ineſſe homini: ⁊ iacere vel ſtare equo. nec talis carentia vel defectꝰ habet rationē mali. vnde ſi homo nō ſedeat vel ſtet: non opoꝛt3 ꝙ ſit malus: niſi foꝛte in caſu in quo homo eſſet obligatꝰ ad hoc. Alio mō ꝙ illud nō ſolū natū ſit in eſſe rei: ſ3 etia3 eſſe debitū ineſſe in oꝛdine ad ꝓpriū ⁊ debitum finē: ſicut habere viſum eſt debitū ineſſe equo tanquā neceſſariu3 ad debitū finē ꝙ bene poꝛtet homine3 vl̄ aliquid tale. vnde equus cecus eſſet malus equus. ⁊ malū equi eſſet eſſe cecum. Adhuc de debito poteſt diſtingui: quia vno modo poteſt accipi debitū ꝓ debito cuiuſda3 decentie: ita ꝙ decēs eſſet ſi fieret: ſic̄ ſi diceret̄ ꝙ religioſus clauſtral̄ deberet audire miſſas ꝯtinue vſq3 ad pꝛandiū vel eſſe i oꝛatiōe: q: ſi hoc fieret deceret. aliud eſt debitū cuiuſdā neceſſitat3 in oꝛdinē ad finē. ſicut habere pedes: eſt debitū equo q: eſt neceſſariū ei in oꝛdine ad finē ad quē eſt: ⁊ homini ē debitū omne illud ad quod eſt obligatus in oꝛdine ad deum: qui eſt eius finis vltimus ⁊ pꝛincipalis et in oꝛdine ad alia: puta ad rationē rectā ⁊ ad ꝓximū ⁊ ad queecunq3 alia mediantibꝰ quibꝰ habet oꝛdinari in deu3. Carentia ergo pꝛimi debiti. ſ. debiti ſolius decentie nō neceſſario hab3 rationē mali: l3 habeat rationē minoꝛis boni ſed carentia ſecundo modo accepta habet ſimilit̄ rationē mali. Diſtinguo etiā de iputabili: ⁊ pꝛimo ex pte ipſius rei iputabil̄. ſecūdo ex pte eius cui imputat̄. Quantū ad pꝛimū ſciendū ꝙ aliquid dicit̄ imputabile: ex hoc ꝙ eſt i poteſtate alicuius habentis ſic dominiū ſuper illud: ꝙ. ſ. in poteſtate eiꝰ libera ſit ꝙ res ſit: vel nō ſit: ⁊ quia ſoli agenti libere h̄ conuenit. hoc aūt eſt illud qō agit per voluntatē ⁊ intellectu3 inde eſt ꝙ vnūquodq3 tm̄ dicitur imputabile inquantu3 eſt actus vel effectus voluntarius. ⁊ ſic intantū dicitur aliquid imputabile inquantū voluntariū. eſt autem duplex actus voluntatis. ſ. elicitus ⁊ imperatus: ad iperatū hab3 reduci omnis effectus agentis li. ar. ſiue agentis voluntarij: ſiue ſit pꝛiuatiuus: ſicut omiſſio actus vel alicuius noticie debite ineſſe: ꝓpter quod ignoꝛantiā vel carentiam cuiuſcunq3 debiti ineſſe: loquendo de debito obligationis in comparatione ad talē agens habet rōne3 culpe. ſic ergo generalit̄ poteſt accipi ꝙ eſt duplex imputabile. ſ. elicitum ⁊ imperatū. Quātū autē ad illud cui iputandum eſt ſciendū eſt ꝙ imputādū eſt imputabile elicitum ſp elicienti. imputabile v̄o imperatū: puta occiſio q̄ eſt effectꝰ qn̄q3 volūtarij agētis ſp imputandū eſt ipſi impanti. q̄tū aūt ad ſubiectū in q̄ eſt dico ꝙ imputabile impatū pōt reſpicere aliq̄d ut inſtrumētū cooperās pꝛincipali agēti. et ſic eſt ei imputabile ſicut inſtrumēto uel in bonū uel in malum. ⁊ ſicut opatio eſt ſm q̄d ipſiꝰ inſtrumēti: ꝓprie tñ eſt opatio eiꝰ. ita in ꝯpatione ad inſtrumētū nō h3 ita pfecte rōnem imputabilis ſicut in ꝯpatione ad pꝛincipale: l3 vere ⁊ ꝓprie ⁊ nō metaphyſice tm̄ in ꝯpatione ad tale inſtrm̄ ſit imputabile. vn̄ actꝰ uel puatio inſtrumēti cooperāt̄ inoꝛdinate pꝛincipali agenti: inq̄tum pꝛincipiū eſt cooperādi tali pꝛincipali agenti: ⁊ h3 rōnem mali imputabilis ⁊ rōnem culpe. Et q: ſecūda cā eſt quodāmodo ſicut inſtrumentū pꝛīone cāe: adam aūt eſt quaſi pꝛima cā omniū via gnātiōis deſcendentiū ⁊ deſcendētes ab eo ſunt quaſi cā ſecūda et q̄ſi inſtrumēta exequēdi opationes ſuas: iō inoꝛdinatio exiſtēs in deſcendentibꝰ ab eo inoꝛdinate appetendo ſm vtrūq3 appetitū: q: ab eo ꝓceſſit volūtarie inq̄tū volūtarie ſpoliant ſe regulatiuo dictaꝝ potentiaꝝ debito ineſſe eis debito obligationis qua adam cū tota poſteritate ſua erat obligatꝰ ad illud nō appetendū: iō talis inoꝛdinatio h3 rōnem culpe in deſcendentibꝰ p gnātionem ab adam. ſicut malū imputabile impatū h3 rōnem culpe. Et q: iſta inoꝛdinatio foꝛmalit̄ ꝯſiſtit in carētia regulatiui qō eſt iuſticia oꝛiginal̄ debita in eſſe: iō talis carentia h3 vere rōe3 culpe que dr̄ culpa oꝛiginal̄. ſicut etiā carentia noticie debite in eſſe eſt culpa actualis: modo quo ad actū reducit̄ omiſſio actꝰ: ita ꝙ ex pꝛedictis pōt foꝛmari rō talis. q: malum imputabile h3 ꝓprie rōem culpe: l3 ſm diuerſam rationē imputabilitatis inueniat̄ magis uel minꝰ pfecte in diuerſis imputabilitatibꝰ rō imputabilitatis ⁊ culpe. ſed ut oñſum eſt carētia iuſticie oꝛiginis in puulis h3 rōnem mali imputabilis. gᵒ ⁊c. Ad pꝛimū gᵒ in oppoſitū dicēdū ꝙ maioꝛ eſt falſa. Ad pꝛimā ꝓbationē eius dicēdū ꝙ pctm̄ oꝛiginale non dr̄ pctm̄ nāe pp hoc ꝙ pctm̄ Ade fuerit foꝛmaliter pctm̄ omniū deſcendentiū ab eo: ſed tm̄ cāliter: q: ſ. per pctm̄ eiꝰ nā fuit infecta in eo: ⁊ idem peccatū fuit cauſa infectiōis ſpūalis ꝯtracte in alijs. Ad ſecūdā ꝓbationem dicendū ꝙ oēs dicunt̄ peccaſſe in illo pctō ſicut in illo qō fuit cā omniū peccatoꝝ ꝯtractoꝝ in alijs deſcendentibꝰ ab adam p gnātionem ſicut pꝛedictū eſt. Ad ſecundū dicendū ꝙ ſicut meritū chꝛiſti q̄tum ad actū quem exercuit nō tranſit in alios: trāſit tñ in alios q̄tum ad effectū illiꝰ meriti illis qui applicant̄ ad chꝛiſtū mediātibꝰ ſacris uel mediāte fide ꝓpa: qui q̄dē effectꝰ eſt gr̄a q̄ eſt ꝯria culpe ⁊ que reddit hoie3 dignū vita eterna. ita etiā demeritū ade l3 nō trāſeat in alios q̄tum ad actū quem exercuit: tñ trāſit in alios quo ad effectū culpe oꝛiginalis que eſt ꝯria gr̄e ⁊ reddit dignū pena eterna ⁊ indignū vita eterna. Vn̄ rō magis eſt ad oppoſitū q̄ ad ꝓpoſitū: ita ꝙ foꝛmaret ſic rō. ſicut meritū xp̄i ſe h3 ad hoc ꝙ ſit nobis cā gr̄e: ita demeritū ade ad hoc ſit cā culpe delende p xp̄i gram̄. ſed meritum xp̄i eſt cā meritoꝛia gr̄e noſtre. gᵒ ⁊c. Ad tertiū dicendū ꝙ puatio iuſticie oꝛiginalis in adā fuit ⁊ pena ⁊ culpa. pena q̄dē inq̄tū fuit ſubtractio cuiuſdā boni appetibilis: culpa aūt inq̄tū pꝛiuauit ipſe ſe regula debita in eſſe: nec minꝰ habuit in eo rōnē culpe: q̄ in nobis carentia noticie debite ineſſe. Et ſicut in nobis defectꝰ directiui nō ſolū h3 rōnē culpe in intellectu vel in effectu: ſ3 etiā i actu q̄ debuit regulari a tali directiuo: ita etiā carentia iuſticie oꝛiginalis nō ſolū habuit rōnē culpe i adā: ſ3 ēt in oibꝰ deſcendētibꝰ ab eo mō pꝛedcō: q: ſūt ſic eiꝰ inſtrā. Ad illō qō dr̄ ꝯ h: dō ꝙ iſta puatio fuit pctm̄ eiꝰ actuale. Et ad illō qō dr̄ contra h̄ ꝙ peccatū actuale Ade fuit inobedientia ſiue tranſgreſſio pꝛecepti. dicendum ꝙ nihil ꝓhibet circa vnū actum eſſe multas diffoꝛmitates foꝛmaliter: ⁊ tamen dicitur ille actus tale peccatū rōne vnius illarum diffoꝛmitatū: ⁊ alie dicuntur circūſtantie: ſicut ebꝛietas habet duas diffoꝛmitates foꝛmalit̄ loquēdo. ſ. gule ⁊ impꝛudētie inq̄tum exercēdo opus gule ſubtrahit ſibi noticiā actualem agibiliū debitā in eſſe. ⁊ ſil̄r lic3 in pctō ade fuerūt plures diffoꝛmitates: ſicut ſupbia: inobediētia ⁊ carētia debite regule qua puauit ſe ⁊ poſteros volūtarie. tñ illud pctm̄ pꝛincipal̄r vocat̄ pctm̄ iobediētie ul̄ trāſgreſſoꝛis pꝛecepti ⁊ alie

1517327

difformitates vocant̄ circūstantie licet vnaq̄q; earū p se accepta h; rōnē culpe. Ad q̄rtū pōt dici q̄ vel aug⁹. nō accipit ibi r̄iam culpe generalit̄ accepte. s; culpe actualis̄ Uel pōt dici q̄ aug⁹. vult dicere q̄ rō culpe requirit q̄ sit alicui⁹ agentis. li. ar. principalit̄: ita q̄ nisi reducat̄ in aliquod tale nō h; rōnē culpe: nō tñ negat quin possit esse alicui⁹ secūdario ut istrumēti se hñtis ad principale agēs ut instrumentū motum.

Secundū qd̄ querebat̄ ptinēs ad effectū est: vtrū beata virgo in originali pctō fuerit ɔcepta. ⁊ arguit̄ q̄ nō. q: ſm Ansel. decuit eam ea puritate nitere qua sub deo maior nequit intelligi. sed si fuisset ɔcepta in origiali iueniret̄ sub deo puritas maior puritate ipsi⁹. s. puritas angeli q̄ nunq̄ fuit in culpa. ergo ⁊c. Cōtra. q: ſm aplm. Ro. v. pctm̄ ade trāsit in oēs homines. g°. ⁊ in beatā v̄ginē. R°. Circa istā questionē tria sūt faciēda. p̄mo q̄d potuit fieri. 2°. quid decuit. 3°. quid tenendū est de facto. Quantū ad p̄mū nō est dubiū quin absolute deus potuerit facere q̄ beata v̄go nō cōcipet̄ in pctō originali. q: nō est dubiū q̄ de⁹ potuit creare aīam eius in grā: ⁊ p ɔñs nō fuisset in originali ɔcepta. Quātū ad scdm̄. s. q̄d decuit fieri: sciendū q̄ illō i oib⁹ est decenti⁹ fieri: qō magis tendit ad honorē dei. l; aūt ad honorē filij ptineat puritas matris. tñ ad honorē dei magis pertinet totā naturā hūanā descendētē ab Adā p generationē indigē redēptiōe facta p ipm̄ q̄ aliquos indigē et aliquos vel aliā nō indigere. ⁊ magis ptinet ad honorē suū: q̄ ipse solus fuerit mortu⁹ nō debitor mortis: sed liberator omniū a morte p mortē suā q̄ q̄ ponat̄ aliq̄s nō debitor mortis: ⁊ nō indigens liberari a morte p mortē christi. ⁊ magis ptinēt ista ad honorē christi q̄ puritas matris q̄tū ad vitationē culpe originał. Et h p; sic: q: illud magis ptinet ad honorē xp̄i: qō ptinet ad gnālem influentiā sue bonitatis in alios ⁊ q̄tū ad remotionē mali: ⁊ collectionē boni. et q̄ magis hēat influentiā bonitat̄ manifestat q̄ illud qō pertinet ad dignitatē alicui⁹ psone attinētis ei ſm hūanitatē. sed sic se hñt p̄dicta de gnāli redemptiōe: ⁊ de indigere gnāli omniū respectu xp̄i in ɔpatiōe ad hoc qō est beatā virginē non ɔcipi in pctō originali: q: h importat dignitatē solū psone singularis attinētis ei ſm hūanitatē. g°. ⁊c.

Et ɔfirmat̄ rō: q: illud magis ptinet ad honorē xp̄i: quod magis ptinet ad honorē eius ſm qō est deus: q̄ illud qō ptinet ad honorē eius ſm qō est homo. s; influentia generalis redemptiōis ptinet directe ad honorē xp̄i ſm qō deus: q: ista gnālitas ponit̄ rō quare psona dīna fuit incarnata. puritas aūt p̄dicta matris ptinet ad honorē xp̄i directe ſm qō homo: q: l; vere v̄go beata sit mater dei: nō tñ est mater dei ſm qō deus. g°. gnālitas redemptiōis magis ptinet ad ad honorē xp̄i q̄ p̄dicta puritas matris. Et si dicatur ad hoc q̄ ipsa fuisset redempta p xp̄m dato q̄ fuisset sine peccato origiali: q: fuisset liberata a captiuitate culpe futura: nō valet. q: l; aliq̄d possit dici a malo futuro p̄seruatū: nunq̄ tñ pōt dici ꝓprie redemptū uel liberatū: nisi actu p̄us venditū uel malo subiugatū. Quātū ad tertium dicendū q̄ tenēdū est de facto beatā virginē in originali ɔceptā. ⁊ hoc ꝓbat̄ sic. q: illud est tenendū de facto in ista mā qō magis decuit ⁊ magis dictis scōꝝ et sacre scripture cōgruit. sed ipsam esse ɔceptā in pctō originali magis decuit ⁊ magis dictis scōꝝ ⁊ sacre scripture ɔgruit. g°. ⁊c. Ma. p;. Mi. etiā p; q̄tū ad hoc q̄ magis decuit. q̄tū aūt ad hoc q̄ sacre scripture ⁊ dictis scōꝝ magis ɔgruit p; p aplm̄ Ro. v. vbi dic̄ pctm̄ ade trāsire i oē. Qō aūt dictis scōꝝ ɔgruit p;. q: ansel. i hac mā exp̄sse. s. de ɔceptōe v̄gis sentētialit̄ h tenet. Ex dictis aūt beati Aug⁹. exp̄sse h̄r de fide ad Petrū: vbi ɔ̄riū dicē indicat hereticū. vn̄. xxiij. ca°. Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites oēm hoiem qui p ɔcubitū viri ⁊ mulieris ɔcipit̄ cum originali pctō nasci impietati subditū mortiq; subiectū: ⁊ ob hoc filiū ire nascitura nasci: de qua dicit apl's: Eram⁹ enim ⁊ nos nā filij ire sicut ceteri: a qua ira nullus liberat̄ nisi p fidem mediatoris dei ⁊ hoīuz: hoīs xp̄i ih̄u qui sine pctō ɔceptus: qui sine pctō nat⁹: sine pctō mortu⁹: pctōr ꝓ nobis fact⁹ est. i. sacrificiū fact⁹ est p peccatis nr̄is. Item in eodē li°. ca°. 4°. Hec itaq; ſm regulā verissime fidei firmissime ptinētia fidelit̄ crede: fortit̄ tene: veracit̄ patienterq; defende: et si quem ɔ̄ria his dogmatizare cognoueris tanq̄ pestē fuge ⁊ tanq̄ hereticū abijce: ita enī ista q̄ posuim⁹ fidei catholice ɔgruūt: ut si q̄s nō solū omnib⁹ sed etiā singulis voluerit ɔtraire in eo q̄ singulis hoꝝ ɔtumacit̄ repugnat et his ɔ̄ria docē nō dubitat: heretic⁹ ⁊ fidei xp̄iane inimicus atq; ex hoc ab omnib⁹ catholicis anathematizandus appareat. ⁊ idem h̄r de se. ɔ. se. di. iiij. ca°. iij. firmissime. Ad rōnem dicendū q̄ sub deo nō est puritas maior puritate virginis q̄tū ad intensionē gratie: nō q̄tū ad carentiā culpe cuiuscūq;. Amen.

Heruei Natalis Britonis magrī in theologia ordinis predicatoꝝ quolibetū quartū finit feliciter. Impssa sunt hec quolibeta Venetijs per magr̄m Raynaldū de Nouimagio Theotonicū: sub āno dñi. M. cccc. lxxxvj. die vo. xj. mensis Julij sūma cum diligentia completa.

Registrum chartarum.

a
Heruei britonis
primo esse in ptāte
studēdo occurrit
cum suspensione

b
intelligendi tm̄.
cendum q̄ relatio dicit
sed noticia creature

c
determinans ɔceptus
dicunt differūt sicut
consequens suum

d
de distinctione istoꝝ
patet: q: impossibile est
principiū motiuū

e
habitudinē ad aliquid
min⁹ nobile nō habeat
est aliud ab vltimo

f
essentia sine
ostendet̄ quomodo
tudo dicit

g
enim est planū
in ea subiectiue
que est cum anima

h
quadrupliciter. s.
simplicius ⁊ certius
mino quo ad ipsam

i
est euidens uel
ritatis: sciendū
Fratris Heruei

k
ex hoc accipit̄
me in subiecto
bilem. Contra.

l
Ad illud quod dicit̄
git dupliciter.
dicendū q̄ non habet

m
partium ad inuicem
dia identitas ſm
ille actus qui dicit̄

n
vtrum ista sint
ad hoc q̄ ꝓpositio
sic se habent q̄ vnū
plurificari res rōnis

o
malis generationis
li est ponere
situ dico q̄
loquitur ibi